Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Sermones de tempore

https://hdl.handle.net/1874/341666

Theologia

Folio n°. 151.

189. **Conradus** de Brundelsheim, Sermones Socci de tempore. Deventer, Rich. Paffroet 1480. 2 dln. 2o. E. 2o. 150, 151

Type 2*. — HMT 64 (112) b2. — HC 14825. — CA 1540. — MMW II 72. — Pell. 3930. — Pr. 8947.

Op bl. 1 van dl. II: „Pertinet regularibus in traiecto". — In oorspr. doch beschadigden led. stempelband, waarvan de stempels zijn afgeb. bij Hulshof-Schretlen pl. I 4, 8; de sloten ontbreken. — In den catalogus van 1608.

gerestaureerd 25_6_08
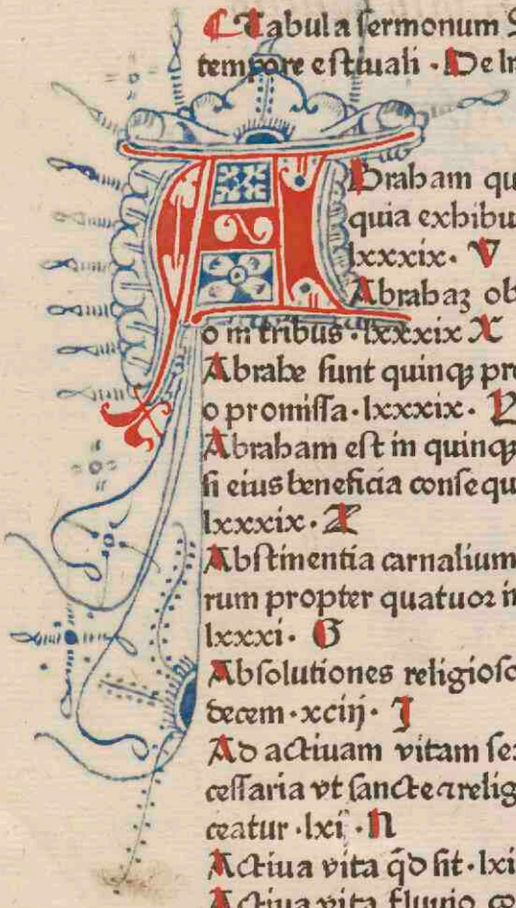
Primet regulariby i tecto

Nescia mēs hoim sui sortisq; futurę
Ner seruare modum rebꝫ sublata sedis

ACADEMIA MATRITENSIS

N. 173. 4.

Tabula sermonum Jocá de tempore estiuali · De ira A

Abraham quicq obse quia exhibuit deo lxxxix · V

Abrahaz obediuit de o in tribus · lxxxix X

Abrahe sunt quinq premia a de o promissa · lxxxix · Y

Abraham est in quinq imitād? si eius beneficia consequi cupim? lxxxix · Z

Abstinentia carnalium desiderio rum propter quatuor indicatur · lxxxi · G

Absolutiones religiosorum sunt decem · xciij · J

Ad actiuam vitam sex sunt ne cessaria vt sancte a religiose exer ceatur · lxi · N

Actiua vita q̄d sit · lxi · M

Actiua vita fluuio comparat? si ue fluit ex quatuor riuulis grati e · cxiij · B

Actiones trimtatis singulis per sonis sunt communes · lxxxv T

Actus proprius a connaturalis est delābilis · cxiij · K

Actus malus quid presuppomit lxxxiij · T

Aduentus dei ad animam tripli citer variatur · xxxviij · N

Aduentus spūs sancti quem iui tam? q̄s sit · xliij · Q

Aduersus stat? cur melior sit p spero · xxxij · L

Affectiones nostre ad fletuz cō punguntur ex tribus · lxxix · T

Affect? varij diuersimode videt deū secundō modō amandi · xc · E

Agilitatem tria faciunt seu pmo uet ij · k ·

Agnitio triplex est scz clementi e reuerentie a nrē insufficientie · lxxxviij · J

Alleluia q̄d significat prio ff A

Alleluia quinquies positū in scp tura quinq indicat · i · D

Ambulandū est in sp ū quadru pliciter · xcij · N

Ambulatio in sp ū fit tribus potē tijs aīe · xcij · O

Ambulaē caute debemus per tres vias · ci · D

Ambulare digne debemus coraz deo i nobilipsis triplici via ci · D

Auditus noster tripliciter infor matur · xxix · K

Amicitiaz dei in nobis construūt seu exercitia · xxxx T

Amicitia quid sit · cij · N

Amicitia dei ad nos in tribus sig nis cognoscitur · cij · O

Amicos suos pretulit deus multis a quare · cij · P

Amicabam mām debem? deo pre sētare trib? indicijs · cij · K

Amicitia nostra ad deū multipli citer rūpitur · cij · B

Amantes? deum sunt valde pauci xxxviij · G

Amor tripliciter nobilitatur xxxviij · D

Amor carnalis quis est · cxvi O

Amor filialis ⁊ ſponſalis · cxvi · R
Amor triplicē habet effectum · cxvi · R
Amor ſpiritualis ⁊ diuinus cxvi · R · S
Amor dei parit amorē in anima liij · F
Amor ꝓplex eſt ſcz terren⁹ aiaꝝ pudicus · liij · I
Amoris tres ſūt gd⁹ · liij · k
Amor habet decem gradus · l · F Et tres · liij · k · Et octo · cxvi · O
Amorem probat deus dupliciter cv · T
Amor nobilis eſt ⁊ efficāt tria mirabilia ſupra modum maxima · xxxvij · I
Amor ⁊ deſideriū ſunt due ale contemplationis · xxxij · I
Amor priuatus quid noceat · cxxvij · X
Angelica vita per tria formatur in nobis · xxvi · E
Angeli miniſtrant nobis in ꝓb⁹ lxxvi · O
Anima diuerſa habet nomina ſecundum diuerſos ſtatus · v · E
Anima rapit⁹ in tria ſm q tria cōtemplatur in deo · xxxij · X
Anima quomodo dicatur creſcē xl · C
Anima tranſit in ſtatū diuinum xlv · S
Anima per duo aſſimilat⁹ deo cxxij · B
Aia quō aſſim⁹ eſt deo · l · M
Aia ditꝫ dei ditat⁹ · li · Y
Aima quō nobilitat⁹ vſq; ad optimū · xxij · E
Anima tripliciter fruit⁹ deliciꝫ dei · lxxxiij · O
Anima quō fiat regnum dei xcvi · O · E
Anima in conſolatione recipit tria genera deliciarum · xcvi · O
Anima habet in ſe dei ſimilitudinem multipliciter · cxxiij · F
Anima quō ſepeliatur · c · A
Anima reformat⁹ ex reformatiōe potētiarū eius cxxij · k
Anima quō caueat ne fiat meretrix · cxvi · P
Anime vemēti in celum tria munera offerunt⁹ · cxij · N
Animi inconſtantiam quatuor exeratiꝫ operamur · xxviij · O ·
Aq̄ tres bz ꝓpetates · xliij · P
Aqua calida triplicā vſui cōueit lxxx · O · gīt⁹ · xxxi · E
Per aquilā dñs ꝺuemēt intelli
Aquila quō renouat⁹ ſic ⁊ nos facere debem⁹ · cvij · S
Ardor ſancte deuotiois q̄tuor paſſibus ꝓmouet⁹ · vij · L
Ardorē ſcm̄ in anima facit dei ꝯlocutio · vij · O
Ardor triplex triplicā ſtatui congruens · l · L
Arma diaboli q̄ ſint · cx · P
Aromatū q̄tuor genera ſignificāt q̄tuor genera bonorū · cxi · Z
Aſcendit dñs in celū ꝓpter duas cauſas · xxij · B · Aſcē dēs dñs diſcipul⁹ pñtiā ſb traxit

ij

propter quinq; .xxiij. D
Ascensiones domini sunt sextu plices quas nobis proposuit in seipso .xxx. V
Ascendentis domini quadruplex est dignitas .xxxi. D
Ascendunt electi diuersis gradi bus diuersimode .lxxxiij. Y
Ascendentiū ad patriam sex sūt gradus .lxxxiij. Z
Aurū ⁊ argentū septē viri non q̄ fierunt neq; abierūt post illud . lxi. K
Auaricia est lepra tria habēs vl cera .xcnij. O
Audacia pastoris constituit i ē bo xnij. P

Beata vgo quare dicat edrus .xxxi. ff
Beata vgo orat p nob lxxxnij. ff
Btā vgo dī publicanus homo pter duas cās .lxxxnij. D
Beata virgo offert se omnib? lxxxnij. J
Btā vgo nunquā iuuandō nos deficit si semper i eaz speramus . lxxxnij. k
Btā vgo quare teneat conferre nobis grām .lxxnij. M
Btā vgo quare velit possit ⁊ suf ficit iuuare .lxxxviij. D
Btā virgo ē mater q̄tuor gene ribus hominū q̄ eius gr̄ie sunt ca paces .lxxxviij. D
Btē virgini est totaliter ofiden dū .lxxxviij. ff

Beatitudo vbi veracit reperitur ⁊ quid ē .lxxij. Z
Benedictōnem dei hereditarie possidebim? .lx. G
Benedictōnum tria genera dā t seruātib? mādata .xciij. D E
Beneficia quedā de? i se quedā in nobis? otulit .lxvi. Y. Z
Beneficia dei ifinita in quatuor includūt .lxvi. Z
Et in quinario numero perstrin gūt .lxxvi . D
Beneficia quinq; ofert de? pī fi liis elās .lxx. S
Beneficiorum dei quatuor gene ra nobis proponūt .lxxxvi. O.
Bñficia q̄dā corpi q̄dā aie q̄dā vtriq; sil? de? otulit .lxxxvi. K
Benuolētia ad pximū triplicat exercetur .xcvij. C
Bona tpalia pbant de celestib? xxij. C
Bōa t pliāa sūt q̄ q̄rūt ab oīb? cxix. ff ⁊ vbi q̄rūt .cxxi. C
Bona seculi tria mala inferunt suis amatorib? .cxix. D
Bona mā diabol? tribo modis i sequit .cxi. X
Bona q̄ de? largitur bonis? sūt triplicia .xcvi. D
Bona tpalia sunt vilia cōā deo xcvi. C
Bona mūdi carnis ⁊ diaboli mē tiūtur triplicit .lxxi. ff
Bona negligere mala facere sūt ouga .xxnij. P
Bona mā opa tria maculant . xxnij. Q. ⁊ tripliciter mala fiūt

xxv · V
Bona opera q̃liter debẽt eẽ in occulto vel in publico · xxnij · K
Bona corã hoibo puidẽtur tribo mollis · xlvij · a · xvj · J
Boi q̃to fũt sãctiores tãto sunt builiores ꝑpter tria · lv · A
Boitas diquõ in creaturis resplẽ at in suis effãbo · lxxxvi · N
Bonor opez diligentia tripliãter exercẽt · xcvj · V
Bono dupliã indiget homo ad perfectõnẽ · xvij · F

Caritas tripliãter notabit · xxxvij · D
Caritatis duo genera · l · D · cxvi · N
Caritas quomodo nutriatur in anima · l · E
Quibus gradibꝰ ascenditur ad caritatem · l · F
Caritas quid sit · liij · D
Caritas amor dilectio vnde trahãt · liij · E
Ad caritatem in nobis ostruẽdãitur quinq exercitijs · liij · F
Caritas ditat nos pre ceteris virtutibus a quomodo sortitur diuina nomina · li · H
Caritas dei magna ad nos exhibus declaratur · liij · N
Caritas patris quatuor habet abissus dilectionis super elcõs cõfluẽtes · xlix · A
Rõ caritas pris ẽ imẽsa sup nos xxxix · O

Caritas efficit tria mirabilia supra modũ maxia · xxxvij · J
Caritas est cõsummatio vtutũ lxxxv · O
Caritas duplex est actualis scilicet a affectual · lxxxv · P
Caritatis necessitas patet ex trib? · xa · B
Caritatis nobilitas cognoscit ex tribus · xa · F
Caritas omnia ignobilia nobilitat quibus ipsa coniuncta fuerit xa · k
Caritatis diuine ifimus gradus quis sit · xa · M
Caritas diuina quõ exercẽatur ad ꝓximum · xcviij · B
Caritatis opera i accẽsa deuotiõe quantum valeant · cnij · O ·
Caritatem dei ꝺsequimur ex tribus · cv · V
Caritas nostra ad deum ex quatuor signis vere cognoscitur · cv · Z ·
Caritas ad proximum nostruz exercẽtur veraciter in quatuor cvi · E
Caritatem multipliciter deus exigit a nobis · cxvi · M
Caritas ẽ patrinus noster apd deum · cxvij · C
Caritas est nuncius dei venientis · cxxij · E
Cene dicuntur magne ex triplicã fructu ex eis proueniente · l · O · liij · M
Cenam triplicem preparauit nobis deus · liij · L

Cena spūalis per tria acqrit · lnij · T
Cib? verbi dei omi statui cōueit corpis cristi · lxviij · L · M
Cibi nostri quales ee delrant · cxxnij · Q
Ceru? quō mouet · cvij · O
Cogitationū quatuor sūt genera · xcij · P
Cognitio vel agnitio necessaria est ad salutem · lxxxviij · D
Cognitio siue agnitio triplex e lxxxviij · J
Cgnitio dei pmouet in nobis q tuor passib? · xix · N
Cōscie speculū e purgād ispicā ed a deoib? osulēd · xxvi · C
Quō ad purā osciam venitur p pnam · li · S ·
Cōsciam tria maculāt · ij · D
Colūba hz noue pprietates · conuenientes spui scō · xxxix · S
Caro suggerit nobis tria falsa · lxxij · C
Cedrō per tria noia significat triplicē trāsitū · lxiij · D
Qd cōcupiscentia e triplex lxxxiij · D
Cōfessio debz tria hre q ipsā sanctificāt corā deo · cvij · D
Cōfessio e vtil ad tria · cviij · C
De custodia sollicita a diligenti sup gregē sibi cōmissū nrōz · xvij · D
Cōstātia siue fortitudo · xlvi · X
Cōstātia fortitudinis que est · xlvi · Y
Consiliū spūs sancti q druplex xlvi · Z ·
Confortari debem? in domino cōtra tēptatiōes · cxiij · O
Conuiuium celeste omnibus habūdat · liij · Q
Cōuersio in quo consistat · xcvi · B
Cor est deo per quatuor pparād cxxnij · J
Cordis conseruatio fit quatuor modis · xxnij · N
Corp? dn̄i q̄tuor requirit in nob lnij · S
Corpa nostra sūt claudenda viij · X
Corp? nostrū ad quid nobis valeat · lxxvi · C
Corpus nostrū quō nobilitatur xxij · D
Corpori nrō tenemur tria tanq̄z inferiori · lxnij · N
Corp? a aia duersimode vestiū t · á · X
Corporalia sepe informāt de spiritualibo · cxxnij · D
Corpa btōrū q̄tuor dotib? glorificabūt p? resurrectionem generale · ij · B
Cōsel?i peccā vitād? el xxxxiij T
Consideratiois multiplex est officium · xix · M
Consideratio vite spiritual in nobis est i tribo · xcv · P
Cōsideratiua vis anime tria habet officia · xcv · R
Consideratio t plex est bōna ár ea terrea · á · D · J ·
Cōsolatio xpi nca fuit discipulis p? resurrectioēm ppt t a · xi · N

Consolatio ⁊ tribulatio sūt con iuga ⁊ coniūcta · nij · R
Consolationem veram solus ibe sus ammínstrat · vij · T
Consolatio spūalis quaé nō gu statur · viij · V .
Cōsolatio spūs sancti notatur i trib⁹ · xlij · L
Cōsolationes excellunt tribula tiōes · xlij · L
Cōsolatio vera i q̄ ꝯsistat · lvi · F
Cōtēplatio vera per tria nomina describit · nij · T .
Contēplationis fōr ꝯsistit in sep tē exercátijs · xxxij · k
Duo sut ꝯtēplationis genera p ceteris glorioſa · xxxix · M
Cōtēplacōnis sunt quatuor spe cies · lxij · M
Cōtēplacōis q̄tuor spēs pariūt devotis q̄tuor genera devotionis lxij · A
Cōtēplatio p quatuor ducit ad portū eterne salutis · lxxij · D
Cōtēplatio q̄d sit · lx ij · T
Cōtēplatio diuinorū acquirit p quinq; · lxxij · V
Cōtēplatiua vis anim e t a ꝯtem plat in celo · xcv · Z
Cōtēplatio maxia est in āmirati ōe maiestatis · cxxnij · Z
Contempt⁹ eterno; tria operat in nobis · á · T .
Cōuersatio vtuoſa p quid desig nat · xxxiij · D
Cōuersātiōis miraculum quid ē xlv · T
Conuersatio honesta ē triplicit

pxis exhibēda · xviij · J
Cōuersatio ē triplex aiał spūał ⁊ celestiꝭ · cxix · B
Cultura corporał ⁊ spuālis orti quō fiat · v · C .

Data dei huiꝰ tpiꝭ sūt tria ⁊ qñ sūt optia · xxij · B
Datū est duplex lnij · R
Desertū ꝺuenit cū vita religio sa ꝓpter tres ꝓpetates · xcnij · D
Delectatio creature est indiciū dilcōnis maioris i deo · xcv · Y
Deliciarū quatuor sunt genera xxxv · B
Delicie spūales trib⁹ exercátijs i corde hōis excitantur · cxx · T
Delicie spūales expelluntur per carnis delicias · cxx · V
Desideriū esse cum cristo vnde venat · cxv · L
Desiderium devoti hominis quō ꝓficiatur · cvij · R
Deus ⁊ aima simul dormiūt vij · M
Deus trinitas relucet in creatura xxvi · D
Deꝰ pr̄ ꝓncipaliter ē orand⁹ ꝓpter quinq; causas · xxxvij · A .
Deus tripliciter est diligēd⁹ xlviij · M . ⁊ liij · k
Dus triplicē cenam nobis ꝓpara uit · lnij · L
Deum diligere debemus in infini tū si fieri potest · xc · L . cv · Y
Deus si queritur diligenter ostē ditur trib⁹ signis · l · D .

iiij

Deo tenemur tria reddere · lxnij · J

Deus cur supra modū nos diligat · lxij · Y

Deus tripliciter moderat tribulationes nras · lxxnj · Q

Deus dat se nobis quatuor modis · lxxvi · E

Del fert tres mansiones vnā pas sebaz p innocās terrā p vtrisq; · cij · M

Deus videt ꝗtuor mod̄ super creaturā rationabilē · lxi · J

Del triplicē nobis in seipo ꝓposuit miam · lviij · B

Deus dedit se nobis sex modis quod est signum indebite siue aliēnē · cij · Q

Deus dedit se nobis multiplicat lxxvi · E

Del tripliciat se dabit nobis liij · G

Del semper plus dat ꝙz petam? xxvij · G

Deus precedit sequitur & circundat nos · xnj · H

Deus quō intelligat eē oia in oib? · xxij · F · & cxxi · D

Del reddit se diuers diuersimode · vij · T

Del quō beat & latet · xix · k

Del lō nō debit parē in oib? qui fuit fuerūt & erūt · li · Q

Deus vemēs premittit nuncios · cxij · X ·

Del scopat & mūdat electos suos · cxxnj · M

Deo debemus septē p domis suus nobis datis · cxnij · X

Deus qnare differat dare quod petitur · xxix · K

Deformitas ihesu & sanctorum cij · C

Deuotionis ardor quatuor passibus siue gradibus pmouet vij · L

Deuotio quō magis & minus nobilitat · xxxiij · T

Deuotionis tria genera significatur per vngentum · lxxvi · Z

Deuotionis ꝗtuor genera que respōdēt quatuor beneficijs dei lxxxvij · T ·

Deuotio tribo exercitijs exercitat & quid sit feruens deuotio · cxv · L

Diabol? quid agat expul? ab aia · xx · B ·

Diabol? tria falsa ꝓbetat nobis lxxij · O

Diabol? quō nos tēptz · cx · Q ·

Dilāo quid sit · liij · D ·

Dilāo ꝓbat duob? argumētis lxxxvij · V

Dilcōmis tres gd? vt diligamus deū sup ōmia & im ōmib? fine oib? lxnij · k · ..xxxviij · M ·

Dilāo pris trib? sigmis ꝓbatur ·

Diligēd? ē del tripliciat sinceriter opāt & p seuerāter · xlviij · X

Diligend? ē deus ꝓpter multa ꝙ otulit · lxxxvij · T

Diligend? ē deus in infinitū ꝓpt quatuor cās · cv · Y

Dilcō triplex ēimpetuosa voluptuosa

ꝛ virtuosa · lxxxviij · B

Diligenda sunt diuersa diuersi modꝰ · xcviij · F

Dotes q̃tuor corpis glificati xcv · T

Debitoꝝ q̃tuor sunt genꝛa in q̃ bꝰ õma alia icludũt · lxxv · V ·

Debitũ õne tribꝰ vtutibꝰ scz bu militate caritate ꝛ sapiá plemissiẽ deo soluimꝰ · cxxnij · T

Diligẽtia qua deꝰ nos custodit in tribꝰ ꝺsistit · xix · M

Discretio triplex ẽ scz in agendꝺ in eligendis ꝛ in attribuendis · ij · L

Discussio hominis quomõ de se ipso fiat · · li · Q

Discussio spiritalis vite in tribꝰ ꝺsistit · xcv · P

Diues difficulter saluat ꝓpter a cxij · F ꝛ · lij · A

Diuitũ tria sũt genera qui dãp nãtur · lij · Z

Diuitiaꝝ spũaliũ q̃tuor genera sũt noꝝ ꝓposita i scptura · li · k

Diuitie meritoꝝ triplicã exercãti o acquirũt · li · T

Ditiaꝝ spũaliũ septẽ sunt gene ra ꝛ q̃ sũt vere ditie · cnij · L

Diuitie spũales quõ acq̃runtur cnij · M · Q

Dimitie spũales in tribꝰ ꝺsistunt cxx · M

Ditie spũales ꝺportant in celum q̃tuor exercátiꝰ cxxi · H

Ditiãꝝ tria genera possidebimꝰ in celo · cxxi · A

Donũ spũs sancti vnũ ẽ ꝛ multi plex · xlvi · V

Dõa spũs sci sũt · vij · xlvi · V

Dona ꝛ donaria dei sũt septẽ i q̃ bꝰ oia alia icludũt · cxxvij · V

Dona dei quõ nobilitẽtur scdm plus ꝛ minus · lxxvij ·

Duo cõsentiẽtesꝰ sibi impetrãt quic quid wlũt · xvxiij · M

Depositũ spũale quõ minoratur cxxi · Y

Electi diuersis g̃dibus diuersio ꝺscendũt lxxxiij · Y

Elcõꝝ ascendẽtium ad patriam sex sunt g̃dus · Z

Ad elemosinã requirũt q̃tuor q̃ mouere nos debent ad ipsã largiẽ dã · xlix C

Equũ pondꝰ debemꝰ tripliciter red dere tribꝰ scz nobis ꝓximo ꝛ deo lxxxiij · C · cxnij · Y

Etates mundi sunt septem ·

Estimutiua vis aie tria cõsiderat in creaturis · xcv · H

Excessꝰ mẽtis quõ fiat · c · Z

Excessus mẽtis triplex genꝰ de uotionis parit · xxxij · M

Eleuatio intellcũs ꝛ affectus lij · F

Exempla diuersa ꝺmũt diuer sis · xxxvi · T

Ex bono exẽplo puenit triplex vtilitas · xxvi · A

Edificatio ꝓximi tria bona facit lxxij · M

Exercátiorum sex sunt genera p q̃ debẽtũ religionis trãsire debemꝰ nij · Q

Exercitia debent bre tria · vi · J ·
Exercitijs nostris discipulatum
dñi conse quimur · · viij · Y

Flat? spū? sancti · cviij · A
Familiaritas dei quō be
e · lnij · P
Febriū duo genera corporalia a
spūalia · cxnj · Z
Febris quid significet in scriptu
a · cxnij · A
Febres spūales a qtuor infligū
t · cxnj · B
Flagellis domini cōformamur e
pliciter · lxiij · B
Flagella domini pacienter sunt
ferenda ppter tria bona inde sequē
tia · xcvij · H ·
Fontium quatuor genera super
terrā · lxxx · B
Fōtes quatuor de causis exsicā
tur sic a lacrime · lxxx · E
Fons dicit? de? ppter tres cās
lxvij · D
Fleuit dns trib? de causis
lxxix · Y
Feruor materialis a spūalis tri
a sanāt · xlv · B
Fruitio diuine visionis in q̄ cō si
stit · cij · Z
Fidelitas dispensationis cōsistit
in trib? · lxi · Q
Fidelitas dei est quintuplex in
tribulationib? · lxxiij · O
Fiducia cōmis acquirimus per
triplicē meditacōem · xxviij · L ·
Fiducia e multiplex · ax E
Fiducia nra ad deum surgit ex e
b? · ax · k · L
Fiducia peccōris est superflua ·
cxix · D
Filij dei erunt? p q̄nq; a q; q̄nq;
sūt genera filiorū dei · lxx · R
Filiorum dei quinq; genera quin
q; beneficia recipiunt a deo patre
suo · lxxi · B
Filiorū reproborū sūt quinq; ge
nera sic filiorū electorū · lxxi · T
Filij reprobi quinq; malefic̄js i
mergūt · lxxi · Y
Finis est duplex pximus a rmo
tus · xi · Q
Fortitudo triplex e scz magnic̄e
tie ordinatie a stātie · xlvi · H · Y
Fraus in deū trib? modis cōmittit
lxxi · V
Furtū cōmittit triplicit · xciij C

Gaudia media p q̄ venit
ad q̄z per grad? ad gaudi
ū supremū · i · D
Gaudium triplex accepērūt apo
stoli de rsurrectōe dñi · xi · O
Gaudium tpale a spūale drūt i
quatuor p̄m quatuor causas
xi · D
Gaudium spūale quō oritur in ai
ma · xi · R
Gaudiuz triplex naturale secula
re spūale · xxi · V
Gaudiū spūale septē gradib? p
ficit ad perfectū · xxi · H
Gaudiū magnū e in celesti socie
tate · cxxi · A · B · C · xcv · A
Gaudiū celeste mltū minus

Gaudiorū celestium triplex fruitio · xxxnij · D.
Gaudia futura habentur in t'bo cxij · V
Gaudiorū fructꝰ m electis sunt duodecim qui in patria colligūt cxij · E
Gl'a futura triplex ē scz totalis generalꝫ ꝛ et nalꝫ · liij · D
Gl'a triplex ē ḡs q̄ habuerit dī glorioſus cxx · Q
Gl'a spūalꝫ tripliciter acquiritur cxx · Q
Gl'a oscie quō ꝛ in quo debeat esse · cxx · B
Gl'am futurā mereri per tria opposita · cxxi · D
Gl'a scō ꝙ q̄lis sit · á · D
Gl'am ꝓmissionis ꝓeostēdit dominus triplicī materiā siue preludio · cxviij · V
Gl'am humanā querere negleco ta laude dei q̄d signficet · cxix k
Grā cōmendabil' est ꝓpter duo · ꝛ q̄ ꝓpria sint el cō ꝙ · lxxvij · D
Grāꝫ eff cūs q̄tuor oseq̄mur per miaꝫ · liij · D.
Grā exuberaé sex faciūt omē cor ad subiectos · xxvij · J.
Gratie experiētia p quinq; agit' in nobis · xix · k
Gratia consolationis est triplex preueiens promouens ꝛ pficiēs lxxxv · O
Gratia duplex saluationis ꝛ consolationis · lxxxv · N
Gratia consolationis dupliciter nos confortat dñs · lxij · Q

Gratia cōparata ad diuersa habet diuersa nomina · lxxxi · G
Grā quid sit · lxxxi · F
Ad gratiam habilitant nos tria lxxxi · D
De triplici diuisiōe gratie que realiter in vnam intentiōez coeunt lxxxi · k ·
Grē ꝓuemens quō ꝛ in quib? sit ꝛ habet sex effect? · lxxx · L M
Gratia gratis data quare sic dicitur · cxx · B
Grā gratū faciens ex tribus perficitur · cxx · D.
Gratiarum actio tripliciter ē deo offerēda · lxxxvij · Y
Gratiaꝫ actio attenditur in nobis per quatuor · lxxxvij · Y
Gratiaꝫ actionem exhibemus deo per tria · lxvi · A
Grām opat'i nobis tota trinitaꝫ xcviij · Q
Gratiam triplicē operatur in nob̄ spūs scū s · xcviij · T
Grā qua duplex ꝓpinatur nobis a filio · x cix · Z
Grā assimilat' padiso ꝓpter tria · cxiij · Q · cxij · T
Et est sicut paradisus celestis.
Grārū tria genera fluūt de vulneribus? cristi · xij · X
Gratia generalis omnes grāsi se continet que in tribus differentiis otinet' · xij · Z · cxx · O
Gratia dei dabituꝫ habēti vtutes
Gregum duo genera habet vnus quisq; tāquā duos greges capra rū · xvij · A

Bula est lepra tria habens vlcera xcnĵ · n ·

Habitum quidam mutāt non animum · xcnĵ · n
Domo per caritatem i deo est ⁊ deus in homine · cxvi · k
Domo nouꝰ efficit per quinq; · cviĵ · V
Domo cui assimilet de infuffiāē tia corporis · lxxxv · M
Domo quanto sanctior tāto humilior · lv · A
Dominus fūt admuicē frēs nātu raliter ⁊ spūaliter vt se amarent · cvi · D
Dumane natre status quid habuit in prīapio · xlv · S
Dumanī generis coufractio ⁊ reparatio · lxxxvi · Q
Dostes nostri preāpui fūt tres preāpitium fuadentes · cx n
Dostis diabolꝰ timēdꝰ ēpter q̄nq; · á · D ·
Et se de suo armato ogressu cx · P
Doneſta conuersatio est triplicā ter proximis exhibēda · lviĵ · I ·
Donor parētibꝰ triphāter exhibet · xciĵ · A
Dēditas tpal ⁊ spūal octo modꝰ acquirit · lx · D
Duilitas quid sit · lv · V
Duilitatē quiq; omēdāt · lv · X
Ad builitatē quinq; exercitꝰ puenit · lv · Y
Dumilitatis quinq; fūt spēs quibus sancti viri gradatim profiā

ūt · lv · Z
Dumiliores sunt semper sanctiores · lv · A
Duilitatis fūt q̄nq; sig̃ · lv · D ·
Dumilitas necessaria est valde p uenire volenti ad regnum celorum · ciĵ · A
Dumilitati ogruūt quinq; ꝓpetates huim · ciĵ · D
Dumilitas habet in se pcciosiſſima · ciĵ · D
Dumiles variāt ad volūtatē dei · ciĵ · E
Dumilitas tripliciter exercet vi · G · ⁊ tribꝰ exercitꝰ acquirit · xcviĵ · k · ⁊ ciĵ · G
Dumilꝭ verus meretur ꝓpter tria exaltari · ciĵ · D
Dumilitas sola preparat locum g̃ tis · ciĵ · I
Dumilitas est mater ōmiū vtutū · ciĵ · F
Dumilitas ē lex oris dei · lxxxiĵ · A
Duilitatis materia multa minis · xcnĵ · V

Ihesus solus amministrat osolationē verā · viĵ · T
Ihesus mlta sortitur nomina ꝓpter multas operationes · xiĵ · D
Ihesū imitemur in tribꝰ scz i conūsatiōe pdicatiōe ⁊ passione
Ihs habuit in se triplex testimū · xlviĵ · O · lxxix · X
Ihs fleuit tribꝰ xiabus · xxxvĵ · X lxxxnĵ · E
Ihesus orat p nobis patrez

Jhesus quid sitierat in cruce cxxxiij · R
Jhesu sanctorum deformitas ciij · C
Jgnis hz tria in se · vij · N
Infirmitas animi remanfit in nobis propter qtuor · xix · D
Infirmitas vtil est ad qtuor l · G
Insufficientia nra cognoscit ex ebus · lxxxv · L
Insidie ex oi pte ponunt · cix · M
Inspectiom scie triplex e diligetia necia · xxvi · C
Infusio luminis gre siue diuine dulcedinis · lv · F
Intellcus hz tres vires anime xlvi · Z lvij · E
Interiora nra quo pascuntur Interioribus nris debem triplex opus · á · E
Interior oblatio que offert dño in cordis deuotione triplex est lxvi · Q
Instructio spus sancti in tribus trahit · xliij · O
Intetio pura qd sit · lxi · D
Judiciu qd sit de q spus scus arguit · xli · k
Judiciu dei ad tria genera pea mittit delinquentes · xxv · Y
Judiciu temerariu e graue pcm propt tria · lix · Z
Judicas aliu tripliciter peccat · xcnij · L
Judiciu de pximo quo sit faden du · cvi · F · G
Justi dicut se ifficetes pter tria · xli · J
Justicia qua arguit spus scus quo intelligat · xxv · X
Justicia nra q e · xxv · Y
Justicia ordiat hiez ad deu ad se a ad proxim · lxxxxvij · D
Justicia opatib tria optia dat qbo maiora n hz de · xcvij · R ·
Jmitemur deu tripliciter q seipm posuit i explu imitadi · cxx R

Lacrimaru tria genera posuit nobis de im seipso que signat tria genera deuotionu · lxxix · Z
Lacrimaruz fut qtuor genera sic qtuor fut genera fontiu · lxxx · D
Lacriaru effect siue vtilitates · lxxx · C
Lacrie qtuor de causis exsiccant sicut fontes · lxxx · E
Languor vemens ex caritate est vtilis ad quatuor · l · G
Laqueum quo capimur nobis cu ferimus · cx · Q
Largitas dei in tribus perlucide declarat · xl · Y
Largitas dei quo distribuat comunicat se creaturis · lxxviij · L
Leprosi decem signt dece abusiones religiosoru · xcnij · J
Leprosi qtuor in porta samarie qd significant · xcnij · M
Lex dei i caritatis est multiplex vi · L
Locutio dei est quadruplex vij · D
Lum ifusu a bo cognosce nos

vij

tiat · á · G
Lumen infusū quatuor mala no bis innotescit in quibus cetera ō mia intelligunt · cxxij · Z

Mala nā quare ñ pmitta mur videre · á · F
Mala tria sunt que in se oia mala includūt · xvij · D
Malum culpe est triplex · xxiij · k ·
Malicia mūdi q̄ sit · xxiij · R
Mali quō differāt a bonis · lxxxij · R
Mādatoꝝ dei declātio · xciij · V
Mandati trāgressio non habebis deos alienos quō fiat · xciij · H
Mādata seruantibus dant tria genera bōdcōnū · xciij · V · E
Mandatorum dei transgressio q̄ tuor mala incurrit · xciij · F
Manendo dominus se subtrahit · xxiij · L
Manendo recedit dñs ab electis ꝑter quinq; · xxiij · M
Mel habet tres ꝓpetates ꝑter q̄s spūs scūs ei opat · xliij · R
Membra anime que sunt a quō renouent · cviij · D
Memoria est trib? feliciter ornā da · cxxij · O
Memoria perficit in fruitione dei cxxij · P
Mentis opera que sint · cviij · H
Mendaces deo a ingrati multipli citer inuenimur · lxxvij · D
Meditatio beneficiorum dei · liij · F ·
Merita triplici exercitio acquirū t · li · T
Meritorum tria sunt genera cxiij · N
Merita thesaurisantur ad simili tudinem temporalium diuitiarū li · T
Meritum per tria acquiritur · scilicet cogitatione locutione a o peratione · lxxxv · Y ·
Merita vie requirunt sex ꝓfcūs ciij · T
Merendi triplex est radix · xxxix · T
Misericordia quid sit · lviij · R ·
Misericordia est dūplex nostra a dei · lviij · Y
Misericordiam triplicem propo sunt nobis de? in seipso · lviij · Y
Misericordiam hominī tripliciter debem? imitari · lviij · T
Misericordie fructus triplex ē · lviij · H
Misericordia efficit quatuor ef fectus gratiarū · lix · D
Misericordia ethimologisatur ē bus modis · lxvij · C
Misericordiam dei ad plenum t a genera hominum consequunt lxvij ·
Misericordie dei sunt tanq; sep tem panes quib? a deo tanquam a prē familias ꝛficiamur · lxviij · I
Misericordie dei sunt septem · lxix · O
Misericordia duo nobis insinuat cxxij · D ·
Misericordia dei duobus fuicut

hiem ꝓhibet a pcā⁹ · lxix · P
Mod⁹ diligendi dēū ē sine modo
cv · X
Mod⁹ diligēdi ꝓximū · cvi · K
Modus sciēdi est triplex ⁊ neces
sari⁹ cxi · A
Mons quē ascendere debem⁹ vt
ad mōtem dñi ascēdamus ·
xxxiij · R ·
Mors est duplex naturalis ⁊ spi
ritualis · ij · F
Mors ē q̄ duplex · xcix · M
Mors criminalis q̄d sit · xcix · N
Morieti spualiter septē ꝯtigunt
xcix · B
Mortuorū sunt tria genera ·
xcix · T
Mors contingit octo modis ·
c · V
Morienti corporaliter septem ac
cidunt sic similitudinarie spiritu
aliter morienti · xcix · O
Morientes propter dñm spualit
sūt beati propter tria · c · T ·
Mortu⁹ mundo per quid cognos
cit · c · X ·
Mundo seruiēte⁹ habēt vitā labo
riosā · xxxiij · O
Mund⁹ tria falsa nobis obiect
lxxij · B
Mundus ē machina diaboli
cx · R
Mundi contemptus trib⁹ exerci
tijs acquirit · lxxxvij · Z
Miraculum est triplex scz deuoti
onis conuersationis ⁊ operatiois
xlv · B
Mustum habet duas proprieta
tes · xxxiij · C

Navis vehit quatuor am
minículis sic nauis tam
actiue q̄z contemplatiue
ducitur ad portum salutis per q̄
tuor · lxij · B
Nocumentum triplex desideran
tium diuitias · vi · D
Nuptias tria genera hominum re
cusant · cxij · E
Nuptiarū dei quis spōsus ⁊ que
spōsa · cxij · I
In nuptijs dant tria genera mu
nerum · cxij · K
Nomen dei inuanum sumit ꝑpli
cater · xciij · L
Nomen ꝓpium indicat familiarita
tem · nij · B
Nouicioruz stat⁹ tres habz ptes
scz iniciū pfectūm pfectū · cxv · G ·
Nuncij ad dēū p̄mittēdi sūt tres
lxxvij · I
Quatuor genera nūciorū premit
tit de⁹ ad animā · cxxiij · L
Nūcij dei nō sunt spernendi
cxxiij · G
Nutrimentū quod de⁹ sponsus
dat siue sponse · cxij · M

Obedientia perfa exer
cet⁹ i duob⁹ · lxxxix · A
Obediētia perfa tēpora
liū fit per tria · lxv · P
Oblatio exterioris substātie fit
acceptā per quinq; · lxv · Q

Oblatio interior tripliciter offert deo q̄ tripliciter variat ſm ꝓpria cē ſtatū offerētiū · lxvi · ℔
Oblationū veteris teſtamenti tria genera · lxvi ·
Obſecracio ē deo tripliciter offerēda · xxix · ℟ ·
Obſequiuz dei quae nominat iugū · cxi · ℨ
Oculi ſpūales ſunt duo ſcz intellectꝰ a affectꝰ · xc · ℔
Oculi tā ſpūales q̄z corporales purgādi ſunt a triplici impedimento · xc · ℭ
Offenſio dei per quid innoteſcit cxvij · ℭ
Oleum hz tres ꝓpetates · xlij · ℔
Operuz noſtroꝝ diligētia ꝓueit ex deo · lv · ℣
Opꝰ bonū facillime gignit aliud bonū opus · lxxxij · ℔
Opera mētis magis ſunt pēſāda q̄z corpis · cvij · ℵ
Opera nrā q̄tuor debēt brē āmmi cula · cxcnij · ℔
Operū bonitas q̄bo caritas nutrit ꝓficit i q̄tuor · lij · ℔
Orādi habilitas i octo conſiſtit xxvij · ℓ
Orationes ōnes ordināt ad petē ō vnū ſcz regnū celoꝝ · xxix · ℕ
Orationis q̄tuor ſunt ſpecies xxix · ℗
Orationis multiplex dulcedo xxix · ℔
Orationes cordō in tribꝰ conſiſtūt · xxxvij · ℭ
Oratio nobilioꝝ que ſit a quō fiat xxxvij · ℔ ·
Oram? ꝓpt̄ q̄nq; · xxxvij ·
Orphanoꝝ ſunt duo genera · xxxij · ℔
Orphanī bonī a tribꝰ debēt denudari · xxxv · k ·
Orphanis ofert deꝰ t a · xxxv · ℗
Os duplex ē ſcz corpis a aīme cvi · ℭ
Ortꝰ ē triplex · v · ℔
Ortus ſpūalꝫ quō colat · v · ℭ
Ornamētuz anime m q̄tuor doti bꝰ corpis oſiſtit · cxij · ℳ

PAbulo p̄dicatois paſcit dñs t pliāter · xiij · ℔
Pacē dedit criſtuꝰ diſcipulis ꝓpter tria · ix · ℨ
Pax ſi nō fuerit m anima nō viſitat · ix · ℵ
Pax eſt triplex ꝓhibita exhibibita a ꝓmiſſa · ix · ℔
Pax quō habenda ſit cū bonīm bo malis · ix · ℭ
Et quō cū bonis · ix · ℰ
Pacē triplicē habuit xp̄c ſcz cordis oris a operis · ix · ℗
Pacem omnia deſiderāt · x · ℭ
Pacem optauit deuꝰ bis diſcipulis x · ℔
Pacis forma eſt triplex · x · ℑ
Pax nutrit i nobis per quatuor x · k ·
Pacem inter nos a deuum ſeruabimus duobꝰ exercitijs · x · ℳ
Patientie tres ſunt gradus · lvi · k
Paradiſus duplex eſt terreſtris

a celestis · cxiij · R
Pascha filij israhel in q̄tuor loc̄
celebrabāt · ij · M
Pascha est celebrādū noīe a re ·
ij · N
Passiones patimur a tribus
lvij · N
Passiones huius temporis tripli
ces sunt · lvij · O
Passio dn̄i non debet transire i
obliuionem · xij · T
Passio dn̄i meditata quid effici
at · xij · A ·
Passionis dn̄ice meditatio p̄mo
uet ad omne bonum · xj · B
Pascuoz sūt quinq; genera qui
bo pascit nos de? · xij · G
Pascua regni celorum ex tribus
colligūt · xij · k
Pascuorū diuersitas est duplex
xv · R
Pastor est triplex scz essential
accīdētal a singularis · xiij · G
Pastor deus pascit nos quinq;
generib? pascuorū · xij · G ·
Pastor ecclesiēs super sex negli
gētijs redarguit · xij · E
Pastoris bonitas in tribus ostitit
xij · ff
Pastor noster precedit nos ad cr
cundat · xnij · N
Pastorū triplex mod? pascēdi
xnij · O
Pastorum diuersitas sanctitas
dignitas quō intelligit ·
xv · R
Ingredies curā tria debet habere
xv · B
In eodem officio progrediens t
a debit · xv · T
Et tria de eodē egredies · xv V
Pascendi sollertia ostistit in diū
sitate pascuorum que duplex e ·
xv · K · xvij · C
Pastoribꝰ septē dignitates pre
ceteris hominib? a dño tribuūtur
xvi · X
Pastor est quilibet hō super sen
sus suos tāq; super gregem sibi
omissum · xvij · A
Pascendus est grex corporaliū
sensuū bonis pascuis · xvij · D
Pascend? est grex interior qui
spiritalis est diuersitate septem
pascuoz · xvij · E ·
Pater imitandus est in duobus
lx · k
Pauli apli omēdatio · xcviij C
Pauli apli deformitas a speco
sitas · c · Y
Paul? dupliciter fuit vinctus ·
a · C
Paupez tria sūt genera q̄z p̄mi
dāpnāt secūdi saluāt tercij mag
nū bnt p̄miū i celo · lij · B
Paupertas e amplectēda ꝓpter
ea · lij · C
Paupertas trib? appendicijs de
coratur · xcvi · L · vi · O
Pecūm dicit mōzle propter tria ·
Pecata nra quare non videmus
xxxnij · O
Pecatū nocet creatori a ōni cre
ature · xcvij · B
Pecati occultatio quō fiat ·
xcix · R

Decem nō debet omitti amoē ꝓximi · cvi · k
Decōr idigzt̄ plicā grā · xij · V ·
Decōr ois? t̄ b? idigz · cmj · O
Decōris uersio q̄tuor debet hr̄e q̄rū duo fūt a deo a duo ab hoie lxix · R
Decōris stat? hz tria mala xxxiij · O ·
Detētes corpalia duo seruabūt xxix · P
Dme ordinate septez fūt vtilitates otra septē dāna q̄ icurrimus ex pcās · xx · R
Dma nō ē differēda · lxxij · E
Dma impedit̄ de horrore pcōr cxv · D
Der pmam puenit̄ ad purā cōnsciam · li · S
Dmam tria pficiūt · cxiij · L
Dmā ē spūal̄ t̄surrectio · v · Z
Dericulum triplex cauendum xxnj · R
Dlorādi matiā vbiq; iuenit̄ quo cū q; oculos vertim? · lxxx · A
Dellis vet? ostuetudo peccati hz nouā cōsuetudo hoi intelligit̄ cvij · P
Deregrino statui q̄nq; exercitia cōuemūt q̄ spūaliter completa faciūt peregrinū spūalē · vi · F
Status pfectionis quinq; gradi b? attingit̄ · lvi · C · · lxxviij S
Perfectio generat̄ ex tribus
Per panes septē intelligūt̄ septem misericordie per quas omēs electi misericorditer promouent̄ · lxviij · I
Perseuerantia grata deo in tribo ostitit · xcviij · I
Pinguedo deuotionis quō fiat · xxxiij · V · xlvi · X
Pietas triplex est habenda
Placari nunquam deus potest a peccatore · lxxvi · G ·
Potentie anime quomodo transeunt in deum · xcij · S
Potentiarum anime reformatio cxxij · k
Preparatio cordis debet fieri per quatuor · cxxnj · I
Preparatio ad humilitatem per quinq; exercitia fit · lv · V
Predicator debet habere quinq; xxx · A
Prophete falsi sunt tres scz mundus caro a diabolus · lxxij · A
Presumptio vana vinc̄t̄ per t̄a cxv · k ·
Premiū triplex promittit̄ bonorātibus paretes · xciij · D
Prenniū laboribo nr̄is ꝓmissum ostinerādū ē · a · k
Promissorum dei firmitas · xxxxij · F
Promissio duplex ē generalis a spēalis · lxxv · X
Proxi? nr̄ ē de? t̄plicāt · lxvij · G
Proximū debem? diligē triplicā t̄ · cvi · I
Proximū diligē sicut teipsum q̄ modo intelligitur · cvi · L
Prudētia t̄pliciter describit̄ xxxvi · R
Prudētie iiciū hz t̄a · xxxvi · R
Puritatē i nob plātāt duo · ij D

Ratio quomodo fiat cetera cxxij · D
Ratio hz t a · cxxij · L
Reatui obligamur per quatuor xxnij · N
Redargutio ē triplex · xli · G
Reddere tria tenemur tribus xxxvi · H.
Reddē t á tēmur deo · lxnij · I ·
Reddit de? diuersa diuersimodē cxnij · C
Reddere non possum? deo vnum p mille · cxvij · Y
Regnū di duplex ē · xcvi · D
Regnū celorū querendū ē interius quadrupliciter · xcvi · F
Regnū suū de? in quatuor locis posuit · xcvij · K
Regnū dei quatuor generibus hominum dat cxij · D
Et trib? non dat · cxij · D
Religios? iustior eē debet ceteris ꝓpter tria · lxnij · D
Religiosus perfectionē per sex status attingit · cxv · F
Religiosa vita cōparat deserto ꝓpter tria · xcnij · D
Reliquie pcoꝝ ꝓpter tria in no B relinquūt · xcnij · I
Facilē remissionez offensaꝝ q̄tuor o siderāda iducūt · cxviij · A ·
Remittere pecāti facit hominē de o sit em · cxviij · D.
Remuneratiom triplicit p̄ ꝑam siue occurrim? · lxxxvij · A
Renouatio spūs ncāa valde cxvij · M
Renouationū quinq; genera cvij · N.
Renouatio spūs fit q̄nq; exercitijs ad imitationē pictoris ātiq; imagimē renouāti? · cxviij · Z ·
Reꝑborū filiorū q̄nq; sūt spēs lxx · I
Reꝑbi per quinq; grad? descendūt ad infernū · lxxxi · H
Reqsitio q̄nq; ꝑmissoruz dei debet eē diligēs · xxxvij · D
Resistere possum? vicijs facillie cxxix · O
Resistentia vicioz̄ fit tripliciter lxxxvij · I
Respect? dei super creaturā lxxviij · V
Resurrectio legit in scriptura · v · X
Resurrectio per aicos inimicos? approbata ē · v · Y
Resurrectionis dn̄i tres sūt causse · v · Z · Ad spūalem resurrectionem quib? exercitijs veniam? v · A
Retro respicere ꝓhibemur ꝓpter duo · lxij · E
Reuerētia duplex ē vna i deo alia q̄ in cordibo hominum exāctatur · xcvij · A
Reuerētiā dei tria faciūt a plex eff cūs in surgit · xcvij · D
Rerum tēporalium perfecta oblatio fit per tria · lxv · O

Sabbatum polluitur tripliciter · xciij · Z
Sacerdotum septem sūt

Decem nō debet omitti amore ꝓximi · cvi · k
Decor idigzt plicā grā · xij · Y ·
Decor ꝺuſtꝫ bꝫ idigz · cnij · O
Decoris ꝺuersio ꝗtuor debet hr̄e ꝗrū duo fūt a deo ⁊ duo ab hoie lxix · R
Decoris statꝫ hz tria mala xxxiij · O ·
Detētes corpalia duo seruabūt xxix · P
Dñe ordinate septez fūt vtilitates ꝺtra septē dāna q̄ icurrimus ex pcās · xx · R
Dña nō ē diffrēda · lxxij · E
Dña impedit de horrore pcōr cxv · P
Der pñam puenit ad purā conſciam · li · Q
Dñam tria ꝓficiūt · cxiij · L
Dña ē ſpūal surrectio · v · Z
Periculum triplex cauendum xxnij · R
Plorādi matiāvbiq; iuenit quo cū ꝗoculos vertim? · lxxx · A
Pellis vet? ꝺſuetudo pecati ꝙ nouā conſuetudo hoī intelligit cvij · P
Peregrino statui q̄nq; exercitia cōuemūt q̄ ſpūaliter completa faciūt peregrinū ſpūalē · vi · F
Status pfectiois quinq; gradib? attingit · lvi · C · · lxxviij Q
Perfectio generat ex tribus
Per panes septē intelligūt septem misericordie per quas omēs electi misericorditer promouent · lxviij · J
Perſeuerantia grata deo in tribꝰ ꝺſiſtit · xcviij · J
Pinguedo deuotionis quō fiat · xxxiij · V · xlvi · Z
Pietas triplex est habenda
Placari nunquam deus potest a peccatore · lxxvi · G ·
Potentie anime quomodo transeunt in deum · xcij · Q
Potentiarum anime reformatio cxxij · k
Preparatio cordis debet fieri per quatuor · cxxnij · J
Preparatio ad humilitatem per quinq; exercitia fit · lv · Y
Predicator debet habere quinq; · xxx · A
Prophete falsi sunt tres scz mundus caro ⁊ diabolus · lxxij · A
Presumptio vana vincit per ſa cxv · k ·
Premiū triplex promittit bonorātibus parētes · xciij · D
Premiū laboribꝰ nris ꝓmissum ꝺſi derādū ē · á · k
Promissorum dei firmitas · xxxxij · F
Promissio duplex ē generalis ⁊ ſpēalis · lxxv · Z
Proxim? nr̄ ē de? ꝺplicit · lxvij · G
Proximū debem? diligē triplicit · cvi · J
Proximū diligē sicut teipſum q̄ modo intelligitur · cvi · L
Prudētia ꝺpliciter describit xxxvi · R
Prudētie ūciū bz ꝺa · xxxvi · R
Puritatē i nob plātāt duo · ij D

Ratio quomodo fiat cecxxxij·D
Ratio hz t a·cxxxij·L
Reatu obligamur per quatuor xxxiij·N
Redargutio ē triplex·xli·G
Reddere tria tenemur tribus xxxvi·H.
Reddē t á tēmur deo·lxxiij·I.
Reddit de? diuersa diuersimode cxxiij·C
Reddere non possum? deo vnum p mille·cxvij·V
Regnū di duplex ē·xcvi·D
Regnū celorū querendū ē interius quadrupliciter·xcvi·F
Regnū suū de? in quatuor locis posunt·xcvij·K
Regnū dei quatuor generibus hominum dat cxij·D
Et trib? non dat·cxij·D
Religios? iustior eē debet ceteris pter tria·lxxiij·D
Religiosus perfectionē per sex status attingit·cxv·F
Religiosa vita cōparat deserto pter tria·xcviij·D
Reliquie pcoz pter tria in no B relinquūt·xcviij·I
Faāle remissionez offensaz q̄tu oz o fideāda iducūt·cxviij·A·
Remittere pecāti facit hominē de o sit em·cxviij·D.
Remuneratiom triplicit p̄pam siue occurrim?·lxxxvij·A
Renouatio sp̄us ncāa valde cxvij·M
Renouationū quinq; genera cvij·N.
Renouatio sp̄us sit q̄nq; exercitijs ad imitationē pictoris ātiq̄z imaginē renouāti?·cxviij·Z.
Repborū filiorū q̄nq; sūt sp̄es lxx·I
Repbi per quinq; grad? descendūt ad ifernū·lxxxi·D
Requisitio q̄nq; pmissoruz dei debet eē diligēs·xxxvij·D
Resistere possum? vicijs facillie cxxix·O
Resistentia viāoz̄ fit triplicāter lxxxvij·I
Respect? dei super creāturā lxxviij·V
Resurrectio legit in scriptura·v·X
Resurrectio per aīcos inimico? approbata ē·v·Y
Resurrectionis dn̄i tres sūt causse·v·Z. Ad sp̄ualem resurrectionem quib? exercitijs veniam? v·A
Retro respicere phibemur pter duo·lxxij·E
Reuerētia duplex ē vna i deo alia q̄ in cordibo hominum exāctatur·xcvij·A
Reuerētiā dei tria faciūt a plex eff cūs in surgit·xcvij·D
Rerum tēporaliū perfecta oblatio fit per tria·lxv·P

Sabbatum polluitur triplicāter·xciij·Z
Sacerdotum septem sūt

dignitates · xvi · ℵ
Sacerdotibus omnes creature obediunt · xvi · ℸ
Sacerdotum excellentissima dignitas · xvi · ℨ
Sacramentū corporis dominī nostri tres fructus operatur in nob liiij · ℧
Sacramentum dominī corporis septē vtilitates facit · liiij · ℜ
Sacramentum corporis dominī digne per quatuor sumitur · liiij · ℶ
Sacramenti digna preparatio ea requirit · liiij · ℭ
Sacra scriptura ispecta quatuor docet · xxvi · ℶ
Sacra scriptura diuersis intellectibus expomitur · xxxij · ℌ
Sanctitas triplicā generi hominū triplicem effectum induat lxxij · ℳ lxxij · ℵ
Sanctum tria significat ·
Salutem triplex grā operatur · lxxi · ℒ ·
Satisfactio efficax consistit in tribus · xxv · ℭ xlvi · ℵ
Satisfactio ē deo explicāt exhibēda · lxxiij · ℒ · · lxxv · ℭ
Satisfacē deo nūq3 possumus
Scientie donum tria docet ·
Sca dei ⁊ hominis quomodo differāt · lxxxi · ℵ
Scendi modus triplex est necessarius · cxxi ℳ unt · cxix · ℶ
Scire diuersi diuersimode cupiunt
Sensus exteriores quare sūt custodiendi · xvij · ℶ
Sensus interiores districti? sūt custodiendi · xvij · ℭ
Sensus nrī quomodo coadunent ī disciplina · xxxnij · ℶ
Sermones dei tripliciter seruāt corde ore ⁊ opere · xxxviij · ℓ
Sermones dei seruanti quatuor fructus cōferūt · xxxviij · ℒ
Signa paterne dilectionis sunt tria · xxxviij · ℳ
Socialis vite commendatio · xxxix · ℣
Solitudo quid cōferat · lxxij · ℣
Sex sunt genera speculorum in quibus inuestigare possum? q̄c quid sciri vel cognosci poterit · xxvi · ℨ
Spes regni dei vñ pueīt · xlv · ℒ
Spes ē duplex scz maledicta ⁊ benedicta · lxvij · ℶ
Spei sūt ī a genera · lxxxviij · ℓ
Spē ponere in mendacio quid sit · cix · ℐ
Spūs scūs vemēs arguit de q̄tuor generib? pcō ꝯ · xxv · ℶ
Spū? scūs ī m tres vtutes sortit tria nomina · xxv ℣
Spūs scūs tribo viáb? ē apl?is datus · xxxvi · ℧
Spūs scūs dat exercitatis in tribu? vtutibus · xxxvi · ℙ
Spūs scūs q̄d sit · xxxix · ℙ
Spūs scūs duobo mod? dat? visibilit ⁊ inuisibilit · xxxix · ℜ
Spūs scūs in quintiplicā spē missus ē · xxxix · ℜ ·
Spūs scūs nobilissim dei donum dicatur · xl · ℨ

Spūs scūs tria operat in nobis xl. A. tria docet. xlij. O
Spūs sancti operatio multiplex xcu. J
Spūs sancti consolatio tria hz. xcij. L
Spūs sācti effcūs ē q̄druplex. xlij. P
Spui scō tria congruūt. xlij. P
Spūs scūs opat melliꝑter tres ꝑsonates. xliij. Q
Spiritus scūs dat sex modis. xlnij. Q
Spūs scūs tria consilia nobis ꝑpendit. xcvi. Z
Spiritus sāctus partiꝑes nos facit ōmium bonorū dei. xlix. P
Spiritus sancti septē gratijs nutrit hominē atq; pmouz ad pfectū lxxvij. O
Spirit⁹ noster duab⁹ alis leua ad spiritualia. xxx. Y
Spūs nī debet versari in gratiarū actiōe ꝑpt tria. lxxxvij. Z.
Similitudo aime cū deo in q̄ cōsistit. l. M
Spūalium diuitiaq; sūt septē genera. cnij. L
Spiritalis cena per tria acq̄rit lnij. T
Sponsus et sponsa nuptiarū spiritualiū. cxij. L
Spōse siue dat crist⁹ tria donaria. cxij. L
Serpēs quō renouet sic nos sibi ter facere oz. xvij. P
Status ꝑm⁹ humanē nature nobiliter create q̄d habuit. xlv. S
Status aduersus cur melioz sit ꝓspero. xxxij. L
Sufferentiam in tribulatiōe largit⁹ de⁹ triplicāter. lxxnij. P
Sufferētiā nostrā a deo esse cōsiderat ex trib⁹. lxxxnij. Q
Salutis testimonia tria sunt. lxxvij. M
Superbiā de⁹ semper odiuit vt nulli creatuē sup̄bie in aliq̄ loco peperit. lxxi. V
Superbie quadruplex ē spēs. lxxi. X

TEdio affiāmur in verbo dei ꝑpter duo. i. E
Tēplū duplex ē quod ascendē debem⁹. lxxxiij. X
Temptatio dat hominī propter q̄nq; vtilitates. lvi. G
Temptationis spēs sunt tres lvi. P
Temptationum sunt duo remedia. lvi. J
Temptationū frcūs sūt quinq; lvi. L
Terrēa spernere tria nos mōtāt ij. O
Terrena docēt nos tria. á. P
Terrēa spreta tria opāt in nob q; beatificāt honorificant glorificant. á. J
Testimoniū triplex in terra q̄d sit. xlvij. M
Testimonium triplex dant tres in celo. xlvij. P
Testimoniū falsum est triplex. xciij. C

Timor hominī facilis ⁊ vtilis · lxxv · Y

Timoris dei multa mīamenta fūt · lxxv · X

Timor dñi tres parit vtilitates xlvi · V · ⁊ · lxxv · A

Timor dñi triplicīter sanctificat hominem · lxxv · A

Timor sanctus tria debet hrē lxxxviij · E ·

Trāsfigurari cū dño i mōte quō ōtingat · xxx · Z

Trāsformari in deū quō ōtigat xxxv · L

Trāsgressio mādati non hēbis de os aliēos quō fiat · xciij · X

Trāsgressio mādatoꝝ dei q̄tuor mala incurrit · xciij · ff

Transit? anime i statū diuinum xlv · D

Transit? quadruplex lq̄tuor statibo ōparatur · iij · P

Trāseūda fūt sex vsq; ad perfectionem · xcv · F

Tribulationes libenter debemus sufferre ꝓpter quinq; · ij · T

Tribulatio ⁊ consolatio fūt cōiuga ⁊ cōuincte · iij · K

Tribulatio hz breuitatem leuitatē vtilitatē · xx · C

Tribulatio exultare facit spiritū hominis propter tria · xxi · Y

Tribulatōis sex fūt vtilitates · lxxiij · K

Tribulatiōes faciūt duplex meritū · lxxiij · D

Trinitas mlt̄iplex ē · xlviij · Q ·

Trinitatis opatiōes singulę ꝑsonis ꝺuemūt · xlviij · Q

Trinitati triplicā tenemur reddē triplicem trinitatē · xlviij · V

Q ꝺ triplex est tristicia scz naturalis tpalis ⁊ spūal' · xx · P

Tristicia spūalis hz septē grad? xx · Q

Tristiciā spūalem mutat ꝓfessio in gaudiū · xx · K

VE triplex debet trib? generibo hoim · cxix · J

Venire pris ⁊ spūs sancti ad animam q̄d sit · xxi · Z

Verbo dei tedio afficiamur tota die propter duas causas · i · E ·

Verbū dei auditum multa effi cat · xxxvi · Z

Verbi dei abat nos tribus lxviij · L

Verbū dei ābus congruit omni statui · lxviij · M

Verbū dei siue deus dicātur pais triplicā ratione · · lxviij · N

Vestis corporis ⁊ anime · cij · X

Via duplex bona ⁊ mala · lxxxiij · V

Via duplex ostenditur ad vitā eternam communis ⁊ specialis · xciij · T

Vmo cū deo quō fiat · lxij · D

Vnti deo partic̄pamus omnia bona sua · vij · D

Vngentorum tria genera figni ficant tria genera deuotionis · lxxix · Z

Virtutes tres scz fides spes ⁊ cari tas significantur per tria que be negradiuntur · xi

Virtutū quatuor dicuntur esse matres cūj · L

Virtutes omnes ex deo sunt lxxxv · K

Virtutū multiplex est fructus cuj · P.

Virtutes sunt vere diuitie que in tribus consistunt · cxx M

Virtutes per tria exercitia acquiruntur · cxx · O

Virtutibus trib? scz humilitate caritate ⁊ sapientia plenissime soluimus debitum · cxxcuj · C

Vita actiua quid sit · lxi · M

Ad actiuaz vitam sex sunt necessaria vt sancte ⁊ religiose exerceatur · lxi · H

Vita contemplatiua quid sit lxij · T

Vita tam actiua q̄z cōtemplatiua p quatuor duātur ad portaz eterne salutis · lxxij · S

Vite socialis commendatio · xxxix · V

Vita in cōgregatione qualis eē debeat · ix · F

Vita tam corporalis q̄z spiritualis p̄batur per tria · xcv · P

Vite spirituali quatuor virtutes? sunt necessarie · xcviij · D

Vita religiosa cōparatur deserto p̄pter p̄prietates eius · xcuj D

Vita sanctorū p̄ponitur nobis in exemplum in tribus · xcuj X

Vite future copiosa societas xxxv · O

Vite presentis felicitas est signū eterne reprobationis xxxij · L

Vita presens ⁊ peccatorum habet tria mala · xxxiij · P

Vite presentis perfectio in quo cōsistat · lxxviij · D

Visio spiritualis quinq; debet videre quinq; modis · xcix · B · D

Vicijs resistitur tripliciter · xcvij · T

Vocatio dei est quadruplex · lx · E

Vocati multi pauci peruenīt diuersimode · lx · D

Voluntas quadruplex est vicio sa operosa gloriosa · xcij · K

Voluntas p̄pria quid sit · ⁊ quo modo exstirpentur · lxxiij · B

Voluntas propria quatuor mala parit · lxxij · D

Voluntatem dei facientes conse q̄uuntur tria premia · lxxiij · J

Voluntatē dei in sex exercitijs cōplemus · lxxiij · K

Volūtas bona quid sit · cxviij · E

Voluntatis bone exercitium est in quatuor · xcij · K

Voluntas perfecta in tribus cōsistit in oratione affectione operatione · xcvi · D

Voluntas nostra vincit omnes hostes · cx · T

Voluntati diuine dupliciter nobilissime conformamur · cxij · Y

Voluntatis profectus in tria diuidit · cxxij · M

Volūtatis dei ⁊ nr̄e ꝯformis didi
t̄i q̄tuor · cxxij · h
Voluptas breuis t̄ bōde cauſis e
t̄nalit̄ punit̄ · cxix ·
Vulnera ꝺomini iam ſanata quo
modo adhuc fluant ad gratiarū
exhibitionem · xij · V
Vſus reruz eſt triplex · xlnj · R
Vſus rerum tēporalium propter
tria eſt creatus · xlnij · b

Xp̄ūs eſt ſummuz exem
plar perfectorum ·
xxxvi · V
Xriſtus in tribus eſt imitanduſ
xxxvi · X
Xpriſtus per triplicem miſeriaz
eruit nos ab omni miſeria ·
xlviij · R
Xp riſt? cū ſui iniuria cur tanta
ſuſtinuit · xlviij · b
Xpriſtus diuerſis v̄tutib? ſe de
dit nobis exemplū · li · O
Xp̄ō debem? cōpati · lxij · D
Xp̄ō patiēti debemus in nouē cō
formari · lxij · C
Xp̄m debem? imitari tripliciter ·
cxx · R
Xp̄m debem? ſequi in tribus ve
ſtigij ſlxxxvij · F
Xpriſtus exēplaz ſūmū eſt nob
imitād? · xcv · O
Xp̄s q̄tuor excellentiſſimas pro
gatiuas habuit · lxxxnij · B
Xp̄s dimittitur tribus mōis
l · R ·
Xp̄s p? reſurrectiōem in tripli
ci forma appuit · l · A
Xp̄us in ſex apparitionib? ſex i
dicauit exercitia · nij · Q
Xp̄i cōſolatio nc̄a fuit diſcipu
lis p? reſurrectiōem propter tria
xi · k ·
Xp̄us ꝓpter duas c̄as aſcendit
in celum · xxij · B
Xp̄ūs ſubtraxit ſe nob ꝓpter q̄n
q; · xxiij · D
Xp̄ūs dicit̄ imago ad cui? ima
gine̅ homo eſt factuſ · cxxij · E

Imago et ſimilitudo dei
ſūt i aia cxxij · E

Finit tabula ſermonum ſoc
ūm de tpe eſtiuali ·

Napiunt sermones Socā de dominicas per estatem In die sancto pasche. Sermo primus de interpretatiōe hui? hebraice dictionis Alleluya

Alleluya Dicit Gregor. Quia ad vere predicatiois vba se ppat necē vt causaruz origines i sacris pagnis sumat. vt ō nie quod loquitur ad diuine auctoritatis fundamētum reuocet atq; in eo edificationez sue locutiois firmet Cū igit ex deuota institutiōe ecclesie hec dictio tempore resurrectioīs iteretur frequētetur contmuetur a in laude dei sine intermissione iubiletur. ideo dignum duximus aliquid de hac dictiōe dicere. quod vtcū q; laudē dominice resurrectionis redoleat a aliqualit edificet audiētes. vt sciant quid dicat per nomen quod taz celebre i ore ōnium festiuat. Huius ergo nominis occasione tria per ordinez sunt dicenda. Primo de eius acceptione pariter a significatiōe. Secundo de nostra preparatiōe Tercio de significatiois eius fruitiōe ¶ A Sciendum ergo q; hec dictio Alleluya secundū plures est dictio hebraica. q; cuz consideratiombus latinorum nō subiacet dicim? q; vox est inco mta affectum mentis magis q; conceptum exprimēs Q; si hoc non accapitur dicamus q; sit interiectio significas affectum gaudij. Vt sicut hec interiectio heu affectuz doloris. pape affectū āmiratioms. ach affectū turbatioms. vach indignatiois videtur exprimere. sic hec dictio Alleluya exprimere videtur affectum gaudij spūalis Alij vero dicūt q; sit vox celestis qua ad laudandū deū celestes spūs spiritu aliter sonant voces. Et quia p sacramentum dominice resurrectioms nobis pauperibus a indignis celoruz est ianua reserata. q; propter preuaricatiōnē primo q; pan tū ōnibus hominibus quātū cū q; sanctis per multa annoruz milia fuit clausa. ideo spūs sanctus instituit vt istud ideoma celeste homines ad priam vocati super terrā frequentarēt. frequētādo addiscerēt. vt cuz puenerīt ad patriā expeditius i laudez dei resonarēt. Et hec est illoz sētētia qui hoc asserūt q; sit vox celestis. quā sētētiam tamē propt hoc quia a sactis patribus in celo est audita tāquam bonā a approbabilez approbamus Sive ergo sit dictio hebraica q; pene omēs asserunt. siue vox celestis siue interiectio significans affectum gaudij non contendim? dū modo hoc cōcedatur vt per illd i quocūq; genē ideomatis ponat

affectū spiritual' gaudij expri
mamus ¶ Est autē ipius dō
nis interpretatio laus inef fabil'
vel laus tibi criste· figmficās vt
sepe dixim9 affectū iexplicabi
lem ⁊ nulli mortaliū ad plenum
cognitū· Ideo talis figmificatio
incognita debuit brē incognitaz
vocem vt incognitū per ignotū
figmificaretur· ⁊ ideo hec dictio
nō est ad intellectū exprimendū
ꝫ ad affectum balbutiendum·
non enunciatur sed eructat' Nā
ad gloriā dominice resurrectiōis
quicq ita deberent spiritualit' io
cundari· vt sic inebriati ⁊ mirabi
liter delectati non possent expri
mere quod sentiunt nec tamen e
ructare desistant Quid enim est
alleluia misi sil'e huic quod vul
gariter dicim9 Alle lellet ⁊ vnd lel
let· q̄s voces nec vsus creat nec
ratio explicat· nec deliberatio or
dinat· nec premeditatio formatt
sed affectus eructat inconsulte
¶ Verum quia spiritales homi
nes ad hoc sunt spiritualit' ordi
nati· ne spirituali gaudio duce
grā p re ceteris hominib9 veritate
nri nominis qui spūales dicimur
frustremur· accedendū est ad se
cūd' mēbr in q̄ docemur quomo
do nos debeam9 ad deuotionem
gaudij spiritualis prepare D
¶ Secundo ergo membr est
nra prepatio· ad quā insinuādā
sciendum q hec vox alla quinq
viabus pomit' in sacra scriptura
Quatuor i Apo· ⁊ semel in Tho
bia hec dictio reperit'· Per que
quinq nobis insinuāt' exercitia
quibus preparamur ad huius dic
tionis figmificatū felicit' gustādū
Primum ergo Alla ponit' i Apo
ca· xviij· vbi dicit' Sustulit v
nus āgelus fortis lapidē q̄si mola
rē magnum ⁊ misit eum in mari di
cens Hoc impetu mittet' Babilō
illa magna ciuitas ⁊ vltra non i
ueniet'· ⁊ vox citharedorum ⁊ mu
sicorum ⁊ tuba nō audiet' in ea am
plius Et sequit'· xix nō lōge p9
Et audiui quasi vocē magnā tu
barū multarum i celo dicentiū Alla
laus et gloria et virtus deo no
stro qui vindicauit se de meretri
ce magna q̄ corrupit totā terram
in prostitutione sua Et ista sic
dicta informāt nos de prima p
paratione Quid enim per Babi
lon nisi mundus accipitur ꝯ qui
post quam diuersus fuerat Johā
nes in celo Alleluia audiuit· per
quod euidenter nobis innuitur
vt quicunq desiderat huius vo
cis Alleluya spirituale gaudium
demergat ⁊ exterminet vsq ad
fundum seculare gaudium· qui
a hec duo se nullomodo compa
tiuntur· Vnde vbi vnum illorum
gaudiorum existit ibi alterum
necesse est penitus nō adesse Vn
de dicit beatus Jacobus· Nesci
tis q amicicia huius mundi ini
micicia est coram ōnipotēti Qui
cunq igitur voluerit esse amic9

huiꝰ seculi inimicuꝰ dei constitui
tur Vnde Io. ꝯfulit dicens Noli
te diligere mundum neq; ea que
in mundo sunt quoniã si quis dili
git mundũ non est caritas patris
in eo Quia cũ be dilectiones le
gem habent contrariorum ideo v
na posita altera amouetur. Qui
ergo perfrui desiderat Alleluya
id ẽ gaudio spũali necẽ habet re
nunciare gaudio seculari
Est enim drã inter hec gaudia.
quia gaudiũ mundi leticiã habz
in principio tristitiam vero in fi
ne. Gaudiũ aũt spũale econuer
so tristitiã in principio ⁊ finis eꝰ
in leticiã cõmutatur. Vnde de p̃
mo gaudio Prouerbi. xnij. Ri
sus dolore miscetur. ⁊ extrema
gaudij luctꝰ occupat De scdo
vero Ioh. xvi. Vos cõtristabi
mini sciz in principio sed tristiti
a vestra vertetur in gaudiũ. Vñ
Her. idẽ insinuãs dt Reuẽa cũ i
cepis tristitia iplebit cor tuũ Si
ãt pseueraueris i veritate dico ti
bi tristitia tua vtꝛi in gaudiũ
Scdm quod ad consequenduz
alleluya spũale gaudium eq̃ ne
cessarium est in hoc consistit vt
non solum munduz relinquam?
corporaliter sed magis omes ve
nenosas infectiões relinquam?
spiritualiter. Modicum est em̃
relinquere mundum istum exte
riorem nisi radicitus ⁊ funditus
a corde cum omnibꝰ suis árcum
stantijs fuerit exstirpatus. ne

de numero simus eorum qui cuz
confugissent in heremum semina
uerunt agros plãtauerunt vine
as ⁊ fecerunt fructum natiuita
tis. Hoc est cum fugissent de se
culo in heremuz de heremo rursũ
fecerunt seculum Quod euiden
ter innuitur Apocalipsis tercio in
secundo alleluya. De quo ibidẽ
dicit Iohannes. Et iteruz dixe
erunt Alleluya ⁊ fumꝰ eius ascẽ
dit in secula seculorum. Ac si di
cat Qui primum Allꝰa dixerũt
pro corporali mundi relictione
dixerunt etiam secundum pro
spirituali eius relictione. Hoc e
nim difficillimum est ⁊ paucissi
mi ad plenum ⁊ sufficienter hoc
facãũt vt michil viscositatis mun
dane pedibꝰ affectionum ad
hereat Euacuemus autem nos
ab idolis babilonis ⁊ de abhomi
nationibus egipti ⁊ proficiemus
subito in salutem. Vnde Numei
dicitur. Si nolueritis habitato
res terre interficere qui remanserit
erunt vobis quasi claui in oculis
et lancee in lateribus Talia enim
idola quasi claui i oculis excecãt
intelligentiam. ⁊ quasi lancee in
lateribus mortificant conscientiã
Propter quod dicit Apostolus
Nolite vos conformare huic secu
lo Tercium Alleluya nobis
preparationem insinuans Apoca
lipsis decimonono similiter poit
vbi sic dicitur. Et audiui quasi
vocem turbe magne sicut vocem a

ritatis ad cor nostrum veniens et sua presentia nos illustrãs affert secũ omne bonũ · amouens omne malum ⁊ ideo per omnes vicos inferiorũ hominis cantabitur alleluia De hoc gaudio Ne emie dicit Possederũt domos plenas cũctis bois Quod enim hic dicit domus vicus dicit in Tho · Vicus enim wlũtatis replebitur dulcedine · vic⁹ rationis replebitur cõsplatiõe · vicus memorie diuina sapientia illustratur · vñ secundi Re · xxiij · Nec ẽ quic quã qđ ex eo nõ germinet sciz ad grãz ⁊ salutẽ De hoc gaudio dr̃ Ecã⁹ Nõ est oblectamẽtũ sup cordis gaudiũ Doc eñ gaudiũ sup õia gaudia predicta se habet tanquã veritas supra vmbrã · De hac consolatiõe vltima dicit Ber · Ad hanc perfectam cõsolationẽ pauci peruemũt i hac vita · neq; si quis aliquãdo videt hanc brẽ cõtmuo sibi credat necesse est · maxime si nouicius est et necdũ per eos quos prediximus gradus ascẽdit · pius eñ dominus pupillos corde blãdicijs q̃busdã solz allicere · ꝫ nouerũt tales grãm hanc sibi prestitaz ⁊ nõ dataz vt in die malorũ mẽores sint bonorum ·

¶ Eodez die sermo de resurrectiõe spũali · Sermo · ij ·

Si cõsurrexistis cũ xpo que sursũ sunt querite · vbi cristus est in dextra pris · q̃ sursum sunt sapite nõ que super terrã Col⁹ · iij · In bis verbis duo facit Aplus Prio enim tangit spũalem resurrectionem Secundo eius dez resurrectiõis exercitationẽ Primũ ibi · si cõsurrexistis Secũdũ ibi Que sursũ sũt querite Dui? vbi occasiõe de spũali resurrectioue est dicendũ · Est ãt resurrectio nihil aliud nisi vite post mortem restitutio Et ideo ipsa resurrectio duersificatur sicut mor⁹ variatur ¶ Propter quod notandum q̃ duplex est mors · Prima naturalis siue corporalis · Secunda mors spiritualis · Prima mors est separatio corporis ab anima · Ex hoc quidam diffiniunt mortẽ dicentes · Mors est separatio delectabilium Secunda mors est separatio dei ab anima · De prima morte dicit Psal · Quis ẽ homo qui viuit ⁊ non videbit mortẽ ac si dicat nemo Quia vt · ij · Regũ · xiij · dicit Omnes morimur ⁊ quasi aqea dilabimur in terrã De hac morte dicit Apo · Omnibus hominibus cõstitutũ est semel mori · De secunda morte dicitur Ezechielis Anima que peccauerit ipsa morietur · De qua ⁊ Apostolus dicit Vidua in delicijs viuẽs viuens mortua est Quid enim p viduã accipit nisi aiã per vitaz reprobã viduata deo ꝯ que licet peccatis viuat est tamen mortu

a coram deo Huic duplicí morti duplex correspõdet resurrectio. Morti enī corporali correspõdet in die iudicij resurrectio generalis. vt sicut omnes morimur in morte naturali. sic in die iudicij secundum Apo. omnes quidem resurgemus resurrectione generali Morti autez spūali correspõdet resurrectio spiritualis. vt sicut ex pecō perpetrato morimur spiritualiter Testāte Jacobo q̄ dicit Peccatū cū cōsummatū fuerit generat mortē. sic pectato emēdato spiritualiter resurgem? De hac resurrectione spirituali dicitur in proposito. Si consurrexistis aīc Et Apoca. xx. Beatus aīsanctus qui partem habet in resurrectiōe prima Nūquā enim clare resurgemus in resurrectiōe generali nisi pri? resurgam? rsurrectiōe spūali. Nec resurget ad gloriā q̄ prius non resurrexerit ad gratiam ¶ 6 Quomodo autem aī qualiter spiritualiter resurgere debeam? i q̄ ommū rligiosoz vsari dz deuotio docet Ber sic dicens Spiritualis resurrectio generalē rsurrectionem gestit quantū possibile est imitari Dā mus āt q̄ post resurrectionē generalē beatoz corpora q̄tuor prerogatis siue dignitatibus siue dotibus glorificabūt. scz claritate ipassibilitate agilitate subtilitate In q̄bo q̄tuor quāto vicim? i resurrectione spūali nos ofōrbi m? tāto veri? spūalit resurgem? De prīa dignitate siue dote dicit Eccā. Fulgebūt iusti sicut sol Erūt enī corpora nrā puia vt cristallū. Nā corpora nrā erūt sole septuplicit clariora De scda scz ipassibilitate dr Apo. Jā nō erit āpli? neq̄ luct? neq̄ clamor neq̄ vll? dolor Vñ Aug. In tātū corpa glificata erūt ipassibilia vt si ponerēt in iferno nullaten? paterēt De tcia vz agilitate dt item Aug? Corpa glificata erūt tā agilia vt vbi eē voluerīt ibi sine mora sine q̄uis obstaculo erūt. qz vt id dicat Vbi vult spiritꝰ ibi ꝑtin? erit a corp? De q̄rta dote scz subtilitate item dicit Aug?. Corpora glorificata sic erūt subtilia vt nō obstantibus q̄bus cūq̄ obstaculis transeant vbi volūt Vnde dominus resurgens ex mortuis ex vtute corpis glorificati surrexit de sepulchro clauso a hoc per lapidem magnum quem angelus reuoluit facta resurrectione et sedebat super eum Et ad discipulos suos clausis intrauit ianuis in conclaui. Dijs itaque breuiter tactis quāto q̄s istis dotibus vicinius seu propius in hac vita accesserit. tanto verius spiritualiter resurrexit. a quanto plus ad has dotes in hac vita peruenerit tanto habundātius in futura vita predictis dotibus glorificatur.

¶ A Nunc videndum

quib⁹ exercitijs predictis totis
possum⁹ conformari a primo de
claritate. Est aut̄ claritas quā
in hac vita vt cū q̄ deprehēdere
possum⁹ nihil aliud nisi puritas
cōscientie. que tante est virtu
tis vt ei nō nim⁹ q̄z ipse dominus
p̄mittat. Vnde Mathe. Beati
mūdo corde quoniā ipsi deū vide
būt. Vnde Bern. Hoc ineffabi
le scz deus cū nō nisi ineffabiliter
videat qui vult videre cor mun
det. q̄ nulla corpis similitudie
dormiēti. nulla corporea spē vi
gilanti. nulla rationis imaginē
nisi mūdo corde humiliter aman
tis videri poterit vel apprehēdi.
¶ Ad plātādam ergo
et nutriēdā in nobis puritatem
duo sunt necessaria. vt videlicet
a peccato cuz fūma diligētia ab
stineam⁹ et si q̄d sup̄ hec irrepse
rit sine mora p̄nam peius ex
hauriam⁹. De prio Deut. xx.
Cauete ne forte decipiat cor ve
strū et recedatis a domino scilicz
per admissū peccatū seruiatis q̄
dijs alienis qui sunt vicia et pec
cata. Tho. b. Caue ne vnquā in
cōsētias pecō. Job. xxxiij. Ca
ue ne declines ad iq̄tatez. Ad si
cauē volum⁹ vt monemur sciēd
q̄ sunt tres riui per quos omnis
ipuritas in cōsciam tāq̄z in senti
nā defluit. qui sunt cogitationes
locutiōes et operatiōes et istis ri
ui cū fūma diligentia sunt optu
rādi. Ad facē moēmur. nij. Re
gū quarto cū dr Cūctos fontes
aquaz obturabitis. Nā de prio
monet nos Apo. dicēs Jnuocan
tes dnm puro corde. De secūdo
Job gloriat dicēs Domiam purā
labia mea loquēt. De t̄cio iterū
dicit Apo. Leuātes puras manꝰ
sine ira et disceptatiōe. Si vero
p infirmitatē vel malicīā vel q̄lē
cūq̄ negligētiaz aliquid irrep
serit iubemur cōtinuo exhaurire
Vñ Leui. xvi. dicit. Jn hac di
e ab oib⁹ peccās vris corā domino
mūdabimi. glosa. in hac die sci
licz q̄ peccamus. quia nisi a mo
ra recedit peccās. Item Pro. xxi.
Dōsapiēs exhauriat illd scilicz
peccm. Dic dixit Apo. i. chorī.
vi Expurgate vet⁹ fermētū vt
sitis noua conspersio. Sint ergo
cogitatiōes nre sine nequicia. lo
cutiōes sine fallacia. opatiōes si
ne malicia. et sic i corde nro plā
tare possumus puritatē. ¶ Se
cunda dignitas siue dos corpis re
surgētis erit impassibilitas. ad
quā q̄zto ppi⁹ accedim⁹ tāto vtu
osi⁹ spūalit refurgem⁹. Est aūt im
passibilitas non vt nihil patiam
q̄d elās dei in hac pegrinatiōis
via ē impossibile. Dicat em̄ Apo
sto. Per mltas tribulatiōes oz
nos intrare regnū celoz. Vnde
super hoc vbo. Nōne oportebat
xpm̄ pati et sic intrare in gloriaz
suā. Dicit Bern. Si xpm̄ opor
tuit pati et sic intrare i gl̄am suaz
q̄ peccm̄ non fecit. multo magis

nos pecatores non intrabimus
nisi tribulationibus fuerimus e
mundati Nichil ei i illa intrat in
quinatum · nec aliquis ibi vem
et nisi qui ingreditur sine macu
la · Dec inquā ipassibilitas non
est vt diximus vt nichil patiam̄
qđ nulli electorum ꝺceditur ad
quos in persona Apo · dicit dom̄i
nus · Ecce ego mitto vos sicut o
ues in medio luporum · sed vt in
tribulationibus ita constantes i
ta firmi ita iꝺcussi ⁊ ita imperter
riti quiete ⁊ pacifice stemus vt q̄
si nichil pati videamur · De hac
inpassibilitate commēdabat ꝺo
minus Johannem baptistam di
cens · Quid existis in ꝺesertum
videre arundinē vento agitatā?

¶ J Vt autem cō
stantius ⁊ ꝺemuolentius ⁊ pati
entius in tribulationib? persista
mus vtilitates conuenit intueri ·
quibus consideratis tribulationes
libentius sufferemus · Prima er
go vtilitas hec est · quia signuz
sunt magni ⁊ singularis amori?
Vnde Thobi · Quia acceptus e
ras ꝺeo necesse fuit vt temptatio
probaret te · Dinc dicit Judith
Omnes qui placuerunt ꝺeo per
multas tribulationes fideles tran
sierunt Vnde Prouerbiorum di
citur · Quem diligit dominus cor
ripit · ⁊ quasi pater in filio com
placet sibi · Et in Apocalipsi dici
tur · Ego quos diligo arguo ⁊
castigo Secunda vtilitas q̄ i tri
bulationib? cōsistit est q̄ null?
in hac vita ad statuz magne sā
ctitatis ⁊ perfectionis venīe po
terit nisi tribulationibus roboze
tur · Vnde Paulus · Omnes qui
pie ꝯ i pfecta religione viuere
volunt persecutionem patiētur ·
Dinc Apostolus Petrus · Dec
est gratia si propter conscientiā
ꝺei sustinet quis tristicias patiē?
iniuste · Vita enim nostra ad p
fectum ꝺeduci nō potest nisi sec
tionibus ⁊ volaturis disponam̄
Quod tercij Regum sexto capi
tulo nobis innuitur cum dicitur
De lapidibus volatis atque per
fectis edificata est domus · Vn
de Luce sexto capitulo Perfect?
omms erit si sit sicut magister e
ius · Scimus autem quia magi
ster nr̄ vsq; ad mortē tribulatio
nib? est afflict? Tercia vtilitas
ꝓpter quā tribulatio ē leto aīmo
sufferēda ē q̄ cū nullū peccm̄ ex
igēte ꝺi iustitia r̄maneat ipunitū ·
magnū ꝺime grē ē iꝺiciū cū in fo
ro grē ⁊ mie nos hic purgaē ⁊ e
mūdaē ꝺignat̄ · ne i foro seueri
tatis ⁊ iustice r̄feruemur in q̄ et
grauius et diuturnius ꝓ peās fin
gul' puniemur Vñ Jē · Te uō cō
sumā ꝙ castigabo te i iuꝺicio sez
mie ne q̄ innocēti pā tibi Et Oze
e · nij · Dieꝫ p āno ꝺedi tibi Aug ·
Dic seca B vre vt ict nū p̄cas nm
bi Qu arta vtilitas ē q̄ tribulati
o breuis in eternitate frem̄ cumu
lat i ifinitū Vñ · Apo · ij · Co · nij ·

Id enī quod in presenti est momentaneum aleue tribulationis nrē supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operat in nobis. Quinta vtilitas ē ista. q a per hanc momentaneam abreuem tribulationem postea euadamus eternam. Vnde Naum primo. Non consurget duplex tribulatio Afflixi te amō affligā te vltra. a nūc conteram virgam de dorso tuo a vincula tua dirumpam. de quo Bre. Sanctipenas temporales lucruz reputāt quia per has eternas euadere nō ignorant. Qd si medicus deus ex sua pietate a viscerib? benignitatis clemētior fuerit vt q̄i vulgentis a emplastris leuioribus omnia in te curaē voluēit tu age p temetipso a remedij fortioris et acutioris saītatis auidius ferrum require a cauteriū exposce. medic? enim semper p̄sto ē pat?ē teipsū loq̄r ¶ Tercia dos sive dignitas post resurrectionez beatoruz corporibus adhibenda erit agilitas. que tanta erit vt dicit Aug? q̄ protin? vbi volet spiritus ibi erit a corpus. Vnde sicut nunc mentes rapidissimo ictu ad quascū q̄ distantias lōgissimas rapiūtur. sic tunc in sanctis corpora subiacent voluntati. In hac agilitate transformatur cum per diutina exercitia corp? subiugamus spiritui. voluntatē rationi. vt videlicet quicquid spirit? bonum iudicauerit corp? velociter amplectatur a promptis laborib? exequat Vñ Ber. Domo bone voluntatis mancipium corporis sui sic subiciat seruituti vt in momento in ictu oculi obediat spiritui imperāti. vt cuz spiritus dixerit seruo suo corpori fac hoc faciat absq̄ contradictione. Idem de ratione diximus quicquid ratio approbauerit bone voluntatis deuotio obediat a promptissime exequatur ¶

k Ad hanc agilitatē siue deuotionem in nobis promouēdā tria sunt considerāda scīz temporis breuitas. considerantibus enī nobis quia tempus breue est a diu laborare non possumus cognoscemus q̄ expedit laborare Finito enim hoc breui tempore āplius mereri nō possumus imeternū. Quia sicut Ecā dicit. Ubi ceciderit lignuz ad austr̄z siue ad aq̄lonē quocunq̄ ceciderit ibi erit. Glosa. in eodem pūcto manens nec augmentabit meritū ietnū Propter q̄d ibidem. ix. dicitur. Quecūq̄ potest manus tua facere instāter operare. q̄z nec opus nec ratio nec sapia nec scia erūt apud inferos quo tu properas. id ē nullū augmētū meriti Dinc ammonemur Numeri vicesimo. Non ibim? per agros nec per vineas sed gradiemur via publica nec ad dextram nec ad sinistraz declinantes donec transeamus ve

loster Vyne Ber Dicim

Festina tempus ⁊ memẽto finis Cum enim multa fecisse videm̃ nichil est nec inter aliquid cõputandum respectu premij quod sequitur. Quod bene etiam Ec ĩ. vi. inuit In opere ipius exiguum laborabis ⁊ cito edes de generationibus illius. Secundo est mortis incertitudo Cum enim secundum Apl'm. i. ad Thess. v. dixerimus pax ⁊ securitas tũc repentinus ſuperueniet interitus Hinc Luce. xij. dicitur. Vigilate ſcz operando. quia nescitis qua hora dominus vester venturus est. dies enim domini sicut fur ita in nocte veniet Tercio cõsiderem? fructũ merito ꝙ quem brevib? laboribo possum? cumulare. vt dicere possimus illud Ec ĩ. Videte quoniam modicũ laborauj ⁊ inuenj mihi mlt̃ requiem Hec considerata faciũt nos veloces in operib? nostris. vt dicat nobis illud. ij. Re. i. Di sunt aquilis velociores ⁊ leonibus? fortiores? C Quarta dos siue dignitas refurgentis erit subtilitas. Hãc autez dotem imitamur si in omnibus agendis discretionem teneamus Quaz discretionez voluit nos tenere dominꝰ Leui. ij. cum dicebat. In omni sacrificio tuo offeres sal. ꝙa sine hoc condimẽto salis ab? operũ nostro ꝙ domino nõ placebit. testante Job. xi Nũqd poterit cõedi insulsum quod nõ ẽ sale cõditũ. ꝙsi dicat nõ C Est autẽ ẽ plex discretio scz i agẽdis ieligẽdis ⁊ in attribuendis Discretio in agendis ẽ vt opera nostra per virtutem discretionis sint nostris viribus cõmensurata De quo Ds Fortitudinem meã ad te custodiã. Et Apo. Rationale sit obsequium vim. hinc Ber. Discretio mat̃ est ommũ vtutuz tolle hanc et õnis vtus erit vicium. Secũda aũt discretio ẽ i eligẽdis vt sciam? discernẽ inter bonuz ⁊ maluz et etiam inter maiuꝰ bonum et minꝰ bonuz. maiꝰ maluz et minus malũ. De hac Leui. dr Dabcatiꝰ sciam discernendi itẽ sãctum et ꝓphanuz. pollutuz ⁊ munduz Hanc petebat Salomõ dicens Dabis seruo tuo cor docile vt iudicare possit populuz et discernere inter bonuz et maluz. Et sub iũgitur Placuit domino ꝙ huiꝰ modi rem postulasset Tercia discretio ẽ in attribuẽdis. vt viz discrete bona nrã deo. et mala nobis tribuam? quã Daniel ꝓfecte habuit qui dicebat. Tibi domine misericordia nobis ãt cõfusio facies. et Ysa. Omma opera nrã operatus es in nobiꝰ domine. Item. lnj. Tu pater noster es nos vero lutum Det nobis deꝰ secunduz beneplacitum voluntatis siue vt his dotibus in omnib? et per omnia conformemur

Sermo tercius de ~~arte~~ phase.

Faciás phase domino deo tuo quomã m isto mẽse eduxit te dominus deus tuus de egipto. Deute. xvi. In verbis propositis duo notare possumus. Primo enim hortamur ad huius festi debitam venerationem. Secũdo huius cause tãgit insinuationem. quod est dicere Primo vt hoc festum veneremur Secũdo tangit cur hoc facere iubemur Primũ ibi Faciás phase domino deo tuo. Secundũ ibi. Quomaz in isto mense. quod ẽ coniunctio causam insinuãs Dicat Aug⁹. Tunc festa debita deuotione veneramur cuz ea que p festa facere hortamur vita a moribus imitamur. plus enim vita a moribus laudamus q̃z si per lõgas notas alte clamamus. Sciẽdum ergo q̃ pascha phase a trãsitus sinonima sũt a vnum a idez significãt. Phase enim hebraicũ pasca grecum idem significant quod transitus latine. In verbo ergo ppposito monemur vt si hoc festum pascale debita celebratione venerari volumus hoc in nobis deuote agamus quod in verbo a in festo facere exhortamur.

¶ M Propter qd̃ sciendum q̃ filij israhel quatuor in locis phase domino celebrauerunt. Primum in ramasse in finibus egipti. Exodi duodecimo. Secundo in deserto in monte synay. Numeri ix. Tercio in Galgalis trans iordanẽ Josue quinto. Quarto in terra p̃missionis. vt patet Jud. Et quarti Reg̃. xxiij. sub Josia rege a im reliquũ De primo dicit Exodi duodecimo. Dixit dominus ad Moysen et Aaron in terra egipti. Loquimini ad vniuersum cetum filiorũ israhel Decima die mensis huius tollat vnusquisq; agnum a c̃. Vsq; est enim phase i trãsitus domini. De secundo dicitur Numeri nono. Locutus est dominꝰ ad Moysen in deserto sinay i ãno secũdo postq̃z egressi sunt de terra egipti mense primo dicens Faciant filij israhel phase i tempore suo. xiiij die mensis a c̃ Vsq; q̃ fecerũt phase Et i signũ hꝰ phase id ẽ trãsiꝰ filij israhel. xl. mãsiões i deserto i quibꝰ fecerũt tentoria leguntur cõpleuisse. et quia priuariati sunt verbum domini contra dominuz murmurãtes ipsorum trãsitus in circuitu ẽ mutatus De quo dicit Deute. secũdo. Circuiuim⁹ mõtez seyr lõgo tempore Qd̃ in deserto religionis heu multi faciũt qui dum de virtute in virtutem trãsire deãt laborãt in circuitu tota die Juxta illud Psalmi. In circuitu impij ambulant. De tercio phase Josue secũdo dicitur. Manserunt filij israhel i Galgalis et fecerũt phase. xiiij die ad vesperã in campestribus Jerico De q̃rto dicitur. iiij. Re. vicesimo tercio

precepit rex Joñas omni populo dicens Facite phase domino deo vestro Et sequit Nec factū est tale pascha a diebus iudicum · Factū est āt istud pascha i ihe rusalē · primū phase factū est in egipti exitu · secūduz in deserti trāsitu · terciū i terre sancte intro itu Quartū in terre sancte habi tu Primū fit in seculi egressione Secūdū in religionis pfessione Terciū i mortis egressiōe Quar tū i terre sācte possessiōe Prim? trāsitus fit de seculo ad religionē Secūd? de pectis a vicijs ad vtutū exercitationem Terā? de ip̄i? anime de hoc exilio ad celuz euolationem · Quart? p? generā lē resurrectionē corporis a aime glorificationē Ibi stamus · ibi stabilimur a imeternuz amplius non trāsimus Quod Prouerbio rum quarto capitulo nobis pro nittitur euidenter cum dicatur · Omes vie tue stabiliētur · Do? transitus in nos transfigurare mo nemur ī re a nomine hui? festi · quod q: a paucis vt dignuz est agit ideo hāc negligentiaz a tor porē Ber · de nobis flēs conque rit dicens sic Jn hac taz precipu a solempnitate quid nobis cōmē detur sedula cogitatione pense mus Nempe resurrectio trāsitus seu transmigratio est · Cristus e nim hodie nō resedit sed resurrex it · non rediit sed transiit · trā? mi grauit non remeauit Demq; ip sum pascha quod celebram? trā situs non reditus interpretatur · Trāsire ergo a trā? migrare dē? si pascha volum? spūaliť celebrae Et galilea vbi videndus nobis promittitur qui surrexit non re meationez sonat sed trans migra tionem · Fratres si post consūma tionem crucis i nostrā banc mor talitatē a vite presentis erūpna? cristus reuixisset · ego eū nō trā sisse dicerem sed redisse · non trā? migrasse in aliquod sublimius · sed ad statū pristinū remeasse · Nunc autem quia trāsiit in nou itatem vite nos inuitat ad transi tum vocat in galileam · Quid er go dicem? qui sacrā domini resur rectionem priuam? pasce noie? vt sit in nobis m reditum magis q̄z in transitū · luxim? his diebo · compunctiom · oratiom · a ab stimentie dediti · ceteroz̄um negli gentias temporuz hoc sacro qua dragenario redimere a diluē cu pientes · communicauimus passi ombus cristi · Quid enim minu? reuerentie resurrectionis tempu? exigit q̄z passionis ? ꝯ vos vt mai festum est neutrum honoratis · Naz si vere compateremini a nūc conregnaretis · Et si commoreremini a consurgeretis · Nunc aūt ex sola consuetudine ipsius tem poris a similatione quadam hui liatio ista processit · quam non sequitur spiritualis exaltatio sā cte resurrectionis Quid enim si

mortui sumus peccato quomodo adhuc viuemus in illo ¶ Di negligētia? planxē im? quid cause vt nūc readamus in eas dez ¶ Inuenimur iterū curiosi vt āte · verbosi vt ante · pigri ⁊ negligētes vt ante · vani suspiciosi ceteris ꝙ implicati vicijs · que tam anxie deploraui m? his diebus Laui pedes meos quomodo inquinabo eos ¶ Exuu tumicā meā quomodo reinduā eā ¶ Nō est hec transmigratio frēs · nō sic videbit xp̄s? Nō est hec iter quo ostēdat nobis deus salutare suum Sic amatores seculi inimici crucis christi · cui? inuanuz accepto nomine dicuntur cristiani · toto hoc tēpore quadragesimali adinstātes ibiant dies pasche vt liberius indulgeāt voluptati · Obnubilat frē? solēpnitatis leticiam materia tristior · sed ipsius plangim? solēpnitatis iniuriam quā dissimulare nō possum? nec in ipsa imo min? in ipsa · Prochdolor peccandi tēpus · terminus recedendi facta ē resurrectio saluatoris Ex hoc ergo commessationes ⁊ ebrietates redeunt · cubilia ⁊ impudicicie repetūt · ⁊ laxāt concupiscentijs frena quasi ad hoc resurrexerit cristus ⁊ non magis propter iustificationem nrām Sic honoratis miseri cristum quem suscepistis ¶ Veturo parastis hospitiū confite ntes peccata cum gemitu castigātes corpora · ⁊ecce suscep tum proditis inimicis · rursuz cruci figentes ⁊ conculcantes filium dei ⁊ deuote mutatum verecūde exire compellitis priores nequicquas admittendo · Propter hec dies ista posita est in ruinā ⁊ resurrectionem multorum · Sed q̄d ad nos frēs de his que foris sunt iudicare · vtinam autem ⁊ nos iā sanctificati pemit? aliem ab hac misera ⁊ sacrilega consuetudine inuemamur · vt michil in nobis pereat aut minuatur de exercitio spūali sacre resurrectiois sed trā sire magis ⁊ excrescē studeam? Hec Bernardus Quod non solum antiquorum figura nec solū beati Bernardi ⁊ aliorum sanctorum scriptura sed etiam monet nos ⁊ impellit natura vt rebus inferioribus contēptis ad dominum trāseam? O Causa bui? hec ē · q̄ ad beatitudinē que vt dicit Boeā? ē stat? ommium bonorum aggregatiōe perfectus eternaliter pfruendā creati sum? Et ideo omis homo naturali appetitu deū desiderat · testāte Boecio qui dicit · Ommis mortaliuz cura quam multipliciū studioꝝ labor exercet diuerso quidem calle procedit sed ad vnum beatitudinis finem nititur peruenire Id autem est summum bonum quo quis adepto michil vltrius desiderare q̄eat · quia cuncta intra se continet · cui si quid defoēt summum esse non posset · q̄niam

relinquereꝫ aliqd extrinsecus quod posset optari Di sunt fumiculi quibꝰ ab vsu rerum creatarum abstrahimur · De quibus dicit Ozee·xi· In fumiculꝰ adām trahām eos in vinculis caritatis Dicatur āt Ecā·nij· Fumiculꝰ triplex diffrāle rumpitur · Hūt enim predicta tria fortissima iām tamenta que certatim clamant vt spretis infimis ad dominū trāseamus Sed nō solū in his tribꝰ figura scriptura natura sed etiaz hominis statura hec facere ammonemur secūdum illud Ouidij· Os hominj sublime dedit celum qz videre Jussit a erectos ad sidera tollere vultus · His itaqz pmissis que nos de trāsitu ex hoc mūdo ad prēm fortissimis stimulis exagitāt · nūc stilū ad eos dētrāsit? quos ꝓposuim? conuertam? Faca as phase domino deo tuo · Premisso ēdruplicā loco in quo prēs āti q phase qđ trāsitum significat domino celebrauerunt videlicet in egipti exitu · in deserti trāsitu terre sancte introitu · a eiusdem terre possessiōe siue habitu· ꝑ que quatuor loca quatuor nobis trāsitus per quos transiē debemus innuūt · nūc eosdem trāsit? per ordinez ꝑsequamur Prim? eñ trāsit? ē iāpiētiū Secꝺ pficētiū Terci? egredientiū Quart? celo regnātiū ¶ O Prio ego volēs ex hoc mūdo trāsiē ad prēz trāseat ōne creatū a qđcūq; deuz nō eē deprehēderit p? tergū pemt? derelinquat · si eñ singula contrectare voluerit āti? tps q̄z oblectamēta deficiet Sz vt diximꝰ intacta quecunqꝫ nō sunt deus penitus derelinquat Qđ si fideliter agimus deuz etiam in hac vita ātius inuenim? · Vñ spōsa in Canti·cū dilectuz fideliter quereret in rebus creatis ipsū mīme iuenit Cū āt paululuz pertrāsisset omnia creata inuenit quē dilexit anima eius De hoc trāsitu monet nos dominus Ysaie·xxiij· Trāsi terraz q̄i flumē · ōia terrena flumini cōparādo · a omnia eadem terrena quasi flumē transire iubemur · quod in suo transitu de terra nihil secū defert Cur āt tā sollicite terrā trāsiē nō cupimur dñs per Sophō·iij· nob insinuat cū dicat Vltra flumina ethiopie inde supplices mei Ac si diceret· Tūc primuz hoies veri sunt supplicatoēs a eoz supplicatiōes perfectā habēt efficaciā q̄cūq; voluerit ipetrare cū trāsierit flumina ethiopie ōniuz terrēoz Talibus applicari valet istud Amos Robustus corde inter fortes nudus fugiet Nūq̄z eñ dñm ad plēam grām inuenīe possum? nisi ab ōmib? terremis plene fuerim? denudati · Ad quod hortat nos dñs Ecā·lnij· dicēs Transite ad me ōnes q occupiscitis me a a generationibꝰ meis ad implenim Ac si dicat Q?q̄z enudati a euacuati

fueritis a terrenis tunc mea vos dulcedine adimplebo. Quando cũq; ergo quod in nobis est fecerimus de? erga nos qđ suum ẽ faciet sine mora ꝛ quãtuz nos ab his terrenis abstrahim? tãtuz se nobis tribuet Dnc dicit Greg. Trãseat animꝰ ne quod creatũ est ꝛ in solo lumine sui creatoris mentis oculũ figat ꝛ tunc gustabit que sit illa dulcedo celestis pmij visio sãcte ẽmitatis. ꝛ quãto amplius trãsit quod foris cernitur tanto dulcius ꝛ habundãtius scit quod intus habet. Cui simile dicit Ber. Impleri aĩma visitationibus dñi q; diu his terrenis distractionibus subiacet nõ poterit sed quantomagis istis euacuabit tantomagis illis ipplebit Dñi mlt̃u multũ. si paruz parum. si nichil nibil. quia nunquã iste cũ illo miscẽi poterunt ieternũ quia vbi vasa vacua nõ fuerint ibi oleũ stare necesse est. nij Regũ. nij. Sed diceret aliqs Quis ista facere poterit ꝛ sic semetipsũ penitus abnegare? Respondet ad hec sapiens Salomon i Proverbijs qui dicit. Si dixeris vires nõ suppetunt. qui ispector ẽ cordis ipse intelliget et obstuationem anime tue nichil fallit. Fecerunt ei hoc homines similes nob passibles Apostol? qui videlicet ad Philip. scribendo dicit. Omnia detrimentũ feci ꝛ arbitratus sum vt stercora vt xpm lucrifacerẽ. Scimus autem qꝝ facile est transire stercora que inficiũt oberatum. Non solum ergo facilius sed ꝛ velocius transibat omnia q̃ vt stercora reputabat. Quod si adhuc dixeris. Pulegia paucorum non faciunt communẽ legẽ. eo qꝝ sancti apostoli excellentez statum sanctitatis non solum pter se sed propter ecclesiam vniuersalem cuius fundatores erant acceperunt. sicut scriptum est. Suscipiant montes pacez populo. propter eminentẽ sanctitatis statum montes eos vocans Audi ꝛ alium Augustinum videliz q̃z gloriosa victoria trãsiuit oia Sic enĩ de se dicit Interrogaui ẽ rã vtꝝ eẽt de? me? ꝛ dixit nõ tuz ꝛ q̃cũq; in eadez sũt idem ꝛofessa sunt Trãsiens ñ ẽrogaui mare et abissos ꝛ omnia que in eis sũt et responderunt non sumus deus tuus. quere super nos. Interrogaui auras flabiles et inquit vniuersus aer cum incolis suis. non sũ de? tu? Auersus ñ interrogaui celum solẽ lunã stellas. neqꝝ nos sumus deus quez queris inq̃unt. Et dixi omnibus his que circumstant fores carnis mee. dicite michi de deo meo quod vos nostis dicite michi de illo. tunc exclamauerunt voce magna Ipse fecit nos Interrogatio mea intentio mea. responsio eorũ spes eorꝝ Et veritas dicit michi. nõ ẽ de? tuus terra celum neque omne

corpus · ⁊ transiui ōmia hec quia nō sunt de? me? · Ecce q̄z gloriose transiuit omnia querens in omnibus deum ⁊ non inuenīe? Dec est enim consuetudo nature que retiū vt ab oib? in quibus nō iuenīut id quod querūt velociter se auertāt Qui enim velociter fiet trā siret ↄto eu; quē sic fideliter quereret īueiret Qđ ꝛ superficieten? difficile videatur sāctissimū tamē ei foret qui earū rerū transeūtiu; insufficiētiā cognosceret quia michil in se habent naturalis bonitatis Dis ergo visis transeamus velociter cu; filijs israhel de egipto figētes māsiōis nostre tentoria in deserto

Item de resurrectione Sermo quartus de secūdo phase·

Hcāāt filij israhel phase· Numeri· ix· Expedito primo phase per quod transire monemur de egipto h? seculi ad desertum religionis · Nūc ex hoc transitu filij dei facti ⁊ tales filij qui deū videre ⁊ contēplari debeant quod in nomine israhel intelligit· monemur iteru; per secundū phase in deserto celebratū vt p debitū religionis per deo digna ⁊ pfa exercitia transeam? Dcdm phase celebrabāt filij israhel in deserto ad mōtem sinap· per quod transitus interioris religiōis iteri? nobis innuitur

Dicit enim Der· Valde difficile est maxime diebus istis quibus malicia nimis inualuit criminali ū peccato ⁊ foueas declinare Et iō per primū phase monemur cō fugere ⁊ trāsire de egipto hui? seculi in desertū religionis Per secūdū vero phase docemur quō p debitū religiōis transire debeam? · quem transitū vt debita deuotione celebrem? ostendit nobis dominus i seipo · q̄ resurgēs ex mortuis sex vicibus dilās suis ⁊ amicis apparuit exhibēs eis totidem genera apparitionū · p que docemur quō per desertū religionis transire debeam? ⁊ tandem eū in galilea videre mereamur Dic ei ihs? mandauerat discipulis suis p mulieres q̄bo diluculo apparuit Math· xxviij· di· Ite nūciate frib? meis vt eant in galileam i bi me videbūt· Dup quod dicit Der· Anxiaret in me aia mea ⁊ turbaret vsq; ad mortem q; ibe fū in carne videre ñ merui · nisi q̄ a audiui vbū bonū ⁊ suaue ⁊ōm acceptiōe dignū ōmib? nobis p mulieres discipulis mādatū vt fel timem? in galileā · ibi em̄ p mi sit se dādū eternaliter ad videndū Prio ergo apparuit mulierib? in salutatiōe · Secdo vulnerū palpatiōe · Tercio in panis fractione Quarto in piscis ⁊ faui comestiōe Quinto in nomis expressiōe Sexto i pais oblatiōe ¶ In his sex apparitiōibus docem̄

sex genera exercitiorum per que desertū religionis transire debem? vt tandē aliqñ ibm in galilea videre feliciter meam. Primo ergo resurgens ex mortuis apparuit mulieribꝫ cū salutatione dicēs eis Auete. In cuiꝫ salutatiois vtute illuiauit corda eaꝝ ad cognitionē. vt viz se et deum cognoscerent. quod exhoc apparet. seqt̄ enim. Ille aūt accesserūt postea et tenuerūt pedes eiꝰ et adorauerūt eū. Tūc ait illis ibs. Nolite timere. In hoc ergo q adorauerunt cognouerunt deū. In hoc āt q timuerūt datꝰ intelligi q seipaꝰ peccatrices cognouerūt. In pria ergo apparitiōe datꝰ intelligi q veme tibo in debtū religiōis āte ōnia et sup ōnia necessaria ē cogitio. Vñ Per. Neo sine cognitiōe sui salvabiꝫ. Et subiūgit. Cognitio ei āte ōnia necāa ē ad penitētiā peccatoꝝ. Vñ pphēta cū sui misereri petisset subiūxit cāz. Rm iniqtatē meā ego cognosco. Vñ dominꝰ ceco petēti vt videret ātequam ei visuꝫ redderet dixit. q̄d tibi vis vt facāā. Ac si dicat. Ibi cognosciꝰ q̄d sit tibi necessariū ex audiā te. vnde Aug⁹ orat. Dñe da michi noscē te et noscere me. vñ de elo di hoc pverbiū ceadisse. Dō scito teipsū. Et phia ex psona dei dt. Hoc ēo Agnoscis ne me. Et pꝰ paululū. Jā scio iqt hāc morbi tui maximā cāz. q quid ipse sis nosse desisti. Ibidō appuit i vulnerꝫ palpatiōe. p qd̄ nos informauit q pꝰ cognitionez vera pnia fit agenda. vnde Per. Pꝰ cognitioēm seqt̄ pnia. Qui em̄ n cognoscit q̄d fecerit nullo mō poterit penitere. Per vulnerꝫ ergo palpationē admonem̄ vulneribus pccōꝝ nrōꝝ mederi p penitētiaz et verā contritionē vñ apparēs. Thome dixit ei. Infer digitum tuum huc et vide manus meas et affer manū tuā et mitte in latꝰ meū. Ac si dicat. Sicut vobis ad papā et cōtrectādum offero vulnera mea sic et exēplo meo vos debetis pccōꝝ vrōꝝ vulnera palpare et per pniaz cōtrectare. Qd̄ cū factū fuerit b̄m dei misericordiā gratia deuotionis infundet. Bene gn? est enim de? et vere penitētes nō longo tēpore permittit cruciari. Ideo cū tps fuerit penitentez vocat et vlterius deuotionis materiā subministrat. Tertio ergo apparuit in panis fractiōe trahēs nos per hoc ad aliud genꝰ deuotionis. Sic em̄ scriptum est. Luce xxnij. vbi dicit. Et factū ē cum recūberet cū discipulis accepit panē benedixit et fregit et porrigebat illis. Et sequit. Et aperti sūt oculi eoꝝ et cognouerunt eum. Per huius panis fractionez monemur vt post remissionez peccatoꝝ in cordibus nris factā trā seam⁹ ad dei beneficia intuenda. Sicut ei panis materialē corp⁹ corroborat et reficit ad vitam.

sic beneficia dei per diligentem ⁊ deuotam cōsiderationez mastica ta aiam ad vitā fortificāt spūa lem Vnde dom⁹ Job. vi. Col ligite fragmēta ne pereāt ſſ frag menta em beneficiorum dei si per fidelem recognitionē in vētrē me morie collecta fuerint multuz a iam reficiūt Vñ Aug⁹ Ad de i dilcōem in nobis excitandam nutriendam angmentandam mi chil ita valet sicut beneficiorum eius frequens recordatio. Si ve ro per ingratitudinē neglecta ñ solum peribunt sed propter igra titudinē multū nocent Vñ Ber nar. Omnino sola nos a pfectio ne religionis ipedit ingratitudo nra nā dū quodāmodo amissū re putat dator quod ingratus ac cepit cauet sibi de cetero ne tanto plura amitteret quanto plura of ferret ingrato. Per fractionez ergo panis deus discipulis sui⁹ apparuit vt cōmoneret nos post vulnez palpationem recoruz cu rationem cōuerti ad consideratio nem beneficiorum ⁊ ad gratiaruz actionem ℟ Quarto ap paruit eis in piscis assi ⁊ mellis comestiōe Dic em Luce. xxiiij. dicit Dabetis hic aliquid quod māducet⁹ At illi obtulerūt ei p tem piscis assi ⁊ fauū mell⁹. ⁊ cū manducasset coram eis⁹ sumēs re liquias dedit eis. Et Job. xxi. ad mare tiberiad vbi apli⁹ piscā tibo stetit ihesus i littore ⁊ dixit eis Pueri nūquid pulmētarium hētis Et seq⁹ Viderūt prunas ⁊ piscē suprapositū. Per hunc pi scem assum ⁊ fauū mellis duo ge nera exercitiorum que sequunt⁹ ad predcā intelligūt⁹ scz tribula tio ⁊ cōsolatio ad que trāsire p⁹ predicta exercitia nos⁹ oz. per pi scem em assuz tribulatio. per fa uuz vero mellis consolacio desig nat⁹. que quodāmodo cōiugata sunt id est sub vno iugo posita. De quib⁹ dicit p⁹ Eleuans allisi sti me. Nā in eleuatiōe consolati o. in allisione vero tribulatio de signat⁹. Quod ⁊ Job innuit di cēs Visitas eum diluculo ⁊ subi to probas illum De q̄bo spōsa i Canti. Trahe me post te. curre mus in odore vnguētorum tuorū Per actuz trahēdi tribulationē Per actuz vero currēdi cōsolati onem vol⁹ intelligi Vnde Ber nar. Trahimur cū tribulationi bus exercemur. currim⁹ vero cū interius cōsolationibus visitam̄ Et subiūgit. Disce ergo o ho mo duplex auxiliū in exercitio spirituali de sup sperare correc tionē viz ⁊ cōsolationem. Altera foris exercet Altera visitat intus Illa reprimit insolentiam. ista e rigit infiducā. Vna fouet humi litatē. alia nutrit caritatē. Cau sam autem hui⁹ vicissitudinis tā git Gregorius sic dicens. Deus accedendo corda nostra ad vir tutes prouehit ⁊ recedendo occuti

temptatione permittit · Ibi enim
post virtutum munera nulla tẽp
tatione mens concutitur a se ha
bere animus gloriatur · Vt ergo
infirmitatis dona habeat ⁊ ifirmi
tatem suam humilit agnoscat ·
ideo per accessum gratie ad alta
sustollitur ⁊ per recessum quid
a semetipso est ei insinuatur

¶ Quinto post resurrec
tionem dominus apparuit cũ p
prij nois expressiõe Apparẽs em
magdalene sub hpẽ ortulaĩ dix
it ei Mulier quez q̃ris ? At illa e
stimãs q̃ ortulan? eet eo q̃ eaz
m appellatio nõie mulier nomĩa
ret nõ cognouit · Et iõ subiũxit
Maria · ex cui? ꝓprij nominis ꝟ
tute statim dominũ recognouit ·
Per huius ergo proprij nomĩs
denominationem intimissima inẽ
nos ⁊ deum familiaritas designa
tur · ad quam post predicta ex
ercitia duce gratia transimus Cõ
sueuim? em̃ eos ꝓpõ nõie appel
laẽ q̃ nobis familiares exist unt ·
Vñ dnin? cõmẽdãs familiarita
tẽ int se ⁊ mosẽ dixit Exodi ·
xxxiij · Noui te ex nõie Et Ie · i
priusq̃z te formarez in vtero no
ui te · Nec hãc grãm vnã de mĩ
nimis ꝙ de maximis reputem? quia
ex ea tãquã ex fonte scaturiunt
gr̃e ifinite De q̃bo aliq̃s liz pau
cas enumerat Ber · sic dicẽs Cre
bra visitatio dat familiaritatez ·
familiaritas ausũ · ausus gustũ ·
gustus famẽ · fames cõtemptuz ·
cõtemptus ociũ · ocium deuz · ec
ce quot riui gratiarũ ex hoc fonte
scaturierunt Sexto refugẽs
a mortuis tulit pacis oblationez
Vnde quotiens post resurrectio
nem discipulis apparuit dixit e
is · Pax vobis · Nichil enim taz
necessariuz eis fuit sicut pacis ob
latio · eo q̃ foris pugnas · mtus
timores grauiter pertulerũt · non
autem dedit eis pacem mundi cũ
alias eis diceret · In mundo pres
suras habebitis · nec dedit eis pa
cem corporis · cum iterum eis di
ceret · Ecce mitto vos sicut oues
in medio luporum · Scimus q̃
oues in medio luporuz nõ habẽt
pacem · De hac pace reqmire in
ante habitis in aduentu dnim
De qua etiam postea dicetur lo
co ⁊ tempore oportuno · Ecce q̃t
mansiones ⁊ transitus facimus i
hoc deserto De egipto enim ⁊ se
culo ad deitũ venim? religiõis
In deserto aũt religiõis de pcãs
ve nim? ⁊ trãsim? ad eorũdẽ remi
ssionẽ · De hac mãsione trãsim?
ad grãm actionẽ Ibi castrameta
ti ⁊ aliq̃zdiu morãtes veim? ⁊ trã
sim? ad hr̃nalẽ consolationem · i
bi aliq̃zdiu dulciter remorati ⁊ a
liquando grauiter castigati transi
m? ad intimissime familiaritatis
exhibitionẽ · Inde trãsmigrãtes
trãsim? ad pacis oblationẽ T
¶ Terciũ phase celebrauerũt fili
i israel Galgal trãs iordanẽ Iosu
e · v · p qđ de t̃cio trãsitu ãmoẽm

Tercius ergo trāsitus ē de iaz dictis et prescriptis exercitijs ad contemplationē Qđ autem per terciū phase contemplatio designat ad quā de predictis exercitijs trāsim? patet ex circūstantiis per quas hoc terciuz phase describit que ōnes mistice intellecte in vera contemplatiōe cōuenīūt a concurrūt. Describit autez sic Josue. v. Manserūt filij israhel in galgalis a fecerūt phase i campestribus Jerico a comederunt de fructibus terre Per hec ē a scz Galgalis Jerico a fruct? terre vera contemplatio describitur Per Galgalis enim quod revelatio sonat contemplatio accipitur. Per ierico qđ luna interpretat mūdus itelligit Per hoc āt p subiugit. Et comederūt de fructibus terre illa btā prelibatio celestiū bonorū a primicias z degustatio quaz sancti viri cōtemplatiombus suis hauriunt cōueienter valde itelligit De qbo p? Inebriabūt ab vbertate domus tue a torrēte voluptatis potabis eos De q adhuc apertius itē dt De torrēte in via bibet. a hoc ē illud centuplū quod relinquenti b? omnia Ma. nn. saluator promisit di. Amē dico vobis. nēo ē qui reliquerit prēm aut mrēm ac vsq; propt me et euangelium qui nō accapiet cētuplū tm nūc in tempore. Qđ ergo psal. dicit De torrēte in via bibet. qđ saluator dicit Centies tātum accapiet nūc in tpe hoc. idem ē qđ in prescripta descriptiōe positū ē Comederunt de fructibus terre in cā pestrib? Jerico. Qđ iō positū ē ne illa degustatio intelligi debeat de fruitiōe illa quā anime sancte in cēlū deducte degustāt cotā deo. ꝫ sicut filij israhel terrā nō dū ingressi de eius fructibus gustauerūt. sic viri sancti nōdū p mortis dimitionem cēlū ingressi ꝫ in cāpestri b? Jerico qđ dicit luna signās mūdū istū adhuc demorātes primicias celestiū bonorū prelibāt a pregustant Cui ali qđ sile agit in seculo Aliquis enim wlēs vēdere vinū dat ēptori b? pregustandū vt sentiāt a cognoscāt quid accapiāt a qđ emāt

V Quartuz phase celebratū fuit i terra promissionis monēs nos p hoc de quarto trāsitu quē vocante dño de hac vita transeūtes ad terrā sāctā celestis patrie feliciter celebram?. De q sciendū q licet phase in terra promissionis fit multis vicibus celebratū. De duob? tm solēpnissime celebrati? scriptura solēpnit a excellenter memorat. viz de eo quod factuz fuit. nnj. Re. xxiij. sub Josia rege. a qđ in tpe Esdre celebratū extitit Nā de prio istoz dicitur Nō est factum tale phase in diebo iudicū De secūdo dicit. ij. Esdre. i. Tale phase non fuit a diebus Samuel. per quod no

bis inuit̃ q̄ inter omnes nr̄os trā
situs hic descriptos duo fūt precī
pui nomi laude digmissimi · cuz
videlicz anime sācto ꝙ exute euo
lant ⁊ ad cēluz trāseūt ⁊ cū corpo
ra ad aias vt glorificata redeunt
vt eadez gaudia cū aiabo pāpi
ant in eternū · Dic fistit̃ · hic qui
escit̃ · hic āpli? nō trāsit̃ sed vni
ti deo diȳ erm? q̄ de? erit oia i ō
nibus ⁊ hinc nō mouebimur in e
ternū · Det nobis deus pī qui de
sinu cordis sui ꝙ nobis vnigeni
tū suū trāsire voluit in crucem · de
cruce in mortē · vt nos trāsit? ipo
filio iuuāte qui sic trāsiuit in nob
metipsis feliciter celebremus

¶ Item de resurrectiōe sermo
Sermo · v · de triplicī resurrectiōe
℟

Surrexit dominꝰ vere Lu
ce · xxiȳ · In sacro eloq̄
o triplicē legim? resurrec
tionē · Fictā viz ipfectā ⁊ vere
perfectām Fictaz in Samuele i
Re · xxviȳ · Qui p mulierē phi
tonez resuscitat? dixit ad Saul
Quare iquietasti me vt suscita
rer? Quā idcō fictā dixerim? q̄
ai ea suscitatiō e in reliquū nō p
māsit ꝟ rediit ad iferos sic̄ pri?
Sedam iperfectām diām? quā a
lazaro legim? fectām eē De q̄ Jo ·
Lazare vei foras Et seq̄t̃ Prodi
it qui erat ligat? manus ⁊ pedes
institis Quam idarco imperfec
tā dicimus quia iterum oportuit
eum mori · Ad harū duaruz resu
scitationū, dām dicit̃ ipposito
Surrexit dominus vere et nō fic
te vt Samuel · nō imperfecte vt
lazarus sed surrexit vere vera re
surrectiōe · per quā in nouitatez
vite trāsiit ⁊ immortalitatiꝫ · Vn
de Apl̃us ad Ro · viȳ · Cristus
resurgens ex mortuis iā nō mori
tur ℣ ¶ Quam videlicet re
resurrectionē vt verā ostenderet
per amicos ⁊ inimicos probauit ·
insuper eaz discipulorū ōmb? se
sibus impressit Per amicos eā ꝙ
bauit āgelos videlicet q̄ reuolue
tes lapidez ⁊ sedentes super sepul
chrū dixerunt mulieribus Noli
te timere ihesum queritis nazare
renum surrexit non est hic Item
per inimicos Mat · xxxiȳ · Ecce
quidā de custodibus venerunt i
ciuitatē ⁊ nūciauerūt principibo
sacerdotū ōnia que facta fuerāt
scz de eius resurrectione Simili
ter ommibus sensib? discipulo ꝙ
eā impressit · Primo visui ⁊ tac
tui Luce · xxiȳ · Palpate ⁊ vide
te quia spūs carnē ⁊ ossa nō habet
Adhuc aūt illis nō credentibus
et āmirātibus pre gaudio impre
ssit eā gustui dicens Dētis hic a
liquid quod māducēt̃ At illi ob
tulerūt ei ptē piscis assi ⁊ fauum
mellis Item ipressit eā auditui cū
mapien? a moyse et ommibus p
phetis interpretabat̃ illis scptu
ras ¶ ℟ Surrexit autē ꝓ

tres causas. Primo propter corporis sui glorificationem Secundo propter nram iustificationem Tercio propter spiritualis resurrectionis cōmonitionē Primo dico surrexit propter corporis sui glorificationem. Dignū quippe fuit vt qui propter nos se deprefflit in infimā humilitatez propē seipsū corpus suū post tot a tantos labores exaltaret vsq; ad supremā glorificationem Propter quod patrē i agone orauit dicēs Pater clarifica filiū tuū Secūdo surrexit propter nostrā iustificationē. vt sicut per suā mortē mortui sum? pecō. sic per suaz r̄surrectionē iustificati iuste viuam? Vñ Ap? Ro. nj Christ? tradit? ē pter delicta nostra et resurrexit pter iustificationē nostram Rō adhuc apertius insinuat Petr? i. pe. ij. cū dicit Vt peccatis mortui iustitie viuamus. Tercio xp̄c resurrexit vt per suā resurrectionē nos de spūali rēsurrectione commoneret. Omnia eī que christus gessit in carne operari possum? ipsū spūaliter imitādo De hac spūali resurrectione monet nos dominus per Osal. cū dicit. Surgite post quā seueritis q̄ mānducatis panem doloris Et Ap?. ad Hebrē. v. Surge q̄ dormis et exurge a mortuis a illuminābit te christus Sicut ergo christū nascētez imitari possumus nascēdo spiritualit. et sicut christū patiētem imitari possumus patiēdo spiritualiter. sic christuz resurgētem possum? imitari spūaliter resurgendo Sic enim dicit Bern. Omnia que de saluatore legim? medicamēta sunt animaz Alias ei frustrā predās auctoritatib? resurgere ammonem̄ si hāc n̄ possemus spiritualiter exercere. eo q̄ certum sit corporaliter iam resurgere nullū posse. Quid sit āt spiritualis resurrectio ad quam in nobis celebrandam āmonem̄ ostendit Ber. dicēs Quicunq; post lamenta penitentie non ad carnales consolationes redit ꝫ in fiduciam quandam diuine miserationis accedit. et ingreditur deuotionem quandam nouam et gaudium in spiritu sancto. nec tam compungitur preteritorum recordatione peccatorum q̄z delectatur memoria a inflammat eternorum desiderio premiorum. is plane est qui cum christo resurgit. qui pascha celebrat. qui festinat cum christo in galileam

Ad hanc ergo spūalē r̄surrectione sic descriptā quomodo ptingam? vel quibus exercitijs ad eam veniam? docz dominus? i seipso. q̄ p? q̄z a mortuis resurrexēit electis suis et dilectis sub triplicī fōr appuit p q̄s formas monuit et docuit tanq̄z in exemplarib? q̄ bo exercitijs r̄surgē dē? Prīo ergo appuit sub fōr ortulanī Secō sb fōr peregrini

Terćo in forma ꝑpria · Prima forma instruit inꝯpientes · De cūda ꝓficientes Terćia perfectiōnem attingētes · Prīa exhibibita ē magdalene taꝫ inꝯpientib⁹ Pēda minoribus discipul⁹ tāꝫ ꝓficientib⁹ Terćia apl⁹is tāꝫ ꝑfectis De prīa apparitiōe dicit Io · xx Mulier quē quer⁹? Ac illa el dīnās q ortulanus eēt dixit ei Domine si tu sustulisti eum dicito mihi · De secūda apparitiōe dicit Luce · xxnȷ · Jhū interrogāti Qui sūt hi ſmones q cū Rndit vnus cui nomen Cleophas · Tu solus pegrin⁹ in ihrusalē · De tćia apparitiōe dicit ibidē · Stetit ihūs in medio discipulo⁹ suoꝝ q dixit eis Videte manꝰ meas q pedes meos Etite Videte q spūs carnē q ossa non hꝫ sicut me videtis hrē ¶ D Prīo ergo dñs apparuit peccatorib⁹ q inꝯpientib⁹ in persona magdalene sub forma q spē ortulani insinuās per hoc vt si qs ex nobis pcōribus spūalit vellet resurgere conscīam suaz tāꝫ ortulan⁹ ortū suū coleret q prepararet Est ātem triplex ort⁹ māio videlicet et nal · v̄ter⁹ vginal · q anima spūal Dē prīo dr Cāt · v · Veni in ortū meuz soror mea spōsa · De · ȷ · orto dī Hester · vȷ · Rex assuer⁹ q beat⁹ it̄ pretatur surrexit de loco cōuiuȷ q intrauit in ortū arboribꝰ ⁹ hitū · quod est dicere Rex assuer⁹ i · de⁹ vere de atus surrexit de loco cōuiuȷ id ē de loco voluptatis quē ab eterno in seipso habuit q ab inćio tpis habuerūt ōnes āgeli illius i illo q intrauit per sacrām̄tū icarnationis i ortū vteri v̄ginal · qui ⁹sit? id ē plātat⁹ ē arboribꝰ ōmū grā ꝑpiā v̄tutuz De q ortu adhuc Cāt · nȷ · dī Ort⁹ cōclusus soror mea spōsa ort⁹ cōclusus · Ad c⁹ cōmendationem dicit bis ort⁹ conclusus Ac si dicat Ort⁹ cōclusus sigillo v̄ginitatis añ ptū · q ortus cōclusus manēs v̄go post ptū Quod adhuc aperti⁹ admit Ecćia · Ort⁹ cōclusus ē dei genitrix · De terćo orto apertius dicit Ysa · Et eris q̄si ort⁹ irriguꝰ et sicut fons aq̄ꝝ cuiꝰ nō deficient aque · quod vtiq; de anima dicit gratiꝭ irrigata Quod adhuc aperti⁹ Jhe · xxxi · dicitur Erit q anima eoꝝ quasi ort⁹ irriguus et vltra nō esurient · Ad hunc ortum spōsa Cāt · v · inuitat spōsū dī · Veniat dilect⁹ meꝰ in ortuz suuz Super primuz ortuz cōstitut⁹ est de⁹ tota trinitas ortulanus · q hunc ortum plantauit ab inćio et manu sue diuinitatiꝭ ꝓparauit De q Hester · i · dicit · Jussit assuerus cōuiuiū preparari in vestibulo orti et nemoris quod regio cultu et manu consitum erat · Qui manu diuinitatiꝭ huius orti delićias preparauit · et omnem populum qui est iuētus in Zusis idest in ecclesia a

maximo vsq; ad minimū ad fruendū bis delicijs muitauit Sup scdm ortū vterū viz vginis ostitutus fuit ortulanus spūs sancti qui eum preparauit ꝯluit ⁊ plantauit vt digna fieret q; conápe ret dominum ⁊ parturiret · Sup terciū nos constituimur ortulani singuli sup singulos suos ortos Et ideo dominus resurgēs a mortuis in forma ⁊ specie ortulani apparuit vt vnumquemq; nostrum de orto sibi commisso excolendo fideliter commoneret · Et qđ in apparitionis monuit figura hoc etiam docuit in scripturis dicēs Jhere · xxix · Plātate ortos et comedite fructū eorum ·

¶ Sciēdum ergo q; oīa q; ad corporalē culturā corpal' orti sūt necessaria · eatē ⁊ spūaliter intellecta ad spūalē ortū spūaliter excolendū requirūt Sūt ät quinq; ncāa · viz nocáua extirpare · extirpata cōcremare · terraz scindere ⁊ arare · vtilia inserere ⁊ plantare · sepem vel macerīāárcūdare · Ad colendū ergo ortum conscīētie nostre oportet prīo arbusta ⁊ rubeta i · magnoꝝ pecōruz spinas ⁊ tribulos vicioꝝ ⁊ omnia q; pūgunt sciam perpfundā pūaz extirpare Et hoc ē qđ monemur Num · xxxnij · vbi dr Disperdite cūctos habitatores regioīs · confringite vitulos ⁊ statuas comminuite · atq; oīa excelsa vastare mūdātes terrā ⁊ omnes hitātes in ea · Et est cōuenies proporáo Qđ enim iubemur in ppósito spinas ⁊ tribulos extirpare · hoc est q; illic iubemur confringē vitulos · statuas comminuere ⁊ oīa excelsa vastare Nec solum iubemur in superfície rescare sed radiátus eradicare · Qui a sicut Numeri vt supra diátur Qui remanserīt erunt vobis quasi claui i oculis ⁊ lācee in lateribo Nisi enim nocua queq; radiát? euellantur ex rliquijs in terra dimissis átius reuirescunt · Vnde Genesis tercio capitulo diátur · Cum operatus fueris terram nō dabit fructus suos sed spinas ⁊ tribulos germinabit tibi · Hic etiam est de orto cordiꝭ nostri · Vnde beatus Bernardus diát · Dec ē maledictio Ade vt i agro cordis ⁊ corporis nostri noxia queq; gratuitu passim vbiq; pueniant · vtilia vero cum labore Idem diát · Credite ergo mihi vića putata repullulant ⁊ effugata redeunt · ⁊ reaccenduntur extincta Dec ergo erit lex ortulani vt arbusta ⁊ spine ipsorum peccatorum extirpentur per veram penitentiam · ⁊ radicēꝭ euellantur per viáorum ⁊ peccatorū fortem resistentiam · et reliquie purgentur per corporal' castigationis frequentiam · Per quas humores carnalis concupiscentie quas in propósito vocamus reliquias exsiccantur

D

Secundo extirpata totaliꝫ de⁹emus incendio concremare. Sic enī faciūt nouali cultores qui quicquid de trūcis radicib⁹ arborū extirpauerint hoc cumulatim ignibus concremant. Et ecce res mira. quia quanto plus de vepribus arbustis radicibus a truncis cumulatim fuerit et combustū tanto vberiores segetes sepe surgunt. Sic nos faciamus in cultura orti nostri. vt quicquid per penitentiam cumulatim fuerit per ignitum affectuz vehementissime contritionis totaliter concremamus. Penitentia ergo ignea sic partiat vt peccata per penitētiam extirpemus. et per contritionez ignea quod extirpatum fuerit concremem? Et ex benignissima dei pietate hoc sepe miraculū accidit. q; quāto plures trūci vepres arbusta radices ad extirpandū fuerint inuenti tanto postea fructus et terra fertilior reddit. et bonoruz operū et virtutum seges vberior sepe surgit vt fiat sepe quod scriptum est i ps̄. Multiplicate sunt infirmitates eorum postea accelerauerūt. quia quanto peccata multiplicātur tanto sepe celerius et vtuosi? emēdant Dicit ergo per Apl̄z ad Ro. v. dicit. Vbi habundauit delictū habundabit a gratia Quia ex dei misericordia sepe cōtingit q; quanto profundiores fuerint peccatores tanto conuersi sepe fiunt pre ceteris sanctiores Dicit qđ Mathei. xvi. dicit dominus phariseis et scribis qui se pre ceteris iustos arbitrabātur Publicani et meretrices precedūt vos in regno dei Terciō cultores noualiū vomere scindunt terrā. et sarculis terrā que interi? latuit euertūt. Sic nos per veram et sinceraz confessionem occulta denudemus et fundit? cuei tam? que prius abscondita latuerūt De hac cultura dicitur Ecc̄. vi. Quasi is qui arat et qui seminat accede ad eam scz cōfessionem et sustine fructus bonos eius. bonus enim fructus qui veram confessionem semper comitatur est exonerata serena et leta cōscientia. Et hoc est quod per Ysaiā secūdo dicit Conflabunt gladios suos in vomeres et lanceas suas in falces. quia quoz lingue prius erāt gladij acuti ad occidēdum animas Juxta illud. Os quod mentitur occidit animaz. postea in vera confessione in vomeres conuertuntur Quarto post predicta cultores ortoz consueuerunt serere et plantare. sic nos super ortum dominī constituti serere debemus opera meritoria. plantare autem in nob̄ consuetudines bonas et virtutes. De hoc semine require in dominica septuagesime Quinto ortulani sepe vel macerias munīt ortos suos. sic et nos ortum

conſcientiarum noſtrarum mum re debem? ſūma cautela adiligēti cuſtodia · vt quicquid in omni bus bis fecerim? ſoli deo cuz con ſciētiaz noſtrarum teſtimonio placere ſtudeamus Quod āmo nere ſtuduit dominꝰ Matthei · v · capitulo Attendite ne iuſtitiā veſtram faciatis corā hominibus vt videamini ab eis · alioquin ñ habebitis mercedem apud prēm veſtrū qui in celis ē · Cū ergo fa cis elemoſinā noli tuba canere ſi cut ipocrite faciūt Sed cū facis elemoſinā neſciat ſiniſtra man? quid fāt dextra tua vt ſit elemo ſina tua in abſcondito et pater tuus qui videt in abſcondito redet tibi Idem dicit de oīōmbus Mat · vi · Tu aūt cū oraueris in tra cubilū · clauſo oſtio ora pa trē tuū in abſcōdito et pater q̄ videt in abſcondito redet tibi · Vnde Gre · Deprecari deſiderat qui theſaurū publice in via pōrt Et Dez · Dre ōmibo bona tua ñ ponere in ore hominum ſed celaē in cella tua et recondere in conſci entia vt hūc quaſi titulū in fron te cōſciētie et in frōte celle ſēper habeat ſecretū meū mihi Preſtz nobis de? vt hec omnia expedite et fidelit faciam? · ℂ E

Et nota q̄ aīma mā in prīa ſua plantatiōe et i iapietib? ort? dīn dicit · i pficietib? vero vinea · cū per vinum deuotiōis q̄ letificat cor hominis deuoti q̄q mebriāt dulāt In pfās āt erit et dr para diſus cū ex hui preſentia deus ai mā illuſtrat et in ea facit omnia bona ſecū afferens paradiſuz w luptatis

℣ Feria ſecūda paſche de q̄n q̄ exerātijs peregrini ſpūaliter intellectis Sermo · vi ·

℣ Vſol? pegrin? i hrl'm Lu · xxnij · Dicut deus ſolus ſāct? ſolus domin? ſolus bon? exiſtit per eſſentiaz · partūpatiōe vero ſiue acātēta lit multi fūt ſācti multi fūt bōi · ſic deus ſol? peregrin? eſt de celo in hūc mūduz peregre pfiaſcēs · in quo ſtatu peregrinādi null? pegrin? ei ꝺmunicat in hac vita Qui ꝓpter hoc mioribꝰ diſcipul' in forma peregrini apparuit vt ex hoc nos doceret formaz et ha bitum pegrini · Nā ſicut Deut · x · dr Amat de? pegrinuz et dat ei victuz atq̄ veſtituz · Et nos ergo cognoſcam? nos pegrīos Neq̄ em̄ aliquē de? rāpit ad pa triam ñ q̄ in hoc exilio vitā ha buerit pegrini · vnde Gen · xxvi Dixit domin? ad Ysaac · peregr nare in terrā quā dixero tibi De quo Ap? ad He · Exijt Abrahā neſciēs q̄ iret · ſic Ysaac · ſic Ja cob · ſicoēs prēs q̄ deo placuerūt hac vita vſi ſunt tāquā peregri De quo Apl's ad He · ix · Con fitentes quia peregrī et hoſpites

sunt super terram · Qui ei hoc dicunt signāt se primā inquirere · In cui figura filij israhel transeūtes desertum nō domos nō palacia edificauerūt sed tabernacula · quasi cras recessuri Nō enim sicut ait Apo · hēm⁹ hic manētē ciuitatē sed futurā inquirim⁹ ¶ F Sunt autem quidq exercitia q̄ peregrim obseruāt corporalit̄ q̄b⁹ in nobis spūaliter cōpletis vitā a formā induim⁹ pegrini · qui cū peregrinari desiderat prīo se īduit veste humilitatis Secdo solum victum accipit necessitatis Tercio nō tenet spectaculo vanitatis Quarto expendiosiorē viā eligit cā brevitatis Quito dietas suas pertranseundo perficit laboriosē cōtinuitatis ¶ G Nec pse quēdo per ordinē dicim⁹ q̄ peregrin⁹ prīo se deformat p vestes humiles a huic seculo nequaq̄ in nullo permit⁹ se cōformet Sic qui spūaliter peregrinari desiderat veste humilitatis a asperitatis se induit a p ōmia cōtempnit huic seculo complacere Nec āt humilitas tripliciter exercet In corde de nobis humilia sentiēdo In habitu ōm habitu nos viles exhibēdo In ope vilia a cōtēptibilia opera exercēdo · De primo Ecā octauo dī · Humilia valde spm̄ tuū De q̄ humilitate tā q̄z a radice pullulat ōne bonū · Cor cū otritū a humiliatū quātūcunq peccauerit nō despiciet deus De secdo ij · Re · vi · Lud ā a vilior fiā pl⁹ q̄z factus fuz ait dauid a ero humil⁹ in oculis meis In q̄ facto nudus a discooperiens se humilitatē hīt⁹ exhibebat · De tercio scz humilitare operis p⁹ Seruite dño in timore Danc humilitatē configurauit dominꝰ in se cū submisit se discipulo p pedib⁹ lauās eos Nec soluz pedum ablutiōe sed etiā in cēnsui⁹ solutione · opprobrio p perpessione · seruili āministratione humilitatē in seipo p posiut nobis de⁹ Vñ Ber · Sublimis ē deus si nō ita tibi p ponit Quia veniens ad nos dicit Discite a me q̄ a mitis sum a humil⁹ corde Insipiens ergo a insanus est quicunq in alijs vite meritis seu in alia religione misi in sola humilitate cōfidit · Ad quam humilitatez cordis habitus a operis in nobis exercendaz reuera multaz habem⁹ materiam tam in affectibus q̄z in defectibus q̄z in operum effectibus · Nec solum iam prescripta humilitas · sed etiam vite austeritas ad statuz peregrini est habenda · Nam sicut in Prouerbijs · xxix · dicit Qui delicate a puericia nutrit seruum postea sentiet eum contumacem · Et ideo ad consilium beati Bernardi Durius tractandum est corp⁹ ne rebellet ne insolescat De hac humilitate pariter a austeritate dicit beatus Bernar · Omnis cura sanctorum spreto cultu exteri

oris sui hominis omni se diligen
tia prebet ⁊ occupat ad excolen
dum interiorem hominem · qui
ad imaginem dei est · Certi em̄
sunt deo non posse quicquam eē
acceptius imagine sua si propri
o fuerit restituta decori ¶

D Secundo ad statum
et vitā peregrini necessariuz est
victus necessariuꝰ ⁊ modestꝰ ·
non enim libenter superfluis se o
nerant · sed solum ea que ad vic
tum sunt necessaria secū portāt
vt iter suum expeditius possint
explere Dic q̄ propter deum vi
tam pegrini habere voluerint su
per terram nullis superfluis se o
nerēt sed solis necēs sint cōtēti
ne superfluis irretiti onusti ⁊ pre
grauati in via remaneant · nec
possint proficere illuc quo tende
bant · Ad hoc hortatur Aposto
lus Paulꝰ prima ad Thimothe
um sexto vbi dicit · Nichil intu
limꝰ in hunc mūduz haud dubi
ū nec auferre q̄d possumus Hā
bes ergo alimenta ⁊ quibus tega
mur his contenti sumus · Nam q̄
volunt diuites fieri incidūt in tēp
tationem ⁊ laqueum diaboli · ⁊
in desideria multa ⁊ inutilia et no
cua que mergunt homines in in
teritum ⁊ perditionem · In qui
bus verbis tria nocumenta tan
git · Per hoc enim q̄ dicit inutili
a insinuat q̄ non sufficiunt Per
hoc q̄ dicit nocua innuit q̄ insi
ciunt · Per hoc autem q̄ conclu
dit que mergunt homines in inte
ritum ⁊ perditionem dat intelli
gere q̄ interficiunt facile · Ergo
debet persuaderi illa post tergū
relinquere que peregrinis hui⁹
vie nec sufficiunt · sed infiçiunt
et occidunt · Hi ergo per hanc
vitam vt peregrini transire vo
lumus omnia nobis superflua ā
putemus solis necessarijs conten
ti · Vnde beatus bernardus Qui
exultantem vt gigaꝰ ad curren
dam viam sequi desiderat necesse
est vt sarcinas omnium superflu
orum abiciat vt currere valeat
cum currente · Nec solum posses
siones exteriores sed ⁊ cupidita
tes interiores et maxime illaꝰ ·
Plus enim nocet mundi concupi
scentia q̄z mundi substātia · nō
enim male sunt de quibus dicitur
in Geneſi · Erant valde bona · ꝫ
abusus exterior ⁊ concupiscenti
a interior inculpatur · limosa si
quidem ⁊ glutinosa minus nō mo
do exterior sed interior nostra vi
detur substantia ⁊ facile cor hu
manum ommb⁹ que frequentat
adhereret · Vnde Crisostimus di
cit super illo verbo · Aspicientes
in auctorem fidei · Omnia bona
terrena contempsit christus vt
omnia contempnenda monstra
ret · ⁊ omnia terrena mala susti
nuit vt omnia mala propter euz
sufferenda insinuaret · vt nec in
illis q̄reretur felicitas · nec in il
lis timeret aduersitas · Verū q̄a

durū videt vt in solis necessarijs nrām pouam⁹ sufficientiam · nec man⁹ porrigam⁹ ad aliquod extra illā Ideo deus pater per cōdimentū paterne fuꝑfluonis ea tē ncāa sapida nobis facit volēs vt ꝑ ipsa ncātate nullā penitus sollicitudinē hēam⁹ ḣ a tua prouisiōe eā fiducialit exspectem⁹ Vnde ex persona dñi Judi· xvij· dicit · Dabo tibi ōnia que ad victum sunt necessaria· Et Deute· xv· Non agas quippiaz callide in necessitatibus subleuandis vt benedicat tibi dominus deus tuus in omni tempore aīa cūctis ad que manū miseris Cui cō sonat illud quod Prouerbiorū xxix· dicit Fideliter age aīa mee mes in ōni tpe quod necessariuz est Vnde Mat· vi· Et Luce· xij fub iuramento veritas se cōstringit dicēs Ne sollicati sitis dicētes aie vrē Quid manducabimus â quid bibemus · â quo operiemur subiūgēs per locuz a minori Respicite volatilia celi quō nō serūt neqꝫ metūt neqꝫ cōgregāt i horrea aīa pī vester pascit illa · Nonne vos pluris estis illis ¶ Dīc prima De· v· Omnē vrām sollicitudinē proicientes in ipsum quoniā ipsi est cura de vobis ¶ Terciū ad statum peregrini necessariuz hoc est vt nullo retardet spectaculo vanitatis · siue em̄ choreas siue bastiludia siue quascunqꝫ vanitates alias videat transit · q a ad cuz non pertinēt ea que vident · Sic spūales peregrini nullis se permittunt vanitatibus retardari · Non enim ad eos pertinent gaudia huius mundi · Et hoc est qđ monet dominus Deute· vi· dicēs Nō ibitis post deos alienos cūctarum gentium que in circuitu vestro sunt · Et ibidē vij· Nō inibis cuz eis fedus non sociabis cum eis coniugia · Et iterum · Caue ne vnquam cum habitatoribus tūgas amicicias Cur hoc aī secundi Macha· v· dicatur Omnes qui ad spectaculum venerant truncabat scilicet appollonī⁹ id est diabolus Sic religiosorū deuotio qui huius seculi vanitatibus se commiscent extinguitur · Sicut enim cum sancto sancti erimus sic vtiqꝫ cū peruerso puertemur · Teste psalmista Si ergo volumus peregre proficiscī ab ōmibus mundi vanitatibus oculos auertamus · vt dicere possim⁹ illd Zare Tho· t cio · Nunquam cum ludentibus miscui me · neqꝫ his qui in leuitate ābulāt participem me prebui Vñ si videris aliqs leuiter ambulantes aī seruicio dei ociosos aliis modis vicioſos nō gaudeas te iuuēisse socios leuitatis di· i cor de tuo · Si aliis hec licent quare michi non ¶ Sed econtra dicas i corde tuo Ego non veni propter istos sed pure aī simpliciter ꝓp ī deum quem imitari deo aī sequi

illa exēplaria que dīm imitan
tur. Omnis eñ artifex ad fabri
cam ſui operis nō imitatur vilia
exemplaria. Vñ Bernar. Eli
ge tibi dñmnē meo conſilio cui?
vita exemplar tibi ſit. cui? pre
ſentia ſic cordi tuo inſideat vt q̄
tiens eius recordatus fueris ad r̄
uerentiaz cogitati aſſurgas. ad
cuius exemplar teipſū ordines
et componaſ. ne ſiſ de numēo eo
rum de quibus dicāt in Ōs. De
fecerunt in vanitate dies eorum
Et Ap? ad Ephe. niij. Hec di
co et teſtificor in dñmno vt iam
non ambuletis ſicut gentes am
bulant in vanitate ſēſus ſui ob
ſcuratum habentes intellectum
alienati a vita dei. ¶ Quarto
compendioſiorem viā peregrini
eligūt ēa breuitatis ſcientes q̄ q̄
breuiorem vitam arripiunt ātī
us peruemūt Sic ſpirituales pe
regrini ſi caute pro ſe agē deſide
rant breuiorem viam arripiant
que ſine ārcuitu tendit ad prīaz
Cum enim multe ſint vie tenden
tes ad patriam nos breuiores eli
gamus vt ātius peruemamus.
Verbi gratia. Per elemoſinarū
largitionem imus ad prīaz. ſed
ārcuitus eſt ſi primum querim?
ditari vt illam elemoſinam elar
giri valeam? Similiter per pro
ximorum eruditionem imuſ ad
patriam. teſte dañ. xij. qui di
cit. Qui docti fuerint fulgebunt
q̄ ſplendor firmamēti. et qui ad
iuſticiaz erudiunt multoſ quaſi
ſtelle in perpetuas eternitates.
ſed eſt in ārcuitu periculum. ſi
videlicet primum diſcere ſcienti
as volumus vnde proximum in
formemus et eccleſiā dei edifice
mus. Dos igitur ārcuitus caue
amus et per ea exercitia quibuſ
immediate ad prīam tendere poſ
ſumus velociter aggrediamur.
Quod ammonere ſtuduit dñmi
nus Johānis. xiij. Quod facis
fac ātius Et Apl'us thimo. niij
Feſtina ad me venire āto. Q̄d
ſi dixeris neſcio viā compendij
quam aggredi debeam Omni tē
pore benedic deum et pete ab eo
vt vias tuas dirigat omnia cō
ſilia tua in ipſo permaneāt Q̄d
vtiq; fecit Pſal. cum dixit Di
rige in conſpectu tuo viam meā
Et iterum Deduc me in ſemita
mandatorum tuorum ¶
Beatus tamen Bernard? dat
nobis regulam compendij et bre
uioris vie ſic dicēs Tu quicūq;
cum timore et tremore tuam ipſi
us operari ſalutē pro tēporis bre
uitate feſtinas ea ſcire ampli?
priuſq; curato que ſenſeris vici
mora ſaluti. Et hec in tribus cō
ſtant differentijs. vt viz ſcias
quo ordine. quo ſtudio. quo fi
ne queq; noſci oporteat. Quo
ordine vt id prius quod maturi
us ad ſalutem. Quo ſtudio vt il
lud ardentius quod vehementi?
ad amorem. Quo fine vt nō ad

manem gloriam sed tantū ad e
dificationem propriam ⁊ proxi
mi Sic ergo in nostris exercitijs
hec tria seruabimus · vt viz debi
tum ordinem seruem⁹ facientes
illud prius qđ saluti nostre sit p
pinquius Et illud studiosius si
ue diligentius quod ardentius
nos afficiat · et hec duo in summū
finem viz ordinam⁹ · tunc velo
citer currimus ⁊ citius peruenim⁹
Duas duas vias cōpendij viz et
circuitus perueiendi citius et di
utius demorandi perfiguratas le
gimus · Dicitur enim · ij · Regū
xviij · Achimaas filius sadoch oc
aso absolon ait ad ioab · Cur
ram et nunciabo regi · Ad quem
ioab non eris nuncius in hac die
Et ait ioab ad cusi · vade et nū
cia regi q̄ vidisti · Qui cucurrit ·
Rursus autem achimaas dixit ·
Quid ipedit si et ego curro p⁹
cusi? Et ait ille Curre · Curres
ergo achimaas per viam compē
dij trāsiuit cusi · Sic qui per stri
ctas vias compendij currēt debi
tum ordinem diligens studium
rectum finez fideliter obseruās ·
in vno anno precureret aliū qui
anms pluribus claudicasset Qui
magis reptando q̄z percurrēdo p
agit viam suam k

Quinto peregrini dietas suas p
ficiunt laboribus continuatis nō
cessantes non quiescentes donec
peruenant ad terminum quo tē
debant · Sic spirituales peregri
ni dietas suas compleant nec cel
santes nec spiritū ex tepore ⁊ tor
pore remittentes · sed omni tem
pore quod bonum est agentes ·
quod licet duruz videat facile ta
men erit bonis bone voluntatis
qui in spiritalibus exercitatum
habent intellectuz qui ex frequē
ti vsu bonum bono sciunt conti
nuare Propter hoc enim multa
sunt genera bonorum · vt in vno tedi
o affecti vel laboribus fracti sta
tim ad aliud conuertamur · Nā
exteriora dispēsare · corp⁹ casti
gare · proximum edificare · vo
caliter orare · spiritualiter medita
ri · et deum laudare · et adhuc a
lia infinita de genere sunt bono
rum · De quibus dicit Ps · Ser
uus tuus exercebat in iustificati
onibus tuis · De qnibus adhuc
dicitur in Job · Vtinam deus lo
queretur tecum et ostenderet ti
bi q̄ multiplex est lex eius · Si
vero corpore fatigati vel spiritu
lassati nichil ommino de bijs que
dicta sunt facere possumus saltez
virtute discretionis ab omni ex
ercitio malo abstineamus ⁊ sic
adhuc meritum reportamus ·
Sic sani sunt infirmi · sic come
dentes sunt a cibo abstinentes ·
sic operātes sunt ab opere cessan
tes · sic dormientes sunt vigilan
tes · sic gaudentes sunt tristan
tes · Gratiam dei et meritum sem
per taliter possumus promereri ·
si q̄dq̄z q̄z tulūcūq; sit bonū fac⁹

Et hoc est quod dicit Psalmi. Querite faciem eius semper Hic dicit dominus Luce. xviij. Oportet semper orare et non deficere. Et Aposto. ad Gala. iiij. Bonum emulamini in bono semper Et iterum ad Thesse. v. Semper quod bonum est sectantes Ex quibus omnibus apparet q̄ nequaq̄z hortaremur ad semper si sēper nō possemus aliquid bonī operari. Vnde ad Roma. xiiij Qui manducat domino mānducat. et qui non mānducat domino non mānducat. Et prime ad chorin. x. Siue mānducatis siue bibitis. siue aliud quid faciatis ōnia ad laudez dei facite a filij eiꝰ ihesu cristi qui est benedictus i secula seculorū. Amen

Sermo secundꝰ eodem die
Quomodo in ardore caritatis p greditur

Sermo. vij.

Nonne cor nostruz ardēs erat in nobis de ihesu Luce. xxiiij. Expeditis supra duabus appitiombus ortulani et peregrini. Nūc de terra qua sub p̄pria forma discipulis appuit differam? Sicut ergo ē i naturalibus sic suo mō est in moralibo siue spūalibus Sed sic ē i naturalibo q̄ a frigiditate in ardorē multis mediis deuenit Aliq̄d enī existēs frigidū erit tepidū. de tepido transit in calidū. de hoc in feruiduz. de feruido vero transit in ardorē. Sic per omnez moduz in spūalibus contingit affectibus. et hoc in gñe caritatis. Que vt i oibus ardeat tria de ea per ordinē prosequamur. Prīo enim dicam? quibus passibo ad ardorē progredit. Secundo vnde effectiue talis ardor accenda tur Terāo in quid vlteri? ardor accensus p̄moueat Dec per ordinē prosequentes dicim? q̄ sancte deuotionis ardor in q̄n q̄ passibus promouet. Est au tē caritas frigida tepida calida feruida et ardens. Caritas frigida est amor naturalꝭ quo aliquid diligim? non propter deū sed naturali affectu inclinati satisfacē cupim? proprijs motibo animorū. Quem amorē ideo frigidū dicimus. q̄z q̄z diu in suis terminis et limimb? sistit nec p eū meremur nec demeremur De hac frigiditate dicit Mat. xxiij Quia habundauit iniq̄tas refrigescit caritas multorū Sāvt ait Ap? ij. Thi. iij. Erunt homies se ipsos amātes Quādiu nosipsos vel etiā deū vel quālibet aliā rem naturaliter diligim? habere dicimus frigidā caritatē. q̄ eadē caritas mortale peccatū secū patitur. Propt̄ quod maxie amor frigidꝰ ē vitand? Doc em̄ amore oēs homies siue iudei siue pagani vel etiā quilibz peccatores deū diligūt. q̄ et si deū nō diligūt p̄t

deum diligunt tamen ipsum in q3tum bonuz De hoc frigore dicit Job. xxxij. Nō est operimē tuz in frigore Ac si dicat. quecū q; bona facit homo in frigore caritatis non potest cum eis operire peccatum. quia in talibus non meretur Hinc Hiere. vi. Sicut facit ásterna aquam suam frigidam. sic frigidam facit maliā suam iniquitas a vastitas in ea audietur coram me semper infirmitas et plaga. Ac si dicat. Sicut ásterna aquā suam facit frigidā. sic anime existentis i hoc frigore oia opera frigida sunt a inutilia ad salutē. ¶ Sedo ab hoc frigore naturalis caritatis p ueit ad caritatē tepidā. cū amor natural? paulisper termios suos egredies ꝓpius accedit ad ignez q̄ de? ē. dimittēs oia peccata ꝓpt deū licet adhuc ad bona agēda efficaciter nō assurgat. Sicut enim illud tepidū diám? q̄ in parte frigidum ē in parte calidum. Sic illum statū hois tepiduz dicimus q̄ vna parte malū refugit sed bō adhuc nullaten? operat. Sed qz oz vt q̄ mala fugit bona opa nō omittat Ideo tali statui salutē non promittim?. eo q̄ hec duo cōiugua sūt nec alterū sine altero placat deum Propter quod dicit Dñs Declina a malo et fac bonum Et Ysai. i. Quiescite agere puerse discite bene facere Item Luce. xij. Sint lumbi vr̄i precincti et lucerne ardentes Unde cum tepidū ex calido a frigido consistat i eo calet q̄ mala refugit. sed adhuc ex altera parte frigescit qui bona opera non adiungit et ideo salutem non cōsequitur. Quia saluari cupientē oportet a mala dimittere a bona viriliter operari Hinc apoca. iij. dicitur talibus Scio opera tua. quia neq; frigidus es neq; calidus. vtinam frigidus ēes aut calidus. sed quia tepidus es a nec frigidus nec calidus incipiam te euomere ex ore meo Quia vt dicitur Ecā. xxxvij. Unus edificans et vn? destruēs. q̄d prodest eis nisi labor? Un? orans et un? maledicens cuius vocem exaudiet de? Dicit Grego. Minus est mala non agere nisi etiam q̄sq; studeat bonis operibo insudare Ideo redemptori nostro vnum sine altero placē neq̄q̄ pt. Nec castitas ergo sine bono ope. nec op? bonuz ē aliq̄d sine castitate ¶ Tercio ab hac tepiditate pmouēte gratia ad caritatē calidam peruenit. Quod cōtingit cum homo paulisper pmot? incipit fideliter bona facere et mala solicite declinare. In quibus duobo extra limites tam natural? q̄z tepidi amoris egredit a deo incipit quibus daz amoris passibus appiq̄re. Et qz deus igs ē. dicēte moise Deu. iij Audi isr̄l deus igm? consumens est. Quāto

anima rationalis huic igni vicinius appinquauerit tanto calidior erit amor. Deus ergo videns homines tam in malis cauendis quam in bonis agendis sollicite ambulare in virtute ignis suam ei presentiam exhibet. in quo anima tanto erit calidior quanto deus est vicinior. et quanto anima est dispositior ad calorem. Nunquam enim anima caleficeri poterit in amore nisi ei deus ignis misericorditer se coniungat. Dicit Eccā. iiij. Melius est duos esse simul quam vnum. habent enim emolimentum societatis sue. Quia quam diu est aia sola frigida permanet Si autem deus ei coniunctus fuerit incalescit. et ideo subiungit in predicto verbo. Si dormierit duo fouebuntur mutuo. Vnus autem quomodo calefiet? Quod est dicere. Si duo id est deus et anima simul dormierint fouebuntur mutuo. quia anima ex dei presentia sanctificatur. deus vero in eius deuotione delectatur Vnus autem quomodo calefiet. quia anima quam diu sola permanet nullatenus calefiet. Vnde Eccā. xxiiij. Anima calida quasi ignis ardens non extinguetur donec aliquid glutiat id est donec aliquo de bonis domini per experientiam degustet Omnis ergo deuotus cum in deuotione sua hoc calore se senserit incalescere agat reuerentiam deo ex cuius presentia hoc contingit Dicit enim Bernar. Quis cum ad ignem algens venerit et fuerit calefactus non dubitabit ab igne ei euenisse calorem quem sine illo habere non poterat? Sic qui prius in iniquitate frigidus erat. si postmodum calore quodam penitentie accendatur non dubitat alium aduenisse spiritum suum arguentem et dijudicantem

Quarto mlitis bijs exercitijs et continuatis de amore calido profitemus in ardorem et in feruorem. in qua deuotione cum feruere incipimus anima nostra supra modum purgatur a vicijs et peccatis. quia sicut olla feruens omne immundum et impurum furfur euomit. sic talis deuotio per feruentem compunctionem omnem expellit immundiciam peccatorum Teste Job. xxxix. qui dicit Feruens sorbet terram. Ac si dicat. Feruens deuotio sorbet omnem terrenitatem. Idem. xli. Feruescere faciat quasi ollam profundum mare. vocans cor bonis profundum mare. Quia vt ait Augustinus Ad gutta facit in camino hoc facit peccatum venale in tali feruore. Dic itaque amor qui feruidus dicitur cum cor hominis possidet ad purum decoquit omnem scoriam. et omnem carnalitatis et terrenitatis succum consumit. Tam valide feruens et ebullies vsque ad perferuentissimas lacrimas omni humido expulso anima sancta preparatur et disponit

ad ardorez Sicut enī ligna tūc primum apta sunt ad claruz ardorem suscipiendū in se cū suc? et humor lignorum per calidas fumigationes et feruētes sudationes exhausta fuerint Sic aia sancta cōualescere nō poterit in ardorem misi prius per calidum ⁊ feruidum ab oī humido exsiccetur ¶ Quinto predictis oibus sicut premisim? conuenienter expletis aia sancta in dei dilectione incipit ardē feliciter sentiens in se purā ⁊ lucidam flāmā diuini amoris Sic ardor huius sancte caritatis tūc accēdit? quā do ipsa anima dei presentiaz per iternam degustationez modo ineffabili experit? . Que licet in calido et feruido fideliter credat? ⁊ veraciter dicatur aia tamen ex illis dispositis ⁊ huiliata nunc profi cit in ardorē Quod tamen nō ex mutabilitate siue varietate diuinigmis agit? cum simplicis et iuariabil? sit nature. sed ex mutabilitate anime q̄ nūc est plus q̄z p̄? ad hunc ardorē huiliata ⁊ amplius preparata. Qui ardor etiā plus et min? ardet in anima nō ex varietate dei vt diximus . sed vel ꝓpter infirmitatē nostrā vel inconstantiaz humanī cordis Vel quia secūduz apostolū . vnicuiq; datur manifestatio sp̄ūs ad vtilitatē secunduz mensuram donationis xp̄i. vt modo ardeat ampliusmodo min? Et hoc est qđ ait Dō . Ignis? ante faciem eius exardescet De quo ardore dicit Ber. Ignis qui deus est consuit quidem sed nō affligit. ardet suauiter et desolatur feliciter. Est enim vere carbo desolatorius qui fic in vida exerceat vim igms vt in anima vicem exhibeat vnctionis . In quo igne nunc primum manifeste ⁊ quasi sub ꝓpa forma aie sancte apparet deus sicut discipulis suis manifeste et ꝓpria forma apparuit ingerens se ombus sensibus eoruz . quod sic cōtigit Cuz enim in igne tria sunt splendor calor ⁊ ardor. Per splēdorez notificat se intellectui efficiens ex eo contemplationem. Per calorem autem ingerit se voluntati siue affectui mutans eū in dilectionem Per ardorem notificat se memorie inebrians eaz sapientie degustatiōe. ¶ O Secundū principale est dicere vnde talis ardor causet? . Sed licet veraciter dici posset q̄ ex dei p̄sentia diuinus ardor iste oriatur eo q̄ ex prīs dilectiōe nostra dilectio accendatur . ex filij sapiētia nostra cognitio illuminatur. ex sp̄ūs sancti dulcedine nostra memoria dulcorat? . ⁊ sic ex dei p̄sentia ardor iste generat? . super omnia tamen ex dei collatiōe ardor iste dimitus ortum habet qđ nō ex nobis ꝫ ex scripture testimonio cōproba? Dicit? ei Oro. xxx Oēs ꝫmo dñe clipeū igmit?

Item ps̄. Ignitum eloquium tuum vehementer. Item Ecā. xlviij. Verbum illi? quasi facula ardebat. Item Iro. xij. Inlabijs illi? ignis exardescit Cū enim deus hec sua eloquia ignita ad animam dirigit opz eam exbijs eloquijs diuino ardore iflāmari. sicut cum quis ardentez sagittam in castris vel domum dirigit facit eam subito totam iardescere. Sic dīna eloquia cum in se semper ardeāt iflammāt animā in ardorē. Vnde est quod ithemate proposito dicit Nonne cor nostrū ardēs erat in nobis dūibesu. dum loq̄retur nobis i via Verū quia no n omnia dei colloquia sanctaz aiaz accendūt. eo q̄ multa in volucro quasi in parabolis ⁊ in prouerbijs loquitur nobis deus. iō danda est distinctio colloquioz̄ dei. vt sciam? que dei colloquia sanctā animā affician̄t ad ardorem Propter qđ sciendum q̄ quadruplex ē dei locutio qua loqui ꝺsueuit ad animā rationalem scz lectionis. predicationis. inspiratioi?. diuine presentie impressionis. Nam de prima locutione dicit Aug? In oratione loquimur deo sed ilcōne loquimur nobis De secunda dicitur Iob. Non enim vos estis q̄ loquimi sed spūs pris vr̄i qui loq̄tur in vobis De terćia dicit ps̄. Audiaz quid loquat? ime dñs deus Dij tres moi loquē

di nō sēper inflāmāt animā i ardorē eo q̄ hij sermones inuoluti sūt vocibo et sensibus. vt sic loquēs videatur in p̄uerbijs et parabolis loq̄. Et qđ deteri? est loquēs videt multis quasi ludēs loqui. Quart? aūt modus loquē di p̄ diume presentie contingit aspirationē. ubic modus loquē di animā sanctam semper inflāmat et afficit ad ardorē ita vt deo loquenti dicere possint qui ei? modi sunt. Nunc palā loqueris et prouerbiū nullum dicis. De hac mō loquēdi dicit Diere. xi A voce loquele grādis exarsit ignis In eo distinguēs istū modū loquendi a prioribo per hoc q̄ dicit grādis loq̄le. eo q̄ iste modus loquēdi pre ceteris grandissimus et nobilissimus sit. De hac locutione dicit Der. Spūs est deus spūs q̄ est aīa et habēt linguas suas spiritales quibus se alterutrū alloquantur presentes q̄ iudicant. et dei lingua fauor est dignationis eius. aie vero lingua feruor deuotionis Ita q̄ locutio dei infusio dom ē. rūsio vero anime cū grārum actione ammiratio Quotiēs ergo audis vel legis deum atq̄ aiaz parit colloq. noli tibi ymaginari q̄si corpeas intercurrere voces. ⁊ attende spm̄ loq̄. ⁊ spūaliter oportē intelligi q̄ loquūtur Q Terćio videdū est in q̄d vlteri? accēsus iste ardor progrediat.

De quo cū multa dicā possent v
nū ex ōmibus eligam? in quo v
no oia r hiqua includūtur Drofi
at em̄ ardor iste dinus in dei ⁊ ai
me feliciss'imā vnionē Qđ in na
turali exēplo cognōscē possum?
Euidēter em̄ videm? ad oculum
q̄ ignis per virtutem suā conuer
tit in se rem in quaz agit · vt illa
res i ꝓpria forma non appareat
sed in forma ignis · vt iaz ignis
et ligna nō sint diuersa sed vn?
est ignis · Sic per oēm moduz
agitur in spiritu · cum em̄ deus
sit ignis agēs i animā cōuertit e
am in se ⁊ fit vn? spūs Juxta il
lud .i. Corī . vi . Qui adhēt deo
vn? spūs est cū eo Non solū hic
ardentes adherēt deo sed de? in e
is · et ipsi in deo in vnam vnitatē
coeunt · quā ihs xps Jo . xvij .
orauit in eis fieri dicēs Pater sā
cte serua eos i noie tuo q̄s dedi
sti michi vt sint vnū sicut ⁊ nos
Sed ne illa oratio solū videat i
telligēda de apl'is · iō subiūgit
infra dicēs Non pro eis rogo tā
tum · sed pro eis etiā q̄ credituri
sūt per verbū eorū in me · vt oēs
vnū sint sicut tu pr̄ in me ⁊ ego i
te · vt ⁊ ipsi vnū sint in nob̄ · et e
go i eis claritatē quā tu dedisti
mihi dedi eis vt sint vnuz sicut nos
vnuz sum? · ego in eis et tu i me
vt sint consūmati in vnū R
Quō aūt hic ardor in hanc tran
seat vnionē apte nobis declarat
Bernar · dicēs Qđ liquescendo
mollit̄ · dilatatur · purgatur ·
Duc triplicē effectum cōsidera i
amore qui vere ignis dei est · i se
corda resoluēs purgās et cōflās
in massa vnitatis · quēadmodū
varia metalla igne soluta cōcur
runt et confluunt in vnum · sic li
quefactū et calefactuz eor facile
ad dilecti sermonē liq̄scit ⁊ fa
cile ebullit · experiens illud Can ·
Anima mea liquefacta ē Odul
cis cōfabulatio dei i anima et cuz
anima que sine lingua et labio
ruz formatur strepitu · ⁊ sine au
re perapituz in silentio · sol? qui
loquitur et cui loquit̄ audit et
alien? excludit̄ · quorū virtute
et auditu corda liquescūt · liq
scēdo deficiūt ab eo qđ fuerunt
et deficēdo pficiūtur in eo i quez
fluunt · ⁊ hic est ver? mod? per
quem ardor transit in vnionē
Qđ Ex quibus ōmib̄ colligi
tur q̄ sicut res naturalis ardore
mollificat̄ liquat̄ dilatat̄ purga
tur · vt sic i nobiliorem statū trā
seat · sic p̄ omnē modū ex ardōe
isto dīno corda mollificant̄ vt
gaudeāt cum gaudētibꝰ fleant
cū flentib? · mollificata liq̄scūt
i omnē dulcedinē dei et proximi
Liq̄scēdo dilatant̄ vsq̄ ad termi
nos inimicorū vt delectabilit di
ligāt inimicos Dilatata purgā
tur · vt qui purgati sūt purgen
tur adhuc ⁊ sic ab ōm̄ pulueris
conspersione depurati in dei trā
seant vnionē In q̄ vnione hās

cumulatas gratias omni ãmira
tione dignissimas cõsequimur ·
quia omnia que dei sũt tam bũa
na q̃z diuina mutuo partícipa?
Humana aũt dei q̃ participam?
sunt ibu cristi merita a virtute?
Diuina autez dei q̃ ptícipamus
similiter sunt dei potẽtia sapiẽtia
benuolentia Dei enim potẽtiã p
tícipam? vt possim? oia que i no
bis placẽt deo Dinc Dñs · Introi
bo in potẽtias dñi · et tũc memo
rabor iustitie eius soli? Quã ha
bebat ap? cũ dicebat phil' · iij ·
Omnia possuzi eo q̃ me cõfortat
Quã et nobis optabat Colo ·
prio cum dicit Non cessamus p
vobis orãtes vt ambuletis digne
deo p omnia placentes in õi tẽ
poz bono fructificantes et crescẽ
tes in sciẽtia dei · i õni virtute cõ
fortati secũdũ potentiaz claritа
tis ei? · Similiter dei sapientiam
ptícipam? vt in hac vnione deo
adunati et ardore illustrati veraci
ter dicẽ possim? illud sapiẽ · vij ·
Ipse dedit michi hoz p q̃ sunt sci
entiã verã Quã tũc veraciter pos
sidem? si oia nobis sapiũt prout
sunt · In quo sapore terrena ple
ne cõtempnim? · celestia cõcupi
scim? · deuz in õi puritate dili
gim? · In qua sapia õniũ q̃ sunt
perfectã habem? estimationem
sciẽtes que sit wlũtas dei bona
bñplacens et perfecta Similiter
dei benuolẽtiam ptícipam? · vt
quod per potentiã possum? per
sapientiã cognoscimus p benuo
lentiam velim? opere ad implere
Ex hijs autem trib? posse scire
et velle tãq̃z a radice omne bonũ
homim? surgit · nec improperabi
tur eis in reliquũ illud Hoplꝫ · ij
q̃ oncrotalus et hericius in limi
nibus eorum demorentur · quia
potenter ad omnia que voluerit
manus mittunt · Primum scilz
potentiam habem? a deo patre ·
Secundũ a filio Terãz a spiri
tu sancto Predictis etiam illud
adicim? · q̃ beatus ille ardor et
vnio hic descripta soluzim viri?
perfectissimis perfiat et hoc rap
tu paruissimo veluti ad momẽtũ
quod in nobis perficere dignet
trinitas increata Amen

Dominica prima post pascha ·
Sermo primus de euãgelio
Qualiter ihs ad nos venit consо
latiõnẽ ministrãdo dũmõ ianue
sensuum nrõrum claudãt · Ser
mo · vij ·

VEnit ihesus clausis ia
nuis et stetit in medio
eorum et dixit Pax vo
bis Johãnis · xx · In hijs verb
q̃tuor itelligim? scz venẽtis ex
hibitionẽ · m mõ veniẽdi dispo
sitionem Terão eorum ad quos
venit specificationem · Quarto
consolationis exhibitionẽ · Pri
mum ibi · Venit ihesus · In quo
ventientis ad cosolãdũ exhibitio

v

intelligitur Secūdū ibi Januis clausis · in q̄ modo? veniendi describitur · Terciū ibi · Et stetit in medio eorū · In quo cōsolātorum stat? siue cōdicio designat? Quartū ibi Pax vobis In q̄ cōsolatio porrigit? Dui? thematis occasiōe quinq; dicenda sūt per or dimē · Prio q̄s veniat · q; ibi Secūdo q̄liter veiat · q; ianuis clausis Tercio quib? veniat · q; discipulis · Quarto q̄d sic veniēs offerat · q; pacē · Quinto q̄lit post hoc donū pacis se exerceāt ¶ T Resumēdo prim dicam? quis venit q; ihesus qđ interpretatur saluator · Ipse enī saluū faciet populuz suum a pcās eoz Et q; secundum Grego · res gesta aliq̄d in scā ecīa figt gerendus Sic q̄ppe necē est vt audiam? q̄ facta sūt quaten? cogitem? q̄ nobis sint ex eoz imitatiōe facienda · Ex q̄bo verbis gregorij hoc fiducialit sperādū est vt exhibitionē pacis quā post resurrectionem discipulis suis obtulit deuotis suis et fidelibo de? spūaliter exhibeat nunc a sp Dicit ei iterum Grego · Opa saluatoris nrī sic acēpiēda sūt vt in veritate credāt facta a im nob frequenter spiritualit replicēt Si enī verum est immo q; verū est qđ veritas ait Verba mea spūs et vita sūt · quō nos in hijs q̄ fca sunt aplis vitā inueniem? si nō eadē q̄ exhibita sūt corpaliter aplis in nob spūaliter actitentur? Venit ergo ibs vt apostolos consolaret · veniet etiā nobis pauperibus et mdignis · vt pro modulo nostro eadem consolatio nob spūaliter exhibeat Ipse enim solus veram consolationem ānimi strat · Vnde Ysa · Ecce ego ipe consolabor vos Omniū en im alio rum consolatio respectu hui? desolatio est Propt qđ Job dicebat ōi creature Cōsolatores onerosi estis omnes vos · et subiungit Quō consolamini me frustra? Cui consonat Treñ · Non est qui consoletur eā scz animā ex ommibus caris ei? · nisi tu de? Omnia hui? mūdi q̄ntum cūq; cara nō sufficiāūt animā cōsolari · maxime eam q̄ gustauit q̄z dulcis est dñs · q̄ aūt hoc non gustauerit sm illud iob · xxx · fu bsē tibus esse delitias cōputat Vnde Gre · Dulce est esse in humanis rebus · hz ei q̄ adhuc de celestibz gaudijs nichil nouit · q; q̄sto minus interna gustauit tāto dulcia bilius in tēporalibus requiescit · at si iā cordis ore gustauit q̄ sit illa dulcedo celestiū bonorū · quāto illud dulce fit qđ int? videt tanto in amaritudine vertit ei ōne quod foris sustinet · Dic itaq; pz primuz membrū scz q; sicut ihesus venit tunc sic a nunc fidelib? veire dignat · cuius aduentus plenus est gtia a cōsolatione ¶ V Secundo

dicendū est qualiter venerit q3 ianuis clausis Hoc est dū discipuli eius intus essent et cum hoc ianue forent clause Hicusq; ad huc nō ingreditur alias nostras nec intus nos visitat misi ianue .i. organa q̄ sunt oculi aures ac̄ omniuz sensuū nostrorū a forinsecus tumultibus claudant Hinc Eze. iij. dicitur. Ingredere ac includere in medio domus tue. et ibi loquar ad te. Ac si dicat. Ingredere .i. totuz te intus collige ac collectuz includ. vt videlz egrediamur ab occupatiōe exteriorum. et cum hoc includamur ab euagatione interiorū. Propter q̄d Ozee secūdo dicitur Ducam eam scz animam in solitudinem et ibi loquar ad cor eius Non loquitur ei misi prius in solitudinē ducat ab exteriori strepitu se et longās Cui consonat illud Treno. iij. Hedebit solitarius et tacebit ac leuabit se supra se Jn quibus verbis tres quōdammō solitudines innuuntur. Per hoc em̄ q̄ dicit solitarius insinuat eum ab hominibus elōgatū Per hoc aūt q̄ subiungit sedebit. innuit corpus quietatum Per hoc autē vero q̄ tercio dicit et tacebit interiorem hoiem insinuat in pace soporatum. Et ideo statim sequit Leuabit se supra se. quia sopitis exterioribo occupationib? interiora statim erigūt se ad deum. Hinc dicit pbus. Anima sedēdo et quiescendo fit prudens Vnde Bernardus. Contemplationis oāū silentium amat. quietē cordis desiderat. pacē ab exteriori b? pressuris et conscientiam im ō mi puritate cordis et corporis. Et ideo discipulis in nulla frequentia hominum apparuisse legitur, sed vel inclusis vel in solitudie demoratis Propter quod dicitur Ozee. xi. Ego de? et nō homo in medio tui sanctus non ingrediar ciuitatem Quia vt dicit Ds. Vidi iniquitatem et contradictionē in ciuitate ✠ C Claudantur ergo corpa nostra ne minuz occupētur. sensus exteriores. ne minium euagētur. sensus interiores ne turpia ymaginētur. medulle itētionū vt in solum deuz dirigantur. Drō dicō claudant corpa nostra ne minium occupentur Qd facē monemur ysa. xxxi. Popule me? itra cubicula tua ac claude ostia tua et absconde te ad momentū Vnde Her. Doceat bona voluntas corpus posse consistere i vno loco secumq; morari. cellam pati. quod in proficiente bone spei est argumentum Impossibile ē enim hominem fideliter figere in vno animum suum. qui non prius alicui loco perseueranter affixerit corpus suum. Secundo claudantur sensus exteriores. ne minus euagentur. mors enim secus fenestras posita est. Non

enim vt dicat Gre · licet aspicere quod nō licet concupiscere Vnde eua vetitum non concupiscēt si non aspexisset · nec sichem dinam corrupisset si ad conspicāendas mulieres regionis illius non exisset · Vnde Ecā · Virginem non conspicies ne forte scandalizeris in decore eius · Vnde surgēte luce diei singulis diebꝫ cantat ecāa · Deus precemur supplicesꝫ vt linguā refrenās tpet ne litis horror insonet · visus foueto contegat · ne vanitates hauriat Dic Bernar · Dabeat deuotꝫ homo sensus suos non duces sed seruientes · vt dicat huic veni et venit · et alteri vade et vadat · Terāo claudantur interiores sensus ne turpia ymaginentur · quia spiritus sanctus discipline fugit fictum a aufert se a cogitationibꝰ indisciplinatis Vnde Sapiētie i · Peruerse cogitationes separant a deo a aufert se a cogitationibus q̄ sunt sine intellectu · Ysa i · Auferte malus cogitationū vestrarum ab oculis meis Vnde in lege scriptum est Maledictꝰ qui fecerit sibi sculptile · Quarto intentio nostra claudat ī deo · ea opera nostra in ipsus solū ordinans a dirigēs Quod monz Apꝰ · Chorī · x · dicens · Omnia quecūq; feceritis ad laudem dei facāatis · Et Job · xvi · Ad deus stillat oculus meus · oculus intētionem nominans · Quod in arcba noe legimus figuratum · eo q; noe totam arche fabricam ad summitatē vnius cubiti ordinauit Qui sic interiora sua ab exteriori strepitu clauserit · operabitur deus salutem in medio eius · a venit ad eum ianuis clausis · Vnde Sapientie · xviij · Cum quietum silentium tenerent omnia a nox in suo cursu medium iter teneret ommipotens sermo tuus domine exilies de celo a regalibus sedibus venit · Sicut enī veniens in media nocte in carne tanq̄z in profundiori silentio venit · sic veniens in spiritu non nisi in silentio quieti cordis venit Vnde Ecā · xviij · Cum cōsummauerit homo tunc incipiet · a cum quieuerit tunc operatur Item in eodez · xxxviij · Sapientiam scribe tpe vacuitatis a qui minoratur actu capiet eam · Et Apꝰ ad Thess · iij · Operam detis vt quiescatis ¶ V

Terāo videndum est qui consolentur · a sunt discipuli · vt apte in predicto themate innuitur vbi dicitur · Et stetit in medio discipulorū Est autem differētia inter discipulosꝫ a apostolosꝫ Quia discipuli discūt facienda ꝫ apli docent facienda Quando ergo fuerūt in scola mgri fidem a veritatem discentes dicti sūt discipuli · Cū vero iā docti mittērētur dā sunt apli · Quicūq; ergo de resurrectiōe dñi cōsolari

desiderat studeat discipulus iue
niri ¶ Quū aūt tria exercitia i
quibus bene exercitati discipula
tum dñ consequemur · vicz voti
professio · preceptorū obseruatio ·
proximoruz dilectio · De pmo
Luce · xnj · Nisi qs renūciauerit
ombus q̄ possidet nō pt me esse
discipul? · Sunt autez ria q̄ ca
dūt sub voto nrō quib renuncia
mus in voti emissiōe · Rerū em a
lie sunt extrīsecus accidentia vt
sunt bona tpalia · quibus renun
ciam? promittēdo wlūtariā pau
pt̄atē Quedā vicim? adherētia
vt ē corp? cui renūciamus? pmit
tēdo castitatē Quedā vero itrīsē
c? existentia · vt ē voluntas pro
pa · cui renūciam? subiciēdo nos
et viuēdo ad alioz voluntatē
sta t a cū aplis pmisim? · teste
Ber · q̄ dicat Si forte aliquoruz
negligētia ad pfectionez nō as
surgat ipsi viderīt q̄ excusatio
nis hīe valeāt · qm̄ apostolicam
nos oēs vitā pfessi sum? Qui er
go cōsolationē de rsurrectiōe do
mini nōdū acceperūt scrutēt cor
da sua ⁊ vniuersa malorū suorū
studia diligēter examinēt · nec
dubiū quin iuenīāt āguluz quē
saluator ignorat · ꝫ vulpes foue
as hīnt Magis aūt relinquāt om
nia nō q̄rāt q̄ sua sūt · nichil sibi
retineant nichil suis · ꝫ soli xpo
placē studeāt ⁊ beneplacito vo
luntatis sue puigili adhereāt sol
licitudie · haud dubiū qn̄ expe
riātur illico q̄ relinquētib? ōnia
et sequētibus cristuz veritas pol
licet Ecce discipuli dñi erim?
per p̄ceptorum obseruationez ·
Vnde Joh · viij · Tunc vere di
scipuli mei eritis si fecerītis que
p̄cipio vobis Ysai · viij · Signa
legē i discipul ⁊ signa discipu
los per legem Qui em̄ legez ob
seruant signum ē quia discipuli
dñi sunt Terćo discipuli dñi e
rim? proximorū dilectiōe Vn
de Joh · xiij · In hoc cognoscēt
ōnes q̄ mei discipuli estis si di
lectionē habueritis adinuicem ·
Quarto dicendū ē q̄d sicvemēs
offerat · q̄ pacem · q̄ pax q̄ dif
fusiorē ⁊ prolixorem prosecutio
nē requirit p? hunc sermonem
de ipsa pace diffusius p̄sequem

Sermo secundus de pace

Sermo · ix

PAx vob · Joh · xx · In
hijs verbis dñs duo facit
Primo enim petit pacis
optationem siue dat pacis dona
tionē · hominis ei optare est De
cundo eoz quibus pax debetur
ponit specificationē Primum ibi
Pax Secūm ibi Vob sez disci
pul et vob similib? Cuz p̄m au
g? · i bono pacis oē genꝰ boi g̃
tie ⁊ vtutis penitus icludat · io
dns noster q̄ pter nos mortuꝰ ē
et rsurrexit q̄tiēs discipul appu
it obtulit eis donū pacis Datū
tiq optimū ⁊ donū pfcm̄ dñdē

a patre luminū · apud quem nō
est transmutatio · nec vicissitudi
nis obūbratio · Quod sicut ē op
timū · sic tūc in tpe fuit discipu
lis maxime congruū maximeq
necessariū · Et hoc ꝓpter tres rati
ones ¶ Prīo vt eos de sua gratia ⁊
aiātia assecuraret · Secūdo vt e
orū corda confortaret Tercio vt
ad susceptionē eos sācti spirit⁹
prepararet ¶ Prīo dico cōtulit
eis pacē vt eos de sua gratia ⁊ ai
ātia assecuraret · Oēs enim tpe
passionis dēliquerūt eū hesitātes
et dubitātes imo forsitan nihil
penitus credentes de oibo que di
xit et fecit corā eis Vñ quidā ex
eis dixerūt · Et nos sperabam⁹ q
ipse redēpturus eēt isrl · Ac si di
cerent · Tūc quidē sperabam⁹ ꝯ
iam desperam⁹ eo q vidim⁹ eū
morte miserrīa morīētē · Et ideo
timere poterāt discipuli vt resur
gēs a mortuis et apparens hāc
infidelitatē eis obiceret · et dicēt
illō ¶ Paralipo · xxj · Vos dereliq
stis me et ego dereliqui vos · Et il
lud Dīē · ij · Oēs dereliqstis me
sed factū est in eis cōtrariū · Ap
parēs enī non vexationē sed pa
cis tulit oblationē · et hoc in signū
plene remissionis · nō rogat⁹ de
dit qđ rogat⁹ vix sperari potuis
set in q mira dei relucet benignitas
Dīne ē q ex hac dulassia pieta
te cuz discipulis suā resurrectio
nē per angelos et illi per mulie
res nunciarent ⁊ petrū qui eum ne
gauit pre ceteris expressit nomi
ne dicens ad mulieres Ite et nū
ciate discipulis eius et petro ¶
Secundo obtulit eis donū pacis
vt eorum corda pauida cōforta
ret Januis enim clausis in domi
bo latitabant q iudeorum perse
cutiones formidabāt · et ideo do
nū pacis tūc obtulit qđ maxi e
fuit necessariū · Ac si dicat illud
ꝓbe · Ne timueritis eos ego vi
biscū sum · Cuius domi efficacia
et virtutē si cognouissēt fiducia
liter illud ¶ Dōs dicere potuissent ·
Si cōsistāt aduersum me castra
non timebit cor meū ac · ¶ A
Tercio obtulit eis donum pacis ·
vt eos ad missionem sancti spūs
prepararet · Cum enī spiritus sā
ctus sit deus nō dissensionis sed
pacis nō intrabit aiaz misi i pace
fit pemt⁹ q̄eta · qđ tam ꝓ figu
rā q̄z per scripturā cognoscim⁹ e
uidenter · ¶ Per figurā q deꝰ tem
plū suum nō nisi tpe pacis · ⁊ ꝙ
salomonē q̄ pacificus dicit fieri
voluit · Vnde · iij · Re · v · dicit
salomon · Nunc requiē dedit mi
chi dñs per circuituz ⁊ nō est sa
thā neq occursus mal⁹ q̄z obrē
cogitaui edificare tēplum noi dei
mei Dīne ē q nō misi tempore pa
cis nasci voluit vt ex hoc nobis i
nueret q in cordibo nostris na
sci nisi pax fuerit non dignatur
Vnde de pace sue natitatis dicit
Ysā · ij · Conflabūt gladios su
os in vomeres et lanceas suas in

T.

falcꝰ · nō leuabit genꝰ contra gē
tem gladium nec exercebuntur
vltra ad preliuz · Hinc exit edi
ctū a cesare augusto vt describe
retur vniuersus orbis In qua de
scriptione natus ē deus pacis
et dilectionis Hoc idem patet e
tiam per scripturam q̄ hoc nobiꝭ
ostendit · qꝫ nō nisi in anima pa
cata et in pace quieta inhabitaē
dignetur · Vñ Dñs · In pace iid
ipsū dormiam ⁊ requescā · Et i
terū In pace factus ē locꝰ eius ·
Propter has aūt tres causas q̄ti
ens dñs discipulis apparuit toti
ens obtulit eis pacē H Vt
aūt de pace loquētes caute proce
damus · sciendū qꝫ bm grego ·
ipsis virtutibo quedā vicia iuxe
ta fiūt et sub specie virtutis viciū
sepe se esse virtutē mentitur Ver
bi gr̄ia Sub virtute abstinētie
ypocrisis sepe se palliat · qz duz
tenuitas in corpe · dum pallor i
vultu respicit · virtus patefacta
laudat · ⁊ sic plerumqꝫ fit vt qd
causa dei agi creditur p sotis hu
manis fauoribo agatur · Hic cō
passionem animi plerūqꝫ latent
obsidet pietas falsa Hic falsa mo
neta sb bona sepe se palliat Hic
agrestes herbas sb nobilib? se ab
scondūt · Hic in biuio sepe acci
dit vt relicta recta via ea p quā
viator latrones incidit arripiat ·
si non per signū in via posituz re
cta via a deuio discernat · Hic
etiam falsa pax sub specie bone
pacis se simulat · quam sectātes
in manus latronis viz diaboli iici
dūt in p declarationez altera ab al
tera sepet Ideo sciendū est qꝫt
plex est pax · scz prohibita · ex
hibita · promissa · Pax aūt pro
hibita iterum triplicatur · videli
cet cum diabolo · cum carne · cuz
malis hominibus · Pacē cū dyā
bolo habere est eius suggestio
nibus aditum prebere · qui tunc
pacem nobis exhibet cum sub e
ius dño nos possidet pleno iure
Ex cuius psona dicitur · nij ·
Re · nij · Manete in vestra terra ⁊
seruite regi babilonis et bene vo
bis erit De qua pace dicit Her ·
Est pax pessima que ad eternā
calamitatem pertrahit cuz sugge
stionibus maloruz spirituū con
sentiūt peccatores · De hac pa
ce compatiendo dicit Dñs · Ruia
zelaui super inimicos pacē pecca
torum videns · Hec pax figura
ta est per eam pacē quam Ioab
simulabat amase dicens Salue
mi frater et tenuit manu dextra
mentū amase quasi eū osculāt ·
vsqꝫ · et percussit eū i latere ⁊ ef
fudit intestina · ij · Re · xx Quid
per ioab figtur qui inimic? inter
pꝫtat nisi diabol? ꝯ q̄d per ama
sa q̄ furor dr nisi peccator acapi
t qui tqz furibundus et insan?
paci ioab id est diabolo se com
mittit · C Secunda pax est
inter nos et corpis nri carnē quā
pacē pacifice et q̄ete possidemus

cum eius voluptatibus consenti
mus · fouetes carnem nostraz de
litijs voluptatibus et q̃ete · et mi
chil ei ex oibus que desiderat de
negãtes Dec pax pfigurata est
in Thob · q̃ cum corpi suo acqui
esceret indulgẽs eius q̃eti · ster
core hirundineo ẽ cecatus Dic q̃
corpori suo minuz acq̃escit illi9
oculi intellectus scz et affectus
penitus excecãtur · Doc amore
carnal9 voluptatis excecata fuit
gẽs zodomitica q̃s propter fedã
libidinez carnalis concupiscẽtie
angeli q̃ fuerũt cum loth percus
serunt cecitate Vñ Dñs · Quoniã
lumbi mei ipleti sunt illusionibo
et nõ ẽ ca̅ · Sequitur Lumẽ ocu
loz meoz nõ ẽ mecum De hac
pace et eius effectibus dicit · i ·
Re · xi · Dixit naas ad viros
iabes · Jn hoc feriam vobiscũ fe
dus vt eruam oim vrm̃ oculos
dexteros · ponamq; vos oppro
briũ in vniuerso israhel · Per na
as q̃ coluber siue serpẽs interpreta
tur dyabol9 designat · q̃ cuz car
nis voluptatibo deseruientibus
hoc mõ fedus mjt vt eruat ocu
luz nostrum dextrũ de vita futu
ra consideratione habentem · a
cuz hoc in futura vita ponat nos
opprobriũ i viuerso israhel · hoc
est in presentia dei et oim ange
lorum Cui consonat ap9 phil' ·
iij · qui de similibus dicit Sunt q̃
rum de9 venter ẽ · et gloria in cõ
fusionẽ ipsorum Tales em̃ cum
dixerint pax et securitas · tunc
repentin9 eis superuenet iterit9
¶ Tercia pax ẽ quaz habem9
cum mal' hominib9 · consentien
tes eis i malo ca̅ timoris vel amo
ris vel spe alicuius retributionis
De qua dr̃ Exo · Caue ne vn
q̃z cuz habitatoribo terre iũgas
fedus aiatie · De hijs qui malis
consenserit dicit Leui · xx Ego
ponã faciẽ meam cõtra illũ · fuca
dãq; illum · et oẽs qui consense
rit ei Quos morti adiudicat pau
lus ad Roma · i · dicẽs Qui talia
id est mala agunt digni sũt mor
te · Nõ solum autem qui faciunt
sed etiaz qui consenserint facien
tib9 Dmc est q̃ dicitur Thob ·
nj · Vide ne aliquãdo peccato cõ
sentias ¶ Quarta pax prin
cipalis dicit et est exhibita siue
precepta · et ẽ sil'iter triplex · cũ
hoibus · i nobis metipsis · a cum
deo · Prima cũ hominibus haben
da duplex ẽ scz cum malis a cũ
hominibus bonis · Pax autẽ tũc
cum malis habet cum ipsorum
lesiones impugnationes inquie
tationes turbationes detractio
nes siue retributiones mali cor
dis oris et operis pacifice tolera
mus · De hac pace dicitur · i · Re
gum septimo · Erat pax inter i
rahel et amorreũ · Per israhel q̃
videns deum dicitur quilibet reli
giosus siue deuotus accipit Per
amorreum autem qui auarus in
terpratat' q̃libet iq̃etus intelligit

Inter quos pax habetur cuz de uoti amorreorū inquietudies fu stinent fine querela · vt testa cō scientia suis impugnatoribꝰ di cere valeant corde et ore ⁊ opē ⁊ veritate · illud · i · Reg · xxv · quod dixit dauid ad nabal Sit tibi pax domui tue ⁊ omibꝰ que cūqz habes sit pax · Ad hāc pa cem hortatur nos apl'ꝰ gal' · vi · cum dicit Alter alteriꝰ onera por tate et sic adiplebitis legē xpi ¶ D Lex eñ xpi fuit hec suos persecutores sustinē · p eis orare beneficia ⁊ opē exhibē · pacem cordis eis seruare · Pacē eñ cor dis iude tenuit cū ipsuz ad oscu luz recepit di · Aice ad ḉd veni sti · Nec dubiū quin ei pacē cor dis seruauerit quē ann · ū nomi nauit · Secūdo pacez oris suis p secutoribus seruauit · cū in cruce pendēs prēz p eis exorauit Ter cio pacē opis tenuit cū eos ad pe nitentiā duerit · Hec fuit lex cri sti quā ⁊ nos suaē expedit si eiꝰ discipuli eē volumꝰ atz dicit De hac eñ lege dicit dñs p Ysai · Signa legē meā in discipulis · Ac si dicat · qui voluerit meꝰ eē discipulꝰ hāc legē necessario ob seruabit · vt viz psecutoēs suos patiēter sustineat orōes p eiꝰ of ferat ⁊ bñficia opis exhibeat · De hac pace dicit pꝰ · Cū hijs qui oderūt pacē erā pacific' ¶ E Secūdo pax habēda est cū verbo bonis ipo ⁊ vis actibꝰ ⁊ gaudēdo · ⁊ tribulacōibus ip so ⁊ tāqz ꝑprijs opatiēdo · nullꝰ eos inq̄etacōibꝰ pturbādo · ꝫ sin gulis ⁊ ōmibꝰ placabilē ⁊ tracta bilē ⁊ affectabilē exhibēdo Si ergo pxis sup vis ⁊ malꝰ eo ⁊ cō patiamī ⁊ cō gaudeꝰ nullas eis tribulacōes vel inq̄etudies exhi bemꝰ · si caritatis ⁊ pietatis eiꝰ re gulā tenemꝰ dei filij vtiqz nomia mur ⁊ sumꝰ · Juxta illud Mat · v · Beati pacifici qm filij dei voca būt De prio hortat nos apl'us xij · Gaudete cū gaudentibꝰ · ⁊ flete cū flētibus · De scdo dicit Ber · Lōge qso facite a vobis de testabile malū qđ ē turbare fra tres ne qs iuste de vob ꝺqri vale at filij matris mee pugnauerūt ⁊tra me · Sz magis expinni qm bonū atz iocūduz bitaē frēs in v nū Ve voi p quē vnitatis vincu lū iocūd turbat Añ mihi ⁊tigat mori qz de nobis audiē quēpiā iuste clamitātem filij mris mee pugnauerūt ⁊tra me Dnoī dile ctissimi pacē hēte inter vos ⁊ noli te ledē iuicē ñ signo nō vbo ñ fō qlicūqz Nec cauēdū tātū a gui ꝺbꝰ offēsis v · erbi grā ab apto ꝺuitio seu maledcō · sed etiam a clandestino et venenato susurri o · Non inquā sufficit os custo diē ab hijs ⁊ similibus · cauēda sunt ⁊ leuia · si tamē leue debeat dici quicqd in frem preiūpieris voluntate ledendi · Dic vrit ille bō ⁊ morit clauso letali vulnere

intra semetipsum gemens dū totus in ira ⁊ disceptatione posit? nihil aliud silens in mēte vere versari potest nisi iniuria quam accepit. Nō potest orare. nō legere non sciī aliquid meditari. ⁊ sic vadit ad mortē anima p q̄ xps mortuus est. quid tu interim quoso animi habes. quid prodest oratio tua. aut opus quodcunq; iterim facis sapit tibi? ostra quem xps de pectore frīs tui quē cōtristasti clamat. filiī mīs mee pugnat ostra me. Q. Ō si tu dixeris illuz nō tam grauiter p tā leui causa debuisse moueri. R. ñdeo q̄nto leuior est. tanto leuius potuit a te nō admitti. q̄z q̄z nescio quomō hoc leue dixeris in quo offenditur xps dicēs. Quodvni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Tu ergo accepta iniuria qō interdū nō accidere in hijs cōuentibus est difficile. nō verbo acuto ⁊ vrenti transfigere audeas aiāz p qua mortuus est xps. ꝯ omotio ibi moriatur vbi oritur. nec pmittatur exire que mortem portat ne perimat. ⁊ vt tu cum propheta dicere possis. Turbat? sū ⁊ non sum locutus. Ad hāc pacem hortatur nos apl's dicēs ad romanos. xij. Quantū in vobis est cum ōmibo hōibus pacē habente? ¶ F De terão quo cum homis socialiter viuere monemur iterū dicāt ber. Tu qui in cōgregatione es bene viuis si ordinaliter tibi. socialiter pxio. humiliter viuis deo. Ordinaliter. vt in omni cōuersatione tua studeas sollicite obseruare vias tuas in cōspectu dei ⁊ pximi. cauens ⁊ tibi a peccato. ⁊ pximo a scādalo. Socialiter autē studeas aliena amare portare infirmitates fratruz tam morum q̄z corporum. Humiliter vt cū feceris hec omia studeas spūm vanitatis exsufflare. Hāc pacē optat nobis apl's. ij. ad thes. iij. Deus pacis det vob pacē Idē in eatē. v. Deus pacis sanctificet vos p omnia Prolixitas sermonis cessanduz nobis indicat. ⁊ ideo reliqua membra pacē in nobismetipsis habendā. ⁊ pacē cum deo fideliter seruandam. ⁊ terciā pacē principalem pacem videlicet promissaz in sermone alio prosequemur.

Sermo tercius. ¶ Eodem die de pace sermo. x.

Dixit eis iterū ¶ G. pax vobis. Idem vt supra In pacis huius repetitione intelligimus eius confirmationem. ⁊ per confirmationem pacis argumentationem. Duplicā enim affirmatione certior fit promissio. De quo nobis insinuat beatus augustinus dicens Tantum vero est pacis bonum

vt etiã in rebus creatis siue mortalibus michil gratiꝰ solet audiri michil desiderabiliusꝫ cupisci · michil possit melius intueri · michil prostremo feliciꝰ possideri · Est enim pax quietum bonũ · mentis tranquillitas · ꝫcordia rez quã omnis creatura desiderat Dic bel luz queriꝭ vt pax habeatꝭ · hinc bestie siluas repetunt · hinc volucres ad aera se sustollũt · pisces in abdita profundi maris se dimergunt · reptilia in visceribus terre se abscondunt vt pacẽ habeant · licet diuerso ẽ inite pacez querant Hinc diuina lex ⁊ hũana pace decoratur · Propter qđ in hac materia gloriosa · tũ ꝓpt materie venustatẽ · tũ ꝓpt nrãm si eam consecuti fuerim? vtilitatem ludere delectet · precedẽtis ꝑmonis reliq̃as que remãserãt colligẽtes · ⁊ ad hoc in vnũ ꝑmoẽz redigentes si forsitã ex hoc apđ deũ largitorẽ pacis de bono pacis sui aliquid conseq̃ mereamr · Sed quia Pro · xix · dr · Qui tantũ verba sectatꝭ nihil hẽbit · Inuocam? euz cui? pax ꝑm apostolo · ad phil · iij · supat omnem sensum · vt custodiat corda nostra ⁊ intelligentias ne ipperãdo dicat illud Mich · iij · Dic predicat pacez ⁊ mordet dentib? suis · ⁊ ideo abstuli pacẽ meam a populo isto Sepe enim ex r̃pba vita predicatoris gratia tollitur ⁊ auditorum · Dicit enim Grego.

Cui? vita despicitur r̃stat vt ei? predicatiõ ꝫtempnat ¶ D

In verbis ergo propositis intelligim? tria · dantis videlicet largitatem · ꝫm nobilitatem · acipientium necessitatem · siue etiaz vtilitatez · Primũ ibi Dicit eis iterũ Secũm ibi pax · Teraũz ibi · vob · Ex primo assecuramr · Ex secũdo ditamr · Ex terão sperasimur · Ex prio dico ãssecuramr in hoc qꝫ dicit eis iterum · Pacis enim r̃petitiõ ẽ pacis ꝫfirmatiõ · pacis ãt ꝫfirmatio ẽ eiꝰ assecutiõ · Qui emõ optãdo pacẽ nob offert ⁊ itez offert nõ ẽ vnus de plebe vel numero vulgi · qui ꝫsueuerũt optare qđ non valeant daꝛe sed est deus deoꝫ dñs dominantiũ · cuiꝰ ptãs ẽ eterna volũtatis cuiꝰ nemo resistẽ potest · q̃ de seipso dicit Mat · xx · An nõ licet mihi qđ volo facẽre ⁊ iõ eiꝰ optatꝫ est pacẽ daꝛe ⁊ largissime dare · Absit emõ a đo ipietaꝭ vt velit optare qđ nolit donare · De cuius largitate dicit aug? sup illo verbo · Petite et accipietis Deꝰ magis dare desiderat q̃z nos accipẽ · Et idarco ex optate pacis iteratiõe assecuramr de pacis firma donatione ¶ De scđo scz pax ditamr Nã in bono pacis oia genera boni penitus includunt Vñ Aug? · Vbi vera est pax ibi nihil r̃pugnat Vbi ãt nihil repugnat nihil adẽ qđ velleꝰ abeẽ · ⁊ nihil abẽ quod velimus adesse · In pacis

ergo nomine nostram intelligi? ditationē · in q̄ omia salutī nc̄cia nob̄ a dño offeruntur · Alit em̄ ſignificatio nois cadēt ab effcū · qb̄ in v̄bis dei q̄ veritas est ipossibile est nūc a semp · ¶ In tercio scz wob̄ pacificamur · Ac si dicat · wobis apl̄is a vr̄is imitatoribus pac̄ offero q̄ pacez desideratis · a pacez queritis operis p effectuz · Et cū hoc innuit nostra ncātas · quia q̄z diu in hac vita viuit est vulgi impugnatio · Juxta illd̄ psal · C̄oculcauerūt me inimici mei tota die qm̄ multi bellātes aduersū me · Et iob · vij · Militia est vita hois sup terram · Sup quod greg̃ · Vbiq; luct? vbiq; desolatio vndiq; percutimur · vndiq; amaritudinib̄ rplemur · a ideo pacis oblatio est necessaria supra modū ¶ Dnis ita q; premissis colligamus spicas q̄ i messe extremi p̄moris effugerūt manus metentiū sicut in ruth · ij · dicit · Et ad mandatū dn̄i colligamus fragmenta ne pereant · Juxta ergo formā p̄ncipalis diuisionis quā in p̄cedēti sermōe de pace posuim? tria p ordinē sunt dicēda · viz p̄mo de pace i nobis acquirēda · secūdo de pace inter nos a deū habēda · tercio de pace p̄missa a in perpetuū possidēda ·

Secundū hanc ergo formaz p̄mo dicamus de pace in nob̄ acquirēda · Hāc aūt pacē difficile oportam? a rarissie cōsequmur · Memī me legisse q; aliquoties ab ipugnatoribus exterioribus pacē largiēte dño quietamur · sicut ij · paralip · xx · dr · ¶ Orebuit ei dominū? pacē p circuitū · & raro in interioribus nr̄is pacificamur · vt intra nos plenā pacē hēam? Q̄ñ ei illā pacē obseq̄mur · quā ille se nō hīe obq̄rit q̄ vtēo mr̄is scificat? extitit · ieremias viz q̄ trenoz · iij · cōq̄rit di · Repulsa ē a pace aia mea · oblit? sū bonoz a dixi ¶ Deriit fis me? a spes mea i dño Jdobq̄rit ille q̄ erat p̄m cor di · Dissipa gētes q̄ bella wlūt · venīt legati de egipto · Cur aūt hāc pacis turbationē fusticam? insinuat nob̄ iacobus · nij · d · Vñ bella a liites in wob̄? subiugit cām · Nonne ex cupiscētijs vr̄is q̄ militāt in mēbris vr̄is · cupiscitis ei a nō habetis Vñ ber · Velis nolis intra fines tuos iebuseus habitabit · subiugari p̄t · exterminari ñ p̄t · ¶ Possum? tñ dño largiēte ob hac pace obseq̄ · vt nulla iq̄etudo siue turbatio pacis caput in nob̄ erigere valeat · q; si q̄cq̄z se erexerit · statim rep̄mē possu? · a ex eoz inhabitatione sēsū meriti rportaē · vt miromō p̄m apl̄m diligētibus dm̄ ea dē mala cooperet in bonuz · vt p ea que ad subuersionem nostraz per immissionem malorum spiritū contra nos excitantur per virilem represſionez nostra merita cumulentur Quod in libro iudi cū lucide declarat · Cū ei filij isr̄

iebuseuz de finib⁹ suis expellere
nō valerent consulte a prouide
agebant · a cēsuali iure eos ad e
orū feda fuitia redegerūt ¶ k
x Ad hāc tamē pacē quantum
possibile ē in nob⁹ plantādā siue
nutē endā quatuor req̄rūt Prīo
vt a pcās sit sciētia quietata ·
Secdo vt caro spiritui ad obedi
entiā sit pata Tercō wolūtas rōi
sit formata Quarto vt oia itēi
ora sint penit⁹ trāquillata Prīo
dico pax cordis iterior sciat ex
sciā quietata Q⁹ tūc agit cū
oia nrā pcā p amaram tricōez
sūt pnrgata · p fidelē fessionez
fidelit accusata p dignā satisfa
ctiōez virilit emēdata Ex q̄bo
oib⁹ dimma mia placata dicit no
bis ill⁹ magdalene Dimissa sūt
tibi pcā vade in pace Vñ Pro ·
xvi · dicit Cū placuerīt dño vie
bois inimicos ei⁹ vtet ad pacem ·
Vñ in veteri testamēto legimus
ad q̄scūq; nacōes trax dispersi
fuerāt filij israbel cū p pnāz con
uerterent ad dominū inimicos eo
rū duertit ad pacē Propt q⁹ di
cit p⁹ · Dedit eos in mias in con
spectu ōmiū qui cepant eos ¶
Secundū ad pacē cordis facē⁹
ē vt caro ad obediendū spūi ad
oia a in oib⁹ sit parata Hāc em̄
rebelliōez carnis a spūs ex pecca
tis nostris contra xm̄ · vt sicut
nos superiori nrō rebelles existi⁹
sic nr̄m̄ inferi⁹ rebellando mouz
a excitat nob lites Et hoc ē q⁹
ait Apo⁹ ad Gal · v · Spūs deu
pisicit aduersus carnē a ē · Hanc
āt rebelliōez ex carne et sāguine
a ex corpe pcā sufferim⁹ · que
si ex duris a asperis exercitijs su
perata a mortificata fuerīt p̄ua
lebit spūs a corp⁹ in plenā redi
get suitutē · Ad quaz subiectio
nē hortat nos dñs in pso̱a agar
Gen̄ · xvi · dicēs Reuertē agar
ad dnāz tuā a humiliaē sub ma
nib⁹ illius · Hāc em̄ legē p̄cepit
dñs Pro · xi · Qui stult⁹ ē suiat
sapiēti Quis em̄ stultior ē asiuo
corporis nrī q̄ futura negligit et
pñtia solū q̄rit Et idarco Ecā ·
xxxiij · dr̄ Cib⁹ a vga a on⁹ asi
no · Cui sonat ill⁹ Ecā · xlv ·
Seruo pessimo sāguinaē ¶ Ter
aū ad hāc pacē facēs ē vt wolun
tas rōi sit p oia sformata vt viz
quicquid p iudiciū ratiōis bonū
decernim⁹ hoc statim velim⁹ per
fectiue wolūtatis Ex hoz duo
rū plena concordia a assensu om̄e
bonū grē a meriti pullulat · Vñ
Mat · xviij · dr̄ Si cōsēserīt duo
ex vobis de ōni re q̄z cunq; petie
rūt fiet illis a prē meo · Hinc ē q⁹
hortam̄ a dño Mat · v · Esto cō
sentiens aduersario tuo duz es in
via cū eo · Racō em̄ et wolūtas
misi in valde bene affecta anima
semper sunt aduersarij · a iō vo
luntati dicit · Esto consentiens
aduersario ac · scilicet rationi ¶
Quartum ad hāc pacez faciens
est illud vt omnia interiora nrā

sint penitus quietata · ꝺsonantia ꝺcoꝛdiæ oia laudẽ ꝺei · nec sint in eis scismata · Sicut ei illoꝝ discoꝛdiaz supra modũ dns detestatur · vt pz puer · vi · vbi ꝺr Sex sũt q odit ꝺe? · a septimum detestatur aia ei? · a hoc septimuz ẽ q semiat int frẽs discoꝛdias · sic p eoꝝ ctrariũ sez ꝺcoꝛdiã p ceteris bonis placat · Vñ ecã · xxv · In tribo bñplacatũ ẽ spũi meo q sũt pbata coꝛã deo a hoibo Quoꝝ pmũ est ꝺcoꝛdia fratrũ · Dec trãquillitas bñ figurata est in arcba noe · in q oia animantia etiã naturalit odiosa ad inuicẽ vt lupus a agnus tpe diluuij erãt pacifica a quieta · Sic hui? magni maris seuiẽtibo q̃ntũcũq; pcell' interiora nrã trãquilla sint p oia a quieta Dãc possidet vẽ iust? · de quo puer · xij · Nõ ctristabit iustũ q̃cq̃d ei acciderit pace cordis nullaten? violata · De quo iusto adhuc ꝺr p iob · vi · Nõ timebis calamitatẽ cũ venerit i vastitate a fame ridebis · a bestiaz tre nõ formidabis · a cũ lapidibo regionũ erit pactũ tuũ · a bestie tre pacifice erũt tibi · a tũc scies q pacẽ bẽat tabnaculũ tuũ Exponea applica ptinent · Dãc pacẽ pmisit dns · leuit · vi · Dabo pacem in finibo vris · Dãc pacẽ optat nobis apl's ad pbil · nj · Pax ꝺei q exuperat oẽm sensuz custodiat coꝛda a intelligẽtias vrãs · nisi em̃ pax ꝺei ymo pax ꝺeus custodiat coꝛda nrã a intelligentias nõ bẽbim? istã pacz · frustra em̃ vigilat qui custodit eã · Ideõ pax bñda est int nos a ꝺeũ · quã ex parte sua ꝺe? nullatenus nobis violabit Quõ em̃ pacẽ a nobis auferat qui ombus nobis pacẽ suã in discipulis quotiẽs eis appuit offẽbat? Vñ si hec pax turbabit hoc per nos erit · Dec pax supra modũ est nobis necessaria · Si em̃ cuz deo pacẽ habuerim? oia nobis fluant pacẽ · Si vero pacem cum deo habendã turbabimus omia nos ꝺturbant · Nã sicut sap · v · dicit · Armabit creaturã ad vltionem inimicoꝝ a pugnabit cum illo oꝛbis terraꝝ ꝺtra insensatos Itẽ sap · xvi · Creatura tibi facto ri deseruiens excandescit in tormẽtum aduersus impios Dinc iob dicit · Quis restitit ei a pacẽ habuit? quasi dicat nemo · Si vero omia exteriora quiescerent · sola nostra cõscientia contra nos bella moueret si turbabimus pacẽ ꝺei Si autem pacem ꝺei seruabim? omnia nobis pacem seruant ·

M Sunt autem duo genera exercitioꝝ per que pacẽ istã seruabimus · Si em̃ precepta dñi inuiolabiliter tenemus · a correctiones eius humiliter subimus · pacẽ cũ deo habi? Et de? pacis a dilectioꝝ erit sp nobiscũ · De pmo ꝺr leuit · xxvi · Si in pceptis meis ãbulaueritis a fecerit[is]

ca a'bꝫ pauoꝛ habitabitis i ſ̄ra viā
dabo pacē in finibo vris ·dormi
etis ⁊ nō erit q̄ exterreat · auferā
malas beſtias ⁊ gladi⁹ nō tranſi
bit ſ̄mios vrōs Dic Yſa·xlviij
Vtinā attēdiſſes ad mādata me
a fā fuiſſz ſic flumē pax tua Cu
i oſō at Baruth·mj·Ibii via di
abulaſtes habitaſſe⁹ in pace vtiz ſu
p terrā Decm qđ inter nos
⁊ deū pacez firmiter obuabit ē ſi
caſtigati a đo ſine murmuꝛe fuſti
nem⁹ Vn dñs flagellans nos di
cit illđ Judic·Pax tecū noli tie
re nō em̄ moriēis Dāc optabat
pꝛ·di·Fiat pax in vtute ⁊ c·l
Si enim pax dei dz in tribulacō
mib⁹ conſtodiri·nccē ē vt hoc fiat
non ex būana ſ̄ ex magē dei vtu
te Vñ ex pſōa flagellatoꝝ dicā
t Je·mj· Ergo ne decepiſti po
pulū tuū di·pax ēit vob ⁊ ecce
gladi⁹ ? nulli⁹ enim pacē dei p ſe
ſuaꝛe potēit in flagell⁹ Et ideo
flagellati difficillie ſuāt pacez
Ad bāc in flagell⁹ ſuādā inuita
t nos Job·xxij·Acqeſce ei et
bēto pacē cū eo ⁊ hēb fructus opti
mos Quoꝝ p̄m⁹ fructus ē qz oia
ſuāt nob pacē·ſcd⁹ conſiſtit i me
ritis in p̄ſenti vtutib⁹ viz ⁊ grā·
terq⁹ in p̄mio futuroꝝ q̄ ē etna
gl'a· Dꝫ duo ſmōes de pace p
hibita ⁊ de pace exhibita ſiue p̄
cepta p iſtāti tpe ſufficiāt ·De
tertia vero pace p̄miſſa viz quā
⁊ alio noie pacē eternitatis dici
m⁹ in alijs ſmonibus occaſione
habita proſequemur·

Sermo quartus in octaua
paſche· ~ De duāa ſp̄ualiuz
⁊ ſeculariū gaudioꝝ ~ Ser
mo·xi·

Quiſi fuit diſcipuli viſo
dño vt ſupra Gaudū
q̄ in vnaquaq̄ cōſola
cōe tria cōfluūt ⁊ ocurrūt Jpā vi
delicet conſolacō conſolatū ⁊ conſolās·
Et ſm q̄litatez iſtoꝝ triū vna q̄
q̄ conſolatio nobil⁹ vel ignobil⁹ ꝑ
coſa vel vil⁹ reputat Decm hoc
ergo in vbis ꝓpositis tria ꝑdicta
poſſum⁹ intelligē· Prio em̄ eua
geliſta ꝓponit nobis iſtā conſolati
onē· Decō conſolatoꝝ diſpoſicō
nē Tercio conſolantis exhibicōez·
⁊ ſm q̄litatē iſtoꝝ triū iſta conſo
lacō nobil⁹ ē valde· Primuz ibi·
Gauiſi ſunt·p qđ ipā conſolacō
deſignat· Decm ibi· diſcipuli
p qđ cōſolatoꝝ diſpoſitio decla
rat· nulli em̄ niſi diſcipuli hui⁹
conſolacois erūt ſuſceptibiles Ter
cū ibi·viſo dño·p qđ cōſolātis
exhibitio inſinuat Et qz michil
nobili⁹ conſolatoē qz de⁹?·nihil no
bili⁹ dono qđ exhibet qz pax·q̄
m⁹ oia dona ē nobiliſſima·qz mi
chil ita ſuſceptibile b⁹ conſolacois
ſicut diſcipnli·ideo hec conſolatio
quā p exhibicōem ſue p̄ſētie de⁹
ſuis diſcipul⁹ exhibuit oportuit
eē gtā ſſſ Dec āt conſolacō di
ſcipulis fuit neccia ꝓpt tria Tpe
em̄ paſſionis diſcipuli dñm in fide
defecerūt·in caritate t⁹ puert·ſ̄ ē

remiserũt · quibꝰ tribꝰ penitus a
statu salutis ceciderũt · Nã de pri
mo scꝫ fidei defectõe dr̃ marc̃ ·
xvi · Recũbẽtibꝰ vndeã discipu
lis appuit illis ibs ⁊ exprobrauit
ieredulitatẽ eorũ · ⁊ duriciaꝫ cor
dis · qr̃ hijs qui viderãt eũ resur
rexisse scꝫ angelis nõ crediderũt
De secdo scꝫ caritatis extinctio
ne dr̃ matb̃ · xxvi · Discipuli õ
nes relicto eõ fugierũt Cordibꝫ
ei discipulorũ tiõre repletis cari
tas excidit · quia tiõr nõ est i ca
ritate nec ecõuersio caritas i tiõre
De tercio scꝫ spei remissiõe dr̃ lu
ce · xxnij · Nos sperabam⁹ q ip
se esset redẽptur⁹ isrl Qui autẽ
dicũt se sperasse · iã se nõ sperare
fatẽt · ꝫ ipsã spẽ a suis cordibus
fũdit⁹ excidisse Vt ergo pi⁹ dn̄⁹
q nõ veit pdẽ ꝫ saluaẽ · nouellã
suã plãtulã noue fidei quã in cor
dibꝰ discipulorꝫ p̄dicationis ex
hortatioibꝰ · signorꝫ exhibitionib
bꝰ · dulcissis ꝺsolationibꝰ · benig
nissis ptractationibꝰ rplãtaret ·
bas tres vtutes sine q̃bꝰ null⁹ sal
uari poterit tpe passionis extinc
tas i discipulorꝫ cordibꝰ recupe
raẽ cupiẽs veit ianuis clausis⁹ ad
discipulos⁹ Et prio in medio dis
cipulorꝫ stetisse dr̃ · vt p mediaꝫ
stationẽ q̃si lãpas i medio dom⁹
posita ex dñi lũis exhibitiõe ifi
delitatis caligiẽ abstergẽt · ⁊ lu
mẽ fidei refouẽt · Dñe accidit q
ex p̄sentia dñi lũis thomas alta
voce clamãs⁹ dixit · dn̄s me⁹ ⁊ de
us me⁹ Erat em̄ lumẽ fidei in cor
de suo reaccẽsũ · qꝺ pus cũ dicerꝫ
nisi mittam ⁊c̃ · n̄ credã mortuũ
fuẽatpemit⁹ ⁊ extinctũ · Dcꝺõ
vt caritatis ignẽ in cordib⁹ discí
pulorꝫ reaccẽdẽt obtulit eis mu
nus⁹ nõ mimũ · nõ mediocre · sed
mun⁹ maxim qꝺ ẽ pax Nihil ei
ita efficacit ad dilcõez alliat sic
munerũ exhibitioẽs Ysa · Oẽs
diligũt munẽa sequũt⁹ tributio
nes Dñe aug⁹ Ad dilectõez in
nob exãtãdã · nutriẽdã · augm̄
tãdã · ꝫ pditã recupandã sicut
i ꝓposito nihil ita valꝫ sicut vti
liũ dnorꝫ exhibicõ Et ideo vem
ẽs ope dicẽ videt illꝺ puer · nij ·
Donuꝫ donũ retribuã vob ·
Tercio vt spẽ q̃ ciderat erige
ret insufflauit ⁊ dixit · Accipite
spm̄ scm̄ quorꝫ remiseritis pcã
mittũt eis Dic ita q ex fide rui
uificata · ex caritate illustrata ·
ex spe releuata gauisi sunt discí
puli viso dño · Dingule ãt vtu
tes iste i discipulorꝫ cordib⁹ ꝛpa
rate singula ingerebãt gaudia ·
Nã ex fide resuscitata dñm cog
nouerũt · ⁊ inde bẽbãt gaudiuꝫ
supra modũ Quãtũ em̄ turbaũ
sũt qũ in passiõe dñm pdiderũt
tm̄ nẽ gauisi sũt cũ isperate dñm
inuenerũt · vt dicẽ pnt illꝺ lu · xv
Opꝫ nos gaudẽ qr̃ frat nr̃ mor
tu⁹ fuerat ⁊ revixit · perierat ⁊ in
uẽtus est · pmo supra modũ ma
ius gaudiũ ꝺcapit de re pdita ⁊
inuenta q̃ beatur de ipa bita ⁊

non pdita. Qđ imminuaē curauit dñs matħ. xviij. in pabola q̄ dixit. Quid vob̄ videt̄? Si fuerit alicui cētuz oues & errauerit vna ex eis. nōne relinquet nonagita nouē in deserto & vadit querere eā q̄ errauit? & si ctingit q̄ inuenerit eā. amē dico vob̄ q̄ gaudebit sup eā magis q̄z supra nonaginta nouē q̄ nō errauerāt. Qđcō ex caritate reaccēsa & illustrata. ꝯsiderabāt discipuli dñi leta ꝯsideratione & deuocōne. qm̄ deuicta morte laboēs dñm trāsierūt. dicētes Xp̄s resurgēs ex mortuis iā nō moritᵉ mors illi vltᵉ nō dñabitur. Et inde gaudiū. q̄ q̄ntū ei moriēdo ꝯdolebāt. tm̄ ei resurgē do subactis laboribꝫ ꝯgaudebāt Caritas enī sm̄ apl̄m nō q̄rit q̄ sua sūt. nec qđ sibi vtile est. sed qđ alijs. & inde gaudiū Terūo ex spe releuata futura bona amplius sperauerūt Ex bijs tribus gaudijs in discipulorū cordibꝫ ex fide. spe. & caritate ꝯfluētibꝫ de dñi p̄sētia gaudiū ineffabile & supra modū maxim̄ ceperūt. Et hoc ē quod dicit. Gauisi sūt discipuli viso dño. Nec de gaudio discipulorū dicta sufficiāt. Nunc tēpus est vt pudeam? domui nrē dicētes aliqđ qđ ad spiritual̄ gaudij gustū nos alliciat. si forsan ex mia dei excitati de resurrectiōe dñi cū discipul̄ gaudiū aliqđ ꝯcipiam?. Spūale eī gaudiū resurrectōi dñi ꝑprie cor

resp ondet. nec digne resurrectō nē dñi celebrabit. nec cū suo domino rsurrexit. qui dnō resurgē ti spūalit nō ꝯgaudet. Licet iam q̄si tot? mūd? spūale gaudiuz resurrectōi dñi ꝑprie debitū in corporale gaudiū ꝯmutauit Vnde dñs gaudētibz & luctētib? i resurrectōne dñi dicit illud matħ. vi. Vide ne lumē quod i te ē tenebre sint. Et ap?ad gal̄. v. Vos in libtate vocati estis frēs tm̄ ne eā detis i occasionē carnis. Dic ber. Vtinā nos? rligiosi aliem ab hac misera ꝯsuetudie inuemamur ne spūale gaudiū i corpale cōmutātes resurrectō dñi sit magis nob̄ i reditū q̄z in transitū. Est ita q̄ int̄ hec duo gaudia corporale viz & spirituale dra assignanda. ne ex similitudie decepti errorē incidam?. Dicat ei pbus q̄ dāda est dra inter ea q̄ maxie ꝯuemūt. In plerisq̄ ei religiosis sepissiē ꝯtigit. q̄ cum ad spūale gaudiū ꝑmouent̄ ad exterioēs ineptias se ꝯuertūt. qs p̄munit apl̄s di. Videte ne cuz ceperitis spū carne ꝯsūmami. Et ideo vt dixim? dra est assignāda. dēde aliqua de spūali gaudio sūt subiūgenda Differunt autē inter se q̄tuor differētijs sm̄ q̄tuor causas. q̄bus vt dicit pbus res cognoscim?. scz causam efficientē. materialē. formalē. & finalē. Prio ego dic? q̄ hec duo gaudia differūt sm̄ cām efficiētē Mūd? em̄

se mgerẽs sensib9 exteriorib9 iepta letiã effict carnalez · de9ãt
interius ipsi aie se exhibẽs causat
et efficit letiã spũalẽ · De pmo
dr Ysa · xxij · Ecce gaudiũ et le
tiã occidẽ vitulos et iugulãt a
rietes et comedẽ carnes bibere vi
nũ Comedam9 et bibam9 cras e
nim moriem9 De q gaudio ex p
sõa seculariter lutẽtiũ dr Eccs
viij · Laudauit leticiã q nõ eẽt in
mim tonũ sub sole nisi q comede
ret et bibẽt atz gaudẽt De secũ
do vero gaudio dicit Ysa · lxi ·
Gaudẽs gaudebo in dño · vbi no
tabiliter duo tãgit gaudia · Ac
si dicat Gaudeo de grã visitãte et
gaudeo scõdo de freũ ide pueniẽ
te p9 Letificab9 euz i gaudio cum
vultu tuo ¶ Secõdo drnt ab iui
cẽ vm cãz materialẽ Gaudiũ enim
seculare p matẽia siue obiecto
materiã hz corpalẽ · Gaudiũ ve
ro spũale de spũalib9 gaudz ef
fectibus et pfectib9 Vñ secula
res gaudẽt q remissi9 mõ viuũt ·
q̃ti9 et voluptuosi9 · et quemen
ti9 opam dabũt voluptatibo · te
ste Ber · q̃ dicit · Obnubilat so
lẽpnitatis leticiã matẽia trist ior
Nã pch dolor peccandi tpe t mi
n9 recordẽdi fcã ẽ resurrectio salua
toris Ex hoc nẽpe omesacões eb
etates iudiciũ de rdeũt quasi ad
hoc dñs resurrexẽit et ñ magis ad
iustificacõez mãz Spirituale ãt
gaudiũ de matẽia spũaliũ hz no
p sapiẽ · et maxie gaudẽt si vere
deũ diligũt de gl̃a resurrectionis
m eñ mensurã q̃ opassi sunt cri
sto patiẽti dolorosa opassiõe · sic
nũc gaudẽt xpo resurgẽti gau
diosa iubilacõe · Nõ solũ ãt drnt
in materia obiecti vt dcm est iã
ẽ etiã drnt in materia subiecti ·
Gaudiũ enim seculare osistit in
sensibo exteriorib9 · Gaudiũ spũ
ale in interioribo affectibo Vñ
delãtiones nostras nõ pdimus ẽ
mutam9 · de corpore in animaz ·
de sensibo in osciaz · ¶ Tercio
hec gaudia drnt secm causam
formalẽ · qz gaudiũ spirituale ẽ
pur et ipmixtuz De quo Act ·
xnij · dr · Discipuli replebant
gaudio et spiritu scõ · Quam9 ãt
q vas repletuz vno liquore ad
mixtionẽ alterius nõ admittit ·
Gaudiũ ãt seculare semp cũ suo
opposito sciz tristicia ẽ pmixtuz
Vnde Pro · xiij Risus doloꝛ mi
scebit Seculare enim gaudiũ sem
p hz remorsum oscientie sibi ad
mixtũ · Juxta illud Sap̃ · Sẽ
p pfumit seua pturbata osciẽti
a Dicit enim Prou · xxix · Viue i
rascat siue rideat nõ muemet reqẽ
Vñ Jobẽ i · Cõfusũ ẽ gaudiũ
a filijs hoim · Glo · i pmixtum ·
Drnt etiã in hac forma · qz gau
diũ spũale in pncipio hz t̃stiniã
gaudiũ vero seculare cadit i sen
sũ stolidũ imõsulte · Vñ de ãlo
bo dicit dñs Job · xvi · Mundꝰ
gaudebit quãtũ ad gaudium se
culare vos ãt tristabimini ·

ber· Cuz meepis tristicia iplebit
cor tuū· si āt pseuēaueris i verita
te dico tibi tristicia tua vtet i gau
diū Q Quarta dīa fuit a cā fi
nali· Est āt duplex fis pxim?
a remot?· a ꝑm vtrūq; finē dif
ferūt Fis āt pxi? spūal' gaudij
ē iocunda a serena oscia· Finis
vēo pxi? sc̄l'ar' gaudij ē oscia
pturbata· De quo puer· xnij·
Extrema gaudij luct? occupat
Dic dñs luc· vi Ve vob q̄ rideti?
nūc q; lugebitis a flebitis Dil'i
ter drīt ꝑm finē r̄motuz· q; gau
diū sc̄l'i deducāt ad ifernuz· gau
diū vēo spūale ducāt ad celum·
Dr̄ prīo iob· xxi· Tenēt timpa
nuz a cithara· a gaudēt ad sonū
orgam· ducunt in bonis dies su
os a in pūcto ad ifernū dñdūt
De scō lu· x· Gaudete a exulta
te q; noīa vra scripta sūt in cel·
k Expeditis ergo drītijs secu
lariuz a spūaliū gaudioz· nunc
dicendū ē aliquid de gaudio spi
rituali· Dcēdum ē ergo q̄ gau
diū spuale ex visitatiōe spūs sc̄i
veniētis ad aiaz orit· qđ ostingit
dū idē spūs p̄ dcās tres vtutes scz
fidē· spē· a caritatē innouat a im
mutat· Nā fides ꝑm ap?· ē spe
rāda· z substātia rez· argumtuz
nō appentiū· Fides ergo trāsit
in bonoz dei gustū a expientiā
Spes vēo in securā fiduciā· cari
tas āt trāsit in ardoris flagrātiā
Drīo dico fides ex dei pītia
trāsit i iocūdā bonoz dī experiē
tiā· ita vt oēs vires aie pīt dicē
fidei illd iob· nij· Jā nō ꝑpt loq̄
lā tuā credi? Jpi eī vidi? a sci
m? q; hic ē vē saluator Conuer
tunt q; se ad dīm et dicunt illd
ī palīp· ix· Ver? ē ꝑmo quē au
diui in terra mea de vtutibo et sa
pietia tua· vicisti famā vtutib?
Null? eī ꝑmo· nulla pagina ex
pmē poterit vtutes a grās q̄s spi
rit? scūs visitās in aia opat' De
quo B· Aliorū ē dm credē ama
re reuereri· religiosorū vēo ē deuz
sape· intelligē· ognoscē· frui·
a ex hac fide in expietia cōtinu
ata gaudiū orit' viris scis Spe
cūdo spes ex dei pietia trāsibit in
securā fiduciā vt spes iam nō sit
spes· ḣ sit res· Vñ ad ro· viij·
Spes q̄ videt nō ē spes· a ido q̄
pus cuz tiōre admixto grām dei
sperauit tenuit· ex visitata grā
fiducialit' supsperat? Tercio amor siue caritas q̄ deo absē
te lāguet torpz a tepz· ex dei pīē
tia trāsit i ardorē· vt iā nō simpli
cit' sit aōr ḣ ardor De hoc ardore
dr̄ exo· xxxnij· Erat spūs glorie
dei quasi ignis ardens· Itē psa·
xxxiij· Cōcupietis ardore a spūs
vr̄ vt ignis vorabit· Quid vora
bit di· psal· Inflāmabit i cōcutu
inimicos e?· Ex fide ergo i expe
rietiā omutata· ex spe i fiduciā
assecurata· ex caritate i ardorē in
flāmata deuoti hoies maxiz gau
diū assequūt· De quibo puer·
xx· Tria sūt q̄ bene graduūtur·

a quartū qđ̄ icedit feliāt · Tres em̄ ille vtutes bene gradiūt eum sic i meli⁹ pmouent · q̄rtū qđ̄ in cedit feliāt ē ipē homo i cui⁹ aiaz tales grē infundūt · Videt ergo homo deuot⁹ in fidi illuiacōe pec catoz remissiōez · in spei assecuā cōe vie directiōez · vt videat bō q̄ vadat a q̄ cautius dirigat gres sus suos in caritatis inflāmatiōe dei viz placatiōez · Et iō ex hȳs trib⁹ domis deuo toz meffabilit inflāmant corda · cumulāt gau dia Ad que gaudia nos pducat ihūs xp̄c Amen.

¶ Dmīca scđa post pascha
De epistola Sermo.
¶ De trib⁹ geneāib⁹ grāz que de fontib⁹ vulneꝝ xp̄i nob fluūt
Sermo · xij · ¶

QRist⁹ passus ē p nob · vob relinquēs exēplum vt seq̄mi vestigia eius i · De · ij · Ne magnū pietati⁹ sac mētum dm̄ce passiois ex spūali gaudio resurrectioīs q̄ iā iubila tur frequētat⁹ otinuat⁹ i cordib⁹ fideliū in obliuionē trāseat · spiri t⁹ scūs q̄ bonaz mētiū istitutoz ē a rēor duxit puide statuendū vt in epl'a hodierna eadez benig nissima mia dm̄ce passiōis menti b⁹ fidelib⁹ ad mēoriā ruocet · Ne si tā indebita miseracō · taz supra mo dū maxia dignacō ad mom tū a nrā recedat mēoria · guissiāz adhuc ingtitudiez incurra⁹ Dic est q̄i scptura sacra tā crebro vt hui⁹ mie fim⁹ mēoes amonem · ī D eiñ Deu · xxv · Caue ne ali quādo obliuiscaris dñi dei tui q̄ eduxit te de terra egypti · Nō di xit · q̄ te creauit pauit seruauit · ȳ q̄ eduxit te de terra egypti per bñficiū passiōis volēs nos admonē vt dei sub bñficio passiōis p cete ris gtȳs mēores · Cui osonat il lud Ecā · xxix · Grām fideiusso ris tui ne obliuiscaris · Dedit eiñ p te aiaz suā · quā meōriā de lebilit⁹ suādā a nulla vnq̄z ob liuiōe delēdā pmisit Je · Tre · iij di · Meōria mēor ero · quātū aut hec facē velit subiungit · quȳ ex passiōe tabescet in me aia mea Vt ergo vt q̄ deuocōi r̄surrecti oni⁹ viz a passiōis satisfacē vale am⁹ huātes gaudiū r̄surrectiōis a nihilomin⁹ ptractātes materi az passiōis · de ipa passione dñi loq̄m̄ ñ sub imaginacōe corpis cruētati · ȳ sub imagiacōe corpo ris glorificati · ȳ stigtib⁹ pfigura ti · ñ sub sāguis effluxione ȳ grā rū emanacōe · ex q̄ deuocōe ñ eli cim⁹ passiōez q̄ amara ē · ȳ ma gis i leta iubilacōe grāz de pmi m⁹ actiōez ¶ V Et hec ē illa deuocō de q̄ Judic · v · dr̄ Fon tes amari obdulcorati sunt · qđ̄ ē dicē · Fōtes vulneꝝ xp̄i · q̄ pa tiēdo amari fuerūt deo obdulcoā ti sūt p dulcē deuocōez p quam imaginamur eandez passionem

p gl'oſã reſurrectionẽ iã ſanatã
Hoc amoẽ ſtudebat pſã·xij cũ
dixit· Haurietis aq̃ in gaudio
de fontibꝰ ſaluatoris· Licz enim
fontes id ẽ vulnẽa ſaluatoris nr̃i
iã ſanati ſũt q̃ntũ ad amaritudi
nẽ paſſionis· eatẽ tñ vulnẽa ad
huc fluũt q̃ntũ ad grãy exhibi
tionẽ· Vulnẽa ergo ſaluatoris
fluũt ⁊ nõ fluũt· Fluũt quidem
ad grãrũ collationẽ· ꝟ nõ fluunt
q̃ntũ ad ſanguinis effluxioẽz·
Paſſioni ergo dñi cõſiderate ſub
effluxiõe grãy dẽm? letã ⁊ iocũ
dã deuotionẽ· Paſſioni vero ei?
cõſiderate cũ ſanguinis effluxiõe
dẽm? cõpaſſionẽ· q̃ ſicut p ſãgui
nis effuſionẽ cõſecuti ſum? bñficiũ
redemptionis· ſic p grãrũ ef
fluxionẽ cõſequemur bñficiũ ſãc
tificationi?· Decundũ hoc miſte
riũ dñice paſſionis deſcribit̃ in p
dicto themate ẽplicit̃· Drio ſub
ratione p̃cij redimẽtis· ſecõ ſub
ratione exẽpli dirigentis· tercio
ſub ratione veſtigij deducentis·
Primũ ibi· xp̃s paſſ? ẽ p nob·
ſecũdũ ibi· vob relinquẽs exem
plum· ẽ tciũ ibi· vt ſeq̃mi veſtigia
ei?· Drio ergo ꝓponit̃ nobis
paſſio dñi quã nõ ſub ratiõe ſan
guinis iã fluẽti?· vt iã amaẽ pa
tiẽtis· ꝟ put fluit cũ grãy fluen
tis dẽm? q̃nta deuotiõe poſſum?
meditari De q̃bogeñ· vij Rup
ti ſũt omẽs fontes abiſſi magne
Quia a tpe paſſioi? oẽs fontes
vulnerꝰ dñi apti ſũt· vt ꝺ abiſſo
ꝓfundiſſiẽ mie que magna dic
tur reſq̃ cũ omniũ abiſſoꝝ in mſi
mitũ vberius fluãt oĩa genera gr̃ti
aꝝ q̃z añ dñi paſſiõez Et licet ſi
ne dr̃ã oĩa fluia grãy abundan
tiſſie mõ fluãt· expedit tñ vt det
eiſdẽ fõtib? vnuſq̃ſq̃ bibat ꝓut
ſibi opetit· ⁊ ꝑ modulo ſtat? ſui
Citius em̃ ꝓficiam? ſi modũ ⁊ mẽ
ſurã nr̃am ꝺuabim?· ſingulis ſta
tib? ſingulas grãs req̃rẽtes· Qꝺ
facẽ ãmonemur ezc· nij· vbi dr̃·
Aquã i mẽſurã bibes· glo· aquã
ſcz gr̃tiaꝝ· Et daniel· v· Vnuſ
quiſq̃ bibebat ꝺm ſuã etatẽ Der
qꝺ ãmonemur vt vnuſquiſq̃ ſe
cũdũ etatẽ ſui ꝓfectus de hijs gr̃ti
is bibat· ✠ Dũt ãt tria genẽa
grãy q̃ de hij? fontib? xp̃i vulne
rũ noꝺ fluũt· ſcz ſingl'ares· ſpe
ciales ⁊ genẽales Dingulares ãt
ſũt q̃ vnicuiq̃ ꝓ ſtatu ſuo ⁊ iu
diçio ſcientie ſue ncẽie iudicãt·
Dro quib? ſingul' ipetrãdis ad
fontẽ mie fiducialit̃ ocurramuſ·
Vñ ioꝺ· vij· Qui ſitit veiat ⁊ bi
bat Apoc xxij· Qui ſitit acipi
at aquã vite gratis· Dpecialeſ
aũt grẽ dicunt̃ q̃ ſtatib? magis
q̃z pſonis ſingul' ncẽie iudicãt̃
Verbi grã Decõr indiget grati
a expectacõnis· expectatus g̃
tiq̃ conuerſionis· conuerſus gratia
ꝓmotionis· ꝓmotus gratia per
fectionis· perfectus gratia con
uerſationis· conuerſatus gratia
indiget felicis euocationis· ad
quã cũ peruenerit nõ ſitiet vnq̃z

Dec flumina gratia ꝫ bibendo p
phēta trāsierat · qui tandē vltio
fluine grā ꝫ se potari petijt di·
Sitiunt aīa mea ad deū fontem
viuū · Quia vſq huc nō dat nob
requies quonſq bibam? illud no
uū in regno dei · cui cū diūcti fu
eri? dicet nobis illd Can · Bibi
te ⁊ inebriamī aīa mei kmi ¶ Y
De prīa grā dr Ysay · xix · Ex
pectat nos dns ⁊ misereat nri ·
Et Apo? · ad Ro · ij · An ditias
bonitatis dei patientie ⁊ lōganimi
tatis ꝺtēpmis Ignoras qm benig
nitas dei ad pnāz te adducat?
De q Ber · O qz beigna ē expe
ctacō tua sup me dne ibu · qz li
berat qz ḡtuita Ego peccabaz ⁊
tu dissimulabas · nō ꝺtinebā me a
scelerib? et tu a verib? abstine
bas · plōgabā ego multo tpe in
iqtatez meam et tu prolōgasti
me expectādo pietatez tuam ¶
Non sic angelum in cēlo nec ho
minem in paradyso peccantes ex
pectasti sed man? tua vindām
statim apposuit ¶ De scda grā
scz ꝺuersionis diāt Ie · xxx · Q?
qz ꝺuertisti me egi pnāz Nā et
illa gratia fluit nobis de vulneri
bo saluatoris Quid em valet ḡ
tia expectacōis nisi ꝺseqret grā
ꝺfusiōis · eet vtiq cumul? maio
ris dāpnationis Sup addit ergo
p̄me grē secūdā et qui ex pecta
uit tandem inspirauit vt amara
fierēt q mala dulcia pus fuerūt ·
vt qui mala fecimus et exultauī
mus in rebus pessimis demū iná
peremus recogitare annos nros
in amaritudine anime nostre ·
Tanta qꝫ habundantia huius
gratie flumina super nos descen
dunt · vt dicat dns p Ezechie ·
Quacūq; hora peccator ingemu
erit · omnium iniquitatum eius
non recordabor amplius ¶ Ve
rū quia mlti penitētes recidiuāt
⁊ fit nouissim? error peior prio
ribus addit ⁊ terciā grāz scz pro
mocōis · q quidez pmocō ꝺsistit
in virtute cōtinēdi ⁊ bona opera
agendi · Nam ⁊ hec flumina ḡti
aꝫ fluūt de vulneribus saluato
ris Dīc Sap · xvi · diāt · Mia
tua domine veniens sanabit eos
misi anime affectiones sanentur
cito amittit bonum quod habet ·
Et sicut canis ad vomituz sic ad
peccata que de seruit reuertet ¶
Nec oīb? hijs ꝺtentus sup addit
⁊ quartā grāz scz ꝺseruationis
De q ꝺseruacōe Sap · xi · diāt
Quō possit aliquid pmanere nisi
si tu voluisses · ā qd a te vocatum
nō eet ꝺseruaret · cōseruas ergo
omnia qm tua sūt dne q saluas
aias Dic fluēta grāꝫ tuarū non
cessāt de vulneribo tuis fluē sup
nos · ſ in eis ⁊ cū eis vocas pmo
ues ⁊ ꝺseruas quſq pueniam? ad
te Das gratias postulabat ſpon
sa in Can · cū dicebat Trahe me
p? te Jn qb? vbis postulat trahi
ad penitentiaz · de penitentia ad
ꝺtinentiā · ⁊ sic in reliquū ¶ Z

¶ Tercia grā dicit a est generalis · qz nō solū singul psois ꝫ spe cialibus statibꝰ · ꝫ singl arie singul · a genē alie oibꝰ necia ē ad salutē · Ite dicūt gnāles nō soluz qz oibꝰ oibꝰ gnālie ꝺuemunt · ꝫ oēz i se grām genē a liter oplectū tur · Nec āt genē al grā sic oi boi ꝺuemēs · a oēm i se grām oplec tēs i tribꝰ differētijs otinet · vi delicz i mali agnitione · boni assecutiōe · assecuti boni ꝓmotione · Nec ē grā q̄ ibꝫ tribꝰ differen tijs nō icludat · nec ē grā q̄ extra illas bēatur · q̄ oibꝰ abūdātissie a copiosissie fluūt de vulneribus saluatoris · ita tū si seq̄mur vestigia eiꝰ vt ad ꝓcipāduz eaꝺem grās abiles iuemamur · De pma viz mali agnicōe dicit crisꝰ · Oē genꝰ venenate malicie aneq̄e a cordis bitaculo ꝓpellit a fugat · si p deuotas meditatiōes i cordibus nrīs serpens ille nō eneus · ꝫ vē deꝰ erectꝰ fuerit · Ubi ei pcciꝰ ꝓfūdatꝰ fueris · si vicijs iculpatus fueris · si ad despatiōez ipugnatꝰ fueris · si carnis fragilitas inchiāuerit · demiq̄ q̄cq̄d mali acꝺerit erige ꝫ pētē in cruce cruenta tū · a otinue te fēties liberatū · Ubi em̄ ad vtutē vmꝰ vbi plati ꝫ pēs vē venenatū virꝰ euomit a emittit · cur nō magis ad fortē ymaginationē dnice passionis virus pcā euomat a peitus expellat ·

Vnde bern̄ · Nichil adeo mediāle est pecato · michil ita pcem̄ interficit · crucifigit vicioz · extinguit tēptamenta · depellit oē genus mali sicut memoria passionis ·

¶ Secūda gratia generalis in boni cōsistit assecutione · De q̄ dicit ille egregius a deuotꝰ doctor bonauētura · Nihil ita illūiat ad cognitionez vel ita accēdit ad dilectionē · michil ita dilatat ad grārū actionē · michil ita cogit ad imitationē · nihil ita eleuat ad cōtemplationē · michil ita in anima opat vniuersalez sanctificationē sicut meditatio dnice passionis · Ber · Quid tam efficax ad curanda vulnera · nec non ad purgandam mentis aciē q̄z vulnerum xp̄i sedula meditatio · Nec quicq̄z tam ad mortem quod non xp̄i morte sanctur · Idem · Mirabilis est passio tua dñe · que passiones omniuz ꝓpulsat propiciata est oibꝰ iniquitatibꝰ nrīs · nec vlli vnq̄z pestis nrē inueniat ineffica · Quid ei tā ad mortez quod non tua morte saluetur ·

¶ De tercia gratia scilicet assecutā boni ꝓmotione dicit bonauentura · Ubi vis o homo vt de vtute in virtutē · de grā in grām · de amoe in amorē · de desiderio in desideriū · de luce in lucē · de bono in melius proficias a ascendas quotidie · nullo fractus impedimento quātā potes deuotione percurras a mediteris dnim nostri passionem · Dotissimū autez quod in cōsideratione

dominice passionis cor nostrū in flāmat pectꝰ ⁊ excurit ⁊ in gaudiū spirituale potenter nos rapit ⁊ afficit est illud cuꝫ deuote meditamur · qđ illa vehementissima doloris acbitas quā dulās ihs amarissimā sētiebat trāsijt abijt ⁊ recessit · ⁊ fructuꝫ eius dulcissimū possidebimus ⁊ fruemur in eternū Hic enim ait Apoꝰ · Xpc resurgens ex mortuis iā non moritur · mors illi vltra non dominabitur · Hic qꝫ fiet illud mirabile qꝫ passionem eius licet amarissimā sub ea forma ⁊ modo quo dicū est in spirituali gladio dulciter possumus meditari · Cuius passionis fructum hic ad pregustandū ⁊ illic id est in celo in plena copia ad eternaliter delectandū nobis prestare dignetur ihs xpc · qui eandem passionem pro nobis pertulit et se deo patri obtulit hostiam immaculataꝫ ac̄ ·

¶ Eodeꝫ die Sermo de euangelio · ℣ De summo pastore · ⁊ quinqꝫ generibus pascuorū quibus nos pascit ·

Sermo · xiij · ℭ

Ego sum pastor bonus Joh̄ · x · In verbis p positis duo nobis promit pastor noster deus · siue videlicet prudentie sollicitudinem ⁊ sollicitudinis probationē Primū ibi · Ego · Secundum ibi · bonus pastor aiam suam ponit ac̄ · Hiendū aut̄ qꝫ triplex est pastor · videlicet essentialis accidentalis ⁊ singularis · Primus pastor solus est deꝰ qui solꝰ essentialiter bonus est qui bonitatem suā ex seipso et p seipm̄ habet · De quo pastoe dicit p Ezech̄ · xxxiij · Dabo vobis pastore vm cor meuꝫ Secundus pastor accidentalis viz ē vnusqsqꝫ plat̄ qui habet pascē aiam ex commisso · quorū prim̄ petrus extitit Cui dominus Jo · xxi dicit · Petre amas me · pasce oues meas · Qui pastores accidentales dr̄ eo qꝫ si quid bonitatis habēt non a se sed a primo pastore participant qui est deus · Tertius pastor qui singularis dicit vn̄ quisqꝫ fidel̄ itelligitur · qui propria deuotiōe pascūt semetipos ad quos dicitur · i · Pe · v · Pascite qui in vobis est gregē dom̄i · Quod de iterm̄is affectib̄ · q deuotione ⁊ meditationibus pascendi sunt p̄t non mouemēter intelligi Inter quos tamē pastores plures corpa ꝗz spiritus pascere cōprobantur · De quibus dicit Job · xxiij · Pauit sterilez que nō parit · Et iterū Ezechi · xxxiij · Pascebant pastores semetipsos · De hijs tribus generibus pastorū p ordinē prosequm̄ a summo pastore viz deo inchoantes ¶ D Hiendū ergo qꝫ dom̄n̄s ihesus xpc qui ēntiali

bonitate solus bonus pastor est non sui varietate cuz simplicissime et icommutabilis sit nature · sed p nostrorū affectuū diuersitate · nunc patrē · nunc fratrē · nunc magistrū · nunc regē · nūc sponsum · nunc pastorem se nominare dignatur · eo p illud p fundissimuz mare a abyssus iexhauribilis gratiarū et miserationum suarum paucis nō possit exprimi nominibus Vocat enim se patrē propter affectuosā paternitatem · Fratrē propter coniunctē humanitatis societatē Magistrum propter informandi continuitatem · Regē ꝑpter irrefragabilem potestatem Sponsū ꝑpter sinceram caritatē Pastorez ꝑpter pastoralē sollicitudinis multiplicitatē · Ex quib? diuersis noib? hoc intelligimus q̄zta sollicitudine super nos inuigilat pastor noster · Vnde non ex sui varietate sed ex nrā necessitate hec ei noīa ascribuntur · De primo dicitur Matthei · Nolite vocare vobis patrē super terrā · vnus est enim pater vester qui in celis est · De secundo Matthei · xxviij · Nuncia te fratribus meis De tertio Matthei · xxiij · Nolite vocari rabbi · Vn? est enim magister vester qui in celis est De quarto Iohā · Tu dicis quia rex sū ego De quinto Os̄ · Tanq̄z sponsus procedēs de thalamo suo Et Iohan · iij · Qui habet sponsam sponsus est

De sexto autē sez pastore sicut in proposito · ¶ E Dominus ergo ihs̄ cristus vt ostenderet q̄ illa vetus querela sciz celestis prīs qua a mundi exordio i libris prophetarum de pastorū negligentia est conquest? q̄ in eis locū non haberet confidenter ait · Ego sum pastor bonus Ac si dicat · Non sum de numero eoruz de quibus pater me? celesti? conqueritur per Hiere · xxiij · dicens · Ve pastoribus qui dispergunt et dilacerant gregez pascue mee Item prīo capitulo · Grex perditus factus est populus meus · Pastores eorum seduxerunt eos · Et Eze · xxxiij · Ve pastoribus isr̄l qui pascebant semetipsos · gregem autem meū non pascebant · nonne greges pascuntur a pastoribus · lac cōedebatis et lanis cooperiebamini · a quod crassum erat occidebatis · gregem autem meuz non pascebatis Redarguit aūt dñs negligentes pastores super sex negligentijs a quibus omnibus immunis erat pastor noster dicēs · Ezechie · vt supra · Quod perierat nō requisistis · quod abiectū erat nō reduxistis · quod confractum erat non alligastis · quod egrotuz fuerat non sanastis · q̄ infirmū fuerat nō cōsolidastis · quod crassum erat non custodistis Quoz̄ ōnium nichil neglexit pastor noster ihesus cristus

Quod enim perierat per mortale peccatum · reduxerat per predicationem Quod abiectū erat · i· cōtemptibile et a nemine curabatur reduxit per corporalē presentie exhibitionem · Unde ad seruum reguli legitur in persona p̄pria descendisse· Quod confractuz erat per mali exempli scādali corruptionē alligauit p boni exempli edificationē Quod egrotum fuit per originale peccatum sanauit per suam passionez Unde Ysa· liij· Et liuore eius sanati sumus · Quod infirmum erat per temptationis oppressionē consolidauit per suam gloriosaz resurrectionem· Quod crassuz erat firmum custodiuit per spiritus sancti missionez Dec ergo faciens que pastores ceteri neglexerunt fiducialiter dicat · Ego sum bonus Unde ommbus alijs pastoribus tanq̄z insufficientibus p̄batis dicit dñs Eze· xxxiij Suscitabo super eos pastorem vnum et ipse erit eis in pastorez

¶ Dabito ergo vsq; ad huc de pastoris ratione et veritate· Nunc dicendum est de pastoris bonitate eo q̄ pastor noster dicat· Ego sum pastor bonus · Bonitas autem pastoris in tribus consistit· scilicet in solertia pascendi· in diligentia custodiendi · in audacia defendendi · Qui hec ea fideliter adimpleuerint nomen boni pastoris optinebunt· et acquirēt premium in futuro· dicente apostolo ad Thymothe· Qui bene presunt dupli honore digni sunt· videlicet in presenti gratia et gloria in futuro· Sollertia autem bene pascēdi gregem sibi commissum in diuersitate consistit pascuoruz· vt videlicet pro necessitate singlarum ouium diuersa pascua amministret· ¶

Sunt autem quinq; genera pascuorum quibo nos deus pastor noster tāq̄z oues pascue refouet atq; pascit· sciz in corpali refectiōe· verbi dei predicatiōe· interna inspiratiōe · corpis sui cōbationea eterna glorificatiōe Prio dico pascit nos deus corpali refectione· oībus creaturis suis alimenta vite pro singulorū necessitatib? ammistrās Ps· Oculi omnium in te sperāt dñe et tu das illis escā in tpe opportuno· apis tuam manū aē· Idem Oia a te expectāt vt des illis escā in tpe· vsq; et i pulueē suū reuertent Unde Lu· xv Nolite solliciti eē dicētes q̄d māducabimus aē Boz deu multi fic̄ boues pascuales pascūt q̄ p? pastū occidunt De q̄b? Gre go· Vitul? mactād? dib ad pascua mittit· a suād? iugo laboribz premit· De q̄bz conq̄ritur dñs p· Ozee· Peccata populi mei comedūt Sup q̄d Gre· Dē semus c? dāpnatioi? sit fine labore pape mercedē laboris Ecce de

oblatione fidelium viuimus · nec
pro animabus fidelium labora?
Illa in nostro stipendio fumim?
que pro redimendis peccatis suis
fideles obtulerunt · nec tamen con
tra eadem peccata vt dignum est
orationis studio infudam? De
quibus tamen grauem sententi
am dat Apl'us dicens Qui non
laborat non manducet ¶ D
Secundo pascit nos deus verbi
dei predicatione · q3 totiens agi
tur quotiens euangelica pabu
la bui? pastoris dei vicarij popu
lo amministrant Vnde eis dez vi
carijs suis dicit · Qui vos audit
me audit · De hac pascua dicit
dominus Deute · viij · Non in so
lo pane viuit homo sed in omni
verbo dei De hoc iterum dicit E
zechi · xxxij · Cibauit me dns
volumine i quo scripte erāt lamē
tationes carmē et ve Naz in hijs
pascuis dominus alios pascit la
mentatione penitentie a contriti
onis dicens Penitentiaz agite ·
et Beati qui lugēt Alios pascit
carmine celestis desiderij · ardore
deuotionis mentes audientium i
flāmando · De quo pastu dici
tur · Iobā · vij · Nunq3 sic locu
tus est homo · De hoc pastu de
ne pauit illā beatā mulierez q̄ in
iebriata dulcedine verbi dei in
medio populi surrexit et dixit ·
Btūs venter qui te portauit ac̄
Quod adhuc contingit cū cuā
gelio pasti cogitare inapiūt · q̄
sit illa dulcedo celestium bonorū
seu gaudiorum · visio sancte tri
nitatis · societas sanctorū · viuē
di eternitas · et eternitatis secu
ritas Alios pauit de ve · quibus
dixit Mathei · xxiij · Ve vobis
pharizei Ve vobis qui circuitis
ac̄ · Ve vō duces cecaz · Quos
adhuc per nos pascit pastor no
ster · cū ex persona dei dicamus
illud Luce · vi · Ve vobis diuiti
bus · per que pabula ouibus dei
horroriz infundimus · eterne pe
ne comminationem et perpetue
dāpnationis · separationē a deo ·
q3 intolerabile ē ymagimbo lar
ualiū demoniū eternaliter sociari
et ibidem perpetuo cruciari Dic
q3 fit vt miro modo pastor fidel'
deus vno sermone predicationis
p nos peccatores populo mistra
to al'r atq; aliter pascit mentes
audientium ad necessitatē singu
lorum · Nam in vno et eodez ser
mone aliuz pascit lamentatiōe
incutiēs timorem · aliū carmine i
flammās ad amorē · aliuz ve im
mittēs horroriz De q̄bus per Y
sa · dicitur Pascētur agni iuxta
ordinē suum · Juxta ordinē q̄p
pe vnusquisq; pascit · cū ex gra
tia dei pro sua congruitate recipit
verbū dei ¶ Terciō pascit nos
deus interna inspiratione · quod
tunc efficaciter agit cum nullo
exteri? predicāte internas mētes
gratia sue visitatiōis illustrat De
quibus pascuis dicit Ecā · xv ·

Cibauit illum pane vite et intel lect⁹. De hac inſpiratione dicit Job. xxj. Ad me factuz eſt ver bum abſconditū. et q̄ſi furtiue ſuſcepit auris mea venas ſuſur rū ei⁹. De quo Ber. Beati ſunt qui venas ſuſurrij tui dñe ihesu criſte p̄cipiunt in ſilentio ¶ Quarto paſcit dominus corpis ſui ābatione. De quo dicit dñs Joh. vi. Ego ſum panis viu⁹ qui de celo deſcendi. ſi quis man ducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Die panis ex trib⁹ gra nis cōfic̄atur corpe. anima. ⁊ deitate. In quibus ſingulis refic̄iūr ſi tamen ad eadem ſumenda pa ſcua eſurimus Nam ratione cor poris ſenſuales motus et corpo ris noſtri vic̄a extinguit. Vnde Ber. Si quis veſtrū non tā crebros vt ſolebat nec taz acerbos ſuſtinet iracundie mot⁹ inuidie luxurie ceterorum q̄ huiuſmodi gratia⁹ agat corpori et ſanguini dñi quoniā virtu⁹ ſacramēti operat̄ in eo Rōne vero aie āb⁹ iſte turāz animā roborat et confortat ne ad conſentiendum grauioribꝰ peccatis faciliter iclinet De hiſ⁹ duobus affectibus ex corpore et anima in ſacramento receptis dicit Bernar. Duo ſacramentū corporis domini operatur in nob vt videlicet ſenſum muniat. quā tum ad primū. et i grauioribus peccatis omnino tollat conſen ſum quantum ad ſecunduz Ra tione vero beitatis totos effic̄at nos igmito⁹ ad deſiderandꝰ bona celeſtia et eterna. Vnde ſapien. Qui edunt me adhuc eſurient. et qui bibunt me adhuc ſitient. ¶ Quinto paſcit nos⁹ in celeſti patria eterna comeſtione. De qua dicit Yſai. lxv. Ecce ſerui mei comedēt et vos eſurietis. ecce ſerui mei bibent et vos ſitietis⁹. ecce ſerui mei letabuntur et vos confundemini. ecce ſerui mei lau dabunt pre exultatiōe cordis. et vos clamabitis pre dolore cordis et pre contritiōe ſpiritus ululabitis De q̄bus paſcuis adhuc dicitur Ego diſpono vob regnū vt edatis et bibatis i regno meo c̄c. Et iterum. Comedite et bibite et inebriamini amici mei karriſſimi. ¶ k Nec autez paſcua ex tribus voluptatibus colliguntur. videlicet omnium malorum amotione. omnium bonorū aggregatiōe ⁊ amborum iſtorū perpetua fruitione. Nam de primo dicitur Apoc. Abſterget deus oēm lacrimaz ab oculis ſanctorum. et iaz non erit amplius neq̄ luctus. neq̄ clamor. ⁊ nec vllus dolor quoniam priora tranſierunt De ſecundo dicit btūs Auguſtin⁹ In illa eterna refectiōe michil deerit q̄ delectet. ſed erit omnium delectabilium affluentia omniuz bonorum ſufficientia in eternū De hiſ duobz ſil⁹ iūctis dicit Aug⁹

Beatitudo eterna in duobus cõsistit scz in plenaria absentia õnis mali. et in plenaria presentia omnis boni De terão idem dicit Ommũ celestium bonoruz beatitudinez perpetua perfruat securitas. que si sola deessz omnia bona celestia quantũcunq; dubia ex timore euanescerent amittendi. De hijs pascuis dicit Eze. xxxiij. In pascuis vberrimis in montib? isrl pascua eoruz erunt. Item. Requiescẽt in herbis virentibus et in pascuis pinguibus pascentur super montes israhel Item Ysaie. lxiij. Ciba te hereditate iacob patris tui Ne autem sermonis prolixitas fastidium generet reliqua duo membra videlicet de custodiendi diligentia. et defendendi audacia in sermone quem subiungimus prosequemur

Eodem die sermo terãus
De diligẽtia pastoris nostri ãr ca nos. Sermo. xiij.

Ego sum pastor bonus. Ecce audiuimus quãta nos qui non ex acãdẽti bono sed essentialiter bon? solertia pascat. vbertate diuersoruz pascuorum nos nutriat a foueat. nunc videndum est q̃zta diligentia nos custodiat. Sicut enim bonus pastor propter solertiam pascendi. sic nõ min? bon? pastor est in diligentia custodiendi Quantuz enim bene pasceret. si nõ eque bene custodiens gregem a luporum morsibus defendẽt pascendi solertia ipsius oubus in periculũ verteret Dicest q̃ sicut ipse deus pastor dicitur a pascendo sic eque bene custos dicãtur a custodiendo Quã fidelem custodiam bene nobis innuit genesis. xxviij. dicẽs? omnibus electis in persona iacob Ego ero custos tu? quocũq; perrexeris Propter qd̃ auũculo eiusdez iacob laban viz dicit. Caue ne quicq̃z aspere loquaris contra iacob. In quo patet q̃zta diligentia electũ suum et dilectuz dilexit quem a verbo aspero auũculi custodiuit. Quã fidelem et diligentem custodiam cotidianis beneficijs experimur. Nisi enim singulis momentis super nos diligenti custodia vigilaret ad õnia flagitiorũ genera per suggestionem demonuz traheremur. a per consequens dimergeremur in inferni voraginem. Quod bene Ds̃. considerans ait Nisi dominꝰ custodierit ciuitatem frustra vigilat qui custodit eam. Similiter Iob eandem custodiaz considerans ait Quid faciam tibi o custos hominum? Cuius nominis rationem Gregorius exponẽs dicit. Bene de? custos dicit q; si ei? custodia minime nos protegit ante occulti hostis insidias nostre

sollicitudinis oculus vigilās dor
mit. ¶ Hec ergo supra
modum fidelis custodia nrī pa
storis i hoc maxime declaratur.
q in omni loco in omni tpe in oi
bus operibus nrīs et oīa nostra
conseruat fideliter et custodit.
Nā de prima custodia viz ōnis
loci ē supradcā auctoritas geñ.
sez Ero custos tu? quocūq; per
rexeris. De secundo viz omni tē
pore ps̄. Ecce non dormitabit
neq; dormiet qui custodit isrl.
De tercio ps̄ Custodiet dñs ō
nia ossa eorum vnum ex bnjs nō
conteretur. Fortia nostra opera
propter duritiam et permanenti
am wcās ossa. De quarto ps̄.
Dñs custodit te ab omni malo
custodiat animā tuaz dominus
Et iterū. Domin? custodiat in
troitum tuū et exitum tuum a c̄
Ex bnjs patet quanta diligētia
sup nos inuigilat pastor noster
¶ Principaliter aūtem
diligentia custodiēdi pastoris
nostri in tribus consistit. Prio
in omniū malorū securissima de
fensiōe Secundo in affectuosis
sima recommendatiōe Tercio m
strictissia redd̄di exactiōe Pri
mo dico in taz securā nos posuit
defensionez. vt nulla vnq; crea
tura nobis nocere valeat. Prece
dit em̄ nos pastor noster vt no
cendi obstacula amoueat Sub
sequitur nos vt sequentia mala
a nob̄ prohibeat Circūdat nos
vt vndiq; defendat. De p̄mo
dicitur Deuteronomij nono a.
Scies hodie q dñs deus tuus ip
se transibit ante te ignis deuorās
et consumēs qui cōteret a dispe
det hostes tuos ante faciez tuam
velociter De secdo viz q̄ subseq
tur nos figurā habemus in nube
quā educens filios isrl de egyp
to expandit post tergū eorum
ne viderent hostes insequentes e
os et ne viderentur ab eis De t
cio q circundat iteruz dicit Deu
tero Portabit te dñs quō nutrix
solet portare infantulū in sinu suo
Item Ozee. xi. Ego quasi nut
riens portabā eos i brachijs meis
et nescierunt q curarē eos Quā
custodiam supplicat sibi fidelis
dauid dicens. Custodi me vt
pupillam oculi. Pupilla enim
cum palpebre clause fuerint cu
stoditur vndiq; Hāc triplicem
custodiam innuit ps̄. dicens.
Misericordia eius preueiet me.
Itē Mia eius subsequetur me Item
Sperātem in dño mia circū
dabit. Vnde mandauit ōmibus
creaturis dicens. Nolite tāgē cri
stos meos Hec ego libtas q nl
la creatura nob̄ nocē poterit wa
tur diligens custodia pastoris
nrī Quaz metuēs Apl'us ad Ro
ma. viij. dicit. Certus sū q ne
q mors neq; vita. neq; priapa
t?. neq; potestates. nec āgeli.
neq; virtutes. neq; instantia.
neq; futuā. neq; fortitudo. neq;

altitudo neq profundum neq creatura alia poterit nos separare a caritate dei que est i cristo ihesu. Super quod verbū dicit Bernardus Certi sumus q nos cum ap'o. quoniaz neq mors neq vita q̄. Sed attende quā ta numerauit minime tamen adiciens nec nos ipsi. Nimirum hec est libertas qua nos liberauit cristꝰ. vt nulla alia peitus creatura euellere nos possit ab eo. aut violenter auertere. sola euz nos possumus deserere ꝓpa volūtate. adeo vt etiaz infantuli q̄z diu nō habent vsum rationis sub pastoris nostri custodia viuant. nec est quod vereantur ab ommb? At vbi infantulus ignorantie metas egrediens redditur sibi. cetero rum vtiq violentiaz nec tunc formidare necesse ē. sed ab ea q̄ dormit i sinu caueat propria sciz voluntate. ¶ O Secundo diligentia custodiēdi consistit in affectuosissima recōmendatione. quod expresse innuit in illa trina interrogatione facta ad petrum Johā. xxi. vbi dicitur. Petre amas me pasce oues meas i. Nisi diligas me plus q̄z te pl? q̄z tua plus q̄z tuos non assumas tibi curam de ouibus meis. Q̄d exponēs Ber. dicit Pasce vbo. pasce exēplo. pasce oratione. Pasce verbo vt potēs sis exhortari i ōni doctrīa. Pasce exē plo vt q̄d ore p̄dicas ope adim pleas. Pasce oro̅e vt pro illis quoruz tibi cura tradita est et cō missa fideliter intercedas Nec mirum q̄ deus pastor noster oues suas petro q̄ ommb? in petro affectuosissime r̄commisit quos tā p̄ciosissimo thesauro mortis sue et sanguinis acquisiuit. Cōsueuit enī ea res que magno precio conquirit̄ a ꝑfectiosius cōmēdari De quo p̄cio dicit̄. ij. Petri i. Scientes q̄ nō corruptibilibus auro vel argento redēpti estis. sed precioso sanguine agni icōtaminati q̄ immaculati xp̄i ihu Cuius precij magnitudinem cōsiderans Ber. ait Quid ego infelix & me vertaz. si tātum thesauruz quem sibi cristus carioze sanguine proprio iudicauit contigēit negligentius custodiri? Ibi stillantē in cruce dn̄i sanguinem collegissem essetq̄ repositus coram me i vitreo vase quod portari sepi? oportēt. quid ai habiturus essem in discrimie tanto? Et certe obseruādum accepi pro quo mercator non imprudens sanguinē illū dedit Ex hac consideratiōe Ber. fidenāliter dicit Scio domine vbi est cor tuuz ibi ē thesaurus tu?. si cor tuū ē arca nos ergo nos sum? thesaur? tu? An non thesaurus dn̄i sumus ꝓter quos celū et terrā et oīa que i eis sunt facta sūt. nec soluz hoc sed ōnis dispensatio quaz xp̄us gessit in carne ꝓter nos penitus est

facta. Quib? consideratis nō vi
debit nūrum si petro et in petro
pastoribꝫ nos dē affectuosi?
cōmendauit. A Tercio
patet diligētia custodiēdi in di
strictissima repetendi exactiōe
Vnde pastoribus dicit illud ge
ne. Non videbitis faciē meam m
si adduxeritis mihi fratrem ve
strum minimū Itē Die. xxxiij.
Adhuc transibūt greges ad ma
num numerantis. Et subiūgit.
Vbi ē grex qui datus est tibi pe
cus inclitum tuū? Vnde. iij. Re
gū. xx. dicit. Custodi virum
istū qui si lapsus fuerit erit aia
tua pro aia eius. Vñ Ezechie.
xxxiij. Pastores audite vbuz
dñi. ecce ego ipse requram oues
meas. a visitabo illas sicut visi
tat pastor gregē suū Et iterum
Ego requirā gregem meū de ma
nu eorū et cessare eos faciā ne vl
tra pascāt gregē meum. nec pa
scēt āpli? semetipsos a liberabo
gregē meū de ore eoruz nec erit
eis vltra i escā P Tercio
principale in quo bonitas pasto
ris cōsistit ē audacia defendendi.
vt viz pastor audeat se exponē
omni periculo ꝓpter gregem sibi
commissū. Hec autem audacia tri
bus apparet vt viz in defendē
do exponē audeat res. corpus.
lōres. Que oia pro nobis expo
suit pastor noster siue pater no
ster Nam pro defensiōe nrā res
exposuit. cū veritatē predicā? a
nulli blandiens tantam principū
et phariz eorum incurrit inuidi
am vt predicans vsq; ad vesperā
nullus eidem prandium amm
istraret. Sz sicut in euangelio
dicit circunspectis omnibus iuit
in bethaniam Similiter corpus
pro nobis exposuit vt nos ab in
fernalium luporum morsibus li
beraret. De quo dicit Ysaie .
Corpus meum dedi percutienti
bus ac. Tercio pro nobis expo
suit honorem cuz propter verita
tis defensionem sepe vocatus est
potator vini. amicus publicano
rum. vorator et demoniacus. et
multa similia que i eum ꝓpt nos
multipliciter sunt congesta. a iō
quia deus pastor noster de om
nibus que in nobis facere debuit
nichil penitus obmisit. ideo sol?
dicere poterat. Ego sum pastor
bonus. Et quia dignatur dici
et esse pastor noster videat vn?
quisq; si ei tanq; ouis ad debi
tum fructum viuat. Sumus e
nim oues domini ratione creatio
nis quia nos creauit. ratiōe rep
tionis quia nos redemit seu repa
rauit. ratiōe emptionis. quia nos
precio sāguinis sui comparauit.
et ideo expedit vt ad debitū fru
ctum lactis et lane pastori no
stro fideliter viuamus. Quod no
bis prestare dignetur pater a fi
lius et spiritus sanctus. Amen.

Dominica secūda post pascha Sermo quartus ¶ De secundo pastore scz prelato. Sermo xv.

Ego sum pastor bonus Johannis .x. Dabita forma bōi pastoris cui imprimamur. nunc videndum ē de secūdo pastoe qui iuuante domino accidentaliter poterit esse bon? Ad bonitatem autem hui? pastoris predicta tria similiter requirūtur. viz pascēdi solercia. custodiendi diligētia. defendēdi audacia. vt qui voluerit teste conscia bonus esse pastor curam suam pastoralē hijs tribus informet. que cognouit i pastore dei exemplariter precessisse Et hoc ē quod dicat pastoribs? Jud. Q̄d me videtis facere omnes facite Et illud Exodi Inspice et fac secūdum exemplar quod tibi mōstratum est in mōte Qui ergo bon? pastor esse voluerit predictis tribus q̄ in pastore deo precesserūt per omnia se conformet Tria ergo de hijs pastoribs perstrigātur. viz primo de ipsorū exercitiorum diuersitate. Secūdo dicetur de eorū sanctitate. Tercio de eorūdem pastorū dignitate

¶ Diuersitas aūt exercitiorū im predās tribus consistit viz solercia pascēdi. in diligētia custodiēdi. i audacia defendēdi. Solercia autē pascendi i pascuorum diuersitate cōsistit Et hec est duplex Est em̄ alia diuersitas materialis q̄ alia modalis. Materialis diuersitas in recōmēdatiōe dim̄ superius est expressa. vt viz pascant in verbi predicatione. exempli edificatione. fideli oratiōe. Modalis autē diuersitas in pascendo consistit in diuerso mō pascēdi. quez modū innuit dns per Ezech. i. dicēs. Posite vt sciz actum pecati euellas per oris confessionem. destruas voluntatem pecandi per cordis contritionē. dissipes radices que sūt libidies cōmutabilis voi per carnis mortificationē. dissipes reliquias pecati q̄ sunt tenebre ignorantie prōptitas ad malū difficultas ad bonū p iternaz deuotionē. edifices per virtutuz insertionē. et plantes per bonoz operū continuationē De hac diuersitate pascendi dicit Ap? i. ad Thy. iij. Argue obsecra increpa Hanc diuersitatē pascendi innuit Grego. i libro de cura pastoāli dicēs? Nōvna eadēq̄ exhortatio cūctis congruit. q̄ nec cūctos par morū q̄litas cōstringit. Pro q̄litate igit audiētiuz formari dz bmo doctoz De. ij. scz exēpli edificatiōe monz ap? suū pastorē. thy. di. Sollicite cura teipsū p̄babilē exhibē deo operariū inōfusibilē. tractātē v̄ba veritatis. nōvt q̄dā adulterātes v̄bū dei. De tercio viz istātia

v

orationis sepe scribit in leuit · vbi dicatur · Et orabat sacerdos p eo ¶ Secundo pastor acaben talit bonus debet esse diligẽs in custodiendo · vt summa diligẽtia custodiat gregem sibi cõmissum · ne leo superbie · seu vrsus auaritie vel maluz cuiuscũq; malitie aliquã ouez subripiat · quã per suam custodiam poterat precauere · qz vt dicit Dñs In custodiẽdis illis retributio multa Vñ Apls · O thimothee depositum custodi Tũc autem oino liber erit a surreptione ouium perditarum cũ attestante conscia libere potest dicere · Justiciam tuã nõ abscondi a corde meo veritatez tuã et salutare tuũ dixi ¶ Tercio debet habere audaciã in defẽdendo vt nulli? potestate terrea t · nullo munere flectatur · nullius adulatione mulceat · sed pro defensione sibi cõmissarum prõptissimũ se exhibeat ad oia discrimina perferenda · nec soluz hec audacia contra tyrannos ꝫ etiaz contra dominũ est habenda · vt pro populo sibi commisso audacter interedat Dã· audaciam querebat dñs a moyse Exodi cum dixit ei · Dimitte me vt irascatur furor meus cõtra populũ et deleã eos Qui cũ audiẽt dñm a se teneri respõdit · dimitte eis hãc noxam · aut si nõ facis dele me de libro tuo quez scripsisti · Dic etiã imperat dñs Eze · xiij Non ascẽdistis ex aduerso nec opposuistis vos murũ p domo israhel vt staretis in prelio in diez dñi Dicit Ozee conquerit dicẽs Nõ est q̃ clamet aut teneat te Hãc audaciã desiderauit dñs ezechi · xx · dicens Quesiui de eis virum qui se interponeret sepẽ a staret oppositus cõtra me pro terra ne dissiparem eã et non iuenI Hãc audaciã habebat paul? Roma no ix Optabam ipse anathema eẽ pro fratribo · Dicit Job · Sicut xpũs animã suam p nobis posuit · sic et nos debemus p fratribo animã ponẽ ¶ Secundum pastori necessariũ est vite sanctitas · necesse ẽ enim tales pastores sanctos existere q̃ populo dei p̃sidunt Vnde leuit · dicit sacerdotibz Sanctã estote quia ego sanctus sum · Item in eodẽ · Omnis q̃ habuerit maculã nõ accedat offerre hostias dño nec panes deo suo · nec accedat ad altare · qz qui maculã habet eõtamina re nõ det scũariuz meũ Dicit dñs leuit · Mundamini q̃ fertis vasa dñi Vnde leuit · xxi · Si cec? fuerit · si claudus · si paruo vel grãdi vel torto naso · si fracto pede vel manu · si gibbosus vel lippus aũ · nõ accedat ad altare meum ¶ Ad hãc sanctitatẽ in pastore nutriendã tria sũt necessaria · vt viz rite ingrediat · iuste progrediat · caste egrediat · q̃ cuncq; pastor hec tria habuerit

scificabit coram deo Ingredies aũt sanctuariũ cure pastoralis debet habẽ tria vt viz sine pcõ maxie mortali · nec actu nec p posito contractũ ad officiũ hoc accedat Vñ Leuiti · Si maculã habuerit scz sacerdos non erit ac ceptũ dño scz eius sacrificium · Huc accedũt supradcẽ auctori tates · q̃ oẽs insinuãt vt sine ma cula mortalis pcã dẽat esse pastor Secõm eq̃ necessariũ est vt puẽ simpliciter introeat ꝓpter deũ · nul lo alio intuitu bito p̃cij vel lucris De hoc ingressu sollicite q̃rit dñs Mat · dicẽs Aice quõ huc intrasti i q̃ intentione · q̃s te huc adduxit · numm? vel sũm? · Qui em̃ a liũde introierit · vtputa cã amoris vel lucris tpalis · fur ẽ et latro · teste dño q̃ dicit Joh · Si q̃s nõ intrat p ostiuz ꝫ aliũde ille fur ẽ et latro Ne q̃s aũt de ostio dubitaret subiunxit · Ego sũ ostiũ p me si quis introierit saluabit̃ · Quid ẽ ergo per cristum introire nisi p caritatẽ accedẽ · deꝰ em̃ caritas est · Qui ergo amore dei inflãmat? hunc g̃dum accesserit p xp̃m intrat · Terciũ ẽ vt ad hunc g̃dum cuz tiore dei accedat · sepe per vsũ in corde suo q̃lit̃ oza tãgẽs archã dñi q̃ huius sacramẽti corpis dñi sola vmbra extitit percuss? ẽ · ne et ipse si sine tiore dñi accesserit · et si nõ in corpe plagã icurabili in aia percutiat̃ Vñ de sancto Joh̃e bapti

sta · quo inter natos mulierũ nõ surrexit maior · legit̃ Baptista cõtremuit et nõ audet tãgẽ scm̃ dei verticẽ ¶ Secõdo in progressu sil'r tria dẽat vt viz de die in diẽ i scitate pficiat · Secundo vt pl'm sibi commissuz verbo exẽplo et oratiõe reficiat Tercio vt i singul' et in oibo actibo deum finẽ cõstituat Dño dico pastor progrediẽs in officio suo de die i diẽ pficiat vt veraciter ei attribui vale at illd Exo · xl · Victio eoꝝ in sacerdotio pficiebat Vñ Gre · Tantum debz populi actionem actio trãscẽdẽ presul' quãtũ distaẽ solet a grege vita pastoris Sit ergo cogitatiõe mund? · actiõe precipu? · m iudicio discretus · Mundus q̃dez cogitatione quaten? nulla hũc immunditia polluat · q̃ hoc suscepit officiũ · vt in aliemis cordibo pollutiois maculas tergat Necesse ẽ em̃ vt munda sit manus que tergere sordes debet ne tacta queq̃ deterius inquinet si sordida isequẽs lutum tenet · Sic actione precipuus vt vite viã subditis viuendo denunciet · et grex qui pastoris vocem mores q̃ sequitur per exempla melius q̃z per verba g̃ diatur · Secundo pastor progrediens in officio suo populuz sibi commissum verbo exemplo et oratione reficiat · que saluator noster cristus ammonere studuit cum sub trina repetitione

petro dixit pasce oues meas · Hinc Grego · Qui ratõe officij exigitur summa dicere ex eadez necessitate compellit summa demonstrare · Illa namq; vox liberius audientium corda penetrat quam dicentis vita cõmendat · quia qđ loquendo imperat ostẽdendo adiuuat vt fiat Hinc mos si precipitur vt taberna culuz sacerdos ingrediens tintinabilis ãbiatur · vt videlicet voces predicationis in se habeat ne super inspectatoris iudicium ex silentio offendat · sic enim in lege scriptum est Audiatur sonitus quando ingreditur in sanctuarium in cõspectu dei et non moriatur Sacerdos namq; ingrediens aegrediens moritur si de eo predicationis sonitus non audiatur Apte autem tintinabula vestimentis illius describuntur inserta · Vestimenta etenim sacerdotis quid aliud q̃z recta opera debem? acá pere? propheta testãte q̃ ait Sacerdotes tui induantur iustitia · Vestimenti? itaq; illius tintinabula inhærent · vt verba vite cuz linguè sonitu ipsa quoq; opa sacerdotis clament · ne si sola voce predicat dicant ei qui audierunt Medice cura teipsum · quod est valde magnum debecus apud deum · Hinc est quod de loquentibus et opere non perficientibus per ezechi · conqueritur dñs dicens Cum limpidissimam aquã biberitis reliquam pedibus vestris turbabatis ac cu? mee que conculcate pedibus vestris fuerant pascebantur Aquam quippe limpidam pastores bibunt cum ouibus puram doctrinam amministrant · Oues vero aqua turbida et pedibus conculcata pascuntur cum illorum puram doctrinam per malam operationem turbidaz oues bibunt Qđ cum ita sit subiungit gregorius sanam doctrinam sic dicens Inter hec itaq; quid sequendum ẽ quid tenendum · nisi vt virtutibus pollens coactus ad regimen veniat · virtutibus autem vacuus etiam nec coactus accedat · Hinc nanq; prelati debent quia si peruersa vnq̃z perpetrant tot mortib? digni sunt quot ad subditos suos perditionis exempla transmittũt Vnde necesse est vt tãto cauti? se a culpa custodiãt quãto per praua que faciũt non soli moriũtur Tercium in pgressu pastoribus necessariũ est vt in singulis et in õmibus actibus terminum finẽ ponant · ne p quod ab eis rectũ geritur fauor adulationis vel iamis gl'a vel lucrũ tpale ab eis reqrat atq; hec eos a fine debito faciãt declinare V Similit in egressu duo necia fuit pastori Prim ẽ vt nuda mãu egrediat · Secundũ est vt vita sua in timore dñi cõcludat · prio dico vt nuda manu egrediat vt

libera cõscia dicere possit illi Le uiti Tu scis ne aseellũ vnq3 accepẽri ab eis nec afflixerĩ quẽq3 eorũ. Et illud .i. Re. xij. Si cui piam bouem vel asinũ abstuli. ecce coram dño restituã ei. Verba fũt samuelis. Secundũ ẽ vt vita sua i tiore dñi cõcludatur. versans semper in corde suo illi Ds. Non nobis dñe nõ nobis sed noi tuo da gloriã Serui enĩ inutiles sum? quod debuim? facere fecimus Tales enĩ vocat Dñs. fideles dispẽsatores? dicẽs Quẽa fidelis et famul? si de grã dñi tui et si nõ existẽte de te tamẽ trãseunte p te mil tuis manibus? adhere contingat. Prestet nob deus vt q̃ cura pastorali digni nõ sum? phuilẽs subiectionẽ dei miaz cõseq̃mur.

Eodem die sermo quintus De dignitate pastorũ Sermo xvi.

Ego sum pastor bon? vt supra. Expeditis vtcũq3 duabus partibo bonorum pastorũ videlicet ipsorũ exercitiorum diuersitate et eorũ scitate. nunc consequens est dicere de tercia pticula ipsorũ viz de dignitate. quã licet ap? tangit in genẽ dicẽs .i. ad Thy. v. qui bene pñsunt presbiteri duplicĩ hõre digni habeãt maxie qui laborant in verbo et doctria. Tales ei duplicĩ hõre viz presentis vite et future p oẽm modu3 dig̃ et reuerẽdi brẽntur. nos tamẽ ad spũalia dñi tẽtes aliq̃s dignitates de sep̃tura trahamus per quas eorum reuerentia eui ẽntius agnoscatur vt et nos sciamus quomodo debeant reuereri ✠

Sũt aũt septem dignitates que eis pre ceteris? bibo a dño tribuũtur Pria est exẽptio siue libtas q̃ ab oi exactiõe seruitute ptã te secularĩ prĩapũ eximũt. vt cõsecrati ad hãc dignitatẽ stati liberi et exẽpti dicãt. De quibus dicit dñs Deutero. Elegiwos de cũctis tribubo isrl vt esse tis mei De q̃bo dicit aug? Hac libtate donati fũt fui xpi. vt cũ in seruitute dei cui seruire regnare ẽ fda ch fuerint ab oi sint prĩapuz seruitute peitus? aliem Vnde Numeri legit q̃ cũ trib? leui recensita fuisset. et ab alijs tribubz sequestrata et a coibo filiorũ isrl ẽ legibus exempta. et in dei familiaz est redacta. Hinc est q̃ precepit dñs õmiũ secularĩ potestati dicens. Nolite tangere cristos meos Et ideo episcopus pastores consecratos cu3 omnibus ad eos pertinentibus? per excommunicatiõis sententiam a laycorũ excipit potestate. Secunda dignitas hec est. vt domin? eos de suis p̃mitijs et decimis ad eum pertinentib? sustentet. Volens per hoc innuere. vt ab omnibus occupationibus atq3 laboribus exonerati liberius vacare

diuine valeāt seruituti. Omnia enim alia hoim genera im vult? sui sudore pro victu sibi necessario laboribo sūt subacta. vt ex continuatis eorū laboribus conq rant sibi victum necessariū a vestituz A quibus laboribo pastores domini sunt sic exēpti. vt dicat eis dñs Johā. mij. Alij laborauerunt et vos in labores eoruz introistis. Quod figuratū legim? in geñ. vbi dicit Sacerdotib? statuta árbaria ex horreis publicis prebeantur. Dnc p̄cepit dominus Ezechi. dicēs. Nō dabitis leuitis hereditatē. ego emz ero hereditas eoz. a possessiōez non dabitis eis. ego eñ possessio eoz. Jtē. Parat. dicatur Ezechias precepit populo habitāti hierusalē vt darent ptem sacerdotibo et leuitis. et subiungit causā. vt possint vacare legi dñi Dic Joas. mij. Regū. xij. sub figura cristi precepit dicēs Oēm pecuniam sanctorum que illata fuerit in tēplum domini a prētere untib? que offertur p precio anie. et quā sponte a arbitrio cordis sui inferunt in templuz dñi. accipiāt illā sacerdotes Et ḡa ee tē pro aiarū precio offeruntur. ideo consequēs est vt pro eisdez animab? sacerdotes offerant preces deo Quod qui non fecerit videat quid excusatiois habeat coram deo. Nam de acipientibus elemosinā et non laborantib? cō queritur dñs per Ozee propha tam. Peccata populi mei comedūt. Quod exponens gregorius dicit Pensemus cuius dampnatiois sit sine labore percipere meredem laboris. ecce ex oblatione fidelium viuimus. sed nunq̄z p animabus fidelium laboramus? illa in nostro stipendio sumim? que pro redimendis peccatis suis fideles obtulerunt. nec tamen contra peccata eadem orationis studio vt dignuz est insudam?

Tercia dignitas pastoris hec est q̄ omnes homines cuiuscunq̄ conditionis sunt eis obediunt loco dei Quā dignitatem dauid in spiritu p̄uidens dixit. Quomiā dij terre velementer eleuati sunt Vnde in persona malis pastoribus dicatur Exodi Deū pharaonis constitui te. i. constituī te sup omnem seculi potestatē Pharao enim de nudā? percussus interpretatur. Et hec dignitas preceptis dei taz firmiter est vallata vt qui sacerdotib? non obediat eterna morte moriat? Vnde Deute. xvij. dicit Facies q̄ cunq̄ dixerit qui presunt loco quē elegerit dominus. sequeris q̄ sententiam eoruz nec declinabis ad dextram neq̄ ad sinistrā Qui autez superbierit nolēs obedire sacerdotis imperio qui eo tē pe ministrat domino deo tuo morietur homo ille Cui cōsonat illud q̄d Josue dr. Qui cōtradixerit

ori tuo et non obedierit cūctis ꝙ mandatis tuis ꝙs precepis ei moriatur Vñ moyse ⁊ aaron ꝓpientibz et popul murmurantibus dixit moyses Nō est contra nos murmur vestrū ꝙ contra dñm Vñ Lu. x. Qui vos audit me audit. et qui vos spernit me spernit Vñ ap? Omnis aia ptātibus sublimioribus subdita sit. non enīz est ptās nisi a deo. que autez a deo sunt ordinata sunt. qui ergo ptāti resistunt ordinationi dei resistūt ¶ Nec solum hec dignitas ad obedientiā hominum se extendit. sed quod plus ē cuncte eis obediūt creature. dēmones enim eis obediunt cū per cōtestationē eorū eos eiciūt a possessis Similiter elemēta eis obediūt Nam a qua cuius ꝓpium ē abluē sordes corporum ad mādatum eorum contra naturā sordes abluit animarum Dic de oleo sic de crismate ⁊ de sale et similibz De bꝝs et similibus dr Die. v. Stupor et mirabilia facta sūt in terra Damie. nij. Digna et mirabilia apud nos fecit dñs deus ex celsus Das mirabiles obias propheta vidit vēturas cum dicēt Innoua signa ⁊ imuta mirabilia Licet em̄ oia dei opera sunt mirabilia. tamen qz eadē currebant frequētius cum nrā natura iō nō reputabantur mirabilia Dec āt mirabilia fiunt contra naturā. iō vocat ea ꝓpheta noua fig̃ et mutata mirabilia ¶ Quarta dignitas bonorum pastorum est hec q diuina mistēia ⁊ dei sacramenta eis tanq̄z intimis secretarijs ⁊ dei consiliarijs pre cetēis reuelauit Jn cuius signum in veteri testamento sol sacerdotibus cōcessum fuēat vidē nudū sāctuariū añq̄z muoluētur Vnde ꝙs Nō fecit taliter oi nationi et iudicia sua nō manifestauit eis sez hīc sacerdotibz Dicit Mat. Vob datum ē nosse mistēia regni dei ceteris āt in parabol Et iterū Joh. xv. Jā non dicam vos seruos ꝙ aicos qz oia quecunq̄ audiui a prē meo nota feci vob Propter quod misteriū incarnationis pre ommibus bonis pastoribus est per angelos nunciatum. Vnde Ber. Nō vacat a misterio q regibz ⁊ pnāpibz trē strate serico iacētibz hoc misteriū nō manifestatur ꝙ pastoribz custodiētibz vigilias noctis sup gregē. vt ex hoc insinuaret dñs q pastoribus bonis sup gregē suū sollicite vigilātibus diuina misteria pre ceteris reuelentur. Vnde Ezechiel. xxxiij. pastorib? dicitur. Audies vba mea de ore meo ⁊ ānunciabis eis ex me Dicit pastores instructi dicē possunt illud Joh. vij. Mea doctria nō ē mea ꝙ eius q̄ misit me. Jn signū h? familiaritatis pastoribz fit i capite corona vt ex hoc insinuet ꝙ sūm medio hīe dē ātē noticiā secreto ꝙ dei ¶ Quita

dignitas quam ad cumulum ordi
nis clericalis dñs prioribus sup
addit est quia dulcissimam spō
sam suam .i. ecclaz · qua in celo
et in terra inter ōnes creaturas non
habet cariorem cum omnibus de
tibus suis .i. septez sacramentis ·
pastoribus tāq3 amicis fidelissi
mis recommisit · quod est indicā
um confidentie spiritualis Quili
bet enim rex plures habet quib9
seipsum cōmittit et credit q3 qui
bus spōsam suā recommendat ·
Vnde Crisō · Deus dulcissimam
sponsam ecclam celo angelis ō
ni creatura immo seipso cariorez
cum ōmibus suis dotib9 pastori
bus cōmendauit · dedit enim pro
ipsius reparatiōe corpus · vitaz
et animā Nōne pro ei9 dilectio
ne incarnari · a celesti patria ex
ulare · et triginta trib9 ānis sup
terram durissime laborare · et morte
amarissima cruciari voluit9 Et vt
eidez sponse sue efficaciter preesse valeant septez sacramenta · q
ordo clericalis habet ex iure debi
to dispēsare que sunt baptism9 ·
confirmatio · eukaristia · pēiten
tia · vnctio · ordo · mrīomium si
milit recōmisit vt fedas aias po
sint mundare et mundas decēter
adornare · ¶ Sexta dignitas
pōtib9 maiorē auctoritas absol
uendi in eo q3 primo pastori et
in ipso ōmibus pastoribus dixit
deus Quodcūq3 ligaueri9 super
terram erit ligatum in celis ac ·
De quo Her · Cum consideroq3
manus oīpotentis clauib9 regni
celestis petruz mueritit · a q3 li
gandi a soluendi potestatem cō
cedit vt celos claudat a aperiat
quod cherubin commissum non
legi vehementer āmiror · Confū
matus honor a dignatio glorio
sa hoiem in terris positum in celis
imperare · et inter angelorum cho
ros iudiciarie potestatis exerce
re virtutē · assistunt angeli presi
dentis imperium expectantes a
ministratorij spiritus assignata
sibi ministeria sortiuntur · sed li
gandi atq3 soluendi potestatem
nullus corū possidet · Adest pe
trus et ad eius arbitrium orbis
diuersitas soluitur a ligatur · a
precedit sententia petri sentētiaz
saluatoris · quia nō q3 christus li
gat ligat petrus · sed quod pe
trus ligat ligat a christus · ipso
idipsum testāte qui dicit Q3cū
q3 ligaueris super terraz erit liga
tum in celis · O q3 potens digni
tas · o q3 digna potētia Judicat
petrus et petri iudicia confirmat
omnipotens · Dec sententia cau
te exponatur q3 a plerisq3 sapiē
tibus reprobatur ¶ Z
Septima dignitas ē dignitas
omnium dignitatum · eo q3 om
nes priores in infinitum antecel
lat · Sicut enim finituz et infin
tum nullā habent similitudinē ·
sic hec dignitas ad omnes prio
res nullam habet similitudinis

comparationē. Est aūt hec dignitas scissimi corpis sui ⁊ sanguinis reuerēdissima cōsecratio quā ꝓpter sui dignitatē ⁊ singulare reuerētiā nō angelis. nō archangelis q̄ꝑ magno habent ⁊ ꝑ beatitudie ꝯfuminata. vt eū quē sacerdotes cōsecrāt cuz reuerētia debeāt adorare. nec matri sue virgini gl̄ose licet sup omnes creaturas sit scissima ꝫ ⁊ digmissima hāc grām recōmisit. ꝫ solis sacerdotibo quos speciali prerogatiua ad hui⁹ dignitatis grām preelegit. quoz dignitatem petrus cōfidēās dixit. Vos estis genus electū. regale sacerdotiū gens scā. ꝑpl̄us acquisitionis. vsq; vos vocauit i admirabile lumen suū. hoc est in grām in qua stat̄is. Vnde crib⁹? Sicut beata virgo deū semel genauit. de quo imeternū pmanet bñdicta. sic eūdē deū ⁊ dñm singulis momentis quodammodo generāt sacerdotes.

Eodē die. 6mo sextus Quō q̄libet hō potest esse pastor sup sēsus suos. ⁊ Sermo. xvij.

Ego sum pastor bonus. ibidē vt supra. Expeditis duobo pastoribo dō videlicet q̄ essentialiter. ⁊ ꝑ plato qui accīdētaliter bōi sunt. nunc de tercio pastore q̄ singulariter bonus fieri poterit ꝑm ordinē lō ge sup rapositū differamus. Sicut em̄ deus pastor est omniuz nr̄m. ⁊ sicut prelatus pastor ē sup sibi cōmissos. sic quilibet hō mo sup sensus suos exteriores ⁊ interiores tāq; sup gregē sibi dimissum poterit esse pastor. De q̄ dicitur cant. i. Pasce oues tuas. Item i. ere. viij. Pascat vnusquisq; eos q̄ sub manu sua sūt. Habēt itaq; singuli nostr̄ duo genēa gregū q̄i duos ꝓpios greges capraz. scz sēsus exteriores ⁊ interiores. De quibo nob⁹ singulis dicit̄ illd̄ puer. xxij. Dilige agnoscere vultū pecoris tui tuos q; greges cōsidera Quibus gregibo si debitā curā ⁊ sollicitudinē volumus impēdere. p̄dicta tria scz diligentiā custodiēdi. solertiā pascēdi. audaciā defendēdi singuli nr̄m suis gregibus exhibeant. vt in hoc p̄dictis duobus pastoribus in eoz sollicitudiēz ꝯformemur. Voletes ergo debita sollicitudine super gregē nostr̄ i. exteriores sēsus vigilare. Primo omni cura ⁊ diligentia custodiaz exhibeam? cauentes sollicite ne p gregē sensuum nr̄oz ad illicita defluētes deū offendamus. ꝓximū corrūpamus. cōscientiā nostrā inficiamus. nec p eos quicq̄z hauriamus quod gustatum effecerit mortez. Nā de hac custodia frequēt nos admonet scriptura q; ptranscurrendo singula breuiter

videamus · Nā de custodia oculoꝝ dicit Pro · xxiij · Oculi tui vias tuas custodiāt Quia non licet intueri quod nō licet concupisci De auribꝰ autem dicit Ysai · xxxiij Qui obturat aures suas ne audiat sanguinem a claudit oculos ne videat malum ille in excelsis habitabit · Jtē de lingua dicitur Prou · xxi · Qui custodit os suu et linguam suam custodit ab angustijs animam suam · De custodia autem omnium sensuum monemur Deu · nij · Custodi teipsū et animā tuam sollicite · Quia vt dicit ecc̄ · xxvi · Super filiā luxuriantem constitue custodiam · Et quia difficillimum est vt sufficienter ab omni nocuo custodiātur sensus nostri · ideo pro nobis sollicitatur apꝰ · ij · Corin · xi · dicens Timeo ne sicut serpens euam seduxit astucia sua · ita corrūpantur sensus vestri a excidant a simplicitate que est i christo Sē suum enim nostrorū simplicitas in hoc consistit · q omnes certatim domino obsequātur · A qua simplicitate tunc excidūt quando dissentiunt et fiunt scismata inter eos · Ad hoc enim singuli nostri sensus sua habent opercula atq claustra sicut oculi habent superalia · lingua vero labia atq dentes vt facilius valeāt custodiri Que si cū debita diligentia custodim? ꝓmittit nobis apo · ij · merces mlta minis Dicatur ei sic Qui custodierit vsq in finez opa mea dabo ei potestatem sup gētes Et est conuemēs ꝓmium · vt qui vagos sēsus potenter sub disciplina correxēit sup mltitudinē gentiū potens fiat · De horuz exteriorū sensuū custodia dicit Ber · Si cui prelatꝰ es exigit a te custodiā et disciplinā · q si nemi preesse videris habes tamen sub te cui hanc custodiā oporteat exhiberi Dico enim corpus tuū quod sine dubio regendum accepit spūs tuus · debes illi custodiam vt nō regnet in eo peccatū · habeat fidelis custos sēsus suos exteriores nō duces sed seruientes Et hec de exteriorum sensuum custodia sufficiāt

C Secundo autez multo diligentius custodiēdi sunt sēsus interiores · nam ab hijs mors a vita procedit Mors si hijs que p negligentiā exteriorum sensuuz irrepserint consentiāt · vita si cō sensus eisdem viriliter contradicat · Et ideo dicitur Malachi · ij Custodite spiritū vrm Ac si dicat Si per negligentiam exteriorum sensuuz aliquid irrepserit vtputa si oculos ab aspcū delectabiliū · aut aures ab auditu detractionū nō custodiuistis adhuc custodiatis spūm ne cōsentiat · vt illesi ꝑ gratiaz dei maneatis · Si autem consensus accesserit · et illd quod irrepserit

Jtez Ecc̃. vij. Memoraē nouissima tua ⁊ in eternū nō peccab. Decūdo agētes penitētiā pascamus nos pcō̃ ⁊ nrō̃ ⁊ contritione. meditātes cum tremore ⁊ luctu pcō̃ ⁊ nrō̃ ⁊ magnitudinez multitudinē. longitudinē tā diu hoc masticātes ⁊ ruminātes quousq; dicaē nob illud matb. Dimissa sunt tibi peccata tua. De hoc pastu monemur michee. vij Pasce ꝑpl̃m tuum in v̄ga tua. Tam diu nos castigātes quousq; cōsequamur qđ subiungit. Deponet iniquitates nās ⁊ proiciet in ꝑfundū maris omia peccata nostra. Tercio pascamus interiora nrā beneficiō ⁊ dei deuota meditatione. colligentes oēs micas bñficiō ⁊ que nob de mensa dñi ceciderūt De quo iob. vi. Colligite fragmenta ne pereant. Ex hijs ergo refecti ꝑ hijs que recepim? multa refundere cupimus. ⁊ ecce ꝓcedūt in mediū reliquie peccatorum vicia ⁊ defectus. Quarto ergo hec meditantes hijs filiquis porcoꝝ ꝑ humilitatem nobis nutrienda nrm̃ spm̃ depascamus. masticantes intra nos q̃z viles ⁊ q̃z nichil penitus fumus a gratia dereliqui. Et hoc est qđ dicit michee. vi. In medio tui humiliatio tua. Quinto pabulemus interiora nostra per vite breuitatē. ruminātes q̃z breue sit tempus vite in quo tamen tam gloriosam vitam possumus ꝓmereri. Quod innuitur sapientie. nij. Consummatus in breui expleuit tempora multa. De hoc pastu dicatur ysaye. xxx. Dabit tibi dominus panem artum ⁊ aquam breuem. Dexto si predicta non reficiant pascam? nos per passionis dominj acerbitatem masticantes fideliter. q̃s. qualia. quanta. ⁊ pro quibus ptulit tam indigna. ⁊ hec tam profunde meditātes vt omesta faciant amaricari ventrem nrm̃. De hoc pastu dicitur in psalmo Dederunt in escā meā fel. Septimo pascamus nos per regni celestis iocunditatem. cuius societatem. mansionis eternitatem. De hijs pascuis dicitur ezechielis. xxxiij. Pascam eos in pascuis pinguibus. in montibus israbel ¶ Tercio bonitas pastoris consistit in audacia defendendi. vt si vel mundus vel dyabolus. vel etiam caro propria hijs nostris gregibus aliquem de salute subripere moliantur. vel ingerere nocua talibus hꝫ ad mortem viriliter resistamus. ¶ Dinc beatus bernardus Vtraq; manu lumē quod portatur operiat homo cupiens euadere malum. nec credat aeri etiaz si viderit esse trā quillum. ⁊ si ardor portantis manus adusserit eligat potius vri q̃z retrahere manum. Quod nobis prestare

Q̄ quatuōr causis abstinendū est a carnalibus desideriis ¶ Sermo decimus octauus de epistola.

Obsecrouus ¶ F. tanq̄z aduenas ⁊ peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis que militant aduersus animam. conuersationem vestram inter gentes bonam habentes primę petri secundo cap̄. Homo qui est animal perfectibile ad status sui perfectionem dupliciter bono indiget secūdum duplicem eius substantiaz ex qua tota eius cōstat natura. scilicet spiritualem ⁊ corporalē id est animę ⁊ corporis. Bono videlicet puritatis quantum ad spiritualem substantiam siue animam. ⁊ bono honestatis quantum ad corporalem siue corpus Vñ decet aiaz bois in se eē purā. corpus vero ad pxim honestū. Et secundum hec hortatur nos beatus petrus apostolus ad duo. scilicet ad interiorem puritatem. ⁊ ad exteriorem honestatē Primum ibi. Obsecro vos tāq̄z aduenas ⁊ peregrinos Secundum ibi. conuersationem vestrā inter gentes bonam habentes. Primum cōsequemur per abstinentiam. secunduz per moralis discipline decentiam ¶ Sunt autem quatuor propter que carnalium desideriorum indicat abstinentiam. videlicet propter instantem exhortationē. status conditionem. indecentez operationem. imminentem periclitationem. Sic nazarei abstinebant a vino propter patris exhortationem Sic peregrini a carnis illecebris propter status sui conditionem. Sic mulier casta ab adulterio propter indecentez operationem. Sic infirmus a vino propter imminentem periclitationem. Et quia quatuor hec motiua in nobis confluunt. merito debemus a carnalibus desideriis abstinere. Carnalia autez desideria sunt omnia illa que circa carnis explendam videntur versari voluptatem. circa mūdi obtinendam vanam felicitatez. circa mali operis peragendaz fedā iniquitatem. ⁊ ideo ab omnibus his debet abstinere animus generosus. Et quia predicta quatuor motiua in predicto themate concurrunt. ideo per omnem modum debemus ab illicitis operibus istis abstinere. Primum ibi. Obsecro vos. In quo intelligimus instantem exhortationez Secundum ibi. tanq̄z aduenas ⁊ peregrinos. In quo tāgit status nostri conditionem. Tertiū ibi abstinere vos a carnalibus desideriis. in quo tangit indecentez operationem Quartum ibi. que militant aduersus animam i q

tangit imminentem periclitatio
nem ¶ Resumendo ista p ordi
nē dicā? q̄ abstinēdū est a car
nalibo desiderijs ꝓpter exhortati
onē tā dei q̄z scōz. Nā ⁊ si non
esset aliud mouens sola sufficerz
exhortatio dei nrī. Hortat autē
nos deus ad carnaliū desiderioz
abstinētiā. tā in nouo q̄z in vete
ri testamento. In veteri dicitur
numeri. vi. Qui se voluerit dño
cōsecrāe ab omni qđ inebriāe po
terit abstinebit. carnalia deside
ria volens intelligi sub verbo ine
briare Similit in nouo Lu. xxi
Videte ne corda vrā grauentur i
crapula ⁊ ebrietate. Et apl'us
ad gal'. v. Desideria carnis non
perficietis. Eodē sp̄ū apl'us pe
trus i ꝑbo obsecro hortatur nos
a carnalibo desideriis abstinere.
Quorum exhortationez si nulla
alia sequeref utilitas. ob solaz
exhortātiū reuerentiaz debēmus
merito obedire. Vñ de nobis mo
bedientibo conquerit dñs per
ieremiā. xxxv. et candez nrām
inobedientiā ad magnuz mōē ue
niens deducit. d. ad ieremiam
Vade ad domū rechabitarum ⁊
dabis eis bibere vinū. Et sequi
tur. Posui coram filijs domus re
chabitaz cāl'os plenos vino ⁊
dixi ad eos. Bibite vinuz. q̄ re
sponderūt. non bibim?. quia io
nadab filius rechab pater nost'er
precepit nobis dicēs. Non biba
tis vinum vos ⁊ filij vestri vsq̄z
in sempiternum. ⁊ domum non
edificabitis ⁊ sementez non sere
tis. ⁊ vineas non plantabitis.
nec habebitis. sed i tabernacul'
habitabitis cunctis diebo vrīs
vt viuatis multis diebo super fa
ciē terre. in qua vos peregrinami
ni Obediuim? ergo voci ionadab
filij rechab patris nrī i oibus que
p̄cepit nob. ita vt nō biberemus
vinuz cunctis diebo nrīs nos ⁊
muliēs nostre. filij ⁊ filie nostre
⁊c̄. Et sequitur non longe post
Et factū est verbū dñi ad iere.
dicens. Vade ⁊ dic viris iuda.
⁊ habitatoribo iheruſalē. Nūq̄d
non accipietis disciplinā vt obe
diatis verbis meis dicit dñs? Pre
ualuerunt sermones ionadab fi
lij rechab quos precepit filijs su
is vt nō biberēt vinuz. ⁊ nō bibe
runt vsq̄ ad diē hanc. quia obedi
erunt precepto patris sui. Ego
autez locutus sū ad vos diluculo
consurgens ⁊ loquens ⁊ nō obe
distis mihi. Misiq̄ ad vos omēs
seruos meos ꝓphetas cōsurgēs di
luculo mittens q̄z ⁊ dicens Con
uertimini vnusquisq̄ a via sua pessi
ma. ⁊ bona facite studia vestra.
et nolite sequi deos alienos. ne
q̄z colatis eos. et habitabitis in
terra quam dedi vobis et patribo
vestris. et non inclinastis aurē
vestrā neq̄z audistis me Firma
uerunt ergo filij rechab preceꝑ
tum patris sui quod preceperat
eis. ꝓpl'us aūt iste non obediuit

michi · Idárco hec dicát dñs isrl
Ecce ego adducã sup iudam ⁊
su per omnes habitatores ibrl
vniuersam afflictionẽ quam lo
cutus suz aduersũ illos · eo ꝙ lo
cutus sum ad illos ⁊ non audie
runt · vocaui illos ⁊ non rñdẽ
rũt michi · Et idárco propter so
lum dei beneplacitum · non cõsi
derato merito obedientium vel pe
na inobedientium deo esset meri
to obediendum · Quod si nõ mo
ueat accedat secundũ · scz statꝰ
conditio · ¶ Secundũ ergo mo
uens ad abstinendum a carnali
bus desideriis est status additio ·
qui videlicet status mouet ⁊ mo
net multos ad abstinendum ⁊
faciendum quod statui suo com
petit Sic currens abstinet a põ
derosis · ploquotor a vinosis siue
inebriosis · lippus siue cecutiens
a luminosis · studens a tumultu
osis · laborans ab ociosis Sic eti
am aduena ⁊ peregrinꝰ abstinẽ
debet a carnalibꝫ desideriis vanis
⁊ iocosis · ꝫ victum ⁊ vestitum
habens his ostentat · Quis enim
vnq̃z vidit peregrinuz in via pe
regrinationis vanis intendẽtem ·
voluptuosis deseruientẽ · ocio tor
pentẽ · seu quibuslibet alijs vani
tatibꝫ vacantem · Et idárco q
peregrini sumus sicut dicit · i · pa
lip̃ · xxix · ¶ Peregrini sumꝰ coram
te dñe · ⁊ apl'us · ij · corinthꝫ · v ·
q̃z diu sumus in corpe peregrina
mur a dño · ideo ꝓpter status nrí
conditionez · quia aduene ⁊ pere
grini sumus in hoc mundo · meri
to debemus a carnalibꝫ desideriis
abstinẽ · Vnde est qđ ecc̃ · xxix ·
dicatur Melior est victus pauper
rum sub tegmine asseruz · q̃z epu
le splendide in peregre sine do mi
cilio · Et sequitur · Minimum ꝙ
mg̃no placeat tibi · improperiũ
peregrinationis non audies Ac
si dicat · Minimum id est nulla
consolatio carnis seu carnaliũ de
siderioꝝ placeat pro magno id
est pro magnis consolationibꝰ ·
⁊ tũc nõ audies ipperiũ peregri
nationis tue · nõ sic impij nõ sic ·
ꝛc̃ · Quibꝰ ipperat psalmista di
cens Peruenauerũt agros ⁊ plã
tauerũt vineas · ⁊ fecerũt fruc̃
natiuitatis · Qui ergo ostentur
quia peregrini ⁊ hospites sũt sup
terrã merito debent a carnalibꝫ de
sideriis abstinẽ · signãtes se pa
triam inquirere in qua deliciaruz
abundantia plenissime perfruent̃
¶ Tercio mouens ad abstinen
dũ a carnalibꝫ desideriis est inde
cens operatio · Quid enim tam fe
dũ · tam indecẽs · tam ignominio
sũ q̃z vitã habere peccatꝝ · q̃ sola
que carnis sunt faciunt ⁊ sequũt̃
Talis enim vita directe opponit̃
spũi discipline · Vnde gen̄ · vi ·
dicit dñs · Nõ permanebit spũs
meus in hoie quia caro est · Itez
ecc̃ · xi Nichil iniquius q̃z quod
excogitauit caro ⁊ sanguis Et
ideárco deus nullum genus peca

torum tam dure · tam inuerecun
de reprehendit sicut eos qui i car
nalibus desideriis viuunt · Unc
ezechielis · xxiij · dominus ig
nominiose valde loquitur dicēs ·
Quorum carnes sunt vt carnes
asinorum · a fluxus equorum flu
xus eorum · Item iheremie tercio
Frons mulieris meretricis facta
est tibi · noluisti erubescere · Sic
mulier honesta abstinz ab adul
terio propter solam operis inde
centiam · Sic generosus quilibz
animus ab omnib? indecentibo
abstinet · motus ex sola genero
sitate a honestate · etiam si nulla
vtilitas alia ammoneret D
Quartum motiuum mouēs
ad abstimentiam carnalium desi
deriorum est imminentia pericli
tationis · quod in hoc intelligit
quod concluditur aduersus am
mam Sic sapiens abstinet a so
cietate stultorum · mercator a so
cietate latronum · sanctus a soci
etate peruersorum · Et licet eos
qui carnalibus desideriis seruiūt
mfinita mala consequentur · sūt
tamen tria mala omnia in se ma
la includentia · propter que eorū
status non immerito dicitur pe
riculosus · Est enim vita eorum
sterilis sine meriti fructificacōe ·
mors eius damnabilis sine euasi
one · nec erunt participabiles ce
lestis regni glorificatione · Q̄d
autem talium vita sit sterilis a
penitus careat omni fructu insi
nuat apostolus ad romanos di
cens · Qui in carne sunt deo pla
cere non possunt · qui autem deo
non placet · non placet per conse
quens eius opus · Nam secun
dum gregorium Abel nō placu
it ex munere · sed mun? placuit
ex abel · placentis enim omia pla
cent · Unde ecclesiastici · ix · dici
tur · Comede in letitia panem
tuum · quia deo placent opera tu
a Econtra de hijs qui non placēt
dicitur iheremie · vi · Victime ve
stre nō placuerunt eo q̄ ipsi dis
pliceant prius deo · Cur autem
deo displiceant causa ē · quia car
nalis vita a p̄dolatria pari iudi
cio pensantur · Unde apostolus
ad romanos · v · Huiusmodi do
mino non seruunt sed suo ventri
Et subiungit · Quorū deus ven
ter est a gloria in confusione ·
De hijs enim dicitur aggei p̄mo
Comedistis multū · a intulistis
parum · comedistis a non estis
saturati · bibistis a non estis ine
briati · Qui enim comedendo a bi
bendo vsq; ad extentionem ven
tris hodie se sanat adhuc hodi
e indiget vt iterum repleatur Et
hoc est quod nobis aggei p̄mo
dicitur · Qui merces congrega
uit misit eos in sacculum pertusū
Secundum malum quod seru
entes carnalibus desideriis incur
runt est eterna damnatio · Un̄
apostolus · Si secundum carnē
vixeritis moriemi · Un̄ apoc̄ · dr

v

Quãtum in delicijs fuit tantum date eis de tormentis · Tercium malũ quod tales incurrũt est q̃ abiudicatur eis regnũ celorũ Nã multis que carnis fuit enumeratis subiũgit apl̃us · qm̃ qui talia agunt regnũ dei non consequent Et iterũ Caro & sanguis i. affectus carnis & sanguim̃ regnum dei nõ consequent · Dec tria maxima mala incurrũt qui deseruiunt carnalibo desideriis · Propt̃ quod ab eis dẽ hortat̃ nos apl̃s abstinere · Quod si fecerim? · interioris hominis nostri id est aie plantabimus puritatẽ · Et quia hoc mẽbrũ diffuse nimis tractauimus · secundũ mẽbrũ sucãcte & breuiter transcurremus ·

¶ Dñs aũt membri? adhuc adere possumus duo · scz nostram pmissionem · & dm̃ exhibitionẽz Promisimus enim in baptismo vice & nomine iuramenti nos velle dño adhærere · & a carnalibo desideriis abstinere in eo q̃ dicim? Abrenuncio satbane · Vnde dicitur deutẽo · Quod semel egressũ est de labijs tuis obseruabis & facies sicut promisisti · Eccl̃i · v · Si quid vouisti ne moreris reddere · De secundo autẽ dicit apostol? Ro · xnij · Curã carnis non perficietis desiderio · Dec tamen duo mẽbra ponũtur in principio

¶ Secundũ ergo mẽbrũ principalis diuisionis consistit in exteriorꝭ conuersationis honestate · Cũ eim̃ vt premisim? homo ex duplici substãtia · scz interiori & exteriori · id est aia & corpore · vtraq; ad sui perfectionẽ indiget aliquo bono mediãte quo perficiatur ad suiipsius perfectã ædificationẽ · Bonũ aũt interioris substantie diximus puritatez per quã omia ad dei ymaginẽ reformantur · que puritas tũc potissimũ nutritur cũ a carnalibo desideriis abstinemus Bonũ autẽ exteriorꝭ substantie scz corporis diximus honestatẽ · Ideo expedito bono puritatis · nunc dicendũ ẽ de bono honestatis · Sicut eim̃ interior puritas necessaria est ad nostrã scificationẽ · sic exteriorꝭ honestas valz ad proximorꝭ edificationez · quos sicut nos tenemur diligẽe · sic & bono nostro exemplo tenemur promouere · Dinc ẽ q̃ dn̄s monuit matẽ · v · Luceat lux vrã corã hominibꝰ vt videant opera vrã bona · & glorificẽt pr̃em vrm̃ qui in celis est · Et apl̃us i. corĩtẽ · xnij · Oia honeste & scdm ordinem fiant · Itẽ i. thiotẽ · nij · Exẽplũ esto fidelibũ i verbo & conuersatione in caritate · Cui consonat petrus apl̃us i ꝓposito themate vbi dicit Cõuersationẽ vrãz inter gentes habentes bonã · vt in eo q̃ detrectant de vobis tanq̃z de malefactoribꝰ ex bonis opibꝰ vos cõsiderãtes glorificẽt dm̃ i tpe visitationis · Dinc apl̃us ad roma · xij ·

Prouidentes bona nō tantum coram deo. ꝫ etiā coram hoībus Ecce quō etiā certatiz deus. petr⁹. ⁊ paulus. necnō ⁊ alij doctoes huiusmodi materiā ptractantes nos oēs āmonent de bona uersatione ⁊ honestate pximis exhibenda.

¶ Quō aūt hec honestas nre uersatiois pximis fit exhibēda docz bernard⁹ super predicto vbo apli. uidētes bona nā. sic dicēs Prouidentur bona coram hoībus tribus modis habitu. actu. sermone Habitu ne sit notabilis. Actione ne sit reprehensibilis. sermone ne sit cōtemptibilis. De primo habitu dicit augz⁹. Habitus tuus mores honestos exhibeat. disciplinā redoleat. maturitatē habeat. non vt placeam⁹. ꝫ ne eis scandalum prebeam⁹. De scō scili cet actōne dicit gre. Expedit vt actiones nās uide ⁊ caute faciamus. ne bona nā malo permixta totā massam operū nostroz corrumpant. Hinc iherom⁹ super illo vbo. Dalpebre p̄cedāt gressus tuos dicit Anteqz agas prouide circūspicias qd̄ facturus es ql̄e sit. ne tibi noceas vel proximū scandalizes. De tercio sez mone dicit cris. Sermo tu⁹ nō sit ianis. ꝫ aut suadeat. aut moueat. aut consoletur. aut edificz Vel quod mīmū est non scandalizet. Quod nobis prestare dignetur ⁊c̄.

Eodē die sermo secundus de q̄n qz ḡdibo p quos ad grām diuine visitatiois peruenimus. Ser xix. k.

Modicum ⁊ non videbitis me. ⁊ iterum modicum ⁊ videbitis me. Iohis xvi. Dominus noster ihesus cristus nocte hac qua tradendus erat. imminente iam passione hec verba locutus est ad apostolos vel discipulos suos dicens. modicum ⁊c̄. id est modicum erit tempus in quo nō videbitis me scilicet triduū sepulture vsqz ad resurrectionē Et iterū modicum ⁊ videbitis me. id ē spaciuz quadraginta dierum a resurrectioē vsqz ad ascensionem. In quib⁹ verbis duo facit Primo enim tāgit sue presentie subtractionem per quam discipuli cōtristabantur. secundo reditionē suam per quam iterum consolabātur. Primum ibi. modicū ⁊ nō videbitis me. secundum ibi. iterum modicum ⁊ videbitis me Vtriqz tam subtractioi q̄z exhibitioi addit modicum ad insinuandum qz omnis tristicia. omis letīcia. ⁊ omnis desolatio presentis temporis respectu eternitatis momētanea reputatur. Quid autem prodesse nobis ista scire. que solum discipulis ꝫm historiaz fuit exhibita. si nō mel de cera. spūs. de lra hauriamus. Dicit enī ber. In lra

piam dispensationem qua se dominus noster & saluator modicū nō videri & modicū videri corporaliter discipulis exhibuit · non cessat idemptidē modo suo spirituali cū deuota aia seculo actitare · Dinc ē q illa litteralis historia singulis annis retexit · vt cū nichil inuemamus ī littera quod edificet ad spiritualem intelligētiā recurramus · Sicut em̄ saluator tun c in tēpore discipulis suis corporaliter se exhibuit modicū videri · & modicū non videri · sic eandē beataz vicissitudinez deuote aie solet momentis singul exhibere · Doc scientes q hic in loco videre idē est qđ intelligere vel sentire · Dicit em̄ bernardus Oculus meus intelligentia mea Deuota ergo anima deū videre id sentire dicit cū sentit gratiā · ñ videre cū gratiā cognoscit subtractā · Cui consonat bernardus · Dicamus deū sponsū aie prout vult venié ad aiaz · & itez dimittere eā · tantū vt sensu aie non vbi motu ista fieri sentiam? Verbi gratia · Cū sentit gratiam agnoscit presentiā · cū nō absentiā queritur · Quod ergo in iob dicitur Visitas eū diluculo · & subito probas illū · idē est cū illo qđ dicitur hic · modicū & videbitis me &c̄ · Et quod in psalmo dicitur · eleuans allisisti me Et itez Ego dixi in excessu mentis mee proiectus sū a facie oculoz tuo rū · hoc est quod hic dicitur · Modicū & non videbitis me Item qđ bernardus in cantics dicit · Cuz vigilijs & obsecrationibus & mlto ymbre lacmaz q̄sit? affluerit subito cū teneri putatur elabit̄ Doc est quod hic dicit · modic & cetera · De quo modico dicit bernardus · O modicū & non modicū · o modicū longū pie domine Modicū dicis quod nō videm? · saluū fit verbū dñi mei · multum est minus · veruntamen vtrūq verū est · quia quod modicū meritis nō modicū vtis est ¶ Viso ergo per testimonia scripturarū q hoc sacramentū diuine visitationis in deuota anima feliciter actitatur · nunc preparanda est via p quā duce gratia ad hoc archanū habeamus · vt quod in scriptura legimus per experientiam degustemus · vt scripture q̄ hoc archanū nob insinuant dicere valeam? quod samaritani dixerunt mulieri · Iob · nij · Iam non ppter tuaz loquelā credim? · ipsi enim audiuimus & scimus q hic est vere saluator Et iiij̄ · nij̄ rgū · x · qđ regina saba dixit salomom · Verus est sermo quem audiui i tra mea & ñ credidi narrantibus mihi donec ipsa veniā vidi oculis meis & pbaui q me dia pars mihi nunciata non fuerat Maior est sapientia tua & opera tua q̄z rumor quē audiui ·

¶ Sunt autem quinq

· Item ly tripartiti est vnū folū ꝛ
tricesimū folio quinto precedēti. Incipit
gradj p quos ad ly Item &c.

gradus per quos ad hui⁹ gratie experientiam possumus peruemire · quos bernard⁹ omnes in vna tangit sententia dicens Audit⁹ noster primo recipit informatio nem · deinde vadit ad cōsideratio nē · tercio de cōsideratione ad cognitionem · quarto de cognitione ad dilectionem · quinto de dilectione in hui⁹ gratie fruitionē feliciter peruenimus In qua fruitione deū videm⁹ modicum ⁊ nō videmus · Sed cum dicat ap⁹lus · quō audient sine predicante · primo sciendū q⁹ audit⁹ noster tripliciter iformatur · videlicet predicatione · lectione · interna ispiratione · In ommbus eñ hȳs p dicat nobis deus · Nam predicatoribo dicit · nō eñ vos estis qui loquimini · sed sp̄iritus patris vestri qui loquit⁹ in vobis · Super quod grego · Frustra predicatoris lingua exterius vocē⁹ pstrepit · si nō deus intus tribuat vim vtutis · De secundo dicit aug⁹ · In oratione loquimur nos cum deo · ℔ lectōe loquit⁹ nobis deus De tercio psal · Audiā quid loq̄tur in me dñs · Ex hȳs itaq⁹ auditus nr̄ informatus audita introrsū relegit · ꝯsideratiois examini ea subiciens · vt p diligentem discussionē ꝯsideratio estiet ponderet ⁊ fideliter examinz quid sit de auditis potissimū faciendum · M Secundus vero passus quo ad archanuz diuine visitati omis pertingim⁹ est ipsa consideratio · Hui⁹ effectus bernardus declarat sic dicēs Cōsideratio fontē suū id est mentez de q̄ oriť primū purificat · deinde regit affectus · dirigit actus · corrigit excessus · ꝯponit mores · vitā bene stat ꝯordinat · postremo diuinarū pariť q⁹ būanaz rerū scientiā ꝯfert In qua vt limpidiorē oculum ad lōz discussionez habeat primū seipsā purgat · nihil in se derelinquens q⁹ vel non arguatur · vel penitus expellatur · que postq̄z per p̄dicta exercitia purgata i se fuerit · diuinorū ⁊ humanoz actuū scientiā confert · cōferens ad inuicē actus seculi ⁊ actus celi · tempus ⁊ eternitatē · celi gl̄az ⁊ iferni ignominiā · momentaneā voluptatē ⁊ eť nā calamitatē · vt videať cui⁹ iudicio standū sit · ⁊ q̄d i talibo eligendū · Nam de prīo scz actu seculi ⁊ de actu celi gregē · talē poit dām d · Omē q⁹ d⁹ p̄m preses seculū laborant vix vsq⁹ ad mortē sufficit · mors nāq⁹ interuenies nrī laboris fructum abscidit · Quod autem p eterna vita agitur etiā post mortem in eternum seruatur · Et tūc primū apparere icipit cū laboris carnalium fructus experint non videri · Vbi ergo illa retributio incipit ibi ista terminať Quoz actuū drāz dat psal · de actu celi di · Cū dederit dilās suis somnū ecce hēdi · ⁊c De actibo sci⁹ itē

Dormierunt somnum suum a mane. o. vi. di. i ma. suus. Sicut ergo punctus ad eternitatē nullam habet comparationez. sic actus seculi ad actum celi nullam habet similitudinis ꝓportionem Propter quod consuluit gregorius. a merito omni hominī est consulendum. a per osequens filiū imitandū. Operemur tales fructus qui maneant. tales fructus operemur qui cū mors cuncta interimat ipī exordiū a morte sumant Dns itaqz sic se habētibus. ipsa consideratio ad tertiū gradū nos remittit. mgerens nobis dei aliqualē cognitionē que omni hoī necessaria est ad salutē Unde bernardus. Qui ignorat deū poterit ne ei spes eē salutis? Et subiūgit. Nequaqz. Nō em poterit amare illū quē ignorat. nec habere quem non amauit. q autē deū non habuerit non amauerit anathema est.

¶ n.

¶ Tertius itaqz passus ad huius gratie experientiā nos pducēs est dei cognitio. que in nobis quatuor passibus seu exercitijs pmouet Primā cognitionē habemus per rerū creationez. p quā deum esse cognoscim? Omia enim clamant quia ipse fecit nos. et nō ipsi nos Que videlicet res create cū mgne sint. mlte sint. pulchre sint. reuerēdū presupponūt vtiqz creatorē Qd autē ex rerum notitia aliqualez capiamus notitiā creatoris. patet sapiēn. xiij. vbi dicit A magnitudie spēciei creature cognoscibilit poterit eorū creator videri. Et apl's ad ro. p. Inuisibilia dei a creatura mūdi per ea q facta sunt intellecta conspiciunt. De hac cognitione docet nos ber. di. Tria sūt qi magno ope bui? mūdi cōsiderare debemus. in qbus lucet lucea clarius auctor hui? mūdi videlicet quid sit. quō sit. ad qd sit cōstitutus. Et in esse rez ineffabilis potentia cōmendat. q tā mlta tam magna. tam multiplicit tā magnifice sunt creata. In modo vero siue ordie quo hec quidem sursum hec vero deorsū. hec ī medio ordinatissime sūt locata lucez nobis sapia singularis. Ubi véo ad qd fact? sit mediteris. occurrit tibi tam vtilis benignitas tā benigna vtilitas q etiaz imītissimos quosqz multitudie a magnitudine beneficij possit obruē. quia omia ꝓpt electos. In rerū ergo siue creaturarū cōsideratione nō solū cognoscim? quia est. sed qa est potentissim? sapientissim? a benignissim? Potentissimus q dē. quia ex nichilo oia creauit. benignissim? quia ad vtilitatem nostraz omnia sunt creata. sapientissimus quia ordinate sunt locata ¶ Secūdus passus quo ad dei cognitionē ꝓpius accedamus est eoꝝ cognitio q in nobis deus nūc operatur. que cum per nos

per complacentiam acceptatur. tunc primū moritur aīa per consensū. Qđ. ij. re. nij. luce declaratur. vbi dicit. Ingressi serui ps bosetb domū. ostiaria aūt dom? obdormiuit. iterfecerūt eū Quia eū exteriores sensus tanq̄ anćla hostiaria in sua custodia obdormiūt. visa. audita. ą illicita queq̄ domū intrāt. ą spirituz occidunt. Summa ergo diligētia intellectū nostr? custodiamus ne per eum malo consentiamus. sūma sollicitudīe voluntatem defendam? ne malū oblatū eligamus. sūmo conamine memoriā teneamus. ne in ea quaslibet immundicias colligam? Qđ si aliquid de hijs gregibus a via veritatis exorbitauerit in nociuis pascius se depascen?. vnū i hoc pre omnibus est cōsiliū ą caute la. vt mox post q̄z opertū fuerit prerupta seueritate tāq̄z quid? pastor errantē ouē a nociuis pascuis abigamus. ą ire ad vtilia opellamus. De hac interiorum sensuū custodia dicit bernū. Interiores sensus deuot? homo sobrios habeat ą efficaces. habeatq̄ ommino domū ą familiā cogitationū suarū sic ordinatā ą disciplinatam. vt dicat huic vade ą vadat. ą alio veni ą veniat. ą suo fac hoc. ą abij cōt dictioē fiat. Qui sic seipsū regit ą ordinat in scientia sua. ą sensus suos ab illicitis sic custodit. optiē sibi credendus est.

Secundo pastor ille si bonus esse desiderat debet super gregem suum solertiaz habere pascēdi. vt videlicet omni sollicitudine vigilet vt pascat ąnutriat bonis ą salutiferis pascuis gregem suuz Bonus autem pastus consistit in diuersitate pascuaz. vt singulas oues singulis pascuis sibi competentibus pascere non obmittat Cum autez duplicem habeat gregez ex commisso. exteriores sensus ą iteriores. corporales ą spirituales. spiritualibus spirituales. ą corporales corporalibus pasci debent. Corporal autem grex tunc conuenīēter bonis pascuis pascitur. si in hijs sensibilibus que nobis ad salutē proderunt pascitur ą nutritur. Verbi grā Ibi visum nostrum vtiliter pascere cupimus. illa semper intueamur que nos commoneri faciunt de futuris. pascētes visum in dīi passione. pauperū afflictiōe. mortuorum exanctione. ą si qua sunt similia que p visum hausta ą introrsum missa nobis aliquam ingerant deuotionem Nam de primo monemur cantico z. nij. Videte regem salomonem in dyademate quo coronauit eum mater sua. De secundo iob. v. Domo visitans speciem suam non peccabit. De terćio Ecclesiastić. vij. Melius est ire ad domū luctus q̄z ad domuz

conuiuij · in illa em̄ finis cuncto
rū admonet hoim · ⁊ viues homo
cogitat quod futurum sit · Hiſi
solertia pascamus auditum · vt
declinantes malā auditionem li
bēter audiamus ōia que de deo
dicūtur · siue hoc fiat in publica
predicatiōe · siue in familiari col
locutione · siue in qualibet alia e
dificatione · Nam de hoc dicitur
ecā · xxiij Qui audit me non cō
fundetur · Quod apertius dicit
iohannis · Qui audit vbum me
um ⁊ credit ei qui misit me · habz
vitam eternam · Hiſiter os ⁊ lin
guam i diuinis semp colloquijs
pascamus · siue hoc fiat in lectō
ne · siue in orōne · siue in mutua
verboruz edificatione · qd facere
monemur actuū · xviij · vbi dici
tur Loquere ne taceas ꝓpter qd
ego fiī tecū ⁊ nemo apponet tibi
vt noceat te · tam auideverba dei
ruminantes ⁊ otinuantes · vt di
catur nobis illud secūdi macha
beorum decimoquinto · Singu
los armauit non clipei · non ha
ste mumitione · sed sermonibus
optimis · nec solū in hijs paucis
que dixim? pascere possum? gre
gem nīm · ℔ omia que videmus
audim? · facim? · ⁊ patimur ad
dei laudē ⁊ fructuz futuri seculi
possumus intorquere · De quo
nobis beatus bernardus dicit ·
Felix scdm tempus viator qui
cuium suoz beneficia sine quibo
transire non potest in obsequiuz
siue vtilitatis nouerit cōuertere ·
⁊ vsum sensuum suorum veluti ā
uium opes expendere satagit dis
pensando in suam ⁊ multorum sa
lutem · ¶ Secun
do pascendus est grex interior ·
quem diximus spiritalem · cui se
cundum diuersitatem sensuum
⁊ profectuum diuersa sunt pas
cua ministranda · Aliquando e
mm interiora nostra pascenda
sunt per inferni crudelitatem · a
liquando per peccatorum nostro
rum feditatez · aliquando per de
fectuum nostrorum vilitatem ·
aliquando per huius vite breui
tatem · aliquando per passionis
dominī nostri acerbitatē · aliquā
do per celestis regni iocunditatē
Et secundum hanc diuersitatē
pascuorum diuersi diuersimode
depascūtur · Primo ergo in pec
catis existentibus ⁊ secundum
iudicium rationis conuerti cupi
entibus · sed affectu adhuc ex
mala consuetudine fortiter repu
gnāte · inferni crudelitatem inte
rioribus nostris proponamus ·
meditantes ⁊ ruminantes eiusdē
inferni diuturnitatem · penaruz
acerbitatem · demonum so ̄cieta
tem quousq; interioriba nostris
ex hijs refectis ad agendam pe
nitentiam fortiter accingimur ·
Et hoc est quod imprecatur no
bis dauid in psalterio dicens ·
Veniat mors super illos · ⁊ de
scendant in infernum viuentes

Iſte sequēs folium hz locū p spiritū
folio vltimo signatū est.

nullatenus fiunt · oportet eu3 ex
iſte qui i nobis potēter talia opa
tur · Denim? aūt q nēo potens ē
ſup iteriora mā i ſol? de? · qui cū
nos ig̃os et filios ire nobis nolē
tibo a reluctāub? de ſeculo reuo
cauit a ſuo fuitio manūpauit re
lucet ei? potentia Dicit em̄ aug?
Facilius eſt celos nouos creare
q3 impium iuſtificare · cum per
quēdam modum miraculoſū co
acti nolimus et nolentes cogim̄
ad ipſum deum confugere que3
nouerimus nos maxime offen
diſſe · In eo aūt q bonam volun
tatē nobis inſpirauit · in bono p
poſito cōſeruauit · mille mois in
ſpirandi ad bonū prouocauit · re
lucet eius profundiſſima ſapien
tia · In eo autem q a peccatorū
ſordibus nos mūdauit · ſingula
res gratias diſtillauit · relucet boi
tatis eius clementia · ¶ Terā?
paſſus eſt quo iterum ad dei co
gnitionē vicim? accedamus eſt
cu3 noſtra deuotio ex intuitu be
neficiorum dei interi? incaleſcit ·
In quo non ſolum deum cogno
ſcimus · ſed eius preſentiaz odo
ramus De qua grā dicitur ſap̄ ·
xij · O q3 bon? et ſuauis eſt domi
ne ſp̃us tuus i nobis Et quia de
um iſtis mois nemo cognoſcere
poteſt niſi et eum oporteat ama
re · et tantum amare quātū dat
cognoſcere · talis em̄ dulcedo il
la eſt que neceſſario tm̄ diligit
quātuz cognoſcit · ideo deuota
aīa de tercio gradu cogmtioms
tranſit in quartū graduz dilecti
oms · et mcipit deum diligere ve
hementer ¶ Quart? itaq3 gra
dus quo ad arcbanū diuine fru
itionis peruenimus eſt ipſa dile
ctio qua deuz diligere incipim?
vehementer · Danc autē dilecti
onem vt fidelis ſincera a vera co
ram deo permaneat tribo eā flo
rib? adornem? · per quos apud
deum et homines pariter q m no
ſtra conſcientia fidelis et vera cō
probatur Dunt aūt iſti · ſi vide
licet ei? ſeruitia fidelit operam̄ ·
viā eius pmitamur · wlūtati ei?
in oibus cōformamur De prio
dicit ad gal · v · Neq3 circūcīſio
aliq̄d valet · neq3 ꝓputiū · ſed fi
des i fidelitas q̄ p caritatē opa
t Ite Colt · iij · Quodcūq3 fac
tis ex aio opami Vñ Gre · Dig?
mētes ad opandū fidelit amor
excitat · De · ij · Ecā · Qui dili
gunt deū fuab ūt viā illi? De q
dicit Job Veſtigia ei? ſecut? ē
pes me? · viā ei? cuſtodiui nec
declinaui ex ea De · iij · ſap̄ · Fi
deles i dilectiōe acq̄eſcūt illi ſcz
p conformitatē wlūtatis De? q̄
vidē? fidelit ſe amari vltra ſe cōti
nē nō p̄ualēs in via amoris deuo
te aie ſe mfūdit Et ſic ad q̄ntuz
gdū q̄ fruitio dr ptrāſit ¶ Qui
t? ergo gd? ad quē nūc trāſit ē
h? grē btā fruitio · De q trāſitu
di · Ber · Cū de ei? q̄ de do ſūt a
ad deū ſūt fidelit agit a wlūtas

hominis i eo p̄fat vt amor fiat · cōtinuo p viam amoris īfundit se sp̄us scūs omia viuificans ō mia adiuuans · seu m oratione · seu in meditatione · et efficitur intellectus contemplatiō · voluntas dilectio · memoria sapientia · Que sic mutate · efficiūt spiritualis ⁊ diuine suauitatis experientias ⁊ gaudium in sp̄u scō · ⁊ tunc de deo bene cogitat ecūdum modū hūanum · si tamē cogitatio dicenda est vbi nil cogitat · ℔ tantummodo in memoria abundantie suauitatis dei exultatur iubilat · ⁊ hoc modo transimus i quintū gradum qui in mamibus est · ¶ Sextus gradus est cū sp̄iritus scūs vt dictum est in via amoris īfundit se sp̄ritui nostro īmp̄iés cuelié ⁊ plātare · arida rigaé · tenebrosa illuminare · clausa reserare · frigida i flammaé · ita vt hō hec sentiens ex omni corde dicat Benedic anima mea dño · ⁊ omnia q̄ intra me sunt noī scō eius Verū quia eius puritati nrā impuritas non conuenit · ideo quasi in puncto · quasi in ictu oculi grā transit vt fiat quod in principio ꝓposuim? Modicū ⁊ nō videbitis ⁊ cetera · Quomodo autē hec gratia punctūalié ⁊ momentalit dispensat īsinuat bernardus sic dicens · Cū vigilijs ⁊ orationibo seu obsecrationibo ⁊ multo ymbre lacrimaruz quesitus affuerit · subito dū teneri putat elabit · ⁊ rursū lacrimanti ⁊ īsectanti occurrens comprehendi se patitur · ℔ nimime retineri dū subito iteruz quasi de manib? euolat · ⁊ si iterū īstiterit precibo ⁊ fletibo deuota anima denuo reuertetur · ⁊ rursum mox disparebit ⁊ nō videbit nisi iterū toto desiderio req̄rat · ita vt vere dicere possit · Modicū ⁊ nō videbitis me ⁊ cetera · Et hec tam diu necesse est pati dilectā donec semel deposita corporee molis sarcina auolet · ⁊ ipsa sequens dilectum quocumq; ierit ¶ O. Sūt aūt due causepter quas hee vicissitudines diuine visitationis sic agunt · videlicet vt ipsū amplius desiderem? ⁊ ampliuſ nos purgemus · De primo dicit bernardus · Nō numq̄z quasi pertransiens gratia perstringit sensum amātis statim simulans se longius ire · non quia recolebat · sed magis audiē desiderabat · mane nobiscuz · sicq; preteriens vult teneri ⁊ abiēs rogari · vt per hoc quod quasi in puncto ⁊ in trāsitu videri permittitur ardescat animus ad plenā possessionē luminis eterni ad hereditatē plene visionis dei Ista eunda causa est hec vt amplius purgemur · Quod iterū īsinuat nobis bernardus dicens · Cum exvicissitudine dei absentis ⁊ re-ditis deuota aia didicerit quid interſit inter mundū ⁊ īmundū

redditur sibi et remittit ad mū
dandum cor ad visionez · ad ap
tandam aiam ad similitudi
nē · vt si aliquādo surſū admitta
tur sit purior ad videndū et sta
bilior ad fruendū Nunq̄z enī se
melius deprelændit modus būa
ne imperfectionis q̄z in lumine
vultus dei in speculo diuine visi
onis Ad quam beatam visionez
nos perducat ihesus xp̄us spon
sus aiē Amen

Eodem die Sermo tercius De
spirituali tristicia Sermo · xx ·

PTristicia vestra vertetur
in gaudiū Joh̄ · xvi ·
Huius verbi occasiōe de
spūali tristicia et gaudio est di
cendum De q̄bo licet aliquid su
pra dixerimus · est tamē aliq̄d
quod supra tetigim? hic dicēdū
Verū quia iusto ordine spiritu
alis tristicia spirituale gaudiū
antecedit · licet in secularibo con
tingat oppositum · sciendū q̄
triplex est tristicia naturalis · tē
poralis · et spūalis · Naturalis ·
qua homo ex natura nullo extrī
seco antecedente · sed naturali af
fectu cōsuevit eē tristis Et q̄ se
cundū p̄m naturalibus nō me
remur nec demeremur · iō per ta
lem tristiciam · nec bonū nec ma
lū aliquod cōsequemur Sed cū
eadez naturalia p bonā volunta
tem ad bonum inclinamus mere
mur · si vero oppositum demere
mur · Verbi gratia Videre audi
re in quantum sunt naturalia p
se et absolute considerata nō ba
bent meritum · In quantū autez
eadem ad bona vel ad mala ici
namus reapim? quod meremur
Secunda tristicia ē q̄ dicit
temporalis · cum de rebus huius
mundi totus affect? homin̄is co
gitans ex eorum aduersitate tri
statur · que non solum gratiam
non meretur sed dampnationē
De q̄ Ecā · dicit · xxx · Tristi
ciam longe expelle a te · multos
enim occidit tristicia · et non est
vtilitas in illa · quia vt ibidez di
citur · Spiritus tristis exsiccat
ossa Vnde Mat · xix · de legisp e
rito cui dixit dom̄in? · si vis pfe
ctus esse vade q̄ vende omnia q̄
habes et da pauperibus et veni
sequē me · dicit Ille aūt tristis
abscessit Erat enim multas hās
diuitias Vnde ap? · ij · corim · vij
Seculi tristicia mortez operatur
Cuz enim pro huiusmoi aduer
sitate tristicia habeat totū hoiez
post se trahit Tercia tristicia
a quam spiritualē dicim? bona ē
et sancta · quā hō habet qui i deo
et in bis que sunt ad deum non
proficit sicut vellet · per quaz ho
mo si vere afficitur de die in diē
pficit De qua dicitur Ecā Cor
sapiētis vbi tristicia · cor autem
stultorū vbi letitia Et hec ē illa
sancta tristicia de qua dr Joh̄ ·

xvi· Vado ad eum q̄ me misit· ⁊ q̄ hec locut? sū vobis tristicia i pleuit cor vestrū· Et hec btā tristicia sēper in gaudiū cōmutat· De hac iterū dicit· ij· Chorin· vij· Si ad horā cōtristaui vos· scz epla mea· nūc gaudeo non q̄ tristati estis· ⁊ q̄ tristati estis ad pnāz Cōtristati em̄ estis sm deū vt i nullo detrimētū patiami ex vobis Que ei secundū deum tristicia est penitentiā in salutez stabilem operat· De qua adhuc i· Petri· ij· Hec est em̄ gratia si ꝓpter dei conscientiā sustinet q̄s tristitias patiēs iniuste R Hec tristicia proficiendo habet gradus suos· q̄ sunt septē in quibus proficit vt in gradibus suis vnaq̄q nobilior sit seipsa· Prima tristicia est in penitentie contritione Secūda cōsistit in defectuuz nostrorū cōsideratiōe Tercia bētur de cristi et proximorū cōpassione· Quarta de propria tribulatione· Quinta de status nri dubia discussione Sexta de terrene cōsolatiois abdicatiōe Septima de diuine cōsolatiois subtractione· Octaua de celestis prie dilatiōe Oēs iste tristicie si tam fideliter ⁊ efficaciter in eis ꝓsisti mus per diuinā consolationez in gaudium conuertūtur· nō tamē vniformiter sed valde diformita vt queq̄ tristicia in gaudiū sibi conueniens et proporcionatū commutetur Prima ergo tristicia habet in pne cōtritione· q̄ penitentez tunc vehementer afficit cuz videt se peccatis multimodis vulneratū· debitum fidei sue violatum· deum offensum et iratum Dee tres considerationes in contrito corde tristiciā super tristiciā cumulāt· sed anima que tristis est super magnitudinē mali et inedit curua ⁊ infirma et oculi deficientes ⁊ anima esuries habit gloriam et iusticiā dño Baruth· ij· De hac tristicia dr ecc̄ xxv· Omnis plaga tristicia cordis Et iterum Cor prauū dabit tristiciam Hec aūt triplex ē plaga· ideo tristicia profūdior ēit Hec enim tristicia vehemēter in corde hominis ꝓsicit· cū bona q̄ perdidim? · penaz q̄s meruim? · fidem quam violauimus· deum quem offendim? · mente sedulamtuemur· Hoc tamen sciente? ꝙ nobilior est illa tristicia que ex sola dei offensa generat Ds· hanc habuit cum dixit· Quare tristis es aia mea et quare cōturbas me· spera in deo quoniaz adhuc cōfitebor illi R Nichil enim taz efficax est remediū ad hāc tristiciā in gaudiū cōmutādā sicut cōfessio salutaris Hec ē de q̄ dicit ap? · ij· cor· vij· Que sm deū ē tristicia pniaz in salutē stabilē opat Et subiūgit· Ecce hoc ipsū ꝙ sm deū cōtristari vos quātā i vob opat solliciudinē ⁊ defensionē· ⁊ indignationē· ⁊ timorē· ⁊

desiderium sed emulationez sed
vindictaz · Ecce ap? septem po
fuit vtilitates penitentie ordiata?
contra septem dampna q̄ incur
rimus ex peccatis Per peccatuz
enim deum offendim? · diabolo
subiacemur · gratiā perdimus · pe
ne adiacemur · ymaginē dei defor
mamus? · proximum scandaliza
m? · ab ecc̄a separamur Operat?
hec ergo tristicia solicitudinē vt
deo reconsiliemur · Defensionez
vt diabolo resistam? · indignati
onē vt gratiā recuperemus · timo
rem vt penā euadamus · desideri
um vt ymaginē reformemus · e
mulationē vt proximum edifice
mus? · vindictam vt ecc̄ae recōsili
emur · Et q̄ tot bonos effectus?
habet tristicia ad eandem haben
dam in scriptura crebri? āmone
mur Vñ Eze · v · Percute manū
tuaz et dic deu ad oēs ablomiae
tiones malorū Baruth · ij · Non
mortui qui sunt in inferno quorū
spiritus accept? est a visceribo
suis dabunt honorē & iusticiaz
dño · Sed anima que tristis est
supra magnitudinē mali · & ince
dens curua et infirma dat glori
az & iusticiam dño Deus itaq;
videns? banc tristicia cum profū
da penitentia vltra se continē nō
poterit · q̄ppe q̄ vt Iobel · ij · ōr
benign? et miors est patiens et
multe mie et prestabilis sup ma
litia · Nebulam & sticie et turba
tionis tenebras dissipat · remissio
nis gratiam infundendo per quā
tota tristicia in gaudiū cōmuta
tur Domo itaq; sentiēs se grati
am consecutū ꝓpoit in animo iu
rans & statuens vt de cetero tot?
velit viuere deo · que cū sic in aio
firmauerit multa occurrunt ob
stacula & difficultates plurie o
riuntur · iuxta illud Ysa · lix ·
Qui recessit a malo prede patuit
Item Diere · xlmj · Dixerūt bie
remie oēs viri scientes q̄ sancti
ficarent vxores eorū diis alieis? ·
sermonē quē locutus es ad nos
in noie dei nostri non audiemus
ex te · sed faciē? oē verbū quod
egredietur de ore nrō · vt sacrifice
mus regine celi & libemus ei liba
mina · sicut fecim? nos & patres?
nostri et reges nostri in vrbibo
iuda · et saturati sum? panibus
et bene erat nobis malumq; non
vidimus? · ex eo aūt tempore quo
cessauimus sacrificare regine celi
et libare ei libamia · indigemus
ommbus? et gladio & fame cōsūp
ti sum? Cui consonat illud Ma
cb · Eamus et disponamus te
stamētū cum gentibus que ār
ca nos sunt · quia ex quo recessi?
ab eis inuenerunt nos multa ma
la · ¶ Q Diabolus enim vi
dens se de regno aie per remissio
nem peccōruz expulsū reliquias
peccatorum vicia videlicet colli
git cōflat · et carne nostra quasi
follibus vtens immissiones mul
tiplicat vt homo bone voluntatis

subuertatur ¶ Secda ergo tristicia ex iaz dictis oritur viz ex nostrorū defectuuz cōsideratiōe Domo enim se totuz in obsequium dei prosternere cupiens sentit se a diabolo mille nocendi artibus impediri · et iō tristicia maxia conturbat dicens illud Bernar · Deu quot obstacula pbibent quot impedimēta retardāt ne voluntas nostra dine voluntati valeat adherere · Obiat em se malicia media · obiat se cōcupiscentia · obiat se ignorantia nrā Deu michi dñe vndiqz bellum · vndiqz tela volant · vndiqz tēptamenta · vndiqz impedimēta · quocūqz me vertaz nulla erit securitas De? ergo videns q nostrā cognoscim? miseriam · dat nobis cognoscē suam miam · talem nobis mfundēs gratiaz · per quā pro illo omm tpe fine cōtradictiōe · sine difficultate expulsis defectibus dei opera facliter seu delectabiliter facmus Et in de gaudium oritur · per quod p̄us tristicia peitus euanescit Et quia hec gratia ex dei misericordia et nullis nostris meritis est īfusa · ideo eatē misericordia nos vngit vt sciamus proxis cōpati et ommibus misereri ¶ Tercia itaqz tristicia de prioris gratie odore erit de cristi et proximoruz cōpassione Domo enim deuot? cōsiderans cristum pro se passū et seipsum esse causā amare mor

tis eius · videns? qz cuz hoc tante dei miserie et mie im nullo se possit correspondē et reddere vnum pro mille · tristatur et supra modū contristat · et qz aliud nō poterit discit saltem in hac tristicia ommibus commisereri · ommū dolores per compassionis affectuz in se trahēs · vt dicat cū apostolo Quis infirmatur et ego nō infirmor ac̄ · Et iterum · Tristicia michi est multa et continuus dolor cordi meo ac̄ · ¶

Quarta tristicia ē de p̄a tribulatione Domo enim flagellum dei sentiens? non poterit aliter acapere nisi sub timore diuine idignationis · q̄z q̄z ommis scriptura de hac materia loquens contrariuz huius dicat Vnde apostolus ad hebreos · Omnis disciplina m p̄senti videtur esse non gaudij sed meroris Dinc petr? · Modicum nūc si oportet contristari in variis tēptationibus vt probatio fidei iueiatur multo preciosior auro · qđ per ignem probat · In q̄ bus verbis tria notantur cōsideratione digna scz tribulationis leuitas breuitas et vtilitas · Leuitas cum dicatur modicuz · breuitas cum subiungitur nūc · vtilitas cum concludit vt probatio fidei ac̄ · Item thobi · Post lacrimationem et fletum gaudiuz et exultationem infundis · Et ap? Dñdict? de? ac̄ vsqz · q̄ cō solatur nos i oi tribulatiōe Et q̄

quiq; deuoti nunc consolantur · nunc tribulantur · ex hac viâsi tudinis consideratione iteruz ige rit se tristiâa que per scriptuê te stimonia fortissime roboratur ¶ Quinta itaq; tristiâa oritur de status nostri dubia discussione Nã inter grãz consolationis qua se homo semper sperat de nume ro electorũ esse · a iter timorẽ tri bulationis qua se eq; multum ti met de numero eẽ reproboruz ho mo fluctuat · et ex spe a metu tristiâam concipit graue valde · que tristiâa tãto forti? roborat q̃zto plura in scriptura muenit q̃ sui status dubiũ ingerũt atq; p bãt Dime Ecã diâtur · De pro piâatu peâatorum noli esse sine metu Idem · Nemo scit vtruz a more dignus sit an odio Iẽ Ec cle · Est via que videt homini bo recta cui? nouissia ad profũda demergunt Dime diât ap? Qui stat videat ne cadat Ber · Mini me decet esse securum qui laque um secũ portat · Ex hjs consi de rationibus supra moduz consi de rans tristat · tristat? humiliat · humiliatus aũt consolat · et ex hac consolatione gaudiũ iteruz renouatur · Homo itaq; p expe rientiam cognoscẽs huiusmoi tẽ bulatiões nõ esse ad perditiõez · sed ad salutis promotionẽ aiat et in spũ roborat · iurans et sta tuens vt propter dei consolatio nem ab oibus velut terremis cõso lationibus abstinere ¶ Sexta i taq; tristiâa de terrene consolati onis abdicatione habet ortum · Sat enĩ beata anima q terrena siue carnalis consolatio · et spũa lis simul misceri non poterunt in eternũ · et ideo forti proposito tẽ remis consolationibus abrenũâat vt spũales consolationes habun dantius consequatur Ad Ber · consulit dicens Renuat anima tua delectari in alijs sivis in dele ctationib? dei delectari Dec au tẽ cũ facere ceperimus teste Ber nar · tristiâa implebit coz nrm · Cur hoc? q ad tempus licet mo dicum carere vt libet nos oportz Sed si morã fecerit in hac tristi âa expecta eũ · Dicit enim Ber nar · Apli beaz dies in expecta tione sederunt perseuerãtes vna nimiter in oratiõe · et tu igit di sce oraẽ · disce querẽ · disce pul sare · donec inuenias · donec acâ pias donec aperiatur tibi · nouit dominus figmentũ tuuz · fidelis est non patitur te tẽptari super id quod potes · a ideo confide in ipso · q si fideliter perseueraueris nec diẽ decimũ expectabis Qui a cõsolatione accepta iterũ deus se subtrahit · ex cui? subtractiõe tristiâa iterũ reuertetur ¶ Sep tia igit tristiâa de dine gratie o ritur subtractiõe Oes enim sancti diuinis delitijs priuati supra mo dũ tristant tum ꝓpter hoc · q diuinã offensã se incurrisse timẽt

tum ꝑpter hoc qz queruntur se ḡ
tia derelictos? De quo ꝙ tristicia
dicit Der. Aia que semel a dño
didicit intrare ad semetipsā ⁊ de
intimis suis dei presentiam suspi
rare. nescio an vel ipsam gehēnā
experiri ad tēp? horribili? pena
lius ve ducat q̄z post spiritalē stu
dij hui? gustatā dulcedinē exie
denuo ad illecebras ⁊ molestias
carnis. Jdē. Dico vobis michil ē
qđ intantū formidet quisq̄s hoc
beneficium semel acāpit q̄z ne ḡ
tia derelictus necē habeat denuo
egredi ad carnis consolatiōes.
rursūq̄ carnaliuz sensuū sustine
re tumultum. Est enim turpis
mutatio studioruz, cui ante stu
dij fuerat peregrinantez animaz
sacris meditationibus? tanq̄z cele
stib? pascere homis. dei benepla
citum et eius misteriū inquirere.
deuotione penetrare celos. mēte
supernas circuire māsiones. nūc
omnibus hijs obmissis māipaē
se iteruz carnis seruituti. Et sub
hac septima tristicia cōprehēdā
tur octaua. Nā si tanta est tri
sticia de diuine cōsolationis sub
tractiōe quāto maior erit de cele
stis glorie dilatione. De? autez
spei et dilectiōis omnē nostraz
tristiciā dignetur in gaudiū nō
hui? seculi. ꝫ quod ex sui presē
tia conqpitur cōmutare ⁊ cē.

Eodē die Sermo quart? De
spūali gaudio Sermo. xxi. V

TRistitia vestra vertetur
in gaudiū Johā. xvi.
Expedito vno mēbro
huius thematis tristicia scz. nūc
de secundo mēbro scz spirituali
gaudio est dicendū. Est autem
triplex gaudiū. naturale. secu
lare. spirituale. Naturale gaudi
um est qđ ex cōplexiōibus insi
tū est nature Propter qđ vnus
homo naturaliter iocundior est
alio. De ꝙ Pro. xv dicit. Cor
gaudens exhi aret faciem Item
xvij. Animꝰ gaudēs etatem flo
ridā facit Secundū gaudiū est
seculare quod de hui? mundi ꝑ
speritatibus vanitatibꝰ volup
tatibu? homines cōspiciūt secula
res De quo iob. xx. Gaudiū y
pocrite adinstar pūcti Et Pro
uer. xv. Stultitia est gaudiuz
stulto Jtē ecā. ij. Gaudio dixi
quare frustra decāperis ⁊ Jtez V
sa. xxij. Ecce gaudiuz et letitia
occidere vitulos et iugulare arie
tes cōedere carnes ⁊ bibere vinuz
Tercium gaudiū quod diximus
spūale est quod ex leta deuotio
ne ⁊ spiritus sancti infusione de
uotis hominibus ꝑpinatur De ꝙ
Dñs Letificabis eū i gaudio cum
vultu tuo Item Ecā. i. Religio
sitas iocunditatē atq̄ gaudiuz
dabit. De hoc gaudio ē thema
ꝓpositum. De quo apostolus.
Superhabundo gaudio In hoc
gaudiuz iusto ordine spirituale
tristicia conuertet Vñ thob. Qđ

tempestatem tranquillus facias · apost lacrimationē ⁊ fletū gaudium et exultationez infundis

Per primū gaudiuz nec meremur nec demeremur · teste pho · Per secundum gaudium meremur infernuz · testante Job · Tenent tympanum ⁊ cythara ⁊ gaudent ad sonituz organi · ducūt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt Per tercium gaudium meremur eternum gaudiū · Vñ Joh̄ · xv · Hec locut⁹ sum vobis vt gaudiuz meum sit in vobis ⁊ gaudium vestrū impleat⁊ Glosa vt per gaudiū meriti ad gaudium premij veniatis Hoc gaudium spiritale i viris religiosis crescit et proficit ascensorij⁹ quibus dam gradibus ad profectū

Primum itaq; gaudium oritur homini deuoto ex infusa spe vie et indulgentia peccatorū · quod tunc agitur quādo ex contritiōe et pīa homo cōuertitur ⁊ in spiritu contrito ⁊ humiliato ideñ ⁊ enti spiritu deo supplicat · nullā recipiens consolationē quousq; pater mia⁹ misertus fui dicat ei in spiritu · dimittuntur tibi pc̄a tua vade i pace De hoc gaudio dicitur Dest · ix · Lucē⁹ atq; tristicia in hylaritatē gaudiūq; cōuerse sunt · Et hoc est quod promittit dñs Diere · i · Conuertam luctū eorum in gaudiū · Et hoc est qđ dicitur Ysai · Gaudete ⁊ laudate simul deserta · Conscia enī bōis nouiter exonerata pc̄is debiti habet similitudinē In quo nec virtutes adhuc nec merita sunt plantata · Dinc iteruz dicit Ysai · Spiritus domini misit me vt consolarer omnes lugentes · et darez oleū gaudij pro luctu · palliuz laudis pro spiritu meroris ·

Secundum gaudium deuote anime infunditur in spiritu visitante · quod contingit cuz gaudium de remissione peccatorum conceptuz per subtractiōez gratie extinguit⁊ atq; iterq; turbationi mens ⁊ tristicie graui exponitur · per quaz timet gaudiū p⁹ us de remissione conceptum non sufficienter ad voluntatem domini expēdisse · nec se ad eiu⁹ bene placitum excitasse · ⁊ inde timet ex hac negligentia grauiorez se culpam incurrisse q̄z ante peccatorum remissionem prius habuisse Juxta illud Joh̄ · v · Ecce iā sanus factus es · vide ne deteri⁹ tibi contingat · Propter quod timet post perceptaz gratiā ex negligentia nunc commissa deuz se grauius offendisse · et ideo pius et misericors dñs quia non deserit sperantes in se iterū eaz visitabit · maius infundēs q̄z pri⁹ gaudiū · per quod nō solum remissionē peccatorum sed spirituale et singulare se sperat gratiam cōsecutū Talibus enim blādit⁹ pius domin⁹ tristes aias solz dulcit

consolari · Et hoc est qđ dicatur
gene · xxxiij · Tristem delinuit
blandicijs Jtē hester · xv · Blā
ditur ei hijs verbis · quid habes
hester · Ego sum frater tuus no
li metuere non eñ morieris Dic
Dñō · Dius dominus pusillos
corde huiusmodi blādicijs solet
allicere · Sed nouerit q̄ ex mo di
sunt hanc gratiam sibi prestitaz
et non datam · Que grā sic gu
stata iterum subtrahitur et succe
dit tristicia maior p̄ore · quia vi
cia que presente grā latitabāt re
crudescunt et mapiūt hominez g̃
uiter infestare Ad quorū impul
sationē anima tristior facta p̄fū
dis suspirijs clamat ad dñm di
cēs · qđ discipuli in periculis tē
pestatis positi dixerunt dño dor
mienti · Dñe salua nos perimus
Contingit aūt hoc tū ꝓpter suaz
exercitationē · tum ꝓpter suorūz
defectuum cognitionē · vt domi
nus aliq̄diu tanq̄ dormiens ob
audiat · vt cū ex hoc cognoscūt
quid ex se sint · postea plenius
cognoscant quid fiant ex deo ·
Quodcum aliq̄diu protractuz
fuerit · veniet iterum desideratus
abiens ⁊ repellens oēs miserias
et defectus Terciū gaudiū
deuote anime infundit per quod
omnes priores miserie delentur
penitus et fugantur ⁊ letificat a
imā in gaudio vultus sui Hoc
est qđ dicit Ysai · Gaudens gau
debo in dño ⁊ exul. ⁊ē · qz priorē
miseriam nō ad reprobationem
sed ad probationē se cognoscit
a dño ptulisse · Jn quo gaudio
cuz aliq̄diu delicata fuerit sub
trahitur · et succedit tribulatio ⁊
angustia grauior q̄z priores · qz
secundum profectū hominuz cō
solatio ⁊ tribulatio proficient in
homine proficiente · qz quāto se
cundum deū potentiores fuerint
tanto fortior et potentior instat
cruciatio Juxta illud sapien · vi
Fortioribus fortior instat cruci
atio · Que interdum tam profū
de proficit vt omnino se credat
homo de numero reprobōrū · dicēs
intra se · Quia priores gratias tā
q̄z talēta a deo michi tradita ad
lucruz non posui · sed sicut seruꝰ
piger ⁊ neq̄z in ocio corporis ⁊
negligentie hec abscondi · ido
merito hoc patior vt hijs ablatis
mittar i tenebras exteriores Qđ
cum dñs viderit deuotā animaz
non impatiēter murmurare · sed
seipsam districte iudicare reuer
titur · sm illud Ysaie · lxvi · Ad
quē respiciā nisi ad humilē et qē
tum et trementem sermones me
os ? Quartū itaq̄ gaudiuz
deuote anime ifunditur · quo tā
to habundantius letificat aia ⁊
letatur quanto amplius prius se
nouerat conturbatā · gaudēs ⁊
tripudians super ommbus mise
ricordijs dñi · De hoc gaudio
dicitur Ecā · xxx · Non est ob
lectamentum super cordis gau

diu.n · De quo iterum · ij · Re · viij · Nunc inuenit cor suū seruū tuus · Ex hijs exercitijs et viaſ situdinibus tribulationis et cōſo lationis anima deuota diſcit in tribulationibus gaudere · et oia siue bona siue mala sibi cooperari in bonuz Juxta illud ap?Ro ma · viij Scimuſ quomā diligē tibus deum ōnia cooperantur in bonū. ¶ Quintum gaudiū de tribulatione cōcipitur · ſicut prius de iuſtificatioib? deuota aia ē gauiſa De hoc gaudio Corin · vij · dicit Superhabūdo gaudio i ōi tribulatiōe Et Jacobi · i · Omne gaudium existimate fratres cuz in temptationes varias incideritis Sed diceres · Ego non capio hoc verbū quomodo homo in tribulationibus poſitus exultare valeat et gaudere · ſed magis cōtrariū ſentio · hoiez viz in tribulatione positū turbari et tribulari · teſte apl̄o ad hebre · Omnis diſciplina in p̄ſti q̄dem videtur non esse gaudij ſed meroris · postea autez fructum pacatiſſimū exercitatis per eam reddet iuſticie Ad quod dicēdū q̄ licet hō doloreż ſentiat · ſenſuſ etiam tribulationē ingerat Dūt tamen tres cauſe que inſpecte ſaciūt ſpiritum exultare · Per tribulationē enim anīa dei ſignatur · a tribulatione cū profectu certiſſie liberantur · merita cumulātur De primo dicitur Judith · viij · Abraham temptatus a per multas tribulationes probatus amicus dei effectus eſt · Et ſeq̄tur ibidem · Oēs quot q̄t placuerunt deo per mltas tribulatiōes fideles tranſierunt · Vnde Oro · Quem diligit deus corripit a q̄ſi pater in filio complacet ſibi · De ſecundo Pſalmiſta · Cuz ipſo ſum in tribulatione eripiam eum a glorificabo eum · Et m tbi · Hoc pro certo habet ois qui colit te · quia ſi vita eius in tribulatione fuerit liberabiſ · De terco Mathei · v · Beati eritis cū vos oderint homines et perſecuti vos fuerint et dixerint omne maluz aduerſum vos mentientes Gaudete et exultate quoniaz merces veſtra copioſa eſt in celis · Ex hijs ergo trib? deuote conſideratis tribulationes dulcorant · ex quib? homines in ſpiritu gaudēt et letantur · De quibo Bernar · Gaudia noſtra nō perdim? ſed mutamus de corpe in conſcientiam · de carne in ſpiritum ·

¶ Dextū gaudium aie ſancte infundit cū per ſeipſū immediatius et diuinius dignat de? animaz viſitare iplens quod p mſit Apoca · iij · Ego ſto ante oſtiuz a pulſo ſi quis aperuerit mihi introibo ad illum et cenabo cum illo a ipſe mecum · Itez Johannis · xiiij · Ad eum veniem? ſcz ego a pater et manſionem apud eū faciem? Q̄ exponēs Ber

dicens Quid est verbū venire ad aiaz ꝛ erudire in sapiētia Quid ē prēm venire ad aiaz ꝛ afficere ad amorem · Hic spiritus sanctus dulciter inebriat ad dulcedinem pietatis Ex quibus tribus affectibus vna massa inenarrabilis gaudij concipitur · per quam anima absorbetur · ꝛ ab omnibus huius mundi sensibus penitus alienatur Aia enī ex caritate pūs inflāmata · sapia filij illuiata · ex dulcedie spūs sancti inebriata · a semetipsa excidit per inusitatas quasdā affectiōes spirituales letiāe i iubileis ameitatibo · in luie dei · suauitate spūs sci Quē excessuz sponsa in cāticis vōt sōpnuz dicēs Ego dormio ꝛ cor meum vigilat · A q̄ dormitiōe sponsus prohibet eā excitari sic feliciter sopоratā q̄ausq; ipsa velit · Quē sompnū Ber · exponēs sic dicit Ego dicam? frēs si possu? quinā sit ille sōpn? quo dilectā suā spōsus obdormire velit Est enī vitalis vigilq; sopor q̄ sensū interiorē illuiat · ꝛ morte ꝓpulsa vitā tribuat sēpiternā Reuera dormitio ē q̄ tamē sensū nō sopiat ꝫ abducat · Talis itaq; excessu? aut tm̄ aut maxime cōtēplatio ōr · Rerū enīz cupiditatibo viuēdo nō teneri būane vtutis ē · ꝛ pmxero silitudinib? spectā do nō imolui āgelice puritatis ē Vtrūq; dim̄ muneris ꝛ vtrūq; excedere ē Ex hij? affectibus? cognoscim? nobiliori pūtia atq; diuiniori aiaz visitari Dicit enīz Ber̄ · In vtute q̄ immutaris ꝛ amore q̄ inflāmaris deum pūtez intellige · Hic ē finis ꝛ hoc ē bra uiū · qđ sācti ores i hac vita attigāt ¶ Septimū itaq; gaudiū aia cōsequitur cum depositā mole carnis ab huius exilij miserijs egredit · sāctorum cetib? aggregata · iocundat et letatur cu mdño ieternū De hoc gaudio hortatur nos dñs Joh̄ · xv · Hec locut? sum vobis vt gaudiū meuz in vobis sit ꝛ gaudiū vr̄m ipleat ē Et iterū · xvi · Gaudebit cor vestruz ꝛ gaudiū vr̄m nemo tollz a vobis · Hoc autē gaudiuz cōfluit ex omnibus delitijs q̄bus vtimur cor̄ deo · De quibus dicit Ysa · Tūc videbis et affluues et mirabit ꝛ dilatabitur cor tuū quando conuersa fuēit ad te multitudo maris Glosa · Omniū gaudiorum · De quib? adhuc dicit Ocul? non vidit nec auris audiuit nec in cor hois ascēdit que p parauit deus diligentibus se · Ad que gaudia nos perducere dignetur · qui morte vmgemiti sui eadem nobis gaudia preparauit ꝛ c̄

¶ Dominica quarta post pascha Sermo primus de epistola ¶ De datis h?tpis Sermo · xxij ·

OMne datu optimum et omne donū perfectum desursum est a pr̃ Jacobi i. In verbis istis ꝓpositis duo inducit ap?s datum viz et donum Prīm ibi Omne datū optimum Secūdū ibi Omne donuz perfectū. Que duo aliqualiter diuersa diuersimode cōmendat vbi datū optimum a donū perfectū Et iō istoz diuersitas Prīo est ponēda. Secdo vtraq; pars q̃z tum domin? dederit est prosequē da. Est autem hec eorū diuersitas siue differentia · qz noie data omnia bona que in hac vita p̃sentialiter intelliguntur Dona vero sunt illa bona que in futura vita perpetuo possidentur · Ho sunt aūt tria huius tpis data que nobis a dño nūc largiunt viz bona temporalia · corpalia · spiritualia i. res corpus a aīa · q̃ singulis nobis a dño nunc sunt collata · que tūc erunt optima quādo eisdem eo vsu vtimur ad quē vsum eadē nobis a dño sunt donata Tūc em̃ vnaquaq; re optime cum ad intentiōez donātis et optimā eius volūtatē vtimur rebus datis · ex sui em̃ natura a dei creatiōe bona dicūtur Si autem ad sui naturā et bonitatez vsus nobilis accesserit fiunt optia que prius erant bona De natureenim bonitate dicitur Bene · Et erant valde bona · Si autē adiuuante gratia eo vsu propter quē dominus ea nobis contulit vtim̃ non solum bona sed et optima nunc vocantur · Et quia superlatiuus positiui et comparatiui in se virtutem continet · ideo bona in positiuo dicuntur propter naturalem eorum bonitatem · meliora propter nostram quam ex eis facimus vtilitatem · optima cuz per ea implem? dei voluntatem · Quod autem ex sui natura sint bona dicit Gene i · Et erant valde bona Itez ecā · xxxix Bona bonis creata sunt ab initio · Et subiungit Initium necessarie rei vite hominuz aqua ignis ferrum sal lac panis mel butirum oleum et vestimentum · Et sequitur · Hec omnia sicut sanctis i bona sic impijs et pecōribus in mala conuertuntur Vnde Mat'xe · viij Si vos cum sitis mali nostis bona data dare filijs vestris a pr̃ In quibus verbis clare patet q; ipse deus vocat tpalia bona data · Secūdo eadē tempalia que ex sui natura bona dicuntur in comparatiuū transeūt vt sint v dicāt meliora · quia fugim? a cauem? omnem malum vsuz eorum que in hoc tempore nobis dantur · Vnde i Re · Melius vt fugiam ps̄ · Melius est modicuz iusto super diuitias peccatorū multas Item Prouer · xv · Melius est parū cum timore dei q̃z thesauri magni insatiabiles Et itez Melius est parū cū iustitia q̃z mlti

fructus eu3 iniquitate. Et iterū Melius est vocari ad olera cū caritate q3 ad vitulū saginatu3 cū odio. In quibus oībus hoc nobis scriptura insinuat q3 ea que de sui natura sunt bona. meliora erunt si vsui necessitatis deseruiunt ¶ C Tercio bona tpalia dicuntur et sunt optima qñ ipsoꝝ pulchritudo delectatio. ⁊ q̄cq̄d in eis bonitatis cognoscit cōmonefaciunt nos de eternis bonis cogitare. p locū a minori philosophantes ⁊ dicētes. si hec tā vilia. tam pua in hac regiōe dissimilitudinis vmbraliter apparētia tam pulchra fūt et delectabilia. vbi ex singulis ipsis solū singuli sensus reficiūt. q3ta erit delectatio in regiōe beatitudinis vbi non vmbraliter sed veraciter oīs creatura in suo creatore inuenitur a q̄bus omnes sensus delectationibus replētur Cum itaq3 bona tpalia in dei cognitionē nos pertrahunt. nec eisdē nisi ad solū eius beneplacitu3 vtimur tunc vere rationem optimi sortiunt Ad hoc enim vestigia pulchritudis et delectationis ⁊ dulcedinis creatoris i creaturis posuit vt ad creatorem in quo veraciter fūt oīa festinem? Non em3 est dubiu3 quin sibi seruauerit oībus meliora. Et iste est optim? vsus creature. Vnde Sapiē. xiij. Vani sunt omnes hoies in quibo non subest scia dei. et de bis que videntur bona non potuerunt intelligere eum qui fecit. neq3 operibus attendentes agnouerunt q̄s esset artifex. Et sequit Quorum si spēe delectati deos putauerunt sc3 solē aut lunam ⁊c sciāt q3to bis dominator eorū spēciosior est Spēcie em3 genēator hec oīa constituit Aut si virtutem eorum et opa mirati fūt intelligant ab illis quō qui hec fecit fortior est illis. A magnitudie em3 spēciei ⁊ creature cognoscibiliter poterit creator eorū videri Vñ ap?roma.i. Invisibilia enim illius a creatura mundi per ea q̄ facta fūt intellecta cōspiciuntur. Iste itaq3 est optim? vsus bonoꝝ tēpaliu3. vel p cōsequēs ipsa sunt optima cum ab eisdem ammoniti illa ipsa tanq3 insufficientia relinquimus et ad deum a quo vere sunt omnia festinam? Vnde Aug? Omnia huius mundi delectabilia in creaturis sperata in veritate nude ⁊ aperte i creatore reperiunt. Omnia em3 clamant. Ipse fecit nos ⁊ non ipsi nos. Dicq3 fit vt ab bis simus alieni. de quib? dicitur Roma. primo. Seruierunt creature potius q3 creatori. ¶ D Secundum datu3 quod corporale dicitur corpus est cum suis sensibus exterioribus corporis ⁊ membris. quod non solum ex sui condītione sed ex fideli exercitatione bonum dicitur. Nā de bitate

cc"

conditionis eius dicatur Gene.i. Faciam? hominem ad ymaginē et similitudinem nostram vt pre sit piscibus maris et volatilibus celi et bestijs terre viuerse q̄ creature Et iterum sapien.ix. Deus patrum nostroruz qui fecisti omnia verbo tuo et sapia tua cōstituisti hominez. vt dñetur creatuē tue q̄ a te facta ē. vt dispo nat orbem terrarum in iustitia ⁊ equitate Quod licet pricipaliter de aia dictuz sit. propter animā tamen fecit corpus rectuz. vt p illius rectitudinem nos de aie rectitudine cōmoneret. Hinc est q̄ inter oīa corpora humanum corpus nobili? dicitur Propter hoc oīuz creator de? non angelum sed hoiem induit. et semen abrahe sicut dicit ap? in būana spetie apprehendit. Hec tamen bonitas corpi cōcreata erit valde bona. si per fortē conatuz malis resistimus ⁊ bonū q̄tum possumus operemur Hoc enī bonū gratuitū naturali bono corporis additū facit corpus bonum ⁊ nobile supra modum. Hi vero per bonas consuetudines corp? nostrū dei seruitio fuerit abilitatū disciplinis castigatum. virtutibus adornatū. corpus peccati separatū. erit hoc datuz corporis nostri melius q̄z in priori statu fuerit Per talia enī ⁊ similia exercitia disponitur ⁊ pparatur corpus nostruz vt sit tale ad quod homini datū est. De tali corpore sic būiliato dicit Ecā.x. Melior ē qui operatur ⁊ habūdat q̄z qui gloriatur ⁊ eget pane. Et iterum. Date corpus tuū in potestate tua. Hi vero corpus vt p dictum ē humiliatuz per oīa sine coactiōe subiectū esset spiritui. ⁊ virtutes per continuū exercitiū habituate fuerint ⁊ delectabiliter insiderit. tūc corpus erit optimū ⁊ ad statū optimum iam predictū perductū. Et ad hunc statum conat nos perducere Hern. dicens Acāgat se homo necessitatez sibi faciens cōtra necessitatē. ⁊ consuetudinē contra cōsuetudinē. ⁊ affectū sibi formās cōtr affectū. donec plenam mereatur acipere delectationē contra delectationē. vt delectationibus carnis ⁊ seculi saltez tātum delectet eū carē. quātum prius delectabat eū habere De corpe sic nobilitato. iterū dicit Her. Hpūalis hō corpe suo spiritualiter vtēs vtutē eius quā habet aialis hō per vim coactā. rationalis per vim subactam. ipe habet eā quasi naturaliter affectā. ⁊ vbi illi ē obia necessitatis ipe eā habet caritatis. vbi illi vtutis ipse hz eā vsā i mores Ex hijs oībus iaz dictis hoc dcm i fiūma teneat q̄ corp? nr̄z dictum est bonū datū non solum ex condītiōe sed ex mali reluctatiōe ⁊ ex bona operatione Meli? āt ex

ſpiritualium exercitationū et v
tutum humiliatione · optimū ex
plena ſpiritus ſubiectiõe · et vir
tutuz quieta poſſeſſione Ad qđ
cum peruentuz fuerit erit corp?
noſtruz nobiliſſima creatura In
tali emz ſtatu bñ õia cooperã
tur in bonum · Tale enim corp?
valet ſanum · valet infirmum ·
valet mortuum · valet reſuſcita
tum Valet enim ſanum propter
fructuoſam operationẽ · Valet i
firmum propter fructuoſã paſſi
onem Valet mortuum propter
delitioſam q̃tationem · Valet r̃
ſuſcitatum propter glorioſaz re
ſurrectionez · vt merito dicatur
de eo illud Iſa · li · Poſuiſti vt
terram corpus tuum Sicut emz
terra vndiqz profert germen ſu
um · ſic tale corpus vndiqz virtu
tes et gratias germinabit ¶ Ẽ
Tercium datum quod ſpirituа
le diximus eſt anima rationalis
cum ſuis potentijs que ſunt ratio
voluntas et memoria · Que viz
anima · quomodo · qualiter · et q̃
bus exercitijs promoueri debeat
vt et ipſa tranſeat in datuz opti
mum illud elaborandum eſt · A
nima itaqz a bono deo creata · q
in baptiſmo ſcificata · ſi eãdẽ pu
ritatẽ ſeruauerit vel eandẽ perdi
tã per veram penitentiã reformaue
rit dicẽs cũ Iob · xxvii Donec de
ficiam non recedaz ab innocentia
mea · ſciens q̃ non priuabit de?
bonis eos qui ambulant in inno
centia · meretur dicq̃ eſſe veracit
bonum datum · vt ſicenter dica
re poſſit illud ſap · vij · Sortit?
ſum animam bonam · Si autem
hac puritate non contẽta · deuo
tis exercitijs argentum et au
rum ſuperedificauerit · v merita
et virtutes · et potẽtias eius que
ſunt ratio voluntas et memoria
ad deum ſurſum erexerit · et v
namquaqz officio ſuo dignis
et debitis exercitijs ſ̃iformauerit ·
vt viz ratio mãpiat deum agno
ſcẽ · voluntas agnituz diligere ·
memoria in deo cognito et ama
to dulciter requieſcẽ · per quas
potentias q̃ anima ſurſũ eleuata
debitum ordinẽ ſuum hoc ẽ rati
onẽ medij teneat · q̃ totũ mũdũ
ſubſtratuz pedib? ſoluz vero de
um ſuper ſe habeat · ex hijs om
nibus meliorata q̃ nobilitata vt
melior ſit q̃z prius · vt ſic ſtans
dicere poſſit illud Pro · viij · Me
lior eſt fructus meus auro et la
pide precioſo Et hoc eſt qđ dicit
Bernard? Nullũ exercitiuz di
gnius et vtilius eſt homini q̃z in
eo quod melius habet · q̃ in quo
ceteris ſuis partibz preeminet q̃
eſt mens vel animus · Menti ve
ro vel animo cum cetera pars ho
minis r̃gẽda ſit ſubdita · nec di
gnius aliquid ad querẽdũ · nec
dulcius ad inueniendum · nec v
tilius ad habendum q̃z qđ ſolaz
mentem ſupereminet quod eſt
deus · Ac ſi dicat Bernardus ·

In nulla re homo se digniꝰ exé
cet q̃z i eo qđ est digmissima ps
sui q̃ est aia Aia vero i nullo di
gnius se exerceat q̃z in eo qđ solū
digniꝰ est ea quod ẽ deus . Et i
deo anima per deuota exercitia
super creaturas inferiores eleua
ta . cum rationez medij habere ce
perit . vt omnia sint sub illa q so
lus deus super illā . cum inq̃z sic
omnia aia conculcauerit et soli
deo vacauerit longe digmior est
q̃z prius . Ibi autem diuino ad
iutorio et proprio conamine p
mota diuis influentijs et dei dul
cedie alterata ceperit diuis stilli
cidijs feruentiꝰ irrorari . pariter
q̃z intimis suis dino amore medul
latus inflāmari . pro quoruz om
nium frequentia felix aia deo in
cipit adherere . adherens vero de
ate et feliciter viuere . vt fiat qđ
ait apꝰ Qui adheret deo vnꝰ spi
ritus est cum eo . erit datū opti
mum . et tanto habundātius op
timuz q̃zto remotius a se egredi
tur q coniūgitur creatori Augꝰ
Qui intrat in deū intrat in gaudi
um domini q habebit se optime
in optimo ¶ Expeditis
vtcunq; de tribus datis et eoruz
rationibus cur dicātur optia . nūc
dicendum est de secūdo prīcipa
li . viz dono pfecto quod ab ele
ctis dei in futura vita perpetuo
possidet Qđ idarco in singulari
numero ponitur . q vnuz est do
num ꝑpuum viz deus quia licz
diuersi sint riui et radij donorum
omnia tamē dona colligūtur in
vno prīcipio quod ẽ deꝰ . qui se
diffundit et dispergit in ōnem
plenitudinē gaudiorū . Dat ita
q; deus se nob in nobis ad ōnez
satietatē . dat se nobis i proxiꝰ
ad omnem iocunditatē . dat se
nobis in seipso ad ōmū bonoruz
copiosissimā voluptatez Et hoc
est qđ dicit augꝰ in libro de ciui
tate dei . Ita deus erit nobiꝰ no
tus at q; conspicuꝰ vt videatur
a singulis nobis in nob . videat
ab altero in altero . videat in se
ipso . videat in celo nouo et in ter
ra noua at q; in omni que tūc fu
erit creatura . De visione autem
dei in seipso iterum dicit Augꝰ .
Quecunq; bona tēporaliter tran
seuntia ꝑ creature ptes error ap
petit infideliuz . veriora ineternū
manentia in creatore omniuz si
mul inuentura est pietas filiorū
Ibi emz deus pater dabit se no
bis in caritate perfectissima q in
de perfecte erimus amantes . I
bi se dabit nos deus filiꝰ i sapia
lucidissia . et inde erimꝰ perfecte
sapientes Ibi se dabit nobis deusꝰ
spūs sanctꝰ i beigmitate dulcissia .
et inde erimus ommium voluptа
tum supereffluentes In hijs do
miꝰ implebitur quod vox dominі
ca dicitur Luce sexto capitulo .
Mensuram bonam et confertam
et coagitatam . et supereffлu
entem dabunt in sinum vestrum

Mensuram dico bonã · quia illo premio michil melioꝰ inuenit · Cõfertam · quia nulla pars nullus angulus remanebit vacuus qui non voluptate et gaudio impleat · Coagitatã qꝫ vndiqꝫ gaudiũ erit · scz supra de beatitudine · infra de periculorũ euasione · intra de secura possessione · circa de õnium sanctorum participatiõe Superefluentẽ · quia super oẽ meritum supra oẽ desiderium erunt illa gaudia que possidentur Et hec sũt dona de q̃bus dicitur ij · Petri · i · Preciosa nobis p̃missa donauit Et · ij · Corin · ix · Gratias ago deo super ienarrabili dono eius Unde Prouer · xxi · Munꝰ absconditum extinguit iras Quod exponens dñs albertꝰ dicit · Hoc donũ nobilitate siue preciositatis exõibus bonis et donis est electuꝫ · qđ sui preciositate a multis · i · ab oĩbus p̃probis ẽ absconditũ · a amicissimis tantuꝫ datum · Quibꝰ dicturus ẽ in fine dñs Cõedite amici et bibite · inebriamini kmi Ad quod nos p ducere dignetur

¶ Eodem die sermo de euangelio Quare dñs suã p̃sentiam subtraxit discipulis · a quaẽ subtrahit se interdum ab eis Sermo · xxiij ·

Vado ad eum q̃ me misit Job · xvi · Cum sm̃ pri stianuz in vbis signifikbz motum duplex intelligat̃ termin9 scz a quo · et ad quem · io in vbo ꝓposito duo possum9 itelligẽ recessum scilicet · a accessum · a discipulis recessuz · et ad patrem accessuz Prim ibi Vado Secũ ibi ad eum Dñs itaqꝫ sciens discipulos suos gr̃uiter ferre ei9 recessuz ꝑdicat eis vt minorẽ dolorẽ ingerat insinuãs eis eas q̃ presciret ipsorũ dolorem temperabant

¶ Quãendum ergo qꝫ deus homo existens in carne ꝓpter duas eas ascendit in celum recedẽs a discipul9 scz ꝓpter reproborũ indignationem · et electoꝝ promotionez Prio ꝓpter reproboruz indignationez conq̃rendo p̃ illud Isa. Inuacuũ laboraui sine ea · et vane fortitudinẽ meam consũpsi Secundo propter electorum promotionem · vt eos apud patrẽ suis interc̃essoribus promoueret Unde Job · Expedit vobis vt ego vadam Sic adhuc deus spiritꝰ eisdem duobus modis ab hoibus spiritualibus spiritualit̃ recedit

¶ D Sunt autem quinq; eã ꝓpter quaꝰ presentiã suam eis subtrahere disposuit Prio vt carnalẽ amorẽ in spiritualem cõmutaret · Secundo vt locum nobis in celo prepararet · Terão vt ꝑ nobis patrẽ interpellaret Quarto vt mẽteꝰ nras ad supna eleuaret · Quinto vt maiora dona nobis daret · Das causas prosequẽdo · Primo dicimus qꝫ suã p̃sentiã

subtraxerit discipulis vt carnalem amorez in spiritualem cõmutaret Licet enim magna sit deuotio que de carne cristi sumitur et cristo pie compatit̃ & mouetur facile ad õnia que deus i carne p tulit · tam di & ẽ multũ iferior illo spũali amore quo non tam vbuz caro sapit q̃z verbũ spirit? · vbum veritas iustitia pietas · nec eque sunt affecti is qui circa cristi carnem afficiatur · & is qui iustitie zelo semper accensus est qui veritatez vbiq; zelat · qui sapiẽcie studijs feruet · Quorum affectuũ dissitatẽ insinuat Apo· ij · Cor · v · cum dicit Et si nouimus cristũ secundum carnem ſz nunc iam non nouimus Ac si dicat illud Cho · xiij · Cum essem paruulus sapiebam vt paruulus · cum autem factus sum vir euacuaui ea que erãt parnuli Ac si dicat Cum eẽm paruulus i dẽ nouus in fide non arbitratus fuzme aliq̃d scire insi ihesum & hunc crucifixum Cum autem p fect̃ẽ in spiritu sapiebã que sunt spiritus Et quia discipuli erant promouendi et ad graduz altiorem perducendi · Ideo necesse fuerat vt carnalis presentia subtraheretur Vñ Jo · xvi Expedit vobis vt vadam · si enim non abiero paraclitus non veniet Dulcedo enim carnalis presentie et dulcedo spiritus sancti nullatenus simul erunt · Omnis enim qui lactis ẽ

pticeps exps ẽ sermonis iustitie ad hebreos · v · ¶ Secũdo vadit dominus recedens a discipul vt locũ eis prepararet · qui videlicet locus licet ab eterno per predestinationem & in principio per celi creationẽ paratus fuerit · tamen quãtũ ad ianue apertionẽ et meritoriã operationẽ abire eũ oportuit & per sui ingressum celi ianuam aperire · Vnde dicit Jo · Vado parare vobis locum · Q̃d adhuc aperti? insinuat cũ dr Si abiẽo & ꝓparauẽo vob locũ iterũ veniã & accipiã vos ad meipsum Et iterũ Jo · xij · Vbi sum ego ibi & minister meus erit Quia dicit Mathei · xxiij · Vbi fuerit corpus ibi congregabunt̃ & aquile · ¶ Tercio relinquẽs discipulos iuit ad prem vt pro nobis interpellaret · Vnde ad Hebreos septimo Jhesus cristus qui saluare i perpetuũ potest accedens per semetipsum ad deũ semper viuens ad interpellãdum pro nobis Et idcirco ihesus dictus est mediator dei & hominum · Scimus autẽ quia mediator vnius non est · Vnde Romanoruz quinto capitulo · Si enim cum inimici eẽm? reconciliati sumus deo per mortẽ filij ei? · multo magis reconciliati salui erimus in vita ipsius Vnde Johannes dicit · Si quis peccauerit aduocatum habemus apd patrem ihesum cristum · & ipse ẽ propitiatio pro peccatis nostris

Vnde beatus Bernardus · Pe
curum habes accessum homo ad
deum vbi ante patrem filium · ā
te filium matrem habes · filius o
stendit patri latus ⁊ vulnera · ⁊
mater ostendit filio pectus ⁊ v
bera · Nec vlla potest esse repulsa
vbi tot concurrunt caritatis insig
nia · Est ergo ihesus cristus effi
cax aduocat⁹ qui tot linguas ha
bet pro nobis loquentes quot p
nobis suscepit vulnera Quar
to subtraxit se discipulis vt mē
tes eorum ad superna eleuaret ·
vt cum viderent eum quem max
ime diligebant sursū ascendisse
corda eorum post se traheret ad
superna Dinc Mat · vi · dicit V
bi est thesaurus tuus ibi est ⁊ cor
tuum · Quod ergo dudum per
Ysaia · li · verbis monuit dicens
Eleuare eleuare scilicet intellec
tu ⁊ affectu · hoc videntibus ill⁹
m opere docuit · Dinc Iobānis
duodecimo Ego si exaltatus fu
ero a terra omnia trahā ad me
ipsum · Vnde ad Gal' · tercio · A
postolus monet dicens Que sur
sum sunt querite · que sursum sūt
sapite vbi cristus est · Idem No
stra conuersatio in celis est ·i · esse
debet · Obiit · quarto · ¶ Quin
to subtraxit se a discipulis suis ·
vt maiora dona spiritum sanctū
videlicet eis daret · Tantum em̄
differt consolatio spiritus a con
solatione carnis quantū differt
spiritus a carne · Et quia se com
pati non possunt Ideo decuit vt
minus subtraheret ⁊ maioribus da
ret locum · Vnde Bernardus ·
Impleri anima visitationibus
spiritus non poterit que consola
tionibus subiacet carnis · Nunq;
enim iste cum istis misceri pote
runt in eternum · In quo facto ⁊
nos instruimur vt si cōsolatio spi
ritus nos delectat consolationes
carnis respuam? Vñ Ber · Et si
apostoli carni dñice inhērētes? que
sola sancta quia sancti sancto
rum erat · sancto spiritu impleri
non poterant donec tolleretur ab
eis · tu carnis tue que sordidissima ē
⁊ diuersarum spurcíciarum fan
tasiis repleta astrictus ⁊ conglu
tinatus illum meracissimum spiri
tum te putas posse suscipere · mi
carneis istis consolationibus fun
ditus renunciare temptaueris ?
Verum quia omnia que in dispē
satione carnis sue corporaliter fe
cit dominus adhuc non cessat spi
ritualiter actitare · Et ideo sicut
venit in carne ⁊ recessit in carne sic
adhuc eisdem viciissitudinibus
ad nos venit spiritualiter ⁊ rece
dit · testāte beato Bernardo qui
dicit · Dico ego verbum scilicet
deum sponsum anime prout vult
et venire ad animam ⁊ iterum di
mittere eam · tantum vt sensu a
nime non motu verbi ista fieri sen
tiamus · Verbi gratia · cum sen
tit gratiam agnoscit presentiam ;
cum non absentiam queritur

¶ Cum autem in sermonibus de aduentu diffuse dictuz sit de aduentuū eius effectibus · hoc est q̄d veniens ad aiam secuz afferat · quid etiā in ea manens faciat ꝛ quas grās exhibeat · iō hāc materiam dimittim? · solū de eī recessu propter conuenientiā thematis aliquid differatur · Sicut ergo vt prius dixim? manēs in carne propt̄ duas causas ad patrem corporaliter abijt · viz propt̄ reproborū indignationē ꝛ derelictionē ꝛ electorū promotionē · sic eisdez adhuc duabus causis a nobis recedens spūaliter nos relinquit · Quos duos recessus latius exponemus Primo dicētes de recessu reproboruz · Secūdo dicendū quō se subtrahit ab electis ·

¶ Quēdūz ergo q̄ in sacramēto baptismatis animab? singul? se deus coniūgit habitans in nobis per fidez quā diu mortaliter non peccamus · nūq̄z nos derelinquens quouscq̄ ipsuz per inclinationem affectus vel effectuz operis prius derelinquimus Ipse enim fuit grā prim? est in accessu et nouissim? in recessu Vnde Apoca · xxij · Ego sū alpha ꝛ o · ꝛ principiū ꝛ finis Item in eodem Ego sum prim? ꝛ nouissim? Glosa · primus amorez inchoando ꝛ nouissimus amorem scindendo · Vnde Numeri · xiij · Nullū innoxiū ipse derelinquet · Q̄d adhuc apertiꝰ · ij · Paral̄ · xv · insinuat cum dicit Vos dereliquistis me ꝛ ego dereliqui vos Ex hoc recessu ꝛ indignatione infinita mala incurrim? Propter quod Vxee primo dicitur Ve eis cuz recessero ab eis · Quale autē ve nobis derelinquentibus dominuz eueiat Ezechi · xxxiij · nobis ostendit vbi relictis domin? dicit Recessit anima mea a te Et sequit Et dimittam te nudā ꝛ confusione ꝛ ignominia plenā ¶ Vt autez hāc infirmitatem per euidentiorez noticiaz explanem? sciendūz q̄ duplex malū consequitur hominem a deo derelictū scz malū culpe ꝛ malū pene · hoc est malum in presenti ꝛ malum in futuro · Malum autē culpe est omniuz bonorū · i · vtutuz ꝛ meritoz denudatio · Malū vero pene est ipsa eterna dampnatio · De quibus duobus dicit Ihe · ij · Scito ꝛ vide q̄ malū est ꝛ amarū te dereliquisse dominuz deū tuū · Malū dicit propter presentem ommū bonorū priuationem · Amarū ꝓpt̄ eternam dāpnationem ¶ Malū autē culpe triplex est Homo enim derelictus a deo in naturalib? vulnerat̄ · gratuitis spoliat̄ · semiuiu? exanimat̄ Primo dico homo in naturalibus vulnerat̄ · q̄ ꝓ pcā s inflictis lō relinquit̄ ꝓcliuis ad vicia inualidus ad vtutes · nec ꝓt malo resistere nec bonū perficere nec per se resurgē Secūdo gratuitis spoliat̄ q̄ dño

recedente omnia bona que contu
lerat cū eo recedunt Sicut enim
deo habito omnia bona haben
tur · sic ipso perdito simul ōnia
bōa perdūtur Perdūtur em̄ bōa
a deo donata · bōa propriis labo
ribus cumulata · bona ab vnō
sāli ecīa participata Tercio ho
mo semiuiuus examinatur · i · di
midius reliquit̄ mortuꝰ · a dimi
dius viuus Quia vt dicit postil
lator super Lucā · x · de semiuiuo
relicto · pcās inflictis vita grati
e tollitur · a relinquitur vita na
ture Et ita cuz prius viueret du
plicī vita naturali · aīpūali · sub
tracta vita gratie per recessuz de
i q̄ est vita anime solūmō relinq̄
t̄ vita natural̄ Et iō ōmis q̄ habz
pccm̄ ex iam dicta ratione dicit̄ se
miuiu? Rō adhuc apertius insi
nuat̄ Mat · xxiiij · vbi dicit̄ · Si
dixerit malꝰ seruus in corde suo ·
morā fāt dominꝰ meꝰ venire · a ce
perit percutere conseruos suos · a mā
ducet · a bibat cū ebriosis · veniet
dominus serui illius in die qua nō
sperat · a hora qua ignorat · a diui
det eum · ptē q̄ illius ponet cum
ipocritis Deo em̄ ab aīa recedēte
lō dimissus ē · q̄ vita spūali sub
tracta vita natural̄ relinq̄t̄ · a
hec pars relicta ponet̄ cū ipocri
tis · q̄ apparet christianꝰ vel reli
giosus quod nullatenꝰ existit
Secūm malū qō deo recedēte ose
q̄t̄ malū pene · i · dāmpnatio p
trabēs ad infernū · De q̄ malo ōr

Tē · ix · De malo ad malū egre
ssi sūt quia de malo culpe ad ma
lū pene pccōrēꝰ rō ordie ptrabū
t̄ · De his duobꝰ malꝰ culpe a pe
ne ōr Deu · xxviij · Seruies in
mico tuo quē imittet dns tibi in fa
me a sitī a nuditate a ōmi penuria
a hec quātū ad malū culpe pre
sentis tpis Et seqtur · Et auge
bit dominꝰ plagas tuas plagas
magnas a perseuerātes · plagas
pessimas a perpetuas · a cōtinuz
in te omnes afflictiones egipti
quas timuisti Insup vniuersos
languores a plagas que nō sunt
scripte in libro hec scilicet perpe
tuo sustinebis · omniq̄ tempore
calumpniam sustinebis a oppri
meris violentia · et venient super
te omnes maledictiones · a psse
quentes apprehendent te donec
intereas · quia non audisti vōcē
dei tui · Et hec sunt mala que cō
sequuntur eos quos dominus de
reliquerit ex indignatione · eo
q̄ ipsi prius dereliquerunt domi
nū vel per consensus ad peccatū
inclinationē vel operis perpetrati
onē ¶ Secō subtrahit se do
minꝰ ab elās a dilās suis ad ipso
rum promotionem · vbi notabi
lit̄ est sciendum q̄ dominꝰ ma
nēdo se subtrahit a subtrahendo
se manz Redit ei ab elās quā
tū ad grē subtractionē manet cū
eis q̄ztū ad ipoz̄ promotiōez Oc
currit nunc mēorie sile buic qō
Nume · xxij · legim? q̄ ppꝛ

murmurationis a cēsus seductū
se a domino conquestus est Cui
dominus iratus dixit q nullus eo
rū in terrā promissionis intraret ·
quo territi male egisse se cogno
uerūt ⁊ sese in lacrimis afflixe
rūt · ⁊ acūcti armis volebant cū
hostibus pugnare · Quibus per
mot̄ dominus dixit Dic eis
Nolite ascēdere neq pugnetis ·
nō enim sum vobiscū ne cadatis
coram inimicis vrīs Quod expo
nēs Bre · dīt O ineffabilia pie
tatis viscera · si cū ipſ non eras
cum uos vt nō caderent ascendere
phibes Si autem cū ipsis eras ·
quid est quod eis dicis non em̄
sum vobiscum? Sed cum ipsis
eras ⁊ cum ipsis non eras Cū ip
sis non eras vt vincerent · sed cū
ipsis eras ne ab hostibus perirēt
Sic in ꝓposito ab electis recedit
vt grā nō sentiat · ⁊ tamen mā
net vt duris laboribus homo ad
perfectum exerceat ¶ M
Quō aut̄ recedēs sic per subtrac
tā gratiam ꝓmoueat electos ta
liter est videndum Contingit ei
hoc propter nostrā cognitionē ·
virtutū plantationem · fortioris
pugne congressionem · maioris
desiderij inflammationem · maio
ris cautele circumspectionem ·
Primo recedit vt nos ipsos cog
noscamus Nam presente gratia
latent omnia nostra vicia · ⁊ ide
o difficulter nos cognoscere pos
sumus tam miseros ⁊ defectuo
sos · ⁊ ideo recedit dominus vt sub
tracta gratia vicia nostra q̄ tunc
latescūt cognoscātur · Et tunc
cognoscim? quia veri miseri su
mus · Dicit autem Bernardus
q absq; cognitione sui nemo sal
uabit Et ideo subiūgit Volo p
mi animam primo omniū scire
seipsam quia talis scientia non
inflat sed humiliat Secundo ex
subtracta gratia virtutes plātā
tur Sicut enim nutritur caritas
per gratie exhibitionem · sic nu
tritur humilitas per eiusdem gra
tie subtractiōem Timor ergo ⁊
humilitas patientia et si que sūt
sūt similes vtutes subtracta gra
tia nutriūt · Tercio recedit dom̄
nus subtrahens gratiaz propter
fortioris pugne congressionem
Non enim magne est virtutis si
se homo presēte gratia exerceat ·
quia talis exercitatio magis est
gratie q̄z virtutis · Vnde tales
gratie propter earum deliciaſ ⁊
tenerit̄dinem lacti · exercitium
vero sine grā cibo solido ꝑparat ·
Hinc dicit Apo · quibus daz De
licati facti estis quib? lacte op?
est nō solido cibo · Et subiūgit
Omnis em̄ q lactis ē particeps
expers est hmonis iustitie · De
opibo vero sine grā idez dicit ad
Hebreos quinto · Perfectoruz
autem solidus est cibus · De or
dine autem istorum exercitiorū
loquit̄ dominus Ozee secundo
cum dicit Lactabo eā ⁊ ducam

eam in solitudinem & ibi loquar ad cor eius In quibus tangit ordinem exercitiorum Per hoc enim q̃ dicit Lactabo eum tangit g̃tie infusionem per quam lactat teneros atq; nouos · Per hoc ãt q̃ subiungit Et ducam eã in solitudinem tangit gratie subtractionem · De quibus duobus dicitur Iobelis secundo Quasi ort? voluptatis sic terra est coram eo id ẽ eo presente · & post eum solitudo deserta · De tercio autem vbi dicit · & ibi loquar ad cor ei? · tangit vite perfectionem Quarto subtrahit se dominus propter maioris desiderij inflammationẽ · vt carius habeatur quod rarius possidetur · ne contingat nobis quod filijs israhel · qui propter cõtinuum pastum celestis panis mannatis tedio affecti dixerũt Anima nostra arida est super ãbo isto leuissimo · mchil aliud respiciunt oculi nostri nisi manna Et quia secundum Bernardũ auditus mbiamus negatis · ideo subtrahitur gratia vt eam amplius cupiamus Quinto subtrahit se dominus propter maioris cautele circumspectionem · Quod enim facile perditur cautius custoditur · & habitum diligentius cõseruatur · Vnde Macha · vi · de habentib? grãz dicitur Per loca humlia ibant cantes & ordinate · Necesse est enim vt qui gratiam sibi datã cõseruare desiderat ipsã humilitatem cautelam & ordinabilitatem diligentius inuoluat · Hoc est q̃ humiliter caute & ordinate semper viuat homo

Eodem die sermo tertius q̃ non solum pro peccatis arguim̃ sed etiam pro bonis operibus ·

Sermo · xxxij ·

Ille arguet mundum de peccato Johannis tercio sexto capitulo Imminente solempnitate spiritꝰ sancti dominus qui vult omnes homines saluos fieri & ad agnitionem ueritatis peruenire vtilitatẽ quãdam nobis operatur nobis insinuat dicẽs Ille arguet mundũ de peccato · In quibus duo facit · Primo enim spiritus sancti insinuat vtilitatem Secundo eiusdem vtilitatis multiplicatem Primum ibi Ille arguet mundum Secundum ibi De peccato · In primo tria facit secundum q̃ tria in nobis arguet Primo enim arguet nos homies de peccatis q̃ cõmisim? Secõ de bonis que omisimus · Tercio de iudicio quod non timuimus Primum ibi De peccato · Secm ibi · de iustitia Tercium ibi De iudicio Prio ego dicamus de peccato & ppetratione Secõ de spũs sancti redargutione

In primo sciendum q̃ licet infinita peccata in momentis singulis cõmittamus · ita vt nec numerari nec ponderari nec estimari valeãt

quis enim estimet quanta conti
nue per oculos aures ⁊ sẽsus sin
gulos pcã effluũt · omnia tam̃
que ad reatũ obligãt sub quatu
or differentijs perstringamus ·
Peccatoꝝ enim alia cõmittim?
in mali operis perpetratione Ali
a in bom̃ operis omissiõe Alia in
bom̃ operatione Item alia in ma
li obmissione Considera ergo o
ergo o homo si vales in quanto
periculo versetur vita nostra · q̃
nõ solum delinquim? cũ malum
opus cõmittim? ꝫ et cum bõa ob
mittim? · nec soluz in bis sed eti
am cuz bona facimus ⁊ mala ob
mittimus De operibus autẽ ma
lis quãta momẽti? singulis com
mittam? nemo estimaẽ sufficit ·
cum ꝑpheta dauid deuotissimus
ad deũ gemebũdus clamauerat
dicens Circumdederũt me mala
quoꝝ nõ est numerus Et ali?
quid ã elcũs Peccaui sup nume
rũ arene maris · Quod exponit
Her · dicẽs · Quod ergo sine nu
mero quomodo numerabo? Qd
autez numerare nõ potero quõ sa
tisfaciã cũ cogor reddere debitũ
vsqꝫ ad nouissimũ quadrantez?
Sed ⁊ quantũliz quis pemteat
quãtũliz se affligat quid hoc eẽ
poterit contra tãtum cumulum
peccatoꝝ Dinc exclamare hẽm?
cum ꝑpheta Nõ intres in iudiciũ
cũ seruo tuo domine quoniaz nõ
iust · in cõ · t · õ · vi · Nullus enim
apud te iustificabit̃ homo nisi p
te õmũ pccõꝝ tribuat̃ ei remissi
o Dinc ait Dauid Propter no
men tuum dñe nõ propter pñe
meritũ ꝓpiáaberis pccõ meo · mlt̃
tũ est enim Quis numerare suffi
cit quãta pcã cõmittim? In ava
ricia · acadia · gula · ira · iuidia ·
luxuria · superbia · In votorum
fractione · pximorũ lesione · in
rebus psona · fama · deceptiõe ·
visu · auditu · olosactu · tactu ⁊
gustu · quorũ arcũstantie mille
mille modi hoiem trahũt ad pec
cata De quorũ pccõꝝ multitudi
ne dr Ecã · xix · Sepe fit omissi
o sez peccatoꝝ Et subũgit Et
quis est qui nõ delinquat in lin
gua sua? Ac si dicat · Si in illo
solo mẽbro semper delinquim?
quid fiet in alijs que prona sunt
continue ad peccandũ Et si om
nia quinqꝫ exteriora cõpescim?
quis poterit cor domare? De q̃
Gen · vi · Cogitatio cordis intẽ
ta est ad malum omni tpe Et i
deo Ecã · x viij · dicit̃ Assidua ẽ
cõmissio illoꝝ sez pccõꝝ O
Si cui ãt videt̃ pcã sua nõ plu
rima dicẽs Quid fecí? · Causa ẽ
quia intra se nõ ingredit̃ vbi ve
rũ iudiciũ hrẽ poterit de multitu
die pccõꝝ Et iõ hortat̃ nos de?
Eze · iij Ingredere ⁊ includere in
medio domus tue ⁊ videbis abho
minationes pessimas · ⁊ ingress?
vidi · ⁊ ecce similitudo omnium
reptilium ⁊ abhominatio anima
lium ⁊ vniuersa idola depicta in

pariete in circuitu per totuz Ac
si dicat Ingressus introrsū vidi
similitudinem omnium pecato
rum · Qui enim homicidium non
commisit similitudinem tamen
homicidij quod est in fraterno o
dio quis vitauit? Teste Iobe q̄
dicát · Qui odit fratrem suum ho
micida est · Sed deuoto conside
ranti introrsuz apparent omnia
genera peccatoruz vel similitudi
nes eorum que pari pena plectū
tur Et ideo in predictā auctori
tate Eze · viij · sequitur · Et ad
huc conuersus videbis abhomina
tiones maiores Quia quāto ple
nius ad deum conuertimur ⁊ q̄z
co pfundius introrsum ingre di
mur tanto videmus in lumine ve
ritatis plura crimina nos commi
sisse · Vnde Ber · iaz dictū vbuz
Ezechielis exponens dicát Pre
apit nobis de? vt soli solitudiez
cordis nostri ingrediamur ⁊ re
uoluamus veterum sarcinas pec
catorum quibus polluti fumus ⁊
obuoluti · ⁊ inuenimus apud nos
peccatorum habundantiā ⁊ pec
asse nos supra numerū arene ma
ris Ambulamus enim collo extē
to · oculi uostri plem sunt vani
te · aures detractiōe · odoramus
odorem mortis in mortez · os no
strum maledictione ⁊ amaritu
dine plenum est · manus nostre
plene sunt sanguine · veloces pe
des nostri ad effundendum san
guinē · ⁊ si non sāguinē multā ta
men nequiciaz ⁊ multa similia ef
fusiom sanguinis Contriti o ⁊ im
feliciatas in vijs nostris ⁊ non ē
timor dei ante oculos nostros ·
traximus peccatum sicut longā
restem ⁊ sanguis sanguinem teti
git ⁊ non curauimus vt oportet ·

¶ Viso ergo de multitu
dme ⁊ pondere peccatoruz opere
commisso ꝓ hūc videndū est de
peccatis bonorum ob missorum ·
Secundo ergo videndum est de
peccatis contractis ex obmissiōe
operū bonorum Et credo q̄ pl'a
bona obmittimus q̄z mala fa
amus · licet vtraq; innumerabili
a sint ⁊ pmit? infinita · Quod
autem ꝑ bonorum obmissione si
cut ꝑ maiorum perpetratione ho
mines dampnantur · ⁊ fine retra
ctatiōe pertrahantur in infernū
patet luce clarius taz in figura
q̄z in scriptura In figura Luce 8ca
motetáo vbi dominus de ficulne
a ꝓpomit parabolam dicens Ec
ce anni tres sunt ex quo veniens
q̄ro fructū in ficulnea hac ⁊ nō inue
nio succidite ergo eā vtq̄d etiaz
terrā occupat? Et iteruz Matthe
i · viij · Omnis arbor que nō facit
fructū bonū abscidet? ⁊ in ignē
mittet? Similit in scriptura Sa
pientie tercio · Qui neglexerunt
iustū ⁊ a domino recesserunt va
cua est spes eorum ⁊ labores eo
rum sine fructu · ⁊ inutilia opera
eorum Ex his enim patet q̄ e
que obnoxij sunt dampnatio

mis eterne bona negligẽtes sicut mala facientes Si enim mala nũ quaz facerem? bona tamen negligeremus merito tamẽ dampnaremur · Et ideo ab his duobus tãquam sint coniugata eque seriose in scriptura compescimur Vnde dominus qui per Ysai · dicit Quiescite agere peruerse statim subiũgit Discite benefacere · Et pꝫ phibens nos a malo ꝺt · Declina a malo · ⁊ statim subiũgit ⁊ fac bonũ Cui cõsonat illꝺ Luce · xij · quod dominus monet Sint lũbi vestri precincti vt malũ caueatis ⁊ lucerne ardentes vt bonum facíatis Et Apls Rom · xiij · Abiciam? opera tenebraruz ad mali obmissionẽ · ⁊ induam̃ arma lucis ad bõi operationem · Que ideo coniugata sunt quia vnum sine altero nichil valet vel parum · Si enim omnia mala caueamus · bõa ãt eoꝺem conamine non faciamus · ⁊ si bona fácimus mala autẽ simili diligẽtia ñ dimittim? nibil nobis alterum sñ altero proderit ad salutez · Nam de eo qui omnia bona facit peccz autem in vno mortale peccatum faciens dicitur Leui · xxij Si macula3 babuerit non erit acceptũ domino Item Ecclesiastici nono Qui in vno offendit multa bõna perdit Jacobi · ij · Quicunq; totam legẽ seruauerit offendat autem in vno factus est om mũ reus · Et Apostolus Modicum fermẽti totaz massaz corrumpit Similiter õnia mala cauens ⁊ ñ facẽs bõa maledictus est a domino qꝺ innuitur per arborem fici Mathei · xxi · Ihesus videns ficũ arborez secuꝰ viam venit ad eam ⁊ inuenit in ea folia tantuz ⁊ ait illi Nunquã ex te fructus nascatur imeternuz ⁊ arefacta ẽ est continuo · Vnuz ergo fieri oportet ⁊ alterum nõ obmitti · vnde dicere possum? illud Suzãne dañ · xiij · Si enim hoc scilicet malum egero mors michi est · Si autem nõ egero scilicet bonum iteruz nõ effugiam manus vestras Q Terã o dampnamur nõ soluz ex mali perpetratiõe ⁊ bõi obmissiõe sed ex bonorum operatiõe · Si enim nos bonum operamur nõ sicut oportet pro eisdem bonis operibus ita veraciter dampnamur sicut p malis · Sunt autem tres circumstantie que coniuncte bonis nostris operibus ipsa fedant et maculant vt nõ possunt esse grata õmipotẽti domino et accepta · Si enim opera nostra bõa que facimus ante finem dimittimus · si ñ mittimus · si vendimus dampnamur veraciter imeternum · et ñ trãseunt nobis in merituz apud deũ ommipotentem · Primo dico pro bõis operibus nris dampnamur si ea ãte finẽ vite nrẽ dimittimuꝰ Vñ Dauꝰ · xxxvij Firmabo rg nũ tuũ sipseuẽ aueiꝰ facẽ pcepta

mea Item Ecā · viij · Omne op⁹ corruptibile in fine deficiet · a q illud operat⁹ ibit cum illo Vnde Eze · Si auerterit se iustus a iustitia sua a fecerit iniquitatez nū q̄d viuet Omēs iustitie e⁹ quas fecerat non erūt in memoria Itē Mat · xxv · Si dixerit malus⁹ uus in corde suo · morā facit dominus me⁹ veniē a ceperit percutere suos suos · mā ducet autem a bibat cū ebriosis · veniet dominus serui illius in die qua non sp erat et diuidet eū · ponetq; partem eius cū ypocritis In quibus omnibus sētent ips vna est intentio q̄ faciens bona opera a nō perseuerās dāpnabit⁹ cum eisdem · Qui autem perseuerauerit vsq; in finem hic saluus erit Secūdo dāpnamur cū bonis operibus si ea remittim⁹ facientes ea fine diligentia sed cum negligentia tedio a nausea · Vnde Oro · Egestatē operata est manus remissa Et iterū · xij · Manus fortiū dominabitur · que āt remissa est seruiet tributis Quod adhuc apertius Apoca · iij · insinuat⁹ Scio opera tua quia neq; frigidus es neq; calidus · vtinam frigid⁹ ecēs aut calid⁹ · sp qz tepid⁹ es iāpiā te euomē de ore meo Glosa · Euomere id ē de sācto yconsortio segregare ¶ R Tercio dāpnamur cū bonis operibus si ipsa vendimus · hoc est si ipsa pro lucro tēporali foris hoibo exhibem⁹ Q̄d dñs in euāgelio phibet dicens · Attēdite ne faciatis iustitias vestras corā hoib⁹ vt videamini ab eis · alioquin mercedez ñ hēbitis apud prem vestrū qui in celis ē · Vñ Gre · Sepe vos frēs āmone o praua opera fugere · sp mō compellor dicere vt a bona que agitis cū magna cautela teneatis ne per hoc quod a vobis rectū geritur fauor ant hūana gratia req̄ratur · ne quod foris ostenditur int⁹ a mercede vacuet⁹ Quia dēp dari desiderat qui thesaur⁹ in via publice portat Qui⁹ q̄s ergo seinat vel predicat vt hic vel laud vel muneris mercedem recipiat eterna p cul dubio mercede se priuat Hoc autē dico ñ vt pximi opera mā nō videāt · cū scriptū sit Videāt opera vā bona · a glorificēt prem vestrū qui in celis est · Sed vt per hoc quod foris agim⁹ laudes exterius nō queram⁹ Sit autē sic opus in publico q̄tenus intentio maneat i occulto · vt de bonis operib⁹ pximis prebeam⁹ exemplū a tamē per intentionē qua soli deo placere querim⁹ optem⁹ secretū · Dis ergo trib⁹ modis bōa si fiāt nobis nō p derūt ad salutez Licet em̄ p se cō siderata sint bō a bñ tñ nō fiūt · a cū sint iusta iuste tam̄ nō fiunt Nā ad bonitatē opis nō sufficit opus bonū nisi a bene fiat · hinc Deut · xvi dr Juste q̄d iustū ē exequeris Q̄d exponēs Greg ·

dicit Iuiuste qđ iustū est exeq̄
tur qui ad defensionez iustiae nō
vtutis emulatiōe ꝫ amore tpal
pmiꝫ excitat. Ite miuste qđ iu
stū ē exeq̄t q̄ ipsā quaz pretēdit
institiam venūdari minime vere
tur. Juste quod iustuz ē exeq̄
est in affectiōe iustiae ipsaz eā
dem iustitiā querere. Dinc dns
de beliu dixit Job xxxviij Quiꝫ
est hic qui muoluit sētētias ꝫmo
mbo imperitis ꝛ Per hoc ei quod
dixit eum muoluē sm̄as insinuat
eū bona q̄iusta dicere. Per hoc
āt q̄ subiunxit Sermoibo iperi
tis culpauit modū. insinuans eū
bona q̄iusta nō bene q̄iuste dice
re. quia ea protulit arroganter
Qđ adhuc apti? insinuās Ber.
super illo verbo Justi sunt viri mi
sericordie quoz iustiae ob ñ ac
dicit Vi? vt nec tua iustiaa obli
uionez acapiat a tripliā caue pe
riculo q̄ florebit meternū ante do
minum Legis enim quia tepid?
es incipiam te euomere de ore me
o. Legis si auerterit se iust? de iu
stiaa sua omnium iustiarū nō
recordabor Legis quibusdaz di
cendū in iudicio. non noui vos.
illis sine dubio qui receperūt mer
cedem suam Ergo omnis iustiti
a tepida. omnis transitoria. ois
vendita erit in obliuione coram
deo. Dinc quibusdam dicit. Re
muneramur aduerbijs q̄non no
minibus hoc est dicē nō pro bo
uo opere. sed si bonum bene faci
mus tūc meremur. Quod exem
plificat Bernardus dicens Et si
bonus cōstat ee abus tu tam̄ in
sumēdo modū q̄ ordinē nō obser
uans redditis tibi plane nō bonoꝫ
p modum sumēdi maluz. qui ex
propria virtute boi sunt. Et qđ
dicit de abis illud dicim? de opi
bo. Quarto nō solū peccam? pre
dictis tribus modis se d etiaz in
malorum obmissiōe. Possibile ē
enim vt si per nos q̄ ex nobis ac
tualiter nō peccemus tamē p cō
sensum q̄ consilium aliorū erim?
partiapes. Vñ in summa Ray
mūdi ponūtur hi duo versus Ju
ssio consilium consensus palpo re
cursus. Partiapans mutus nō
obstanꝫ nō manifestans Expo
ne Jussio ꝛ qui iubet peccatum.
Consiliū ꝛ qui consulit. consen
sus id ē qui consentit in aliorum
peccata. palpo id ē adulator. re
cursus id est ad quem habetur r̄
cursus ad defensionem peccati.
partipās id est qui partem furti
vel spolij recipit. Mutus id ē qui
non corripit. non obstans id ē q̄
nō resistit. nō manifestās id ē q̄ ñ
manifestat seu prodiderit Dis
quatuor modis maligni spirit?
nobis suggerunt vt pertrahant
nos ad peccandū Ibi enim opus
peccati persuadere non possunt
persuadent bni obmissionem.
q̄ si nec illud possunt persuadere
in bono opere corruptionem. q̄
si nullum istorum attemptant

ad aliorum peccata consensus i clinationez persuadent Sic his quatuor modis insidiatur nob vt dicere possim? illud Eccā. xi. Multe sunt insidie dolosi. bona enim in mala conuertens insidiat et in electis imponit maculas. Vnde Jhere. Insidiantur quasi aucupes laqueos ponentes a pedibus ad capiendos viros id est fortissimos De quatuor insidie prefigurate sunt Jud. ix. vbi dicitur Surrexit Abimelech cum omni exercitu suo nocte a tetendit insidias iuxta siccamā in quatuor locis Quid per Abimelech nisi diabol? qui omni exercitu id est cū ōni dolositate a machiamentis tendit insidias nocte id occulte. quatuor locis iam dictis scz malo p perpetratione. bonorū obmissiōe. boi operatiōe. mali obmissiōe. a quorum insidijs nos defendet deus noster ihesus christus. Amen.

¶ Eodem die sermo quartus Quō spūs scūs aduenies arguit pcā vt veniam consequamur

Sermo. xxv.

ILle arguet mūdū de peccato Jo. xvi. Visum e in precedenti sermone de peccato p nostro quātitate piterq quatuor spēcrum diuersitate. quibus omni tēpore peccam? iniquitatē sicut aerem attrahentes. nunc seruato ordine videamus quomodo spiritus sanctus cordibus nostris aduenies ipsa eadē peccata arguat. a taliter arguat vt veniam consequamur. Veniēs itaq a inueniens in cordibus nostris predicta quatuor genera peccatorū primo intuitu omnia quatuor genera arguit. primo de malis omnissis fugge rens vt ementet. Secūdo de bonis obmissis vt resarciant Tercio arguit boa vt intentiōes corrigant Quarto mala obmissa vt aliena caueātur ¶ Dec resumendo per ordinez. primo diam? q spūs sanctus cordibus nris aduenies inuenit nos viciorum fedibus a predictorum pcō p infectiōibus grauiter fedatos. a qa eius puritati inuenta feditas nō congruit Juxta illud Sapientie. i. In maliuolam animā nō introibit sapiētia nec habitabit i corpore subdito pecatis. que enim participatio iustitie cum iniq̄tate. aut que societas luci ad tenebras. que conuentio luci ad belial. aut que pars fidelis cū infideli. aut quis cōsensus templi cum idolis? vt ait Apo. ij. Co. vi. Et q inquā dulcedim spūs sancti inuenta malicia nō ogruit. ideo ꝓprie ꝓpriū eius est maluz arguere quod inuenit eo q execrabil a abhominabil est ei ōmis iniq̄tas Mod? ergo arguēdi tal? ē Crio ei reuocat nos introitu

et audim⁹ vocem eius dicentem. Preuaricatores redite ad cor Jo q̄ tam efficaciter dicit vt vox ip sa ducat nos ad nos ⁊ arguens statuat nos ante faciē nostrā. et licet dulcis dei spūs in momento ictu oculi p̄ dcās quatuor pec catorū spēs arguat Juxta illud Gre. Nescit tarda molimina spi rit⁹ sancti grā. nos tñ effect⁹ re⁹ red argutiōis exponē cupientes o portet tardi⁹ imorari ¶ C Prio ergo agnit mala cōmissa vt efficacit emēdent Q⁹ āt satis factiōis seu emendatiōis effica cia ibi⁹ consistit scz i plenissima cog tiōe fortissima satisfactiōe. in hu millima exhibitiōe Prio efficacia satisf cōis cōsistit in plenissima cog tione. vt viz sñ dissimulatione si ne palpatiōe in amara cordis contri tione delictorum nostrorū mag nitudiez cognoscam⁹. Nūquā ei ad verā cordis contritionē perue nire poterim⁹ nisi mala que cōmi sim⁹ plenissime cognoscam⁹ De hac cognitione dicit p̄pheta Je. Dirige oculos tuos in viā direc tā i qua ābulasti ⁊ vide vbi mo do pstrata sis Hoc eñ facientes displicebim⁹ nob⁹ vt Ezec. dicit supra malis nris Et itez. xx. Cognoscētes recordabimini vi arū nrārū ⁊ cōmū scelez vrōz qui polluti estis in eis ⁊ displicebitis vobis in cōspectu vestro in om nibus malicijs vestris quas fe cistis. Dec āt displicētia nichil a liud est nisi plena cordis p̄nia. que tunc plena dicit quando cō rā deo delictis correspondet ¶ C Secunda efficacia huius emen dationis consistit in fortissima sa tis factione. quam tunc facim⁹ quando omnia corporis mēbra i penam equiualentem ⁊ peccatis correspōdentem exponimus corā deo Q⁹ facere monemur Deu. xxv. Pro mēsura peccati erit mo dus plagarū Et Apoca. Quātū in delitijs fuit tantum date ei de tormentis. ⁊ hoc intēditur cum in euāgelio dicitur Dignos fac te penitentie fructus Quod est dicere Commensurate satis facti oēm peccato. Quod exponens Greg. dicit. Dignos pñe fruc tus facit qui tantum in satis faciē do a liatis abstinet quantum se meminit de illiatis omisisse Dig nos ergo penitentie fructus facit qui oīa per que ⁊ pro quibus deum offendit in culpa. i sacri ficium deo immolat. cor ad do lendum. linguā ad confitēdum corpus ad castigandū. honores voluptates diuitias p quib⁹ deum offendit abnegādo. De q̄ pul chre dicit Hester. xiij. Cū regi na hester depositis vestes regi as fletibus ⁊ luctu apta idumē ta suscepit ⁊ pro vngētis varijs cinere ⁊ stercore impleuit caput. et corpus suum humiliauit ieiu nijs. omniaq; loca in quibus le tari añ cōsueuerat crinū lacerātiōe

ōpleuit ex bis ⁊ similib? cō dig
na satisfactio homino exhibetur
¶ Tercia efficacia huius emen da
tionis consistit in humillima ex
hibitiōe · vt viz quales nos mt?
cognoscim? vtpote viles ⁊ abiec
tos ⁊ luce dei indignos tales nos
cora deo et hominib? exhibeam?
nō audētes cū publicano nec o
culos ad celū leuare · volentes q̄z
tum in nobis est ōnes eā dē sētē tī
a de nobis tenere quā teste cscia
in nobis cognouim? · ne i sa ccu
lo nrō bēam? diuersa pōdera · ne
sit etiā in homo nā modi? maior
et minor · Cui? contrariū grauit
Ber · reprehēdit dicēs Tu depre
caris in secreto cordis tui apud
temetipsum trutina veritatis pō
derat? · ⁊ foris alteri? preci men
tiēs maiori precio vendē teipsum
nobis quā de veritate accepisti ·
time deū ⁊ noli hāc rem pessimā
facere vt quē builiat veritas ex
tollat vanitas · qđ est pugnare
contra deū ¶ Postq̄z āt spūs
sānctus arguendo pccm cōmissio
nis expulit conuertit se ad argu
endū hoīm obmissionē · vel vt ve
rius dicam? ipso spirante omnia
mala hominis simul et semel argu
ūtur · Quia vt dicit Psal · Velo
cit̄ currit hmo e? Secūdo vt dic
tū est spirit? sanct? arguit ho mi
obmissiōem · qui cuz homines de
negligentia arguere ceperit sta
tim ip̄ accelerat ad faciendū om
nia genera bonī · vt fiat quod di
citur secūdi Parali · xxvi · Ipsū
scilz spūs noster perterritus acce
lerauit egredi Glosa de negligē
tius Hinc Psal · Multiplicate sūt
infirmitates eorum postea acce
lerauerūt Quanto em̄ sordescen
tes in peccatis sunt infirmiores tā
to visitāte grā erunt celeriores ·
Spiritus enim sanctus aduenī
ens multo efficaciu? mouet spm̄
interiorem q̄z āg elus qui percu
ssolatere petri excitauit eum di
cēs Surge velociter · vt de tactis
per spiritū sanctū et excitatis di
cere possim? illud · i · Reg · sc̄do
Infirmi accincti sunt robore · De
hijs ita potest illud Oro · xxij ·
Vidisti hominez velocem in ope
ribus suis · coram regib? stabit · vn
de spūs sanctus spiritui nostro
aduenies opere et effectu dicat
nobis illud Hebre · iij · Festine
mus ingredi in illam requiem
¶ Tercio spiritus sanctus ad
ueniens spiritui nostro arguit
nos de bonorum nostrorum exe
cutiōe · nō q̄ spiritus bonus ar
guat bona opera · sed quia bōa
nō bene et iusta nō iuste fiunt ·
vnde non arguit bonā operatio
nē sed bone operatiōis imutatam
executionem Sciendum autem
q̄ spiritus sanctus ex vtute suo
rum effectuum tribus compara
tur et tribus nominibus nūcupa
tur Dicitur enim fons ignis cari
tas Dixim? autem prius q̄ bo
na opa tripliciter mala fiūt · viz

vel quia vendim? vel quia tepide agim? · vel vsq; ad finez non ducta transitoria dicuntur · Et ideo ſpiritus aduemẽs ex triplici ſua virtute ſiue ex tribus ſuis nominibꝰ tollit vel corrigit iſta tria · Spūs enim ſub ratione caritatis in cordibus noſtris ſpiras prohibet vendicionẽ et docet dei querere cõplacentiam Itez ſub ratione fontis ſpūs ſanctus prohibet bono ꝫ opez ꝫ ceſſationẽ trahẽs ad perſeuerantiam · eo q; fontis proprium eſt riuos ſuos in ſuum principiũ deriuare · et iõ ſpūs ſanctus ſub proprietate fontis non ſinit ab operibus ceſſare · ſed docet nos ea vsq; ad ſuũ principiũ qđ deus eſt continuare Itẽ ſpūs ſanctus ſub virtute ignis tollit tepidã affectionem · et inflammat cor noſtrum per ardoris flagrantiã · Et ſic per iſta tria bona ſpiritus ſancti ipſos ꝫ oppoſita q̃ in nrīs operibꝰ male fiebant nunc corrigũt ✠ Secõ ſpūs ſanctus aduemẽs cordibꝰ nrīs arguit mũdũ i. mundanos de iuſtitia Que ſit aũt iuſtitia quã ſpūs ſanctus arguit eſt taliter videndum Domo enim per redargutionem ſpiritus a peccatis liberatus difficulter ſe continere poterit · niſi ſibi ſuis laborib? aliq̃d tbuat de gꝛtia conſecuta · talem iuſtitiam quam uobis attribuimus arguit ſpiritus veritatis · volens vt totum quod conſecuti ſumus domino retribuam? · qz talis iuſtitia non domino ſed nobis attributa non eſt iuſtitia ſed iniq̃tas maxima Quod ergo dominus prohibet in cordibus hoc ſpiritus ſanctus arguit in cordibus Dicitur enim Deu · ix · Ne dixeris in corde tuo · propter iuſtitiam meaz introduxit me dominus in terram · neq; enim ꝓpter iuſtitias tuas aut equitatẽ cordis tui ingredieris · ſed vt cõpleret vbum ſuum dominus quod iuramẽto pollicit? eſt patrib? tuis Dato ego q; nꝓpt iuſtitias tuas dominus deus tuus dederit tibi terrã hanc in poſſeſſionem cuz duriſſie fis cerui? ppls Vnde Job triceſimoprimo Si vidi ſolem fulgere aut lunã incedẽtẽ clare · et letatum eſt in abſcondito cor meum aut oſculatus ſuz manum meam ore meo · quod eſt iniquitas maxima et negatio contra deũ altiſſimum · Solem enim fulgere videt qui ſibi gratiam eſtimat arridere · Qđ beatus Iob prohibet ſic dicens · Nolo vt vſquam arbitreris lucere ſolem communem diei niſi in cella tua · nuſquam eſſe ſerenum niſi apud te nuſq; opari grãm dei niſi in cõſcia tua · Lunam clare incedentẽ videt qui defectus ſuos per lunaz deſignatos arbitratur lucere in gratia · Manum autem oſculatur qui gratiam in ſe factam ſuis meritis tribuit · Que tria quicunque fecerit iniquitatem facit

maxime. ⁊ deum qui has in se operatur negare videtur in eo q̄ sibi tribuit quod est dei. Quomodo ergo caute agendum sit ne iustitiā deo debitaz nobis tribuam? docet Bernardus sic dicens. Merita habere cures. habita data noueris. fructum misericordiā dei sperueris ⁊ omne periculum presumptionis ⁊ ingratitudinis euasisti. De hac iustitia deo attribuēda dicit Tobie. xiij. Facite iustitiā coram deo credentes q̄ faciat vobiscum misericordiā suam. Glo. id ē q̄ ipse faciat gratiā in vobis. Quod q̄ difficile ē dicit. Ecā. nij. Vsq; ad mortez certa pro iustitia. Et iterū. xviij. Ante iudiciū para iustitiam.

¶ V Quicquid autem minus agit de iustitia seruatur iudicio. quod strictissime incompletam iustitiaz iudicabit. Dic Sapie. vi. dicātur. Qui non custodierint iustitiaz recte iudicabūtur. Vel possumus dicere ⁊ fortitan melius q̄ spūs sanctus arguit iustitiam nostrā minus diminute factam etiam si multū faciūt? Quod enim arguit spiritus sanctus in cordib⁹ hoc conquerunt deuoti tota die. quia quecunq; bona faciūt ex desiderio āplius faciēdi eis videtur q̄ nihil faciāt. Ber. Opus meū vix est vmus hore. ⁊ si amplius est pre amore non sentio. Item Ysai. Omēs iustitie nre tanquā pannus sunt menstruate. Et hoc dicit respectū eius quod vellem? ⁊ deberemus. Merito ergo spūs sanctus arguit nostrā iustitiam quia est ifuficiēs ⁊ deficiens. vt cum ōnia fecerim⁹ dicam⁹? Serui inutiles sumus. ¶ Terāo arguit de iudicio. hoc est q̄ ꝓpter vite nostre imperfectiōem ⁊ iustitie defectionem dei iudiciū non timem⁹. cū tamen in eodem iudicio ponam⁹ ad regulam de male actis in numero pondere et mensura. De q̄ iudicio hoc est sciendū. q̄ quicquid dei iudicio presentabitur iubetur dīstrictissime pena plecti. et hoc secundū diuersitatē et exigentiam culparuz. Vnde Job. Luet omnia que fecit. Item Ecā. De ōni errato ducet te de⁹ ad iudiciū. nullum ōmino peccm̄ dissimulans quod ante te fuerit presentatum. Hoc tamē dei iudicū ad tria genera penarum delinquētiū culpas mittit. scz ad temporalem tribulationē. ad purgatoriq̄ punitiōem. vel ad eternam dāpnationem. Quod lucide. i. Esdre. vij. innuitur vbi dicit. Omnis hō qui nō fecerit legez dei diligenter iudicium de eo erit si ue i mortē siue in exiliū. siue i cōdēpnacōez substātie et. Per hoc em̄ q̄ dicitur in mortem ifinuat per hoc q̄ terāo ꝯcludit siue in exilium ꝯminuat purgatoriq̄ punitiōem. per hoc q̄ terāo ꝯcludit siue in

condemnationem substantie ei? cōminatur paupertatē ⁊ talem tribulationē. Nos aūt q̄ legē dei custodimus eligam? hic tribulari. ne in eternuz oporteat nos cruciari.

Dominica quinta. de speculis in quibo cognoscenda scire poterimus.

Sermo. xxvi.

Si quis est auditor verbi ⁊ nō factor. assimilabit viro considerāti vultum natiuitatis sue in speculo. i. Ja. iij. In exodo legit. xxxviij: Fecit mopses labiū eneū cum basi sua de speculis mulierū que excubabāt in atrio tabernaculi. Hoc aūt ideo factū est. vt in tabernaculuz intrare cupientes specula intuerētur. ⁊ vt deformitates siue immundicies facierū si que in speculis deprehenderentur in lauatorio lauarentur. et defedati quacunq; immundicia tabernaculū intrare nō presumerēt nisi loti. Per hoc tabernaculū regnū celorum accipimus. q̄ nullus ingredit nisi prius lotus fuerit ab omi penitus feditate. quiavt apoc. xxi. dr. Nihil in illā scz celestē patriam intrat inquinatū. Et idarco de? cibus extra hoc tabernaculū ad huc existētibo facit lauacrū baptismū videlicet. in vtute sue passionis consecratū. In quod cupientes ingredi tabernaculū lauarē. quia regnū dei nullus ingredi permittit. nisi sit lauatorio baptismatis prius lotus. dño testante iob. xiij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spū. non potest introire in regnum dei. Q̄d si deinceps in reliquum ḡubus fedamur immundicijs. nō denuo ad primum lauacrū q̄d est baptismus. sed ad secundū lauacrū q̄d est vera penitentia est currendū. Dicit bernardus. Voluntarie nob peccātibo nō denuo inplantamur iterū similitudini mortis ei? per baptismū. sed iā ꝓpria lacrimarum vnda exigitur. propriam baiulare crucē. propria mortificare membra. Idē. Baptismi sacramentū qm̄ iterare nō licet hijs qui sepi? in multis offendūt. frequenti oportet ablutiōe penitētie supplere. Et hoc de lauacro breuiter tactū sufficiat. Nunc de speculis dicendū est que ad sufficientem cognitionē necessario requirunt. Quis enī facē suaz nisi in speculo vnq̄z vidit? Aut quis feditates aut imundicias in facie respersas scire vel cognoscere poterit nisi ituitu speculoz. Per facē aūt status vite nre accipitur. ⁊ sicut facē suā nullus ad plenū videt. sic nullꝰ videt ⁊ intelligit statū suum. Hoc ipsum autez quod de statu nostro inuestigare possu? nunq̄z melius cognoscemus q̄z in speculo proponendo.

Sūt aūt sex specula in q̄bus inuestigare possum? quicq̄d sciri

poterit vel cognosci. Est primū
speculum vita hoī. secundum
speculū scripturaꝝ. teraū est cō
scientiarū. quartū est speculum
creaturarū. quintū āgelorꝝ. sex
tum in patria bt̄oruꝫ. In primo
speculo reg ulamur. In secundo
reformamur In terāo mundam̄
In q̄rto speculamur In quinto
adiuuamur. In sexto glorifica
mur. ¶ Primū itaq; speculuꝫ
est cuiuslibet hoī his vita exē
plariꝰ. ad cui⁹ exemplū corrige
re possum⁹ vitā nām. vt mores
nr̄os ad mores eius. ⁊ba sc̄dm
verba. opera sc̄dm opera regule
mus. hoc semp ante oculos ē ha
bendū. In quoruꝫ oparatiōe no
bis semper erim⁹ viliores. Hoc
speculū apl's n obis ꝓponit de ho
mine xp̄o hebre. xij. cū dicat Re
cogitate eū qui talez a pec̄oribo
aduersū semetipsū sustinuit con
tradictionē vt non fatigemi am
mis vr̄is defic̄entes. Et hoc mo
net nos greg. Exempla bonorꝝ
sepe queramus vt in moribo ꝓfi
ciamus. Nā cum cogitat anim⁹
ad meliora transire quicquid me
lius de alijs audire possit exqui
rit. Nunc huius. nunc alterius
sancti vitam ventilat. vt quod
melius inuenitur imitetur. Ad
hoc em̄ viri sancti intra ecclesiaꝫ
ad loca sūma prouehuntur. ⁊ e
orum vita tanq̄z i speculo pon
tur. vt cūcti videant q̄ debeant
imitari Et hoc est quod mathei
quinto veritas dicat. Nemo accē
dit lucernam ⁊ ponit eaꝫ sub mo
dio. sed super cādelabrum vt lu
ceat omibus qui i domo sūt Doc
fideliter consulit bernard⁹ dic̄ꝰ.
Elige tu tibi meo ꝯsilio hominē
cui⁹ vite exemplar sic cordi tuo
insederit. vt quotiens eius recor
datus fueris ad reuerentiam co
gitati assurgas. ad cuius exem
plar temetipsum ordies ⁊ dispo
naꝰ ac si p̄esens sit. Quod idem
asserit se feāsse. ⁊ quantam emē
dationē sui consecutus ex hoc fu
erit insinuat nobis sic dicens Fre
quenter ego quod fateri nō vere
cundor. corde durus ⁊ rigid⁹ cū
quererem in quo recalesceret spi
rit⁹ me⁹ vtiq; torp̄s ⁊ lāgues.
necvlla parte occurreret qui suc
curreret. per quem bruma rigēs
que sensus stringebat inter nos
dissolueret. ⁊ vernalis suauitaꝰ
spiritalis gratie reuerteretur. tūc
subito forte ad affatum vel etiaꝫ
aspectum cuiusp̄iam spiritalis
viri. interdū etiā ad solā defūcti
siue absentiꝰ memoriā flabat spi
ritus ⁊ fluebant aque. confunde
bar proinde ⁊ humiliabar. ⁊ in
dignū me cognoscebam cui per
seipsū dulcesceret deuꝰ Et nunc
quidē idipsum si acādat auidus
suscipio munus indultū gratum
q; habeo. sed dolēs doleo per me
ipsum nō meruisse atq; vt dicāt
de manu in manum minime acce
pisse cum obmixe hoc peterem.

Pudet nimirum magis ad hominis ꝙz ad dei moueri memoriam Estimo aliquos vestruz idē esse expertos · qua in re quid sentiendū nisi ꝙ nra superbia cōuincit · aut humilitas custoditur ·

¶ A Ex quibo verbis ꝙnta nobis ex hoc speculo diligēter cōsideratoː utilitas pueniat ludde pz Nā ex hoc q̄tē humiliamur edificamur · a desiderio inflāmamur Primo dico humiliamur · cū em̄ videmus similē nobis passibilē tā supra modū plꝰ q̄z nos ꝓfecisse · a nos eadem a maiora ex sola negligētia a incuria sine omni necessitatis obstaculo neglexisse · merito in oscientijs nris cōfundimur · a cora deo humiliamur · Secundo edificamur quia talis humilis recognitio forsitan si deus voluerit aliquid repararet de neglecto · Tercio desiderio inflāmamur · Cū em̄ homi cogitat a fideles ꝙ adhuc plūt neglecta reparare · sepe accingūtur a laborant vt recuperēt qđ hactenus ē neglectū ¶ B Secundū speculū est sacra scriptura · in q̄ nō solū faciē status nri · ꝫ omniū rerū debitā estimationē possum? inuenire · Nō em̄ sola facies refulgat ex speculo · sed quecūq; res speculis applicate in speculo cognoscuntur In hoc speculo bonā voluntatē habētes instruunt · negligētes arguunt · insolentes corripiūtur · sapiētes eruditur · a sic fit omnibo omnia scriptura sacra Et hoc est qđ dicitur ad thimotheū · iij · Oīs scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendum ecce primū · ad arguēdum ecce secundū · ad corripiriendū ecce tercium · ad erudiendū ecce quartū · In hoc speculo sacre scripture videmus precepta que faciamus · prohibitiones ꝙs caueamus · cōminationes quas timeamus · promissiones quas appetamus · Ad hoc em̄ deseruit qđ ait apostolus ad corinthios · xiij · Videmus nūc per speculū scz sacre scripture · tunc aūt facie ad faciē · Dic em̄ ait veritas in euangelio Oīa quecūq; audiui a pre meo nota feci vob · Et hec notificatio cōsistit in speculo scripturaruz · Hec specula mulierū de q̄bo locut? ē moyses grego · sacrā scripturaz interpretās dicit · Specula mulierū sunt precepta dei · in qmbo se aie sce aspiciunt semper · a si que eis insunt feditatis macule deprehendunt · quia dū sacre scripture solerter intendunt · in eis ꝓculdubio vel quid in se celesti viro placeat · vel q̄d displiceat cognoscūt · Grego · Sacra scriptura quasi quoddam speculum apponitur vt interna nostra facies i ea videatur · ibi em̄ nostra feda · nostra pulcra conspiciamus · ibi sentim? quid proficim? · ibi cognoscim? a profectu ꝙz longe distamus ¶ C Tercium speculum

est cōscientiaruz · ita q̄ iste ge
mitiuus intransitiue accipiatur ·
vt sit sensus · speculū cōsciētie
id est speculū cōscientia · Hoc
speculū quanto magis politum
purgatū ⁊ mundatū fuerit · tan
to limpidius homo videt videēda
⁊ cognoscit cognoscenda Hoc
speculū purgauerat ap̄lus cum
dicebat .i. cor.iiij. nij · Nichil mi
chi cōscius sū · Hoc speculum
frequent dīnt inspicere religiosi ·
omni solliātudie curantes vt hoc
speculū ei ad cui? factū est yma
gīe recōforment · Ad quod fāc
endū tripliā diligētia opus est
Est em̄ hoc speculuz diligenter
purgandum · fideliter custodiē
dum · custoditū sapienē ⁊ im om
nibus ⁊ de omnibo consulendū ·
Primo dico speculū cōscientie
cum diligentia est purgandū ·
nichil in ea penitus relinquente?
q̄ accuset · quod suggillet · q̄
gr̄am impediat · Talibo ei ex
erātijs semper opus est · Nunq̄z
ei cōscientia tam sufficienē pur
gabitur quin opus sit vt iterum
purgetur · Et hoc est quod ait
bernardus · Quantumlibet ī hoc
corpore manens p̄fecēris · erras
si viā putas mortua ⁊ non ma
gis cōpressa · Vnum in tanto dis
crimīe consiliū est obseruaē dili
genter · ⁊ mox renascētium ap̄i
tavt apparebūt prompta seueri
tate p̄cadere · nō potest virtus
cū vicijs crescē · ergo vt illa scz
vtus vigeat · ista scz vicia cresce
re non finantur · Scrutemur ita
q̄ vias nās ⁊ i ea se quisq̄ iudi
cet p̄fecāsse · non cum nō inuene
rit q̄d r̄prehendat · ꝫ cum q̄d re
prehendat inuenerit · tunc te nō
frustra scrutatus es si rursus op?
eē scrutinio aduertisti · ⁊ totiēs
non fefellit te inquisitio tua quo
tiens iteranda putaueris De
cundo hoc speculū sic politum ⁊
purgatum est custodiendus ne
purgata iterū illabant · De hoc
hortatur nos dīns deutero · nij ·
Custodi temetipsum ⁊ ammaz
tuā solliāte · Jtē in eodē · xxxnij ·
Custodi te ab omi re mala · Jtē
prouerb · nij · Omni custodia s
ua cor tuuz quoniā ab ipso vita
procedit Tercio cor sic custo
ditum est sapienter in omnibus
⁊ de omnibus consulendum · vt
in rebo dubijs michil omnino sine
cōsilio cōscie faciamus · Et hoc
ē q̄d dr ecā · vi · Cōsiliari? vn?
sit sibi de mille · Nā inter oēs cōsi
liarios hūane sapientie iste cōsi
liarius est requirendus Vñ pro
uer · xiij · Qui agūt oia cū cōsilio
regunt sapiētia · Quia vt ibidez
dr · xi · Ibi erit sal? vbi multa fuit
cōsilia · Vñ ber · Doi deū volenti ⁊
amanti suus semp consulendus
est animus · examināda ē cōscie
tia · quid sit quod in totum vult
⁊ propter quid vult quicquid
vult · Q̄d autē in totū vult p̄mo
cōsiderādū ē q̄d id sit q̄d sic vult ·

beñde quantum velit ⁊ quomo
do velit. ℞i eñ q3 in totū vult
deus est discutiendū ẽ ei. beñde
ñtum ⁊ quō velit. ⁊ vtrū vsq
ad contemptum suiipsi? ⁊ omni
um q̄ sunt vel esse pñt. ⁊ hoc nō
tñ ex iudicio rationis. ꝫ etiā ex
affectu mētis. vt iam voluntas
plus q3 voluntas sit vt amor sit.
vt dilectio sit. vt caritas sit. vt
vnitas sit spūs ¶ D Quar
tū speculū est creatura ꝫ ī quibo
tanq3 in speculo ipsa ꝫ creatorē
ognoscim?. ¶ Dis eñ creatura de
suo creatoꝛe requisita ope clama
re videtur. Ipse fecit nos ⁊ non
ipsi nos: ¶ Cū eñ videm? q ipsa
creatura est tā magnifice creata
relucet patris potētia. In eo aūt
q est tā sapiēt ordinata. relu
cet filij sapientia. In hoc autē q
tā decēt ordiata apparet ꝫ ūs
sci beniuolētia. De quibo tribo
dicit ber. Potētia dei in esse reruz
mesfabilis cōmendat q tā mlta
ta. tā magna. tam multipliciter
tam magnifice sūt creata In mo
do vero gubnandi relucet sapien
tia singularis. q hec q̄dē sursū.
illa vero deorsū. hec in medio or
diatissie sūt locata In modo aūt
reꝫ oseruandi. ꝫmouendi. ⁊ nu
triendi spūs sci benignitas declā
tat. Ex hys patet q in speculo
creaturaꝫ creator ognoscit eui
dēt. Hinc dicit sap. xiij. A ma
gnitudine speciei creature ogno
scibiliter poterit eaꝫ creator vide
ri Cui osonat aplꝰs Ro. i. Inui
sibilia dei a creatura mundi ꝑ ea
q̄ facta sūt intellecta ospiciunt
¶ Quintū speculū ẽ āgeloꝝ vt
iterū intrāsitiue accipiat. Quod
autē speculū dici debeat insinuat
nob dyonisius ī libro de diuinis
noibo c. vi. vbi dicit. Angelus
est ymago dei. manifestacō oc
culti luminis. speculū purū. Di
cit autē ymago dei ꝓpt deiformē
intellectū. Dicit etiā manifesta
tio occulti luminis ꝓpr eiusdez lu
minis intellectualis in alios trīs
formationē. Dicit etiā speculuz
purū ꝓpter naturalē substātie pu
ritatē. ¶ E Ad hoꝝ speculo
roꝝ formā debent se oponere qui
ad perfectionez vite venire festi
nāt. vt qui aliqñ assumendi sūt
ad angeloꝝ ī celo societatē ī hac
quantū possibile est pertingant
ad eoꝝ oformitatē. vt videlicet
semper habeāt in cogitatiōe dei
formē intellectū. in ouersatione
occulti luminis aspectū. in opa
tione purū effectū Primo dico
debent habere in cogitatione dei
formem intellectum. quod con
tingit si semper deum habeant in
intellectu vt ex hac otinua cogi
tatione in deum omnia interiora
nā efficiant diuina. Hoc oñt
habere in conuersatiōe occulti lu
minis manifestum aspectum vt
videlicet in omñ conuersatione e
orum tam in moribus q3 in vita
vbis ⁊ factis deum quodamodo

repreſentent · vt intuentes eos in cordibus eorum iudicent eſſe deum · Tercio debet eſſe ſpeculum purū in ommū operū eo ꝙ effectu · vt viz michil vnq̄z faciant qđ vel alicui? pulueris macula ſit reſperſū · a ihac angelorū forma conſtat perfectio religioſorum · Cū em interius tam perfecte deum poſſidet · vt i exteriori uerſatione refulgere videatur · a cum hȳs duobus exteriora etiaz operapure ſeruent · in hȳs tribus perfectio comprobatur · ¶ Dextū ſpeculū eſt ipſe deus · in cuius intuitu ſci in celo ſeraphīa cōtemplant · De quo dr ſap · vij · Candor eſt lucis eterne ſpeculū ſine macula · Ex cui? vtutis intuitu feliciter erimus deiformes Diuiſius · Deus eſt ſpeculū volūtariū exhibēs ſe ſingulis ſm exigētiā meritoꝝ Vnde reprobi vident eum vt iratum · quem electi videt vt placatū · Qđ nob̄ p̄ac-

Eodē die ſermo ſecundus · Qđ ꝓpter ſex cauſas dñs plus ſupererogat q̄z pmittit Sermo xxvij

AMen amen dico vobis ſi quid petieritis patrem i noie meo dabit vobis · Joh̄ · xvi · Exhortās nos dñs ad oīōis inſtantiā in verbis p̄poſitis nobiſ quatuor inſinuat · Primo em tribuit exauditionis ſecuritatē · ſcđ petentium inſinuat habilitatē · tercio petendarum rerum vtilitatem · quarto modi petendi declarat qualitatez · Primum ibi · Amen amen · ſecundū ibi · dico vob̄ · terciū ibi · ſi quid petieritis · quartū ibi · i noie meo Primo ergo tribuit petentibus exauditionis ſecuritatez · quod innuit? in replicatione huius dictionis · amen amen · quod vt dicit? eſt nomen celeſte ſignans iuramentū · quod ꝓpter duplicez pmiſſionē duplicatur · Primo em ponit vnū iuramentū ꝓpter ſecuriſſiām pmiſſionē · ſecundo ꝓpter eiuſdem pmiſſionis ſupererogationē · ¶ Propter quod ſciendū q̄ hec dictio amen a io hanne i apocalipſi audita eſt in celo · Et idarco quia ihs xps de celo venit in omnibus ſuis iuramētis vſus eſt p̄eomate ſuo · quod tranſlatores nō audebant i latinū ꝓpter ſui reuerentiā tranſmutare · Eſt aūt amen idē qđ vere a fide liter Ideo primum amen vt dixi mus importat ſecuram promiſſionem · ſecundum promiſſionis ſupererogationem · vt ſit ſenſus Amen amen id eſt vere a fideliter dabit pater quod petatis · vt pmū amen ſignans vere importet iuramentum · ſecundum amen ſignans fideliter importet ſupererogationis additamētū · Primo ergo dicendū eſt de promiſſionis ſecuritate · ſecundo de cumulo ſupererogationis · ¶ Sciendū ergo

ꝓ cum deus eterna sit veritas vt impossibile sit etiam eū cum tenuiter ꝓmittit posse mentiri. ⁊ ido quicquid ꝓmisit hoc in tā firma irrefrāgibili stat veritate. vt nulla vnq3 occasione valeat infirma ri. Si autē huic veritati que in simplicibus dei ꝓmissis stat inconcussa deus superaddit iuramentum. intelligat qui potest q3 firmuz ⁊ verū oporteat illud esse. Vnd de illo iuramēto dr ysaye. xlv. In memetipso iurauī egredietur verbū iusticie de ore meo ⁊ nō reuertetur. Est antē verbū iusticie sacre verbū iusticie quod iurauit. De hoc iuramēto dicit ad hebreos. vi. Quū deus neminē habuit per quem iuraret maiorē. iurauit per semetipsū Doies em per maiorem sui iurant. ⁊ omnis controuersie eoz finis ad confirmationez est iuramentū. vt per duas res īmobiles scz veritatem ⁊ iuramentum. quibo impossibile est deum mentiri fortissimū solatium habeamus. Ex hijs oibus que dicta sunt nihil aliud queritur nisi vt veritati dei confirmate iuramētis fidē credulā ⁊ nullo hesitationis scrupulo permixtam habeamus. Si em sine hesitatione iuramēto credimus. transit nobis in debitum quod ꝓmittit. Juxta illd genē. xx. Credidit abrahā deo ⁊ reputatū est ei ad iusticiā. Si autez pusillanimitate nostra prepediti credere nō possumus quod ꝓmittit. videamus quō mumiam? frōtem contra ictus istos. Comminatur em nobis deus per ezechielē. xvi. cuz dicit. Faciam tibi sicut despexisti iuramentum meū Et iterum. xvij. Viuo ego quo niam iuramētum quod spreuit. ⁊ fedus quod preuaricatus est ponam super caput eius Supra modum em deum impedit incredulitas nostra. Vnd math. xiij dicitur de quibusdam incredul. Non fecit ibi deus multas virtutes propter incredulitatem ipsorum. Et idarco consulit nobis ecclē. vij. Non fis incredulus verbis illius Et hec dicta sufficiāt de dei promissione. ⁊ iuramenti eius confirmatione. ¶ B

Nunc dicendū est de promissiōms supererogatione. quod per secundum amen importatur. De qua multa inueniuntur testimonia scripturarum pariter ⁊ figurarum. Vnde mopsi petenti ⁊ dicenti Dñe si inuem gratiam in oculis tuis ostende teipsum mihi Dixit deus. Ego ostendam tibi omne bonum. Exo. xiij. Ecce q3 infinitum. plus continet exauditio q3 petitio Item. ij. regū vs. dauid petenti dei gratiam respondit deus. Requiē dabo tibi ab oibus inimicis tuis. pdicatq tibi dns q ꝓ domū faciet tibi. Et sequit. Et fidelis erit domus tua ⁊ regnū tuū vsq in eternū ante faciē meā. ⁊ thronus tuus firmus

J nij.

erit iugiter. Dauid autē āmiras hāc ſupererogationē iſimitā ſub iūxit. Et domus ſerui tui dauid erit ſtabilita cor̄ dño. qđ admi rando dixit. Et ideo ſubiunxit. Quia tu dñe exercituū deus iſrl reuelaſti aurē ſerui tui dicēs Do mū edificabo tibi. ꝓterea inuenit ſeruus cor ſuū vt oraret te oratōne hac. Nā āmiratio q̄ affectus eſt ſup multitudiem grāz q̄ ꝓmiſit ei de? ꝓmouit cor ei? ⁊ excitauit in admirabilē deuotionē quā ver bis exprimere non valebat. Si militer ſalomon qui petijt ſapiē tiam qua regeret populuz ſibi cō miſſum dictum eſt a domino ter cij regum tercio. Quia poſtula ſti verbum hoc ⁊ non petiſti di es multos nec diuitias aut aias inimicoz tuoz. ſz poſtulaſti tibi ſapientiā ad diſcernendū iudici um. ecce feci tibi ſcdm ſermoēs tuos ⁊ dedi tibi cor ſapiēs ⁊ intelli gens in tantū vt nullus ante te ſi milis tui fuerit. nec poſt te ſurre cturus ſit Et ſequit imediate ſu pererogatio cū ſubiūgit. Sz ⁊q̄ nō poſtulaſti tibi dedi ſcz diuiti as ⁊ gl̄am. vt nemo fuerit ſimi lis tibi in regib? cūctis retro die bus. Silr̄iter in nouo teſtamēto hoc legimus de latrone: de quo luce vicesimotercio dicitur. Me mento mei dominē dum veneris in regnum tuum. et audiuit pro miſſum. Hodie mecum eris in pa radiſo. Cui promiſſo ſuperaddi ta eſt gratia infinita. quia non ſolum in paradiſum receptus. ſz in celo cū dño regnat in eternum Hoc itē de muliere chananea pe tente ſalutē filie legim?. Cui ſup hanc petitionē ſuā ſupererogatiū eſt vt fieret ei quicquid vellet. Sic paraliticus petēs ſalutez cor poris audire meruit dimittunt ti bi pcā. reapiēs nichilomin? cor poris ſanitatē. Hoc ſilr̄iter patet in figura. Vñ numeri. xvij. dū legit de vga aaron quē ex hijs elegero germiabit vga eius. ⁊ ſequitur. Sequenti die cū moy ſes ingreſſus eſſet tabernaculum ecce ſoluit ꝓmiſſum in germie vge. Et ſequit ſuperogatio cum ſubiūgit. ⁊ turgentibo gēmis e rupant flores. qui foljs dilata tis in amigdala deformati ſunt. ſicq̄ pz pl? q̄z ꝓmiſerat euemiſſe Idē etiā ptz. iij. regū. xix. pſa. xxxvij. vbi dr. Non ingre diet rex aſſirioz ciuitatē hāc Et ſequit Egreſſus eſt aūt angel? dñi ⁊ pcuſſit in caſtris aſſiriorū centū octogitaquinq̄ milia Ec ce ꝓmiſit ſimplicit ciuita tē cuſto dire. ⁊ hoc ꝓmiſſum tā gl̄oſe ⁊ mirabilit adipleuit.

Sunt autē ſex cauſe cogētes dñm cur ſic ſupra moduz ⁊ vltra oēm eſtiationē plus ſuperogat q̄z promittit. q̄s dñs albertus in libro de miſſa ꝓſequit ſic dicēs Hec ſunt que omne cor grā exu berare faciunt ad ſubiectos. ſcz

Omnia bonitatem dei partiãpãt

¶ Secundum cor dei mouens ⁊ ad gratiam eum cogẽs est eiꝰ benignitas · que aliquid mgnũ priori bonitati supaddit · Dicatur enim benignitas quasi bona igneitas · vel ignea bonitas · Hec autem benignitas id est bona igneitas est paternus affectus quem ad filios habet adoptiuos · qui videlicet affectuꝰ quasi ignis paternũ cor afficit ⁊ accendit Huc affectum psalmista petebat cũ dixit · Benigne fac domine in bona voluntate tua · De hoc affectu dicatur luce · vi Benignuꝰ est sup ingẽtos ⁊ malos · ¶ Terciũ afficiẽs ⁊ mouẽs cor dei ẽ pietas que est copiosa eiꝰ super nos misericordia · p quam facillime ad omnem miseriam nostraz medullitus permouetur que cõtinue in nos fluit · Sicut enim riui fontium mœstanter nullo cogente ef fluunt · sic riui miserationum suarum quotidie in nos fluunt · Vnde cum miseretur hoc facit de proprio · quippe cuius propriuz est misereri ⁊ parcere · Cum autem vlciscitur ⁊ flagellat hoc facit ab alieno · Nam iniquitates nostre deo deseruiunt ad vindictam · Et hoc est quod dicitur psaye · vicesimooctauo · Peregrinum ẽ opus eius ab eo ¶

¶ Quartum cor dei afficiens et inclinans est dulcedo · per quam deus dulciter cogitat de nobis ·

bonitas · benignitas · pietas · dulcedo · caritas · placabilitas · ⁊ potest addi septimum scz possibilitas siue felicitas · que septem in cuiuscũqꝫ hominis corde ofluxerint hic talis ad omnem gratiã sibi possibilez facillime inclinat · que tamen in corde hominis considerata sunt tãqz scintilla respectu oris ignis · tanqz gutta respectu omnis aque ad eadez prout sunt i corde dei Et quia sic supra modum magna sunt in corde dei ergo cogunt eum gratias magꝰs seu maximas exhibere · ¶ Est autem bonitas vt ait dyonisius suiipsius ad omnia communicatio ⁊ diffusio · que tã magna est in deo · vt eius comparatione nemo sit bonꝰ · domino testante matthei · x · Quid me vocas bonum · nemo bonus nisi solus deus · De hac bonitate dei dicit greg · Esse dei bonitas · natura dulcedo · prorium misereri semper ⁊ parcere Hec bonitas tam superfluens ẽ vt eam communicet omni creature · Et ideo dicitur genẽ · i · Vidit deus cuncta que fecerat ⁊ erant valde bona Hinc dominꝰ albertꝰ dicit qꝫ bonitas dei ⁊ olei virtus in hoc conuemunt · qꝫ sicut inter liquores commixtos nichil est a deo diffusibile sicut oleuz · sic inter bona spiritualia nichil tam lõge late qꝫ comunicatiuũ sui est ⁊ diffusiuũ sicut bonitas Vnde boetius in libro de ebdomadibus ·

bona nra dulciter acceptans · et
mala facilit dissimulans facillie
se effundit ad omem necessitatem
nram De hac em dulcedie dicit
sapie · xvi · Substantiam tuam
et dulcedinem tuaz quam in filios
habes ostendebas · Quo autem
dulcedo dei ostendatur cu in p
prio fonte · hoc est in corde dei sit
incognoscibilis · vt nulli vnqz
creatue ad plenu sit ostensa · scien
du qp in tribus riuulis de abisso
dulcedinis sue emanantibo cog
noscet · scz in eius collocutione ·
mandati executione · spus sci e
missione · De primo dicit psal ·
Quam dulcia faucibus meis &c · Et
iteru · Judicia tua sup mel et fauu
De scdo dr eccl · xxiij · Nihil dul
cius qz respicere in mandatis do
mini · De tercio dr eccl · xxxiij ·
Spiritus meus super mel dulcis
Et iteru · Comede fili mel quia
bonum est et fauus dulcissimus gut
turi tuo · Supr omnia autem dul
cedo luce clarius in eo patet · qp o
nia amarissima eius dulcedie qn
tumcuqz tenuiter respersa in dul
cedinem conuertunt · Hec enim
dulcedo martiribus scis passiones
amarissimas dulcorauit Ex hac
andreas deliderabat crucez dices
O crux diu desiderata · Ex hac
dulcedine stephano lapides tor
rentis dulces fuerunt · Dic licet
concludere qp omnis amaritudo
laboris confusionis doloris hac
respersa dulcedie erit dulcis · De
hac dulcedie dicit bernardus · De
mina dulcedo suauitatis exuberat
in pectore ihesu scz longanimi
tas in expectando · et facilitas in
donando · Ad hoc em diu suspen
dit sententiam vltionis · vt tan
dem aliquando rogatus det facil
lime gratiam remissionis ¶ Quin
tum cor diuinum ad gratiam co
gens est caritas · quia i corde dei
fortis est vt mors dilectio · Hec
caritas cogit eum incarnari · et
quod plus est compulit mori ·
De qua dicit augustinus Cari
tas dicit inuincibilem · ligat om
nipotentem · triumphat de fortis
simo · merita dissimulat · deu ine
briat · ocl'os claudit maiestati ·
et operit multitudinez peccatoz
De qua ezechiel dr · Expandi
amictum meum super te et ope
rui ignominiam tuam · Hac for
tissima caritate victus dicit deus
per ezechielem · xxxvi · Non ppter
vos ego facio · sed ppter nomen me
um sanctum · Ipse enim ad satis
faciendum proprio affectui gra
tiam tribuit non rogatus Vnde
ezechielis · xiij · Diligam eos
spontanee · ¶ Sextum exulte
rans et cor diuinum ad gratiam
exhibendam cogens est placabi
litas · quod non est nisi facilis
placatio que necessaria est in cor
de dei: quia nullum sacrificium ve
teris testamenti sufficere poterat
ad placandu · teste psal q dr Sa
crificium et oblationem noluisti et

holocaustū pro peccato nō postu
lasti. Ideo ex hac placabilitate
filius dei victus corpus sibi ad
optauit qđ p nobis patri i mor
tē offerens ipsum nobis omibo
placauit · quam oblationez in ea
dez vtute qua semel est oblatus
quotidie reuocam? ad aram mac
tandā ministerialiter · ⁊ ideo opz
eum placabilē semper esse · De q
oblatione dicit ecā · xlv · Ipsuz
sez filiū elegit deus ab omi viuē
te offerre sacrificiū deo incensum
⁊ bonū odorem in memoria pla
care pro ppło suo ¶ Septimuz
cor diuinū a fidēs predictis po
test addi sez possibilitas · i qua
potest omia quevult · testāte ps
qui dicit · Omia quecunq; voluit
dns fecit in celo ⁊ i terra · Et .v. co
rinth . ix · Potens est deus omez
gratiam superabundare facere su
pra qz petimus aut intelligimus
Dec septē diuinū cor cogunt ex
uberare ad omnē gratiaz exhiben
dā ⁊ i infinitū vltra qz petimus
Et hoc soluz restare videt vt cor
qđ est receptaculū grē a terremr
euacuemus dilatemus ⁊ amplifi
cemus · vt pdā septē in corde lo
cū inueniāt grām infundēdi Qđ
signatū est · mj · reg · nij · vbi dī
Impleuit mulier omia vasa va
cua qbrē poterat · Illi offerebāt
vasa ⁊ illa infundebat Cūq; ple
na fuissent vasa dixit ad filiū su
um · Affer michi adhuc vas · ⁊
ille rndit · nō habeo · stetitq; ole
um Dic mulier dei gratia implet
oia vasa quevacua fuerint ei ob
lata · que cū defecerīt oleū gratie
fluere statim cessat · Det nobis
deus vt euacuemur ⁊ dilatemur
ad omnem grām nobis possibilē
largiēdā Quod prāre no · di · nē

Eodem die sermo teraus · de ha
bilitate orātiū · Sermo · xxv iij

Domine doce nos orare ·
Luce · xi · Cū fm apl'm
ro · viij · quid oremus si
cut oportet nesciamus · ideo apo
stoli tam p se qz p nobis sapiē
ter rogauerunt vt docerentur ora
re · Expedito ergo vno sermōe i
quo diximus ex parte dei necessi
tatem exauditiōis · cumulum su
pererogatiōis ⁊ causas diuine af
fectiōis · in quibo expediuim?
vnum membrum prime diuisio
nis · nunc dicendum est de secū
do membro scilicet de petentium
habilitate quod necessarium cre
dimus · Cum enim deus facillie
vt dictum est exaudiat · nec ta
men omnis oratio veniat in con
spectu eius · sicut dicitur iobis
Samus qm̄ peccatorem deus nō
exaudit · quod ex parte orātis
vtiq; impedit · ideo secundū or
dinem in primo sermōe proposi
tum · nunc dicendum est de oran
tiū habilitate · Dec habilitas in
nuit nob i hac dictiōe vob scz a
postolis ⁊ imitatoribus vestri

Ac si diceret. Quicquid vos apostoli ⁊ similes vobis petieritis patrem in nomine meo dabit vobis.
Vel quia hec forma nobis in apostolis proposita nimis est arta. nec poterimus ad eā. quia vt dicit ber. Prerogatiuā sanctitatis nō tantū sibi. ꝫ vniuerso orbi acceperit. sicut scriptū est. fusci piant mōtes pp vos pacē. ideo obmissa ista forma subli missima aliā psequamur. q̄ inferi or esse nō possit cū salute. Si enī non essz alia salutis forma q̄z in apostol proposita pauci inuenirent in ista tu salutis. qđ est dicere absurdū

¶ k Ad habilitatez autem omunē ⁊ ommino necessariaz ad orādū octo sūt necessaria. videlicz pcā mortalis imunitas. recta ad deū fiducialitas. p fūda huilitas. offenso ⁊ ignoscibilitas. pseuerantie cōtinuitas. duorū in osensu conformitas. fidei vtualitas ⁊ caritas. ¶ Prima ergo habilitas ad efficacem orationē necessaria est pcā mortal imunitas. siue osciētie puritas. Nā sicut dicit puerb. xviij. Miseros facit pl̄os pccm̄. Qui ei vt dicit eccā. xxvi. trāsgreditur a iusticia ad pccatū de? pauit illū ad rumphcam. ⁊ ideo peccator nullo tpe exauditur Er hoc est quod dicit psalmista Iniquitatem si aspexi in corde meo non exaudiet dns. Unde ysa. i. Cuz extenderitis manus vras auertā oculos meos a vobis. ⁊ cū multiplicaueritis orationes nō exaudiā vos. quare subiūgit causam quia manus vre sanguine plene sunt. Similit ex psona taliū cōqueritur iere. treñ. iij. Cum clamauero ⁊ rogauero excluſit orationem meam Causam propter quā non exaudit subiūgit dns. cum lōge post dicit. Opposuisti nubē ne transeat oratio. glo. nubē scz mortalis pcā. Vñ puer. xviij. dr. Qui declinat aurez suam ne audiat legem oratio eius erit execrabilis Lex em̄ peccatū prohibet. Qui ergo efficaciter orare voluerit. necesse est vt ad tantum sine peccato mortali eius oratio dirigatur Propt qđ dicitur iob. xi. Si iniqtatem q̄ est in manu tua abstuleris. ⁊ nō māserit in tabernaculo tuo iusticia. tūc leuare poteris facies tuam absq̄ macula Glo. scz in orōne. Nec puritas orantiū necessaria in collationibo patrū pulcre describit vbi qualitas aie nre pēne leuisse opat. q̄ si humoris cuiuspiā extrinsecus accidentis corruptione vitiata nō fuerit vel infusa. mobilitate substātie siue tenuissimi spiritus adiumento velut naturalit ad sublime celestia q̄ sui tollit. Si vero humoris cuiuspiam aspergine fuerit pregrauata. non modo in aereos volatus naturali mobilitate rapietur. ꝫ ad yma terre concepti humoris pondere

deprimetur · Ita mens nostra si accidentibus vicijs curis q̄ mundais aggūata nō fuerit · velut naturali puritate subleuata leuissīo spiritalis meditationis afflatu sublimatur ad superna · ¶ Secunda habilitas orantiū est erecte spei ad deuz fiduciali tas · vt videlicet sine omni hesitatione speremus a dño obtinere q̄d oramus · Ad hanc autē fiduciaz ad deū fortiter erigendā tria sūt frequentius meditāda · videlicz veritas promittentis · cari tas volentis · facilis possibilitas omnipotētis · Primū ostendūt ea que prius dicta sunt de dei promissione q̄ eius iuramentis · quibus q̄ illō additur quod primi regum nono dicitur · Omne quod loquitur absq̄ ambiguitate venit · Et quia in ore duorum vel trium testium stat omne verbum · Ideo veritas que deus est tam in veteri q̄z in nouo testamento promisit nobis omia que sperare possumus se daturū · Et primo in veteri testamēto hoc promisit Iosue primo cum dicit · Omnem locuz quem calcauerit vestigiuz pedis vestri vobis tradam · Quod nobis exponens beatus bernardus dicit Quatenus petē fiducie bona dīna porrexeris eatenus possi debis Similiter in nouo testamēto promissionibus q̄ iuramentis ad dandā hanc largam gratiam se constrinxit · Vñ matth · xi · Omnia que orando petitis credite q̄ accipietis q̄ fient vobis · Ibidē · xxi · Quecunq̄ petieritis in oratione credentes accipietis · Vnde iacobus · Postulet autez in fide nichil hesitans · Ex hijs ergo p missis bernardus animatus q̄ zelans pro veritate dei nobis fiducialiter promisit · q̄ sumus omia que petimus accepturi dicēs Nemo fratres paruipendat orationem suam · dico enim vobis quoniam is quem oramus nō parui pendet eam · sed priusq̄z egressa sit de ore nostro ipse scribi eam iubet in libro suo · Et ideo vnuz de duobus indubitanter sperare debemus · quoniam dabit nobis hoc quod petimus · aut quod nouit vtilius nobis esse · Nos enī quid oremus sicut oportet nescimus · sed miseretur ille super ignorantia nostra · q̄ orationem de mignus accipiens quod nobis aut omino nō est vtile · aut nō tam cito dari necesse est minime tribuit · oratio tamen infructuosa non erit · commutans exaudi tionis affectum · q̄ exaudiens nos · q̄ si non ad voluntatem tamen ad vtilitatez · nec habes vnde causeris · sed vnde magis toto cordis affectu in gratiarum actione verseris · quando tanta super te cura est deo · vt quotiēs ignorans petis quod inutile est nō te audiat · ꝫ mutat illō vtiliori dono ¶ Secōm erigēs orantis

fiduciam in deum est caritas volentis Cogitans enim qp in infinitū diligit nos deus vt plus promouere nos desideret q3 nosipsi · merito ex hoc spes nostra se erigit · q ad dñm roboratur Vnde aug̃ · sup hoc verbo · Et in verbū tuū fui perspera[ui] Sperem? q fui persperem? · qm̃ de? cogente paterne caritatis affectu pl? profectū nostrū desiderat q3 nosipsi · nec petere nos rogaret si ea que petim? intenderet denegare · De cui? caritate dicatur · i · iohis · iij · Videte qualē caritatē dedit nob de? pater · vt filij dei nominemur q sim? · Q̃d si filij quis dubitare poterit · vt orantes nō exaudiat quos dilexerat nondū natos ·

¶ Terciū fiduciā orātiū erigēs ad deū est facilis possibilitas omnipotentis · Cū enim consideram? qp eque faciliter soluit vt promittit · merito ex hoc spes nra erigit sine hesitatione · vt quicquid promisit hoc exsoluat · Vñ ecc̃ · viij · Omne quod voluerit faciet · q sermo illius potestate plen? est · Veritas ergo promittentis · caritas diligentis · facilitas omnipotentis spem nrām merito fortificant · q ad deū erigūt ad sperāda omnia q̃ nobis necessaria sunt ad salutē

¶ Tercia habilitas ad orandū est profunda humilitas · quā tūc faciliter cōsequimur si ante dei oculos miserias expādim? q̃s habem? · Vnde facere debem? sicut pauperes · quia vē pauperes sum? · qui cū petunt elemosinas · miserabiliora membra exponūt q detegunt ad videndum · vt per hec vies ad cōpassionē sui prouocent Dic q nos cum dm petim? miserabiliora nra debem? dei obtutibo presentare Et hec sine oi ambiguo in corde dei misericordiam prouocant · Dic enim dicit ecc̃ · xxxv · Oratio humiliantis se nubes penetrat donec appiquet glo · ad deū · nō consolabit nec discedet donec aspiciat altissimus · Et hoc intendebat iudith · xi · dicens · Omnibus q mansueto q tibi semper placuit deprecatio Dic ysayas · lxvi · Ad quē respiciam nisi ad humilem q quietum q trementē sermones meos ? Licet ei in omni statu · in omni vita · i oi exercitio necessaria sit humilitas · maxime tamen necessaria est cū deo supplicam? · Tunc humiliter ei nos exhibeam? tanq3 gens q̃ semper fecit iniquitatem Dne greg̃ · Ille veram orationem dō exhibet · qui semetipsū quia puluis est humiliter videt · qui nihil vtutis sibi tribuit · qui bona que agit de misericordia conditoris esse cognoscit · ¶ M

Quarta habilitas orantis? necessaria est ignoscibilitas · vt si q̃mus nob misereri · q que in deum peccauimus remitti · q nos omnibus in nobis peccantibus remittamus · De hoc monemur ecc̃ · xxviij ·

cum dicatur Relinque proximo tuo nocenti te. ⁊ tunc deprecāti tibi peccata soluentur. Item i eo dem. Homo homini seruat iram ⁊ a deo querit medelam. in homi nem sibi similē nō habz misericor diam. ⁊ de peccatis suis deprecabitur. Ipse cū caro sit seruat irā ⁊ propiciationē petit a deo. Et sequitur. Memento nouissimo ⁊ desine inimicari. Et hoc est qđ dicit dns marci. xi. Dum stabitis ad orādū dimittite si quid habetis aduersus aliquem vt pater vester dimittat vobis peccata vestra. ꝙ si vos nō dimiseritis nec pater vester dimittet vobis pcā vestra. Eadem sententia eadem pena ponit in verbis dñi matb. vi. Si dimiseritis hoīb peccata eorz ⁊c. Vnde matb. xviij. Seruus cui multa dimissa sunt ⁊ nō dimisit dure constringit cū ei vo dm dicatur. Serue neqz omē debitum dimisi tibi qm rogasti me. nonne ergo oportuit te misereri cōserui tui sicut ⁊ ego tui misertus sum⁹. In quo verbo scz oportuit inuitur nobis necātas dimittēdi. Quod si nō fecerimus. fiet nobis quod sequitur Et ira tus dns tradidit eū tortoribus quousqz redderet vniuersum debitū. Quā sententiā cōcludit veritas sic dicēs. Sic ⁊ pater meus celestis faciet vobis si nō remiseritis vnusquisqz fratri suo de cordibus vris. Et idarco hanc sentētiam dispensatiue deus in oratione dnica posuit vbi dicitur. Dimitte nobis debita nostra. vt sicut clauus multiplicatis ictibus durū lignū ingredit. sic ⁊ hec sententia in orōne nra continue replicata ad remittēdū fribus nostris nostris cordibus imprimatur.

Dic dicit crisⁱ. Nichil est quod sic deo similē facit q̄z ledentibus fore placabilē Quod ⁊ filius dei fecit in cruce cū oransⁱ ad patrē dixit. Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Ex cuius orationis vtute multi ad dnm sūt conuersi Quam formā ⁊ stephanus dedit. orās ꝙ suis persecutoribo. ex cuius orationis vtute celū apertū est ⁊ vidit gl'am dei.

Quinta habilitas orantibus necia est perseuerātie otinuitas Ad quā hortatur nos dns luce xi. cū dicit parabolā de tribus panibo mutuandis ab amico Qua ꝙposita cōcludit. Et ille si perseuerauerit pulsans dico vobis. ⁊ si non dabit illi surgēs eo ꝙ amicus ei⁹ sit. ꝓpter improbitatē tn eius surget ⁊ dabit ei quotquot habet necessarios. Et subiūgit. Sic ego dico vobis. petite ⁊ dabit vob. querite ⁊ inuenietis. pulsate ⁊ aperiet vobis. Omis ei q̄ petit accipit. ⁊ q̄ querit inuenit. et pulsanti apietur. In quibus tribꝰ vbis ad pseuerātiā nos hortatur ita videlicet vt ipsa orādi cōtinuitas semp fortior sit seipsa ⁊

robustior perseueret. Quod ip dictis verbis patet diligenter cõ sideranti. Secundaz parabolam iteruz luce. xviij. proponit dicẽs Judex quidam erat in quadam ciuitate qui deum non timebat & hominez non verebatur. Vidua autem veniebat ad eum dicens Vindica me de aduersario meo. & nolebat per multum tempus. Post hec autez dixit intra se Et si deum non timeo. & hominez nõ reuereor. tamen quia molesta ẽ mihi hec vidua vindicabo eam. ne in nouissimo veniens strangulet me. Ex quibus duabus parabolis datur intelligi. qꝫ multo ãplius deus perseuerantibus dat ꝙz petunt. Vnde in collationib? patrũ dicit. Si cũcte nobis ex auditionum cause deficiunt. saltẽ amemus importunitatis instantiam. que abꝫ vlla meriti vel laboris difficultate in cuiuscumqz volentis fita est potestate ipetrãs hoc quod petit. Vnde de hac necessitate perseuerantie dicitur luce. xviij. Oportet semper orare & non deficere Vnde ad thes. v. Sine intermissione orate. Item ecã. xviij. Nõ impediaris orare semper. ¶ Sexta habilitas est duorũ in consensu ofortunitas. ꝙ duo si cõsenserint que cunqz petierint ipetrabunt. Hec autez duo fũt corpus & anima. que tunc consentiunt si spiritus precipiat & corp? obediat. vt cũ dixerit anima vem veniat. & vadat. fac hoc & faciat. vt nõ sint in eis scismata. De horũ duorum consensu dicit mathei xviij. Si duo ex vobis consenserint de omni re quãcumqz petierint fiet eis a patre meo qui est in celis. ¶ Septima habilitas est fidei virtuositas. plena autem fidei virtus in tribulationib us maxime declaratur. Quanto enim magis instat tribulatio. tanto amplius fidei virtus roboratur. De hac virtute dicit luce. xvij. Amẽ dico vobis si habueritis fidem sicut granuz sinapis. dicetis huic mõti tollere & mittere in mare. & tãli hinc & transibit. & nihil erit vobis impossibile. Hec autem comparatio sinapis non sumit a paruitate vt quidam putabũt. sed a virtute. Nõ enim est sensus. si habueritis fidem tam paruam vt ẽ granum sinapis. sed tam virtuosam sicut ẽ virtus sinapis. Que autem sit virtus sinapis declarat gregorius dicens. Granum sinapis nisi terat nequaqz virtus eius cognoscitur. Sic si virum sanctũ tritura persecutionis opprimat. mox in feruorem vtutis vertitur quicquid in illo ante delpicabile & infirmum videbatur. Et sicut carbo sub cinere absconditus si conflatur ignez maximum de se gignit. Sic viri sancti in cinere humilitatis delitescẽtes si premantur id ẽ conterantur. vtutes

maxias in se ostendūt. ¶ De
tanta habilitas orantibus necia
est caritas. eo p omia predicta
fructu careant sine illa. Vñ ecā
iij. Qui diligit deū vsq; in orati
one dierum exaudietur. Vnd a
manti aīe dicat deus illud hester
Quid vis regina hester. que est
petitio tua. et si dimidium regni
mei petieris impetrabis? Super
quod aug? Non sic rex regum
dñs noster sue exaudītionis gti
ā ad dimidiū coartabit regnū.
sed regnū integr cum se toto di
ligentibo tribuet i eternū ¶ No
na habilitas est nostre voluntā
tis ad diuinā conformitas. vt vi
delicet nra petitio ab eius volūtā
te non dissonet. De quo i. ioh.
iij. Hec est fiducia quam habe?
ad deū. quicquid petierimus se
cundū voluntatē eius nos exau
diet. Qd nob ac.

Eodem die sermo quartus. De
diuersitate specier orationis.
Sermo. xxix.

QVm ignoram? qd age
debeam? hoc solū habe?
residui vt oculos nros di
rigam? ad te. paralip. xx. Ex
peditis in ante duobus habitis
pmonibo. pmo viz de exaudien
tis dei securitate. secō de petētiuz
habilitate. nūc sequēs ē dicere
de specier orōnis diuersitate Et
hz pm orātis aff cū mlta orōm
genera videant. hec tñ oia i vnū
secz regnū celor petēdū sunt prī
apaliter ordināda. que clare pa
tent p ps. Qui licz multa orōm
genera i psalmo hinc inde sperā
oraret. hec tñ oia adunauit in v
nā petitionē dicens. Vnā petij a
dño ac. Qd āmonē studuit i eu
āgelio veritas dicēs Primū que
rite regnū dei ac. Quicqd ergo
ncātatis imineat. quicqd ad de
um pmoueat. quicqd expediat
quicqd abesse oporteat. solus de
us in oibo hjs adorād? est. 7 pē
emī de se dicat ecā. In me ois grā
vite a veritatis. Ac si diceret.
Quicqd necessariū ē hoibo totū i
me inuenit. Vñ ber. Nō recte o
ras si extra deū aliquid queras.
magis aūt si extra deū aliqd oras
Vol? ergo de? petat qm in ipso
a p ipsū sunt oia Ibi em sunt re
media vulnez. ibi sūt subsidia
ncātatū. ibi resartit? defectuū.
ibi copie pfectuū. ibi ē quicqd
acāpere vel reāpere vl hrē hoibo
expedit ad salutē. ¶ Vt er
go petētis orō rōnabil beatur.
nūc pmo exordiat de eo z q pe
tēda sūt diuersitate. q oia apls
oclusēs i qtuor speācs distinguit
dicēs i. ad thi. ij. Obsecro pmū
oim fieri postulatiōes. obsecrati
ōes. orōes. grāz actiōes. Licz
āt eo ordie eas ibidē nō posuit.
nos tñ quātū est de ordie realis
ncātatis ita ofilio ei? ordiamus
Est autem postulatio vt dicat b
nardus árca optinēda tpalia a
bui? vite necia deuota istantia.

In qua deus postulantis bonam approbans voluntatez · facit tñ qđ ipē nouit petenti melius expedire · Et hoc ē maxie sctariū hoīm huius vite psperitatē magis desiderātiū · Que quidē postulatio q liter đo exhiberi debeat docz ber · di · In postulatio ē pie ac fidelit est orandū · ꝫ nō est illa ptinacit inhērēdū · qz nos nō scim? · ꝫ pr nr qui m cēlis est · qđ nob in tpa libo istis neciū sit · ℙ ¶ Ad quā petitionē efficacit impetrandā duo nob sunt obꝑuāda · ℙri mū vt non supflua · ꝫ tm̄ necessaria petam? · sicut ille q dicebat · Sed tm̄ victui meo tribue necia · Secdm · vt postqz deo postulationē nrām insinuauimus sic dubitanter speremus vt in nris necessitatibo nobis nullaten? desit · Qđ imprimere curabat dñs cum dicebat matb · xij · Nolite sollicīti esse dicētes quid mādducabim? aut quid bibē? · scit enī pr vr celestis qđ in hijs oīb necē sit · Jđ matb · vi · Respicite volatilia celi qm̄ non laborāt neqꝫ nent · a lilia agri · q si fenum quod hodie est a cras in clibanū mittit deus sic vestit · q̄ntomagis vos modice fidei · Ac si dicerz · si de? puidet a pcurat aues · a qđ mirū est ḃ bas · multomagis vos quoz pr dignat dia a esse · ¶ Q Secūda speties oīonis est obsecratio · q supplicī affectua desiderio pro hijs q̄ ad salutē necessaria videntur est ad dīm dirigenda · vt sunt virtutes · dulces affectiones · desideria ad bñplacitum dei viuendū · a quecūqꝫ sint similia ad salutē aie pmouentia · Quam diffit ber · sic di · Obsecratio est i excercitijs obseruandis spūalib? anxia ad deū supplicatio · Vt āt obsecratio deo efficacit offerat a ipetret q̄ petunt tria sunt fideliter obseruanda · scz affectuosa instantia · patiētia · pseuerātia · ℙrimo affcūosa supplicādi istā tia oīno est necia · vt medulli tus a ex corde intimo ad deuz obsecratio dirigatur · Magna enim sunt q̄ petunt · a ideo magno affectu a desiderio sūt petēda · scz profundis gemitib? · a cēsis desideryꝫ · vt ad nullā ostentationē ꝫ solū ad dei bñplacitū desideret? Vñ bernard? ℙro nc̄tate aie o rādū est nob frequētius a feruētius ꝑ obtinenda grā dei · a vtiles anime pre oīb mundi divitijs preferam? R ¶ Se cūdo patientia in obsecratione oīno est necessaria · Deus enim vt hominez exerceat consueuit ꝑtiam suam a alia que petuntur nō statim daē · sed dona differunt vt crescant desideria · vt eisdez dilatatis a amplificatis abundantior gratia infundatur · Vnde dicit gregorius · Desideria nostra dilatione extēdunt vt ꝑficiant · exercitatī i cōtamine vt maioribꝰ cumulent premijs in retributiōe

aquod impleri conãte cupimus ex ipsa melius tarditate pspera tur. Nam si quecq petita statim daret deus. ex ipã facilitate ipe trãdi dona vilescerẽt. a per cõse quens ãtius pderent. Differt er go deus dona sua que tñ dare de creuit. vt data gtiora fiãt. aqau tius a diligentius ꝺseruent. Dul cius enĩ possidentꝫ q̃ guiozibus la boribꝰ conquiruntꝫ. Differt eti am deus daꝛe qꝺ petitur vt abun dantius tribuatꝫ. Ideo in eorum dilatione patientia sume necessa ria est petenti. Aliã etiã causam huiꝰ dilatiois ponit ber. ꝺ. Vult a se requiri deꝰ qꝺ pollicet. vt ex pmissione deuotio excitetꝫ. sic cq qꝺ gratiꝰ datur? erat deuota ora tio pmereatꝫ. Sic pius dñs qui vult omes hoies saluos fieri me rita a nobis extoꝛquet. et dñ p uenit nos tribuendo gtis agit ne gratis tribuat. Cñ ergo omnes cause dilationis sint vtiles a salu bres ideo nõ frãgamur nec tedio affician̄ur. Dicit enĩ ber. Obse cratioib⁹ insistendñ est cñ oi pa tientia. qꝛ nõ afferũt fructñ misi in patiẽtia. Nonnũq enĩ cñ grã celerius nõ subuenit fit obsecran ti celũ eneũ a terra ferrea. a cum relicta sibi cordis duricia ad vo tñ se exaudiri nõ credit ãxietaꝫ desideratiꝫ a obsecrantiꝫ negari si bi existiat quicquid differt. Cñ enĩ sicut chananea illa pteriri se ac despicã ingemiscit quasi imun

dicã canis pterita pcã sibi ipro perari ymaginaꝫ. a ex tali yma gination̄e qñq patiẽtia piclita tur. ¶ Tercio pseuerãtia ad ob secratioiꝫ instantiã est necia om nino Nã vbicunq steterit obse crãs ibi etiã grã subuemẽs stabit De q̃ ꝺr. ij. thimo. ij. Nemo co ronabitꝫ misi q̃ legittime certaue rit. Inde est q ioseph talarẽ tu nicã habuit. a moyseꝰ caudã ho stie i sacrificium offerre pcepit. Sup qꝺ verbñ grego. Quasi p tẽsa tunica talñ corpis operit. cñ bona actio vsq ad vite nos tmi nñ tegit Et cauda hostie in alta ri offerri pcipit. vt scz oẽ bonñ qꝺ incepimus etiã perseueranti fi ne compleamus. Idem. Mirum non est nec glorioſuz si bona q̃s inclꝛet. sed valde mirabile si intẽ tio recta in bono operꝰ perduret Vnde ber. Boli perseuerantie de betur eternitaꝫ. nam ipã est eter nñ hoiꝭ cõtinuans. cui eterno so la eternitas erit merces. Sed di ceret aliquis Qñ diu obsecratio miꝰ perseuerãtia ꝑdurabit? Quo usq eiꝰ anxietas euanescit. ob secrans in spem venie bilarescit a deuotio in alium affectñ trãsi ens dulcescit. Dijs enim tribus finitur obsecratio a ad aliud ge nus pertransitur orandi. ¶ Tercia speciꝰ est oratio. quam diffinit bernardus dicẽs Oratõ est hominis deo adherentiꝰ effectio. a familiaris q̃dã a pia

allocutio · ⁊ illuminate mentis
statio ad fruendū do q̄z diu licz
Dec oīonis descriptio michil ali
ud insinuat nisi q̄ oīo est dulcis
affect⁹ · cū pcōrum sp̄ūs euul
sis ⁊ vicio ꝓpulsionibus sopitis
dulcit ⁊ delect abiliter nulla ne
cessitate cogente colloquit⁹ quis
cum deo · Dic aut oīonis affec
tus nullis meritis · sed ex īspirā
te gratia efficit⁹ · In qua oatiōe
nil cogit · nil cogit⁹ · sed delecta
biliter orans afficitur · In hac o
ratione multiplex dulcedo in cor
de hominis confluit · Ibi enī vt
dicit bernardus in luce veritatis
in sereno mundi cordis vltro pa
tet sibi mūda ac serena sciētia ·
⁊ libere se īfundit de deo affecta
memoria · ⁊ vel illuminatur intel
lectus · vt libere seipsū deflet hu
mane fragilitatis defectus · Q̄d
est dicere · Memoria dulcit affi
cit̄ de do · intellectus illumina
tur ad cognoscendum deum · et
ipsius dignationem ⁊ ca se pau
perem · ⁊ voluntas iflammatur ca
ritatis affectu Et quia homo tā
dulcit affectus otendit medul
litus placere deo de siderās ommū
labores subire sed nō prevalēs ·
ideo dulcit deflere īcipit huma
ne fragilitatis defectus · Talis
autem oatiois affectus licet no
stris non acquiratur conatibus ·
nostrum tamen semper est ꝓpa
rare cor ⁊ expedire a malis affec
tiomb⁹ ⁊ seculi occupatioib⁹ ·
vt die dñi ⁊ in hora beneplacīti e
ius homo devotus sentiens ⁊ pre
sentiens aduentuz grē occurrat
ei fideliter expeditus · Dec aut
gratia tante est liberalitatis ⁊ tā
dilatate virtutis · vt quandoq̄
querentem transeat · ⁊ non quere
tem preueniat · Vnde bernardus
Nonnunq̄z pure oatiois affe
ctus ⁊ bona illa affectiois sua
uitas non inuenitur · sed ipse af
fectus inuenit eum scz hominem
non petentem · non querentem ·
nō pulsantem · ⁊ quasi nesciēte
gratia preuenit · ⁊ tanq̄z genus
seruorum suscipitur in mensa fi
liorum · cum rudis adhuc ⁊ ina
piens animus in cum orādi assu
mitur affectum · qui pro pre
mio sanctitatis reddi solet meri
tis perfectorum virorum Quod
cum sic agitur vt vel in iudiciuz
suū nō liceat negligenti nescire
quod negligat · vel vt prouoca
tio caritatis amorem in eo grātie
vltro se offerentis accendat · In
quo proch dolor plurimi fallunt⁹
qui cū pascunt⁹ pane iā se filios
esse arbitrant⁹ · ⁊ deficientes vnde
ꝓficere debuerāt ex visitāte grā
euanescūt in cōsciētijs suis · se a
liq̄d ee arbitrātes cū michil sint ·
⁊ de bonis dñi non emendant⁹ ·
sed indurantur · Pascuntur em
a patre deo de preciosiori gratie
substantia · serui vt affectent
esse filij · ipsi vero gratia dei abu
tentes efficiuntur inimici · vt etiā

abutantur ſcripturis ſanctis in
pcās. ablandientes ſibi p eas
dicunt ſibi id vxoris manue Sbi
dñs voluiſſz nos ocādere. ñ ſuſce
piſſz ſacrificiū de manibo nris. a
ſic nimia ſecuritate torpētes a g̃
tia euanescūt. Dec orō pmouē
te grā in tantū qñq; pficit vt pre
nimio deſiderio vba deficiāt. aſo
lū ſuſpiriis deſideriis aſanctis af
fectibo euaporādo exalatur. In
qua orōne vba omittunt. qz oia
inſufficientia vident ad expmē
dū ardorē deſiderij in aia tūc con
ceptū. De q̄ i regū i dr. Anna
loq̄bat in corde ſuo tātūmodo labia
illi? mouebant. a vox penit? nō
audiebat. Estimauit igit help eā
temulentaz dixitq; ei. vſq quo e
bria es. digere paulisper vinuz
quo madēs. Respondens anna Neq
q̄z inquit dñe. nam vinum et oē
quod iebriare potest nō bibi ſed
effudi aiam meā in ſpectu dñi
Tales orōnes habēt apud dñm
vim clamoris oris Propt quod
dixit dñs mopſi. quid clamas
ad me. cum tñ vox eius pēitus
non audiret. ¶ Quarta ſpeci
es orationis est gratiarum actō.
quā tunc demum exhibemus q̄n
omnibus malis extirpatis a om
nibus hostibus peccatorum deui
cis homo deuotus omēs oratio
nes ſuas et obſequia format i af
fectū gratiaz actionis. Quam
deſcribit bernard? ita dicēs Gra
tiaz actio est quedā iugis boni
tas mentis et ꝓpoſiti anim orās
p omib? ſemp. et gratias agēs
in omibus. tot modis i orōe vel
grārum actione in deū iugiter ſe
reſundens quot in ſuis ncētatib?
vel ſolatioibus im pxim etiā cō
paſſioibus vel congratulatioib?
caſuales ſibi in hoc materias iue
nit pius affectus Dec oratio p
figurata est in veteri testamento
per hostiam pacifica que dicta ē
ab hoste. quam tūc dño offere
bant q̄n hostes deuincebantur.
vel quando pacis tranquillitate
viuebant. De qua hostia leuit.
xxij. dicit. Sbi immolaueritis ho
stiam pro gratiarum actione do
mino vt possit esse placabilis. eo
dem die quo imolatis comedetis
eam. Eodem em die comedere ē
hostiā pacificam que offertur p
gratiarum actione. q̄n gratiaruz
actionem per voces laudis deo
oblatam opere adimplem?. De
hac ſpecie orationis iterum dicit
ber. Grāz actio est orō. quā p
paucos attingē credo. et q̄ rarior
eo pciosior est. q̄ tūc veracit ad
impletur q̄n i tribulatioib? eque
ſicut in bñficio gz exhibitioib? ex
affectu cordis dño grās agim?
fiducialit ſperātes q; ab eo tē no
bis tribulatioes exhibebant ad
pfectū. De hac dicit apl?us i.
thes. v. In oib grās agite. niſi
em flumia grārz actionū i fontē
dei iugit diriuem? nō fluet flūia
grārz. Et hoc ē q̄d monz ſapiēs

Ad mare vnde exeūt flumina reuertant vt iterum fluant Quod exponēs bern⁹ dicat · Origo fontium & fluminū oīm mare est · & vtutū & sciarū dñs xps · Qd si copie aque p secretis subterraneis q curribo meāter equora repetūt · vt inde rursus ad vsus nros iugi erumpāt obsequio · cur nō spiritales riui vt arua mentiuq rigare non desināt p prio fonti sine fraude reddant ? Qd nob prāre dignet dñs nr ihs xps q ē fons & origo ommium bonorum i secula seculorum Amen ·

De sex ascensionibus quas de⁹ nobis proposuit in seipso ·

Sermo xxx ·

AMice ascende superius · Luce · xnij · Dñs noster ihs xps volens nos docere quō in celum ascenderemus fecit quod docuit & ascēdit in celū Sed quia ascendere non potuit nisi prius descenderet · descēdere autē eū vel ascendere nō patieba tur diuinitatis siue simplicitas · q̄ppe que nec augeri nec minui · nec aliquo mō variari poterat · assumpsit in vnitatem siue persone naturā nostrā in qua ascende ret & descenderet · Viamq nob qua & nos ascenderemus ostendit · Manens itaq quod erat in sua natura · descendit et ascēdit p ter nos i natura nostra · Descēdit quo inferius nō decuit · ascēdit etiā quo celsius non potuit · vt et nos ascendere doceremur · In verbis ergo p positis tria possumus intelligere · viz ascendentis humilitatē · ascensionis veritatē · in modo ascendēdi difficultatē · Primū ibi · Amice · in quo ascendentis humilitas accipitur · secūdum ibi · ascende · in quo veritas ascensionis intelligitur · terciū ibi · superius · in quo difficultas innuitur · ¶ Primo ergo in verbis p positis hortatur dominus singulos & vniuersos in nine · amice · vt ad eius gaudia in celis preparata nobis eternū perfruenda ascendamus · Sed anteq ascēdamus oportet nos nomen amici induere secundum nomen et veritatem · Soli ergo amici ascendunt · et inimici descendendo dimerguntur · testāte iob quadragesimo qui dicit Facies eorum dimerge in foueam · Et etiam ysaye Inimicos eorum dimersit in mare ommium miseriarum · Qui ergo ascendere desiderat · rat primo amicum se exhibeat · ¶ Sunt autem quinq genera exercitiorum que ad dei amicitiam nos abilitant & disponunt · videlicet mandatorum observatio · conscientie depuratio · secretorum reuelatio · voluntatum cōformatio · sincera ad deum dilectio · Primo ergo amici dei erim? si ei? mādata fideliter obseruem?

Die ioh̄. xv. ōr. Vos amici estis si feceritis q̄ precipio vob̄. Nam sine hoc amicicie signo null⁹ ascēdit superius sicut math̄. xix. ōr Si vis advitā ingredi serua mādata. Secōm amicicie signū ē conscientie depuratio Nulla em̄ amicicia potest cadere inter deū ⁊ amicā nisi a pcā⁹ fuerit depurata. Vñ puer. xxij. Qui diligit cordis mundicā habebit amicum regem. Vñ cant. i. Ecce tu pulcra es. ⁊ statim sequit amica mea. Vñ pcā hōtibus dicit̄ ysa. lix. Iniquitates vr̄e diuiserunt inter vos ⁊ deum. Terćo amicum dei ondit reuelatio secreto⁹. Cum em̄ hoiē⁹ mutuo sibi aperiunt corda sua amicā dicunt̄ admiicez. Vñ dñs ysaye tāq̄ amico suo dixit. xlv. Ostendā tibi thesaurū secreto⁹ meorū Et ad iheremiā xxxiij. Annunćabo tibi grādia ⁊ firma que nescis. Dīc dicit̄ ioh̄. xv. Jā nō dicā vos seruos sz amicos meos. q⁹ ōnia q̄cūq; audiui a pr̄e meo nota feći vobis. Cui ergo de⁹ sui dignatione sua secreta reuelabit ⁊ hō ecōuerso per intimā vim fue deuotionis deum exorabit in hys duobꝰ vtriusq; ꝯsistit amicicia. Quartum amicicie signuz dei ⁊ hōim ē voluntatuz ꝯformatio. Vñ veritas dicit math. vij Qui fecerit voluta pr̄is mei ipse me⁹ fr̄ soror ⁊ mr̄ ē Si aut fr̄ et soror ⁊ c̄ ergo amicā? Vñ tulli⁹ Vero⁹ amico⁹ pro prīū ē itē velle ⁊ nolle. Quin tū amicicie signū est ad deū sincera dilectō que ex pte dei ꝓbat̄ ⁊ ostendit̄ p tribulationū immissiones Vñ iudith de abrahā dicit. Per multas tribulationes pbatꝰ aicus dei effcūꝰ ē Cui cōsonat illd̄ puer. Quē diligit dñs corripit ⁊ q̄si pr̄ in filio ꝓplacet sibi. Dīc apoc̄. iij. Ego quos amo arguo ⁊ castigo. Aug⁹. Tribulationes ⁊ angarie q̄ apud hoies sūt inimicicie apd̄ deū signa sunt euidētissie caritatis. Sincera aūt dilectio hois ad deū i hoc ꝓbat̄ si ex huiusmodi tribulatioib⁹ hominis dilectio nō torpescit. Dic puer. ix. Argue sapientē ⁊ diliget te. Sequit̄ secōm principale secz ascēsionis veritas. q̄ per hoc vbū ascēde interp̄tat̄. Alit em̄ signficatio vbi caderet ab effectu. qd̄ impossibile est in verbꝰ dñi. q̄ de se dicit puer. Veri sūt ꝓmones mei oēs. Quō aūt ascēdere debea⁹ vt seq̄mur eum qui nomie amicā tā dulcit̄ nos vocauit. ipse de⁹ nobꝭ insinuat in seipso. qd̄ ondit ber. dicens. Nobil̄ creatura sum⁹ ⁊ magne cuiusdā dignitatis vmbram gerim⁹. ⁊ id̄o altitudinez naturali desiderio appetimus omēs. Deus autē in sūmo existēs ascēdē ñ potuit ideo descēdere oportuit vt ascendere nos doceret Et hoc ē qd̄ ait apl⁹s epb̄. iiij. Xp̄us q̄ dñdit ipse ē q ascēdit sup oēs celos De cuius

descensū dicāt bernardꝰ · Quia non erat quo ascēderet · descēdit altissimusꝰ a suo nob descēsu sua uē ac salubrē dedicauit ascensū · ne ascensionis cupidi in ascēsū declinaremꝰ eiꝰ qui dicebat ysa · xnij · Ipe dedo in monte testamē ti in lateribo aquilonis De q̄ ber nar · Ve vobis si noluerimꝰ eum sequi q̄ ait · Ascendā in montez testamenti a sitis ero altissio · q̄n ti tñ vsq; hodie feda sequunt in felicia aq; vestigia · pmo vero q̄z pauā euadūt quibꝰ nō dñandi libido dñetur · V A quibus vt nos traheret deꝰ sex vt p dixim? ascēsiones ꝓposuit in seip so · in quibo qui eū sequit nō erit insipies Primo ergo ascendit asellū ad builiter sedendū · secū do crucē ad patiēdū · tercio i mō tē ad adorandū · quarto in mon tē ad transfigurandū · quinto in mōtē ad docendū · sexto in celuz ad eternalit quiescendū In qui bus ascēsionib? pfectio vite hu mane nob ꝓponit · continēs pfe ctā plene in se scificationē vite eiꝰ q̄ nūc est parit a future · Pri mo ergo ñ tpe ꝙ ordie dñs ascē dit asellū · De quo dicit zacha · ix · Ecce rex tuus venit tibi · et saluator pauꝑ ascendens sup asi nā · Sedō ascēdit i crucē · de quo dicit cant · vij · Ascendā in pal mā a apprehendā frcūs eius Et apertius matb · Ascendit ibs in crucē · Tercio ascendit in montē ad orandū De q̄ dicitur matb. xnij · Ascendit in montē solus o rare · Quarto ascendit in monte ad se trāsfigurandū · De q̄ dicit matb · xvij · Et marc · ix · Assū pſit ibs petrū iacobū et iohānē et ascēdit in mōtez et trāsfigura tus est ante eos · Quinto ascen dit in mōtē ad docēdū · Matb · v Et cū sedisset in mōte accesserūt ad eū discipuli eiꝰ et aperiēs os suū docebat eos dc · Sexto cōsu matis oibus ascēdit in celū · De q̄ iob · xx · Ascēdo ad prēm meū et prēz vrm dc · Et ps · Ascēdit deꝰ in iubilatioē · de Dos ergo ascēsionis gradꝰ nob ꝓposu it vt et nos ita faciam? · vt teste scientia dicere possim? illud iob xx · Vestigia eiusꝰ secutus e pes meꝰ · Per ascēsū ergo animi ca naliū voluptatū intelligi? oppressi onē · p crucis ascēsū quotidianā corpis afflictionē · p ascēsū mē tis eleuate mētis orōnē · p ascen sum trāsfiguratois internā ꝓtem platioñ · p quintū ascensum vi te instructionē · p sextā ascēsio nē sine medio liberā eleuationē · Dos ascensionis gradus per ordinē ꝓsequentes · primo ascē dit asinum saluator monēs nos in hoc atq; docēs · vt ante omia exercitia corporis nostri asinum ascendamus Quod tunc digne agimus si carnalia desideria a ani mos motus affectionū nostra rū pedibus oculam? · nō enī pri

us quod ē spiritale. ℔ qđ anima
le. Domo em̄ bone volūtatis pri
mum accedēs ad seruitutē dei nō
hz aliud promptius ad manum
q̄z vt īsurgat otra motus illicitos
quibo ante succubuit. carnalib?
desideriis nunc resistēs. Qđ am
monere studuit dñs geneb. nij.
Sub te erit o hō appetitus tuus.
et tu dñaberis illius. Ac si dicat
Quia sub te appetitum ordiaui
tuum. tu debes illi p resistentiam
dñari. Qđ p magna gloria iob
ascribit viro iusto dicēs Clamo
rē exactoris nō audit. Qđ vera
citer facit qui carnales motus rep̄
mit. nullo vnq̄z consentiēs ope
vel cōsensu quod est primum o
pus vtutis. Vñ bern?. Docēd?
est rudis incola ante oia rōnabi
liter mortificare mēbra sua. a int̄
carnem et spm̄ q̄ aduersum se iu
giter concupiscunt iustū ratiōis
et discretionis hrē iudiciū. nec
alicuius eoz̄m iudicio acāpe p
sonam. docend? est sic hrē corp?
suum sicut egrum commendatū
cui etiā multa volenti inutilia sūt
neganda. vtilia vero etiam nolē
ti ingerēda. sic de eo agere sicut
de non suo. ℔ eius a quo precio
magno empti sum?. Ideoq̄ du
rius tractādum est corpus ne re
bellet. ne insolescat. sic tñ vt ser
uire sufficiat. q̄ ad seruiendum
spiritui datum est. Bernard?.
Quid facimus huic asino corpo
ri nrō. Asininum est enim m̄ta

bñs cum asino omnia. Ascēde
hō asinum istum a conculca bēsti
ales eius motus. nisi enim con
cultati fuerint cōculcabunt nos
Et subiungit. Sequere ergo o
homo in hac ascensione xp̄m do
minum vt sub te sit appetitus tu
us. Nam vt in cēlum ascendas
necesse est prius te leuaē supra te
tua carnalia desideria conculcan
do. Nam vt ait gregorius. Ne
mo valet ascendere ad id quod
supra ipsum est si nescierit mac
taē quod est. Secundo cru
cem cum domino ascendamus
configurantes nos similitudi pas
sionis eius corpus nrm duris la
boribus a penalibus exercitijs
affligētes. in quib? quanto cor
pus nostrum assuefactum viā
is a nutritum delicijs grauioribz
laboribus exercemus. tanto via
mus eius passioni conformur.
Doc sāētes q̄ qui sic corpus su
um passo deo fideliter configurāt
fidele habent in seipsis testimoni
um. a verum signaculum q̄ sūt
filij dei. cum dicatur ad galatb.
quinto. Qui christi sunt carnez
suam crucifixerunt cum vicijs a
concupiscentijs. De qua confor
mitate gloriatur beatus paulus
gal. vi. Stigmata ihesu porto
in corpore meo. Notabiliter au
tem dicit stigmata. quia omni
um hominum dolores respectu
doloris christi ihesu sunt tanq̄z
stigmata respectu vulnerum.

Et ite ꝙ dicát Cõfixus sum cruá notãs pseuerãtiã Multi em̃ ad tẽpus adhærẽt cruá dm̃ · ꝫ in tpe tẽptatiõis recedũt · ñ sicut paul⁹ q̃ se dicát ꝯfixũ cruá · nũq̃z volens ãte mortẽ absolui ab illa Et sciẽ dũ qz ꝙ hoc ꝙ dicit ꝯfixꝰ insinuat nrí ⁊ dei ꝯfixionẽ Ibi em̃ deo ꝯfigim̃ in cruce sua · ipsẽ se ꝯfigz cruá nrẽ Ipso testãte ꝙ pñ · Cũ ipso sum in tribulatiõe Et inde ẽ ꝙ saluatoz suũ fruitiũ vocat iugũ qđ duoꝝ est · ꝙ hoc insinuãs qꝫ i oibꝰ fidelit̃ est nobiscũ · Ibz dicit aliqs · Quõ crucẽ ascẽdam⁹ cuz iã in pace ecãe null⁹ crucíet Ad hoc rñdit gre · Martires eẽ possumus etiã si nullo ꝓcutiẽtiũ ferro truádemur Quõ aũt fiat hẽr · insinuat di · Meméto vmcũ ⁊ quotidianũ eẽ martiriũ Est em̃ martirij genus ⁊ effusio q̃dã sãguis i quotidiana afflictõe corꝑis · Dic infirmis ⁊ pusillꝰ corde ncẽ ẽ vt quẽ semel ꝙ xpõ ponere nõ suffiáunt · saltẽ mitiori ꝫ diutur mori martirio sanguinẽ fundant Dos duos ascẽsus veritas tangit lucæ · ix · vbi dicit Si q̃ vult post me vẽnire abnẽget semetip sũ · qđ est asinũ ascẽdat ⁊ tollat crucẽ suã ⁊ sequat me · id ẽ ascẽdat crucẽ · ¶ V Tercio in mõtem cum ꝺomino ascẽdam⁹ · postq̃z em̃ corpus per primuz ascensum a pecatis et viciꝭ est purgatũ · ⁊ per scđm ascensum in homiꝭ opibus et virtutibus est abilitatuz · vt potenter malis possit resistere · et equiualenter bois operibus et virtutibus inhærere · nunc iusto ordine spiritus interi or est exercẽdus · qui vt debito apparatu ascendere valeat duabus est alis sublimius eleuand⁹ intellectu videlicet et affectu · vt per intellectum deus cogitet ⁊ árca cogitatum deum spiritus inflammetur · Tunc em̃ spũs proprie proprium agit opus cũ árca deum occupatur · Quantũ em̃ per intellectum dẽũ ꝺgnoscímus tantuz affícímur árca illũ Impossibile est em̃ deum cognoscere et non amare · De hijs duabus alis monemur ysaye · li Eleuare eleuare scilicet per intellectum et affectum · Cui consonat illud colꝺcenꝺ · iij · Que sursum sunt sapite scilicet per affectum · Hicq̃ eleuatus excludit non solum omnia temporalia · ꝫ etiam omnium rerum ymagina bilia · vt quantum potest acuta aćie intendat solum ipsum cogitans · árca ipsum solum se affi ens vt in intimo affectu deuz se et id quod postulat intueatur · Que omia nobis apertius ꝺecla rat beatus bernardus dicẽs · Do cendus est deuotus homo in ora tione sua cor suum sursum eleua re · spiritaliter oraẽ · ⁊ a corporalibus se elongare · ammonend⁹ est quanta potest puritate cord intendere in eum cui sacrificium

oratiois offert · intelligere id qđ offert · ⁊ cū talis oro p grām ad iuuantē ad pfectū debituz pfecerit ad illā igneā ac perpauas cogitā vel expertā deuotionem puenit · q̄ omnē transcendens humanū sensū nullo non dico sonoras · ȝ nec lingue · ȝ solo afflatu sci spūs · ⁊ ifusione celestis luminis illustrata oglobatis sēsibꝰ velut de copiosissimo fonte vberti effūdit̄ ineffabiliť tāta pmens in illo breuissiō tpis pūcto · quā ta nec eloqui facile · nec pcurrere mēs i semetipsa reuersa p̄ualeat ad qđ cū puentū fuerit in aliuꝫ montē supra istū ascendit̄ ·

¶ Quarto in mōtē trāsfigurationis cū dño ascendimus ad transfigurādū · cū p vtutē ⁊ eminētiā otēplatiois sursū eleuati in diuinū quodāmō statū nrā deuotio trāsfiguratť · Ad quā trāsfigurationē tūc felicit̄ pficiam? cū deuotio nrā adeo pficiat vt amor fiat · In cui? amoris vtute infundit se spūs scūs oia interiora nrā viuificās · ⁊ sua vtute nos eleuās supra id qđ in nobis ⁊ ex nobis sumus Qđ cū pficiť talit̄ trāsfiguramur vt voluntas nrā fiat aōr · itellectus otēplatio · memoria vero effiat̄ sapia · Que tria voluntas · ratio · ⁊ memoria quodam modo ab esse suo naturali aliena ta in diuinū esse amoris otēplatiois ⁊ sapie trāsmutant̄ ·

¶ Quinto ad dcendum montē cū dño ascendamus · quod tūc iusto ordie agiť cū p̄dcis oibus feliciter ofūmatis · ad dcendum pximū nos conuertimus · ipsū ea fidelitate qua nosipōs edificam? pmouentes · Cū em̄ asinum nostrū ascendim? peccata ⁊ vicia cōculcando · cruc̄ nos cōfixim? bonis opibus inhereō · montez ascendimus orōibꝰ insistendo · ⁊ quarto trāsfigurati sum? otem platiois altitudiez ascendēdo · in quibꝰ oībus quia vitam nostrā adiuuante gratia cōsummamus · ipsa talis plantata edificata vsq; ad pfectuz deuotio nob suggerit · vt pxim quē eque vt nos? tenem̄ diligē pari affectū ad silem vitā fidelit̄ instruam? Vñ discipul̄ q̄bus dictū est · sedete in ciuitate donec induami vtute ex alto · postq̄z vsq; ad pfectū docti sunt ⁊ in se fecere qđ didicerūt · alijs idē predicāe iussi sunt · Matħ · vi · Predicate euangeliū omi creature · Itē matħ · x · Qđ in aure auditis p̄dicate sup tecta vt discipuli faciant qđ mgr̄ · de quo dicit̄ Ro · xv · Nō audeo loqui aliquid eorū que per me nō effiat̄ xps · Dic terni? · Doc hz ex natura vera ⁊ casta otemplatio · vt mētē quā dino igne vehemēter accēdit · tāto int̄ dū r̄pleat zelo ⁊ desiderio acquirēdi deo qui eū silit̄er diligāt vt oēs cōtēplatiois p studio p̄dicacōis libētissime itermittat · ⁊ rursum potita votis

aliquateuus in hac pte tanto ar dentius rebeat in idipsū · quanto frcūosius intmisit · Hāc formaz sub alys vbis ber · iterū oñdit di cēs · Audite q̄ quāta saluti pro prie sūt necia · q̄ quanta imfun di oporteat pus q̄z effundere pre sumam? · Accedat medicus ad vulneratū · spūs ad aiam · ¶ Dño quitē opunctio · deide deuotio · terćo pnie lalor · q̄rto pietatis o pus · q̄nto orōis studiū · sexto otēplatiois oćū · septiō plenitu do dilectiois · Hec oia operatur vnus spūs · ꝟ vm opationē que i fusio appellat · Doc tū de nrō ad ia̅m? · si non alij deberēt p̄dicare q̄z bij quibo hec oia imfunderēt non esset tanta multitudo predi cātiū in ālone ⁊ verbū dei paucis sim predicarēt ¶ Sexto cū dño in celū ē liberalit ascēdendū · qđ nō est aliud q̄z q̄ post p̄dicta ō nia cōcupiunt dissolui ⁊ esse cum xpō dicētes cū testiomio oscie il lud iob · xvij · Opus osūmaui qđ dedisti michi vt facerē · Et illđ · ij · thimo · iij · Cursū cōsūmaui · fidem seruaui · de cetero superest michi corona iustice · Itez sap · iij · Cōsummatus in breui exple uit tpa multa · Quā osūmatioēz in nob efficiat q̄ p nob affixus cruć dixit · consummatum est

¶ De eodē vmo sermo · xxxi · ¶

Aquila grādis mgnaz a laz lōgo mēbroz duc tu · plena plumis ⁊ vari etate venit ad libanum ⁊ tulit me dullā cedri · ⁊ sūmitatē frōdiū e ius auulsit · ⁊ trāsportauit eaz in tra chanaan · eze · xvij · In vbis ꝓpositis describit nob spūs scūs sub metaphora huius diei veneran dā solemnitatē · i q̄ dñi ascēsioz ⁊ būamitatis nrē exaltatioēz cū oi gaudio celebram? · ¶ Dño depi ges i ꝓphetatibo aquile ascēdetis ieffabilē dñi dignitatē · scđ ex altate būamitatis desiderabilē vti litatē ¶ Primū ibi Aquila grndis vnz ad libanū · secm ibi · ⁊ tulit me · ¶ Primo ergo spiritus depingit re uerenter sub metaphora aqle de ium ascēdētē q̄druplicā dignitate ¶ Dño a magnitudie diuine maie statis · scđ a pulchritudie iusti cie ⁊ caritatis · t ćo a fortitudine ptātis · q̄rto a mltitudine gratie ⁊ largitatis · ¶ Dñm ibi · Aquila grādis · secundū ibi · magnaz a laz · terćū ibi · longo membroz ductu · q̄rtum ibi · plena plumis ⁊ varietate · ¶ C ~ Sequit secūduz p̄ncipale scz venit ad li banū ⁊ c̄ · In quibo vbis xpi bu maitas ꝓgatiua triplicā omen dat ¶ Dño ab excellētissia purita te · scđ a dignissia scitate · t ćo a ꝓpetua stabilitate · ¶ Primū ibi · venit ad libanū · secm ibi · ⁊ tulit medullā · t ćū ibi · ⁊ trāsportauit

Ad quo ꝫ oim intelligẽtiam ãte
omia ip saz lrãm ꝓpositi thematis
scdm metaphoraz exponamus.
Dicamus ergo Aquila grãdis.
id est de? magn?. cui? magnitu
dis nõ est finis. magna ꝫ alaꝫ.
id est in magna veritate ⁊ carita
te. in quibus tãqz alis dñdit de
elo. nam veritas mouit eum sol
uere ꝓmissũ. caritas coegit. tal
nãqz aquila nõ soluz magnaꝫ a
laꝫ. ꝫ ⁊ longo membroꝫ ductu
id est cũ latissima ⁊ lõgissima po
testate. quippe qui d̃ se dicit. da
ta est michi omn? ptãs in elo ⁊
in terra. nec soluz cũ hys q̃ data
sũt. ꝫ ⁊ plena plumis. id est ple
nus omi grã. quippe qui de se di
cit. In me omis grã. Talis inqz
aquila q̃ de? est venit ad libanũ
id est eminentiã virgis gl'ose. li
banus enĩ mõs est vt dicit raba
nus oẽs alios mõtes illi? regioi?
altitudie excellẽs. qui viz mon?
interpretat candidatio. signãs
vt dixim? mariã. que in candore
puriss̃me innocẽtie omnes mõ
tes scõs ꝫ in altitudie ꝓcellebat.
Ipsa nãqz est illa de qua dicit.
Tota pulcra es amica mea ⁊ ma
cula nõ est in te Et tulit de hoc li
bano medullã cedri. hoc ẽ sanc
tiss̃m um corpus de sanctiss̃ma
carne gloriose matris sue marie.
quod in corpus xpi per spirituz
sanctum est formatuz. quod vi
delicet corpus xpi bñ per medul
lam cedri intelligitur. De qua

in de naturis rerum dicãtur. Ce
drus est arbor altiss̃ima omnium
arboꝫ dña et regia aspectu pul
cerrima semp retinẽs viroꝛez. cu
ius odor fugat serpẽtes et omia
venenosa. habens fructũ suauis
simum. que omia d̃ homine xpõ
veriss̃me et ꝓpriss̃me exponunt.
Dãc itaqz medullã cedri. id est
corpus xpi de? aquila hodie trãs
tulit i terram chanaan quod mu
tatio interpretatur significans ce
lum. ad quod cuz nostra huma
nitas translata fuerit in diuinuz
statum glorioss̃ime commutat.
Nec solũ se hominẽ deum in cha
naan hodie. sed in suo hoie oẽs e
lectos qui sũt eius mẽbra trãstu
lit. Ubi enĩ ẽm apl's ad collo i.
Omia in ipso constant. et ipse ẽ
caput corporis ecclesie. qui est p
mogenitus ex mortuis. certi su
mus et nos si tamen membra ei?
fuerimus vt caput nostrum sequa
mur i celis. non enim caput sine
membris ingreditur. De quo B
nardus. Nolus ne intrabit reg
num celorum xps qui solus est
agnus sine macula? Et si xpũs
qui descendit ipse est et qui sol?
ascendit. quid ergo nos? Ita
ne continuo desperabimus? ꝓmo
hinc maxime sperabimus. licet
enim solus. sed totus profecto
intrabit. Nam sine membris cor
pus nequaq̃m inuenitur in reg
no. si tamen membra fuerint cõ
formia ⁊ cohærẽtia capiti cforma

sane moribus coherentia fide Et
hoc datur intelligi in ꝓposito the
mate · licet in iuolucro in eo q̄ di
cit · sūmitatē frondiū eiꝰ auulsit
Nō solaz medullā cedri per quā
humanitatē xpi accepimus · sed
et sūmitatē frondiū eius in quo in
telliguntur electi auulsit et trans
tulit · vt sit ipē p̄m apl̄m primo
gemitus in multis frībus · ¶ D
¶ Qđ autē per aquilam deus cō
uenienter possit intelligi ptz per
scriptutā pariter et figurā ꝓpriō
per scripturaz · Nam de eo dicit
deutero · xxxij · Sicut aquila p
uocans ad volandū pullos suos
et super eos volitans expandit a
las suas ac̄ · De quo adhuc dr
iob xxxix · Nūq̄d ad p̄ceptū tu
um leuabitur aquila? Hoc est ·
nūquid obediet tibi de? Quod
adhuc aptissime dicit gregoriꝰ ·
Deus ascendēs in celū in superio
ribus eleuat vt aquila · ¶ E ·
¶ Idem etiā patet q̄ ꝓprietates
aquile et figuras scz in dignitate
et largitate · visus perspicacitate
Dignitate · qz sicut aquila rex ē
sup oēs aues celi · sic de? rex ē su
p oēs creaturas Deō aquila hz
largitatē i communibus escis · nā
in naturis aialiū hoc dr · predaz
quam arripit sola nō comedit ·
imo auibo eam sequētibo quasi
communē exponit · ꝫ q̄n preda cap
ta nō sufficit · tāq̄z de republica
viues auem sibi ꝓximā i mediū
ponit · Sic aquila deus sua largi
tate implet omne aial bñdictiōe
ad quē oculi oim sperāt vt det il
lis escā in tpe · Dic de ut o · xxx
Abundare te faciet dñs deus i re
rū oim abundātia · Tercio aqui
la in visu habz pspicacitatē · vt e
tiā aptis oculꝭ rotaz solis valeat
iutueri · De quo dicit psidō · Tā
limpidi visus ē aquila vt in aer
sup mare volitās cū p̄e minia e
leuatiōe vix hūanis pateat obtu
tibꝰ · de tāta tñ sublimitate pisci
culos videt in mari et i medio flu
minis descendēs pisces rapit Sic
pspicacissimi visus est aquila de
us · ita vt visus eiꝰ penetret ad ō
mia que agunt · De q̄ dr ꝓuer ·
In omni loco oculi dñi ꝯtemplā
tur bonos et malos Dine ps̄ De
celo respexit dñs vidit omēs fili
os hoim · i tenebris vt in luce · no
ctibꝰ vt diebo · in angulis vt in
publico · Dia enī vt ait apl̄s nu
da et aperta sūt oculis eius · Et
idcirco summe studendum esset
virtutibus et a malis actibꝰ abs
tinendum · Si enim pudet bonū
nem nequiter agere in presentia
honesti hominis multo et in infini
tum amplius in conspectu dei ·
Propter quod dicit hoetiuꝰ Ma
gna vobis si dissimlare non vul
tis indicta est necessitas probi
tatis cum āte oculos agitis iudi
cis cuncta cernentis · Dec aqui
la deus magnarum alaruz deseri
bitur · quas veritatem et caritatē
prediximus · in quibus volando

Quasi cedrus exaltata fui i liba
no cætera. De qua dicitur ysaie
sexagesimo. Gloria libani ad te
veniet. quod est dicere. Gloria
omnium prudentium patrum in
te sola ē plenissīe cumulata. Nā
fidē abrahe. mititatē moysi. mā
suetudinē dauid gl'osa vgo pfe
cte in se habuit a cōplete De hu
ius ergo cedri medulla. id est v
purioris a sanctioris particula fac
tus est lō xps de spū scō cepte
a ex ea nate. q̄ i t'rā chanaan q̄
interpretat mutatio cēlū signifi
cans hodie est trāslat'. Nā si de
erit oia in oibus vt dicat scriptura
tūc ibi in deū mutabimur ab eo
qd nūc sum? lōgissīe recedam?.
Cur autē glorioſa festiuitas no
bis sub metaphora aq̄le sit descri
pta. hoc idarco per spiritum sā
ctum factum credimus. vt per
volatum aquile que hodie vola
uit ad cēlum nos qui eum sequi
cupimus ad cēlum volare similit
discerem?. Visa ergo aquile a
dei similitudine. alarum magni
tudine. membrorum longitudi
ne. plumarum varietate. et pul
critudine libani. et altitudine ce
dri. nunc formandus est sermo
in quo volare discamus. vt vola
do sequamur aquilam nostram
christum ihesū qui hodierna die
volauit in cēlum. qui idarco ma
xime sub similitudine aquile vo
lantis nob ꝓponit. vt cupientes
eum sequi volare disca?. Et hoc

venit ad libanū vt p alaz verita
tis soluat qd ꝓmisit. a p alaz ca
ritatis elēctos redimeret quos dile
xit. In quibus alis ad cēlū iterū
reuolauit. vt p alam veritatis re
probos cōdemnaret. a p alam ca
ritatis electos defensarz De bijs
alis dr in ps. Sub vmbra alarū
tuarz ptege nos. Et itez Inve
lamēto alarz tuarz sperabo donec
trāseat iniquitas. Qd aūt hec a
quila in longo membrorz ductu
describit. nō aliud sonare videt
nisi q eius potestas in longitudi
ne eternitatis protendit. De q̄
dicit dauid. Ptās ei? ptās eterna
An nō ductus mēbrorz eius i lō
gū ducit. cū p ysayā dicit. xlij
Aquilonī da. a austro noli pro
hibē. In manu ei ei? sūt omēs fi
nes t're. ¶ Sequit vide
re de libano quē vginē mariā pre
dixim?. eo q p libanū cādidati
o. q̄ ꝓprijssime candidatio vgi
petit designat. Et q mōs ille
sup oēs alios eminet in altitudie
a vberrimis fructibo pascuorū.
ideo ouiem videtur vgi ouem
re. Si aūt ꝓpositā materiā volu?
subtilius declarare dicam? a forsi
tan melius q p montē libani in
iudea situ regalis iudeorz genea
logia intelligit. q̄ oim aliarū na
tionū gentes in dignitatis altitu
dine excelluit. vt libanus alios
mōtes. de q̄ generatiōe regali v
go maria tāqz cedrus de libano
est exorta. que de seipsa dicit.

est quod dr deut. xxij. Sicut aquila puocans ad volandū pullos suos ⁊ sup eos volitans Ad hoc em̄ sup nos volitauit vt nos puocaret ad volandū. Dz quia p corpus qđ corrumpit ⁊ aggrauat volare nequaq̄z possumus. idcirco sciendū q̄ volatus est p ficiendus in sp̄ū mentis nr̄e. Et est sit̄itudo. Sicut em̄ auis alis suis velocit̄ trāsuolat. sic mēs mā in momēto in ictu oculi infinita terra⁊ sp̄acia transuolat lōge velocius q̄z volant aues. qđ totuz vt conuenientius p̄sequamur p monem alium inchoemus. i quo de sp̄ēbus ɔtemplatioi⁹ dicetur.

De sp̄ecīebus contemplationis Sermo. xxxij.

Habent sibi pennas ⁊q̄si aquile volabūt in celum puerb. xxiij. Licet verba ꝓposita alium intellectum sonare videant. non tm̄ erit absurdum si eadem verba ad executionem nostri ꝓpositi ꝓponamus. nec a prudēte de diuersitate sensuum iudicabor. dummodo veritas vbiq; patrocinetur. ⁊ caritas edificetur. Cur em̄ hoc displiceat in scripture sensibus qđ in reruz naturis assidue experim̄ In quantos em̄ verbi causa sola aqua nr̄oruz assumit corporū vsus. que nūc ad potationē. nūc ad rigationē. ad lotionez ⁊ decoctionez sumitur. Ita vnus quilibet sermo diuinus non erit absurdus si diuersos pariat intellectus diuersis ncātatibo animarum ⁊ vsibus accōmodandus. Et hoc est quod dicit greg. Cum quis in verbis dīuinis virtutē queres aliter q̄z is per quem ꝓlata sunt senserit. si intellectū ad edificationē caritas requirat dm̄ sunt verba que narrat Quia ad hoc solū deus per totam scripturā nobis loquitur. vt nos ad suum ⁊ pximi amorem trahat. Itaq; est sensus ꝓpositi thematis. Omnes deuoti ad volatum aquile nostre prouocati assumunt sibi alas cōtemplatiois. vt saltez mente iam volent in celum quo corpore nondum possunt Hoc tamen thema ideo ꝓposuim?. quia antiqua translatio loco eiusdem thematis alia ponit verba ⁊ alium intellectum que huic sermoni vident optime conuenire. Ibi enim sic dicit. Justus diues effectus sicut sibi alas vt aquile vt possit reuerti in domuz predecessoris sui. quod est dicere. Justus postq̄z in meritis et virtutibus diues effectus est. tunc primum sumit sibi contemplationis alas. vt volando et contēplando possit reuerti in domum predecessoris sui. videlicet qui nos ꝓcessit quasi aquila ꝓuolando.

In quibus verbis conuenientissimus nobis ordo ꝓponitur

Justus enī debet p diuitiȝ meri
to ȝ in sudoe vultus laboraē · qui
bus acquisitis ꝺtemplationis a
lis assumptus discat volaē Duc
iustū ordinē tam in scriptura q̄z
i natura videmus ꝓpositū · ex am
bobus ꝺmoniti ⁊ instructi · vt p̄
mum laborare · deinde volare dis
cam? · Est enī vt dicit bernard?
insolens saltus de infimis ferāb?
pecō ȝ ad os dñi sine medio trās
uolare · Naz scriptura dicit genē ·
xxix · q̄ iacob multo tpe seruiuit
p̄ rachel qui die noctuq̄z gelu ⁊
estu vigebat · taliq̄ labore p
rachel q̄tuordecī ānis seruiebat ·
Rachel enī vitā ꝺtemplatiuam
designat · p̄ q̄ reuera merito esset
laborandū Vita enī ꝺtemplatio
nis inter omnes status nobiliss?
est finis ⁊ brauiū ad qd̄ ois reli
gioso ȝ intentio eē deberet finali
ter ordinata Dauid enī fuit qui
in deuotionib? suis? tam sublimi
ter exercitati sunt q̄ sciūt facere
sabbatū ex sabbato · Sabbatū
enī ex sabbato facere est corpus
ab exteriori tumultu quietare · ⁊
int? aīm ab omni cogitatu illici
to separare · vt sit vnum corporis
sabbatū · ⁊ aliud sit sabbatū mē
tis Et hoc facere monemur ibere
mie · xvij · Dāficate diē sabbati ·
Qd̄ quia pauci faciunt · ideo ibe
remias lamētabiliē conqueritur
treñ · dicens · Viderūt eā hostes
⁊ derisērūt sabbata eius · Doc si
militer cognoscimus in natura ·

Videm? enī postq̄z formica diu
laborauit in reportando in terra
tandē natura ꝺpatiēs ei applicat
sibi alas · ac si dicat ei illd̄ genē ·
xxxij · Nequaq̄z vltra vocabiris
iacob · sed israhel erit nomen tuū
Duo ergo tanguntur in
bis ꝓpositis · videlicet penna ȝ as
sumptio ⁊ volandi actio Primū
ibi · faciūt sibi pennas · secundū
ibi · ⁊ volabūt in cælum · Due au
tem ale ad volatū ꝺtemplationis
nobis necessarie sunt amor ⁊ desi
deriū · quibus cū spiritus noster
plumatus fuerit erit abilis ad vo
landū Quas alas optauit ps̄ di
cēs Quis dabit michi pēnas sic
columbe ⁊ volabo ⁊ requiescam ·
Verum quia secundum bernar
dum nemo repente fit summus ·
nec aquila auis vt de imo volaue
rit statum in altum volare presu
mit · sed terre adhereat exātando
⁊ excutiendo alas vt tandem si
duc̄ aliter eleuet se in altum · ido
et nos cuz de stercoroso imo pec
catorum nostrorum recessimus ·
non statim contemplando ⁊ volā
do summa petamus · sed mensu
ram nostram teneamus · et p̄mo
volando in infimis demoremur ·
Nam qui nimis alte volat poterit
comburere pennas ·

Et ideo richardus de contempla
tione quinq̄ spēcies contempla
tionis sub diuersitate volantium
nobis proponit sic dicens Con
templationis formam si ratione

perpendimus in celi volatilibus quotidie videmus Videas enī alia nūc se ad altiora tollere · nūc se in inferiora demergē · ⁊ eosdē ascēsionis descēsionis ve sui motus sepe repetere · Videas alia nunc dextrorsū · nūc sinistrorsū diuertere · ⁊ nūc in hāc · nūc vero in illā ptē se pmouere · ⁊ easdē vicissitudines multa instātia multipliciter reiterare · Videas alia sub magna festinantia se in anteriora extendere · ꝫ mox sub eadē celeritate in posteriora redire · ⁊ sepe idipsū agē ⁊ frequētius ptinuaē Videre liz alia quō se in girū flectunt · ⁊ q̄z sepe eosdē ⁊ sic es nō paulo latiores · nūc paulo cōtractiores circuitus repetūt · Videlicet alia quō tremul' alis sepeq; verberatis in vno eodēq; loco se diutius suspendūt · ⁊ mobili se agitatione q̄si imobilit' figunt · ⁊ ab eodez suspēsionis loco diu multūq; hērētia penitus non recedunt · ac si ope clamare videāt · bonū est nos hic esse Dns quinq; mois volādi adiām? Sūt ⁊ q̄dā volatilia que in volatu suo sē per pene terre adhērēt Et quod verius est oia volatilia deinde recedentia anteq̄z volare discant ⁊ assuescant volitant super terram Dos sex modos volandi non eo ordine quo hic positi sunt · ꝫ reali ordie q̄i ptemplatioē pfiq? p sequamur · ¶ Primus ergo volatus auium est · cum recedentes de nido volitant prope terram · Hic et nos faciamus · Primo volemus super nosipsos non recedentes a nobis · sed volatu sollicite considerationis volitemus inter nos subtiliter considerantes malorum nostrorum commissionem · que sunt multiplicia valde ⁊ varij generis · scilicet peccata oris · operis ⁊ cordis · bonorū vero multorum obmissionem · vitiorum impugnationem · ⁊ infirmitorum defectuum cumulationem In his si non dissimulauerimus · maxia nobis occurrit materia sollicitudinis ⁊ timoris Et hoc est quod consulit beatus bernardus cum dicit · A te tua consideratio nichil et · ne frustra extenderis in alia te neglecto · Vnde si sapiens es tibi es tibi ad sapientiam si tibi non fueris · Sapiens enim primum sibi sapiens est · ⁊ de fonte putei sui prius bibet ipse · In acquisitione enim salutis nemo tibi gertit amior vnico matris tue · Dicit Mathei decimo sexto Quid prodest homini si vniuersum mundū lucretur ⁊ seipsum perdat ? Ac si dicat Quid prōderit volare ad alia si non primum volaueris ad teipsum · Licet enim secundum beatum bernardum noueris omnia misteria · lata ⁊re · alta celi · profunda maris · si te nescieris eris similis edificanti sine fundamēto · q̄cq̄d ostruxeris exit' te corrit instar congesti pulueris ventis

obnoxium. Q3 si hic wlatus ad
pemtētiā te non permoueat · i se
cundo wlatu te exercere · ¶ Se
cundus ergo wlatus auium est
sub magna festinatione in ante
riora se extendere · ⁊ mox sub e
adem celeritate in posteriora re
dire · Hic ⁊ nos wlātu meditati
onis nostre wolemus ante nos ad
districtū dei iudiciū · in quo i nu
mero ponderē ⁊ mēsura de omibo
omissis districtissime iudicemur
Dunc wlatum si crebrius exer
cemus nisi sumus insēsibiles ad
pemtentiam prouocamur · Cum
essi ante nos wlamus consideran
tes acerbitatem supplicioꝝ · et
subito redeuntes aduertimus cu
mulum peccatoꝝ · hic modus
wlandi timorez nob incutit sine
dubio · Ad qs wlorez piter ⁊ tio
res scriptura multū exātat q̄ dr
ecā · De omni errato ducit te de
us ad iudiciū · Et iob · Luet oia
que fecit · Cumul? ergo pcōruz
districtio iudicij acerbitas to:
mento ⁊ tāq̄z tria sata farine con
iucta · ⁊ nericiū panē pnie cōfici
ūt si nō dissimulam? Hic wlat?
pulchre describit eze · i · Animalia
ibant ⁊ reuertebant i similitudi
nē fulguris choruscantis Quod
ibi dicit ire ⁊ redire · hoc hic dicā
tur ante se wlare ⁊ reuolare · Et
q3 hic dicit cū mgna festinatio
ne · hoc ibi magis ꝑprie in simili
tudinem fulguris choruscantis
Idem datur intelligi apoc · nj ·
ybi de eisdem animalibus dicit ·
Habebant oculos ante ⁊ retro ·
Sed ne hic wlatus nos i desp e
rationis pertrahat abissum teriū
accedamus · ¶ Tercius ergo
wlatus quarundam auium est
cum terre diu adheserunt in mo
dum sagitte sursum euolāt Hic
⁊ nos cum nostram miseriam in
infinis diu consideraui? · ne ad
desperationis baratrum nos ptra
hat · tunc sursū ad dei misericor
diam euolemus Quem wlatuz
psalmista exercuit cum de se dif
fidens dixit Ego egenus ⁊ pau
per sum · sed ne ex hoc penitus
desperaret sursum wlauit dicēs
Deus adiuua me · Et iterum ·
Ego mendicus sum ⁊ pauper ·
et dominus sollicitus est mei ·
Dunc wlatum habuit beatus b
nardus cum dixit Ego q3 diu
in me respicio in amaritudie mo
ratur oculus meus Hi aūt ꝑpe
xero ⁊ sursum leuauero oculos
ad diuine miserationis auxiliuz
temperabit mox amaram visioez
mei leta visio diei · Dostq̄z hūc
wlatum sepe iteruimus · iteran
do frequentauimus · frequentā
do multiplicauim? · quousq; pec
cata nostra de dei misericordia
sunt absterſa · ⁊ noua gratia ex
hilarans conscientiam est infu
sa · tunc wlatum alium secundū
formam auium assumemus ·
¶ Quartus ergo wlatus qua
rundam auium est cum quasi

raptim furſum ⁊ deorſum volant hunc volatū multiplicant inceſſāter. Hic nos cū noua gratia infuſa cōſideramus qđ nobiſcū nē agit deus. ⁊ plura iam in nobis beneficia cognoſcimus q̄z prius meminerimus nos peccaſſe. tunc volatum iſtum qui in auibus eſt ꝺuementer agimus cū ad ſingula dona grē ad agendas grās furſum euolamus De hoc volatu licet ſub aliis verbis hortatur noſ dñs dicens. Colligite fragmēta ne pereāt. Fragmenta em̄ colligere eſt pro ſingulis domis grās agere. De hoc volatu iteruz dicit bernardus. Felix qui ad ſingula dona grē redit ad eum qui eſt plenitudo ommiū grāruz. cui dū pro acceptis grās agimus locuz in nobis gratie facimus. vt maiora adhuc recipere mereamur.

¶ Quintus volatus a quibuſdam auibus exercet dum modo dextrorſū modo ſiniſtrorſū. nūc hac nunc illac celeri feſtinatioē raptant. Quā formaz in volatu nrē contemplationis ſequimur. cū nunc ad dextram proſperitatis. nunc ad ſiniſtram aduerſitatis diligenti intuitu rapimur. Et hunc volatū tam diu replicam? quouſq; mundus in cordibus noſtris totus cadat. Cuz em̄ contēplantur q̄ in proſperitate tātuz eſt periculū. ⁊ in aduerſitate tātum ſalutis vehiculuz incipit eis mundus vileſcere ⁊ quelibet eis aduerſa dulceſcere ꝓpter deum. Dicit enim beatus gregorius q̄ ſucceſſus preſentis felicitatis indicium eſt eterne reprobationis. ⁊ amaritudo preſentis aduerſitatis ſignum eſt electionis. Nam de primis dicit apoſtolus prima corinthioruz primo. Videte vocationem veſtram fratres. quia nō multi ſapientes ſecundum carnē non multi potentes. nō multi nobiles ſcilicet ſaluantur. De hijs autem qui in aduerſitate ſūt ſtatim ſubiungit cum dicit. Sed q̄ ſtulta ſunt mundi elegit deus. vt confundat ſapiētes. ⁊ infirma mundi elegit deus vt confundat fortia. ⁊ ignobilia ⁊ contempti bilia elegit ⁊ ea que nō ſunt. vt ea que ſunt deſtrueret. Dec et ſimilia cum deuoti contemplati fuerint in eoꝝ cordibo mūdꝰ cadit. Cum autem ea que infra celum ſunt in predictis modis ſufficiēter contemplamur erigende ſunt ale noſtre ad celeſtia contemplāda. ¶ Dextus ergo modus volandi quarundam auium eſt cum in altum valde ſe erigunt. ⁊ in modum arcuū arcū̄uolantes eoſdem arcuitus nunc paulo latiores. nunc contractiores ꝛpetunt inceſſanter. Per quem modum volandi ammonemur vt ſicut iſte aues nos in altum erigētes arcueamus celeſtia ⁊ diuina que noſ ad eternā dei fruitionez ducunt. nūc loca eternitatē. nūc

scõz societatẽ vt quicquid de si milibus apprehẽdẽ possu? ꝺtẽple mur. Hoc facere monemur Nu· xxvij· cuz dicit nob ꝺe?· Ascen de montẽ ꝺ· eminẽtiã deuotionis ꝙ ꝺtemplationis terraz quã datu rus sũ filijs isrl ꝺ· oibus elãs Ite rũ· Cum veneritis ad mõtẽ ꝺñde rate terrã qlis sit· ꝙ ꝑpm q̃ babi tatoz est eius vtrũ fortis an infir mus· pauci an plures· ipsa terra bona an mala· Vñ ber· Felix a nima cui? meditatio in ꝺspectu dñi est semp· qui semp in corde suo versat delectatiões illas dex tre excelsi· Idez· Circuite ꝙ vos dilectissim cum deuocõis hosti a visitantes ante sedes supnas· ꝙ multas que in domo pris sunt mãsiones· humiliꝫ pferẽtes coz da vrã ante thronuz dei ꝙ agni· supplicãtes p̃celsis ordinibo ange lorz· prĩarcharũ numerũ· cune os ꝑpharũ· ꝙ senatum aposto licum· suspicãtes coronas mar tirum purpureas· rutilantes cho ros virginũ admirantes· atz ad mellifluuz noui cantici sonuz q̃n tum prevalet infirmitas cordis erigentes auditum· Qꝺ si fideli ter agitur ad septimum transit volatum qui merces erit omniz predictorum· ℣ Septi mus ergo modꝰ volandi est cuz quedam aues tremulis alis sepe qz reverberatis se in vno eodẽqz loco diutius suspendunt· et mo bili se agitatione quasi immobi liter figunt· ꝙ eodẽ suspẽse loco diu penit? nõ recedunt· ac si opz re clamare videant· bonum est nos hic esse· In quo septiã cõtẽ platiom? spẽs figurat· que tunc digne agit qñ ꝺtemplatiui homi nes diuinitus adiuti sola grã q̃si in aere suspẽsi in deum ipsũ radi os sue ꝺtemplationis infigunt· ꝙ q̃si immobiles in quandã men tis alienationẽ transeunt ꝙ stupo rem De quo triplex genus deuo tionis oritur· Aut em̃ in hoc ex cessu diuinã cõtẽplamur sublimi tatẽ· ꝙ ex hoc intuitu rapimur in deuotionẽ ãmirationis· aut cõtẽ plamur sup nos dei infinitã cari tatẽ· ꝙ ex hoc intuitu rapimur in deuotionẽ exultationis· aut ꝺtẽ plamur dulcissiãz eius homitatẽ· et ex hoc trahimur in menarrabi lẽ deuotionẽ· Quo tres deuocões quia de vno sunt scilicet deo fre quẽtius ꝺfluunt in vnã deuocõz

℣ Eodẽ die vmo quartus· Qꝺ tri pliciter ascendere nos oportet ã teq̃z ad montem dñi ascenda?· Sermo· xxxiij·

VEnite ascendamus ad montem domini ꝙ ad do muz dei iacob· ꝙ docebit nos vias suas· et ambulabim? in semitis eius Ysaye· ij· Dicit beatus augustinus super illo vo bo matthei viceſimo quarto· Vbi cũq; fuerit corpuꝰ cõgregabũt

ꝛ aquile · Violentia diuini amo
ris fortius adamãto eos q̃ amo
ri eius nõ ponũt obstaculuz mi
rabiliꝰ ad se rapit cogens eos tã
naturali appetitu q̃z gratuito af
fectu suspensũ habere deſideriũ
ꝛ suspiraꝛe ad locũ vbi ipẽ habu
erit mansionẽ · Cognoſcẽtes er
go amorẽ nr̃m deũ viz celũ ascẽ
disse · mutuo nos hortem̃ inuicẽ p
uocantes ꝫ monẽtes atq; dicẽtes
Venite ascendamus ad montẽ
dñi · Cũ em̃ ꝫm regulas ꝯmati
ce in vbis motũ signtibo tria itel
ligant · scz terminꝰ a q̃ · ꝛ termi
nus ad quẽ · ꝛ motus inter hos
terminos transiens ꝛ discurrẽs ·
scdm hoc inverb̃ ꝓpositꝰ tria oc
currũt breuiter ꝫsiderãda · scz ter
minus a quo veniamus · motus
p quẽ trãseaꝰ · terminꝰ ad quẽ p
ueniamus · Primũ ibi · Venite ·
secũdũ ibi · ascẽdamus · terciuz
ibi · ad montẽ dñi Per primum
iportat recessus pcõz · Per se
cunduz exercitiũ opm bonorum
Per terciũ status btõz · O
Dicit ergo venite · scz de statu
pcõz · qui eo statu est vita la
boriosa · infructuosa · piculosa ·
Oẽs em̃ huic mũdo adherentes
vel seruiẽtes vitã hũt laborioſaz
Vñ ecl̃a · i · 0i · Vidi cuncta que
fiunt sub sole ꝛ ecce vniuersa va
nitas ꝛ afflictio spũs · Ꝺz ne
credat hoc dictuz de hijs qui in
pauptate ꝛ rez penuria affligũ
tur · ido hoc idẽ oñdit de diuitijs
di · Coacerua mihi argentuz
ꝛ aurum · ꝛ substantias reguz
ꝛ puincia ꝛ · feci q̃z michi canto
res ꝛ cantatrices ꝛ delicias filioꝝ
hoim · ꝛ supgressus sum operibz
oẽs qui ante me fuerũt · sapia q̃z
pseuerauit mecũ · ꝛ oia que desi
derauerũt oculi mei nõ negaui e
is · nec phibui cor meũ quin oi
uoluptate frueretur · cunq; ꝺuer
tissem me ad vniuersa opa mea
vidi in ommibus vanitatem ꝛ af
flictionẽ animi · Dime est q̃ dã
nati in inferno conqueruntur sa
pie · v · dicentes · Lassati sumus
in via iniquitatis ꝛ perditiois ·
ꝛ ambulauimus vias difficiles
Cui consonat illud ibere · xe Vt
inique agerent laborauerunt Et
ideo dicit abdyaꝰ ꝓpha · Surgi
te surgite quia non habetiꝰ hic re
quiem · Propter quod dominus
ea que delectabiliora videntur
in hoc mundo vocat spinas scilicz
diuitias in parabola seminiꝰ luce
septimo dicens · Exijt qui semi
nat seminare semẽ aẽ · vsq; ad ·
aliud cecidit iter spinas · ꝛ simꝰ
exorte spine suffocauerũt illud ·
Quod nobis exponens dominꝰ
dicit · Quod autem in spiniꝰ cecꝺ
dit hij sunt qui audierunt verbũ
dei ꝛ a solicitudinibꝰ ꝛ diuitijs
ꝛ voluptatibꝰ vite euntes suffo
cantur · Dime matheꝰ vndecimo
dicitur · Venite ad me omnes q̃
laboratis ꝛ onerati estis · ꝛ ego
reficiam vos · O Dime bernꝰ ·

Nemo ex omnibus filijs ade fine labore hic viuit · nemo sine dolore est Et qui declinat aliquos impedit p culdubio ḡuiores · a ido velint nolint homines patiunt · necē est p prudētia sūma dispositū fuit · Quid em̄ hic nisi labor ador et afflictio spūs? Comedere appetis quia fames te cruciat · vtrūq; labor est · ꝯ q; fames grauior comedere nescis esse laborem · Demū q; postq̄z fames depulsa fuerit vide si nō ḡuius duas comedere q̄z esurire · Sic se habent vniuersa sub sole vt nihil sit in eis vere iocundū · ꝯ omne remediuz alterius laboris inchoū est · Idcō vemite de hac miseria · q; nō solū est laboriosa ꝯ etiā infructuosa · nichil em̄ p̄derit ad vitā eternā nisi cōtemnatur · Dinc ysa · lix · Confidunt in nichilo et loquentur vanitates · cōceperūt laborez a pepererūt iniq̄tates Dinc sap · nō · Fructus eo y inutiles a ācerbi ad manducandū et ad nichilū apti · Dinc in euangelio dicāt domin? matt̄ · xvi Quid p̄derit homini si vniuersū mundū lucretur aīe vero sue detrimentū faciat? Dz si q̄d vtilitatis et fructus videatur hr̄e in facie subito tñ euanescat · Propter q̄d bern? di · Sic qua iocunditas videtur in mūdo preterit nō reditura et sequit eaz anxietas nō relictura · Et subiūgit · Omnis delectatio huius mūdi · vniuersa ei? grā · quicquid delectat in eo cōcupiscitur prorsus modicū est in illius felicitatis in illius glorie · in illi? btitudis cōparatione ad quā vocamur · si tñ vel modicuz debet dici et nō potius nichil · ¶ Tercio veniamus de hac vita misera q; est periculosa · Difficillime em̄ huic seculo adherētes damnatiois periculum euitabunt · Qui em̄ vult iacobū · nō · voluerit esse amicus huius seculi · inimicus dei constituitur · Inimicus autē dei testante propheta in psalmo demergit ad infernum · Juxta illud · Inimicos autē illoz demersit in mari omniū scz miseriarū · Vñ ecā iō · Qui amat periculum peribit in illo · et qui tetigerit picez inq̄nabitur ab ea Dinc iob̄ · v · Mūdus totus in maligno positus ē · Qui aūt adheret maligno iusta denominatione malignus efficitur · De cuius malicia dicatur sapie xnō · Sanguis homicidiū · furtum a fictio · corruptio et infidelitas · turbatio et periurium · tumultus et honorum omnium immemoratio · animarum inquinatio · natiuitatis immutatio · nuptiarum inconstantia · inordinatio mechie et impudicicie · aut em̄ dum letantur insanunt · aut certe vaticinantur falsa · aut inuste viuunt · De quibus non longe ante dicatur Tot et tam magna mala pacem appellant · De hoc quidē statu piculoso dicat bern?

Cur ergo vitā istā tanto opere desideramus · in q̄ q̄nto amplius viuim? tāto plus pecam? · q̄n to est vita lōgior tāto culpa nu merosior et status periculosior · Dic michi vbi sunt amatores se culi qui ante pauca tpa nobiscū erāt? michil ex eis remansit misi ā neres et vermes · comederunt · bi berūt · riserūt · duxerūt ī homs di es suos · ā in puncto ad inferna descēderūt · Dic caro eoz vmbo ā illic ignibo aia deputat donec rursus infelicā collegio colligati sēpiternis inuoluant incendijs · qui socij fuerūt invicijs · quid p fuit illis vana gloria · breuis leti cia · mūdi potentia · carnis volup tas · false diuitie · magna familia · vbi risus · vbi iocus · vbi iactā tia? Ecce de tāta letiçia ad quā tā puenerūt tristiçiā · R ·

Dequit scdm principale scz ascendam? · p qđ signtur motus in q̄ in celū veniam? · Veruz qui ascēdit nō subito volat · nec sine medio rapit · ḣ morosis pfectibus puenit Sc̄á endū ergo p ante q̄z ad montez dñi ā scō z requiē ascēdamus · alios quosdā mōtes ascēdere ne cesse est · vt sicut de vtute ī virtu tē · sic de mōte in mōtē donec vide atur deus deoz in spon ascenda tur · Est itaq; triplex mons q̄s ascēdere expedit · vt per eos ad montez dñi ascendamus · quos vno vbiculo tangit ps dicens · Mons coagulatus mōs pinguis mons in quo bñplacitz est deo habitare · Per quos tres montes tri plex eminentia statuū designat Primus nāq; mons eminētia ex terioris conuersationis · secundus interioris deuotionis · tercius emi nentia cōtemplationis In quibo tribo montibo ad perfectionis statū homo dei pficitur · Montez ergo ascendimus q̄n in singulis istis ad supremū statū puenim? Sc̄ Est itaq; primus mons virtuose conuersationis · secund? religiose deuotionis · tercius glo riose cōtēplatiois · Et q̄n ad sup mū singulo z montiū puenim? tūc montē illius status diāmur ascēdisse Quō aūt p montē coa gulatū virtuosa conuersatio designt sciendū q̄ coagulatio nihil est q̄z rei naturaliter liquide artificio sa cōpactio vt ptz in lacte · per quā copactionē ptes lactis natu raliter liquide ā fluide adinuicez connectunt Per quam coagulati onem nō imerito vtuosa cōuersa tio designat · In qua omēs par tes corpis ā omēs sensus exterio res sub censura discipline vnifor miter coagulant · Cū em visus auditui · auditus olofactui · ā il le tactui connectitur ā coagulat · ā omēs coadunati in deū ordina ti fuerint mōtē habūt coagulatū

Cum em̃ sensus vagi sint ⁊ ex
corruptione ad illicita defluant·
sibi ipsi restringuntur ⁊ coagulan
tur et omes in obsequium xpi in
altum sursum ad deū eriguntur
montem coagulatum perficiunt
id est eminentiā uersationis ex
terioris· Et hoc ē qđ dicit apl's
Captiuantes omnem sensum in
obsequiū xpi· Unde ecc̃· xxv·
In tribus est bñplacitū spiritui
meo que sunt probata coraz deo
⁊ hominibo· cōcordia fratrum·
amor proximi· ⁊ vir et mulier
sibi consententes·

Secundus mons a psalmista
mōs pinguus noiatur· sign̄s emi
nentiam interioris deuotionis·
Cui? eminentiaz vt plenius cog
noscamus sciendū q̄ deuotionū
alia fluitur a nobiliori obiecto·
alia ab intēsiori affectu· alia a
diuturniori profectu· Et secdm
hanc distinctionem vna eminē
tior est alia· Nam illa deuotio q̄
imediate ꝺ obiecto ꝺo capitur
q̄ntū ad hoc nobilior ē alijs· etī
am si in affectu intētio nō sit tā
ta Si vero deuocō i affectu mꝰ
tū pficit ꝺz mōs eminēs q̄ntum
ad intentionē affectus· etiaz si
sit de ignobiliori obiecto· vtpu
ta de peccās ⁊ defectibus quos a
liqñ de tā pfundo ituitu ꝺsidera?
vt cū vberrimis lacrimis diuine
misericordie obtutibo expāda?
Talis deuotio magna ⁊ eminēs
dicit̃· nō ex nobili obiecto· sꝫ
intēso affectu Si autē aliquod
genus deuotionis actui nrō con
forme fuerit· et ex hoc crebrius
⁊ frequentius adhe rit· hec talis
deuotio ꝓpter eius frequentiaz ⁊
cōtinuam familiaritatem dicit̃
esse magna Si autē dño promo
uente· hec omnia tria in vnaz de
uotionem confluant· vt de nobi
liori obiecto deo viz· ⁊ cum hoc
ex intensiori affectu ⁊ cum hiꝫ
duobus de diuturniori ꝓfectu·
talis deuotio per montē non sim
pliciter· sꝫ per montem pinguem
merito figuratur Sed quis ascē
det in hunc montem dei· aut q̄s
requiescet in monte scō eiꝰ? Re
uera innocens manibus ⁊ mundo
corde· ⁊ qui nō accepit in vano
aiam suā· Hoc est qui exerceat
animam suam in bijs propter q̄
data est ei Taliꝰ inq̄z requiescz
in monte isto· et ex eius pingue
dine reficit̃· ⁊ refectus facilit̃
impinguatur· Vnde Hanc
vberrimam pinguedinem deuo
tionis mandat sibi offerri dñs
leuit· iij· cum dicit · Omnis a
deps dñi erit Itē nu meri· xviij
Adipem adolebis in odorem sua
uissimū dño· Hanc pinguedinē
optabat ps̃ di· Sicut adipe et
pinguedine repleatur aia mea·
Hāc et nos assequi possumus si
carnis pinguedinem exhauria
mꝰ· Hemq̄z vt dicit aristotiles
in libro de naturis animalium·
Vbi multum est de pinguedine

ibi modicum est de sanguine. ⁊ quantomagis augmentat pinguedo · tanto diminuit sanguis scz pcōz · Vñ in bobus valde crassis est sanguis paucus Idez in eodem Motus dissoluit pīguedinē ⁊ quies nutrit · Dic per motū occupationis et inquietudīs pinguedo destruit deuotionis · et per quietē et cordis silentiū fouetur et nutritur · Cui sententie gēalis pbi diuinus pbus pī viz sonat cū dicat Pinguescēt speciosa deserti · Cū enī cor nrm ab omni voluptate carnis desertum faciamus tūc speciosa illi⁹ ⁊ spūalia impinguescunt · In hoc monte pinguis cū deuota aia meritis ⁊ vtutibo bī depasta ⁊ ipinguata fuerit · tunc ipsa eiusdem deuotionis vtus aiam scām tāqz ad locū ꝑriū fursū trahit ad montem in quo bñplacitū est deo habitare i eo · ¶ Xc Terciusitaqz mod⁹ dicit mons otemplationis · i quē tunc ocuenient ascenditur cū aia ꝑ gratiā furſum trahit · et de⁹ ex intima vi deuotionis quā spirauit in aiaz benigna pietate descēdē⁹ in ipsa hēbit bñplacitā māsionem Deus itaqz habitā⁹ in aia fursū ipsā trahit docēs eā ⁊ informans quō in secretū otemplationis ire debeat ⁊ quibo modis Dic autē mod⁹ tripliciter variat⁹ ꝑm q tripliciā intiutu aia deū videt · Intuet ei dei maiestatē · ⁊ ex hoc trahit in affectū āmirationis · vel cōtemplat in deo eius bonitatē ⁊ ex hoc rapit in dulcedinē mire deuotionis · vel otemplat in deo eius caritatē · ⁊ hoc trahit ad ineff abilē exultationē · Magnitudine āmirationis anima scā supsemetipsā rapitur · cū ex intuitu diuine maiestatis in quaīdā nouitatē musitatā ⁊ inconsuetā tā vehementi āmiratione cōcutitur vt a suo statu penitus abducat⁹ Magnitudine vero deuotiōis supsemetipsā eleuatur anima cuz ex intuitu bonitatis diuine tota celestis desiderij pinguedine fluc cēditur · ⁊ in otinui amoris flamma vltra humanū modū excresc át · q̄ animā ad cere similitudinē liquefactā a pristino statu penitus resoluit · ⁊ ad mstar fumi eleuat ad supna · Magnitudine āt exultationis anima pfunditur · cū ex intuitu diuine caritatis inmētis excessū ducat ⁊ peritus iebriatur · In primo contemplatiōis excessu dicit anima illud hester xv · Valde mirabilis es dñe · et facies tua plena grārū · In secundo cōtemplatiōis excessu cōpetit ei illud ihere · xx · Factus sum quasi vir ebrius et quasi hō madidus a vino a facie dñi ⁊ a facie verboz eius · In terćo contēplationis excessu competit ei illd ihere · xx · Factus est in corde meo quasi ignis estuans clausus in ossibus meis ⁊ defeci ferre non sustinens · ¶ Y Sequitur

tuor generib? delicia ꝫ tercij mō
tis scz regni celo ꝫ Sermo · xxx
iiij ·

Z.

EAciet dñs oibo ppl'is in
mōte hoc cōuiuiū pigui
um cōuiuiū vindemie · pi
guiū medullato ꝫ · vindemie de
fecate · ysa · xxv Dicit gregori?
Hoc distaē int delicias cordis ꝫ
corpis solz · q carnales delicie cū
nō bñt gue in se desideriū accen
dūt cū bite edunt comedēte pti
nus in fastidiū vtūt · At otra spi
ritales delicie cū nō bñtur i fasti
dio sūt · cū vero bñtur i desiderio
tāto q̄ āplius a comedēte esuriū
tur q̄nto āplis? comedūt · In il
lis appetitus placet · experientia
displicet In istis appetitus vilis
est · experientia placet · Festine
mus ergo toto cordis desiderio se
qui dñm ascendentē · qui gl'osū
nobis i celo cuiuiuz ꝑparauit · ip
so promittente iob · xxij · Vado
parare vobis locum · quod para
re non est aliud nisi conuiuiuz in
staurare · Dinc luc · xxij · Ego
dispono vobis sicut disposuit mi
chi pater me? regnum vt edatis
et bibatis · Expletis ergo in pre
cedenti sermone duobo montibo
ascensionis · nunc tercium mōē
in quo beneplacitū est deo habi
tare in eo sub alia eius acceptio
ne put videlicet regnum celoruz
sigt · m q̄ mōte ꝑprie bñplacitum
ē deo hitaē in eo · qđ dñs dederit
ꝑsequemur · delicias eius quas

tercū principale termin? ad quē
vocamur · scz ad montem dñi ad
quem esset omi desiderio festinā
dum · Nam opposita omniuz mi
seriarum quas de vita presenti i
primo membro posuimus in hoc
monte in quem precessit nos bo
die saluator copiosissime inuem
mus · De qua tamen copia tres
stillas tangit ber · d · Ibi est fū
ma potentia sapia ꝫ abundancia
omnium rerum Primum habz bi
mus a patre · scdm a filio · tercū
a spū scō · et subiūgit · Dabētes
deū patrez omnipotentē · habebi
mus ꝫ ꝑ ipsū ꝫ cū ipso et in ipso
omnipotentiam · vt quecunq; vo
lumus faciamus · Dñtes etiā fili
um qui sapia est pris · bēbimus
et eius sapientiā qua omina que
in celo sūt ꝫ in terra pfectissie co
gnoscemus · in ipso fonte sapie
rerū oim cognitionez bñtes · In
fruicōe aūt spūs sci oim bonoz
abundantia pfruemur · i qua mi
chil abest quod velimus adesse
ꝫ michil adest qđ velim? abesse ·
Deut · viij · Rex omniū abūdā
tia pfrueris · Ibi aūt in hijs om
nibus timor adesset bas delitias
amittendi non esset sufficientia
circunquaq; ꝫ ideo adicitur q̄r
tū tāq; oblimentū · scz securitas
eterna · de qua ps dicit · Qm̄ con
fortauit seras portaz tuaruz · vt
nulla nos vnq; angariet timidi
tas amittendi ·

De eodem sermo quintus De q̄

possessuri sumus in eternum labi
is summis tenuiter insinuantes ·
¶ In verbis ergo ꝓpositis q̄
tuor genera delicia⁊ nob a dño
ꝓmittunt· Nā per ouium pīgui
um ꝓponitur nobis fruitio ꝓrio
rū bono⁊ · per ouium aūt vinde
mie gaudium de gloria xpi⁊ om
niū scō⁊ · p ouium aūt pinguiū
medullato⁊ visio dei in quo est
fruitio supernō⁊ bono⁊ · per cō
uiuiū vindemie defecate tangit
fruitio post generalē resurrectio
nē oim gaudio⁊ · Dec p ordiēz
psequentes dicamus q̄ p cōuiui
um pinguiū ꝓponitur nobis fru
itio ꝓrio⁊ bono⁊ que bene pin
guiuz dicuntur · quia cumulata
sūt ex oibo meritis cogitationū ·
locutionū · operationū · adeo vt
sicut dr · iij · Re · i · non cadat nec
vnus quidē capillus in terrā · q̄
nec minutissimuz quid perire po
terit · ꝫ omnia fideliter ꝺseruant
⁊ conseruata a deo nobis ibi tā
q̄z ubi delicatissi mīs trant· Doc
aūt primū ouiuiū in tria fercula
diuidit · Drīo em̄ fruemur bois
ex ꝓpriis meritis vndecunq̄ acq̄
sitis · siue p boiem exteriorē cum
oibus eius sensibo · siue p hominez
interiorē cū oibus eius affectibz
hec merita fuerīt ꝺportata · De
hīs singula fercula a deo nobis
largiter proponūtur · sic dicitur
in ps̄ · Foliū eius nō defluet ⁊ oia
q̄ fa · ps̄ · Dzdicerz aliq̄s q̄d spe
rare possuz p̄mij de meis opibus
tā vilibo q̄z iutilibo tā defectibi
libus ꝯ Ad qd rndet ꝓpba di·
Dulcis ⁊ rectus ē dns · Dulcis
propt copiosā bono⁊ remunera
tionē · rectus propt malo⁊ r̄pre
hensionē · Dicq̄ agit vt ex dul
cedie bonitatis sue remuneret oē
bonū qd agim? · ex rātudieo
iustitie punit omne malū qd cō
mittimus nrā bona remunerando
eternalit · negligentias aut̄ pu
nēdo tpalit · nec bēmus vñ cau
semur · ꝫ vñ pleno affectū i grā⁊
actione versemur · q̄ bona cōtra
mala nō sūputant · nec etiaz de
falcātur · qd si fieret nemo vnq̄z
ꝓficere possz · cuz plura mala q̄z
bona quotidie operemur · Sed
vt dicim? mala tpalit castigan
tur · ꝫ bona iā depurata eternali
ter remunerant · Et hoc ē qd dr
ysa · i · Excoquā ad purū scoriā
tuā · q⁊ scoriā negligētiarū tpa
lit punit vt bonū purū remunet
in et nū Dinc luce · iij · Deybap
tisat in spū scō · cui? ventilabruz
in manu ei? ⁊ purgabit aream suā
⁊ congregabit triticū in horreū suū
paleas āt ꝺburet igni inextingui
bili Qd matb · xiij · silit declara
tur vbi dr · Colligite p̄mū zizā
nia ⁊ alligate ea fasciculis ad cō
burendum · triticū aut̄ cōgrega
te in horreū meum · Dic deus ag
cola p ignē tribulationū vel pur
gatorij ostuit paleas negligētia
rū · ⁊ triticū bō⁊ opm in celestis
ignī horreū congregabit Sedm

ferculum huius primi cōuiuij de
us nobis ex omniū scōz meritis
ministrat. ita vt quicquid sācti
apostoli caritatis martires cōstā
tie ⁊ penalitatis. cōfessores vigi
lia ⁊ austeritatis. virgines pu
ritatis ⁊ castitatis oportauerūt
totū nobis tanqz ꝓprium ferculū
ꝓponit. Et hoc est qđ dicit psa.
xlix. Leua in circuitu oculos tu
os ⁊ vide oēs isti congregati sunt
venerunt tibi Viuo ego dicit do
min? qz hijs oibus velut ornamē
to vestieris. Et sequit. Erūt re
ges nutricij tui. ⁊ regine nutri
ces tue. ¶ Tercīū ferculum pri
mi conuiuij consistit in omnium
merito ꝓcumulo quē xps per se
hoiem in sudore ⁊ labore ⁊ effusi
one sui sāguis acq̄siuit. q̄ nob
tāqz fercula dulcissima ꝓponun
tur. vt veraciter dicat nobis illđ
iobis. Omnia mea tua sunt. De
hijs tribus cumulatis delitijs đr
psa. xlix Muri tui cora oculis tu
is semp Muros vocans cumulos
merito ꝓ. Et itez. Deserta tua
⁊ solitudines tue. ⁊ terra ruine
tue adhuc angusta erunt p ha
bitatoribus. ⁊ longe effugabū
tur qui absorbebant te. ⁊ dicent
in auribus tuis filij sterilitatis
tue. angustus est mihi locus fac
spacīū vt inhabitem. et dices in
corde tuo. q̄s genuit mihi istos.
ego sterilis et nō pariens. trans
migrata et captiua ⁊ istos q̄s enu
triuit? ego destituta ⁊ sola ⁊ isti
vbi erant? Merito ergo conuiui
um pingue dicit ex eo q ex om
nibus nostris ⁊ oim scōrū parit
xpi hois meritis fit collectum
¶ Sequit scđm mēbrū pn
cipale sexti conuiuij vindemie signs
poculū qđ in celo post prima fer
cula ꝓponitur. Est aūt conuiuij
vindemie noui vini potatio. qđ
alio noie mustū dicit. eo q tūc
vinū cū suis adhuc fidelibus bibi
tur duas hās ꝓprietates. Est ei
nouū ⁊ turbulentū p qđ celestia
gaudia quibo ante resurrectōez
fruimur designant. q̄ idcirco no
ua dicimus. qz singulis momen
tis eadē gaudia innouant. dño
dicēte apoc. xxi. Dixit qui sede
bat in throno. ecce noua facio o
mia Qđ quia vez fē ozt vt singul
momētis in celo oia gaudia ino
uent. Dic est q ispūs scūs de ce
lo veniens ad instar forme q̄ i ce
lis est etiā in terris oēm aiam ad
quā ipse venerit renouat ⁊ immu
tat. Testāte ps qui dicit. Emit
te spīm tuū ⁊ creabūt ⁊ renoua
bis terre Jte ezech. xi. Dabo vobis
cor nouū. ⁊ spīm nouū tribuā in
visceribus eoz De hoc nouo vi
no seu musto dixit dns ad disci
pulos in cena Matth. xxvi. Nō
bibā amodo de hoc gemmine vi
tis vsq in diē illū cū illđ vobiscū
bibam nouum in regno patris
mei. De quo musto adhuc đr
cant. viij. Dabo tibi poculuz ex
vino condito ⁊ musto malorum

granatoꝝ meoꝝ. Et est conue
niens similitudo Sicut enim malū
granatuꝫ de quo exprimit vnū
illud multa in se grana ꝯtinet. sic
illa celestia gaudia cōfluunt ex
multis gramis particulariuꝫ gau
dioꝝ. ¶ Secūda ꝓprietas bu
ius vini hec est. quia non solum
est nouū. sed etiā albā turbulen
tiam in se habet quaꝫ in fecibus
adhuc in se ꝯtentis accipit. Per
quod nobis innuitur q licet illa
gaudia sint quodāmodo assumta
fūt tñ adhuc carnalium affectō
nū fecib? ꝑmixta. eo q adhuc
ad corpora sua affectū habeāt
inclinatū cupientes ea resuscitari.
et gaudia ipsi? aie ꝓcūpare. et
hoc est qđ dicit cant. v. Come
di fauum cū melle. bibi vinū cū
lacte meo. Vinū em signt gaudi
um celeste. Lac aūt de carne flu
ens signt carnales affectiones.
Vinum ergo cum lacte bibitur
cum celestibus gaudijs cum incli
natione carnalium affectuū fru
imur in celo Hinc est q ex natu
rali affectione aie scoꝝ clama
re dicuntur ad deum Apoc. vj.
Vsquequo scūs et verus nō iudi
cas et vindicas sanguinem nrm
de hijs qui habitant in terra? Et
date fūt singulis singule stole al
be. et dictum est illis vt requie
scerent tempus adhuc modicum
donec compleatur numerus fra
trum eoꝝ. quod non est ex af
fectu vindicādi. sz resuscitandi
corpora petierunt Hinc bernar.
Quia non negatur q aie scoꝝ
corpora sua recipere desiderant.
liquet ꝑcul dubio necdum a se
metipsis penitus immutatas. sz
adhuc affectu carnali ad corpo
ra inclinatas. ¶ Et sci
endum q hec gaudia que de fru
itione pinguis conuiuij in nos
fluūt triplicātur sicut ille pingue
dinis conuiuium diximus esse triplex.
quas tres fruitiones cū suis gau
dijs Numeri. xiij. legim? luctde
figuratas. Ibi em exploratoꝝ?
ad explorandum terraꝫ missi ab
sciderunt palmitem cuꝫ vua sua
quem portauerunt in vecte duo
viri. De malis quoq granatis
et de fic? loci illius tulerunt simili
ter. Quid per fructum botri nisi
fruitio humanitatis xpi que in
torculari crucis tanqꝫ botrus for
titer est calcata? Quid per mala
granata que multa grana in se cō
tinent. nisi sanctoruꝫ gaudia et
fruitio designat? Quid de ficis
nisi ꝓprioꝝ meritoꝝ dulcedo accē
pit? Per hos ergo tres fructus scz
botꝝ malogñatū et ficū ꝑdē tres
fruitiones cū suis gaudijs ꝯgrue
designāt ¶ Sequit terau? prin
cipale scz duuiuū pinguū medul
latoꝝ. qđ tāto nobilius et delica
tius duuiuū signt qnto delicatior
medulla Per hoc ergo duuiuum
medullatoꝝ ꝑmittit nob? dine
faciei btā fruitiō q tāta delicatio
est oibo ꝑdās quāto nobilioꝝ et

delicatior est deus omnibus creaturis · que visio beata promittit nobis Job · xxxiij · vbi dicitur Videbitis facie ei? in iubilo Dic i· corintb · xiij · Videm? nunc p speculū · tūc facie ad faciē · Dec est illa beata facies ad quam videndā ⁊ fruendaz suspirat omis qui diligit deū · Rō sub noīe salomonis innuit · i· palip̄ · ix · vbi dicit · Oēs reges terraruz desiderabant videre faciē salomonis · per reges ꝗslibet iustos volēs intelligi. ¶ Nec immerito sic suspirant oēs iusti · q: sic dicitur apoc · i· facies eius lucz sicut sol in virtute sua · Quā cū videbimus transformamur in eandē claritatē · testāte apl'o · ij · corintb · iij · Nos oēs reuelata facie gl'am dñi speculātes in eandē ymaginem trāsformamur a claritate in claritatē tanqz a dñi spū Dic autē transformur · q: videntes in diuina facie prīs omnipotētiā erimus omnipotētes · videntes filij sapiētiā erim? omnia scientes · videntes spūs sācti bonitatē ⁊ clemētiā erim? delectationū ⁊ dulcedinū superefluentes · Dicqz recedentes a spū nrō in deum totaliter trāsformamur Rō figuratū legim? de regina saba: de q̄ · iij · Re · nij Regina saba audita fama salomonis ingressa est cuz comitatu multo in iherusalem · Vidēs autē sapientiā salomonis ⁊ domū quā edificauerat · ⁊ cibos mense eius ⁊ ordinē ministroz ⁊ cē · nō habebat vltra spiritum Et quia sicut dester dicit facies eius plena est grārū · ido ex eius visione hauri mus oē genus delicatissimo⁊ bono⁊ q̄ nobis fuit medullato⁊ nomine designata · Quia dec dei visio respcū prio⁊ bono⁊ medulla merito nuncupat · sicut em̄ medulla tenerior ⁊ nobilior ē bijs que circumstant bāc medullā · sic fruitio huius beate visionis in infinitū iocundior est omnibo⁊ supradictis · Dec adicientes q tā huius visionis delectationes q̄z etiā prioēs cū vino vindemie · i· cum musto habente admixtas feces naturalis affectiōis vł ad generalē r̄surrectiōnē videre nos opz · Testāte bernardo q̄ dicit · Alia carne exuta vino potatur a moris · non pure tñ sed quō sub sponse noīe ipsa dicit in cantics Dibi vmū meū cum lacte meo · Et subiūgit · Vino diui amoris miscet etiā tunc dulcedinem naturalis affectionis que resumere corpus suū ipsūq; glorificatum desiderat · Et ideo post tres p̄dictas partes huius duuiij ministratur nobis poculū vindemie delectate · quo potu solū post generalē r̄surrectiōez totaliter iebriam̄ ¶ Sequit̄ ergo q̄rtū mēbz sc̄z duuiūvindemie delectate sign⁊ purū vinū ab oi naturali affectiōne peit? depuratū · q̄ vino potam̄ · ⁊ potādo iebriam̄ cū post gnalē

resurrectionem corpora ad ammas colliguntur. ⁊ collecta in deū totalit transferuntur. ⁊ ido naturales affectiones penitus defiāt. Bibētes em vinū ommuz gaudioꝝ ab omni fece naturali um affectōnū peitus depuratū. cū de nrō extra deū nihil remaneat. ideo extra deū nihil amplius possumus affectare. ꝫ inebriam ab vbertate domus dei. id est extra statū nrm pomimur. ⁊ in deū totaliter transformamur. Dicit. In ista futura vita ineffabilis delectatio bonos inebriat. et dulcedine sui totus eos mestimabili exundantia saciabit Qd dixi totoz. oculi. aures. os. manus. pedes. guttur. coz. iecur. pulmo. ossa. medulla. pmo etiam exta ipsa ⁊ cuncta singulati ⁊ singula membra eoꝝ in cōmuni tā mirabili delectatiois ⁊ dulcedis sensu replebunt. vt vere totus homo torrente voluptatis dei potet. ⁊ ab vbtate domꝰ ei⁹ iebrietur. De qua inebriatione dicit ecā. xxxij Dñi dicto dño qui inebriabit te ab oibus bonis suis. Sicut em ebrius a mente ppria alienat. sic nos absorti i deo longe ab omibus quod sumus alteramur. Et hoc est qd nob pmittit deutero. xiij. Vinū et sicerā ⁊ oē qd desiderat aia tua comedes coram dño deo tuo. Per poculum vero videmie defecate signantur gaudia q̄ de omibus bonis dm post generalem resurrectionem sumus cū dño in ppetuo habitu ni. q̄ in tot gaudia multiplicant quot ibi hoies ⁊ angeli amant. Cū ei ibi pfecte diligam⁹ pximos et nosmetipsos de singuloꝝ gloria gaudebimus vt de nostra Dicit. Poteſt ne celestis gaudij modus a quoq̄z homine penetrari. cum vltra mille milia et decies milies centena milia innumerabiles sint. et omnes beatitudie eadem perfruātur. nec vllus eorum sit qui non tantum de bono alteriꝰ gaudeat quantū de suo q̄ tñ oia minus hnt respectu eiꝰ quē supra se videt. quē cuz videant se amantez supra q̄z ipsi seipsos amāt. ideo in gloria eius mira et ineffabili exultatione gaudebūt. et hoc gaudiū oia predicta gaudia antecedit. ¶ B
Predcā ergo oia sub breui epilogo replicem⁹ Drīo ei noie cuiuij pinguis de nrīs oim scōꝝ et xpi bis meritis ferculuz mimistrat. Secundo noie vindemie ineffabile gaudiū de predicti cōuiuij delectationibus cōceptū tanq̄z poculum ppinatur. Tercio iterū ferculū infinite voluptatis de visione dei medullatoꝝ noie subrogat. Quarto iterū poculū perpetui gaudij post generalē resurrectiōez videmie defecate būana creatura perpetuo inebriatur. Ad quā iebriationē nos pducat ihs xps q̄ ē et dicit vita vera ⁊ē.

Ecdē die sermo sext⁹. Quomō bon⁹ orphan⁹ eri⁹. Ier. xxxv.

O Rex glorie dñe vtutum qui triumphator hodie super omnes celos ascē disti. ne derelinquas nos orpha nos. Verba ꝓposita ecclie spōse xp̄i vel cuilibz aie deuote xp̄m hodie celos ascendentē deuoto af fectu ꝓsequnti ꝓnt occurrere attri bui. In quibo verbis tria cōsidera occurrūt. viz deuota inuocatio. inuocationis supplicatio. supplicationis specificatio. Prīm ibi O rex glorie. scdm ibi. ne derelinquas nos. terciū ibi. orpha nos. Vez quia in anxia inuocatione ꝓuide captat benivolentia inuocati. ideo in hac inuocatione ascendentis dei captat benivolentia a triplici dignitate. Prio enī cōmendatur a gl'e sue manifesta tione. scdō a vtutū possessione. tercio a carnis sue dispensatione Primū ibi. O rex glorie. scdm ibi. dñe virtutuz. terciū ibi. qui triumphator hodie super omēs celos ascendisti. ¶ O Ob missis autē omnibo hijs eo q̄ q̄n tumcunq; magnificauerimus eū ꝓualebit adhuc. nam sicut ecclia xviij. dicit. quis magnificabit e um sicut est. quasi dicat nemo. ⁊ solū de orphano prosequamur. De quo sciendū q̄ duplex est orphanus. in bona videlicet et mala significatione. Orphanus enim grece i latino idem est q̄ or batus patre Mali ergo orphani sunt qui se deo patre per vitaz re probam priuauerunt. Ex quo rum persona ihēremias lamenta biliter conqueritur se priuatum deo dicens Trē. v. Recorda re domine quid acciderit nobis in tuere ⁊ respice obprobrium nr̄m Hereditas nostra uersa ea ad ali enos dom⁹ nostre ad extraneos Pupilli facti sumus absq; patre matres nostre quasi vidue. ¶ J. v. In huius patris orbatiōe duplex malū reprobi incurrūt. scilicet presentis vite infructuo sam sterilitatem. ⁊ future vite e rumnosam calamitatem. De pri mo dicatur ihēreme. xxij. Scri be virum istum sterilem. glosa. id est ab omibus meritorijs ope ribus et fructuosis. De secūdo iterum ihēremie. xvij. Dñe oēs q̄ te derelinquūt cōfundent⁹. oēs recedētes a te in terrā scribent⁹ ter rā tenebrosā ⁊ opertā mortis calī gine. De ālo bo āt ite⁹ dr ihē. ij. Dāto ⁊ vide q̄ malū ⁊ amar⁹ est dereliquisse te dñm deū tuū. Malū ꝓpt prīm. amar⁹ ꝓpt scdm

k ¶ Scdm gen⁹ orphano⁹ bona fuit sigtōe. Et fūt q̄ ꝓpter deū ab oīb⁹ impedientibo ⁊ retardā tibo se a dīna grā strennue se de nudāt. nihil sibi petit⁹ reputātes. vt sint de numero eo⁹ d q̄bo dr amos. ij. Robustus corde inter fortes nudus effugiet. Vt teste cōscia dicē possint cū apl'o illo

Matth. xix. Ecce nos reliquimꝰ
oia. Vt ãt oia sub certis regulis
scribamus. sciendũ q; qui bonã sci orphani fieri desiderant. oz
a necessariũ est vt a tribus infec
tionibuꝰ seu habitibus penitus
se denudẽt. vt sic sciã religiosi fi
ant orphani ꝓpter deũ. scz a mũ
di diuitijs eligẽtes paupertatẽ.
a carnis delicijs cauẽtes voluptã
tẽ. a cordis vicijs resignantes ꝓ
priã voluntatẽ. Ab hijs tribꝰ cũ
orbati fuerimus dei sumꝰ et fidu
cialiter dicere possumus. Ne de
relinquas noꝰ orphanos. Et sunt
quibus fiducialiter ꝓmittit veri
tas ioh. xiiij. Nõ vos relinquã
orphanos. Ac si diceret Ego ꝓpter
me fueritis orphani tũc nequaq;
vos orphanos derelinquã. sicut
dicit in psalmo. Tibi relictus ẽ
paup. orphano tu eris adiutor
Tales enim orphanos se fecerũt
apli. a ido osecuti sũt vbũ pro
missionis ad eos factũ. qi nulla
tenus sũt derelicti. Nã de rez or
batione dicit apls .v. corinth. nij
Esuriuimuꝰ. sitiuimuꝰ. nudi fu
imus. taq; purgamenta huius
mundi facti sumus. De relictõ
ne vero corpiꝰ tã ꝓ se q; ꝓ alijꝰ
Jhẽ dicit ad galat. v. Cõtinue
non acquieui carni a sanguini.
De terão itẽ dicit roma. vij Nõ
qđ volo hoc ago. ꝫ qđ nolo hoc
facio. ¶ Sunt autẽ tria
q ad huiusmodi denudationem
nos pñt facillie ꝓmouere. Prio
quia sic vicez dño rependimus.
scõ vt pcã emendem? q; eisdez
commisimuꝰ. terão quia sic caue
mus ne in eisdẽ deũ itez offenda
mus. Prio ergo predictis tribꝰ
nos denudemus vt vicẽ dño repẽ
damus. qui res. corpus. aiam
pro nobis dedit. Nã de rebꝰ dica
tur ibere. xij. Reliqui domũ me
am. dimisi hereditatẽ meaz. De
scõ dicit ysa. Corpꝰ meũ dedi
pcutientibus ac. De terão ibere.
xij. Propt scelus ꝓpli mei dedi
aiam meã dilectã in manus ini
micoz. Jtẽ luce. xij. orãs dixit
ad prem Pr si fieri potest trãsfer
calicẽ hũc a me. Verũtamen nõ
sic ego volo ꝫ sicut tu. In q; pro
nob; prĩ suã obtulit volũtatẽ. ¶
Secda causa ꝓpt quã de predi
ctis tribꝰ expedit denudari est.
vt pcã que in eisdẽ omisimꝰ emẽ
demus. In hoc enim est efficacissi
mũ genus emendandi pcã. vt
hijs penitus renunãemus in qui
bus a p q deũ nrm nos meminꝰ
offendisse. Vnde super illo ver
bo luce. iij. Dignos facite fructꝰ
penitentie. dicit glosa. Dignos
penitẽtie fructus facit qui omia
pez que a in quibus deum offen
dit in culpa offert sacrificium.
Jtem beatus gregorius di. Dig
nos penitentie fructus facit qui
tantum a licitis abstinet quan
tum se meminit illicita omisisse.
Dime filij israhel victores madia
mitarum a vltores peccati omnia

ornamenta aurea p̄ que filie mo
ab⁊ madian eos allexerant ad
peccandū in donarijs dño obtu
lerūt sc̄z armillas⁹ anulos⁹ maures⁹
⁊ similia. Hic veri penitētes vic
tores pcā oia p̄ que deū peccādo
offēderūt in sacrificio offerāt res
copus aiam⁊ ꝓpriam voluntatē
Tercia causa ꝓp̄ quā a p̄dās
tribo nos debe⁹ penit⁹ denudare
hec ē ne dñm i eisdez sicut nudi⁹
terq⁹ itez offendam⁹. Sicut lu
pus hz aial irrōnabile si cū hesti
a captus fuerit et in foueā cecide
rit nūq̄z eā de cetero gustabit ti
mens āplius capi. Hz fortassis
via hec quibuslibet sc̄laribo mi
nus difficil⁹ videt̄. facilius despe
rātes q̄z talit dñm imitātes⁹. petē
tes sicut lotb facilioꝛem viam sa
lutis⁹ sibi demonstrari. Cui cū ge
neſ. xix. dixisset angeli. salua
aiam tuā. quō autē hoc debuisz
subiunxerūt dicētes. Noli respi
cere post tergū tuū. nec stes⁹ i oi
ne circa regione. sed in monte saluū
te fac. ne et tu simul pereas cum
scelere ciuitatis. noie montis⁹ per
fectionē vite ei ꝓponentes. qui
ex persona secularīū dixit ad e
os. Queso dñe mi quia inuenit
seruus tuus gratiam coram te. et
magnificasti misericordiam a g̃
tiam quam fecisti mecum vt sal
uares aiam meā nō possū in mon
te saluari ne forte apprehēdat me
malū et moriar. Est ciuitas hic
iuxta ad quam possum fugere p
uaꝛ saluabor in ea. nunquid nō
modica est⁊ viuet anima mea⁹
Dixitq̄z ad eū angelus. Ecce e
tiam in hoc suscepi preces tuas.
et non subuertam ciuitatem pro
qua locutus es. festina et salua
re in ea. M Hic per mo
dū oēm cū secularibo altā vitaz
proponimus. respondent nobis⁹
non possum in monte saluari. pe
tentes sibi viam et vitam propo
nere leuioꝛez. quibus cum ange
lis respondemus. Sint omnia
vestra vobis salua. et ne preclu
datur vobis via salutis. leuissimāz
vitam qua non potest esse leuioꝛ
et infimam vitam salutis qua nō
potest esse inferioꝛ vobis demon
stro. Omnia vestra si tamen ves
tra vobis remaneant. hoc tamen
saluo ne in eisdem et pro eisdem
omnium offēdatis. ne hec pl⁹
q̄z deū diligatis. sed amoꝛez dei
hijs omnibus preferatis que tūc
facatis si in rerum acquisitione.
fruitione. dispensatione nō pec
catis. Hinc psalmista. Diuitie
si affluant nolite cor apponere.
si desideria carnis non perficiatis
quia q̄ in carne fūt deo placē nō
possunt. Hi voluntatem dei ve
stre voluntati preponatis Hinc
paulus Tempus breue est. reli
quum est vt qui habent vxoꝛes
sint tanq̄z non habentes. et qui
flent tanq̄z non flentes. et qui
gaudēt tāq̄z nō gaudētes. a q̄ v
tunt⁹ hoc mūdo tāq̄z nō vtātur.

n Quod exponens greg. dicit. Fratres nō audemus vobis dicere vt oia reliquatis. ḣ tn̄ si vultis oia etiā retinēdo relinquetis. si sic tpalia geritis vt cum tota mēte ad eterna tendatis Et subiūgit exponēdo p̄dicta vba apli. Ille vxorē bn̄s q̄si nō habz. qui sic studet placere ꝺiugi vt tn̄ nō displiceat ꝺitori Flet q̄z ḣ tq̄z nō flet. q̄ sic tpalibꝰ damnis afligit vt tn̄ de eternis lucris sēper aīam ꝺsoletur. Mundo q̄z vtitur ḣ q̄si nō vtatur. qui nccia cūcta exterius ad vite siue miſteriū redigit. tn̄ eadē nō finit siue mēti dn̄ari. vt subiecta foris suiāt et nūq̄z intentionē tendētis ad deum figant. Quicūq; ergo tales sunt eis terrena oia nō ad delectariū ḣ ad vsū assunt. q; rebus quibꝰ dē necessariis vtunt. ḣ michil habere cū pcō cupiūt. ⁊ de ipsis rebus habitis q̄tidie mercedes acq̄runt. plus gaudentes de bono opere q̄z de bona possessiōe Quos ergo in mūdo talis ncātas ligat vt ex oi pte exui a mūdo neq̄ant sic delēt ea q̄ mundi sunt tenere. vt tamē eis nesciāt ex mētis ratione succūbere. Dic ergo cogitate et cū relinquere cuncta q̄ mūdi sunt nō potestis. exteriora bona exteriꝰ agite. ḣ ardent interius ad eterna festinate. michil sit q̄ ꝺsideriuz vrē mētis retardet. nullius vos rei in hoc mūdo delectatio implicet. si bonū diligitur. mens in bonis melioribꝰ est in celestibus delectet. si maluz metuitur. mala eterna aio ꝓponantur. ⁊ dū illic esse cōspiat quod āpli? diligat āpliꝰ q̄ pertimescat. hic ōmino nō hereat. Dum expedita hac duplicī orbatiōe spiritualiū ⁊ bono ꝓfectu aruz. nunc quō de? iuxta verbū ꝓmissionis siue tales orphanos nō derelinq̄t q̄ntū dns ꝺderit vidēdū ē. Hic em̄ ecclie inuocationē ⁊ dei ascendentis celū ꝓmissionē ad inuicem continuam?. vt cū illa suspensa deuotione dominū ascendentē ꝓsequitur. et quasi post tergū eius clamans orauerit. O rex glorie dne vtutū. ⁊ vsq; Ne derelinq̄s nos orphanos. ipse deus motus eius clamoribꝰ post se dicit illis ioh. Nō vos relinquā orphanos Hz quō eos orphanos nō relinquat statim subiūgit dicēs. Veniā ad vos. infundā oia q̄ ꝓter me reliquistis. Et hoc est quod sommiabant apli dicentes Act. primo. Dne si in tempore hoc restitues regnum israel? Reuertitur ergo deus bonis orphanis talem se eis exhibens. vt omnino certo certiuꝰ ognoscāt a domino se nullatenus derelictos nec le orphanos permansisse. Et hoc est quod dicit bern? Apli dece dies tanq̄z orpham post ascensionē expectabant pseuerantes vnanimit in orōe. sic ⁊ tu disce orare pulsare expectare donec iuemas

donec aperiatur tibi · Nouit dñs figmentū tuū fidelis est nō patietur te temptari sup id qđ potes Cōfido in ipso qđ si fidelit expectaueris · nec diē dcāmū expectabit · ℔ puemet in bñdictioibo aiam desolatā ⁊ alijs solatioibz orbatā · vt iebriata ab vbertate domus dei ⁊ torrente voluptatis potata in ipius memoria sicut i oibo diuitijs delectet · ⁊ tanto amplius aia visitat · quāto āplius a mundi ⁊ carnis solatioibo fuerit elongata · ℣ Qui ergo eo mō orbati fuerīt vt p̄dixim⁹ p certo nō relinquet eos deus orphanos ℔ veniet ad eos afferens secū diuitias delicias p dictis in infinitū meliores · nobiliores · delcābiliores · copiosioes reponēs eas in spū vbi cautius reseruātur · ita vt p relictis mūdi diuitijs suas · p relictis carnis delicijs delicias suas · p relicta mā volūtate ⁊ vicijs suā voluntatē cum infinitis gr̄tijs felicā nobis cōmutatione tribuit · In quibo singulis centies plus accipim⁹ q̄z reliquim⁹ · dicēte dño marcā · x · Amē dico vob nemo est q̄ reliq̄rit domū aut frēs ⁊c · p̄pter me q̄ nō accipiet centies in tpe hoc · ⁊ in futuro vitā eternā · Nā de eis diuitijs dr · i · palip̄ · xxix · Tue sūt diuitie ⁊ tua est gl'a · An nō magnas dat nobis diuitias de? cū semetipsū nob dat? · In quo vt ait ap'l's sūt oēs thesauri sapientie ⁊ sciētie absc̄oditi? An nō felix pmutatio qui p mīs fedis diuitijs dat nob seipsū cū oibus que habet sc̄dm deū et hoiez? vt veracīter dicere possit illd̄ gen · xxx · Modicū habuisti anteq̄z venirē ad te · et nunc diues effect? es · benedixit q̄z tibi dñs ad itroitū meū De q̄ bñdictōe dr p̄ uerbio · x · Benedictio dñi diuites facit · Quia ex eius presētia bene dicunt ad thesaurisandū diuitias merito p vtutū grāz · Sic cō venies ad nos p fedis carnis mē delicijs dat nobis suas delicias supra oēm estimationez nobiliores · meliores · delcābiliores Nā de seipso dicit de? ecā · ij · Quis delicijs affluet vt ego? Et has delicias felicā permutatione pro nostris delicijs nobis dabit · De quib? dicatur in psalmo · Inebriabuntur ab vbertate domus tue et tor · w · t · po · eos · De quib? adhuc psa · lxvi · Gaudete gaudio qui lugebatis vt sugatis et repleamini de vberibus consolationis eius vt mulgeatis et delicijs affluatis ab omnimoda gloria ei? · Dnc ihērenne xxxi · Populus meus bonis meis adimplebitur · Tercio pro relicta nostra voluntate immittit nobis saporez sue voluntatis vt exinde delectemur super omnes huius mūdi diuicias suam facere voluntatem Dic psalmista In via testimoniorum tuorum delectatus sū sicut

in oĩbo diuitijs · Jtẽ ecã · xxiij · Nichil dulcius q3 respicere i mandatis dñi · Cum igit voluntatez dei plene ⁊ perfecte fecerim⁹ nõ declinãtes ad dextram nec ad sinistram tũc primũ scificamur p eam ad sanctitatẽ vite eius que nunc est pariter ⁊ future · dicẽte apl'o · i · thes · iij · Hec ẽ wlũtas dei scificatio vestra · Et sciendu3 q hec prescripta visitatio dñi cum permutationibus bonorum suoꝝ tantũ debetur hjs religiosis qui p pscriptam orbationẽ diuitiarum sẽ nudauerũt Hecu laribo aũt p sua orbatione scripta pmutatio non debet eo q ad huc diuitjs ⁊ delicijs licet licitis hic vtant · que diuinã cõsolationẽ non admittũt · sed bona que merentur talibus ad patriam reseruant · Ad quam nos pducat qui sine fine ⁊c ·

Dominica infra octauã Sermo primus de epl'a · De virtutibus prudentie ⁊ de iustitia · Sermo · xxxvj · O.

Stote prudẽtes · i · pet · iij · Dicit greg · Ad magna premia nõ nisi mg̃ mis laboribo puenit · Cum ergo spũs sci missio in nobilissima sui cõmunione in proxio celebret · ideo ꝓmit nobis petr⁹ apl'us i pdãs quedã exercitia · vt si eius aduẽtũ sitib hac virtute cupim⁹ nobiliozib⁹ nos exercitijs preparemus Ideo aũt dicim⁹ spũs missiõez in nobilissima sui cõmunione in pximo celebrãdã · quia spũs sãct⁹ trib⁹ vicibo apl'is fuit datus · scz ante passionẽ ad miraculoꝝ exhibitionem · post resurrectionẽ ad pcõ ꝓ remissionẽ · post ascensionez in die pentecostes ad plenã ⁊ perfectam sanctificationis cõfirmationem · Et ideo hanc eius missionem ceteris omibus dicim⁹ efficaciozẽ Nã de prima spũs sci missione dr Luce · ix · Cõuocatis ibs duodecim apl'is dedit illis virtutẽ ⁊ ptãtẽ super oia demonia ⁊ vt lãguozes curarẽt · qd vtiq3 fieri non poterat nisi de spũ sancto De secũda dicit ioh̃ · Accipite spm̃ sanctũ quoꝝ remiseritis ⁊c · De tercia dicit iohã · xv · Cũ venerit spũs veritatis docebit vos oẽz veritatẽ Et hic tercius modus missioꝝ efficacissimus ẽ oferẽs hjs quibo mittit maximã vtilitatẽ ℣ Qui ergo spm̃ sanctũ i hac ei⁹ efficacia suscipẽ desiderat in ꝓpositis tribo vtutibo scz prudẽtia · oõne · caritate virtuose se exerceat Nã p prudẽtiã debito mõ i tpalibo disponim⁹ · p oõnẽ ãt in corpe exercem⁹ · p caritatẽ vero i spũ nobilit ꝓparamur · in quibo tribo plena ꝟsistit ꝓparatio · Cum enim omis habitus hominis in hjs tribus scilicet rebus corpe ⁊ aia existat q i hjs tribo qd dz fecerit sufficiẽt se ad missionẽ spũs sancti ꝓparauit · nec

dubiuz quin pro suo statu tam efficaciter spm scm susciapiat sic apls fuit missus. Notabiliter autē p suo statu dixerim. quia apls non solū sibi. ꝟ et vniuerso mundo spm scm acceperūt. sicut dicit ps. Suscipiāt mōtes pacē pplo Q. d. em spm scm i linguis igneis acceperūt ad uersionem gentium pertinebat. que cum p dei gratiā sint conuerse. nūc clās spūs scs sub tāta efficacia q̄nta apls mittit in occulto. Dic Bernardꝰ. Nemo uquerat q̄ mihi nobis ista manifestatio spūs fiat. quoniā multis nūc datur manifestatio potior q̄z apls. quid enim illis lingue gentiū pfuerūt nisi ad uersionē ea ꝓ. Hoz fuit in eis quedā alia manifestacō magis ad eos ptinens q̄ hec vsq; hodie pseuerat in nob. Manifesta tū em fuit indutos esse virtute ex alto. qui de tanta pusillanimita te spiritus ad tantā ustātiam deuenerūt. vt qui in passione relicto dño oēs fugerunt. post missionē spūs ibāt gaudētes a uspcū usiliꝫ quoniā digni habiti sūt q̄ et qui ante ad uocē ācillule petrū loquor territ? dñm negauit. postea uminationes? prīapum nō timuit sed iperterritus dixit. opz obedire deo magis q̄z hominib⁹ Cum ergo spiritus sāctus? modo electis mittitur lingue cessant a in virtute ignis datur. q̄ vsq; hodie pseuerat R Cupiētes ergo nos ad spiritus sancti missionez preparare. sciendū ē q̄ sapiētia q̄ prudentia quantū est de presēti negocio p eodē acapiūt Juxta illud puer. xnij In corde prudentis requiescit sapientia. Idez xvi. Sapiens corde appellabit prudens. De qua videlicet prudentia prosequemur scdm eius triplicem considerationez. scz pn apij medij et finis. De qua sub hijs tribus ratioibus triplex datur descriptio. Nam de prudētia sub ratione principij talis datur Prudētia est virtus que vniuersa que cogitat atq; agit ad rationis normam dirigit. ac nichil pterq; quod rectū intelligit vult vel facit. De prudentia sub ratione medij talis datur descriptio Prudentia est virtus cuius proprium est mundum q̄ omia que in mūdo sunt diuinorū ocēplacōne despicere. oēmq; animē ogmtionē in sola diuina erigere. De prudentia vero sub ratione finis iterū datur alia descriptio. Prudentia est virtus purgati animi cuius proprium est sola diuina noscere. q̄ ea tanq; nichil aliud sit intueri. Huius virtutis prīcipium pertinet ad incipientes. medium vero ad proficientes. finis autem ad perfectos. R

In huius ergo virtutis prīcipio inchoantes dicimus q̄ eius incāum tria habet. scilicet timoris affectionez. rerum adminicē

debitã estimationẽ · estimatorũ electõnez · Per primũ pcẽm expellit · p scdm bonũ rõánãdo q rit · p teraũ inuentũ eligit · Prĩ ápiũ ergo huiꝰ vtutis est timor dñi Juxta illud puer · v · Timor dñi est prĩápiũ sapie · q cum cor nrm ingredit statim pcẽm expellit · sicut dicit ecã · v · Timor dñi expellit pcẽm · Nã qui sine timore est nõ poterit iustificari · Qui em̃ veracit timet deũ cauet offensã a admissam p viribo penitet a emẽdat · Dinc salomõ eccs vltiõ dicit · Time deũ a mãdata eius obꝛua · hoc est omnis hõ · Dinc ber · Dime hac grã omniũ grãruz prima · que totius religionis prĩ ápiũ est vel exordiũ nullũ bonũ pullulare poterit vel manere · a oẽ vtutis edificaũ illico vergit in preápicaũ si huiꝰ grẽ amiserit fũdamentũ · Et q̃d pluraꝫ cõnexa sũt timor a religio · nec alterꝫ sine altero poterit remanẽ · Quã vtutẽ facliter acquirim? si miserias a defectus sine palpatione · sine dissil'atione plustram? · Dbi emz magni sci qui nulliꝰ crimini? sibi cõscij extiterũt deuz maxie timuerũt · multomagis nos qui sicut aquã bibim? imq̃tatẽ deũ timeamus · Nã scũs iob q liberalit dixit de seipso · xxvij · Nõ reprehendit me cor meuz in õi vita mea postea subiũxit · Demp quasi tumẽtes fluctꝰ sup me timui deũ Dinc apl'us cum dicit · michil mi chi cõscius fũ · statim subiũxit · ꝫ in hoc iustificatus non sũ · quia qui me iudicat dñs est · Ac si dicat · Et si peccatum nescio in me metipso · deus tñ cuiꝰ oculi multo plus luãdiores sũt sup solem quẽ nulla latet cogitatio scire potest q̃d in me latet · Nos ergo q hoꝛ opatione sumus q̃si locuste dñm timeamus · Dcõ igredientes huiꝰ vtutis prĩápiũ timore opetenter affecti aggrediam rerũ debitã estimationez · qꝫ sic otingit · Timor em̃ solliciatãs bonine stimulat eũ a ipellit ad inquirendum anxie quid sit potissimuz faciendũ · cui in prima frõte affectus occurrit phibens bonum qꝫ ratio suggerit faciendũ Dsurgit ergo quedã luctatio in homine a otẽtio bellicosa · ratiõe q̃d bonũ est suggerente · ꝫ affectu fortit retrahẽte Qui cum pugnat otra ocupiscẽtias molestias patit · q vincere adhuc nõ pual affectõnes · Dicq fit vt ait bern? miserabil a iniqua anime diuisio · spiritu a ratiõe voluntẽ cordis a intentionem a corpis promptum obsequiũ sibi defendẽte · animali vero improbitate sibi preripiente · a intellectu mẽtis sine fructu remanẽte Interea tñ ratio p lumen fidei fortit insistẽs vinit affectum · itavt nolẽs velit · volens nolit bonuz q̃d cognoscit · inpitq̃ estiãre a res adinuicẽ opare Cõpat ergo corpꝰ

ad aiam · terrā ad celuz · breuem
bāc vitā ad eternā · bonuz tpale
ad bonuz diuinuz · momētaneaz
delātionē ad eternā dānatiōez ·
breuē amaritudinē ad eternā be
atitudinē · int̄ q̄ discurrit ratio e
ligēs q̄d meli⁹ inuenerit · aff cū
q̄d delāt eligentē In q̄ discur
sua est iātione tādiu laborat rō
a affectō q̄sq̄ affect⁹ vinat̄
a a rōne meliora eligūt̄ Ter
tio ergo in hui⁹ vtutis imāo est
ipsa electio q̄ in ōibo bn⁹ estima
tis q̄ maioris fūt p̄cij eliguntur ·
Electo ergo bono aie renunāe⁹
bono corpis · a elō celo renunāe
mus terre · a sic de reliq̄s · hoc fū
me cauentes ne falsā spe decepti ā
bas ctrarietatis ptes retinēnos
posse spēm⁹ · id est huius vite io
cunditatē · a eterne btitudis glo
rificacōez · voluptatē corpis a aie
glorificationē · Ihero⁹ · Impossi
bile ē B iplē ventrē a illic mentē
Et stati post q̄z p puidā electō
nē · alterū ē electuz ei⁹ ctrario to
tis viribo renunāe⁹ Dia ei mala
ex hoc solo radicē trahunt a origi
nē q̄ bōies statuētes sibi hoc pdo
luz putāt se posse vē q̄ possidere
Qd̄ q̄z friuolū sit i duobo bōib⁹
scz lazaro a diuite in euāge · legi
m⁹ figuratuz Quibz de hac vita
trāseuntib⁹ dcm̄ ē diuiti a dño ·
Fili r̄ cordaē q⁹ r̄cepisti bō in vi
ta tua · et hic sīlit̄ mala · nūc āt
hic ctolat̄ · tu vero cruciaris In
q̄b⁹ clare ptz quō dispares m vi
ta sint disparia p̄mia ctsecuti Et
hec de ingressu siue initio pruden
tie dā sufficiāt Sb Nūc de
e⁹ pgressu siue medio qd̄ ctistit
in iustiāe opacōe ē dicēduz Sic
ei dr̄ ecā · Fili ocupiscēs sapiāz
serua iustiāā Aug⁹ · Vera prudē
tia nō in vanis · nō in ludicris ·
min⁹ āt in ēminalibz h̄ in opatio
ne iustiāe ctistit q̄ ē veraēt apd̄
deū · Cū ergo bm ber · iustiāa sit
vt⁹ reddēs vnicuiq̄ qd̄ suum ē ·
redda⁹ tribz q̄ sua sūt · sciz nob
p pcās pniam · pxis benuolen
tiā · deo reuerētiā · et sic in prudē
tia pficiē⁹ opetēt · Drīo ergo p
pcās redda⁹ pniam nob · quā fa
ālem haberem⁹ si damna que ex
pcās incurrimus vidēmus · No
cet enim pcēm creatori parit̄ et
ōni creature Impediūt pcā pa
tris p̄missionē · filij passionē · spi
ritus sci adeptiōem · āgelo⁹ re
staurācōem · scōo⁹ ctsūmacōem ·
bonorum promotionez · malo⁹
conuersionem · damnatoruz am
pliorem faāūt cōcrematione m ·
in purgatorio existentiuz retar
dant liberationem · et omnium
creaturarum renouationem · In
super faāenti peccatum omnium
bonorum mduāt priuationem ·
Aufert enim peccanti bonores ·
diuitias atq⁹ vitam Vnde sicut
peccatum nocet deo et omni crea
ture · sic in die iudicij ōia a pec
catore expetunt vltionem · Dnc
sapiē · xvi · Creatura tibi factori

deseruiens exardescit i tormẽtũ
aduersus iniustos · vt de pccõre
iuste dicã possit illud geñ · xvi ·
Manus eiꝰ otra omẽs · ⁊ manus
oim otra eũ · vt ingemiscendo et
scribendo dicere possit illꝺ ihere ·
xv · Ve michi mr̃ mea vt q̃d me
genuisti virũ rixe ⁊ discordie ⁊
nõ fenerauí nec fenerauit mihi q̃s
q̃z oẽs maledicũt michi · Decõ
reddamus proxis benuolẽtiam
vt in medio nationis prauę ⁊ p
uerse sine querela cõuersẽ stu
dẽtes sollicite oim infirmitates por
tare ⁊ a nemine portari De quo
gr̃at iob · xxx · Frater fui draco
nũ ⁊ socius struthionũ · Qꝺ etiaz
hortat apl's Ro · xij · Quantuz
in vob est cũ oibs hoibus pacem
habete · Hec aũt benuolentia tri
plicã exercitio adipletꝰ si pximis
nulla mala irrogamus · irroga
ta equanimiter tolleram? · bona
p malis repẽdamus Tercio red
dam? deo reuerẽtiã quã tũc exhi
bemus si eũ solũ deũ colim? · corã
eo peccare erubescim? ⁊ manda
ta eiꝰ seruam? · Hec em̃ nccia ẽ
ad salutẽ Nã de hac dr ecã xxix
Homo qui perdiderit reuerentiã
dereliquit a deo.

Tercio dicẽdũ est de fine pru
dentie · fine dico ofũmationis nõ
ofumptionis · ⁊ hec est perfecta
prudẽtia perfecto y Que nõ est
aliud nisi perfcõ y caritas · vt si
cut in hũi prudentie timorez · me
diũ vero iusticiã dixim? · sic ⁊ e
ius consummationem dicam? ca
ritatem · De qua dicitur ecã ·v ·
Dilectõ dei est honorabilis sapi
entia Ac si dicatur · illa sapiẽtia
que est nobilior inter omneꝰ est
caritas perfectorum · que nobili
or dicitur respectu principij siue
medij · quia omne perfectuz no
bilius est seipso nondum perfcõ
Dec autez prudentia quia nobi
lior est ⁊ maxime virtutis stimu
lat hoiem ⁊ inducit · vt illud ma
ximũ exemplar qꝺ est xp̃s dñs
imitetur · qui omnia opera sua in
summo perfectionis apice adim
pleuit · Parui em̃ homines ad p
ua exẽplaria · mediocres ad me
diocria · perfecti autez ad perfe
ctionem cupientes ad summum
exẽplar remittantur · Vnde noꝰ
parui et miseri ad formicã remit
timur · Prouer · v · Vade ad for
micam piger ⁊ ofidera vias eiꝰ ⁊
disce sapiam · Et iob · xij · remit
timur ad iumẽta cũ dicat · Inter
roga iumenta ⁊ docebunt te · vo
latilia celi et indicabunt tibi · loq̃
re terre et respondebit tibi · ⁊ nar
rabunt tibi pisces maris · Medi
ocrib? mediocria exemplaria p
ponuntur · Sicut aplũs qui seip
sum discipulis suis exemplar p
buit dicẽs · Imitatores mei esto
te sicut filij carissimi ·

Qui autẽ vitam ad summam p
fectionem perficere moliuntur ·
ad sũmũ exẽplar qꝺ ẽ xp̃s dñs
remittũt Quibs dr illꝺ ·i pe · ij ·

Xpūs passus est ꝓnobis vobis relinquens exēplū vt sequamini vestigia ei? Dnic ex psona xpi dicit iob. xvij. Posuitme scz de us pī exemplū cōtra eis . Quibo adhuc dr exo. xxv. Inspice et fac secdm exēplar qđ tibi demon stratū est in mōte. Itē iob. xnij Exēplū dedi vobis vt quemad modum ego feci et vos faciatis. Hoc exēplar imitari gestiebāt discipuli iohānis. q cū viderent iohānē xpm digito demōstrātē atq; dicentē. ecce agn? dei. relic to statim mgro deū secuti sunt. Sic ei dicit iob. Stabāt iohā nes et ex discipulis eius duo. et re spiciens ihm ambulantē dixit. ecce agnus dei. Et audierūt eum duo discipuli loquentē et secuti sūt ihm. Ad hanc prudētiā reuo cat dns adolescentē cui dixit. ma thei. xix. Si vis perfectus esse vade et vende oia q habes. et da pauperibo et veni sequere me.

X Scz quia infinita deus ma nens in carne fecit opa vt null? eū in oibus valeat imitari. sic ei ait iohānes in fine euangelij sui Sunt et alia multa q fecit ihus q si scribant p singula nec ipsū arbitror mundum capere eos qui scribendi sūt libros. ipsum saltē in trib? quātū possibile est imite mur. scz in conuersatione. predica tiōe. passiōe. In quibus omnia q in dispensatione sue carnis gesserit penitus includunt. q tria in summe pfectionis culmine adiple uit. qr nō poterat opus facere im perfectū. iuxta illd deut. xxxij Dei pfecta sunt opa. Eius ergo conuersationē imitamur. si omnium eo ꝙ quo ꝙ vsum habemus v timur in supremo. que omnia qr infinita sūt in trib? diffrētijs im plicant. scz rebus. corpe et āia. quod in singulis videam? Bonus est vsus rerū cū omnē malū vsū in singulis ꝓcauem? Melior est aūt si omnib? rebus tanq; in speculis deū ad memoriā reuoce mus Dnic ber. Integer amator dei q cū qr se conuertit familiarē hz āmonitioēz. rebus vtit ꝑ specu lo. Optimus vero vsus rez cum ꝓpt deū oīa relinquunt Bonū ē corpus cū malū cauemus. et bo nū q̄d possu? opam. Melius cū p illd corp? pcā exhaurimus. Optim cū p oia sine murmure o bedit spūi Bona ē aia cū stat si ne feditate. Melior ē cū rationē medij tenēs oia sūt sub ea et sol? sup eā de? Optiā aūt cū deo est vnita Dec reqre dnica. nij. post pascha ymōe. xxij. Oē datū op timū. Q Scdō ei? ꝓdicatio nē imitamur si oia q ꝓdicat nob de? siue i lcōe ꝓdicacōe. ꝑ iterna i spiracōe p viribz imitem. Quō e iuꝫ ꝓdicatio ad supmū pfectōis statū nos ꝓducat Reqre i dnica passionis in pte hiemali. Verbum ei dei deuote auditū fāt pccōrū purgacōnē. bonā operationem.

internam deuotionem · mali a bo
no separationē · transitionē · assi
milationē · similiū generationē ·
Propt primū vbū dicit scopa
pter secundū dicit ymber · ppt
terāū plāta · ppter ārtū gladi? ·
ppter quintū igms · ppter sextū
spiculū · ppter septimū semen ·
Terāo quō ipsū in passione imi
tari debemus · Require dñica se
ptima post pentecostes ·

Eodē die sermo scdus de epla ·
De oratione ⁊ quid sit a deo orā
dum · Sermo · xxxvij ·

Vigilate in oratiombz vt
supra · Dicit bern? · In
cunctis actibo nris mul
tū opus est ai vigilantia ꝫ preci
pue in orōne · qz liz a deo sp vide
amur · ꝫ in orōne etiā pntamus
⁊ ostendim? nos qsi facie ad faci
em cū deo loquētes · Dic ergo o
ret q orat · sic semetipm ordinet
⁊ attēdat tāqz pntatū dño ma
iestatis · Et ideo expedita vna
parte efficacis ⁊ sollicite prepati
onis quā in pcēdēti sermōe de pru
dentia disseruimus q in exteriori
bus hoiem pparat ⁊ disponit · nūc
de orōe dicēdū est q hoiez dispo
nit in corde Dicturi itaqz de ora
tione ātuoz p ordinez psequmur
q scdm iura petitionis nccio requi
runt · scz quis · qd · quō · ad qd
exoret · Qd est dicere · Prio vi
deam? quis sit exorandus · scdō
quid sit postulandū · terāo quō
est orādū · ārto propt qd sit do
supplicādū · q ātuoz tāgit salua
tor Job · xvi · cū dicit · Si quid
petieritis prem i noie meo dabit
vob · Cū ei dicit · si qd petieritis
tāgit qd sit petēdū · Cū āt dicit
prem · tāgit eū a q sit petendū ·
Cū aūt subiūgit · i noie meo · tā
git quō sit petēdū · Cū vero oclu
dit · dabit vob · tāgit finē propt
quē sit petendū · Nec autez fūt q
tuoz cause scz efficiens · materia
lis · formalis · ⁊ finalis · q oppflu
unt ⁊ concurrūt ¶ A Nec
ergo ātuoz p ordinē psequētes
prio dicim? qp in oi orōne de? pri
priāpaliter est orādus propter
qnqz causas · Prio quia omē do
nū a prē descendit · secūdo pater
petit ne petens erubescat · terāo
vt orō dulcescat · ārto vt fiduā
a crescat · quinto ne petēs sibiip
si vilescat · Prio ergo in oi orōe
pr̄ pnāpaliter est orād? · Pater
eñ ratioēz habz priāpiū a q omē
qd necessariū ē nob fluit · testan
te iacobo qui dicit · Omē dātum
optimum · ⁊ omē donū pfectum de
sursū est descēdēs a prē luminū ·
Secō pr̄ ē orād? ne audito pris
noie petēs erubescat Quō eñ pe
tēs erubescere poterit q tāqz filiꝰ
sibi petit de necessariis puideri ·
maxie cuz ipē pr̄ iubeat fiducali
ter postulare · Terāo a noie pris
orō impetret vt dulcescat · dulcit
eñ dicit qd dulcit amat Quid

ēñ dulciꝰ esse poterit in ommbz
que visa sunt vel audita q̄z deuz
prēm noīare. Jn q̄ noie pinguiſ
simus deuocōis affectus est iclu
sus. Dmc ibere. iij. Saltē amō
voca me pr̄ me?. dux virgitatiꝫ
mee tu es. Quarto deus sub rōe
prīs ē orād? vt fiducia crescat.
quis enī nō speret. pmo suplpe
ret a deo se exaudiri qui dignaꝫ ē
voluit pr̄ nr̄ē. Si enī quilibz pat
ad petitionē filij dulciter mouet
quō nō mouet ad petitiones no
stras de?. a q̄ ois p̄mitas in celo
q̄ in terra noiatur? Dunc fiducie
affectū nob inculcare voluit cuz
dixit matb. vij. Si vos cū sitis
mali nostis bona data dare filijꝫ
vrīs. q̄tomagis pr̄ vr̄ qui in ce
lis est dabit spm̄ bonuz petēti bo
se Quinto deus pr̄ exoret vt au
dito prīs noie petēs sibiipsi nōvi
lescat. Sūt ei correlatia pr̄ q̄ fi
li? Ex q̄ nccio ocluditur vt cū
velit dicq̄ ē pater nos eius filij
nominemur. Dmc iob. Videte
qualē caritatem dedit nob pater
vt filij dei noiemurq̄ sim?. si filij
q̄ heredes p deū. heredes quidem
dei. coheredes aūt xpi Qđ si hāc
nrām dignitatē fideliter pensare
mus merito deberem? oēz vicioꝝ
cōtemnere vilitatē. Quā dignita
te augē? ofideras ait. Ad maiora
natus sū q̄z vt sim māpiū corpo
ris mei. Cōtemnamus ergo bui
ē pcōz. qz sicut dr iob. vij.
qui facit pcatū seruꝰ ē pcā. cū
ad hoc instituti sumus vt filij dei
noiemurq̄simus. Ex hijs ergo
causis deuote inflāmatiq̄ in spū
filio z dulciter inspirati orem? pa
trē dicētes. Petim? o pater vt p
ter paternū tuū affectū quē ois
pater naturali inclinatiōe habet
ad filios nos digneris sup nrīs
ncūtatib⁹ misericorditer exaudi
re. quiaq̄si cū filio p̄digo indig
mi sim? vocari filij tui. tu tamē tu
um paternū affectū extinguere
non poteris in teipso. q̄ nequaq̄z
nō ē poteris qđ te voluisti miseri
cordit appellare Secō dicēdū
est q̄d sit orandū q̄ a dño postu
landū. Sūt autē illa principali
ter petēda que dns p̄misit miseri
corditer se datuz. qui idō p̄mit
tendo nos preuenit vt ex eis dē p
missionibus excitati q̄ prouocati
easdem promissiones fiducialius
a domino postulem?. dicente ber
nardo. Vult a se requiri de? etiaz
qđ pollicet vt ex p̄missiōe deuo
tio excitet. q̄ qđ gr̄is daturus e
rat deuota oīō p̄mereat Dic pi?
dns qui oēs hoīes vult saluos fie
ri merita nobis extorquet a no
bis. et dū nos p̄uenit tribuēdo
q̄d tribuit gr̄is agit ne gratis tri
buat. NB Sūt autē q̄nq̄z q̄
p̄misit nob de? volēs vt eatē ab
eo cū omni diligētia requiram?
scz corpis ncūtatē. aie scitatez.
celestē hēditatē. dei volūtatē. cō
solacōis sūmitatē Jn q̄booia q̄ sa
lubriter peti poterunt sūt inclusa.

Primo ergo a deo petamus cor
poris necessaria. Hec enī promi
sit nob deus Iudic. xix. dicēs.
Ego prebebo oia que necia sūt.
Itē ecā. xxix. Fideliter age q
in ōi tempe muemes qđ necm
est. Hinc luce. xij. Nolite sollici
ti esse dicētes. quid māducabi?
aut quid bibemus. scit enī pat
vr qz oibo hjs indigetis. Rđ
pmissum si quis orando desiderat
optinere. necē est vt ab oibus su
perfluitatibus sit restrictus q so
lis necessarjs sit contentus. Rđ
in iam dictis sentētijs patuit in
quibo sola necia pmittunt. Se
cundo pmisit nob de? aie scitatē
dicēs Eze. xxxi. Ego dns scifi
co vos. Vñ ihs filius dei interpel
lans p nobis rogat prem Joh.
xxvi. Pr scifica eos in veritate.
Quod pmissū osequimur si oēz
impuritatē exhaurimus Vñ ex
odi. xix di. dns moysi. Vade q
scifica pplm hodie q cras. Quō
scificari debeat statim subiungit
eū dicit Lauēt qz vestimēta sua
per lotionē puritatem volens itel
ligi. Tercio pmittit nobis deus
celeste regnū dicēs Ecā. xxxij.
Trāsite ad me omēs q cupiscī
tis me. q a generatioibo meis ad
implemi. Itē matb. xxij. Ecce
prādiū meū parau thauri mei q
altilia mea occisa sunt. et oia pa
rata venite ad nuptias Hinc psal.
lvi. Dabo eis in domo mea et in
muris meis locū. et nomen sem
piternum dabo eis quod nunq̄
peribit. Hoc aūt promissum tū
veraciter cōsequimur si p humilita
tē pietatē caritatē et virtutes ali
as abilitam. Hinc ps. Dne qs
habitabit i tabnaculo tuo qc. Et
rndet ei Qui opat iustica. no
mine iustice vtutes volēs intelli
gi. Dicit enī aug?. Justicia est
vtus generalr oprehendēs totius
aie rātudinē ¶ C De hjs
tribus petitionibus et earū opa
rationibo dicit bern?. Petitiones
cordis i tribus ostare credo. duo
quidem huius tpis sūt scz bona
corpis et aie. terāū vero est beati
tudo vite eterne. Nec mireris q
bona corpis a deo dixerim esse q
renda. qm eius sunt omia corpo
ralia sicut q spiritualia bona Ab
eo ergo est petendum vnde possi
mus in eius seruitio sustentari.
sed p necitatibo aie orandū no
bis ē frequētius q feruentius. ib
p optinēda grā di aieq vtutib;
Hic et p vita eterna tota pietā
te q toto nob orandū ē desiderio
vbi minimū corpis et aie plena q
perfecta constat beatitudo. Ad
hoc ergo vt ista tria cōsequimur.
tria sūt nob obseruāda Nā et in
pma quidez supfluitas. q inse
cūda ipuritas. et elatio iterdum
surrepere solet in tercio Nonnum
q enī temporalia queri solent
ad voluptatem. virtutes ad os
tentationem. sed et vitā eternā
aliq nō in humilitate querūt. sed

tãq̃z in fiducia suo z meritoz.
Dit ergo oñ q̃ p tpalibo est ár
a solas ncãtates restricta. sit o
ratio q̃ de aie vtutibo est ab omi
ipuritate aliena. et árca solũ bñ
placitũ dei intenta. sic et ea q̃ fit
p vita eterna in omni builitate
ꝑsumat de sola miseratione diui
na. Quarto ꝓmisit nobis de?
dare eius voluntatẽ Dic ei dicẽ
ps. xlvi. Ego dñs wcãs ab ori
ente auẽ de terra lõginqua viruz
voluntatis mee. promptũ a wlũ
tariũ p auẽ signis. Doc aũt pro
missũ si ose qui cupimus ncẽ est
vt voluntatez ꝓpriã expellam?.
Dñt ei dei wlũtas et ꝓpria legez
oppositoruz. et ideo simul se non
pñt opati Et ideo op3 ad hoc vt
dei voluntas inducaẽ q wlũtaz
ꝓpria expellaẽ. Doc promissuz
ps petebat cũ dixit Doce me fa
cere voluntatẽ tuã quia de? me?
es tu. Quã etiã noboptat apls
colr i. Nõ cessamus orare pro wo
bis postulãtes vt ipleami agniti
one voluntatis dei. Quia nemo
potest duobo dnis seruiẽ. sez wo
luntati ꝓprie et dei.
Quinto ꝓmisit se nobis p cui?
pñtã plurimũ consolemur Doc
promissuz gen. xv. promisit no
bis d. Ego protector tuus fũ et
merces tua mgna nimis Ad hoc
promissuz tũc prio aspiram? effi
caciter. cũ priores promissiones
fuerim? misericor dit osecuti Cũ
ei post priora dona michil restet
nisi deus. necẽ est vt illis cõsecu
tis qd solũ superest affectetur.
Cui promisso si nos digne ꝓpara
re cupim? oz vt osolatiões alias
otemnam? Qd osideras psal. di
xit. Renuit cõsolari aia mea.
Qd exponẽs ber. di. Rẽnuat a
mma tua in alijs cõsolari si vis in
dei delectationibus delãri. Ju
stũ quippe est vt qui de rerũ af
fluentia despiciũt cõsolari recor
datio illos delect et eternitatis.
et vbi vasa vacua a cõsolationi
bus carnis nõ fuerit necẽ est oleũ
grẽ stare. Doc ergo promissum
q promisit seipsũ deus daturum
sũmis esset affãbus appetendũ.
qz in eo oẽs thesauri salutis agrẽ
sũt inclusi. Et ideo hec oratio q
deuz pro seipso oram? ẽ nobili
oz mẽ oẽs. qñ in ipso sũt oia.
Ubi ei vt ait bern? sunt remedia
vulnez. ibi subsidia ncãtatuz.
ibi resartit? defectuuz. ibi copie
profectuũ. ibi demq̃ est q̃cq̃d
acápẽ vl hrẽ expedit hoibo ad
salutẽ Et q̃a hec mgnũ bonũ ãte
aduẽtũ xpi nõ ẽ petitũ. ꝟ vana
atrãsitoria postulata. ido dixit
dñs discipul iob. xvi Usq̃ mõ
nõ petistis q̃cq̃z i. qd aliqd eẽt
i opatiõe hui? boi Un mrẽ et fili
is zelet dei isipientẽ petẽtibo vt sine
meritis ꝑpñs vn? a dextris et alt
a simistris sedẽ debuissz rñdit do
min?. nescitis quid petatis. qd
audietes discipuli dixerunt illi d
luce. xi. Domine doce nos orare

Hoc ꝓmissum scz oim bonoꝝ thesauꝝ si ose qui cupim? oz nos priꝰ relinquere omnia vana · vt teste oscia dicẽ possiꝫ cũ apl'is Ecce nos relinquim? oia · et tũc cognoscem? ꝑ experientiã illd cẽ tuplũ quod relinquentibo oia ꝑmittit qd nõ ẽ aliud nisi deus

Tercio dicendũ quõ sit orandũ · quẽ modũ nob insinuat bern? sic dicẽs · Tria mihi videntur esse necia quibo orõis intẽtio est firmit astringenda · Cõsiderare nãqz debz is qui orat q̃d petit · a ipsũ quẽ petit · In eo autẽ quid petat duo debet atẽdere · vt si scd'm deũ sit qd postulat · avt bcipsum in affectu sũmo a desiderio habeat · vñ si mortẽ inimici petierit non est scd'm deũ cũ ipe dicat · diligite inimicos vros Si vero pcõꝝ remissionem · si spus sci grãm quesierit · et ea tm cogitando vehement affectauerit · hec scd'm deũ est oratio et meretur veraciter exaudiri · Juxta illud ysa · Anteqz clamẽt ego exaudiaz · adhuc illis loquentibo dicã · ecce assum · Similiter et in ipso quẽm petit debet duo considerare scz bonitatem a mãiestatẽ Bonitatez qua velit · maiestatẽ qua possit dare quicquid petit · Similiter a q̃ petit in seipõ duo debet osiderare · vt ꝑ suis meritis nil se acceptuꝝ putet · et de dei miseri oꝛdia tãtum quicquid orauerit impetraturuz se nõ desperet · Tunc ergo oꝛ purum diãt quando tria hec que dicta sunt in deuotione orantis confluunt · et quisquis hac puritate cordis orauerit speret se fiducialiter exaudiri · Sequitur quartum scilicet ad quid sit orandum · Et licet diuersi diuersos habeant causas a materias orandi · hec tamen diuersitas fruari poterit in quinqz modos · Oramus enim vt a peccatis et vicijs purgemur vt illuminemur spiritualiter consolemur gratias consequamurvt exaudiam? Drio dicoram? · vt a peccatis a vicijs purgem̃ · Dinc iob · viij · Si diluculo confurrexeris ad deum et omnipotentem fueris deprecatus · si mundus et rectus incesseris statim euigilabit ad te a pacatũ reddet bitaculum iustitie tue Secũdo oram? vt illuminemur · et in deuocõe iflammemur In cuius figura · iij · Regum · ix · dicitur Descendit ignis ad orationẽ hylye · Dinc ecclesiasti septimo · melior est finis orationis q̃z principium · Bernardus Quotiens duria aridi corde ad orationem accedimus a illuminati recedim? exultantes · Tercio vt spiritualiter consolemur · Nunqz enim perseuerans oratio caruit consolatione · In cuius figura dicitur in euangelio Mathei decimoseptimo Assumpsit ihesus petrum · iacobum a iohannem et duxit illos

in montem excelsum ⁊ trāsfigura
tus est ante eos ⁊ resplenduit si
cut sol facies eius ⁊ vestimenta e
ius facta sunt alba sic mix Quar
to vt grās consequamur . vt q̄c
quid singuli de singulis gratiꝰ
sibi necessariū iudicāt consequā
tur Quinto vt exaudiamur . om
nis enim qui petit acāpit

De eadem Sermo . iij .

Ante ōnia āt mutuā caritatē
bītes Reqre i sermōe de carita
te Bi linguis loim ac̄ .

In die penthecostes Ser
mo primus . De tribus figmis di
lectionis dei Sermo . xxxviij .

Si quis diligit me ser
monem meum seruа
uabit Joh . xiij . In
verbis propositis qua
tuor notantur . Primo enim de?
proponit nobis dilectionez De
cundo proposite dilectionis pro
bationem . Tercio probate dile
ctionis redditionem . Quarto
dilectionis plenam remuneratio
nē Primū ibi Bi quiꝰ diligit me
Secm ibi Sermonē meū seruа
bit Tercīū ibi Et pater meus di
liget eum Quartū ibi Et ad eū
veniemus ⁊ mansionem apud e
um faciemus tam i presenti p vi
te sanctificationem q̄z in futuro
per eternam glorificationem . In
primo ergo si quis diligit me tri
a facit . Primo enim ostendit a
mantium paucitatem . Secūdo
amoris communitatem . Tercio
amoris nobilitatē . Primū ibi . si
quis . secundus ibi . diligit . tertī
um ibi . me ¶ Primo ergo dicit
Bi quis . i . si aliquis ēt de numēo ō
niuz qui diligit me . pauci enim
sunt qui sincere diligant deū . eo
q̄ multa sunt a latere aduemen
tia que amorem nostrū miscent
⁊ confundunt amore adulterino
Adulterinū autem amorem voca
mus omnez amorem terrenorum
qui cum attestatione conscienti
e in ōmipotētem deum non pote
rit ordinari . Vnde improperat
nobis de? Ysa . i . Vinū tuū mix
tū est aqua . quod est dicere Vi
nū tuū . i . amor diuin? mixtus ē
aquа id est amore terrenoruz q̄
transfluit sicut aqua . Et hoc est
quod iterū cōqueritꝰ Je . primo
Omēs diligūt munera sequūtuz
retribucōes Q̄d etiā conqueritꝰ
Aplꝰ ad Phil . iij . Omēs que
sua sūt querūt nō que ihesu xp̄i
Qui āt diligūt munera ⁊ querūt
que sua sunt ipsi se deo in aman
do p̄ferūt ⁊ deū minus diligere cō
uincūtꝰ Dimc Joh . ij . Nolite dili
gere mundū neq̄ ea que in mū
do sūt . qm̄ si quis diligit mūdū
nō est caritas p̄ris in eo ¶ G
Secō in predcō noie distributi
uo cū actio vlo diligit cōitas di
uini aōris tāgitꝰ Ipse em̄ deus in

publico ſtās nullius amorez ab
nuit ſed fideli affectu quēit ab
ōnibus ſe amari · ōnbuſ ſe offe
rens ⁊ nulli ſe denegās Vnde ſē
ſus ē · ſi quis id eſt ſi aliquis cu
pit vel deſiderat vel dignetur me
amare illi ego meum amorez ex
hibeo viceuerſa Juxta illd ℙro
u · viij · Ego diligentes me dili
go · ⁊ qui māe vigilauēit ad me
mueniet me · Et ſequitur Jn vi
is iuſticie ambulo vt ditē diligē
tes me Danc etiam communita
tem inſinnat nobis Cā · ij · cum
dicit Ego flos campi · per hoc in
nuens vt ſicut flos qui in campo
naſcitur nulli negaſ nulli clau
ditur nulli prohibetur · ſic deus
qui in omni ſcriptura inuentus ē
eſſe in medio nulli volenti ſe ali
quando denegauit · nec ſolum ſe
non denegat ſed offert ſe ⁊ ſup
plicat ſe diligendum · ſciens aō
re dei nos eſſe beatos · ℙ De quo ꝑ
uerbiorum primo · Vocaui ⁊ rē
nuiſtis · extendi manum meam
et non fuit qui aſpiceret Vnde in
publico ſtās clamat · Venite ad
me omneſ qui concupiſcitis me
et a generationibus meis adiple
mini · generationem eius amorē
eius volens · eo ꝙ in corde homi
nis non niſi per amorem dominꝰ
generatur · Et idēco extra por
tam dominus voluit crucifigi · vt
effectum ſue paſſionis in publi
co poneret · nullo vnquam tēpo
re cuiq; hoi denegādū · Qd ⁊ pī
monuiſſe videt filiū cū dixit pro
uer · Diriuēt fōtes tui foras ⁊ in
plateiſ aq̄s tuas diuide ℙ Dixe ꝑe
trus Jn veritate operi qz nō ē ac
ceptor perſona ꝙ deus ſed in om
m gente qui iuocant illū acceptꝰ
eſt ei Qd in lintheo miſſo de celo
ℙetro inotuit · cū ſicut Actuz
x · dr Ceādit ſup petꝙ mētis ex
ceſſꝰ ⁊ vidit celū apertū ⁊ vas qd
dā dēdens velut linthēū magnū
quatuor inicijſ de celo ſubmitti i
terrā · in quo erant ōmia quadru
pedia ⁊ volatilia celi · ⁊ facta eſt
vox ad eum Surge petre occide
⁊ māduca Jn quo vtiq; datur i
telligi ꝙ indrīr recipit ōnes dꝰ
neminē cꝰ cūq; odicōiſ excludēſ

℔ Terāo notaſ amoriſ
nobilitas cū dicit me · Amor em̄
nobilitaſ ⁊ degeneraſ ſm diuer
ſitatē obiecto ꝙ Sbi em̄ amor tē
dit in rem fedam amor erit fedi
duſ · ſi vero in rem bonā amor e
rit bonꝰ · ſi autem in rem optimā
amor erit optimus · Vnde quia
deus eſt ſummū bonū ⁊ optimuz
omnia in ſe continens bona · iō a
mor tendens in eum ſummꝰ ⁊ op
timus iudicatur ℙ Dropt qd dicit
Aug? Sbi amas terrā terra es · ſi
amas celū celū es · ſi amas deum
audeo dicē qa deꝰ es Juxta illd
ps · Ego dixi dij eſtis · Sbi ita
q; patet quomodo amor noſter
ex obiecto ſummo deo videlicet
nobilis efficatur immo ſummus

℔ Sbc dō amor nobil

est non solum propter obiectuz sed etiã propter effectũ· efficit enim tria mirabilia et supra moduz maxima Operit enim omnia genera peccatorũ· De quo effectu dicit Pro·x· Vniuersa delicta operit caritas Item Ezec· xvi· Expandi amictum meum super te et operui ignominiam tuam et iurauí tibi et ingressus sũ pactũ tecũ ait dominus et facta es mihi Ibi glosa· amictũ caritatẽ vocat quia nostrorũ operit ignominiam pccõz· Secũdo omnia quẽ tangit caritas efficit preciosa· sicut enim auz superductuz alijs generibus metallorum efficit illa nobilia et preciosa· sic caritas quibuslibet nostris operib? superducta facit illa pciosa Vnde iciunia vigilie orõnes et qlibz opera ex se et per se indifferentia et ea que per se sumpta digna essent pena ex coniunctã caritate efficiũtur nobilia et deo digna· Tercius effectus caritatis p quẽ supra moduz efficit preciosa in hoc consistit quia propria et alienа mala efficit nobis bona Vnde caritas sicut ex propriis malis dolorem pudorem penitentiam efficit· sic ex alienis malis fraternà caritas cõpassionem efficit· que omnia constat esse bona· Dicit Romanorum octauo Scimus quia diligentibus deum omnia cooperantur in bonuz Tercio nobilitatur caritas non soluz ex obiecto vel effectu sed ex proprio affectu Affectꝰ enim caritatis inter omnes affectus contra deũ et homines tã fortissimꝰ tã potentissimꝰ qz efficacissimꝰ inuenitur Vnde angelꝰ dixit ad Jacob caritatem habentẽ Genesis· xxxij· Si contra deum fortis fuisti quã tomagis contra homines preualebis ? Dicit Ber· Solus ẽ amor q ex õnibꝰ aime motibꝰ et affectibus in quo potest creatura et si non ex equo respondere creatori vel de simili mutuã rpendere vicẽ Verbi grã· Si michi irascat deꝰ nũquid similiter irascar ? non vtiq; sed pauebo et contremiscam et veniam deprecabor· nec si me iudicabit iudicabitur a me sed adorabo· et saluãs me non querit a me saluari Nunciam videas de amore qz aliter sit· Nã cum amat deus non aliud vult qz amari· quippe qui ñ ob aliud amat nisi vt ametur Sed nũquid peribit ex hoc caritas in amãte quia nõ valet ex equo currere cum gigãte· eo q non pari vbertate fluũt amor et amãs anima et verbũ fõs et fluẽs ? Nã si minus diligit creatura non ei imputabitur quia minor est tamẽ si ex tota se diligit nihil deest vbi totuz est

Qk. Sequit secõm principale scilicet sermones meos seruabit· Super quod verbũ dicit Bre· Ecce si vnusquisq; vestrꝝ requirat an diligit deũ tota fiducia

ꝛ securitate respondet · diligo · Ergo veritas in exordio huius euāgelij posuit signū certissimuz ꝛ ineffabile argumentū p qđ v nusquisq; experiri poterit vtrum deū vere diligat remittēs nos ad opera cū dicat · si quis diligit me ꝑmonē meū seruabit · probatio ei dilcōis exhibitio ē opis · Caritas ei opaꝰ magna si ē · si vēo operari renuit caritas nō est Dicit Job · in cano · suo đt · Qui dicit diligo deū ꝛ māda ta eꝰ nō ꝑuat mēdax est Quia igit ad aōris ꝓbationez remittit ad ꝑmonuz obseruationē · ideo sciēdū est q ꝑmones dei tripliciter seruāꝰ scz corde ore ꝛ opere In corde vt viz de eis meditem̄ · i ore vt ꝓximoꝰ edificem? · i opere vt luas exempla mōstrem? Ad hāc triplicē ꝑmonū di obseruantiā monz noꝰ dñs Deu · vi · Verba que ego ꝑcipio tibi hodie ponēs in corde tuo · Ecce primū · ꝛ narrabis ea filiis tuis Ecce secundum · ꝛ ligabis ea quasi signum in manu tua · ecce tercium Cui osonat illd Prouerbiorum sexto vbi dicit · Cō serua fili precepta patris tui · ꝛ ne dimittas legez matris tue Et quomodo hec fieri debeat subinungit cum dicit · Ligabis ea in corde tuo · ecce primum ꝛ circumda ea gutturi tuo · ecce secundum · et cum ambulaueriꝰ gradiantur tecum · ecce tercium · Eadem tria tangit beatus Gregor · De dilectione oditoris mens lingua vita requiratur · Seruantur ita q; in corde per continuam meditationem · In ore ad proximoꝝ edificationem · In opere ad virtuosam operationem · De primo dicatur Deuteronomij quinto · Caue ne obliuiscaris eoruz que precepit tibi deus · Et Ecclesiastici · Que precepit tibi deus hec cogita semper · De secundo itez Eccā · Si tibi est intellectus responde proximo tuo per edificationem · De tercio Psal · Declina a malo ꝛ fac bonum · Et Luce duodecimo capitulo Sint lumbi vestri precincti ꝛ lucerne ardentes in manibus vestris

Sermones itaque dei taliter vt dictum est obseruati multiplicē fructum conferunt · Inter quos tangemus breuiter quatuor · conseruantem enim mundificant · re ctificant · iustificant · beatificant · Prio dico sermōes dei conseruā tē mūdificāt a feditate peccōrum Propt quod dominus dicit Jo · xv · Jā vos mūdi estis ꝓpt ꝑmonē quē locut? sū vob · cū in eode tpe monēti nihil aliud discipuli dñi fecisse legūt nisi q ꝑmonem dñi cū desiderio ꝛ reuerētia audierūt Deinde ꝑmōes dñi sic obseruati rāficāt in viā māda toꝝ dei · De q̄p? In q corrigit ado · vi · su · in cu · ser · tuos Vñ i · Cor · x · a pl? mentionē faciens ꝑmonuz dei dicit Recepta sūt hec ad correctionem

nostram Tercio iustificat · De q̄
Ro · ij · Nō auditores legis iusti
fiunt sed factores legis iustifica
būtur Quarto beatificat · Vnde
dñs post sermonem suū habituz
ad discipulos dixit · Si hec sci
tis beati eritis si feceritis ea

M · Sequitur terciū prīcipale
sez q pater meus diliget euz In
q̄ probat dilectiōis ponit reddibi
tionē Dec āt prīs dilīo trib⁹ sig
nis euidēter ꝓbat · viz in dile
ctiōis preuētiōe · filij missiōe · he
reditatis collatiōe · De prīo dicit
i · Joh · nij · In hoc est cari
tas dei nō quasi nos dilexerim⁹
eū ꝫ qm̄ ipse prior dilexit nos ·
Et Ap⁹ ad Eph'e · i · Deus ele
git nos in crist⁹ āte mundi ostī
tutionem vt eē⁹ sancti q immā
culati in conspectu eius in carita
te · Hec ūdū signū paterne dilec
tionis euidenter ostenditur in fi
lij missione De qua missiōe Jo ·
iij · dicitur Sic deus dilexit mun
dū vt filiū suuz vnigenitum da
ret · Cui ꝺsonat Ap⁹ ad Ephe ·
ij · De⁹ qui diues est in misericor
dia propter nimiam caritatē suā
qua dilexit nos cū essem⁹ mortu
i peccato viuificauit nos xp̄o cu
ius gratia saluati estis Itē i Jo
hā · nij · In hoc apparuit caritas
dei in nobis quomā filium suū
vnigenitū misit deus in mūdum
vt viuamus per eum Terciū sig
nū p̄tine dilectiōis euidēt ostē
dit i hereditatis collatiōe · q̄ nō

contēt⁹ est regnū celo q̄ in hereditatez dare nobis sed in hereditatez tradidit seipsuz Vnde Num · xviij · Ego pars q hereditas tua Et Deu · xviij · Non hēbūt sacerdotes q leuite q omnes qui de ea tribu fūt partē q hereditatē cum reliquo populo q nichil acāpiēt de possessiōe fratrū suorū · dñs ei ipse est hereditas eorum Quid per sacerdotes q leuitas qui assūpti interpretant nisi elā dei qui ad hereditatē celestē vocati sunt itel ligūt⁹ qui ꝓhibent⁹ cū filijs hui⁹ scī hrē ptē hēditatis eo q hēditas eo q portio i celesti prīa ē cō stituta Et idē eo q̄ q̄d supra ne cessitatez de terrenis insumimus i hoc celestem minuim⁹ hereditatē In cui⁹ hereditatis figura dixit dominus filijs israhel Deuter · ij · Trāsite per terrā fratrū vestrorū filiorum esau i · secularium · Videte ergo diligēter ne moueamini cō tra eos murmure vel inuidia · ne q̄ enim dabo vobis de terra eorū quantū potest vni⁹ pedis calcare vestigium · q in possessione esau dedi montem Seir · Aquā emptā hauretis q bibetis Et sequit Nouit dominus iter tuū · quō trā sieris solitudinē hanc magnaz · q habitans tecum dominus deus tuus nichil tibi defuit Ac si dicat Vos quibus debetur futura hereditas trāseatis hunc mūduz tanq̄ solitudinem vt nichil vob ad hereat · qđ si feceris dominus⁹ erit

comes itineris tui ⁊ michil vobis
vnquā deerit ℣ Sequit
quartū ꝓncipale sez Et ad eum
veniem⁹ ⁊ māsionē apud eū faā
emus In quo dilcōms plenā po
mit remunerationem Faciendum
āt q dei aduentus tripliciter va
riatur Aliquando enim venit con
tumelioſe recedendo Sedo venit
ad animā glorioſe permanendo.
Terio venit deliciose conuiuan
do Prio dicē venit ad aiamā ꝯtu
melioſe recedendo. quod cōtigit
cum per pnām ⁊ cōpūctionē ad
aiam̄ mutatus per recidiuatio
nē expellitur viciose. De quo a
ctuū. vij. Reppellerūt illum sci
liz deū ⁊ auersi sūt cordibo suis
Qui ex hoc maledictioni subia
cēt Vñ Job. xiij. Maledicti e
rūt qui cōtēpserunt te. Qđ ꝯ que
rit Je. nij. Cōtēpserūt me ama
torem suū. De qua adhuc diāt
Pro. xice. Qui affligit patrem
ignominioſus erit Sedo venēs
ad animā permanz gratioſe. qđ
ꝯtingit cum in sacramento bap
tismatis vl etiam pnē ad animā
venit nec de cetero expellit ꝑ pec
catū sed in statu salutis ꝯtinue ꝑ
seuerat De q statu dī ℣ Re. x.
Vultū e⁹ nō sunt amplius in diū
sa mutati Nā ꝑ vultū voluntas
acāpitur. q tunc nō mutat cum
hō presēte deo a grā nō mutat. ſ
affectu ⁊ opere diāt illud Job.
Donec deficiā nō recedam ab m
inocentia mea Terio venet ad
aiam cū ea deliciose conuiuando
De quo conuiuio diāt Apocali.
iij. Ego sto ad ostiū ⁊ pulso. si
quis aperuerit michi introibo ad
illum ⁊ cenabo cuz illo ⁊ ipse me
cum Cenat āt deus cum anima
delectationes suas ei per suam p
sentiam exhibēdo Cenat anima
cum deo easdē delectatiōes senti
endo ⁊ i grārū actōmbus se totā
effundēdo. De qua mutua cena
diāt Hez. Nolite mirari hoc ⁊ mā
ducat nos deus ⁊ manducatur a
nobis. quo artius illi astrigam
Pascit ergo escis quibus libent
vescit id ē pfectibo nris. similit
pascit nos suo gaudio spirituali
nos reficiens Ex quo mutuo pa
stu cū deo perfecte vnm̄ Nam
ex eo q pascit nos cum seipso
ex hoc ipse in nobis est Cum āt
a nobis pascit nos in ipso sum⁹
Ex quibo duob⁹ illa beata resul
tat gl'a nostri ad deuz vnio glo
riosa. Et hoc est illud quod ait
Johannes. Deus caritas est ⁊
cetera. Ad quam gloriosam vni
onem nos perducere dignet Jhe
sus cristus dei filius
A M E N

Sermo secūdus eodem die
de ꝓprietatibus columbe.

Sermo. xxxix. O

Erat spūs glorie dñi q̄si
ignis ardēs Exo. xxxiij

In his verb̄ sp̄us sanctus descri
bitur in ea virtute qua hodierna
die venit in discipulos Quia āt
spiritus sanctus per ignem design
natur multa sunt testimonia scp̄
turarū Unde Deut·nij·Audi is
rahel deus tuus ignis consumens
est·Et Ysa·lxvi·Ecce dom̄n?
in igne veniet Jē·De excelso mi
sit ignem in ossibus meis a erudi
uit me·De quo adhuc aperti?
dicit veritas Luce·xij·Ignem
veni mittere in terraz a quid volo
nisi vt ardeat? Et sciendū q̄ liz
deum nullis formis nulli lineamē
tis imaginari debeam? sicut dicit
Deu·v·Nō facias tibi sculptil
neq̄ similitudinem omniuz que
in celo sunt desuper a que in terra
sunt deorsum·a que versantur in
aquis sub terra·nos tam̄ corpora
lia sp̄ualib? cōmodātes formas
sensibiles inducāmus vt vtutes
sp̄us sācti qui est invisibilis exp̄
mamus·Propter quod etiā ac
tuū·ij·dicitur Sp̄us sanctus in
linguis igneis missus est in disci
pulis In quo dei prīs super nos
mira a immensa apparet caritas·
qui se totū nobis contulit nichil
ex ōnib? que est a que habet pei
tus sibi seruās Dedit em̄ nobis
filiū in preciū redemptionis·spi
ritū sācturz in priuilegiū sanctifi
cationis·ꝫ seipsū reseruat in he
reditatem eterne fruitionis·De
qua dicit Deu·xv·Ego protec
tor tuus sū a merces tua mag̃ ni
mis De dono autez filii vsq; huc
tam de natiuitate q̄z de passione
et resurrectione multa predicta
sunt ¶ Nūc de spiritus
sancti missione est dicendū De
quo duo dicantur per ordinem·
Primo de eius descriptiōe Secū
do de eius operatione De primo
dicit Bern·Sp̄us sanctus est ō
nipotēs artifex creans in hoīnī
bus ad deum bonā volun tatem·
dei ad hominez faciens pp̄iciatio
nē·formans affectionē·dans v̄
tutem·pspera operationem·a
gens omnia fortiter a disponēs
omnia suauit·homines docet de
uz querere angelos adorare Do
lus ipse est qui docet inuenire a fru
i Ipse est sollicitudo querentis·
pietas adorantis·sapientia iue
nientis·amor habentis·gaudiuz
fruentis ℣ Secundo dicē
dum est de sp̄us sancti operatio
ne De quo sciendū q̄ sp̄us sanc
tus duobus modis dat·Invisi
biliter a visibiliter·Invisibiliter
cum castis mentibus illabit De
quo dicitur Job·ix·Si venerit
ad me non videbo eum·si abierit
non intelligam eū·quia sm̄ p̄
Vestigia eius nō cognoscentur
De quo Jo·iij·dicit Sp̄us vbi
vult spirat a vocez eius audis·sed
nescis vñ veniat aut quo vadat
Cui? occultū aduentū Bern·in
hmōe q̄dā super cantica de verbo
incarnato quod a de osbnali sibi
sp̄u p̄t sic declarat Fateor michi

sepe aduemsse verbum · cūq; se
pe intrasset nō sensi aliquotiēs ·
cuz intrauit adesse sensi · affuisse
recordor · interduz ꝙ̄ sētire potu
i · introituz vero eius sētiē nūq;z
sed nec exitum eius Nā vnde in
aimā meā venerit quo ve denuo
abierit eam dimittens · ꝫ a qua
quo ve introierit vel exierit etiā
nunc ignorare me fateor Nam p
oculos nō intrauit qz nō est colo
ratū · ꝫ neq; per nares qz nō aeri
mixcet ꝫ mēti · nec infecat aerem
ꝫ fecat · nō per aures qz nō sonuit
neq; per fauces qz non māsū vel
hausta · nec tactu ꝓpri illud q̄
a palpabile non est Cum igit̄
inuestigabiles sūt vie eius q̄ris
vñ adeē noueri Dico qz viuum
ac efficax est mox q; vt int? veit
expergefecat dormitātē aiaz me
ā · cepit q; euellere ac destruē edifi
cāē ac plātare rigare arida illumi
nare tenebrosa · et ausa reserare ·
frigida inflāmare · a mittere pra
ua i dirā ac aspera i vias planas
ita vt benedicēt anima mea dño
Ex motu cordis intellexi presē
tiā eius · ac ex fuga vicō ꝙ carnali
ūq; expressiōe affectuū aduerti
potētiā vtutis e? · a ex discussi
one siue redargutione occultoꝝ
meorū ānimat? sū ꝑ fūditatē sapi
ētie e? · ac ex q̄ztulacūq; emēda
tiōe morū meorū expert? sū bonī
tatē māsuetudinis e? a ex refor
matiōe spūs mentis mee · i · interi
oris hominis percepi vt cūq; spe
ciem decoris eius · ac ex ituitu sit
ommium horum expaui multitu
dinem magnitudinis eius Verū
quia hec omnia vbi absceſſerit v
bum quodam illico languore
torpentia iacere incipiunt · ac si
cacabo buliēti subtraxeris suppoi
tū ignē ac hoc mihi signum absce
ssionis eius Rꝑcedō mis
sus est spūs sanctus visibilit q;
cōtingebat cū i aliqua specie cre
ature visibilis mittebatur Et sic
in quintuplici specie visibli scm
spiritū legis esse missum · Dño i
specie columbe · De q̄ Luce · iij ·
Descēdit spūs sanct? specie cor
porali sicut columba in ipsū Secū
do in specie nubis candide Mat ·
xvij Adhuc eo loquēte · ecce nu
bes lucida obūbrauit eos Tercio
in specie flatus Mat · xx · Insfla
uit a dixit · Accipite spm̄ sanctuz
Quarto in specie ignis Luce · xij ·
Ignē venī mittere in terrā Quito
in figura lingue vt in p̄senti · To
autem in harum rerū visibili spe
cie datus est spiritus sanctus vt
detur intelligi q; harum rerum
ꝑpetates spiritualiter intellectas
in cordib? quibus ill abitur ope
ratur · Sb Propter quod
sciendum q; columba habet no
uē ꝑpetates per quas nobis innu
it̄ q; spūs sanctus nobis aduci
eius effectus totidem operatur ·
Dria āt ꝑpetas hec ē qz gemituz
hz ꝙ cantu Secda qz puro gno
pascit Tercia qz cāt felle Quar

ta q; nō ledit ore Quinta q; nō carpit vngue Sexta q; gregati volāt Septima q; in petra mdifi cat . Octaua q; alienos pullos nutrit vt suos Nona q; velociter volat . Dat; ꝑfectū effectus o perat in nobis spūs sanctus quo aduscꝙ ad perfectionez vite ho minem ꝓmoueat ¶ Dria ergo ꝑfectꝰ columbe est gemitus quē ꝓ cātu solet emittere . signans q; spūs sanctꝰ nobis aduenies de bere Qđ sic contingit Spiritꝰ ei sāctꝰ prīo aduenēs inuenit ani mā pcōrum fecibusꝰ immersam . per quod deū ihonorauit . seipsā dāpnauit ꝛ ad penas grauissimaꝰ obligauit . Super quibꝰ cū sint maxime mala merito geimꝰ ꝛ alu gemꝰ . nō q; spūꝰ sanctꝰ per colū bam designatꝰ gemat cū dulcis sime ꝛ voluptuosissime sit nature . ꝫ q; spūs sanctus doctor veritatis mala que commissim? luce cla rius nobis ostendit . ex quorum displicentia gemere nos oportet De hiꝰ gemitibus dicitur Ysai . xviij . Colūbe meditātes geme m? Et notabiliter meditatiōem adiungit ad gemitū . q; gemitꝰ qui ex interuis meditationibus hauriūt fructꝰ afferūt grārū . de quorum fructu dicit Eccā . xv . Nō despiciet deus populi preces ꝗbꝰ dt adhuc pꝰ Diꝰ de celo in tuā aspexit vt audiret gemitꝰ cō peditorū ꝛ solueret filios interēp tos Tm̄ em̄ in gemitibꝰ dns de lāt ꝛ tā potēter in domino trium phāt . vt dicat ꝓpheta . Quacun q; hora pcōr ingemuerit ommiū iniquitatuꝫ eius nō recordabor ā plius Nā ipsi gemitus signū fūt euasionis De quo Eze . ix . dici tur . Signa thau supra frontes viroꝝ gemētiuꝫ ꝛ dolētium . ꝛ dicti uꝫ est occasoribus Super quē videritiꝰ signū thau ne occidatiꝰ Qđ āt hoc negocium sit de spiri tu sancto apte declarat Apꝰ ad Ro . viij . cum dicit Spiritꝰ san ctꝰ postulat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilib? Quod exponens Doctor . dicit Postulat id ē postu lare nos facit dcēs nos gemē ꝛ hoc in corde nostro . Quid āt in corde patris ? Sicut in nobis in terpellat pro nobis . sic in corde patris delicta donat cum patre . Itaq; quod postulamuꝰ ipse do nat qui etiam do nat vt postule mus Et sicut nos erigit pia qua dam fiducia ad fiduciāliter agē dum ꝛ ad postulandum . ita de uꝫ inclinat ad nos sua misericor dia ad liberaliter exaudiendum Consideret ergo qui potest an spiritus sanctus seipsum negare valeat non exaudiens illuꝫ qui petitiones dirigit ad ipsum

¶ Secunda proprietas ipsiꝰ columbe est q; puro grano pasci tur reiciens lolium ꝛ zizania . sic columba que est spiritꝰ sanctus

cū mentē repleuerit puro grano bonorum operum pascit' non admittēs zizania vicioz nec lolium pcō. Quia vt dicatur Sapie. primo In malivolam animam non introibit sapientia. nec habitabit i corde subdito peccatis. Sicut enim per gemitus spiritus sāct? peccatū expulit sic per puri gram pastum ingerit bona. vt fiat quod scriptū est. Declina a malo a fac bonum Verum quia columba non de vno genere ḡnorum pascit' sed de multis. sic et spiritus sanctus

Propter quod sciendū q secūdum triplicem radicem merendi m triplici loco grana meritorum colliguntur scz in corde bonis a deo dignis cogitationibus. in ore edificatorijs collocutionib?. in opere meritorijs operationibo De prio suggerit spiritus sanctus bonum illud Oro. iij. In omnibus vijs tuis cogita illum Similiter impurū phibet cum ipse spūs sanctus per Ysa. dicat Auferte malum cogitationum vrāz ab oculis meis Pura ergo grana de cogitationib? spiritus sanct? colligit cum bōas ingerit abiat q peruersas. Similit pura ḡna de locutionibo colligit. q solum bōa loqui suggerit a mala prohibet ne loq̄mur. vt fiat quod dr Ecā. xlmij. In sermone eius cō posita sunt omnia Causam autē hui? subiūgit cum dicat. Consummatio sermonū ipse est scz spūs sanct? Et hoc est quod dr tam Ephe. v. Omnis sermo malus āb ore vestro nō procedat. Similiter pura grana spūs sanctus de operibus colligit a bona a meritoria suggerit a peccata mortalia non admittit Vnde ipse spūs sanctus dicat Ecā. xxxiij. Qui operātur in me non peccabunt a ex vtute mea. Tercia quarta a quinta pp̄ etate? est q caret fel le. nō ledit ore. non rapit vngue Per quas tres pprietates tres vtutes designant' que sequunt' necessario ad predicta. a patet ordo. Quia vt dicit Gre. Qui se a vicijs abnegat ex q̄rē de fūt ei vtute? vnde crescat. per fell' ergo caritiam intelligit' q̄dam vt? cordis. q̄ omnē amaritudinem expellit viz mansuetudo. De qua dicit Ecā. i. Benplacitus est illi scz spiritui fides a mansuetudo. Et id circo idem spūs suggerit bonum illd ecā. ix Jn mansuetudine serua animā tuā. Et hoc monet Ap? Hebre. xij. Ne qua radix amaritudinis germinās ipe diat Quia vt dr Gal'. v. Modicum fermēti totā massā corrumpit Jn hac vtute tanquā papua saluator monuit se imitari Mat. xi. Discite a me quia mitis sum a humil' corde Vnde Gre. Māsuetudo imaginē prefert dei. a fluat in no bis Per quartā pprietatē q̄ ē q ore nō ledit Beda vtus

oris est custodia · nullum vbiz murmurationis detractõis vitu pacõis exire vel intrare permit tes Quã vtutez petijt p̄ dicens Pone dñe custodiam oi meo · Dec em̄ vtus de maximis vtuti b? est perducēs hominē ad statū pfectuz Dinc Jaco · Si quis i vo nō offendit hic perfcūs ē vir Quinta propetas colūbe ē quia nō nocet vngue · p quod virtus innocentie que custodit ab ōi opere illicito designat Pria ista rū cor sanctificat Secda os Terá a man? Dec tres vtutes aiaz deo representāt in celo · teste p̄ qui dicit Quis ascēdit in mōtē dñi ? c · Innocēs manib? · ecce terciū · et mundo corde · ecce primū · nec iurauit in dolo pximo suo · ecce secūdū V Sexta ppetas colūbe est qz gregatim volat · per quam benigna quieta ? sociali? cōuersatio designatur · quā spirit? hominī ingerit cū in medio nationis prave ? perverse sine querela ? sine offendiculo cōuersāt? portans ōniū infirmitates ? a nemie portat? De hoc dī Pro · xvij · Vir amicabil? ad societatem magis amic? erit q̄z frater Dz em̄ ta l? vita duplicē pfectū · a discol? plecutionē ? a bonis ? sanctis p motiōez Quos duos ? pfect? tangit ap? De · x · dicens de talibus In altero opprobrijs ? tribulati omibus spectaculum facti In altero autem socij cōuersantium taliter estis effecti · De tali statu viuendi dicit Ber · Arbitror q̄ tu qui in congregatione es bene viuis si viuas ordinaliter sociali ter ? humiliter Ordinaliter vt in omni cōuersatiōe tua sollicit? sis obseruare vias tuas ? a in conspectu dñi ? proximi cauens tibi a peccato ? illi a scandalo · Sociaaliter vt studeas amari ? amare blandū te ? affabilem omnibus exhibere · supportare n̄ solum patienter ꝫ ? libenter infirmitates frat̄ tuorū tā morū q̄z corporuz Dumiliter vt cū hec omnia feceris spiritū vanitatis studeas exsufflare qui ex b? modi nasci solz ? quatumcunq̄ senseris illum negare omnino cosensum ¶ Septima ppetas colūbe est q̄ a in petra mdificat per quam ppetatē spūs sanctus eos quos ih habitat sanctis meditatiōibo mdificare docet in foramibo i · vulneri b? petre que est cristus Qd facē monem Je · xlnij · vbi dicit · Relinquite ciuitates ? habitate i petra ? estote quasi colūba mdificans in summo ore foraminis · p hoc autem q̄ iubemur habitaē in petra sicut colūba mdifican? · monemur vt frequenter vulnera christi meditemur · quia ? aues ad loca in quibus mdificant semper volāt · De hoc volatu cōmendat spōsus spōsaz Cā · ij · dicēs Surge ꝫ pera amica mea colūba mea i foramib? petre · hec matēia

copiose ī ante habitis in paraſce
ue ſcz inuenīt ¶ Octaua ꝑpe
tas colūbe ē quia alienos pullos
nutrit vt proprios · per quod il
la gloriosa caritas nō vulgaris i
telligīt ſed ſingulariſ que alieis
bonis plus congaudet q̄z ꝓpis ·
nō querēs que ſua ſūt nec quod
ſibi vtile eſt ſed quod multis vr
gente fortiſſia caritate · Quā pre
ceteris commendat p̄ſ di · Relin
quent alienis diuitias ſuas · diui
tias merita vocans · que merita i
ta alienis diſtribuūt vt ſi poſſibi
le foret viderēt vacui remanere ·
Quoꝝ vnſ fuit Moyſes qui Ex
odi · xxxij · dixit Dimitte popu
lo tuo noxā hanc aut dele me de
libro quem ſcripſiſti Quoꝝ eti
ā vnus fuit Apſ qui dixit Ro ·
ix · Optabā ego anathema eē ꝑ
frībo meis · ⁊ · ij · Cor · xi Quis i
firmat ⁊ ego ñ īfirmor Vera ei ca
ritas non q̄rit que ſua ſūt · De q̄
caritate dicāt Ber · Verſ amor p
mīū non requirit ſ meretur · Et
adiungit O bona mater caritas
que ſiue foueat infirmos ſiue ex
erceat ꝓfectos ſiue arguat · di
uerſis diuerſa exhibens fomenta
ſicut filios tamen diligit vniuer
ſos Sicut ergo verſ amor p̄fert
ſibi ōnes ſalutez omnīū deſiderās
plus q̄z ſuā · ſic ī celo taliter amā
tez prefert omnibſ q̄s ſic amauit
⁊ nō hñtes ſil em caritatez ¶ Ne
¶ Nona ꝓpetas columbe eſt q̄
a cāto volat · per qđ ꝺtemplatio
deſignatur Sūt āt duo cōtēpla
tionis genera pre ceteris glorioſa
Vnū de ſtatu ⁊ felicitate ⁊ glori
a ciuitatis ſuperne quo vel actu
vel odio ingens illa celeſtiuz ciui
um occupata ſit multitudo Alte
rū de regis ipſius maieſtate et inti
te diuinitate De qnib? duabus
cōtemplationib? iterū Ber · dicit
Felix mens que gloriā ſāctoꝝ
frequēter cōtemplari ſtuduit ſ
q̄ deū felicior · ad qđ puriore mē
tis acie opus eſt ⁊ vehementiori
aie intentiōe ⁊ meritis potioribſ
ſāctitatis · ad quā cū peruenīt
delectabit eſt ad audiendū · ſil
auis ad hīduz · dulcis ad fruen
duz In illo clarificatur intellectſ
⁊ purificat affectus ad cognoſ
cēduz ⁊ diligendā veritatem · ⁊
hoc eſt totum bonum hominis no
ſcē ⁊ amare creatorē ſuuz · prēm
nāq ⁊ filiuz cum ſancto ſpiritu
cognoſcere vita eterna eſt ⁊ hec
titudo perfecta Ad quā nē ·

¶ Decimo terciō de eadē feſtitate
Quid ſpirit? ſanct? operet in nob
et de ꝓprietatib? ei Decimo · xl

V

SPirit? dñi ornauit celos
Job · xxvi · In verbis
ꝓpoſitis ſpūs ſcūſ q̄tuor
bona nobis inſinuat · dantis vite
licet largitatez · dñi nobilitatē ·
effectuiz vtilitatez · recipiētiuz
ibi · dñi Hoc dñi ibi · ſpūſ Tercīū

ibi · ornauit Quartū ibi celos ¶ Dño ergo in predcō verbo notatur magna super nos dantis largitas in hoc qđ est dñi · ꝑpriuz em̄ dño ꝙ est esse largos Et q̄z tomagiꝰ domin⁹ sup ōnes dños se extendit tātomagis largitas eius excedit ōmū largitatē · Et hoc intendebat ifinuare illud Deuter · ij Largit⁹ ē rex dona iuxta magnificentiā ꝓnāpalez ¶ Principal⁹ huiꝰ regis magnificētia est et ⁹ largitas ifinita · magnificētia āt e⁹ secūdaria est hūanitas ei⁹ q̄ licet dignitate ⁊ nobilitate maior sit ōi creatura mīor tamen ē diuinitate Dei āt largitas in tribus lucide declarat̄ scz in vtutuz plenitudie · bonoꝝ magnitudie ⁊ multitudie · malorū ingratitudine ¶ Primū patet in eo q̄ plena ōmū vtutū possessio facit hominē esse largū · quas cū ipse in omni plenitudine possideat igit̄ cogit̄ esse largus Quaꝝ tamē virtutū dominus Albertus sex ponit q̄ ōne cor grā exuberare faciūt ad sb iectos scz bonitas · pietas ⁊ benignitas · dulcedo · caritas · placabilitas · q̄ cū i corde dei abyss⁹ sint infinita ideo torrens harum virtutum cogit diuinū cor super nos effundere ōnem dulcedinez gratiarum · Nec sinit eum de omnibus que est ⁊ habet a nobis cōtimere sed effundere largiter fu per nos ōnia que habet ⁊ possidz in seipso · Secundo patet ei⁹ largitas in bonorum multitudine · dedit enim nobis celum aternā · ⁊ omnia que in eis sunt · teste psalmista qui dicit · Omnia subiecisti sub pedibus ei⁹ oues ⁊ boues vniuersas ⁊c̄ · Bonorum autem magnitudo patet in his bonis q̄ in seipso dedit Dedit enim nob filium in redemptionem · spiritū sanctum in sanctificationem · se ipsum in eternam glorificationē Multitudo ergo bonorū patet in creatura · magnitudo vero in creatoꝛe Terćo patet eius largitaꝰ in malo ꝙ ingratitudie · q̄ vt dicitur Matthei · v Solem suū oriri facit super bonos ⁊ malos · ⁊ pluit sup iustos ⁊ iniustos · peccatoribus ingratis infinita beneficia cōferēs que nūq̄z se recognoscūt a domino accepisse · De quibus domin⁹ dicit Ecc̄ · xxix · Decōr ⁊ ingr̄tuꝰ cetu derelinquet liberālē se Et subiūgit · De⁹ pascit apostabit ingr̄tos ⁊ adhuc amara audiet

¶ Secō videndum est de boni nobilitate Hoc em̄ bonū quod ē spūs sanctus inter ōnia dona nobilissim est · quippe quod i oibo cēt ap ōnia ipsi danti ¶ Dr̄ āt nobilissimū ꝑpt̄ tria scz ꝑpter ipi⁹ scitatē · effectiuz p̄fectionē · bonoꝝ operū nrōꝝ acceptabilitatē Primū pz ex p̄dās · Si ei ōnia dona inquātuz dei sūt nobilia sūt · mlt̄ magis hoc bonū spirit⁹ sci in nullo dr̄ns a deo quantum ad essentiaz diuinitatis est

nobilissimuz De quo Ecã dicit Gram grẽ adequabit · qz grã missionis spũs sancti adequata est grẽ incarnationis filij · quia ei in essentia diuinitatis per õnia adequatur · Decõ hoc donũ est nobilissimũ propter effectuũ nobilitatem quos secũ affert Dat enim grãs ⁊ vtutes que inter omnia dona hominibo nccia sunt nobiliora Dr enim grã quasi gratis data · quia nullo precio cõpari poterit nec vllo seruicio pmereri · Terá o hoc donũ nobilissimũ dicit ꝓpter bono ꝫ acceptabilitatez · Nã ex presentia spũs sancti õnia nrã opa valde nobilitãt ⁊ gtissima a domino acceptãt De talibo ei dicit Ioliuz ei? nõ defluet ⁊ õnia q̃cunq; faciet psperabunt · quia siue bõa siue mala nrã vel aliena õnia cooperãt in bonuz De hoc em̃ dono dr Oro · xxi · Munꝰ absconditus extinguit iras ⁊ donũ in sinu indignationẽ maximam Cũ em̃ hoc donũ nobis datur ira dei extinguit ⁊ deus ad nos per eius virtutẽ per omnia placatur Maxima ãt vtus ⁊ nobilitaꝰ huius doni in hoc ostitit quia nõ sic alia dona euanescit ꝫ ad perfectũ permanet in eternũ Valet em̃ hoc donũ in presenti ad nostram sanctificationẽ · in trãsitu ad secutã deductionẽ · in iudicio ad gloriosã confessionem · in pria ad eternã clarificationem · ⁊ ideo nõ euanescit sicut alia dona iudic sed est perseuerans ⁊ permanẽs in eternũ De hoc dono nobilissimo dicit Ecã · xi · Datio dei permanet iustis ⁊ pfectus illius fucatus tẽbũt in eternũ

Tercio dicendũ est de effectuuz vtilitate quam spiritus sanctꝰ aduemẽs operatur in nobis · que videlicet vtilitas designatur in hoc quod dicit ornauit · Omnibus autẽ infinitis effectibus vtilibo ad salutẽ dicendũ est tantuz de tribus ꝗs Der · tãgit loquẽs de spũ sancto ex psona dei dicẽs · Ne de absentia mea murmures aut cõtristeris mittã tibi spiritũ paraclitũ qui tibi donet pignus salutis · robur vite · scie lumen · Hoc autem pignus michil aliud est ꝙz spiritus sanctꝰ in cordibo nostris aduenies prebens testimonium spiritui nostro q̃ filij dei sumus · constituẽs nos singulariter in spe firmissima ⁊ in fiducia securissima · imprimens cordib? nostris certissima signa pretestimationis vnde subortꝫ letícia in corde nostro multa nimis · que tanquam de rore celi sepissime mentem nostrã inebriat ⁊ impinguat Non enim solum in vita eterna ẽ letica sed ⁊ promissio vite et ine et exspectatio instorum letícia est · ⁊ tanta letícia vt omẽ quod cõcupiscit ei nõ valet compari · Et hoc tãgit Apꝰ · ij · Co · Qui confirmat nos nobiscum est ⁊ qui vnxit nos deꝰ ⁊ q̃ signauit nos

dedit pignus spūs in cordib? nostris Et ad Ephe. i. Signati estis spiritu sancto qui ē pignus hereditatis nostre. Hoc pignus cum acceperimus securi erimus ab ira ventura. De qua securitate dicitur Iob. xi. Habebis fiduciam proposita tibi spe et defoss? securus dormies. requiescens nō erit qui exterreat et deprecabunt faciem tuam plurimi. Hoc enim pignore consecuto ōnia que fūt seruiūt nobis ad salutez Et hoc ē quod dicit Deu. xv. Fenerabis gentibus multis ipse a nullo accipies mutuū. Hic est ille status beatus de q̄ dicitur Oro. xi. Secura mens q̄si iugis conuiuiū Quia vt ait. Est dare ait. dr. Herui ac liberi pauperis ac diuitis ōnē mētē conuertit in securitatē et iocūditatez et nō memit ōnē tristiciaz et debitū et ōnia p̄cordia facit hoc esta

Deus spūs scūs cordibus nris aduenies nō solū dat pign? salutis ꝫ robur vite vt qđ p naturā tibi ē impossibile p gr̄az ei? nō soluz possibile ꝫ facile fiat. vt in laboribus in vigilia fame et siti et ōmibus obseruatijs istis q̄ nisi formula ita dulcorēt prius moris in olla appz delectabilit̄ mœdas sicut in ōnibus ditijs. Duc spm̄ dātem robur vite accepat p̄? cū dicebat. Deus qui p̄ anxit me vtute et posuit imaculatā viaz meā. qui pfecit pedes meos tāquā ceruoruz et sup excelsa statuēs me Qui doc

man? me as ad preliū et posuisti vt arcum ereū brachiū meū. De quibus dicit Ysai. xl. Qui cōfidūt in dño mutabūt fortitudinē assumūt pēnas vt aquile current et nō laborabūt. laborabūt et non deficiēt. Quo absente mā fortitudo in fauillā et aneretz cōuertet. Et hoc est quod dicitur Ysa. i. Et erit fortitudo vestra vt fauilla stuppe et op? vestruz quasi sāna tilla et succendetur vtrūq; simul et non erit qui extinguat Vnde de nobis modo dicit Ysai. xlix. Ecce vos estis ex nichilo et op? vestrum ex eo quod non ē.

Terāo spūs scūs aduenies infudit scie lumē In q̄ sciemus ōnia q̄ nec̄ia fūt ad salutem In illo enim lumine omnia mala abhominamur. huius seculi desiderabilia tanquaz vere vilia et ommino cōtemptibilia iudicamus. et futura celestia toto desiderio affectamus. In hoc autem lumine hoc potissimum est discendum. vt cum hi affectus per spiritum sanctuz illapsuz oblati fuerint nō inde superbiat nec intumescat. nec hoc affectus arroganter suis meritis tribuat sed illi attribuat a q̄ omne bonum procedit. et sine quo non parum aliquid sed nichil ommino impere quisquam poterit ne perficere dicā Ipsuz autē etiā cum omnia benefecerit inutilez reputet. et hec ē vera scia que nobis in hoc lumine nec̄a

est omnino · In quo lumine si a spiritu sic inuenti fuerimus beati erimus a fideles · domino dicente Mathei · xxiij · Putas ille seruus quē cū venerit dominus inuenerit sic facientē · quia fidelis a prudēs a domino iudicat · fidelis in eo q in hoc lumine scientie se seruum inutilez iudicauerit · Bernardo testante qui dicit Reuera fidelis es famul? si de omni grā domini tui a si non existente de te tamen transeunte per te nil tuis mandō adherere contingat Prudens in eo q in hoc lumine omnibus rebus iustā a rectā estimationem ipo fuerit · De quibus iterum Ber · Inuenisti plane sapientiam si p̄ onus vite peccata defleas · si presentis seculi desiderabilia parui pendas · si eternaz beatitudinem toto desiderio concupiscas · In his enim tribus effectibus spiritus sancti qui sunt pignus salutis · robur vite · scientie lumen · plēa a absoluta consistit perfectio ·

¶ Quarto dicendum de acápientium habilitate · hoc est quomodo se disponent qui acápere cupiūt istud donum Verum quia be gratie nobiles sūt atq; magne ideo qui has acápere desiderat nec̄ est vt multū nobilit se preparet a disponet · Dei enim reuerentia hoc requirit vt omnis anima quam inhabitat fiat celum · Propter quod in predicto thēate dicatur Ihpūs dominum ornauit celos · quod est dicere Qui ornatus spiritus desiderat fiat celum · Dimc est q magni sancti quorū deus animas inhabitat in scriptura dicti sunt celi · vt est illud ps Celi enarrant gloriam dei · Et iterum Laudate eum celi ¶ Propter quod sciendum q celum habet quatuor proprietates · Habet enim altitudinē · pulchritudinē · magnitudinē · bratitudinem · In has quatuor dignas proprietates necesse est vt anima que celuz esse desiderat se disponat · Debet enim sicut celum esse leuata adornata dilatata a beatificata · Primo dico aīma debet hrē altitudinem sicut celum · vt videlicet sit leuata ab oīm terrena a viscosa conuersatione Et hoc facere monemur Jē · li Eleuare eleuare · bis dicit eleuaé p ter intellectū a affectū · Ad q̄ fiēr hortamur ad Gal · iij · Que furſuz sunt querite scz per intellectū Que furſuz sunt sapite sciliz per affectuz · Dime Ber · super cantica sermone · xxvij · Anima que celuz esse desiderat profecto nō est intenta forensibus rebus causis curis ac secularibus · nec vent a luxurie dedita · nec curiosa spectandi nec cupida dominandi · oportz quidem omnibus his vacuam esse animam vt celum fiat atq; habitatio dei · ¶ Secundo iuxta secundam dignitatē celi aīma decoret a ornet

vt sicut celum pulchritudinez et
ornatuz ex sole et luna et stellis
suscipit · sic anima ex caritate tã
qz sole · fide tanqz luna ⁊ tanqz
stellis virtutibus adornetur Ad
hoc monemur Baruth · vi · In
tera Judith de q̃ dicit iudith · x
Oibus ornamẽtis ornauit se or
natu⁊ pulchritudine se decoret
De hoc iteruz dicit Bernar · vbi
supra Est celũ anima sancta ha
bens caritatem solem lunã fidem
astra virtutes · et quomodo vt a
iunt lune claritas non nisi a so
le est · sic absq; caritate fides mor
tua est nec meritum vllũ habet
Et quomodo stelle in nocte lu
cent et die latent · sic vera virtus
in prosperis non apparet ⁊ remiet
in aduersis · nec mirum si hoc ce
lum deus libenter inhabitat · qđ
vtiq; non vt ceteros dixit tantũ
vt fieret sed pugnauit vt acqui
reret · occubuit vt redimeret

C ⁊ Tercia celi ꝑpetas est ei⁹
latitudo siue magtudo · cui se cõ
formet ⁊ aptet anima que desi de
rat esse celuz · vt quomodo celum
latum ẽ at q; magnũ · sic anima
volens in se magnum habere deũ
studeat esse lata · De qua lati
tu dine gloriatur ꝓs dicens Vi
am mandatorum tuorum cucur
ri cum dilatasti cor meum Qua
latitudinẽ ꝑpe describit Heron ·
dicens Oportet animaz crescere
et dilatari vt sit capax dei Do
ro latitudo eius dilectio est Nã
et si anima cum sit spiritus nim
me quantitatem corporeã recipit
tamen confert ei gratia quod ne
gatũ est a natura · Crescit ergo
et extenditur sed spiritualiter ·
Ergo quantitas cuiuscũq; am
me estimetur de mẽsura caritati⁹
Verbi gratia Anima que multũ
habet caritatis magna sit q̃ pa
rum parua que michil michil · di
cente apostolo · Caritatem si nõ
habeam michil sum Quod si quã
tulãcunq; habere ceperit vt saltẽ
diligentes se diligat iam non mi
chil illam animã esse dixeriz q̃p
pe que ratione dati et accepti so
cialez iã retinet caritatẽ · at si grã
desecat ⁊ proficiat ita vt transiẽs
limitem angusti obnoxiũq; amo
ris huius · latos fines gratuite bo
nitatis tota libertate spiritus ap
prehẽdat · quatenus largo quo
dam gremio bone voluntatis ad
omnem seipsaz curet extendere ·
proximum diligendo vnũquen
q; sicut seipsum · nunq̃d seipsaz
iam non amplam facit⁹ Amplũ
talis anima gerit caritatis sinuz
qui complectitur vniuersos · ve
rum si adicias etiam vsq; quaq;
vinn facere regno caritatis · et vs
q; ad vltimos terminos occupa
re illud pius iuasor preualeas ·
vt non existimes etiam inimicis
claudẽda viscera pietatis · vt cũ
hijs qui oderunt pacem studeas
esse pacificus ⁊ benefacias hijs

qui oderunt te · tunc prorsus latitudo celi latitudo aie tue · a altitudo non dispar nec dissimilis pulchritudo · i quo iã mire altitudis latitudis pulcritudiꝫ celo sumus et immensus atq; glorios⁹ non modo dignanter inhabitat sed et spaciose deãbulat Dec Ser·

¶ Quartũ vero membrũ beatitudo viz ex predictis tribꝰ colligit̃ · Cum eñ secundum boetiũ de cõsolatione · beatitudo sit status omnium bonorũ aggregatione perfect̃ · ideo cũ anima exinhabitãte spiritu pfecerit vt õmis bom saltez vestigiũ quoddã et ymagiñ̃ pferat · omnia exercitia que in celo sũt pro modulo suo ymitetur · tunc in ipsã aia sicut in celo ymago · a vestigium quodãmõ beatitudinis est inclusa · Qđ nobis prestare dignetur ihesus cristus Amen ·

¶ Sermo quartus de eodem
De redargutiõe spũs veritatis
Sermo · xli ·

Effundaz de spũ meo super omnẽ carnẽ Joelis iij · In verbis ꝓpositis ⁊ a tãgit ꝓpheta ex psona dei Primo generosã effusiõnẽ Secũdo vtuosã operationẽ · Tercio copiosã distributionẽ · Prim ibi Effũdam · Secđm ibi De spũ meo Terciũ ibi Sup omnẽ carnem · ¶ Dec prosequẽtes p ordinẽ

diám? q̃m verbo prime persone effundam insinuat nob generosam effusionẽ · Nõ eñ quecũq; sua dona effudit · sed generosissimũ et nobilissimuz quod habebat sciz spiritum sanctum effudit · i · extra cor suuz fudit In spirit? ergo generositate a in effusionis totalitate hec effusio meretur dici generosa · In veteri testamento legimus deum dedisse spiritum sanctum · sed tenuiter a diminute sicut legitur Iudi · x · vbi dicit Celi ac nubes stillauerunt aquis In hoc noie aq̃s spiritus sanctus intelligitur que celi a nubes stillauerũt · i · guttatim dederũt · Quod adhuc michee · ij · apertius legitur · vbi ex persona dei dicitur · Stillabo vinum in cebetate · In q̃verbo stillare diminuta effusio designatur · Diminute stillabat super balaã qui instructus spiritu dei in longa tẽpora prophetauit · nec tamẽ idez spiritus hunc saluauit · An non stillã spiritus sancti acceptabat phas qui cũ esset pontifex anni illius prophetauit dicẽs · Expedit vobis vt vn? moriatur homo pro populo q̃ · et ipse tamẽ culpam cõtraxit i morte cristi Diuis ergo stillauit spiritum quos tetigit ad prophetandũ · nõ tamẽ eis dederat eum ad saluandum · Nunc autez hoc est tempore gratie deus volens sanctificare ecclesiam sponsam suam nõ stillauit

ei spiritum sed effudit. hoc ē de
itimis patris et filij fudit spiritū
fium totum ¶ E Sequit
secundum sez de spiritu meo. in
quo virtuosa spiritus sancti ope
ratio designatur. que in hoc consi
stit quia in vnoquoq operatur
idem spūs proporcionatā gratiā
illi statui cōpetentez Et hoc pla
ne innuit Ap⁹ dicens Diuisiōes
gratiarū sunt idem aūt spiritus
Vnicuiq enz datur manifesta
tio spūs ad vtilitatē. Alij quidē
per spiritū dat sermo sapientie.
alij autez sermo sciētie secundū
eundem spiritū. alteri fides in eo
dē spiritu. alij gratia sanitatū in
vno spiritu. alij operatio vtutū.
alij ꝓphetia. alij discretio spiritu
um. alij genera linguarū. alij in
terpretatio sermonū. Hec autez
oīa operatur vn⁹ atq idem spi
ritus diuidens singulis put vult
Et hec discretio ꝛ ꝓporcionata
distributio importat in hac pre
positiōe de que importat partici
onem. quevtiq nō est ex parte
spiritus indiuisibilis ꝫ ex parte
spiritū recipientis et ad gratiam
habilitātis et dispositōnis Et hoc
est quod ait Ber. Oz pro vari
is desideriis aie diuine pītie gu
stū variari. ifusū saporem diuer
se palatū. ¶ F Propt qd
sciendū q deus cupiens hoiez du
cere de pmo statu ad supremuz.
et de imperfecto ducere ad perfe

ctū tres in nob⁹ per spm̄ sanctuz
grās operat. Dño enim p spm̄
sanctū immittit correptionē De
cūdo consolationē Terćo veritā
tis instructionē. Qd est dicere.
Dño arguit. Secundo cōsolat
Terćo docet. Per primum fit
peccatorū expulsionē. Per secū
dum spūalem cōsolationē. Per
terćum plenā veritatis cognitio
nē Primum spiritus exhibet ia
pientibus Secundū proficienti
bus. Terciū perfectionez attin
gētibus Primo ergo spirit⁹ san
ctus cordibus hoim a dueniens
inuenit ipsos rubigine peccato ꝓ
fedatos Omnes enī peccauerūt
et egent gratia Roma. iij. quip
pe cū nec infans vn⁹ diei cui⁹ vi
ta est super terraz caret peccato.
Que viz peccata q puritati spi
ritus sancti sunt contraria et ab
hoiabilia vt cum eis sine reprehē
sione non habeat māsionē. quia
sicut sap. dicātur. in malevolā
aiam non intrabit sapiētia. nec
habitabit in corpe subdito pec
catis. ideo primum opus ei⁹ ē ho
minem arguere de pcīs Arguit
autē de tribus dño dicēte Iohā.
xvi. vbi dicit Cū aūt venē
rit ille spirit⁹ veritatis. arguet
mūduz de peccato. de iustitia. ꝛ
de iudicio. Et vnūquodq istō
rum spūs veritatis tā diu arguit
quousq ꝓ fui pītiaz illud expel
lit ¶ G Verū q⁹ oīs redar
gutio efficax nō ē et p cōsequēs

non est spiritꝰ dei cuiꝰ opa sep
efficacia consequentur · io scien
du qꝫ triplex ē redargutio Pria
fit ex malicia peccati · quam cō
sustinēt qui se in peccatis suoꝝ
bo polluerunt · De q sapie · xi ·
Per q quis peccat per hec et tor
qtur Ite Habere · ij · Arguet te ma
licia tua · a hec qꝫ ex spu non fit
io efficacia nullam habet Secu
da redargutio ē ipsiꝰ conscie q
naturaliter odit oē malu propt
virtutem sinderiꝰ De q dr sap ·
Hemp prefuit seua pturbata c
scia Ite Job · xv · Vomitꝰ terro
ris semper in auribo eius a cum
pax sit ipe insidias fu spicat · I
te Prou · xxix · Viue insca tꝰ si
serit nō inuenīet requez · Et hec
redargutio silr ineffica ē · Cu
iusꝰ ratio est qꝫ oēs cōscij peccato
ru has duas regargutiones susti
nent nec tamē cōuertūt Tercia
autem redargutio est spus veri
tatis q neminez palpat nulli blā
dit · quia a deo in cor hois missꝰ
malum qd inuenit efficaciter re
darguit · et io necesse est vt eiꝰ
redargutioni peccatuz cedat De
qua dicitur Job · xxxvi · Reue
labit aurem eoruz vt corripiat a
loquentur et reuertantur ab in
quitate Et quia nullum op spi
ritus potest esse meffica · ideo
hanc redargutionem spiritꝰ sa
tis pna cōmitatur · Vñ psa · lv
Quō descēdit pmb a mix de celo
et illuc vltra non reuertitur sed i
ebriat terram et infundit et gem
nare eaz facit et dat semē serenti
et panē cōmedenti · sic ēit verbu
meuz qd egredi de ore meo · nō
reuertetur ad me vacuum sed fa
ciet qcūqꝫ volui a prosperabitꝰ
in hijs ad qꝫ misi illud Dic autez
spiritus cū arguere inceperit sa
tim homo ad pemtentiaz amouē
tur · De quo modo conuersioniꝰ
dicit Hern · Modus conuersioiꝰ
talis est · Primū reuocamur ad
nosipsos et audimus vocē redar
guentis nos et dicentis · Puarica
tores redite ad cor · idqꝫ tā effi
cacit dicitur vt vox ipsa reducat
nos et arguens statuat nos ante
faciem nostrā · Hac redargutio
ne non cessat spiritus veritatis
suggillare conscientiam quouſ
qꝫ peccatuz per eius redargutio
nem et pemtentiam pmitus ex
pellatur · quo expulso spiritus
veritatis mutat faciem dicens in
cordibus nostris · Dimissa sunt
tibi peccata tua
Quo facto diuertit se spiritus
ad arguendum hominem de se
cundo scz de iustitia arguens ho
minem continue · quare in recom
pensam indulgentis seu etiaz mi
serantis ad dei beneplacituz et ad
omnē iustitie regulam nō viuat
deo · Cum enim secundum hā
tuz Bernardum · iustitia sit vir
tus reddens vnicuiqꝫ quod su
um est · ideo qꝫdiu huic gratie
remissionis digne non viuimus

et plenuz seruitutis nrē penſū de
o non soluim? tādiu spiritus ve
ritatis nos redarguit de iustícia
non seruata. Et hoc ē quod cō
queritur dñs Luce. xvij. vbi le
prosis mundatis dictuz est a do
mino Non est q̄ rediret et daret
gloriaz deo nisi hic alienigena.
Maximā emiz partem pfectus
nostri negligim?i eo q̄ ad recep
ta beneficia negligim? reddere g̃
tiarum actiones Dic Ber. Mul
tos vidē? vsq; hodie satis ipor
tune petentes qđ sibi deeē cognō
uerīt. sed paucos cognouimus
qui dignas sup acceptis benefici
is gratias agē videantur Nec re
prehensibile q̄ est instanter peti
m?. sed plane petitioni negat ef
fectū q̄ inuenimur ingrati. et for
te clementie esse videt ingratis ne
uius de ingratitudine iudicem.
quātomagis accumlatis benefi
cijs ingrati probamur extitisse.
an nō est magna iniustícia. et i
iquitas maxima quaz spūs veri
tatis merito redargut tāq̄z rem
fedam et ōnino sibi abominabi
lez? Quia ex eo q̄ ad cōplacēdū
deo ampli? obligamur ex hocip
so min? operamur Et idcirco spi
ritus veritatis cōtinue nos argu
it de seruanda iustícia. quā tūc
dño seruim? quādo tanto fidelius
ſtícia meminerim? nos a domino
accepisse. Hinc est q̄ ex hac re
dargutiōe spirit? ōnes sanctos
m continua q̄rimonia videm? su
per imperfectione sua. quorum
vn? sciz dauid ait Imperfectū
meum viderunt oculi tui An nō
minus reputabat se facere q̄ dice
bat. quasi pann? mēstruate vm
uerse iustície nostre ? Aut quid
condignuz se facere iudicabat a
brabam qui se ánerē reputabat
¶ Hec autē vetus querela
quam de isufficienti iustícia ha
bent sancti ex triplicā surgit.
viz ex cumulo beneficiorū dei. a
operum nostrorū imperfectiōe
et volūtatis affectiōe. cōsideran
tes deuoto intuitu q̄ tā infinita
a do accepim? beneficia. vt secū
dū Job respōdē nō possim? vnū
pro mille. ex altera pte cōsideran
tes opa nostra tam vilia tā pau
ca Quibus duobo fic cōsideratis
si addiderim? bonā voluntatē q̄
preualet et p̄currit omnē actio
nem semper plus appetēs quam
possit. ex hijs ē bo iudicam? nrāz
iustícia dimintā. Si autem ex
hac redargutione spirit? homo
promotus ad hoc peruenerit vt
quod in se est totuz faciens a de
contingentibus nil obmittens iu
stícia faciat. tūc conuertit se spi
ritus veritatis ad arguenduz iu
dicū. arguēs et suadēs vt inter
se et deum exhibeat iudicium qđ
tenetur. ¶ k Tercio ergo
spiritus veritatis arguit hominē
teste domino de iudicio Cuz em̄

per priores redargutiones peccatorum et iustitie homo in statu magnum sit promotus difficulter se continere poterit nisi aliqd de hac gratia suis ascribat meritis · quod est iniquitat maxima · et idarco spiritꝰ veritatis arguit hominem de iudicio suadens et suggerens vt deo totum tribuat quod accepit · Ad hoc conatur apostolus nos inducere prima corinthiorum quarto cum dicit Quid habes qd non accepisti · si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis ? Quod exponens beatus Bernardus dicit · Nouerat apostolus gloriam proprie creature esse nō creature · sed considerauit rationalē creaturam adeo affectare gloriam vt aut vix aut nunq̄z compesci ab hoc desiderio possit · quippe q̄ ad ymaginem facta est creatoris Propterea saluberrimū aduenit consilium · quando quidem p suaderi nobis non potest nō gloriari · saltem qui gloriatur in domino glorietur · Sic itaq̄ ex prioribus redargutionibus magnificati · ex hac tercia redargutiōe hoc totuz deo attribuim? · michil de hoc nobis penitus iudicio nrō adiudicantes beati erimus coraz deo · Vnde Ber · Diligit deus animam que fine dissimulatiōe sine intermissiōe dijudicat seipsam Nam vere a absq̄ dubio eo quisq̄ fit pessimus quo optimus est · si hoc ipsuz q̄ optim? est sibi adiudicet et non deo · nempe quia hoc ipsum pessimum est · testatur Job qui dicit Si vidi solem cuz fulgeret et lunā incedentem clare et letatuz est in abscondito cor meum · et osculatus sum manuz meam ore meo · que est iniquitas maxima et negacio contra deum altissimum · Quod exponēs beatus Gregori · dicit Quid est letari cor in abscondito super solis fulgore et claritate lunę a suis per hijs oscular manum suaz si ascribere suis meritis bonuz qd̄ habet · Quod ipse Job veat mi quitatē maximam quia negare dei gratiam comprobatur Dicit beatus Bernardus · Plena confessio gratie ipsiuꝰ gratie plenitudinem designat in anima confitē tis · Deus itaq̄ in spiritu veritatis sue hijs tribz modis misericorditer nos arguat · vt ipso largiē te hanc prescriptam gratiam cō sequamur · Quod ipse prestare dignetur ·

Sermo quintus de eodem
De securitate et veritate diuine consolationis / Sermo · xlij ·

Paraclit? spiritus sanct? quē mittet pater in nōie meo ille vos docebit oia Johannis · xiiij · Expedito vno membro trimembris diuisionis in priori sermone propositi

redargutione viz · nunc ordo po
stulat vt ſm et terciū membruz
de cōſolatiōe viz a veritatis iſtru
ctione quod dñs dederit p ſequa
mur · Que duo membra in p̄dicō
themate tanguntur · In eo emz
q̄ dicit paraclit⁹ tangit cōſolati
onē · paclitus em̄ idē ē qđ con
ſolator · In eo aūt q̄ ſubiungit
Docebit vos omnia · tangit veri
tatis inſtructionē Et patet ordo
huius matēie ad p̄dictā q̄ poſt
correptionez dñs ſemper conſue
uit miſericorditer cōſolari Vnde
Thob · iij · dicit · Hoc habet ōnis
qui colit te quia ſi vita eius in p
batione fuerit coronabitur · ſi in
temptatione fuerit liberabit · et
ſi in correptione fuerit ad miſeri
cordiam tuam peruenire licebit
Glo · per cōſolationis exhibitio
nem · De qua cōſolatione t a per
ordinem hic dicātur · viz de cōſo
lationis ſecuritate · quātitate et
veritate ¶ I · De primo viz ſe
curitate hoc eſt ſciendū q̄ dina
ctā quā poſſum⁹ ſequitur redar
gutionē · Qđ ex multis patet te
ſtimonijs ſcripturarū · Dicit em̄
Job · v · Increpationē dñi ne re
pro̅bes quia ipſe vulnerat quan
tum ad primū et medet quantū
ad ſecūdum · Item Thobi · iij ·
dicit Poſt tempeſtatē redargu
tionis trāquillum facis · p infuſi
onē cōſolatiōis · et poſt lacrima
tionē et fletum gaudiuz et exul
tationē infundis Que ordinē tā
in veteri q̄z in nouo teſtamento
legim⁹ p̄figuratum · In veteri te
ſtamēto · q⁹ poſt ubi et pot⁹ ab
ſtimentiā dñs populum ſuuz pa
uit manna in deſerto De quo di
cit deutēo · afflixi te penuria et
dedi tibi māna · Hoc idem patet
ſimiliter in nouo teſtamēto i hoc
q̄ cum pc̄pul⁹ qui ſecut⁹ ſunt do
minum in deſertū et afflictus p
triduum ſuſtinuit dñm nō man
ducans conſolatus ē tam in mira
culi exhibitiōe q̄z in ubi refecti
one Que ordinē et ap⁹ innuit · ij
Corin · i · vbi dicit · Benedict⁹
de⁹ pater aīe · vſq̄ · qui cōſolat
nos in omni tribulatiōe nr̄a · Et
ſic patet de conſolatiois ſecurita
te V Secūdo videndū eſt de cōſo
latiois quantitate i · quā magna
eſſe debeat · Et licet ſcriptura ſo
nare videat q̄ conſolatio cōmen
ſuāta debeat eē tribulatioi · iux
ta Ps̄ · Secundū multitudinez
dolo⁹ meorum in corde meo · cō
ſolationes tue letificauerūt aiam
meā · et illud apli · ſicut habun
dāt criſti paſſiones in nobis ſic a
conſolationes · ſciendū tamē q̄
in infinitū conſolatiōes excellūt
tribulationes Vnde ſenſus eſt i
predictis auctoritatibus Si ma
gna eſt tribulatio magna etiam
eſt conſolatio · ſi maior maior · ſi
maxima maxima conſolatio ſub
ſequitur · Supra modum tamē
conſolatiōes tribulatiōes excedūt

Quod in hoc lucide dñs declarauit q discipuli dñi per triduum passionis dñi turbati fuit qui tres dies .xl. horas continet. sed i recompensa huius tribulationis per .xl. dies fuit gloriose z mirifice consolati. volens per hoc insinuare. vt sicut dies excellit horam. sic consolatio excellit tribulationem. Quod nō soluz p hāc figuram. sed etiā per scripturam poterit declarari. Dicit Ysaie. xlvij. Ad punctū in modico dereliqui te et in miserationibus magnis congregabo te In momēto indignationis abscōdi faciē meam parumper a te et in mia sempiterna misertus sum tui. Unde experti consolationis gustū hoc asserunt q deus in vna consolatione refundit oēs labores quos homo vnq̄z ptulit ꝓpter deum. Ꝺ ꝓpha exptus ammirando clamauit dicens Quomaz magna mltitudo dulcedinis tue domie Ꝺ etiam Job denunciat dicēs. Dabit tibi p silice torrētes aureos. silices .s. labores duros quos premitti oportet vcans. torrentes vero aureos ipsam noiat consolationem Quod adhuc expressissime saluator declarat Matthei. dicens Centuplū accipiet sczi hac vita z vitaz eternam in futuro. Cur aūt tantum exuberet consolatio require in aduentu Vbi dicatur q ignis diffusius est Contingit autem hec magnitudo cō solationis ex duplici causa scilz ex gratia veniente et anima recō piēte Tercio dicendū est de consolationis veritate hoc est de consolacione quid sit. hoc Bern clare insinuat nobis dicens Quid est consolatio nisi visitationis ḡ tia z primitie spiritus qui super mel dulcis est. nisi testimoniuz cō scientie super remissionem peccatorum nostrorū. nisi leta et iocūda expectatio iustoruz. nisi memoria habundantie suauitatis dei. nisi magna multitudo dulcedinis ei? quā nec expertis necē est dicere nec inexpertis verbis vllis exprimē potest quis q̄z In quibus verbis quinq̄ nobis per ordinem declarantur. Nam p primum quo dicitur visitationis ḡ tia et primitie spiritus. insinuat nobis gustus z fruitio dilectissima bonorū domini De quo ecc̄a vi. Modicum laborabis et ādo e des de generationibus illius Dicit Oſ. Gustate et videte quemaz suauis est dñs? Quid autem sit ille gustus docet Bernar. dicens Gustus ille michil aliud est q̄z suauissima delectatio bōi et irritamentum desiderij et incentiuum amoris. In sēcūdo mēbro quo dicit nisi testimonium cōscientie nostre. insinuatur nobis remissio omnium peccatoruz super q̄bus anxiā z timorati deprecabamur dicentes. Cū veneris iudicare noli me cōdempnare. et illud

p̄s. Non intres in iudiciū cuz ser uo tuo dñe Quō autem peccata dimittantur ostendit Ber. mo uens questionē et soluens illam in hec verba. Quō a memoria excidet vita nostra? Membrana tenuis est et atramentuz forte bi bit. quo pacto vltra delebitur? si radere voluero ante scindet pel lis q̄z littera deleat. Attamen v nus est qui potest deus cui nihil impossibile nichil difficile est O perat enī diuina clemētia vt pec cata que pri? inerāt et īficiebāt. postea quitē sint in ea. s. memo ria et minime eam dilacerēt qua ten? sic memoret anima pēa sui sicut alieni Ecce enī et mea pec cata in memoria habeo et aliena sed mea inquinant aliena nō no cent. Cur hoc nisi quia hec impu tanda timeo sed nō illa? Itaq; si fieri potest vt mea q̄ non im putāda presumā. nec mea nocē būt imo et cooperātur in bonuz vt grās agam et deuot? existaz ei q̄ me misit. Tercīū qđ subium gif̄i premissa auctoritate Ber. est illud scz leta et iocūda expe ctacio iusto? Cum enī iam con secuti sint teste conscia remissio nē pecatorū. q̄d aliud restat n vt sublato medio qđ diuidit it nos et deū spes et fiducia det re gni dei? Quā deuotionem de? in fundere dignabat cuz dicebat. Leuate capita vestra. ecce appin quabit redemptio vestra Sicut

em̄ de pecatoribus dicit Prou. xxix. siue irascat siue rideat nō inuenīet requiē. sic in eodē. xv. Secura mēs quasi iuge cōuiuiū Dinc iterū dicit Expectatio iu storum leticiaQuid em̄ letius q̄z cuz recordati fuerim? vocationez nostrā quam speram? immo fu spiram? fieri gratiosam. In hac expectatione stetit Ds̄ cum di cebat. Anima mea in manibus meis sēper. Ac si dicat Animam meā paratā tibi offero. quando cū q̄ dignaberis me vocare letus expectans quouscq; dixeris mihi veni In hoc iocundo affectu ste tit apostolus cuz dicebat. Infe lix ego homo quis me liberabit de corpore huius mortis? sciens q̄ si terrestris domus huius habi tationis dissoluat q̄ edificationē habeat ex deo domum nō manu factam eternam in celis VL M Quartum bonum subiungitur i premissa auctoritate scilicet me moria habundantie suauitatis dei. quod nō sonat aliud nisi q̄ deum sentimus nobis singularit placatuz et in maximo caritatis affectu ad nos tanq̄z spēcialit ī clinatū. vt quasi neminē aliū p̄ nos diligere videat. Et hoc est qđ dicat aug?. Dic michi videt cum dei miserationes attendo ār ca me. quod si fas est dicere quo dammodo nihil aliud agit de? nisi vt saluti mee prouideat. et taliter cum totum occupatum

ad custodiaz meam videō q̃si ō
nium oblitus mihi soli vacare ve
lit Hec consideratio supra modū
dulcis est · et suauiter valde affi
cit meditantē De hac dulcā su
aui memoria dicit pphā · Memo
riale tuū in vinum libam Hoc e
nim vinū dulce est ā dulciter ie
briat ā auertit sensū nostruz ab
ommibus tpalib? et rapit in deū
faciens ipsū solūmodo memisse ·

¶ Quantum cōfluens in
hanc redundantiam gratiarū mi
chil aliud est nisi magna multi
tudo dulcedis dei · quaz nec exp
tis necesse est dicē · nec iexptis
vllis verbis quisq̃z poterit expli
care · Quod nō ē aliud nisi supra
modū maxim? āmirationis af fe
ctus super ōmiz istorum sit iun
ctorū contemplatione in q̃ violē
ter rapimur · hec omnia diligent
contemplātes De quo affectu ā
mirationis dicit Ber · Exītuitu
simul omnium eorū que sic cōflu
unt · expaui mltitudinē magni
tudinis eius · Quē stuporē declā
rat nobis Grego · super illo vbo
Iob · deus facit magna et inscru
tabilia ā mirabilia absq; nume
ro dicēs Tūc facundius eius mi
rabilia loquimur cuz ab bijs ob
stupendo obmutescim? Ecce in
bijs verbis vtcūq; depinximus
consolationē spirit? sācti quam
iuxta modum suum nullis vbis
possum? explicare Dicente Ber
nar · Que supra nos sunt non v̄
bo docentur sed spiritu reuelant
Et subiūgit Quod ergo sermo
non explicat consideratio q̃rat · o
ratio expectet meaz vita · puri
tas speret · caritas assequaz
Sequitur terciū prīcipale sciz
de spiritus instructiōe · quod in
pposito themate tangit vbi dici
tur · Docebit vos omnē veritatē
Hoc aūt terciū membrū necessa
rio sequitur ad predicta · Aiā ei
sancta in secundo mēbro miseri
corditer cōsolata ne huius gratie
ingrata appareat toto cordis af
fectu deo placere deliberās conā
tit se ad dnm cuz gratiarū actio
ne rogans ā supplicans et su plī
cans et supplicando se totā effun
dens vt doceat eā de? quō in reli
quuz viuere debeat vt ei placeat
cui se probauit · Ad quā suppli
cationem pater misericordiarum
motus mittit iterū ad aiam spiri
tū sanctum vt doctorez qui eā
omnem doceat veritatē Hec aūt
distributio q̃ vadit in infinituz
ad tria contrahit Docet ēm veri
tatē de nobis · de rebz · de deo · in
quibus oia includunt Drīo ego
docet vt nosipsos cognoscam? ·
que scia supra modum est necia
Dicit ēm Ber · Noueris licet la
ta terre · alta celi · profunda ma
ris · si teipsū nescieris eris instar
congesti pulueris ventis obnox
ius · A te ergo tua consideratio
incipiet ne frustra extendaris i a
lia te neglecto · Secundo docet

spūs veritatē de rebus · docet aūt
q̄ sunt breuia vilia inutilia nox
ia q̄ ppe nulla · qđ dicebat veri
tas Maſ · Quid prodeſt hoī ſi v
niuerſū mundū lucret aē · De q̄
bus Bernar · Laboras vt acqui
raſ · acq̄ris vt perdaſ · perdis vt
doleas · Terō docet spūs ſanct⁹
veritatez de deo · de quo modicū
ſcire ſalubri⁹ eſt q̄z in alijs mul
tum ſcire Dīc Hiere · ix · Non
glorietur ſapiens i ſapiētia ſua ·
nec fortis in fortitudine ſua · nec
diues in diuitijs ſuis · ſed in hoc
glorietur qui gloriatur ſcīe⁊ no
ſſe me · Cur aūt pre omnibus a
lijs ſit in notīa dei gloriandum
docemur · ſapi · xv · vbi dicit No
ſſe te cōſummata iuſtīa ē · Ex
bijs ergo tribo ſcientijs tres vtu
tes neceſſarie oriunt Nam ex ſci
entia nrī humilitatē · ex ſcientia
rerū contēptibilitatē · ex dei aūt
notīa addiſcim⁹ caritatē · que
oēs tres neceſſarie ſūt ad ſalutez ·
nec quiſq̄z ſaluus eſſe poterit ſine
iſtis · Ad quod no⁹ pducat dn⁹
noſter ihesus crist⁹ qui eſt bene
dictus in ſecula ſeculorum amē

Sermo ſextus de eodez De
quatuor effectibus ſpiritus ſan
ci ſecūdum q̄tuor que de petra
legūtur emanaſſe Sermo · xliij

Data eſt illis aqua de pe
tra Sapi · ix · Dicit Ber
nar · Si ſanctorū ſolēp
nia celebramus · quātomagis a
quo habuerunt q̄ ſancti eſſent
quot⁊t fuere ſancti · Si venera
mur ſanctificatos quātomagis
ſanctificatorez cōuenit honorari ·
Eſt enī dulcis quedaz natura in
deo ſpiritus ſanct⁹ benignitas dei
et idem ipſe deus · Hodie itaq̄
ſpiritus ſanct⁹ reuelat nobis ali
quid de ſeipſo ſicut ātē de patre
et filio aliquid reuelauit Nā per
fecta trinitatis cognitio ipſa eſt
vita eterna · Dicit igiſ de patre
aliquid nouim⁹ id eſt creationē
clamantibus creaturis · ipſe fe
cit nos · ⁊ aliquid minime noui
m⁹ · ſcz eternitatez · immutabili
tatē · et ſicut de filio aliquid no
uim⁹ ſcilicz ſuam incarnationem
eiuſq̄ in terris cōuſationē miracu
lo⁹ q̄ opationē paſſiōem a mortu
is reſurrectiōez et ad celos aſcē
ſionez · et aliquid minime nouim⁹
ſcz eternam generationē et equa
lem genitum genitori · ſic de ſpū
ſancto · et ſi nō nouimus qua ex
prē et filio p̄cedit proceſſionez ·
nouim⁹ tn aliqđ ſcz inſpiratiōez
Duo enī ſūt vnde p̄cedit a quo
Proceſſio āt a prē et filio poſuit
tenebras latibilū ſuū · ſed p̄ceſſio
ei⁹ ad hoies hodie cepit inoteſce
re et ē vſq̄ hodie manifeſta Du
ius ergo p̄ceſſionis effect⁹ ⁊ opa
tio · quo venit ad homines in ver
bis propoſitis declaraſ · In qui
bus dicit Dat⁹ ē illis ſcz apl̄is
aqua ⁊ ſpiritus de petra altiſſia ·
Quod exponens apoſtol⁹ dicit

Petra autē erat cristus? Cum eñ petra sit equiuocum ad specificā dum pro cristo addit altissima Quod etiaz in aq̄ acápi debeat insinuat nob Iob. vij. vbi veritas ait. Qui in me credit flumia de ventre ei? fluent aq̄ viue. hoc aūt dixit de spiritu quē accepturi erāt credētes in eum ¶ D Vt autē notiores et manifestiores effect? spiritus sancti quos in hoib? operatur licet tenuiter declarem?. sciendū q̄ sacraz scripturam vndiq; perlustrātes de petra quatuor legimus emanasse. scz aquā. mel. oleū. et ignem. In quibus tāto diligentius spiritualis intelligentia inuestiganda est quāto nin? hoc secundū realē veritatem credimus esse factum. Dec aūt quatuor figuificant quatuor genera deuotionuz tanq̄z quatuor affect? spūs sancti qui statū hominis promouet ad pfectum. Nam spūs sanct? sub pprietate aque lauantis dat penitentiā. sub ppetate vero olei conscientiā delimētis infundit remissiois clemētiā. sub ratiōe mellis cōsolationis dat gratiaz. sub ratione vero ignis dat hominis ad deū vnionis excellentiā. ¶ Ista quatuor per ordinē prosequentes. Primo dicim? q̄ de petra legimus aquam emanasse. Sic enim legimus q̄ moyses percussit petram ad aquas contradictionis et aqua emanauit Dic Psalmi. Quoniam percussisti petram et effluxerunt aque. Per quod innuitur q̄ postq̄z petra q̄ cristus est i passione percussus fuit effluxit non longe post aq̄ spiritus sancti. Quod cōuenienter in actib? legit vbi dicitur. Nondum em̄ erat spiritus dat? quia ihesus nondum erat glorificatus Qd autē per aquam spiritus intelligit patet per ezechie. vbi dicit. Effundā super vos aquā mundā et mundabimini ab omnibus inq̄namentis vestris. qd de aqua spiritus sancti debet intelligi. Congrue autem per aquā spiritus sanct? accipit ppetates vtrobiq; repertas. qa ꝑ m pbm Trāsferentes se bm alia quā similitudinē se trāsferūt ¶ Dabet aūt aq̄ tres ppetates spūi sancto cōgruentes. Dabet enim mūdare. rigare. germinaē Primo dico inter oēs liquores nibil ita efficaciter purgat et mūdat sicut aqua. sic inter oēs act?menta ritorios nichil ita purgat. sicut spūs sanctus Vnde licet iciuniū oratio elemosina vigilie et alie q̄ cunq; penalitates purgent. suppl omnia tamē ista spiritus sāct? quippe quia sine eius presētia cetera oia nichil valent Qd autez spūs sanctus mundet dicit per ezechielē. Laui te aqua et mundaui tā guinē tuū ex te Et iterum Effundam super vos aquam mundaz et mundabimini ab omnibus

inquinamẽtis vestris · qđ de spi
ritu sancto oz intelligi · qui sub
proprietate aque trahit ad pẽ
tentiam per quam mũdamur
Decũdo habet aqua ꝓpium riga
re sicut ad fletũ patet · sic spūs sā
ctꝰ rigat ad deuotionẽ vt qꝫ de
uoti in suis meditatioibus deuo
tionibꝰ ⁊ orationibꝰ vberrimos
flet? fũdant Quo vsu caruit ps
cum dicebat Anima mea sicut t
ra sine aqua tibi Vnde Iob · Si
continuerit aqs omnia siccabũt
Dinc Der · Vsus aque est riga
re quã ꝓpetatem maxime habẽt
necessariã nouelle plãtationeꝰ ·
alioquin aũt minus ꝓficiẽt · aut
ex toto pibunt pre minia sicãta
te · Et subiungit · Querat ergo
aquas deuotionis quisqs semina
bit bonorũ operũ semina · vt irri
gatus aqua grẽ non arescat sed
in ꝑpetua viriditate ꝓficiat
Tercio aq̃ habet germinare · qđ
spũi sãcto nõ mediocriter cõgru
it q̃ terrã cordis nrī irrigans pro
ducit et germiat opa ⁊ virtuteꝰ
Dic dicit · ij · Re · xxiij · Cũcta
salus mea et oĩs voluntas nõ est
qđqꝫ ex eo qđ non germiet Nã
spūs sãctus ex deo prẽ germiat
caritatẽ · ex filio sapiam · ex spũ
qđ est ipse germinat bonitatem
Dinc Ysa · Sicut terra profert
germẽ suum et sicut ort? semen
suũ sic dñs de? germinabit iusti
tiã et laudẽ corã vniuersis gẽtibꝰ
Dic Iob Tabernaculũ iustorũ

germinabit Dinc aug? Dinus
amor q̃ est spūs sanctus nõ finit
esse sine germie Decũdo ole
ũ de pet̃ legim? emanasse Deu ·
xxxij · vt sugeret mel de petra o
leumqꝫ de saxo durissimo · Dinc
Iob · xxix · Petra fundebat mi
chi riuos olei · Habet enim oleũ
tres proprietates per quas cõue
nienter spūs sanctus designatur
Dzeñ virtutẽ sanabilẽ · et fãt ⁊
bum esibilẽ · remunctam flexibi
lem · Que tria spūaliter intellã
spūs scūs sepissime opat · Drīo
dico oleum habet virtutem sanati
uam · sic spiritus sanctus sanat
vulnera peccatorum infundens
remissionem que et sanat pcã ·
Quid enī aliud est istud Ysai ·
xlnj · deleui vt nubes iniquitates
tuas ⁊ q̃si nebulã peccata tua ꝛ
similiter quid ẽ aliud dicere · Di
missa sunt tibi peccata tua q̃z sa
nata sũt tibi vulnera peccatoꝝ ꝛ
Dinc Iheremie · xxx · Avulneri
bus peccatoruz sanabo te · Decũ
do oleum facit ⁊bũ esibilẽ vt ⁊bz
oleo bene perunctus delectabi
liter comedatur · sic spūs sanctꝰ
⁊bum bonoruz operum · iuxta il
lud Meus ⁊bo est vt faciaz volũ
tatem patris mei facit nobis pe
nam delectabilem · vt quecũqꝫ
penalia delectabiliter sufferam?
Ex huius olei presentia de ste
phano dicitur Lapideꝰ torrentiꝰ
illi dulces fuerunt · Et andreas
qui cantando dicebat · O bona

crux diu desiderata et iã concupi
scenti aĩo preparata Tercio ole
ũ rem vnctã facit flexibilẽ Dic
spiritus sanctus facit hoiez flexi
bilem ad õia q̃ sunt dei · ita vt
magis qui huiusmodi ẽ indige
at freno cohibitionis q̃z stimulo
impulsiois · sicut de beato viro dici
tur In mãdatis eius volet nimis
¶ Q Tercio mel de pet̃ legim?
effluxisse · sicut dicit ps De pe
t̃ melle saturauit eos Per qd̃ sig
nat̃ q̃ spũs sãct? post p̃dicta sub
virtute mellis dignat̃ aiam̃ vi
sitare Ita vt sicut mel habet dul
cedinẽ sic spiritus sãctus visitãs
aiaz̃ vemit in dulcedine cõsolatio
nis · Dime Ecã · xxxiij · Spũs
me? sup mel dulas et hereditas
mea sup mel et fauũ · Cõpatur
aũt spiritus sanctus melli ꝓpter
tres eius ꝓpetates Habet em̃ mel
generationẽ mũdissimã · naturaz̃
dulcissimã · virtutẽ efficacissimã
Que tria cõuenĩter conuenunt
spiritui sãcto Dño ergo sciẽdũ
q̃ mel in sui generatiõe ẽ mũdissi
mũ · generat̃ em̃ de rore cœli & ter
re flore · Et q̃d per roẽ cœlestez
misi cœlestis gratia · q̃d per florez
misi deuotio vel bona opatio desi
gnat̃ Sicut ergo mel ex roẽ ce
lesti et fuco florũ nascitur · sic
spirit? ex rore celestis grẽ et fuc
o bone opationis in mẽtem venit
Ex hijs em̃z duobo tãq̃z princi
pijs mel spirit? sãcti in alueolo
cordis p gram̃ & nostrã deuotio
nem comportatur · Vnde Iudi
cum · xxiij · dicitur · De forti ex
pressa ẽ dulcedo · Quid per fortẽ
misi i? significat · de quo iob dicit
xxiij · si fortitudo querit? robustis
sim? est · qui in cruce fortissime p
tulit passionem ? Quid per dul
cedinẽ misi spiritus sanct? accipi
tur ? Secũdo mel est sui natura
dulcissimum · Quid em̃ sicut Iu
di · xxiij · dicitur dulci? melle q̃si
dicat michil · Dic etiam spiritus
sanct? inter oia dona carissimatuz
dulcissim? sentitur · adeo vt q̃cũ
q̃z amarissima cõtẽperata cuz spi
ritu sãcto dulcissia sentiãt Ter
cio mel virtutẽ habet efficacissiaz̃
nã cum sumptuz fuerit expellit
efficaciter cõtrarias q̃litates · cõ
stipat em̃ solutiões et soluit con
stipationes Dic spirit? sãctus
obstinatos emollit ad pietatez̃ ·
molles ãt & dissolutos ad queq̃
voluptuosa defluẽtes cõstipat &
continẽtes facit ¶ Quarto ig̃r
ex petra cõcutit · quod nõ solu
cotidiano vsu cognoscim? sed
etiã legim? in scriptura Dicitur
em̃ Judi · Ascendit ignis de pe
tra Dic etiã spirit? sanctus sub
ratiõe & vtute ignis de petra xpo
misericordit in nos ꝓcedit · Dic
Grego · de apl̃is dicit Duz deuz
in igne suscipiũt suauit arserũt
Habet autẽ ignis tres ꝓprietates
q̃ ꝓpe spiritui sancto cõueniunt
Habet em̃ inflãmare · illuiare · e
leuare Dic spũs sanct? cordibo

nostris aduenies · ꝑmo dignat nos in caritate dei inflāmare vt i ardore diligenti dñm diligam? Et hoc ē qđ dñs ait · Ignē veni mittere in terrā · et quid volo nisi vt ardeat? Vnde Bernar · In virtute qua immutaris et amore quo inflammaris deuz ꝓtem in tellige · Secūdo dignatur nos diuino luie illustrare ad cognoscē da spūalia ⁊ dīna De quo Die reuelari misteria nō ābigo spon sum adesse · Nā filij hee copie fūt Ipse enī qui sapia patris est q̄c quid de huiusmoi irroratū fuerit singulariter et precipue de ipso fi lio est · Sbi vero in dulcedimē spi ritus frequenter afff cūs fuero i tedium vertitur omnis terra Ita vt memoria plena dulcedime sē per conuersetur in celis · Dec ꝑ cipue spiritus sanctus in memo ria operatur Sbi vero iste gratie frequenter irrorantur et irroran do continuāt · tūc verificatur qđ ait filius · Pater meus diliget e um et ad eum veniemus et man sionem apud eum faciemus Ber nardus · Desiderium visitatois est preparatio mansionis Et no tandum q̄ opera trinitatis secun duz augustmū sunt indistincta · vt sicut pater et filius ⁊ spirit? sanctus vnus est deus quantum ad substātiam diuinitatis · sic e tiā ipsorū opera sunt indistincta · vt q̄cquid operat pater opat fi lius opatur spiritus sanct? Sic etiam iste deuotioēs · sciz carita tis inflāmatio · sapie illustratio · dulcedinis roratio · frequentius vt opinor simul dantur Vt sicut pater non est sine filio nec filius sine spū sancto · nec spiritus san ctus sine vtroq̄ · sic nec caritas sine illuiatiōe nec illuminatio si ne dilectione · ⁊ hoc dixerī sine ꝓiudicio sententie meliorī Et si quis expert? horū bonorum q̄ in

nostris aduenies · ꝑmo dignat nos in caritate dei inflāmare vt i ardore diligenti dñm diligam? Et hoc ē qđ dñs ait · Ignē veni mittere in terrā · et quid volo nisi vt ardeat? Vnde Bernar · In virtute qua immutaris et amore quo inflammaris deuz ꝓtem in tellige · Secūdo dignatur nos diuino luie illustrare ad cognoscē da spūalia ⁊ dīna De quo Die reuelari misteria nō ābigo spon sum adesse · Nā filij hee copie fūt Ipse enī qui sapia patris est q̄c quid de huiusmoi irroratū fuerit singulariter et precipue de ipso fi lio est · Sbi vero in dulcedimē spi ritus frequenter afff cūs fuero i tedium vertitur omnis terra Ita vt memoria plena dulcedime sē per conuersetur in celis · Dec ꝑ cipue spiritus sanctus in memo ria operatur Sbi vero iste gratie frequenter irrorantur et irroran do continuāt · tūc verificatur qđ ait filius · Pater meus diliget e um et ad eum veniemus et man sionem apud eum faciemus Ber nardus · Desiderium visitatois est preparatio mansionis Et no tandum q̄ opera trinitatis secun duz augustmū sunt indistincta · vt sicut pater et filius ⁊ spirit? sanctus vnus est deus quantum ad substātiam diuinitatis · sic e tiā ipsorū opera sunt indistincta · vt q̄cquid operat pater opat fi lius opatur spiritus sanct? Sic etiam iste deuotioēs · sciz carita tis inflāmatio · sapie illustratio · dulcedinis roratio · frequentius vt opinor simul dantur Vt sicut pater non est sine filio nec filius sine spū sancto · nec spiritus san ctus sine vtroq̄ · sic nec caritas sine illuiatiōe nec illuminatio si ne dilectione · ⁊ hoc dixerī sine ꝓiudicio sententie meliorī Et si quis expert? horū bonorum q̄ in

spiritu experiuntur contrariū iu
dicaueritꝙvel aliter senserit non
contēdam Ipsa sunt enim illa bo
na que non littera docent sed spi
ritu reuelant· de quibus aut mo
dicum vel nichil quod cum dolo
re fateor gustaui Det nobis de?
qui est ommium bonorum copio
sissimus largitor vt aliquādo gu
stemus per experientiaz que sūt
dicta· vt dicere experti possim?
quod regina saba dixit salomoi
iij· Reg̃· x· Probaui q̄ media
pars narrata michi non fuerit·
Maior est sapientia tua et opera
tua q̄z rumor quem audiui· vici
sti famam virtutibus Ad quam
gratiam nos perducat ihesus cri
stus qui est benedictus m secu
la seculorum Amen·

Sermo septimus de eodem Quod spiritus sanctus dat sex modis Sermo· xliij

QUem facte spirit? Per·
dicit Densanduz nobis
est quis sit ille aduētus
spiritus sancti quem ad nos iui
tamus· non enim est res circum
scriptibilis spiritus sanctus· q̄
vnum locum deserens in quo e
rat alium veniendo occupat quē
non optinebat· Est enim spirit?
deus cuius immensitas est ita cō
sideranda est vt non sit locus in
quo non sit deus· sed cuz vbiq̄z
sit per ommipotentem essentiaw
ad quosdam tamen venit per g̃
tiam· Juxta illud prophete In
habitabo in eis et inambulabo·
Dabet enim spiritus passus suos
id est carismatum dona· a sicut
passum passui quis apponens ā
bulare dicatur· ita alicui gratia
rum quam in nobis fixit spirit?
sanctus aliam misericorditer ap
ponens quasi quendaz in nobis
progressum facit Propter quod
spiritus multiplex dicitur· quia
propter iam dictos progressus
multipliciter inspirat· vt non sit
qui se abscondit a calore eius
Propter quod sciendum q̄ spi
ritus sanctus datur sex modis
sciz ad salutem· ad vsuz· ad au
xilium· ad solacium· ad feruo
rem· ad miraculum Dijs sex mo
dis tanq̄z sex passibus deuī no
bis ambulat quousq̄z ad perfe
ctum perficat vitam nostraz Ori
mo dico dat se nobis deus ad sa
lutem cum instatum meritoriuz
ponimur a ingredi incipimus vi
as vite· quod contingit cum ex
prima eius p̄sentia mala nostra
cognoscimus· et de cognitis pe
nitemus Vt sic veniens dicat no
bis illud Luce· xix· Hodie sal?
domui huic facta est· quia tunc
primum incipimus meritorie ope
rari· Dane autem salutez spirit?
fact? per triplicez grāz operatur·
scilicet per gratiam mtroitii nos?
trahentez· intus operantem· pec
cata detentem Primo dico spūs

ingrediens introrsum nos trahit dicens opere & effectu illud Ysa ie. xxvi Intra in cubicula tua & claude ostia super te Et illud Zechi. tercio Ingredere in domum tuam & includere in medio eius. Quomodo autem & qualiter hoc contingat docet nos Bernardus dicens Modus conuersionis hic est Primum reuocamur ad nos intus & audimus vocem intus spiritus & dicentis Preuaricatores redite ad cor Idq; tam efficaciter dicatur vt ipsa vox reducat nos et arguens statuat nos in facies nras ¶ Secundo spūs sanctus operetur salutem nostram per gratiam intus operantem Quod sic contingit. cum ostendit nobis mala que commisimus penā quā meremur mouens affectum vt doleat de eisdem erubescat. erubescendo & dolens funditus pemitet se talia commisisse. Quod vbi dicitur Vt viderunt templum asphanatum portas desolatas & virgulta quasi in saltu nata in atrio. corruerunt in terram & clamauerunt in celum Dinc Bernar. Quantum putamus abhorret & consternatur animus seipsum vestem suam immundam quis inuenias &c Quis ferre poterit si uenias. aut nō statim cum indignatione a se proiciat &c aut qs carnem suam subito leprosam inueniens & posset esse animo &c Multomagis seipsam immundam inueniens quaz non possit abicere anima consternatur mente. & hec ce amaritudo fit amarissima ¶ Tercio post hanc amaritudinē pmē operatur spiritus sanctus salutem nrām pcām misericorditer ignoscendo. dicens tali anime illud Ysaie. lxmj. Ego deleui vt nubes iniquitates tuas Quod tūc contingit cum omni horrore peccati absterso non vt nudius tercius dolem9. timiem9 pemitemus. sed gaudemus & in gratiarum actione versamur. & quicquid agimus hoc totum ad gratias agendas ordinam9 Et hoc est quod dicat nobis deus per Ysa. lxviij. Infrenabo os tuū laude mea ne intereas. ¶ R ~ Dedo dat se nobis deus ad vsum. hoc est docet nos quomodo omnium rez vsu habere debeamus. ne iam per pemitentiaz purgati ex malo vsu rerum peccata iterum pemitenda contrahamus. Dec āt omnia in tria iterum partiātur sciz in nosipsos & in omnia temporalia et in deum. Prio dico spūs sanctus docet nos quomodo vsum de nobismetipsis habere debeamus Et prio de corpore. sedo de anima ¶ Prio docet nos hrē vsum corpis. cui negare debem9 ōnez voluptatē. ōnē superfluitatē. vt sola necessaria ei ministrem9. qd saluator monuit Luce. xx. dicēs Videte ne corda vestra gruentur

in crapula ⁊ ebrietate Hinc ber-
ad frē de monte dei. Docendus
est rudis incola sic habere corp⁹
suū sicut egrum commendatum
cui etiā multa volenti inutilia sūt
neganda. utilia vero nolenti in
gerenda. sic de eo agere sicut de
nō suo. sed eius a quo precio ma
gno empti sumus. De hoc vsu
corporis dicatur ecā. xxiij. Ci
baria ⁊ virga ⁊ onus asino. sic
panis ⁊ disciplina ⁊ opus suo
Ac si dicat. Necessitas victus ⁊
labor corpori debet que si nō ac
ceperit addat disciplina siue ca
stigatio. quia vt in eodē. iij. di
cit Seruo pessio latus sanguina
re. Secūdo docet nos habere vsū
anime. que nūq̄ suaz sed debet
dei velle voluntatem. Et hoc est
quod dicit ecā. xviij. A volūta
tib⁹ tuis auertere. vt veracīter de
nob dicere possim⁹ qđ saluator
dixit iob. v. Nō q̄ro voluntatez
meā. ꝫ volūtatē ei⁹ q̄ me misit.
Docō docet nos habē vsū om
nū tp aliū q̄b⁹ tūc bñ vtimur cū
eo mō ei⁹ vtimur quo nob a dño
deo sunt creata. Sūt aūt nobis
ppt triplicē vsuz creata. scz ppt
seruitū. exercitium. ⁊ iudiciuz.
Tunc autē bene seruiunt cū in v
sum oim eoꝝ tā moderate. tā di
sciplinate. tam caste eis vtimur
vt p vsū omim eoꝝ grām merea
mur. vt dicere possum⁹. qm̄ oia
seruiunt tibi. Docō creata sunt
vt nos exerceant. qđ ctingit cū
omnia eoꝝ dulcia. pulcra. sua
uia. delectabilia. iocunda. ppt
deum strenue declinamus. resi
stentes omnibus tamq̄z noxijs
ppter deum. Quia vt dicit sap.
xnij. Creatura facta est i mulci
pulam pedibus insipientium.
Terāo creata sunt ppter iudicū
quia omnia futura tam bona q̄z
mala. bona celi. ⁊ mala inferni i
hoc mundo tanq̄z in libro edocē
Hinc apl⁹ ad romanos i. In
uisibilia dei per ea que facta sunt
intellecta conspiciuntur. Ber
nard⁹. Felix secundum temp⁹
viator qui rebus vtitur pro spe
culo De hac materia si plura ha
berewlueris. quere de sanctis ser
mōe petri ⁊ pauli scz Fecit rex
salomō duos cherub ⁊c. Ter
āo datur spūs scūs ad vsum di
cens nos quomodo deovti debe
amus. Quod iterum contingit
tripliciter. Debemus enim semp
in eum cogitare ipsum semper a
mare. propter eum solum opera
ri. ⁊ sic dica⁹ Cogite⁹ deū prez i
finita bñficia oferetē. vt iuste tu
dicē eatē bñficia aliqñ districte
time repetētē. vt deū i celo regnā
tē. ⁊ nos ad se colligētē. Ex pri
mo intuitu debemus ei honorez.
ex secundo timorem. ex terāo a
morem. De primo dicatur mala
chie. i. Si ego sum pater vbi est
honor meus ꝛc. Ipsum autem tūc
veracīter honoramus. si in ocu
lis sue maiestatis erubescimus

pecare. De secūdo iterū dicatur Malachi. i. Ubi ego sum dominus ū. vij. Dilige eum qui te facit. Vel dicam? q deum cogitemus vt creatorē ipsū sup omnia dili gentes. vt redemptorez ipsum si gras semper agentes q eadem be neficia ad lucrū debitum exponē tes. Terāo datur nobis spūs sanctus ad auxilium operās in nobis q cooperās vt fiant opera nostra meritoria q grata deo. q̄ supra modum est necessaria dicē te dñio Dme me nihil potestis facere Nec solum nichil possum? facere de gratuitis operibus. sed nec aliquid cogitare. dicente Ap̄o. Non q sufficientes simus aliquid cogitare a nobis. sz suffi cientia nostra a deo Unde nunq̄z aliquid cōdignū vite et ne facere possumus sine spiritu sancto ad iuuante. vel verius forsan totū operāte Juxta illd Ysai. xxvi. Omnia opa nra dñe operatus es i nobis Et licet in ōnib? nris agē dis tam puis q̄z magnis leuibus q graubus spūs sācti auxilio in digeam?. hec tamē ōnia in tpli ti exercitiorū genē includūt sez in malorz resistentia. aduerso a. i quib? singulariter suuz auxi lium repmisit Nā de prio scilicz tronomij vicesimo capitulo. Cū vos contra inimicos vestros pug nam committitis nō pertimescat cor vestrum. nolite metuē. noli te cedere nec formidetis eos quia dominus deus i medio vestri est q pro vobis contra aduersarios dimicabit vteruat vos de periculo De secundo sez sufferentia adū sorū pmittit per pf. Cū ipō fi iu tribulatiōe Dme est quod do minus dicit Mat. xxv Quod v ni ex minimis meis fecistis mihi fecistis Ite Act. ix. Saule saul le quid me persequeris? psecuti ōem paupez vrās suā De. iij. df Ysa. xxvi. Oia opa nra ope ratus es i nobis domine. vt verac ter dicere possim? quod naturā filiis ibs xpc dixit. Pater in me manens ipse facit opera Propter quod deus omnia opera nra q ob sequia vocat iugum. eo q illud duorū iunctorū sit sic dicēs Tol lite iugum meum super vos Qui a deus nobis coniunctus facit o pera nra deo acceptabiliora. no bis facilliora. in seipsis nobiliora Quarto datur nobis spūs sanc tus ad cōsolatiōem. que conse quēs est ad predā Nam refecti o debetur laborātibus q consolati o tribulatiōem sufferētib? Dec autem consolatio vt nō a propo sito recedamus consistit in trib? correspōdentibus predictis scili cet in virtutum pacifica possessio ne in cōscietie melliflua dulcora tiōe. i spiritali opulēta ditacōe

Dec tria cum in vnū ꝯfluxerint consolationem perficiunt gloriosam. Nam virtutū possessio dat homini propter reluctationez viciorum. conscientie dulceratio propter sufferentiam aduersoruz. meritorum ditatio propter cumulū bonorum opez. Dignū quippe ē vt contraria cōtrarijs curentur. vt qui vicijs viriliter resistit virtutibus premietur. ⁊ qui sufferētia aduersoruz amaricatur p dulcedinem spirit⁹ sancti dulcoret. ⁊ qui ex multitudine bonorum operū ⁊ difficiliū fatigatur ex eorū fructib⁹ ditet. Vnde cū ex singulis istis habitis homo consoletur consideret qui potest cū omnia confluxerint quomodo consolatio cumulet. An nō homo ex his meritorijs consolatur vt quocunq; oculos ꝯsiderationis conuertit videat a deo sibi preparatū cumulū grārum. vt veracīter dicere possit illud apli Scio cui credidi ⁊ certus sum q; potēs est depositum meum seruare. Vnde intuitu singuloz iocūdat ⁊ deliciatur ac si videat paradisum Vbi eīm ad considerationem predictorū oculos conuertit videt se i vicioz luctam ne triūphasse. ⁊ aduersoz temptationem virtuose pertulisse. in bonorū examine aude merita cōquisisse. ita vt qui eiusmodi sunt gl'ari pūt q; sunt de numero eorum. De quibo dicit Ecā. xvij. Dofuit de⁹ oculos ipsoruz super corda ipsorū ondere eis magnalia opez suoz vt noīm sācti ficatio mi⁹ collaudent ⁊ glorient⁹ in miribilib⁹ ipsius Ac si dicat. Tales laudāt deū p suū ipsi⁹ sanctificationē. ⁊ glorificant deū p suis miribilib⁹ que operat⁹ ē in eis Vbi vero tales ad futura consideranda seuertūt vident sibi bona preparata propter que viuūt in iocūdissima exspectatiōe. sciētes q; fidelis deus pro qubuslibet minutissis eos remuneret meternū. dās vt Iob. xxij. dicat⁹ pro silice torrētes aureos Qua vt ait veritas Mensurā bonā ⁊ cōfertā ⁊ coagitatā dabūt in sinum ⁊c. Nā de qbuslibet minutissis ieternū remunerādis promittit veritas in euāgelio dicēs Capillus capitis vri nō peribit vōās caput mentem iuxta grego. ⁊ capillū cogitatio nē dicens effluentē de mente Et ideo prestolātur mortem in desiderio. gaudētq; vt ait Iob ārto vehementer cū inuenerint sepulchrum. inhiātes ad ipsā mortem tāquaz portā salutis. ⁊ tāquam lass⁹ ad vmbrā ⁊ tāq; esuries ad mensām. Et ne sermonis prolixitas in auditorum cordibus tedium generet ⁊ per consequens meritum minuat reliqua duo membra in sermone qui sequitur prosequamur adiuuante dōmino nostro ihesu cristo qui est benedictus in secula seculoz Amen

¶ Sermo octauus de eodem · q̄ spūs sanctus datur hominib? ad feruorem ⁊ miraculum ⁊c ¶

EMitte spiritum tuū ⁊ creabuntur scz in vita mā reliqua duo mēbra scz feruor ⁊ miraculuz Dicit beatus Augustinus Maxima insania ē hominem erumpnosā vitaz ducentem in mutabili carne confidere · ⁊ negligere mentez que in natura nostra nobiliorem continet dignitatem · quam nō potest ab erroribus preseruare nisi assit deus qui est lux mentium · Duma na enim natura in primo statu nobiliter creata habuit potentiam · sapientiam · ⁊ diuinorum delectationem · vt per potentiaz potēs esset non peccare · ⁊ potenti virtute posset potentias anime rationalis sine rebellione ad deum eleuare ⁊ eleuatas in solo deo exātare · ita vt per intellectum cognosceret · per volūtatē cognitum deum diligeret · ⁊ per memoriaz in cognito ⁊ dilecto sine mentis instabilitate ⁊ euagatione dulciter requiesceret · Habuit enim sapientiā per quam sciuit frui deo qui solus super eum erat · ⁊ per quā ōnē que sub deo erat dispōere ret creaturā Hz propter preuaricationem inobedientie corruit in cōtrariū scz de potētia in ipotentiā · de sapia in ignorātiam · ⁊ de diuinoz dilcōe in carnis ⁊ sc̄li cōcupiscētias · vt sic ipotēs factus impossibile sit ipsū nō peccare · ⁊ difficulter immo ipossibiliter bonuz facere valeat sine deo · dicente domino Hn̄ me nihil potestis facere Unde p? Hbna mea tāqz nichilū ante te · Hámus āt q̄ de nichilo nichil surgit Et inihil de sapia diuina ignorātiam cēdit vt mō ifatuata plus ei sapiāt tpalia q̄z diuina · ⁊ ex hoc relicti? diuinis saporibo inbiat his terrenis Itē cēdit de diuinis delectationibus in carnales ⁊ iō nunc sola carnalia cōcupiscit · Hicq̄ fcm̄ ē vt ratio excecata volūtas incuruata memoria inquinata sola presentia diligāt ⁊ inquirāt Quod pia mat̄ ecclesia confidēs pro miseris filijs interpellat ad dominuz dicens verbū propositū Emitte spm̄ tuum ⁊ creabūt̄ Ac si dicat Quia tu deus vides filios tuos? deprauatos ⁊ vsq̄ ad terrā humiliatos vt per se ⁊ ex se nō solum bonū non valeāt operari sed nec cogitare · · dicēte Apostolo · ij · Cor · iij · nō q̄ sufficiēt̄es? simus cogitare aliquid a nob Hdeo o deus? Emitte spiritū tuuz ⁊ creabūt̄ scz in pristinaz dignitatē vt p e? auxiliū reliqua duo mēbra scz feruor ⁊ miraculū p̄mota · facē terre · i · terrenoz̄ hominū renouēt volūtatez · Hecūduz ordinē ergo in prioi sermōe p̄positū dat̄ spūs sāctus hominibus ad feruorē p̄ quē docti ⁊ quodā

mō transmutati ducamur ad per
fectum · Quod vt euidentius vi
deatur sciendū q̄ feruor spūal⁹
sumitur ad similitudinem feruo
ris materialis · quia vt ait pb⁹
Trā ferentes se secundum aliq̄z
similitudinem se transferunt Est
autem feruor materialis liquide
q̄ fluide rei vehemens decoctio ·
Verbi grā · Aqua applicata ad
ignem dum ebulire q̄ decoqui in
cipit dicāt⁹ p̄prie feruere Juxta
illud Job · xli · Feruescere facit
quasi ollam p̄fundum mare
Talis autez ebulitio siue feruor
tria facit in se · scilicet purgatio
nem · euaporationem · transmuta
tionem · Hoc est dicere illa ma
teria iam feruens q̄ ebuliens pur
gatur euaporatur q̄ transmutat⁹
Primo dico purgatur omne im
mūdū violentia ebulitionis euo
mens q̄ fursū p̄icies · taz diu a
gens hoc quousq̄ ipsa decoctio
nis materia ab omni immundicia
a depuretur · Secūdo euapora⁹
illa decoctio quoadusq̄ tota o
la materia cōsumit⁹ fumigatio
nes q̄ minutissimas aspersionis
guttulas sursū p̄icies · Terćo
illa decoctio trāsmutatur vt qđ
frigidū erat calidum fiat · q̄ qđ
crudū fuit per decoctionem q̄ fer
uorem efibile fiat q̄ aptū vsui hu
mano Dic per omnē modū agi
t̄m spū Nā cū spūs sanctus in v̄
tute ignis nostro spiritui qui in
modo aque frigidus q̄ fluidus ē
ꝯiunctus fuerit īcāpit feruere q̄
bulire depositā p̄pa frigiditate ·
q̄ predictas tres p̄prietates spiri
tualit exercere Primo dico
spiritus noster ꝯiunct⁹ spiritu
i sancto incapit feruere q̄ ebulire
q̄ ebuliendo omne feduz animū
dum vtute caloris sursum euome
re · quousq̄ cor sūpta omni late
pecati terremitatis q̄ defectibili
tatis q̄ viscositate viciorum in ai
ma nostra plena effiat⁹ puritas
q̄ cuiuslibet defectibilitatis imui
tas · ita vt cōscia mihil penitus
habeat neq̄ sētiat quod accuset
Et hoc ē quod dr Job · xxxix ·
Feruēs q̄ fremēs⁹ absorbet terra
id ē omnē terremitatem Dic au
g⁹ Qđ gutta in cammino hoc veni
ale peccm facit i feruore caritatis
Sed cū spūs scūs ꝯiūct⁹ spiri
tui nostro euaporat humectati
ones nri spūs quousq̄ tandez ō
nē spm̄ nostrū euaporādo paula
tim exalet · quo exhausto plen
itudinis spūs dei Et hoc ē qđ dicit⁹
in p̄s Memor fui dei q̄ exercitat⁹
fuit⁹ q̄ defecit spūs me⁹ Qđ expo
nēs gre · dicit · Quātū p̄ dīna ex
ercitia de nrō spū exhauzim⁹ tm
de dei spū ifundim̄ Dicat ei aug⁹
De⁹ igēti libertate ꝑplet oēs crea
turas⁹ pro captu earum · Et hoc
est quod dicat pb⁹ quarto phi
sicorum ca · de vacuo q̄ non est
dare vacuum Et ideo exhausti
de nostro infundimur plenitudo ·
Et hoc summum bravium finis

a perfectō ad quā tendere a co
nari debet ōms q̄ deū diligit a q̄
ad plenum ei placere desiderat at
q̄ suspirat vt desiderat omnis san
ctus. Nā qui sic exmanti suo spū
spū sco sūt plen primū soluūt
mādatū dei quo dicit Deu. vi a
Mat. Diliges dominum deū tuu
ex toto corde tuo. ex tota aima
tua. a ex tota vtute. Et a viris
perfectissimis ad momentum.
¶ Tercio toti totaliter trāsmu
tamur ita vt michil impulset ali
ud nisi deus a hoc terciū mēbru
oritur ex predās duobo mēbris
aim hoc includim perfectionez
vite presentis a hoc est quod di
cit augustin. Cum inbeseo tibi
ex ōi me nusq̄ erit aima mea
a vita mea tota plena te. Ad g̃
tiam banc qui peruenerit ducūt
ad similitudinē hominis cristi q̄
tuz possibile est. vt sic cristus p
posito sibi gaudio sustinuit cru
cem confusiōe contēpta. vt ait a
it Ap's hebre. nij. sic a isti gaudē
tes tribulationes sustinent a desi
derāt pati contumeliam propter
deum. vt veracit dicatur de eis
illud Ezec. Similitudo hominis
scilicet cristi erat in eis De hoc
tuz deuotis hominib's ad feruorē
feruore dicit ber. Spūs tuus da
cū in cordib's perfectorum vehe
menter spirans validū ignem ca
ritatis accendit. vt ñ solum i spa
filiorum dei sed etiam in tribula
tionib's glorient cōtumeliā glori

ā reputātes. obprobriū gaudiū
despectōem exaltatiōem. Et sb
iūgit Sed pauci sūt qui hec spi
ritu repleāt a pauci studeant emu
lari Cōteti sumus āgustijs nris
nec respirare in libertatē illā nec
saltem ad illaz suspirare comañ.
Q̄d āt spūs sancti visitatio hec
operetur testat ber. di. Dec ōia
cū abscesserit quodā ilico lāguo
re torpentia pinde a frigida iace
re incipiūt ac si cacabo tali feruo
re bulienti subtraxeris ignem
¶ Sexto a vltimo dat spūs sāct's
ad miraculū Est āt triplex mira
culū deuotiōis oseruationis a o
perationis Miraculū deuotionis ē
amiratio que surgit ex contem
platiōe maiestatis Cū eni deuo
ti homines per dei grām p moti de
i ōipotētis reuerentiā excellenti
am a magnificentiam contēplāt
quousq̄ sublimia trāscūt i affec
tū āmirationis. tūc rapiūt in stu
porem in tātū vt deficiant hūc af
fectū exprimere viuis vbis De
hoc affcū āmiratiom's dicit gre.
Ille maxime deū p̄m multitudi
nem magnitudinis eius laudis
laudat qui se succumbere in eius
laudis expletiōe considerat
¶ Dme ber. Pria a maxia con
tēplatio ē āmiratio maiestatis a
hec requirit cor a vicijs liberum
atq̄ exoneratum peccatis vt faci
le ad superna se leuet. iterduz q̄
per aliquas mozulas stupore et
extasi suspensum teneat āmirātē

Secundum miraculum est adiá tur conuersationis · quod tūc fit cum homo adiutus per gratiam creuit in magnam vite sanctitatē · a in gratijs a virtutib? alijs prelatus coram deo a hominibus ipe se vilem a abiectum omnibus inferiorem iudicat Quod miraculū ex dei cōsideratiōe a frequēti sui ipsius inspectione contingit · in cuius sublimitatis comparatione se pro nichilo reputat · Et hoc ē quod dicit greg · Sancti viri qz tum apud deum altius pficiunt tanto subtilius indignos se eē prehendunt · qz dum luci pximi fiunt quidquid vicij in se latebat inuemunt · a tanto sibi foris deformes apparēt quanto minus pulchrū est quod intus vident · Vnusquisq; enim sibi duz tactu veri luminis illustratur ostendit a vnde agnoscit quid est deus i de erudit quid sit ipse Cōtingit etiaz hoc miraculum ex naturalium defectuū inspectione · Nam vt ait gre · Aliquando de culpa aliquid qd tamen nō multū noceat permanere in homine permittitur · quod diuina dispensatione agit ne ex omni parte splendēs in virtutibus in superbiā eleuet vt dum paruū in se reprehensibile viderit a tamen hoc subigere nō valz nequaqz de his que habet superbiat Tercium miraculū est operationis · quod contingit cum sancti homines ex prioribo promoti deus per eos miracula operatur q tamen sunt de minimo reputanda · nō enim miracula sūctum faciunt · nec cōsequēs est vt qui facit miracula iam sit sanctus Nam multi pseudo a falsi prophete in iudicō reprobati dicent ei illud Mat · septimo Nonne in nomine tuo pphetauimus a mltā signa fecimus ? quibo respondet dominus Amen dico vobis nescio vos recedite a me operarijs iniqtatis Vnde Ihe · Prophetaē a virtutes signorum facere vel dēmia eicere interdū nō est eius meriti qui hec operatur · sed vel iuocatio nominis hec agit vel propter vtilitatem videntium aut audiēcium hoc conceditur · vel ob condempnationem eorū qui faciunt fiunt · qa saul balaaz a cappbas pphetauerunt Et Judas cum aliis apl'is multa signa feāt · Dine Gre · Probatio sanctitatis non ē signa facere · sed proximum vt se diligere · deum plus qz se · de deo vera a de proximo meliora qz de se sentire · Vnde sciendū q deus auctoritatie · dem ōes deceptie · mali homines permissiue · boni homines deprecatie miracula faciūt a ostendūt · Propter quod nō petam? miracula vt sancti oīda mur · sed gratiam opera meritori a a virtutes vt veraciter simus sancti Adiuuāte nos spiritu sancto qui regnat cum deo patre a filio eius vnigenito in secula seculo

num· Amen·

Sermo nonus de eodem de septem donis spiritus sancti

Sermo· xlvi·

Accipietis donum spiritus sancti superuenientis in vos Luce vltimo· Dicit Gregorius Quibusdam gradibus ad altiora virtutum meremeta peruenimus· Nemo enim repente fit summus sed a minimis quis ichoat vt ad magna tandem pueniat Est autem donum spūs sancti qđ in verbo posito promittitur nobis vnum a multiplex· vnū in essentia deitatis multiplex in effectibus quos in hominib? operat Propter quod sapie· vij· dicit· Multiplex a vnus dicitur· Multiplex propter nos· vnic? propter seipsum· a licet omnes habitus dati diuinitus possunt dici dona· spēaliter tamen a appriate septē sunt dona spūs q̄ p ordinem Vsaie enumerat incipiens a summo vsq; ad vltimum descendendo· quos ab imo ascendentes vsq; ad supremū psequamur Dicūt aūt septē a non pter a scz timor pietas a fortitudo scia consiliū itellect? sapia· que ideo sunt septem vt per ea septem vicia expellant

Primum ergo donū spiritus sancti ē timor· De quo dicit Ecā· Timor dñi inicium sapie· radix a cuius omnium bonorum· Quod donum spūs sanctus primum cordi nostro aduenies nobis exhibet vt commouendo cor nostrum ad penitentiam compungat Dic Balon Si timore dñi non tenueris te instanter cito subuertet domus tua Dic timor ante omnia primū dona tria bona nobis confert Docet enim mala preterita emendare· bona operari· religiosam vitam instaurare Primo dico docet mala preterita emendare Dic Ecā Timor dñi expellit peccm· Ber· Timor dñi est antidotum mali expellens malos humores Secundo docet bona operari Ecā· Qui timet deū nichil negligit Jtē Qui timz deū facit bona Jtem Qui timēt deū inqrūt q̄ beneplacita sunt ei· Tercō timor domini disponit a habilitat corda nra ad vitam religiosam Ecā Timor domini preparat corda· Jtem timor dñi est scientie religiositas Quod exponēs Ber· dicit Inicium hac grā prima que totius religionis inciuz est nullū bonū poterit pullulare· quia omne virtutum edificiū illico vgit i precipitium sibi? gratie amiserit fundamētuz Et quid plura Connexa sunt timor a religio· nec alterum sine altero poterit remanē Per timorē em vniuersa deserim? mundo renūciam? nosmetipsos sicut dicit domin? abnegam? Dic dñs Nolite timere eos qui occidunt corpus nec habent amplius q̄d faciant

v

Sed timete eum qui dum corp? occidit potestatem habet animā mittere in gehēnam Per timoris ergo ingressū peccū expellitur· per eius p̄gressum bonum agit? per eius vero egressū religio ?sti tuitur Quia vt ait ber· In verita te nihil ita v̄z ad gratiam p̄merē dam ?seruandā recuperādā q̄z si videaris non altum sapere sed timé sed vt ait greg· Qualis est iste timor dñi si cū eo pietas nō est? Qui enim p̄ximo suo misere ri ignorat· qui compati eis tribu lationibus dissimulat hui? timor āte oculos dei nullus ē qui nō ele uat? ad pietatē ¶ Secūdo ergo sp̄ūs scūs aduenies cordib? nr̄is affert secum donuz pietatis Est āt triplex pietas hūda Vna ad deū· alia ad nosipsos · tercia ad p̄ximum Pietas ergo compa rata ad deū est cultus dei Dic āt cultus est iugis dei memoria cū fi ducia de dei misericordia sperān da· que necessario cōnectit? cuz timoé· vt si tior precipitet pietas eleuet Que duo sit? coniuncta tā git bern· Ego q̄z diu in me respi cio m amaritudine moratur ocu lus meus cū hoc p donum timoris Si autem fulp exero ad diume miserationis auxiliū tp̄abit mox amaraz visionem mei leta dei· cū hoc per donum pietatis · Secun da āt pietas sumit? a nobisipsis · quod contingit cum conscientia nostra trāquillata cū per remissio nem peccatoz serenata mihil ma li michil amari poterit suspicari· Juxta illud p̄uerbioz Secura mens quasi iuge conuiuiū Tercia pietas bētur ad proximū quā do ōmibus malis eoz̄ compatim ex affectu ōnia eorum facta pi e diiudicantes De quo ber· Ca ue serue dei aliene conuersatiōis aut curiosus explorator ee aut te merarius iudex· etiā si perspeaz quidactum deprehendas nec sic iudices proximum magis āt ex cusa· Verū quia dicit Gregorius q̄ pietas sepe p̄ inordinatā misse ricordiā errare solet· ideo ad alt um graduz est leuanda cū ad do num scientie vt sciat q̄d exzelo putiat cū quid ex mia dimittat· ¶ Tercio ergo sp̄ūs sāct? aduei ens affert secū donū scie· per q̄d illuminati sciam? quid sit faciem dum quid dimittendum quid di ligendum quid odiendum · Et vt breuiter cōcludam? hoc donuz scientie docet omnem veritatem p̄pter quod dicit? sp̄irit? veritatis Vt āt hoc q̄dām ō m aliq̄d cōpē dium redigatur docet tria scz ?g noscé nosmetipsos mundum cū de um Que tria scita tres vtutes o perāt? sume necias ad salutē Paz scire nos docet humilitatem · scire mundum dat ?temptibilitatem· scire deum dat caritatez De hac scia gl? at? sapiēs dicens Sapie· vij · Dedit mihi hoc p̄ q̄ fuit ve rā sciaz Et itez Dedit illi sciaz

est bonum Quia sicut dicitur sa
pientie Vam sūt omnes homiēs
quibus non subest scia dei Vez
qa dicit gre. Si quis sciat quid
agere debeat vtutem vero agēdi
nō habeat quid p̄derit? Hāa er
go nostra crescat ad fortitudinē
vt cū acceperit donum scie p qd̄
scit quid agat. Hoc scitū per for
titudinem possit implere vt bona
que scit ex fortitudine possit pz
ficere

Quarto ergo
spirit? sāct? dat nobis donū for
titudinis. vt que per sciam iaz
didicimus per fortitudinem ope
remur. scienti eī bonū anō facē
ti pecīn est illi. Sic eī ait veri
tas Luce. xij. Seruus sciens
voluntatē dñi sui anō faciens va
pulabit plagis multis. Vt ergo
sit efficax nccia est fortitudo Nō
āt hic acāpit̄ fortitudo corpis sz
animi Et hec triformez recāpit se
cōem Est em̄ fortitudo magnā
cie. ofidētie. ostātie Magnifi
cētia āt audet magna a ardua de
siderare. sumēs hāc audaciā ñ ex
presūptiōe p̄riorū meritoz sz ex
largitate benefactoris Hāc mag
ficentiā tl̄omas habuit q̄ resurre
ctionē dñi credē noluit nisi vul
nera pedū a manuū cōtrectaret.
Hāc hēbat philipp? q̄ de benigni
tate pij magīi ofīus audebat pete
re vt mgr̄ sibi prīs ostenderet ma
festatē De his a silib? dicit ber.
sup cā. f. inj. Dūt q̄ accedētes ad
cor altuz de maiori spirit? libta
tem a oscie puritate magnanimo
res fā audē ofueuerūt magna.
Di per fidei magnitudinem dig
ni inuenīt vt inducāt in oēz
plenitudinē grāz. Tales itaq
magna audēt qz magni sūt a q̄
audent optinent Juxta vbuz p
missionis ad eos factum Quēcū
q locuz calcauerit pes vester ve
ster erit Hec fortitudo vo
cat ofidentia que ōnia q̄ audē po
terit suspserat se a dño acceptu
tā Ruā dare nos voluit Jacob?
di. Si qs indiget sapiā postulet
a deo q̄ dat oibs affluēter a non
imperat. q̄ āt fiducia postulā
sit statim subiungit. Postulet
autem in fide nichil hesitās Qui
a vt dicitur Ecclesiastici vndecī
mo. Facile est in oculis domini
subito honestare pauperem Ad
quam nos erigere voluit dnin?
Mathei septio capitulo cuz dix
it. Si vos cum sitis mali nostis
bona data dare filijs vestris. q̄z
tomagis pater vester celestis da
bit spiritum bonum petentibus
se? Verum quia nostre petitiōis
sepe diu suspendunt. vel propē
fidei probationē. vel meriti aug
mentationem. a gloriosiorez ex
auditionem. Ideo necesse est vt
p̄dictis accedat tercia fortitudo
per quam petens non lentescat. sz
fortiter a strennue perseueret

Tercia ergo fortitudo dicit
a est constātia per quam petēs
in querendo. petendo. pulsando

donec acápiat affectuz animi ñ remittit · Certi enim sumus si iuste petimus de exauditione sed mcerti de exauditionis accelerationē Dicat ei Bre· Qđ impleri cō áte petim? ex ipsa melius tarditate pspexaſ · Dz si fortitudo vel improuida vel minus impetuosa fuerit aminuſ forsitan árcūlspectā ne ipsa sui prefūptiōe in casuz ruat accēdat consiliū vt omē qđ fortitudo poterit gubernādo ordinet et disponat ℣ Quinto ergo spūs sāctus aduemens cordibus nostris dat nobis donū consilij · per quod fortitudis impetus gubernet De hoc consilio duo breuiter perstringātur scilicet quid detur et quid spūs sanctus consiliet De prīo sciendum q spūs quatuor modis et per q tuor sua consilia nobis impēdit scz per se immediate · p prelatuz per sānctos homines · per conscientiam ppam · Et iō ab his quatuor ōnia consilia nostra sunt q rēda a Drīo a deo · de quo dicitur Thobie · nij · Benedic deū et pete ab eo vt vias tuas dirigat et omnia consilia tua in ipso permaneāt Itez Ecā In ōmbo deprecare consiliuz altissimi vt dirigat in veritate viā tuā Dz si indigni sumus vt per seipsum exhibeat nobis consilia sua deus requirendū est consilium sui vicarij prelati videlicet Quod facere iubemur deute · xvij · Facies quecūq dixerīt qui presunt loco quem elegerit deminus · sequeris q sētiā eoruz nec declinaueris ad dextraz nec ad sinistrā Qđ si nec ille talis ē vt per eum nobis mittat cōsilia sua deus · tunc terāo requiratur cōsiliū sancti spūs · dicente Job · Ad aliquē sānctorū conuertere Itez Ecā · xxxvij · Aia viri sancti enunciat aliquando vera plus q̄z septem árcūlspectores sedentes in excelso ad speculandum · Dinc Benedcūs pat noster dicit in regula q sepe reuelat illis quod melius est · Qđ si nec illi haberi potērūt quarto require cōsiliuz a conscia tua · De qua monemur Oro · nij · Dalpebre tue p cedāt gressꝰ tuos ¶ Sedo dicēdum est quid consulat nobis spiritꝰ sānctꝰ? Et hz mīta nobis in sacra scriptura cōsilia ponāt tn tria ex ōmbo ponunt Cuz em̄ tres sint habitus rerū quas possidet ōmis hō scz res corpꝰ aaima · De his nobis cōsulit vt ea in supremi ereātis domino offeramus · Res āt in supremo offerimus si eas ōnes relinq̄mꝰ anudā induimꝰ paupertatem Qđ dns consulit dicens Si vis pfectꝰ ee vade et vende omnia que habes a sequere me Et corpus in supremo offerimꝰ si renunciamus ōni voluptati induimus mundiciam castitatem Quod consulit Apostolus i · Corint bigamum septimo · De virginibus preceptū non ha

bo consiliū ãt do Tertio am
maz in supremo offerim? si inimi
cos nostros affectu ⁊ effectu o
peris diligam? Quod consulit do
minus noster Luce sexto capitu
lo sic dicens Diligite inimicos
vestros bñfacite his q̃ oderūt vos
Verū q̃ dicit gre· q̃ consiliū eē nō
potest si intellectus deest· qui ei
nō intelligit malū quod grauat
quō ꝑt bonū solidare quod adiu
uat. Itaq; de consilio ascendi
mus ad intellectū Vt ergo
consiliū prudenter disponat sex
to dat nobis sp̃ūs sanct? bonū in
tellect? vt per eū omnia priora
salubriter disponam? Sed dice
ret aliquis Nunquid ante sp̃ūs sā
cti presentiā itellectus nō habui
mus? a natura. dico q̃ habuimus
ꝫ informem· ꝫ per sp̃ūs sācti pre
sentiam erit grā informat? Quō
ãt per grãz informem̃ dico q̃ in i
tellectū sunt tres vires anime scilz
vis irascibil· cōcupiscibilis ·rō
nalis De tres vires per sp̃m scm̃
illustrãt· fortificant· ⁊ sanctifi
cãtur· vt sua beneficia vel offícia
efficaciter exequãtur Verbi grã
intellect? a natura res vt res sim
pliciter intelligit· ꝫ illustrat? grã
cas de res nō vt res ꝫ sub rõe bonī
vel mali intuet Vis irascibil nō
solum malo ꝫ ōni spēi mali forti
ssime indignat Vis vero cōcupisci
bilis omne quod sortit rationem
boni vel veri fortissime concupiscit
⁊ tanto fortius quanto magis il
lud intelligit ad rationem accedere
summi bom· Rationalis autez
potes duas regulas ⁊ informas
iubet vim irascibilem vt se ab ō
mi specie mali penitus alienet ⁊ ō
nē occasionē mali sibi subtrahat
ne se ex presentia rei male aliq̃ oc
casione inquinet ⁊ immundet Si
militer iubet concupiscibilem vt
bonum quod considerat quod cō
cupiscit fortit̃ pñs studijs bono
rum operū mereatur· vt per vitā
mereatur quod vis interior forti
ter cōcupiscit Ipz dicit gregori?
Q̃d si intellectus magno acumi
ne vigilet ⁊ moderari se nesciat p
magnā maturitatē ab intellectu
ascēdat ad sapientiā· vt hoc q̃d
acute mouent sapientia matuē di
sponat Septimo ergo sp̃ūs
sanctus perficiens vitam nostrā
dat nobis donum sapiētie quod
priora dona omnia ãtecellat Cū
enim sapientia dicatur quāsi sapi
da scientia saporem omnibus a
lijs superaddit· Vt cum scienti
a ipsa doceat res scire· intellect?
hoc superaddit vt iam scitas res
intelligat ⁊ cognoscat bonas vel
malas· sapientia hijs omnibus
superaddit saporem· vt non so
lum res sciat vt scientia· nec so
lum scitas res bonas vel malas
intelligat vt intellectus· sed sa
piant ei singula vt in se sunt· vn
de credo saluo iudicio melioris q̃
qui hoc dono ipsius sapientie illu
strantur per eius saporem adeo

confirmentur vt in pcã non pos
sint cadere grauiora Qui enim ta
liter sunt affecti tam abhomina
biliter eis mala sapiũt vt impossi
bile sit eis se posse talibus iclinaẽ·
et taz delcãbiliter eis sapiunt bõa
diñ vt impossibiliter a talibus e
uellant· Dinc est q sapia prẽ
mibus que sunt commẽdatur pũ
bi·viñ·Melior est sapia cũctis
preciosissimis ⁊ omne desiderabile
non potest ei comparari De hac
dicit Her· Inuenisti plane sapi
entiam si singula tibi sapiunt p
ut sunt · mala quidem vt mala ⁊
ommino fugienda · transitoria ve
ro vt caduca et vilia contempnẽ
da · bona autemet maxime eter
na totis desideriis appetenda · vn
de de his desideriis iterũ dt Her·
Sunt homineꝫ qui non solum vo
lũt quod deꝫ vult sed in affectu
ita sunt perfecti vt non possunt
velle nisi quod deus vult · velle
autem quod deꝫ hoc ẽ iã deo simi
le eẽ· Nec ex hoc dicim? esse libe
rũ arbitriũ alligatũ sed in alterã
partez hoc est ad bonũ tã efficaẽ
ter inclinatuz vt in contrariũ va
leat se difficulter declinare · Ad
quam benedictionem nos pduc
at Ihesus cristus dominus no
ster etc·

¶ Item sermo primus de sanc
ta trinitate

¶ In octaua penthecostes

M·

¶ Sermo·xlviñ·

Tres sunt qui testimoni
ũ dant in terra ſez aqua
sanguis ⁊ spũs ·i· Joh·
iiij· In euangelio hodierne diei
dominus ihesus testimonium hui
veritatis adduxit de celo ⁊ terra·
De celo vbi dicit · Cum venerit
spũs veritatis ille testimoniuz p
hibebit de me· De terra cum sub
iungit apl̃orũ testimoniũ dicẽs
Et vos testimoniũ perhibebitis
de me Verũ quia cristuꝫ nec cele
sti eguit testimonio nec humão
sed vt scriptũ est omnia propt̃
electos vt possz salutis nostre te
stimonium instaurare voluit ha
bere testimonium in seipso Jdeo
sapia diuina instructis deuotis
⁊ sanctis hominib? sex assignat
salutiꝫ testimonia ſez tria de terra
et tria de celo Jn quibus qui glo
riãri potuerit nõ erit insipiensꝫ·
Qui autem hec negligit manifes
te conuincatur inuanum acãpe
re animam suam ⁊ pro michilo
habere terram desiderabilem· Vn
de Bernardus · Est testimoniũ
triplex quod in terra datur · ad
discernendos vtiq; eos qui in ea
sunt exules ab indigeniꝫ · hoc ẽ
celi ciues a ciuib? babilonis Quã
do ei sñ testimonio electos suos
deserat deus · aut que poteritesse
cõsolatio inter spem ⁊ metuz flu
ctuantibuꝫ · si nullum ommino e
lcõis sue testioniũ hrẽ merentur

Et licet certum sit q̄ certitudo in hoc exlio oīo nobis negef. iux ta illd. q̄s scit an amore dign? sit an odio. sig tamē data sunt salutis. que ꝛ si nullam p̄stēt certitudinē. gratiosā tn fiduciam habentib⁹ āmīstrant. In p̄dic tis ergo tribus signis electis con solatio mīstraf ꝛ aufertur a re probis excusatio. De quib⁹ tri bus signis dicit ber. Triplex no mīū. ne forte videamur assūpsisse nomē dei nr̄i muanū. scz aqua sā guis ꝛ sp̄us. Exponendo ita q̄ hec tria testimonia p̄ statu re ligioso p conuenientia. sciendū q̄ per aquā bone fame testimōiū designamus. Per aquā em̄ mul titudo populi significatur. Apo Aquas q̄s vidisti ppl̄i sūt. Est ꝛ similitudo nō incōuemēs ficut em̄ aqua fluit ꝛ refluit. sic generatio p̄terit ꝛ generatio ad uenit. Testimōiū ergo habere ab aqua est congregationis testīo mīū vel ecc̄ie. Vn̄ b. Religioso boi necessaria est attestatio ogre gationis. cui? em̄ omībus grata ꝛ nemīm onerosa est conversatio. huic sine dubio p̄pria de salute v niuersa fratrū congregatio attesta tur. Ad cui? testimonīj virtutez ꝛ veritatem hortatur nos scrip tura multipliciter. Vnde ecclesia vngentum pretiosum. id est iter na devotio. Et ecā. Curam ha be de bono nomine. hoc enim ma gis permanebit tibi q̄z mille the sauri. Item. Maledictus qui ne gligit famam suam. Vn̄ matb. Luceat lux vestra coram homīn bus vt videant opera vestra bona Quo d ꝛ ammonere studuit pau lus cum dixit Prouidentes bona non solum coram deo. sed etiam coram hominibus. Quod expo nens bernardus docet quomodo odor bone fame debet acquiri di. N Notandum q̄ tribus modis p̄uidentur bona coram ho mīnib⁹ scz habitu. actiōe. ꝛ sermone. habitu. ne sit notabi lis. actione. ne sit reprehēsibil. sermone. vt sit ad edificandum affabilis Que virtus tanto pre alīs gratior est ꝛ acceptior. q̄n to plures ad quos peruenerit edi ficat ꝛ emendat. sicut huius vir tutis contrarium vicium scanda lum videlicet. tanto est damnosi us seu etiam periculosius quāto plures vulnerat ꝛ occidit. De q̄ dicitur in leuit. Qui foderit foue am ꝛ non operuerit eā. quodcū q̄ ceciderit in eam soluet Lex au tem mandat dentem p̄o dente. oculum p̄o oculo. sic etiam am ma pro aia soluetur. Vn̄ bern?. Grauiorē ab eo dn̄s p̄secutionē sustinet qui pro vicioso scanda li exemplo animas ab eo quas redemit auertit. q̄z a iudeo qui sā guinem eius fudit. Item horren dum penitus est sacrilegium.

quod etiam ipso ꝙ facinus videt excedere qui domino sacrilegas manus iniecerunt · quia omnium animarū reus peccator tenetur · que de siue peruerse vite scandalo perichitari videntur ⁊ coram summo iudice reddet de singulis rationem · De quorū numero erant qui dicebant Eamus in sidiem sanguim ¶ Secundū testimonium ē sanguinis per quod cōfessoris siue prelati testimoniuz nō incōgrue designatur · Et est sciendum · sicut enim sanguis est huōr absconditus ⁊ ab interiori parte corporis effluens · sic peccata hominis interius abscondita seu abscōsa effluūt per confessionē Q̄d āt per sāguinem peccata intelligantur patet multiphiter i scptura Dñs Libera me de sāguinibus Et Ozee Sāguis sanguinem tetigit i. peccatū ex suo vitio peccatū aliud ad se traxit De hoc testimonio dicit Bern · Habet a prelatis testimoniū efficax quisquis peccata secularis vite ⁊ huius tēporis negligentias humili eis ⁊ pura confessione iudicanda semper exponit · ⁊ ad ipsoruz satisfacere studet arbitriū Et licet primū testimoniuz vtile sit atq; bonū · secūdū tamen vtilius ⁊ melius ⁊ verius iudicat Primū enim fumi sa moribus exteriori hominis q̄ fallere possūt · vt patet in ypocritis Secundū āt ab intra fumit · ⁊ sincera confessione denudatur

¶ Tercīū testimoniū est spūs nō dico dei sed hominis · que cōsistit in conscientia · qui quidez cōscientia i. spūs hominis salutis nobis tunc testimoniuz perhibet efficax ⁊ fidele quando diligenti examie examine ⁊ fideli discussi one totā vitā nostram ante mētis oculos ponim? preterita ruminando · presentia examinando · ⁊ michil inueniinus quod nostre conscientie reprehensibile vitet · De hoc testimonio cōscientie siue spūs mi dicit Apls Gl̄a nostra hec est testimonium conscientie nostre Ber · Perfecta cuiqz et absoluta excusatio est testimum conscientie · michil hac luce clariuz · nihil hoc testimonio gloriosius · vbi veritas fulget i mente amens claā se videt · Sed q̄ lem se videt? pudicam · verecundam · ⁊ cum spectam · michilq; admittentem quod euacuet gloriam conscie attestantis · Hoc plane est quod super omnia lona anime diuinos oblectat aspectus Hoc terciū testimoniū commendat Ber · Quia prioza duo testimonia ab extra sunt · ne pessimus ille accusator fratrū diabolus trahere quēq; possit in causaz crimmari volens intētionem · ⁊ i eā ptem calumpniaz struere machinabit in qua nec fratruz nec patris spūalis sufficiens videtur attestatio · ideo necesse est vt in hac opitulet nob intern? testis

qui cor magis q̃z facié intuet q̃
est propria cõscientia ¶ O
Dec sunt tria testimonia de terra
sumpta que licet spem sanctaz
et efficacem ãmmistret nullam
tamen conscientie certitudinem
infundũt. Quod bene insinuat
Job. Apl̃us dicẽs Si cõscienti
a nostra nõ reprehenderit nos fi
ducia m habem? ad deum Nõ di
xit certitudinem habem? ad deũ
Dec testimonia licet sãcta r̃spe
ctu tamen testimoniorum de ce
lo apl̃us pro nichilo iudicabat
habenda dicens Michi p mino
est vt a vobis iudicer. ecce prũ
mitur iudicat nõ curandũ. a sub
ũigit. aut ab humano die In q̃
tangit prelati testimonium qui
vita et cõuersatione in popl̃o lu
ce debet vt lux pre nocte. Et se
quitur in premissa auctoritate
sed neq̃ metipsum iudico In q̃
tangit testimonium tercium qd̃
similiter non estiat magni preci
euz subiungit. nichil michi co
scius suz sed non in hoc iustifica
tus sum Non enim qui seipsũ cõ
mendat ille probatus est ꝫ quẽ
deus cõmendat Dec tria testimo
nia dominus ihesus habuit in se
cum veritatẽ sue mundissime in
carnationis voluit p̃testari. Da
buit enim testimoniũ a maria a
ioseph ab angelo. Nã per mari
am que virgo et mater extitit il
labata et virgo sine ruga congre
gatio intelligitur Per ioseph ve
ro qui conscius extitit secretorũ
minister. seruus pater et nutriti
us fuerat prelatus acápitur Per
angelum autem qui spũs ẽ Dñs
qui facis angelos tuos spiritus.
tercium testimoniuz qd̃ est con
scientie siue spũs commendatur
¶ Dijs tribus testimonijs de t̃
ra que religiosam et sanctazfidu
ciam prestant. sequuntur alia t̃
a testimonia de celo que testimo
nium perhibẽt veritatis Propt̃
quod et veritas spũs dicit̃. Ra
ra est auis in religiõe que digna
sit tante gratie vt ab hijs tribus
testimonijs que sũt pater filius
et spiritus cõmendetur Vñ conq̃
rendo ex persona oim nostrum
dicit Bernñ. Vt quid nos hacte
nus fraudamur cõmendatioĩbo
seu attestationibo hijs diuinis q̃
si nos minime voluntarie genue
rit verbo veritatis ꝯ Si in nullo
nos memimimus ab illo taliter cõ
mẽdatos. nec vlla de nobis asse
cutos testimonia eius. vbi ẽ qd̃
ait apl̃us Ipse spũs sãctus̃ testi
monũ perhibet spiritui nrõ q̃ fi
lij dei sum? De hijs testimonijs
dauid exultãs gratulat̃ dicens
In via testimoniorũ tuoꝝ dele
ctatus sum sicut in õmbus diui
tijs Super qd̃ verbuz Bernar.
loquitur dicẽs Vtinã ego de me
saltem vnum testimoniuz diuine
visitationis tenuiter inuenire me
rear de dño. sed dauid nõ i vno

sed in multis testimonijs gratulatur. Que autem causa sit huius inopie insinuat cum subiungit. Arguit nos pro certo negligentie et incurie nostre ipsa inopia nostra. Nam siquis nostrum integre et perfecte iuxta verbum sapientis cor suum tradat ad vigilandum diluculo ad dominum qui fecit illum. simulq; votis ommibus studeat secundum ysaiā parare vias dñi et rectas facere semitas eius. qui etiā cuz ppha scit dicere. oculi mei sēp ad dñz. qui tāto conatu se ꝑparat vt propheta iurās et statuēs custodire iudicia iustitie eius visitabit pfecto frequēter. nec vuq; ignorabit tpūs visitationis sue. q̄tumlibet is q̄ in spiritu visitat clandestim? veiat et furtiuus vtpotevverecundus amator. Vera autem et sufficiens testimoniorum de celo ꝑparatio cōsistit in predās testimonijs de terra. nec illa recipi et aia si nō digne in illis fuerit ꝑparata ℣. Tres sūt igit qui testimoniū dant in celo pat filius spūs sanctus Patris aūt testiomū oritur ex infusa dilectione si tamē feruens et ipatiēs predēsiderio in aia sentiat Feruens aūt dixerīq; sicut aqua feruida et ebulliens omnē immundiciā sursum eiiciunt et reiciūt. sic ista dilectio omnē immundum amorem ab aia quā afficit separat et repellit Inpatiens autem dixerī que ꝑ desiderio impatienti aiam sanctam nil aliud agere. cogitare. cupere simit. sed furtiū i deuz vni at et suspendat De hoc testimonio patris dicit Ber. Quid est patrē venire ad animā afficere ad amorem Patris enim est diligere. et ideo patris aduentus ex infusa dilectione probatur Propter quod dicit Johā. Deus caritas est. et ideo vbi caritas ibi deus Filij autem testimoniū est animā sanctam ad sapientiā illustrare. Filiꝰ q̄ppe sapientia prīs est. et ideo filij propriū est animā diuina sapientia illustrare. De quo testimonio Bernardus Quid ē filium venire ad animā erudire ad sapientiā. Idem Si sensero michi aperiri sensuz vt intelligaz scripturas. aut sermonem sapientie quasi ebutire ex intimis. aut infuso lumine de super reuelari misteria. aut certo expandi michi quasi quoddam largissimum celi gremium et vbe riores desurſum influere animo meditationuz ymbres. non ambigo sponsum adesse. verbi scilicet quidem hec copie sunt. et de plenitudine eius ista acēpimus Sic ihj ita q; testimonium est illuminatio intellectus humani ad notitiam diuinorum ℣. Testimonium autem testimonium spiritus sancti est cuius testimonium tunc spirat feliciter cum benigmissima quedam et dulcissima refectio

¶ De sancta trinitate · Sermo secundꝰ · De octo trinitatibꝰ et de tribus gratijs duarū vltimarum trinitatū · Sermo · xlviij ·

QTres sunt qui testimonium vtsupra Cum secunduz Augu· in xv· de trinitate ⁊ alios doctores sacre scp̄ture i ommibus creaturis reluceat vestigiū trinitatis · de triplicꝫ tamen trinitate magis ad nos pertinēte alijs breuiter transcursis · aliqua breuiter dicē desideram? Est enim trinitas formatiua · cō formatiua · deformatiua · reformatiua · informatiua · conseruatiua · defluxiua · refluxiua · ¶ Prima est trinitas formatiua · et est illa in diuinis formans et creans · que ideo formatiua dicitur · quia sub certis formis in esse producat omma · hec i vnitate diuine essentie est i tribus personis · Dec trinitas summa ⁊ ineffabilis atq; increata dicatur cum sit inexplicabilis · a qua tanq̄za fontali principio omnia sumūt esse · A cuius trinitatis splendore acies ommium contemplantium reuerberatur · Et ideo secunduz Gregoriuz · hec summa trinitas magis est secundum fidem venerāda q̄z curiose rimanda Pro uerbioruz Qui scrutator est maiestatis opprimetur a gloria Ecclesiastici Altiora te ne quesieris et fortiora te ne scrutatus fueris

Q ij

amimā sanctaz ad omnē bonitatem afficiens ⁊ ad omnē intimē aspersionis deuotionē perungēs se infundit · ex qua vnctiōe aia sancta omni petenti se tribuit et ad omnē bonitatez dulcissie affectionis se cōmunicat quibus cum q̄z · Et notandū q̄ hec tria testimonia tribus potētijs aie propē debentur Aia enim afficit voluntatem · sapientia vero illuinat intellectum · bonitas autem in moria dulcē requiescit Pater ergo amore suo inflāmat affectuz Filiꝰ aūt lumine sapiētie illuminat intellectū · Spūs vero scūs boitate sua atq; dulcedie memoriā afficit atq; dulcorat · Si aūt ex hoc triplicꝫ testimoio aia tātū proficit vt de virtute in vtutē p mota de contingenti bomichil obmittat · signum est vt nō solū testimoniū perbibeāt sed iuxta p missum euangelice veritatis mā sionē faciāt apud eā Vnde Herbuic dignatioi dignis semp qd̄ in me est affectibus ⁊ actibꝰ re spōdere · ⁊ gtia dei apud me vacua nō fuerit · tā pater affices q̄z filiꝰ eruditens apud me faciet mansionē · iuxta promissionis vbū · ad eū veniem? et mansionē apud eum faciemus · Q̄ nobis prestare dignetur qui hanc gratiaz in sanctis suis dignat feliciter operari ·

sed que precepit tibi de hec cogi
ta semper · non enim necessariuz
est tibi ea que absconditа sunt
videre oculis tuis · Vñ mopsi di
centi · Vadam et videbo visionē
hanc dictum est · ne appropies
huc · Qui enim huius montis al
titudinez tetigerit lapidabitur ·
Dinc est q hec festiuitas licet
sit omniuz festiuitatum precipu
a apud vulgares populos ñ cele
bratur · ne detur eis occasio q ma
teria hoc archanum curiosius in
quirendi · Quanto enim profun
dius hanc excellentiā cōtempla
mur · contemplando miramur · tā
to sublimius exaltabitur deus ·
Non ergo aliud de hoc profun
do archano predicabo mīsi quod
fidēli fide et bonis operibus hāc
trinitatem veneremur ¶ Secun
da trimtas dicat cōformatiua ·
et est in anima rationali confor
mis et consimilis diuine trinitati
Nam sicut in vna essētia diuina
tres persone sunt pater et filius
et spiritus sanctus · et hij tres v
nus de? · ita ī anima sunt tres po
tentie · ratio · voluntas · et memo
ria · Vnde · Gene · Faciamus ho
minem ad ymaginem q similitu
dinem nostrā · Ratio data fue
rat anime vt deum cognosceret ·
voluntas vt cognitum eum ama
ret · memoria vt in amato dulci
ter requiesceret ¶ Tercia trini
tas ē deformatiua · que defedat
et deformat trinitatem anime ra
tionalis · et est suggestio dele
ctatio · consensus Nam secundū
Gregoriuz suggestio fit per ad
uersarium · delectatio per carnē ·
consensus per deliberationem spi
ritus · Dijs tribus antiquus ho
stis primum hominem strauit ·
Nam serpens suasit · eua delecta
ta est · adam consensit Per hāc
ergo trinitatem deformata et e
longata est trinitas anime ratio
nalis a trinitate diuina ¶ Quar
ta trinitas est trinitas reforma
tiua per quam iam prolapsi et e
longati a deo reformati sumus ·
hec autem trinitas est in cristo ·
In cristo enim tres sunt substā
tie in vna persona · scz deus · ani
ma et caro · Et hee tres substan
tie sine confusione substantiarū
vna persona · Et sicut in diuina
trinitate trinitas est in personis
vnitas ī substantia · sic econuer
so in coniunctione dei et hominis ī
nitas in substātijs q vnitas in p
sona · ¶ Quinta trinitas est in
formatiua vt viz in dicat priua
tionē forme · et sic informatiua
idē ē qđ defectiua Et est illa tri
nitas in quaz cecidit trinitas aie
rationāl · scz ignorantia infirmi
tas malitia Vel potest dici hec t
nitas · cecitas · curuitas · istabi
litas · Per istā trinitatē rō fā est
cecа · vt nō cognoscat veritatē ·
voluntas curua · vt diligat terre
na · meōria istabilis et vaga vt
vix ad remiscendū deū se erigat

Vel quinta ē reformatiua · que post perpetrationē peccatoruz a ctualium reformat trinitatem a nime rationalis · et ē contritio · c fessio · satisfactio ¶ Sexta t nitas est reformate trinitatis cō seruatiua · que cōseruat animaz rationalez in esse suo purificato · et hec est spes fides ⁊ caritas

Septima trinitas dicitur defluxiua defluēs et descendēs in nos misericorditer a prima trinitate diuina viz Et hec trinitas omni deuotione cordis semper est me ditāda · cogitāda · ruminānda · et nunq̄z ab oculis cordis elimi nanda · Hec aūt trinitas est ḡ tia creatois · redemptionis · spi ritus sancti emissionis · De hac trinitate defluxiua · obmissis om nibus alijs sermo currat · subiun gens trinitatem refluxiuam que in numero trinitatum ponitur ḃ octaua · De huius trinitatis pri ma gratia dicit Bernar · Memē to homo quis te fecit q̄r deꝰ vt e um timeas · de quo q̄r de terra vt non superbias · qualem q̄r ad y magimem suam vt euz diligas · ad quid vt ad debitū finē eterne glorie tendas · vt hec caduca re spuas ¶ Sē de prima gratia Ber · O mira dei dignatio · ieffabilis bois dignitas · super quez tanta cura est deo vt non soluz creatio nis sibi misteriū exhibeat increā do · sed ipsum ad ymaginē suaz fecerit trinitatis diuine signacu lū imprimendo ¶ In hac gratia cre atioiꝭ pre ceteris creaturis nos q̄ druplicā gratia insigniuit · Prīo nobis liberum arbitrium tribuē do · nos ad ymaginez et similitu dinē suā creādo · perpetuitatē vi uendi nobis cōmunicando Quar to dominiuz super omnes creatu ras nobis conferendo in eo q̄ o mia subiecit sub pedibus nris ¶ R · Secunda huiꝰ trinitatis gratia ē gratia redemptionis In qua vt ab omni miseria nos libe raret triplicā se immersit miserie · sciz paupertatis · laboris · et do loris · De primo et secundo ps̄ · Pauper sum ego et in laboribo a iuuentute mea Diere · Recor dare dominē paupertatis mee ab sinthij ⁊ fellis · De tercio Diere mi · Dolor meus super dolorez · cor meum in me merens Vt viz dolorē exteriorem propter saluā dos · cōpassionis dolorem interio rem propter dampnandos miseri corditer haberet De hoc dolore iterum dicit propheta · Infirma ta est in paupertate virtꝰ mea Bernar · Quis audiuit vnq̄z ta le aut q̄s vidit huic simile? Vix em̄ quis pro iusto moritur · ipse pro iniustis et inimicis mortuus est eligēꝭ exulare de celis vt nos reportaret ad celos Passus ē au tem cristus dominus passione ge neralissima que secunduz omneꝭ sensus est Sustinuit enim in ta ctu clauorum asperitatem · In

R iij

auditu obprobriorũz cõfusiõez In odore sputorum feditatẽ In gustu fellis ⁊ aceti amaritudinẽ In oculis lacrimarũz effusionẽ In corde timorem et cõpassionẽ Timorem p seipso anxi? de crudelissima morte · ad cui? solã memoriam sanguinem sudauit Cõpassionẽ pro sua matre dulcissima et dilectissima · cuius aiam̃ doloris gladius sciuit ptransire

Sed diceret aliquis Nõ valuit saluator hũam generis reparare salutẽ sine tãta sua iniuria? Valuit sed maluit cum tãta iniuria sui · hoc propt̃ duas causas · primo vt nobis suam dilectiõez insinuaret Secundo vt nos ad amandum eum amplius obligaret · De primo dicit aug? Sufficeret ad redemptionem nostraz vna preciosissimi sanguinis gutta · sed data est copia vt diligẽtis virtus in beneficij redundatione clarescceret Bern̄ · Erat caritas in corde dei multa nimis · q̃z do q̃ cumulanda super filios hominũ · sed hoc latuit quousq; cõfracto vasculo per quinq; ptes corpis emanaret Idem In crucibus crist? voluit mori nõ strato serico decumbẽs vt quod vltimũ fuit pudoris indiciuz eẽt suprem̃ amoris Sufferentia eñ doloris grauissimi indicium ẽ amoris sui mi De secũdo dicit Ber · Quãto fuit humiliora q̃ ppter me ptulit deus tãto plus illi debeo · Idem ·

Respice o homo oculo mentali quanto remunerationis debito astringaris dño pacienti · Respice sudorem sanguineum · alapharum cõtumeliam · flagellorum instantiam · spineã coronam · sputa · ludibria · crucis angariã · patibuli suspendiuz · oculos lãguentes · corporis pallorez · qm̃o pura? Vilissimuz mortis supplicii · et obprobria nephandissima De atus Bernar · Quid dicebat homo creatus et ingratus · Gratis quidem conditus fuim · sed nullo autoris grauamine vel labore · siquidem dixit et factus sum quẽ admoduz vniuersa · sic beneficiũ creationis attenuãs humana impietas ingratitudinis materiam inde sumebat vnde amoris causaz sumere debebat · sed obstructuz est os loquentiũ iniqua Lucę clarius pz quantũ p te o hõ dispendiũ fecit · de dño seru? · de diuite pauper · de dei filio hominis fieri filiu? nõ despexit · Memento ergo iam te et si te michilo factuz non tamen de michilo receptuz · sex diebus condidit omnia a te inter omnia sed nunc · xxxiij · annos opatus ẽ salutem i medio terre

Tercia grã est ipsi? spũs sancti sãctificatio Spũs ei sanctus a prẽ missus i nos tripli cem in nobis opat grãm · Docet emm rationẽ vt intelligat bonũ · inducit voluntatem vt itellectuz bonum velit · mouet memoriam

Epa fratres consideremus super nos et in nos opera trinitatis ab inicio mundi vsq; in finē et videa mus q̄z sollicita fuerit illa maie stas ne nos perderet ineternū Et potentie et sapientie signa mani festissime cernebātur in creatiōe et conseruatiōe machine mūdi. sed bonitas que ī deo erat multa nimis latebat in corde patris cu mulanda quādoq; super filios a dā Et lucē clarius patet quomo do tota trinitas ī opus nostre sa lutis sit impensa Vnde Johā. iij. Sic deus dilexit mundū vt vm genitum daret. nec dubiū quin filium loquatur. de spiritu sācto ait scriptura. Paraclit? autem spiritus sāctus quē mittet pater Amat ergo deus ex sē toto quia tota trinitas. ¶ Octaua trini tas dicātur refluxiua et est grati arum actionis a nobis refluētis in deum. Omnia enim flumina gratiarum per cognitionem et ḡ tiarū actionē refluere debēt in ma re. deum videlicet qui est ommiū bonorum primum et fontale prī cipium vt iterū fluant Bernar dus Felix qui ad singula bona gracie redit ad deum. in quo est plenitudo omnium gratiarum. cui dum pro acceptis non ingra tos nos exhibemus locum in no bis facimus gratie vt maiora ad huc acapere mereamur. ōmino e miz sola ingratitudo a profectu conuersationis nostre nos impedit

vt voluntatem ope cōpleat Vnde Ber. Spūs sāctus suggerit me morie bona in cogitationib? san ctis Propterea q̄siens cum quibu iusmōi suggestionē boi senseris i corde tuo da honorē deo. age reuerentiā spiritui sancto. cuius vox sonat i auribus tuis Docet ra tionem Multi siquidē monent vt benefaciant sed minime sciūt q̄d fit agendum si nō assit spirit? sā ct?. vt quā inspirat cogitationē memoriā monendo doceat i op? proferre ne prima gratia vacu a fiat in nobis. Sed quia scienti bonum a non facienti peccatū est illi Propterea nō solum moneri et doceri. sed etiam moueri et af fici ad bonum necesse est voluntatem. Postq̄z vero spiritus san ctus animaz monuit docuit mo uit in corde nostro ad efficaciter supplicandū. inclinat i corde dei benigmissimum eius affectuz ad misericorditer exaudiendū Vn de Bernar. Sicut in nobis iter pellat pro nobis. ita in deo deli cta donat cū deo Itaq; sic nos e rigit quadā fiducia ad postulā dum ita deū inclinat ad nos sua misericordia ¶ Et scien dum q̄ hec trinitas gratiarum a diuina trinitate effluit. vt prima gratia creationis a patre. secun da gratia redemptionis a filio. ter tia gratia sanctificationis a spiri tu sācto dicatur veraciter emana re. De hac trinitate dicit Ber.

Ne ergo de trinitate defluxiua ī
grati inuemamus aliam trinita
tem ei resundere studeamus · sci
licet dilectionem ymitationem
et cordis preparationem ¶ Ex
Prima ergo huius trinitatis re
tributio est vt deum diligamus
hoc enī exigit gratia creationis
Vnde post creationem hominis
dedit mādatuz in lege Diliges
dñm deum tuum ⁊c̄ · Vnde Ec
cle · In omni virtute tua dilige
eum qui te fecit Est autem deus
tripliciter diligendus · finceriter
operabiliter · perseueranter Sin
ceriter vt nullum aliū amorez cō
trarium diuino amori admitta
mus · lectulus enim amoris ar
tus ē · nec duos capere potest Y
sai · Angustum est stratū ita vt
alter decidat Hern̄ · Non datur
admittentibus aliena Secundo
diligendus est operaliter Job ·
Si quis diligit me sermonē meū
seruabit Idem in epistola ·
Non diligamus lingua nec ver
bo sed opere et veritate Grego ·
Amor dei nō est ociosus · operat
enim magna si est · si vero opera
ri rennuit amor nō est Ide Pro
batio dilectionis est exhibitio
operis · Ratio huius quia vita
per motum et per sensuz manife
statur · sed amor vita est aie er
go si amor fuerit in homine mani
festatur per operationē · Tercio
diligendus est deus perseueran
ter ¶ Qui enim perseueraverit
vsq; in finem hic saluus erit Jo
bām̄s · Manete in dilectione me
a Idē Jhesus cū dilexisset suos
vsq; in finem dilexit eos Sic si
fieri potest in infinitum diliga
mus eum ¶ Secunda gra
tia refluxue trinitatis est cristi
ymitatio Petrus Xpūs passus ē
pro nobis · vobis relinquens ex
emplum Grego · Oēs electi qui
summi capitis membra fiūt caput
suum in passionibus sequūtur ·
Si enim ꝑm apl'm compatimur
et regnabimus Vex q; sanguī
nis effusio iam cessat ab vsu · de
clarat Gregori? · quomō in pace
martires esse possumus dicens ·
Martires esse possumus etiam si
nullo ferro percutientium truci
demur · Et subiungit · duo sunt
martirij genera · vnum in aperto
opere · aliud in occulta cogita
tione Bernar · Martirium autez
in aperto opere consistit i cotidi
ana corporis afflictione · illo q̄
dez quo cæduntur membra ferro
horrore mitius sed diuturnitate
molestius Et subiūgit · Sic pu
dicis corde necesse est vt quem se
mel pro cristo ponere non suffi
ciant saltem minori quodam sed
diuturmori martirio sanguinem
fundant · Hoc autem martirium
corporalis afflictionis in tribus
consistit In viciorum repressiōe ·
virtutum aggressione · delecta
bilium subtractione · Secundū
autem genus martirij quod i cc

Verba proposita ex duplicata causa sunt inducta. Primo vt per ea deus gratiam inuocemus que in omnium sermonum exordio inuocanda est intimo ex affectu. maxie cum fine eius adiutorio ne perficere diuinum sed nec incipere possumus quicquid boni. Secundo verba proposita ideo sunt inducta vt ob reuerentiam sancte trinitatis que in eisdem verbis tangitur aliquod quod eius laudem resonet et nostram deuotionem edificet loquamur. Et secundum hec tria principaliter notanda in verbis occurrunt. Primum est filij gratia qua nobis ab ipso propinatur. Secundum primus dilectio que super nos deriuatur. Tercium spiritus sancti emanatio qua per ipsum verbum conjungatur. Quartum patet addendo. quia omnium istorum trium participatio nobis ab apostolo exoptatur. Primum ibi gratia domini nostri. Secundum ibi et caritas dei. Tercium ibi et communicatio sancti spiritus. Quartum ibi sit semper cum omnibus vobis. Hec per ordinem prosequentes. primo dicamus quadruplex gratia nobis a filio propinatur. quam nobis apostolus exoptat. viz gratiam timoris. gratiam luctus. gratiam saluationis et gratiam intimi doloris. Que videlicet gratie ad remissionem peccatorum consequendam a filio necessario propinantur. et in corde penitentis comportantur. Prima gratia intelligitur in hoc quod dicit dominum. Secunda in hoc quod est nostri. Tercia in hoc quod dicit. Quarta in hoc quod dicit expi-

cultatio agit cogitatione in spirituali agitur exercitio. De quo dicit Gregorius. Ferre contumelias odientem diligere. persequentem tacita cum scientia fine mali retributione fustinere. proximorum malis toto corde compati martirium est in occulta cogitatione. Tercia gratia arum refluens in auctorem gratie scz spiritum sanctum est cordis a peregrinis impressionibus conseruatio. et ad maiorem gratiam capiendam preparatio. Vnde Bernar. Dominus deuoti est iugiter preparare cor. voluntatem ab alienis affectionibus custodiendo. rationem seu intellectum a sollicitudinibus conseruando. memoriam ab euagationibus et inutilibus non nunquam etiam a necessariis reprimendo. vt in die domini in hora beneplaciti eius cum sonuerit vocem spiritus spirantis continuo occurrat gratie concurrat sibi vt mutuo cooperentur in bonum. et quasi symbolum faciant in gaudium iubilationis exultationis et letitie. Quod nobis prestare dignetur.

Sermo tercius de sancta trinitate.

Quod quadruplicater gratia nobis a filio propinatur et de caritate dei primus Sermo. xlix.

Gratia domini nostri ihesu cristi et caritas dei et communicatio sancti spiritus sit semper cum omnibus vobis. ij. Corin. xiij.

Que omnia in prosecutione clarius videbunt. Dño dico gratia timoris fluit nobis a filio secundum diuinitatem cõsiderato. qui merito est timendus Ipsius enim est iudiciuz cuius tribunali astabim9. vt ait ap9. reddituri rationem prout gessimus in cope siue bonum. siue malum. Dnc Dñs. Deus iudicium tuũ regi da. Ite Johã. v. ipse filius dicit Omne iudicium dedit michi pater Et ideo merito est timend9. tum ꝓpter hoc. quia secundũ diuinitatẽ verus est dominus. qui ratiõe dominij sui sẽper timẽt. Vnde Mal. i. Filius patrem honorat et seruus timebit dñm suum Si ergo ego sum dominus vbi est timor meus ꝙ Tum propter hoc quia eius est iudiciuz. ↄ ↄiõ gratiã timoris optat nobis ap9 in hoc quod est dñi. quia timor inicium boni est inicians nos ad salutẽ. De ꝙ dicitur Ecã. xxv. Beat9 homo cui donatum ẽ habere timorem dñi Qui enim vt ibidem dicitur nõ timet non poterit iustificari. Verum quia timor sine operibus inefficax est. iõ nobis ap9. sc̃dam gratiã scz laboris subiungit. q laboris efficacia probat timoris gratiã. Qui enim vere deum timet statim applicat ad laborẽ. Dnc Ecã. xl. Nõ est in timore dñi moratio. s. laori9 Dãc gratiã laboris optat nobis ap9 i eo qd est nostri. Filiꝰ enim dei nostr

diãtur in quãtũ est incarnat9. q per eã dez incarnationẽ fatigationem nobis ꝓposuit et laborez dinobis ope et exemplo illud Judi. Qd me videtis facere omnes facite Sicut enim vt supra dixim9 rationem habet dñs ꝑm diuinitatẽ. sic idẽ filius rationẽ habet serui secundũ humanitatẽ. teste apo. ad phi. ij Cum in forma dei esset semetipsum exinaniuit formam serui acãpiẽs Quãm9 aũt quoniã seruo ꝙ est laborare De hoc seruo dicit Ecã. xxiij. Scr uus interrogat9 assidue a liuore nõ minuit Cui adhuc supaddi tur. qd Ecã. xlij dr Seruo pessimo lat9 sanguinare. nõ ꝙ pessimus fuit sed pessim9 reputatus est. In hoc ei seruo nob ꝓmit gratiã laboris. de q Baru. v Exui me stola pacis et indui me sacco obsecrationis. et clamabo ad altissimũ in diebꝰ meis Quia ꝑ seruus in sacco hũanitatis sue ꝙ nobis clamat ad altissimũ. scz prẽ in diebꝰ suis q̃z diu vn9 elector remanet sup terrã Ex hui9 seruo persona dicit Ier. Invita mea cognoscẽ poteris vitã tuã Vt hic ego pauptatis. austeritatis. laboris. et doloris indeclinabiles semitas tenui. sic et tu eisdem vestigijs iceda ñ declinãs ad dextram nec ad sinistrã Verũ quia ex predãs duab9 gratijs timore et labore quãtũcũq magnis salutẽ vere cõsequi nõ possem9. iõ

in predicto themate optat nob
apl's tertiam gratiã salutis viz·
hoc est modicum dilectiõis odo
rem que prioribus admixta a tã
quã farinula q̃ mortem olle dul
corat respersa·priora faciat salu
tifera et meritoria ad salutẽ· Et
hec gratia datur intelligi in hoc
quod additur ihesu qui interpre
tatur saluator Ipse em̃ vt ayt ã
gelus Luce i· saluum faciet popu
lum suum a peccatis eorum· Ex
hijs trib9 timore·labore·dilecti
onis modico odore·si tamẽ sapi
enter permixta fuerint quarta g̃
tia videlicet penitentie deuotio na
scitur et exurgit· Que tria etiã
si confluãt in corde hois quia ad
huc multis modis possunt impe
diri vt effectum debitum cõseqũ
non valeant·ideo quartaz grati
am optat nobis apostolus i hoc
q̃ subiũgitur cristi qđ sonat id
q̃ vnctio·significans deuotionẽ
pñe·que bene signatur in vngẽ
to quo magdalena vnxit pedes
domini penitens et conuerta· De q̃
Iohã·xi· Maria accepit libram
vnguenti et vnxit pedes dñi lacri
mis lauit capillis tersit·officiose
omnia exhibens in penitentia p
que peccauit in culpa Hijs ergo
quatuor gratijs a peccatis mun
damur·et q̃ nõ sufficit soluz de
clinare a malo·ideo in secundo
prĩcipali optat nobis apostol9
patris caritatem per quam opere
mur bonum· Secunduz

ergo principale est caritas dei
sit baudis sit cuz omnibus vobis
Ac si dicat quia bonum facere nõ
possumus nisi dilectionem habe
amus·quaz nec habere possum9
nisi dilectio dei sit nobiscum·p
cuius presentiaz nostra dilectio
qua nos pximos nrõs diligim9
tanq̃z lumen a lumine accenda
tur·ideo opto vt eadem dei cari
tas sit vobiscum· Non autem fi
lij vel spiritus sed patris optat
caritatem·quia vt dicit beatus
Bernar· Patris est diligere a
idarco patris aduentus ex infu
sa dilectione probatur·Quod
etiam idarco fit vt tota trinitas
in opere nostre salutis cõueniat·

Andendũ a u
tem q̃ ex patris caritate quatu
or abyssi dilectionis super ele
ctos confluunt·que ad quoscũ
q̃ cõfluxerint illi sine dubio siũt
beati· Sunt autem hec abyssi·
caritas adoptionis·vocationis·iu
stificationis·glorificationis Per
primam caritatem in filios adop
tamur· Per secundam in eẽ na
ture vocamur· Per terciã iustifi
camur Per quartã glorificamur
De primo dr ad Ephesios pri
mo· Benedictus dominus a pa
ter domini nostri ihesu cristi qui
elegit nos ante mundi constitu
tionem vt essemus sancti et im
maculati in conspectu eius i ca
ritate qui predestinauit nos i ad
optionem filiorum Cur autem

hoc fecit subiungit causã secũdũ propositũ voluntatis eius. Cui consonat Ds. dicens. Saluum me fecit quoniã voluit me Quis enim de hoc archano cognouit sẽ sũ dñm. aut quis consiliarius eius fuit? De secũda caritate vocationis dicit Ysai. xlix. ex persona electorũ. Dñs ab vtero vocauit me. De qua vocatiõe dicit Mat. iiij. Vocauit ad se quos voluit De tercia dicit Ds. Lex dñi immaculata cõuertens aias Legez dñi vocans eius caritatem p quã ab eterno adoptati et in tempore vocati conuertũtur et iustificãtur vt faciãt legem dei De quarta caritate glorificationis dicitur Diere. xxxx. Glorificabo eos et attenuabuntur. De qua adhuc dicitur Ysai. xlviij. Orietur mtenebris lux tua et tenebre tue erunt sicut meridies. et rquiẽ dabit dñs deus tuus semper et iplebit splendoribo animã tuam. et eris quasi ortus irriguus et sicut fons aquarũ cuius non deficient aque. De oibo hjs quatuor dr Roma. viij. Quos presciuit et predestinauit hos et vocauit. qs autez vocauit hos et iustificauit. quos autez iustificauit hos et magnificauit p. s. glorificationẽ Et sciendũ q prima secũda et quarta effectꝰ suos sine nob perficiũt Tercia aũt nõ sine nobis. hoc ẽ nobiscũ operat. Das abyssos caritatis deꝰ pater habet sup electos suos et dilectos per quas ab eterno fuerũt in corde dei et sẽ per dilecti. licet deus i eis sit solũ ab eo tempore quo deũ incipiunt diligẽ. Et idarco ipsi in deo sũt etiã quãdo deus in eis nõ est De us aũt in nullo vnq̃z est qui pꝰ in deo nõ fuerit. Hazq̃ in deo nõ est per caritatem nõ potest deum diligere. etiaz si ad tempus diligat non tamẽ pmanet in diligẽdo. qa nulla caritas hois efficax est nec pmanens quã dei caritas preueniens non accendit Qui ẽ go deũ diligere se sentiũt. deo gãas referant. quia ab eius caritate preueti sunt pariter et accensi. et per cõsequens superexcrescunt se esse de numero electorũ Et sciẽdũ q apꝰlus in hac epꝰla petri pomit filiũ ne ipse filius minor videat Quia licet filius minor sit secundũ hũanitatẽ equalis tamen est secundũ diuinitatẽ. in qua michil prius aut posterius vel maius aut minus catholice cõfitemur

De quinto terciũ prãcipale in quo apꝰlus optat nobis spiritus sancti cõmunicationẽ dicens. Et commucatio spiritus sãcti sit semp cũ ommib vobis. qd̃ est dicere Spũs sãctus qui coicat vobis oia sit vobiscũ Qui enim spm sãctũ habuerint ptãpes fiũt omiũ bonorũ que i celo et in terra verazbet rationẽ bni. Que tamen oia bona in quatuor drãs partiapam. Hã in ipo spiritu sancto

ptiápam? oibus bois dei Dcdo
oibus bonis sanctoꝝ. Tercio o
nibus bois mistiá corpis qd est
ecāa Quarto facit oia nā cōmu
nia. Primo resumēdo ista p
ordinē dico ꝙ in spū sancto pti
ápam? ōnia dei bona. pris viz
potentiam. m cui? vtute potētes
erim? et valēte? ad dei voluntatē
efficaciť faciendā De quo diať
Job. xvij. Mundis manibo ad
det de? fortitudinē. Qui em̄ per
inhabitantem spiritū sunt mun
dati hijs fortitudo addiť vt potē
ter faciāt dn̄ voluntatē. De hoc
Prouer. xv. diať Dom? iusti
pluria fortitudo Secundo pti
ápam? filij sapiam. vt quod ex
hac dei dione possumus per filij
sapiētiā iusto ordie disponam?
De qua Pro. ij. Si sapia intra
uerit cor tuū intelliges iusticiāꝫ
iudiciū et equitatē et ōnē semitā
bonā et custodiet tevt eruaris a
via mala. Ipsa est em̄ illa de q̄
diať sapi. vi. Diligite sapiazvt
in perpetuū regneti? Tercio
cōmunicať nob spū? sāctus sunp
lius benuolentiā et clementiam
Benuolentiā vt qd possum? p
pris potētiā. et qd scim? per filij
sapiētiā velim? ꝙ spūs sancti be
nuolētiā. Nā i hijs tribo cōsistit
radix merēdi Nullū em̄ op? per
fiam? n possim? sciam? et veli?
Secundo cōmunicam? bonis
scōrum xpi viz et ōniuz sancto
ruz merita ptiapātes. De q Co

l. i. Grās agentes deo qui nos di
gnos fecit in ptē sortis sancto
Et hoc optauit Dñs. Partiápez
me fac deum ōnium timētiū te
custodiētiū mandata tua. Ter
cio cōmunicamus bonis vni
uersalis ecclesie cōmunicantes ip
sorū actioibo passiombo De q
i. Corim. ij. Si quid patiť vnū
membruz compatiuntur omnia
membra. Quarto spirit? san
ctus facit ōnia nostra communi
a. sicut dr Actuum. Erant illi?
omnia communia. et hanc com
munionem efficit illa magna ca
ritas. que nō querit que sua sūt
sed aliorum Dinc aug? Vera ca
ritas propriꝝ? communia non p
pria cōmunibuꝰ anteponit Quā
nobis prestare dignetur ac.

Dñica pria post octauas pēthe
costes Sermo de epla De ca
ritate a q̄bo g̃dibo ascendiť ad
eā. Sermo. I

DEus caritas ē Cum sm
augustinū nil p̄dicetur
dulcā? nil audiať vtili?
q̄z de caritate. iō ꝓposito themate
exigēte sermonē de caritate put
dominus dederit exordiam̄ Sūt
ergo hic tria per ordinē dicēda
Prio q̄d ꝙ caritatis nomē diať
Secdo quō i aia religiosi bois nu
triať Tercio q̄b? g̃dib?i ea ascē
dať. Est g̃ sciēduz ꝙ cū q̄ritur
q̄d ē caritas duplex ē q̄stio. q
duplex ē caritas. substantialis

et hec est deus De qua Job De
us caritas est. Alia accidentalis
que est ipsa animā affidens De
hijs duabus caritatibz dicit Ber
nar. Ree caritas dei et donuz dei
dicitur Itaqz caritas dat carita
tem. substantiua accidentalē. v
bi dantez significat nomē est sub
stātie. vbi vero donū est anime
nomen qualitatis Hoc declarat
Bernar. per simile satis pulchre
dicēs Quis cum ad ignē algens
venerit ⁊ fuerit calefactus. dubi
tabit ab igne ei euenisse calorem
quez sine illo habere nō poterat.
Insinuans ignē caritatē esse diui
num. calorem vero ab igne pro
cedentem caritatem accidentalez
ipsam aiaz afficientem Hec aūt
diuersitas caritatis duobus mo
dis probatur. auctoritate ⁊ rati
one Auctoritate Ysai. Viuit do
minus cuius caminus est i hieru
salez. per hoc designans diuinā.
et igniculus in sion .i. i anima cō
templatiua. et hec est accidenta
lis. Ratione etiam probat. qz
substantiale est illud q̄nec per
augmentū nec detrimentuz reci
pit mutatiōez. sed caritas ꝛcipit
maius ⁊ minus Bernar. Nō est
equa via hominis sed prout spi
ritus ei moderatur. nunc alacri?
quidem. nūc segnius currit De
primo dicit diffinitio supra De
us caritas est De secundo paul?
Caritas est finis precepti de cor
de puro conscientia bona ⁊ fide
non ficta Et aug?. Omniuz di
uinarum scripturarū plenitudo ē
dilectio. ¶ E. Sequitur
vivere secundum videlicet quō
caritas in anima iusti nutriatur
Ad quod sciendū dicit Ber. A
morez dei in homine ex gratia ge
mitū lectio lactat. meditatio pa
scit oratio confortat ⁊ illuminat
Aug?. Instrumenta diligendi
habet aia a natura. ordinem ta
men diligendi ⁊ actum a gratia
Vasa nāqz que creatrix gratia
creauit vt sint adiutrix gratia re
plet ne vacua sint. Et tamē sci
endum q̄ inter omnia exercitia
que ab ōmibus fieri poterunt ad
caritatem accendendam et nutrie
dam nil tantuz valet quātuz be
neficioruz dei continua considera
tio. Vnde Aug? Ad dei dilecti
onem in nobis excitandā nutrie
dam augmentandam nichil ita
valet sicut beneficiorum eius fre
quēs et diligens consideratio Vn
de subiūgit ibidē dicens? Consi
ra ergo o anima mea que oia cū
omnibus. que sp̄ecialia cū aliq̄
bus. que singularia sola accepe
ris ¶ F. Sequitur videre de
tercio q̄bus vizgradib? ascenda
tur ad eā dicit Ber. Magna ei
res est amor. sed fuit in eo grad?
Loquēdo ergo aliquātulum ma
gis moraliter q̄z realiter decē amo
ris gradus possum? distinguere
per quos cōtingit a statu vie ad
statū patrie scandere ordinarie

Quos gradus cognoscemus per actus. Primus ergo est in quo facit ipsa caritas languere vtilit̃ Secundus in quo querere icessāter. Tercius in quo opari indefic̃enter Quartus in quo fustinere infatigabilit̃ Quintus in quo petẽ impatienter. Sextus in quo currẽ velociter Septim⁹ in quo audere vehementer Octauus in quo stringere iamissibiliter. Nonus in quo ardere suauit̃. Decimus in quo assimilari totalit̃

Primus ergo grad⁹ est in q̃ caritas facit languẽ vtiliter Dic languor nichil aliud est n̄ displicẽtia peccati et dolor de commissis. Cantico. Nũciate dilecto quia amore lãgueo Ps̃. Oculi mei i. intelligentia languerunt premio pia scilicet meritoruz Sup hũc gradum aia pedem affectus ponit cũ primũ deũ amare incipiẽs a peccato langwescit. Sed dñs cum medicinali oleo sue mie occurrit aie languenti dicens Hec infirmitas non est ad mortem nisi ad mortem mortis scz peccati mortalis De huius infirmitatis ẽualescentia dicit Her. Scio quia ex integro te recuperasse scias si tuã conscia quadruplicẽ setis cõpunctiõe morderi. pudore gemio metu. Tu ergo cogita dñ factorẽ tuũ benefactorẽ patrẽ et dñm. ad cia reus es plange per singula. Ad factorẽ et dñm tuum respondeat timor tuus. ad prem et benefactorem tuum respondeat pudor tuus. taliter hec cogitãs recuperab lãguorem ℣ Est aũt vtil̃ hec infirmitas ad q̃tuor. Primo q̃ aufert aie gressũ ad illicita. Secundo mutat fitum vt iaceat prona p humilitatẽ que stabat erecta per elationez Tercio mutat gustuz vt amarescat anime peccatuz q̃d prius libuit. sapiat ali quantulũ summum bonũ quod ante non sapuit. Quarto mutat vultum Pallid⁹ ois amãs color hic ẽ apt⁹ amãti. Nec vtiq; mutatio dextre excelsi ois creature vtutẽ excellẽs et ad illũ solum q̃ pluuiã voluntariaz gratie segregabit hereditati fue vt infirmet̃ et ipse pficiet eã. qm̃ virtus i infirmitate pficit̃ ℣ Secũd⁹ gradus ẽ in quo facit querẽ incessant̃ et continuat̃ h̄ secũdus ad p̃mũ hoc mõ Aia ei ex displicẽtia peccãlanguẽs videns non posse sanari n̄ per eũ quẽ inuocat ꝓpha dicẽs. Sana me dñe et sanabor. ipe ei fm ysa. Languores nr̄os tulit a dolores nr̄os ipse portauit incipit querẽ grãz a miam incessãter Nec ãt inq̃sitio fit i discursu rõis. in auditu p̃dicatiõis. in edificatiõe bõe aſcẽ cõfabulatiõis Gre. Vis amoris intẽtionẽ mltiplicat inq̃sitiõis ℣ Sup hũc gdũ aia pedẽ ponit cũ diligẽti a frequẽti discursu rationis inq̃rit dicens In lectulo quesiui per noctem

quem diligit anima mea · surgā et circuibo ciuitatem i· omnium creaturarum vniuersitatez per vicos et plateas Aug? O aia mea si sapientez et cum hoc diligent quereres tribo hec signis ostēderes · primū lumē peteres ne impedireris Vnde ps Dō De? miserear nostri ac. Et sequit · vt cognoscamus in terra viam tuam De cundo scientes interrogares vt ad inueniendum expedireris Mat· ij· Vbi est · qui natus est rex iudeoruz? Et qui mane mui gilauerint inuenient me· Tercio in nullo quod a re quesita aliud est ire sed sine mora transires ad aliud oculos proiciens donec tādem quesitum inuenires Bernardus · Nunqz frustra queritur etiam cuz ad votum non inuenitur Sibi aūt deus quesitus non iuuet cur hoc fit Bernar · dicit Cuz tepide aut negligenter seu perfunctorie queritur deus minime inuenitur · Nam corde ardenti et insatigabili oportet vt queratur · vt magdalena que inclinauit se in monumento dilecti sui et angelos sibi apparentes nec alloquit nec intuetur · sed respondens eis dem interrogantibus breuiter se ab ipsis conuertit · Et sequitur · Conuersa maria vidit ihesū Cātico · Paululum cum transissem eos hoc est omnem creaturam inuem quem diligit anima mea ·

¶ Teráus gradus est in quo amor facit operari intesinenter · Vnde Gregorius · Nunqz est amor dei otiosus · operatur enim magna si est · si vero operari renuit amor non est · Probatio enim dilectionis exhibitio est operis Io· Qui diligit me sermones meos seruabit Idem Non diligamus lingua et verbo sed opere et veritate Gregorius De dilectione conditoris lingua mēs vita requiratur ·

¶ Quartus gradus est in quo hunc gradum ꝑpe quis petez pomit tripliciter · cuz magna opera tura reputat pauca · operatur diu et reputat breue Genes · Videbantur ei dies pauci pre amoris magnitudine Bern · Labor meus vix est vnius hore et si plus est non sentiō pre amore · Nec mirū si amor multa opera pauca reputat · cum in mādatis dei et si mlta faciat plura tamē cupiat ps Quoniam in mandatis eius nimis tus cupit nimis · Ceterum amor magnus non reputat magnum qualecumqz opus · Non amanti enim aliquid magnum est amanti nichil Magnus autem est qui magnum amorē habet Bernardus Qui magnam habet caritatem magnus est · qui paruaz pauus · qui nullam nullus est

¶ Quartus gradus est fustine re insatigabiliter Dicō · Hoc habet impatiens amor vt quem desiderat sēper inuenire se credat A mor ei nō accipit de difficultate

remediū neq; ex impassibilitate
solatiū Amor ipatiens qđ amat
non potest nō videre · qr vbi aor
ibi oculus · sicut in naturalibus
appetitus vehementiā causat exi
namitio r pregustatio · Stoma
chus enī sentiens se eximanitz
appetit ābū · p si escā videri aut
odorari contingat appetitus ma
gis crescit Aristot · Videbit q̄s
aliquos qñ fames adest tunc le
tari odore ābor · p si ab? appe
tibilis fuerit aliqualit̄ pgustat?
irritat magis appetitus Sic aia
eximanita a bono sensibili r mu
tabili et pregustans aliqliter bo
num immutabile pdem cum im
petu de quarto gradu in quintū
rapit · Quintus ergo grad?
est impatienter appetere · huius
autē desiderij impatientia ex dul
cedinis gustu diuine generatur ·
Vñ greg · Gustato spū desipit
omnis caro · Ex hoc gustu dicit
ppha Sitiuit aia mea ad dē Sap ·
O q̄z bonus r suauis est spūs tu
us dñe in nobis Idē Spūs me?
dulas super mel r fauū · Et ideo
in euāgelio iohānis · Qui edūt
me adhuc esurient · Bern? Am
ma que semel a dño didicit r in
cepit intrare ad seipsā r in inti
mis dei presentiā suspirare r que
rere faciem eius · talis inq̄z ania
neſcio an vel ipsam iehennaz ex
periri ad temp? horribilius pena
lius vt ducat q̄z post spirituali?
studij gustatā semel suauitatez
exire denuo ad carnis illecebras
Ex hoc impatiēti desiderio dicit
augustinus · Da te michi bone
ihesu · r sitim ipatientis desiderij
paulisper refice r tolle celum et
terram · te enī vno hito omia ba
bentur · Sextus grad? amo
ris facit currere velociter · nullo ei
obsequio sunt contenti qui toto
corde deum amauerint attenden
tes illud ecā · Quecunq; potest
manus tua facere instāter opera
re · Bernardus Bonus mḡnū
bonum quod deus est desiderat ·
r immitit et festinat adherere ei
similitudine a quo sola discessit
dissimilitudine · Idē · Qui amāt
arctius currit velocius r appre
hendit ātius · Idem · Discurre
et festinaet fuscita amicum tuū
Septimus gradus amoris ē
transire velociter · vt nulla delec
tatione creature victus morā fa
ciat · vel etiam morosius transeat
Genesis · Ne steteris in omni ar
ea regione · sed ascende montez
r saluum te fac · Octauus ḡ
dus amoris est audere fiducialiter
In hoc gradu stabat iob qui
dicebat · Etiam si occiderit me
in eum sperabo · Et illa mulier
chananea q̄ totiens repulsa nec
verecūdia nec tedio repulsa · nec
pusillanimitate victa audire tā
dem meruit O mulier mḡna est
fides tua Et ideo sequitur · fiat
tibi sicut vis · Bernardus dicit
Sunt q̄ ad cor ascendētes altū

de maiori spiritus libertate a con-
scientie puritate magnanimiores
facti consueuerunt audere maio
ra Dñ pro magnitudine fidei di
gni habentur qui inducantur in
omnem plenitudinem gratiarū.
itaq; mgna audēt quia magni
sunt. et que audent optinēt. iux
ta verbum promissionis ad eos
factum. Quemcunq; locum cal
cauerit pes vester. vester erit.
De quo etiam beatus bernardus
sic dicit. Quatenus pedem fidu
cie porrexeris eatenus possidēbis.
si tamē eadem fiducia tam de pu
ritate conscientie q̄z de magna
ad deum confidentia oriatur In
hoc g̃du caritatis stetit moyses
dicēs. Si inuenī gratiam in ocu
lis tuis ostende teipsum michi.
Item beatus philippus apl̃us.
Ostende nobis patrem a sufficit
nobis. Dic et iohannes ex ma
gna amoris audacia requiescere
presumpsit super pectus domini
Et sanctus thomas similit in hoc
gradu amoris pedez posuerat cū
se constrinxerat fidez abnegatu
rum nisi vulnera ihesu suis mam
bus contrectaret. Ad hunc gra
dum amoris inuitat nos dominꝰ
ex persona ioseph dicens. Acce
dite. et sic clementer aduocat.
Secundo consanguinitatem me
morat cum subiungit. ego sum
frater vester ioseph. Tercio cul
pam extenuat dicens. Non ve
stro consilio hoc factum est. sed
dei voluntate. Hec autez magis
amoris audacia in corde exāta
tur hominis de corde puro cōsci
entia munda. Quam diffinies
apostolus ait. Caritas est finis
precepti procedēs de corde puro.
conscientia bona. a fide non ficta. Vnde beatus bernardus. O
quantum audet cor purum a cō
scientia munda? In hac autem
vita sperare multorum est. aude
re paucorum. securitas paucissi
morum. ymmo nullorum nisi ex
cessentissime priuilegiatorum.
Nonus est gradus amoris in
quo amor facit stringere inanimi
sibiliter. omia enim precedentia
fieri possunt in distātia. sed hic
primum fit vnio amantis cum a
mato. Qui enim stringit tenet.
et qui tenet tangit. qui tāgit nō
distat. Languens autem qui est
primus gradus. et querens qui
est secundus. et currens qui est
terćus distant. Non em̃ langue
ret nisi quereret. nec curreret ni
si distaret. stringens autem nō
distat ꝫ astat. vel magis instat
In precedentibus ergo gradib?
anima amat et amatur. queritꝰ
queritur. vocat et vocatur In
hoc autem gradu miro modo et
indicibili modo rapit et rapitur.
tenet et tenetur. stringit et strin
gitur. et vna vni per amoris co
pulaz sociatur. De qua amoris
copula dicit dyonisius. Amor ē
copula amantis cum amato.

k Sed nota ī hoc gradu qui dam sunt hospites ⁊ transitorij · quidam incole ⁊ mansionarij · Hospites quidem apprehendunt ⁊ stringūt sed postea dimittūt Mansionarij autem idimissibilit stringunt · Hospites vero sunt i triplici differentia · qz tribus mo dis dimittitur xpūs · Primo di mittitur non volens a volente · cū brachia que strinxerat caritas di ⁊ remissa tepiditas · ⁊ sic dimitte re amittē ē · Aug⁹ · Te nēo amit tit nisi qui dimittit · Job · Ego sum primus ⁊ nouissimus · glo · primus id est in amorez conferē do · nouissimus in relinquendo · Nequaqz enim deus nos dimitte ret nisi prius dimitteretur · sic au tem multissimus et quasi coact⁹ fœdere cogitur ⁊ dimittere dimis sorem · Et ps̄ · Et dimisi eos se cundum desideria cordis eorum Sup q̄ verbo greg̃ · Successus presentis prosperitatis indicium est eterne calamitatis · Deo dimittitur nolens a nolēte · cū bra chia stringentis affectus corpo ris corruptibilis infirmitas atq; necessitas laxat · Ben̄ · dixit an gelus ad iacob · dimitte me ⁊ c · Respondit Non dimittam te ni si benedixeris michi · Hoc dimit tere est ⁊templacōnem ex carn⁹ necētate dimittere · si tn̄ dimissus dimittēti bn̄dictōem p̄stat ⁊ no mē mutat · qđ totū tibi planius exponit modica experiētia q̄z lō gaverborum sententia · Ter cio dimittitur volens a nolēte cū prenideturvtilitas · ⁊ sequitur q̄ si tracta voluntas · Hoc tale di mittere est contemplationem ex vtili causa intermittere · vt vel op posita iuxta se posita magis cog noscant · vel vt frequentius ap petant · iocundius reapiatur · fir mius stringat · cuius carentia q̄ lis sit cognoscat · Hoc euident i thobia figurat vbi dicit Deu me fili mi · vt quid te misim⁹ peregri nari⁹ Sic dimissus cum fletu de sideratus · cuz desiderio expecta tus · rediens affert antidotū ceci tatis · remediū paupertatis Me lior autē causa ꝓpt quā ocū cōtē platiois intermittit est actō pre dicatiois · Vñ ber · Hoc habet ca sta et vera ⁊templatio vt mentē quā diuino igne succendit · tāto interduz repleat zelo ⁊ desiderio acquirēdi deo q̄ euz similiter dili gant · vt ocuz contēplationis ꝑ studio predicationis libentissime intermittat · ⁊ rursū potita votis aliquatenus in hac parte tanto ardētius redeat in idipsum q̄nto fructuosius intermisit · Ceterum inter has vicissitudines plerūq; mens estuat fluctuans ⁊ metu ens⁹ vehementer · ne forte alteri e orum dum suis affectionibus inde distrahitur plus iusto inhe reat · ⁊ sic in vtrolibet vel ad mo dicuz a diuina deuiet voluntate

Vnicum ⁊ singulaꝛ in huiusmo di remediuz est oratio ⁊ frequẽs gemitus ad deũ · vbi · quid · quã do · quantum · quatenus nos face re velit assidue nobis demonstra re dignetur ¶ L Decimus gradus est in quo facit ardere su auiter Sed non omnis qui calet ardet · ⁊ nõ qui bene ardet suaui ter ardet Calor autem amor est ¶ Sunt autem tres ardoris dif ferentie ſm tres status hominũ · Penitentium ⁊ hic status habet ardorẽ carbonis · Verum in hoc statu inueniunt paucꝰ calentes · pauciores feruentes · paucissimi ardentes · Accipe tamen exẽplũ a mḡdalena · disce quo doloꝛe ar det que flere inter epulas non eru bescit · Itẽ status progredienti um in itinere bone actionis ardo rem habet flãme · que magis sur sum tẽdit de carbone quidem nas cens sed patre suo nobiliozi ma teria · Verum ⁊ in hoc statu non inuenies omnes ardentes · sed a lios calidos · pauciores feruidos paucissimos ardẽtes De quibus luc · Nonne coꝛ nostrum ardens erat in nob de ihesu? Teraꝰ sta tus est quiescentium contempla tione · Dic habet ardoꝛem lucas qualeꝰ fuerunt illi sedentes in ihe rusalem · ⁊ ignem diuinum expe ctantes · De quibus gregoriꝰ · Dum deuz in igniꝰ visione suſci piunt per amoꝛem suauiter arsẽ runt Primi ardent multum vtili ter sed ⁊ multum penaliter · secũ di magis vtiliter ⁊ minus penali ter · tercij maxime vtiliter ⁊ mini me penaliter ⁊ ideo suauiter ¶ M · Vndecimuꝰ gradus amo ris est in quo facit similari totali ter · Dec autem similitudo in hoc consistit quia deus bonus est · bo nitate nõ accedentali sed substã tiali · anima vero bona est boni te accedentali · tamẽ propter ac tum consimilem bonitatis huius ad illius impropꝛie ⁊ analogice et exiliter valde bona anima bo no deo similis dicitur · Secundũ hoc dicitur · Estote misericordes sicut ⁊ pater vester misericors ẽ Dec similitudo habet exordium ã natura · incrementũ in gratia · complementum in gloria Dugo Sdo quicqd diligis vi amoris in eius similitudinem trãsforma ris · Fit autez hec assimilatio qñ qꝫ ex oppositione · vt in speculo patet · quandoqꝫ ex impressione vt i cera et sigillo · Prima assimi latio fieri potest inter distantia · secunda solum inter coniuncta · Primũ generatiuũ intellcũ? ognos scẽtis · scdm affcũs amantis · Aug? Ala eo imago dei est ꝙ ca pax eius ⁊ pticeps eẽ pt · capax ognoscẽdo · pticeps amãdo Qñ igit intellcus p̃cedit affectũ · co gnitio amoꝛẽ ncẽ ẽ vt prius spe cẽ di capiat intellcũ? do vt specu lũ assil'and? cui ptiapet affcus a do p̃nte vt cera sigillandus ·

Eodē die sermo secundus. De quatuor generibus diuitiarum. quibus consecutis veraciter diuites sumus. Sermo. li. N.

Homo quidaz erat dives & induebatur purpura & bysso &c. Luce. xvi. Dicit beatus bernardus. Vtinā sic essemus frēs cupidi grē spiritalis quemadmodum seculares pecunie tpalis. magna cōfusio magna valde abusio q illi ardentius desiderant permaosa q̄z nos vtilia & frcūosa vidas eos q̄cq̄d adepti sunt paruipendere qm̄ videscunt eis omia pre desiderio minoris forte rei quā alteri ceperint mutuere. quia vt dicit ps. Melius est modicuz iusto super diuitias pcōz p multas. Cur hoc? quia dives cum dormierit nichil secū fert. Sed de spiritalibus diuitiis dicit. Cū deberit dilectis suis somnū ecce hereditas dm̄. Vel exponens grego. dicit. Omne quod in presenti tempore acquirit vivsq ad mortem sufficit. spūales autē diuitie permanent et sufficiunt meternum. ¶ O. Quaendū itaq q dns noster ihesus aliqn̄ seipsū nobis ꝓpoit in exemplum sub virtute caritatis dicēs Joh. xiij. Mandatum nouū do vobis vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. Aliquādo se nobis ꝓponit imitādū sub vtute humilitatis d. Matth. xi. Discite a me quia mitis sū & humilis corde Aliquādo sub virtute paupertatis dicens in psalmo. Pauper ego sum & in laboribus a iuuentute mea. Aliqn̄ sub ratiōe penalitatis dicens matth. xiij. Oportet filiū hominis multa pati & reprobari ab hoibus Aliqn̄ sub ratione misericordie et pietatis d. luce. vi. Estote misericordes sic & pater vester misericors est. vt sic qui in reliquis virtutibus huiliores se inuenerunt in xpō ihesu inueniant quod imitant. ¶ In verbis autē ꝓpositis non sub hac vel illa virtute seipsum nobis obiat imitandum. sz noie diuitia ꝙ sub diuitijs olim bonoꝝ fuoruz in exemplū se ꝓponit magnis diuitijs spiritalibo imitandū dicens nobis illud exodi. xxv. Inspice & fac scdm exemplar quod tibi in monte monstratū est. Et iudic. vij. Quod me videtis facere hoc facite. quasi dicat. Exercitia per que me diuitias spiritales acquisiuisse cernitis imitamini. vt & vos spiritales diuicias ꝓcuretis Rō etiā iobes m pria canonica. nij. āmonē studuit dicēs Sicut ille est ita et nos sim? in hoc seculo. ¶ D In verbis ergo ꝓpositis duo nobis ꝓponunt. Primo singularis status excellentia. scō diuiti arū opulētia Primū ibi Dō quidā. scdm ibi. erat dives. Dec aūt secūda ps adhuc in duas diuidit Prio

em ꝓponuntur nobis diuitie dei
in generali · scō in spāli · secū
dū ibi · ⁊ induebat purpura ⁊c
In q̄ parte tria genera diuitiarū
ꝓponunt · scz merita siue passio
nis cū dicit · Induebat purpu
ra · merita puritatis cū subiungi
tur · et bisso · merita actōnis cuz
cludit · et epulabatur quoti
die splendide Juxta illud iob ·
Meus cibus est vt faciā voluntā
tez patris mei qui in celis est Di
camus ergo hō quidā erat dives
Quis est iste homo nisi de q̄ dicit
ꝓpha · Et homo est et quis cog
noscet eum ℣ Qui deus
est quidā homo ꝓpter status sui
excellentiā · quia in omnibus ho
minibus qui sunt · fuerūt · ⁊ erūt
non habebit similē neq; parem ·
Et hoc ꝓpter quinq; causas · scz
ꝓpter pcā immunitatē · cōiunctā
diuinitatē · omniū virtutū ⁊ gra
tia ꝙ pfectibilitatē · virgineam
natiuitatē · essentialem sanctitatē
In quibo quinq; ab omnibo ho
minibo est diuisus Nā de primo
dicit psa · liij · Qui pccm non fe
cit · nec est inuentus dolus in ore
eius · De secūdo iterū ꝓpha · Ec
ce veniet de? et hō · De tercio ecā
xxviij · In me oīs grā vite ⁊ vir
tutis · Jtē col · ij · In ipso sunt oēs
thesauri sapie ⁊ scie absconditi ·
De quarto psa · vij · Ecce virgo
cipiet ⁊ pariet filiuz · De q̄nto
ite ꝙ col · ij · In ipso habitat oīs
plenitudo diuinitatis corpalit ·
Dic ego hō singularis vt supmā
⁊ pfectā ditia ꝙ copiā thesauri
zaret induebat purpura passio
nis · bisso innocentie · ⁊ epulaba
tur quotidie splendide oportās
cumulū supme actōnis R.
Ad ℣ Veꝙ qz vt ait ps Mirabi
lis facta est scia hec ⁊a deo sor
tata · vt ad eā ptingere nō possi
mus · ideo quatuor diuitie nob
possibiles ꝓposite sūt in scriptu
ra · quas qui cōsequi veracit est
in deū dives scz pura scia · meri
to ꝙ copia · virtutū opulēcia · dei
pfētia · Prime diuitie ꝙ pmiam ·
secūde ꝙ opatiois diligētiā · ter
cie per sui otrarij resistētiā · qrte
ꝙ pdcōꝙ triū ofluentiā veraciter
acquirunt · Quō autē ꝙ pmiam
ad purā conscīām veniam? docet
ber? d · Ascēdat homo ad tribu
nal mētis siue vt audiat causaz p
prie vite siue · sedeat ratio iudi
cās · stet accusatrix cōscia · assit
testis memoria · timor carnifex ·
Et sic quicqd rōni tanqz iudici
presētatū fuerit · ꝙ timore tanqz
p carnificez mactet mortificet ⁊
pemit? amichilet · Dicq; meōria
discurrēs dicat singulis vicijs et
pcās illd ione · v Qd ē opus tuū
q̄ terra · q̄ vadis · vñ venis · ex q̄
ꝓpo es tu? Et q̄cqd inuētū fue
rit qd vulnēt conscīam · qd inq̄nz
meōriā · suo loco · suo tpe non re
maneat ipuitū · hoc tā diu agēdū
donec spūs scūs introitū inuitat
spūi nrō vt r̄quiescat a laboribo

fuis dicens nobis sp̃aliter quod
marie magdalene fuit dict̃ cor
poraliter. Dimissa sunt tibi pec
cata tua. purgãs a scopans con
scientiã ab oibus imũdicijs pec
catoꝝ. Quõ autẽ hoc fieri possit
mouet bernard? questionẽ a illã
soluit dicẽs. Quõ a memoria no
stra excidet vita nrã. membrana
tenuis atramentũ forte imbibit.
quo pacto vltra delebit. si erade
re voluero ãte scindetur pellis q̃z
littera deleatur. Attamen vnus
est qui potest deus cui nichil im
possibile nichil difficile est Ope
rat enim diuina miseratio vt pcã
que prius merant in memoria et
inficiebant. postea quidem sint i
ea sed nullatenus eã decolerent.
quatenus sic memoretur anima
peccati sui sicut alieni. ecce enim
a mea peccata a aliena in memo
ria habeo. sed mea inquinant. a
liena non nocent Cur hoc nisi q
hec imputãda timeo sed ñ illa?
Itaq; si fieri potest vt mea quo
q; iam non imputãda presumã
nec mea nocebunt pmo a coope
rantur in bonum vt gratias agã
a deuotus existam ei qui remisit
De hijs diuitijs dicit ecã. xiij.
Bona est substantia cui non ẽ
peccm̃ in conscientia. Item pro
uerb. Thesaurus desiderabilis ẽ
in tabernaculo viri iusti. per ta
bernaculum hoc conscientiaz de
signans. Et Secunduz
genus diuitiarum consistit in cu
mulo meritorum que diuitie tan
to amplius augmentantur quã
to merita cumulãtur. Et ideo vt
de hijs diuitijs magnum cumulũ
comportemus triplex sunt exer
citio acquirende. Debemus em̃
operari frequenter. sapienter. di
ligenter Nã de primo dicit ecã.
ix. Quodcunq; potest manus
tua facere instanter operaẽ. quia
nec opus. nec racõ. nec sapiẽtia
nec scientia erunt apud inferos
quo tu pperas Item ecã. xl. Ma
ne semina semen tuum a vespere
non cesset manus tua. quia mer
ces erit operi tuo. Dnic bern?.
Nulla vnq̃z seruũ dei iuemat nõ
dico dies. sed nec hora nisi vel in
exercitij labore. vel proficiendi
studio. vel in experiẽtie dulcedi
ne. vel fruẽdi gaudio. Secũdo
opera nostra tractemus sapiẽter.
vt fideliter caueamus ne aliquid
irrepserit quod sit fedum. ne bo
nis nostris operib? peccata mor
tifera misceamus. Dnic leuit.
xix. Non seres agrum tuum di
uerso semine. quia vn? edificãs
a alius destruẽs quid prodest ni
si laboꝝ? Vnus orans a vn? ma
ledicens cuius vocem exaudit de
us? Ecã. Qui i vno peccauerit
multa bona perdet. Cui cõsonat
iacob. ij. Quicunq; totam legẽ
seruauerit offendit in vno fact?
est omnium reus. Quia vt ait a
postolus Modicum fermenti to
tam massam corrumpit.

Vtrum facíamus opera nostra diligenter · quod tunc fit? si ex nobiliori subiecto · nobiliori affectu · in nobiliori obiecto opera nostra fáamus Quomō autem ex nobiliori subiecto mā fiunt opera facienda · sciendum q tria sunt genera rerum · ex quibus omne bonū quod agimus habet ortuz · scz res · corpus · ⁊ anima Ex rebus ergo bonum agimus elemosinam largiendo · ex corpore bonum agimus ipsum in dei seruitio constringēdo · ex anima bonum agimus intima vi deum contemplando · Ex nobiliori ergo subiecto nobiliora opera bñt ortum Ex quo liquet q ea que ex anima fiunt nobiliora sūt q̄z de rebus vel corpore exhibentur Dinc bern? · Nullum dignius ⁊ vtilius exercitium est homini q̄z in eo quod melius habet · ⁊ m q̄ ceteris aiāntibus ⁊ ceteris partibus suis preeminet que est mēs siue animus rationalis · Ex quibus liquet q contemplatio quia surgit ex nobiliori subiecto nobilior est qualibet actione · Dē cundo agenda sunt opera nostra si ditari volum? ex nobiliori affectu · id est deuotione Est em affectus siue deuotio ctritionis et hec bona est · ⁊ est affectus grārū actōis ⁊ hic melior · ⁊ iterum affectus dilectionis quo solum deo placere cupimus · ⁊ hic est nobilissimus inter omnes In quo affectu si opera nostra fámus erunt nobiliora · quia ex affectu surgūt nobiliori · Ad quā deuotionē nos hortat aplūs cum dicit · Omnia que cūq facitis ad laudē ⁊ gloriā dei facite · Ergo opera mā fiunt nobilitāda ex nobili obiecto · Sunt em opera q̄ fáms vt peccata remittant · alia vt homines exerceantur · alia vt gras actōnes agant · alia vt celi gaudia acquirantur · ꝫ optima sūt q̄ in solū deū libere deriuātur · Dinc bern? · Mentem vel animo cum cetera pars hominis regēda sit subdita · nec dignius ē ad querendū aliquid · nec dulcius ad inueniendum · nec vtilius ad habendū q̄z qđ solam mentez superminet quod est deus · Nobilius ergo obiectum in quod aia potest agere id solum est qđ sup illam est quod est deus Anima em cum rationē medij teneat habens omia creata sub se · ⁊ solum deum supra se · quotiens agit ea que sub se sunt incuruatur et degenerat · si vero agit in id quod supra se est eleuatur ⁊ per consequens nobilitatur · Dinc bern? iterum dicit · A deo ⁊ ad deū conditus est animus rationalis · vt ad ipsum sit conuersio eius vt sit ipse solum bonuz eius · quia ad imaginē et similitudinē eius conditus est Et ideo q̄z diu hic viuitur quantū propius p̄t accedat ad deū similitudie a q̄ sola discedit

Suadeo tibi emẽ aurũ ignitũ vt locuples fias · qđ vt de caritate itellig aſ additũ ẽ ignitũ · ℣ Cur aũt caritas ꝑ ceteris virtutibus nos faḉat ditiores ideo eſt · qz ſicut deꝰ vnũ ſimplex ⁊ pfectiſſimũ bonũ eſt oia in ſe bõ cõtinẽs · ita caritaſ eſt vtuſ oĩm vtutũ plenitudinẽ in ſe ꝯtinẽs · Vꝫ ꝑ diuerſos effectꝰ ex diuerſis cauſis illatis · quibꝰ ſe vel ad bonũ extẽdit · vel ꝯtra malũ oppoit diuerſa ſortiſ noia Cũ ergo caritaſ ſe extẽdit ad diligẽdũ deũ ⁊ ꝓxim waſ dilectõ · id eſt duorũ ligatio · cũ aũt ꝓxi miſerie cõpatiſ eſt mia · cũ vero bono eiꝰ ogaudet ẽ cõgratulatio · ſed dum diuerſa ꝑ deũ cõmittẽ tolerat waſ patientia · cũ bñfaḉt odiẽtibꝰ đr Benigmitaſ · cũ vero nõ extollit erit huilitas · cũ obtẽperat ſupioribꝰ erit obia · cũ execraſ turpia erit caſtitas · cũ reſecat ſuperflua erit ſobietas · cũ diuitias abiḉt erit pauptas · ⁊ ſic de reliqs Ex qbꝰ liquet qꝫ hita caritate omnia habentur De hijs diuitijs đr ecã · xliij Vñ vomieꝰ diuites in vtute pulcritudiꝭ ſtudiũ hñtes Greg · Vé diuitie nõ opeꝰ ſꝫ vtutes ſũt · ℣ Quartũ genꝰ diuitiaꝝ in dei conſiſtit ꝑſẽtia q̃ ſolo hito oia bona pleniſſiẽ ⁊ potiſſime poſſidẽt · Dic ei đr thob · x · Oia ſit i te vno hñtes te nõ debuimuſ diſſere a nob Das aũt ditiaſ dñs tũc conſequimur · cũ i vocreum

v

diẽ diſſimilitudie · vt ſit hic ſanctus ſicut ille ſãctus eſt · in futuro vero btũs ſicut ille btũs eſt · Doc ergo ſoluz magnum bonũ magnus ⁊ bonus animus ſuſcipit ⁊ miraſ · ⁊ affectat qđ ſupra ipſum eſt · ⁊ adhærere feſtinat go dicens Michi adhærẽ deo bonũ eſt ponẽ in ſolo deo ſpem meam · De hoc genere diuitiaꝝ dicitur puer · x · Manus fortiuz diuitias parat A quibus etiã cõmẽda tur virgo maria · Prouer · xxxi cum đr Multe filie congregauerũt diuitias · tu vero ſupgreſſa es vniuerſas · De quibꝰ eccã · xl · Vita operarij ſufficientis ſibi odulcorabiſ · ⁊ in ea inuenies theſaurũ ſcz merito ꝝ · ℣ Terãuz genus diuitiarũ cõſiſtit in vtutum opulẽtia · A quibꝰ tãto erimus ditiores quãto vtutes cõportabimus nobiliores · Que autẽ nos efficiant ditiores ex vtutuz effectꝰ apparebit · Dicit ei bern? · Huilitas hoiem deo ſubiḉit · iuſtitia deducit · obedientia conducit · pax perducit · patiẽtia mtrodu ḉit · puritas iũgit · caritas vnit · Inſ quos affectꝰ caritatis affectus vnio ſcz nobilior inuenit · et ideo conſequẽs eſt q̃ eadẽ vtus faḉat ꝑ ceteris ditiores · Propter qđ etiã auri noie appellaſ · qz ſicut aurũ omẽ metallũ nobilitat ſic caritas nobilitat omẽ opus · Propter qđ opus đr apoc · iij ·

conscientie nostre priores diuiti
congregant · que cū acquisite a
mīā rationalē renouauerint · et
ipsā dei ymagiēz bene informaue
rint · tunc deus videns suam simi
litudinē vltra se otinere non pote
rit · ꝫ per viam amoris infundēs
se ruit in amplexus · Et hoc est
qđ ait bern⁹ · Cū voluntas eo ꝑ
fiat vt amor fiat otinuo per viaz
amoris ifundit se spūs scūs om
nia viuificans · ex cuius presenti
a oia innouant · quia voluntas
erit amor · intellectus vero cōtē
platio · memoria autez sapia · et
tunc de homine bene agitur · ą tā
tummodo in memoria abundan
tie suauitatis dei exultatur · iubi
latur · ą vere sentit de dño in ho
nitate eius · De hijs dimitijs dr
B ēn · Modicū habuisti anteq̄z
venirem ad te · ą nūc diues effe
ctus es · dixit deus ad aiam · be
nedixit q̄z tibi deus ad introituz
meū · Quō aūt hec diuitie acqui
rent talit est videndum · ¶ V
Deus vnc? ipsi aie oēs suas
diuitias ei omunicat · tam eas q̄s
ex parte diuinitatis ab et no ha
buit q̄z ex humanitate in tpe ac
quisiuit · Nā ex pte diuinitatis
ptiapat aie scē pris potentiam ·
vt aia potens fiat · a filio sapiam
vt sapiens fiat · a spū scō homta
tē ą clemētiā · vt bona et clemēs
fiat · Nā de potentia pris aie par
tiapata dixit apl's ad phil · v ·
Omnia possum in eo qui me con
fortat · Qđ exponens bern⁹ di.
Oia possibilia sunt intuenti sup
eū qui oia potest · mil em oipoti
tiaz dei reddit clariorē q̄z q̄ om
nipotentes fiat omēs qui sperāt
in eum · Tunc aūt omnipotētes
diamur q̄n omnia que possum?
faciamus · quia vltra posse nostrū
deus nichil penitus vult a nobis?
De sapientia autē partiapata a
filio dicit bern⁹ Si sensero mihi
aperiri sensū vt intelligam scrip
turas aut sermonē sapie q̄si ex in
timis ebulire · aut infuso lumine
desuper reuelari misteria · aut cer
te expandi michi quasi largissi
mum quoddā celi gremiū · aut be
riores desursū influere animo me
ditationū ymbres · nō ambigo
sponsum adesse · verbi siquidem
hec opie sunt · ą omnia de plei
tudine eius ista acapimus Hāc
ergo sapientiā aia scā a filio sci
ater acapit · cū singula sibi sapi
unt prout sunt · De homitate āt
ptiapata a spū scō dicit aug⁹ ·
Spūs scūs qui dulcis est vnctō
in omi pressura etiā contra aduer
sarios hominem benignum ą piū
facit · Ex parte āt humanitatis
omnem laborem · fidorez · dolorē
mortis horrorem · ą omnia alia q̄
xpūs in carne sustinuit aie sācte
cōmunicat Ex quibus oibus aia
diuitias cōgregat multas nimis
Dic bernarde? Mea est passio
quia pro me facta · nec inops sū
meriti q̄z diu ille cumulus mihi

manet ꝓ similiter ex gratia huiꝰ vnionis omnia bona anime quibuscunq; exercitijs acquisita de us participat. Ex cuius participatione eadem omnia nobilitantur emendantur ⁊ sanctificant. Vt deus sic vnitus veraciter dicere possit anime sancte illud iob. Omnia mea tua sunt. et omnia tua mea. Cui gratie anima non ingrata respondet illud cant. Dilectus meus michi cum ombus suis. et ego illi cum omibus meis. Ad quam gratiaz nos perducat largitor omnium grārum.

Eodē die. Sermo tercius. De tribus generibus diuituz et pauperum. Sermo. lij.

Homo quidā erat diues Luc. xvi. Diues iste de tribus reprehenditur. de quibus etiā moderni diuites reprehendi pñt. scz de vanitate in vestiendo. de gulositate in edēdo. de impietate in non miserendo Econuerso pauper de trib? commēdatur. de humilitate ante ianuaz iacendo. de famis cruciatione medianam patiendo. de patienti perpessione pie sufferendo. Occasiōe ergo huius diuitis et pauperis aliqua de statu diuitum et pauperum differemuꝰ. Ad quod notandum ꝙ in iheremia legitur. ⁊ q̄r sexti Reg vltimo. ꝙ nabugodonosor cum cepisset iheruſalez per nabuzardam principem succendit eam et totum murum destruxit per circuitum. et tulit tam de diuitibus q̄z de pauperibus secum in babilonem. ac de vtriſq; reliquit in terra sua aliquos. sed de diuitibus paucissimos reliquit. de pauperibus autem plures dimisit in terra sua. Ad moralē sensum. Nabugodonosor significat diabolum. qui ihēm id est ecclesiam et fidelē animam vicijs multimodiꝭ succendit per se et per suos. totum murum. glosa. intētionem orationis et virtutum studia per circuitum destruxit. multumq; populum ex ea capit. ac secum in babilonez id est in eternam confusionez ducit. et hoc tā de diuitibus q̄z de pauperibus. plures tamen reliquit de pauperibus. Psalmista. Tibi derelictus est pauper Licet enim multi diuites damnentur et pauperes saluentur. tamen non omnes. Alioquin dauid ezechias abraham. et pene omnes patres veteriꝭ testamēti non essent saluati. et iudas pauper qui paupertate inductus xp̄m vendidit vt vxori et filijs subueniret nō eēt damnatus. Vnde sciendū ꝙ tria genera sunt diuitum. et tria genera pauperum Primum genus diuituz dānat. secūdū saluat. tercium mlta glia i celo p̄ ceteris scis sublimat. Sicut de pauperibus ē sciēdū. Ipōz diuitū qui

damnantur tria sūt genera. Pri
mi qui diuitias possident male ac
qsitas. scz p vsurā. rapinaz. fur
tū. vel quocunqz modo iniuste
lucrando. vel etiam iniuste ab a
lio ꝯquisitas. vtpote a suis pro
genitoribus scienter retinendo.
De hijs dicāt per ꝓphām. Ve q̄
multiplicat non suā Ecā. Si di
ues fueris nō eris inmunis a deli
cto. Idē Dedit ei de? diuitias.
et hec est pars eius. Lucas. Ve
vobis diuitibꝰ qui habetis hic cō
solationē vrām. Idem. Ve vō
qui saturati estis. quia esurietis
Ysa. Ve vobis qui coniungitis
domū ad domū. agrum agro co
pulatis. nūq̄d soli habitatis in
per terrā? ¶ Secūdi diuites? ma
li sunt. qui scz male expendunt
res suas quas iuste acquisierūt.
vel iure hereditario iuste posse de
runt. scz in luxuria. potacōibꝰ.
ꝯmessationibꝰ. superbia. vanita
te vestiū. sicut hic diues de quo
nō legitur q̄ diuitias suas male
acquisierit. sed male expēderit.
quia induebat purpura. bysso
et epulabatur quotidie splendi
de p carnis delectatione. ¶ Ter
cij diuites mali sunt qui nec ma
le acquisierūt nec male expēdūt
ꝫ male retinent. non subuenīūt
pauperibus. ex mḡna auaritia
nō sibi nec alijs quicq̄z bonī faci
entes. tales faciunt contra opera
misericordie. De quib? ysayas
Frange esurienti panē tuū. et e
genos vagos deduc in domū tu
am. cū videris nudū operi eum.
Thob. Elemosina a morte libe
rat. et ipa ē q̄ purgat peca. faciē
inuenire misericordiā. vitā eter
nā. Vñ dns. Thesaurizate vob
thesauros in celo Matth. v. Bea
ti pauperes spū qm ipsoꝝ est reg
nū celoꝝ. Dns dedit pauperibus
regnum. tibi autē o diues et aua
re dedit pecuniam. vt illō a pau
peribꝰ valeas ꝯparare. Ambro.
Pascе morientē. si non pauisti
occidisti. Aug?. O q̄z stultus
est qui deo non mutuat pecuniā
suam pro tali precio p quo mu
tuaret eam iudeo Dēs istos diui
tes nabugodonozor ducat secuz
in babilonē. ¶ Tercūdi
diuites sūt qui saluant qui tātū
studēt bona iusta ꝯquirere. nec
quicq̄z iniuste habere vellēt. et
eadē iusta bona sua nō in superbia
vel etiā in superfluitate expēdūt.
ꝫ sibi et suis pueris neccia studēt
acquirere. et hoc ꝑ sūm cum paupe
ribus xpi p suā possibilitate di
uidunt. consilio thobie. Si mul
tū tibi fuerit abundanter tribue.
si exiguum tibi fuerit etiā exigu
um libēter impartire. Talibꝰ ergo
dns cupit bñfacere de bonis suis
nō ei bona tpalia pcā sūt. sed
abusus eoꝝ. ¶ Tercij diuites?
sunt qui non tm saluāt. sed ma
gnam gloriam habebunt in celo
scz qui diuitias suas non pro se
nec pro suis parentibus. sed etiā

pro pauperibus xpi seruant et tenent · quib? siue diuitie magis oneri sunt q̃z honori · ⁊ cū habi tu diuitiarū pauperes sūt in xpō nō voluptuose nec delicāose viuē tes · ꝫ vt paūperes xpi · Vt iob dauid · thobias · gregoriꝰ · mar tinus · augustinus · De quibus diuitibus scriptū est · Beatus diues qui inuētus est sine macu lā · Istis nō minuit gloria eorū in celis ꝓpter gl'am eoꝝ tpalem sed potius auget · Vñ btūs dicā tur qui potuit transgredi ⁊ non ē fuit beſter que dicebat · Tu sciſ dñe quia abhominor signū super bie et glorie mee quod est super caput meū in diebus ostētatioiſ mee · ⁊ detestor illud quasi pan num menstruate · Tales omneſ nō amāt diuitias · ꝫ fructꝰ diui tiarū · ℣ Dicendum Dimiliter tria sunt genera pauperū quoruz pri mi damnantur · secundi saluāt · tercij magnū premiuz habent in celo Primi sūt q̃ impatientē susti nent suas paupertates maledicē tes ⁊ interdū blasphemātes deū · ac si eoꝝ sit villicus Item illi q̃ſ eoꝝ paupertas iclinat ad sectā da lucra iniusta ⁊ paruа vt g̃mi na ⁊ huiusmodi furātes ⁊ rapiē tes · ꝑ dolose quocūq̃ mō pñt cō quirētes inuidētes alijs diuitibo · et qui peccato lucrant vt meretri ces · hij tales maledī sūt · Trāſi bunt enī de paupertate in paup tatem · de miseria in miseriam · Vnde cum dñs beatificauit pau peres adiecit spiritu · p hoc segre gans beatos pauperes spiritu ab istis qui non sunt beati sed male dicti · O pauper ideo deus nō de dit tibi diuitias in hoc mundo vt daret tibi veras diuitias i eternū in celo mansuras · Sed diceres · libenter facerē elemosinas vt per diuitias cumulum meritorum ac quirerem sicut alij · Respondeo tibi · Dis tantum volūtarie pau per · dico tibi si calicez aque frigi de nomine elemosine dederis tan tum mereris quantū diues si mul tum dederit · Vnde illa vidua cu angelica a dño plus commenda tur ꝓ oblatiōe duorum minu torum q̃z omnes alij diuites qui multum offerebant · Vnde greg Cor non sub stantiam pensat de us · nec perpēdit deus quantum in eius sacrificio sed ex quanto offeratur · Item · Añ dei oculoſ nunq̃z est vacua manus a mune ra si fuerit archa cordis repleta bona voluntate · Regnum enim celorum tantum valet quantum habes Valuit naimq̃ petro ⁊ an dree rethe · zacheo dimidium bo norum suoruz · valuit vidue du obus minutis · valuit alteri domi no in euangelio testante calicē aque frigide Vnde beat? aug? · dicit · Nihil vilius cū emit · ⁊ mi carius cū possidet Nos ergo pau pes prios ipatientes nimurātes in

iusta lucra sectantes nabugodo
nosor secū ducāt de pauperta
te in pauptatē · ō miseria in miſe
riam · De hijs per ezechielē dicā
tur · Pauperis non miserebitur i
extremo · Itē qui vellent esse di
uites etiā ō male acquisito si pos
sent scz furto · fraude · vsura · ta
les damnantur pro mala volun
tate · quia faciūt contra illud · nō
concupiscas rem proximi tui ·
¶ Secundi pauperes saluātur
qui patienter ferunt paupertatē
suam tū vellent esse diuites si nō
esset hoc contra voluntatem dei ·
Verū quia vult deus eos eē pau
peres de necessitate faciunt virtu
tem · a necessitatem commutant
in voluntatē · De hijs dicit ysa ·
Pauperum suorum miserebitur
deus · Hern? · Spero apud di
uine volūtatis misericordiā hāc
ipsā siue afflictionis miseriaz eis
profuturam · ¶ Tercij paupe
res non tantum saluantur · ꝫ ma
gnā habebunt gloriam in celo ·
et sunt hij qui voluntarie paupe
res sunt a libenter · De hijs dns
math̄ · v · Beati pauperes spū ·
quīa ipsorum est regnum celorū ·
Dij gaudentes pauperes sunt ·
sperantes quantum se super terrā
ꝺformiores deo faciunt per pau
pertatem · tāto ei in celo erunt vi
ciniores · Vñ paulus · Si cōpa
timur scz in sufferentia pauper
tatis · etiā conregnabimus scz in
abundantia celestis gle a digni
tatis · De hac paupertate volū
taria dicit hern? · Dulce sit homi
cohumiliari sūme maiestati · con
pauperari dei filio · diuine sapie
conformari Ad hanc monz nos
apls dicēs Hoc sentite in vobis
quod et in xpō ihesu · ¶ C
Est autez paupertas amplectē
da ꝓpter tres causas · Primo vt
dño conformemur · Secō vt per
paupertatem beatificemur · Ter
cio vt in iudicio nō iudicemur ·
vel vt ea eternum regnum merce
mur · ¶ Primo quia deus eam
in se scificauit · Apls · Cum di
ues esset ꝓpter nos pauper fact?
est · vt nos illius inopia diuites
essemus · Hern? · Omniz bono
rum eterna in celis affluētia sup
petebat · sed paupertas non iue
niatur in eis · Dolro in terris ab
undabat a superabundabat hec
speties · a nesciebat homo preti
um eius Hanc itaqz dei filius cō
cupiscens descendit vt eam sibi
eligeret · et nobis sua estimatiōe
faceret preciosam Idem Descen
dit ab inenarrabilibus celi diuiti
is veniens in mundum · nec istas
qualescunqz diuitias habere vo
luit · sed in tanta paupertate ve
nit vt natus continuo poneretur
in presepio · quia nō erat ei locꝰ
in diuersorio · a vere mgna abu
sio a magna inimis vt diues velit
esse vermiculus vilis · ꝓpter quē
diues deus maiestatis voluit esse
paup · Vt ergo deo conformem

qui pauper fuit · et omnes suos electos ⁊ dilectos vt mātrē suā et ap̄los voluit pauper̄ esse pau pertatē āplectamur · ¶ Secun do āplectenda est paupertas vt in terra btificemur · Vñ dñs Be ati paupes spū · Beati ergo pauperes ex sententia veritatis q̄ nec fallit nec fallit · Vnd dñs cuidam hanc beatitudinē cupiē ti dixit Si vis perfectus esse va de ⁊ vende omia que habes ⁊c · Aug⁹ · O quāta insania hominū qui beatitudinez pauptatis quā veritas que fallere non potest tā in se fusc̄ipiens q̄z verbo magni ficant fugiunt · ⁊ periculosissimā pestem diuitiarū qua plerique nō modo morte corporali ꝫ eterna moriunt̄ · tāto desiderio āplectū tur · precipitātes se in mortē eter nam voluntarie et beatitudinem fugiūt q̄ est eterna vita · ¶ Ter cio amplectenda est paupertas vt in iudicio non iudicemur Vñ matb̄ · cum dixissemus petr⁹ · Ecce nos reliquimus omnia ⁊ secuti su mus te · q̄d ergo erit nobis ¶ Re spondit ih̄us Amen dico vobis q̄ vos qui reliquistis oia ⁊ secuti estis me sedebitis super sedes iu dicantes duodecim tribus israhel Bernardus · O quanta gloriā pauperū qui nudū sequūt xp̄m qui non solum nō timent iudica ri · sed sessuri cū xp̄o iudicant to tū mundū · Vel tercio amplectē da est paupertas · vt per eaz se cure regnum celoz̄ mereamur · Vñ dñs · Beati pauperes spū · quī ipsorum est regnum celorū · Aug⁹ · Si vis regnū celorū possi dere · amplectere paupertatē et tuū erit · Dec enī est via ⁊ non a lia per quam itur ad deum Reg num celoz̄ vim patitur · et violē ti id est pauperes rapiunt illud · Item · Non em̄ paupertas vtus reputatur sed paupertatis amor Sed sunt alij pauperes eo tamē pacto vt nil eis desit · de quibus dicit bernardus · Pauperes esse volumus sine defectu · humiles si ne despectu ·

Dīma secūda Sermo primus · De quinq̄ exercitijs quibus it̄ ad caritatē · Sermo · lij ·

QVi nō diligit manet in morte Joh̄ · iij · Cum se cundum augustinuz di lectō sit vita anime sicut anima vita est corporis · ideo qui non habet dilectionem non habet vi tam · qui autem non habet vitaz manet i morte · ergo a primo ad vltimum qui non diligit mortu us est · Etiam hoc est verum q̄n tum ad actus meritorios · Spi ritualiter enim mortuus est etiā si viuat vita corpali Et est simi litudo siue portio nō inconuenies Quia sicut mortuus corpe nō pt

moueri in actum corporalez · sic nec mortuus spūaliter in actus meritorios potest ire Displicēs em̄ non potest quicq̄z facere nec act⁹ deo placitos exercere Quia ergo dilect⁹ vita est anime quā omnis creatura desiderat · que nolens et volens mortem refugit et vitam desiderat · ideo de hac dilectione tanq̄z de vita anime quatuor per ordinem sunt dicenda · primo videlicez quid sit dilect⁹ · secūdo quibus passibus ad eam veniamus⁹ · tercio de dilectionis diuersitate · quarto de eius pfectibus siue gradibus · ¶ D

¶Resumendo ergo primum videlicet quid sit dilect⁹ bernard⁹ pulchram descriptionē ponit ita dicens · Dilectio est magna voluntas⁹ deo seruiendi · dulc⁹ affectus deo placendi · feruētissimuz desiderium deo fruendi · Dec descriptio transit ab ymo statu imapientium quibusdam passibo profitientium vsq̄ ad supremū statū perfectorum Cum em̄ dicatur · Dilectio est magna volūtas deo seruiendi · in hoc tangit⁹ status imapientium qui magna voluntate in principio conuersionis imapiunt deo seruire De quibus⁹ dicat bern⁹ · Deuotio imapiētium in impetu suo nōnunq̄z pretendit precedere rectorē suuz corpus videlicet · Propter quod iugum obediētie per qd̄ refrenent⁹ talibus imponitur ne impetuose agentes destruant corpus suum Cum vero subiugit⁹ dulcis affectus deo placendi · tangitur status proficientium qui est medi⁹ inter imapientes et perfectos · q̄ quidē dulcis affectus tunc saluabriter agit⁹ cum in dei seruitio imapim⁹ delectari · adeo vt nec pter gehenne metum nec cumulū meritorum nec vllo alio nostro fructu · ꝫ pter sola⁹ dulcedine⁹ quasi xpi exercitio experimur · ⁊ pter solum dei beneplacitū exercitijs spiritalibus fatigamur · de seruitut⁹ nr̄e debito nihil pemitus obmittentes⁹ · De hoc statu proficientiū dicit bernard⁹ · Do lis medijs id est proficientibus mellitas quasdā sorbiunculas⁹ caritat⁹ vt illis interim pro sui teneritudine contēti sint adiudicamus · Ipsa est em̄ caritas que recte in medio ferculo salomonis strata describitur · quia eius suauitas nec imapientibus presto e prohibente timore · nec in perfectis est pre abundantiori dulcedine contemplationis · Cum vero tercio concludit⁹ in predā descriptione feruentissimum desideriū fruendi deo status⁹ perfectorum exprimitur · qui medullitus iflāmati et in amore liquefacti totis ex ipatienti desiderio dicunt illis ps̄ · Quid michi est in celo ⁊ a te quid volui super terrā · defeāt ca ro mea ⁊ cor meum deus cordis mei ⁊ pars mea deus in eternum

Ac si dicat Terrã vilipendendo ce
lũ nõ desidero · corpus nõ curo ·
sed te solũ deũ cui? vultu frui desi
dero meternũ Dos tres gd? dilcõ
mis ber · tribo noibo appellat di
cẽ? Volũtas cũ surſũ tendit sicut
ignis ad locũ suum ꝛ mouet ad
altiora amor est · cum autẽ ꝓmo
uet ꝛ lactat per grãm occurrẽtẽ
siue succurrẽtẽ dilectio ẽ qz duo
ꝛligatio dicit sciz hominis labo
rãtis ꝛ dei succurrẽtis · cum vero
apprehẽdit tenz fruit caritas ẽ ·
que quasi cara vnio dicit · sicut e
ñi dilcõ duo ligat ꝛ ꝯiungit · sic
caritas duo vnit Expedito ergo
vno mẽbro desc̃ptiõis viz dilcõ
nis cũ suis expositioibo Secũdo
videndũ est quibo passib? siue ex
eritꝭ ad dilectionẽ veniam? ·
scienti enim bonum ꝛ nõ facienti
pccm est illi Quid em̃ ꝓderit sci
re bonũ si nõ quib? exercitꝭs ad
hoc bonũ peruenire licet informẽ
mur? ¶ F ~ Dũt ãt quinq;
exercitia qbus itur ad caritatem
Plena viz de suo contrario pur
gatio · sumpsi? ise collectio · colle
cte caritatis eleuatio · eleuate ca
ritatis circa deum ꝛ eius beneficia
meditatio · bonorum operũ mul
tiplicatio Primũ ergo ad carita
tẽ necessariũ est contrarij purga
gatio Ad quã cõsequẽdã oz vt
fiat separatio a ꝯtrarijs dispõm
b? in subiecto q̃ fuit pcã Nã sic
aq̃ ignis est ꝯtraria ipz destruẽs
ꝛ extinguẽs sic pcã destruit ꝛ

extinguit caritatez · Vñ dñs in
euãgelio Ma · xxnn · Rñ super
hñdauit inq̃tas refrigescit cari
tas mltoz Qd bene figuratum
ẽ q̃rti Re · nij · de muliere vidua
q tm̃ de oleo grẽ recepit ꝗt vasa
vacua pitauit Sup qd vbum
dicit Her · Vñ frẽs mei tãta spi
ritalis grẽ inopiã videtis messe q̃
bus dã cũ alijs tãta copia exube
ret · pfecto cũ nec iops sit gratie
distributor ꝫ vbi vasa vacua ñ
sunt ibi stare oleuz necẽ ẽ Et q̃z
tomagis illc sciz terrenis delãtiom
b? euacuabit tãtomagis illc̃ iple
bit si multũ mltũ · si parũ pauz ·
qz nunquã ille cum istis misceri
poterũt meternuz Quidms Neo
duplici amorẽ pt ligari · Ad qd
signãdum nec prĩarcha aquam
repperit misi prius fodiendo pute
um terrã exhauriret · sic nec nos
aquam gratie inueniemus nisi pri
us omnem terremitatem exhauri
amus · ꝓpter quod tales putei vo
cati sunt putei viuentis vel viden
tis dei · qz tũc inapim? vere viuẽ
ꝛ videre cũ õnes terrenos affcũ?
de coꝛde exhauriñ? ¶ Secun
dũ ad caritatẽ in nob? strucndã
necessariũ est eiusdez caritatis in
se collão · vt viz õnẽ caritatez in
reb? creatis sparsã ꝛ diffusam ad
nos totlit retrabam? Ad qd mo
nem Ecã · xxx · Cõgrega ꝛ cõ
time coꝛ tuũ i scitate · qd est dice
re Si coꝛ tuũ per affectũ carita
tis sanctificare volueris congrega

Si

ipsum ⁊ cōlige sp̄sum ad di
uersa Vnde Deu. xxxvi. Dum
sanctificatus fuero in vobis con
gregabo vos ⁊ dum sanctificari
voluero in vobis necesse ē vt vos
congregē ⁊ colligam de diuersis
Quod Augustinus apertius in
sinuat ita dicens Qui caritatem
in corde suo desiderat construere
oz vt se ad se reuocet ⁊ colligat ⁊
congreget omnia sua sparsa. q̄d
qui facere neglexerit non poterit
construere caritatem Ex quorū
psona q̄rit ꝑpheta ita dicens
Sicut aqua effusus sum Et ide
o sequit Et dispersa sunt omnia
ossa mea. ossa que dura sūt mag
na merita ⁊ durabilia ⁊ fortes v̄
tutes sic pretās Vñ gen̄. xlix Ef
fusus es sicut aqua nō crescas .
Cur hoc? q̄ secūdū Ysaiā. An
gustū est stratū ita q̄ alter dei
dat. quod est dicere ex āgustia
cordis diuersi affectus in eo cre
scere nō p̄nt Hā sm Jacobū Qui
vult ee amicus huius seculi inimi
cus dei constituitur . Propt̄ q̄d
qui caritatem desiderat cor suum
ab his affectibus alienet

Terciū est collecte caritatis sur
sū eleuatio Anima enim ad ima
gīnē dei q̄ amor ē creata nō pote
rit nō amare. Inferi? ergo ab ō
nibo coartata vbi se diffundere
nō permittitur sursum leuet vt se
ar?i? exerceat in amato Q̄d per
ꝑphetā facere āmonem cū dr Y
ſa. Eleuaē eleuare. q̄d notabili

ē bis dr ꝓpter intellectū ⁊ affectū.
vt hec duo sil eleuent De q̄bus
ps Oculi mei sēper ad dñm. ocu
los intellectum ⁊ affectū volens
exprimere. Ap? Que sursū sunt
q̄rite per intellectus inuestigationez
que sursū sunt sapite per affectus i
flāmationē Et bene hec duo ele
uare iubemur q̄ affect? comen
surat? ē intellectui. q̄ quātus po
sum? de supernis per intellectū
cognoscē tātū affectamur ⁊ a
la Hā sm ber. Impossibile ē deū
cognoscē ⁊ nō amare ⁊ quātum
datū fuerit cognoscē tm̄ dabit? ⁊
amare Vñ Job. Si direxerit ho
ad deum cor suum spm̄ illi? ⁊ flatū
ad se trahz. q̄d est dicere Si intel
lectus ⁊ affect? sursuz eleuat inse
ri? dilatat. Vel q̄ mēs eleuata
si ocio torperet ⁊ se efficaciter nō ex
ercēret ato corrueret nec stare di
u possz . Q̄d ꝑpheta insinuat vbi
dicit Eleuās allisisti me. quē ca
suz cauere optabat Job cū dixit
Suspēdiū elegit aia mea. q̄ mi
si q̄s firmit̄ hereat in supernis sta
tim corruet ad terrena Ideo nece
ssariuz ē vt eleuata mens per me
ditationez se exerceat in diuinis

Quarto ergo ad caritatis in
nobis ostruēdaz necessariuz est
eleuate mentis aciem ad deum ⁊ eius
beneficia sedula meditatio. Dei
enim beneficia in corde hominis di
ligenter rememorata accendunt
quasi faculā caritatē Hoc exer
tium habebat ꝓpheta dicens.

Meditatio cordis mei in conspe
ctu tuo semper Aplus · Nostra
cõuersatio in celis ẽ Her · Felix
cui? meditatio in conspcũ dñi ẽ
qui semper in corde suo vlat dele
ctatiões illas dextre dñi · abñsi
fluẽ in nos ab oculis fui cordis
recedere nõ permittit · Talis inqz
Ad dei dilcõnẽ in nobis excitan
dã nutriendã augmentãdam mi
hil ita valet sicut beneficiorum e
ius freqẽs adiligẽs recordatio
Et subiugit · Cõsidera ergo ani
ma mea q õnia cũ oibo q spãli
a cũ aliquibus que singula sola
te paupertatis ẽ inopie misi de a
quod aliis ẽ negatum Ap? Vni
cuiqz nostr data est grã secun
dũ mẽsurã donationis cristi Ver
mõrlib? nõ cessat miõrs amisera
tor dñs recolere intelligere õm
a omni hominí impossibile ẽ · taz
infinita nob? tulit bona tñ · qd
precipuũ est maximũ a mẽoria
nã aliqliter nõ recedat Illa aũt
precipua inter oia dona maxia
sũt que in seipso per seipsũ no
bis cõtulit de? · que sũt tria · De
dit ãt seipsum nobis carnaliter i
humanitate ad redemptionem ·
In sacramento eucharistie sacra
mẽtaliter ad cõfortationez · aspi
ritualit ad sanctificationem Dri

mũ donũ recolim? in natiuitate ·
scdm in cena dñi · tercium in pẽ
thecoste · Dec dona super õnia
dona ita excellentissia sunt sicut
creator super creaturam · Quin
tum est bonorũ opez multiplica
tionẽ Ignis enim materialis extin
guit misi per appositionez ligno
rum continue fomentetur · Vnde
scriptũ est Pro · Vbi ligna nõ
fuerint ibi extinguet ignis Pro
uer · Nũquid lõ potest ignẽ ab
scondere in sinu suo? quasi dicat
vt non manifestet p operatio
nem Vnde Job · Si quis diligit
me sermonem meũ seruabit sciz
per exhibitionez operis Idẽ Si
precepta mea seruaueritis mane
bitis in dilcõe mea · Dicit enim
Gre · Probatio dilcõnis exhibiti
o ẽ operis Bonitas ãt opez qbo
carita? debet nutriri ostitit in qtu
or scz in pmpta leta voluntate
Vñ Ecã Bono animo gloriaz
redde deo In omni dato hilarem
fac vultũ tuũ · Nã vm Paulum
Dilarẽ datorẽ diligit de? Rui ẽ
nim grũmiẽs aturbulento animo
fuit deo h? obsequiuz non est g
tuz · Vñ Her · Ab õni creatura
exigit de? coacta seruitia a solo
vero homine ob ingenuitatẽ na
ture voluntaria vult seruitia · vt si
volens obsequatur digni? remune
ret · si vero nolit iusti? odẽpnet
Debdo ad bonitatẽ opis requritur
diligẽtia operãtis · vt viz ad om
nia opera sua lõ teneat apponẽ

diligentiam suam Petrus · Om
nem sollicitudinem vestrã projã
tes in eũ Paul⁹ Bonũ facientes
ex animo Terciũ est operis dif
ficultas Dicit enim pbus Omis
vtus est de bono adifficili Quar
tũ est intentio in deũ directa In
tẽtio enim nomen iponit operi vt
si intentio bona sit totũ opus bo
uum erit ¶ Tercio dicen
d⁹ est de caritatis diuersitate · vt
bona a malo · vtilis ab inutili eui
denti⁹ distinguat⁹ Est ãt triplex
amor terrenus animalis pudicus a
pacificus Terren⁹ est amor tpa
lium quo affectãtur auari Secũ
d⁹ animali⁹ est amor quem pse
quũtur carnales Tercius pudic⁹
a pacific⁹ ẽ quẽ sancti adeuoti ho
mines psequunt⁹ · per quem do
minus a que sunt dei diliguntur
Qui pudicus dicit⁹ ad drãm car
nalis qui nõ est pudicus sed im
purus · a pacificus ad drãm ter
reni qui nõ est pacificus · sed tu
multuosus Dos diuersos amoẽs
ber · declarat licet sub alijs nomi
nibo ita dicẽs Cũ amor declinat
in ea que carnis sũt concupia car
nis est · cuz icuriositatẽ seculi aua
ricia est · cum vero in deum cari
tas ¶ Quarto videndum
est de ascensorijs gradib⁹ in aõ
rem Quos ber · ita distinguit di
cẽs Tres sũt grad⁹ in amore dei ·
Amand⁹ est de⁹ dulciter sapient
fortiter Dulciter amat⁹ cũ diligit⁹
in carne cũ nesciam⁹ nisi ihesuz cri
stũ a hunc crucifixum Qñ tunc
deuote agitur cum tota carnis es⁹
dispensatio frequenti memoria
retinetur nostra nostra cõcutit me
dullitus tante miserationis dig
natio Cui⁹ deuotionis mensura ẽ
hec vt totuz cor illa suauitas oc
cupet a ab õni prauo amore ca
nalis illecebre faciat alienum · A
lioquin si carnis mee qualibet cã
guinitatẽ vel voluptatẽ forte pre
fero carni dñi mei · per quod
me minus implere contingat q̃
manens in carne vbo a exemplo
me docuit · nõne liquide ex hoc cõ
stat q̃ nequaquã toto corde dul
citer diligo · cũ id diuisuz balẽs
partem impendere videar carni e
ius a partez ad carnem propriã
intorquere · Ergo vt breuiter di
camus toto corde deum dulciter
diligimus cum omne quod blan
ditur de carne propria vel aliena
sacrosancte carnis amori postpo
nimus In hoc gradu stabat petr⁹
cum saluatorez a salutatione bu
mana generis retraberet dicens ·
Propicius tibi esto dñe non
fiet tibi hec · malens non saluari
q̃z ihesum cristum pati ·
¶ Secundus gradus est dili
gere sapienter · Iste gradus mg
ne est altitudinis a minis⁹ difficu
lem pollicetur ascensum · non at
tenditur hic nascentis vel itinera
tis dei cumulata deuotio · sed af
fectatur arca verbum in principio
apd deuz · qd ẽ sapia · veritas ·

iustitia sanctitas Paul? stabat in primo cum dixit Michi absit gloriari nisi in cruce dñi nostri ie su cristi Item nihil arbitror me scire nisi dominū nostrum iesum cristum ⁊ hunc crucifixum In se cundo stabat cū dixit . Quia si nouimus cristum secundū carnez sed iā nunc nō nouim? ¶ Ter ćus grad? ē amare fortit Fortit ās diligit q̄ cum necē fuerit cor pus ⁊ animā p fide saluatoris ex ponit Fortiter diligit q̄ ōmibus stit Dos tres gdus trāsfigurauit in se vt nos ita faciamus Dulcit nāq̄ dilexit cum carnem induit Sapienter q̄ culpam curauit . Fortiter quia p nobis mortez fu stinuit . hoc fac ⁊ viues . Quod nobis prestare dignet ⁊c

¶ Eodem die sermo secund? q̄ cena magna dicitur ꝓpter qua tuor

Sermo . lnj . L .

Homo quidaz fecit cenaz magnā Luce . xnij . In verbis hui? euangelij fit matim perstrictis quinq̄ intelli gūt scz prīo cene preparatio . se cūdo conuiuantiū inuitatio . tercio inuitatoruz excusatio . quarto ex cusatoruz reprobatio . quinto in troducti o aliorum Primū ibi . homo quidam fecit cenam mag nā Secūdū ibi . ⁊ misit seruum suum hora cene dicere inuitatis . Tercū ibi . rogo te habe me ex cusatū . Quartū ibi . q̄ nemo vi rorū illorū qui vocati sunt gusta būt cenā meā Quintū ibi Exi ć to in plateas ⁊c . ¶ Resumēdo ergo primum membrum . cene vi delicet preparationē tria per ordi nem sunt dicenda scz de cene di uersitate . de magnitudinis causa litate . de inuitantiū habilitate . Est ergo sciendū q̄ homo iste de quo scriptuz est . hō est quis cognoscet euz ? p? homo natus ē in ea . triplicē nobis cenā prepa rauit scz sacramentalem spūalez ⁊ eternalem De prima sc̄ptum ē i . Cor . xi . Cōuenientibo nobis in vnū iam nō est dñicam cenaz manducare . De secūda Apoca . iij . Ecce sto ad ostiū ⁊ pulso . si quis audierit vocem meam ⁊ ape ruerit mihi introibo ⁊ cenabo cuz eo ⁊ ipse mecum . De tercia cena dicit i presenti euāgelio Homo quidā fecit cenā magnam Et Apoca . xix Beati qui ad cenaz ag ni sunt vocati Prima cena est fru ctuosa . secunda est delicīosa . ter cia gaudiosa . sic ergo patet pri mū membrū scz cene dignitas ¶ M Secundo videndum est de magnitudinis cene causalitate id est quare dicit magna cena ⁊ propt ās causas Sunt āt quatu or cause ꝓpt quas dicūt ⁊ fūt oēs iste tres cene magne . Prīa cā est maxima caritas instituentis .

Secunda causa est maxim⁹ fructus recipientis Tercia causa est superhabundantia gratie continentis Quarta magnitudo felicitatis hanc refectionez consequentis Prima ergo causa cur dicatur magna cena hec est quia deus eam ex magna ⁊ maxima caritate instituit Si enim quelibet dei dona ⁊ beneficia ex caritate ei⁹ p fluunt consequens est vt maxia dona ex maxima eius dilāone p ueniant Vnde in institutiōne vnius istarum cenaruz dixit De siderio desideraui māducare vobiscum hoc pascha ·ps· Zelus domus mee comedit me ·i· comestibilē me fecit De secūda cena pz eius magna caritaſ qz ipse dicat Delicie mee sunt eē cum filijs hominum Quid enim in nobis deliciarum esse poterit nisi quia hoc eum ex magna ⁊ maxima eius dilectione delectat⁹ De tercia aūt cena q̄ ex magna caritate fit preparata patet per Ysa· Viuit dominus cuius igniculus est i syon ⁊ caminus in iherusalē· In hoc āt pz maxia eius caritas ·qz in ista rum cenaz institutiō e secūdum ber· nos preuenit preparat ⁊ remunerat Magna enim caritas eius claret in hoc q̄ nos preuenit ad has cenas donandū· maior q̄ p parat nos ad digne accipiēd· maxima q̄ nos conseruat donis suis ad nos remunerādum Ad Rō āt de⁹ ad nos hz valē mag nā caritatem pz ex tribus scz ex caritatis diuturnitate· sunptuus totalitate· Tercio ex communitate· Primum patet per Ysaiaz In caritate perpetua dilexi te ideo misericordia sempiterna miserti tui Diligit etiam nos sine fine Johā· Cum dilexisset suos vsq; in finem dilexit eos De totalitate fue dilectionis liquet scz pr̄e ⁊ filio ⁊ spū sancto· De pr̄e aplūs Propter nimiā caritatē q̄ dilexit nos deus pater vmgenitus suū filiū misit in mūdum Item· Sic deus dilexit mūdum ut· De filio liquet per Johannem· Maiorem caritatē nemo hz vt animā suā ponat q̄s p̄ amicis suis De spū scō septū ē Spē ē caritaſ ⁊ be mignitas i q̄ predestinati sumus ab eterno De hac totalitate dicit bern· Amat inēfitas amat et trinitas amat de⁹ ex se· qz tota trinitas si tñ totuz dici poterit vbi distributio ptiū nulla cadit Tercio pz e⁹ caritaſ ex maxia e⁹ coitate qz ōmia sua nob⁹ coicauit celestia ⁊ terrena diuina pariē ⁊ humana· de q̄b⁹ dicat ap⁹ De⁹ q̄ p̄o filio suo nō pepcit quō ñ ōma sit cū illo nob⁹ donauit Ad Se cūdo iste cene magne dicunt ex maxis fructibo p̄uenientibus ex eis Dria em̄ cena p̄ alijs infinitis fructib⁹ tres fructus operatur i nob⁹· quoz̄ duos ponit ber· di· Sacramentuz dñica corpis duo in nobis operat· vt viz sensum

mutiat ⁊ i grauioribus pcās tol
lat omino consensum Tercium
fructum ponit Bre. dicens Qui
a istud sacramentū dīna corpo
ris incaritate est maxima insti
tutū inde est ꝙ digne sumentes
inflammat ad caritatem · vñ do
minus Qui edunt me adhuc esu
rient ⁊ amplius desiderāt Simili
ter secūda cena tres fructus i no
bis operat̄ · facit enim nos cōtēp
nere omnia presētia · vnde Bre ·
Gustato spiritu ois desipit caro
Secūdo sūmo facit cordis affcū
desiderare celestia · vnde ber · Ani
ma que sel a domino didicit ⁊ ac
cepit intrare ad seipsā · ⁊ in mtis
suis dei presentiā suspirare · nesci
o an vel ipsā gehennam experiri
ad tempus horribiliuꝰ penalius
ve ducat q̄z p? gustatā semel b?
studij suauitatem repelli a diui
nis ⁊ exire denuo ad illecebras ⁊
molestias carnis Tercio dat dei
familiaritatē ꝯsequi · De qua di
cit ber · O q̄z mira dignatio homi
nem deum hr̄ppicium O q̄z inco
gitabilis hominis dignitas eē fa
miliarem deo ℣ Dance
nim familiaritatē multe alie ⁊tu
tes ⁊ gr̄ē consequunt̄ · vnde ber ·
Crebra dei visitatio dat familiari
tatē · familiaritas ausum · ausus
gustū · gustus famem · fames cō
temptum omnium aliorum · con
temptus ociuꝫ · ocium autē om
nium desiderabiliuꝫ facilem impe
trationem · Similiter tercia cena

tres in nobis fruct? operatur scz
de visione dei excellentissimaz vo
luptatē · voluptatis infinite firmi
ssimā securitatē · securitatis inter
minabilē eternitatem ℣ R
Tercia cā ꝓpt quā ista cena mag
na dicit̄ ꝓpter magnas ⁊ maxi
mas ⁊ innumerabiles grās quas
iste cene in se cōtinent · qd̄ patet
bit cenas singulas discurrendo ·
De pria cena dicit Albert? in tra
ctatu de missa Deus imēse maie
statis adeo se totuꝫ ad nos effu
dit ⁊ expendit ꝙ michil sui a no
bis contmuit Dedit ei nobis cor
p? suū ⁊ sāguinem animā ⁊ spm̄
⁊ deitatem Vnde de hac cena dicit̄
Ecā Est datū qd̄ nō est vtile
⁊ē datūc? retributio ē duplex ·
Datū em̄ mundi ē inutile michil
vtilitatis in se cōtinens · datuꝫ
āt b? cene ē vtile in duplicē remu
nerationem · qz ꝓficit in vite spiri
talis ꝯperdite restaurationem ·
⁊ ꝓficit etiā in redemptionē · Et
ibidē p? pauca subūgit̄ Est qui
multa redimit modico precio ⁊re
stituet ea in septuplū Modicuꝫ
enī ōr corp? dm̄ nō ꝙ modicum
sit ħ ꝙ sit imagne humilitatis ⁊
restituet ea in septuplū Dz em̄ i
se ex corpore dulcissimaz ptic̄pa
tionē · ex sāguine nr̄am sanctifica
tionem · ex aīa reconsiliationē ·
ex spū spirital̄ vite restauratoēz
ex diuinitate ōmis ⁊tutis perfec
tionē · ex ipo sac̄mto cristi recor
datioēm · ex mō p̄cipiēdi eterne

beatitudinis imaginē. Vñ de hoc corpore dñi dicit. Ecā. l. Quasi vas auri solidum ornatum ōm lapide pretioso. qz vt dicit dominꝰ Albertꝰ. Quicquid in ōmibꝰ sacramentis et virtutibꝰ ē sparsum in ḡtijs B colligit a totum simul in vna grā inuenit. Dicit ergo magna cena qz magnas grās. immo grās ōnes in se continet. Docet ēt pz in secūda cena qui est aduentus spōsi. nā benedictio diuine salutis cum eo. a vniuersa q̄ de ipso sunt affluūt delicijs. Vnde propter redundantiam grā dicit dñs ad desiderātē eius aduentuz ij. Reg. v. Noli fili mi ne simus tibi oneri. Vnde ber. Ex intuitu fit ōmū grā cū eo aduementiū ex pauū multitudine magnitudinis e?. Ubi nō tercia cena magna dr qz innumerabilia bona fercula ptinet. Vnde Ysa. Tūc videbis a affluens a mirabitur a dilatabit cor tuū quia conuersa fuerit ad te multitudo maris. i. multitudo innumerabilū grā. Vñ aug?. Celeste conuiuiū ōmib? hñdat fercul? hoc in nocia absētia omnis mali in nocia presentia ōmis boni. vnde ber. Fercula celestis cōuiuij tanti magnitudinis sunt q̄ mēsurari nō pnt. tā multa q̄ numerari non pnt. tā copiosa q̄ nō possūt finiri. tam pretiosa q̄ nō ppossunt estimari. Aug?. Illud q̄d promittit deus fide nō capit fides nō attingit caritate nō comprehēdit. desideri a a vota trāscendit. acquiri pt e stimari nō pt. vñ versus. Mens cognoscēdo dotat amādo fruēdo.

Quarta cā ꝓpter quam cena magna dicit ē magnitudo felicitatis hāc refectionē sequentis. Et licet multe a innumerabiles refectionē cōuiuātiū felicitates sequnt. de vna tamē dicet. q̄ sola habita ōnes alie habēt. Est āt hec felicitas vnio cōuiuātiuz cū deo. nec mirꝝ qz ipse de? in ōmibꝰ bis tribꝰ cenis ferculū ē a refectio. Quām? āt q̄ abus etiā natural cursu i vnitatē transit abatis. Vnde dominus Albertus dicit. Si scire possit herba q̄ p modū omestionis a statu suo ignobili ad tā nobilē statū humane nature possit trāsmutari q̄z libenter oēs passiones medicinales. vt abstinentiones cōtrusiones decoctiones dentiū mastications traiectiones similia sustineret. Sic a nos per has cenas a statu nostro ignobili ad statū diuinū transire possumꝰ licet q̄q̄d ad hoc modi resurgit ē sustinend. Q̄d āt in his cenis dominꝰ vniamur pz transeuntes singulas istas cenas. De prima dicit dominus Iob. vi. Qui manducat carnē meā a bibit sanguinē meū i me manz a ego in eo. i. hoc quod dicit. in me manet a ego in eo insinuat connexionē vnionis. Nec āt vnio stare non pt nisi nos nos mādūcarem? eū vt ipse nos mādūcaret. Vnde ber. Nolite mi

ri hoc ⁊ mãducat nos ⁊ mãduca
tur a nobis q̃ illi arti? astrigam̃
Et ei si manduco ⁊ ñ mãducor vi
debit̃ in me ille eẽ ꝯ nondũ ego i
illo · q̃ si mãducor quid ⁊ nõ mã
duco me in se habz ille ꝯ etiam
non in me eẽ videbit̃ · Hec ergo
pfã erit vnio si mãducet me vt
beat me in se ⁊ a me viáſſim mã
ducet̃ vt sit in me quaten? itegra
ipſe in me sit firmaq; nexio cuz ego in eo

Hz vnionis autem secunde cene
dicatur p Iohez euãgelistã De
us caritas est ⁊ qui manet in carita
te in deo manz ⁊ deꝰ in eo Per sup
hoc ꝙbo Per caritatẽ hõ in deo ⁊
deꝰ in homine ẽ · ꝯ hõ q̃dẽ ab eter
no in deo deꝰ vero in homine ex q̃
dilectus ab eo Vnio ãt hꝰ sc̃de
cene per vnionem caritatis con
grue declaratꝰ · qz hꝰ cene duiuũ
precipue ⁊ maxie in arctẽti desi de
rio et amore feruenti celebratur ·
Vnde de hac vnione dicat apls
ad Corin · Qui adheret deo vn?
spũs ẽ · Vnio cõiuãtiũ in terra a
cena cũ deo talit̃ declaratꝰ · Dicat
enim dominꝰ Iohẽ · Ego claritã
tẽ quam dedisti mihi dedi eis vt
sint vnum sicut et nos vnũ sum?
De hac vnione dicat bern · Quõ
stilla aq̃ multo infusa vino desi
cere a se tota videtur dũ ⁊ saporẽ
vini induit ⁊ colorez · ⁊ quõ ferrũ
ignitũ ⁊ candens igni simillimum
fit pristina ⁊ pria forma exutũ ·
⁊ quomodo solluce perfusus aer

in eandem trãsformatur luminis
claritatez · adeo vt nõ tam illumi
tus q̃z ipsum lumen esse videat̃ ·
sic omnem tunc in sanctis huma
nam affectionem quodã mel fa
bili modo necesse erit a semetipa
liquescere atq; in dei penitus trãs
fundi voluntatẽ Alioquin quõ õ
nia in omnibus erit deꝰ si de homi
ne in homine quicquã remanebit ·
manebit q̃dẽ ſbã sed in alia for
ma alia gloria alia potẽtia Qñ
hoc erit o quis hoc videbit · quis
possidebit · quis sic veniet · ⁊ ap
parebit ante faciem dei ? Certe
nos erim? qz liz adhuc longe ab
hac gl'a alienati gradimur i mul
tis miſeriis super terram · Sic er
go affirmat ⁊ vniri deificari est · vn
de in scriptura plerisq; locis ꝑ
futurã banc gloriam que revela
bitur in nobis dñi nominamur ·

Sequitur per ordinem iam tercium mem
brum principale scilicet de conui
uantiũ habilitate hoc ẽ quõ ad
quãlibz ista ⁊ cena ⁊ hõ se debet
pparere Est ego prio sciẽdũ q̃
dominus in prima cena corporis
sui discipulis suis q̃tuor ꝑposuit
scz panẽ azimũ agnũ typicũ siue
paschalẽ lactucas agrestes car
nem suam ⁊ sanguinem · insinuãs
nobis in his quatuor que a nob
dominus requirit si corpus suum
digna preparatione nos sumere
desideram? · p primũ exigit vite
puritas · p scdm pfam humilitas ·

v

per terciū passionis austeritas · per quartū sincera caritas Dec q̄tuor nō solū figurata in cena ꝓpo suit sed in seipso ad imitationi exemplū exhibuit Primum em̄ nob ꝓposuit in sua conuersatiōe Secūd in discipulorū pedū lotione Terciū in crucis ascensiōe · Quartum in omnium dēoꝝ q̄ fac torū suorū exhibitiōe Verū quia scriptū est Ad mēsaz magnaz sedisti scito quoniā talia oportz te preparare · ideo dns hec quatuor a nobis similiter exigit q̄ requirit ad primā cenam Ad quā etiā preparationē monuit nos apl's dicēs · Probet aūt seipsū hō Proba re āt dz seipsum hō multipliciterz scz in sensu · in intellectū · in affectu · in operatione · in consensu · in conuersatione Volens vero mīnistrare pbet se septio in officij executiōe · vnde Jere · Probatorez dedi te in populo meo robustum Nulla pbatio melior nulla vtilior Probet ergo prīo se in sensu · si sensus exterior sit modestus q̄ mundus · si itellectus interior sit sobrius · si affect9 sit ordinat9 · si aliquis ꝫsensus sit inclinatus ad mortale peccatuz · si operatio sit sine fraude q̄ desidia · si conuersatio sit luminosa q̄ honesta edificans q̄ non destruens · si officij executio nō criminosa · vnde ad Thi · Probentur ministri nullū crimen habentes scilicet quo ad se · quo ad deum · quo ad ꝓximū

Sequitur videre de se cunde cene preparatione hoc est quomodo ad secundam cenaz de bem9 nos preparare Ad cui9 dignam preparationem tria requiruntur scilicet omniū vacatio · consolationum abdicatio · ingens desiderij de hac cena affectio Dep mo āmonet p' Vacate q̄ videte q̄ miam ego sum de9 Ber · Anima que ꝫponsi amplexibus dulciter frui desiderat non est profecto i tricata forensibo causi9 curis re se cularib9 · nec ventri nec luxurie dedita · nec curiosa spectandi · nec cupida dominādi · nec tumida dominatu · sed oportet ōnib9 his vacuam esse animam vt celū fiat et habitatio dei Secun dum eq̄ necessarium ē omniuz ō solationum abdicatio Nam secūdum Ysaiam Pallīū breue est et vtrūq̄z affectum scilicet carnalium affectōnum et spiritalium non poterit operire · vnde Deuteronomij Afflixi te penuria et dedi tibi manna Bern · Delicata est diuina consolatio nec datur admittentib9 alienā Idem · Impleri anima visitatiomib9 hominū non potest q̄z diu hiis distractionibus subiacet et quantomagis illis euacuabit tātomagis implebitur Vsq̄q̄ ergo miser diuertícula q̄ris ? Ejce a cellaz · carnalem cōsolationē et filium ancuis · affectuz eq̄ · ñ enim exit de res q̄ caro et sāguis regnuz dei ñ

possidebūt Vñ ber de religiosis hāc
cenā nō sequentib? assignit causā
dicēs Amant enī in carne terrea?
consolatiūculas siue in verbo siue
in signo siue in facto ⁊ hec si int
rumpūt aliquando non penitus
tamen rumpūt Terāa h? ce
ne preparatio est ingens desideri
uz Dñs Ignis in conspcū eius ex
ardescet Ber. Oportet vt ardor
desiderij ꝓueniat in ōnem animā
ad quam ipse est veturus. De
his tribus preparationib? ⁊ alijs
quibuscunq; accessorijs dicat ber.
Tu audi qualem te oportet esse
Da mihi animam mihil amantez
preter deum ⁊ quod in deum amā
dum est. cui viuē xps non tātū
sit sed diu fuerit. cui studij nocā
i sit ꝓuidere dñm in conspectu su
o semper ⁊ sollicite ambulare cuz
dño deo suo. non dico magna ꝫ
sit. una voluntas sit ⁊ facultas nō de
gustum. gustus famem. cui con
ceptus ōnū odium deberit. da im
quāz talē animam ⁊ ego non nego
dignā curā spōsi. tāta est enim
dignatio vbi. tātaq; beniuolen
tia patris circa bene affectam ⁊
bene disposītā animā vt nō mō ad
eā visitando veniat ꝫ māsionem
apud eā faciat. Terāe vero
cene preparatio cōsistit in abster
sione ōnis pulueris e? libz modicis
sime respersionis pcōz Sapiētie
Nihil intrat in illā scz cenam inq
natū Psal. Qui igredit sine ma
cula Et notādū q; pria cena purā
exigit preparationē. scda purio
rē. terāa purissimam. Pura dico
in prima ne sit mortalis pcā ma
cula in discia. patit tamē secum
liātū vsū tpalū ⁊ venialia pcā
Aug? Oibo dieb? dñās cōicā vo
lentor si tñ mēs in affcū pecādi
nō sit Secda vero cena non solū
pcā ḡuiora nō admittit ꝫ nullā
omino terrene delātioms disola
tiōem Ber. Delicata ē dīna con
solatio ⁊ nō dat admittētib? alie
nam ꝫ nec respersiones qlūcūq;
pulueꝝ modicoꝝ pcōꝝ. Qd si
mūdiciā non defuerit dns q̄ diāt
deliāe mee fuit esse cuz filijs? hoim
hāc cenā fuis fidelib? nō negabit
Terāa vero cena nullā ōmino q̄z
tulācūq; maculam malaz admit
tit. Et hec de diuersitate haꝝ cō
pationū dā sufficiāt. licz de? v
n? ⁊ idez i ōmib? cēs bis se ē bu
at ad fruendū Rogem? igit ⁊ c

Dñica terāa sermo ꝑmus de
epl'a de builitatis emendatione
⁊ spēb? eius

Sermo. lv.

V

Vmiliamini sub potēti
manu dei vt vos exaltet
in die visitationis vestre
prima Petri quinto capitulo In
his vbis duo nobis proponit A
postol? scz presētis tpis builiati
ōem ⁊ futuri tpis exaltationem

Primuz ibi · humiliamini Secũ dum ibi · vt vos exaltet in die vi sitationis Nullus enim in vita fu tura exaltabit nisi qui hic in pre senti vita humiliat De hac ego humilitate sex per ordinem sunt dicenda Primo enim de eius dif finitiõe Secũdo de eius cõmen datione Tercio de ipsi? exercita tiõe · Quarto de sp̃erum varieta te Quinto de signoz hãc haben tiũ cognitione Sexto de eius fru ctificatiõe Resumendo primum sez de eius diffinitiõe dicit Ber nar · Humilitas ẽ vtus qua hõ ve rissima sui cognitiõe sibi ipsi vile scit Idem Humilitas ẽ amor ꝑ vilitatis · ñ q hõ desiderat eẽ vil ꝫ qz vilem se considerat illud qd̃ est ab õnibus videri vult · sic pz primum ✠ Secundo vi dendũ est de humilitatis cõmen datione de qua quinq; considerã t Primũ est frequens sacre scrip ture ãmonitio Vñ Ecã · Quãto magn? es humilia te in ommibo Cur hoc ? qz sic illi cõformam q cum maxim? esset humillimus extitit Idez Humilia valde sp̃m tuum · quaé qz michil eorum que facim? deo placere poterũt nisi vir tute humilitatis fuerint consecra ta Danc etiã dñs ãmonet Mat · Cũ inuitat? fueris ad nuptias r cumbe in nouissio loco · vnde ber · Insipiẽs ? insan? ẽ q cũq; in alĩs vite meritis seu in alia religione seu i sapia nisi i sola huilitate ofi dit Noli ergo o hõ te ꝓparare ma ioribus · noli mioribus · noli vni Hec cũdũ est q ões sancti eam habuerũt quia preter eã nullam nus sancti essent ? quanto maio res tanto humiliores · Precipue aũt gloriosa vgo maria ? crist? Vñ ex hac humilitate Abrahaz se vocat cinerem dicens Loquar ad dominum meum cuz sim ani? ? apuluis Dauid canẽ mortuũ ? pulicem · vnde i Reguz · xxuij · Quem persequeris rex israel? ca nem mortuũ ? pulicem vnum Je nias puerũ nesciẽte loqui dicẽs A · a · a · dñe de? nescio loqui q a puer sũ ego Baptista vocẽ cla mãtis in deserto Petrus pccõrem dicẽs · Exi a me dñe q pccõr sũ ego Paulus minimum apostolo rum ? blasphemũ · De humilita te autem gloriose virginis marie dicit Bern · Audeo dicere q nec marie virginitas sine humilitate placuisset Vnde õnis sãctitatis oblita de sola humilitate i suo cã tico gloriatur dicẽs Quia respex it humilitatem ãcille sue Super omnia ãt cõmendat humilitatez humilitas cristi q se sub forma humilitatis ad imitãdum nobis proponit dicens Discite a me q mitis sum ? humil? Super quod verbuz dicit Augustinus Quta bas sapientiam dei dicturam di scite a me quomodo celuz ? astra facãtis ? vnde Bernardus Sub limis deus sed non ita tibi ꝓpoit ·

cuius humilitas in tribus appaꝛet
precipue. licet tota vita sua ple
na fuerit humilitate. scilicet i pe
dum ablutione. census solutio
ne. opprobriorum perpessiõe.
seruili amministratione. Ego in
medio vestrum sum sicut qui mi
nistrat. Tercio commẽdatur hu
militas quia sola placet. hoc est
quia sine ea nichil placet deo. V
sa. Ad quem respiciaz nisi ad hu
milem ⁊ quietum ⁊ trementez ser
mones meos. Vnde dominus di
cit ad animam humilem Ysaie.
vi. Pro eo ꝙ fuisti derelicta ⁊ o
dio habita ⁊ nõ erat qui p te tran
siret. ponam te in superbiam om
nium seculorum in generatione
⁊ generationẽ Judith Duiliuz ⁊
mansuetorum tibi semp placuit
orõ Job Qui humiliat? fuerit erit i
gloria Paraℓ. xij. Quia humili
ati sunt non disperdam eos. da
boꝙ illis pauxillum auxilij. ⁊ nõ
stabit furor meus super iherusalẽ
per manũ sesac Verũptñ seruiãt
ei vt sciãt distãtiã ꝛuitutis mee
et seruitutis regni terrarũ Idem i
fra Quia humiliati sunt auersa ẽ
ab eis ira dñi nec deleti sũt pe
nitus. Maxime autem hec vtus
est religiosis necia Vnde ambro
sius Virt? humilitatis quamus
omnium debet esse cristianorum
maxime tamen in cordib? debet
quiescere monachorum Vñ Ysi
dorus Dũma vtus monachi hu
militas. summuz vicium eius su
perbia ẽ Quarto commendatur
humilitas si videatur quantuz ꝑ
sit homi Ipsa enim sola homiñ
reconsiliat Vnde scriptum ẽ Su
perbis deus resistit humilibus ãt
dat grãz Ber. Magna vt? humi
litas cui etiam maiestas tam fa
cile se inclinat. Quinto ⁊ vltimo
commendatur humilitas aucto
ritate. eo ꝙ necessaria sit ad salu
tem. sine ipsa enim nemo saluat
⁊ cum ipsa nemo dampnabitur
Vnde dominus Nisi conuersi fue
ritis ⁊ efficiamini sicut paruulus
iste non intrabitis in regnuz celo
rum. De hac necessitate humili
tatis dicit beatus bernardus Lau
dabilis vginitas sed magis hui
litas necessaria est. Illa enim cõ
siliꝛ ista precipit. Ad illã inuita
ris ad istam cogeris Põt em̃ q?
sine vginitate saluari sine humili
tate nequaq̃. De illa dicit pau
lus De vginib? p̃ceptum nõ hẽo
consiliũ ãt do Istã ãt precipit do
min? di. Nisi qs humiliauerit se fiẽ
puul? iste nõ intrabit in regnũ celo
⁊ V Tercio dicendum de
humilitatis exercitatione. Hoc
est quibus exercitijs perueniat
ad eã. De q̃ sciendũ ꝙ ber. poit
q̃q exercitia q̃b? ad humilitatẽ
cõueniẽtissime puenit Quorum
primũ ẽ amor ꝑpe vilitatis. hoc ẽ
vt hõ sepe talia exerceat in quo
loc? ei iniurie videatur Danc ex
ercebat dñm in seipso seruiẽs
suis discipul' cũ dicebat Nonne

maior est qui recūbit q̄z qui ministrat? Ego aūt in medio vr̄m filiū tāquā qui ministrat Hanc exercebat i se dauid cuz discoopertus saltauit āte archā dñi dicēs · Ludā & vilior fiā in oculis meis plus q̄z factus Secundū exercitiū est subiectionis · vt sēper hō sit cū aliquo qui maioris sit conditionis quem vereatur & timeat Terciū est comparatio melioris hoc est vt hō semper in corde suo colloc̄et hominē suo & omni iudicio meliorē · ad cuius vite considerationem totiens in oculis suis humiliet quotiens eius recordatus fuerit Bern · Elige hominem meo consilio qui tuo cordi insideat · vt quotiēs eius recordat? fueris ad reuerentiaz cogitati assurgas & tāquā presēs sit te ordines & componas Vnde Bre · Magnāq agim? tāquā minima reputam? cum fortioruz exēpla pensam? · & tunc cresc̄im? apud deum permerita cum apud nosmetipsos per humilitatē decresc̄im? Quarta consideratio est assidua meditatio q̄p̄e condicōnis vt ad ōnem elationis motuz statim occurrat & dicat Quid superbit terra & cinis ? Hāc considerac̄ōem sancti superius positi in se veracit̄ hēbāt Vnde Bre · Quia pria stultitia āgeli elatio cordis fuit vera sapia hōis efficit̄ humilitas sue estimatioīs Augustinus Bonum est scire priam infirmitatem que est assiduitas deficiendi · impossibilitas standi · facilitas cadendi · difficultas resurgēdi · vilitas nascēdi · certitudo moriendi · Quicq̄d habes hoīm aliunde habes · quic quid habes imperfecte habes · quicquid habes amittere potes · Quinta consideratio valens ad humilitatem est consideratio occulti iudicij inspectoris dei · qđ non solum vtile est contra superbiam · sed contra vniuersa vitia valde vtile ē hominī semper videre videntē se · Hoeā? dicit Magna vobis est si dissimulare nō vultis indicta necessitas p̄bitatis · cum āte oculos agitis iudicis cū acta cernentis Quarto loco videdum ē de spēbus humilitatis q̄bo viri sācti gradatim p̄fūt · & fūt quinq spēs eius Pria ē coactiōis Secunda rōis Tercia veritatis Quarta caritatis Quinta ē ex vehemēti desiderio placēdi deo pueniens · Pria ergo spēs ē coactiōis qñ hō opprobrijs & cōtumelijs nolens humiliat̄ qđ tamē nō humilitas p̄pe ꝺ humiliatio nūcupatur · De qua dicit Berna · Humiliatio nō est humilitas ꝺ via ad humilitatez eo q̄ nō ōnes q̄ humiliat̄ exaltabit̄ De hac humiliatiōe dicit̄ in ps Bonuz mihi quia humiliasti me · Vez si talit̄ humiliato accederet pacia & volūtas iā nō humiliatio ꝺ humilitas vocaret̄ Dec āt humilitas vel ex diflagellis vel ob p̄brijs hominum

pueuit Vnde de flagellis dicit ī
ps Imple facies eorū ignominia
q̄rent nomen tuum dñe. De
secūdo āt in eodem Humiliatū ē
in laboribus cor eorum Et de
cīda spēs humilitatis ē ratiōis.
hoc est cū homo videt flagellū
dñi super se q̄ videt se hoc non po
sse subterfugere tūc homo de nece
ssitate facēs vtutem cogit seipsū
ad patiētiam per iudiciū rationis
Humilitas hec sola ratiōe nulla
adhuc vtutis dilāone iclinat ho
minez ad opera humilia q̄ seruili
a ōtemptibilia De hac p̄s Vide
humilitatē meā q̄ labore meū Per
Est humilitas quam sola regit
ratio ōsentiens legi dei se humili
anti qui bona ē Terāa humili
tatis spēs ē quam veritas parit.
que nascit ex cognitione suiipsi
us. Qui enim se ognoscit perfe
cte sibiipsi vilis q̄ abiect? iudi
tur De qua dicit p̄s Quia in veri
tate tua humiliasti me Vnde ber
nar. Si tu teipsum ad lumen veri
tatis intus q̄ sine dissimulatione
inspicias q̄ sine palpatiōe diiudi
ces non dubito quin humilieris
tu in oculis tuis factus tibi vilior
ex hac ognitione vera tui. q̄z uis
necdum fortassis idez eē patiaris
in oculis aliorū Eris ita q̄ humilis
ꝙ de opere interi veritatis ꝙ mim
me tñ adhuc ex infusiōe amoris
Nam si de veritatis ipsius que te ti
bi vereciter ac salubriter demōstra
uit sicut splēdore illuiatus ita af
fectus amore fuisses voluisses p
culdubio quantum in te est ean
dem in te vel de te omnes tenere sē
tentiā quam ipse apud teex veri
tate habere cognoscis. De humi
litate hac dicit Est humilitas de
veritatis agnitione interne pueri
ens quando mens seipsam sine di
ssimulatiōe q̄ sine excusatiōe ma
la conscientia inuenerit depraua
tā Est humilitas quā veritas pa
rit q̄ non habet calorem Dec hui
litas necessario inicium salutis ē
Nam secundum bernardum Abs
q̄ cognitione sui nemo saluabit
Et ideo hec huilitas summe ne
cessaria est Quarta species
humilitatis est que prouenit ex
amore. hoc est cum homo deum
et dei veritatem tantum diligere
inapit. vt quibuscūq̄ malis se
coram veritate humiliatum inue
nerit hoc ob amorem veritatis
vult oēs hoies scire Docāt secū
dum bernardum fiet si nol foris
apparere aliter q̄z noueris intus
te esse quia pondus q̄ pondus ab
hominatio est apud deū Deum.
Quid ei tu te dep̄ciaris in secreto
cordis tui apud temetipm trutina
veritatis ponderatū. foris alteri?
pcm mētiris maiori pōdere te vē
dēs nob q̄z accepisti? Tie deū
et noli hāc rē pessimaz facē vt qui
huiliat veritas extollat vanitas
Hoc enim est resistere veritati.
hoc est pugnare contra deum.
Qui ergo luie veritatis huiliat?

fuerit adhibeat volũtatem ⁊ fac
at de necitate vtutem · qm̃ nulla
est vtus sine aduemẽtia volũta
tis ¶ Quinta humilitas pueit
ex vehemẽtissimo desiderio com
placendi deo · quãdo nullam sci
licet humiliationis causam inuei
ens anima sancta p posse toto se
studet conformare christi humi
litati · De hoc dicit Ber · Dulce
est deuote ⁊ sancte anime co hu
miliari summe maiestati cõpau
perari filio dei · De hoc iterũ dicit
Ber · Verus humilis vult vilis re
putari nõ humil' predicari · quia
laudem de humilitate appetere ñ
est humilitas ꝫ superbia · Ad p̃
mã humilitatẽ cogimur · ad secũ
dã consilio rationis allicimur · ⁊ ti
am sufferim? patiẽter · quartã
libenter · quintã gaudenter · Vñ
est versus · Prima coacta venit
persuasa ꝫ altera venit Tercia sit
patiens quarta libens quintaq;
gaudens ¶ Sunt autez
tres cause propter quas hom̃ q̃z
to sunt sanctiores tanto sunt hu
miliores Contingit enim hoc ex
dei dispensatiõe · sanctorũ cõtem
platiõe · auide volũtatis promp
tissia exhibitiõe De primo viz de
dei dispensatiõe dicit Greg · Ali
quando de? de culpa aliquid qd̃
tamen nõ valde nocet in homine
sancto relinquit · ⁊ sepe mẽs que
aduersa multa superat ⁊ fortiora
vnũ fortasse et minimum quam
uis magna intentione inuigilet ñ
expgunat · quod diuia dispen
satione agit ne ex omni parte v
tutib? splentes in elevationẽ sub
leuetur · vt dũ puũ quod in se re
prehensibile videt nõ valet subi
gere · neq̃quã sibi sed deo de ma
ioribus victoriã tribuat · Et de
hoc puo in humilitate pmanz q̃
de magnorum victoria difficul
t̃ se poterat a superbia continere
Vnde si quis etiaz vsq; ad extre
mũ exercatij g̃dũ pfecerit aliq̃d
ei de imperfectiõe primi gradus
relinquitur vt vix sibi primum
videatur adeptus Item Ad con
seruandã humilitatis grãz diuina
solet pietas ordinare vt quanto
quis plus pficit eo minus repu
tat se profecisse ¶ Secunda cã
sanctos humilias ẽ ipsoz contẽ
platio · quanto enim viamus ad
illud lumẽ splẽdidũ diuinitatis
contemplando accedũt tãto ma
gis imperfectiõis sue tenebras re
cognoscũt · De quoz perfecto
rũ numero vnus dicebat Imper
fectum meũ viderunt oculi tui ·
Et alius Omnes iusticie mee q̃
pãnus menstruate ⁊c Ber · Num
quam se melius reprehendit mo
dus humane imperfectionis q̃z
in lumine vultus dei · sancti enim
viri quanto apud deũ altius pfi
cunt tanto subtilio? indignos se
deprehendunt ¶ Tercia causa ẽ
põpte voluntatis exhibitio · tã
tum enim habẽt de bona volunta
te ⁊ tã auide cupiunt deo placere

vt quid quid faciūt minus immo
mihil respectu eius q̄ cupiūt se
reputant fecisse ¶ D ✓ Deq̄
ē quinta pars scilicz videre de sig
nis humilitatis hoc est q̄ho signis
aliquis cognoscat̄ humilis · Et
sunt quinq; signa Primuz est a
mor a familiaritas humilium per
sonarum Ecā Omne animal dili
git sibi simile Secundū est si q̄s
humilia exercitia a vilia exerciti
a voluntarie amplectit̄ a libens
exerceat Exemplum de cristo q̄
cum ominuz esset dñs omniuz se
ruum exhibuit Vnde ipse dice
bat Ego in medio vestrū sū tan
quam qui ministrat Et Abigail
que cum a dauid sumpta essz in
reginam dixit se ancillaz a exhi
buit se ad lauandum pedes suo
rum suorū · Et illa gloriosa vgo
maria cū elā esset mr̄ dei a regi a
celi dixit se humilem ācillam dei ·
Tercium si hō modicū de se pre
sumēs alio q̄ requirit consiha a e
isdem faciliter acquiescit · Quar
tum si correctiones mansuete rec
pit vt cristo se conformet qui se
pe contumelijs et vituperijs lacer
situs est · vt est illud Nōne bene
dicim? nos q̄samaritanus es? tu
et demoniū habes? Rñdit domin?
vnū adnichilo alte? negauit hui
liē Quintuz signum est si hō hila
riter a prōpto animo ad queq; i
perata obedit dicens in corde suo
Non veni voluntatem meaz facē

¶ Sexta ps est de humilitatis
vtilitate Sciendum q̄ ber · tres
sunt eius vtilitates · Ipsa enim
scit grām impetrare a impetrataz
seruare et conseruatā perficere et
consummare · De primo dicit̄
Deus superbis resistit humilibo
dat grām Et Ber · In veritate
comperi mil efficacius ad gratiam
promerendam · conseruandam ·
recuperādā q̄z si omni tempore i
ueniaris nō altū sapere sed timē
De secundo Ysa · Super quem
requiescet spiritus meus nisi sup
humilem et quietum et trementē
sermones meos ? Greg · Qui vir
tutes ceteras sine humilitate con
gregat · quasi puluerem in vēto
portat De tercio apostolus Vir
tus in infirmitate perficitur · Qđ
nobis prestare dignetur ille qui
viuit a ē

¶ Sermo secundus de eodem

Eodem die sermo secund?
q̄ peccatoribus deo propiquaē
cupientibus quinq; gradus pro
ponuntur

¶ Sermo · lvi ·

C
Accesserunt publicani a
peccatores ad ihesum vt
audirent eum Luce · xv
In his verbis duo principaliter
denotantur Primo peccorum ad
deum salubris conuersio · Secdo
ipsi? dei clemētissia receptio · Pri
mū ibi Accesserūt Secdm ibi · vt
audirent eū · Quia igit̄ peccōres

dicunt hic accedere ad deuz · bu
ius occasione dicendū est quibꝰ
passibꝰ siue gradibus sit ad dom
num accēdēdū Dicit cīm dñs Le
ui · x · Sanctificabor in his qui
appropinquant mihi Vnde ꝑ
Accedite ad eū ⁊ illuminamini
Et Jaco · nij · Appinquate deo ⁊
approꝑquabit vobis Haēduz
ergo q̄ de statu peccatorum ad
perfectū statū deo appinquare
cupientibus quinq; gradus siue
passus ꝓponuntur · qui sunt fer
uor deuotionis · labor operationis ·
grā cōsolationis · afflictio temp
tationis ⁊ remediū tēptationis
¶ Resumēdo ergo hos
gdus sciendum q̄ prim⁹ agit
in feruore deuotionis · cū quis in
principio nouiciat⁹ ouersus i q̄dā
impetu bone conuersationis calet
ad q̄mia in q̄bus se deo credit pos
se complacere · siue hoc ex mag
na peccatoꝝ contingat ꝯtritiōe ·
siue ex amissi tpis ꝯsideratione ⁊
neglecti premij · siue ex desiderio
satisfaciēdi deo · sicut viator qui
cum diu negligit mane diu dor
miendo postea cū festinatiōe de
siderat recuperaē De hoc dicit ps
Multiplicate sūt infirmitates eoꝝ
ꝑ ea accelerauerunt Dunc autē
feruorē dat deꝰ incipiētibꝰ vt in e
o mortificēt animale corpꝰ rōna
bilit tū super terrā · i q̄ tū feruore
minuo ne oberrēt necia ē obia ne
feruor precipitet · vnde in exodo
legit q̄ plebs israelitica egredi
ens de egipto q̄si annone vice pri
us accepit blādimenta signoruz
q̄ tam ꝑ modū in heremo grauis
sima castigatiōe tēptat⁹ seu tēp
tationibꝰ castigat⁹ Super qd di
cit Gre · q̄ diuina dispēsatione a
gitur ne in ichoatione sua temptati
onū asperitate frāgat⁹ · q⁹ si eoꝝ
inicia amaritudo tēptationis ex
ciperet tā facile ad ea redirēt quo
nec longe recesserūt · De hoc fer
uore inchoationis dicit her · Dñs
domin⁹ pusillos cor de in principio
conuersionis blādicijs solet allicē
sed nouerint tales hanc grām si
bi prestitā ⁊ nō datā vt i die bo
noꝝ memores sint malorū Loge
enim aliter qui exercitatos hīt
sensus deuotionis huius felicitatis
cunditate fruūtur · Qui vero fe
uore principiū siue conuersiōis nō
dedicauerit rard⁹ ꝑficiet Dicit cīm
dominus Luce · xxiij · Si in viri
di ligno hoc faciūt in arido quid
fiet? Verum quia dicit bernard⁹
Opꝝ eis lac subtrahi vt discāt
vesci solido cibo · Ideo hoc feruo
re languente ⁊ deficiēte de primo
gradu transeunt ad secundum ·
¶ Est ergo secund⁹ gd⁹ labo
ris ⁊ corporalis exercitationis ·
quod contingit cum quis feruo
re depposito bona tamen voluntā
te manente vi quadam coacta ⁊
violenta necessitate vtitur in se
metipsum tanquam figulus in
figmentum suuz · ⁊ sine feruore
⁊ delectatione dicitas seruitutis

fine dīminutione peragit finē cō
solatione tantum facies ac si cuz
magna dulcedinis grā curzēt vi
am dei Ad hāc grām āmonet p̄
dicens Delāre in dño ⁊ dabit ti
bi petitiones cordis tui Rō expo
nes hoc. di. Hz multi causantur
q̄ hūc affectū delātiōis dulcio
re super mel ⁊ fauū non habeant.
sed multo virili? agūt q̄ vtutes
ipsas non pro delectatione quā
experiūtur ꝯ p vtutib? ipsis ⁊ so
lo beneplacito dei tota intentione
⁊si ñ tota affectiōe sectāt. nec
dubiū quin optime opleāt ꝓpter
āmonitionē qua dicit Delāre in
domino q̄m nō de affectū loquit ꝯ
de exercitio Affectus em̄ ille be
atitudis ē exercitiū vero vtutis
¶ D In hoc āt exercitio
corporali duo necia sunt cauēda
ne h? modi duritia retrocedere
magis q̄z ꝓgredi videat. ne id i
periuz incurram? iij. Regum
xviij. ⁊ illud Eze. xxiij. Proie
cistis me p? tergū vrm̄ Bernar.
Multū est cauendū ne derelicti a
gra q̄si occasione necessariorum
hui? vite vel cōmodia ꝓpositi rec
titudme in amorem vel delectati
onem corporis ſmat in aliquo de
generare spm̄ suum Idem. Ideo
durius quidem tractandum est
corpus ne rebellet ne insolescat
sic tamen vt seruire sufficiat. q
ē Secundum spiritui creatum
hoc gradu debet esse caut? ne mo
ueatur malo exemplo tepidorū
ad imitandū. sicut quidā infirmi
alios videntes negligentes ex a
liorum negligentia se excusant.
gaudentes se inuenisse socios vi
orum. Cōtra quod deuot? debet
caute cogitare Tu nō debes vesti
gia claudicantium imitari. tu nō
venisti ꝓpter illos ꝯ ꝓp deū cui?
debes vestigia imitari. Petrus
Crist? passus ē pro nob vobis re
liquēs exēplū vt sequami vesti
gia eius Vnde faciat sicut pictor
qui volens depingere imaginem
non vilia acapit exemplaria ꝯ
meliora q̄ poterit inuenire ¶ E
¶ Valet autem corporalis hec
afflictio que i duobus consistit
in subtractione delectabilium se
cundum carnem ⁊ aggressione ⁊
assuefactione asperitatum ad
vij. vtilitates scz ad peccatorum
purgationem. ad vicioꝝ repres
sionem. ad virtutū plantatioēm
ad optinendam spēalez consola
tionem. ad proximi nostri edifi
cationē. ad meriti cumulationē.
ad celestis glorie dationez Dec
si placet prosequere sicut potes.
Talia ergo opera que sine gratia
adiuuante fidelit per aguntur mul
tum meritoria reputantur ⁊ pl?
forsitan q̄z illa que i feruore fiūt
quia priora plus sunt gratie q̄z
homini? ista plus hominis q̄z gti
e. Vnde dicit beatus Gregorius
Quod illi? accrescit ex deuotio
ms feruore hoc istis accrescit ex

victoria ⁊ pugna · Et talia opera bene completa multū letificant conscientiam · Vnde dominus iussit terram producere herbam virentem ⁊ lignum pomiferum hūs vnumquodq; semen generis sui m semetipso ⁊ bona opera tā maiora q̄z minora · que si virerent debito vigore faciunt semen sui generis in se ⁊ desideriū similium ⁊ meliorum operum que quasi germen pullulant ex priore · Si āt negligenter ⁊ cum tedio corrosiuum fit conscientie ⁊ nauseaz ꝑ creat in alijs operibus similibus Videns itaque deus hominem in hoc secundo gradu fideliter laborantem dicit ei Apoca · Scio opera tua ⁊ laborem tuum ⁊ sustinuisti propter nomen meum ⁊ non defecisti · Et illico Nouī ꝙ times dominum tuum · Nunc ergo visitans visitabo post laborem · consolationis gratiam adhibēdo

Tercius ergo gradus est cōsolationis q̄ fit ex diuine dulcedinis infusione Vera āt ⁊ spiritualis consolatio cōsistit in duobus In carnis ad spiritum quieta cōcordatiōe · ai naturalium anime potētiarum illustretiōe siue deformatiōe · que sunt tres in quibus anima imaginem summe trinitatis refert · cōtinuitas mēoria · q̄ante gratiam visitationis sunt inanes ⁊ vacue ⁊ tanquam tabula rasa in qua nichil est depictuz secundum philosophum · possūt autez depingi siue ornari gratijs ⁊ virtutibus ⁊ repleri solum abeo ad cuius imaginem facte sunt Verum quia cōsolatio spiritualis nō nisi per presentiam sancti spiritus contingit · Ideo ab eodem spiritu per sui presentiam visitā tem ratio illuminatur ad cognitionem veri · voluntas accenditur ad amorem boni · memoria tranquillatur ad fruendum ⁊ ad ibirendum vero bono Rationis autem ornatus est luce da ⁊ serena intelligētia de deo ⁊ de hijs que deo sunt ⁊ ad deum conducunt · vt intellectus sacre scripture ⁊ rationes fidei · ⁊ discernere iter virtutes et vicia et naturas eorum cognoscere ⁊ contemplando opera dei affidendo ammirari potentiam sapieutiam ⁊ bonitatem eius Ornatus vero voluntatis est accessio caritatis · deuotio ad deum · feruor fidei ad complacenduz deo · fiducia spei · alacritas ad bene operandum · dulcis deuotio ad humilitatem · desiderium regni celestis · tedium huius vite · spes de remissiōe pcatorum · exaudicio omnis affectus diuine familiaritatis Ornatus memorie est sacrarum copia meditatiouum ⁊ affluentia earum vltro se ingerens · ⁊ fixa stabilitas in omnipotenti deo · ⁊ exclusio euagationis mentalis · ⁊ fantasticarum imaginationum repressio · ⁊ ra ⁊ perfecta obliuio mūdanorū

que retro sunt. Et sciendum q̄ ornatus rationis est a filio · ornatus voluntatis a patre · ornatus meorie a spiritu sancto liz opera trinitatis sunt indiuisa De primo Verbum ꝯ erudire ad sapietiaz · quid est ad animam venire verbum ꝯ erudire ad sapietiaz · quid est prēm venire ad animā ꝯ afficē ad amorē · patris quippe diligē est. Et ideo patris aduentus excitatus dilcōue p̄batur. Et sciendum q̄ nulla istarum potentiarum potest perfici sine altera · quia si ratio nō videret voluntas nō amaret · et si ratio nō intelligeret nec voluntas amaret memoria nō frueretur in non intellecto et nō amato. Post hoc terciū membrum scilicet gratiam consolationis necessario sequitur quartum membrum scz flagellum tēptatiōis · que duo in omni p̄motione vite religiose necessario simul iūgunt tur. Temptatio enim iūgit ꝯ solationi ne consolatio in superbiam eleuet · consolatio temptationi ne in voraginem desperationis demergat Que duo bene tangit cōtūcta p̄ dicens. Eleuās allisisti me Et idem Ascendūt vsq̄ ad celos descendūt vsq̄ ad abissos

G Quartus ergo status est temptationis a pugne quem deus in electis suis euenire permittit non ad eorum cōsolationem sed ad eorum promotionem Quod bene insinuabat angelus Tbo · dicēs Quia acceptas deo necesse fuit vt temptatio p̄baret te Vnde in Apoca · Ego quos amo arguo a castigo Dat autem temptatio propter quinq̄ vtilitates scz ad p̄bationez · purgationē · exercitationez · eruditionē · humiliationez · Dño ergo temptatiōe homo affligitur ad p̄batiōem Vñ Beñ Accede fili mi vt tāgā te a probem vtrū tu sis filius meus an nō · vñ Deute · xvi · Temptat vos de? vt palam fiat vtrū diligatis eum an ñ Judith · viij · Tēptati sūt prēs vrī vt p̄barentur si vere colerent deum suū Job Probauit me q̄si aurum quod per ignem transit · Pro · xvij · Sicut igne p̄batur argentum a aurum camino · ita corda probat de? Cori · octauo Cuiuscūq̄ opus quale sit ignis tribulationis p̄babit · Secundo temptatio homini immittitur ad purgationem · vt vicia a peccatorum rubigo detersa gratiam sucee tētem non impediāt sicut vitruz tergit vt luminis ampli? capax sit Tertio dat temptatio ad exercitationem · vnde Judic terćo Dc sunt gentes quas dominus de reliquit vt erudiret in eis israhel a postea discerent filij eorum certare cum hostibus a habere ꝯsuetudinem preliandi Quarto dat ad eruditionem Vnde Eccā tricesimoquarto Qui nō est temptatus quid scit? Idem Vir in multis expertus cogitabit multa Jō

xliij · Qui enauigant mare nar
rant pericula eius · Quinto dat
ad humiliationem sicut patet in
Paulo cui tribulatio de stimulo
carnis inflicta fuerat vt humili
tas in eo conseruaret · Vnde ipe
dt ij · Corinthiorum duodecimo
Ne magnitudo reuelationum ex
tollat me datus est michi stimu
lus carnis ⁊ cetera · ¶ D Vi
sis causis temptationum nunc vi
dendum est de spēbus eius que
licet multe sunt ⁊ varie secundū
diuersitatem materie ⁊ occasiōez
tres tamen ponende sunt magis
consuete Quarum prima est sub
tractio gratie ⁊ inopia deuotiois
Hec est quasi ianua ⁊ aditus ō
nium aliarum temptationum · q̄
a si consolatio adesset deuotionis
alie omnes nullam vim haberēt
cum ipsa sit quasi domus refugij
ab omni tribulatione Dñs Domi
nus michi adiutor ⁊ ego despici
am inimicos meos · Si consistāt
aduersum me castra non timebit
cor meum Vnde · ij · Dauid · ij ·
Cum ignoramus quid agere de
beamus hoc solum residui hēmus
vt oculos nostros dirigamus ad
te Aug⁹ Sola deuota oratio con
fugientes suscipit · susceptos ab
omni periculo liberat ⁊ defendit ·
Subtracto ergo tam singulari
refugio quod dāmodo hō inermis ē
expositus omni generi temptati
onum De taliter temptatis dicit
beatus bernardus · Sunt qui in
spiritalibus studijs fatigati ⁊ v
si in torporem atq; in defectu q
dam spiritus positi ambulant tri
stes vias domini ⁊ corde arente ⁊
rodente accedunt ad quecq; mini
cta frequenter murmurāt lōgos
dies lōgas noctes q̄rūtur · dice
tes illud Job · Si dormiero dicā
q̄n surgam ⁊ rursum exspectabo
vesperam Tales dicunt in corde
suo Dona esset victoria ⁊ premi
um eius dulce · sed dura est pug
na imitantes exploratoēs missos
in terram promissionis · qui reni
si commendabant terre vbertatē
ostensis fructibus terre · sed ter
ruerunt ipsum populum per difi
cultatem expugnationis hosti
um terram promissionis inhabi
tantium Sic viri religiosi explo
rantes summum premium beato
rum ⁊ celestem patriam fide ⁊ p
dicatione sua sed pugnas temp
tationum diabolicarum non fere
tes labores spiritalium exercitio
rum ita abhorrent q̄ potius in de
serto mori volunt q̄z talem pug
nam aggredi · Et inde etiam est
q̄ tam pauci religiosi ad perfec
tionem perueniunt · quia sicut de
omnibus supradictis tantuz du
o intrare meruerunt scilicet Ca
leb ⁊ Josue terram ipsam promi
ssionis · ita de ōmibus religiosis
tantum duo ad veram perfecti
onem veniunt scilicet qui in pug
na tēptatiōis resistēdo viriliter ma
ij · ñi exercitio vtutū ifatigabilit

constantes fuerint ¶ Secūda temptatio ex prima sequitur scz fastidium quo · fastidit homo ō ne bonum tedet eum legere medi tari oraē ꝛ quicquid est de gene re bonorum Vnde Leuitici · xxi · sapi · Tedere cepit populum itine ris ꝛ laboris dicens Cur eduxisti nos de egipto .i. de seculo vt mo reremur in solitudine? tedet pa nis .i. fortitudo · ñ sunt aque scz lacrimarum · anima nrā nauseat super cibo isto leuissimo · Hoc fa stidium ꝛ mentis ebetudo ꝛ isoli ta quedam inertia spūs comitat Dimc ber · Currebam bene ꝛ ecce lapis offensionis in via ipegi ꝛ cor rui · Dimc ista sterilitas anime ꝛ inopia deuotionis quam patior quomodo ita exaruit cor meum coagulatum est sicut lac factuz est sicut terra sine aqua · nec com pungi ad lacrimas queo · tanta est duricia cordis non sapit psal mus · legere nō libet · non oraē de lectat · meditationes solitas nō i uenio · vbi illa inebriatio spūs · vbi mentis serenitas · vbi pax ꝛ gaudium in spū sancto? · Ideo lias somnolent? · ad irā pcep? · ad odiuz pertinax · lingne ꝛ gu le indulgentior segnior obtusior ꝙ ad predicationem · Quid me gelboe quem non irrigando prete rit dominus in ira ꝛ indignatione

¶ Tercia temptatio seques duas predas impatientia mur muris est grauis querela quidē contra dominum · quare tam du rus ꝛ inmisericors sit domin? tribu lato · que aliquando tam valida est ꝙ homo se cōtinere nō valēs quasi insanit ex vehementi mero re Ex hac temptatiōe dixit Job xxx · Clamo ad te ꝛ non exaudis me · sto ꝛ nō respicis me · mutat? es mihi in crudelē ꝛ in duricia ma nus tue aduersaris mihi · Ysaie · lxiij · Multitudo viscerū tuorum ꝛ miserationū tuarū cōtinuerūt se super me Abacuc primo Vsqz q̄ domine clamabo ad te ꝛ non ex audies me · vociferabor vim pati en? ꝛ non saluabis me? Ieremie Cum clamauero ꝛ rogauero ex clusit orationem meaz · opposuisti nubem ne transeat oratio · Nō ta men ꝙ est periculosior illa temp tatio qua quis q̄si desperatus re mittit animum ab intentione que rendi dicens in corde suo se nō fo re dignum diuine consolationis vel forsitan de eo aliud preordia uit dominus vt ad exteriora con uersus multis prosit · Et ideo sb discretionis colore incipit parcē sibi ne corpus nimis debilitetur Sunt adhuc multa temptatio num genera ꝛ hec in spirituali exercitio magis vsitata ¶ I

Quintus gradus est remedi um temptationis · vt videlicet sin gulis temptationibus vitiorum singula discam? remedia adhibē

Sunt autem ad presens duo re
media in temptationum suffe
tia mentis oculis oppon enda.
Primū est patientia Secundū
fructuum exinde prouenientiū
consideratio. Est autem secun
Augustinum patientia voluuta
ria aut insuperabilis laborum aut pre
ssurarum propter deum perpessio
Item Gregorius Patientia est
singularum passionum cristi ret
butrix. De qua Paulus in pati
entia positus dicebat Gal. sex
to Stigmata domini porto in cor
pore meo Unde Sunt autem
tres gradus siue spēs patientie.
Prim? est primos motus ire aim
patientiam magnam vim sibi fa
ciendo cohibere aut reprimere ne erū
pant foras in verba vel opera illi
cita Verum cum in plerisq; locis
sacre scripture ira aut impatientia
igni comparentur. vt ē illud Ig
nis succensus est in furore meo.
sciendum q; ipse ignis quatuor
modis extinguitur scilicet perfu
sione obstructione dissipatione
subtractiōe Eisdem quatuor mo
dis ignis impatientie deferuesce re
solet Perfusione scilicet prudē
tiū consiliorum. vt mature de libe
ret homo quantum nocere possit
si ire locum dederit. aut quantum
prodesse si continuerit. Secundo
obstructione labiorum aut oris ne
lingua prosiliat in verba flammi
gera vel magis in facta furibun
da. Psal. Pone domine custodi
am ori meo. Tercio dissipatiōe
vt ad alios actus quibus abstra
ctus obliuiscatur ire totaliter se
conuertat Quarto subtractione
materie. vt homo ab his negoci
is se auertat que sibi materiam i
re aut impatientie poterunt ministra
re Secundus gradus patienti
e est nec terreri aduersis nec pro
speris delectari. Unde Boeci?
Nec speres aliquid nec pertime
scas exarmaueris iram potentis
Quā diu enim delectamur in p
speris eorum aduersitatē ferim?
impatienter. Unde Paulus Om
nia possum in eo qui me confortat
Job Dominus dedit domin? ab
stulit sicut domino placuit aut
ra. Unde quando viscositate tri
rene affectionis non tenemur fa
cilius patientiaz sectamur
Tercius gradus patientie ē
gaudere in tribulationibus cum
assunt aut desiderare cuz desunt. un
de Job Quis mihi det vt veniat
petitio mea Et sequit Et hec sit
michi consolatio. vt affligens
me dolorē non parcat. unde Deu
te. xxxiij. Immolabāt victias
iustitie qui mundationē maris q
si lac sugent Mare enim signat a
maram tribulationez quam sanc
ti homines quasi lac quod ē dul
ce signans consolationem sugūt
Unde Paul? superhabūdo gau
dio in omni tribulatione mea.
Gregorius. Maioris est meri
ti adhuc sa patientez tolerare q;

passionibus huius temporis quō ad futurā gloriam comparentur

Sermo lvij

Existimo q̄ non sunt cō digne passiōes h̄ tp̄is ad futuram gloriaz que reuelabit̄ur in nobis Romanoꝝ octauo capitulo. Dicit beat⁹ augustinus Humana conditio ex preuaricatione primorum parentuz facta est tam fragilis ⁊ infirma. vt int⁹ ⁊ extra superius ⁊ inferius ante ⁊ retro a dextris ⁊ a sinistris⁹ per omēs partes corpor⁹ profluant passiones Que omnia verbis paucissimis tangit psalmista dicens Circunderunt me mala quorum non est numerus Quod cōsiderās Apostolus ne ex his impugnatiōib⁹ victi manus tradamus hostibus nostris ⁊ a via dei recedamus. Ideo ad consolationem nostram inducit propositum verbum vt per comparationem passionum ad gloriam animati in earundem sufferētiam viriliter persistamus. vt secundum beatum gregorium si delectet quod delet bibamus prius quod dolet. In quibus verbis duo facit Aplūs Primo enim tangit passionum tenuitatē Secūdo future glorie immensitatez Primum ibi Nō sūt condigne passiones h̄ tēporis Secundū ibi Ad futurā gloriā q̄ reuelabit̄ in nob̄

M Dergo verbi occasiōe

bonis operibus insudare. nec est virtus que sic hominē deo assimilat q̄z gaudens ⁊ desiderata tribulatio. nam ⁊ hec de cristo legim⁹ Vnde Paul⁹ Per patientiam p positum nobis curramus certamē aspicientes in auctorez fidei ⁊ cōsummatorem ihesum qui proposito sibi gaudio sustinuit crucez confusiōe contempta. vnde aug⁹ dicit q̄ infamia est tribulatiō es quas dominus sibi infligit non equaliter. ac si deus min⁹ nos diligat. qui castigat ōnē filiuz quem recipit Sed diceret aliqs Libentiss ie sustinerem ⁊ gaudere si scirē q̄ flagella ab eo procedēret. Respōdeo q̄ verissime ab eo Quod enim permittit fieri facere comprobatur. Vnde Exodi Ego indurabo cor pharaonis ⁊ induratū ee permitto Secundum remedium est fructuū ideo prouenientiū consideratio q̄ sunt quinq̄ scz diuine presentie exhibitio. tribulationis liberatio. glorificatio. perpetuitatis assecurationis. ⁊ de ōnib⁹ his suauissimā iubilatio Que ōnia in breui versiculo tāgit ps dicens Cū ipso sum in tribulatiōe eccē p̄mus fructus. eripiā eum. eccē secund⁹. glorificabo eum eccē tercius. longitudine dierum replebo eum. eccē q̄rt⁹. ⁊ ostendā illi salutare meū. eccē quintus ⁊c

Dñica. xiij. sermo prim⁹ de

tria per ordinē ꝓsequamur ꝑmo enim passiones huius temporis perstringamus Secundo futurā tenuiter tāgamus Tercio horum duorum comparationem adiuicē faciamus vt perconsequens veritatem huius verbi luce clariꝰ cognoscamus Dicit itaq; a passionibus inchoantes sciendum q; tria sunt genera passionum in quibꝰ omnia que pati possumus includuntur · passio videlicet innata · illata · affectata · Innate passiones dicuntur que ex corruptiōe nature ex priorum parentum preuaricatione viciate ⁊ deprauate in sunt nobis ex quibus per omnia membra interioris ⁊ exterioris hominis continue bellum geritur · Caro enī concupiscit aduersus spm̄ · ⁊ spūs aduersus carnē · affectiones contra rationē ratio cōtra scientiā · conscia contra voluptatem · ⁊ sic omia que intra ⁊ extra nos sunt bella gerūt adinuicem · Et hoc conquerit dñs Gen · viij dicens Sensus ⁊ cogitatio hūani cordis in malum ꝓna sūt ab adolescentia sua Cunctis diebus terre sementis ⁊ messis · frigus ⁊ estus · estas ⁊ hyemps · nox ⁊ dies non requiescent Et hoc est quod dicit Zach · viij · Neq; introeunti neq; exeunti pax est ꝓ tribulatiōe Ac si dicat siue nascēdo homo ingrediatur · siue moriēdo dō egrediat hoc totum agit in tribulatiōe Quod adhuc expressius nobis insinuat Jacobus ꝙrto cuꝫ dicit Vnde bella ⁊ lites in vobis ꝙ nōne ex concupiscentiis vrīs que militāt in mēbris vrīs ꝙ concupiscitis enim ⁊ non habetis · occiditis ⁊ zelatis et nō potestis adipisci · litigatis ⁊ belligeratis ⁊ nō habetis · Hanc miseriam ꝙ querit Ap̄s Ro · vij · Infelix ego quia non inhabitat in me hoc est in carne mea bonum · Nam velle adiacet mihi · perficere āt bonum non inuenio · Nō enim quod volo malū hoc ago · si āt quod nolo illud facio non ego operor illud sed quod inhabitat in me peccatum Video enim aliaꝫ legeꝫ in membris meis repugnantem legi mentis mee ⁊ captiuantem me in legē peccati que est in mēbris meis · Et idcirco ex consideratione huius miserie apl̄us turbatus clamat in celuꝫ dicens Infelix ego homo quis liberabit me de corpore mortis huius ꝙ De hac tribulatione dicit bernardus · Cur frēs taꝫ duram et continuam tribulationem sustinem? nisi ex eo q; resistitur contaminationi · ꝙ concupiscentie repugnat ꝙ qđ ut ꝺ ruꝫ ab hac macula poterit mundari Ab mtus manat de corpore exit pestiferus virus ac demceps corpus occupat vniuersum · a planta pedis vsq; ad verticem capitis non est in nobis sanitas Homo enī natus ē de mulier breui

piues tpe replet multis miseriis
Vere multis miseriis corporis mi
seriis cordis miseriis duz dormit
miseriis duz vigilat miseriis quo
cunqz se vertit · ⁊ si quis vt vide
tur aliquas declinauerit inidit
proculdubio in grauiores Quot
ergo corpȝ hz illecebras tot pati
tur vir iustȝ tribulationes Duic
ergo tam multipharie pesti per
singula queqz resistere q̃z multi
plex tribulatio est Causas ãt bȝ
miserie ponit sapiẽs decimo quar
to dicens Miseros facit populos
peccũ ¶ Secũde passio
nes sũt adicũt illate que a causis
extrinsecis inferunt Sũt autem
tres has passiones inferentes liz
diuerbrespectib? hoc contingit ·
videlicet proximi? · diabolus · de
us Proximus autem noster ma
la nobis ingerit vt noceat · Dia
bolus vt interficiat Deus vt pfi
ciat · Proxim? vt substantia tol
latur · diabolus vt caritas desera
tur · deus vt malum corrigatur ·
Quibus autem cautelis has pas
siones ferre debeamus vt magnũ
meri torum cumulum comporte
mus illud est dicendum · Nam i
passionib? vtuose susceptis max
ima pãrs meritorum nostrorum
consistit · Dicit enim beatus gre
gorius qȝ virtuosius est mala pa
tienter perpeti q̃z bona operari ·
Primo ergo passiones a proxis
illate sunt patienter sufferende ·
sine mali retributione · Secunde

humiliter sustinende sine consen
sus inclinatione · Tercie amant
amplectende sine cordis murmu
ratione ¶ Primo dico passiões
a proximis illate sunt patienter
sufferende · Qd reuera pro maxi
ma virtute reputatur · Deus enim
in veteri testamento huius virtu
tis pondus quasi non considerãs
indulsit · vt malum pro malo q̃s
redderet · sicut dicitur Deu · trice
simotercio · Reddã vltionem ho
stibus meis ⁊ his qui oderunt me
retribuam Item Leuitici Perseq̃
mini inimicos vestros Et Ihere
mie primo capitulo · Reddite ei
secundum opus suum ⁊ iuxta õ
mia que fecãt facite ei Deus autẽ
in carne veniens qui reddit bona
retribuentibus sibi mala · nobili
orem ⁊ sanctiorem legem instituit
it dicens Mathei quinto capitulo
Qui te percusserit in vnam max
illam prebe ei ⁊ alteram · auferen
ti tunicam dimitte ⁊ palliuz Nã
quod verbo docuit pbuit exem
plo · Ipse enim coram presidente a
lapis cesus sicut · Johannis deci
monono dr Vn? assistẽs ministro
rum dedit alapham ihesu non
solum vnam maxillam prebuit
ei · sed et totum corpus exhibu
it · vnde Mathei quinto capitulo
Audistis quia dictum est anti
quis · Diliges proximum tuum
et odio habeas inimicum et cete
ra · Ego autem dico vobis Dili
gite inimicos vrõs et benefacite

bis qui oderunt vos · orate pro p
sequentib? ⁊ calumpniātib? vos
vt sitis filij prīs vestri qui in cel̄
Nec mirū q̄ altiora ⁊ sanctiora p̄
cepta dedit nobis deus q̄z antiq?
quia illis terram p̄misit in mune
re nobi? āt celū · illis vitā diurnā
nobis eternam Et ide Ap? The
sso · v · Videte ne quis malum p
malo alicui reddat · ¶ Hec de
passiones a diabolo illate sūt humili
t fuff erēde sine consensus inclinati
one vt viz eius persuasioni consen
sum nullaten? prebeam? · Et hoc
precipit dñs Leui · xx · vbi dicit
dñs ad moysen Qui quis de semi
ne suo dederit idolo moloch mo
riat Et sequit Educā dāq̄ eū de
medio populi mei eo q̄ dedēit de
semine suo i. consensum qui est
semen boni ⁊ mali idolo moloch
i. est diabolo · ⁊ contaminauerit
sanctuariū meuz ac polluerit no
men sanctum meum i. animam
que sanctuariū dei dr Dic Tho
bie · nñ · Caue ne vnquā pcō cō
sentias De q̄ consensu dicit Ber
nar Qui pcō consēserit manet e
is horror in exitu · dolor i trānsitu ·
pudor in ospcū magni dei · Sed
diceret aliquis illi d Mach · Quō
possum? tā multis tā fortibo resis
tere tā infirmi q̄ mille artibo nocē
di corda hominū tēptaē ñ cessāt
Respōdit Ber · dicēs Vt veruz
fateamur magnum certamen est
aduersus diabo hec fraudis astu
cias tam crebros immo continu
os habere conflictu? · quem nec
videre possum? · ⁊ quem astutū
fecerit tam natura subtilis q̄z lō
ga exercitatio malicie hui? · sed
quid prodest indicasse pericula
si nulla consolatio nulla adhibet
tur remedia ? Hec ergo consola
tio ēq̄ in nobis ē si vinā volum?
⁊ nemo nostrum in hoc certamis
dereliquetur inuit? · sicut dicitur ge
nesis quarto Sub te erit appeti
t? tu? ⁊ tu dominaberis illius · p̄t
quidem inimicus excitare temp
tationis motū sed in te est si volu
eris dare consensum ¶ Tercie
passiones a domino illate nō solū
patienter sed ⁊ gaudenter āplec
tende sunt sine omni cordis mur
muratione · ¶ Fiunt enim vt mali
corrigatur vel bonum promoue
atur · vel vt sciat homo q̄ a deo
diligatur Et quia in caritate ex
hibentur etiaz in caritate suscipi
ātur De hac domini flagellatio
ne dicit illa reuerenda Judith ·
Memores estote quomodo temp
tati sunt patres nostri vt proba
rent? si vere colerent deū suū · Me
mento quomodo pater noster A
brahā temptat? est ⁊ per multas
tribulationes probat? amicus de
i effectus est sicut Ysaac · sic Ja
cob · sic Moyses ⁊ omēs q̄ cōpla
cuerunt deo per multas tribulati
ones transierunt fideles · Illi aūt
qui temptatiōes non susceperūt
cum timore domini ⁊ impatienti
am suaz ⁊ ipperiū murmuratois

siue contra deum protulerunt ex terminati sunt ab exterminatore ⁊ a serpentibus perierunt ¶ Tercia passio prime diuisionis ē passio affectata · quaz sustinēt hij qui toto corde deuz diligūt · quī nō contenti priozibus passionibus cor contritum ⁊ corpus castigatuz volūtarie deo offerūt · mortificantes se tota die · Quoz vnus fuit paulus qui dixit castigo corpus meum ⁊ in seruitutez redigo ⁊ cetera · Hanc affectandam passiōem omnes christi cōfessozes sufferebant qui pauperate attenuati · abstinentia macerati · afflictiōe castigati · oratioī bus ⁊ ieuniīs fatigati vitam suā finierūt De quibus Hebreozum vndecimo · Circuierunt in melotis in pellibus caprinis egentes ā gustiati afflicti quibus dignus non erat mundus · i solitudibus errantes in montibus ⁊ in speluncas ⁊ in cauernis terre ¶ Sequitur secundum principale scilicz ad futuram gloriam · Quam qz non sicut passiones huius tempozis per experientiam cognouimus quas diffuse pertractauimus · i deo tenuiter hanc gloriam tāgamus eo qd ipsa lōge distans ab sconditā sit ab oculis nostris · quippe quaz nec oculus vidit nec auris audiuit · De qua gloria q̄ tangit beatus bernardus dicens Quid ex omnibus que in celo sūt ⁊ in terra huic glorie poterit cō parari · vbi deuz i ommibus videbim⁹ creaturis · in nobisipsis · vnituz adeo nobis vt michil in nobis vacuum remaneat quod nō deo omnipotenti sit plenum · Alias deus non esset omnia in ommibus si quicquam vacuum vel de nostro aliquid remaneret Item quod adhuc ommibus⁹ bnjs iocūdius est atq; beatius ipsam in semetipsa videbim⁹ sanctam trinitatem · gloriam illam siue vllo emigmate muudo oculo cordis cōtemplante⁹ · in qua visione consistat vita eterna · filio attestāte Johannis decimo septimo capitulo qui dicit · Hec est vita eterna vt cognoscant te solum deum verum ⁊ quem misisti ihesum cristum · Vnde priora duo quasi cortex tritici esse videntur · Hec vero cognitio sancte trinitatis qm̄ ipa solū huānū gen⁹ btificat ⁊ ē fis rationalis creature dicitur tritici medulla · adeps frumenti respectu palearum

¶ Tercio passiones b⁹ temporis ad futuram gloriam cō parare debemus ⁊ videbimus q̄ sicut ait Paulus apostolus Nō sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam q̄ reuelabitur in nobis ⁊ cetera · etiam si confluant in vno homine ōnes passiones presentes preterite ⁊ future · Quod vt luce clarius videri possit sciendum est q̄

passiones huius temporis sunt p
ticulares spēales tēporales · Par
ticulares ideo huius temporis pa
ssiones dicimus quia nunquam
in toto esse hominis subsistunt ·
sed in partibus corporis Nulla
enim passio hui⁹ temporis cogni
ta est vel audita que vniuersum
eē hominis molestaret in partibo
corporis ⁊ anime Speciales dici
mus huius temporis passiones a
paucitate inferentium quia spe
ciaⁿliter ab aliquib⁹ ⁊ non ab om
nibus hominibus sunt illate · Tē
porales vero dicim⁹ quia finiunt⁹
in tempore ⁊ quantūcunq; presē
tes seruiunt erit tempus quo pe
tus non nocebunt Nunc vide q̄z
longe aliter sit de futura gloria q̄
reuelabitur in nobis · que gloria
legem habet oppositaz ad predi
cta · Illa enim futura gloria est
vt ita dixi totalis generalis eter
nalis Totalis quia in corpus ⁊ a
nimam plenissima habundantia
redundat hec gloria · nec est da
re pūctum in quem hec gloria n̄
redundat in tm̄ vt etiam ossa no
stra florere hac gloria videant⁹ ·
Testante Ysa · lvij · Ossa nostra
vt herba germinabunt · ¶ P
De hac habundantia glorie di
citur Ysa · lvi · Delicijs afflues
ab omnimoda gloria · hoc est a
gloria corporis ⁊ a gloria sensu
um ⁊ omnium membrorum eius
⁊ a gloria animne ⁊ omnium potē
tiarum e⁹ · nec est locus in corpo
re vel anima qui se abscondat a
calore eius · Quod bernardus no
tificat per exemplu⁹ Quomodo
ferrum ignitum ⁊ candens simili
mum fit igni exutum a ꝓpria for
ma sic erunt homines in celo glori
ficati · ⁊ omnez humanam affecti
onez quodā ineffabili modo ne
esse erit a seipsa liquescē Intīm
enim gloria dei replebimur in co
pore ⁊ anima vt dicat dns Ysai ·
xlix Deserta tua ⁊ solitudines
tue ⁊ terra ruine tue āgusta erūt
pre habitatoribus ⁊ longe fuga
bunt⁹ qui absorbebant te Adhuc
dicent in auribus tuis filij sterili
tatis tue scz glorie · angustus ē
michi locus fac spacium vt inha
bitem · Secundo futura gloria ē
generalis quia ab omnibus inha
bitantibus celum in nos deriuat
ita videliz vt a singulis sanctis ⁊
angelis singulas glorias consequ
mur · Et hoc innuit p⁹ cum dicat
Omnia seruiunt tibi Cui consonat
illud Ysai · xlix · Erunt reges
nutricij tui ⁊ regine nutrices tue
Dicitur ergo futura gloria ideo
generalis quia a patre ⁊ filio et
spiritu sancto ab angelis ⁊ sanc
tis omnibus in nos fluit ¶ Ter
cio futura gloria est ⁊ diatur et
nalis durans ⁊ perseuerans metr
num · Et ex hoc solo omnibus a
lij⁹ rationibus⁹ cessantibus omne⁹
passiones presentes preterite ⁊ fu
ture quia finem sunt habiture
michil sunt ad futuram gloriam

Estote misericordes sicut ⁊ pat̄ vester misericors est. Luce sexto capitulo

Quoniam in epistola hodierne diei tangitur de gloria regni celestis Ideo in hoc euangelio tāgitur via ⁊ exercitium perueniendi ad eand̄e. Dicat enim beatus Augustinus q̄ operatione misericordie ⁊ exercitijs virtutum ad celestem gloriā peruenitur In hui⁹ ergo verbo euangelij duo nobis ꝓponuntur. Primo enim ad vite sancte exercitium inuitamur. secūdo de ecd̄e exercitio premiam Primū ibi Estote misericordes Secūdum ibi Mensurā bonaz ⁊ confertam. vt secunduz apostolum habeamus sanctificatiōem eternam De primo sit primus sermo. de secundo secūd⁹ In hoc euāgelio quatuor virtutes seu exercitia nobis ꝓponit dominus imitanda Primo enim ad misericordie exercitium ammonemur Secundo a temerario iudicio phibemur Terćo de remittendis iniuriis exhortamur Quarto ad eleosinarum largitionem instigamur Primū ibi Estote misericordes Secūm ibi Nolite iudicare Tercium ibi Dimittite Quartū ibi Date

Prosequēdo de mia tria p ordinē dicāt. prīo de eius dem veritate. scdo de eius diffinitate. tercio de vtilitate Resumēdo primū scz q̄d sit mia sciēd̄ q̄ alia ē misericordia i deo alia i hoib⁹

comparate. Ex hoc solo q̄ ille scilicet passiones desinūt. illa āt scilicet gloria permanz in eternū Testāte sapientia Eccā. Et erit illa gloria eterna Quarta ratio potest adhuc adiici. quia anima existens i corpore nullas passiones immediate in seipsa sed solum mediante corpore sustinet. aidāreo tolerabiliores aleuiores⁹ sunt. In infinitum autem sunt ille passiones acerbiores quas contingit sine medio sustineē. gloriam autem in celo immediate in se ipsam suscipit. aideo nulla est tribulationum comparatio ad gloriam Quinta ratio potest adhuc adiici. quia quicquid aima immediate a deo suscipit infinitum plus afficit siue malum siue bonuz. sed malum pene mediante culpa ⁊ peccato per quod tanquam per instrumentum deꝑpunit animam. gloriam autem immediate a deo suscipit. aideo bonum immediate i infinitū plus afficit ⁊ delectat q̄z malum mediatum amarescat. Vnde Job vicesimo sexto capitulo. Cum vix p uam stillam sermonis eius audierim⁹ quis poterit tonitruū magnitudinis eius intueri⁹ minus autem sustinere

Eodem die sermo secund⁹ de triplici misericordia

Sermo. lviij.

Misericordia in deo est exhibiti
o indebiti bñficij quod nullo me
rito preuemente meremur. De
hac misericordia dicit pphēta.
Misericordia eius scz dei preuei
et me. Et illud Psa. lxij. Mise
ricordia sempiterna misertus tu
tui Misericordia ãt hominis est
cordis miseria i. compassio. qua
mouemur ex aliena miseria. De
qua dicit in Thobia. Quomodo
potueris esto misericors. Et in
euangelio Beati misericordes.
sic patet primum viz quid sit mi
sericordia. ¶ Q. Secundo
dicetur de misericordie diuersita
te. Verum quia dei misericordia
nobis pponitur imitanda. nõ so
lum in hoc euangelio sed etiam
per apostolũ dicentẽ. imitatores
dei ⁊ estote inuicem misericordes
sicut filij carissimi Ideo sciendu
q deus triplicem misericordiam
nobis pponit in seipso. scz cord
oris ⁊ operis Cordis miserijs ho
minum affectuose cõpatiendo.
Oris pro eisdem deuote orando.
Operis beneficia largiter exhibẽ
do Cordis misericordiam exhi
buit Luce decimo. Cum appinq
ret dominus ierusalem videns ci
uitatem fleuit super illaz dicens
Quia si cognouisses ⁊ tu subau
di fleres In hoc loco non legitur
aliam misericordiam exhibuisse
nisi misericordiã cordis. Secdo
misericordiam oris exhibuit cũ
in passiõe sua propt hominũdas
illos in eum seuientes ipsorũ pec
catis cõpatiendo orauit ad patrẽ
dicens Pater ignosce illis quia
nesciũt quid faciunt. De hac cõ
passione dicit Apl'us. Cum cla
more valido ⁊ lacrimis pces sup
plicationes q offerẽs exaudit?
est pro sua reuerentia. quia vt fi
deliter creditꝰ ⁊ pie sperat multi
a iudeis ex hac oratione conuer
si sunt ⁊ crediderunt in ihesum.
Quoz vnus conuersus centurio
dixit Vere filiusꝰ dei erat iste Cu
ius fidesꝰ merito commendat q e
um quẽ in tanta miseria vtputa
in extrema ⁊ suprema passiõe cõ
stitutũ viderat tanquam nouissi
mum credidit esse deum. De hac
misericordia dicit Bernardus.
Vide misericordiam dominiquã
habuit ab eterno quõ nunc pflu
it in aperto. cuz perfusus sangui
ne. flagelliꝰ cesus. spinis coro
natus. clauis confossus. affixꝰ
patibulo. oprobrijs saturatus.
tamen omnium dolo ⁊ immemor
opassiõe victus clamat. Pater
ignosce illiꝰ quia nesciunt quid
faciunt. hinc doloresꝰ. hinc miseri
tiões. hinc multe miserie corpo
ris. hinc multe miserie cordis.
hinc oleũ pietatis. hinc gutte sã
guinis decurrentis in terrã Miseri
cordie domini sunt multe. ⁊ a mi
serie dñi multe. vincent ne miseri
e misericordias ã mie miserias
superabũt ⁊ vincant misericordie
tue ãtique domine Magna enim

alioruz miçtas ℔ nunquid non maior domine tua pietas ℭ mul tum per omnem modum. Item Excedit pietaſ siue misericordia ibeſu ommium criminum quanti tatem siue numerositatem. Ter ciam misericordiam vocuit et oñ dit per operis euidentiam. vt nõ solum misericordiam cordis et o ris sed et operis declararet Vnde Mathei. Misereor super turbã. ecce misericordiam cordis. Cui statim subiungit operiſ exhibiti onem. quia vt dicit ur ibidem sa tiauit quinq; milia hominum. Similiter hanc gratiam vocuit in lazaro vbi dicitur. Lacrima tus est coraz iudeis et clamabat Lazare veni foras. Das tres mi sericordias vocuit dominus in se ipso vt easdez tres similiter disce remus. De prima dicitur Job. xxxi. Ab infãcie creuit mecuz mi seratio. De secũda misericordia motus orauit ad patrem De ter cia dicitur Ecã. v Misericordia et ira ab illo est sczper operis ex bibitionem.

¶ Et sciendum q̃ hec terćia miseri cordia diuersificatur secundum indigentium necessitatem Vnde Bernardus. septem eius miseri cordias per septem panes quibo turbam pauit in deserto designa tas lucide declarat Nos igitur do minum ymitantes has tres mise ricordias cordis oris opis addi scamus. Primam igitur miseri cordiam cordis taliter consequi poterimus si collectis miseriis õ mium miserorum in pistillo cor dis nostri ipsis compatimur to to corde. Hec misericordia con ficitur de necessitate pauperum. anxietatibus oppressorum. per turbationibus tristium. culpis delinquentiuz Postremo de om nibus quorumlibet miserorum e rumpnis etiam si fuerint inimicã. De hiis dicitur Beati misericor des quoniam ipsi misericordiam consequentur. Hanc misericor diam dominus transfigurauit in se propter pauperes qui de rebo temporalibus non habent vnde subueniant indigenti. His pro certo sufficit et copiosa est mi se ricordia ad salutem. Quia vt di cit Gregorius Regnuz celorum tantum valet quantum habeſ. Idem. Ante dei oculos numq̃z ẽ vacua manus a munere si fuerit archa cordis repleta bona volũ tate Vnde dominus Qui vnum de minimis hausturn aque dederit Amen dico vobis nõ perdet mer cedem suam. ¶ Secunda mise ricordia qua dominum imitabi mur est in deuota oratione. quã persuasit apostolus dicens. Ora te pro nobis vt saluemini Ber nardus Ego nullum efficacius aut vtilius bonuz fratri arbitror exhibendum q̃z vt ores pro eo deuote. Hoc affectu misericor die orabat moyses pro populo

dicēs Dimitte obsecro pcm̄ po
puli tui secūdum magnitudinē
misericordie tue ne dicāt egiptij
callide eduxit eos de egipto vt i
terfeceret eos in deserto Et dñs
ad eū Dimisi iuxta verbū tuum
Hanc misericordiaz exhibuit sa
muel sauli · De quo dicātur · Et
clamauit samuel tota nocte illa
ad dominū · Cui dominus Quid
clamas ad me cum ego abiecerī
eum ℣ Hac misericordia orat tri
umphalis ecclesia sine intermissi
one pro militante · quam et nos
cotidie postulamus dicētes Om
nes sancti orate pro nobis · Hac
oratiōe orat tota ecclesia mutua
deuotione pro membris suis

V Tercia misericordi
a qua p̄mitabimur dominuz est
in operum exhibitiōe · Hec mise
ricordia operū diuersificat secū
dum q̄ domini misericordia est
diuersa · Qui autem hanc miseri
cordiam tercīam cuz poterit pro
ximo non exhibet cōmunicatur p̄
ores duas misericordias non ha
bere Iohānis · Qui enim habue
rit substantiam huius mundi et
viderit fratrem suū necessitatem
habere et clauserit viscera sua ab
eo quomodo caritas dei manet i
eo ℣ Si autem non caritas nec mi
sericordia

E Est autem mi
sericordia que opere exhibetur
duplex · alia corpalis · alia spi
ritualis Corporalis in sex opibus
mie consistit De quibus dicit ℣
saias Frenge esurienti panē tuū
et egenos vagos q̄ induc in do
mum tuā · cum videris nudum o
peri eū ac · Vnde versus · Visito
poto cibo redimo tego colligo cō
do · Spiritualia autem opera mi
sericordie sūt de quibus dicit apo
stolus Si preoccupatus fuerit
quis in delicto vos qui spiritua
les estis huiusmodi instruite i spi
ritu lenitatis · Item · Exhibete i
eo caritatem · ne maiori tristicia
absorbeatur Sunt autez hec In
sipientem instruere · consolari do
lentē · corripere negligentem · ex
hortari bene agentē · vt melius p
ficiat · et cetera ad spiritualia ex
ercitia pertinentia · Hec tres mi
sericordie adeo nobis sunt neces
sarie · sicut est dei misericordia ·
Nam dei misericordiam non con
sequemur nisi in hijs nos fideli
ter exerceamus · Vnde dominus
Beati misericordes quoniam ip
si misericordiam consequentur
Iacobus · Iudicium sine miseri
cordia fiet illi qui non fecerit mi
sericordiam Ecclesiastici vicesi
mo octauo · In hominem simile
sibi non habet misericordiā et p
peccatis suis depcabit ℣ Vnde tho
bias · nij · Quantuz poteris esto
misericors ·

V Tercio dicēdum est de misericor
die vtilitate id est quos fructus
conferat exercentibus eam · Est
enim vtilis in presenti in extremis
i iudicio in celo Primo vtilis est

in presenti Prouerbi·iij·Mia te non deserat et inuenies gratiam coram deo et hominibus·exēplū de cornelio in actibus Secunda misericordia fiduciaz prestat in extreis Tobi·iij·Quomō potu eris esto misericors·premiū em̄ bonum tibi thezaurisas in die ne cessitatis·i·in extremis que dies vocatur necessitatis Tercio miaz misericors obtinet in iudicio·vn de Iacobus Judicium fiet ei sine misericordia·qui non fecerit mi sericordiam·Ergo qui facit mi sericordiam obtinet misericordi am sine iudicio·Vnde dicit idez Superexaltat autem misericor dia iudicio Vnde dominus Beati misericordes quoniam ipsi mi sericordiam cōsequentur Quar to ipsa misericordia meritum cu mulat in celo·de quo multe sunt auctoritates Hec quatuor sum matim tanguntur in tobia cum dicit Quoniaz elemosina ab om ni pecato liberat·ecce primum· Et a morte·ecce secundum·Et non patietur animaz ire ad tene bras·ecce tercium Et magna fi ducia erat coram summo deo·sci licet in celo bijs omnibus qui fac unt eam·ecce quartum Sed ne prolixitas que mater est tedij turbet·reliqua tria membra sub alterius sermonis exordio pro sequamur.

Eodem die Sermo tercius De peccati grauitate in iudicā do proximuz et de dimittendo offe sam·Sermo·lix·

Nolite iudicare et non iu dicabimini Luce·vi In quo a iudicio temerario prohibemur·De quo tria dican tur per ordinem·Primo em̄ hoc peccatum auctoritatibus sacre scripture prohibetur·Secundo ei?dem peccati grauitas edocetur Tercio equale premium hoc ca uentibus pollicetur Primo ergo ponūtur auctoritates hoc peccatum probibentes Vnde Paraly. Quodcumq; iudicaueritis i vos redundabit Mathei In quo em̄ iudicio iudicaueritis iudicabimi Ad Romanos O homo qui iudi cas·in quo iudicio alterum iudi cas teipsum condempnas·eadez enim agis que iudicas Idez Tu quis es qui iudicas alienum ser uum? Domino suo stat aut ca dit Stabit autem Ac si diceret· Ego nō iudico eū ad cadendū· Idem ad corinthios·Nolite an te tempus iudicare·quo aduscq veniat dominus qui et illumina bit abscondita tenebraruz et ma nifestabit consilia cordium· Dijs et similibo auctoritatibus sacre scripture clare ostenditur q; dampnabile sit proximum iudicare·

Secundo ergo huius peccati grauitas · id est cur tam graue sit edocetur · Sunt autem tres cause hoc peccatum precipue aggrauantes · Iudicans enim alienum peccat tripliciter · In seipsum mendaciter loquendo · in proximū contra caritatem veniendo · contra deum suum iudicium vsurpando · Primo ergo peccat iudicans alterum in seipsū contra veritatez mendaciter loquendo · Vnde Ysaias propheta dicit · Non est qui iudicet vere · Quia et si verum est quod iudicat · tamen quoniam cor et intentio hominis sue noticie non subiacet · ideo nō pro veritate sed pro mendacio iudicatur · Vnde beatus bernardus dicit · Est qui verum loquitur et mentitur · et est qui mendaciū loquitur credēs se verum dicere & non mentitur · Secundo peccat in proximum contra caritatem veniendo · Vnde beatus bernardus dicit Omnis qui alterum iudicat prodit seipsum vacuum caritate · Demq; quid aliud detrahendo siue dijudicando intendit · misi vt ille cui detrabitur veniat in odium et contemptum ipsis apud quos iudicat et detrabit ꝛ Ferit ergo caritatem in ommibus qui se audiunt lingua maledica Vnde beatus augustinus · Certum est q; de malo merito neminem iudicarem · quem tanquam me ipsum diligerem · sed defendere et excusarem q̄z diu in publicum non prodiret · Sed qui a caritatem perdidimus facilius alterutrum iudicamus · Terão proximum iudicans peccat in deum suum iudicium vsurpando · Nam occulta cordis et medulle cordium et intētiones soli deo patent · Vnde terão Regum octauo dicitur · Tu solus nosti hominum corda · Et alibi Homo videt in facie · deus autez intuetur cor · Quia ergo hoc qd solius dei est vsurpat · deum sua iurisdictione priuat · Ipsa veritas dicit in euangelio · Omne iudicium pater dedit filio Et paulus apostolus dicit · Scimus q; iudicium dei est · Vnde idē apostolus Itaq; nolite ante tempꝰ iudicare quousq; veniat dominꝰ qui manifestabit cōsilia cordiū et illuminabit abscōdita tenebrarū Deꝰ enī inter cetera sibi reseruauit scrutiniū cordiū · Vnde beatus bernhardus dicit · Caue seruum dei vt quem imitari non vis dāpnare videaris · caue aliene conuersationis aut esse curiosus examinator · aut temerarius iudex · etiam si perperam actum deprehendas · nec sic iudices proximum · magis autem excusa · Excusa intentionem si opus non potes · puta ignorantiā · puta subreptionem · puta casum Qd si ō mino oēz dissimilitudinēz rei certitudo

recusat. suade michilominus tibi
ipsi et dicito apud te Vehemẽs
nimis fuit illa temptatio. Quid
de me illa fecisset. si accepisset in
me simílem potestatem ꝛc
Terão dicatur quod premium
cauentibus hoc pecatum domi
nus ihesus pollicetur. Hoc autẽ
premium magnum est. videli
cet a domino non iudicari Sic
enim promittit veritas dicens.
Nolite iudicare. ob quam merce
dem vel premium ꝛc Sequitur p
missio. vt non iudicemini. Nec
cuiq̃ paruum hoc premium vi
deatur. Nullus enim tam magne
sanctitatis est si per seueritatem
iustice deberet iudicari sua iusti
cia iniustícia appareret. Vnde be
atus Iob. Nunquid homo dei
comparatione iustificatur ꝛc Qua
si dicat non. Idem Ecce qui ser
uiũt ei nõ fũt stabiles. et i ange
lis suis repperit prauitatem. Vn
de Ysa. dicit Facti sumus omnes
nos quasi pannus menstruate.
Vnde psalmista dicit Non iusti
ficabitur i conspectu tuo omnis
viuens. Quia licet esset secun
dũ cor dei dicente domino Elegi
michi virum secundum cor me
um. necesse tamen habuit dice
re. non intres in iudicium cuz ser
uo tuo domine. quomam nullus
apud te iustificatur homo. nisi
per te omniuz peccatorum tribu
atur remissio. Vnde beatus Gre
gorius dicit. Sepe iustícia no
stra ad examen diuine iustitie
deducta iniustitia est. et sordet
in districtione iudicis. quod in
oculis fulget operantis. Vnde
beatus Bernardus super illo v
bo. ego iustícias iudicabo dicit.
Verendum valde cum ad hoc
ventum est ne nostre iustície nõ
iustitie vt videnť sed iniustície
appareant. Quod sanctus Iob
considerans dixit. Verebar om
nia opera mea. Propter quod
dominus consulit dicens Cum fe
ceritis omnia que precepta sunt
vobis. dicite serui inutiles sum?
Vnde qui saluare desiderat et si
non habet constantiam sangui
nem effundendi vel deuotio nez
celum penetrandi. saltem ab hoc
vicio caueat et securus erit de sa
lute.

Sequitur tercium principale.
Dimittite et dimittemini. quod
tam in veteri q̃z in nouo testamẽ
to facere monemur In veteri Vn
de Ecclesiastici. Relinque pro
ximo tuo nocenti te. et tunc dep
canti tibi soluentur peccata Idez
In hominem similez sibi non ha
bet misericordiam. et pro pecca
tis suis deprecabitur. Idem Ho
mo homini seruat iram. et a deo
querit medelam ꝛc Similiter in
nouo testamento iniurias dimit
tere ammonemur Vnde Mathei
Si dimiseritis hominibus pecca
ta eorum. dimittet vobis pater
vester celestis delicta vestra Si

autem non dimiseritis · nec pa
ter vester dimittet vobis · Vnde
petro querenti · Domine quoti
ens in me peccabit frater meus ·
et dimittaz ei vsqz septies ? Re
spondit ei dominus · Non dico
tibi petre vsqz septies · sed vsqz
septuagies septies · Hoc est ō
mi tempore quod p septenarium
currit numerum

Licet autem di
mittere offensam difficillimnm
videatur · Sunt tamen quinqz
quib? consideratis facillime remit
timus iniurias et offensas · Pri
mum est diuine remuneratiom?
magnitudo · In infinitum enim
deum plus offendimus q̃z offen
derint nos offense quelibet nob
facte · et hoc tam ratiõe eius quẽ
offendimus scilicet deũ nostruz
q̃z ratione eorum quibus offen
dimus scilicet peccatorum · Cul
pa enim que in deum impingit in
finita est · quia deus infinitus ·
Vnde primi regum secundo dicã
tur · Si peccauerit vir in virum ·
propicius ei erit deus · Si autez
deuz offenderit · quis orabit pro
eo ? Vnde tanta est offensa quã
tus est ille qui offẽditur · patet
illud quia maior est regi offen
sa iniuriam inferre q̃z seruo Rui
a autem dominus noster est rex
regum · nos vero viliſſimi serui
ideo maxime offendimus eum ·
Ratione etiam eorum quibus
offendimus que sunt similiter in
finita · Vnde · nij · regum · Nec
cani super numerum arene ma
ris · Vnde Psalmista dicat · Cir
cumdederunt me mala quorum
non est numerus · Nec omnia
licet maxima sint et infinita di
mittet dominus nobis · si peccan
tibus in nos dimiserimus peca
ta grauamina ⁊ offensas Quod
bene innuit dominus in parabola
de illo qui decem milia talentorũ
conuincitur ratione facta debu
isse · cui cum alius de conseruis
suis centum deberet denarios ·
nec ei dimitteret · ex hoc iratus
rex repetijt totum debitum ·
Secundum est qꝫ non dimit
tens deum priuat vindicta · quã
sibi soli reseruauit dicens · Mi
chi vindictam · et ego retribu
am dicit dominꝰ Vñ sicut ille q̃
hominez mortalẽ iure suo priuat
et illud sibi vsurpat maxie iniu
stus est et merito grauiter puni
ẽdus · sic et ille immo multoma
gis ille re? ẽ grauibo tormẽtis q̃
deũ iure suo p̃uat et illud sibi v
surpat · Hoc aũt est vindicare iniu
rias · maxie ergo vtile ẽ deo iniu
rias relinquẽ vindicãdas Tercii
ẽ qꝫ vtilitas iniuriarũ illatarum
et patiens illaruz sufferentia mi
ro modo peccata diluit et auget
gloriam · Vnde Psalmista dicit
Circumdederunt me sicut apes
que aculeo pungunt et cum hoc
mel fundunt · Quartum est q̃
vlciscendo iniurias nõ possumus

tantum offendere inimicum nostrum · quin plus nosipsos offendamus Naz si ipsum occidimus corpore · nosipsos occidim⁹ aia · et stultus esset qui transfigere sibi vellet vt alterius scinderet tunicā Quintum est q̄ remissio offense nos maxime similes deo efficiat Crisostimus dicit Nichil est q̄ sic deo similem faciat · q̄z ledētibus fore placabilem · Vnde stephanus cum hoc faceret orans pro eis · ad virtutem eius orationis celum apertum et ē vidit gloriam dei.

C

Quartum membruz principale est · date et dabitur vobis · In quo dominus monet et hortatur ad elemosine largitionem · De hac elemosina Ecclesiastici dicitur · Elemosina vite quasi saccum cum illo · et gratiaz hominis quasi pupillā conseruabit Thobias · Ex substantia tua fac elemosinam · et noli auertere faciez tuam ab vllo paupere · ita enim fiet vt nec auertatur a te facies dei · Item Premium bonum tibi thesaurisas in die necessitatis · q̄ niaz elemosina ab omni peccato et a morte liberat · et non patiet animam ire ad tenebras · Fiducia enim magna erit coram summo deo elemosina omnibus qui faciunt eam · Sunt autez quatuor que considerata mouere nos debent ad elemosinaz largiendam · Primo consideratio eius qui petit elemosinam qui est deus · a quo petis vitam eternaz Mathei · Quod vni ex minimis meis fecistis michi fecistis · Secundo quid petat · quia suuz nō tuum · Deus enim tibi propter hoc mutuauit terrenam substantiam · pauperibus autem dedit regnum celoruz · iuxta illud mathei · Beati pauperes spiritu · quoniam ipsoruz est regnum celorum · Tercio ad quid petat · quia infinito maiori lucro · Vnde beatus Augustinus · Mira ingratitudo hominum · qui nolunt mutuare res suas deo pro tali vsura pro qua eas mutuarent iudeo · Quarto q̄ res que de sui natura transitorie sunt et dicuntur perpetuantur · vt vsu earuz perpetue gaudeamus · Vnde dominus · Thesaurisate vobis thesauros in celis · Et ideo persuadet sapiens Ecclesiastici dicens Ne auertas faciem tuaz ab vllo paupere.

D

Et sciendum q̄ quatuor effectus gratiarum per misericordiā consequimur · videlicet peccatorum remissionem · misericordie exhibitionē · dampnationis euasionem · et eternam glorificationem De primo dicitur Ecclesiastici tercio · Ignem ardentem extinguit aqua · et elemosina resistit peccatis · Item damelis quarto Peccata tua elemosinis redime · et iniquitates tuas misericordijs

pauperum · De secundo dicátur mathei quinto · Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur · De terćo dicátur thobie quarto · Elemosina non patietur ire animás ad tenebras De quarto prouerbiorum · vicesimo primo · Qui sequitur misericordiam inueniet vitam et gloriam · De ommibus quatuor dicátur in thobia Melior est elemosina q̄z thesauros auri recondere quoniam elemosina a morte liberat · ecce terćū · et ipsa purgat peccata · ecce primum · a facát inuenire miam · ecce secundum · et vitam eternam · ecce quartum ·

¶ Et sciendum q̄ in nomine elemosine ōnia opera misericordie includuntur · Sunt autem quatuordeciz opera misericordie septem corporalia et septem spiritualia · Corporalia sunt infirmorum visitatio · esurientium cibatio · sitientium potatio · captiuorum redemptio · nudorum vestitio · peregrinorum collectio · et mortuoruz sepultura Aliqua istorum in psalia ponuntur vbi dicátur · Frange esurienti panez tuum ćc · Clarius autez sex istorum ponuntur mathei vicesimo quinto septimum in thobia Opera autem mie spūalia sunt hec · delinquenti ignoscere · peccantē corripere · ignorantem docere · tristitiam consulere · mestum consolari · pro salute proximi orare · iniurias sustinere Que ideo spiritualia dicūtur q̄ p ipsa animabo proximorū nostrorum subuenimus earū inopiam reuelātes que aie spūs sunt nō corporaliē

¶ Dominica quinta Sermo de epistola · de multiplicá dominimi vocatione · et quibus exercitijs ad hereditatem celestem peruenitur Sermo · lx ·

In hoc vocati estis vt benedictionez hereditate possideatis · prime petri terćo · In verbis propositis tria facát apostolus petrus · Primo enim proponit nobis gracíosam vocationem · Secundo fructuosam benedictionem Terćo gloriosam possessionem · Primum ibi · In hoc vocati estis · Secundum ibi · Vt benedictionez hereditate possideatis · Huius verbi occasione tria dicemus per ordinem · Primo de multiplicá dominimi vocatione · Secundo de benedictionis specificatione · Terćo de hereditatis consequende exercitatione ·

¶ De primo sciendum q̄ deus de sua largiflua benignitate quatuor modis consuetis et frequentius visitatis dignatur nos vocare · primo exterius per predicationem · secundo interius per inspirationem · terćo per be

neficiorum exhibitionem Quar
to per malorum comminationez

¶ Primo ergo vocat nos de?
per exteriorem predicationem.
quod contigit cum ore predica
torum sonant verba vite. que li
cet sonent ex ore predicatoris.
hominis tamen sunt verba et eius
vocatio quam loquuntur. ipso
testante qui ait. Non enim vos
estis qui loquimini. sed spirit?
patris vestri qui loquitur in vo
bis. Et iterum. Qui vos audit
me audit Non enim legatio con
sueto vsu loquendi nuncijs per
quos mittitur asscribitur. sed su
is hominis qui eos mittit. vñ i iu
re habet. Quod quis per alium
facit per se fecisse videtur siue id
sit bonum siue malum. vnde qui
per alium aliquē vocat per se eū
vocasse iudicatur Quia ergo de?
peccores p suos pdicatores vt
qs peccores vere iussit eos ipe vo
casse dr Rñ ait dns pdicatores
qsi suos nuncios ad vocandum
nos misit. patet matbei vicesimo
secundo. vbi misit seruos suos
vocare inuitatos ad nuptias In
qua vocatione singularis et supra
modum magna dei super nos re
lucet misericordia. eo q multis
in sua incredulitate dimissis sin
gulariter nos vocamur. Et ideo
si hac gratia vocatois abutim ur
euangelio non credentes et vo
cationis gratiam contempnentes
grauius bijs quibus non est mis
sa vocatio condempnamur. domi
no testante qui dicit Johannis
quinto capitulo Si non venissez
et locutus eis fuissem. peccatum
non haberent. Et ideo hec voca
tio per predicatores ad nos missa
cum omni est deuotione et reuere
tia audienda non tamq̄z verbuz
hominis. sed sicut vere est ver
bum dei. Dicit enim beatus ber
nardus. Quis dicat calamum
sonare securim secare. parietem
solis radium generare canales a
quas manare? et subiungit Mi
chi liquide constat. nec de cana
libus oriri riuos aquarum. sed
hec deus omnia per hec instrum̄
taliter operatur. Verum quia o̅
nis exterior vocatio inefficax
est quam inspiratio non preue
nit a infructuosa permanebit si
non interior vocatio comitetur.
ideo secunda vocatio que per in
spirationem agitur prime voca
tioni necessario adhibetur.

¶ Secunda ergo vocatio est que
per internam fit inspirationem.
vt quod vox extra sonuit ipsa i
spiratio moueat ad agendum.
alias enim quicquid foris clama
tur intus a fructu vacuatur.
Dicit enim beatus gregorius.
Nisi spiritus cordi assit audito
ris. otiosus est sermo doctoris.
Nemo ego docenti homini tribu
at. quod ex ore docentis intelli
git. quia nisi intus sit qui doc
at ipa doctoris lingua exterius

in vanū laborat Sed cur ista de doctrina hominū loq̃m · cū et ipse conditor omnium cristus ihesus non semper ad eruditionem hominis loquitur si eidem homini intus per eruditionem spiritus non loquatur · Certe cayn priusq̃z fratricidium opere perpetraret audiuit a deo · peccasti quiesce Sed quia culpis suis exigentibus · voce est ammonitus non vnctione · audire verba dei potuit · sed seruare contempsit Vnde audeo dicere · q̃ nec verba salvatoris efficacia esse poterint · si nō intus spiritus domini spirituz hominis vnxerit · Hinc est q̃ verba illa mellifluа ex ore saluatoris prolata alij quos spiritus nō vnxerat dura dicebant · que tamen petrus vnctus dulcissima iudicabat · Hic enim dicitur Johānis sexto · Multi ex discipulis eius audientes ihesum decentez · ego sum panis viuus dixerunt · Durus est hic sermo · Et sequitur · Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro · et iam cum illo amplius non ambulabant · Dixit ergo ihesus ad duodecim Nunquid et vos vultis abire ℣ Respondit petrus tanq̃z interius vnctus Domine ad quez ibimus Verba vite eterne habes ℟ ℣ De hijs verbis dicit beatus Bernardus · Vide q̃z diuersa videtur de verbo dei sententia diuersorum · Valde enim contraria sunt durus sermo verba vite ℣ allitur pars alterutra · Idem quippe cibus apponitur · sed non idez sapere videtur vtriq̃ · nec cessat vsq̃ hodie vtriusq̃ partis successio Inuenire est enim nunc in ecclesia quibus manifestum sit · quia verba que ihesus loquitur spiritus et vita sunt · ideoq̃ sequuntur illum quocunq̃ ierit · Alijs durus sermo videtur ihesu · nec possunt eum audire · ideo pergunt miseri miseraz are · ideo pergunt miseri miseraz a libi querere consolationem Nec vocatio inspirationis tangitur Ecclesiastici quarto cum dicit Sapientia filijs suis vitam inspirauit et suscipit inquirentes se · et preibit in via iustitie De qua ad huc iob triceſimo secundo dicitur · Inspiratio omnipotentis dat intelligentiam ℣ Sed ne vocatio inspirationis ingruentis temptatione lasſescat Terão vocat per bonorum promissionem que animositatem et constantiam perseuerandi confert vocatis De hac vocatiõe dicitur Ecclesiastici viceſimo quarto · Transite ad me omnes qui concupiscitis me · et a generationibus meis implemini · Et in euangelio Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis · et ego reficiam vos Item Mathei viceſimo secundo dicitur Ecce prandium meum paraui tauri mei et altilia mea occisa sunt et omnia parata · Vas

promissiones commendat sapi
ens Sapientie duodecimo. Cō
uentiones dedisti bonarum pro
missionum. Et secundo paralip
pominon tricesimo sexto. Ine
stimabilis et inuestigabilis est
misericordia promissionis tue.
In hac autem vocatione promi
sit seipsum eternaliter ad fruen
duz. angelos et sanctos ad con
soram. et regnum celorum ad
eternaliter quiescendum. Et qz
ipse summuz bonum est in quo
est omne id quod queat deside
rari aut concupisci a quacumqz
rationabili creatura. cum ipse se
visendum prebuerit. oē iplebit
desideriū et oīs saciabit appetit?
Vnde genesis decimo sexto ca.
Ego eo merces tua multa nimis
Sed quia multi sunt quos ma
gis aduersa terrent qz bona alli
ciant. ideo necesse est vt singulis
singula vocationum fomenta ad
hibeat.

Quarta ergo vo
catio erit per malorum commina
tionem Dime hieremie vicesimo
secundo capitulo. Si non audie
ritis me in memetipso iurau di
cit dominus. quia in solitudine e
rit domus vestra Item amos pro
pheta. nisi Iurauit dominus in sā
cto suo. quia ecce dies venient
super vos et leuabunt vos in con
tis. et reliquias vestras in ollis
feruentibus. Dincluce decimo
quarto capitulo iurauit dominus
dicēs Amen dico vobis. quia ne
mo virorum illorum qui vocati
sunt gustabunt cenam meam.
De bys duobus vocationum ge
neribus scilicet promissionum a
comminationum dicit beatus ber
nardus. Deus volens hominem
nobilem creaturam reuocare Si
inquit imitum coegero asinum
babelo. Nunquid asinus dabo re
gnum meum? Sico quid faciaz
Homo timidus est. terrebo eum
si forte sic conuertatur et viuat.
Et comminatus est acerbiora
que excogitari possit. tenebras
eternas vermes immortales igne
inextinguibilem. Cum autem
nec sic reuocaretur apt. Non so
lum timidus est homo sed est cu
pidus. promittaz ergo ei quod
omnino desiderabile sit. desiderāt
homines aurum et argentum.
sed super omnia hec vitam. Et
si tanto tempore desiderant mise
ram hanc et laboriosam vitam.
quantum diligent vitam beatā
quietam eternam? Promisit
itaqz vitam eternam. Promisit
que nec oculus vidit nec auris
audiuit nec in cor hominis ascen
dit que preparauit deus diligen
tibus se. Et quia deus in vocan
do de contingentibus nichil ob
misit. dicet in iudicio vocationes
suas contempnentibus. sequēs
illud prouerbioruz. Vocaui sci
licet per predicationem et renui
stis. extendi manum meā p be
neficiorum pmissionem et non

fuit qui aſpicēt · deſpexiſtis om
ne conſilium meum · quo vocaui
per inſpirationem · et increpatio
nes meas neglexiſtis quas feci
per comminationem · In hijs
verbis predicta quatuor vocati
onum genera pleniſſime continē
tur.

Secundo dicendum eſt de bene
dictione ad quam hereditarie
poſſidendam vocati ſumus · que
nichil aliud eſt quaz benedictio
illa quam filius pronunciat in
iudicio Mathei vicesimo quinto
dicens Venite benedicti patris
mei et poſſidete regnuz quod pa
ratū eſt vobis ab origine mūdi
Que non eſt aliud niſi felix et
beata conſummatio electionis
dei patris · vocationis et promo
tionis · que omnia in hac benedi
ctione feliciter conſummantur ·
conſummata glorificantur · glo
rificata ineternum confirmantur
De hac benedictiōe dicit Deu
teronomij decimo ſexto · Bene
dicet tibi deus in cunctis operi
bus tuis · Item primo Paralip
pomenon decimo ſeptimo Te do
mino benedicente benedicta e
rit · ſcilicet anima in perpetuum
Quam adhuc magis apoſtol?
ad epheſios primo ſpecificat vbi
dicit · Benedictus deus et pater
domini noſtri ihesu criſti ac̄ · vſ
q; · qui benedixit nos in omni be
nedictione · per quam regnum
dei hereditabimus ineternum ·

Nunc
reſtat dicendum quibus exerci
tijs ad eandem hereditatem ve
niamus · Tercio ergo loco ſecū
dum ordinem ſupradictum de
hijs exercitijs eſt dicendum Que
vt valeamus competentius de
clarare ſciendum q; eiſdem exer
citijs quibus ad temporalem he
reditatem homines ſeculares per
uenīunt eiſdem ſpiritualiter in
tellectis ad hereditatem celeſtē
poſſum? peruenire · peruenitur au
tem ad hereditatem iure proxia
tionis · commutationis emptio
nis · matrimonialis deſponſati
onis · iure belli ſiue pugnationis ·
adoptionis · imitationis Pri
mo dico ſecularibus filijs debet
hereditas iure proximationis ·
quia proximi ſunt · Si vero nō
ſunt filij ad eos qui proximi
ſunt poſt filios tranſibit heredi
tas · Vnde lex precepit dicens ·
Hereditas debetur eis qui ſunt
proximi · Illi autem proximi de
o dicuntur qui a tempore baptiſ
matis totam vitam ſuam incor
ruptam ſeruauerunt · vt ſicut de
us immaculatus et immaculata
via eius · qui peccatum non fe
cit nec inuentus eſt dolus in ore
eius · ſic nec iſti in ſuo modo pec
cata quibus humana natura care
re poterit commiſerūt · Quod au
tem tales dicantur proximi dici
tur Sapientie ſexto Incorrup
tio facit proximum deo · Quod

autem talibus debeatur heredi
tas testatur Psalmista cuz dicit
Nouit dominus dies immacula
torum · et hereditas eorum in
ternum erit · ¶ Secundo ad
hereditatem aliqui perueniunt
iure commutationis vt cum pos
sessiones permutantur · tunc v
triqz in bonis alterius hereditari
um ius habebunt · Sic hereditа
tem celestez per commutationez
temporalium consequi possumuz
cum eadez temporalia omnia pp
ter deum proijcimus · et nudi se
quimur nudum cristuz De hijz
loquitur Psalmista · Exaudi
uit dominus pauperes · vsqz · et
inhabitabunt ibi · et hereditate
acquirent eam · Item Iacobi se
cundo capitulo dicitur · Nonne
deus elegit pauperes in hoc mun
do · diuites i fide · heredes regni
Sic etiaz saluator petro interro
ganti · Ecce nos reliquimus om
nia et secuti sumz te &c · Rndit ·
Amen dico vobis vos qui secuti
estis me sedebitis sup sedes duo
decim iudicates duodecim tribus isrl
¶ Tercio emptione percipi
tur hereditas · sic iure emptio
nis ad celestem hereditatem per
uenitur · quod contingit cum di
uites secundum seculum substā
tiam a deo sibi datam pauperi
bus in elemosinam largiuntur ·
Vnde beatus augustinus dicit ·
Si vis mercari regnum celorum
eme a pauperibus Iuxta illud
dictum Mathei quinto · Beati
pauperes spū &c · Signa enim
dei pietas sic distribuit bona su
a vt alijs detur substantia tempo
ralis · alijs vero regnum · vt cum
ille possideat quod isti negatur
deuoto mercimonio diuites emāt
regnum · et pauperes apud diui
tes emant victum ¶ Quar
to iure matrimonij percipitur he
reditas · et sic vir vxoris et vx
oz viri bona mutuo hereditabūt
Sic cum quiqz deuoti more et a
more sponse deum diligere ma
piūt ex hoc eo affectu debetur
eis hereditas regni dei · De hoc
dicatur ecclesiastica vicesimo se
cūdo Filia prudēs est hereditas
viro suo · Dic autem effectus
sit solum ex inhabitante spiritu
Vnc apostolus ad ephesios pri
mo dicit · Signati estis spiri
tu promissionis sancto · qui est
pignus hereditatis nostre ·
¶ Quinto hereditas acquiritur iu
re bellico cum quis potentia ma
ioris hereditate expellitur · et
postea per congressum belli vel
duelli rehabebit · Per quod bel
lum fortis temptatio accipitur ·
per quam hereditate proiecti si
viriliter pugnamus eandem he
reditatem possumus rehabere ·
Vnde psalmista dicit · Sustinē
tes autem dominum ipsi heredi
tabunt terram · Item Dominuz
pars hereditatis mee et calicis
mei tu es q restitues hereditatez

meam michi

Sexto quis gratia adoptionis hereditatez consequitur · quod contingit cum quis placens alteri ex honesta conuersatione in filium adoptatur · vt in plerisq; diuitibus visum est · qui cum carerent liberis aliquos virtuosos et honestate preditos q̃zuis nō esset de sanguine eorum sibi i filios adoptauerunt · Sic abrahā carens liberis damascum filium procuratoris sui sibi in filium adoptauit · Vnde Genesis decimo quinto · cū dominus multaz ei g̃tiam promitteret dicens · ego p tector tuus sum · et merces tua magna nimis · dixit abraham Domine deus quid dabis mihi? Ego vadaz absq; liberis · et filius procurratoris dom?mee iste damascus et elyezer erit heres meus Addiditq; abraham · Mihi autem non dedisti semen · Et veruaculus meus erit heres meus · Sic ex dei nostri miseri cordia nullo iure hereditatis habete i nob locū adoptam̃ i filios? Quod contingit cum spiritus sanctus spirans in cordibus nostris testimonium perhibet spiritui nostro q̃ filij dei sumus dicens hoc Apostoli ad Galatas quarto · Quoniam estis filij dei misit deus spiritum filij sui in cordibus vestris clamantem abba pater Itaq; iam non est seruus sed filius · q̃ si filius et heres per deum Nam vt idem dicit ad Romanos octauo Quicunq; spiritu dei agūt hij sunt filij dei · Nō enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore · sed accepistis spiritum adoptionis filiorū in quo clamamus abba pater · Ipse enim spiritus perhibet testimonium spiritui nostro q̃ sumus filij dei · Quod si filij et heredes · heredes quidem dei · coheredes autem cristi ·

k Septimo hereditatez consequimur per imitationē Cum enim deus sui dignatione dignetur dici esse pater noster quicumq; pijs moribus et operibus eum ymitamur · huius patris vestigijs pro viribus suis inherentes · hij merito ad sui patris peruenīt hereditatem Est autem duplex patris imitatio · scilicet in operibus et in moribus In operibus quando filij eadem faciunt opera que et pater · Sic qui deum nostrum ymitantur eadem opera paupertatis austeritatis et similia que patrem pius facere cognouerunt imitentur De hac imitatione hortat nos deus Judicum quinto · Quod me videtis facere omnes facite · Hij tales perueniunt ad hereditatem · Vnde eisdem dicit in psalmo · Exspecta dominum a custodi viam eius · scilicet ipsum imitando · et exaltabit te vt hereditate capias terrā Alij imitāt

eum non solum eadem opera faci entes. sed etiam in moribus ei assimlando. Qui cum plenus esset virtutibus ipsum imitan tur. qui in virtutibus ei assimlā tur. De quibus dicit Psalmista Mansueti autem hereditabunt terram. Primi dicuntur deum i mitari. Secūdi aūt deo assimila ri. De quibus ambobus paulus apostolus ad ephesios quito ca pitulo dicit. Estote imitatores dei. sicut filij carissimi.

De eodem. Sermo secundus

Karissimi cristum sancti ficate in cordib? vestris Quere in dominica secū da in quadragesima in sermone Hec est voluntas dei sanctifica tio vestra.

Eodem die. Sermo pri mus de euangelio. Quod deus videt super rationalem creatu ram quatuor modis. Et de vita actiua et contemplatiua.

Sermo. lxi.

Vidit dominus duas na ues Luce. v. In verbis propositis duo cōsideran tur. Primo dei erga nos benigni tas dignatio. Secundo dupli cis vite meritorie prefiguratio. Primum ibi Vidit. Secundum ibi Duas naues. In primo aūt in actu scilicet videndi duo no tantur Primo videntis dei super nos dignatio Secundo hominis a deo visi valitas siue dignitas.

Videt aūtem deus super rationalem creaturaz quatuor modis. omnes generaliter. penitentes misericor diter. diligentes amicabiliter. patientes fideliter Primo ergo dico videt deus omnes ge neraliter vnicuiq; secundum o pera sua tribuēdo. vnde prouer biorum decimo quinto capitulo In omni loco oculi domini con templantur bonos et malos Un de Psalmista dicit. De celo re spexit dominus. vidit omnes fi lios hominum. bonos scilicet et malos in luce et in tenebris. in ā gulis et in publico Debreorum nij. Omnia nuda et aperta sunt oculis eius. Et ideo summe est studendum virtutibus et disci plinis. Si enim pudet homo ne quiter agere in presentia bone sti hominis. multo et i infinitum magis in conspectu domini Un de boecius de consolatione philo sophie. Magna vobis est si dissi mulare nō vultis necessitas indi cta probitatis cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis. Unde beatus Gregorius. Cōdi tor noster mira dispensatiōe con filij culpas nostras respicit. et vi uendi tempora impendit. vt lon gi era. vite temporalis spacia. ā cōuerso fiāt adiutorium mūeris.

aut non conuerso augmentum dampnationis. ¶ Secundo videt dominus penitentes miseri corditer clementer eis miseratio onis compassionem clementissi me exhibendo. maxie autez hijs qui suas miserias cognoscentes contritione et penitentia se affli gunt. Hoc miserationis affectu respexit dominus israhel cum pec canti per pphetā nūciauit dicēs Vos reliquistis me. et ego reli quam vos Parali. Et subiectū est statim. Et consternati sunt statim principes et rex atq; dixerunt. Justus est dominus. Sequitur Quia humiliati sunt non disperdā eos. dalwqz eis pauxillum auxilij. et nō stillabit furor meus super hierusalem. Et sic auersa est ab eis ira domini. nec deleti sunt penitus Jonas Vidit dominus opera eorum quia cōuersi sūt Ysa. Audiui orationez tuam. et vidi lacrimas tuas Hoc intuitu misericordie vidit pater filium prodigum reuertentē de quo scribitur. Quem cum vidisset patez a longe venientē. cucurrit in occursum eius. et oscula tus est eum. Hoc intuitu vidit dominus petrum. qui continuo exiens fleuit amare. Hoc visu misericordie deus iuramēto se cōstrinxit dicens Ezechie. xviij. Quacumq; hora peccator ingemuerit. omnium peccatorum suorum non recordabor. ¶ Ter cio videt diligentes amicabiliter ipsos in amore preueniendo. viuendo. et conseruando Sapientie Gratia dei et misericordia est in sanctos eius. et respectus in electos illius Psalmista. Oculi domini super iustos et aures eius in preces eorum Bernardus. Facile diligunt qui se prediloz et in diligendo taz supra modū vinctos intelligunt. Idem. Ubi o domine vbi est thesaurus tuus ibi est et cor tuum. vbi autē cor tuum ibi oculus tuus. vbi oculus ibi amor. ¶ Quarto videt tribulationes sufferentes ipsis festinanter subueniendo Exodi. Videns vidi afflictionez populi mei qui est in egipto. a gemitum eius audiui. et descendi liberare eum. Quibus dominus dicāt Ego liberabo te noli timere Parali. Oculi domini cōtemplātur vniuersam terram. et prebet fortitudinem hijs qui corde perfecto credunt in eum. ¶ Sequitur secundum principale scilicet duas naues Per has duas naues duplex vita. scilicet actiua et cōtemplatiua designatur. In quibus nauibus oportz omnes electos de hac terrena inhabitatione ad mare magnum et spaciosum omni gaudio repletum nauigare Ysaias Tunc videbis et afflues et mirabitur a dilatabitur cor tuum. quando conuersa fuerit ad te multitudo

maris scilicet celestium delitiarū
Dee due vite sciz actiua et con
templatiua prefigurate sunt tam
in lege vt ilpa et rachele · q̄z p?
legē scilicet itpe gratie vt i mar
tha et maria magdalena · Drīo
ergo dicem? de vita actiua Se
cundo de vita cōtēplatiua · Nā
secunduz āpostolum non prius
quod spirituale · ꝺ qđ aiale
Est ergo sciendum q rational
creatura · viz homo ex duabus
consistit naturis siue substantijs
sciz corporali et spūali · i · ex cor
pore et aīa · Ratione corporis te
nemur deo obsequium vite acti
ue · ratiōe vero spiritus tenemur
obsequim vite contemplatiue ·
De primo ergo scz vita actiua
fit primus sermo · secūdus vero
sermo de vita cōtemplatiua De
vita ergo actiua duo p ordinez
sūt dicenda · primo quid sit siue
quibus exercitijs agitur · Secū
do quibus cautelis siue conditioī
b? exerceri debeat vt ad magnū
meritum in ea peruemat̄ur ·
M Est ergo vita actiua sē
cundum augustinū obsequium
corporis corporaliter i corporalia
propter deuz exhibitum · vt est
esurientem ābare · Ecce abus ā
bans ābatum omnia corporalia
sunt propter deum facta · Alia
datur diffinitio eius secundum
bedam in omelia Iohānis euan
geliste dicentem · Actiua vita ē
exteriorem hominem iustitie insi
stere laboribus · et prius quidez
seipsuz ab hoc seculo immacula
tum custodire · mentem manuz
et cetera membra corporis ab om
mi inquinamento culpe continē
ac diuinis sese ppetuo subiuga
re seruitijs Deinde etiam proxi
mis in necessitatibus iuxta vires
succurrere · ābuz esurienti · sitien
ti potum · algenti vestitum mini
strando · egenos vagosq; in do
mo recāpiendo · infirmuz visitan
do · mortuuz sepeliendo · eripien
do inopem de manu fortiorum e
ius · et pauperem a diripientibo
eum · sed et erranti viam verita
tis ostendendo ac ceteris se māi
pando fraterne dilectionis obse
quijs · insuper vsq; ad mortez p
iusticiā certando · De hac etiam
dicāt Gregori? Actiua vita est
panem esurienti tribuere · et cete
ra opa misericordie implere · pro
ut ponit super ezechielem ·
N Secundo videndū quibs
cautel' et ornamentis vita actiua
vt ad māius meritum pueiam?
debeat āministrari · Sunt autem
sex ad hoc necessaria vt sancte et
religiose exerceatur que sex sig
nata sūt per sex filios lye · que lip
pa oculis significat actiuam vi
tam · Primum est vt in eius
amministratione summe caueat
mortale peccatū · eoq; deformat
et tollit omne meritum · Vnde
nec quicq̄z poterit deo esse gratū
q̄z diu ipse homo deo ingratus ē

per mortale ꝓcatū Vnde salo
mon · Qui in vno offendit mul
ta bona perdet Jacobus Quicū
q; totam legem seruauerit offē
dat tantum in vno factus est ō
nium reus Dnc paralip · Modi
cum fermentum totam massam
corrumpit · Dnc grego · Nulla
bona deo accepta esse poterunt ·
que ante oculos eiuꝰ malorū ad
mixtiōe maculantur Dē Munꝰ
placuit ex abel · nō abel ex munē
O Dicit aūt mōrale ꝓcm ꝓp
ter tres causas Primo quia morti
ficat omnia bona Leuitic Si ma
culam habuerit nō erit acceptū
domino Ezechiel · Si auertit se
iustus a iustitia sua et fecerit in
quitatem · nunquid viuet ? Om
nes iustitie eius quas fecit non
erunt in memoria · Dnc ait au
g? Feminastis multum · et intu
listis parum · Et qui congrega
uit mercedes · misit eas in saccuz
pertusum Secundo dicitur mor
tale · quia ꝓtrahit ad mortem
eternā · Tercio quia aufert homi
ni deum qui est vita anime · vn
de de pecātibo mortaliter conq
ritur dominus per ysaiā dicens ·
Audite celi q aurib ? pape terra ·
filios enutriui · ipsi āt spreuerūt
me Diere · Quid est q dilectus
me ? in domo mea facit scelā mlt
ta ? Prouer · Generatio que sibi
mū da videtur · et tamē nō est lo
ta a sordibo fuiꝰ O Sedm
est vitā actiuā dispensare pura
intentiōe · Est autem pura inten
tio secundū bernar · vt in omni a
ctione vite actiue dei gloriaz ꝓ
ximi vtilitatez nostre cōscientie
immunitatez principaliter inten
damus · De primo apl'us · Om
nia quecumq; facitis ad laudem
dei et gloriam facite De secundo
dicit augustinus · In omnibus
operibus tuis post dei gloriaz in
tende proximi vtilitatem · De ter
cio bernar · Nemo tibi germani
or vnico matris tue · Et subiun
git In ommibus ergo operibus
tuis caue diligēter cōscientie tue
sue dei Vt autem omnem interi
actionem in pura intentione con
seruemuꝰ · sciendum est secūdū
bernar · q; omnia opera nostra ·
aut fūt de genere bonī per se · aut
de genere malī per se · aut sunt
de genere medij non participa
tione extremorum · sed quia pos
sunt deflecti ad bonuz et ad ma
lū · Prima que fūt de genere boī
per se nō multū indigent bona i
tentiōe sed bona attētiōe · q; eo
rū virtꝰ et sanctitas cōā deo ꝓ
bat eaī plerisq; fieri bō intētiōe
Secūda vero nō possūt fieri bō
itentiōe · eorū malicia et conscia
remordēte vt luxuria · Tercia vo
que media dicuntur semper de
bent habere annexaz sibi puram
intentionem · vt que per se indif
ferenter se habent ad bonum et
ad malū · p appositionez pure in
tentionis ea ad nostrū meritum

pertrahamus. vt est dormire co
medere bibere ⁊ alia similia Ter
cium ad vitam actiuam necessa
rium est vt occupationē officio
rum nullatenus deslderemus. vel
si talem affectuz extinguere nō
possumus. saltem ipsum compe
scamus ne manifestis indicijs
nostros prelatos ad huiusmōi
nobis imponenda inclinemus.
Sed sit vt doceat aug⁹ vita con
templatiua in desiderio. vita ve
ro actiua in pena Vnde Bern̄.
Felix cōgregatio vbi de maria
martha conqueritur. quia mari
am marthaz emulari prorsus in
dignum est Alioquin vbi legit
mariam causantem q⁹ sororem eius
misit solam vacantem? Absit ab
sit. vt qui deo vacat ad tumultu
osam aspiret fratrum officia aliuz
vitam. Sed martha semper in
sufficiens sibi et minus ydonea
videat. magis q⁹ alij id operis
quod ministrat optet imponi.
Idem. Quisquis occulte vel ap
te satagit. vt quod vult ipe hoc
ei prelatus iungat. ipse se sedu
cit si sibi de obedientia blanditur
Non enim in ea parte ipse prela
to sed ei prelatus obedit. Vnde
martha actiue vite officium ge
rens cōqueſta èst de maria cupi
da vite contēplatiue et ocio qui
etis interne Verum quia in acti
ua vita lassatus interdum deside
rat quietem et refugit laborez. ⁊
sic credere possit q⁹ contemplati
uam deslderaret. ad hoc discer
nendum docet beatus Bernard⁹
dicens Attende sollerter quid di
ligas. quidve oderis. vnde time
as et contristeris. et sub habitu
religionis animum seculare ⁊
sub pannis conuersionis inueni
es cor peruersum Quartum
est vt homo occupationibus vi
te actiue se totum dare non debe
at sed interioribus affectionibo
cordis deo reseruatis exteriorem
hominem actionibus occupet.
Vnde sapientie Fili prebe cor tu
um michi. Ac si diceret Quibuscū
q⁹ exercitijs membra corporis
foris occupes. volo tamen q⁹ cor
intus cum suis affectionibus mi
chi vacet Prouer. Precurre pri
or in domum tuam. et ibi age cō
ceptiones tuas Vnde beat⁹ Ber
nardus Sicut laborantibus ma
nibus propterea nec oculi clau
dit a visu nec auris ab auditu.
sic laborante corpore cor vigilet
in deo suo. Idem Fideli⁹ anima
pre oculis habeat non tam q⁹
agit sed propter quid agit. et
quo agendo nititur. Vnde mul
tuz improperat dominis hijs qui
se minus dant negotijs exteriori
bus dicens. Comederunt alieni
robur eius et ipsi ignorauerunt.
Hieremie. Pre solliciatudine qui
escere non potuerunt. Maxime
autem hoc abhominabile est de
religiosis Ezechi. Polluerunt
in negocijs suis sanctificationez

suam · Contra quos dominus · Quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur anime autem sue detrimentum patiatur · Respicite volatilia celi quoniam non laborant neque metunt Apostolus · Omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum · quoniam ipsi cura est de vobis · Quintum est vt exteriorem hominem suum cum disciplina et maturitate omni hominibus exhibeat ad edificationem non in hoc intendens sui gloriam sed dei · Vnde dns · Luceat lux vestra coram hominibus · vt videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est · Idem · Nemo accendens lucernam ponit eam sub modio sed super candelabrum · vt videant omnes qui in domo sunt · Vnde apostolus · Non tantum coram deo sed coram omnibus hominibus · Vel dicendum e qz quintum est quando potest et occupatus non fuerit homo redeat ad interiora · hec est enim debita vicissitudo et mutua alteratio · vt ab actiua in contemplatiua · et rursus a contemplatiua homo redeat in actiuam · Quod bene prefiguratum e ezechi · vbi de animalibus oculatis et de contemplatiuis dicit · Ibant et reuertebant · Et iterum Ibat et non reuertebatur · Hoc admonet dns dicens · Intra in cubiculum tuum · et clauso ostio ora patrem tuum · Vn gregor · libro · xxiij · mora.

Da viri q exteriorib⁹ ministeriis deseruire officij necessitate cogunt · studiose sep ad cordis secreta refugiunt · et vt in exteriorib⁹ officijs inoffense deseruiat ad cordis secreta recurre incessabiliter curant · Vn bernar · Non ea die bon⁹ cellita se vixisse debet estimare · in q nihil se egisse recolit ppter que in cella viuit · Hec tu est actiua vita fideliter dispensare · Hec aut in tribus consistit rez deo sibi pximo qq sua distribuendo · Deo si oia q de rebus tibi creditis deo debent pre oibus ppter ueas Vn · iij · regum · xvij · Verum tamen fac michi primum inde · Deinde ppter omnibus aut oia q deo debentur fideliter fiunt agenda · Deinde si de eisdez tuis actionibus pximis nulla fraude vel negligentia facias · Tercio si de eisdem supra debitum necessitatis tuis vsibus nil vsurpes · Vn ber · Erit fidelis famul⁹ · si neq q sua sunt quesierat neq sua sed dni faciat voluntatem · dices singulis suis actionib⁹ · Non veni facere voluntatez meam · sz eius q me misit · Idem · Reuera fidelis es famul⁹ · si de bonis dni tui · nisi non transeunt tib⁹ de te · tamen transeuntib⁹ p te nil tuis maib⁹ adhere contingat · Verum qz actiua vita sine oi fructu ppetis solacijs agere · sed totum reseruare in futuram remunerationez difficillimum est · io sancti viri ponendi sunt in exemplu q vitam actiuam strenue

peregerunt · et michilominus to
tam spem in futuram mercedem
michil in presenti acápientes po
fuerũt · sed qui sunt hij q lauda
bimus eos ℣ Fecerunt enĩ mirabi
lia in vita sua Quasi diceret Hi
qui tales sunt magni sunt · Hep
tem tamen inueniuntur in scrip
tura · qui post aurum q argentũ
non abierũt · nec in thesauris pe
cunie sperauerunt · sed potiꝰ ma
luerunt Et per illos significantur
omnes ecclesiastice persone q di
gnitates siue prelationes haben
ciant ℣ Primus est abraham
Genĩ · xxiij · Qui regi dicenti sibi
da michi animas cetera tolle tibi
Respondit Leuo manus meas
ad dominum deum excelsum pos
sessorem celi et terre · q a filo sub
tegminis vsq; ad corrigiam cal
ge non acápiam de omnibus q
tua sunt · Per abraham qui bo
stes ocádit predam reduxit in
tellige iudices ecclesiasticos qui
pro iustícia facta vel faciẽda nõ
debẽt acápere munera parua vt
magna Secũdus fuit moyses ·
qui ayt ad dñm numeri · xvij ·
Tu scis q nec quidem aselluz v
num ab eis acceperim · v · quodcũ
q vile munus Per moysen qui
gnificantur episcopi · quorum ẽ
conferre ordines q beneficia · qui
pro talibus nullum debent omni
no munus acápere ℣ Terćus
fuit samuel · i · Re · ij · qui ait · Cõ
uersatus sum coraz vobis ab ado
lescentia mea vsq; ad diem istũ
Ecce presto sum Loquimini ad
me coram domino · vtrum bouem
cuiusq; tuleri aut asinum · si quẽ
piam calumpniatus fuz · si oppꝰ
si aliquem · si de manu cuiusq;
munus accepi · et contempnam
illud hodie restituam q vobis ·
Per hunc intelliguntur omnes
orãtes pro alijs · quomodo de ip
so legitur q orauit pro alijs · vn
de dixit · Absit a me grande pec
catum · vt cessem orare pro vobis
Per hoc significatur · q religiosi
pro missis et orationibus nulluz
munꝰ debent acápere ℣ Quar
tus fuit helizeus · iij · Regũ · v ·
Naaman enim mundato michil
voluit acápere licet ille multa of
ferret · Per septenam lotionem
significantur septem sacramenta
quibus fidelꝭ in ecclesia lauãt ·
de quibus impensis et impenden
dis michil ommino debent acápe
re Quod si quis contrarium fece
rit · lepram mundati sicut iezi p
fert in animam suã ℣ Quintus
fuit daniel · cui cũ dixissz baltha
sar · si vales scripturam hanc le
gere et interpretationẽ eius dicẽ
purpura vestieris et torquez au
ream árca collum balthis et ter
cius in regno meo eris · respon
dit · Munera tua tibi sint et dona
domus tue alteri da Danielꝭ · v ·

capitulo · Scripturam hanc legam tibi · et interpretationem eius ostendam · Per quod notatur q doctores et predicatores sacre scripture nullu munus debent acápere · ℣ Sext? est paul? egregius predicator · qui actuum vicesimo legitur dixisse · Aurum vel argentum vel vestem non concupiui alicuius · sicut ipsi scitis · sed ad ea que mihi opus erant et hijs qui mecu erant ministrauerunt manus iste Vnde manifestum est · q nullum temporale debet acápi pro predicatione · licet predicatori debeatur victus necessarius Vnde Mathei septimo Dign? est operarius mercede sua · ℣ Septimus fuit petrus Actuum · viij · Cui cum dixisset simon magus da michi hanc potestatem · vt cuicũq impoſuero manus acápiat spiritum sanctum · respondit petrus Pecunia tua tecu sit in perditionem · quia donum dei estimas pecunia possideri · Per quod ostenditur · q operatio miracũlorum · impositio manuum · aut gratia dispensationum non debent mediante precio exercerî Pre ommibus autem et super omnia considerari debet eorum et õnium dominus noster ihesus cristus · qui thesauru oim gratia exhibens tantã penuriaz passus est vt a mane vsq ad meridiez verbo predicationis desudans dimisso populo circumspiceret qs ei panem daturus esset · Beati qui sine hijs maculis sunt ante thronũ dei · Scriptum est enim leuitica · xxv · Domo de semine tuo qui habuerit maculam non offerat panẽ deo suo · nec ascendat ad ministerium eius · Vnde etiam legitur mathei · Elegit iudas sacerdotes sine macula · Qs nobis? prestare dignetur dominꝰ noster ihesus qui in cruce posit? abstersit õnes maculas nostrorum peccatorum

De eodem · Sermo secundus · Quod sicut nauis quadruplici ammiculo in aqua vehitur · sic nauis tam actiue q contemplatiue vite per quatuor ducãtur ad portum eterne salutis ·

Duc in altum · Expedito vno sermone de naui vite actie · de qua rogauit dominus petrum a terra reducere pusillum · eo q eatẽ vita interrenis negocijs? si tamen ꝓpter deum fideliter exerceatur · nunc dicendum est de naui vite contẽplatiue · que tota a terreis negocijs abstracta circa solum deum et spiritualia ac celestia actitet De qua dicitur verbum propositum · scilicet duc in altum id est longe a terra in profundum interioris hominis · vbi proprie contẽplatio exercet ℣ Est ãt

sciendum q̄ nauis in aqua qua
druplici vehitur āmiculo · sci
licet ventorum tranquillitate · re
migiū agilitate · fluentis aque la
bilitate · trahentium per funes o
perabilitate Sic nauis tam acti
ue q̄z contemplatiue vite quatu
or ammiculis per priora desig̃
tis ducitur ad portum eterne fe
licitatis · scilicet per spiritus san
cti cooperationez · nostri ipsius
operationem · labentis mundi cō
siderationem · bonorum exēplo
rum promotionez siue instructi
onem · De primo dicit dñs · Fla
uit spiritus eius et fluent aque ·
scilicet lacrimaruz ex spiritus sā
cti presentia Idez Spiritus tuꝰ
bonus deducet me in terraz rectā
Vnde apostolus Nō autem ego
sed gratia dei mecum · De secun
do scilicet remigiū agilitate dicit
beatus Augusti · Qui de hoc ma
ri magno ad portum salutis na
uigare desiderat · applicet manuꝰ
ad opera sua · Quia sicut nemo
mare aqueum nisi continuis fati
gationibus et remigationibus
procellosis vndis obstantibus
transuadare poterit · sic nemo de
hoc seculo nequam nisi remigiis
continui laboris ad portum tran
sit adoptatuz Vnde beatus Ber
nardus Periculosum valde iter
eorum qui hoc mare magnuz va
do pertranseunt · Quod in eo pa
tet q̄ tam multos in eo perire vi
demus et tam paucos transnata
re sicut necesse est · Valde enim
difficile est maxime istis diebꝫ
quibus malicia minus ualuit cri
minalium peccatorum foueas de
clinare · Tercium ammiculuz
est fluentis aque labilitas Nam
si per transuersum contingat nā
uigare difficillimū erit iter Per
quod significatur huius mundi
velocissimi et celerrimi transitus
consideratio · talis enim hortatur
hominem ab hoc mundo velociter
nauigare · Hoc ammiculo na
uigauit qui dicebat Transit mū
dus et concupiscentia eius · Vn
de beatus Gregorius dicit · Ecce
mundus qui diligitur fugit · et
tamen fugientem sequimur · la
benti inhæremus · et quem laben
tem retinere non possumus cuzip
so labimur quem labentem tene
mus · Idem Aliquando nos mū
dus iste a deo retraxit nunc autē
tot plagis plenus est vt ipse iaz
mundus nos inuitet ad deum ·
Quartum ammiculuz quo na
uis vehitur est fumi tractio Per
quod significatur bonorum homi
num qui nos exemplo verbo ora
tione hortantur promotio · Vn
de iob · Ad aliquem sanctorum
conuertere · scilicet vt discas et
videas quomodo ad deum ire de
bras Bernhardus · Elige tibi
meo consilio hominem cuius vi
te exemplar sic cordi tuo insede
rit · vt quotiens eius recordatuꝰ
fueris ad reuerentiam cogitati

assurgas · et teipsum ordines · r componas ac si sit presens · Qui tum amminiculum potest adi á scilicet nauis integritas Nam et si omnia predicta habeantur rima autem vel foramine nauis fit rupta · quid ꝓderit nisi labor? Per hanc ergo integritatem mi chil aliud nisi continentiam acá pimus De hac ruptura nauis di cit beatus Bernhardus · Videt multis modis plenam esse sordi bus memoriam · et adhuc tan to impetu influere · vt non possit opilare foramina · Vnde nos hor tatur dominus ad huius nauis rupte opilationez dicens Mathei Peccasti quiesce Vnde per lucaz euangelistam dicatur Sint lum bi vestri precincti.

¶ De hac naui vi te contemplatiue tria sunt per or dinem dicenda · Primo de eius diffinitione · Secundo de interi oris hominis preparatione · Tercio de actuali eius negociatione Et primo de primo · Est autem contemplatio secundum beatum Gregorium ab omni exteriori opere quiescere · soli desiderio cō ditoris adherere · vt iam michil libeat agere · sed calcatis curis iam omnibus ad videndam fáciem sui creatoris animus ardescat Beda · Contemplatiua vi ta est · cum longo quis bone a ctionis exercitio edoctus diume orationis dulcedine instructus · crebra lacrimarum compunctiōe assuefactus · a cunctis mūdi ne gocijs vacare · et in sola dei dile ctione oculos mentis intendere didicerit · gaudium quoq; per petue beatitudinis quod in futu ra percepturus est vita · et in pre senti ceperit ardēter pregustare · et aliquando etiam quantū mor talibus fas est in excessu mentis sublimit speculādo Augustin? Contemplatio est diuinus affe ctus qui omnem animam rapit vehementi desiderio sursum · tan toq; ardenciorem quāto mundi orem · tanto mundiorem quāto ad spiritualia resurgentez · quā to carnalibus desiderijs et terre nis affectionibus morientem · Vnde beatus bernhardus dicit · Contemplatio est speculatiua considerratio se in se colligens · et quantum diuinitus adiuuatur humanis rebus exuens ad con templandum deum ·

¶ Secundo dicen dum est de hijs que preparant in teriorem hominem ad limpidi? speculandum · Quanto enim magis politum est speculum et terfum · tanto clarius i eo relucēt ymagines obiectorum · Sunt autem quinq; que preparant ho minem ad diuinoruz contempla tionem · ¶ Primum est vite a ctiue cum supradictis condicio nibo siue árcūstantijs fidelis ex ercitatio Non em statim dign?

est videre faciē dei peccator post
q3 per penitentiam est reconsilia
t9. sed aliquanto tempore se vir
tutibus exercebit. Quod patet
secūdo reguz. xnij. quia absolō
reconsiliatus patri suo dauid nō
statim venit ad regem. sed duo
bus annis mansit in bierusalez.
Dic etiam peccator postq3 con
tritus est et cōfessus non statim
ascēdit ad arcem cōtemplatiois
Vnde beatus gregori9 dicit Qui
contemplationis arcem tenere de
siderant prius se in campo operis
per exercitium probent. vt sciāt
sollicite si nulla mala proximis
irrogant. si irrogata a proxis
equanimiter portant Bernard9
Desideranti perfrui rachelis am
plexibus lya prius suppomitur.
quia cupienti contemplationis
dulcedine perfrui. operatio vite
actiue est imponenda. ℣. Se
cundum est cordis puritas Qd
prefiguratum est Leuitico vbi
dicitur Aaron non intrabit i san
cta sanctorum nisi prius lotus.
Vnde Mathei Beati mundo cor
de. quoniam ipsi deum videbunt
Eccle. Omni tempore sint vesti
menta tua candida Vnde beat9
Bernardus. Sunt autem duo
in corde nostro purganda. scili
cet intellectus vt noscat. affe
ctus vt iam notum velit. Idem
Hoc ineffabile cum non nisi in
effabiliter videatur. qui vult vi
dere cor mundet. quia nulla simi
litudine corporum dormienti.
nulla corporali specie vigilāti.
nulla rationis indagine. nisi mū
do corde humiliter amantis vide
ri poterit vel apprehendi. ℣.
Tercium est solitudo. Vnde le
gitur de iacob q9 cum de aran ex
mesopotamia redire vellet pre
mittens familiam et supellectī
solus remansit. et ecce vir luc9a
batur cum eo vsq3 mane. vbi
dixisse scribitur. Vidi dominuz
facie ad faciem a3. Similiter et
moysi apparuit in deserto. cum
minasset gregem ad interiora de
serti. Vnde in Ezechiele dicit.
Includere i medio domus tue.
et ibi loquar ad te Similiter po
pulum israhel dominus celesti pa
ne manuatis pauit in deserto. q̄
statiz defecit postq3 comederūt
de fructibus terre. Vnde ozee.
Ducam eum in solitudine. et i
bi loquar ad cor eius. Simili
ter omnibus obmissis illa glorio
sa maria inuenta est in conclaui
ab angelo cum denunciaretur
ei. q9 deum et creatorem suū eēt
paritura. Vnde beatus bernhar
dus. O amima esto sola. vt illi
soli te serues. quem solum ex
omnibus elegisti Idem Dpon
sus anime verecundus amator
est. nec vult se in publicum da
re. Idem. Dec studia contēpla
tionis solitudinē amant. q̄etem
desiderant. pacem cordis ab exte
rioribus pressuris a cōscientiā in

cimi puritate cordis ⁊ corpoꝝ
Quartum est consolationuꝫ car
nalium desolatio siue abdicatio.
Vnde Deuteronomij Afflixi te
penuria. et dedi tibi mamma Vñ
stephanus in tribulatione posi
tus et ab omni consolatione alie
natus. inter lapidantium manꝰ
vidit dei gloriam et ait. Video
celos apertos et ihesum stantem
a dextris virtutis dei. Similiter
iohannes in exilium relegatus
vidit in apoca. Dō. Renuit cō
solari anima mea. Et sequitur
Memor fui dei Super quod ver
bum dicit beatus Bernardus.
Justum est vt quos presentia
non delectāt presto sit eiꝰ memo
ria futurorum. et qui de rerum af
fluentia despiciunt consolari re
cordatio illos delectet eternita
tis Idem Renuat anima tua in
alijs consolari. si vult in dei dele
ctationibus delectari Idem Si
apostoli carni dominice inherен
tes que sola sancta quia sancti
sanctorum erat spiritu sancto re
pleri nequiuerunt donec tollere
tur ab eis. tu carni tue que sordi
dissima est et diuersis spurcitia
rum fantasijs repleta astrictus
et conglutinatus illum meracissi
mum spiritū te putas posse susci
pere? Sed durum videtur quod
dicatur. ꝙ homo in seculo preter
seculū viuat. in carne preter car
nem. Quod quotiens mentem
pulsanerit opponendum est qđ
dicit beatus Gregorius. Ad ima
gna premia peruenirī nō potest
nisi per magnos labores. Vnde
beatus Bernardus dicit. Qui la
bore tanꝙ in ymo premitur. mē
te respiciat premium quod pro
mittitur. scilicet presentem refe
ctionem et cooperationem i via
et eternam glorificationem in pa
tria De primo dicit beatus Ber
nardus Cum inceperis tristicia
implebit cor tuum. sed si perseue
raueris vsq; in finem. dico tibi ꝙ
tristicia tua vertetur in gaudium
Dime Gregorius. Prima tristi
cia exurgēte caligo detergitur.
et sic resplendente raptiꝰ in arcū
scripto lumine mens illustratur
Quintuꝫ est cordis eleuatio
quod est meditatio in supernis
Vnde Numeri. Cum veneritis
ad montes considerate terram quā
daturus sum vobis Deutorono
mij. Ascende cacumen phasge.
et oculos tuos circunfer ad orien
tem et occidentem austrum et me
ridiem. Vnde legitur de domino
ihesu cristo. Cum ascendisset
montem trasfiguratus est Mat.
decimoseptimo. Et licet ex no
stro conatu hoc facere non possu
mus. tamē interior noster homo
ponderе peccatorum exoneratꝰ
et humore carnalium voluptatū
exsiccatꝰ facillime gratia diuina
adiutus sursum leuatur. Quod
et dominus per ysaiam prophetā
promittit dicens. Sustollam te

super altitudinē terre · et ūbabo
te hereditate iacob patris tui ·
Vnde beatus bernardus dicit ·
Cum mens rationalis depurata
fuerit · facillime ad contemplan
da sublimia eleuatur Vnde iob
dicit · Nunquid ad preceptum
tuum eleuabitur aquila ꝙ Ac si
diceret · Ex te non eleuaberis ·
sed per gratiam tractus · Vnde
Canticorum dicitur · Trahe me
post te · Licet enim mens ratio
nalis per se caderepossit per se ta
men eleuari non potest sicut ḡ
ue p se mouet deorsū · ꝫ p se ne
quaq; potest sursum ascendere
sed opꝫ ipsū eleuari Juxta illud
Perditio tua ex te israhel salua
tio autem tua ex me

Sequitur tercium principa
le de contemplationis actuali ne
gocio · Sunt autem secundum
beatum bernardum qūatuor spe
cies contemplationis · quas etiā
nobis apostolus innuit dicens ·
Flecto genua mea ac̄ · vt possi
tis comprehendere cum ommb?
sanctis · que sit longitudo · lati
tudo sublimitas et et profunduz
Notabiliter dicit comprehende
re et non cognoscere · vt non cu
riositate scientie contenti tota cu
ra fructui inheream? · quia non
est in cognitione fructus sed in
comprehensione Multi enim mul
ta sciunt · sed non omnes qui
sciunt apprehendunt · Vnde bea
tus Bernardus dicit · Non eam
disputatio apprehendit sed san
ctitas · si tamen comprehendi
potest quod incomprehensibile
est At si non posset non vtiq; di
xisset apostol? vt comprehenda
mus cum ommibus sanctis Jban
cti ergo apprehendunt Queris
quomodo ꝙ Si sanctus es com
prehendisti et nosti · Si non e
sto et tu experimēto scies Jban
ctum facit affectio sancta et ip
sa gemina · Timor domini san
ctus et sanctus amor · Dijs per
fecte affecta anima velut qui
busdam duobus brachijs com
prehendit amplectitur stringit
tenet et apt · Tenui eum nec di
mittam · Das quatuor dimen
siones vt ita dixerim exponit be
atus Bernardus dicens · Quid
est deus ꝙ Lōgitudo · Sed quid
illa ꝙ Eternitas · Nec tam lon
ga est vt non habeat terminum
non magis loā q̄z temporis · Et
latitudo · et ipsa quid ꝙ Caritas
Que similiter nullis terminis an
gustatur in deo qui nichil odit
eorum que fecit · Demq; solem
suum oriri facit super bonos et
malos · et pluit super iustos et
iniustos · Sed includit inimi
cos suos ille · nec hoc contentus
vādit in infinitum · omnem nō
modo affectionem sed et cogni
tionem accedens · Quid iterum
est deus ꝙ Sublimitas et profū
dum in alto super omnia · in alto
subter oia Sublie potentiā eius

profundum sapientiã siue iusti
ciam eius considera· ℣ Nunc re
sumendo singula quantum spiri
tus dei qui scrutatur profunda
dederit contemplemur Est ergo
prima species contemplationis
de longitudine dei eternitatis q̃
tam longa est vt nec principiuz
habuerit nec finem sit habitura
Vñ in Apoca· Ego sum alpha
et o· principium et finis Super
quod Glosa· Deus est principi
um sine initio· et finis sine termi
no· Vnde Job· Numerus anno
rum eius inestimabilis ℣· An
mi tui non deficient· Ad hãc lon
gitudinem eternitatis dei nos vo
cati sumus vt eternaliter dei deliti
is perfruamur· licet tamen eter
num viuere omnes creature desi
derent Dinc contemplamur quo
niam veruz est quod dicit petr?
Vnuz non lateat vos karissimi·
quia vnus dies apud deuz sicut
mille anni· et mille anni sicut di
es vnica· De hac etiam longitu
dine dicit beatus Augustinus·
O eterna letitia ibi ẽ superefluẽ
tia· ommiũ bonoruziocunditas·
omnium beatitudinum felicitas
et de hijs eterna securitas· ℣
Secunda species contemplatio
nis est de latitudine Est autem
latitudo dei caritas eius· que taz
lata est vt etiam ad inimicos p
tendatur· Vnde paulus ad Ro
manos· Si enim cuz adhuc ini
mici essemus reconsiliati sumus
deo per mortem filij eius multo
magis reconsiliati salui erimus i
vita ipsius· Vnde Johannis di
cit Sic deus dilexit mundum·
vt vnigenitum suum daret Nec
tam lata est· vt deus extenderet
eam super omnem creaturam su
am· Vnde Sapientie· Nichil o
disti eorum que fecisti Vanc la
titudinem caritatis super nos ex
pandit deus ab eterno vsqz ine
ternum· vt non habuerit princi
pium nec sit habitura finem· Et
q̃ non habuerit principiuz dicit
Hieremie· In caritate perpetua
dilexi te· et in misericordia sem
piterna misertus sum tui Paul?
Qui dilexit nos ante mundi con
stitutionem· Quod autem simi
liter sit sine fine Job· dicit· Cũ
dilexisset suos vsqz in finem di
lexit nos Glosa· Dic finis consũ
mationis· non consumptionis
Prouerbiorum· Omni tempore
diligit qui amicus est· Super
quod dicit Bonauentura· De?
pater verus amicus non soluz di
ligit omni tempore· sed ante om
nia tempora Idem O anima mea
dilige deum tuum· qui totus to
ta caritate te totam diligit· Sic
totus diligit nos· vt non minus
nos diligat q̃ alios etiã diligit·
nec magis nos diligeret etiam
si nullus esset qui foret diligen
dus· q̃z si soli et singuli essent
quos diligit· Vnde Augustm?
O dulcis iheſu sic perfecta tua

caritate singulos diligis · ac si nullum plus habeas diligendum Vnde beatus bernardus dicit · Amat totus deus et ex se toto · quia tota trinitas · si tamē totū debet dici vel potest de simplici · Idem · Amat ergo immensitas amat eternitas · amat deus · cuius magnitudinis non est finis Ex quibus omnibus resultat verbum plenum gratie hoc videlicet · q deus vnum electorum plus diligit q3 omnis creatura eum diligat · Que consideratio nostrum amorem miro modo accendit et inflammat · Vnde beatus Bernardus Amor dei nostrum amorem inflammat · preuenit prepa rat et munerat · ℣ Cur autem deus tam supra modum nos diligit · non alia ratio poterit assignari · nisi quaz dominus assignat per prophetam dicens · Propter memetipsum facio hoc dicit dominus Vnde propheta · Diligam eos spontanee · Quia vt dicit philosophus · Bonum est sui ipsius diffusiuū Et quia ipse est optimum · ipse maxime est diffusiuus siue communicatiuus Ezechielis · Non propter vos ego facio sed propter nomen meum sanctum · Vnde in apocalip · Ego sum primus et nouissimus · Glosa Primus in amando nouissimus in amorez scindendo · ℣ Veruntamen latitudo cum protendantur in infinitum · ideo sancti homines hunc caminum declinantes contemplari inpiunt scintillas · id est beneficia de hoc camino prosilientes · Nec enim magis apta sunt ad contemplandum Beneficiorum autem quedam sunt nobis collata a domino in seipso · vt est incarnatio siue passio · corporis proprij sui cibatio De primo beneficio dicit hieremie · Reliqui domum meam · dimisi hereditatem meam De secundo De di dilectam meam in manus inimicorum · Et ysaias · Seruire me fecisti in peccatis tuis · quantum ad incarnationem · prebuisti michi laborem in iniquitatibus tuis · quantum ad passionem · De terćio dicit Psalmista Ciba ui te pane vite et intellectus De cunda vero beneficia nobis contulit in nobis que innumerabilia sunt · vt est creatio · conseruatio · ad bonū tractio · in bono promotio iustificatio gl'ificatio · Deus enim cū non essemus ex nichilo nos fecit et in esse nos de momento in momentum conseruat Nisi enim dominus nos a vniuersas creaturas cōseruaret et manu teneret nos et ōnes creature in nichilū redigēt · hec sūt maxia dei bñficia nob a alijs r bocia Tercium genus contemplationis est sublimitas · que nichil aliud est · q3 dei maiestas siue potentia · Hec contemplatio tam

sublimis est vt radij diuine sublimitatis reuerberet oculos omnium contemplantium De hac altitudine dicit paulus O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei q3 incõprehensibilia sunt iudicia eius et inuestigabiles vie eius Psalmista Quoniam eleuata est magnificentia tua super celos · Hinc contemplamur veritatem in ysaia scriptam vbi dicit Non enim cogitationes mee cogitationes vestre Quia sicut exaltantur celi a terra · sic exaltate sunt vie mee a vijs vestris Hinc contemplamur deum in omnibus super omnia · subter omnia · circum omnia · et tamen nullis terminis continetur Bernardus · Hec contemplacõ requirit cor purgatum a vicijs liberum et exoneratum peccatis · Hec autem de ista contemplatione que inter alias sublimior est · ne incauti ascendentes profundius cadamus cum scriptum sit eccl̃ · altiora te ne q̃sieris · et si nimis alte volas poteris comburere pennas · ista summis labijs tacta sufficiant ·

¶ Quartum genus contemplationis de deo est de profundo Profundum autem dei est sua iustitia · qua mediante quẽ vult indurat et cui vult miseretur Vnde ps̃ · Judicia eius abyssus multa · Vnde Grego · Potestas diuine ire nostra non potest mente comprehendi · que sepe vnde q̃ estimatur deserere ide nos recipit · et vnde nos recipere creditur inde derelinquit · vt plurimum hoc fit at gratia quod ira dicatur · et hoc aliquando ira sit qd̃ gratia putatur · Vnde quidam sanctus dixit Timeamus fratres timeam? actus nostros · q tanto indigniora ea i oculis nostris iudicem? quanto minus constat si vel placeant vel displiceãt coram deo · Vnde Gregorius Plerumq; virtus habita deterius q3 si deesset iterfiat · que dum in sui confidentia mentem erigit hanc elationis gladius transfigit · Cumq; eã roborando viuificat eleuando necat · De hac abysso iudicorum dei dicitur Jeremie · Virgam virgam vigilantem ego video · Bene enim iudicia dei virga vigilans dicitur · quia hec virga nullum malum permittit inultum De hac contẽplatiõe dicit Bernar · Fateor q̃ in hac cõtemplatione pre timore et horrore in laqueum desperationis pene lapsi sunt pedes mei · et dixi intra me Nemo scit vtrum amore vel odio dignus sit · Hec autem contemplatio licet plena sit timoris et ommno expers quietis · tamẽ perutilis est valde religiosis Delet enim peccata q̃ consumit vicia · facit nos ãrcumspectos q̃ fugat superbiam · inducit timorem dei et humilitatem plantat Psalmista Beatiõnes qui timẽt

dominum Sapientie · Beatus qui semper est pauid? Job Bē per quasi tumentes super me flū ctus timui deum · et pondus eiꝰ ferre non valui Bernardus In veritate comperi nil eque efficax esse ad gratiam promerendam · retinendam perditam rstauran dā · q̄z si videariꝰ semper non al tum sapere sed timere · Vnde do minus Cum feceritis omnia · di cite serui inutiles sumus quod de buim? facere fecim? · vñ q̄z tūcū q̄ facim? id â nobis nō fatim? · a plura iure facerem? ergo non bē m? cām supbiendi h̄z poti? grāza gendi et timēdi Ā Et notā dū q̄ de bijs q̄tuor generibz otē plationis · deuotis hominibus q̄ tuor genera deuotionis surgunt Nam de longitudine desiderium de latitudine amoris affectio · de sublimitate stupor ammiratio nis · de profundo vero affectus timoris et humiliationis · Vnde bernardus · Quatuor tuas affe ctiones prioribus contemplatio nibus correspondeāfacias Quod tunc digne agitur · si stupes de sublimitate · si paues de profun ditate · si ferues de latitudine · si fustines de longitudine · Stupē da ē plane sublimitas maiesta tis · pauenda abissus iudiciorū · feruorem exigit caritas · eterni tas perseuerantiam fustinendi · Idem · Quis stupet nisi qui con templatur gloriam dei ? Quis pauet nisi qui scrutatur profun dum iudicij dei ? Quis feruet · nisi qui meditatur caritatez dei ? Quis fustinet et perseuerat · nisi qui ēmulatur eternitatem dei ? Item secundum beatum bernar dum sunt tres spēcies contempla tionis in deum que triplicī loco videntur · Require in cantiꝰ in sermone · introduxit me rex in cellaria sua · Quere etiam de naui in dominica quarta post e piphanie ·

Dominica sexta · Sermo de epistola · Quomodo com mori cristo debemus exemplo suo · Sermo · lxiij ·

Si mortui sumus cum cristo credimus quia et simul viuemus cum cri sto Romanorum sexto · Dicit beatus bernardus Qui cristo co mimi non compatitur · labores · dolores · sudores · quos in hac vi ta pertulit participando · non congaudebit cum cristo deo no stro secum in gloria sua conre gnando · Ad hoc enim ihesus cristus vt ayt petrus apostolꝰ pro nobis passus est nobis relin quens exemplū · vt sequamur vestigia eius · Qui ergo non se quitur vestigia laboris · non per uenit ad vestigium lōris · Cui

consonat apostolus secunda ad Thimo. ij. Si cõmortui sumus et conuiuemus. si sustinemus et conregnabimus. Et iteruz secũda ad corinthios .i. Scientes quoniam sicut socij passionuz estis sic eritis et consolationis Quod bene figuratum est. ij. Re. xix. vbi hoc colligitur qꝫ post persecutionem quaz sustinuit dauid ab absolõ omnes sublimauit q̃ fuerunt secum in eadem tribulatione Et hunc ordinem dñs loquẽs ad discipulos luce .xxij nobis innuit cũ dicit. Vos estis qui permansistis mecuz in tribulationibus meis ac̃ vsqꝫ Et ego dispono vobis regnum Ac si diceret Sicut estis socij passionũ. ita eritis et consolationis

C Quoniam autez auctoritates omnes hoc sonare videtur. vt quanto amplius conformabimur passionibus humanitatis. tãto conformiores erimus glorie deitatis. ꝓterea sciendum qꝫ si cõmori christo cupimus hoc fieri debet non subita extinctione. sz morosa mortificatione. in q̃ paulatim est quasi quibusdaz gradibus ascendendum Neqꝫeñ ipse christus statim mortuus est. sed per multas tribulationes tanq̃z per gradus tandem ad mortẽ venit. Vt eñ de multis pauca ꝓponamus. Primo trans torrentem cedron egrediebatur. Secundo sanguinez sudando anxiebatur Tercio captiuabatur Quarto ligabatur Quinto flagellabatur Sexto vulnerabat. Septimo moriebatur Octauo de cruce deponebatur. Nono sepeliebatur In hijs enim gradibus spiritualiter intellectis si commori volumꝰ. oportet nos ꝑ spiritualia exercitia domino cõformari Nõ enim deo commorimur nisi hec õma faciamus

D Dec omnia resumentes. primo transeamus cum domino cedron torrentem De quo sciendum qꝫ cedron habet tria noia. scz cedrõ torrens flumen. tria significans que nos oportet transuadare. si ad cõmoriendum dño volumus ꝓperare Ratione enim nominis cedron significat merorẽ et tristiã quam transuadare nos oportet. que tunc se nostris cordibus ingerunt cum primum deliberam⁹ conuerti ad deum ex omni pte. nam ex mundi vanitate. corporis debilitate. amicorum affinitate. difficultates et obstacula se obiciunt. Ex quorum consideratione vsqꝫ ad summuz tristiciã replebimur et merorẽ. Cum enim ex consilio rationis cõsentimus legi dei quoniam bona est. et econuerso ex predictis obstaculis perficere bonũ quod cognoscimus nos posse non sperãmus fit tristicia super tristiciam et anxietas super anxietatem. Sed oportet vt cum deo hunc torrentẽ

meroris et triſticie trāſuadam?· oculos cordis ab ommibus que prebent obſtacula auertentes· Hāc pugnam ſenſit in ſe ap'l's ad roma·vij·cum dicebat Con delector legi dei ſecundum interi orem hominem Video enim aliā legem in membris meis repugnā tem legi mentis mee· De hac tri ſticia dicit Bernardus Reuera cum meperis triſticia implebit cor tuum ·ſi autē perſeueraueris in veritate dico tibi triſticia tua vertetur in gaudium Quod ad huc probat per ſimilitudinem di cens . Eſt in nobis intellectus a affectus et bij ſepius ſibi aduer ſantes . vt alter ſumma . alter p ma appetere videatur Quantus vero is dolor q̄ꝫ q̄uis anime cruci atus duz ſic diſtrabitur ſic dila ceratur· ſaltem ex ea quam omni bus experiri in promptu eſt cor poris ſciſſione conjciatur · Di ſtrabuntur hominum crura et lō gioris obice ligni remouētur ab inuicem pedes ·et duz adhuc cu tis integra manet· quis tamen il le cruciatus ꝛ Sic affligi plāgi mus miſeros qui corporaliter int nos conuerſantes ·illuminati for te ſimiliter ſed diſſimiliter inuem untur affecti· Item cedron alio nomine torrens dicitur ſignificā ſ habundantiam peccatoruz · quē ſimiliter trāſuadare egredi no ſ oportet De quo Dñs · Torrentē pertranſiuit anima noſtra Dicit etiam et flumen ſignificans tem poralium rerum habundātiam· De quibus dicitur yſaie·ij·Trā ſi terram tuam quaſi flumē Dec tria ſi cum domino mori cupim? compellimur neceſſario pertranſi re· Secundo criſt? egreſſus trans torrentem cedron in agoia ſanguinem ſudando anxiebat· in qua anxietate voluntatem ſu am in manus patris tradidit di cens ·Abba pater ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte· Verum tamen non ſicut ego volo ſed ſi cut tu Sic et nos ſi commori cri ſto volumus ·non ſufficit ſolum tranſuadare torrentē cedron cū predictis ſuis ſignificationibus · niſi et propriam voluntatem de corde noſtro extrahentes offera mus domino ·nunq̄ eam pemit? reſumentes ·Quod tanto ē diffi cilius quanto eſt intimius quod offertur ·Facile enim eſt pecca ta dimittere diuitias relinquere mundum contempnere·eoq; hec omnia quodammodo ſūt ab ex tra·ſed difficillimuz eſt voluntā tem relinquere·que ē intima vis anime ipſi inherens eſſentialiter· Et ideo difficultas reſignandi hanc voluntatem nobis eſt in fu dore ſanguinis deſignata·et quā to difficilius tanto carius a filij gratie voluntatis ſacrificiuz ple narie iam offertur · Licet enim multi ad religionem confluant· pauciſſimi tñ ſunt q̄ in ꝺceptibilibꝰ

et difficilibus resignatam voluntatem non retrahant aliquando Hec difficultas innuitur Gen. xlix. vbi dicit. In voluntate sua suffoderunt murum Ac si diceret. Difficilius est resignare voluntatem q̃z perfodere murum. Hic conqueritur dominus Ysaiæ. Ecce in diebus vestris ieiunij inuenitur voluntas vestra. Et sequitur. Si auerteris a sabbato pedem tuum facere voluntatem tuam in die sancto meo vocaberis sabbatum delicatum. Et sequitur. Tunc delectaberis super dominum. et sustollaz te super altitudinem terre. et cibabo te hereditate iacob patris tui Qui ergo hanc difficultatem perfecerit extrahendo voluntatem suam a corde suo et ab anima sua et eam domino offerendo. stat sine dubio cum domino in anxietate sui fudoris. dicens semper opere et virtute quod saluator dominus ihesus cristus dixit. Non sicut ego volo sed sicut tu pater.

¶ Terão post predicta ihesus captiuabatur. Hic volens mori cuz domino. post q̃z de hijs que prediximus egreditur anxietate contritus debet captiuari cũ domino. ne aliquando cõsensus inclinatione deliberatione operatione ad ea redeat que reliquit. Et hoc facere monemur Geneſi decimo nono Noli respicere post tergum tuum Quod transgredi

ens vxor loth conuersa est in statuam salis Statua habet effigiam hominis. et non est homo. Sic egrediens de seculo a ingrediens religionem. si respexerit retro. similitudinem quidem potest habere monachi. sed eius religio est immunda. et erit de numero eorum de quibus dicit A posto. Sunt quidam formam quidem pietatis habentes. virtutem autem eius abnegantes Propter quod saluator dixit luce nono. Nemo manum mittens ad aratrum et respiciens retro. aptus erit regno dei

¶ Sunt autem due causse propter quas retrospicere prohibemur. videlicet ne commissa mala terreãt. vel illicita demulcerant. Propter quod tam facile rediremus ad ea q̃ relinquim? q̃z nõ longe recessim? ab eisdẽ. Qd pulcherrie figuratuz legim? Exodo. xnij. cum dicit. Cum appropinquasset pharao. leuãtes oculos filij israhel viderunt egiptios post se et timuerunt valde. clamauerunt q̃z ad dominum et dixerunt ad moysen Forsitan non erant sepulchra in egipto. ideo tulisti nos vt moreremur in solitudine Et sequitur. Tollens se angelus domini qui precedebat castra israhelitica abijt post eos. et cuz eo pariter colũpna nubis pozaa dimittẽs p? tergũ stetit int castra egiptiorum et castra israhelitica. ita

vt ad se inuicem toto nocte tpe
accedere non valerent . Quod
ideo factū est ne ab hostibo terri
ti tā facile redirēt q̄z nō longe re
cesserant ab egipto . Secundo p
bibemur post tergū respicere . ne
illiata ⁊ maxie carnalia demulce
ant sicut filij israbel corde redierūt
in egiptū dicētes . Vtinā sedere
m⁹ super ollas carniū . Itē nume
ri . xi Recordamur pisciū quos
comedebamus in egipto gratis .
In mentē nobis venūt cucume
res ⁊ pepones cepe et allia Ne
ergo tanq̄z canis reuersus ad vo
mitum . et sus lota in volutabro
luti . ad ea que reliquimus reuer
tamur . iuxta illud apli . ij . ad
corintb . ix . i captiuitatē rediga
mus oēm intellectū in obsequiū
xpi . V Quarto captiuati dēmus
cum xpō alligari . Qd nō est a
liud nisi sicut ōia mā ne redeant
in egiptū captiuamus . sic cadez
ōia per intentionē puram ⁊ conatū
continuū debemus in deū alligare
Et q̄nto hoc fortiori affectu tā
to est nobilior vita mā . Si em
a deo diuisi fuerimus nō erit me
ritoria vita mā . Propter quod
ozee . x . de reprobis dicitur . Di
uisum est cor meum nunc interi
bunt . Hinc ecā . vi . Vincula il
lius alligatura salutaris . Tunc
enim primum salubriter operam̄
cum ei per nostram intentionem
fuerimus alligati Et hoc est qd
expressius veritas dicit ioh . xv .

Ego sū vitis vera ⁊ vos palmites
qui manet in me ⁊ ego in eo hic
fert fructum multum . quia sine
me nichil potestis facere . Si q̄s
in me non manserit . mittetur fo
ras sicut palmes ⁊ arescet . et col
ligent eum et in ignem mittent
et ardet Opera enim nostra ex se
vilissima sūt et luce dei indigna .
sed tunc emendantur meliozan
tur nobilitantur . quando per in
tentionem nobili obiecto fuerīt
alligata . Vel certe dicere possu⁹
q̄ per dilectionem potius debe⁹
domino alligari . quod per expo
sitionem nominis declaratur . Di
citur enim dilectio quasi duozū
ligatio . Nisi enim per hoc vincu
lum colligati fuerimus omnia o
pera nostra in fauillam penitus
rediguntur . V F Quinto
monemur cum domino flagella
ri . Cum enim per priora exerci
tia a malis recessim⁹ . restat nūc
iusto ordine vt tanq̄z serui muti
les flagellemur . Dic enim dicit
ecclesiasticus . ij . Fili accedens
seruitutem dei sta in timore . ⁊ p
para animam tuam ad tempta
tionē . Ac si dicat . Post q̄z a ma
lo recesseris ⁊ deo per dilectionē
te coniunxeris . tanq̄z seruus inu
tilis et male operans flagellaris
Et hoc est quod dicit iheremie .
Postq̄z vero libare cessauimus
regine celi inuenerūt nos multa
mala . Et ysaye . lx . Qui recessit
a malo prede patuit . Et illud

primo machabeorum primo Eamus et disponamus testamentum cum gentibus que circa nos sunt · quia ex quo recessimus ab eis inuenerunt nos multa mala Vt autem hec flagella ad magnum meritorum cumulum nos promoueant · debemus ea flagellis domini conformare ·

¶ Dominus enim sua flagella pertulit innocenter · desideranter amanter · Innocenter · quia sine omni culpa flagella sua pertulit · quippe qui vt dicit Ysaie · prophete · liij · capitulo Peccatum non fecit · nec inuentus est dolus in ore eius Vnde in domino neq; fuit peccatum originale · neq; actuale · neq; veniale · neq; etiã mortale Ipse enim fuit agnus sine macula · qui non abstulisset peccata mundi si peccatum vllũ habuisset · Qua enim fronte peccator pro peccatore poterit intercedere ?

De secũdo dicitur luce vicesimo secundo Desiderio desideraui hoc pascha manducare vobiscum · Quod vtiq; propter passionez subsequentem tanto desiderio affectabat · Tercio pertulit amãter · quia nõ minus dilexit eos a quibus flagellatus est · Quod ex eo patet iudam amicum vocauit dicẽs Amice ad quid venisti · et patrẽ pro suis persecutoribꝰ exorauit dicẽs · Pater ignosce illis qz nesciũt q̃d faciũt Dic et nos p nostra possibilitate i mis flagellis stemus innocenter sine peccato · desiderãter sine murmuratione · amanter cum eorũz quinos castigant dilectione Et ex hijs tribus flagellationes quas patimur erunt nobiles supra modum · ¶ Sexto debemus cum domino vulnerari · per quod illa nobilissima caritas designatur · que cum sagitta fulminis cor amantis transfigit · Propter quod multum amantes etiam ad sensum quandoq; sentiunt puncturas cordis · et exvehemẽtia amoris cor suum sentiunt q̃ dãmmodo sauciatum · Dinc est q; illi maximi amatores efficiuntur cardiaci · et ex amoris magnitudine cor suum puncturis sentiunt perforatum · Est autem differentia inter illam dilectionem quam diximus ligaturam · · et istam caritatem quevulnerat · quia illa dilectio est in promotione · ista vero in fruitione · Quam etiam differentiam assignat beatus bernardus dicẽs Cum promouetur et lactatur cognitio dilectio est · cum vero apprehendit et tenet caritas est Quaz diffinit apostolus prima ad timothe · primo dicẽs Finis precepti est caritas de corde puro et conscientia bona · et fide nõ ficta · Dec ergo caritas que sic vulnerat est i corde puro · quod michil conscium sibi est · i cõscia

bona que nichil vnq̃z de contin
gentibus omittit · Est etiam in
ide non ficta · que nullointuitu
nec respectu p̃mij diligit · sed
deum diligit propter deum ℣
Septimo cū domino morimur ·
cum post predicta exercitia cor
pus peccati in nobis penitus est
destructum Et vsq; huc non de
bemus nob dare requiem · quous
q; per predicta exercitia corp?
peccati in nobis penitus destrua
atur · quod cum factum fuerit
tunc primum plene viuimus vi
ta dei · Et hoc est quod in ꝓposi
to themate tangit ap̃lus · Si
mortui sumus cuz cristo ac̃ De
hac corporis mortificatiõe et cor
pore mortuo dicit aug? Hoc est
totum opus nostrum et tota vi
ta affectiones peccatorum et vi
cia carnis castigare · Et subiũgit
Quando ergo aliq̃d delectabat
et non ei consentiebatur mortifi
cabatur Cum autem iam non de
lectat mortuum est et mortifica
tuz est Mortificatur ergo corp?
peccati in affectuũ refrenatiõe ·
mortuum est autem corpus pec
cati in oĩmoda affectuũ extincti
one ℣ Octauo cuz dño de cru
ce deponimur · quia post predã
omnia exercitia nostra pre amo
ris magnitudine penalia non sẽ
tim? · sed omnia nostra obseq̃a
in delectatione gaudio et letitia
domino exhibemus · Dic Sap̃ ·
vij · Non habet amaritudinem
conuersatio illius nec tedium cõ
uictus illius · sed letitiaz et gau
dium · Dinc ꝓuerbiorum x ·
Expectatio iustoruz letitia Si
autem aliquid turbationis se in
gerit · hoc hominem huiusmodi
non mouebit · Vnde ꝓuerbi ·
xij · Non contristabit iustuz q̃c
q̃d ei acciderit ℣ Nono post p̃
dicta omnia cuz domino sepeli
emur i sepulchro glorioso quod
est deus De quo dicitur ysai · xi
Erit sepulchrum eius gloriosuz
Quod apertius insinuat p̃? di
cẽs Abscondes eos in abscondi
to faciei tue · De quo sepulchro
adhuc dicitur iob · Ingredieris
in habundantia sepulchrum ·
Quod reuera de hoc sepulchro i
telligi oportet · quia i alijs sepul
chris nudi sepeliemur ꝓro hac
sepultura gloriosa vsq; ad mor
tem esset deuotissime laborandu
Adiuuãte domino nostro ihesu
cristo ac̃ ·

Eodem die · Sermo primus de
euangelio Quomodo obligam̃
ad iustitiam · et de iustitie quali
tate · Sermo · lxnij ·

Nisi habundauerit iusti
tia vestra pl? q̃z scribaꝝ
et pharizeorum Mathe
v · Dicturi de iustitia hec tria p
ordinem sunt dicenda · scilicet
de nostre iustitie maioritate · i ·
cur debeat esse maior · Secundo

de iustiáe qualitate · hoc est qua
libus et quibus exercitijs ipsam
operemur Tercio de eius vtilita
te · id est quem effectum ex ea
consequamur · Et primo secun
dum ordinez de primo videam?
Io Notandum q
nos cristiam quasi magis religi
osi ad maiorem iustiáam obli
gamur q3 iudei ex triplicá causa
Primo quia a deo plura benefi
cia recepimus · et exinde etiam
ad maiorem iustiáam deo obli
gamur · Vnde beatus gregorius
diát · Cum augentur dona · rati
ones etiam crescunt donorum ·
Tanto ergo esse ad seruiendum
promptior quisq debet ee ex mu
nere · quanto se obligatiorem cõ
spiát in reddenda ratione · Hoc
Tantum enim ab vnoquoq no
strum venturus iudex exigit ·
quantum dedit Vnde quia illis
tantum beneficium creationis cũ
quibusdam minimis · vtpote e
ductione de egipto · et q eos
pauit i deserto · que omnia par
ua fuerunt · quia facta in tempo
pore defierunt cum tempore exhi
buit · nobis autez super ipsorum
beneficia suam incarnationem ·
passionem · celi apertionem · cor
poris sui cõbationem contonauit
ideo nostra iustiáa diátur non i
merito debere esse maior · Vnde
beatus bernardus diát i sermo
ne de pentecoste · Placebit tibi
domine ihesu vt des michi vitam
tuam sicut dedisti cõceptionez ·
quia non solum conceptio mea m
munda · sed et mors periculosa
et vita peruersa · Non solum ait
conceptionem meam · sed et vi
tam meam · et hoc p singulos e
tatum gradus · adiáens mortez
meam resurrectionem et ascensionem ·
spiritus sancti missionem · Hoc
autez ideo vt conceptio mea mũ
det tuam · vita mea instruat tu
am · ascensio mea preparet tuã ·
et spiritus meus adiuuet infirmi
tatem tuam · In vita mea pote
ris cognoscere vitam tuam · vt
sicut ego paupertatis · humili
tatis · obedientie · patientie cari
tatis misericordie ideclinabiles
semitas tenui · sic et tu vestigijs
eisdem incedas · non declinans
ad dexteram vel sinistrã Et hijs
completis reuertar ad domũ me
am · Et ne de absentia mea mur
mures mittam tibi paraclitum ac
Secundo iustiáa nostra
debet esse maior · quia maiora
et excellenciora q3 iudeis deus
nobis promisit pro munere · Il
lis enim antiquis promisit si sua
mandata custodirent diuturni
tatem vuendi · Vnde deutero
nomij quinto capitulo cum man
dasset precepta subiunxit · Nec
faciás vt longo tempore viuas
et bene sit tibi · duitias possiden
do · Vnde Psalmista diát · De
dit eis regiões gẽtiũ · et labores
pplorz possederũt Cur hoc? Vt

custodiant iustificationes eius ac̃. Et pacem tranquillã Deu. xxvij. Si in preceptis meis am balaueritis et mandata mea me a custodieritis · dabo pacem in finibus vestris Sed hec omnia quantuncumq; copiosa desierũt cum tpe · nobis autem predicta cum omni habundantia omniũ bonorum non temporaliter sed e ternaliter sunt promissa ·

Tercio iustícia nostra debet esse maior iustícia antiquoruz Quia antiqui solum obligati erant ad obseruantias legales · maxime decem preceptorum · nos autẽ su per illas ad obseruantias euãge licas obligamur · Religiosi emz fratres post voti emissionem etiã ad consilia obligantur · Vnde beatus Bernardus dicit Jube? et paganus nequaq; talibus a culeis imitantur · quas experiẽ qui veraciter super enumerata be neficia dicere poterit Vulnerata caritate ego sum · Vnde ait Dica te dilecto · quia amore langueo Idem Demq; nondum tempus fidei aduenerat · nondũ in carne innotuerat deus · nondum obie rat in cruce · cum iam mandatuz est homini · diliges dominum de um tuum ex toto corde tuo ac̃. id est ex õi quod est quod scit quod potest Nec tamẽ iniustus deus suum sibi vendicans opus et dona · Ceterum quantum pu tamus a diectum beneficij gratie et misericordie · seipsum incarnã do · pro nobis patiendo · corpore suo nos abando? Quod si me de deo pro me facto · quid addam pro me iam refecto · et taliter re fecto? Vnde querat iudeus diui tias quas pro sua iustícia in pro missione accepit · querat a paga nus · sed nostrum querere est · quid retribuamus domino pro ommibus que retribuit nobis · plane si sane mentis sum · calicez salutaris acápiam ·

Sequitur secun dum prinápale · scilicet de iusti ae qualitate · id est qualiter ip sam operemur · Et hoc docet bea tus Bernardus dicens Justícia ẽ virtus reddens vnicuiq; quod suuz est · Redde ergo superiori · redde equali · redde inferiori qd̃ suum est · Verum quia superior noster deus noster dominus no ster pater et iudex est · ideo rati one singuloruz deo aliquid tene mur reddere Ratiõ ne ergo domi nij tenemur obedientiam et sub iectionem · ratione patermitatis tenemur dilectionem · ratione iu dicis supplicationem · Exigit er go deus vt sibi tanquaz domino ad oia mãdata obediam? Qd̃ cum adeo necessariuz sit vt dicat domin? · si vis ad vitã igredi ser ua mandata · nunc promissiom bus mulcet · nũc cõminatiombo terret · Mulcet promissionibus cum dicit · Audi israhel precepta

dñi · et ea in corde tuo quasi in libro scribe · et dabo tibi terrã fluentem lac et mel · Quod sine dubio de celo dictum est · Nulla enim terra fluit lacte et melle Riuus etenim lactis est illud gaudium et delectatio que nobis de cristi humanitate fluit · mel quod de diuinitate · Terret comminationibus cum dicit deuteronomij · Si precepta dñi non seruaueris · sequentur te õnes iste maledictiones · Maledictus eris in agro · maledicti in ciuitate · maledicta horrea tua · maledictus fructus terre tue · maledictus ingrediens et egrediens ·

Secundo tenemur deo de eo q̃ pater noster est dilectionem · Omnes enim filij naturaliter patres suos diligunt · Veruntamẽ dicit beatus Bernhardus · Magna res est amor · sed sunt in eo gradus · Ideo sciendum q̃ ipsa dilectio tres habet gradus Est enim dilectio qua deum super õnia diligimus · Secunda qua deum in omnibus diligimus · Tercia qua deus singulariter diligimus · Prima est cum deum cum creatura diligimus · et tamen prevalet amor dei · que q̃z tumcunq; dilecta prius relinq̃renus q̃z deum nostrum · Vt sunt iusti seculares qui diligunt deum et res suas amicos et pueros · nullum istorum tamen pl?

diligunt q̃z deum · Secundus gradus alior ẽ et nobilior quo deus in ommibus diligitur · vtvidelicet in ommibus que agit amorem dei querit · et in ommibus q̃ cogitat a facit solum appetit placere ommipotenti deo · Hunc gradum insinuabat paulus apostolus cum diceret · Omnia ad laudem dei facite · Vnde iste grad? deum querit in cibo potu lecto · in ommibus que agit · Tertius gradus est quo deum singulariter diligimus · Iste amor adeo validus est · vt cũctis renũciãs affectibus omnes alios amoẽs expellat · In hoc gradu stetit apostolus · cum dixit · Omnia arbitratus sum vt stercora · vt cristum lucrifacerem · Iste gradus hic inchoari potest · sed solũm post resurrectionem totaliter consummari · Et de hoc iuuenies in libro de amando deum · qui ibidem quartus gradus dicitur · Tercio tenemur deo quia iustus iudex est supplicationem · quia ratione iustitie nullum relinquit peccatum impunitum · Et quia secundum apostolum Omnes peccauerunt et indigẽt gratia dei · ideo supplicationem summe necessariam habemus · quia si dixerim? quia peccatum non habemus · nosmetipsos seducimus et veritas in nobis non est · Vt autem nostra supplicatio firmiter et fiducialiter erigat

tur · necesse est vt operetur spiri
tus sanctus in cordibus nostris
Testante enim beato Bernhar
do · quid prodest penitere de cul
pa · et non de venia supplicare ?
Necesse est etiam hoc · vt opere
tur spiritus dulcedine quadam
replēs animam · per quam fiduciā
aliter postulet nichil hesitans ·
In efficaci autem supplicatione
tria necessaria confluunt · que
coniuncta affectum supplicati
onis conferunt · scilicet considera
tio dei miserentis · miseria peten
tis · et discursus medius de alte
ro in alterum · Consideratio er
go magne dei misericordie et p
funde nostre miserie · et discur
sus considerationis mutue fortis
simam persuadent supplicationez

¶ L Secundo
exigente iustitia tria debemus
exhibere equali scilicet proximo
videlicet in bonis congratulatio
nem · in malis compassionem ·
in dubijs piam dijudicationem
Hec enim tria nobis cupimus
exhiberi ab eo · et ideo exhibiti
one caritatis qua tenemur dilige
re proximos hec eis impendere
studeamus Quod si non facim?
conuincimur proximum nostrū
sicut mandatum est non dilige
re vt nosipsos · et ideo diuinis mā
datis efficimur transgressores ·
Qui enim proximo suo non red
dit qđ debet iniust? est Iniust?
aūt d iuinū mandatū trāsgredit

Primo ergo congratulationem
tenemur proximo · vt de omni
bus bonis eius ei congaudeam?
eo affectu · ac si nobis eadem p
uenissent · Hoc facere monemur
eccles · vicesimo secundo vbi di
citur · Fidem possidē cum amico
tuo in paupertate illius · vt ꝛ in
bonis illius leteris ¶ Et in tem
pore tribulationis permane illi
fidelis · vt et in hereditate illius
coheres sis · Item vicesimo sep
timo capitulo · Dilige proximū
et coniungere fide illi · De quo
debito cum attestatione consci
entie gloriatur etiam beatus iob
tricesimo primo dicens · Si ga
uisus sum ad ruinaz eius qui me
oderat · et exultaui q̄ inuenisset e
um malum · Glosa · Male michi
contingat · Quod licet difficile
videatur · est tamen necessariuz
ad salutem · Qui enim non dili
git manet in eternum in morte ·
Si autem diligit de malo alteri
us non poterit gaudere · Vnde
sapientie dicit Cum ceciderit in
imicus tuus ne gaudeas Quare ?
quia Prouerbiorum decimo sep
timo dicitur · Qui in ruina alte
rius letatur · non erit impunit? ·
Secundo in malis tenemur cōm
passionem proximis exhibere ·
ipsorum affectum in quibuslibz
miseriis induendo · Quam virtu
tem habuit beatus Job · qui de
seipso dicit Flebam quōdā sup
eo qui aflict? erat ꝛ cōpatiebat

v

anima mea pauperi De hijs duobus affectib? monet nos apostolus ad Romanos · xij · gaudere cum gaudentibus flere cum flentibus · ℣ M Tercio tenemur proximis in dubijs piaz dijudicationem · vt quicquid de eis et in eis visum fuerit cogitū vel auditum · hoc pie ⁊ caritatiue dijudicemus Quod et facere monemur ecā · nij · cum dicatur In iudicando esto misericors · De quo ⁊ apostolus ad Romanos xnij · Tu quis es o homo qui iudicas alienum seruum? Suo domino stat aut cadit Stabit aūt Ac si diceret Non iudices quēq; Sed si iudicare oporteat ipsos in melius iudicemus Dme Bernardus · Cau e serue dei · ne quē imitari non vis dampnare videaris · Caue aliene conuersatioi? esse aut curiosus inuestigator · aut temerarius iudex Sed si ppe ram actum deprehenderis · nec sic iudices proximum · magi? autem excusa intentionem si opus non potes · puta ignorantiam · puta subreptionem · puta casuz Quod si omnino omnē dissimulationez rei certitudo recusat · sua de michilominus tibijpsi et dicto apd̄ te Vehemēs fuit nimis ista temptatio · Quid de me illa fecisset si accepissz similiter in me potestatē? ℣ N

Tercio vero exigente iustitia inferiori aliqua reddere tenemur

Quod si neminem ratione obedientie inferiorem habemus · est tamen inferius corpus nostruz · cui tanq̄z iferiori tria tenemur · gubernationē custodiā videliczet disciplinam · Primum enim tenemur corpori · vt ipsum a malo retrahentes in viam do nim dirigamus · De quo Prouerbio · xvij · Qui patiens est multa gubernatur sapientia · vbi autez nō est gubernator populus corruet Secundo debemus ei custodiā · vt nō regnet in eo peccatum nec membra sua arma fiāt iiquitati · vt fiat quod dicatur Prouerbiorum · Justus custodit innocentis viam · Item Ecclesiastica · i · Religiosus custodiet iustitia bit cor · Quod si aliquid de peccatis irrepserit · tercio addamus ei disciplinaz · vt super admissio peccato dignos faciat pemitentie fructus castigatum et subdi tum seruituti · Hoc monemur a dō · Apprehendite disciplinaz · nequando irascatur dominus ⁊ pereatis Prouer · xiij · Suscipe disciplinam · vt sis sapiens in nouissimis tuis ℣ Sequitur tercium principale sciz videre de iustitie vtilitate · hoc est quam vtilitatē ex seruata iustitia consequamur Est autem triplex eius vtilitas scilicet presentis vite sanctificatio iferni euasio · regni celestis adeptio · De primo dicitur · Beati qui custodiunt iudicium · et

ſáunt iuſticiam in omni tempo
re. Qui autem beati hij vtiq; ſūt
q ſancti. Item Mathei quinto
capitulo. Beati qui eſuriunt q ſi
tiunt iuſticiam. De ſecundo p
uerbioꝝ decimo Juſticia libera
bit a morte Gloſa. eterne damp
nationis. Et ideo dicitur ecā.
xvij. Ante iudicium para iuſti
ciam. De tercio ſciz regni cele
ſtis adeptione dicitur in p̄ſ Do
mine quis habitabit in taberna
culo tuo q̄ c. vſq; qui operatur
iuſticiam. Et ideo dicitur. ecā.
Vſq; ad mortē certa p iuſticia

De eodem ſermo ſecundus
q; de tribus tenemur domino of
ferre oblationes q q; quinq; ſūt
neceſſaria ad hoc vt oblatio nra
ſit acceptabilis deo.

Sermo. lxv. O

Offers munus tuum.
Quia ſecundum augu
ſtinū de largitate diuina
que ꝑplet omne animal benedic
tione tria genera bonorum hoī
nes acceperunt. ſciz bona tpalia
corporalia q ſpūalia. hoc eſt reſ
corpus q animam. vt de eiſdem
ſeporaliter collatis mereamur e
terna Ideo de eiſdē tribus tenemī
domino offerre oblatiōeſ ne ap
pareamus ingrati Ad quod pfe
cte faciendum ſummum exem
plar deus ſe nobis proponit in i
tanduz qui pro nobis deo patri
bona ſua obtulit cum celum ſuā
mānſionem relinquens in carcerē
noſtre mortalitatis q hui? pere
grinatiom? exiliuz deſcendebat
De hac oblatione dicit dom̄s
per Jheremiam ibē. xij. Reliq̄
domum meam dimiſi hereditatē
meam. Quod ammirans idem p
pheta decimoquarto dicit Qua
re ſic colonu? futurus es in terra
q quaſi vir vagus ad manēdū ꝛ
De quo apoſtolus ſic dicit ſecū
da ad corinthioſ octauo capitu
lo. Scitis quia criſtus propter
nos egenus factus eſt cum eſſet
diues vt illius iopia vos diuites
eſſetis. Vnde mathei octauo ca
pitulo. Vulpes foueas habent q
cetera Secundo deo patri corp?
obtulit. quod ſingulis momen
tis tribulationibus caſtigatū tā
dem pro nobis in mortem dedit
De quo apoſtolus ad hebreos
quinto. Criſtus ihesus qui in di
ebus carnis ſue preces ſupplicati
ones q; ad deum qui poſſet illuz
a morte ſaluum facere cuz clamo
re valido q lacrimis offerens ex
auditus eſt pro ſua reuerentia.
De qua oblatiōe dicitur adhuc
per Ysaiam quinquageſimo ca
pitulo. Corpus meum dedi per
cutientib? Tercio nō e dicit? p̄ dā
duo p nob offerre. ꝙ obtulit ai
mam deo prī pro nobis. Juxta

illud Jhere·xij· Animam meaz
dedi in manus inimicorum · Qui
ergo perfectiores oblationes of
ferre deo voluerit imitetur hoc ex
emplar · perfectissimum scis cri
stū q̄ predicta tria non diminu
te non particulariter deo obtulit
sed perfecte Quod ipse dē mo
nere studuit exodi· xxv Inspi
ce et fac secunduz exemplar · qđ
tibi monstratum est in monte J
tem Judi·xij Quod me videtis
facere omnes faćte Qui ergo ad
imitationem dei de rebus tempa
libus perfectum sacrificium deo
voluerit exhibere · eadez bona tē
poralia relinquat omino Quod
et ipse moūt dns Mat·xix· cū
dicāt Si vis perfectus esse vade
et vēde omnia q̄ · et habebis the
saurum in celo Hanc oblationez
deo obtulit illa vidua duo minu
ta offerens · Et licet modicum
esset quod obtulit· tamen quia
totum dedit quod habuit ·ideo
a deo meruit singulariter commē
dari· Quod qui fecerint summe
caueāt ne ad ea que semel obtu
lerint iterum manū mittant · sicut
canes ad vomitum reuertentes ·

ND Quodvt cau
tius caueatur · sciendu q̄ ad p
fectam oblationem de rebus tē
poralibus exhibendam deo tria
concurrunt necessaria · vsus volū
tas et · actꝰ vsus nr̄ humanus ·
voluntas vt non coacti carea? ·
actus vt opere fāmus · Dno

ergo offerende sunt vsu · vt scri
pti patris deo diuitias obtulerūt
Qui licet voluntate et actu diui
tias possiderent · vsum tamen di
uitiarum contra dominuz non ha
bebant · Secundo voluntate fūt
offerende · vt apostoli dicentes
Ecce nos reliquimus omnia nē
Quod exponens hieron̄i· dicit·
Omnia reliquit qui voluntatem
habendi deseruit · Tercium est
vt actu relinquantur ōnia · Cō
tra primum peccant religiosi deli
cate viuentes · qui licet volunta
te et actu omnia reliquerunt · v
sum tamen diuitiarū resūpserūt
Contra secundum scis voluntā
tem peccant coacti pauperes · q̄
licet vsu et actu careāt diuitijs ·
voluntas tamen deficit · quia hīē
ter vellent possidere diuicias Cō
tra terciuz et omnia tria peccant
diuites huius seculi · qui vsuz a
actum et voluntatē diuitias pos
sidendi habent · Verū quia pau
corum ista virtus est · dicit enis
fulgentius Hoc magnum bonū
scis omnia temporalia perfecte
deo offerre implere pauci pūt ·
multi non possunt · nunquid q
paucis datur ista perfectio pp
terea debent esse pessimi qui nun
dum in bono possunt esse perfe
ctiꝰ Vnde si non omnes possūt
implere quod dominus ait · Ven
de omnia que habes et date pau
peribus · illud tamen quod ad
icit · date elemosinaz omnibus

ẽ possibile si assit bona wlũtas.
omnibus facile est si non assistat
dura cupiditas · ommbus dele
ctabile si ferueat caritas · Vnde
nemo excluditur ab elemosina
danda · aut affectu · aut effe
ctu · Diues enim effectu elemo
sinam dare poterit de bonis suis
iuste acquisitis et possessis pau
per autem voluntate a affcũ Jõ
vt de rebus habitis et retentis do
mino dignas oblationes offera
mus restat nunc dicendum · hoc
tamen supposito qđ idez fulgen
tius ait · Perfectus possideat p̃
mum locum · imperfectus saltez
perueniat ad secundum · Nam
vt gratas et deo acceptas oblati
ones offeramus ãmonemur mul
tipliciter in scriptura Vnde eccle
siastici decimo quarto · Dignas
deo oblationes offer · Deus e
nim quia sanctus est et impollu
tus habere vult sacrificia impol
luta · Hinc dicitur in lege · Si
maculam habuerit non erit ac
ceptum domino · Jtem ecclesia
stici · Noli offerre munera pra
ua · quoniam non suscipiet ea
deus ·

Primam ergo oblationem reruz
temporalium secundum ordinez
prosequentes · sciendum q̃ ad
hoc vt nostra oblatio exterioris
substantie fiat acceptabilis co
ram deo quinq; sunt necessaria ·
sine quibus deo nostra oblatio
non est grata · Primum est · vt
offerens sit deo gratus et acceptus · hoc est vt sine peccato mortali · Si enim indignus et ingratus totum mundum offerat dominus nõ acceptat Vnde buccel la pais sine peccato mortali pl? valet q̃z mille claustrorum fundatio in mortali peccato · Vnde dicitur Genesis Respexit dominus ad abel et ad munera eius · ad cayn autem et ad munera ei? non respexit · Quod exponens Grego · dicit Munus placuit ex abel et non abel ex munere · Qđ notabiliter datur intelligi in eo q̃ primo dominus dicitur respexisse ad abel a postea ad munera · Vnde eccle · xxxiij · Non sunt beneplacite coram deo subsannationes ipioruz Qui em̃ sua offert deo a se diabolo videtur dominũ subsannare Dinc malach̃ · dominus ad reprobos dicit · Non est michi voluntas in vobis et mun? nõ acapiã de manu vestra Quare hoc per ysa · dicitur · Quia manus vestre plene sunt sanguine Sed diceret aliquis · Quid facere debemus vt offerre possimus grata sacrificia deo? Hoc docet eccle · Auertere a delicto · et dirige manus ad oblationem Jn tãtum enim deus odit peccatum · vt nullũ genus bon acapiat cũ pcõ · Jõ aũt pccm̃ odit · q̃ infinitas aias p̃cioso sanguine suo acq̃sitas aufert ei · Jpm em̃ peccatum tribus optis nos p̃uat · s ·

gratia celo deo · ⁊ tria pessima no
bis infert · tollit ei merita acqui
sita ⁊ participata · deum aufert
⁊ tribuit infernum · ℣ Secun
dū quod nostras oblationes deo
faćt gratas in hoc consistit q̄ no
stra oblatio vtilis sit valore · hoc
est q̄ ad vtilitatem eorum qui
in loco dei accipiūt cedere possit ·
et q̄ offerens aliquod damnuz
ex illius rei carentia sustineat p̄
ter deuz · De hoc āmonemur deu
tero · xv · vbi dr · Si claudū fue
rit vel cecum aut in aliqua parte
deforme vel debile nō immolabi
tur dño deo tuo · Et iteruz mala
chie · i · Maledict⁹ dolosus q̄ ha
bet in grege suo masculū · id est
valens et offert debile · Quibus
adhuc improperat idē · Claudū
et languidum intulistis munus ·
nunquid suscipiam de manibus
vestris ℣ · Vnde zachei oblatio
fuit vtilis valore · quia accipien
tibus fructuosa · similiter oblatō
vidue duorum minutorum fuit
vtilis valore · quia offerenti id ē
vidue fuit penuriosa · ℣ Terā
um nostram oblationez gratam
faciens et acceptam est q̄ sit pin
guis deuotione vt exterior obla
tio saginetur et impinguetur ex
interiori cordis deuocōne · ⁊ sem
per pl⁹ offerre desideret q̄z possit
opere adimplere · Hoc intende
bat psalmista qui dicebat · Holocausta medullata offeraz tibi
cum incēso arietum · Per medul
lam que in medio ossium est in
tima vis deuotionis accipitur ·
Ac si diceret · Licet modicum sit
quod foris offero per incensum
arietum · cum hoc tamen modi
co intimam vim deuotionis tibi
offero · Propter quod ecclesia
stica tricesimo quinto dicitur Ob
latio iusti ipinguat altare · Qui
enim iustus est interiorem deuo
tionem exteriori semper iungit ·
Hinc tercij regum octauo dicit
de salomone · Rex salomon et o
mis multitudo israhel immolabat
boues et oues absq̄ estimatione
et numero · Que licet essent mul
ta et magna magis tamen ipin
guabat ea offerentium deuoti
o · Nam subiungitur · Vtrumq̄
genu salomon in terram fixerat ·
et manus expandebat in celum ·
In quo cordis deuotio accipit⁹ ·
per quam impinguata oblatio
impinguescebat · Hac pinguedi
ne dauid suas oblationes resper
serat · cum primi paralipomenō
tricesimonono letus offerens di
xit · Quis ego ⁊ quis populus
me⁹ vt possim⁹ tibi vniuersa hec
offerre ? Tua enim sunt omnia ·
et que de manu tua accepimus
dedimus tibi · In simplicitate er
go cordis mei let⁹ obtuli vniuer
sa hec · Et subiungit de populo
dicens · Et populum tuum qui
hic repertus est vidi cum ingen
ti gaudio tibi offerre donaria ·
Et subiunxit Dñe deus abrahā

ysaac et israhel patrum nostro
rum custodi hanc voluntatem
cordis eorum · et semper in vene
rationem tui mens ista permane
at · Vnde apostolus secunda ad
corinthios nono · Vnusquisq;
prout destinauit in corde suo deo
offerat · non ex tristicia aut ne
cessitate · Hilarem enim datorez
diligit deus · Non enim delecta
tur deus in oblatione arietum et
hircorum · nec in aliquo genere
oblationis · quod non perunga
tur hac deuotionis pinguedine
Propter quod in veteri lege mlt
ta sacrificia iussa sunt conspergi
oleo · in signum q; sine deuotio
nis aspergine non sunt grata ·
Vnde deo grata sacrificia fiat
deuotio offerentis non multitu
do aut magnitudo numeris ·
Hinc ysaie primo dominus dicit
offerentibus sine deuotionis pin
guedine · Quo mihi multitudi
nem victimarum vestrarum di
cit dominus &c · Plenus sum · Do
locausta arietum et adipem pin
guium et sanguinem vitulorum
et agnorum et hircorum nolui ·
Ne offeratis ergo vltra sacrifica
tum frustra · Incensum abhomi
natio est mihi · Quia vt ait bea
tus Gregorius · Cor et non sub
stantiam pensat deus · Non per
pendit quantum in eius sacrifi
cio · sed ex quanto offeratur ·
Ante dei enim oculos nunq; va
cua est manus a munere · si ar
cha cordis repleta fuerit bona
voluntate · ¶ Quartum no
strum oblationem gratam faciet
est vt in dilectione proximorū
nostra sacrificia offeramus Vn
de in proposito themate dicitur ·
Si offers munus tuum ante al
tare &c · Ac si diceret deus · Si
me tuis sacrificijs honorare et pla
care volueris · primum reconsilia
re proximo · atunc gratanter tu
um sacrificium acceptabo · Tan
te enim virtutis est proximi di
lectio vt nullum genus mali in
eadem valeat permisceri · Prop
ter quod dicit Apostolus ad ro
manos decimo tercio capitulo ·
Dilectio proximi malum non o
peratur · Nam non adulterabis
non occides · non furaberis · non
falsum testimonium dices · non
concupisces rem proximi tui ·
et si quod est aliud mandatum
in hoc verbo instauratur Diliges
proximum tuum sicut teipsum
Est ergo dilectio proximi tan
nobilis thesaurus · vt nullum
malum admittat · et bonum pe
nitus non obmittat · Vnde Apo
stolus qui sic dixit q; dilectio
proximi non operatur malum ·
idem etiam dicit · Qui diligit
proximum legem impleuit ·

¶ R Sunt
autem huius dilectionis tres gra
dus quos ascendere possunt pro
ficere cupientes · Primus gra
dus est lex nature que precipit

duplex mãdatum · affirmatiuũ et negatiuum · De affirmatiuo Mathei · vij · Omnia quecumq; vultis vt faciant vobis homines · et vos facite illis · Et subiungit dominus Hec est enim lex a prophete · De mandato autẽ negatiuo dicitur Tho · nij · Que ab alio oderis tibi fieri · vide ne tu aliquando alteri facias · Quicunq; hec duo seruauerit in proximuz non peccabit Si enim proximũ aspiceremus et diligeremus vt nos nulla eius actio nobis taz gẽ uit displiceret · Hec ergo custodia de dilectiõe proximi diligẽter mãdatur seruari Leui · xix · vbi dicitur · Nolite facere iniquũ aliquid in iudicio in regula et in ponderе et in mensura Et sequit Statera iusta et equa sint ponderа · Justus modius equus q; sextarius Que omnia inter nos et proximum equaliter sunt seruanda · Secundus gradus dilectionis proximi est gaudere cuz gaudentibus flere cum flentibz De quo · ij · ad corin · xi · Quis infirmatur et ego non infirmor ꝛc Tercius gradus est inimicos diligere propter deum · Quod prẽcipitur Mathei · v · Diligite inimicos vestros ac Replicando ergo breuiter hos tres gradus dicimus q; primus gradus est proximo nostro bonum cupere et non inuidere · Secundus gradus est de bono proximi gaudere Terci q;

inimico propter deum benefacere exhibere · Vnde cum supra Ma · v · dixisset · diligite inimicos vros exponendo subiungit Benefacite his qui oderunt vos Qui tum oblationem nostram gratã facies est · vt sit munda acquisitione Propter quod scdo regũ dicit · Neq; tibi auferre debeo · et sic offerre dño holocausta gratuita Dine Eccle · xxxnij · Immolantis ex iniquo immolatio est immunda · Cui consonat illud ysaie · lxi Ego dominus diligens iudicium · et odio habens rapinã in holocaustuz Et iterum Ecã · xxxnij · Qui offert sacrificiuz de substãtia pauperum · sic est ac si victimet filium in conspectu patris Qui ergo grata vult deo offerre sacrificia · debet suas oblationes predictis quinq; cõditionibus tanq; quinq; ornamentis fidelit adornare · ita videlicet vt offerens in se habeat vite puritatem · et oblatum vtilitatez · in modo offerendi deuotionis suauitatẽ · proximorum etiaz habeat caritatẽ · acquisita etiam oblatio habeat equitatẽ Expedito ergo sermone qui nos instruit quomodo tẽporales res sint domino offerẽde · nunc consequens est dicere de oblatione corporis · a · quo corpus nostrum domino offeramus · Duc sermonem recipe dominica infra octauã epphie qui sic incipit · Obsecro vos per

miſericordiam deivt exhibeatis
corpa veſtra ⁊c. In quibus ver
bis quinq; ponūt̄ per que corp⁹
noſtrum oblatū efficitur hoſtia
deo grata ⁊c.

De eod̄ Sermo tercius Quod
interior oblatio que in deuotiōe
cordis dño offertur. ſecundum
triplicem ſtatū offerentium tri
pliciter variat̄. Sermo. lxvi.

Offerte ſpirituales hoſti
as deo .i. petri. ij. Quia
nullum digni⁹ et vtili⁹
ſacrificium poteſt offerri deo q̄z
in eo quod melius et nobili⁹ ha
bet homo Certū autem eſt q̄ ſpi
genera eſt nobilior poraō. quā
qui deo obtulerit videtur ei meli
ora que poſſidet obtuliſſe. In p̄
cedentibus ergo cū dictum ſit de
duobus generibus oblationuz.
pore deo exterius offerunt̄. nūc
ſecundū primam diuiſionē de ē
dā hoſtia ſpūali viz que eſt aīa
adiuuante dño diſſerat̄. Et pa
tet ordo. Nā priora duo ſunt cor
palia. hoc vero tertiū ſpirituale
Quām⁹ autem ſcd̄m apl̄m quia
nō prius quod ſpūale ſed quod
aīale ē. Ita p̄ora duo exteri⁹ of
ferūtur. hoc vero terciū interius
exhibet Que duo ſcz interius a
menſ p̄figurata legim⁹. vbi i ta
bernaculo iubent̄ fieri duo alta
ria. vnū viz exterius in atrio qđ
ere cooperti ē. et aliud interius
quod auro veſtitū eſt In exteri
ori carnes cremebātur. in interio
ri vero aromata incēdebantur.
Per carnes ergo quia et ipe cor
porales ſunt ſignificāt̄ exteriora
ſacrificia. que fiūt de ſubſtantia
corporali ſcz rerū et corporū Per
aromata vero que i altari interi
ori incendūtur. ſacrificiū interi⁹
viz cordis acāpit̄. De quo nūc
iuſto ordine qđ dñs dederit ē di
cendū Dicendū ergo q̄ in te
rior oblatio que in cordis deuoti
ōe offertur dño. ſecundū tripli
cem ſtatū offerentiū tripliciter
variat̄ Alij em̄ interiora ſua deo
offerunt in intimi cordis cōpun
ctione. alij autē i grārū actiōe.
terci vero in feruenti dilectione
In quibus tribus ab ymo ſtatu
ināpietes ad ſupremum ſtatum
pfectionis feliciter peruenimus
Prima em̄ interioris deuotionis
oblatio ē ināpietium. Secūda
pficientium. Tertia pfectoruz
Primi intuent̄ mala que cōmiſe
rūt. ſecūdi beneficia q̄ recēperūt.
terci vero ſolū deū contemplant̄
a quo eis ōnia puenerūt Et
Primi ergo q̄ i cordis cōpuncti
ōe deo aias ſuas offerūt. fiūt bij
q̄ intus i corde ſuo reuocati et per
grām illūiati pcōruz ſuorū ima
mitatē cōſpiciūt et in lacrimis ſe
afficiūt tota die. tria mala q̄ ex
pcās ſibi iflicta cōſiderāt cū itia

deuotiõe plangẽtes · Nã ex pec
catis seipsos vulnerauerũt ⁊ inde
dolor · ad penas se obligauerũt ·
inde timor · deuz patrẽ grauiꝰ offẽ
derunt et inde pudor · VIDrio di
co offerentes hostias deuotionis
in tribulatiõe sui cordis intuentꝰ sua
vulnera peccato ⁊ turbato mẽtis
oculo · q̃z multa q̃z magn̄ q̃z mor
tifera eis ex pcãs vulnera sunt in
flicta · que nẽo sanare poterit ni
si de? · Quod patenter inuitꝰ in il
a euãgelica parabola Luce · x · v
bi dicãtur · Homo q̃dã descende
bat de hierusalem in iherico · ⁊ in
cidit in latrones · q̃ etiã despoli
auerunt eũ · ⁊ plagis ipositis abi
erunt seiuiuo relicto · Adeo enim
intoxicant vulnera peccatorũ · vt
hominẽ in eis et ex eis vulneratũ
relinquãt infeliciꝰ semiuiuũ · cui
multo felicius esset totũ sibi mori
Nam in oibus hijs q̃ salutẽ suaz
respiciũt mortuꝰ est · in oibo aũt
que ad pditionez suam faciũt in
hijs viuit Est ẽgo mortuꝰ in me
ritorum collectiõe · sed viuit in
malorũ suorum augmẽtatione ·
Que si vt sunt cõsiderata fuerint
in corde penitẽtis · doloꝛẽ excitãt
vehemẽtẽ Et hoc est qd̃ ait iob
xxxij · Aie vulneratoruz clama
bũt · qr de? multũ abire nõ patiꝰ
Secũdo cõsiderãt se pemis gruissi
mis obligatos · q̃s hic aut in fu
turo necessario soluere oportebit
De q̃bus ecã · xij · Cũcta q̃ fiũt
adducet deus ad iudiciũ p oi er
rato · siue bonũ siue malum · Qd̃
consideras iob dixit · ix Verebar
oia opera mea · sciẽs qꝺ nõ par
res delinquẽti · Quod exponẽs
grego · dicãt · Delinquẽti neq̃q
parãtꝰ · qr delictũ sine vlcõe nõ
deserit iustus deus · Aut enim ip
se homo hoc in se pẽitens punit ·
aut deus in hoc vindicans pcutit
Nequaq̃z igitꝰ pecato parãtur ·
quia nullatenus sine vindicta re
laxatur · Hic dauid post cõfessi
onem audire meruit · dns trãstu
lit pecatũ tuum · ⁊ tamẽ multis
post cruciatibo afflictus reatuz
culpe quẽ contraxerat exsoluit ·
sic nos salutis vnda post culpaz
primi parentis exsoluimur · sed
tamen reatum eiusdem culpe di
luẽtes absoluti adhuc carnaliter
obimuꝰ · Ex hac consideratione
per quam se ad pẽnam inueniũt
obligatos eis nascitur timor VC
Terõr dei offensam considerãt ·
quem ex peccatis suis multiplica
bus multipliciter offenderunt ·
Hinc ex persona delinquentiuz
propheta dixit · Tota die vere
cũdia mea cõtra me ẽ · Ex quoꝝ
persona dicãt bernar · Cogitanti
michi qꝺ patrem offenderim est
certe qꝺ pudeat et si non quod ter
reat · voluntarie em̄ genuit me ·
dem̄ nõ pepẽt vmgeito qꝺ sic gei
to Itaq̃z ipse prem̄ se mihi exhi
buit · ꝯ nõ ego me illi viaſſi in fi
liũ · Quanã frõte attollo iã ocu
los ad vultũ pris tã boi tã malꝰ

filius? Pudet tāto patri vixisse degenerem. Exitus aquaruz deducāt oculi mei. operiat confusio faciem meam. vultum meum pudor suffundat. Prochpudor qd caducavanaq; pene nulla quorum finis mors est infelix et isa nus pferre nō erubui eterm prīs amori parit q̄ lōris. LV Ex bijs ergo tribus cōsiderationibo predicte tres affectōes surgūtes dolor q̄ timor q̄ pudor. q̄ flu entes in corde hōis verā pficiūt penitentiā q̄ perfectā. Ipsa em̄ sunt illa tria de quibus abraham dixit sarap geñ. xviij. Accelera tria sata fiunile cōmisceq; fac subcinericios panes. Per tria sata si mile predē tres affectiones pñt intellizi. que cōmixte p saram id est p grām diuinā fubcinericios panes efficiūt. id est pfundā penitentiā. profundatam humilia tā q̄ penitus incineratam. Ipsa ei penitētia panis ille est de q̄ dr in psalmo. Quia cinerē tanq; panem manducabam. Quem tam diu māducamus saturati miseria q̄ afflictiōe quousq; remissionē pecōz per dei misericordiā consequamur. Quod cum fuerit facta mutata deuotiōe ad aliud genus oblationis conuertimur in gratiaz actōne nrm̄ sp̄m offerētes. Deuotio ei q̄ in grāz actōe ēvsat certū est signū q̄ pecōz macule p remissiois grē sunt absterse. ℣ Deda ergo oblatio quā d

mutuo cordis affectū deo offeri? ē sp̄us nr̄ interior. quē non sub q̄cunq; deuotione ꝯ grāz actōne exhibemus. Ad hanc oblatiōez efficaciter offerēdā tria omino sunt necessaria. videlicet consciētie depuratio. beneficiorum consideratio. et grārum actio. Primo dico ad gratias agendas necesse est vt conscientia sit depurata a maculis pecōz. Quādiu em̄ arguitur tam diu ad agendas gratias non erigitur. Oportet ergo conscientiam depurari vt ad gratias agendas caput audeat leuare. Sicut em̄ proprium est reorum caput submittere. sic pprium est bonorū caput erigere. Vñ geñ. iij. dicit dñs ad cayn. Cur concidit facies tua? Nonne si bene egeris recipies? Si autem male statim peccatū tuū in foribz? aderit. Item. iij. Re. xxi. dr de achab Jeiunauit achab q̄ dormiuit in sacco. q̄ ābulauit demisso capite. Econtra autē bijs qui sunt remissionem criminum cōsecuti dicit luce. ij. Leuate capita vestra quoniam appropinquat redēptio vestra. Vnde bernardus. Que pusillanimis est mens q̄ modice fidei nō valet pre inopia oculari diuinis laudibus. seu bijs que laudes pariunt intuendis beneficijs. Necesse proinde habēt rese cādis intendere de cordis oculo sp̄inis iniquitatū q̄ vitijs cupiditatū. Quid em̄ qui laborat in gemitu

poterit ne simul in dei laudib? exultare ¶ Dabit ergo vñ offerat preces · non aũt vnde referat grates Quãobrez suadeo vobis amicis meis reflectere interduz pedẽ a molesta et anxia recordatiõe viarum vestrarũ a euadere in itinera plaiora seremoris memorie beneficiorum dei · vt qui in vobis confundimini in ipsius intuitu respiretis · VP Secõm ad hanc oblationẽ gratiaruz actionis necessariũ est beneficiorũ consideratio Ipsa emz beneficia a deo recepta suggerunt gratias ei qui contulit referendas Dinc aug? Ad dei dilectionez in nobis excitandã ac nutriendam mlt ita valet sicut beneficioruz dei frequẽs recordatio Cui cõsonat bernardicens Nichil ita nos ad gratiarum actiones inflãmat sicut crebra beneficioruz dei consideratio · Vt igitur in hanc deuotionez inflãmemur · quatuor nob cuz deuotione ante mentis oculos? continue sunt ponenda · sez quis quo affectu cui quid contulit Prim quis · qz deus noster · cuius magnitudinis non est finis Dic nõ dedignatur circa nos? apponẽ cor suum Qd quidẽ ãmirans iob ait O dñe quid ẽ hõ qz magnificas eum aut qd appones erga eum cor tuũ? Secundũ q affectu beneficia sua nobis conferat Dabz enim tam magnũ circa nos affectũ · qz magn? ipse ẽ deus · nec minus singulos diligit qz plures diligit · sed singulos toto suo affectu diligit ac si nullus haberet ãpli? diligendũ · Dinc ecã · ij · Secundũ magnitudinẽ ipsius sic et mia illius cum ipso est · Item ysaie Nunquid obliuiscitur mulier infantẽ suũ · vt nõ miserearur filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit · ego tamen nõ obliuiscar tui · Teraium considerandum est · cui sez sua beneficia cõtulerit · qa nos miseri sum? · qui nũqz aliquid ex nobis tanqz a nobis bom apud deum merum? Quod cõsiderãs ps dixit · Quid ẽ homo qm memor es ei? ¶ Item iob xxv · Ecce luna non splendet et stelle non sunt munde in conspectu eius qz to magis homo putredo et filius hois vermis ¶ Dic bernar · Quãto indigniora de me esti maẽ cogor · tãto miabiliora tua beneficia recognosco VZ Quartũ sez quid nobis cõtulerit est videndũ Et licet innumerabilia sint · in quatuor tamẽ differentijs ei? beneficia includunt · Dedit em nobis tpalia · naturalia · spũalia · magnalia · Bona tpalia ad fustẽtandum · bona naturalia ad bñ viuẽdum · bona spiritualia ad sanctificãduz · que viz bõ cõsistũt in peccatorũ remissiõe vtutũ collatiõe Sup oia ista qdã bñficia dicũt magnalia · qr oia alia excedũt magnitudie ifita Et sũt illa q in se cõtulit nob deus ·

ficut est incarnatio · corpis sui ri
batio · spūs sancti missio · in qui
bus omnibo non quecūq; nobis
sua contulit ꝯ seipsū · ℣ A
Terciū ad hāc oblationē gratia
rum actiois necessariū ē grārum
actio Ad quod faciendum tria
oportet cōfluere · scz affectuosā
in corde deuotionē · copiosā in o
re orationez · operosā in effectu
operis exhibitionez · Drīo ergo
ad gracias agendas opz haberi
affectuosā deuotionē · que tam
valida sit vt ōnes alias affecti
ones a corde expellat · et vltro
lacrimas ebullire faciat abundā
ter · Quē effectū in seipo ꝓposu
it deus iob · xi · cum reuiscitans
lazarū dixit · Pater grās ago ti
bi quoniā audisti me Ego autē
sciebaz q; semper me audis Et
hec verba vt patet in glosa cum
vberrīs lacrimis dixit · Secūdo
ad grās agendas necessaria ē co
piosa in ore oratio · quam deseri
bit ysa · li · dicens Gaudium a le
ticia inueniet in ea scz oratiōe
gratiarum actio et vox laudis ·
Et iterum · xlix · Laude mea in
frenabo te Tercio ad grās agen
das necessaria est operosa i effectū
opis exhibitio · vt singula benefi
cia ad lucrū ponam? Propt · qd
eadē deuotio vocat grārū actio ·
quia efficacior est in exhibitiōe
actiōis q; dictiōis · ℣ Tercia
spēs per quā secm diuisionē pri
apalē interior oblatio offertur
dño consistit in feruēti caritate ·
que cū fortior sit oīb? effectibo
in eius virtute aia nostra efficaci
us offertur deo Qualis aūt debe
at esse caritas vt ex eius efficacia
plene et perfecte deo anima nra
offerat? dicem ecc · xxxv · vbi
dr · Da altissimo secūdū datum
eius · Quod est dicē · In tanto
amore offer animā tuaz deo · in
quanto ipse animā suā pro te de
dit · Qd adhuc facē monemur
canti · viij · Pone me sicut signa
culū sup cor tuū Impressiōe eiꝰ
figilli forma ei? impmit · In hoc
ergo q; ait · pone me ac · horta
tur nos dns · vt sub ea forma di
lectiōis qua ipse aiam suaz pro
nobis obtulit · sub eadē forma a
nos aiam offeram? · Maximam
aūt caritatem in oblatiōe sue aie
quā posuit ꝓ nob exhibuit nob
deus · ipso testāte iob · xv dicēs
Maiorē hac dilectiōez nēo habz
vt animaz suā ponat qs pro ami
cis suis · Sic et nos pro modulo
nostro maximā caritatē quā ex
omnibo viribo ex oībus affecti
ombo habere possum? dño offe
ram? Qd etiā p̄ apīt mat · vi Di
liges dnm deum tuū ex toto cor
de tuo · et ex tota aīa tua · et ex
tota virtute Qd tūc cōueniēter i
plemus · si nullū oīno affectū a
mori nō solum contrariū sed nec
alienū in nrā aīa relinquam? Vñ
leui · x · legit q; cū filij aarō ignē
alienū ꝓ incēso dño obtulissēt · i

vindictā hui? mortui sunt et oc
ási ℔ Hec tria gña oblatiōnū tam in figura q̄z in scriptura nobis sunt p̄postēsa. In figura veterū sacrificiorū q̄ in tripliā genere offerebātur. Alia em̄ oblatio dicta est hostia p̄ peccato significans cordis cōtritionē. alia hostia pacifica prefigurās gratiarū actionē. Tercia dicta est holocaustū q̄d totum incensum d̄r significans dilectionē. Primū sacrificiū offerunt iāpiētes. Secū dū proficiētes. Terciū perfecti. Hic q̄z patet quō p̄ figuram hec tres p̄ciales oblatiōes hui? tercie et interne oblatiois sunt in lege veteri prefignate. Secūdo ee dez tres interne oblatiōes in scriptura reperiunt. Nā de interna oblatione imāpientium dicit. Dñs. Sacrificium deo spiritus contribulatus cor contritum et hūiliatū deus nō despicies. De scdo ibē. Sacrificate sacrificium iustitie. Est em̄ debitū iustitie. vt de bonis q̄ accepim? grās offeram? De tertio d̄r mat. xxij. vt diligat de? ex toto corde et ex tota aia a mē te. et ex toto intellcū et ex tota fortitudie. et diligere proximū tanq̄z seipsū mai? est omnib? holocaustomatibus et sacrificijs. Precepit aūt regula ḡmatice. vt ea q̄ oparant ad minicē eatē debeāt ptiāpare. Ad q̄ sacrificia offerēda nos p̄moueat xp̄us q̄ pro nobis se deo p̄ obtulit hostiaz

immaculatam a cē

Dñica septia p̄mo p̄m? de euangelio De mia Sermo. lxvij C

Misereor sup turbā Mat. xv. Dui? vbi occasiōe de dei mia duo fuit dicenda. Prio viz de ei? q̄litate. Secdo de ei? vtilitate. Prim patebit p mie descriptionē. Secūdū p panum distributionē. Scdendū ergo q̄ secūdū ethimologiaz ē bo modis dicit mia. Prio em̄ mia ditat q̄si miseriā cordis diuitēs. Sic mia acapitur in illa auctē. celi nō indiget mia. q̄ in eis nulla ē miseria. Et scd̄m hunc modum mia solūmō est in terra. Secundo dicit misericordia q̄si mittēs seorsū cordis rigorem. Et dē hac d̄r. Mia et veritas obuiauerūt sibi. Nam veritas secūduz rigorem gorē p̄cedit. ℔ mia hūc rigorem seorsū mittit. Et hec oīno est in celo et inferno. remunerans in celo et supra meritū et puniēs in inferno extra condignū. Tercio dicit misericordia q̄si mira suauitas. Et hec solū modo ē in celo. Hec aūt misericordia dicta est dei proprietas. iuxta grego. dicentem Deus cui proprium est misereri semper et parcere. Quia licet iustus sit sicut misericors. tamen ad iustitiā exercendaz requritur aliquid ex parte hominis. scili cet exigentia meritorum. Secō

mia nichil requirit ad cõplendũ
op? nisi volũtatẽ ei? · Ad hãc er
go dei miam psequẽdã deus fõti
sub metaphora cõparat · De q
ps Dñe apud te ẽ fons vite ac̃ ·
Diere · ij · Me dereliq̃rũt fontez a
q̃ viue ¶ Comparat aũt
fonti ꝓpter tres causas Dria q? sic
fontis venas nõ poterim? inuesti
gare · ita ei? gnationẽ non pote
rimus inuestigare · Iuxta illud
ysa · liij · Generationez eius q̃s e
narrabit? Ac si dicat Nemo de
cunda cã ẽ · q? sicut riui fontium
diebo ac nochibus inceſſãter flu
unt · sic diuin? fons riuos grãrũ
inceſſanter et continue in nos flu
it Dinc ysai · xlv · Declinabo sũ
per eos sicut flumẽ pacẽ · Itẽ au
g? · De? õm fluxu grẽ nõ deficit
sed pficit et in nos cõtinue fluit
Quocũq; eñt pe vel momento
bos riuos siue gratie cõtineret · ne
esse est aiam deperire Tercia cã
est · vt sicut sordes immũdiciarũ
quarumlibet i riuis lauãtur fonti
um · sic sordes pccõrũ nostroruz
in riuis a deo profluentib? cotidi
e lauantur Vñ in signũ huius lo
tionis in passiõe de corde dei aq̃
cũ sanguine emanauit · Dic apo
c̃a · j · Qui lauit nos a peccatis no
stris in sanguine suo Et ezechi ·
xvi · Laui te aq̃ et emundaui sã
guinem tuum ex te Dunc fontẽ
diuinuz clausũ contimuit domin?
per multa milia ãnorũ · vt in cã
tico · nij · fons signatus diceretur

Et cuz dominus amicos suos sin
gulari vellet gratia cõsolari pro
misiteis fontem hunc aliquando
cõmunicaturũ · Vnde iohel · iij ·
Fõs de domo dei egredie? · et sic
cabit torrentem spinarum Item
Ezechi · xlij · Erit fons patens
domui dauid in ablutionẽ pecca
torum · Que promissio licet in lõ
guz differretur · tamẽ n adeo siti
bundos et plenos desiderio fecit
sanctos · vt ardẽtibus desideriis
contimuis clamoribus inter pellá
rent dominum · vt huius fontis
venas dignarctur aperire · Quo
rum vnus viz Dõs dixit · Sitiuit
anima mea ad deũ fontem viuũ
ac̃ · Pro omnibus moyses orat
dominũ numeri · xx · dicens Do
mine deus audi clamorem popu
li huius · et aperi eis thesaurum
tuum fontez aque · vt ceſſet mur
muratio eorum · Ad quorum cla
morem pater misericordiaz mo
tus dixit filio illud Prouer · v ·
Diriuentur fontes tui foras · et i
plateis aquas tuas diuide Cui o
bediens filius opere dixisse vide
tur quod humanitus dixit fiat
voluntas tua · q assumpsit corp?
humanũ qđ in passione quinq;
fossuris est defossum ¶ E
In quib? pute? diuinitatis sup
plenus totaliter est patefact? · a
cuz emanatiõe sanguinis qui ex
q̃nq; partibus corpis defluebat
puteus gratiarum ex parte diui
nitatis simul cũ sanguine largi?

effluebat Tunc cessabat illa ve
tus q̃rela ysaie · xxviij · Manda
remanda expecta reexpecta ·
Tunc finez impositit illis odiosi
querelis q̃bus humanū gen⁹ cla
mabat ad dñm dicens · Vbi sūt
miserecordie tue ātiq̃ dñe ? Tūc
obstruxit os prophetis dñi im
properātium ⁊ dicētiū · quousq;
dicitis pax pax ⁊ non ē pax ? qz
tunc in hac fossura corporis pri
mum patuit magnum sacramen
tū pietatis et pacis q̃d habebat
ab eterno super humanū genus
Vnde bernar · Erat in corde dei
gratia multa nimis cumulanda
quādoq; sup filios hoim sed late
bat i corde dei et nesciebat homo
preciū ei⁹ · quisq; vasculo corpis
rupto quod absc̃ditū fuerat ef
fluebat Ite · Patet archanuz p
foramia corpis · patēt viscera mi
sericordie dei mi · In quo clari⁹
eluxisset q; tu dñe suauis et mi
tis et multe mie esses · q̃z in vul
neribus tuis bone ihesu ? Totid̃
ergo riui gratiarū de diuinitate ·
quot de corpore tui sanguinis ef
fluebant Nam cuz sanguine cor
dis effluebat caritas · Cordis e
nim est diligere · et ideo cuz cor
dis vulnere caritas effluebat ·
De manu vero dextra que prōp
ta est ad largiendū effluxit lar
gitas De sinistra vero manu pu
mire nescia effluxit bonitas De
pede autez superiori misericordia
que iam supaltatur iudicio · sed
de inferiori pede iustitia que iaz
suppressa videtur effluxit · Dū
autem quinq; riui diuinitatis su
per quinq; genera hominū fluere
videntur · Nam caritas sup amā
tes fluit seu effluit · iuxta illud
Prouer · viij · Ego diligentes
me diligo · Largitas autem sup
virtutes habentes · Juxta illud
mathei · xiij Omni habenti dabi
tur ⁊c̃ · Bonitas vero super ino
centes · dicēte ps̃ Non priuabis
bonis eos qui ambulant i innocen
tia Sed misericordia sup miseri
as cognoscentes · iuxta illd̃ au
g⁹ · Si tu cognoscis ego igno
sco · Justicia vero super peniten
tiam non agentes diriuatur Vn
de sapientie · vi · Qui nō custodi
erit iustitiam uiste iudicabūtur
Omissis autez omnibus hys
torrentibus gratiarum de solo ri
uo misericordie exigente propo
sito themate est dicenduz · eo p
ipsa misericordia omni statui ho
minū necessaria est sine differen
tia meritoruz · Dicit em̃ grego ·
Si remota pietate discutimur ·
opus nostrum pena dignuz est
quod remunerari premijs postu
lamus Nullus em̃ tam serenam
innocētiam possidet · taz magnū
cumulum meritorum obtinet · si
sine misericordia discutiē · quin
sua vita insufficiens videatur ·
Dinc ps̃ licet sanctissim⁹ · Non
intres in iudicium cum seruo tuo
domine · quia non iustificabitur

ac. Hinc ex persona singulorum et omnium clamat ecca. Non intres in iudicium cum fidelibus tuis homine. quoniam nullus apud te iustificabitur homo. nisi per te omnium peccatorum tribuatur remissio. Et quia vt diximus misericordia omnibus quatuncunq; sanctis necessaria est. ideo q ipsam consequantur a quibo meritis homines ad ipsam consequendam abilitent quibus etiam scriptura testimonio sit promissa. id deuotione q possumus e dicendum

¶ F Dicendum ergo q misericordia dni sit tam longa vt ab eterno vsq; in eternum protendat. iuxta illud Ds Misericordia dni ab eterno et vsq; in eternum super timentes se. tam lata vt super omnem creaturam expandatur. iuxta illud. miserationes eius super omnia opera eius. tam alta vt vsq; ad celos pertendatur Ds. testante. vsq; ad celos misericordia tua. tam profunda vt vsq; ad infernum dirigat Job dicente. Si descenderis ad infernum profundum inferni ibi me liberabis. tam magna vt dei magnitudini adequetur. iuxta illud cc. secundum magnitudinem ipsius sic et misericordia illius cum ipso est. Licet inq; tam habundans sit ipsa misericordia hoim consequunt q hoc ex promissione sacre scripture e promissa. Sunt aut hij qui proximos opantes. fiducialiter sperantes. miserias patienter sufferentes Diis tribus generibo in oi abundantia ad oem sufficientiam salutis et gre miam cumulat. ita vt secundum bernar. maiores cumulos misericordiarum sentiat super se q sit spacium inter celum et terram ¶ Dirio ergo fons diuine mie fluit sup proximos compatientes Eade em mensura q proximi mensi fuerimus remeabitur nobis Vnde mathe. v Beati misericordes. quoniam ipsi misericordiam consequetur Et ecca. xxvij. Homine similez sibi non habet miam et pro peccatis suis deprecabit. Nam vt ibidem dicatur. xvi. Dis misericordiam faciat locum vnicuiq; secundum meritum opum suorum. et secundum intellectum peregrinationis illius. Tunc enim intellectus peregrinari dicat. cum a singulis discurres oibus misereat

¶ G Sunt aut tres nostri proximi quibus nra mia e exhibenda. scz deus nosipsi a proximus noster Deus aut est proximus noster triplicater. beneficiorum exhibitione. indistantie proximatione. cognatione De primo patet in parabola q dr luce. x. Homo quidam descendebat de hierusalem i iherichon Et subiungit Quis tibi videt proximus fuisse. Et respondetur Qui fecit misericordiam. Et quia nemo tales tot et tantas misericordias nobis exhibuit sicut deus. io proximior omnibus merito nominat

Secundo deus proximus ē in di
stantie proximatiōe .i. loci in di
stantia Ipse em̄ est de quo actu
um .xvij. dr Ipse ē in quo viui
mus mouemur et sumus Qui in
tantū nobis proxim? est . vt v
nus sp̄us fiat nobiscū . testāte io
hāne cum dicāt . Deus caritas ē
aī Sup quod Ber . Nemo no
bis proximior deo . q̄ manet ī no
bis et nos in eo . vt non solum sit
proximus sed vnus cum sp̄ū no
stro sit . Tercio proxim? dr cog̃
nōe . Est em̄ pater nr̄ secunduz
diuitatē . iuxta illud mat . xxiij
Nolite vobis vocare patrez sup̄
terrā . vnus est em̄ pater vester
qui in cel̄ est Est etiā frater secū
dum hūanitatē Vñ ad hebre . ij
Non cōfunditur . sez filij? nos vo
care fratres Nunc ergo p̄xio tan
to āplius est cōpatiendum . quā
to pre ōmibus proxim? cōproba
t̄ . Secūdus proxim? ē vnusq̄sq̄
q̄ sibi dicēte bernar . Nemo mihi
germanior vnico mr̄is mee . cui
tāto amplius cōpatimur . quan
to nr̄am miseriam pre ceteris itue
mur Ecā . xxx . Miserere aie tue
placēs deo Vñ Gre . Miaz dei nō
conseq̄tur qui suā miseriam non
agnoscit . Ex hac mia nobis ip
sis debita vera surgit penitēcia .
Unde ex nr̄a misericordia surgit
dei misericordia . Quanto em̄ su
per nosipsos mouemur mia . tan
to nostri dei etiā miseretur Ter
cius proximus est q̄libet crist̄ia
nus . cui quomodo cōpatiēdū
sit require dīcta quarta . Estote
misericordes sermōe . lviij Be
cunduz genus hominum qui dei
misericordiam merentur sunt ti
dualiter sperantes De quo ps̄
Miserere mei deꝰ . Quare ? Sub
iungit causam Quia in te cōfidit
aīa mea Itez ecā . ij . Respicite fi
lij hoīm et scitote quoniaz null?
sperauit in domino q̄ cōfusus est
permansit in mandatis ei? et de
relictus est . Unde Hier̄ . Spes
spes apud te domine miserationis
obtinet locū . nec oleū misericor
die misi in vase fiducie ponis
D Sed sciēdum ē q̄ duplex
est spes . maledicta et benedicta
Maledicta cuz quis p̄opter hoc
peccat . eo q̄ de mia multum spe
rat Que ideo maledicta dicātur .
quia mde deum inhonoratū̄ cuz
debuit honorare De qua ecā Ma
ledict? qui peccat ī spe De qua
spe proch dolor iā plenus est mū
dus Unde ecā . xviij . Quia non
profertur ācto cōtra malos sēten
tia absq̄ vllo timore filij hominū
perpetrāt mala . Et adhuc idem
co maledicta dicātur . quia quā
to amplius in illa peccam? . tan
to profundius dāpnamur Iux
ta illud apl̄i ad Roma . ij . An
diuitias bōitatis eius cōtemp̄nis
An ignoras q̄ benignitas dei ad
penitentiam te adducit ? Tu aūt
secundum duriciam tuam a cor
impenitens thesurizas tibi iraz̄

die ire. Secunda spes dicit benedicta. et hec in scriptura multiplicit cōmendatur. Que idcirco benedicta dicit. qr omnia q sperare poterit cōsequet. Juxta illud Deuterono. xi. Omnis locus quem calcauerit pes vester. vr erit Rd exponens bernar. dicit Quatenus pedem fiducie porrexeris eatenr possidebis. Quem dum tamen q ex vacua conscia forte spem habe nō possum? io necesse e vt si efficacē spem habere volum? ex pura conscia r bonis operibo fulciamur Nā de primo dicit bernar. O qd audet cor mundum r conscia pura? De secūdo idem ait. Merita habere cū res habita data nouēis. fructū misericordiā deispeāueris. r oē periculū euasisti Terciuz genus hominuz cui misericordia debetur sunt hij q miserias r tribulationes patienter sufferunt ppt deum Vnde ecclī. xxxv. Speciosa est misericordia in tpe tribulationis. Et ps Juxta e dns hijs qui tribulato sunt corde. Item ysaie. lvij. Ad punctū in modico dereliq te. et in miserationib? magnis cōgregabo te. et in momento indignationis abscondi faciem meā parumper a te Dimc augr. Nunquid tribulatis misericordia negabit? Qui tamen e anr tribulationē in pacia fusti nebunt. Quā miam implorabat Ds cum dixit. Miserere mei dnmine quoniam tribulor Ac si dicat. Quia vides me i tribulatiōe positum. debitum tue misericor die requiro. Quam nobis prestare dignet dns ihūs xpūs q pro nob subiit nostrā miseriā nō despexit.

De eodem sermo secund?. Qd deus pascit nos septez misericordijs tanqz septem panibo. Sermo. lviij.

Accipiens ihesus septem panes Mathei vt supra Expedita superioris diuisionis vna pte scz misericordie q litate. nunc dicēdum e de secunda pte mie scz vtilitate. q in numero septē panuz qs ad manducandum dominus benedixit. aim eis multa milia hoim pauit pariter et cibauit intelligitur Nec inconuenienter diuina misericordia per panes accipit. Quia sicut per panē corp? exterius reficit sic p misericordiā interior homo spiritus viz pascitur et nutritur Per septē ergo panes septez misericordie possūt intelligi qb?iteri or noster spūs qlqz ad pfectū statuz pñtis vite r future puenerit enutrit. Qui panes ideo septē numero fuerūt. qr nō oibo vn? modo? miserēdi cōgruit. ꝯ sedm diuersitatē statuū r tpm diuersis hoibo diuerse mie diuersimode exhibet̄r. adaptātes se cōuenienter ncūtatibo singulorum. vt subueniāt vniuersis. Nō em vt

nit albertus itē danduz est rusti
co et nobili iuuem et sem· diuiti
et pauperi· Sed vt ait dñs ma
thei ·xxv· vnicuiq; dabit· secū
dum ꝓpriam virtutē· In quo sin
gularis dei relucet misericordia
vt nl dist ortū nl inconueniens
sed vnicuiq; ꝓportionatā gratiā
ammistret In ipsa dei mia ē qđ
ōi etati congruat· ōi professi
oni expediat· ℣ Per hos er
go septē panes septē pñt intelli
gi mie per q̄s oēs electi mise rico
diter promouēt Panes āt mise
ricordie quibo a deo tanq̄z a pa
trefamilias refcām sunt hȳ · viz
pamis refectiois · exercitatiois ·
contritionis · istructionis · cōio
nis · spūalis exultationis · et ne
glorificationis · Dns septē pam
bo oēs reficiūtur q̄ plenaz dei mi
sericordiā cōsequūtur ℣ Drīo
ergo pane refectiōis pascit nos
nos deus · cū huius corpis victū
et vestitū misericordit āmistrat
De q̄ dicit in ps̄ · Oia a te expe
ctāt vt des illis escā in tpe Dan
te illis colligēt · āpiente te manū
tuā ōnia iplebūt bonitate Vñ iu
dicū · xix · Ego p̄bebo oia q̄ vi
ctui tuo fūt necessaria Item ecā
xxix · Fideliter agea in ōni tpe
inuenies qđ necessariū ē · Et qz
in hac ꝓuisiōe nulla supflua sed
sola promittit necessaria · dño te
state luce · xi · vbi dr Dabit illi
quot quot habet necessarios scz
panes · req̄rit a nob de? duo · s·
vt huic ꝓuisiom nō ingrati vel
m? inuenri · vt eatē ꝓuisiōe nec
sitatis sim? otēti · et oēz solliatu
dinē quā pro eis dē iure necessita
tis cogeremur habē i ipsū prouī
sorē nrm̄ deū peit? ꝓiciam? Qđ
ipse monere curauit p ps Jacta
cogitatū tuū in dño · et ipse te e
nutriet Itē mat· vi· Nolite solli
citi esse dicētes q̄d māducabim?
aut q̄d bibem? · scit em̄ pater ve
ster celestis quid vob necē sit Ite
luce · xij · Considerate coruos q
nō seiant neq; metūt · quib? nō
est cellariū neq; horreū · sed de?
pascit illos · q̄z tomagis vos plu
ris estis illis · Dimc· i· Petri· v·
Oēz sollicitudinē vrām ꝓiciētes
in eum · quoniā ipi cura est de vo
bis Hoc ergo pane corpalis re
fectiōis gratos et ingratos bonos
et malos pascit largiter et iuste
tat· ℣ Secūdo pascit nos de?
pane exercitatiois Cū em̄ hō na
t? sit ad laborem · creat? ad cele
stis glorie honorē · si desiderat cō
seq̄ id ad quod creat? ē scz bono
rē nō cōtēpnat id ad qđ nat? est
scz labore De hoc pane dr gen·
In sudore vult? tui vesceris pa
ne tuo · donec reuertaris in terrā
de qua sūptus es Erat em̄ hō con
ditus · vt sine labore ad regnum
celorū in locū apostate angeli p
uenirēt · ideo iusto dei iudicio hō
de paradiso propter peccatū eie
ctus hoc i pcā vndictā accepit
vt nō in cū labore ad ingrū quod

sine labōe hrē noluit pueiret Et
ideo ꝓpter hāc hois ꝑuaricationē
et dei maledictionē vēlim? noli
m? laborare vtiq; nos opz· quā
necessitatē nobis insinuat Job·
v·dicēs Homo ad laborē nasci
tur· ⁊ auis ad volādū · Ac si di
cat Sicut ꝓpe ꝓpriū ē auiuz vola
re· sic ꝓpium est hoi laborare Dic
bernar· Oportet te o homo velis
nol laborare· ⁊ laborē nostrū dif
ferre possum? nō auferre Et ite
rū Sūt enī q̄ labores fugiūt sed
nō effugiūt · q̄ ex dilatione in
currunt ꝑculdubio ḡuiores Et
sicut dāpnuz illoz crescit q̄ mu
tuum acꝗrūt sub vsura· sic vti
os labor ipsorum crescit q̄ hic se
subtrabūt a labore· Que autē et
quātā mala cōsequātur q̄ se sub
trabūt a labore Ds insinuat de q̄
busdā dicēs · In labore hoim nō
sunt ⁊ Et iō subiungit mala q̄
sequūtur Jō tenuit eos superbia·
opti sūt iniq̄tate ⁊ impietate sua·
ꝓdijt quasi ex adipe iniquitas
eoꝝ· Labor ergo ꝓpter hoc nob
infligit· vt a vicijs per fatigati
onem cōpescamur· et ad eternā
requiē animꝰ marcescat· Vñ cū
gen· viij· colūba missa de arcba
nō inueniret vbi requiescēt pes
redijt ad arcbā · q̄ tamen poste
a emissa cum inuenisset requiem
non redibat· Dinc filij isrl affli
cti sūt in egipto· ne si tranquilli
tatē babuissent non exissent· Vñ
cum dominꝰ ꝓ moysē visitās e
os educere decreuisset grauiꝰ sūt
afflicti vt dicerent ad moysen
exodi· v· Videat dominus et iu
dicet· quoniaz fetere feāsti odo
rem nostrum coram pharaone ⁊
seruis eius · et prebuisti ei gla
dium vt occāderet nos Quod id
circo factum est · vt amplius ca
stigati auidius egredi festina
rent · Vnde apostolus ad thessa
loicēses tercio capitulo · Nemo
moueatur in tribulationibus is
tis · ipsi enim scitis q̄ in hoc posi
ti sumus · vt scilicet tribulatio
nes euadere cupientes ardenti?
ad celestia anhelemus · Quod
etiam idem insinuare videtur se
cundo ad corinthios · nij · dicēs
Licet qui foris est noster homo
corrumpitur · tamen is qui in
tus est renouatur de die in diem
Super quod beatus gregorius
dicit · In eo q̄ caro flagellis at
teritur mens ad appetenda alti
ora subleuat · Que oīa ps̄ con
siderans ait · Labores manuum
tuarum quia manducabis beat?
es et bene tibi erit Ne autē i hui?
panis refectiōe meritorum et ḡ
tie remaneamus vacui ⁊ manes
mutat deus hunc cibum et alio
pascit nos pane· per cuius refe
ctionem ad maiorem meritoruz
cumulum et gratie preparamur

Tercius ergo panis quo
nos dei gratia pascit et nutrit ē
panis penitentie ⁊ cōtritionis · p
quem refecti remissionē cōsequm

pecatorum · De quo pane dicit ps̄ · Cibabis nos pane lacrimarum ⁊ potū dabis nobis in lacrimis in mēsura Rō exponens gregori⁹ dicit Potū dabit nobis deus in lacrimis in mensura · vt vnusquisq; mens tantū penitendo compunctionis sue lacrimas bibat · quantū se per culpas meminit aruisse · Et iterū · Lacrimas bibimus in mensura · cū singuli⁹ pcās vel singulis deuotionibus singulas lacrimas impartimur · Notabilit aūt in predcā sentētia psalmiste pan⁹ penitētie lacrime iungunt · quia sicut panis materialis b⁹odio perfunditur · vt delectabilius comedat · sic pais penitētie perfundi debet lacrimis vt homo super delictis verius cōteratur · k Quod vt efficacius fiat tria exercitia hoi sunt necessaria · Debet eni homo seipsum intrare cōmissa mala ⁊ obmissa bona veritatis trutina ponderare · super cōmissis pane cū tritioi⁹ ⁊ lacrimis se mactare · De prīo monemur ysā · xlvi Preuaricatores redite ad cor ⁊ recordami prioris seculi · Ite aggei p̄mo · Ponite cor⁹ ad vestra super vias vrās De secundo dicitur deut · xxv · Pro mensura pecati erit mod⁹ plagarū · Et apoc · xviij · Quātum glorificauit se in delicijs tantū date ei de tormentis · Precipitur ei leuitici · xix Statera iusta ⁊ equa sint pondera · iust⁹ sit modius · equus q; sextarius Et nolite facere iniquū aliquid in iudicio · in regula · in pondere · ⁊ in mēsura · Quia vt dr p̄uerbio · vnde cimo Pondus ⁊ pondus abhominatio est ap̄d deū · De terāo dicitur iosue · vij · ex persona dni · Non ero vobiscū donec cōterat⁹ ea pcā que vos reos ⁊ culpabiles ostendunt · Quartus panis instructiois · doctrina videlicet salutaris qua fit⁹ dei populus reficitur ⁊ nutrit⁹ ne in huius peregrinationis exilio deficiat in via · Sicut eni materialis pan⁹ corpus⁹ reficit hoi⁹ · sic sermo sancte predicationis interiorem hominem reficit ⁊ cōfortat · De hoc dicitur deut · viij · et matth · iij · Nō in solo pane viuit homo · ꝫ in omni verbo quod p̄cedit de ore dei · Nec obstat q; p̄dicationis verbum de predicatoris dei ore procedere videatur · q; nisi ipse deus intus predicatori p̄sideat loquens interius · predicatoris lingua exterius muta erit · iuxta illud ezechiel · Adherere faciam linguam tuam palato tuo et eris mut⁹ · nec quasi vir obiurgans · Rō autem deus intus presideat dicit luce · xij · Qui vos audit me audit Et illud matth · Non eni vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis Dic panis supra modum reficit esurientes · id est eos qui verbū dei audiē desiderāt

dño hoc promittente in Os. Animam esurientem satiauit bonis. Item luce.i. Esurientes impleuit bonis. Nullus enim nisi esuriens cognoscere poterit quantis et qualibus bonis auditores implebuntur et reficiunturin verbo dei Quod si esurientes et verbuz dei sitientes predicationis verbū audire non potuerint quacunq; necessitate prepediti. illoz tollūt meritū qui audiūt ⁊ contēpnūt. testante iob quinto capitulo qui dicit. Cuius messem famelicus comedet et bibent sitientes diuitias eius Ac si dicat. Famelicus .i. desiderans verbum dei messem .i. meritum eius comedet. et sitientes verbūz dei diuitias .i. merita eorum tollunt qui audiunt ⁊ nō curant Quorum ingratitudo prefigurata est numeri .i. ī filijs isrl qui murmurantes dixerunt. De ista iam nauseat super cibo isto leuissimo. Qui ex sua ingratitudine panē istum celestem delicatissimū leuissimum reputabāt

Dic panis scz verbum dei p figuratur cōpetenter Ezechiel. iij. vbi dicit. Cibauit me volumine in quo scripte erāt lamēta tiones carmen et ve Lamentationes penitentiam. carmen celestis gaudij excellentiam. ve inferna lem inclementiam volens intelligi. In quibus tribus cū omnes curant sermones dei ideo de eis dem tribus dicit siue pasti efficacius laboram? Et est similitudo. Quia sicut per panem materialem refecti forti? laboram?. sic audientes in verbo dei emendandi facilitatez. celi iocunditatem. inferni penalitatem. pro illius eūasione et istius assecutiōe tanq; fortissima virtute preācti viriliter laboramus

Quintus panis ē panis cōmunis .i. panis corpis ihu cristi. quē panē sepe noiat scriptura. Vñ sapi. xvi. de hoc pane dicit Angelorum esca nutriuisti populū tuum. et preparatū panem de celo prestitisti illi sine labore. ō ne delectamētū in se habentez ⁊ omnis saporis suauitatez. Et q; omnia que dicta sunt de mānate nostrū panem prefigurāte possunt intelligi ideo seq; per qd noster panis a veteri mānate discernit cuz subiūgitur Substātiam tuā et dulcedinē tuā quam in filios habes ostēdebas. et deseruiens vniuscuiusq; voluntati ad quod quisq; volebat conuertebatur. Licet enim multiplex gratia fuerat in mannate. substantiaz tamen suam hoc est totum esse diuinitatis sue et plenitudinē omnis virtutis sue non dedit in mānate. quod in omni veritate in pane nostro catholice credimus nobis dari. Quod autem superius dicitur deseruiens vniuscuiusq; voluntatati ad quod quisq;

voluerit cõuertebatur · hoc figni
ficat q; vnusquisq; congruam et
mensuratam gratiam sibiq; ma
gis necessariam in pane nostro
acápit Peccator enī i hoc pane
desiderat contritionez · qua accep
ta iam penitēs desiderat peccato
rum remissionem · qua in virtute
huius panis consecuta iā iustus
effectus petit in hoc pane gratie
collationem · qua accepta eiusdē
gratie desiderat augmentationez
Quam cuz consequitur desiderat
in hoc augmentate gratie conser
uationem · qua adepta desiderat
felicem consummationem · Qui
bus oībus consecutis patet quō
panis noster reuerendus vnus
cuiusq; voluntati deseruiát · ad
quodquisq; voluerit conuertat
De hoc pane dicit deus Joh · vi
Dic est panis de celo descēdēs ·
vt si quis ex ipso manducauerit
non moriatur · Dic panis iteruz
de se dicát · Ego sum panis viuus
qui de celo descendi · si quis man
ducauerit ex hoc pane viuet ie
ternum · Et iterum · Panis quez
ego dabo caro mea est pro mun
di vita ·

Dicátur autem deus panis tripli
cá ratiōe · Primo quia sub forma
panis ministrat · Secūdo qz ab
ipso tanq;za cibo nutritur Tercio
quia tanq;z cibus incorporatur ·
In hac tamen incorporatiōe du
plex est differētia · qz panis ma
terialis nobis icorporatur · hō au
tē panis deo icorpatur Vñ panis
iste dixit augustino · Ego sum
cibus grandium crescere mandu
cabis me · nec tu me mutabis i te
sicut cibum carnis tue sed tu mu
taberis in me · Secunda differē
tia est · quia panis materialis ma
xima pars digerendo euanescit
sola medulla cibi in carnem a lā
guinem transeunte De pane au
tem deo nichil penit? euanescit ·
sed perseuerat in eo et cum eo q̄
digne acápit in vita et in morte
Est enim in ista vita nostra refe
ctio i sanctificationem · in tranſi
tu defensio in ductionez · in iudi
cio absolucoim redemptionem · i
patria fruitio in eternam glorifi
cationem · Dicq; contingit quo
tienscūq; sumitur panis iste · vt
nichil de eo aliquādo euanescat
sed glorioſos fructus germinet
in eternum Fructus ergo quem
in pane isto heri accepimus ex
pane hodie sumpto vel sumendo
non euanescit · sed hesterni? sta
bit · fructus autem hodie sump
tus hesternū augmentabit · fru
ctus vero crastinus pōres cumu
labit · et sic ex hijs fructibus cu
mulatis thesaurisamus gratias in
finitas Sext? panis est spi
ritualis exultationis · quo tunc
reficimur · cum deus animam p
internam visitationem consolat
pascens nos interius per sui pre
sentiam ineffabili gaudio · per
quez refecti et feliciter cōfortati

viam dei delectabiliter curr̃im? in vigilijs · orõibꝰ · ieiunijs · et afflictionibꝰ ⁊ quibuscunq; tribulationibꝰ sicut in oĩbus diuitiis · De qua refectione dicit deus tero · xxij · Letaberis ⁊ reficeris coram dño deo tuo i cũctis ad que extenderis manũ tuã · Quia ad quecũq; exercitia p̃nte dño mihũ extẽderimus · illa nos reficiũt et erũt delãbilia supra modum · De q̃ pane adhuc dr · ecã · ix · Comede in letitia panẽ tuũ ⁊ bibe in gaudio vinũ tuũ · quia deo placent opa tua · ℣ Septim? panis est eterne glorificatiois · quo tũc reficimur cũ deposita mole carnis introducimur ⁊ epulabimur ad introitũ gl'e dei epulantes et conuiuantes supra mensam dñi in oĩbus bonis eius · De q̃ cõuiuio dr deut · xviij · Dñs deus tuus introducet te in terrã bonã · terrã riuoꝝ aquarũq; ⁊ fontiuz · in cuius campis ⁊ montibꝰ erumpunt fluuiorum abissi · Et sequitur Vbi absq; vlla penuria comedes panez tuũ · et rerũ oĩm abundantia perfrueris · Dic panis p̃ mittit · ij · reg · ix · vbi dicit · Tu comedes panẽ meũ in mẽsa mea semper · Quod adhuc apertius luc · xxij · nobis p̃mittit cum veritas dicit · Ego dispono vobis sicut disposuit michi pater meus regnum · vt edatis ⁊ bibatis sup mensam meam in regno meo · Dic panis triticeus est · i q̃ nudo grano omnium voluptatum sup celestium bonorum pascimur · De quo ysa · lxij · iurat nobis deus hunc ãbum triticeum se daturum · vbi dr · Jurauit dñs in dextra sua et in brachio fortitudinis sue · si dedero triticum tuum vltra ãbum inimicis tuis · ⁊ si bibent filij alieni vinũ tuuz · Quibꝰ autẽ hoc triticum reseruet statim subiungit cum dicit · Quia qui congregabunt illud · glosa · p cõgregationẽ meritoꝝ comedẽt et laudabunt dñm Et qui comportãt illud bibent in atrijs scis eius · Drioẽs autẽ panes ordeacei fũt · nam et hoc in euangelio dicitur Quia sicut ait apls p̃ma ad corinthꝫ · xiij · Videmus nunc per speculum in enigmate · tunc autem facie ad faciem · De hoc vltimo pane dicitur luce · xiij · Beatus qui manducabit panez in regno dei · Quem nobis donare dignetur marie filius qui est pãs viuus in secula seculoꝝ Amen ·

De eodem sermo teráus · De septem fragmentis misericordiarũ Sermo sexagesimus nonus ·

SVstulerunt de fragmentis que superauerant septem sportas Mathei octauo · Expedito vno sermone huius euãgelij de diuine misericordie

benignitate · pertractato etiaz se
cundo sermõe de panum diuersi
tate · nũc instruimur in hoc tẽpore ser
mone de gratiarũ actionis exhi
benda equitate · Quod facere cõ
monemur ad exemplũ discipu
lorum per reliquiarum collectio
nem Quod adhuc apertiꝰ iob ·
vi · iubemur · cum dicat nobis de
us · Colligite que superauerunt
fragmenta ne pereãt · Gratie enĩ
quas per gratiarum actionez ad
deum nõ reflectim? citius pereũt
et penitus euanescunt · testante
bernar · qui dicit · Omnino nos a
profectu cõuersionis sola impe
dit ingratitudo nostra · duz quo
dammodo amissuz reputans da
tor quod ingratus accepit cauet
sibi de ceterone tanto plura amit
teret quãto plura conferret igra
to · Felix proinde qui ad singu
la dona gratie redit ad eum in q̃
est plenitudo omniũ gratiarum
Cui dum pro acceptis non ingra
tos nos exhibemus · locũ in nob
facim? gratie vt maiora adhuc
acãpere mereamur · Nec vt mi
nus habens quod deberit repetit
cristus · sed ne tibi depereat q̃c
quid ad euz referre voluĕris · qꝺ
extra eum in tuto seruari nullate
nus poterit · Siquidem et flumi
nis aqua si steterit putrescet fa
ciens plus fetoris · sic plane gra
tiaruz cessat decursus · vbi recur
sus non fuerit · Nec modo nil au
getur ingrato · sed et quod acce
perat ei vertitur in permãem · Fi
delis enim in modico censetur di
gnus munere magno Qui autez
non habet scilicet gratiaruz actu
onem id quod habet auferet ab
eo Vo Colligamus er
go bui? diuine misericordie fra
gmenta et panum misericordia
rum suarum quascunq; minuti
as · si tamen aliquid minutuz di
ci debeat quod magno affectu
dei nobis fuerit ipartitum Verũ
quia nemo ad gratiarum actio
nem valet exurgere nisi recogno
scat gratias quas accepit · ideo
beatus bernardus septez fragmẽ
ta diuine misericordie se accepis
se recognoscit · scribens et pro
ponens nobis ea · vt eorum reco
gnitione inflammati de eisdem
fragmentis si qua accepimus v
beriores gratias referre nostra de
uotio inardescat · Sicut enim di
cit beatus bernardus septez mise
ricordias recognosco me a domi
no accepisse · quarum prima est
in peccatorum expectatione ·
Secunda in occasionum subtra
ctione · Tercia in conuersione ·
Quarta in peccatorum remissio
ne · Quinta in cõtinẽtie collatiõe Sep
tima in grãruz collatiõe Vas sep
tie in felici cõsũmatione Vas sep
tẽ mias tanq̃z septẽ fragmẽta p
posuit nobis bern · licet sub alijs
verbis · quas nos resumẽtes dis
sius prosequamur Prima
ergo mia est quam misericor

dominus pecatoribo exhibet ip
sos vt conuertãtur diutius expe
ctãdo. quos tamẽ exigẽte iusti
cia post culpe perpetrationẽ mer
gere debuit i abyssũ Qd ituens
biere. dicit treno. iij. Mie dñi qr
non sumus cõsumpti. qr non de
fecerunt miserationes eius Et seq̃
tur. Noui diluculo. multa est fi
des tua Cui concordat ysa. xxx
cum dicit. Exspectat nos dñs
vt misereatur nostri. Nec soluz
patienter expectat. sed offẽsuz
sequitur nos post tergũ clamãs
vt ad ipsũ cõuertamur. Quod i
sinuat ysai. xxx. cum dicit. E
runt oculi tui videntes preceptorẽ
tuum et aures tue audiẽt verbũ
post tergũ monẽtis Sed qd est
illud verbũ quo tã misericordiẽ
reuocamur? Hoc est vtiq; quod
anti. vi. dicit. Reuertere reuer
tere sunamitis. Et illud ysaie.
xliij. Reuertere quia redemi te
Inter q̃ verba reuocationuz hoc
maxime mouere debet quod Ihe
re. iij. dicatur. Vulgo dr. Si di
miserit vir vxorẽ et illa recedẽs
ab eo duxerit virũ alteruz. nun
quid reuertetur ad eum vltra?
Nunqd non polluta a cõtamina
ta erit mulier illa? Tu autez for
nicata es cũ amatoribo multis.
tamẽ reuertẽre ad me dicit dñs a
ego suscipiã te. Quod exponẽs
Ire. dicit Pensate frẽs kmi. qr
cõclusit dei pietas duriciam no
strã. non est iã quod lõ excusãti
omis iuemat. Dei despicit a ex
pectat. cõtempni se videt a reuo
cat. miuriam de contẽptu suo su
scipit. et tamẽ quãdoq; reuertẽ
tibus etiã premia promittit. Et
subiungit Sed nemo lõganimi
tatẽ eius negligat. Quia tanto
districtiorẽ iusticiã i iudicio exi
get quanto lõgiorem patientiã
ante iudiciũ prerogauit Cui mi
sericordie debita gratiarũ actio
ne occurrim? si statiz expectã
tem et reuocantẽ seq̃mur et audi
mus. Alio quin eadẽ mia nõ con
sequentibo in gramissimũ dãpna
tionis cumulũ cõuertet apl's te
stante ad romanos ij. An igno
ras quoniam benignitas dei ad
penitentiam te adducit? Secun
dum duritiam autẽ tuam et cor
impenitens thesaurisas tibi iram
in die ire et reuelationis iusti iu
dicij dei De hac misericordia di
cit Dñs. Si hec misericordia
peccator non abusus fuerit. erit
magna vtiq; misericordia ista.
Nam peccantẽ angelum non ex
pectauit sed stati precipitauit.
similiter hominem peccãtẽ nõ di
stulit. sed protim? de paradiso
expulit. Et q̃z multi hodie in p
fundũ inferni dimersi sunt. quo
rum dampnatio si ad momentũ
suspenderetur penitentiam age
rent de commissis? Nunc autem
expectat dissimulat sustinet de
cem annis viginti vsq; ad sene
ctutem et semium. domino dicẽte

Ysaie. xlvi. Vsq; ad senectaz ego ipe & vsq; ad canos ego portabo. Et hec est gratia et virtꝰ crucis cristi. ℣ Secūda misericordia est i occasionū subtractione. q; hominem conuerti nolentem et qđ plus est vocationem dei contempnētē custodit. ne tot et tazmulta mala committat quot vellet et posset. Quod supra moduz magne pietatis indictum est. Naz vt apt dñs iob. viij. Omnis qui facit peccatum seruus est peccati. Oportet autez vt ait apostolus ad timotheum seruos subditos eē dominis suis. Et ideo qui semel ceruicem iugo peccati dederit. et sponte in seruitutem diaboli redactus fuerit a nullo vnq̄z peccato propria virtute se continere posset. si non eū dei misericordia custodiret et a peccatorū voragine prohiberet. Dicatur enim. ij. petri. ij. A quo quis superatus est hui? & seruus est. Peccatores enim dicuntur & sunt serui dyaboli. qui sitientes sanguinem animaz nullis vnq̄z sceleribus cōtenti essent. sed ad omnia facinora seruos suos protraherent. si eos diuina misericordia non arceret. Hec autem dei misericordia duobus funiculis hominem prohibet a peccatis. vi delicet occasionum subtractiōe et tribulationū immissione. De qua ozee secundo dicitur. Ecce ego sepiam vias tuas spinis et sepiā eam maceria. et semitas suas non inueniet. De secundo aūt scilicet occasionum subtractione statim subiungitur. Et sequetꝰ amatores suos et non apprehendet eos. et queret eos et nō inuenit. Hec māgna misericordia domini cuz tribulationes immittit non conuertentibꝰ. vt ex hoc occasionem auferat non peccandi. pulchre. ij. macha. vi. dēmōstraturvbi dicitur. Multo tempore non sinē peccatoribus ex sententia agere. sed statim vltiōes adhibere magni beneficij indicium est. Non enim sicut in alijs nationibus domin? patienter expectat. vt eos cum iudicij dies aduenerit in plenitudine peccatorum puniat. ita & in nobis statuit. ne peccatis nostris in finem deuolutis ita demum in nos vindicet. propter quod nunq̄z quidem a nobis misericordiam suaz amouet. corripiens veroi aduersis populum suum non derelinquit. De hac misericordia dicit beatus bernardus. Ommino misericordie tue solius fuit homine. q; a multis peccatis in seculo ad huc positū custodisti. Quis enim non videat. q; sicut in multa ce cidi. sic poteram in alia ceēdisse multo maiora. si non oīpotentis dei pietas conseruasset? Fateor quia misi dominus ibesuꝰ adiuuit me ceēdisset in omne peccatuz a nima mea. Et hec quāta dignatio

pietatis · q̄ ingratum et paruipē
dentem suam gratiam conserua
bat · q̄ in multis prolapsū ab a
lijs benigmissime ꝑ tegebat Dec
miseratio tua dñe quonā sermo
ne poterit explicari · q̄z beigna·
q̄z liberalis · q̄z gratuita fuerit ꝯ
Ego peccabam et tu dissimula
bas Non continebam ego a sce
leribus · et tu a verberibus absti
nebas · Prolongabam ego iu
quitatem meam et tu pietatē tu
am · Ꝯz quid prodesset expecta
tio si non sequeretur penitudo ꝯ
Cumulus esset dampnatiōis · a
ideo necessaria sequit alia mia·
Misericordiam misericordiam ex
hibet · cum de sua pietate deus ho
minem diu expectatū · quod p̄
me fuit misericordie et a multis
peccatis probibituz tandem con
uertit · infundens ei penitentiam
salutarem In qua conuersione li
cet a nobis aliquid requiratur ·
necesse tamen est vt ipse prim?
ponat gratiam conuertendi Rō
subtiliter considerans bie · xxxi ·
ait · Postq̄z conuertisti me egi
penitentiā · Item treno · v · Con
uerte nos domine ad te · et cōuer
tur · Ac si dicat · Si conuertis
nos conuertimur Et hoc est q̄d
ait Bernardus Initium conuer
tendi ad dominū penitentia est ·
quam sine dubio spiritus opera
tur in nobis · non noster sed dei
Idq̄z certa ratio docet et confir
mat auctoritas Auctoritas au
tem iam posita est · Rationez au
tem quā ponit Bern̄ · videam?
Dicit enim sic Quis ad ignez al
gens veniens si fuerit calefactus
dubitauit ab igne ei euenisse ca
lorem quem sine illo habere non
poterat ꝯ Die ergo qui prius in q̄
tate frigidus erat si postmodum
feruore quodam penitentie accē
datur · nō dubitat aliū euenisse
spiritum suum arguentem vtiq̄
et dijudicantē De hac misericor
dia dicit Ds · Lex domini immа
culata conuertens animas et te
stimoniū domini fidele · testificās
mirabilia eius misericordiam in eo
q̄ peccatorē omni gratia indignū
misericorditer preuenit et cōuer
tit · Habet em̄ deus de sua benḡ
sima pietate hāc legē naturalē ·
vt cuz iratus fuerit misericordie
recordetur · De qua admiranda
misericordia dicit sapiens ecā ·
xvij · Quam magna est mia dei
et propitiatio illius in cōuerten
tibo ad se · Nō Veruz cū
in plerisq̄ locis sacre scripture i
ueniatur conuerti ad dñm · ac si e
adez nostra conuersio sit a nob ·
vt est illud ecā · xvij · Conuer
tere ad dñm et derelinque pecca
ta · et illud ysaie · si conuerteris
isrl cōuertere · hoc est perfecte c
uersionis culmē apprehende · q̄d
est q̄ in hoc loco nostra cōuersio
deo ascribit · ab eo fieri iudica
tur · sicut zacha · x · dicitur · con
uertam eos et miserebor eorum ꝯ

Ad quod sciendum q̄ ad peccatorum cōuersionem quatuor req̄runtur · quorū duo a deo et duo fiūt ab hoie · Nam grē infusio et cordis imutatio a dō ab homine autem liberi arbitrij inclinatio et cordis contritio · Et ideo auctoritates sacre scripture que cōuersionez nostram nūc deo nunc nobis tribuūt currunt vijs suis Cōuertit ergo nos · cū affectus nostros ad bonū commutabile iclinatos totaliter ad se vertit · De hac mia dicit bernar · Terá azdominī miam ego cognosco super me · in eo q̄ visitauit cor meum et mutauit illud vt amara fierēt que maledulcia prius erāt · et q̄ letabar cum malefacerem et exultabam in rebus pessimis imperem ei demum recogitare annos meos in amaritudie anime mee Et nūc domine cōmouisti terraz cordis mei · sana contritionez ei? quia commotuz est · Multi enim penitentia ducti sunt sed infructuosa · quorum vnus fuit esau De quo dicātur ad hebreos · xij Non inuenit penitentie locum · q̄z q̄z cum lacrimis inquisisset eā

V Quartam misericordiam exhibet in remissione peccatoruz misericorditer indulgens et liberaliter remittens omnem quaz in eum commisimus offensam Frustra enim priores misericordias exhiberet · si penitentibus non indulgeret De hac mia dicātur primo paralip · xxi · Vidit dominꝰ et misertus est super magnitudinem mali De quo et bernardus Sic deus tam liberaliter et ex toto remittit et omnez indulget offensam · vt iam nec dampnet vel ascendo · nec confundat impro perando · nec in corde minus diligat imputando · quod liberalissime misericordie indicium est · Sunt enim aliqui sic condonantes iniuriam · vt q̄zuis iaz non vlcīscātur opere · sepius tamen improperent ore Sunt et alij qui licet fileant alta tamen mēte repositum in animo tenent rancorez · quoruz neutra plena et perfecta indulgentia est Longe ab hominibus hijs benignissima natura dei · cuius proprium est misereri et parcere · tam liberaliter ignoscit · vt secundum apostolum vbi superabundauit delictum superhabundare consueuit et gratia · Quod in dauid et filio prodigo et mâgdalena retroactis sanctis cognoscimus euidenter · quib? maiores post commissa crimina gratias contulit · q̄z ante perpetrata facinora exhibuisset · Vnde filio prodigo ad epulandum ocādit pater vitulum saginatum · qui seniori filio qui mandatum eius nunq̄z preterijt hedum parūulum nunq̄z dedit · V Quintam misericordiam exhibet dominus in eo q̄ dat virtutē cōtinēdi ne reādiuū

patiamur · et fiant nouissima nostra peiora priorib⁹ Nec est mediocris ista miserdia hoiem male assuetuz peccandi consuetudine in tam continua pugna hostium mundi carnis ⁊ dyaboli continere se posse ne recidiuū patiatur · sed gratia magna valde · De q̄ puerb̄ · xv · dicit · In abundanti iustitia vtus est maxima · Abundans aūt iustitia dr · cū deum in multis offensū ⁊ nūc per penitentiā placatū de cetero nunq̄z offendimus · et hoc ipsum maxima virtus reputat̄ · Vñ hec continē tia nobis cōsulit̄ ecc̄ · x · vbi dr Si spūs potestatē hūtis ascenderit sup te · locū tuū ne dimiseris quia curatio cessare facit peccata maxima · Nihil eñ nobis in hac gratia maxima ascribendū est · sed si vicerimus in deo faciemus hanc virtutem · qui solus ad mobilū deducet inimicos nrōs · De hac miserdia hr · Quinta misericordia est per quā michi cōtinē di deinceps ⁊ emendatius viuendi prestituisti virtutez · ne recidiuum paterer · et esset nouissimus error peior priore Vñ gregorius Cito bonū perdit · qđ non alargitate dñi custodit · Vel Hec ista misericordia dñi cōsistit in gratiarum collatione · per quas meritorum et virtutum cumulum cōportamus · Non enim ad plenā salutem sufficit mala non agere nisi per gratiaz adiuti studeamus bonis operibus insudare · Vnde sicut per priores misericordias a malo culpe ⁊ pene absoluimur · sic per istam que nunc in maibo est bonum gratie ⁊ glorie dsequimur · De hac misericordia dicit sap̄ · quarto · Quomā gratia dei et respectus in electos illius An non maxima misericordia dei ē · q̄ pro vilibus meritis que mag̃ pena sunt digna q̄z premio vitā nobis donat eternam? Que si in veritate discutiantur · indigna sunt eius oculis presentari · De quorum operum feditate sic dicit psalmus quadragesimo q̄rto · Quasi pannus menstruate vniuerse iustiçe nostre · Et apostolus ad romanos octauo · Nō sūt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis · Est itaq̄ maxima di misericordia que ita condescendit nobis vt hoc a nobis acceptet p meritis quod est in oculis fue veritatis pena dignum · Vnde omnes sancti quantumcunq̄ magni hanc dei misericordiam interpellant supplicantes deo · ne per eius iustiçam sed misericordiam iudicentur · De quorum numero psalmista ait · Non intres in iudiçium cum seruo tuo quoniam non iustificabitur in conspectu tuo oīs viuens Item iob · Quis michi hoc tribuat vt in inferno protegas me · ⁊ abscondas me donec pertrāseat

furor tuus ꝙ Septima misericordia dei consistit in omnium gratiarum felici consummatione. per quam misericordiam de exilio deducemur ad eterna gaudia introducamur. vbi cum deo regnabimus in eternum. Hanc misericordiam promittit nobis deus hieremie. xl. dicens. Dabo vobis misericordiam et miserebor vestri. et habitare vos faciam in terra vestra Sed que hic dicatur terra revera fluit lacte et melle et est valde bona Si spiritus fuerit nobis dominus introducet nos in eam. et tradet nobis bubulum lacte et melle manantem Ipsa est terra de qua dicit Psalmista Credo videre bona domini in terra viuentium. Ad quam nos perducat dominus noster ihesus cristus.

Dominica octauo Sermo de epistola. De filijs electis. et qui per quinque filij dei erimus. qui filij dei quinque beneficia recipiunt a patre suo deo Sermo. lxx.

Quicunque spiritu dei aguntur hij filij sunt dei Ad romanos. viij. Cū secundum gregorium Deus est cuius esse ē bonitas et dulcedo. cui proprium est misereri semper et parcere. cuiusque proprium bonitatis sit se communicare. propriū vero dulcedinis effluere et se participare. ideo deus propria virtute bonitatis sue et dulcedine amoris tus. ne ipse qui generationes alijs tribuit sterilis permaneret nobilem creaturam boiem viz fa cere voluit vt eandem suā bonitatez ei communicaret et dulcedinē participaret. Qui tamen bo ex preuaricatione primorum parentū dampnatus et in massa perditi omis hereditaria successione depra uatus in multis heu particulari bus hominibus exigente occulto dei iudicio cecidit reprobat? pau cis electis seruatis ad vitam. a lijs i massa perditionis derelictos De quibus per malachi. deus di cit. Jacob dilexi. esau autem o dio habui. Noie iacob electus. esau autem nomine reprobos vo lens intelligi. De quib? adhuc adhuc saluator dicit Mat. xxij Multi sunt vocati pauci vero ele cti. Quorum diuersitatē et diui sionem licet inuolucro tangit a postolus in verbo proposito cuz dicit. quicunque spiritu dei aguntur ac tangens signū electionis ap te occulte vero signū reprobatio nis p legem oppositoruz dans in telligere. Ac si dicat Quicunque spiritu dei agūtur hij filij dei sūt qui aūt spiritu eius nō aguntur non sunt eius. Spiritus em̄ dei est spūs sanctus. quē qui nō ha buerit nō est dei. Huius ergo vi bi occasione de electis filijs et re probis aliquid est dicendum. q

duo genera in veteri testamento
prefigurata sunt in filijs abrahe·
viz bismael et ysaac Item in filijs
ysaac esau et iacob

Dicendum ergo q vtrumq; ge
nus filiorū in quinq; speciēs se p
titur· Sunt enim filij electiōis
qui retinēt fidei hereditatem· vi
te puritatem· imitationis equali
tatez· adoptionis sanctitatē· pa
cis tranquillitatem· Istis quinq;
deuotionuz generibus electi dei
et dilecti a reprob cognātur·
licet tamen cogēs et ommino ne
cessarium signū electionis null?
habeat· iuxta illd ecā· ix· Sūt
iusti atq; sapientes· et opera eo
rum in manu dei sunt· et tamen
nescit homo vtrum amore vel o
dio dignus sit· sed omnia in fu
turum reseruātur incerta· eo q
vniuersa eque eueniant iusto et
impio bono et malo· mundo et i
mundo· immolanti hostias et vi
ctimas et sacrificia contempnēti
Item ibidē· viij· Sunt iusti qui
bus multa prouenūt· quasi ope
ra egerint impioruz· et sūt impij
qui ita securi sunt· quasi uistoz
opera habeāt· Vidi ipios in sepul
cro sepultos· qui etiā q̄z diuiue
rent in loco sancto erant a lauda
bantur q̄si iustorū operum Iecz
iq̄z sic oīa sint pmixta· vt vn?i
troit? sit oibus ad vitā· et sit is
exit? · pbabilit tamē speram?
vt in quocūq; aliqd pdictoruz
signorū inuentū fuerit ad numē
rū pertineat electorū· Dño
ergo filij dei erim? per fidei veri
tatē· Xpūs em qz fidei extitit in
stitutor et auctor sanctā ecāaz
sibi desponsando· iuxta illud o
zee· ij· spōsabo te michi· iō oēs
fonte baptismatis renati· et i ea
dē fide scā mundi conseruati· dei
sunt filij cū sponsa sua ecāa gna
ti· Et de hys filijs dicāt Iobā· i·
Quotq̄t aūt receperūt eū scz per
fidei cōfessionē dedit eis potest a
tem filios dei fieri· Et ap?· Oēs
vos filij dei estis scz p fidē Nota
biliter aūt fidei addit veritas·
vt p hoc additum a fide ficta a
mortua discernat per quā fidē
nō cōputam inter filios dei ꝫ per
verā fidem· Vera aūt fides p dile
ctionē et operationē viuit·
Secundo erim? filij dei p vite pu
ritatē· vt oēs q̄ priam· i· baptis
malē puritatē seruauerīt in filio
rū numero computētur De q̄bo
dicit Leuiti Immūdū ne tetige
ritis· et ego respiciā vos a cero vo
bis m prēm· et vos eritis mihi i fi
lios et filias· Item iob· ij· Quis q̄
nat?ē ex deo nō peccat· qm̄ sem̄
ipsi? i eo manet· a nō p̄t peccāre
quoniā ex deo nat? ē Semē dei
vocās ipsā puritatē· quā q̄cunq;
seruauerīt filij dei nominātur
Tercio filij dei erim? p equalita
tē imitationis· vt viz per omnē
viā quā ābulauit i carne nō decli
nātes ad dexterā nec ad simistrā
dūm imitem· a sic filij ei? erim?

si dura ⁊ aspera que in patre nro
precessisse cognouim⁹ similit⁹ sus
tinemus · De hoc dicit iob · xxij
Dns seruabit filijs dolorem pris
De quib⁹ adhuc dicit ad gal ·
v · Qui xpi sunt carnē suā crucifi
xerūt cū vicijs ⁊ cupiscentijs
Ad hanc imitationē inuitamur
ad eph̄ · v · Estote imitatores dei
sicut filij karissimi · Vnde bernardus
ex persona dei hanc imitationez
ponit nobis dicēs In vita mea
poteris cognoscere vitam tuam ·
vt sicut ego pauptatis ⁊ obediē
tie ⁊ humilitatis patientie ⁊ cari
tatis ⁊ misericordie indeclinabiles se
mitas tenui · sic ⁊ tu eisdē vestigi
is incedas nō declinās ad dextrā
nec ad sinistrā · ¶ Quarto filij
dei erimus per adoptionē · qd̄ cō
tingit cum spūs scūs testimoniū
perhibet spiritui nrō q̄ filij dei su
mus · Hec autez grā deuotionis
in cordibus nris tunc spirare ci
pit · cum omi timore seruili ⁊ om
mi horrore pcā per intimā cōtriti
onē expulso · infunditur quedā
noua deuotio · que nihil duri vl
asperi de deo poterit cogitare · ꝫ
excedit in quadā fiducia mil hesi
tans de dei amicicia · in qua plus
sperat · pmo cum psalmista sup
sperat a deo se respici · quem nō
vt dnm · nō vt creatorē · nō vt iu
dicē · ꝫ vt prem deuotissime interpel
lat · recordans promissionis eius
de qua matth̄ · vij · dicitur · Qua
cūq⁹ mensura mensi fueritis reme
tietur vob̄ Ex suo ergo affectu
quē non aliter q̄z ad prem habz
ad deum dicens ei dulcit · abba
pater · cognoscit se eodem affec
tu certissime preuentum · ex cuius
paterno affectu sancto suū sine
dubio confidit generatum · Qd̄
et bernardus videtur innuere cū
dicit Anima ex eo q̄ se diligere
⁊ vehementer diligere sentit · eti
am diligi se nichilominus vehe
menter nō ambigit · ac de sua sin
gulari intentione sollicitudine cu
ra ⁊ opera quo incessanter ⁊ ardē
ter inuigilat quemadmodū pla
ceat deo eque hec omia in ipso in
dubitanter agnoscit Et hoc est
qd̄ ait ap̄lus ad romanos octa
uo · Quoniam estis filij dei misit
deus spiritum filij sui in cordibus
vestris clamantem abba pater ·
Et iterum Non enim accepistis
spiritum seruitutis iterum in timo
re · sed accepistis spiritum adop
tionis filiorum in quo clamamus
abba pater · Bernardus · Que
in vobis est anima que aliqui in
secreto conscientie sue sentit spi
ritum filij clamantez abba pat ·
ipsa paterno se diligi p̄sumit af
fectu · que eodem se spū quo fili
us affectam sentit · Cōfide que
cunq⁹ es illa · nichil hesitans in
spiritu filij filiam cognosce te pa
tris · ¶ Quinto filij dei erimus
per pacis tranquillitatez · quam
similationis gratiam tunc conse
quimur · si cum omnib⁹ quantū

in nobis est pacem habuerimus
et pacifice viuimus · malos equa
miniter sufferentes · bonos sincere
diligentes · superioribus sine mur
mure obedientes · cum inferiori
bus humiliter conuersantes · cuz
omnibus hominibo pacem habē
tes · De quibus dicitur Matth·
v· Beati pacifici · quoniam filij
dei vocabuntur · Qui enim pacifi
ci sunt pre oibus alijs filijs assimi
lantur deo · qz licet misericordia
exterioribo exhibitionibus deo as
similet · hoc est i operibus miseri
cordie · tamen trāquillitas in in
terioribus assimilat hominez deo

Dūm Sciendum aūt q hec
quinqz genera filiorū quinqz be
neficia a deo patre suo scilicet vi
delicet paternā pcurationez · pī
nam dilectionē · sāctificationē ·
ditationez · hereditatis collatio
nem · De·i· scz paterna pcurati
one dicit lūce · xij · Nolite sollici
ti esse dicentes quid manducabi
mus · aut qd bibemus · scit emz
pater vester celestis q bijs om
nibo indigetis Di autē pater se
quit vtiqz quia filioruz ē pater·
sunt enī correlatiua admuicem
Quod adhuc probat per locuz
a minori Luce vndecimo dicēs ·
Si vos cum sitis mali nostis bo
na data dare filijs vestris · quā
to magis pater vester celestis dā
bit Si enim malus pater filijs suis
prouidet mlto magis opām? pī
Vnde aug? · Fiducialit crede q
mittāti qz veritas est · volenti qz
ommipotens est · amāti quia cari
tas ē · Propter quod impossibi
le est deum patrem non soluere
quod promittit · Cui consonat
gregorius cum dicit · Deus qui
quod non erat fecit · factum sine
gubernatione non deserit · a qui
benigne hominem condidit · ne
quaqz iuste cruciari permittit ·
nec sinet neglecte perire quod
est · qui et hoc quod non fuit cre
auit vt esset Secundo bijs filijs
priori beneficio paternam super
addit dilectionem · diligens e
os pre ommibus patribo qui vn
qz filios suos dilexerunt · Vnde
Johannis terćo · Pater diligit
filium · Item ibidem · xvi · Ipse
pater amat vos Qui tanto plus
pre ommibus patribus diligit ·
quāto maiorem habet caritatez
Hanc guttam siue dulcissime ca
ritatis cum deus pater cordibus
filiorum infundit per virtutem
quasi generatiuam formar nos i
filios et disponit · vt nos ex illa
scintilla diuine caritatis accensi
īmpiamus deum patrem simili
ter reamare Terćo bij filij super
predictas duas gratias recipiūt
a deo patre suo sanctificationez
et hoc insinuat Leuitici vicesimo
capitulo · Sancti esto sicut et e
go sanctus sum · In cuius ver
bi virtute influit in eos spiritus
sanctificatiois Quā scificatiōem
aff cūo fissa supplicatiōe natuāl

filius adoptiuus filijs ipetrauẽat · cum iob · xvij · dicitur · Pater sã ctifica eos in veritate Et sequit Ego pro eis sanctifico meipsuz · vt sint et ipsi sanctificati in veri tate · vt õnes vnum sint sicut tu pater in me et ego in te · vt ipi in nobis vnum sint Et ego clari tatem quam tu dedisti michi de di eis Qd vtiqz de sãctificatione quam partícipat filijs dictum ẽ Vt sint vnũ sicut nos vnũ sum? ego in eis et tu in me · vt sint cõ summati in vnũ De hac sancti ficatiõe dicit ap? · ij · thessela · ij · Nos fratres debemus grãs agere deo sẽper p vobis · qz elegit vos deus primitias in salutẽ et in san ctificationẽ spiritus · Quarto su per põdã beneficia thesaurisat de us pater in suos filios copiosam ditationem cumulãs super eos omnes diuicias meritorũ suoruz que in dispensatiõe carnis sue a ctionibus et passionibus cõquisiuit · dicens singulis filijs opere et veritate illud luce · xv · Fili tu semper mecũ es et õnia mea tua sunt · Nec solum sua merita sed omnia sãctorum suorum merita participamus Vnde dicere pote rit nobis illud geneb · xxxi · Mo dicum habuisti anteqz venirem ad te · nunc autez diues effect? es Vnde ap? i · ad cori · In om nibus diuites estis in illo · Nam per sententiam adiudicat nobis patris nostri diuitias · secunda ad corinthios · xij · dicens Non debent filij thesaurisare parentibꝰ sed parentes filijs · Deo iusto iudicio eius possidemus diuitias qui dignatus est nobis fieri pa ter · Quinto super predicta om nia filij huius patris hereditatez possidebunt Vnde Ezechi · xlvi Hereditas filijs eius erit · Hanc hereditatem promisit luce · xij · cum dicit · Nolite timere pusill? grex · placuit enim deo patri vo bis dare regnum · Hanc heredi tatem adiudicat nobis ap? · ad galatas · iij · dicens Si filius et heres per deum · Et hoc ipsa veri tas promittit numeri · xviij · Ego pars et hereditas eorũ ero · Vnde per ezechie · dicitur · Nõ erit leuitis hereditas gloſa super terram Ego enim ero hereditaſ eorum · Quaz nobis prestare di gnetur qẽ ·

De eodem Sermo secund?

De filns ꝑ probis qui sicut electi in quinqz spẽcies diuidũtur qui quinqz maleficijs immerguntur

Sermo · lxxi ·

LOnge fient filij eius a sa lute Job · v · Expeditiꝰ fiunt filijs electionis · nunc seruato ordine lugendum est magis qz dicendũ de filns re probationis · quippe quos hiere mias ex persona dei deplorat tre no · primo · Facti sunt filij mei

perditi · Propter quod verbum
propositum in duo diuidit Pri
mo enim filij nominantur Secũ
do reprobi insinuantur Primuz
ibi Filij eius · Secundum ibi ·
Longe fient a salute · Expedita
ergo prima parte in precedenti
sermone · nunc sequitur secun
da pars principalis scilicet de fi
lijs reprobis · de quibus breuiter
est aliquid tangendum · tedet e
nim nos in eorum miseriaz diuti?
numerari · Dicendũ ergoq
filij reprobi sicut electi in quinq
species diuiduntur · quorum di
uersitas et numerus nobis est in
quinq filijs veteris testamẽti p
signatus qui oẽs exigentibo eo
rũ demeritis ab hereditate pater
na penitus sunt excluſi · quoruz
noia sunt hec Ismael · esau · ru
bẽ · iepte · miphiboseth · Per ꝯs
quinq gña hoim designantur · q
ab hereditate celestis prie peit?
excludent̃ · Nam per ismael fu
riosi · esau voluptuosi · ruben dolo
si · iepte p̃ fũptuosi · miphiboseth
acidiosi · sicut i eorũ patebit p
secutioibus · Per ismael
ergo de quo dicit̃ gen̄ · xvi · hic
erat fer? bo · man? eius cõtra oẽs
et man? oim cõtra eum significã
tur nõ incõgrue obstiati furioſi
et duri corde · q̃ oẽs sicut ismae
el ab hereditate paterna exclu
dunt̃ De illo nãq; dicit̃ gene ·
vt supra · Eice ancillam et filiuz
eius · non em̃ erit heres filius an
celle cum filio libere · Sic et illi e
iect̃ · et a patria excludũ tur · de
quibus dr prouer · xxvij · Qui
mentis est dure corruet in malũ
Item ecl̃ · iij · Cor durum male
habebit in nouissimo De hijs di
cit bernar · Nemo duri cordis sa
lutem vnq̃z adeptus est · misi for
te miserãs de? abstulit ab eo iux
ta prophetam cor lapideũ et de
dit ei cor carneum Quorũ duri
ciem describit statim subiungẽs ·
Quid ergo cor durũ? Ipsũ qđ
nec cõpunctione scindit̃ · nec pie
tate mollit̃ · nec mouet̃ pãbus
minis nõ cedit · flagellis durat̃ ·
ingratũ ad beneficia · et vt in bre
ui cuncta eius mala cõplectar ·
ipsũ ẽ qđ nec deum timet nec ho
mines veret̃ · Per secundum
filiũ scilicz esau qui propter mo
dicã voluptatẽ rufe lenticule vẽ
didit honorez p̃mogeniture · oc
casione cuiꝰ ab hereditate exclu
ditur · significantur voluptuoſi
delectationez carnalẽ q̃rentes a
carnis illecebris dediti · qui prop
ter breuem et momentaneam vo
luptatez celestis patrie hereditа
te priuantur · De quibus dicitur
hieremie septimo · Abierunt in
voluptatibus suis et in prauitate
cordis sui mali · factiq; sũt retror
sum et non ante · Et ideo sequi
tur · Proiecit eos dominus · et de
reliquit generationem furoris
sui · De quibus adhuc michee ·
vi · dr Ambulasti i voluptatibz

tuis · vt darem te in perditionez
et in sibilum et in obprobrium ·
Et ideo ab hoc malo cautos nos
reddit dñs luce · x · dicēs Videte
ne grauentur corda vrā in crapu
la et ebrietate · Et ecā · xxxvi ·
Noli auidus eē in omī epulatio
ne · et non te effundas sup oēm
escam Quare? Quia vt statim
subiungit ꝓpter crapulam multi
perierūt Et nota q̄ in hoc mēbro
includit oē q̄d blandit carni et
corpi De quibusdam ponit apo
sto · ad roma · viij · generalē sētē
tiā dicēs · Qui in carne sūt deo pla
cere nō pñt · Si eīm secundū car
nem vixeritis moriemī · Dcim?
aūt q̄ nemo deo displicentiū aī
pectati? morienciū assumit ad he
reditatē XLV Per terciū fi
lium viz rubē significant dolosi ·
eo q̄ et ipe dolū cōmisit in patrez
suum Nam de ipso gen̄ · xxxv ·
dr · Abiit rubē et dormiuit cū ba
la cōcubina pris sui Q̄d illuz mi
mime latuit ꝓpter quod pris ma
ledictiōem meruit · Nam cū pa
ter in extremis suis valefaceret et
benediceret filios suos mapiēs a
ruben primogenito dixit · Effu
sus es sicut aqua · Non crescas
q̄a ascēdisti cubile patris tui aī
maculasti stratū eius Qui autez
sicut aqua effundit et in vnita
tē fidelīū non colligitur et cresce
re prohibetur · ad dei hereditatē
non admittitur · Et ideo per ru
ben conuenienter dolosi aī fraudu
lenti intelligunt · De quibus di
citur per Psalmistā Virū sangui
num et dolosum abhominabitur
dominus · Quem autem abhomi
nabitur dñs · ad regnum non
admittit Et iterum · Propter do
los posuisti eis · et deiecisti eos
dum alleuarentur · scz ad ascen
dendum in celū · Posuisti eis ob
staculum et deiecisti eos · proiā
ens in abyssum · Quod in capite
omnium iniquorum lucifero ad
litteram factum est · qui cum sur
sum vellet ascendere dicens Po
nam sedem meam ad aquilonez
et similis ero altissimo · proiect?
est cum omnibus sibi consentā
tibus in abyssum · Quod idarco
in capite ipsorum iniquorū ostē
sum est · vt sciant et intelligant
quo peruenient impij qui euz se
quuntur · Dic autem dolus in de
um committitur · cum nostra ob
sequia sibi debita offerim? frau
dulenter · De quo ihere · xlviij ·
Maledictus qui facit opus domi
ni fraudulenter Quod exponēs
Gregorius dicit · Sciendum q̄
fraus tribus modis in deum com
mittitur · quia per hanc procul
dubio aut tacta humani cordi
gratia · aut fauoris aura · aut res
quelibet exterior desiderat Quia
tres acceptiones muneruz sunt ·
ad quas ex fraude festinatur ·
Munus enim a corde est capta gr̄
tia a cogitatione · mun? ab oē e
gloria per feruorem · munus a

manu est premiū per dationez·
Qui ergo hūc dolum in deū com
mittūt· cū principe eorum ruben
ab hereditate celestis prīe exclu
dunt· ¶ Per quartū scz iepte si
gnificatur quartū genꝰ filiorūz
qui propter presumptuosam su
perbiam ab hereditate repellun
tur· qui per iepte sunt congrue
designati· De illo namq; Iudi·
x· dicitur· Eiecerunt iepte dicē
tes Deres in domo patris nostri
esse nō poteris· quia de adultera
matre natus es Per hunc iepte
te qui apertio interpretatur sup
bos accipimus· qui erecta cerui
ce incedentes tumorem cordis
sui aperiunt superbiaz in verbis
et operibus exercentes Et quia
superbi directe gloriam dei im
pugnant erigentes se contra de
um contempnentes sibi subesse·
ideo deus sic odit superbiam· vt
nulli creature in nullo loco in quo
inuenta fuerit pepercerit· In ce
lo namq; erat· et inde expulsa ē
In paradiso affuit et inde simili
ter est iecta· In mundo inuen
ta est vt in pharaone in q grauī
ter est punita· Vnde aug⁹ Do
cebat deus vrsis et leombus pha
raonis superbiam domuisse· sed
muscas immisit vt rebus vilissi
mis vinceretur· qui maximuz de
um videlicet vincere psumebat
Similiter in deserto affuit in da
than q abiron· quos terra absoꝛ
buit in vindictam· Nec religio
sos contempnit forma et habitu
detruncatos· et idcirco ad extin
guendum eam in nobis affligi
mur tota die· De illa namq; di
cit beatus bernardus· Argumen
tum superbie subtractio ē grati
e· Quis autem in diuite nō tole
rabiliorem superbiam ducat q̄z
in paupere ¶ Nam angelus ille
dives in gratia intumuit in celo
ego in sterquilinio· Ve michi si
tam dure in potenti illo animad
uersum est pro eo q eleuatum ē
cor ei⁹· nec ei profuit q cogna
ta potentibus superbia esse dino
scitur· Quid de me exigenduz
est et misero et superbo ¶ Dem
q iam luo penas iam acerbissi
me vapulo· Currebam bene· et
ecce lapis offensionis in via im
pegi et corrui Superbia inuēta
est in me· et dominus declinauit
in ira a seruo suo Quid ergo sup
bis terra et cinis ¶ Si superbiētibꝰ
gelis nō pepercit de⁹· quātoma
gis tibi putredo et vmis ¶ Nichil
ille fecit· tātū cogitauit superbiā
et in momēto i ictu oculi irrepa
rabiliter precipitatus est· ¶

Est autem qua
druplex superbie species· propt
ter quod difficillime caueri pote
rit hec pestis pessima et maledi
cta· scz cordis· oris· operis·
et habitus· que omnes durissi
mas excipiunt vindictas· Naz
de prima dicit numerī deꝰ quī
to· Ama q̄ per superbiam aliquid

pcā cōmiserit · siue cuius ille sit
siue peregrinus · quia aduersus
omniū dñm rebell' fuerat peribit
de populo suo De superbia vero
oris quā in locutione esse diam?
dicit ps̄ · Disperdet dñs vniver
sa labia dolosa a linguā magnilo
quā · De superbia vero operis p
eundem dicit dñs Nō habitabit
in medio domus mee qui facit su
perbiā Quarta superbia est ha
bitu moribus a vestibus osten
sa · De q̄ dr ecā · xxi · Domus q̄
minimū locuples est annulla bitur
superbia · a substantia superbie
eradicabit' · Vnde cum superbia
pre oībus vicijs deū impugnare
videat' · teste gregorio qui dicit
Cū oia vicia fugiant a deo sola
superbia deo se oppoit · ideo de?
eam pre ommibus vicijs detesta
tur · Vñ amos · vi · dicit de? · Ju
rauit dñs in aiam suā detestor e
go superbiā · Jtē ihere · li · Ecce
ego ad te mons pestifer qui cor
rūpis totā terram · ponam manū
meam ad te a dabo te in montez
cembustionis · id est in infernū
Jtē ysa · xxxvi · Cuz fureres ad
uersuz me · superbia tua ascēdit
in aures meas · Jtē abdias Si
exaltatus fueris vt aquila a inter
fidera posueris nidum tuum · inde
extrahā te dicit dñs · Jtez iob
xx · Si ascenderit in celuz super
bia eius a caput ei? nubes tetige
rit quasi sterquilimū in fine per
det' · Ideo ātp oēs ppbas deus
detestat' superbiā · vt ex hoc cog
noscamus q̄z abhominabilis sit
apud deū · Et notandū q̄ ē mi
serabile · q̄p q̄nto apud deum est
detestabilior · tāto apd homies a
uct' difficiliuſ · Nā ex vite scita
te nra humilitate a vt breuiter colu
damus ex oīm virtutū a grārum
qualitate crescit hec tinea male
dicta · et ideo qui hāc exercēt cū
iepte filio meretricis piciunt' ab
hereditate · Jv Per quintū scz
miphiboseth designant' acādio
si · de quo · ij · Reg̃ · nij · dr · Erat
ionathe filio saul filius debilis pe
dibo Per pedes āt affectōes de
signāt' · a ideo sigt acādiosos q̄
tardi a debiles fūt i affābo Que
videlicet acādia q: multa bona
negligit maledictionem incur
rit · sicut patet de ficu cui maledi
xit dñs eo q̄p solum haberet folia
non fructum Preciosum temp?
perdit · quod ideo preciosum di
xerim q̄p in breui hora promouē
te gratia possemus vemam grati
am a gloriam obtinere · Spiri
tuale lucruz negligit · vicia in se
colligit · iuxta illud puerbioꝝ ·
Per agrum hominis pigri transi
ui · et ecce totum repleuerant vr
tice a cooperuerant superficiem e
ius spine · per que vicia designā
tur · Item demones hospitio col
ligit · quod vt legitur patet per
eum qui exiens ab homine et re
diens inuenit domum vacantem ·
et assumptis septem nequioribꝰ

se ingressus hospitium possidebat
Vnde ber. Omnium temptatio
num cogitationum malarum sē
tima est ociū. quod accidie tan
quam species subalternat. Ex
bis ergo malis que accidiam con
sequūtur. merito qui sic cum mi
nus Di ergo filij licet tāquā here
des non peruemūt ad hereditatē
nec sunt filij ex hereditatis posse
sione. sunt tamen filij ex creati
onis conditione. De quibo dici
tur deu. Nonne ipse est pater tu
us q possedit et fecit et creauit te
Non enim vt ait apl'us qui ex se
mine sunt abrahe filij dei sunt. ḣ
cut sunt filij quos vocaut ad he
reditatis bonorem. sic sunt et filij
quibus seruauit dolorem Testā
te Job qui dicit Pater seruauit fi
lijs dolorem scilicet inferni Et q
a bi paternā hereditatem contēp
nunt dat de? pater eis bona tem
poralia vt saltem in his domis pa
ternum experiant affectum. qđ
bene signatū ē gen. xxv. vbi di
cit. Dederat Abrahā cūcta que
possederat filio suo Ysaac. filijs
aūt concubinarū largitus ē mune
ra. Q Sciendū āt q sicut
filij dilecti et electi vt supra patuit
quinq; a deo patre beneficia cōse
quūtur. sic econuerso filij repro
bi quinq; maleficijs immergūt
Est enim eorum vita sterilis.
status incorrigibilis. de? impla
cabilis. mors miserabilis. pena
terminabilis. Primo dico vita
eorum est sterilis. nihil enim fa
ciunt quod eis proficiat ad salutē
Nam si qua videntur fecisse in tē
pore non apparent in eternitate.
quia de his hic fructum et mercē
dem querunt et accipiunt. nec ad
beatitudinem ea ordinant. sed
vt aliquid pro eisdem hic recipi
ant desiderant Tales enim vt fre
quentius orant dominum pro bo
nis temporalibus vel alijs quib?
libet transeuntium rerū vtilitati
bus De quib? dicatur Jē. xxij.
Scribe virū istum sterilem qui i
diebus suis non prosperabitur.
De quib? etiā dicit Ysa. xxix.
Cum expergefactus fuerit va
cua est anima eius Item Sapiē
tie tercio Sapientiam et disciplī
nam qui abiicit infelix est et vacu
a est spes illorum et labores sine
fructu et inutilia opera eorum Item
psalmista Nichil inuenerunt om
nes viri diuitiarum in manibus
suis. Q Secūdo status eorum
est incorrigibilis Siue enim int?
per inspirationem. siue foris per
predicationem moneantur. siue
flagellis puniantur. siue prospe
ritatibus allicīantur. aduersitati
bus terreantur. non tamen a via
sua peuersa corriguntur. Vnde
prouerbiorum septimo Consīde
ra opera dei quia nemo possit cor
rigē que ille despexerit Quic
quid ei arcta tales agit nō mouet

affectus ⁊ si quis eis quicquaz loquitur videtur eis quasi ludēs loqui Quia vt ecclesiastica secū do dicitur · Pectator homo vita bit correctionem · ⁊ secūduz vo luntatem suam inueniet operati onem · Terdo deus talibus est implicabilis · eo q̄ petant ab eo quod nō est eis necessariū ad salutem · immo frequenter viden tur cōtraria postulare · Talib⁹ dicit deus Ysa · i · Ne offeratis vl tra sacrificium frustra · incensum abhominatio est michi · Cum ex tenderitis man⁹ vestras auertam oculos meos · ⁊ cū multiplicaue ritis orationes non exaudiā vos Manus enī vestre sanguine ple ne sūt · De quibus adhuc mala chie primo · Isti edificabunt ⁊ e go destruam · ⁊ vocabuntur ter mini iniquitatis ⁊ populus cui ira tus est dominus in eternum · Vn de Ihēremie · Noli orare pro po pulo hoc nec assumas laudem ⁊ orationem pro eis ⁊ nō obsistas michi · quia non exaudiam te · Et iterum · Si steterint moises ⁊ samuel coram me nō est anima mea ad populum istum · Eice il los a facie mea egrediantur · Vn de bernardus · Super rationalē ⁊ immobilem creaturam immo bilis vigilat seueriſſima animad uersio iusti iudicis iusto sed oc culto iudicio suo · reproborum nec diluens mala nec acceptās bona · insuper ⁊ corda indurans ne forte doleāt ⁊ resipiscant ⁊ cō uertantur ⁊ sanet eos · Et hoc ñ absq; eterna ratione · q̄ tāto for midoloſius ostat esse quantum i mobilius extat fixuz in eternita te Quarto hij filij reprobi mortem habebunt miserabilem · que bene miserrima dicitur · qui a per eam inciatur miseria infini ta · De qua dicitur Ysaie vicesi moprimo capitulo · Finitus est pulus · consummat⁹ est miser · defecit qui conculcauit terram · De hac miserabili morte potest accipi illud dictum Sophonie primo capitulo · Dies illa dies ire dies calamitatis ⁊ miserie di es magna ⁊ amara valde · De cu ius diei miserijs adhuc Drover biorum primo capitulo dicitur · Ego in interitu vestro ridebo ⁊ subsannabo cum vobis quod ti mebatis euenerit · cum irruerit ſ pentina calamitas ⁊ interitus q̄si tempestas ingruerit quādo ve nerit super vos tribulatio ⁊ angu stia · Quintum malefica reproborum est pena interminа bilis que nunquam vllo termino finietur · ad cui⁹ quidem pene p fundam miseriam replicandam nulla verba sufficiunt · Dicit em beatus Gregorius super illo ver bo beati Iob · Luet omnia que fe cit nec tamen consumetur · Per soluit in tormentis ea que hic in mundo illicita seruauit & sitieri a · flammis vltricibus traditus ·

Non enim in morte consumitur · quia si consumeretur vita moriẽtis cum vita etiam pena finiretur Sed vt sine fine crucietur viuẽs sñ fine in pena appellitur · vt cuius vita hic mortua fuit i culpa illic eius mors viuat in pena · Discat ergo Luet que fecit omnia · nec tamen consumetur qz cruciatur ⁊ non extinguit̃ · moritur ⁊ viuit · deficit ⁊ subsistit · finitur ⁊ sine fine est Hec solo fūt auditu terribilia · quantomagis passiõe ro hos miseros comitantur · Sed diceret aliquis de hoc profundo illud Job tercio · Quare ergo data est misero lux &c hoc est · Cur ad tam grauissimam miseriaz fūt creati &c Ad quod respondet non ego sed apl̃us ad Ro · viij · Sustinuit deus in multa patiẽtia vasa ire apta in interitum vt ostenderet diuitias glorie sue in vasa misericordie que p̃parauit i gl̃a Sed pergis vlterius ⁊ dicis illud Ezec · Non est equa via domini Non enim vt ait apl̃us ad Ro · vt alij sit remissio alij deberet esse tribulatio · sed ex equalitate i presenti tempore illorũ habũdãtia istorum inopiã supplere debet Ad quod respondet apostolus ad Romanos nono O homo tu quis es qui respondeas deo &c Nunquid dicit figmentum ei q̃ se finxit · Quid me fecisti sic &c Quam materiam cogitans clamauit in celum dicens · O altitudo diuitiarum sapientie ⁊ scientie dei q̃z incomprehensibilia sunt iudicia eius ⁊ inuestigabiles vie eius Quod cum non posset attingere subiunxit Ipsi gloria i secula seculorum amen ·

Eodem die sermo primus de euangelio · De tribus falsis ꝓphetis sciz mundo carne ⁊ diabolo · ⁊ de eoz fructibo

Sermo · lxxxij ·

Attendite a falsis ꝓphetis Mathei · vij · In ante habitis dixit dominus q̃ arta est via que ducit ad vitaz · ⁊ cur hoc fo̊et posuit mł̃tas causas nos impedientes post quas poit ⁊ istam · ac si diceret Quia etiaz falsi ꝓphete vos impediũt a profectu · In quibus verbis tria facit · Primo enim p̃munit nos vt a falsis ꝓphetis caueam? Secundo describit per quod ipsos veraciter cognoscamus Tercio notificat eoz uz effect? vt eos sequi contẽpnamus Primũ ibi Attẽdite a falsis prophetis Secundũ ibi Qui veniũt ad vos in vestimentis ouiũ Terciũ ibi A fructibus eorum cognoscetis eos · Dicit ille egregius doctor Hoecius de consolatione · Beatitudo est status ommium bonorum aggregatione p fectus · Que videlicet beatitudo

nusq̃z veraciter reperitur nisi in sū
mo bono quod est deus in quo ō
nia bona nō accidentaliter sed e
ssentialiter contmentur Deus ãt
ex ingenita boitatis sue dulcedi
ne hanc beatitudinem cupiens
communicare rationalē condidit
creaturam vt ad eandem beatitu
dinem participandaz ad regnuz
perpetuum peruemret. Que ne
pusillanimitate repercussa timi
da latitaret ac ad hoc summuz bo
num quod tam supra moduz vl
tra nos est peruemēdesperaret se
men naturalis desiderij introrsuz
humane natute indidit. per qd
homo velit nolit stimulatur exci
tatur vt ad istud sūmum bonuz
ad quod ac propter quod fruen
duz creati sumus peruemre festi
nemus. ¶ A Nos
vero tam ex culpa primoruz pa
rentum q̃z ex propriis pecatis
superadditis in affectibus nris
adeo debilitati sumus ac quodã
modo excecati vt illud summum
bonum nō efficaciter affectem?
nec ad id vt oportet peruemē cō
tendamus. Et licet tenuiter hoc
sūmum bonum appetamus tamē
in executione operis non effica
citer laboramus. Cuius causa est
Quia ad illam beatitudmem vo
cati tanquam sompniamus ac p
sentibus que se sensibus obiciūt
fortiter inhærem? Dmc iterum di
cit Boecā? de consolatione libro
tercio. Omnis mortalium cura
quam multiplicium studiorum
labor exercet diuerso quidem ca
le procedit sed ad vnum tamen
beatitudinis finem nititur peruc
nire. Illud autem est summum
bonum quo quis adepto michil
vlterius desiderarē queat. eo q̃ cū
cta intra se bona contmet. cui si
quid deforet summum esse nō po
sset Est igitur mentibus hominū
huius veri bom naturaliter inser
ta cupiditas sed ad gaudia fal
sa deuius error abducit. Quoruz
hominum et si caligantibus ocu
lis memoria summum hoc bonū
expetit sed velut ebrius domum
quo tramite reuertatur ignorat.
Nobis itaq̃ hoc summum bonū
sompniantibus tanquā cea offe
sis pedibus per deuia errantibus
ac debiliter hoc summum bonum
querentibus obiciunt se nobis
tres falsi prophete certatim nos
acclamantes ac falsse prophetan
tes. ac quodammodo importune
vim facientes atq̃ dicentes Hoc
est illud quod queritis. in no
bis est quod desideratis.
¶ Sunt autem hij tres falsi p
phete videlicet mundus. caro. ac
diabol?. qui igitur falsi prophe
te dicuntur ac nominantur quia
per suas falsas prophetias totuz
pene mundum deceperunt ac sibi
prochdolor attraxerunt. Mun
dus enim decapit. caro autem in
ficit. diabolus vero deceptos ac in
fectos interficit ad morte et naz

pertrahens. Et ideo dominus ab
bis tribo falsis prophetis nos cau
tos reddit dicens Attendite a fal
sis prophetis qui veniūt ad vos i
vestimentis ouiū. i. in simulatis
bonis Di tres falsi prophete to ta
die ad nos veniūt se nostris sen
sibo. affectibus ingerentes

TERTIO Primo ergo prophe
ta mundus videlicet tria falsa bo
na nobis obiicit. a proponit in q̄
bus summuz bonū nobis prophe
tat inquirendum. a per cōsequēs
consequendū. videlicet diuitias
potentiam. a gloriam. In quib?
tribo prophetando promittit fu
turū sequacibus summū bonum. p
quod indigentiaz repellant. a suf
ficientiam consequantur. Quaz
prophetias multi audientes. ve
rum qđ promittit credentes vadūt
. ommbus periculis corporis. a
anime se exponunt vt predicta
tria consequantur. sperant enim
vt eisdem indigentias suas abiiá
ant. a sufficientiā valeant adipi
sci. Ex huiz prophete persona di
cit sapie. ij. Venite fruamur bo
nis que sunt. a vtamur creatura
tanq̄z in iuuentute celeriter. non
est qui agnit? sit reuersus ab in
feris Et prouer. viij. dicit nob
mundus Mecū sunt diuitie. a glo
ria. a opes superbe Anima enim di
tutum multi. pauper āt proxio
suo odiosus erit Contra hunc p
phetam predicat nobis de? Luce
nono dicens Quid prodest homi
ni si vniuersum mūdum lucretur
anime autem sue detrimentū fa
at. Et illud Job. xx. Diuitias
quas deuorauit euomet. a de ven
tre eius extrahet eaz deus. Item
prouer. ix. Diuitie non p̄derunt
michi in die vltionis. Et idcirco
dicat p̄z Melius est modicum iu
sto super diuitias peccatoz mul
tas Vñ Eccā. Noli attendere ad
possessiones iniquas. a ne dixeris
est michi vita sufficiens in istis
Nichil enim est iniquus q̄z amare
pecuniam. Ideō hic falsus pro
pheta commendat potentiam di
cēs illud prou. xix. Diuitie ad
dunt amicos plurimos. Per hoc e
tiam allicere potētiam cupientes
laborās quod dicitur Job. xxv.
capi. Dei? potētes nō abicit cum
. ipse sit potens Econtra dñz p̄
dicat illud sapie. vi. Exiguo cō
cedit̄ mia potēte? āt potenter tor
mēta patient̄. Tercio hic falsus
pheta cōmendando predicat no
bis gl'am. dicens illud Job. Ci
cūda tibi decorē. a in sublime eri
gere. a esto glorios? a p̄ciosis in
duere vestibus. a ōnē arrogātē
humilia. Econtra p̄dicat nobis de
us illd Ie. xlix. Quid gl'aris in
vallibo? sed magis discite a me
qz mitis sū. a humilis corde Quia
deus superbis resistit humilibo āt
dat grām Nam de superborū glo
ria dicit Ozee. xij. Gl'am eoruz
in ignominiā cōmutabo IV Se
cundo? pheta caro videlicet tria

similiter nobis prophetat cum dans in eis summum bonum per que indigentias repellam? et sufficientiam habeamus · que sunt gula luxuria · et quecq; carnalis voluptatis dulcia · Ex cuius persona dicit sapientie · ij · Vemite et vino precioso et vngenti nos inpleam? et non pretereat nos flos temporis Coronemus nos rosis anteq; marcescāt · nullum pratū sit quod nō pertranseat luxuria nostra · nemo nostrum exsors sit luxurie nostre vbiq; reliquam? signa leticie nostre · Econtra predicat nobis deus Luce vicesimo · Videte ne grauentur corda vra in crapula et ebrietate · Et iteruz Ve vobis qui saturati estis quia esurietis Item Ve vobis qui nūc ridetis quia plorabitis et flebitis vos · Cuius preco apostolus viz clamat in publico · Si secundū carnem vixeritis moriemini · ad romanos · viij ·

Terćus propheta sez diabolus tria nobis prophetat · sez diuturnitatem viuendi · propositum cōuertendi · et in fine gratiam pemtendi · Prio prophetat diabol? filiis huius seculi diuturnitatem viuendi · immittēs eis illud regum vicesimo quod ait Jonathas ad dauid · Absit a te non morieris Tales enim semper sibi sompniant viuēdi diuturnitatem · dicētes intra se illud secundi Reguz Noli timere non morieris Danc prophetiam hic falsus propheta prophetauit ei qui dixit luce · xij · Anima mea habes multa bona reposita in annos plurimos · requiesce comede bibe epulare · Dixit autē illi deus · Stulte hac nocte animam tuam repetent a te · q autem parasti cuius erunt ? Cōtra hunc prophetaz predicat nobis deus illud ecā · v · Ne tardes conuerti ad dominum et ne differas de die in diē subito ei veniet ira eius et in tempore vindicte disperdet te · Dinc mat · xxmij · Vigilate quia nescitis qua hora dominus venturus sit · Et subiūgit Estote parati quia qua hora non putatis filius hominis veniet · Et hoc ē qđ ait apłus prima ad thes · v · Ipsi frēs diligent scitis qz dies dñi sic fur ita i nocte veniet · Cum enim dixerint pax et securitas tunc repentin? eis superuenier interitus sicut dolor partu rientis et non effugient · Secundo prophetat propositum cōuertendi · Ac si dicat · Fac vt libet et vtere creatura quasi in iuuentute celeriter · aliquando enim conuerteris et tunc omnia remittent? Cuius contrarium consulitur puer · iij · Ne dicas amico tuo vade et reuertere cras dabo tibi cuz statim possis dare Dī Ysa · lvi · Et erit sicut hodie sic et cras et multo amplius · Quod est dicere Cras minus conuerti poteris qz hodie · Juxta illud · Qui non est hodie

cras nnnus aptus erit Vnde pro
uer·xxij· Ne glorieris i crastmū
ignorans quid superuentura pa
riat dies · Tercio pbetat dia
bolus in fine gratiam penitendi·
mittens cordibus hominz · de
us est misericors spero vt in fine
me non derelinquat · Contra qđ
predicat nobis deus ecā·v· De
pciatu peccatoruz noli esse sine
metu· nec adjcias peccatum su
per peccatum ⁊ ne dicaſ Miserati
o dei magna est mltitudinis pec
catorum meorum miserebitur Mi
sericordia enim ⁊ ira ab illo áto
pximat ⁊ in pccōres ſspiát ira il
lius Si āt qđ sperat consequitur
pcā cumulat supra modum que
sine pena nullatenus remittunt·
Quod intuens pſ dixit Dii i po
tentatibo octoginta anni ⁊ am
pli? labor ⁊ dolor · Contra hunc
pbetā ones eius pbetias impro
bando dicát nobis deus illđ Usq
ie·xxxvi · Que est ista fiducia
qua confidis · aut quo consilio à
fortitudine rebellare dispomſ ?
Super quem habes fiducam q
recessisti a me? Ecce confidiſ sup
baculum arūdineum cofractum
istū· cui si innixus fuerit homo i
eā Sic pharao rex egipti ōmbo
trabit in manū eius ⁊ perforabit
qui confidūt i eo E Cōtra
hanc pbetiā finalis penitētie di
át aug? · Si vis ee securus age
penitentiam duz potes · periculo
sissimuz est enim agere penitenti
am in extremis Vnde bernardus
super hoc verbo · Non congrega
bo conuenticula eorū de sanguini
bus sic dicát Vt quid dissimulāt
homines in vita sua agere penitē
tiam ⁊ de extrema presumunt cō
fessione · quō sub vnius hore mo
mento reuocari posse existimant
ōnia animie membra que per con
cupiscentias ⁊ desideria malā p
totum mundum sparsa sunt ⁊ di
stracta? Nō dico ait dominus qn
aliquos tales saluare potens sum
omnia in momento in ictu ocul
reuocare · ⁊ spiritum sanctuz qui
nō mō vbi vult spirat sed ⁊ quā
do vult spirat illam eis ispirae pe
nitentiam ⁊ conpunctionem cor
dis quam vix alij diuturno lon
gi temporis exercitio assequunt
quēadmodum dedi latromi · sed
dico vobis Non congregabo con
uenticula eorum de sanguinibus
Hoc est qui in sanguinibus per
durant · non magnas tahū multi
tudines congregabo In omni ei
scriptura canonica vnum tantuz
inuenies illa confessione saluatū
videlicet latronem · ⁊ hoc hora do
minice passionis quando nō inue
nebatur tanta fides in israhel
V Sequitur secundum princi
pale scilicet qui veniunt ad vos
in vestimentis ouiuz ⁊ cetera Que
videlicet sententia quomodo pre
dictis tribus prophetis pertinen
ter conuenat sic est subtiliter itel
ligenduz Nam predicti pphete

facietenus inspecti cum sua oblectamẽta offerunt aliquid vidẽtur habere dulcedinis · ⁊ hoc ẽ vere in vestimentis ouium · Cuz autem experimento cognoscim? q̃ ea que offerunt non habent sufficientiam ⁊ tam ad culpam q̃z ad reatum sunt obligantia · sic intrinsecus hoc est in conscientia sunt lupi rapaces · Considerãtes enim q̃ ea que predicti tres prophete exhibent momentaneam habeant delectationem · ⁊ eisdem gustatis eterne incurrim? pene obligationem · intus hoc ẽ in conscientia erunt lupi rapaces? deseuientes ⁊ mordentes grauiter conscientiam · Que duo scz delectatio ⁊ pene obligatio vna tanguntur sententia prouerbiorum vicesimotercio vbi dicitur · Cui ve cuius patri ve cui rixe cui fouee cui fine causa vulnera cui suffusio oculorum Nõne his qui morantur in vino ⁊ student calicib? epotandis ? Ne igitur intuearis vinum cum flauescit ⁊ cum ẽplẽduerit in vitro color eius In quibus verbis ostenditur delectationis oblatio Sequitur Ingreditur blande · In quo ostenditur oblate delectationis degustatio Et sequitur · Sed in nouissimo mordebit vt coluber In quibus intelligitur pene obligatio · Vnde de hys tribus prophetis dicit Augustinus Mundus promittit transitoriam sublimitatem · caro momentaneam voluptatem · diabolus eternam calamitatem In quibus verbis subtiliter consideratum ostenditur quomodo in vestimentis ouium veniunt ⁊ quo modo sint lupi rapaces · Nam in mundane sublimitatis exhibitione · carnalis voluptatis delectatione · demonuz perswasiõe veniũt in vestimentis ouium · sed in conscientie obligatione ⁊ eterne pene afflictione sunt lupi rapaces

Sequitur tercium principale ex fructibus eorum cognoscetis eos · Quẽnduz ergo q̃ tria mala tanquam tres fructꝰ sequaces illorum prophetarum consequuntur · Nam bona que promittunt sunt insufficientia · nõ permanentia · eternam pene infligentia · Quod est dicere · Bona que mundus caro diabolus afferunt non sufficiũt · debolus afferunt non sufficiũt · beficiunt · ad mortez eternam interficiunt · Quod per ordinem videamus ⁊ primo de primo

Quod ergo omnia que promittit et exhibent mũdus caro ⁊ diabolus ita sint insufficientia patet q̃ salomonem qui nõ per suaz sapientiam sed per experientiã quaz habuit in seipso Ecclesiastes dicendo dicit · Edificaui michi domos · ⁊ plantaui michi vineas · feci ortos ⁊ pomeria · congregaui michi argentum ⁊ aurũ · substãtias regum ⁊ prouinciarum · feci michi cantores ⁊ cantatrices ⁊ de

licias filiorum hominum ⁊ supergressus sum opibus omnes qui ā me fuerunt in hierusalem. Sapientia quoq; perseuerauit mecū ⁊ omnia que desiderauerunt oculi mei nō negaui eis. nec prohibui cor meum quin omni voluptate frueret ⁊ oblectaret se in his que paraueram. Cunq; conuertissez me ad vniuersa opera que fecerunt manus mee ⁊ ad labores in quibus frustra sudaueram. vidi in omnibus vanitatem ⁊ afflictionem animi ⁊ nichil permanere sub sole In quibus omnibus ⁊ eorum insufficientia ⁊ q; cum hoc non sunt permanentia designat Et hoc est qđ ait saluator Quid p̄dest homini si vniuersum mundum lucretur anime autez sue detrimentum faciat. De hac materia pulchram ponit quidam sententiam dicens. Si fortuna fauēte omniꝰ mundi substantia ad vnum hominem confluereret. mox cupiditatis sue lege qua in rebus caris non habita pre habitis esurire. pro nō habitis habita fastidire solebat. mox omnibus quetis et contentis tandem ad ipsum proculdubio curreret qui solum deesset omnium deus. Porro ibi quiesceret Quia sicut ātra nulla acquisitio quietat ita vltra nīla inquietudo sollicitat. diceret q; pro certo Michi adherere deo bonum est. Causa autem huius insufficientie hec est. quia anima ad imaginem et similitudinez dei gloriosi creata est. et ideo eam nichil replere potēt nisi ipse deꝰ gloriosus. Secundo nō solum fūt insufficientia sed et ato transeuntia. aut enim nos oblectamenta huius mundi deserimus. vel illa a nobis transeunt. De nobis nanq; dicit Job. Homo natus de muliere breui viuēꝰ tempore repletur multis miseriis Qui quasi flos egreditur et cōteritur et fugit velut vmbra. Ite sapientie quinto capitulo dicitur Sic et nos nati continuo defimus esse Cui concordat prophe ta. Mane floret homo et statim transit et vespere dēdit et arescit. De rebus autem dicitur sapientie sexto. Spes impiꝰ quasi lanugo que a vento tollit. et tanquam spuma gracilis que a procella dispergitur. et tanq; fumꝰ qui a vento diffusus est. et tanquaz memoria hospitis vnius diei pretereuntis Gregorii dicit In rebus diu manere nō possum. q; a aut nos illas deserimus morie do aut ille nos viuētes deserūt pereundo De q̄ dī Job. xxi. Quare ipsi viuūt sublimati sūt ꝺ forta tiq; diuitijs ? Semē eoruz p̄manet coram eis. propinquoꝝ turba et nepotū i conspectu eorum Domꝰ eoꝝ secure sūt et pacate et nō ē virga dei sup eos Bosꝰ eoꝝ cepit et nō abortiuit. vacca pepit

v

et non est puata fetu suo · Egre diuntur quasi greges paruuli eorum ⁊ infantes eorum exultant lusibus Tenent timpanū ⁊ áthara ⁊ gaudent ad sonitum orgai Ducunt in bonis dies suos ⁊ in puncto ad inferna descendunt Item Eccā · v · Dedit ei deus diuitias ⁊ hec est pars illius · Hec cūdo idem patet de pphēta carmi de cuius īsufficientia eccā · l · Non saturatur oculus visu nec auris auditu impletur Quod etiam ñ sit permanens dicatur Aggei primo · Rō qui congregauit mercedes misit eas in saccum pertusum Rō etiā mortem inferat dicit saluator Luce vi · Ve vobis qui saturati estis quia esurietis Tercio id patet de tercio propheta qui in ōmibus suis promissi mendax iuenitur · De quo propheta dicitur Job · viij · Ille homicida est ⁊ in veritate non stetit quia veritas non est in eo Cum mendacīū loquitur ex propriis loquitur · quia diabolus mendax est ⁊ pater eius Quia ergo salus non inuenitur in his que promittunt hi prophete · ideo prophetijs eorum nulla est fides penitus adhibēda

℣ De eodem sermo secundus De malis que proueniunt ex ꝓpria voluntate ⁊ de voluntate dei que fit

℣ Sermo · lxxiij ·

Qui facit voluntatē patris mei qui in celis est ipse intrabit in regnum celorum Mat · vij · In diuersi diuersa legimus ⁊ etiam in diuersis exercitijs generib⁹ diuersos sanctos ad regnum celoꝝ legimus peruenisse In verbis propositi vna nobis via proponitur in qua omēs vie ad regnum celorum tendētes plenissime includunt · quod ē diuine voluntatis operatio · i qua secure ad regnum currim⁹ si dei voluntatez non declinantes ad dextram nec ad sinistram in omnib⁹ faciamus In verbis ergo propositis hortatur nos dominꝰ ad suā voluntatem faciendam · quod si sane mentis essem⁹ facillime nobis esset persuadenduz · quāto enim perfectius eius feceri⁹ voluntatē tāto veri⁹ nostrā ꝓficiam⁹ vtilitatem Quod considerās prophēta dixit Dñe doce me facere voluntatez tuam quia deus meus es tu Apl⁹s Non cessamus pro vobis orare postulantes vt impleamini agnitione voluntatis dei Occasione igitur propositi thematis tria per ordinem sunt dicenda · Primo de ꝓpe voluntatis extirpatione Secūdo de ꝓmij diuine voluntatis facte promissione Tercio de diuine voluntatis iustructiōe Ad detestationē ergo ⁊ perōis ad extirpationē ꝓprie voluntatis aliq̄ tāgam⁹ Prīo dicem⁹ de prope voluntatis descriptiōe · Hec

de malo culpe Tercio de malo pe
ne ¶ O Dño ergo ber. pro
pria voluntate describit sic dicēs
Propria voluntas ē que nō est cō
munis cū deo et hominibus ꝫ nra
tñi. quādo quod volum? non ad
honorē dei nec ad vtilitatē pxio
rum volumus. sed satisfaciamus
propriis nostris motibus animo
rum. Cui ctraria rā frōte ē cari
tas q̄ nō querit que sua sūt sed a
liorū Quā adhuc describit aug?
sic dicēs Propa voluntas ē infla
ta pſūptio qua iudiciū nostrum
pferim? alieno. De qua dicit
puer. xxix. Puer qui dimittit
ꝓprie voluntati confundet mrem su
ā. Et iō ab illa prohibem ecā.
xviij. Post concupiscentias tu
as non eas et a voluntatibus tuis
auertere. Quia vt ozee. x. dicit
Cōfundet ē israhel in voluntate sua
¶ O De secūdo āt scz ma
lo culpe sciendū q̄ quatuor ma
la exꝓpa voluntate pullulāt Quo
rū primuz est q̄ omnia bona ex
ꝓpa voluntate facta licet de per se
de genere sint boni simpliciter tñ
non sunt bona. Vnde ysa. lviij.
dicit dñs Ecce in die ieuinij vrī
inuenīt voluntas vestra Nunquid
tale est ieiunium quod ego elegi
affligē hoiem per diē aiaz suā
Et subiungit Ecce ad lites et cō
tentiones ieiunatis et percutitis
pugno impie. Nūquid istud vo
cauī ieiunium et diem acceptabi
lem dño Ecce ieiumū ē de p se
de genere boni et tamē exꝓpa vo
luntate factum simpliciter non ē
bonum. Qd exponens ber. dicit
Non sapit deo ieumium meū q̄
non obedientiam sed vicium sa
pit proprie voluntatis Vnde sub
iungit Ego autem non soluz hoc
de ieiumio nostro sed et de silentio
de vigilijs de oratione et de omni
obseruantia monachi vbi iuemi
tur voluntas sua idipsuz sentio.
mimme prorsus obseruātias illas
et si bonas in se inter virtutes cen
fuerim deputādas Grande ergo
malum est propria voluntas q̄
fit vt bona tua non sint bona
¶ Secunduz malum ex propa
voluntate proueniens est pec
catum scandali. De quo dicitur
Ysaie quinquagesimo septimo
Auferte offendiculum de via po
puli mei. De quo dicit apostol?
prima ad corinthios octauo ca
pitulo Videte ne forte licentia ve
stra offendiculum fiat infirmis
Et subiungit. Qua propter si e
sca scandalisat fratrem meum
non manducabo carnes in eternū
ne fratrem meum scandalisem.
De quo etiam scandalo dicitur
Mathei decimo octauo capitulo
Qui scandalisauerit vnuz de pu
sillis istis qui in me credūnt expe
dit ei vt suspendatur mola asma
ria in collo eius et demergatur in
profundum maris. Vnde ita
dicit beatus Bernardus. Vnde
sunt scandala nisi q̄ propriam

sequimur voluntatem temere qđ
volumus in corde nostro diffnn
entes · si quo mõ id phiberi con
tingat aut impediri cõtinuo in i
patientiam ⁊ murmurationem ⁊
in scandalum ꝓmi sumus ¶ Et q̄
maior superbia q̄z vt vn⁹ homo
toti cõgregationi iudiciũ suum p̄
ferat tanq̄z ipse solus b̃eat spm̃
dei ¶ Terciũ malũ ex propria
voluntate puenies in eo cõsistit
q̄ a communi participio seiuuc
tis ⁊ abscisi nosmetipsos priuam⁹
communi bono quo per coniunc
tionem ⁊ vnionẽ esse participes
deberemus De quo ber · Propaz
volũtatem deserentes nihil amitti
mus sed ⁊ lucramur plꝰimum cõ
mutãtes illam in meli⁹ vt cõis fi
at · ptícipãtes ex eo aliorum bõa
a quib⁹ nos per eam tãquam ari
dum mẽbrũ ⁊ inutile sẽparamur
¶ Quartũ malum ⁊ maximuz
ex ꝓpria voluntate puenies in e
o consistit q̄ cõtraria est ipsi deo
quem impugnare videtur · De q̄
ber · Propa volũtas quo furore
dñm maiestatis impugnet audi
ant serui proprie voluntatis Pri
mo enim subtrahit semetipsam ⁊
subducit se eius dñationi · cui tã
quã auctori seruire debuerat cuz
efficatur sua · sed addit adhuc ·
Et q̄ntũ in se est õnia q̄ dei sunt
diripit atq̄z tollit Omnino enim
vellet deum peccata sua aut vin
dicare non posse · aut nolle · aut e
a nescire Crudelis plane ⁊ omni
no execranda malicia · que dei sa
pientiam potentiã iustitiaz peri
re desiderat Quintũ malũ ꝓprie v
lũtatis est malum penẽ · hoc est
dampnatio pertrahẽs ad infernũ
De quo malo ber · Quid odit de
us aut quid punit preter propri
am voluntatem ⁹ Cesset propria
voluntas ⁊ infernus nõ erit ¶
Extirpata propria volun
tate nunc dicendum est de premi
i diuine voluntatis facte assecuti
one · Sunt autem tria maxima
premia nobis promissa · omniz
videlicet petitionum nostrarum
fructuosa exauditio · diuine fa
miliaritatis gratiosa exhibitio ·
celestis regni gaudiosa introduc
tio De primo Job · ix · Si quis
cultor est dei et volũtatem eius
facit hunc exaudit De secundo
Mat · xij · Qui fecerit voluntatez
patris mei qui in celis est ipse me
us frater soror et mater est In q̄
bus diuine familiaritatis gratiã
nobis repromittit Vnde ber̃ · O
amantissime fratez vnde nobis q̄
non confunderis · si dedignaris ·
nos tam viles vermiculos vocare
fratres · patent viscera tue dulce
dinis insignia in vocabulo fratris
Hanc autem xpi fraternitatem
tunc consequimur quando per
conformitatem voluntatis sibi ve
raciter adheremus · vt qui longe
distamus per culpam per volun
tatis similitudinem prope simus
De terão est verbum in presenti

propositum scilicet Qui facit vo
luntatem patris mei qui in celis
est hic. Dmc matthei vicesimo di
citur. Voca operarios et redde illi
mercedem Ac si dicat. non bis q̃
operantur. sed qm operantur dei
voluntatem dabitur merces reg
ni dei. Cui consonat Psalmista
qui cum quereret a deo dicens.
Domine quis habitabit in taber
naculo et cetera. accepit diuinum
responsum. Qui ingreditur sine ma
cula et operatur iustitiam.

Sequitur tercium pri
apale scilicet diuine voluntatis
instructio Cum enim dicatur in
themate qd solum hij qui opere fa
ciunt dei voluntatem ad regnum
perueniunt dei necessariuz erit vt
dicatur in quibus dei voluntas cõ
sistit. Vult ergo deus vt eius vo
luntatez in sex exercitijs comple
amus in quibus dei voluntas no
bis est proposita i scriptura Vo
luntas enim dei est vt fidem veram
teneamus. dona dei fideliter con
seruemus. dona perdita recupe
rem?. proximos bono exemplo
edificem?. vt simpliciter ambule
mus. vt nos sanctificemus.

Primo vult deus vt veraz fi
dem habeamus. Dicit enim apo
stolus ad hebreos vndecimo Si
ne fide impossibile est quenquaz
deo placere Oportet enim credere
accedentem ad deum quia est. et
ideo voluntas dei est vt veram fi
dem tanquaz fundamentum sine q̃
nullum edificium stare poterit se
quentibus exercitijs supponam?
Nam vt ait gregorius Non vir
tutibus quibuslibet venitur ad fidē
sed fide pertingitur ad virtutes
Job. sexto capitulo. Dec est vo
luntas patris mei vt omnis qui
videt filium et credat in eum ha
beat vitam eternam. Quod v ti
qz de fide dictum est caritate et o
pere informata Sicut enim vita
hominis ex motu et calore cogno
scitur. sic vita fidei ex motu bo
norũ operum et calore caritatis p
batur. Secundo voluntas
dei ẽ vt dona que de sua bõitate
accepimus diligentius conseruemus. ne de ingratitudine graui?
iudicemur. Licet autem multa et
innumera beneficia a deo recepi
mus que omnia conseruare hono
rificum esset. maxime tamẽ vo
luntas dei hic intẽta est vt donũ
in baptismate nobis collatuz sci
licet puritatem cuz diligentia cõ
seruemus. Vnde Johannis sex
to capitulo. Dec est voluntas e
ius qui misit me patris vt omne
quod dedit michi non perdam.
Vnde Job. xxij. Saluabit ĩnocens. saluabitur autem in mundi
cia manuũ suarum Ruia vt pũ.
xxij. dr̃ Qui diligit cordis mun
diciam aicũ hẽbit regẽ Tercio dei voluntas ẽ vt si dona
dei perdidim? p dignos fruct?
penitentie recuperemus. Quod
otigit si emẽdatio satisfactionis

equo ponderé commẽsuretur cul
pe Hec autem commensuratio de
o potest tripliciter exhiberi· Est
enim equus pondus triplex· cog
nitionis· satisfactionis· exhibiti
onis Cognitionis vt sine dissimu
latione sine excusatione delictus
nostrum tantum cognoscamus
quantam culpam estimam? Sa
tisfactionis vt equo pondere ipsã
equemus cõmissionẽ a cognitiõi
De qua ponderis equalitate dici
tur deu· v· Pro mensura peccati
erit a plaga modus Exhibitio
nis vt quales nos int? inuenim?
vtpote viles a abiectos · tales
nos foris quantum i nobis est ho
minibus ostendam?· vt fiat quod
Ysaie dicitur Equalis ponderis
fiant omnia· Vnde bernardus·
Tu teipsum preciaris in secreto
cordis tui apud temetipsum tru
tina veritatis ponderat? a foris
alterius precij mentiens maiori
precio te vẽdis nobis q̃s a veritã
te accepisti· Time deum a noli
hanc rem pessimam facere· vt quẽ
humiliat veritas extollat volun
tas hoc enim est pugnare contra
deum Dicit Leui· xxvij· Equus
iudicium sit inter vos Item Pro
uer· xi· Pondus equus volũtas
eius ℣ Quarto volũtas
domini est vt bono exemplo no
stros proximos edificem? Iste
enim est ordo ordinate caritatis
vt homo primus sibiipsi prouide
at· deinde proximo intendat· quã
formam nobis saluator proposu
it in seipso De quo dicitur actu
um primo Cepit ihesus facere a
docere· primum facere quod in se
ipso fuit· deinde docere alios Hic
apostoli primus facti fuut disci
puli salutiprie intendentes· dei
de facti fũt apostoli alios suis do
ctrinis a predicationib? promo
uentes· De hac voluntate dei di
citur prima petri secundo Dec ẽ
voluntas dei vt benefacientes ob
mutescẽ facias imprudentiũz ho
minum ignorantiam Et nota q
in proximorum edificatione tria
bona tanquaz tres rami pullulãt
a relucent· scilicet dei glorificati
o· edificati hominis promotio· e
dificantis premiatio ℣ Quin
to voluntas hominis est vt in omi
bus operibus nostris simpliciter
ambulemus· Quod tunc facim?
cum omnes affectiones interio
ris hominis? a omnes partes exte
rioris hominis sine plica resistenti
e vniformiter deo intendunt· vt
non sint in eis scismata· De hac
hominis voluntate dicit prouerbi·
xi· Voluntas domini est in his q
simpliciter ambulant ℣ Sexto voluntas dei est sanctifi
catio nra in qua hominis voluntate
non soluz predicta sed omnia sa
luti necessaria includuntur Hẽ
dum autem q sanctum idem est
qd mundum· firmum· sanguine
tinctum· significans q sãctitas
ẽ pliã genẽi hominũ tres effcũs

inducunt. In eo enim q̄ sanctū idem est qđ mundus respiat virgines que pre ceteris homis debent mundiciam custodire. In eo enim q̄ sanctum idez est qđ firmū respiat confessores qui in fudore a labore mactati firmam debent deo perseuerantiam exhibere In eo vero q̄ sanctum idem est q̄ sanguine tinctum respiat martires qui proprio sanguine tincti se deo offerunt rubricatos. De hac domini voluntate dicat apostol? prima ad Thessal. quarto. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra. In his enim sex exercitijs sancti erimus per omnia. per que cōformabimur ei quantum possibile est qui dicat nobis? leuitico. xx. Sancti estote quia ego sanct? sum. Ad quam sanctitatem nos perducat sanctus sanctorum qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

¶ Dominica nona sermo de epistola q̄ deus quinq; modis ē nobiscum a qualiter moderatur tribulationes nostras a de vtilitate tribulationis.

¶ Sermo. lxxmj.

Fidelis deus qui non patietur vos temptari sup id qđ potestis sed faciet cum temptatione prouentus vt possitis sustinē. prima ad cor. primo. Dicit gregorius Alta a inconprehensibilis spūs sancti gr̄a cum luce sua nostras irradiat tēptatiōes. aduersas modificat. vt simul multe nō veniant. a tā tummodo que ferri possunt illustratam iam a deo animam tangant vt deinde tactus sui ardore nos crucient sed perfecto icēdio non exurent Dicturi exigente p posito themate de tribulatiōe tria tangemus per ordinem. Primo de dei fouentis a ptegentis in tribulatione positos fidelitate Secō de tribulationis moderata q̄ntitate Tercio de sufferētiū vtilitate Prim ibi Fidel? de? Secōm ibi Qui nō patiet? vos tēptari sup id qđ potestis nē? Terciū ibi Dz faciet cū tēptatiōe nā ¶ Licet ita q̄ deus fidelis sit in ombus vijs eius singulariter tam eius fidelitatem experimur in tribulationibus. quam specialiter deprehendimus quinq; figmis. Primo deus est nobiscum in omni tribulatiōe comportando Secundo aut deus in ommibus est nobiscū cū su aptectiōe Tercio i merito psecuatiōe Quarto i tribulationū liberatiōe Quito i tribulationuz solatiōe In q̄b? ōmib? mirā suā fidelitatē a supra moduz maximā expiñ ¶ Hec resumētes dicim? q̄ de? prio ē nobiscuz in omni tribulatione vt id quod patimur nobiscum portet. Qui enim essemus nos aut que fortitudo nostra vt patient agēmus

ꝛ pondus tribulationum nostra
rum portaremus ꝯ Sed ipse con
iunctus nobis nobiscum portat
Vnde deuter. i. Portauit te domi
nus deus tuus quomodo portare
solet homo paruulum in sinu suo
Item Oze. xi Ego quasi nutri
effraim portabā eos in brachijs
meis ꝛ nescierūt q curarem eos
Vnde ber. Domine da mihi sem
per tribulari vt mecū sis mecum
labore Melius enī est tecum tri
bulari q̄z sine te in huius mundi
vanitatibus gloriari. Vnde de ā
thomo legit qui multū castigat
dixit Bone ihesu vbi eras quare
non a principio affuisti vt sana
res vulnera mea. Qui respondit
Tecum eram Vnde in actib legit
q saluator dixit Saule saule
quid me persequeris Sciēdēs
q in eis ꝛ cum eis tribulabatur
Vnde per Ysai. xlvi. dicit domi
nus Ego portabo ꝛ saluabo De
hac dei fidelitate dicit Ecā. nn.
In temptatione muētus est fide
lis. V Secundo nobiscum est
deus protectione sua fideli nos
protegens ꝛ defendens. ne super
id quod possumus aliquid patia
mur. Et hoc est quod in ppositio
themate dicitur Fidelis deus qui
non patietur vos temptari super
id quod potestis. Et hoc est qđ
dicit p. In multitudine vtutis
tue mentientur tibi inimici tui.
Vnde genesis. xlnn. dicitur Im
ple sacos eoꝝ frumento quātū
possūt capere. Omnis itaq tribu
latio nostris est viribus commē
surata. quaz deus in tribulatiōe
nobiscum existens moderatur.
vt nūquā plus q̄z possumꝰ suffe
ramus Aug Tantum permittit
temptari quantum tibi protest
ꝛ quantum poteris sufferre Dic
Potū dabis nobis in lacrimis in
mensura. Quod statim expont
Aug Vires tue sunt mensure tri
bulationis V Tertio nobiscuz
est deus in meritorum conseruatiō
one. ita vt de omnibus meritis q̄
per tribulationū tolerantiaz com
portam nec capill cadat in ter
ram Quod aperte pmittit nobis
deus Cant. vij. Omnia poma vi
lecte mi noua ꝛ vetera seruaui ti
bi. Per fructus pomorum deno
tans fructus meritoruz De hac
fidelitate cōseruationis dicit per
p. Custodit dominus omnia o
ssa eorum vnuz ex his non conte
retur Ossa vocans merita que du
ris passionibus comportamus.
Vnde Apo. iij. Seruasti verbū
patiētie mee ꝛ ego seruabo te ab
hora temptationis Ac si diceret Qui
a tu seruasti patientiam quā mā
daui Deo ego seruabo te i tribu
latione vt iuraui. De hac conuer
satione dicitur Prouerbi. xvij.
Gratiam hominis deus quasi pu
pillam conseruabit V Quarto nobiscum est deus in tri
bulationum liberatione. Est enī
ōm certo certū quia nō deliquet

latur nos i omm tribulatione no
stra Ex his quinq; causis quib⁹
deus in tribulatiomb⁹ nostris ẽ
nobiscum reuera pz · quia fidelis
est deus De quo dicit ecā · vij ·
Amico fideli nulla est compatio

Secūdo dicẽd est de
tribulationis moderata quātitate
In qua itez vt supra mira dei su
per nos reluceat benignitas · in eo
q; tāta cura sibi est de nobis vt
nostras passiones moderetur a re
gulet ne q̄d vltra q̄z possum⁹ suf
fe̊am⁹ Hāc ed̄ q; de⁹ saluti nrē iui
gilās t̄bulatiões nrās t̄plicāt mo
de aīe scz ꝑm culpa z magnitudi
nem · virtutis fortitudinem · sta
tus altitudinez Primo dico com
mensurat de⁹ tribulatiões nās sē
cūdū culpa z magnitudinē vt q̄
mlta omisit faānora grauis tribu
let De qua mensura dicit deute ·
xxv · Pro mēsura peccati erit mo
dus plagarum De qua mensura
dicitur adhuc · nij Regum octa
uo Percussit dauid Moab a mē
sus est eos fumiculo Moab inter
pretatur a patre genit⁹ · signās
peccatum quod gemitū est a pa
tre diabolo · De qua mensura di
citur apocalipsis decimo octauo
capitulo · Quantum glorificauit
se in delicijs tantuz date ei de toz
mentis · De hac mensura dicitur
Job decimooctauo capitulo · A
quas appendit in mensura Aqua
rum nomine tribulationes vocās
Secundo mensurā tribulationuz

im finem · ꝫ aliquando nos liberat
de omni angustia Omnem enim
tribulationē quaz deuota sufferi
mus sequitur liberatio Liberat āt
tripliciter vel dans vtutem volū
tarie sufferendi · vel consolatiōe
ipsam tribulationē muniēdo · vel
liberat temptationis materiaz ple
narie auferendo Quod autez ab
omni tribulatione homines liberā
t̄ pz multipliciter per scripturam
Dicit enī Thobie · iij · Hoc ꝑ cer
to habet ōnis qui colit te q; si vi
ta eius in probatione fuerit libe
rabit · a si in correctiōe fuerit ad
misericordiam peruenire licebit ·
Dīc ꝑ⁹ Multe tribulationes iu
storū a de his omnibus liberabit
eos dñs? Item sapie · xij · Tu
es qui liberas ab omni malo · ꝑ
quod dicit dñs? Jere · v · Ne ti
meas a facie eorū q; ego tecū suz
vt eruam te dicit dominus Quin
to nobiscum est deus in tribulati
onum cōsolatione · quod contin
git cum ni tribulationib⁹ positi
alternis consolationum vicibus
cōsolamur De hoc dicit ꝑ⁹ Secū
dum multitudinē dolorū meorū
in corde meo consolationes tue le
tificauerūt animaz meam Cui cō
sonat illd apli · ij · ad cor · primo
Sicut habundant passiones cri
sti in nobis · sic a consolationes
Dīc mat · v · Beati qui lugent
qm ipi cōsolab⁹ūt Et · ij · ad cor ·
primo Benedictus de⁹ a pater dñi
nri ihu cristi qui · vsq; qui conso

exhibet deus secundum mensurā
virtutis ⁊ fortitudinis eius qui
patitur tribulationem. Vnde q̄
bone voluntatis est propter de
um desiderans tribulari vt dicat
in orationibus suis. Proba me
deus ⁊ tempta me vre renes me
os ⁊ cor meum. Et iterū. Corri
piet me iustus in misericordia ⁊
increpabit me. Dic talis ad sui
ipsius promotionem ⁊ ad cumu
lum meritorum dispensatiue se
cundum mentis constantiam et
anime fortitudinem tribulatiōes
recipit plus ⁊ minus. De qua mē
sura dicatur Iudith. vij. Ad mē
suram dabatur populis aqua co
tidie Tercio moderat deus tribu
lationes nostras secundū statū
altitudinem. quia quanto quis
est sanctior tanto interdum gra
uius tribulatur. Et quantum ho
mo proficit in gratia tantum cre
scit in eo tribulatio. Quod pul
cre figuratum leginus ezechi. p̄
mo vbi dicitur Cum ambularēt
animalia ambulauerunt pariter
rote iuxta ea. ⁊ cum eleuarentur
animalia de terra eleuabantur si
mul ⁊ rote Quocunq; ibat spi
ritus illuc eunte spiritu ⁊ rote sīl
leuabantur sequentes ea. Quid
per rotas nisi tribulatio quid per
spūm nisi spiritualis vita designa
tur? Rote ergo spiritum quocū
q; ierit sequuntur cum tribulati
ones ad statum hominis mensu
rantur. Gregorius Quanto qs
altius profecerit tāto in hoc mū
do muenit quod durius portet.
quia cum a presenti seculo men
tis lumine delectatio deficit eius
seculi aduersitas crescit. Ro

Sequitur tercium principa
le dicere videlicet de tribulationis
vtilitate. quam ⁊ si nulla lingua
explicare sufficiat eo q; infinita
bona tam i presenti q̄z in futuro
ex tribulatione hominem conse
quantur. aliquid tamen de his
bonis depingemus ne hanc mate
riam tacite transeamus. Sciēn
dum ergo q; perfectionem vite
spiritualis nemo attingere pote
rit nisi tribulationibus promoue
atur Deo ex eius vtilitates pos?
per quas in presenti ad perfecti
onem vite ⁊ in futuro ad supre
mum cumulum meritorum homo
feliciter promouemur Primo ei
ficit tribulatio vt ad dominum cō
uertamur. Secundo vt a mundo
auertamur Tercio vt a malis de
fendamur. Quarto vt in bonis
promoueamur Quinto vt in tri
bulationibus consolemur. Sex
to vt in celis coronemur vel pīmi
emur. Primo dico tribu
lationes efficiunt vt a peccatis cō
uertamur. Cū enim peccatorum
dulcedo per tribulationum amā
ritudines permisceat tūc primum
cognoscim? q; nulla ē sufficiētia
in peccatis. ⁊ cognito statu ad de
ū auertim peccā integraliter relinquē
tes Ad ozee. ij. pulcherre declarat

vbi ex persona peccatorum dicit Vadam post amatores meos q̃ dant mihi lanam linum oleum a potum meum. Et statim sequit ex persena dei Propter hoc ecce sepiam vias tuas spinis. a sepiam eam maceria. a semitas suas non inueniet a sequetur amatores suos a non apprehendet eos a queret eos a non inueniet a dicet. Vadam a reuertar ad virum meum priorem quia bene mihi erat tũc magis q̃z nunc. Et hoc est quod ait psalmista Imple facies eorum ignominia a quererẽt nomen tuũ domine. Et iterum. Cum occideret eos querebat eum a reuertebãtur a diluculo veniebãt ad eum. Verum quia vt ait bernardus. Periculosum est in forte velit iter seculi turbas agere penitentiam. eo q̃ infinitas occasiones pecandi mundus offerat Valde ergo difficile est diebus istis quibus malicia nimis inualuit in mundo criminalium peccatorum foueas declinare Ideo secundo tribulatio nobis immittitur q̃ de mundo nos exire compellat. dicens in effectu illo Michee secũdo. Surgite surgite quia non habetis hic requiem. quia in columba noe legimus figuratum. Que cum de archa esset dimissa a non inueniret vbi requiesceret pes eius rediit ad archam. que tamen nõ rediisset si requiem inuenisset Dicit exodi xij. Vrgebãt egiptij populum de terra exire velocius De hoc mundi exitu monemur Ysaie. lij. Recedite recedite exite inde pollutum nolite tangere. exite de medio eius scilicet mundi. Cur autem hoc in scriptura tam serio se facere monemur causam ostendit nobis Iacobus dicens Nescitis quia amicicia huius mundi inimicicia est dei? Quicunq; ergo voluerit esse amicus huius seculi inimicus dei constituitur. Et hoc est quod dicitur Mathei sexto. Nemo potest duobus dominis seruire. Verum quia recedentes a seculo mundus per suas fantasias imaginationes atrociter persequitur. Quod patet exodi decimo quarto capitulo vbi dicitur Egredientibus filijs israhel inuitatum est cor pharaonis a seruorum eius super populum a dixerunt Quid fecimus quod dimisimus israhel ne seruiret nobis? Iduratum est cor pharaonis a persecutus est filios israhel. ter cio tribulationes patimur vt a malis defendamur. Cum enim non premimur nec tribulationib? exercemur expositi sumus ad omne genus mali. Si autem aliquo tribulationis genere occupamur ab alijs illo durante securi sumus. Quod exodi quarto capitulo legimus figuratum vbi dicitur. Erat aqua filijs israhel quasi mur? ad dextram eorum a lenã. Bernardus. Melius est vt ab vna

tribulatione occuperis q3 omnibus exponaris ¶ Quarto tribulatiõ⁹ patimur vt in bonis promoueamur Tribalationes enim maximam partẽ meritorum nostrorum congregant Nam tribulationes ex passione quam infligunt merita generãt ⁊ nichilominus compellunt nos bona operari Vnde frequenter legimus Clamauerunt ad dominũ cum tribularentur ⁊ similia multa Ex quib⁹ patet q̃ merituz p ficiunt actioms videlicet ⁊ passioms · Que duo genera meritoꝝ saluator tangit Johannis decio quinto cum dicit Omnem palmitem qui fert fructum purgabit eum scz pater meus vt fructum plus afferat · Nam in eo q̃ dicit Omnem qui fert fructum tãgit merita actõnum Cum vero subiungit · Purgabit eum ⁊c̃ tãgit merita passionum · Que duo meritorum genera prefigurata legim⁹ Gen · quinq̃gesimotercio cũ dicitur · Tulerunt viri munera ⁊ pecuniam dupliceꝫ · Viri enim viriliter agentes dupliceꝫ pecuniam deo offerunt cum passiõe⁹ viriliter sufferunt ⁊ nichilomin⁹ actiones perficiunt virtuosas · ⁊ idarco pro his duobus⁹ generib⁹ meritorum sancti in celo duplici veste vestiuntur · De quibus dicit prouer · xxxi · Omnes domestici eius vestiti duplicib⁹ Quod adhuc ecã · xl pmittit cum dicit In terra sua duplicia possidebũt ¶ Quinto tribulationibus ꝛsolamur · quia tribulationibus meremur consolationes · ⁊ consolationes roborant tribulatiões Sũt enim coniuga ⁊ vnum per alteꝝ promouetur Et hoc est quod dicit deu · vij · Afflixi te penuria ⁊ dedi tibi manna · Item ecã alibi · vi · Exiguum laborabis ⁊ ato⁹ de⁹ de generationibus illis? Quia modica est omis tribulatio respectu consolationum quas tamen ato edimus quia in ipsis etiaz tribulatiõibus nõ deerit ꝛsolatio ¶ Sexto ꝓpter tribulationes⁹ in celo glorios⁹ coronabimur · sic enim ihesus cristus banc legem sibi statuit vt descenderet i terrã nec debuit nec voluit coronari i celo nisi tribulationes premittẽt De quo dicit apl⁹ ad hebr · ij · Videm⁹ ihesum ꝓpter passionem mortis gloria ⁊ honore coronatũ sic idem ihesus cristus disposuit ⁊ pater · vt sicut oportuit cristũ pati ⁊ sic intrare in gloriam suaz sic ⁊ nos nõ nisi per tribulationũ merita coronemur · Et hoc ẽ q̃d dicit ecã i · Beatus vir qui sustinet fert tribulatiões qm̃ cum probat⁹ fuerit accipiet coronã vite · ⁊ idarco propter hos fructꝰ ⁊ adhuc alios infinitos dr iacobi i · Omẽ gaudium existimate fratres cuz in varias temptatiões incideritis Ad quã ⁊c̃ ·

Eodem die sermo primus de euangelio · De quatuor generibus debitorum de quibus rationē reddere oportebit ·

Sermo · lxxv ·

Redde rationem villicationis tue Luce · xvi · Verba ꝓposita tria nobis innuāt · exactionem ineuitabilez creditoris · obligationē inexcusabilem debitoris · assignationez cause rationalis possessoris Prīm ibi Redde Scd̄m ibi · rationem Terciuz ibi · villicationis tue Cū secundū augustinū tot ⁊ tanto rum sumus beneficioꝝ debitores · tot ⁊ tantorū malorū in deum offensores quid est quod tāqz ex equo dominus a nobis exigit rationez · cui nec de millesima parte immo de nlla satisfacere possumus Dicente Iob Vere scio qꝺ nō iustificetur homo cōparatus deo · ⁊ si voluerit contendere cū eo Glosa rationem exigendo · Quia nō respondebit ei vnū pro mille · ꝓpt̄ quod ecclī · xliij · dicit Ne labore tis scz rationem ponendo non eū peruenietis · multo enim maiora abscōdita sūt scz de beneficijs qꝺ accepim? pauca vidim? operum e? Qꝺ cōsideras ber · dicit · Expa dñe vim patior respōde pro me · In manus tuas cōmendo duo mihi nuta mea scz corpus ⁊ animam tu persolue ōmbo · tu ab ōmbus libera · qz tu es deus ⁊ non homo Quod ōmbo soli ipossibile est tibi facile est Nō em̄ satisfactio ꝓpria sufficit · modicū tamen illꝺ quodcūqz est nō patit̄ reseruari

Et licet vt ait ber · Nemo qꝺ debet r̄tribuere potest · eo qꝺ tam copiose cumulauit super nos misericordiaz suā · qꝺ tā mlta deliquim? ei · qꝺ tam fragiles ⁊ nihili sum? · qꝺ tā plenus ⁊ sufficiens ille sibi bono nostroruz nostroꝝ nō eget Dūt tamen q̄ tuor genera debitoꝝ qbus omnia alia includuntur · de quib? reddere rationem oportebit scz de ꝓmissis solutionem · de acceptis grārū actionem · de commissis rationē · de admissis satisfactionē · quoꝝ singuloꝝ solutionē si mille āms viuere deberem? persoluere nō possem? Et hoc est qꝺ ber · ait Nō ne si conferrēt̄ m me omēs vite filiorū adā · ⁊ omnes dies seculi labōes omniū hominū qui fuerūt sūt ⁊ erūt nihil tamē hoc eēt ad ꝓparationem debitorū meorum · Soluam? tamē quod possum? ⁊ de residuo misericordiam ei? iplorem? Primo ergo debem? deo de ꝓmissis solutionem · Quid sit āt quod deo ꝓmittimus? sciendū autez qꝺ duplex est promissio · Prīa generalis quā omēs cristiani in baptismate ꝓmittūt t que obligat ad mādata Scda ꝑticularis quā soli religiosi promittūt ꝓ voti emissionē De generali

ergo promissiõe sciẽs q̃ secũs
apost. ad ro. vi. Quicũq; bap
tisati sum? i xp̃o i morte e? bapti
sati sum? o sepulti ei sum? cũ illo
per baptismum in mortem. In q̃
baptismate deo dedicamur in po
pulum ipse nobis in deum. vt di
catur nobis illud deute. xnij. E
legit te dominus vt sis ei in popu
lum peculiarem de cunctis genti
bus que sunt super terram ⁊ tu e
legisti dominũ vt sit tibi de? ⁊ fa
cias mandata eius ⁊ cerimonias
Et propter hanc mutúam cõfe
derationem dicere possumus illd
ps. Qm̃ ipse est dominus deus
noster. nos autem populus e? ⁊
oues pascue eius Et econtra di
cit nobis de? illud amos tercio.
Tantũmodo vos cognoui ex oi
bus cognationibus terre Quam
gratiam commendans deus dicit
nobis numeri. xvi. Nũ paruz vo
bis est q̃ separauit vos deus ab
õi populo ⁊ iunxit sibi vt seruí
retis ei? De qua electione dicit
aug? Ey a anima mea si cogita
re posses quot ⁊ quales in presen
tia tui abiecti sunt qui hãc que
data est tibi gratiã consequi nõ
potuerunt. Certe audisti ab ini
cio vsq; ad hanc diem q̃z multe
generationes hominum transierũt
que omnes sine cognitione dei ⁊
predo fue redemptionis in interi
tum sempiternum delapse sunt.
Oibo illis redemptor tuus ama
tor tuus te pretulit qñ tibi gratiã
hanc contulit quam nullus illo
rum perapere meruit. Et quare
hoc factuz est in te? Nunquid sa
pientior. nunquid nobilior. nũ
quid ditior ommibus illis fuisti?
Et hanc specialem gratiam sorti
ri meruisti Et cur hoc in te factũ
sit nullam p̃ter gratuitã saluato
ris tui caritatem causã inuenire po
teris Dicereq; oportet cũ psal.
Saluum me fecit quoniam volu
it me Ex hoc ergo pacto dei ad
nos ⁊ nostri ad deum deus ⁊ do
minus noster nobis tenetur ab õ
nibus malis defensionez. nos ve
ro econuerso obligamur ad mã
datorum suoruz obseruationem
Deus autem debitum promissuz
plenissime nobis seruãs dicit no
bis illud leuitici. xvi. Recorda
bor federis mei quod pepigi tecũ
Vnde deute. primo. Portauit te
dominus quomodo nutrix porta
re solet infantulũ in sinu suo Ité
ozee. xiij. Ego quasi nutricius
portabam eos in brachijs meis.
Deus ergo fideliter promissuz su
um nobis exhibens tam solliata
custodia nos protegit vt nulla
vnquam creatura posset nob̃ no
cere contestans omnem creaturã
⁊ dicens Nolite tangere cristos
meos Quod cõsiderans aposto
l? dicit ad romanos. viij. Certus
sum q̃ neq; mors neq; vita neq;
angeli neq; potestates neq; alti
tudo neq; profundum poterit
nos separare a caritate dei que

est in christo ihesu · Q̄d exponēs bernardus dicit · Certi sumus ⁊ nos cum apostolo ꝙ neq; mors neq; vita ⁊c̄ Sed attende quanta enumerauit minime tamen adiciens · nec nosipsi Nimirū hec libertas qua nos cristus liberauit ꝙ nulla alia creatura nos premit? ab eo auellere aut violēter auertere posset · sola id nostra deserere possumus voluntate · Jd ergo cauto ⁊ de ceteris esto securus · deus ergo dicens nobis illud Jē· Irritū fieri non potest pactū meum · monet rogat precipit ⁊ hortatur · vt ⁊ nos mutuā sibi fidem seruantes promissuz nostruz qđ ei vouimus obseruemus · dicens nobis illud deute · xxiij · Cuz voueris domino deo tuo non tardabis reddere · quia requiret illud a te dominus deus tuus Et si moratus fueris reputabitur tibi in peccatum · Si nolueris polliceri absq; peccato eris Quod ātem uabis ⁊ facies sicut promisisti · Cum igit̄ in baptismo renuncauerimus diabolo ⁊ ōmbus pompis eius · que sunt mundus cum cōcupiscentijs suis ⁊ votuz vouerim? deo · iurantes ⁊ cautione fidem? ꝓmittim? nos domino deo nostro seruituros ⁊ eius precepta ꝑuaturos · que adeo sūt necessaria vt sine his non fit homim sal? vite Vñ mat · dicit nobis de? Si vis ad vitaz ingredi serua mādata Nā vt ait p̄s Maledicti qui declināt a mādatis tuis Vex q; mādata domini multa sūt · vt pz decem legalia ⁊ multa alia que p̄ seq̄ lōgū esset · nec tpis breuitas sinit ea narrare · nec narrata pūt ea simplices retinere Jdeo de vno eius mandato super omnia mandata facillimo i quo vno mādato ōma alia includūt̄ · dicēte ec ā · xxij · Qui timent dominuz custodiēt mādatū eius · quo vno seruato ōmia sūt seruata breuiter ē dicendū · Est ātem hoc domini mandatū timor dn̄i · qđ adeo facile ē ꝙ null? tā pauper tā infirmus ē qui de hoc mādato valeat excusari · iuxta illud exodi · Diues n̄ addat nec pauper diminuat Y De hoc ergo mādato duo breuiter perstringātur scz de eius facilitate · sc̄ō de eius vtilitate De prīo ātem · i · eius facilitate dr deu · xx · Mandatū ātem quod ego tibi precipio nō supra te est neq; pcul positū · nec in celo situm · vt possis dicere Quis nostrū ad celū valet conscendere ⁊ deferat illud ad nos vt audiamus atq; opere cōpleam? · neq; trā? mare positū vt causeris ⁊ dicas · quis e nobis trāsfretare poterit mare ⁊ illud ad nos vsq; deferre vt possim? audire ⁊ facere quod p̄ceptū ē · Sed iuxta te est sermo valde i ore tuo ⁊ in corde tuo vt facias illū Jtē bernard? · Nō te oportet o homo

maria transfretare non penetra nubes · nec transalpinare necē ē non grandis tibi ostendat via vsq; ad teipsum occurre Cur āt tam facile est timere deum? quia omnia que sunt mātant ad timorem dei · Sursum enim deus est de quo dicit p̄s Terribilis in consilijs super filijs hominum · Deorsum infernus quem peccatis nostris meruimus · De quo psalmista · Conuertantur peccatores in infernum Retro peccata accusantia · Ante nos districtus iudicium De quo Sophonie primo Dies illa dies ire · dies tribulationis ⁊ āgustie · dies calamitatis ⁊ miserie · dies tenebrarū ⁊ caliginis · dies nebule ⁊ turbinis · dies tube ⁊ clangoris · De quo gre · Pensate fratres carissimi diez extremi iudicij super corda reprobrorum · quanta asperitate vidit propheta amarescere quem tot appellationibus non valuit explicare · Similiter mors est ante nos · De cuius discrimine dicit ecā · xli O mors q̄z amara est memoria tua ⁊ cetera · Circa nos h? vite discrimen · De quo prima Johannis v · Mundus totus in maligno posit? est tot mortis laqueos iacens quot mundus oblectamenta ⁊ caro illecebras in se continet · Intra nos defectus nostri considerati similiter timorem incutiūt · Q̄d facere monemur Ysa · Intra in tenebras filia caldeorum Jtē ber · Quā diu in memet ipsum respicio in amaritudie mo ratur oculus meus Et subiungit Quid mō necē est singulas eius sez animne miseria? enumerare q̄z sit onerata peās · of fusa tēbris infecta concupiscentijs · pna i malum ⁊ postremo totius confusionis ⁊ ignominie plena? Lege ergo o homo i corde tuo de tip so testimonium veritatis ⁊ i hac luce commum te videbis idignu

VIA Secundo dicendum ē de timoris vtilitate · que licet ifinita sit vt nec est in mari renuerari mensurari valeat ipsam tamen i tres particulas dīdimus Timor enim presentez vitam sanctificat in iudicio certificat i celo gl'ificat Primo dico presentem vitam sā tificat · qne viz sanctificatio in tribus consistit videlicet in peccati expulsione · gratiarum collatiōe perfectōis conclusione Primo timor ingrediens expellit peccatum · Nam statim vt ingreditur cor hominis timore conuertit ē · cō uersum ad deum illuminatur · il luminatum vero videt i magna displicētia que commisit · displicentia autem statim inducit penitentiam · qua habita peccatū sta tim expellitur ⁊ cor a sordibus emundatur Et hoc est quod dicitur ecā · xxi · Qui timet deum conuertetur ad cor suū · Cui statim subiungitur · Timor domini

expellit peccatū Ite puer. viij.
Timor dñi odit malum. Ex
pulso autem peccato timor dñi
ni qui hominem ociosum esse nō
sinit p gredi ens meretur gratia ꝛ
collationem. Vñ ecā. xv. Qui
timet deū faciet bona. Et iterum
Qui timet deus custodit manda
ta que multiplicata gratias pro
merentur. De hoc affectu timo
ris quo gratias meremur dicit ber
nar. In veritate comperi mil eqꝫ
efficax esse ad gratias p merēdā
r timendam recuperandam q̄z si i
omni tempore inueniaris non al
tum sapere sed timere Time ego
cum arriserit grā. time cum abi
erit. time cum denuo reuertitur.
Succedant ergo sibi vicissim in
animo tuo isti tres timores. cum
adest time ne non digne opere
ris ex ea. cum recesserit tunc mꝫ
tomagis timendum est. quia v
bi tibi deficit gratia deficis tu. Ti
me ergo presente gratia sed am
plius ea subtracta tanquā mox
casurus. ⁊ ne dubites in causa eē
superbiam etiaz si tibi non appa
reat. etiam si mil tibi conscius es
Quod enim tu nescis scit de? Nū
quid qui humilibus dat gratiaz
humili permanēti aufert datā?
Nequaq̄z Ergo argumētū sup
bie priuatio grē. q̄z q̄ztn interdū
subtrahatur non pro superbia q̄
iaz est sed que futura est nisi sub
trahatur Ubi verogrā reāprocata
redierit tunc amplius est timen
dum ne forte contingat reāditū
pati. Beatus es ergo si cor tuuz
tripliti isto timore repleueris vt
timeas pro accepta gratia. am
ph? pro amissa. longe plus pro
recuperata. Tercio timor dñi
post gratiarum ditationem egre
diens inducit perfectionez vite.
nō q timor dñi omnino egre
diatur per quem semper deuz tue
remur sed q in amorem commu
tatur. Quod insinuat bernard?
dicens Quod seta filo hoc timor
amori. Seta enim egrediens fi
lum post se trahit. sic timor egre
diens inducat feruentem amorez
qui amor cum perfecte cordi in
sederit edificat vitaz hominis ad
perfectionem. Vnde ecā. vij.
Qui timet deum nichil negligit
Mala non admittit ⁊ bona non
obmittit. Qui autem talis est p
fectus merito reputatur Et hoc
est quod dicitur ibidem quadra
gesimo Non est in timore dñi
mio mora tio. Et iterum Eccleſi
astici tercio capi. Qui timent de
um inquirūt que beneplacita sūt
illi. Quod qui faciunt non soluz
inquirunt quid mandauerit de
us. quod proprium est seruorū
Nec solum quid velit quod ad
filios pertinet. ſ querunt quid
placeat deo omnipotenti quod p
prium est perfectorum. Hec cū
do timor dñi in iudicio certifi
cat vt secure compareat coram
deo. Vñ ecā. vicesimo q̄rto Qui

v

timet deum nihil trepidabit · Timens enim deum ex omnibus q̄ fūt nihil timet · sed omnia timēt eū Jē ecā · Timēti dēū nō occurrent mala Tercio timor domini magnificat · De quo p̄s · Timor dñi sanctus permanet in seculum seculi · sanctos deum timentes in celo glorificant meternū · De quo dicit ecā i · Timor dñi est gl'a & gloriatio · letitia & corona exultationis Et iterū Timor dñi dabit gaudiū & letitiā in lōgitudine dierū Dec ergo tria scz vite sanctitatē · iudicij securitatē celi iocunditatē · Timor dñi sanctus nob confert · de quibo ōnibus sūmati perstrictis dicit Thobi · quarto Habebis multa bona si timueris deum Que ōnia cōsiderans iudith xvi · ait Qui timēt te magni erūt apud te per ōnia Quō aūt magni fiant insinuat p̄s dicens Bene dixit dominus ōmb? qui timent dominū Occasione cui? benedictionis dicit ecā · xxiij · Nichil melius q̄z timor dñi Et iō ibidem dicit Dtūs bō cui datū ē hrē timore dñi Quare? Quia nichil deest timentibus eū Quem timorē sanctū & filialē nō seruilem eo q̄ seruus in domo nō maneat meternū nobis conferat ipse de? qui meritо est timendus & c̄

De eodē sermo secundus q̄ pro beneficijs tenemur deo reddere gratiarum actionē & pro ōnibus

sis rationem

Sermo · lxxvi ·

Redde rationē villicatiōnis tue Luce · vt supra · Expedito vno genere debitorum solutiōe p̄missorū · nunc exigente ordine consequēs ē vt dicamus? super acceptis a deo de grārum āctiōe Dicit enim aug? Nisi super acceptis deo ōmū largitori gracias referamus ōnia q̄ ad salutem acceperim? in pernicies cōuertūt · Veruz q̄ nemo p̄t ex affectu grās agere nisi cognoscat beneficia que acceperit · idarco inq̄ramus beneficia que acceperim? vt eisdē cognitis ad grārum actiōez facili? excitem̄ Que licet innumerabilia sint & premit? infinita vt nē lā lingua etiam āgelica ad ōdignum ea valeat explicare · nos tamen de ipis balbucendo & imperfecte loquentes in q̄nario numero perstrīgam? Qd̄ bene matthei · xxv · nomie talētorū designatur Dedit enim nobis nosmetipsos ad existendū tp̄alia ad sustentād āgelos ad ministrādum celū ad q̄escēdum · seipsū ad feliciter perfruendū · De p̄mo dicit ecā · xvij · Deus creauit de terra hominem & secundum imaginem suam fecit illum · & iteruz conuertit illum in ipsam & secundum Numeruz dierum & temp? dedit

illi ⁊ dedit ei potestatem eorum
que sunt super terram · Posuit ti
morem illius super omnem carnē
⁊ dominatus est bestiarum ⁊ vo
latilium · Et sequitur · Linguam o
culos ⁊ aures ⁊ cor dedit illis ex
cogitandi ⁊ disciplina intellectꝰ
repleuit illos · Creauit illis scie
tiam spiritus ⁊ sensu repleuit cor
eorum · bona ⁊ mala ostendit il
lis In quibus verbis multiplex
prerogatiua creati hominis decla
ratur · quod patebit si subtiliter
exponatur · De cuius prerogati
ua dicit aug⁹ Considera o homo
quia dens tu⁹ dedit tibi esse ⁊ pul
chrum esse · nam secundum exte
riorem hominem fecit te rectum
vt per corporis rectitudinem te
de rectitudine animi commonēt
Et hoc est quod dicitur ecā sep
timo · Fecit dominus hominem re
ctum ⁊ ipse se infinitis nnscuit q̄
stionibus Vnde poeta Os homi
ni sublime dedit celumq; videre
Jussit ⁊ erectos ad sidera tollere
vultꝰ vt scz per celi circuitū homo
neatur de sua perpetua mansiōe
Et ideo per hoc nobile corpuꝰ si
recte ⁊ ordinate eo vtimur bona
conquirimus infinita ℣ Ec
ber · Valet nobis corpus nrm̄
sanum ad penitentie contritionē
infirmum ad meritorum cumula
tionem · mortuum ad liberaz euo
lationem · resuscitatum ad eter
nam glorificationem Et licet mꝰ
ta dignatio dei sup nos reluceat
in corporis nrī creatione in infini
tum tamen amplius ipsius grati
a apparet in anime decoratione ·
Quam nō minus q̄z ad suaz ima
ginem formare dignatus est rati
onis participem · capacem beatitu
dinis que tam nobili dignitate ē
insignita vt etiam ad dei vnionē
ad vitam gloriosam per gratiaz
valeat peruenire vñ ℣ ad cori
thios sexto · Qui adheret deo v
nus spūs est cum eo Cui ⁊ hanc
gloriam addidit vt sit sicut ipse
penitus immortalis · Verum q̄
secundum bernardum humana
creatura sic condita est vt habe
at iugiter prouisorem quem pri
us habuit conditorem · vt que ni
si per ipsum esse non poterat sine
eius amministratione nō valeat
omnino subsistere · Quod idcir
co dominus facere voluit vt cuz cō
tinue necessarium habeat deū ad
quem pro singulis necessitatibꝰ
confugere oporteat deū diligere
incipiat ⁊ diligendo pre oculis
habere assuescat · quē tam benig
num amministratorem semper in
uenīet ℣ Docō ergo dedit nob
onia temporalia ad sustentandū
in quo modo omino modū ⁊ men
surā videt excedere q̄ sine excep
tione nobis otulit vniuersa · celū
terrā mare ⁊ omnia que in eis sūt ·
q̄ certatim tam ad nostrā susten
tatiōem q̄z ad eruditionem dele
ctationē ⁊ cōsolationē ętati nrī
ncūtatibꝰ obsequūt qđ in ipsā

auctoritate eccl̃i · apertè tãgitur cũ dicit Dedi ei sez bonum ptã tez eoruz que sũt super terrã Qd adhuc apertiꝰ insinuat geñ · xlv Dabo vobis omnia bona egipti Glo · Qui dicit omnia michil excã pit · Vñ aug? Respice o bõ vmũ sum mũdiz istũ a considera si aliquid in eo sit quod tibi nõ seruiat · Omnis natura ad hũc finem suũ cursũ ordinat vt tuis obsequ is famulet · tuis vtilitatib? deseruiat · tuisq; oblectamẽtis piterq; necessitatibꝰ secundũ affluentiã indefitientem occurrat Hoc celũ hoc terra · hoc aer · hoc mare cum omnibus que in eis sunt explere nõ cessant · hoc celi circuitus ãnuis innouationibꝰ exhibet · antiq̃z innouans · dilapsa reformans · cõsumpta restauras · Hec ergo dilige sed vt iam subiecta vt famulantia · vt bona · vt arrã sponsi · Caue ergo anima fidelis ne ñ sponsa sed meretrix dicaris · munera dantis plus q̃z affectum amantis diligens · Dilige ergo illum principaliter · dilige teipsaz propter illuz · dilige illius bona q̃a data ab illo Et hec ẽ pura a casta dilectio · michil habens sordidum · michil curuum · cum de? propter se diligitur a propter deum omnia alia diliguntur Maiorem ergo inuriam caritati eius exhibes si bona eius accipis · a amori eius vicissitudinem non rependis · aut bona illius si potes respue · aut si bona illiusꝰ respuere non poteris dilectionis vicissitudinem repende · Vide Terã o dedit nobis deꝰ angelos ad ministrandum · Qui licet dignioẽs sint nobis natura a gratia iuxta illud pꝰ Minuisti eum paulominus ab angelis · ñ tamen dedignantur propter deum cui in hoc complacent cuius imagineꝫ in obis cernunt nobis sua ministeria impartiri · Seruiunt autem nob in tribus scilicet quia bona nob suggerunt · a malis defendunt · vota nostra ad deum a eius gratiam nobis referunt · Quod totũ in raphaele a thobia luculẽte declaratur · Qui videlicet raphael thobie bona suggerebat cũ dicebat Benedicite deum celi a coram omnibus viuentibus confitemini ei · quia fecit vobiscum misericordiam suam · A malis defendit eum apprehendit demonium a ligauit eum in deserto superioriꝰ egipti Vota eius ad deum a ad dei gratiam ei retulit cum dicebat Quã do orabas cum lacrimis a sepeliebas mortuos a derelinquebas prandium a mortuos per diem abscondebas in domo tua a nocte sepelliebas · ego obtuli orationem tuam domino Que tria vna sententia tangit beatꝰ bernardꝰ cum dicit · Ecce fratres q̃z solliciti sunt angelici spiritus salutẽ nostram promouere quotiens bona suggerunt · a malis defendunt

inter nos ⁊ deum discurrunt me
dij vota nostra offerentes ⁊ gra
tiam reportantes. ℣ Quartū
beneficium quod omnipotens de
us nobis hominibus contulit est
regnum celorum. quod quidem
regnum celorum nobis dedit ad
eternaliter quiescendum vt in e
o semper deum videamus ⁊ ab ō
ni malo eternaliter quiescamus
Et hoc est illud quod dicitur p
uerbiorum tercio capitulo Si dor
mieris non timebis. quiesces ⁊
suauis erit sompnus tuus Quod
autem illud regnum celorum no
bis hominibus sit paratum aperte
nobis dominus noster insinuat p
matheum vicesimo quinto capitu
lo vbi ipse dicit. Venite benedic
ti patris mei percapite regnū qđ
vobis paratum est ab origine mū
di ℞. De cuius regni gaudio ⁊
quiete dicatur thobie decimo tercio. Benedicite dominum ōnes ele
cti eius. agite dies leticie ⁊ confi
temini illi. Jheruſalem ciuitas de
i confitere deo in domis tuis ⁊ be
nedic deum seculorum vt reuocz
ad te oēs captios vt gaudeas iō
nia sęcla sęclorū vt tuocet in te tab
naculū suū Luce splēdida fulge
b nationes ex logiq aduehet ⁊ mu
nera offeretes adorabūt in te dnm
Tu letaberis in filijs tuis ⁊ bti oēs
q diligūt te ⁊ q gaudētsup pacz
tuā Oēs platee eius sciz iheruſalez
sternentur auro mundo. ⁊ per ō
nes vicos eius alleluia cantabit

Benedictus deus qui exaltauit
eam vt sit regnum eius in secula
seculorum. ℣ E
Quinto dedit seipsum nobis de
ad se feliciſſime perfruendū De
quo dono ipse dator genesis deci
moquinto dicit. Ego protector
tuus sum ⁊ merces tua multa ni
mis. Dedit autem seipsum nob
de multipliciter quia multiplex
fuit ⁊ est indigentia nostra. De
dit se nobis corporaliter ad redi
mendum. sacramentaliter ad re
ficiendum. spiritualiter ad con
solandum. diuinaliter ad eterna
liter perfruendum. dedit se nob
in eternam glorificationez Quid
ergo pro nobis facere debuit ⁊ ñ
fecit? Vnde augustinus. Fide
ter dixerim qp deus cum sit omni
petens plus dare non potuit. cū
sit ditissimus plus dare nō habu
it. cum sit sapientissimus plus da
re nesciut. Acceptis ergo tot ⁊
tantis beneficijs quid pro gratia
rum actione retribuam? domino
non habemus. ⁊ tamen de bis ō
nibus ratio exigitur vsqz ad no
uissimum quadrantem quam red
dere non valem? ℣ F
Tercio iuxta diuisionem principa
lem de commissis tenemur deo rō
dere rationem. propter que com
missa cum ratione soluenda totuz
presens euangeliuz est inductū
Et licet mlta bona de quibo rati
ōem exigit a nobis deus nobis
copiosissime sint commissa. de

quibus longum esset immo impossibile penitus enarrare · tamen ꝓprie ⁊ principaliter vocatur cōmissum quod vnꝰ quiꝰ qꝫ specialit ⁊ singulariter pre ceteris accepit a domino · a q̄ dono speciali nullus q̄z q̄z pauper ⁊ quantumcunqꝫ nudus videatur in gratia est exclusus · Quod aperte declarat appstolus ad ephesios quarto · Vnicuiqꝫ nostrum data est gratia secundum mensuram donationis cristi · Et iterum ad Rom· xij· Habentes donationes secundum gratiam que data est nob differentes · Glosa Illas in alterutrum ministrem? Ite prima ad Cor· septimo · Vnusquiꝰ qꝫ ꝓprium habet donum ex deo · aliꝰ quidem sic · alius vero sic Quod aperte Mat· xxv· in talentis inuitur · vbi dicitur · Homo peregre proficiscēs vocauit seruos suos ⁊ tradidit illis bona sua Et vni dedit quinqꝫ talenta · alij autez duo · alij vero vnum · Et subdit Vnicuiqꝫ dedit secundum ꝓpriam virtutem · Quod exponens gregorius dicit · Nullus est qui veracite dicere possit · talentū minime accepi · vocans talentum quod ꝟ commissum dicimus · non est vnde rationem ponere cogor Talenti enim nomine cuilibet pauperi etiā locipsū quod minimū accepit reputabitur Aliuꝰ nāqꝫ intelligētiam accepit predicationis · ministeriuz debet ex talēto Aliꝰ affluētiā accepit bonorū tpaliū · ministeriū debet ex talēto Aliꝰ nec interiorū bonorū intelligentiā nec rerum accepit affluentiā · artem tamen discit qua pascitur · ars ei pro acceptione talenti reputatur · Aliꝰ nichil horum assecutꝰ est · sed tamen familiaritatis locum apud diuites meruit · talentū ꝓfecto familiaritatis accepit · Sic de oibus alijs gratijs quibuscunqꝫ a deo acceptis licet argumētari · de quib? ōmib? ratione reddere oportebit Greg· teste qui dicit Cum augent? dona rationes etiā crescūt donorū Quia tm̄ ab vnoquoqꝫ nostrū venturus iudex exigit q̄z tuz dedit Tanto ergo ee humiliori atqꝫ ad seruiendum prōptiori quiꝰ qꝫ debet ex munē quantū se obligatiorem ee conspicit in reddenda ratiōe · Nā ea que huāno iudicio mala videtur vt est paupertas ⁊ infirmitas ipse deuꝰ qui de malo bonū nouit elicere ad bonū nostrū puemire disponit Vnde Aug? · Talis est amor dei in nobis vt michil ōmino huāna infirmitas toleret qđ ipse quātū e de sua pietate ad bonum nrm̄ nō disponat ℣ Quarto de admissiꝰ tenemur domino offenso satisfactionē · Et q̄s ad hec idone? vt deū offensū placare valz? Ab imūdo enim quid mūdabit? Precepit em̄ de? deu· vij· Ne offendas dominum qꝫ abhominatio ē dm̄ dei tui · glo · sez peccatuz

Dinc deus per ps dicit Iniquita tem odio habui ⁊ abhominatus sū Ise deutero. xvij. Nō immo labis dño deo tuo ouem ⁊ bo uem in quibus est macula aut quippiam vicij quia abhomina tio est dño deo tuo. Quō āt deus placat ab eo quem ipse ab hominat ꝛc Nā vt dicit ecā. Dōa iniquorū non probat altissimus Et ideo inter omnia dei mirabili a hoc mirabilius est quomodo q̄ semel ceādit resurgat. cum ipse qui ñ placet nil facere possit quod placeat. Quiā vt dicitur ecā tri esimoquarto Nō sunt beneplacā te coram deo subsannationes ipio rū Quia in oculis sue pietatis p subsannatore reputabit qui que cunq; sua deo exhibet ⁊ se diabo lo. Qui ergo in peccatum plap sus est talis tam ingratus effec tus est vt nulla sua satisfactio be beat acceptari. Item deum offē dit qui est infinitus ad quem pla candum exigente iustica satisfa ctio requiritur infinita. Et quia cum his duob⁹ malis peccata cō misit infinita illo testante qui di cit. Peccaui super numerum are ne maris. Et p⁹ Circūdederunt me mala quorū ñ ē numerus q̄d exponens ber. dicit. Quod sine numero est quomodo numerabo quomodo satisfaciam cum eo qui reddere debitū vsq; ad minimū q̄drātē ꝛc Cuz igit singulis pcās singule debent satisfactiones ipo sibile erit vt deo possim⁹ satisfacē ex condigno Sed ⁊ delicta q̄s intelligit ꝛc Plura enim peccata cō mittimus quorum noticiam ñ ha bemus vel de memoria exciderūt q̄z sint illa que nos meminimus nos commisisse. Dei ergo offen sio propter eius infinitatez pcō rum multiplicatio propter eorū innumerositatē. nostri apud de um abhominatio propter nostrā feditatem hoc efficiunt q̄ deo satisfacere nō valeamus ⁊c.

De eodez sermo terā? Quis designatur per villicum.

Sermo. lxxvij.

QVid faciaz quia domin? me? aufert a me villicati onē ꝛc Luce vt supra Vil licus iste ex persona omniū no strum qui multa accepim⁹ ⁊ pa rum soluimus loquitur verbum propositum. Consideranti bus e nim nobis ex parte dei rationis i euitabilem exactionem. ex par te vero nostra impossibilem solu tionem dicere possumus cū cord anxietate verbum propositum. Quid faciā q̄ me vertam q̄d ag grediar vt horum debitoruz effu giam rationes ꝛc In verbis propo sitis cū subiunctis duo facit villi cus iste Prio ei insinuat statū suū piculosū cū dicit. q̄d faciā. scd̄ subiūgit similiū ḡtiosū cuz addit

Dáo quid faciam vt aĉ Nos ergo sumus per villicum designati q̄ ifita bona a domino recepim? ⁊ modicum soluimus Cōsideran tibus enim nobis q̄ in baptismo diabolo renunciātes promisim? nos velle adherere deo ⁊ eius vestigia imitari inuenim? nos ingratos Item singulares gratias tanquam ex commisso accepim? nec ad lucrū ponere curauim? · ⁊ īdu im? fōz fui nequā qui ī fudario negligentie commissum talentū absc̄odit ⁊ ad lucrum domino ponere contempnebat · Item deum pecatis nostris offendimus ipsum ad iracundiam imitantes ⁊ irritantes nec satisfacimus Que cum omnia perspecta ⁊ in mtio affectu perlustrata ⁊ ponderata fuerīt exturbati p fūda cord āxietate tanquā amētes ⁊ consiliuz non habentes dicere possumus v̄bum propositum · quid faciam · Dimile huic legim? in scriptura domino dicente Mat · xix · Amen dico vobis quia diuites difficulter intrabunt in regnum celorum Et statim subiunxit Iterū dico vobis Facliuz est camelum p foramen acus transire q̄z diuitem intrare in regnum celorum · Qd audientes discipuli mirabantur valde dicentes Quis ergo poterit saluus fieri? In quo notatur salutis difficultas · Sequitur Aspiciens autem ihesus dixit eis Apd homies hoc impossibile est apud deū autem omnia possibilia sunt Hic in proposito Cum enim pōderamus obligationem debitorū inuenim? q̄ impossibile est apud homines ⁊ apud nostram cogitationez vt hec debita persoluam? Sed nobis tanquam desperatis scintilla spei ⁊ fiducie ex diuina misericordia relinquitur · scientes ⁊ fiducialiter hoc sperantes · q̄ eq̄ a multis sicut a pauās potens est saluare deus · Quod ex persona dei loquitur beatus ber · dicens Non dicit dominus quin ali quos tales saluare potes? sum · omnia in momento mictu oculi renouare · ⁊ per spirituz sanctuz qui nōmō vbi vult ⁊ quādo vult sed ⁊ cui vult illam eis inspirare gratiā p̄t quaz vix alij diuturno longi tēporis exercitio consequūtur · quemadmodum dedi latromi · Sed dico vobis · Non cōgregabo conuenticula eorum de sanguinibus id est non magnas turbas lium multitudines congregabo · Et hoc est quod dicit iste villicus · Dáo quid faciam · Ac si dicat ex omnim nostrorum persona · Licet predicti? omnibus abusi simus eo q̄ promissa non soluim? sed transgressi sum? · beneficijs non gratias egimus sed ingratos nos exhibuimus · commissa male dispensauimus · ⁊ in eis dem pecatis nostris seruiuimus Dicente beato gregorio Male vona dominū dispēsam? quando ea

commissa male dispensauim? · in eisdē pcās nostris seruiuim? · dicente greg · Male bona domini dispensamus quando ea que ad vsum virtutum accepim? in vsum conuertimus viciorū · licet in quā hec omnia ad cumulū viciorum nostrorū fic se bēant · scio tamē quid faciam ad misericordiaz dei confugiaz cū in meipso pemtus defecero iactās cogitatū meum in dominū onem solliciudinē meam in ipsum piciens · quoniam ipsi est cura de nobis · premittaz q nuncios anteqz tempus rationis aduenerit placebo eum muneribus? si forsitā aspiciat afflictionem meā domin? reddat mihi bonum pro malo · Hanc enī mutationem dextra excelsi de sua benignissima pietate consueuit frequenti? exhibere · Ad hāc ergo cautelam de nūcijs premittendis premunit nos saluator Luce vicesimo quarto qbusdam parabolā dicens Quis ex vobis volens edificare turrim nōne pus sedens? cōputat sumptus qui necessarij sūt si habeat ad perficiendū? ne posterea cum posuerit fundamentum a non potuerit perficere omnes qui viderint incipiāt ei illudere dicentes · quia hic homo cepit edificare a non potuit consummare · a quid per turrim q in altū erigit lapidem super lapidem ponendo nisi cumul? beneficiorū dei accipit? Et quid est velle edificare turrim nisi presumē rationē ponē de eisdē Rō qui psūpserit nō imerito illudent ei hoīnes dicentes · Hic homo cepit i presumpsit rationē ponere a nō potuit cōsūmare Quia vt ait Job · ix · Si voluerit cū deo contendere in iudicio sexagi onem ponendo nō poterit respondere vnum pro mille · Postqz ergo instructi sumus in hac parabola qp impossibile est nobis poē rationem · statim subiūgit aliā parabolam per quam nos instruit quid post talem ipossibilitatez in rebēndo rationez cautius sit agendū dicens Aut qui? rex iturus cōmittere bellū aduersus regem alium nōne sedens prius cogitat si possit cum decem milibus occurrere ei qui cum vigīti milib? venit ad se? Alioquin adhuc illo longe agente legationem mittē? rogat ea que pacis sunt In hac ergo parabola instruimur qp p? qz videmus qp nō possum? ei occurrere debitam rationem ponēdo p̄mittam? legatos siue nūcios qz diu rex adhuc longe est a qram? pacē Rō sapiens ecā · xviij · monet cū dicit Ante iudicū interroga teipsū sez vtrū possis rationez ponē a in cōspectu dei inuemen? xpiationem Jē Oculi tui prece dāt gressus tuos · per oculos aūt nra cōsiderato accipit · quā p̄mittam? diligenter estimādo si sufficienter possum? ponere rationem Rō cū omino nō possum? facē ñ

restat aliud nisi vt nuncios qui pacem impetrent premittamus.

Sunt autem tres nuncij premittendi videlicet vera penitentia nosmetipsos humiliter dijudicando. pia clemencia misericorditer proximis compatiendo. plena ignoscentia peccantibus in nos integraliter remittendo Dij sunt legati qui premittendi sunt et rogare pacem. dicentes Nō intres in iudicium cum seruo tuo quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens si cogitur ponere rationem. Primus ergo nuncius premittendus est penitencia ad cuius legationem deus flectitur misericordia et obmittit ponere rationem. Quod sapientie ix. nobis promittitur Misereris omnium deus quia omnia potes et dissimulas peccata hominum propter penitentiam Quasi nō egerimus inde mus in manus domini et non in manus hominum. vt compellamur ponere rationez Quod adhuc apertius dicit ibe remie. xviij. Si penitentiaz egerit gens ista a malo suo agam et ego penitentiam super malo qd cogitaui vt facerem eis. Item ezechiel. xxxiij. Si dixero impio morte morieris et egerit penitentiaz a peccato suo nec. vsq; vita viuet et nō morietur. omnia peccata que peccauit non imputabūt ei. Et hoc est quod ait dominus Luce. xiij. Nisi penitētiā habueritis simul omnes peribitis. Et hoc est illud qd ait apostolus prīa ad corinthios. xi. Si nosipsos diiudicaremus nō vtiq; diiudicaremur. Quod exponens bernardus Nichil quod in se a nobis deus exigit amplius. tm diiudicantes nos et penitentiam agentes dicamus iniquitates nras et iustificabit nos gratis vt gratia cōmendatur. Diligit enim deus animam que in conspectu eius sine intermissione seipsa diiudicat. illudq; iudicium non nisi propt nos a nobis exigit. Quomā si nosipsos diiudicam? nō vtiq; a domino diiudicam Dē hoc legato dicat ps Venient legati ex egipto Quid per egiptū qd tūbre interpretat nisi cor peccōris quod tenebrosū est accipit? De hac egipto veni ent legati ad deum qui sunt penitentia diiudicatio gemitus et suspiria luctus et similia que apd deū tollūt ōne debitū qd tenem Hūc legatū magdalena conscia a sibi multorum debitorum misit ad deum et audire meruit. Dimittit tibi pcā tua vade in pace In ql gatiōe assumpta parabola dixit simoni Symō hēo tibi aliqd dicē Duo debitores erāt cuidā fenera tori quorum vnus debebat quingētos denarios et alius quinquaginta. non habentibus vnde redderēt donauit vtrisq; sic facit nobis deus cognoscentibus ex cor de q nos non habemus vnde

reddamus ⁊ liberaliter condonat
¶ Secundus nunc⁹ cū primo
mittendus ad deū est clementia
siue misericordia quā tūc tā quā
nunciū ad deum mittimus cū ex
propria miseria instructi omniū
miseriaꝝ ꝓximi tā corporū q̄z a
nimarū ex corde intimo miserem
De hac dicit mat. v. Beati mi
sericordes quoniā ipsi misericor
diam cōsequent Ac si dicat. Si
vestram misericordiam super mi
serijs ꝓximorū ꝑmittitis. miseri
cordiā sine dubio impetratis De
hac misericordia monemur Jo
sue Quō ego vobiscū feci miseri
cordiā fic⁊ vos faciatis Jtē Tho
bie q̄rto Quō potueris esto mise
ricors Rō āt ex hoc nūcio adiun
cto primo ōne debitū dimittat
euident innuit mat xviij. in pa
rabola qua dicit Simile est regnū
celorum homini regi qui voluit ra
tionem ponere cuz seruis suis Et
cum cepisset rationem ponē obla
tus est ei vnus qui debebat decez
milia talentorum Cum nō habe
bat vnde redderet iussit euz domi
nus venundari ⁊ vxorē eius ⁊ fi
lios ⁊ omnia que hēbat ⁊ reddi
Ꝓcidens autem seruus ille ro
gauit eum dicens. Patientiam
habe in me ⁊ omnia reddam tibi
Misertus autem dominus serui il
lius dimisit eū. ⁊ omne debitum
dimisit Egress? āt seruus ille in
ueit vnū de conseruis suis qui de
bebat ei centum denarios ⁊ tenē?
suffocauit euz dicens Redde q̄s
debes Et procidens conseruus e?
dixit Patientiā habe in me ⁊ om
nia reddā tibi. Ille aūt noluit ꝫ
abijt ⁊ misit eū in carcerem donec
redderet vniuersum debitum Vi
dentes āt conserui eius que fiebāt
narrauerūt domino suo Tunc vo
cauit eum dominus ⁊ ait illi Ser
ue neq̄z omne debitum dimisi ti
bi quoniam rogasti me. Nonne
ergo oportuit ⁊ te misereri con
serui tui sicut ⁊ ego tui misertus fuz
Et iratus domin? eius tradidit eū
tortoribus quousq; redderet vni
uersum debitū In qua parabola i
struimur q: secundum legatum
cum primo non misit ideo prima
gratia reuocata est ⁊ missus est i
carcerem donec redderet vniuersū
debitū Cū em̄ dicit. Omne debi
tum dimisi tibi insinuat hoc ex ꝑ
mo nūcio eē factuz Sed q: secū
duz cum primo nō miserat ideo re
uocata est grā quā accepit. Vn
de Jacob. iij. Judicium fiet e
i sine misericordia qui nō fecerit
misericordiam Quod est dicere
Cum plena ratione reddet omne
debitum in die iudicij qui nō mi
seretur miserijs proximoruz De
hac misericordia require i sermo
ne Estote misericordes. sermo.
lviij. ¶ Terā? eque necessari?
nunci? est ignoscentia. vt sicut
debita nostra dimitti cupim?. sic
⁊ nos nostris debitorib? dimitta
m? Vñ ecā. xviij Relinq̄ ꝓxio

tuo nocenti te ⁊ tunc tibi deprecā
ti peccata soluent. Quod aptiꝰ
inuitur mat. vi. Si dimiseritis
hominibꝰ peccata eorum dimit
tet vobis pater vester celestis de
licta vestra Si autem nō dimise
ritis hominibꝰ peccata nec pater
vester dimittet vobis pcā vrā.
Dicatur ecā. xxiij. Dō homini ꝙ
uat iram ⁊ a deo querit medelam
Ex Licet autem offensarū
remissio difficilis supra modum
videatur. sūt tamē duo que cō
siderata ad remissionem offensa
rum facillime nos inducunt. viz
dei complacentia. nostrarū offē
sarum indulgentia. Primo dico
ad mūrias remittendas summe
valet consideratio diuine compla
centie Nam in omni genere obse
quendi michil tantum deo placet
in filijs grē q̄z ledentibus fore pla
cabilem. Vnde stephano pro in
imicis oranti ex virtute eiusdem
orationis apertum est celum ⁊ vi
dit ihesum stantem a dextris vir
tutis dei. Secundū inducens ad
facilem remissionem est offensa
rum nostrarum indulgentia Cū
enim culpe nostre tam ratione e
ius qui est infinitus. q̄z ratione
culparum quibus offendimus
sunt infinite. hāc tamen infinita
tē facillime nobis deus remittit si
nos videt nostris offensoribus
dimisisse. Tercium ꝑt adijci quia
non possumus tantum offendere
inimicū quin infinitū plꝰ nosipoꝰ
grauiꝰ offendámus ⁊ stultus es
set qui seipsum vellet occidere vt
inimicū vulneraret. Quartū pōt
ꝑdictis adiungi. q̄ supra mod
m presenti auget gratiam ⁊ glo
riam cumulat in futuro. Nam in
alijs obseq̄is se ⁊ sua offert i hoc
autem obsequio intimam vim ⁊
medullam omnis virtutis sue de
o offert. Hactenus.

In Dominica decima. Sermo
de epistola q̄ spūs scūs hominez
septē generibus gratiaruz nutrit
⁊ promouet ad profectum ꝛ̄

Unicuiq̄ datꝰ manifesta
tio spūs ad vtilitatem.
prima ad corinthios duodecimo
Cum idem apostolus prima ad
timotheum quarto dicat q̄ cor
poralis exercitatio ad modicum
vtilis sit. pietas vero ad omnia
Ideo in exordio huius epistole
hortatur nos ad spiritualia exer
citia dicēs Nolo vos ignorare fra
tres Ac si dicat Nolo vos ignora
re q̄ spūalia exercitia digora sint
corporalibꝰ ⁊ parū in spūalibꝰ fa
cere plus vtilitatis confert q̄z si in
corporalibꝰ multū fiat. Dicat enī
bernardus Nullus digmꝰ ⁊ vtili
us exercitiū est homini q̄z in eo
quod melius habet ⁊ in quo cete
ris animātibꝰ ⁊ ceteris ptibꝰ suis
p̄minz qđ ē mēs vł aiam? Ab ipo
eiꝫ ad ipm sit cōuio eꝫ vt sit ipsi

bonū eius · hic autem bon⁹ ab ip
so Vnde sicut anima prestantior
est corpore · sic eius exercitia sūt
q̄buslibet corporalibꝫ nobiliora
In verbis ergo ꝓpositis tria tāgit
apl's · viz dei largitatez · dei no
bilitatem · nostrā vtilitatem Pri
mū ibi Vnicuiq; · secūm ibi Dat
manifestatio spūs · tercīū ibi Ad
vtilitatē Dño dico q;
tangit dei largitatem in hoc noie
distributiuo quod est vnicuiq;
quod pro ommibus distribuit in
finuans in hoc q; diuina largitas
omnibus se communicat distri
buens singulis secundum mensu
ram fidei nullum transiens · nulli
se negās · sed vsq; ad ingratissi
mos aperit manum suam ⁊ iplet
omne animal benedictione · bōa
sua tam largiter distribuens vt
dicat Job · xxv · Super quem n̄
fulgz lumē eius ⁊ Ac si dicat illd
Mat · v · Dicut solem suum facit
oriri super bonos ⁊ malos ⁊ plu
it super iustos ⁊ iniustos · sic lu
mē gratie eius fulget sup bonos
⁊ malos · iustos ⁊ iniustos · Et
hoc est quod ait p̄s Non est q̄ se
abscondat a calore eius Calorē
gratiam sancti spūs vocans Q̄d
vnicuiq; datur manifestatio spi
ritus probat apl's in eadez epi
stola vbi dicit · Nemo potest di
cere dominus iheſus nisi in spiritu
sancto Sed nullus est tam pro
funde iniquitatis nisi aliquando
dicat aliquid simile · Hic ergo v
nicuiq; datur manifestatio spiri
tus ꝙ bonū quod manifestū est
ee a spū scō Vel vnicuiq; datur
vnuz per quod bonitas spūs sci
manifestat Non est enim homo
q̄ nō aliquando cogitet vel dicat
aut faciat q̄d ex instinctu sit spi
ritus sancti Nam si verum est im
mo quia veruz est quod veritas
ait Sine me nihil potestis facere
Certū est quicquid de genere bo
ni cogitatur agit dicit est a deo
Juxta illud eccā · Omnis sapia a
domino deo est · Et sic patet pri
mum membrū · viz dei largitas per
quam vnicuiq; dat aliquid q̄d
manat de spirit⁹ sancti bonitate
Nam sicut deus pater ommū rez
est creator · sic deus filius ōnium
hominū ē adiutor · nullū transiēs
⁊ nulli denegās sua bona sed p
capacitate recipientiuz grām om
nem ammministrat Dñ De
quitur secundū principale scilicz
manifestatio spūs · per quem do
mi nobilitas designatur · De quo
sciendum q; vnusquisq; dñi
nobilitas diuersificat secūdū q;
plus vel minus a donāte deo rece
dit ⁊ secundum proximationem
vel remotionem dantis donuz no
bile vel minus nobile iudicatur ·
Vñ bona tpalia inquātū dei bōa
sūt nobilia dicim⁹ q; reficiunt ⁊
alliciūt De q̄bꝫ dicit proū · Do
num bonū tribuā vobis Jtē eccē⁹
quarto Dis bō q; comedit ⁊ bibit
de labore suo hoc dei donum est ·

Dona autez corporalia quia pxima sunt · testante apl'o · i · ad cor · vi · Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt cristi nobiora dicim? · eo q pximiora sūt membris q̄z ea que membrū obsequūntur · De quorū nobilitate dicit matheı · vi · An nō plus corpus est q̄z vestimentū? · i · nobilius · Dona vero spūalia quia iterū pius accedunt ad deū · quippe secundum Johannem deus spūs est ido spūalia dona nobilissima iudicamus · Quia hoc donum nō solum pximum est deo sed idem quod deus · De quo dicitur ecā Gratiam gratie adequabit · Rō reuera de dono spūs sācti bene dicitur q̄ sit gratia gratie adeq̄ta · quoniam deus qui se dedit pro redemptione humani generis ad incarnandum idem ipse se dat in spiritu sancto ad sanctificandum · Et ideo bene dicitur grām gratie adequare · quia in omnibus bis gratijs se totū a verum dat deus Vnde aug? · O q̄z magna a ineffabilis super nos relucet dei miseri cordia qui dat dona per omnia equalia sibi · Hoc ergo donuz spiritus? sancti in diuersis diuersimode se manifestat secundum q̄ vnusquisq; domis eius fideli? se adaptat · quod i hac ipsa epistola paulus manifestat cum dicit · Alij datur per spiritum sermo sapientie · alij sermo scientie secundū spm̄ · alteri fides i eodem spiritu · alij gratia sanitatū in vno spiritu nē · Quod in artificiali exemplo videre possumus Idez enim ātharedus i cordis bene proportionatis dulcem facit sonum qui discrepantibus stridorem magis q̄z sonum facit · Ca n

Sequitur tercium principale scilicet ad vtilitatem · in quo buius dom ad nos vtilitas designatur · In cui? membri frōte prima hec occurit vtilitas q spūs vnicuiq; dat gratiam suo statui congruē tem proportionatam a aptatā In qua prima gratia omnes alie gratie regulantur · a ideo hec gratia in ommib? alijs summe est necessaria · Si enim indisposito daret magnam gratiam precipitare tur · Si vero bene disposito semper paruam daret gratiam nō p moueretur · De hac prima gratia dicitur sapientie · Voluntati vniuscuiusq; deseruiens ad quod quisq; volebat conuertebatur · Et hoc est quod dicitur matheı · Dedit vnicuiq; secundum propriam virtutem · Quod exponens dominus albertus dicit · Non idez est dandum militi a rustico · nobili a ignobili · Et hec ē prima gratia spūs sancti per quā suos adperfectū statū sanctitatis pmouet uē volēs nutrit a pficit a in eatē gulatiōe de grā in grām pmouet atq; trahit Ca o Sedm hāc ergo modulationem spūs scūs hominem septem generibo grāz

nutrit ⁊ promouet ad profectū
Primo enim dat contritionem ·
Secundo peccatoruz remissionē
Tercio bonorum operū cumula
tionem Quarto interna deuotio
nē Quinto subtracta gratia dat
ferre temptationem Sexto vt tu
tum acquisitionem Septimo vi
te perfectionem Per has septem
gras spūs scūs trahit hominē per
ficiens statū suū Primo dico spi
ritus sanctus infundit homini cō
tritionem mones ⁊ moues ad pe
nitentiā De quo dicit · iij · Re·
xix. Spūs grandis ⁊ fortis sub
uertens mōtes ⁊ cōteres petras ā
te dominum ⁊ non in spū domini?
Quod est dicere · Spūs aduenī
ens cordib? hominuz inuenit mō
tes? peccatorū ⁊ petras ⁊ duricias?
coruū · quos? mōtes et petras subū
tit et cōterit ante deum · Q̄d autē
subiūgit Non in spiritu domini?
hoc est dicere licz ipsa cōtritio ex
presentia sit spūs sancti · tamen
propē eius amaritudinē ñ senti
tur spūs sanctus · quia ctritio ē
amara · spūs āt scūs sicut dicitur
sapie · xij · bon? ē ⁊ suauis? Homo
ita q̄ penitēs et cōtrit? supplicat
et instat ad minus per spm̄ sanc
tū qui ſm apl'm interpellat pro
nobis gemitibus inenarrabilib? ·
adiuuans infirmitatem nostram
vt qui penitentiā inspirauit dig
neſ donare remissionem peccōruz
Q̄d cum tā diu actū fuerit quo
usq; secundū affectuz supplicā
tis et grām miserentis cor diuinū
permouēit · tūc mutata facie spi
rit? venit exaudiens peccatricez
Secundo ergo spūs sanct?
aduenies miseretur anime pec
catricī · que cū fletib? institerit ia
cens ante pedes dñi cum magda
lena tandem meretur audire illd̄
mat · xviij · Omne debitum dimi
si tibi qm̄ rogasti me · Et illud
Luce · vij · Dimittūt tibi peccā tu
a · vade in pace · Et hoc promitti
t̄ ezech̄ · xvi · Transiens per te vi
di te conculcari in sanguine tuo ·
⁊ dixi tibi cum esses in sanguine
tuo Viue · Dixi inquam tibi In
sanguine tuo viue Multiplicatāz
quasi germen agri dedi te · ⁊ mł
tiplicata es ⁊ grādis effecta · ⁊
ingressa es ⁊ peruenisti ad mun
dū muliebrē · ⁊ eraſ nuda ⁊ cōfu
siōe plēa Et trāsiui per te ⁊ vidi
te · Et ecce tempus tuū tempus
amantium Et expandi amictū
meuz su per te ⁊ operui ignominī
am tuaz ⁊ iuraui tibi ⁊ ingressus
sū pactū tecū ait dominꝰ deus ·
Et facta es mihi Et laui te aqua
⁊ emundaui sanguinē tuū ex te ·
et vnxi te oleo et vestiui te discō
loribo et decora facta es? velemē
t̄ nimis etc̄ Q̄d āt peccā tā miseri
cor diter relaxentur nō solū patz
ex iā dcā scriptura sed ex scōruz
exēplari figura · dr̄ enī ecc̄ · xlix
Preter dauid ezechiā et iosiam
ōnes rges commiserūt peccm̄ · cū
tñ dauid pecā grauissia omisisset

Sed quia a deo remissionem ac
ceperat stetit coram deo ac si pen
tus non peccasset · & hoc est quod
ait bernardus Quod ipse michi
non imputare decreuit · sic est ac
si non fuerit Sed quia spūs san
cti gracia ociosa esse non poterit
ideo post remissionem consecutā
stimulat hominem de merito con
quirendo · VI Terdo ergo spūs
sanctus aduemens impellit homi
nem ad ditationem meritorum ·
habitans enim in corde hominis
merita passionis & mortis christi
& omnium sanctorum · insuper &
merita ecclesie militantis cōpor
tat hominī faciēs eum omnia hec
partiapare · insuper omnia que
cunq; faciet prosperabūtur · ita
vt de femine sic ditato dicatur il
lud eccā · xlnn̄ · Fecit illum domi
nus crescere quasi terre cumulus
& vt stellas exaltare semen eius &
hēditari illos a mari vsq; ad ma
re Glosa · scz sanctorus merita &
ecclie militantis · De quo adhuc
n̄ · Paral' · xxxn̄ · dicit In omni
bus operibus suis fecit prospere
que voluit · ita vt ipse spiritus sā
ctus dicere possit ei quem inhabi
tat illud gene · xxx · Modicum
habuisti anteq; venirem ad te ·
nunc autem dives effectus es ·
benedixit q; tibi de? ad introitus
meum · Verū quia de bonis ope
ribus liquor deuotionis quasi ole
um de arboribus oliuarum efflu
it habundanter · ideo post cumu
lus meritorū sequitur liquor de
uotionis VII Quarta ātr v
tilitas quam operat in nobis spi
ritus sanctus est grā deuotionis
Sicut enim ex igne & lignis for
nax incenditur & inflammatur ·
sic ex igne spirit? sancti & lignis
bonorum operum caliditas gene
ratur · ita vt eadez deuotio ab ig
ne spiritus sancti tanq; a causa
efficiente · a lignis vero bonorus
operū tanq; a causa materiali ge
neretur · Q? āt spūs sanctus per
ignem debeat intelligi ex verbis
bēmus dn̄ qui dicit luce duodecī
mo Ignem veni mittere in terram
& quid volo nisi vt ardeat? Q?
& quid volo nisi vt ardeat? Q?
p ligna opera meritoria designen
tur patet pro · xvi · vbi dicitur ·
Cum defecerint ligna extingui
tr ignis Et est conueniens simili
tudo iguis ad spm̄ · quia sicut ig
nis in se conuertit combustibilia
vt de lignis fiat ignis · sic spirit?
sanctus spiritui nostro conūct?
& ardēs in ipsum efficit eū similez
sibi vt vnus spūs fiat cū eo · ita
vt spiritus noster per se dicatur
spūs scūs sicut & ille · licet ille na
turaliter siue essentialiter noster
vero spiritus dr̄ sanct? accīntali
t · liz āt hec deuotio nō sit i arbi
trio acapien tis sed in gratia do
nantis · qui vbi vult · cui vult ·
qn̄ vult quō vult spirat · duo ta
mē ex pte nrā requirūt · que si fe
cerim? deuotionis grā ardebit ·
& bonorum viz operū diligentia &

perſeuerãtia · Prio dico req̃ritur bonorum operũ diligentia vt vi deliz oia nrã opa cũ fũma dligẽ tia ꝛ conanmine faciamus · Qđ fa cẽ monemur · ij · Prou · xix · v bi dicit̃ur · Cũ diligentia ommã faciãte Qđ etiã exẽplo docemur eſ dre vbi dicit̃ Vna man? faciebat opus ꝛ alia tenebat gladiũ · ſcz arcũſpectõis ne ab imũdis ſpi ritibus poſſit fedari · De ſecũdo viz pſeuerãtia dicit̃ · ij · reg̃ · xxij · Dilatasti greſſus meos ꝛ nõ de ficient tali mei · per talos qui fũt finis corporis perſeuerantiam vo lẽs intelligi · De q̃ ecã · Oleuz de capite tuo non deficiet · i · deuotio de mente non recedat De his ãbo b? dicit̃ leui · iij · Adipez ꝛ caudã a dolebis ſuper altare in pabuluz ignis ꝛ oblationis ꝛ erit ſuauiſſi mi odoris domino · Adipez vẽã? diligentiam · caudã at vẽãs per ſeuerãtiã Cũ lõ deuot? per dulce dinem deuotionis bene inſtitut? fuerit ſubtrahit̃ deuotio ꝛ relinq̃ tur ſibi vt qui preſente grã didi cit qualis fuerit ex deo · derelict? ſibi mox diſcat quid valeat ex ſeipſo · ℣ ℟ Quinto ſpũs ſanctus ſubtracta deuotiõe dat viriliter ferre tẽptationez · docẽs exercitia prius facta in deuotiõe ſine grã agere ꝛ cũ bis temptati onum fluct? viriliter ſuſtinere · vt ſit de numero ſapientũ · De q̃ bo dicit̃ mathei · vij · Similabo e um viro ſapiẽti qui edificauit do mũ ſupra petrã · venerũt flumina flauerũt vẽti ꝛ impegerũt in do muz illã · fundata enim erat ſupra petrã Duo ergo ſunt in hac grã que ipſaz reddunt ꝺmẽdabilem ꝛ q̃ propa ſũt ꝺm gre · elcõz · ſci liz mala perpeti et bona opari In quib? duobꝰ ẽ ihesus xps õm tẽ pore iuẽt? · ipo teſtante qui dicit pſa · i · Laboraui ſuſtimẽs Qđ eſt dicẽ · Laboraui bona agendo ꝛ ta men ſuſtinui mala patiẽdo · qđ ſ uera ꝑ virtute maxia reputat̃ cũ lõ laborãdo optimũ faciãt quod po terit ꝛ cũ hoc tãq̃z ſeru? inutil? et male operãs flagellat̃ Quod ho ne iudicũ · xvi · innuit̃ vbi dali da dixit ad ſampſonem · Dic mi hi queſo in quo ſit tua maxima fortitudo · Qui reſpondit · Si li gatus fuero nouiꝰ fumib? qui nũ quam fuerunt in opere infirmus ero et aliorum hominum ſimilis Quibus dalida vinxit eũ et cla mauit · Philiſtiim ſuper te ſamp ſon · Qui ita rupit vincula ſicut fila telarum · Que ſunt iſta nona vincula que nunquam in opere fuerunt niſi inertia qua ligatur homo per ſubtractam gratiam · per quam inertiam infirma erit maxima fortitudo · ℣ Qui autem ſampſon qui interpretatur ſola fortitudo fuerit id eſt ſingularit̃ et pre ceteris fortis eſſe voluerit · rumpit vincula illius inertie · bona viriliter et fortiter operan do · Quia autem ex his predãs

v

duabus gratijs scz deuotiõe et g
tie subtractione alternati sibi succ
edentib? virtutes nutriũtur Jde
o sequit alia grã post predã

¶ Sexto spũs sanct? dat vtutũ
acquisitionẽ Qđ sic pz qz deuoti
onis infusio nutrit caritatez · sub
tracta vero generat humilitatem q̃
ominno neãe fuit ad salutẽ Diát ei
ber · Beate et sancte vite locus
in aia eẽ nõ poterit nisi medijs in
teriectis vtutib? · dño ei sessur o
sup asellũ vestes suas discipuli
substrauerũt figurãtes saulatorez
nequaq̃z bene aie insidere quã nõ
iuemt vestitã vtutib? et moꝛib?
De his virtutib? reqre in sermõe
Induite vos sicut elẽ dei sancti
et dilẽ · Reqre in ptẽ biemali ser
mone · lx · ¶ Sb Septimo
dat spiritus sanctus vite perfec
tionem secundum ẽplicem homi
nis habitũ Generaliter eñ habz
lõ res corpus et animã Jn q̃bus
singulis singule fiunt perfectio
nes · que cum cõcurrerit vnaz fa
ciũt copiosã et gloriosaz perfecti
onem · Rerum autem perfectio
m omnium rerum constat plenis
sima denudatione · Corporis ãt
perfectõ consistit in omniuz mẽ
brorũ et sen suuz corporis ad ser
uiendũ deo contẽtiosa coaduna
tione · Perfectõ vero anime i ve
hemẽtissima consistit caritatis fla
gratiõe · De prima diát mat · de
amonono · Si vis perfectus esse
vade a vende omnia que habes et
da pauperibus De secunda per
fectõne diát ad col primo · Ex
hibeamus omnez hominem perfe
ctum in christo ihesu Jd est õnes
homines sensus a membra Et ad
phil · iij · Vnũ supple ẽ necessarĩ
ũ ad perfectionez · que retro fuit
oblitus ad ea que sunt priora mẽ
extendẽs · Et subiũgit · Quotq̃t
ãt perfecti sumus hoc sapũ sapia
mus Qđ exponẽs ber · diát Per
fecta eoꝛũ que retro fuit obliuio
a perfecta in anteriora extensio
ipsa est hominis iusti i hac vita
perfectõ · De tercia ãt perfectio
ne diát pma Job · ij Qui seruat
verbũ eius vere in eo caritas ẽ per
fecta · Quod est dicere · Qui tã
flagrãtem habet caritatem vt vr
gente illa omnia verba mãdato
rum a consiliorum p viribus stu
deat obseruaẽ · hic reuera diátur
esse perfectus · Et hoc est quod
apertius ibidem quarto diátur ·
Jn hoc perfecta ẽ caritas dei no
biscum · vt sicut ille ẽa nos sim?
in hoc mundo · hoc est sicut ille vi
gente sua caritate omnia verba
dei transiens hunc mundum ple
nissime obseruauit sic et nos simus
per omnia in hoc mundo Oresta
tẽ domino nostro ihesu christo etc

¶ Eodem die sermo prim? de
euangelio · De tribus generib?
fletuum que dominus in se trans
figurauit xpt̃ tres causas

¶ Sermo · lxxix ·

Videns ihesus ciuitatē fleuit super illam Luce decimonono · Dominus noster ihesus christus qui nullam materiaz flendi habuit in seipso misericordia motus nostras fleuit miserias volens nos cōmonere vt et nos qui vere miseri sumus mās miserias defleamus In verbis ergo propositis tria per ordinez tāgit lucas que ad miseriarum mārum fletū se necessario consequūtur videlicet dei visionez · eius cōpassionem a eius ad nos suaz collocutionem · Primum ibi videns Secdm ibi · fleuit Tercīū ibi · dicēs Et hec ſa affectiōes mās ad fletum prouocant a compungūt Primo enim deus nos m culpa p lapsos respicit · Secundo idem respectus ad flet? nos afficit Tercio verbis intus nos alliciat · Dño ergo breuiter tangam? de respectus dei pietate · fletuum eius diūtate · mutationis nrē qualitate ·

Dis resumptis primo dicamus de respectus sui pietate Et licet deus omnem creaturā oculis sue diuinitatis respiciat · testante Job · xxxiij · deus omnes sines intuetur a omnia que sub celo sunt respicit Cui consonat apostolus ad hebreos quarto Omnia nuda a aperta sunt oculis e? · singulari tamen respectu pietatis sue electos suos a dilectos respiciat cum ipsos ad fletum puocat a compungit Doc itaq; sciat omns qui flen? iam compungit q; eum deus oculis sue misericordie intuetur · In quo intuitu de? talem habet affectum ad eum q ip sum flentem iam afficiat a compungit · Non enim peccator flere posset si non eum virtus diuini? spectus secretissima quadaz amonitione intus in anima pmoueret Dciat ergo peccator qui iā flendo compungitur quia deus super suis miserijs misericordia motus affectum flentis pri? habuit super eum · quod nō de capite nostro proferim? sed scriptura testimonio hoc probamus Dicit enim matthei septimo · Eā mēsura qua mensi fueritis remetiet vobis · Quod exponēs bernard? dicit · Ex eo q; anima seip saz diligere a vehementer diligere sentit etiam se diligi michilomin? vehementer non ambigit · At duz de sua singulari intentione sollicitudine a opera incessanter a arcēter muigilat quē ad modū placeat deo · eq; hec ōmia in ipso indubitāt agnoscit recordans promissionis eius In qua mensura mensi fueritis remetietur vobis · Ex quibus verbis concludit bernardus Igitur qualez te paraueris deo talis oportet vt appareat tibi deus · Cum sancto sanctus eris · Quidni eq; a cum amante amans a cum vacante vacans a cum intento intentus a cum sollicito sollicitus ? Quib? verb

nos de nostro adjamus · ⁊ cum
flente flen⁹ · per locū a simili for
tissime cōcludēres In quibo omni
bus nō dicim⁹ q̄ ex affectibus
nostris siue amantis siue vacāis
siue flenti ad affectus simile⁹ do
minus moueatur · sed q̄ ex eius
effectib⁹ quib⁹ nos ꝑ mouz mo
uem̄ Et hoc est quod caute inter
serit bernardus predās suis verb̄
cū di· Redibitionē ḡtie prudēs
anima ⁊ sp onsa ad suam magis
est cauta trahere ptem · sciens se
preuentam a dilecto ⁊ ex prop̄
is que in se sentit agnoscit q̄ sunt
penes deū · nec dubitat se amari
que amat Cui ⁊ nos adiungim⁹
Nec dubitet se fleri que flet · Et
ideo concludit ber· dicens Itaq̄
amor dei amorem anime parit ·
⁊ illius precurrens intentio inten
tam animam facit · sollicitudo q̄
sollicitam · Quibus adiūgere liz
Fletus dei fletum hominū⁹ prepa
rat puocat at q̄ precurrit Quod
in corporali exemplo possum⁹ de
clarare · Petrus enim cū trina ne
gatione · uiramentiq̄ contestati
one dominū negaret ⁊ in hoc pec
cato aliq̄z diu perseueraret riges
⁊ frigidus venit ad prunas du
ru⁹ ⁊ obstinat⁹ quousq̄ respex
it eum deus · Quem cum respex
isset · ex virtute eiusdez intuitus
petrus intra motus est ad pemt̄
tiaz Hic ei Lucæ vicesimo secdo di
citur · Conuersus dominus respex
it petrum · Et recordatus est pe
trus verbi domini quod dixerat
Prius q̄z gallus cantat ter me ne
gabis Et egressus foras fleuit a
mare Ex quib⁹ verbis colligim⁹
q̄ nullus ad fletum penitendo cō
pungitur nisi quem deus preuei
ens oculis misericordie sue intue
tur Lex Secundo videnḍ
est de fletuuz dei diuersitate Fle
uit autem tribus vicibus ⁊ ex tri
bus affectib⁹ Fleuit enim ex af
fectu compassionis vt in presen
ti euangelio · Hic enim dicit Et
vt approquinquauit iherusalem
videns ciuitatem fleuit super eaz
dicens Quia si cognouisses ⁊ tu
Hubaudis · fleres Nam habitā
tibus iherusalem qui seipsos non
flebant sed gaudebant lucebāt
commessationibus intendebant ·
Dīs inquam cōpaticbatur dñs
flens super illos Secundo fleuit
super lazarū affectu deuotionis
De quo dī Io· Ihesus vt vidit
mariaz ploratem ⁊ iudeos qui ve
nerant cum ea plorantes infremu
it spiritu ⁊ turbauit seipsū ⁊ dix
it · Vbi posuistis eum? Dicunt
ei Domine veni ⁊ vide · Et lacri
matus est ihesus Et sequitur in
fra vsq̄ dum dicit Ihesus autez
eleuatis oculis sursū dixit · Pat
gratias ago tibi quoniam audis
ti me · ego autem sciebam quia
semper me audis · sed propt̄ po
pulum qui circumstant dixi · vt
credant quia tu me misisti · Hec
cum dixisset voce mag̃ clamauit

Lasare veni foras In quibus verbis aduc dicatur Lacrimatus est ihesus Dixerūt ergo iudei Ecce quomodo amabat eum Terao fleuit in cruce affectu compunctionis doloris a turbationis De quo apostolus ad hebreos quinto dicit. Ihesus qui in diebus carnis sue preces supplicationes p ad eum qui posset illum saluum facere a morte cum clamore valido a lacrimis offerens exauditus ē pro sua reuerentia. Ex quibus verbis hoc colligitur a pie creditur p ex virtute eiusdem clamoris a fletus postea multi ex suis persecutoribus fuut conuersi Nā a ipsa vis clamoris aliquid gratie a virtutis creditur ipsis auditoribus impressisse Ex quibus erat centurio ille qui sicut dicatur mar. xv. Videns quia sic clamans exspirasset dixit Vere filius dei erat iste.

Dec autem tria genera fletuum in se trāsfigurauit propter tres causas Primo vt nostram fiduciam ad se excitaret a nos ad fletum prouocaret diuersas nobis causas fletuum insinuaret. Primo dico flere voluit vt nostram fiduciam ad se excitaret. Quis enim dubitaē poterit quin rogatus affectuosissime ōnem dimittit offensam p quibus non rogatus ex propria pietate motus dignatus est flere? Quod reuera nostraz fiduciā merito debet erigere ad sperāduz miam eius multam valde. De q fiducia dicit Psa. lvij. Qui fiduciam habet mei hereditabit a possidebit mōtem sanctum meū Vñ Iosue primo promisso obligat se deo vt quicquid sperare possumus ipe tremus dicens Omnē locū quez calcauerit pes vester vester erit. Quod exponēs bernardus dicit. Quatenus in bonis domini pedem fiduciae porrexeris eatenus possidebis Ad quam fiduciaz fortissime erigendam duplicā iuramēto se cōstrīxit. vt quicquid sperare possumus a sperando petere erimus fiducialiter accepturi Vnde Iohannis vndecimo. Amen amen dico vobis. Si quid petieritis patrem meum in nomine meo dabit vobis. Quod exponēs augustinus dicit. Non tantum hortaretur vt peteremus nisi daē cuperet quod promittit.

Secundo fleuit dominus vt nos ad fletum prouocaret. Videns enim dominus quantam vim. quātā virtutem. quantam efficaciaz apud aures sue misericordie lacme habeāt flere nos voluit vt ex eisdem occasionem sumeret misserendi. Vnde quibusdam imperat illud Ysaie. xlij. Nondum adipe victimarum tuarum inebriasti me. Vberem fletum vocans adipem victimarum. Tales enim lacrime semper quod postulant optiment apud deū. Vñ tho. vij Nō dubito p deū pces alacrias

meas in conspectu suo admiserit
Quod firmiter ꝓmittit Vsaie tri
cesimo Ploras neqꝫ plorabis ·
Vnde aug? O fortis lacrima vim
as inuincibilem · ligas omnipotē
tem Omnia enim alia affectum
habent supplicantis · sola vero la
crima affectum habet cogentis
Propter quod ad salutem nrām
magno affectu desiderat eas de?
Quod considerās ꝑ? ait Exaudi
orationem meā domine a deprea
tionem meam auribus percipe la
crīas meas Debebat enim ꝓpheta
q; tāto affectu desiderat lacrīas
vt etiaz discursus earum auribo
percipere videatur Sed deus q mi
seri ex se non extitit pro nobis? fle
re voluit multomagis nos qui ve
re miseri sumus flere expedit ·

Tercio fleuit vt diū
sas causas fletuū nobis insinuaēt
Ad hoc enim tribus vicibus ꝑ pli
cā ex affectu fleuisse legitur vt e
andem nobis diuersitatem affec
tuū inculcaret Vnde flens nobis
dicere poterat illud iudicū no no
Quod me videtis facere omnes
facāte · Quia ergo deus tria gene
ra lacrimaruz nobis ꝓposuit in se
ipso? scz compunctionis deuotio
nis compassionis nos in eisdē tri
bus affectibus nobis lacrimas
elicere studeamus · Que tria ge
nera deuotionum bernar · ꝓponit
in canticis nomine vngentorū sic
dicens Est vngentum contritio
nis · est vngentū deuotionis · a
est vngentū cōpassionis · primū
est pungitiuū dolorem faciens ·
secundum temperatū dolorem le
nicus · terciuz sanatū morbū ex
pellens · Lacrime igit̄ in eisdē tri
bus deuotionibus effuse mduūt
nomina earundē Primum itaq;
vngentum est quod sibi confiat
anima multis irretita crīmibus ·
si cū iapit cogitare vias suas ac l
ligat congregat cōterat q; i mor
tali conscie multas ac varias
species peccatorum · a intra est u
antis pectoris ollam simul omni
a coquat igne quodam penite
tie a doloris considerans qualia a
quāta peccata commiserit · qz di
u continuauerit · quem in eis of
fenderit · quantū ipse eisdem vi
luerit · quanta bona ex eisdē per
didit · sic q; ꝓstratus iacet āte pe
des domini cum magdalena do
mi animam suā · rigans a suffun
dēs lacrimis vultum suum · non
cessās hys a similibb? affectib?
conterere spiritum suum donec re
missionem consequi mereatur ·
Quod ammonere studuit ber ·
O peccator exemplo beate peniten
tis ꝓsternere in terram · amplec
tere pedes p̄me osculis · riga lac̄
mis ita sane vt suffusum pudore
ac merore vultū sustollere nō au
deas antequā audias dimittun
ter tibi peccata tua a c̄ Oēs ita q;
lacrime i hac deuotiōe ꝯtritiōis
ante dīm fuse dicuntur lacrime

contritionis prefiguratē in lacrimis quas fudit dominus in passione. Sicut enim saluator ex pūcturis ⁊ vulneribus peccōrum clamare cū lacrimis non cessauit · ita nec cessem? ab his lacrimis donec vel nobis deficiāt vel audire mereamur remissionem peccatorū Ita vt de nobis dicat illud threnorum · ij · Deduc quasi torrentem lacrimas per diem ⁊ noctez non des requiez tibi · neq; taceat pupilla oculi vt dicere possis Jérmie · Defecerunt pre lacrimis oculi mei · Ad si lacrimas habere non possumus vt multorū querulantium verba sonant saltem ad eundem affectum omni corde conemur in q̄ alij qui lacrimarum habent gratiam in vberrimis lacrimis se afficiūt · vt dicere possim? illud ieremie · ix · Quis dabit capiti meo aquam ⁊ oculis meis fontem lacrimaruz ⁊ ploraba die ac nocte? Nec ab hoc affectu contritionis quo peccata deplāgim? cessandum est donec audire mereamur vocem dei in spiritu nobis dicentis illud Jhere · xxxi · Quiescat vox tua a ploratu ⁊ oculi tui a lacrimis · quia est merces operi tuo ait dominus · Que autem sit merces ibidem dicitur · In fletu veniēt ⁊ in mia deducā eos ⁊ adducā eos per torrentē aquarum in via recta ⁊ non impingēt in ea · quia factus sum israhel pī · Merces ergo huius ploratus est dei misericordia remissionez ⁊ buens peccatoruz · ⁊ de cetero ducēs eos per torrentes iniquitatū ad quos mundus caro diabolus alliciat · ⁊ duat eos i viam rectam vt de cetero similia non committant Et hoc est quod dicit matb · Dimittūtur tibi peccata tua vade ⁊ esto sana · Secunde lacrime quas bernardus secundū vngentuz nominat sunt lacrime deuotionis quas a peccatis oneratis ⁊ in conscientia exhilerati i gaudio ⁊ exultatione ⁊ gratiarum actione vberrime effundim? coraz deo · Quas tunc habundanter elicimus cum beneficia nobis a deo collata ⁊ precipue remissionem quam accepimus in corde sedula deuotione versamus · De quibus sic dicit beatus bernardus · Felix anima que dei beneficia studiose colligere ⁊ ante mentis sue oculos digna cum gratiarum actione reducere curat · Profecto cuz fuerint i vasculo pectoris pistillo crebre meditationis contusa atq; contrita deinde igne sancti desiderij simul decocta omnia ⁊ demum impinguata oleo letitie · erit vncto longe preciosior ⁊ excellentior priore · prime siquidem species non longe querunt tur · penes nos enim ⁊ absq; difficultate huiusmodi species reperimus · ac de ortulis nostris talium perfacile copiam colligimus Quis ei nō satis deppo cū vult

ad manum habet iniquitates ⁊ peccata si nō dissimulat? At vero huiꝰ secundi aromata nequaq̄ terra nostra pfert sed pcul dubio victimis simꝫ ea nobis conquirim? Hpēs enī peccō⁊ nostrorum primū genꝰ lacrima ꝑ elicit̄ t Hpēs vero beneficiorū dei que de celo sunt ad effūcēdas lacrimas secūdas nos affectāt · Has lacrimas deuotionisꝰ lēbat Joseph · gene · xlmj · vbi dicitur Commota sūt viscera eius ⁊ erūpebāt lacrime ⁊ non poterat se continere · Has etiam fudit Judith ante dūm de qua dicit Hstetit Judit aūt lem o rās cū lacrimis ⁊ labiorū motu i silentio Certe lacrime quas bernardus tercium vngentū noīnat sunt compassionis · ⁊ he sūt de necessitatibꝰ pauperū · āxietatibꝰ oppressorū · perturbationibꝰ tristitiū · culpis delinquentiū · ⁊ de omibꝰ quorūlibet miseriarū erūpnis · Unde ber · Multe miserie colecte atq; pietatis oculo inspecte ipse sunt spēs ex quibus cōpassionis lacrime offerūtur · Dece genera lacrimarū magdalena deo obtulit cum prostrata iacēs aū pedes dnī audiē meruit Dimittūt tibi peccā tua Lacrimas deuotionis obtulit cum post resurrectionem venēs ad sepulchrū fleuit intime · nec ab angelo potuit consolari · De quo Johannis vicesimo dicitur · Maria stabat ad monumentum foris plorans Dū ergo fleret dicunt ei angeli · Mulier quid ploras ? Lacrimas aūt compassionis exhibuit ipsa magdalena cum alijꝰ mulieribus de q̄ bo dicit Luce · xxiij · Sequebat autem illum turba multa ⁊ mulieres ⁊ lamentabāt eum Conuersus autē ihesus ad eas dixit Filie iherusalez nolite flere sup me sed super vosipsas flete ⁊ super filios vestros Dis tribus generibꝰ fletuum méri possumus gaudia eterna Jn quibus vt dicitur apocalipsis Absterget deus omnem lacrimam ab oculis sanctorum Ad que nos perducat ihesus cristus qui eostem fletus ad se imitandum nobis proposuit in seipso ⁊c

De eodem sermo secundus De quatuor fontibus lacrimarū ⁊ quō exsiccantur ·

A

Sermo · lxxx ·

Si cognouisses ⁊ tu sub audis fleres Luce vt supra Dec verba flens saluator noster nobis loquitur singulis ⁊ vniuersis quia multe sūt nostre miserie multa q̄ pericula que deplorādi notas q̄ bis prebent materiam ꝑpiosam Ideo ad hnc habemus aliqd q̄d de lacrimis ꝑponam? Dicit beatus aug? Homo natus ad laborem huius mundi miseriam ⁊ vallem

lacrimarum effunditur primaz
vocem plorãs emittit· per quam
sibiipsi ꝑbetat miseriam et dolo
rem Quocũqz eñ mentis nostre
oculos vertimus· plorandi mate
riam inuenimus· Si eñ sursum
oculos erigimus videmus deum
quẽ offendim?· si deorsuz infer
num quẽ meruimus· si retrorsuz
peccata que cõmisim?· si ante iu
diciũ quod metuim?· si introrsũ
cõscientiã quaz fedauim?· si ex
trorsũ mundũ quem amauim?·
In quibo singulis causã et mate
riam deplorandi· si tamẽ eadem
vt vere sũt agnoscim? inuenim?
Nam propter illa flens nobis di
xit dominus· si cognouisses et tu
Que si oia prosequi vellemus·
sermo minis duceret in longuz·
et ideo pauca ex ipsis explanare
intendim?· ipsa sub metaphora
fontium prosequẽtes Nam lacri
marum et fontiuzsimilitudoa di
uersitas aliquã habẽt admiscez
ꝓportionem· ꝓpter quod scriptu
ra pro lacrimis fontes ponere so
le consueuit· vt est illud hiere·
ix· Quis dabit capiti meo aq̃z·
et oculis meis fontẽ lacrimaruz?
Quia igit flere expedit et opor
tet ex fletu dei prouocati exata
ti et informati· ideo de fletu sub
metaphora fontium tria per ordi
nem sunt dicenda Primo quibo
exercitijs lacrime prouocentur·
Secũdo qui effect? siue vtilita
tes inde generentur· Tercio qui
bus negligẽtijs lacrime exsicẽ
tur· ¶ De primo scien
dũ q̃ fõtes lacrimarũ sicut fõtes
terrarum conquirũtur Sunt aũt
quatuor genera fontiuzsuper ter
ram· Aliqui eñ fontes vemis na
turalibo nullo adhibito labore o
riuntur· alij duris laboribo fodi
untur· tercij artificialiter cõcauis
canalibus transuehuntur· quarti
celestibus pluuijs capiũtur· Pri
mi dicũtur naturales· secũdi pu
tei· tercij aqueductus· quarti ẽ
sterne Dijs ergo quatuor gene
ribus fõtium quatuor gña lacri
marum nobis subtiliter declarãt
Nam per primũ fontẽ qui ex na
turalibus vemis orit signficantur
quedã lacrime molles quodam
modo naturales· q̃ sine magne
deuotionis conamine eliciuntur
et effluunt· Homo eñ microcos
mus· i· minor mund? dicitur· eo
q̃ ipse maioris mũdi ꝓpetates q̃
dammodo imitet· Videm? autẽ
q̃ aliqua pars terre tam aq̃tica
siue aquea est vt ad vnũ defossa
tois ictum aqua prosiliat· aliq̃
autem pars tam sicca et arida vt
in ea aqua non inueniatur Sic
sunt aliqui homines tam molles
et aquei· vt facillime i lacrimas
resoluantur· Tales lacrime non
iudicãtur multũ meritorie· eo q̃
sine conatu sine labore et sine de
uotione effluant· De quibus di
cit Apl̃us· Flent tanq̃z non flẽ
tes· De quib? adhuc Bernar·

sic dicat · Quosdam lugentes vi deo · sed si de corde lacrime pro cederent non taz facile illico solue rentur in risum Nūc autē cū ab undāti? otiosa q̄ scurrilia verba profluāt q̄z prius lacrime · iō ta les lacrimas de hȳs esse nō arbi tror quibus consolatio diuina p mittit̄ · quādoq̄dem post illas lacrimas taz vbis consolatio ad mittit̄ Et tales lacrie nō magni meriti reputantur · nisi per spūs sancti pñtiā vltro effluant · tūc sunt tanto nobiliores quāto ex solo spiritu sācto prosiliores · Secundū genus fontiū sūt putei q̄duris laboribus ꝑ fundi? fodiūtur · significantes secundū genus lacrimaz que profundi? suspiriȳs et intimis gemitibo du risq; laboribus hauriūtur · Maxime autem hic fons lacrimarum tunc digne sperabit̄ · quādo omnis terreitas de profundo cordis nostri duris laboribus spirituali lium exercitiorum fundit? exhau ritur · Dunc fontem lacrimaruz appellauit abrahā gene · xvi · puteum viuentis q̄ videntis dei · Quia tūc pmum hō veraciter vi uere et deum videre icipit · quan do ois terrena affectio plenarie exhauritur · De hoc fonte dr Io helis · iij · Fōs egredie? de domo dñi · et irrigabit torrētē spinarū Dom? em̄ dñi est cor hois Juxta illud sapien · Aia iusti sedes ē sapie · De hac domo fons lacrīa rū egredie? et irrigabit torrētez spinarū i mꝰtitudine peccato q Dic pute? q̄ altus ē · ideo hō m debauriēs aquā lacrimarū sepe debilitat̄ viribus · euacuat̄ ca put · sensibo attenuat̄ · Terra us fons aq̄ducti? dr artificialiter canalibo diriuat? · significās hūc fontē lacrimarū q̄ p canales dul cū meditationū effluit · Et nō est imōuemēs sitꝰitudo Nā sicut per canales aq̄ de loco ad locum ducit̄ · sic pena inferni · gaudiū celeste iudicii extremū · et sic pia de loco vbi vere et ꝑpe non sūt p canales meditationū nostraru m aduehūt̄ · et sic p adductiones corū cor nrm̄ resolutū deuotione lacrīas p oculos eliciat vt p cana les Vnde bernar · sup illo vbo sa pietis Fili mēorare nouissima tua dicat Memorare mortis horrorē · iudicij tremēdū valde discrimē · arctis gehenne metū · pegrina tionis tue miseriā · annos tuos in amaritudine aie tue · vite hūane picula · ꝑpā vilitatē q̄ si sesū hēs nō te a lacrīs cōtinebis Tal' aia cōmēdat̄ Pro · xxxi · vbi dicit̄ Facta ē q̄si nauis institoris de lōge portās panē suū · Quar tus fōs āsterna dr · q̄ nullaz misi celestē capit pluuiā · signs fōtem taliū lacrīarū q̄ nullo nrō labore ꝙ a sola influctia celestiū eliciunt̄ De q̄bus dicit Os Flabit spūs ei? et fluēt aq̄ · Os ē dicē · Qui spirit? sāctus p suā pñtiam flat

in corde hominis · tūc ãque lacrimarū fluent ꝓ se nullo cogente · immo nullo eas phibẽ valente · De hoc dicit in canti · Surge aquilo et veni auster · qui pluuias amministrat · perfla ortū meuz · id ẽ cor hois · De hac ásterna cestiū lacrimarum diátur Deuvi · Cum dns deus dederit tibi ásternas quas nõ fodisti · caue diligenter ne obliuiscaris dñi dei tui · Dui? ásterne aquã desideravit dauid · ij · regũ · xxvij · vbi dicit · Ui quis daret michi potũ aque de ásterna q̃ est in bethleẽ Ad banc aquã hauriẽdã monemur Prouer · v · Bibe aquaz de ásterna Prime lacrie quasi fine gratia dei et hois conatu effluũt · secũde conatu hois principaliter et ex grã ex cõsequenti · tercie cũ gratia et conatu · quarte ex gratia sola hauriũtur · V C

Secundo dicenduz est qui e ffect? siue vtilitates ex lacrimis generentur · Sunt aũt secundum ber · mḱti eius effectus · quos ꝓ sequitur ita dcẽs Dis quinq? naturas lacrime habent et secundũ eundẽ numerum cõsimiles gratie spũales sortiũtur eff cũs Sunt ei humide · calide · salse · pure · ab eminentiore sensu procedũt · sicz attenuãt · oculos vermiculãt · visũ obnubilãt · mitigãt tristicias · turbãt caput · ꝓuocãt sõpnũ Dño dicim? q̃ lacrime ex eo q̃ humide sũt germinant virtutes · sicut pluuia segetez · extinguũt vicia · sicut aqua ignẽ · lauãt sordes · Quos tres effect? ex ꝓprietate humiditatis in nobis lacrie operantur · V D Secundo calide sunt Aqua autẽ calida triplicí accommodatur vsui · Cruda enim coquit · infirmitates lenit · q̃ frigus expellit · Doc modo lacrime crudas cogitationes coquunt · infirmitates noxiaruz affectionum temperãt · et torporis inertiam et maliãe frigiditatem excludũt · Terão sunt salse Scimus enim q̃ ábi cocti sine sale respuũtur Doc modo lectio et oratio que ábi dei sunt · ipso testante qui diát meus ábus est vt ac̃ · si perdunt lacrimarum salsedinem · perdũt et oblectationis dulcedinem · Vnde legis auctoritate sacrificia misi sale condita fuerint prohibentur · Vnde leuitic̃ · ij · In omni sacrificio appones sal · Item iob · Nunquid poterit comedi insulsum · quod non est sale conditum ꝯ Vnde q̃busdam banc salsedinem non habentibus diátur apocalip · ij · Vtinam calidus esses aut frigidus · sed quia tepidus es nec frigidus nec calidus icipiam te euomere de ore meo · Quarto sunt pure · quia efficiunt puritatem · mediante qua flentes semper recipiunt consolationem · Tante emz apud deũ virtutis et efficacie

E E ij

sunt lacrime · vt nunq̃z a vultu dei redeãt vacue · sed quicquid petierint impetrabũt · De quibo ecclesia · xxxv · Nonne lacrime vidue a maxilla ascendũt vsq ad celum · et dominus exauditor non delectabitur in illis ? Notabiliter autez dicit vidue quia si anima nra ab oibus mũdi consolationibus viduata fuerit · lacrie nostre efficaciã nõ habebũt Vñ de q̃busdã treñ · i · dicit · Plorans plorauit in nocte ⁊ lacrime eius in maxillis eius · et nõ est q̃ consolet eã ex oibus caris eius · Quia vero in nocte · i · tenebris pectorũ plorauerunt · iõ nõ meruerũt cõsolari · lacrie aũt vidue q̃ quicquid petierit impetrabũt Talibo enim dicãtur · nj · para · xxxnj Quia fleuisti coram me · ego q̃q exaudiui te Post grãm autẽ exauditionis seq̃tur grã plene purificationis · post gratiã vero purificationis seq̃tur grã cõsolationis · vt a primo ad vltimuz sequatur illud mat · v · Beati q̃ lugent · quoniam ipsi consolabuntur · Vt fiat qđ scriptum est Hester · ixo Luctus atq; tristicia in hylaritatem gaudiũq; conuersi sũt · Quinto ab eminẽtiore sensu descẽdunt · vt quãte sint dignitatis iñnuet Propter hoc Dñs vocat eas holocausta medullata · eo q̃ ex itis affectibus a nobilioribus deuotionibus effluere videãtur Vnde bernar · vocat eas sanguinẽ aie q̃ cere bri fuse p effusiõe sanguinis reputantur · Alias autem proprietates ad tollendũ tedium dimittamus

Terão videndum est quibus causis lacrie exsiccentur · quod per exsiccationem fontium euidentius cognoscemus Fontes autez ex q̃tuor causis cognoscim? exsiccari · sciz per aridi tpis exsiccationez · immẽse terre repletionẽ · hauriẽdi interruptionẽ · fontis dissipationẽ Primo a diuina tpis ariditate fontes exsiccãtur · Hinc cordis fu perborũ que in alto posita deus per pluuiã visitãtis gratie rigare non poterit Superbia vero que ariditatẽ efficit · salutarez gratie pluuiã non admittit · De qua dicãtur · ŋ · Regũ · i · Mõtes gelboe nec ros nec pluuia sup vos descẽdat · Hinc ecclã · x · Radices gẽtium superbarũ arefecit deꝰ Item ozee · xiij · Siccabit venas eius ⁊ desolabit fontez eius Vnde quãto montes sunt alciores · tanto sunt aridiores · Nam deus emittit fontes in conuallibus · inter medium montiuz pertransibũt aque Superbis igitur montibus comparatis gratia deuotionis subtrahitur · qua subtracta lacrime exsiccantur · et ariditas subit locũ · Ex quorum persona dicitur numeri · xi Anima nostra arida est super cibo isto leuissimo Qui enim superbia inflati ãbulant in magnis admirabilibus sup se visitãte

gratiam vocant leuissimā · et ideo ex ea refici non merent̄ · Doc tamē adiacendum · q̄ in sanctis viris per diutinā subtractionē gratie lacrie exsiccant̄ Quod deuote conquerit̄ iob · xx Cutis mea aruit et contracta ē · et ossa mea aruerūt pre caumate · per cauma significans rigorez qui relinquit̄ ex gratia iā subtracta Quod etiam cōquerit̄ ps̄ dicēs Percussus sum vt fenum et aruit cor meuz quia oblitus fuz comedere panē meū · Consolationē noie pamis dans intelligere · Secūdo fōtes exsiccantur per iecte terre repletionez · p quā terrenorū occupatio designatur · Vnde cayn q̄ interpretat̄ possessio interfecit ābel qui interpretatur luct⁹ · quia possessionū occupatio luctū nostrum interficit et occidit · Vnde gen̄ · xxvi · Inuidētes palestinis ysaac omnes puteos repleuerāt humo · per palestinos qui aliem interpretātur significant̄ dyaboli · qui inuidentes nobis omnes puteos lacrimarum p euacuationem terrenoruz defossos humo iterato replent terrene occupationis Vnde greg̃ · Qui mundū deserūt ad exteriora officia prouebi ñ debēt nisi p humilitatē diutius in eiusdē mūdi contemptu solidentur · Quia bona nostra intēpestiue manifestata pereūt · et diutius occultata solidātur Tercio fontes exsiccant̄ · qū crebro aqua de eisdem fontibz nō hauritur Dic fons lacrimarū quādo p continuā spūs exercitationē nō haurit̄ exsiccat̄ Vnde iudith · ij Inadi precepit holofernes aqueductū Per holofernem significatur dyabolus · qui aqueductuz inādi precepit · quando per occasionem siue tedium meditatiōes quibus lacrime hauriuntur fiug gerit intermitti · Quarto fōtes exsiccant̄ · quādo circumferētia qua fons cingit̄ dissipatur · quia per rimas aqua defluit et fons exsiccatur Per huiꝰ cinctu re dissipationē cordis nri māsio siue dissipatio ⁊ mētis euagatio designatur Nā per talez dissipationez et mentis euagationē omnes deuotionis lacrime exsiccantur · Vñ hiere · ij · Foderūt sibi cisternas dissipatas · que cōtinere non valent aq̄s De quo adhuc ecā · xxi · dicit̄ · Cor fatui quasi vas confractū Hanc dissipationē cōqueritur iob dicēs Cogitationes mee dissipate sūt torquentes cor meū Prima causa exsiccatiois debetur fōtibz naturalibz · secūda cā fontibus putealibus · tercia aqueductilibz · quarta cisternis Det nobis dñs vt dominū ihesū cristum sic i suis fletibz imitemur · vt ipsū in suo regno videre bi absterget de⁹ omnē lacrimaz ab oculis sanctoꝝ videam⁹

De eodem Sermo tercius

dñica xi

Domus mea domus ora
tionis vocabit Luce. xix
Vñc sermonem require
in sermombꝰ de sanctis de dedica
tione.

Dominica. xi. Sermo de e
pistola. De gratia dei. Sermo
lxxxi

Gratia dei sum id qđ suꝫ
Prima ad corinꝯ. xv.
Dicit grego. Superna
pietaꝫ prius agit in nobis aliqđ
sine nobiꝫ. vt sequente nostro li
bero arbitrio bonū aliquod iam
penitus agat nobiscum. qđ ta
mē per ipensā gratiaꝫ in extremo
iudicio ita remunerat in nobis.
ac si solū pcessisset ex nob. Ex
hoc est quod dicit paulus. Gra
tia dei sum id quod sum. Et qꝛ
eandem gratiam nostrum liberū
arbitriuꝫ sequitur adiungit Et
gratia eiꝰ in me vacua nō fuit.
Qui cuꝫ se de se nichil esse cōspi
ceret ait. Nō autē ego. Sed qꝛ
tamen se eē aliquid cum gratia
inuenit. adiunxit. Sed gratia
dei mecum Ista verba proposi
ta sunt apostoli de gratijs quas
a deo acceperat pro se loquētiꝫ.
possunt etiam esse cuiuslibet de
uoti hominis de gratijs i se cogni
tis in domino gloriantis Huius
verbi occasiōe de gtia quod grā
dederit quicq; dicemꝰ p ordinē.
sczp̄mo de grē descriptiōe Secū
do de grē ad diuersa cōpatiōe.
Tercio de nrā ad grāzabilitatio
ne Quarto de gtie diuisiōe Qui
to de grārum m nob fructificatio
ne

De p̄mo scz grē de
scriptione dicit aug⁹. Grā dei ē
bonū diuinit⁹ acceptuz. sine quo
null⁹ vnq̄z salutē adept⁹ est Si
cut em̄ creatura p̄ sua debilitati
tate suo sēp̄ prīcipio indiget vt
sit i esse nature. sic rōnalis creatu
ra grā dei sēper indiget vt sit i be
ne eē. Et licet hō ex se in esse grē
esse nō possit est tn̄ inexcusabiliꝫ
hō si grām nō recipit. qꝛ grā gra
tis data sēp̄ presto ē liberū arbi
triū excitare a cōmonē Cui com
moniciōi cū consentit hō grām re
cipit. et hoc ē facē quod in se ē.
Itē ē alia descriptio grē mgrāliꝫ
Grā est adiutoriū diuinū creatu
re gratis impēsum. sine qua nichil
possumꝰ facere immo nec in esse
durare.

Secūdo
dicendum est de gratie ad diuer
sa comparatiōe. de qua cōparati
one dicit bonauētura. qꝛ licet grā
sit vnuz q̄d existēs. diuersas tn̄
habet cōpatiōes. Prīo cōparat
ad suū principiū vt a quo sciz a
deo. sic grā est p̄destinationis.
vocationis. iustificationis. ma
gnificationis Que ap⁹ ad roma
nos. viij. describit sic dicens.
Quos p̄destinauit hos et vocauit
ac. Secūdo grā cōparat ad sub
iectū in q̄ ē sciz ad aiam. sic grā
ē bona cogitatio. pia affectio.
sancta deuotio. iusta voluntas.
que oia sūt quidam nitores aie

dispōentes eaz ad vite sācta
te. Tercio cōparat ad suū oppo
situm · scz peatū · et tūc habet di
uidi in protectionē · liberationē ·
saluationē · Naz per protectiōez
protegit a nō cōmittendis p libe
rationē extrahit a cōmissis · p sal
uationē defendit a filabus cōmit
tēdis · Quarto cōparat ad suos
effectꝰ quos in aia opat et tūc
sic diuidit Gratiarum alia est p
uenies · alia est cōcomitans · alia
subsequēs Quinto cōparatur ad
suum premiū · et sic gratia ē glo
rificatois · fruitionis · vnionis ·
eterne beatitudinis possessionis ·
Et sic gratia ex hijs oparatioibꝰ
diuersas induit denoiatioēs · et
per cōsequēs diuersas efficit ope
rationes Licet aūt grā presto sit
omnibꝰ et parata · i tantū vt di
cat apl'us ad hebre · xij · Videte
ne quis desit gratie dei · et prima
pet · v · estote parati in eā que vo
bis offertur grām · soli tamē gra
tiā recipiunt qui se abilitāt ad e
andem VD Tercio ergo
dicēdū est de nostra ad gratiam
abilitatione · Sūnt aūt tria que
nos ad ipsā pāpiendaz pāpue
abilitāt et disponūt · scz humili
tas gītudo operatio · De prīo
scz humilitate dr ecā · iij · Quan
to magnꝰ es · hūilia te in oibꝰ ·
et coram dño inuenies grām Jte
iacobi · nij Deꝰ superbis resistit
humilibꝰ aūt dat gratiā · Unde
ysa · Ad quez respiciam · nisi ad
humilem et quietuz et tremētem
verba mea? De secūdo scz grati
tudine dicit aug? · Quod deꝰ de
dit gratis tulit īgratis Bernar ·
Misericordie res ē gratiam non
dare ingratis · ne tanto grauius
de īgratitudinē iudicemur · quā
to accumulatis gtijs ingrati pro
bamur extitisse Felix ego q̄ ad
singula dona gratie redit ad euz
in quo est plenitudo ō nium gra
tiarum · Cum enim pro acceptis
non īgratos nos exhibem? · locū
in nobis facim? gratie · vt maio
ra adhuc acūpere mereamū Om
nino enī nos a profectu religio
nis impedit ingratitudo nostra ·
dum quodāmō ānissū reputās
datoꝛ quod ingrat? accepit · ca
uet sibi de cetero ne tāto plura a
mitteret · quāto plura offerret in
grato · quia oīno gratiarū cessat
decursus vbi recursus non fuerit
Terciū abilitās nos ad grām ē
operatio vt viz nulla vnq̄z gratia
vacua nos transeat · sed statim
vt eā senserimus ponamus eam
ad lucruz · et digne operemur in
ea Dinc ei qui abscondit talētū
in terra dictū est luce · xix · Qua
re non dedisti pecuniā meaz ad
mensā et ego veniēs cum vsuris
vtiq̄ exegissem illā? Jtē apl'us
ij · ad corin · vi · Videte ne in va
cuum gratiā dei recipiatis Jnva
cuum enī gratiā dei recipit · qui e
am statim vt acceptaūerit in o
perationē congruam non expoit

Qui ergo hijs tribus ad gram se fideliter prepararet disponeret habilitaret · ad gratiaz multa val de subito peruenire · Verū quia vt ait ap? diuisiones graruz sūt et multa inuenīūtur genera gtiarum · iō seruato ordine dicēdum est quō gtia diuidatur · ℣ Quarto ergo dicēduz est de grē diuisione · de qua triplex dat? diuisio Gratiarū em̄ alia dic?t puemens · alia cōcomitās · alia subsequēs · Itē gratiarū alia dic?t operans · alia cooperās · alia perficiēs · Itez grārum alia est gtis data · alia gratuita · alia cōsummās Que tres diuisiones gratia p realiter in vnā intentionē coeūt · licet vocaliter sint diuerse · Nam gratia puemens · grā operans · gratia gratis data pro vna gratia acc̄piunt? · Similit grā concomitans cooperans gratuita iterū in vna grā includūtur Itē subsequēs perficiēs et consummās p vna gtia cōputantur ℣ Primā ergo gtiam quā in tribus vocabulis noiauimus scz puemientē · operantē · gratis dataz · deus operat? sine nobis · in qua de nrō michil oīno pomim? · sed sol? eam deus operatur p omnia sine nobis · De qua Ds · Mia eius puemet me · Et ad phylippenb · i · Deus qui cepit in vobis opus bonum · Dec aūt grā est creatio receptio gubernatio cōseruatio vocatio corpis sanitas · viēs aie · industria ingenū et filia Dicatur aūt grā preuemēs · qz i dono suo preuenit nos de? Dicat? etiā operans · qz solus eā deus operat? Dicat? etiā gratis data · qz nulla ad hoc merita nrā precesserūt Et sic patet q? eadez grā diuersis respectibus diuersa nomina sortit? De hac grā dic?t ad thim o · i · Apparuit grā dei · non ex operibus iusticie q? fecim? nos Itez ad romanos xi · Si aūt gratia dei iā non ex operibus · alioquī grā nō ē grā Dec autē grā quātum attinet ad nos nō est meritoria · qz per eā puenti de nrō pemitus michil habet Secundā vero grām quam siluit ter tribus vocabul? noiauimus · scz cōcomitantem · cooperātem gtuitaz · deus operat? in nob? non sine nobis sed nobiscū · Que ideo circo cōcomitans dic?t · qz opus nostrum talē grām cōcomitatur Dicat? eciā cooperans · qz eadem grā nobiscū a nos cū gratia operamur · Dicat? etiā gratuita · quia talis gratia ꝓpter aduūcta nrā opera gratū hoiez reddit deo Dec autē gratia cōsistit in bona hois volūtate · scā deuotiōe · dulā meditatiōe · affectuosa orōne · et in alijs operibo meritorijs · q? deo? operat? nobiscum et nos cū deo fideliter adiuuātes De hac dicatur ad Hebre · xij Videte ne q? desit grē dei Itē · i · ad corin · xij · Plus oīb? alijs laboraui · nō aūt ego sed grā dei mecū ℣ Terciā gratiam

quam ſimiliť tribus vocabuľ di
ſtinxim⁹ · ſcz ſubſequẽtẽ · pfi
tem cõſummãtem · de⁹ iterũ opa
tur in nob⁹ ſine nobis Que iõ ſic
dicta eſt · q⁹ predictas ſubſeq̃
tur perfiat et conſũmat · qđ con
ſiſtit in felici conſũmatiõe · eter
na gl̃ificatiõe · eterne beatitudis
poſſeſſione · De hac dr ad Ro ·
vi · Gratia dei vita eterna · Que
merito gratia dr · q⁹ excellit oia
merita · et nulla ei pñt merita re
ſpõdere · De hijs trib⁹ grãs ſimul
tunctis dicit apľus Grã dei ſum
id qđ ſum · eccę p̃ma · Et gt̃ia ẽ
ius in me vacua nõ fuit · eccę ſe
cunda · Et grã eius ſemp in me
manet · eccę tercia De hijs tribꝰ
gratijs dicit ioh̃ · i · De plenitudi
ne eius oẽs accepim⁹ · eccę priaz
Gratiam pro grã · i · gratiam ſub
ſequentem pro grã concomitan
te · i · tercã pro ſecunda · De hac
tripliçã grã dicit bernard⁹ · Tri
pliçẽ grãm diuinitus accepimus
vnã qua cõuertimur ſiue excita
mur · aliã qua adiuuamur · tercã
am q̃ remuneramur · Prima nos
mãtat per quaz vocamur Secũ
da p̃uehit per quã iuſtificamur
Tercia cõſummat qua glorifica
mur · Prima dicitur dei benepla
citum · Secunda noſtrum meri
tum Tercia premium

M Quinto iuxta p̃miſſuz or
dinẽ dicẽdum eſt de grẽ vtilitate
quã in filijs grẽ operatur · Verũ
q⁹ p̃ma grã q̃ preuenies dicit nõ
ẽ meritoria · et tercia nõ fiat me
ritũ · ꝫ ad p̃muz · iõ hijs duab⁹
obmiſſis de media quã operantẽ
ſiue cõcomitantẽ vel etiaz gratui
tã dxim⁹ · q̃ ad vite ſcitatez fili
os grẽ p̃mouet eſt dicẽduz Ea
dẽ em̃ grã eſt pccõruz purgamẽ
tum · innocẽtie nutrimẽtuz · ſcie
ncie documentũ · cõſtãtie ſtabilimen
tũ · grẽ augmẽtum · dilãonis iã
tamẽtũ · Dos ſexe effect⁹ grã in
filijs grẽ vſq; ad pfectiois ſta
tũ eos p̃ quẽs opatur Drio g̃
dico grã ẽ peccatoz purgamẽtũ
qđ ſic cõtingit ꝫpa em̃ p̃mo ad
uemẽs cõpũgit hoiem de pcãs in
funtẽs ei pñam · Et hoc ẽ qđ a
it ap⁹ ad roma · iij · Oẽs pcãue
rũt et egẽt grã dei · iuſtificati gra
tis per grãm ipſi⁹ Dic Pro · xv ·
Per miam a fidẽ purgãtur pcã
Nã hec grã purgãs peccata · pri
mũ mouet cor dei ad miam et eri
git cor hois ad fidẽ · i · fiduciã · et
ex hijs duob⁹ ſiľ coeuntib⁹ pec
cata purgãtur Vnde bernardus
Spiritus ſanctus infuntẽs ſe cor
dibus noſtris · ſicut p nob⁹ inter
pellat poſtulãs p nob⁹ gemitib⁹
inenarrabilib⁹ ita et cũ prẽ deli
cta cõdonat Cũ prẽ ita q̃ qđ po
ſtulamus ipſe donat · qui etiam
donat vt poſtulem⁹ · et ſic ſicut
nos erigit quadã fiduciã · ita de
um inclinat ad nos ſua mia
Secundo gratia eſt innocentie
nutrimentũ Cum enim peccatũ
per priam grãz dimiſſuz ſit q̃ntũ

ad offensã innocẽtia in corde hoīs p attestationẽ cõscientie infunditur. Et hoc ẽ quod aptio hānes Si cõscia mã non reprehenderit nos. fiducíaz habemus ad deum. Hinc ad roma. viij. Spe salui facti sumus. Et sic gr̃a promouet innocentiã vt remissio que facta est in corde dei. in corde hoīs cũ attestatiõe conscientie sentiat. Aia itaq; se remissiõem peccato; sentiẽs consecutaz in grãrum actiõe medullitus se cõuertit. rogãs deũ vt viã per quam ad õne eius beneplacitũ viuat in reliquũ ei ostẽdere dignetur. ℣ Tercio itaq; dei grã vlterius promouens hoiem infundit ei documentũ scie. qđ non est aliud nisi lumẽ grẽ hoẽ hoiem quõ in reliquũ debeat ambulaẽ. et hec est scientia sanctoruz per quam illuminati habent discretionem boni et mali vt sciant quid acceptum sit coraz deo omni tempore. Est autem differentia inter hanc dei sciam et scientiã hoim. quia sciẽtia hominũ solum docet scire. scientia autez dei docet scire sapere ⁊ opari De hac scientia dicit Prouer. Vbi non est scientia anime non est bonum. Et ibidem. iij. Beatus homo qui inuenit sapientiam et cui affluit prudentia Melior est em̃ acquisitio eius negociatiõe auri ⁊ argẽti primi et purissimi. fructꝰ eius preciosior est cũctis opibus. et omnia que desiderantur huic non valent cõparari. Docet em̃ mala declinare. bona operari. ad meliora conari. et optia desiderare ℣ Quarto gratia est constantie stabilimentũ Dat em̃ grã dei post predicta animi cõstantiaz. ne deficiat. sed constanter perficiat bene icepta. De quo ozee. Ego cõstans aio facꝰ sum sed cũdũ opitulatiõem dñi dei mei Hãc petebat iudith ix. dicẽs Da mihi in animo cõstantiam. Hanc cõstantiã quatuor exercitijs opamur viz i rectitudine aiorũ. conaie difficiliũ et arduorũ. sufferentia aduersorum. et in perseuerãtia istorum. De hijs dicit primo Para. ix. Erant viri fortissimi robore ad faciendũ opus ministerij i domo dei In hoc superlatio qui icludit in se positiuũ ⁊ cõparatiuũ hec tria exercitia designãtur. Dũt ei fortes in viciorũ cõtentiosa reluctatiõe. fortiores si arctiorũ laboriosa operatiõe. sed fortissimi in aduersorũ virtuosa perpessiõe. Et hec tria phiciũt i gloriosa cõtinuatiõe ℣ Quinto ipsa gratia nos promouet per sumplius additamentũ. Dec enim grã prioribus superaddit vt singule in singulis suis exercitijs de die in diem. immo momentis singulis augmentent De quo Oro. Dabit capiti tuo augmenta gratiarum et coronа inclita pteget te. Et seqꝰ

Ducam te per semitas iustice · quas cuz ingressus fueris non arctabuntur gressus tui · et currens nō babebis offēdicula · De hac grā dicitur secūda ad corinthe · ix · Potēs est de? omnē gratiam habūdare facere i vobis · vt i omnibus sēper oēm sufficientiā habentes habūdetis in oē opus bonum Et sequit Qui autē āminstrat semē seminanti mltiplicabit semē vestrū a augebit icremēta frugū iustice vrē · vt in omnib? locupletati habūdetis Dec ōnia cū grā in nob completa fuerint i trabim? caritatez Dexto grā opatur in nob caritatis cōplemētum Nō aūt opatur quācumq caritatē · sed cōplementū eius · i · perfectionē eius q̄ foras mittit timorez · in qua de cetero sine labore laborabim? · iuxta illud ysaie xl · Qui sperāt in dño mutabūt fortitudinem · assument pennas sicut aquile · current et non laborabunt · laborabūt et nō defiēt De hoc ezechie · Cum compleueris hec dormies super latus tuuz dexterum · quod caritas est · In qua dormire dcemur contemplādo et cetera ·

Eodē die Sermo pmus de euāgelio De duobo generibobomīnū sez electorū et reprobox · et de gradibo reprobox quibus descēdunt ad infernum Sermo · lxxxij ·

DVo hoies ascenderūt in templū vt orarent · Luce xviij · Per hos duos homines electi et reprobi designantur In verbis ergo ppositis duo facit euangelista Primo em̄ tangit electos et reprobos in genēali Secdo in spēali · Primuz ibi · Duo hoies Secundū infra · Descendit hic iustificatus ac̄ · Primo adhuc facit duo Primo emz colligit eos sub vna generali actione · Secundo ponit eorum distinctā operationē Prim ibi Vt orarent Secundū ibi · Phariseus aūt stans hec apud se orabat dicens · Gregori? De bijs duobus generibo hominum electo x videlicet et reproborū permixta est ecīa tanq̄z diuersitate filiorum · Que q̄zuis omnes ad fidez generat · tamen oēs ad gloriam nō pduāt Quousq̄z nāq̄ hic viuim? · necesse est vt vitam presētis seculi permixti agam? Tunc aūt discernimur cū puenimus · Nom em̄ soli nusq̄z sūt nisi in celo · et mali soli nusq̄z n in inferno Dec aūt vita q̄ inter cēlū et infernum sita est sicūt in medio subsistit · ita vtrarūq̄ pāū aues communiter reapit · quos sancta ecclesia nūc idiscrete suscipit et p? modū in egressiōe discernit · Ex q̄ re hoc sūme cauēdū est · ne quātūcūq̄ i deo pfecerim? securitatē vite nob dem? aq̄ntūcūq̄ pdite vixeri? desper̄m? Liz itaq̄

hec duo genera hominū i hac vi
ta p̄mixta ad ecclesiam sil̄ ve
niant sil̄ orēt · electorū tamē pre
ces exaudiuntur reprobo⁹ repel
luntur · Dicit q̄ electis illud ysa
ie · lxv · Anteq̄ clamēt ad me e
go exaudiam eos Reprobis ve
ro illud hiere · xv · Cum ieiuna
uerint nō exaudiā preces eorū ·
et si obtulerint holocaustomata
non acāpiam ea · quoniaz fame
et peste consumā eos · Hec duo
genera hoim saluator tangit ma
thei · xxiij · cum dicit Duo erūt
in agro · vnus relinquetur et ali
us assumetur · Duo erunt in mo
la vnus assumetur et alius relin
quet̄ Per qd̄ innuitur q̄ in om
i statu vite secularis religiosi⁹
et prelationis homines assumēt
et hoies relinquētur · Quis autez
de quo sit genere · null⁹ homo sci
re poterit · sed hoc archanuz sol⁹
de⁹ nouit · iuxta illud eccs · ix ·
Quis nouit si spirit⁹ filiorū ad ā
ascendet sursū · et spūs iumento
rum descendet deorsū?

Habēt em̄ hec duo genera hoim
quedā cōia p̄pter que ab homini
bus qui secūdum faciem iudicāt
discerni nō possūt · De⁹ autē vt
ix · regū · vij · dr solus nouit cor
da hoim Juxta illud · Dō videt
in facie · deus autem intuet̄ cor ·
Quod cum ita sit · ideo de eisdez
hoibus duo breuit̄ perstringāt̄
Prio em̄ ponem⁹ eorū apud ho
mines cōuemētiā Secūdo apud
deū differētiā Cōuenīūt aūt in
quinq; similitudinibus p̄pter qs
ab inuicē separari nō p̄nt Habēt
em̄ similem denoiationē · similez
vocationem · sil̄em naturalē intē
tionē · similem actionē · et imple
riſq; sil̄em euentionē Primo di
co sil̄em habēt denoiationem q⁹
hij et illi sacrō baptismatis san
ctificati et a xp̄o denoiati chri sti
ani dicūtur · Sed de noie bono
rū dicitur ecā · xlv · Bonū nomē
permanet in euū · De noie vero
reprobōrū ibi dicit Nomē impio⁹
delebit? Secūdo sil̄em ha
bēt vocationem · Nā hij sicut a il
li vt ait ap⁹? petrus in hoc vocati
sunt vt benedictionē hereditate
possideāt De quib⁹? sapiētie · vij ·
Vnus ē introitus ōmium ad vi
tā et sil̄is exitus · Dinc ap⁹? ad
roma · vij Vocat ea que non sūt
tanq̄z ea q̄ sunt · Cui cōsonat pe
trus in actibus In veritate cōpe
ri · quia non est acceptor perso
narū deus · Tercio sil̄em habent
naturalē intentionē · nam hij sic
et illi naturali intentione et si nō
gratuita deuotiōe ad regnū celo
rū cupiūt peruenire Vnde boeti⁹?
Ineſt mentib⁹? ōmium hominuz
veri bō naturaliter inserta cu
piditas · sed ad falsa deui? erro⁹
abducāt · Quorum aīm⁹? et si tali
gātē memoria tū summū bonum
repetit · sed velut ebri⁹? bonuz q̄
tramite fuertat̄ ignorat Quarto
sil̄em in pleriſq; habēt actionez

Nam vt in ꝓposito dr sil' ascen
dūt in tēplū · sil' redeunt sil' orāt
simul et ieiunant · ferias sil' cele
brāt · et elemosinas pit' largiūt'
De q̄bus dicit bernar · Dn̄ sciz
electi et rep̄bi dū sil' in actione
sunt hoīes sil'es vidēt actiones ·
deus aūt volūtates discernit q̄ in
tentiones Cū vero vnusquisq; re
dit i sua · vnūquēq; ex fructibo
sue intentiois pascit consciā sua
Nec tamē eq̄ ab vtroq; reditur
ad consciam · q̄ nemo ad eaz re
dire amat post actionem · n̄ qui
ad bonū agēdū ab ipsa consciā
nō recedit ℟ Quinto sil'es sorciū
tur euēt? · nā infortuniuz erube
scētia cōfusio impꝑiū q̄ ꝓpe de
bētur rep̄bis · in hac vita elās e
uemūt · Et ecōuerso grā tpalis
suos fortuna et bonū qđ ꝓpe de
bēt elās reprobis euemūt pl? in
hac vita q̄z illis Vñ eccs · ix V
niuersa eq̄ euemūt iusto et ipio
bono et malo · mūdo et imūdo · i
molāti victias et sacrificia cōtēp
nenti · Sicē bon? sic pccōr · vt per
iur? sic q̄ille q̄ verū dixerat Doc
ē pessimū int' oia q̄ sub sole fiūt ·
q; eadē cūctis euemūt Itē in eo
dē · Dūt iusti q̄bo multa ꝓueni
ūt q̄si opa egerīt ipiorū · et sūt i
pij q̄ ita securi sūt q̄si iustorū fa
cta habeāt · Et iterū Vidi ipios
in mferno sepultos · q̄ etiā dum
viuerent in loco sācto erāt et lau
dabāt̄ q̄si iustorū opum · Ex
q̄bus oib? illud eccs · ix cōclude
re licet · Nescit hō vtrū amore di
gnus sit an odio · hz oia i futuruz
reseruāt' incerta · Vñ āmirādo q̄
metuēdo dicē possum? vniuersi
illud sapiē · ix · Quis hoīm scire
poterit cōsilium dei · aut q̄s pote
rit cogitare quid velit de? Ex
hjs mot? ap? · clamabat in cēlū
ad roma · xj · O altitudo diuiti
arū scie et sapie dei · q̄z incōp̄hēsi
bilia sūt iudicia ei? · et iuestiga
biles vie ei? · ℟ Expedita
itaq; vtraq; elcōrū et reprobo
cōuenētia ꝓpt' quā ab hoīb? ab
iuicē discerni nō potērūt i hac vi
ta · nūc de eōrū quā solu? discer
nit deus differētia videam? · In
hoc itaq; differūt corā deo · q; re
probi ad hec terrena incuruāt'
cogitationes locutiōes opatio
nes · dei q; q̄ oratiōes deuotiōes
q̄ oia q̄ faciūt intētionaliter ordi
nāt ad terrena Et si q̄s eis quip
piā de celestib? dixerit · videt' e
is quasi ludēs loq̄ · De q̄bz apt
ꝓba Oculos suos statuerūt de
clinare in terrā Oculos vocās itel
lectum parit' et affectū Qui be
ne designati sunt p filios isrl' · vi
delicet tribuz gad ruben et dimi
diam tribum manassen · qui cer
nentes terram galaad · q; esset
apta alendis animalibus · peciē
runt eam sibi dari in possessionē
ne transirent iordanem · dixerūt
q; ad moysen Precamur vt des
nobis' terrā galaad i possessiōez ·
nec facias nos trāsire iordanē Dic

isti affectu a effectu deo supplicant · vt det eis terram istam · vt in ea brutalitatē suaz alere valeant · nec sinat eos transire iordanē · qui riuus siue fluuius omniū delicіarū dicit̄ significans regnū dei · De quibus iob · nij · dicit̄ Dij qui habitāt domos luteas et terrenum habēt fundamētum cōsumētur velut a tinea et in eternuz peribūt Et hoc ait ps̄. Inimici eius sez dei terram lingēt ℣ Deo

Dicit autem Her · Sicut nemo repente fit summus sed gradatim quisq; ascendit · sic nēo repente fit pessimus sed paulati descendit Alioquin quō stabit illud iob · xv Cunctis diebus vite sue impius superbit? Demq; sunt vie vt in pro · dr que vident̄ hominibus bone · nouissima aūt earuz deducūt ad mortē Ideo terñ · gradus descensionis reproborū ordinat p quos de terra quā concupiscunt descēdūt in infernū Hic eñ apt in canti · sermōe · en ipse stat paretem · Primus gradus reproborum descendentium in vallē miserie et tenebrarū ē cōcupiscētia · secūdus cōsensus · tercius actus · quartus cōsuetudo · quintus contemptus · sextū adiāms qui est obstinatio · In qbus gradibus miseri ad miserā vitā nō subito ruunt vel decādunt · sed descēdūt ℣ Primus itaq; gradus in quez reprobi pedē ponunt est cupiditas · q̄ vt ait apl̄us · i · ad thimo

the · vi · radix ē est ōnium malorum Quod sic cōtingit Reprobi eñ exteriores sensus sequunt̄ quia mundus obicit qd̄ habet sciz superbiam diuitias et voluptates Naz de hijs iohā · Omne quod ē in mundo concupiscentia carnis est cōcupiscentia oculorū et superbia vite · Dec itaq; oblecta mēta sensibus totiēs se offerunt et ingerūt quousq; homines pertrahunt ad consensū · quez postq; homo dederit iā captus ē · nec est amplius sui iuris Vnde eccs ix · Sicut pisces capiūt̄ hamo et sicut aues capiuntur laqueo · sic capiuntur homines in tpe malo · Sicut ām nec hamus nec laqueus captio est · sic nec concupiscētia peccatum mortale · Nō enim in ea hō captiuat̄ hī impugnatur Quādiu autem concupiscentia impugnat et nō expugnat sed sentit̄ non solū non oberit sed proderit · qz coronā fabricat resistenti · Vnde ps̄ · Si mei nō fuerint dñati tunc immaculat̄ ero · et emundabor a delicto maximo qd̄ ē peccatū mortale · De hac etiam dicit saluator marci · xvi · Et si mortiferū quid biberit nō eis nocebit Ipsa eñ ē lex de qua dr ad roma · vij Video aliā legē in mēbris meis repugnātem legi mentis mee · Nō enim qd̄ volo boc facio · sed qd̄ nolo malū Si aūt qd̄ nolo hoc ago · iam e go non operor illud · hī quod im

habitat in me peccatū · Licet ita q̄ concupiſcia conſtituiſ in gra dibo peccatorū · nō tamē eſt pec catū mediāte quo lō tranſeat ad infernū · ſed eſt principiū pecca torum ſicut vmitas nō eſt nume rus ſ̄ principiū numeri · Ad ſecundo gradus ī quē reprobi petē ponunt vt tranſeāt ad infer nū eſt conſenſus · Cū em̄ per cō cupiſcentiā diu impugnat? ad conſentiendū manū loſti dederit et peccato conſenſerit · etiā ſi ad actū nunq̄ p̄ceſſerit · iā captus eſt lō et mortalis peccati vincu lo eſt ligat? Leuitī · xx Si q̄s de ſemine ſuo dederit p̄dolo mo lochmorte moriat · et ego ponā faciē meā contra illū · ſuccidāq; eū de medio populi mei · eoq; cō taminauerit ſanctuariū meū Qui em̄ de ſemine ſuo ī · conſēſum ſu ū p̄dolo moloch qđ interp̄tatur p̄ceps mali ſignificās mortale peccatū dederit · morte moriatur aē · eo q̄ cōtaminauerit ſanctu ariū ī · animā ſanctā que ē dei ſā ctuarium · Dnīc pre nimio affe ctu labbi · nñ · cōſulit filio Vide ne aliquādo peccato conſentias Quod a ſalomō confulit eccs · x Si ſp̄ūs poteſtatē habētis aſcē derit ſup̄ te locū tuum ne dimiſe ris · quia cūatio ceſſare facit pcā maxia · Qđ eſt dicē · Si fortis ſp̄ūs concupiſcie ipulſauerit te · locū tuū ī · conſenſū · q̄ loc? grē ē tue dimiſeris · q̄ curatio ī · dila gēs reluctatio facit ceſſare pcā maxia Jō aūt oēs has aūctes po ſuim? · vt cū oēs dare conſenſuz p̄hibeāt facili? credamus in ſcli natiōe cōſenſus pcā mōrtia reſi dē Quod adhuc apti? bern̄ · oñ dit cū dicit · Qui cōſenſerit pcō manet eos horror in exitu · dolor in trāſitu · pudor in cōſpectu ma gm̄ dei · Hoz dicēt aliq̄s Que cō uenīēs ratio poterit affligi · q̄ ſo l? conſenſus nullo ad hoc opc cō ſequēte tā grauē culpā conſtitu at q̄ eſt pccm̄ mōrle · qđ videtur eē iiq̄tas maxia apud deū · vt p ſolo cōſenſu ſine opc eternaliter q̄s dāpnetur · Ad qđ dicām? · q̄ voluntas vt ait bern̄ · p̄ceps eſt ī ei cogitatiōe et oīm interiorū do minat vt regia · et iō q̄cūq; per conſenſū ſe iclinauerit oīm interio q̄ fuorū tenor ip̄az cōſequit a oīs ſtilia comitat Dic cū rex aliq̄s vincat · oē regnū ei? dicat eſſe vi ctū Et q̄ in oculi dei nō ē diffe rētia int̄ velle et facē · iō ei? velle p facē r̄putat Cōſenſus em̄ cū ſit ipſi? aie nō corpis · ſi hūc pec cato dederit merito ē dāpnanda Vera? gradus dñdentiū ad in fernum eſt actio illiata · quam cōmittūt qui peccato nō ſolū con ſentiūt · ſed et cōſenſuz opere ne phario pficiunt Quibus ḡuiter iprecat Dñs Confundātur ōnes iniqua agētes ſuperuacue Dec aūt pcā opis diuerſificat ſcdm diuerſitatē obiectoq; m q̄ agūt

De quibus operibus adhuc dicitur psa. lix. Opera eorum opa inutilia. et opus inquitatis in manib? eorū. Dic gradus se habet ad priorem. sicut duplū ad simplum. Malus enim actus malū consensuz presupponit. et ideo q̄ui? est malū facē q̄z malo cōsentire. licet vtrumq; mortale sit

Quartus gradus descēdentium ad infernū est cōsuetudo peccati. que constat ex diu continuatis actib? peccatorū De quib? multiplicatis dicitur ysai. v. Ve qui trahitis inquitatē in funiculū vanitatis. et quasi viculū plaustri peccatū De q̄bus idē. lviij. dicit Si abstuleris d̄ medio tui cathenam. orietur in tenebris lux tua Taliū enim peccatorū continuatio vltra moduz in profunduz infernī dimergit. Difficile em̄ corriguntur a malo exemplo alios secum trahūt. Ipi enim sunt de quibus dicitur Prou. ij. Qui relinquunt iter rectuz et ambulāt per vias tenebrosas. qui letant? cum malefecerint et exultant in rebus pessimis. quoz vie peruerse sunt et in semes gressus eoruz

Quintus gradus ad infernum est contemptus in quez ex mala consuetudine peruenitur. Ipsa em̄ consuetudo bernardo attestāte ē q̄si altera natura. q̄ post q̄z totū hoiem infecerit oē bonuz cōtēpnitur. et ex ꝓposito placet malū. qd̄ ꝓpe dr contēpt?. Die sapiē. xviij. Interueniēte tpe et cōualescente iniqua cōsuetudine hic error tanq̄z lex custodit. Et qui ad hoc profundū puenerunt supra moduz efficiūtur peccatores. De quibus Heri. Oris mal? animus pulsq̄z induratscat malicia ei? molliri potest. ꝫ post q̄z indurauerit despecrand? ē Vñ Prouer. xviij. Impi? cuz venerit in profunduz malorū cōtemnit Sexto de hoc g̃du itur in obstinationē. quod nō ē aliud nisi tanta mentis duricia q̄ correctionē penitus non admittit. abhominās et odio habens monita oia correctionis De quo dicitur iob In occursū pergit armatis. contempnit pauorez. nec cedit gladio De quo dicit apl's ad roma. ij. Secundū duriciaz tuaz a cor impenitēs thesaurisas tibi iram in die ire et reuelationis iusti iudicij dei Talis em̄ stat? malorū omniū est thesaurus De quo dicit Heri. diffiniendo statū eius Cor durū ē qd̄ nec compūctione scidit. nec pietate mollit. nec mouet? pābus. minis non cedit flagellis durat. ingratum ad beneficia Et vt breui sermōe cūcta eius mala cōplectar ipsū est qd̄ nec deū timet nec homines veret Dij ergo sicut pditissimū statū tenent in culpa. sic in inferno penā acerbissimā consequunt. Quam auertat a nobis ihesus crist? ac.

De eodē Sermo secūd? De gradib? electorū ascendencū Sermo. lxxxiij.

VOvo boies ascenderūt in tēplū vt oraret Luce. vt supra. Vita lamētabili ac miserabili reproborū descensione. nunc videndū est de ascensiōe electorū Quas ābas tangit Bernar. dicēs Est via ascensionis sicut ⁊ descentionis. et est via ad bonū et est via ad malū caue malū ⁊ elige bonū Si ergo caute desideram? ascendere per bonorum ascensū secundū descensū reproborū gressu ⁊ trogradu et gradibus positis ascendam?. Jdem eñ gradus sunt ascēdentiū in solium et descendentium Dei q̄ i eadē scala patriarcha vidit angelos ascendentes et descendētes Si quis aūt dixerit quō fiat hoc. dicam? q̄ si ad salutē redire cupis. nō necesse sit tibi nouam quam nō nosti viā querere. ḡno tā quaz descendisti repetē. quatin? reciprocis gressibus tua ipsius vestigia sequēs. per eosdem grad? humiliatus ascēdas. per q̄s superbiēdo descēderas. Si ei tibi romā tendenti homo ide veniēs obuiaret. quesit? viam quid meli? q̄z illam qua veni? ostēderet dū castella villas ⁊ vrbes fluuios et mōtes p̄ quos trāsierit nominat suū denoians iter. tuū tibi prenūciat. ita vt eadē loca recognoscas eūdo q̄ pertrāsijt ille veniendo Tu ergo quicunq; reprobōrum cōsortio iunct? p̄dite descēdisti. si resurgere vis ad vitā per eosdē gradus oppositos ⁊ cto mœdas tramite non declinās ad dextrā nec ad sinistraz. vt q̄ vltim? fuit descendendo. verso pede sit primus ascendēdo

De hac ergo materia duo breuiter tangem?. ascentionis viz difficultatē ⁊ graduū diuersitatem Est itaq; duplex tēplū qđ ascēdē nos opz si felicit̄ cupim? peruenire. scz interi? et superius Interi? tēplū est anima rationalis De quo ōr secūdo macha. xiij Voluisti tēplū habitationis tue fieri in nobis Et ad corī. iij. Nescitis q̄ tēplum dei estis vos? Et Nescitis q̄ mēbra vrā templū sunt spūs sancti? In hoc templo bonis exercitijs gratijs ⁊ virtutibus ē prīo ascendendum q̄ ad superi? nō venim? si nō ascensorios grad? ad interi? ordinem? tēplum superi? in cœlum De quo ps̄. In tēplo eius oēs dicēt gloriā. In tēplo ergo interiori ascēdam? si ad templum supius peruenire desideram? Nisi eñ in templo cordis mī possem? ascendē nō dixiss̄ ꝓpha Beat? vir cui? est auxilium abs te. ascensiones in corde suo disposit In exercitio ergo hui? ascēsionis difficultas? est. Visa ergo ascensionis difficultate. nūc dicēduz

est de graduum diuersitate Dñ
tñ grad? ascensiois valde diuer
sificat scdm diuersitatē statuuz
elcōrum · Sunt enī multi de nūo
electorū qui pessime viuendo vsq
ad portas mortis descēdunt cuz
reprobis · hz i hoc differūt · quia
hñ scilz electi tandem aliqñ rede
uunt · illi vero · i · reprobi in scelere
pereunt · Cuz itaqz dñs misert?
electorū reuocat illos dicēs illō
Ysaie · preuaricatores redite ad
cor · idqz tam efficaciť dicat · vt
habeat vox sua vocē vtutis · tūc
necesse est oino vt redeuntes imá
piant a gradu oppositō ei? q̄ de
scendēdo sextus fuit vt sicut sex
t? obstinatio fuit in descendēdo
sic oppositum ei? scz contritio p
quam obstinatio resoluat · a im
berrimas lacrima? tot? efflu at
fiat prim? · et sic procedāt i reli
qs gradibo ascendēdo · Sunt et
alij de numero electorū non sic i
pecatis profundati qui non di
recte in oppositis gradibo ascen
dunt · sed sicut ascensiois viam
spūs moderat · Omnes tñ qs de?
grā sua i sublimē statū sanctita
tis promouere itendit · magnos
pecatores se estimant et vsq in
profundū cum reprobis descen
disse · etiam si se veritas sic non
habet · Ad hoc enīz vt multum
conent proficē spirit? sanct? in
cordibo eoruz multum eos sil'at
deliquisse Dinc ē q̄ paulus q̄ bo
no zelo psecut? est ecclaz dei a
bitrās se i hoc obsequium presta
re deo q̄ppe q̄ de seipo diat igno
rans fea · ex solo hocipso pcō
quod taz sua ignorantia qz zel?
bonē intentiōis multū attenuat p̄
muz inter pecatores se noiat Di
cit enī pria ad timo · i · Venit iesꝰ
sus pecatores saluos facere quo
rum p̄mus ego sū · i · preāpuus ·
Quod exponēs bern̄ · dicat · Nec
hoc dicebat paulus meēndi p̄
apitatiōe · sed estimādi affecti
one · Et subiungit · Qui enī per
fecte examinando seipsū intelli
git suo pecato nulli? pcm̄ par
est iat · Docitaqz fidelis deus in
cordibo agit fidelitū · vt oēs q̄ pi
e volunt viuere in xp̄o se esticent
et iudicent maxios pecatores ·
Et ideo oim electorum
gradus siue eorū q̄ se pecatoēs
dicunt et sunt · siue eoruz qui di
cunt et nō sunt sub vna ascensio
mis regula ordinam? Prim? ita
q̄ grad? electorū ad prāz ascē
dentiū consistit in contritiōe · Se
cund? in profunda hūiliatione
Terci? in cōsolationū abdicatio
ne Quart? in hoi vsus a Tuelicti
ōe Quint? in diuine volūtatis cō
formatiōe Sextus in diuinoruz
fruitiōe Dñ sex gd? si iuste ispi
ciāt ad gd? descēsiōis oppositā
et reciprocā būt legē Prim? ita
q̄ gd? i elcōrū cordib? sic inciat
Cū spūs scī? tāgit corda eoq̄ a
illustrās eos luie veritatis in ipo
luīne redarguit eos a rapiscāt ·

ex cuius virtute mouent ad pe
tentiã et displicebũt sibiipsis in
oib? vijs suis · tunc obstimatio
nis duricia scindit · et ex ea flu
ent lacrime sicut aque viue · Et
hoc est qd dicit iudith · xvi · Mõ
tes a fundimentis mouebũt cuz
aquis · petra sicut cera liquescẽt
ante faciem tuã · Item biere · xxiij ·
Nũqd non verba mea sũt quasi
ignis · et quasi malleꝰ cõterens
petras · Ex spũs sancti itaq; re
dargutione mõtes magnoꝝ pec
catorũ mouebũtur et petre · i · du
ricia conterunt · et fluent aque v
berrime lacrimaruz · quod tamdiu
agitur quousq; dicat ei deꝰ in spi
ritu illud biere · xxxi · Quiescat
vox tua a ploratu · Quare ? Qui
escã et ego · nec irascar ãpliꝰ
sicut dicit eze · xvi · ¶ A
Secundus gradꝰ consistit in p
funda hũliatione · in quem gra
dũ sic ascendit · Cum enim aia
sentit se remissionis gratiã peepis
se · toto cordis affectu ei placere
desiderat qui taz misericorditer si
bi sua crimina cõdonauit · Sed
ad hoc inanis est et vacua · nec
habens adhuc merita nec virtu
tes · ideo michil prompti? habere
poterit · q3 vt in veritate se hũili
et corã deo · sciens michil pauper
tate sua accõmodacius sibi et de
o michil esse gracij · et ideo i pro
fundũ se humiliet dicẽs deo Bo
nũ mihi qz humiliasti me · bonũ
michi lex oris tui Et que est lex
oris dei · Nec reuera · qcuz deus
omnes virtutes in se essentialit
habuit · pre õmb? tamen vnam
· i · humilitatez nobis in se cõmen
dauit dicẽs · Discite a me qz mi
tis sum et humil corde · eo qꝺ nul
la sit ei carior · De hac humilita
te dicit Ber · Sublimis est deus
sed non ita tibi ꝓponitur Licet ei
sanctus sit non tamẽ dixit disci
te a me sanctitatẽ · et licet esset e
terna sapia · non tamen dixit di
scite a me sapientiã · ꝫ dixit · di
scite a me quia mitis sũ ⁊ humil
corde Nec est enim via et nõ est a
lia · per quã itur ad deuz · Et qz
humilitas omni cõsolatiõe loiez
iudicat indignũ · ideo ex eius cõ
cãtamẽto homo vlteriꝰ progredi
tur ascẽdendo ¶ Tercius itaq;
gradus in oim consolationuz ab
dicatiõe consistit · Dignũ quidẽ
valde ẽ vt quid ad eternaz preor
dinati et vocati sũt patriaz hanc
vitam exiliũ putẽt · et tanq3 pe
regrini velociter transeant ⁊ solo
victu et vestitu necessario sint c
tenti · Quod insinuat nobis deꝰ
deute · ij · cũ dicit Transite per ter
ram fratrũ vestrorũ filioruz esau
qui habitat in seyr · et videte di
ligenter ne moueami contra eos
Neq; enim dabo vob de terra eoꝝ
quãtum potest vmꝰ pedis calca
re vestigiũ · qz in possessionẽ esau
dedit montẽ seyr Ex q reuera p3
q̃cq̃d nos maxie religiosi de tra
q̃ filijs esau · i · reprobis est data

sup victū nccm et vestitū isum
m? nob cora deo p spolio reputa
t Et io subiungitur nob eccā. xxix.
Mimū p magno placeat tibi. et
ipperiū pegnatiois nō audiet.
Glo. Mimum i. solū qd necātati
sufficat p magno i. p supfluo.
Tales ei q sic trāseūt cōtentur
vt ait ap? ad hebre. ix. qr pegr
ni et hospites sūt super terrā. a q
hoc dicūt sig̃ficāt se patriā iqrē
Tales em vere patriā mqrūt. q
tanq̃z pegrini p desertuz velocāt
trāseunt nullis se supfluis onerā
tes Quia vt de? venies i hūc mū
dū nō solū supflua nō habuit. sz
vt frequēcā? caruit necnis Vñ di
scipuli? interrogātibo eū vbi hita
ret. dixit mat. vij Vulpes foue
as habēt et volucres celi mōs. fi
lius aūt hois nō habet vbi caput
suū reclinet Vñ sepe p dicās vsq;
ad meridiē arcūspiciebat. si qs
eū iuitaret ad prādiū. et cū non
eēt q hoc faceret iuit in bethaniaz
Rō et discipuli a mgrō suo di
dicerūt. q tāta necātate sūt āga
riati. vt etiā spicas maibo confri
carēt. Sic em dicit de eis Mat.
xij. Esuriētes discipuli cperūt
vellere spicas Quart? g
d? electoꝝ ascendētiū m celuz
cōsistit i bonorū opm assuefacti
one vt viz in bonis opibo taz assi
due et cōtinue se exerceāt q labo
rēt. donec eade opa in vsū et con
suetudinē couertāt Sicut ei vt
ait Grego. Occiū qd p pnam
nō diluit mox suo pondē ad ah
ud peccatū trahit. sic bonū opus
ex semine vtutis in se latētis mul
to āpli? ad aliud bonum trahit
Et hoc ē qd inuit Gen. vbi di
cit Ecce dedi vob oem herbā af
ferentē semē super terrā. a vniu
sa ligna q habēt in semetipsis se
mētē sui generis Sic bona opa
cū fideliter agūtur habēt in se se
mina sui generis vt cū vnū fecerī
mus statī aliud facili? faciamus
Nec religiosus homo statū vite
sue perficiet. misi dei seruiciuz per
trahat in affectum. qd et fieri
non poterit. misi continue exerce
at se in eis. Quod euidēter Ger
nar. insinuat dicēs Qd primum
importabile videtur p̄cessu tpis
si assuescas non adeo graue erit.
paulo plus leue senties. paulo
post non senties. paulo post eti
am delectabit Quod autem ad
hāc delectationem bonoruz ope
rum habendā continue oporteat
laborare. ostendit Gerō. dicens
Audiat hoc amicuz sui corporis
māpium. animalis homo qui
iam incipit subdere corpus spiri
tui et adaptare semetipsum ad
ea que dei sūt perapiēda. et ad
excudēdā sedam vtutis nece
sitatem a carnis sue dominantem
cōsuetudinē se acingat. necā
tez sibi faciēs cōtra necessitatē. et
consuetudinē cōtra cōsuetudiez
et affectuz sibi formās cōt affe
ctū. donec plenā mereat acipe

delectationē contra delectatiōez vt delectati ombo scī et carms saltem eū tantuz delectet carere· quātuz eū primū delectabat habere ¶ Quintus gradus consistit in diuine volūtatis conformatiōe· vt viz in hūc graduz pedem ponentes auida deuotiōe et toto mentis affectu voluntati dei se studeāt in ommbo et per ōnia cōformare· Quod qui facere conantur necesse habēt primū inquirere q̄ sit volūtas dei· Et licet ꝑpter salutē nostram deus multa velit vnuz tamē pre ceteris vult· vt nostris debitoribo equo pōdere oia debita persoluam? Et hoc est qđ dicit pro· xi· Equum pōdus volūtat eius? Quod si ad plenū facere cupim?· tria tribus exhibeam?· scz nobis ꝓximo atq; deo Primo itaq; nobis pōdus equū exhibeam?· vt quātuz nos deliquisse memīm?· tantū nobis in satisfactiōe de tormenti dem? Et hoc est qđ deute· dicit Promēsura peccati erit mod? plagarū De quo adhuc ibitē moneñ Non habebis in sacco tuo diuersa pondera mai? et mīn?· nec erit in domo tua modius maior a minor Sacculū et domū consciam volēs intelligi· Decūdo equum pond? debem? ꝓximis· vt quicquid nobis fieri cupimus? eis faciam? et quicqđ nob fieri nolum? noli? et illis Qđ male obtuari a querit greg dicens · Plerumq; agit vt et nostra grauia leuit et proximorum leuia grauiter iudicam? et scim? quia vehementer claudit oculum cordis amor priuatus· Ex quo fit vt hoc quod nos agim? minus graue estimemus· a si agitur a proximo mm? detestabile videat· Sed quare hoc? nisi quia mandatū legis nō soluim?· Diliges proxim tuum sicut teip sū· Tercio equum pond? debemus deo· vt sicut de? oia pro nobis facere voluit· testante apl'o· i· ad corin· iij· ōmia vestra sunt siue paulus siue apollo siue cephas siue mund? siue vita siue mors siue presentia siue futura· omnia vestra sūt· vos aūt cristi· cristus aūt dei· sic omnia nostra fiāt propter ipsū· nec ommino aliud facere ꝑsumam?· nisi quod teste conscia in ei? beneplacātum possumus ordinare· De quo deutero· xxv· Modius equalis et verus erit tibi ¶ Sext? gradus consistit in diuina fruitione· quod cōtingit cū deus in p dictis exercitijs delectat? hic in via sancte aie se dat spūaliter a in futura vita eternaliter ad fruēdum Et licet hui? vite fruitio fiat i enigmate respectu future minus habēs· ē tamen delicatosa super ōmia delectabilia hui? mundi Dat em deus exultāti anime semetipsū· in quo et plane dat ōmia que delectāt Et idarco qñ exponendo ad aliqs pticulares

descēdim? delicias · sacramēto fa
ām? iniuriā · eo q̄ de? in ꝗ̄ sunt
oia cū se deuote aie ptic̄pat dat
in seipso etiā oia q̄ delectāt ſſ ru
it? em̄ aia i hys delicijs p̄is amo
re · sapie q̄ filij dei ē sapore · spūs
sanct? dulcedine seu dulcore · q̄
tria pmixta tales habēt delicias
q̄s nec ꝟmōe possum? explicare ·
eo q̄ōmis sermo nim? q̄z verita?
exhibeat Nā mopses de hys deli
cijs tanq̄z exptus multa voles
loqui dixit exodi · xvi · Gust? e
ius q̄si simila cū melle · Nec mirū
Est em̄ res in affectu · quā nec
oculus vidit nec auris audiuit ·
nec i cor hois ascendit · Ad quā
gratiā hic p̄fruēdā illic eterna
liter possitēdaz nos p̄ducat dñs
ihs cristus q̄ regnat ꝛc̄

De eodē sermo terā? Et de as
sūptiōe btē marie vginis De qui
q̄ erigētibo spē nostrā in mariā
Sermo · lxxxnj · E

DVo hoies ascenderūt in
tēplū Lucē vt supra Cū
hec dñica vt frequēā? m
ter octauas assūptiois vgis gl'o
se eueniat dignū duxim? vt eā
de dñica in laudē euis dē virgis
flectam? · Dicam? ergo · Duo
hoies ascēderūt in tēplū vt oraret
vn? phariseꝰ et alter publican?
Dnj aūt duo hoies fuit illi duo ho
mines sup oēs gl'osi ihs xp̄s et
mater ei? · Nā de mrē nō ē dubiū
q̄ hō fuit · De filio aūt dicit Dō
Dō natus est i ea Et iuxta aliū
pphetā Dō est · et q̄s cognoscet
eum? Dnj duo hoies ascenderūt
in templum celestis ihr'm · Naz
dei hois ascensionem post resurre
ctionē deuotiōe qua possum? ce
lebram? · virginis aut ē hominis
assumptionez in festiuitate q̄ in
manibo ē celebramus? · Cur autē
ascenderūt causa nob necessaria
subinfert? cū subiūgit? Vt oraret

ſſ Licet em̄ quātū ad ip
sos attinet ex causis digniſſimis
ascēdē debuiſſēt · causa tamē no
bis miseris necia ascensionis eo q̄
in positis vbis pomit? · vt de eiꝰ
hoibo āpliorē fiduciā habeam? ·
Nā de dei hois oratione dicit ap?
ad roma · viij Ihus crist? q̄ mor
tu? ē imo qui et resurrexit q̄ est
ad dexterā dei · q̄ etiā interpellat
p̄ nob Si ergo deus p̄ nobis ·
q̄s contra nos ? Quis accusabit
aduersus electos dei? Deus qui
iustificat · q̄? est qui codempnet?
Ac si dicat Si deus p̄ nobis inter
pellat · quis est qui nos audeat
accusare? De cui? interpellatiōe
p̄ma Iob · ij · dr Si q̄s peccaue
rit aduocatuz habem? āpud pa
trem ihesum cristum iustum · et
ipse est propiciatio pro peccatis
nostris De oratiōne autem virgis
qua continue apud deū interpel
lat pro nobis dicit bernardus ·
Quis scit quotiens refringis i
ram iudicis · cum iusticie virtus

a presētia deitatis egredit? Ad hoc enīz te iā plena gratia existē te spirit? sanctus superuenisse di cātur · vt que iaz dudū tibi plena fueras · illo superuenīēte nobis fieres superpleua De ālorū aūt orationibo quas in presētia matis statis offerūt icessāter iterū dicit Dñs · Decurū habes accessum ad deū o homo vbi ante patrem filium · añ filiū habes matrēm · fi lius patri ostēdit corpus et vul nera et mater ostēdit filio pect? et vbera · nec vlla pt esse repulsa vbi tot cōcurrunt caritatis isigni a

G Sequitur in predi cto themate vnus phariseꝰ et al ter publicanus · Quē istorū pha riseum dicā? Reuera ibus do min? noster ipse quadaz pia ex positione phariseus merito nun cupat Cum enī phariseus idez sit qđ diuisus · Homo xpūs me rito phariseꝰ dicātur · eo q ipse homo pter excellentiā sui stat? ab oībus hoibus sit diuisus · Da bet enī ille homo quatuor excellē tissimas prerogatias et excellen tias singulares · in quibo nec pri mū similez est visus · nec habere sequentez · Dolus enī habuit in conceptiōe · peccati immunitatē · vnitā deitatem · virgineā natiui tatem omniū virtutū q graciarū essentialē perfectibilitatē · In q bus ommibus nec similez habuit nec habebit · et idārco frequent nominat in scriptura quidaz ho mo pter esse suū singulare · quia indefinitū equipollet particulari habens secundū deum prēm sine matre · secūdum hoiem matrez si ne patre · pter quod frequenter filiuz hois se appellat · per quod a nobis oībus se excludit · Nam de nobis dicit ps · Filij hominuz vsq quo graui corde? Ex hijs tribus phariseū ipsū appellaui · Qui aūt has rationes nō accipi unt indigne ferentes · vt ex hoc phariseus debeat appellari · nolo dictis meis partinaciter ihērere · sed in quo quis audet et ego Et ne lapidibus obruar · adorabo q noiabo eū sicut quisq fidelis iu dicat noiandum **D** Si mili deuotiōe glorioſam virginē publicanū hoiez dicā? pter du as causas · Prio quia omniū sta tuum vitaz in se cōtinet · prebēs se speculum et exemplar in quo singuli status discere poterunt quomodo vitā suā debeant emē dare Fuit enī virgo matrona et vidua · vitam habuit apostolo rū · martirū et confessorū · patri archarū · pphetarū et angelorū · et ideo vt dixim? ois etas · ōnis stat? · ois religio · vitā suā in eo poterit emendare Ecā · xxnij · In oi terra steti · et in pplo et in omni gēte pmatū habui · Vnde Bernar · Merito o virgo benedi cta de te pleitudo gratie predica tur · q non defuit tibi fides patri archarū · spes pphetarū · caritas

apostolorū · cōstantia martirū · sobrietas cōfessorū · castitas vgi nū · fecūditas cōiugatorū · puri tas angelorū · denicp plenitudo diuitatis Ex qbo oibz nō i cō grue dicī poterit lō publicari · eo q sic vitā oim habuerit in se ipsa ℣ Jdeo hec virgo gl'osa dicī poterit publicari · qz stās in publico oibz se prebet et exhibet adiutricem Propter qd ipsa de se dicāt in canti · ij · Ego sum flos cāpi Flos eni cāpi nulli claudit · nulli denegat · et nulli prebet obstaculū accēdo · Vñ bernar · Maria stat in publico ō mibo se offerēs clamās ad oēs · Venite ad me oēs q concupiscitis me et a gnatioibus meis ad iplemi · Et iterū Maria finū aperit vniuersis · vt de plenitudine eiz acapiant vniuersi · captiui rēptionē · eg recreationē · tristis cōsolationē · pcōz veniā · iustus gratiā · angelz leticiā · filiz dei carnis substantiā · denicp tota trinitas gl'am · Ex bijs ergo duabo causis gloriosa vgo dicī poterit publicari · Et qz bij duo bries ibs vizt maria in celum añ nos fuit pmissi vt p nobis orēt · ideo quātū de eis spem et fiduciā habere possimz erimz accepturi Nā de cristo iā dudū dictū ē iosue · Oēm locū quez calcauerit pes vester · vester erit · Qd exponens bernar · dicāt · Quatenz pdē fiducie porrexeris · eatenus possidebis

De virgine aūt simile quid dicāt bernar · Sileat miam tuā virgo beata · qui eā i suis necessitatibz inuocatazsibi non senserit affuisse ℣ Obmisso aūt homine deo et eius ascensione de qua suis locis et tēporibz qd eidez materie congruit est dicendū · solazv gimis assūptionē que nūc in mentibus est quō de eius interessiōe et auxilio et gratia fiducialit sit sperandum quātum dns debuerit psequemur · Que tante ē gratie et mie · vt quicquid speraē de ea possumus · tantū sine dubio erimus accepturi · hoc solum sume cauentes ne deficiamus ei in sperando · et ipsa neqqz nobis deficiet in iuuādo Et idcirco dicāt ē spes nrā eo q i eā affectu fortissio sit sperādū · vt de ea camit eccā · vita dulcedo et spes nrā Et ipsa de se dicāt eccā · xxnij · Ego mater pulchre dilectiomis a timoris et agnitioīs et scē spei Ac si dicat · Ego sū mater habentiū pulchrā dilectionē · timorē et agnitionē et sanctā spē · exhibēs eis maternū affectū Dnc crisō · O dulcis virgo fiducialiter illis gratiā exhibens · qui spē suam firmiter in te ponūt ℣ Ad erigendā ergo spē nostrā fiducialiter in mariaz quinq possumz considerare · scz hūane creature cōditionē · eius quā pter nos consecuta est sublimationē · grē quā p dim restitutionē filij recōmēdationē

oim virtutū et gratiarū copiosā
possessionē · Dño dico ad erigē
dā spem nrām fiducialit in mari
ā monet et mouet hūane nature
cōdicio Ipa em licet sublimis fa
cta fit · in hac tamē vita cōstitu
ta erat lō filijs nobis passibil · a
licet peccatorū miseriā nō cogno
uerit perexperientiā nouit tamē
miam · et iō naturali iclinatione
nature sue miserās nob cōpatit
Vñ ecc̄ · xviij Oē aial diligit si
um simile · Et ideo cogēte natura
nos diligit · mlto aūt āplius ex
natura iā grā informata Vñ ad
hebre · ij · Nusq̄ ag̃elos apprehē
dit sed semē abrahe · Et hoc est
factū per eā Vnde bern̄ · Nostrā
habēs naturā a non aliā · nunqd
igitur qz sic deificata es nrīs po te
ris obliuisci? Neq̄q̄ vgo sācta
qz et si subtrahit gloria reuocat
natura Vñ interpellās p nob di
cere poterit illud gen̄ · Hoc nūc
os ex ossibꝰ meis · et caro de car
ne mea Ad hec ūdū erigens spē
nrām est eius ꝓpter nos cōsecuta
sublimatio · Si em gen? hūanū
nō ceciderisset · redēptione filij eius
nō indiguisset · si nō indiguisset
ei? grā nec̄ia nob nō fuisset Vn
de nulli imō gruū videi poterit si
de pelle tāte gr'ie cōrigiaz nob
donet Vñ crisō · Memisse decet te
tuā gr'az qz oēz sublimitatis tue
magnificentiā ex nrā miseria es
cōsecuta At qs scit si forsitā ꝓpt
hoc data ē tibi tāta copia grārū
vt valeas potenā? misereri? Ad
M Tertiū mouēs nos ad spē
nrām fiducialit erigendā ē debi
tū pditē grē restitutiois Hūanū
em gen? grām dei pdidit · quam
maria teste angelo inuenit · Est
āt ius tā ecclesiasticū q̄z civile ·
vt q̄ rē quā alij pditā inuene
rit ei restituat cui? erat · Audiēs
virgo scā hoīe? de grā pdita que
rulantes · audiens ex aduerso sa
pientē de grā inuenīēda sanuz o
filiū dantē Ecc̄ · iij · Quāto ma
gn? es būilia te in oibus et inue
nies grāz cor̄ deo · ideo cū ipa p
oib? esset maxia p oibus se bū
liauit · et iō inuenit grām quam
būanū gen? perdidit · quaz nul
lus alius homo meruit inuenire ·
Vt ergo taceam? gratiam iusti
tia nobis adiudicat · vt gratiam
quam pdidimus nobis reddat ·
Dīc inuenit maria grām quaz p
didim? · nec illā sibi tanq̄z singu
lariter debitā retinē cupiens cla
mat i publico Trāsite ad me oēs
q̄ cōcupiscitis me a c̄ Quartū
spē nrām supra modū erigēs cōsi
stit i illa singulari filij reconcīda
tiōe quā pendēs i cruce mrī exhi
buit dicēs Mulier ecce filius tu? · q̄
si dicat En ego rēconcīdo tibi pe c
catores · aqs p amarissimā passi
ōez redēptos in frēs elegi tibi re
cōncīdo vt filios · vt sic ego sum
filius tu? natural' · sic et illi tui sint
filij adoptiui Ac si dicat Accipe e
os i filios qs dignat? fuz habere

fratres · vt quotiens videris exi
gente iustitia iram a facie patris
egredi huius recōmendationis cū
loco et tpe volo te memisse · Licet
enī ante et post sepe filius fuerit
apud matrē ⁊ alias posset ei p̄ cō
cōmēdare peccatores · Hoc tamē
ad illū locum ad illud tēpus ad
illā penam reseruare voluit · vt e
antē recommēdationem suis vi
sceribꝰ profundius inculcaret ·
¶ Quintuz mouēs nos est om
nium virtutū ⁊ grārum possessio
Vnde ipsa de se dicit ecā · xxenj
In me ois gratie vie ⁊ veritatis ·
in me ois spes vite et virtutis ·
Si enim quēlibet de viatoribus
propter modicam scintillam in
habitantis gratie mouet deuotio
et auxiliuz inuocantibꝰ pro viri
bus impartiatur · multomagis vi
go sancta tātum habēs gratiarū
cumulum nulli se poterit denega
re · Quātūcūq; ergo homo hīs
quinq; stimulis se poterit prouo
care in spē erigere et mātare · tā
tum ab ea erit acceptus · Ipsa
enī est fons cuius non deficiēt a
que gratiarum ⁊c̄ ·

Dominica · xij · Sermo de epla
De nostra insufficiētia Sermo
lxxxv ·

Non q̄ sufficiētes simus
cogitare aliquid ex no
bis quasi ex nob · ꝫ suf
ficiētia nostra ex deo ē · ij · ad co
rin · iij · Sicut dicit aug⁹ in epi
stola ad macedōnū Maxima in
fama ē hominē erumpnosā vitaz
ducentē i mutabili carne et spiri
tu confidere q̄ beat⁹ sit vel perfe
ct⁹ · cuz mētem suā que in natu
ra nostra nobiliorez continet di
gnitatē · non possit ab erroribus
vendicare · nisi assit deus qui ē lux
mētium In verbis ergo p̄dicti⁹
apl⁹s innuit nobis duo Prīm ē
nostra in nob⁹ et ex nobis ad qd̄
libet opus bonum insufficientia
Secūdum ē quod ex deo ē nrā
sufficiētia · Prīm ibi · Non q̄ suf
ficientes Secūdū ibi · Sed suffi
cientia nrā ⁊c̄ · ¶ Circa
prīm notādū q̄ sunt tria q̄ ostē
dunt ex nob⁹ et in nobis nrām in
sufficientiā Prīm est nature cor
rupte impotētia Secunduz grē ꝛ
paratrias deficiētia Terciū cōple
menti tocā⁹ vtuosi opis et vm⁹
necessarij carētia De prīo notan
dum q̄ impotētia hois eliatur ex
defectib⁹ in quos cecidit · qui fu
erūt ignorātia ⁊ concupiscentia
quorū primum mentē infecit ali
ud corpus maculauit De corpe
patet · q̄ nichil potest per se · pō
teste qui dicit · Substātia mea
tanq̄z nichil est ante te Nichil e
nim nichil operatur · quia opera
tio rei sequit̄ esse suū · Vnde etiā
apl⁹s dicit · Scio q̄ in me hoc ē
in carne mea non est bonū Innu
ere volēs q̄ caro sine spiritu qui ē
eius vita ad nullum opus vale
at moueri · quia mortua ē · Hoc

considerans iob de insufficientia corpis dicit Assimilat? fū luto fa ville a ineri. Iste enim fūt fub stantie insensibiles Qui enim nō habet sensū non habet vitam. a quod caret vita caret opatione. et p consequēs conuinc̄t insuffi cies esse et secunduz se ad michil tendē. Dō enim in prīcipio luto assimilat̄. in medio siue p̄cessu fauille in fine vel in cōsūmatione ineri. De p̄mo gen̄. Formauit deus hoiez de limo terre De secū do Dō. Dies mei sicut vmbra de clinauerunt Vmbra enim et fauil la taliter cōuenīūt. vt subtracto corpe ex q̄ resultant michil appa reant. De tercio illud gene. De terra es et in terrā ibis Et hec de i fufficiētia corpis dicta sufficiāt

M De secundo defectu scz ignorantia que mētem macu lat sic probat̄ q̄ insufficiens sit in se et ex se. quia homo iusticiā dei oblitus p̄riā volens cōstitue re credēs p̄ficere defecit. nā hō p̄ m? simile scientiā dei cupiēs igno rantie poculū oībus p̄mauit. vt dicit̄ ad roma. v. Sicut enim per vnū hominem peccatū intro iuit i orbē terre. et p peccm̄ mors ita et mors p oia transijt Et cuz mors nō sit aliud n̄ priuatio vite. relinq̄tur si mortui sum? secūdū mentē. q̄ opera hominis secm̄ se nulla sint. Vnde surd? et mut? q̄ a dño est curat?. a se vemē nō valēs ab alijs ē adduct? ad deū qui est via veritas et vita. Vñ ecā. l. sapien? de hac ignorantia se infectū videns et a se remedi um non habens. dicit de eo qui est omnium vera salus. In sapi ētia luxit anima mea. et ignorā tias meas illuminauit. Ad hoc e tiam valet historia de infirmo q̄ iacuit ad probaticā piscinā. qui se in eaz proicē non potuit vt sa naretur. sed p̄stolabatur auxi lium alienū. ideo dominus dixit Dime me michil potestis facere. Et ponit exempluz naturale de vite et palmite. q̄d patet. Et no tādū q̄ dicit glosa sup istud uer bū. nō q̄ sufficientes ac̄. Cogi tare ē quid min? q̄z operari. Er go si nō possim? aliq̄d cogitaē. multo min? operari per nos

N Secūdū quod istā insuf ficiētiā ostēdit in nob̄ est grē de ficientia. et hec ē duplex viz sal uationis et cōsolationis De grā saluationis p̄z. qz scdm ap̄m. grā saluati sum? nō ex operibo ne quis glorietur Et consistit in fide spe et caritate. que saluato? cōtulit tanq̄z dona gratuita super hec q̄ natura habet Et qz proba tū est supra q̄ scdm naturā ipo tētes sum?. et qz dicit ap? q̄ sine lege peccauerūt sine lege pibūt. iō scdm illud ysa. Oēs gētes q̄ situla aque coram eo. et quasi m chilū et inane reputate sūt gētes ā. gentiliter viuētes. scz sine t bo virtutibus predictis q̄s necesse

est haberi. Vnde probat gre. super ezechi. Sicut edificium corporale sine fundamento pariete a tecto non cōpletur. sic nec spirituale sine fide spe et caritate. Fides nāq; vt dicit crisosti. ē certissime religiom fūdamētū. Spes tanq; medium qđ naturaz ptiā pat extremoruz ē certa expectatio futurorū bonorū vt dicit ambrosi?. puenies ex meritis precedentib? et gratia dei. Caritas vero tanq; sine qua cetere virtutes sūt informes. operit multitudinē peccatorū Dns igit non habitis gratia saluationis nulli adest sed insufficēter viuere necesse est. ℣ Alia est gratia consolationis. a'xc triplex. preueniens. promouens. et perficiens Quod neutram haruz homo habeat de se. patet de pria. quia non potuit homo seipsū preuenire sed de? Vnde ps. Dne preuenisti euz ac̄. Et in exo. filios israhel precessit columpna nubis p diem et ignis p noctē. De secūda q; homo seipsū iuuare nō possit ad gratiaz cōsolationis. quia si posset quādo vellet semper eēt in gratia Vnde dicit iob Ecce auxilium michi non est in me. Et ps. Auxilium meū a dño quia non est volētis neq; currētis sed dei miserētis De terćia scz grā p ficiente pz. qz hō nō pt seipsum in grā stabilire. qz vt dicit ps. Perfice gressus meos Et ap? de hac gratia loquens dicit Quis putat aliq̄d esse 'cuz michil sit ip se se seducit Et de hns trib? gratiis alibi dicit Gratia dei sum id quod sum quo ad primū. et gratia eius in me vacua non fuit sed ad secūdū. sed sēper i me manz quo ad terciū ℣ Tercium qđ in nob ostendit insufficiēnam ē cōplementi perfectionis cretia scz caritatis. quā necesse est habere. sicut patet de illo qui vxorē habuit. et dimisit eam ad tempus. Quod aūt ipsa sit consummatio virtutū patz. qz alie vtutes sine ea michil profūt. qz dicat ap?us Si caritate michil sum Dremnes sit em̄ de mia. Si distribuéo facultates meas ac̄ De paćia Si tradidero corp? meū ac̄ De illuminatiōe intellect?. Si linguis hoim loquar et āgeloruz ac̄. Et notandū q; secūdum Ber. duplex est caritas. actualis et affectual'. Affectūalis dr fectuale. ul piecto a fide dī et sensuz sum sequēti. cū dauid q̄ multum sibi seruiuit pseqbat. cōedit fructū vie sue. oćūs periit Actu ali caruit achab rex isrl'. cuz in cōcubiscia cordis sui iterfećt naboth. vineāq; possedit Vn in bello samarie pcuss? iterijt Vtrāq; habuit dauid. affectūale cū flerz ionathā aīcū saul inimicū Actuale cū fećt miam cū hns q̄ sepelierunt saul. et similiter cū nabal

carmelitā post iuramētum · qui
a? pietate a ꝓposito perimendi
eū destitit Qd aūt hūc affectuz
et actuz a se nō habuerit Dñs oñ
dit dicēs Supᵖ inimicos meos pru
dentem me fecisti mādato tuo·
Sic pz cōclusio· q secundū na
ture ipotentiā et grē insufficienti
am vel defficientiā et caritatis carē
tiā· homo sine adiutorio in se et
ex se ad nichilum redigat Juxe
ta illud· Ad nichilū deuenīet tā
qz aqua decurrēs Rℒ Sed
sufficiētia nrā ex deo ē· Dec suf
ficientia ꝓbat ex tribo· q a deo
habūdanter et sufficienter spūa
libo ministrāt· scdm triplicē de
fectū in quē ceidit hō pecādo·
Decauit enī p infirmitatē i prez
tāqz cōtra potētiā· sicut dicit hu
go· Ex ignorātia tanqz cōst si
lij sapientiā· Ex malignitate tā
qz contra spūs sācti benignitatē
et clementiā· Primū remedium
contra primū defectum est opā
tio de patris potentia ꝓcedens·
Vnde macha· Tua ē potētia tu
um regnū dñe Et Dñs Potēs es
dñe Quod aūt sufficiēs sit ap?
probat sic dicēs Dia possū i eo q
me cōfortat· Et alibi· Dl? oibo
laboraui· Nō aūt ego· sz grā dei
mecū Scdm remediū cōtra secū
dū ē cautela i recepta grā veniēs
de filij sapia· Vñ ber· Anne? dul
cis· consiliarius sapiēs· adiutor
fortis Vñ dicit dñs Estote pru
dētes sic serpētes ꝛc· Et illud ꝓ
uer· Di custodia serua cor tuuz
Quia legit· ij· reg· nij· q? bilbo
seth qescēte a ostiāia q purga
bat triticuz dormiēte itroierūt res
chab et baana· q interfecerūt bi
boseth Quia qñ a sua custodia
spūs dormit· a sensibilitate exteri
ori tanqz ostiarie examinatio cō
scie cōmittit in piusa adueit tēp
tatio· et totum quod inuenit de
struit et cōfundit· Ad hoc enim
indigem? sapia et cautela in nrā
cōuersatiōe· Vñ monet ap? ad
ephe· vi· Videte quō caute ābu
letis· Quod aūt filij sapia q ē re
mediū cōtra hūc defcm sufficiēter
atq; plene subueniat Dz p hoc est·
q dicat qz plaées ei? plena ē grārū
Et illud ioh· Vidim? gl'az ei?
quasi vnigeniti a prē· plenū grā
et veritate· Rℒ Terciū re
mediū cōtra terciū defectū ē cari
tas in vtutuz consūmatione ꝓce
dēs de spū sancti clemētia Vñ a
p?· Caritas dei diffusa ē p spm̄
sāctū in cordib? nrīs· Quod āt
istud remediuz sit sufficiens pz
de oleo mulieris· nij Regū· q si
gnificat sapiētiam patris· oleuz
vero spm̄ sāctum Juxta illudio
hā· Vnctio ei? docet de ōmib?·
Vasa enī ōmia repleta fuerāt Et
ap? dicit spm̄ sāctum nob infusū
p cristum ihm saluatorē nostrū
Possum? alit acápe hāc sufficiā
tiā nō ex nob sz ex deo esse ex
pte virtutum que in nobis sunt
q̄bus meremur· quarum aliqua

sunt corpis in alique aie Corpo
ris sicut sūt continentia et cetere
huiusmōi que ex nobis non sūt
sed ex deo · vt dicāt sapi · q nēo
potest esse timens nisi tu deberis
Et aug? · Quis hoim suam cogi
tās infirmitatē pprijs audeat tri
buere viribo innocētiam et casti
tatē vt min? amet te quasi ei nō
sit necessaria misericordia tua ꝯ
Hic dēvtutibo aie pz · quia dicāt
aug? super iohānē · Hi pia es a
nima · apud deū est pietas cui?
partīcipatiōe bona es · Et sic de
ceteris virtutibo aie que essētiali
ter in deo sunt in nobis aūt per p
tīcipationē vt dicāt dpomisi? Cū
bonitas est suiipsi? ad omnia cō
municatio et diffusio · q soli deo
cōuenit · qui sol? est bon? · qui ef
fudit sapientiā suā super omnia
opera eius · vt dicāt ecā · et Os
virtutem opm suoꝝ annūciabit
populo suo Jō de pprijs viribus
gloriari volentes gloriā noi dñi
non dantes deāpiūtur · sicut pz
pmo macha · q azarias et iose
phus virtutes machabeorū volē
tes temere vsurpare · nomen sibi
facere cupiētes veniētes ad bellū
a gorgia sunt interfecti Hic pz
q corpis et aie virtutes ex deo
vim habēt siue operationis Ideo
tob · dicāt In te vno habētes oia
nō te debuim? deserere Que tamē
ōnia in hac vita ad plenū habe
ri non pūt · quia non iustificabi
tur in conspectu tuo ōnis viuēs
Quia totum bonū hois est ama
re et noscere creatorē suum · qđ
vtiq; i hac vita fieri non potest
quia corpus quod corrumpitur
aggrauat aiaz nē Hic homo ex
parte corpis et aie insufficiēs ē
et vnūqđq; imperfectū appetit
perfici · et perfectior omniū ē de
us qui ē secundum aug? oim bo
norū effluentissim? largitor · cui
clamat merito bō insufficiēs Di
tiuit in te anima mea q̄z multipli
citer tibi caro mea Vl
timo possuim? acāpe sufficientiā
ex deo tali mō Tria sunt in nob
quib? oē merituz cōquiritur · scz
cogitatio · locutio et operatio · a
triplex act? in deo secūdū dyo
nisium · scz purgare · illuminare ·
et perficere · Purgatio cōuenit fi
lio · de quo dicātur q̄ sit splendor
glorie et figura substantie patis
purgationē peccatorū faciens re
spondens nrē locutioni q̄ ex no
bis nō sicut dicāt hiere · i · Nescio
loqui · quia puer ego sū · Cui do
min? Ecce dedi verba mea in ore
tuo · Et sufficientiā inuēs subiū
git Ad oia q̄ mittā te ibis nē Il
luminatio spūi sancto cōuenit ꝯ
et nostre cogitationi sufficienti
am inducāt · Vnde ps̄ · Declara
tio sermonum tuorū illuminat ·
et intellectuz dat parulis Per
cti spiritus infusio · Quia sicut
per spiritum sanctuz edita ē scp
tura · sic non itelligit̄ nisi per eūdē

sicut dicit dñs Ille vos docebit o
nia q̄ dat intellectū puulis i nob
insufficientibus Perfectio aduenit pri
qui est nr̄e operatiōis perfectionē et
consūmationē amissas Vnde
deutero Dei perfecta sūt opa Et
ysai. Oia nr̄a opa operat? es in
nob. ℣ Et Et notandū q̄
licet isti actus precedentes ab indi
uidua trinitate quātuz ad nos i
quātū ad effectū quē operātur in
nob sint diuisi. cōe tamē est q̄cq̄d
cōuenit pri et filio et spūi sancto.
Quia sicut veritas et sapia p̄dicā
tur de filio et caritas de spū sancto et nō negāt de pre. ita pur
gare q̄z uis dixerim? cōuenire fi
lio. cōuenit tamē et pri Vñ mala
ch. Purgabit filios leui. Qđ fa
ctū est qñ sedit i diligētiaz adhi
buit. mūdas argentū i eloquiū
leges cōflas humanitatē et diui
nitatez in vtero virginali. purga
uit nos existentes filios leui veri
sacerdotis xpi De pris illūiatiōe
quā diximus cōuenire spūi sancto
dicit btus Iacob? eū prem lumi
nū Illūiatio etiā cōuenit filio. si
cut Iobis de ceco nato ex oculos
luto et sputo illūiauit Qđ de spi
ritalibus oculis nos intelligim?.
q̄ purgāt et illūinant in dēpla
tiōe. intellectū viz et affectus.
De perfectiōe quam pri attribui
m? Ds dicit filio Perfice isti eos
q̄ sperāt in te De purgatiōe spūs
sci dicit berñ. q̄ iō datus est in lin
gs igneis. ꝓpter lucē et ardorez
quo z vnū illuiationem. alterū pur
gatiōi aptat Vñ seraphim i ice
diū purgat labia Ysai. Purga
tio filij iapietib? illūiatio spūs
proficientib? perfectio pris pfās
pt cōuenire Vñ berñ. Quos ver
bo et exēplo p? filius illūiauit.
sup qs deinde spūs sanct? caritatē
effudit. hos tādem in gl̄a pater
exaltat. Hic probatū est sufficien
tiā nrām esse ex deo. et qđ deus
nō est sufficiē nobis nō pt. Vnde
aug?. Dis copia q̄ de? me? nō est
egestas ē mihi Rogem? nc

Eodē die Sermo pim? de euāge
lio De q̄tuor generib? beneficio
rū Sermo. lxxxvi.

℟ n

BEne oia fecit Marc. vij
In verb ꝓpositis diuina
bonitas cōmēdat q̄ qz
in seipsa ꝓpt infinitatez incōprehē
sibilitatē et abissi? pfunditatē cō
phendi non potest. iō a suis opi
b? cōprehēdit et laudatur. Hi
cut enim solis radius quia in ro
ta sua propt claritatez suam vi
deri nō poterit. sed videtur in ra
dijs a se missis. sic diuina bonitas
in se ipsa omni creature incognoscibilis est. potest tamen in suis
effectib? cōprehēdi aliqualit et
cognosci ℣ D Deus itaq̄ cum summa sit bonitas
ideo necesse est omnia que a se flu
unt esse bona. et tanto meliora
quanto viciniora fontali principio

sunt coiuncta Vñ ad sensum cognoscim? · p q̃to fruct? est altior · tanto dulcior et nobilior inuenit · Sicut igit' in deo sūma ē potestas · qua res creant' · a sum ma sapia qua create gubernātur sic etiā in eo est sūma bonitas q̃ in esse bona conseruāt · Verūtamē secundum ber · bona q̃ largiri nō cessat ōmib? misericors a miserator dñs · recolere et recolligē ōm hominī impossibile est · aliqua tamē considerāda ꝓponit i quibo occasionē exercitādi deuotis mētibo āministrat dicēs Agam? gratias cōditori receptori benefactori remuneratori nrō · In quibus verbis q̃tuor beneficiorū gīa nobis lucide ꝓponūtur · q̃ si a nobis deuote considerata fuerīt merito ex omni cordis affectu clamabim? in celū Bene ōmia fecit

P Primū ergo beneficiū creationis est · quod tāti est quanti nosipsi sum? · quo dedit nobis nosmetipsos testāte ps̄ · q̃ dicit Ipse fecit nos et nō ipsi nos In quo tria considerare cōuenit · sciz quales nos fecit · qualiter · quantos · Quales aūt nos fecit docet Bernar · dicēs · Si queris q̃lem te fecerit de? · nēpe secūdum corp? tuū te fecit egregiā creaturā · nam ceteris aiantibo dedit respicere terrā te vero celū secūdum illud · Os loi sublime dedit celūq; videre · vt p erectionē corpis de erigendo spū a prīa sursum te posita cōmoneret Secūdum aiam vero magis vt pote ymaginē creatoris · rationis ptic̄ipē capacem beatitudinis Secūdo considerandum ē qualiter nos fecerit · nam pre ceteris creaturis humanā creaturā fecit ammirandam · maxie cohērēte sibi in cōprehēsibili arti ficio inuestigabiliq; sapia cōditoris spiritu et lio Quid em̄ vilius · et q̃d nobili? spiritus Et tamē hoc vile hoc nobile tam artifialit cōglutiauit · vt hoc nobile cuz hoc ignobili delectabilit cōmoretur · et michilomin? agatur cōtinuū inter ea bellum · nec alterū ex se potestate habrat alterum seperādi · Tercio considerādum est quātos nos fecerit · vt quantos dicat precij estimationez ffe ćt aūt nos tātos · vt cordis sui thesaurū nos esse dignet' cor suū continue ad nos habēs De quo Bernardus dicit Dico dñe vbi est cor tuū · ibi est thesaurus tuus · sed cor tuū ē arca nos ergo nos thesaurus tu? sum? Anima enim sācta estimatiōe maioris precij est · q̃z quelibet res creata Tanq; tam magnuz bo: est bonum · q̃z magnus est homo · In hoc ergo dono q̄nos sum? dedit nos nob cū esse nobili · q̃litate āmirabili · quātitate iestimabili · a hoc fecit de? affectu āmirabili · Quod insinuat iteruz Ber · cū dicit Quā gratanter putas contulit nobis deus hoc bonum quod nos sum?

Planum est quia gratanter om
mino quia nihil ante ꝓmeruit ho
mo. quia penitus nō fuit. An po
stea ꝙperabatur redditurus grati
am auctori? Nequaq; quia ho
no ꝙ nrō ꝙ nō indiget. quippe q̄
per oīa sibi sufficit ānīculo nō
indigens alieno. Verum quia p̄
mi parentes in prescripta dign
tate creati per preuaricationē ab
hoc esse nobili ceciderunt. in quo
rū massa cecidimus vniuersi. ido
neō indiguimus vt per bñficiū
um redemptionis misericorditer
iuuaremur. vt sicut ex alieno de
licto omēs facti sum? pcōres.
sic per alienam gratiam maxime
quia nosmetipsos iuuare non po
tuimus ab hac miseria releuare
mur.

RL Secundum er
go beneficiū humano generi ex
hibitū est redemptō qua lapsos
miserabiliter deus misericorditer
reparauit Quod figuratū ihere.
xvij. insinuat nobis deus vbi di
cit. Ecce figulus faciebat opus
super rotaz. et dissipatū est vas
quod ipse faciebat e luto manbo
suis Conuersus q; fecit illud vas
alterū sicut placuit oculis eius vt
faceret. Et subiūgit. Nūquid si
cut facit figulus iste non potero
facere vobis? Ecce sicut lutuz in
manu figuli. sic vos in manu me
a domus isrl. Dic figulus deus
vas humani generis per inobedi
entiā dissipatū per redemptionis
beneficiū fecit alterꝙ sicut placuit
oculis eius. Sed non sicut figu
lus cuius posterior reparatio fuit
difficilior q̄z opus primū. Nam
in primo opere dixit et facta sūt.
ipse mandauit et creata sunt. ꝯ
in secundo opere fecit mira et per
tulit dura. Vñ ber. Debeo me
totū pro me facto. quid ampli?
addā pro me refecto et talit re
fecto? Nō em̄ tā facile refectus
fui q̄z fact? Quid ergo retribuā
dño? In primo ergo ope me mi
chi dedit. in secundo se. et vbi se
michi dedit me michi reddidit.
Datus ergo et redditus michi.
me pro me debeo. et bis debeo.
Quid ergo retribuā dño? Nam
si me milies repēdere possem. q̄d
sum ego pulvis ad deū. qui in se
ipso tā mira. tam inaudita. tam
supra modū inconuenientia ꝓ no
bis fecit? Pro nobis em̄ homo fa
ctus dedit nobis vitā suaz ad in
structionē. dedit nobis mortē su
am ad redemptionē. resurrectio
nē ad nām iustificationē. ascen
sioēz ad nostrā protectiōem. mi
sit spm̄ spm̄ ad nostrā sanctifica
tionem. et q̄nq; reuertetur ad no
strā cōsūmationem. Quid ergo
facere debuit et nō fecit? Ex hīs
multiplicibus operibus ad nām
redemptionem concurrentibus
patet lucē clarius q̄z ꝓfunde et ḡ
uiter cecidimus vniuersi. ad quo
rū perfectionē tā laboriosa et gra
uia occurrere oportebat Et hoc
est qd̄ ait bernardus. Agnosce

o homo q̃z grauia fuit vulnera tua · p quibus necē fuit xp̃m deuz tam crudelit vulnerari · · Si em̃ non essent hec ad mortē a mortē sempiternā · nunq̃z p eoꝝ remedio dei filiꝰ moreret̃ · Viso ergo primo oficō creatiois · toto coꝛ diꝰ affectu dicamuꝰ · bene omia fecit · Secundo āplius ꝺsiderato in grārum actione clamemus in celū dicentes · Dñe omnia fecit · Et merito · Dicit em̃ bernꝰ · nō est velamen excusationis · laboratum est em̃ prorsus multum minis in hoc secundo beneficio Gratis em̃ licet exhibitum sit quātuz ad te · sed non quantum ad illuz qui pro nobis in mortē tradidit semetipsū · Tercium beneficium nobis a deo exhibitum est beneficentia · de qua denominatiue dicit benefactor eo q̃ infinita preter iam dicta beneficia contulit nobis deus · Vt autem eandem infinitatem sub aliqua certa regula describamus sciendum est q̃ deus largitor ommū bonoꝝ a copiosissimus benefactor quedam beneficia nobis cō tulit ratione corporis · quedam ratione anime · quedam ratiōe cōiuncti · in quibus omibus largitus est multa munera nimis ·

Ratione em̃ corporis ꝺtulit nobiꝭ totā huiuꝰ mūdi machinā cū oibus corpalibus in ea ꝺtētis De quibꝰ aug⁹ Dilige dñm deum tuū q̃ tibi dedit celuz cū sideribus · aerē em̃ cum volatilibus · terrā cū aialibus granimibꝰ a seminalibꝰ · aquam cum piscibus · Vsum autē horum omniuz speciat nobis bernꝰ dicens · Quam copiosus deuꝰ q̃z liberalissimuꝰ fuit in suis beneficijs largiens · quanta nobis largitus est ad sustēta tionem · quanta ad eruditionē · quanta ad correctionem · quanta ad consolationem · quāta ad delectationem · Nam ad sustentationem contulit ea quibus vescimur sicut sunt comestibilia et potabilia a alia corpis nutrimēta · Ad eruditionem autem nobis ꝺtulit rerū naturā figurā scriptuā que exēplariter nāliter figuraliter nos informant · Ad correctionē vero spiritus malos · pestes grandines ac̃ · que molestie a infortunia nūcupant̃ · que ad peccato q nrō q purgationē contulit nobꝭ deꝰ Soz ad ꝺsolationē dat̃ ē nobꝭ nr̃ pximi · ex cuiꝰ ꝺuctu omāsiōe a societate plurimū ꝺsolamur · Ad delectationē vero varietates colo q q̃ delcant visū · melodiam sono q q̃ mulcet auditum · suauitatē odo q q̃ afficiūt gustū nr̃is sensibꝰ fuit pata · vt ex istis delcabilibꝰ puocati ad vera a perpetua delcabilia pueire efficaciuꝰ studeam̃ · Rōne vero aie filit mlta bñficia ꝺtulit nobꝭ deꝰ Dedit em̃ nobis q̃dā ad pcō q purgacōez · q̃dā ad vtuosā exercitacōez · q̃dā ad eruditionē · quedā

ad consolationē · quedam ad de
lectationē · Nā ad pcōrum pur
gationez septē nobis contulit sa
cramēta · que sunt baptismus ·
confirmacō · eucharistia · pemtē
tia · vnctio ordo · matrimoniū
Vnde versus · Absoluo firmo cō
bo piget vngit et ordino iungo
Que videlicet septem sacramēta
diuersis statibus hominuz ac indi
gentijs adhibentur Nam per pri
mū a peccatis mūdamur · per se
cundum in bono iuuamur · p ter
tiuz corpori xpi mistico incor po
ramur · per quartū iustificamur ·
per quintū ad futurā vitam ꝓpa
ramur · per sextū ad dei noticiaz
informamur siue illuminamur ·
per septimum a malo preserua
mur · Primum scz baptismus ē
intrantium · secundū scz cōfirma
tio est pugnantiuz · terciū scz eu
charistia est vires resumentiuz ·
quartū scz pemtētia est resurgē
tiū · quintū scz vnctō est exeun
tium · sextū scz ordo est erudien
tium · septimū scz mrimoniū no
uos milites introducentiū · q oia
ad pcōz emēdationez · ac malo
rū expulsionē hoibus fūt collata
Deus cōtulit nob quedā
ad exercitacōnē vt fūt septem o
pera misericordie · in quib? exer
citaē nos iubemur ad r̄pellēdas
indigētias ꝓxiorz · Sunt autez
duo genera operuz misericordie
scz corporalia ac spūalia · Corpo
ralia autē sunt hec · pascere esuri
entē · potare sitientē · hospitaē pe
regrinantē · vestire nudū · visita
re infirmū · consolari captiuuz · se
pelire mortuū · Que tangun tur
ysa · lviij · vbi dicit · Frange esu
rienti p anem tuum · ac egenos va
gos q̄z induc in domum tuā Cū
videris nudū operi eum · ac carnē
tuā ne despexeris · Apertius au
tez matḥ · xxv · hec ponunt vbi
dicatur · Venite benedicti prīs mei
Esuriui enim ac dedisti michi man
ducare · sitiui ac dedistis michi bi
bere · hospes eram ac collegistis me ·
nudus ac cooperuistis me · infir
mus et visitastis me · in carcere e
ram ac venistis ad me · Septimum
pomit in thobia · Quē septē ꝓpt
nos deus ita scificauit · vt cuicun
q̄z exhibita fuerīt nō minus deo
grata existūt q̄m si sibi in corpo
re ꝓprio sint oblata · ipso dicente
matḥ · vtō · Qd vni ex minimis
meis feciſtis mihi feciſtis · Ope
ra autē misericordie spūalia sūt ·
de quibus dicit apl'us Frēs si p
occupatus fuerit homo i aliquo
delicto vos qui spiritales estis
huiusmodi instruite in spiritu le
nitatis · Sunt autē hec instruē
errantē · cōsolari volentē · corripere
negligētē · exhortari bñ agētē ·
q̄ tāto maiora sūt q̄nto prestan
tiora ē aia q̄m corpus · Ter
cio tulit nobis deus ad eruditio
nē q̄dā · ad quoz istinctum mo
nem ac quodāmō ipellim ad o
perandum bonū · vt sicut p p̄ora

mala emẽdamus sic per ista bo
na faciamus · Sunt autem dona
spiritus sancti timor pietas scia
fortitudo consiliũ intellectus sapia q̃
quement dona spũs dicunt que
a spũ scõ dant · ℣ Quarto dã
tur nob quedã ad consolationez ·
vt sũt octo beatitudines · scz pau
pertas · mititas · luctus · esuries
misericordia · cordis mundicia ·
pax · persecutio · nõ q̃ ista p se
et ex se sint consolatoria · ꝫ q̃ ad
ista spũalis consolatio sequat ·
Quas btitudines matb · v · dns
p sequit ordiate · ℣ Quinto dã
tur nobis q̃dã ad delectationez
vt sũt duodecim fructus spũs q̃s e
numerat apl's ad gal' · v · dicẽs
Fructus aũt spũs sunt caritas ·
gaudiũ · pax · patiẽtia · longani
mitas · bonitas · benignitas · mã
suetudo · fides · modestia · continen
tia castitas · Dec q̃nq̃ dona dã
tur p̃t aiam · licet in bie bñ or
dinato & sciẽti bñ vti eis etiaz in
corpus redũdet · ℣ Tercio rõne
iuncti scz corpis & aie dant' no
bis quedã bñficia sicut meritum
est in presenti · & premiũ in futu
ro · Quãdiu em̃ iuncta sũt cor
pus & aia vtroq̃ mereri possu?
quibus tñ diuisis neutro quicq̃
mereri possumus · Corpe eni me
rem̃ sano & infirmante · & oia cor
poralia exercitia nob p̃derũt Si
milit aia manens cũ corpore col
ligit nobis merita · vtpote per e?
caritatẽ huilitatẽ · Dil' ergo con
iuncta ad merito p̃ stimulũ nob
p̃derũt · que tamẽ diuisa quãtũ
ad merita michil p̃sũt · ℣ Quar
tũ beneficiũ ẽ remuneratiois · qđ
reuera oi memoria dignũ est · q̃
tanta deus fidelitate sup opa no
stra inuigilat · vt nullum vnq̃z o
pus nostrũ quantumcũq̃ modi
cũ fructu suo & merito defraude
tur · ita vt prius ipse faciat qđ io
bãnes · vi · p̃apit faciendũz vbi
dicit · Colligite fragmenta ne pe
reant · In quibꝰ verbis sicut nos
iubet beneficio p̃ suorũ fragmẽta
colligere · sic & ipse primas minu
tias quorũcunq̃ opm nrõrũ dili
gẽter colligit & fidelit remunerat
vt nullũ eorũ vnq̃z transeat sine
fructu · Colligam? ergo bonꝰ be
neficiorũ fragmẽta colligẽtes ea
& reponẽtes in cordibus nris · et
memoriã eorũ continue hñtes ex
oi cordis affectu dicam? Bene
dicat ibs xp̃s dns nr̃ · qui est
benedcũs in sc̃la sc̃lorũ · Amen

De eodẽ Sermo secũdus · q̃ q̃
tuor generibus deuotionũ respõ
dere debem? predictis beneficijs
dei · ℣ Sermo · lxxxvij ·

BEne omnia fecit · Mara
septimo Tactis vtcum
q̃ in precedenti sermone
dei bñficijs q̃ vsq̃ ad cẽlũ cumu
lata nos posset obruẽ · nẽ q̃boꝫ ex
ercitijs nos dignos eisdẽ exhibẽ

valeamus quantū dñs debuerit ẽ dicendum. Licet enī scdm iob v nū p mille respōdere deo ñ possu mus. vt illud ecclī. liij. nobis di cas. ne laboretis nō enī puenie tis. gloſa. vt eius possitis beneficiis rñdere. Deo ąpsum tamen qđ possumus licet modicū deus reser uari nō patit. ſ nccio illđ pone mus. dicere tñ possumus cū tho bia. xiij. Quid dignū poterit eē bñficijs eius &c. Me duxit creādo. reduxit recreando. a bonis omni bus p eum repleti sumus. beneſi cia bñficijs cumulādo. Quid illi adhuc dignum poterimus daē &c. Licet itaq; nichil dignū daē pos sum?. Deo ąpsū tamē quod possu mus retribuamus dño pro omni bus que retribuit nobis. Et ad hoc faciendum hortamur iudic. ix. vbi dr. Si bene egistis a red didistis vicē beneficijs eius q pu gnauit p vobis a aiam suam de dit periculis vt eruet vos de ma dian. quod interpretatur iniqui tas. Licet inquam nemo vt ait bernardus suis valeat beneficijs rñdere. quia tam copiose cumu lauit miſericordiam suam super nos. quia tā multa deliquimus ei. quia tam fragiles a nichili su mus. p tam plenus a sufficiēs ille sibi et bono p nostrorum nō egens. hoc tamen alijs adiat be neficij p illud quod possumus licet sit minimū dignatur accipe re pro condigno Qđ reuera non minimū est beneficium nec inter mediocria computandum. q is m cuius oculis omnis mā iusticia vt ait ysa. lxmij. est tāq; pan nus menstruate. in cui veritate ipse deus de nobis asserit ysaie. xlix. ecce vos ex nichilo estis. a opus vest p ex eo qđ nō est. q inquam de nobis talibus ex hijs que possumus vult suis bene ficijs rñderi. Sunt er go quatuor deuotionū genera p dictis ątuor beneficijs correspō dentia. que si dño reddamus sci amus ei ex congruo satisfactum Nam bñficio creationis occurrē dum est per dilectionem. beneſi cio aūt recreationis per imitatio nē. tercio vero secz beneficētie per grārum actionē. sed quarto secz remunerationis per congruā ppa rationem. Quod si fecerimus no uerim? dnō de suis bñficijs satis factū. Dijs ei ątuor deuocōmbo bemo in oi eo qđ est. qđ viuit. qđ spirat. totalit se exhaurit. q bus solutis dicere possumus illud bernardi. Si quantū debeo non possum. tamē vltra q; possū non possū. Potero vero plus cū plus donare dignaberis. nūq; tamen put dignus haberis. Nā p dile ctionē oēm cordis affectiōem. p imitatiōem oēm exteriorē ope rationē. p grārū aūt actōem oēz oris laudatiōem. p ppariationem vero bo p triū otinuationē tota lit exhauriem? Nā p cogitacōez

locutionē operacōnē ⁊ boꝝ ꝺtinuationē totū ponimus nostꝝ posse. VL Primo ergo bñficio creationis debem⁹ ꝑ dilectionē rñdere. nā ⁊ hoc post creacōez boī est fortissime mādatū deut. vi. vbi dicit. Diliges dñm deuz tuū ex toto corde tuo. et ex tota virtute tua Ac si dicat boī creato deus. Quia creaui te tā nobilem creaturā. ideo ad hui⁹ grē vicissitudiēz debes me diligere toto corde. Verū quia dicit greg Ecce si vnusquisq; nrm requirat an diligat deū tota fiducia ⁊ secura mēte rñdet diligo. credens se diligē qui nō diligit. ideo duobꝰ argumētis hec dilectio est ꝑbanda. nec diuine maiestatis oculis presentabit. si non bijs duobꝰ tanq; duabꝰ alis ad dñm eleuet. scz bonoꝝ operatione ⁊ maloꝝ declinatione. que duo caritatis argumenta minima non sunt. ⁊ ideo neccia ad salutez. Nā et hec duo post mādatū dilcōis deus etiā statim mandauit ponēs precepta affirmatiua. quibꝰ māda uit bonoꝝ operacōez. vt ē illō. honora patrē ⁊ mrēz Et ꝓhibēs per mandata negatia vt ē illō. nō ꝺcupisces rem ꝓximi tui. In quibus duabus differētijs affirmatiua scz ⁊ negatiua oia mandata legalia ꝛncludunt. que id circo post mandatū dilectionis deꝰ statim subintulit. vt si homo deū diligeret sine tergiuersatiōe ⁊ excusatiois velamine ꝓbaret Dic. i. iob. nij Si q⁹ dixerit qñ diligit deū ⁊ mādata eꝰ ñ custodit mendax est. Dinc post mādatum dilectionis deut. x. hec duo mandata intulit dicēs Nūc israhel audi quid dominꝰ deus tuus petit a te nisi vt diligas eū. ecce mandatum dilectionis. ad ꝓbationē statim subintulit. et seruias ei toto corde. ecce mandatū operationis. Et sequit. Custodiasq; mandata dei tui. ecce ꝓhibitionis Iob. xxij. Si diligitis me mandata mea seruate. Hec duo dilectionis argumēta tāgit greg ꝺ. Vere deum diligimus si mandata eius seruamus Ecce opera. Et iterum. Vere deum diligimus si a nostris nos vluptatibus ꝛcartamus Ecce mali prohibitio. Et sequitur. Ad wsmetipsos fratres introrsum recurrite. si deum vere amatis exq; rite. Nec tamen sibi aliquis credat. quicquid animus sine attestatione respondit operis. sed de dilectione conditoris lingua mens ⁊ vita requirantur. VL Secundo videlicet beneficio redemptionis pro debita redibitione oc curritur per imitationem. Cum enim audiret deus quosdam in inferno sepultos gementes ⁊ intra se pemtentiam agentes atq; dicētes. Errauimus a via veritatis ⁊ iustitie lumen nō illuxit nob. ⁊ sol intelligentie non est ortus

nobis · ⁊ ideo viaz dei ignorauimus · sap̄ · v · ideo qui de se dicit ioh̄ · viij · ego sum lux mundi ⁊ fi via veritas ⁊ vita venit in mū dū ⁊ illuxit nobis · ostēdens nobis in seipso viam que ducat ad deum · dicēs ꝙ nobis illud quarti reg̃ · vi · Sequimi me ⁊ ostēdā vobis virum quē queritis · scz deum · Virum inquam illū de quo dicit · iij · Re · v · Vniuersa terra desiderabat videre vultū salomonis · Deus enī vere est vir a ṽtute · De quo ibere · iij · Ego vir vester assumowx · Idē · xxiij · Noluī faciet dñs super terram · mulier circumdabit virū · Et hoc est quod ait petrus prime · ij · Xp̄s passꝰ ē p̄ro nob̄ vobis relinquēs exemplū vt sequamini vestigia eius · ✠ Sunt autē tria eius vestigia in quibus eū sequi oportet si ad deū peruenire cupimus · q̄ sunt paupertas · humilitas · asperitas · Nam de primo scz pauptate dicit matth̄ · xix · Vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus · et veni sequere me · Nā de eius pauptate dicitur matth̄ · viij · Vulpes foueas hñt ⁊c̄ · De scdō scz humilitate dicit matth̄ · viij · Si q̄s me vult sequi deneget semetipsum ⁊ seq̄tur me · per virtutem scilicet humilitatis nichil omnino reputās semetipsum · De quo etiam tertio vestigio scz asperitate dicit luc̄ · ix · Si quis vult venire post me · tollat crucem suam ⁊ sequatur me · Et nota ꝙ in omnibus hijs tribus ponit ⁊ sequatur me ostendens ꝙ hoc ꝙ in predictis tribus ipsū plenissime imitamur · Dequibus tribꝰ simul ductis dicit bernꝰ ex persona dei · In vita mea cognoscere poteris vitā tuā vt sicut ego paupertatis humilitatis asperitatis indeclinabiles sennitas tenui · sic ⁊ tu eisdem vestigijs meadas · non declinans ad dextram neq; ad sinistram · De hijs duobus beneficijs creationis ⁊ redemptiōnis pariter ꝙ nostris redibitionib̄ hoc est notabiliter aduertēdū ꝙ creacōni quia facilis est facilis debet redibitio de ipsa Quid enim facilius q̄z amare? De quo dr sap̄ · vi · Facile videt ab hijs q̄ diligūt eum · In redēpcōne vero qz gessit mira · fecit mlta · ptulit dura · in q̄ prorsus triginta āis et āplius laboratū est · difficilis exigit redibitio · scz laboriosa valde imitatio atq; dura · ✠ Ter áo bñfiáo qđ bñficiētiā diximꝰ occurrendū est et fideliter respondendū p grārū actōnē · quā ore deo exhibendā diximus · vt cuz deꝰ singul̄ momētis bñficijs suis nos obruat · dās grām p grā lō deuotus pmptꝰ et q̄si ad manū habeat vnde referat gtes deo · Prope est ei ṽbū in ore nostro Dec autem gratiarum actio dō est tripliciter offerenda in corde

per plenam recognitionē · in ore per hilarem laudationē · in opere per fidelē operationē · De primo dicit aug⁹ · Ad dilectionem dei in nobis mātandā nutriendam augmentandam nihil ita valet sicut bñficioꝝ eius frequēs recordatio · Dīc · ij · petri p̄mo · Grā ⁊ pax adipleat in cognitione dñi dei nr̄i · et oia que ad vitam ⁊ pietatē donata sunt nobis per cognitionē eius qui nos vocauit subaudis sunt data Ac si dicat · Quicquid pietatis ⁊ grē vel etiām beneficiorū a deo donatur nobis · hoc per huiusmodi recognitionem nobis augmētabit coram deo De secundo scz grārū actione in ore habēda hortatur nos ap̄lus ad thes · v · vbi dicit · In oibus gratias agite · Nec solū pro beneficiis gratie sunt agende · sed etiā cū nos corripit sciētes q⁹ ⁊ flagella eque sicut beneficia nob exhibet ad salutē · Dīc de thobia · ij · dicit Nō est contristatus thobias contra deū q⁹ plaga cecitatis ei euenerit · ꝫ immobilis p̄manſit grās agens dño omnibo diebo vite sue Dīc iob quotiēs p̄cutit grās deo replicat dicens · Sit nomen dñi bñdictū · De tercio scz gratiarū actione exhibēda in opere hoc requirit vt oia beneficia que a deo nob exhibita cognouim⁹ ponamus ad lucrū operantes ad talem finem p̄pt quē ipsa nobis grā est collata · Et hoc facere monemur de ut̄ · vi · Fac q⁹ bñplacitū ⁊ bonū in conspectu dñi Ac si dicat · Beneficia a deo tibi data ad bñplacitū eius opere p̄ficias Sunt aūt tres cause p̄pter quas assuefacere debemus spm̄ nr̄m · vt in grārū actione ne in omni tempore cōuersetur · scilicet p̄pter seruitutem nobilio rem · gratiam abundantiorem · caritatem ampliorez · Primo dicit deuotio nra assuefaciēda est in gratiarū actōne p̄pter seruitutē letiorez ⁊ nobiliorē · quia letō animo ⁊ hilari vultu seruitiū nostrū deo exhibitū gratius accept̄at · Dīc sap̄ · ecā · xxxv · cōfitet · Bono aio gl'am redde deo · et in omi dato hilarem fac vultū tuū · Hilarē em̄ datorē diligit deus · Dīc bern⁹ · Quadeo vobis amicis mei⁹ interdū reflectere pedem a molesta ⁊ anxia recordatione viarū vrārū · ⁊ euadere ita nea plaiora seremori⁹ memorie bñficiorum dei · vt qui in vobis cōfundimini in ipsius intuitu respiretis · Secundo nra deuotio agēda est in grā⁹ actōne p̄pter grāz abundantiorem · Cum em̄ de acceptis dignas deo gratias agim⁹ ex hoc merebimur grās āpliores Ad hoc em̄ de⁹ grārū actōnes a nobis exigit · vt ex eis dē habeat occasionem alia largiendi · Iuxta vt ait bern⁹ · Plane grārū actiones decursus vbi recursus nō fuerit · necnō michil auget migrato · sed

et qđ accepat vertet ei in pmiđ
Fidelis enī in modico dignus ē
setur munē magno Tercio deuo
tionez nrām in grām actōnem cō
mutaē expedit ꝓpter caritatē am
pliorē Sicut enī ignis tāto plus
accēdit quāto āplius ꝺcremabi
lia ꝺportant · sic caritas tanto ā
plius augmentat quāto bñficia
eius crebrius ꝺtractant Natura
liter enim diligim? eos qui bene
ficia nobis conferunt · ⁊ ideo ne
cesse est vt deus qui tam glorio
sa ⁊ copiosa sup nos beneficia cu
mulauit ex beneficiorum intuitu
diligatur · Dinc puerb · xxvi ·
Cuz defecerint ligna extinguit
ignis · Qđ est dicere · Cū ligna
beneficiorum per grārum actōnē
non colliguntur sed deficiūt · tūc
ignis extinguitur caritatis ·

A Quarto loco quarto đi be
neficio remuneratiom viz occur
rendū est ꝑ ꝺgruā preparationē
Nā cuz de? mil in nobis pret sua
bona coronet · · ⁊ de bonis suis q̄
mā sunt merita nos remunerare
dignetur · eternam mercedem no
bis tribuens in q̄ facdem ei? gl'o
sā vidēbim? in eternum · expedit
ad banc gratiam feliciter fruen
dam · vt nos cum omni diligen
tia preparemus · Dec autez pre
paracō in tribus generibus deuo
tionum exercetur In omnium q̄
dicta fuut augmentatiōe · eorū
dem vsq; in finem continuatiōe
et omnium nos impedientiū elō
gatione Primo dico ꝓparatio
cōsistit in priorū augmentatiōe
vt videlicet cordis erectio · opis
imitatio · ⁊ gratiarum actio per
continua exercitia augmentent
Nam si per remissa exercitia pri
ora langucscant · tunc nō ꝓpara
mur · sed a preparatione elonga
mur · Dinc marc · x · de cco dic
tur · Cecus sedebat secus viam ·
qui cum audisset q; ihesus transi
ret cepit clamare · Miserere mei ·
Et comminabantur ei vt taceret
At ille multomagis clamabat ·
Sic⁊ nos si in nostris exercitijs
magis ac magis proficamus mu
nera que nobis promissa sunt tā
to abundantius consequemur ·
Secuuda ꝓparatio in predcō
rū consistit ꝺtinuatione · vt vide
licet in eisdem exercitijs vsq; in
finem perseueremus Vbicunq;
enī defecimus ibi vtiq; remanebi
mus · Dinc est q; in veteri testa
mēto precepit deus cuz cauda of
ferri sacrificia · Itē pmo paliꝑ ·
xxxviij · Firmabo regnum eius
si perseuerauerit facere voluntatē
meā · Et hoc ē quod dicit matb
x · Qui perseuerauerit vsq; in fi
nem hic saluus erit · Item ad he
breos · xij · In disciplina perse
uerate sicut filij carissimi · Ter
cia preparatio consistit in omniū
impedientium elongatione · Et
hoc innuitur primi Re · vij · cum
dr · Drepate corda vrā dō Sed
quō eēnt ꝓparāda statī subiūxit

v

Et seruite illi soli · omia sez amo
uctes q̄ ad eius nō pñt obsequi
um torqueri · sola illa agentes q̄
ad istam ꝓparationē pertinent ·
Et hoc est qđ dicit ihere · xlvi ·
Preparate scutū z clipeuz z pce
dite ad bellū · Monens preparari
in hijs que ad hāc ꝓparatioēz sūt
odigna · nec solū in hijs · sz omia
mā interioza z exterioza sunt pre
paranda · Ad quod instruimur
ezech · xxxviij · Prepara te et in
strue te z omnem multitudinem
tuā · Quod si fecerimus · digne
ei occurrimus qui nos sic ꝓparari
monuit · ibus xps dns noster z̄

De eodē Sermo terćus · Et de
assumptione btē marie virginis
De quatuor generibo hoim quo
rum gloriosa maria asserit se eē
matrē · qui solum eius grē sunt ca
paces · Sermo · lxxxviij · B ·

BEne oia fecit · Mará vt
supra · Cū gl'oseviginti
assumptio in octaua hu
ius dñice euenerit quā exigenti
bus meritis eius gl'osis expedit
venerari · ido ad laudē eius ꝑdic
ta verba deuotiōe qua possum?
inflectamus · Et merito Si eim
cōtemplationis aciem erexerim?
ospiderātes quāta auxilia · quāta
subsidia ab ea nobis puenāt ·
cū toto cordis affectu laudare
deum possumus qui talez nobis
preparauit adiutricem dicentes

Bene omnia fecit · ponens in eo
omnē thesauruz grāz quibus ip
sa poterit nos iuuare · Et hoc est
qđ ait bern? · Fecit mariaz oipo
tētē vt iuuare nos posset · benuo
lentē vt vellit · gratijs abundantē
vnde ncātatē tribuat indigēti ·
Nā de eius ommipotentia diatur
terćij Re · ij · Surrexit rex in oc
cursum matris eius · positus q̄ ē
thronus matri que sedit ad dex
tram eius · Dixit q̄z ei rex · Pete
mater mi nec enim fas est auerte
re faciem tuā · In quibus verbis
plenitudo potestatis innuit? euidē
ter · Vnde ex persona eius dicit
bern? · Redempturus humanuz
genus deus vniuersum preciū cō
tulit in mariam · Altius ergo itu
emini quanto deuotiois affectu
a nobis deus eam voluerit bono
rari · qui totius bonī plenitudinē
posuit in mariam · Dixit enim ·
Data ē michi omnis potestas in
celo z in terra · vt ommibus inuo
cantib? z gratiam meam pie spe
rantibus valeam subuenire · De
secundo scz eius benuolentia di
cit bernardus · Quid ad mariaz
tripidat humana fragilitas? Ni
chil eiī in ea austerum · nihil ter
ribile · nihil durum · sed tota sua
uis est · plena pietatis · fecunda
gratie · plena māsuetudinis z mi
sericordie · affectu compatiendi
z subueniēdi abundat · C
De terćo vero · abundantia
videlicet omniū gratiarum geñ-

primo pulcre legimus figuratuz vbi dicit. Congregentur aque que sub celo sunt in locuz vnum Et sequit. Congregationes q aquarū appellauit maria. Ac si tenui sufurrio electis finis fugge rat deus. Locus in quo oēs aque omniū gratia q cōgregate fuerit appellabit maria. ipsa est tenete eam. Nam sicut mare toti mūdo per subterraneam effluxionem ad irrigandam omnem terrā suf ficit. sic illa maria de abisso ōm um gratiarum in se collectarum toti mundo sufficit ad salutem. Et hoc est quod ait bernardus Ad mariam sicut ad medium re spiciunt et qui in celo habitant. et qui in inferno. et qui nos pre cesserunt. et nos qui sumus. et q sequuntur nos. a nati natorum et qui nascentur ab illis. Illi q sunt in celo vt resarciātur. et qui in inferno vt eripiātur. qui pre cesserunt vt ꝑhbete fideles inuemi antur. qui sequunt vt glorificen tur. Ideo btām te dicunt oēs ge nerationes. que oibus generatioi bus vitā a gl'am genuisti In te em ageli letitiā. iusti gl'am. pec catores veniam inuemunt in eter num. Merito ergo in te respiciūt oculi omis creature. quia per te a in te a de te beigna manus omi potētis quicquid creauerat recre auit. Licet autem vt dictum est sit potētissima vt pos sit. clementissima vt velit. omm

um gratiarum plenissima vt ha beat ommbus eam inuocantibo subuenire. sunt tamen quatuor genera hominum qui solum eius gratie sunt capaces. quorum se matrem asserit maternum eis af fectum in ommbus eorum neces sitatibus exhibendo Quod eccle siastica. xxnj. manifeste insinu at sic dicēs. Ego mater pulchre dilectionis a timoris a agnitio nis et sancte spei Ponens secm gramaticum substantiuum pro adiectiuo. secm logicū abstra ctuz pro concreto vt sit sensus. Ego mater pulchre diligentiuz timentium et agnoscentiuz et sā cte sperantiuz. Hec quatuor ge nera hominum sue gratie sunt ca paces. alijs ommbus penitus ex clusis. non q alijs nolit misereri vel quantum in se est suam velit eis gratiam denegare. sed quia illi gratiam eius accipere dedig nantur. Nō enim deest ipsa illis sed illi desunt ei Quorum exclu sionem ipsa ponit ecclesiastica. vicesimoquarto cum dicit Trāsi te ad me omnes qui cōcupiscitis me. Qui enim eius gratiam con cupiscunt inuemunt eam. qui autem eius gratiam contemnunt merito excludūtur. Hec ergo quatuor genera hominum prose quētes a tiōre q naturalit dilecti onē precedit ichwem?. E

Primo ergo dicat btā virgo Ego sum mater timoris id est

habentium timorem · non quem cunq; timorē ꝫ qui grē mee non prebet obstaculū ⁊ dat locum · Talē aūt timorē tria habere opz ānīmicula p que se dispoit ⁊ humiliat vt possit esse capax grīe p· scz pemtentiā · verecūdiam · fiduciam · Pemitentiam vt habentes hunc timorez ex toto corde pemteant se dnm offendisse adeo vt iurent ⁊ statuant in cordibus suis · vt de cetero nō velint deum in similibus irritare · De hoc timore dicit̄ puerb̄ · xvi · In timore dnī declinat̄ a malo · Ite ecā · v · Timor dnī expellit peccatū · Nam qui sine timore est nō poterit iustificari · Vnde conuenienter dicat ei deus illud psa · Absconde fugiētes ⁊ vagos ne prodas · habitabūt eni apud te pfugi mei · Ac si dicat deus virgini gloriose · Qui a facie furoris mei fugerint in sinu tue misericordie defendant̄ · Secundū est verecundia · vt talē timorē hūtes de dei offēsa tā grauiter cōfundant̄ · vt verecundia ⁊ cōfusione perfusi · facies suas per se nō audeāt ad deuz sustollere · sed ad gloriosam virginē cōfugiant tanq; ad mediatricem ⁊ auxiliatricem · que nullū vnq; peccatorem quantumcunq; perditū dedignatur · Vnde anselmus · Maria tu pccōrem toti mundo despectū materno affectu amplexeris · nec deseris cum quousq; deus per te placat̄ ipsum sue grē reformabit · Ex quorū persona dicit bernardus · Quanam frō te attollo iam oculos ad vultuz pris tam bni tā malus filius ? Pudet tanto pri vixisse degenerem · operiat cōfusio faciē meaz · vultū meū pudor suffundat · Terciū huic timori necessarium est fiducia · vt qui sibūpsis defiunt ⁊ deū fugiūt · totam spem suam ⁊ fiduciam ponāt in gloriosa virginē · De qua crisp · O dulas virgo nō est fas te illū posse desere · qui nō dico maria trāseat · ꝫ qui spem suam fiducialiter i te ponit · Taliū peccatorum talem timorē habentiū mater est virgo scā · ⁊ matermis amplexibus taliter ad se fugientes āplectitur · nec in vllo periculo deserit ad se taliter fugientes · Vñ Sedcundo gloriosa virgo dignatur esse mater pulchre dilectōnis id est habentiū pulcrā dilectōnem Nam vt ait pbus · acādentia nō fiunt nisi in subiecto · Verum qa multiplex est dilectō · ido ad discernendam hanc cuius digna tur eē mat̄ ab alijs addidit pulcre · Ac si dicat · Mater esse voloo dilectionē habentium · nō qualē cunq; sed tantum pulcram · Ido ad hanc discernendam ab alijs ne sermo currat in equiuocō · et p̄ osequens in errore sciendum q; prima dilectio que surgit i homine est naturalis quedaz vis q̄ neq; est aiam diligē velit nolit ·

quippe que ad ymaginē dei qui amor est creata est. ⁊ ideo opz eā in aliqđ obiectū fuā erigē di lectionē. Dic amor qm diu stat in radice sua naturalis dilectōvo cat. nec p eū scđm pōm meremur nec demeremur Cū autē exire in apit in aliqđ diligibile. tūc pri mum se prodit. ⁊ tunc virtuosa vel viciosa tal dilectō vel depra uatur vel nobilitat scđm diuer sitatem diligibilis in qđ tendit. Ex hijs ergo dictis dilectionez diuidere possum?. vt ex ea diui sione valeam? elicere q pulchra dilectō nominet ¶ Est itaqz triplex dilectio. viz impe tuosa. voluptuosa. ⁊ virtuosa. Prima vsat circa tpalē substāti am. secūda circa carnalez ocupi scentiā. tercia circa diuinā grām laborat ⁊ discurrit ⁊ ipetuose sē per agit vt diuitias congreget ⁊ ac quirat Quā idcirco ipetuosā dicā mus qz hāc hītez nūqz requescūt De q eccs .ij. Quid pderit hoi de vniuerso labore suo ⁊ afflicti one spūs qua sub sole cruciatus est? Cūcti dies eius doloribo et erumnis pleni sunt. nec per noc te mente requiescit Et hec nōne spectu suo dedit deus sapiam et scia ⁊ leticiam. pccōri autez de dit afflictōnē ⁊ curā superfluā. vt addat ⁊ congreget ⁊ tradat ei qui placuit deo Sed ⁊ hoc va nitas ⁊ cassa solliciatudo mentis. ¶ Secunda dilectō quā voluptuosā dicamus est carnalis concupiscētie. ⁊ est ei? qui semper viuit in carnis delicijs. dicens illō eccā .ij. Vadā ⁊ affluā delicijs ⁊ fruar bonis Et subiūgit Nō pbibui cor meū quin omi voluptate frueret ⁊ oblectaret se in hijs q parauerā. Et hec dilectio est viciosa. Nam de ea dicit iob .xx. Viscera eius plena sunt adipe ⁊ medullis. et ossa eius implebuntur vicijs adolescentie sue et cuz eo in puluere dormient Cum eni dulce fuerit in ore eius maluz absondit illud sub lingua sua Et sequitur. Panis eius in vtero illius vertetur in fel aspidum intrī secus. Et subinfert. Non videat ruuulos fluminis torrentis melis ⁊ butiri. luet que fecit omnia nec tamen consumetur. In quibus verbis hec iuuitur. vt voluptati deseruientibus eterna voluptas abiudicetur. Et idcirco hec dilectio est damnosa et contemnenda omnino tanqm viciosa. quia hanc dilectionem habenti um non erit mater virgo sancta que pulchre dilectōi? mat dicit ¶ Tercia dilectio est diuine gracie que deum diligit et omia que sunt eius. De qua dilectione dicitur nobis ecclesiastici primo capitulo. Dilectio dei est honorabilis sapientia. Talis enim dilectō est fructuosa. pulchra.

et formosa · Talis enim dilectio pulchra est super omne qđ visu pulcrū ē · Dec autē dilectio pulchra dicitur triplicit · primo scz ppt pulcrū obiectū qđ est dei · scđo ppt pulcrm subiectū quod ē aia · Oportet enim aiam esse pulchraz · et maxime a pcīs mortalibus purgatam · alias dilectio eius ad dīm nō pertingit Terō ppt dilectionis ordinē rectuz Vnaqueq; eīm res stās in suo ordine pulchrior ē · sic dilectō cuz sicut igniſ sursū tendit rectuz seruans ordinez erit pulchra · ¶ D

Tercio gloriosa virgo dignatur esse mater agnitionis · hoc ē habentium agnitionem Qui eīm sine agnitione est saluari non poterit · si autē cognitionē habuerit nūq̄z eū grā preteribit · Dic sap · iij · Ad agnitionē hoīm est virtſ illorum · Cui concordat ysa · iij · Agnitio vultus eorm rñdebit eis Ac si dicat · Quantū vnusquisq; habet de cognitiōe tātū habebit de gratie participatiōe Dinc iob sciens agnitionē radicem ⁊ principiū esse omniſ boni dicit · Quiſ michi hoc tribuat vt cognoscaz ⁊ inueniam illum · et veniam vsq; ad solium eius ꝯ In quibus verbiſ ponit iustum ordinez gratiarum · Nam cum dicit quis michi tribuat vt cognoscam · ponit ꝑmo cognitionez que est fundamentū ommiū grārum Post quā statim subiūgit · et inueniam eū quia quantū eū cognoscimus tātū eū spūaliter inuenimus · ⁊ tāto i celo eius solio viamus appropinquamus · Et ideo subinfert Et veniam vsq; ad solium eius Dec aūt agnitio cuius vult esse mater virgo scā triplex est · scz diuine reuerētie · materne clemē tie · nostre insufficientie · Nā agnitio diuine reuerentie facit deum metuere · qui dicit malach · Si ego dīs vbi est timor meſ ꝯ Agnitio materne clemētie monet et mouet ad matrē confugere · Agnitio nrē insufficientie facit nos de nobis non presumere · Et hec tria nos compellunt ad eam confugere · ⁊ eaz mouēt nobis grāz exhibere ¶ . Et notandū q; licet in infinitum deus plus habeat de misericordia q̄z virgo sancta · tamen quia dei misericordia est etiam iustitia · cui pro tempore ⁊ loco eque debitor ē sicut misericordie · ideo homo timidus suspectam habet dei misericordiam · Maria autem quia mater est misericordie nō hīs cōmune cuz iustitia · ido quantuz ad hoc pccō res fiducialius ad matrez misericordie confugiunt q̄z ad deum · Dinc bernardus · Reuolue diligentius euangelice historie seriem vniuersam · et si quid forte inuenies crepatorium · si quid durum vel asperum inueneris in maria · de cetero suspectam habeas ⁊ accersereuerearis · Dabet eīm misericordiā

ex commisso cui dixit filius ī cru
ce. ecce filius tuus. recōmendās
ei in hijs verbis peccatorem. Vl
ásci. vero soliꝰ dei est. iuxta illd
deuteronomo. xxxij. Mea est vlti
o. ¶ Quarto vult maria
mater esse sancte spei. id est ba
bentium sanctam spem. Cum
autem addit sanctam innuit ali
am spem non sanctam sed malā
et inutilem cuius nō vult esse ma
ter Et ideo ad excludendaz illā
addit sancte spei Sciendum er
go ꝙ sunt tria genera spei. scili
cet maledicta. mendax. sancta
¶ Maledicta est illa in qua pec
catores magis audacter peccant
dicentes. Deus est misericors.
non tā dure ꝙ ḡuiter nos damna
bit. De qua dicitur. Maledicti
qui peccant in spe. De qua etiā
sapientie terdo. Vacua est spes
illorum. Dnc ecclesiastici quin
to. Ne dixeris misericordia dei
magna est. multitudinis pecca
torum meoruz miserebitur. Que
ideo maledicta dicitur quia deū
inhonorat vnde debuit honorare.
ꝙ inde peccat vnde cessare debuit
a peccato. ¶ Secunda spes
mendax dicitur cum quis peccat
quia sperat se dui victurum. vel
aliquando conuertenduz. vel sal
tem in fine penitentiam habituꝝ
De quorum spe dicit iob octa
uo. Aranearum tela fiducia eiꝰ.
Idē ysaie quinquagesimonono.
Confidunt in michili ꝙ loquun
tur vanitates. Et sequitur. Te
las aranee texuerūt. Que spes
ideo tele aranee comparatur. qz
vno flatu in morte dispergitur
sicut tela. Talem spem habenti
bus dicit dominus illud ysaie vi
cesimooctauo Audite viri illuso
res. Dixistis enim Percussimꝰ
fedus cum morte. et cum inferno
fecimus pactum. Flagellum in
undans cum transierit non veni
et super nos. quia posuimus mē
dacium spem nostram Et sequi
tur Ecce subuertet grando spem
mendacij ꝙ delebitur fedus ves
trum cum morte. ꝙ pactum ves
trum cum inferno nō stabit Et
flagellum inundanꝫ cum transie
rit eritis ei in conculcationem. et
tantummodo sola vexatio intel
lectum dabit auditui Id est ad
michil aliud poteritis intellectuz
vestruz ponere misi ad penā quā
sustinebitis. Vnde de quodam
litteratissimo viro dure damnato
legit. ꝙ apparuit episcopo pa
risiensi. ꝙ dicebat se tātū tria sci
re. ꝙ omnis scie oblitus fuit. scz
causā pene. doloꝛē pene ꝙ eternā
certitudinem. Rō euidēs ptz in
euangelico illo diuite qui dixit
luce. xij. Anima mea habes mlt
a bona reposita ꝛc. Et dictum
est ei. Stulte hac nocte repetēt
animā tuam a te. Que ergo pa
rasti cuiꝰ erūt? ¶ Tercia spes ōr
ꝙ est scā. q illoꝝ ē qui spē suaz
bonis opibo nutriūt. De q dicit

spera in deo et fac bonitatem. Talem spem habentiū vult esse mater virgo sancta. ⁊ quātum cunq; de virgine gloriosa tales sperare possunt. tantū sunt pmo in infinitum āplius accepturi. Quod nob prāre dc.

Dñica. xiij. Sermo de epla De quinq; abrahe obsequijs de o exhibitis. et totidem dei beneficijs. ⁊ de nrā imitatione. Sermo. lxxxix. T.

Abrahe dicte fūt pmissio. Ad gal. iij. Aplus ad phil. pmo dicit Testis est mi chi deus quō cupiā vos oēs in visceribus ihesu xpi. Ex ōmi ergo corde salutē nrām fitiens p pomit nobis pmissiones abrahe primo eas sibi. et per consequēs oībus nobis i eo spem dans. vt ex eisdem puocati ad cōsequendas eas efficacius laborem? Dic nunc gesta scōz. nunc pmissiones eoz. nunc gloria eorū i scriptura nobis sepe ꝓpomitur. vt ex eorū consideratione inflammati ad imitandum eos nr animꝰ fortius inardescat Dicit ergo Abrahe dicte sunt pmissiones. In q̄bus verbis tria facit aplus. Primo enī tangit abrahe pmissioēs Deōō ōmū elcōz in eisdē pmissionibus successionem Terćo dcōz suorum pomit declarationez. Primum ibi. Abrahe. secundū ibi. semini. terćū ibi. nō dicit seminibus quasi in multis. Dicit ergo Abrahe dicte sunt pmissiones. Et nō solū ei. sed et semini eius id est xpō. nō q deus pater easdem pmissiōes pmiserit xpō filio eius. sed q pmissiōes que dicte sunt abrahe per xpm dei filiuz sunt impletę. i quo xpō qui secūdum pmissiōem semen est abrahe. ōmibus etiam elcīs qui ei per fidem que per dilectōnem operatur incorporati fuerint ⁊ vniti pdicte pmissiōes dicte sunt pariter pmisse. Si ergo delectant pmissiōes studeamus in semine eius id est in xpō fieri semē abrahe. dicente dño iob. viij. Si filij abrahe estis. opera abrahe facite Quia si in xpō semen abrahe erimus. tunc pmissiōes iure hereditario consequemur Quas si hereditaē cupimus. debemus ipsum in bis in quibus pmissiōes meruit imitari. Sicut enī filius qui semē est sui patris iure debet bona patris sui hereditare. sic idem filius debet prēm vita ⁊ moribꝰ imitari. Sic enī precipit lex. Ad filios trāsibit hereditas. V

Huius ergo thematis occasione tria per ordinem psequemur Primo enī ponemus abrahe obsequia. scdō beneficia promissionum. terćo nostre imitationis vestigia. Obsequia autē que abraham deo exhibuit in quinq; apparet exercitijs. videlicet in fidei

deuotione · spei erectione · peregrinatione · obedientie subiectõe · munerũ refutatione · ¶ Primũ ergo obsequiũ abrahã deo exhibuit in fidei deuotione · Quia cũ tempore suo totus mundus sola domo ⁊ familia sua excepta esset ydolatrie deditus · in medio nationis praue ⁊ puerse vnũ deum coluit · ⁊ colendo predicauit oibus Vnde tradũt hebrei cũ caldei cogerent eum non adorare ignẽ quẽ ipsi colebant · ⁊ ille colere recusaret piecerũt eum in ignem · et aram frẽm eius De quo dicit gen̄ · xi · Mortuus est aram in vr caldeorũ ¶ Dñ interpretat ignis · abrahã autẽ liberatus est · De q̃ gen̄ · xij · Ego dñs qui eduxi te de vr caldeorũ · ¶ Secundo habuit ad deum spei erectionẽ de dei promissis nihil õmino hesitans · quã tñ fiduciam dñs multiplicat examinauit Nam cum esset sine liberis promisit ei deus vt semen suum multiplicare vellet sicut stellas celi · gen̄ · xij · vbi dr · Sarap uxorem tuam non vocabis sarap sed sarã · ⁊ ex illa dabo tibi filiũ cui benedicturus sũ Et sequit · Et cecidit abraham in faciem suam ⁊ risit in corde suo dicẽs · Putasne centenario nascetur filius · et sara nonagenaria pariet? In quibus ommbz nichil hesitauit · sed firmiter credidit ⁊ sperauit · De cuius firma fiducia dicit ad hebr̄ · xi · Fide credidit abraham

scienꝰ eum fidelẽ esse qui promisit De cuiꝰ fortissimã fiducia adhuc dicit ad romanos · niij · vbi dicit Abraham qui cõtra spem in spẽ credidit nõ est infirmatus fide · sed nec cõsiderauit corpus suum iam emortuum cũ fere centũ ẽet ãnoz · ⁊ emortuam vuluã sare · In promissione tñ dei nõ hesitauit sed cõfortatus est fide · dãs gloriam deo · plenissime sciens quia quecunq; promisit deus potens est facere · ¶ Terciũ obsequiũ exhibuit abrahã deo in peregrinatione · sic enĩ precepit ei deus Egredere de terra ⁊ de cognatione tua ⁊ de domo prĩs tui · ⁊ veni in terrã quã mõstrauero tibi · Egressus q; est vt iret in terra chanaan · Cunq; venisset in eam ptransijt abraham terrã · Et sequit · Perrexit abrahã vadẽs ⁊ vltra pgrediens ad meridiẽ Facta est autem fames in terra · Descenditq; abrahã in egiptum vt peregrinaretur ibi · De cuius peregrinatione dicitur ad hebreos · xi · Fide exijt abraham de terra sua · nesciens quo iret · Et demoratus est in terra promissionis tanq̃z in aliena in casulis habitando · ¶

Quartum obsequiũ exhibuit abraham deo in obedientie exhibitione · qui in omnibus que ipe rauerat deꝰ pmptissime obediuit Vnde obediuit in terre sue egressione cum precepit ei dicens · Egredere de terra tua ⁊c̃ · Secũdo

in ꝓprie carnis vulneratiõe · cum
precepit ei gen̄ · xvij · Circumci
detur ex vobis omne masculinũ
Tercio obediuit ei in filij oblatio
ne · gen̄ · xxij · Temptauit deus
abrahã et dixit ad eum · Tolle
filiũ tuum vnigenitũ quem dili
gis ysaac · et offer eum in holo
causti mihi ꝛc̄ · Prima obedien
tia fuit laboriosa · secũda doloro
sa · tercia ommino odiosa Et ideo
ꝓpter huiusmodi obedientie dif
ficultatem iurauit ei deus ꝓmissa
exsoluere · qui prius simplicit ꝓ
misit dicẽs · Per memetipsũ iura
ui q̄ fecisti hãc rẽ ꝛc̄ · Quin
tum obsequiũ exhibuit abrahã
deo in munerũ refutatiõe · Ipse
est enim primus qui legit munera
ꝓtempsisse · cum gen̄ · xiij · dixit
rex sodomo ꝙ ad abrahã · Da mi
chi aias · cetera tolle tibi · Cui re
spõdit abrahã · Leuo manuꝫ me
am ad deũ excelsũ possessorẽ celi
ꝛ terre · ꝙ a filo subtegminis vsꝙ
ad corrigiã calige nõ accipiam
ex ommibus que tua sunt · ne di
cas ego ditaui abraham ꝛc̄ · Rõ
pro magna virtute deus reputa
bat · eo ꝙ etiã iusti et sancti dif
ficillime ab omni munere excuti
ant manus suas · Vnd̄ deut · v ·
Nõ accipies munera · quia mune
ra excecant oculos sapientum et
mutant verba iustorũ · Qui enim
contemnunt munera figũt melio
rem se partem inquirere · munera
sua ad eterna munera reponẽtes

Dec glorioſa merita gl'oſa pre
mia requirebant · ꝛ hijs gl'oſis
obſequijs merito gl'oſa bñdcõa
rñdebant Et licet multa ei ꝓmi
deus ꝓmiſiſſet ſicut adhuc mi'ta
ſũt eius merita · ꝓt̄ breuitatẽ tũ
quinq; ei? ꝓmia predãs meritis
correſpõdẽtia ꝓſequamur V
Expedita ergo prima parte
principalis diuiſionis ſcz de abra
he obſequijs · nũc dicendum eſt
de dei bñficijs que ſil'iter ſunt q̄n
q; ſicut obſequia quinq; erant ·
Promiſit enim ei de? bñdictõem ·
ꝓtectõnẽ · terrã chanaan in poſ
ſeſſionẽ · ſemis multiplicationẽ ·
ſeipſũ in premiationẽ · ita videli
cet vt ſingulis eius obſequijs ſin
gule correſponderent ꝓmiſſiones
ꝛ bñficia Nam ꝓpter fidei deuoti
onem promiſit ei deus benedicti
onem · ꝓpter ſpei erectionez pro
miſit ei ꝓtectionez · propter pere
grinatiois aſſũptionez ꝓmiſit ei
terram chanaan in poſſeſſionez ·
propter filij immolationẽ promiſit
ei ſemis multiplicationẽ · propt
munez refutationẽ ꝓmiſit ei de?
ſeipſum in premiationẽ · Primo
ergo propt̄ fidei deuotionez pro
miſit ei deus benedictõnez · Dec
aũt benedictio michil aliud fuit
niſi honoris mgnificatio · poteſta
tis exaltatio · diuitiarum ampli
atio · ꝛ omnium aliorum que ho
minem in hac vita poſſunt facere
reuerendum · Vnde gene · xij ·
Mgnificabo nomẽ tuũ valdeꝫ

erisq; be nedictus · Benedicam benedicētib? tibi Ac si dicat · Ad oīa ad que manū tuā miseris e ris in cunctis p̄spere agens · Di gnū quippe fuit vt qui p fidei de uotionē pre oīb? cultor dei ex titit de um in se magnificando ꝛa dns magnū predicādo · ipse mag nificari mereretur ꝛa pre omnibus exaltari · vt fiat qđ scriptuz est primi Re · ij · Quicunq; honorifi cauerit me glorificabo eū · qui au tez cōtemnunt me erūt ignobiles Secūdo p̄pter spei erectōnem p misit ei p̄tectōnē · Dignū quip pe fuerat vt qui totā spem suam in deum posuit · a deo p̄tegi sin gulari gratia mereret · Vnde ge nes · xv · Noli timē abrahā · ego p̄tector tuus sū · Ipse enī ex cō suetudine sue grē vt ait ps̄ pro tector est omnium sperantiuz in se · Et eā · ij · Deus protector est omnibus inquirentibus se inveri tate · Tercio p̄pter peregrinatio nem p̄misit ei terraz chanaan in possessionē · Dignuz quippe fuit vt qui terram sue natiuitatis p̄p deum reliquerat peregrinādo ne sciēs quo iret daret ei deus terrā meliorem · Vnde geñ · xiij · dixit dñs ad abraham · Leua oculos tuos in directum · ꝛa vide a loco in quo nūc es ad aquilonē ꝛa me ridiem ad orientem ꝛa ad occidē tem · omnem terram quam com spiās tibi dabo ꝛa semini tuo vsq; ī eternū · Quarto p̄p filij immolati onem p̄misit ei seminis multipli cationē · Decuit enī deū vt qui v nigenitū suū obtulit infinitos fi lios fidei sibi daret · Nā et hoc p mittit veritas matħ · xix · Omis qui reliquerit prēm ac̄ · vsq; ꝛa fi lios centuplū accipiet ac̄ · id est perfectissimam remunerationē · De hoc p̄misso dr geñ · xv · Inu spice celuz ꝛa numera stellas si po tes · Et dixit ei · Sic erit semen tuuz · Et sequit · Credidit abra hā deo ꝛa reputatum est ei ad iu stitiā · Qđ enī deus p̄misit ex g̃ tia credēti firmiter in debitū iam trāsiuit · ꝛa qđ ante p̄missum deo arbitrarium fuit dare hoc post p misſū abraham tam fiducialiter credēte · ꝛa de promisso nichil dēsi tante de? ex debito soluere coge bat Doc ite p̄ p̄mittit geñ · xiij Faciā semen tuū sicut puluerem terre · vt si q̃s numerare potuerit puluerē terre semen quoq; tuum numerare poterit · Nō solū autem abrahā in hoc dono accepit semi ms multiplicationē · sed et quod glorioſissimuz est dei ex se gene rationē · ꝛa hoc p̄missum accepit genes · xxvi · vbi dixit ei deus · Bñdicent̄ in semine tuo omnes gentes terre Quinto p̄p munerū retributionē p̄misit ei deus eternā remunerationē · Nā vt ait bern? Iustū est vt q̃s presētia nō dele ctāt · p̄sto sit eis memoria futu roꝝ · vt qui de rerū affluentia de spicīunt ꝰsolari recordatio illos

delectet eternitatis . Quia igit abrahā reruz presentiū contemp sit munera · ideo deus gloriosā cō tulit ei munera eterno ꝙ dicens ei Ego ero merces tua mlta nimis

Expeditis itaqz abrahe obsequijs vtuosis que in quinqz mēbra distinxim? · expeditis m chilominus dei bñficijs glosis · nunc dicēdū est de tercio mēbro scz nrā imitatione · Quia igitur vt ait apls semen abrahe sumus sed m ꝓmissionē heredes · ido ne cessarīū est si bñficia sibi data cō sequi cupimus · e? etiā vestigia imitem

Primo igit ipsū imita bim in fidei deuotione · vt nō solū fidē omunit teneamus · ꝫ sicut abrahā sup oēs tunc viuentes in deum credidit · sic et nos sup po pularē ꝯ vulgarē fidez de fide ali qd āplius teneamus · Ad quam fidē glose ostruendā tria cōcurrūt · viz operatio · dilectō · impermutatio Nam sine opibus fides mortua est · sine dilectōe ficta · sine impmutatione deficiens est Vnde de primo pria iacobi · ij · Fides sine opibus mortua est · De secuudo ad gal' · v · In xpō neqz circūcīsio aliquid valet neqz ꝓpucuz · sed fides que per caritatē opat De tercio thob · Vitā illā expectam? quā de? datur? est bijs qui fidem suā nunqz mutāt ab illo · Doz nō illis ḳrū fides defiat · de quibo luce · viij Ad tempus credunt et in tpe temptatio mis recedūt · Et qnto amplius in bijs tribo fides nrā ꝓficit · tāto fi dei abrahe erimus ꝯformiores · Huic fidei occurrit de? per bene dictionē · per eandē fidem vt ait beatus paulus apostol? ad ephe sos tercio capitulo habitans in cordibus nris · Ex cui? ꝑsentia sic benedicāmur vt omnia que ta ctam? dictam? ⁊ cogitam? fructifi cent ad salutē · Sicqz benedicti corā deo magnificamur · meritis ditam̄ · et ad oēm spūalē renerē tiā inicīam̄ · In signū autē huius benedictōm̄ sicut abrahā muta mur in noie · qz ꝓ hanc grām pri mā de filijs ire noiamur et fum? filij grē · et ꝙ ꝯsequēs filij dei ·

Secūdo imitem̄ abrahā prēm noſtz in spei erectione · totam mām fiduciam in ipsū solū ponē tes · quām quanto fortius in deū erigimus · tāto amplius deus se de nob misericordit intromittit · taliter hoc agentes vt ex testimo nio cōscie dicere possimus illud hester · xmj · Dñe mi qui rex no ster es solus adiuua me solitari am · cui? preter te auxiliator est nullus · Ecce hec regina regnuz habuit et honorem · et tamen cō fidenter se dicit solitariam · signi ficans per hoc ꝙ nec de se · nec de regno nec de quibuslibet alijs fi duciam habuit · sed de deo · Qđ si taliter spem nostram in deum solummodo erigimus · occurrit nobis deus protectionem suam

dirigens · dicetq; nobis eque ve
racíter ſicut abrahe illud geñ · xv
Noli timere ego ꝓtector tuꝰ ſũ ·
Et illud · Nolite timere ego fratꝛ
veſter ſum Tantũ ſe de nobis in
tromittẽs quantũ de eo preſume
re poſſumus ⁊ ſperare · Vnde ꝑs
Jacta cogitatum tuũ in dño · ⁊
ipſe te enutriet Aug⁹ · Proice te
in eũ · noli metuere · nõ ſe ſubtra
het tibi vt cadas Terćo imite
mur abrabam in peregrinatione
ab ommibus terremꝰ conſolacõm
bus quantũ ad vſum ſuperfluũ
penitus recedẽdo · vt affectu cor
dis ⁊ effectu opis dicé poſſim⁹
illud ꝑs · Quid eñ michi eſt in
celo · ⁊ a te quid voluí ſup terrã?
Huic terćie deuocõmi occurrit de
uꝰ per terciam ꝓmiſſionem · pro
mittens nobis terrã chanaan · q̃
mutatiõ interpretat Quia poſt
q̃z de terra receſſerimus mutabit
affectum terrenum in diuinum
vt qui priuꝰ terrenum ⁊ carnalez
affectum habuimus in diuinuz
affectum ꝓ promiſſam gratiam
imutemur · vt nõ ſolum iudićiuz
rationis ſectantes bonuz facia⁹ ·
ſed ſecm affectum bonum dele
ctabiliter operemur · Quod cuz
factum fuerit homo velocíter ꝓfi
cit · quia tunc iudićio rationis et
affectiois ad bonum ſemper im
pellit · vt ad bonum agendum
magis indigeat freno refrenan
tis q̃z ſtimulo ipellentis · A
Quarto imitemur abrahaz in
obedíetie ſubiectiõe · quam ſi ꝓ
fecte deo offerre cupimus · hoc
fieri oportet in corporis caſtiga
tione et ſpirit⁹ oblacõne · nam in
hijs duobꝰ obedientie abrahe in
uenta ẽ perfecta Perfectã aũt
obedíetiam in caſtigatiõe corpo
ris offerimus cum illud totiens
dei ſeruituti ſubicím⁹ quouſq; la
boríb⁹ aſſuefactũ ſine murmure
et recalcitratione ad ſeruiendum
ſpiritui obediat Quãdiu eñ cor
p⁹ remurmurat obedíetia nõ eſt
plena De quo ecã · xlij · Seruo
peſſimo latus ſanguinaẽ Quod
ſi dixerimus illud ꝓuer · xxxij ·
vires nõ ſuppetunt · reſpondetur
nobis qđ ibidẽ ſubiungit · Qui
inſpector eſt cordis ipſe intelli
git · ⁊ ſeruatorẽ aie tue michil fal
lit · reddit q; hoi iuxta opera ſua
Secundum perfectaz conſtitu
ens obedíetiam eſt interioris ſpi
ritus oblatio per oblationẽ filij a
brahaꝫ deſignata · ita vt plene
⁊ ꝓfecte a ꝓpria voluntate nos
exhauriamus · In quibus duo
bus oblatis totum deo offerim⁹
quod habemus · Quod cum fac
tum fuerit deuꝰ nobis occurrenꝰ
quartam gratiam exhibet ſemis
videlicet multiplicationẽ Et eſt
cõdigna mutatio · Cum eñ vni
cum nr̃m ſpirituz viz cum oĩbus
q̃ habem⁹ totaliť nos eximamen
tes deo offerim⁹ ipſe ſe totuz no
bis tribuit ſeipſo totum replens
qđ de nrõ eximamur⁹ · Dicq;

de semine nostro nascitur · cum ex predictis nrīs operibo illect? cū oī grā nobis possibili nrīs cordibus se ifundit · Quo facto mltiplicabit semen nrm sicut stelle celi · qr oia q facimus cogitamus & loquim nō tāq̄ cōmunia ꝫ nobiliora merita oputant · Nūq̄ em ad plenū & perfectū fructuz surgim? nisi a nobis eximamti & tāq̄ vas perditū facti deo sim? plen · in quo deo oia semina bona operū hic ad cumulū meritoꝝ · & illic ad cumulū pmiorū sicut stelle celi & pulūs terre mltiplicāt · nō q̄ nos tot merita facere possum? · ꝫ qđ minus est in nobis ipē qui nos replet de suo ponit · Et hoc ē qđ dr deut · viij Rerū ōniū abūdātia pfrueris · Vñ cū ad celū ventū fuerit deus oñdens nob oia bona dicat nobis illđ ysa · xlix · Leua in circuitu oculos tuos & vide · oēs isti cōgregati sūt venerūt tibi · Viuo ego qr hijs oibo velut ornamento vestieris · Et hoc est qđ in ꝓposito dicāt In semine tuo bñdicentur oēs gentes · Quia oia q sūt in celo & in terra & in ꝓfundo inferni quātū ad nrām spectat glām benedicent in semine nrō quod est est xp̄s · Quinto imitemur abrahā in munerꝝ refutatione qđ facile est hijs qui prioēs delicias gustauerūt · Dicat ei greg · Dulce est eē in hūanis reb? · ꝫ ei qui adhuc de celestibo michil nouit · Quia quāto minus de eternis intelligit · tanto delectabilius in tē poralibo requiescit · At si quis iam cordis ore gustauit que sit illa dulcedo celestiū premiorum de visione scē trinitatis · q̄nto illđ dulce est qđ intus videt · tāto impatibilitatē vertit oē qđ foris sustinet · Huic occurret de? dās oia gaudia celi · Justū quippe ē vt ait bern? · vt q̄s pūtia nō delectāt presto sit eis memoria futuroꝝ · et qui de rerū affluentia despiciūt solari recordatio illos delectet eternitatis · Ad q̄ gaudia nos ꝓducat & ē ·

Eodē die · Sermo primus de euangelio · De oculis spūalibus · Sermo · xc ·

Beati oculi q̄ vident que vos videtis Luce · x · Dicit btūs ber? Cū totū eē boīs ex duabo cōstat substātijs corpe viz & aīa · oia membra & organa que habet corpus corporalit habet & anima spūaliter sed in hoc differūt q̄ organa corporis sūt distincta · aie vero cū sit spiritus indistincta · In verbis ergo ꝓpositis tria sūt dicēda · Primo enim dominus quosdam oculos beatificat · scđo btificatos specialit · & terćo quod dixit ꝓbando verificat · Primū ibi · Beati oculi · scđm ibi · q̄ videt q vos videtis · terćū ibi Nā multi reges & ꝓphē

Huius ergo materie occasione tria dicamus per ordinē. Primo de istoꝝ oculoꝝ distinctione. secō de distinctoꝝ purgacōne. terāo de dei visiōe. De primo sciendū q̄ sunt oculi corpales quibus corpalia discernunt. et sūt oculi spūales quib⁹ spūalia cognoscunt. De primis dr numeri xv. Ne sequaris oculos per res varias formātes. Et ps̄. Auerte oculos meos ne videant vanitatē. De secundis vero psal. Oculi mei semper ad dñm. Quod recta de oculis spūalibus oportz intelligi. Itē ecā. Posuit deus oculos ipsorū super corda illorū. ostendere illis magnalia operuz suorum. Ad Obmissis autē oculis corpalibus qui frequēter vanitates hauriūt de oculis spūalibus est dicendū. de quibꝰ bern⁹ Aia quia spūs est habet oculos spūales. qui sunt intellectus et affect⁹. Nam dexter oculꝰ amme est affect⁹. quo se vulnerari dicit sponsus in cant. cuz dicit. Vulnerasti cor meuz soror mea in vno oculoꝝ tuoꝝ. q̄ est dexter. Dunc oculum deum vulnerantem ille rex āmonita z infelicī suo federe molit eruere. cum p̄mi Re. xi. dicit In hoc feriam vobiscum fed⁹ vt eruam omniū vestꝝ oculos dextros Sublato ei oculo dextro qui amor est ad solū errorem sinister oculꝰ remanet qui est intellect⁹. Intēllige re quippe et nō amare illoꝝ extitit. qui cū cognouissent deū nō sicut deum glorificauerūt ȝ euanuerūt in cogitationibꝰ suis. Videtur itaq̄ ab amātibus deus oculo vtroq̄. ȝ ab altero vulnerat. q̄a vbi intellectus caligat amor penetrat. z vbi iste repellit ille admittit. Nā hūtes dextruz oculum amoris sꝛiuentur accedere cum eis dicatur illd̄ psal. Accedite ad eum et illuminamini ꝛc. Vacatez videte qm̄ ego sum deus Dabentes autē sinistrū id est intellectuz sine dextro amoris p hibentur accedere. cuz eis dicatur illud ecā. iij. Altiora te ne quesieris. z maiora te ne scrutatus fueris. sed que precepit de⁹ hec cogita semper. Nō eni necm est tibi ea que abscondita sunt videē oculis tuis. Nā vt puer. xxvij dicatur. Qui scrutator est maiestatis opprimetur a gloria. Tutissime tñ accedit ad videndū deum q̄ vtrūq̄ habet ocl'm. Dexter ei sine sinistro id est affect⁹ sine intellectu precipitat. et idꝰ intellectu illuīato indigz q̄ regatur Dicit eni ber. Quāto feruor vehemētior et p fusior caritas tāto vigilantior opus est sciēcia. q̄ zelū temperet regat et ordinet caritatē. Intellect⁹ eni p sciam illuminat⁹ feruorē regit et ordinat dās discretionē. q̄ oi virtuti ponit ordiez. q̄ viz discretio decoꝝ ꝛ apseuerātiā q̄ nā ē ppetuitas

Dmj

nris exercátij ãnimistrat. Dext ergo oculus sine simistro ipetuosus est. simister sine dextro est p sumptuosus. quia intellectus sine affectu vanitati deseruit nec curat que dei sūt. stultícia ei illi videtur. Qui em hūc oculū hñt intelligūt quidē bona. ⁊ non diligūt intellecta Dec itaq; duo intellcūs ⁊ affectus cū in corde hominis bñ cōsentiūt. vt qđ per intellectū sciūt p affectū velint. tūc optime stat negocíū hominis. Cū aūt in dissensione vemūt fit amarissima ctradictio ⁊ diuisio molestissima. dū ille scz intellectus fursū nititur ⁊ affectus in imis iacet. De quibz dicrn? Est intellectus in nobis ⁊ affect? ⁊ bn sibi sepius aduersāt. vt alter sūma alter ifima appetere videat. Quantus vero is dolor q̃z grauis animi cruciatus dū sic hō distrahit sic dilacerat ex ea quā oibus experiri in pmptu est corporis scissione comícat. Distrahunt hominū crura ⁊ longiores obice ligni remouent abinuicem pedes. ⁊ dū adhuc cutis itegra manet quis tamen ille cruciatus sit? Sic affligi plangimus miseros. qui illuminati forte similit sed dissimilit iueniunt affectati Nec dubito intellectū ommū vestrū illuiatū esse. sed affectum nō eque purgatū eē certis aduerto iecturis. Oēs ei qđ bonuz ē nostis ⁊ viā per quā imedere de beatis. sed wlūtas nō est vnaid est affectus. Quidaz em ad dia vie ⁊ vite hui? exercitia non solū ābulāt sed etiā currūt ymo wlāt ⁊ eis vigilie breues ábi dulces pām suaues ⁊ labores nō solum tolerabiles sed etiā appetibiles videant. Alij autē non sic. ⁊ vix timore vel pudore ad ista cōpellunt. scz quibus frons mulieris meretrias facta est. Sunt itemū multi inter nos qui nobiscū comedūt. nobiscum dormiunt. nobiscū cantāt. nobiscū laborāt. p omia particípes tribulatois sed ɔsolatiois nō ita. Quid ergo? Nūqđ abbreuiata est manꝰ dmi vt oibus donare nō possit? Illđ ōmino in causa est. quia affect? nonduz est purgatus sicut intellect? illūiatus. nec bonū ita wlūt sicut intelligūt. Dcđ ergo dicēdū est de isto p oculoruz purgatione. quia ad videndum deū multa purgatione opus est Nā sicut leuit. xij. dicit. Nō ingredief scūariū donec ipleantur oēs dies purgatiois ei?. dies pfectus intellige. vt sit sensus Nō ingredief scūariū diuine cōtēplatioꝰ hic in via nec illic in patria eterne māsiois donec omnū purgationuz genera. vel hic p spūalia exercitia. vel illic per purgatorij supplicia adimplent Dinc dñs petro Si nō lauero te nō habebis ptē mecū.
Vt aūt p corpalū iformatioem
beatis. sed wlūtas nō est vna. id est affectus. Quidaz em ad dia vie ⁊ vite hui? exercitia non solū ābulāt sed etiā currūt ymo wlāt ⁊ eis vigilie breues ábi dulces pām suaues ⁊ labores nō solum tolerabiles sed etiā appetibiles videant. Alij autē non sic. ⁊ vix timore vel pudore ad ista cōpellunt. scz quibus frons mulieris meretrias facta est. Sunt itemū multi inter nos qui nobiscū commedūt. nobiscum dormiunt. nobiscū cantāt. nobiscū laborāt. p omia particípes tribulatois sed ɔsolatiois nō ita. Quid ergo? Nūqđ abbreuiata est manꝰ dmi vt oibus donare nō possit? Illđ ōmino in causa est. quia affect? nonduz est purgatus sicut intellect? illūiatus. nec bonū ita wlūt sicut intelligūt. Dcđ ergo dicēdū est de isto p oculoruz purgatione. quia ad videndum deū multa purgatione opus est Nā sicut leuit. xij. dicit. Nō ingredief scūariū donec ipleantur oēs dies purgatiois ei?. dies pfectus intellige. vt sit sensus Nō ingredief scūariū diuine cōtēplatioꝰ hic in via nec illic in patria eterne māsiois donec omnū purgationuz genera. vel hic p spūalia exercitia. vel illic per purgatorij supplicia adimplent Dinc dñs petro Si nō lauero te nō habebis ptē mecū.
Vt aūt p corpalū iformatioem

ad spūalia veniamus sciendum q̄ oculi spūales sicut corpales in suo genere sunt purgandi. O culi aūt corpales ad clare viden dū tripliciť impediūť. scz tenebra rū obiectōne. puluerū? respersio ne. humoris congestione. De q̄ bus dicit bern?. Tria sūt que im pediūt oculos corpales. scz pul uis iniectus. humor ocretus. et tenebre. Ab eisdem tribus spūa liť intellectis impediūť etiā ocu li spūales scz tenebris pcōrum puluē negocio q̄. humoē wlup tuoso q̄. A quibuš si purgari de bent spūales necesse est hoc fieri per otrarias q̄litates. Tenebre e nim peccatorum purgantur per confessionem. Qui enim in tene bris est aliud non habet remedi um nisi vt a tenebris egrediatur Dinc ecā. xvij. Confiteberis vi uens. viuus q̄ sanus confiteberiš q̄ laudabis deum. q̄ glorificabe ris in remissionibus eius. De se cundo scz puluere negocio q̄ pur gatur per quietem. quod patet per exemplum naturale. Aqua enim quādiu ī motu est turbida est et lutosa. que cum stare cepe rit depuratur. Dinc ecclesiastiā xxxviij Qui minoratur actu p apiet eam. De tercio scilicet hu more voluptuosorum dicit ber?. Cibi et potus parātas lasciuien tis carnis desideria minuit et extī guit. D Tercio videnď est de dei visione. et patet ordo. quia post oculorum purgatioēz accedendum est ad dei visionem Veruz quia lucem habitat inac cessibilem vt nō facilis pateat ac cessus. sed ad hanc visionem ne cesse est vt deficiat omis homo. ideo assuefaciendi sunt oculi spi rituales ad videndum quedam media. per que tāq̄m per grad? tandem ad dei aliquando pertin gitur visionem. Sunt enim bea ti oculi qui deum vident corpora liter. beatiores qui vident eū spi ritualiter. sed beatissimi qui vi dent eum eternaliter. Ad quam visionem vt feliciter veniamus erigenda est scala. cui quinq̄ excrātia tanq̄m quinq̄ gradus inserantur. in quibuš tandem ali quando ab ascendentibuš videbi tur deus deorum in spon Primo ergo oculis spiritualiťus viden da sunt mala peccatorum. secū do miseria defectuum nostrorū. tercio cumulus dei beneficioruz. quarto regnum celorum et stat? beatorum. quinto deus deorum. Prima visio agenda est cum cō tritione. secunda cum cordis hu miliatione. tercia cum gratiaruz actione. quarta cum desiderij in flammatione. quinta cum exta si et ammiratione. Tria dico visio de malis peccatoq̄ videnda est cū cordis tritioē. ad quam facillime p̄mouemur si mala put vere sunt sine dissimulatione ituem Ad qđ monem ibere. iij. cū dr.

Leua oculos tuos in directum. ⁊ vide vbi nō pstrata sis. Quā visionez dum cernimus sine vllo interuallo deus miserico⁹diter ignoscit. De cui⁹ misericordia dicit ione. nij. Sic ꝺo quia tu deus clemēs ⁊ miserico⁹s es. patiens ⁊ multe miserationis ⁊ ignoscē⁹ super malicia Postq̄z igit mala cōmissa tam diu viderimus quousq̄z dns miserꝰ nrī indulget q̄ cōmisimus ⁊ ignoscit. tunc dicz nobi⁹ illꝺ ibere. xxxi Quiescat vox tua a plāctu. oculi tui a lacrimis. Dimissis ergo pcās adhuc reliquie ⁊ vulnera que fūt vicia sētiunt. Dcō ergo oculi cor⁹di⁹ nrī dirigēdi fūt in miseriā defectuū nrōrum ⁊ in reliquias pcō⁹. ⁊ hoc cū pfunda humiliatione Quod facere monem pīmi Re. xxxnij. vbi dicit. Considerate ⁊ videte oia latibula Qꝺ eū agit videtur ⁊ inuenit miseria mḡna ⁊ desolatio multa nimis Qꝺ clare oñditur ysa. ij. Oculi sublimi hominis humiliati sunt. ⁊ incuruabit altitudo viro⁹. Dec visio pulchre figurata ē i machab. nij. vbi dicit Vt viderūt scificationem derelictā ⁊ altare pphanatū ⁊ portas exustas ⁊ in atrijs virgulta nata sicut i saltu. sciderūt vestimēta sua ⁊ plāxerūt planctu mḡno. ⁊ imposuerūt cinerē super caput suū ⁊ clamauerūt in celum. Quā miseriā iheremias intuens dixit. Sana me dñe et sanabor. Qꝺ etiā a nobis tam diu est agēdū quousq̄z dns miserꝰ nrī dicat nobis illꝺ ibere. xvij. Obducā cicatricez tuam ⁊ sanabo te a vulneribo tuis Qꝺ cum factū fuerit tūc leuatis oculis dei beneficia intuentur. Tercia ergo visio dirigenda est in dei bnficia cum grārum actione. cōsiderantes que qualia et quāta bnficia cōtulit nobis deꝰ. dicentes q̄z in grā⁹ actōne illud eius esse poterit. Me duxit i pcto⁹ cognitionē ⁊ reduxit abe isdem per eo⁹ remissionē ⁊ bonis cibus per eum repleti sumus per bnficio⁹ collationē. In hac visione erant hij de quibus dicit luce xix. Ceperūt omes turbe gaudē tes laudare deū voce magna super omnibus quas viderāt virtutibo De hac visione monemur puerbio⁹. iij. Ne effluant hec sez beneficia ab oculis tuis. Quarta visio que verius dicēda est cōtemplatio agenda est de regno celo⁹ et eius ciuibus. et hoc cum deliderij inflāmatione ⁊templantes ⁊ deuote rimātes eius dez ciuitatis amenitatē. eternitatē. ciuiū sociatē. et ommū eo⁹ caritatis conformem vnitatez. sempq̄z i cor de versantes delectationes illas ⁊ dicētes. Quas videbo templū sanctum tuum. Non enim commouebitur in eternum qui habitat in iheruſalem. Quod facere

monemur numeri · xiij · Ascẽdi
te per meridianã plagã · Cunq;
veneritis ad mõtes id est ad alti
tudinẽ ꝯẽplationis ꝯsiderate ter
rã ẽlis sit · applus qui habitatoꝛ
est eis vtrũ fortis sit an infirm? ·
pauci numero an plures · ipã ter
ra bona an mala · Sic terrã perlu
strãtes nõ exeamus inde · quous
q; cũ exploratoribus mopsi bo
trũ celestis gaudij reportemus ·
vt in hoc licet tenuiter ẽlis sit ab
undantia in terre fructibo degus
temus vt sentiam? quod scriptũ
est Inebriabunt ab vbertate do
mus tue & torrẽte voluptatis tue
potabis eos Quo inebriatus ps̃
dixit · Si oblitus fuero tui iheru
salẽ obliuioni det dextera mea ·
Adhereat lingua mea faucibus
meis si nõ meminero tui Si nõ p
posuero ihrm in pncipio letice
mee · Quod reuera cõtinue ẽ agẽ
dũ · Si enim hõ volens in aliq pro
uincia demorari · p breue tempo
ris spaciũ diligent inquirit de cõ
suetudie terre · moribus hominũ ·
& aliis quibuslibet circumstanti
is · vt cuz illic venerit se sciat ho
minibus conformare · multoma
gis cogitatione et auiditate in il
la eterna patria cõuersãduz eẽt ·
vbi non ad breue temporis spaci
um sed in eternũ nos victuros
et nunq̃m inde nos recessuros spe
ramus · Quod reuera faciebat
psalmista cum dixit · Circuibo
& immolabo in tabernaculo eius
hostiam wociferationis cantabo
& psalmum dicã domino · Quod
& nos facere monemur ezechiel
xlmj · cum dicitur · Fili hominis
pone cor tuum in vijs templi per
omes exitus sanctuarij · De hac
terra dicãtur deuteronomij · ix ·
Terra ad quam ingredieris possi
dendam non est sicut terra egip
ti vbi iacto semine i ortorum mo
rem aque dicuntur irrigue · sed
montuosa est & campestris de ce
lo expectans pluuias · quam do
minus deus tuus semper inuisit ·
et oculi illius in ea sunt semper
a principio anni vsq; in finem ·
Quod est dicere Terra patrie ce
lestis non est sicut egiptus hui?
mundi · vbi in ortis cordiũ aque
gratiarum minutissimis ruulis
guttulis & quasi stillicidijs in pe
nuria iugiter diriuantur · sed ibi
perfundimur celestibus pluuijs
ommium gratiarum · TE

Quinto agenda est visio spi
ritu alium oculorum in deum cũ
extasi et admiratione · Postq;
enim visus noster in predictis
visionibus subtiliatus fuerit & a
cutus factus · tunc dirigenda ẽ
visio in ipsum deum · Qui cum
infinite sit altitudinis · vt in hoc
peregrinatois exilio a quibusli
bet viatoribus possit minime de
prehendi · condescendit tamen
nobis et aliquid de se comprehẽ
di patitur · non vt videamus
eum sicuti est qd̃ nulli hominz

concedit. Job. Deum nemo vidit vnq3 · sed sicut ipse vult ⁊ in presenti deuotis suis ad solatium indulget. Non tñ sic ab ommbz equaliter videtur · ꝫ p diuersitate merito ꝫ a diuersis diuersimode contemplat. Et hoc est quod ait bernard? Videt a quolibet amante deus put amat · ab alio q̄dem sic · ab alio vero sic · pro varietate affectuū quibus ferimur i ipsū · Alij ad diuinitatis arcana feruentius inhiant · alij humilitati? ⁊ humanitatis misteria secretius ammirant. contemplātes altissimū consilium dei super salute humani generis · Totū tamē tutum est quod oculis intuetur amoris · Et qui nūc solum videt ad meritum · q̄q visurus ad p̄miū · cum sublato corruptioi? nubilo facē illā videbit vt prescriptū est in iubilo · Citius tñ ad diuinitatis contēplationē pertingimus si modū ⁊ ordinē obseruantes primū humanitatis misteria fortit i nitamur ⁊ fideliter cōtemplamur · Cū em̄ in vna persona verus deus ⁊ homo vniant. qui humanitatē fideliter cōtemplat? fuerit ex vtute vnionis trahet tādem aliqñ in diuinitatis cōtēplationem · Quod plane innuit bernard? cū dicit · Est in forma mediatoris species humana in qua deum per fidem videt · deū ab homine non diuidit · deum aliqñ in homine apprehendit · Quod nō prestet pater ⁊ filius ⁊c.

De eodem Sermo secundus · De caritatis ncātate nobilitate ⁊ quantitate · Sermo · xa · f ·

Diliges dñm deum tuum Dicit bernard? · Cū illa doctrina sola vera ⁊ vene randa sit quam lingua loquitur conscientia ⁊ caritas suggerit · spem ingerit · indigne de caritate predicat qui non amat · nec vim sentit amoris Solus proinde digne de ea loqui poterit · qui sēm quod cor dictat interius exteri? verba componit Jdeo ego vir videns paupertatem meam de hac sācta materia audire mallem q̄z ipse loqui · illum inquam audire vellem qui calamuz lingue tingeret in sanguine cordis · Ipsa em̄ est que vitaz ordinat affectus inflammat · actus informat · excessus corrigit · mores componit valens ad omnia ⁊ omnibus prevalens · que ipsam quoq; omipotentiaz reddit quodammodo impotentem · Superauit enim impenetrabilem ⁊ cui omnia subiecta sunt omnibus quodammodo subiecit · Deuictus enim amore de? humiliauit semetipsum formam serui acāpiens · factus non solū modo homo · sed obprobriuz hominum et abiectio plebis · Que si sic contra deum fortis fuit · quāto magis cōtra homines p̄ualebit

In verbis ergo ꝓpositis tria nobis insinuant. que intellecta necessitatem caritatis nobis insinuant Intelligimus enī primo caritatis ncātatē. scō eius nobilitatē. terāo in modo diligendi qualitatē. Primū ibi Diliges. secū dū ibi. dnm deū tuū. terāuz ibi. ex toto corde nc̄. ¶ Primo ergo in hoc verbo diliges qđ sonat pāpietis auctoritatē innuitur nobis ncātas caritatis. Qđ enī a deo nob pāpit necessario adipleť. a nō ipletū pāpitat in gehennā. Dicit enī matb. xx. Si vis ad vitam ingredi serua mādata. Sūt ergo treś cause ex quib? patet ncātas caritatis. scilicet ꝓpt pāpietis intētionē. ꝓpt bnficio ꝙ redibitionē. a ꝓpt operū nrō ꝙ sāctificationē. Prio patet eius ncātas ex pāpietis intētione. Dicit aūt aug? Sicut mādatū dilcōnis primū a maxim ē mādatū. sic de? voluit illđ maxime obseruari. Et ideo mādādo caritatē crebrius repetit toto corde tota anima. tota virtute. vt per crebram repetitionem tanq̄z percussionibus malleorum hoc mandatum nobis profundius inculcaret. Sicut enim clau? non vna p cussione indiget si dura rē debeat penetraē. sic de? wlēs mādatū suū pētraē duriā cordē nrī multis ictibus hoc ipressit. Dnc deuť. vi. Audi isrl̄ ꝓcepta dni et ea in corde tuo q̄si in libro scri

be Per hoc nob insinuās vt sicut ipse districtissime mādauit. sic etiā voluit diligētissime obseruari. Dnc ioh. xiiij. Manete in dilectōne mea. Quō autē in dilectione manē debeant docet eos cū subiūgit. Si precepta mea seruaueritis manebitis i dilectōe mea Dnc aug?. Quid tibi sum ego dñe vt amari te iubeas a me. et nisi faciam irascaris a mineris ingentes miserias ? Parua ne est ipsa miseria si nō amē te ? Quid enim est amor meus. aut quid tibi sum ego? Dnc apostolus. Plenitudo legis est caritaś. Qđ exponens beatus bernardus dicit. Quicquid diuina lege indicatur vel interdicatur ad solum amorem reducatur Vnde solue tributuz amoriś et domino noueriś satisfactum. ¶ Secundo necessaria est caritas propter beneficiorum redibitionem. Cū enim tot beneficia a tanta nobiś contulit deus. vt nec precio. nec seruitio de eisdem vicem reddere valeamus. saltem hoc deus petit in munere vt pro eisdem eum fideliter diligamus. Vnde deuteronomij multis beneficijs enumeratis subiunxit Nunc audi quid dominus deus tuus requirat a te. nisi vt diligas eum ex toto corde tuo. wlens et expetens profuis beneficijs talem remunerationem quam ois homo reddē valeat. de q̄ se petituś valeat nullu?

execûsarẽ · Vnde aug⁹ · Diliges dñm deũ tuum qui p pcãs tuis seruire fecit vnigenitũ filiũ suũ · qui tibi estimauit angelos in ministeriũ · qui tibi dedit celum cũ sideribus · aerẽ cum volatilibus · terram cum animalibus et graminibus · aquã cum piscibus Maiorẽ ergo eius caritati iniuriã facis si dona illius acceptas a dilectõis vicissitudinẽ nõ repẽdis Aut ergo dona illius respue si potes · vel si respuere nõ potes dilectionis vicissitudinẽ repende · Ihẽ bernardus · Multũ de nobis meruit qui a immeritis seipsũ nobis dedit · Quid enĩ melius dare poterat nobis ipse deus ⁹ In ope creationis me mihi dedit · a in opere recreatiõis me mihi reddidit · a vbi me mihi reddidit se mihi dedit · Quid ergo ego qui deum meum teneo · vite mee non solum gratuitũ largitorẽ · ve yetiam largissimum ãnimistratorẽ · pium cõsolatorem · sollicitum gubernatorem · copiosissimum redemptorẽ · merito y donatorẽ · eternũ glorificatorẽ · quid inquã pro his omibus retribuã dño ⁹ · Demq non dum tempus fidei aduenerat · nõ dum in carne innotuerat de⁹ · nõ dum obierat in cruce cum iã mãdatum est homini · diliges dñm deum tuũ · nec tñ inuitus est deus suũ sibi vendicans opus et dona · Cete y quantũ putamus ad iectũ bñficij · cum in carnem y miens in mortẽ p nobis tradidit aiam suã ⁹ Pro omibus his dignus plane est qui reametur · si aduertat quis quos quantum amauerit · Et non est mirandum si se puluis exiguus ad reamandũ collegerit · quẽ illa maiestas in amore preueniens tota in opus salutis eius intensa cõspicit Et licet totus amor nr deo exhibitus in comparatione sui amoris et beneficio y sit tanq gutta roris ad omẽs aquas · vel verius nihil ad omne quod est · hoc tñ modicum de⁹ a nobis exigit a requirit · vt ex eo occasionẽ largiendi amplioꝛa habeat · Verũ tamen dilectõ nostra necessaria est p operũ nostrorum sanctificationẽ · Nullum enĩ opus meritorium est qn tumcunq de genere bonorum sit nisi informatum fuerit caritate · Vnde ad gal · v · In xpõ ihũ neq; y circuncisio aliquid valz · neq; y ppucium · sed fides que per caritatẽ opat · Vnde in apocalipsi quibusdam bona opera extra caritatem facientibus dicit deus Dicis quia diues sũ a nullius egeo · et nescis quia tu es miser a miserabilis · pauper a cecus a nudus · Et subiungit · Suadeo tibi emere aurum id est caritatem · vt locuples fias · Deus enim quia iactus michil a nobis acceptat nisi quod sancta caritate sit respersũ Vnde leuitici · xx · Sancti estote quoniam ego sanctus sum ·

Dñs ergo tribus causis luce clari
us patz · ꝙ caritas necessaria est
ad salutē · Dīc apl's p̄ma ad co
rinth̄ · xiij · oibus generibo merē
di enumeratis · scz cogitatiois ·
locutionis · a passionis · elemo
sinarū largitionis · operationis ·
subiū zit in singulis · Caritatem
autē si non habeam michil sum ·
Vnde ber̄? Quid caritati prefe
rendū putamus · que ipsi prefer
tur martirio ac fidei transferenti
mōtes c

¶ Secūdo vidē
dum est de caritatis nobilitate ·
Sunt autē tria vt de multis pau
ca sumamus in quibus eius nobi
litas cognoscit · Primuz ē teste
iohanne · quia caritas est deus
qui nobilissimum est ens · a idō
eius effectus sup omnes alios
effectus nobilitat · Si enim cari
tas esset āgelus nobilis diceret ·
si autē archāgelus nobilioz · nūc
autez quia non remanet infra de
um · sed precise de? caritas dicit
ex hoc eius nobilitas ꝙbat ·

¶ Secūdo patet eius nobilitas
ex eo ꝙ ipsa omnes i se virtutes
continet · quia ea habita omnes
virtutes habentur · quod sic ostē
ditur Sicut deus est vnum sim
plex a perfectissimum bonū om
nia in se bona continens · sic cari
tas est virtus omnez in se virtu
tem continens · Sed propter di
uersos eius effectus ex diuersis
causis illatis quibus se vel contra
malum opponit · vel ad bonū ex
tendit diuersarum virtutum no
mina induit a sortitur Dīc gre
gorius dicit · Cum caritas se ex
tendit ad diligendum deum est
caritas · id est cara vnio · cum ve
ro ad proximum dilatatur est
dilectō · id est duoꝝ ligatio ·
cum autem proximi miserie com
patitur est misericordia · cum ve
ro bono eius congaudet vocatur
congratulatio · cum autez aduer
sa propter deum equanimiter to
lerat vocatur patientia · cum bene
facit odientibus retribuens bona
pro malis benignitas est · cū nō
extollitur humilitas est · cuz ob
temperat superioribus vt dignū
est obedientia est · cum execrat
turpia castitas est · cum execra
tur a resecat superflua sobrietas
est · cum diuitias abicit pauper
tas est · cum pauperibus libēt
erogat largitas est · cuz inter bo
num et malum discernit pruden
tia est · cum duris non terretur
fortitudo est · Et sic per omnes
virtutes transeundo possumus ra
tiocinari Et hoc intendebat pau
lus apostolus prima ad corinthi
os dēmotergo cum dicit · Cari
tas benigna est · patiens est ac ·

¶ Tercio caritatis nobilitas
ex hoc patet · quia nobilitat om
ne ignobile cui iuncta fuerit ·
Vnde comparatur auro · quia si
cut auruz alijs metallis superdu
ctum ea nobilitat · sic caritas no
bis ꝑiuncta nos nobilitat cōtra do

Quō autē per caritatē nobilitem̄ sciendū q̄ omia particularia entia alibi habēt perfectibilia sua ad que naturaliter tendunt. Sicut omnis ignis particularis habet suum perfectibile in celo empireo. vbi verum plenū et perfectum esse ignis est. ⁊ ideo omis pticularis ignis naturalit̄ sursuz tendit. desiderans coniungi suo perfectibili vt in eo perficiatur. Similiter omis aqua pticularis habet mare pro suo perfectibili. et ideo naturali fluxu sine intermissione ad illud tendit. nisi artificialiter impediatur Sic omia corpora de terra nata redie festinat ad eandem. Sic etiam diuinus amor cum in animam rationalez ex gratia dei funditur. qui videlicet amor cum sit particularis sē per tendit ad suum perfectibile quod est ipse deus. ⁊ ideo violenter trahit illuc spm̄ hominis. ⁊ vnum spm̄ efficit cum deo nisi aliquib⁹ obstaculis retardetur. Nos duos ignes pticulare videlicet in corde hominis ⁊ perfectū in corde dei tāgit ysa. xxxi. cuz dicit. Viuit dns cuius ignis est in syon. id est in anima fideli. ⁊ caminus in iherusalem. Et idarco ille perfectus ignis sua particularia ad se trahit. Et hoc ē q̄d ait iob. xxxvij. Si direxerit homo ad deum cor suum. spiritum illius ⁊ flatuz ad se trahet. et deficiet omis caro simul ⁊ homo in cinerē reuertetur. Ter

cio dicendum est de caritatis q̄ntitate. hoc est quantū deuz diligere debeamus. Hec autem quantitas debet esse sine quantitate. id est sine determinata mensura. vt videlicet diligamus deum si fieri potest in infinitū. Et hoc est q̄d ait bernardus Vultis a me audire quō diligendus sit deus? Et ego Modus diligendi deum est sine modo diligere. Item alibi. In dilectōne dei non est alia ratio. non alia distinctō esse debet nisi sicut ille cum dilexisset suos in finē dilexit eos. sic ⁊ nos si fieri potest in infinitū diligamus eum. Sic btūs vir qui in mādatis eius cupit nimis. Et hic modus sine modo prescribit nobis in predictis verbis cum dicitur Diliges dnm deum tuuz ⁊c. Quod exponens bernardus dicit Hoc quod dicitur diliges dnm deum tuum ex toto corde tuo ⁊c. in hac vita mortali vel potius morte vitali a nemine posse impleri tam rationibus q̄z auctoritatibus constat. ab omni tamē homine debere obseruari nemo est qui ambigat. Quid ergo? Nunquid impossibilia precipit vt preuaricatores constituat. Non. Sed vt humiles faciat. vt cum amauerimus quātum possumus. nichil nos respectu eius quod debuimus amasse credamus. sed iudicātes nos seruos iutiles eo q̄ hoc q̄d debuim⁹

non feámus · clamemus in cēlū dicentes · Imperfectum meum viderunt oculi tui Qđ autē i pre dictis verb ſcz ex toto corde tuo ⁊ ex tota aia tua ⁊c̄ · caritas nobis in hac vita impoſſibilis imū gat̄ · ſic cognoſcere poſſumus ⁊ videre · quia predā verba ſcz diliges dñm deū ⁊c̄ · idē ſignificāt · ac ſi dicat̄ · Diliges dñm deū tuum ex omni cogitatione · omni voluntate · omni memoria · Cor dis em̄ eſt cogitare · ⁊ ideo ex toto corde idē eſt q ex oi cogitacōne · Similit̄ anime eſt velle ideo ex tota anima idez eſt qđ ex tota voluntate · Similiter ex tota virtute idem eſt qđ ex tota mente ſiue memoria · Et quis eſt qui hec tria ſemper faciat̄ Quis eſt qui ex toto corde ſemper deuz cogitat · ⁊ quis eſt qui voluntatez ſuā voluntati diuine ſemper conformet · ⁊ quis eſt qui deum ſēp memorit̄ teneat̄ Reuera ad hoc nullus ſufficit in hac vita · quin vel corporis ncātas · vel cordis vanitas · vel mētis inſtabilitas etiā maximis ſanctis furripiat aliqñ · Dinc bern? · Ego puto nō ſane perfecte ipletuz iri diliges dñm deū tuum ex toto corde · ⁊ hoc quouſq ipſum cer iam cogitare de corpore ⁊ aia eidem i hoc ſtatu vinificando ⁊ ſenſificādo itē dere deſinat · ⁊ virt? eiuſdē releuata moleſtiſ in dei potētia robore tur · Impoſſibile namq eſt tota hec ex toto ad deū dirigere ⁊ diuino infigē vultui · q̄z diu ea buic fragili ⁊ erumpnoſo corpi itē ta ⁊ diſtēta ncē eſt ſubſeruire · Itaq; i corpe ſpiritali ⁊ in mortali · in corpo integro placito q ⁊ per omnia ſubiecto ſpiritui ſe ſperet anima hoc preceptū poſſe implere · qđ reuera ſoluz ptingit poſt generalē reſurrectōnē · Dz diceret aliqs · Quid ergo de hoc querit̄ Dec ergo difficultas ōnis precepti ꝓſtituit tranſgreſſiones · Rñdeo · Dumlis deus magis in nobis ſuſtinere voluit humilē pcepti defectionem q̄z ſuppbam ꝓpletionem · Et hoc innuit bern? dicens · Si pfectōnē quā deſideratis nō poteſtis adipiſci qđ minus habet impfectō cōuerſatiōis ſuppleat humilitas ꝓfeſſionis · VLM Propterea em̄ mandata ſua mādauit cuſtodiri minus · vt videtes impfectōnē nrām deficere ⁊ nō poſſe implere quod debem? · fugiam? ad miſericordiā et dicam? · quia melior eſt miſcdia tua ſup vitas · Alit etiā rñdere poſſum? q hui? pcepti incōpletio nō ꝓſtituit trāſgreſſores ſz ꝓtēptus Licz em̄ ipoſſibile ſit p̄dictū pceptū in hac vita poſſe attingē · trāſgreſſionē tñ e? euadim? ſi infimū g̃dū caritatis attingim? · Eſt aūt infim? g̃d? diuine caritatis vt nihil ſupra deum ⁊ eqliter deo diligat̄ · A quo gradu qui deficit · a ſalute deficit ·

quia nullo mō pmanet in caritate Vñ sicut nullus in hac vita p dictū mandatū poterit adiplere sic etiā nullus infra hūc infimuz gradū poterit permanere In q̄ si morte preoccupati fuerimus cū conatu amplius pficiēdi in refrigerio erimus · dicemus q̄ deo · Noli me ꝺemnare Fecimus em̄ qꝺ potuimus · et si nō qꝺ ꝺebuimus · Imple cō ergo hui? māda ti nō est de ncātate salutis · alias eni oīs hō esset in statu damnationis · Ꝫ conatus ad pficiendum qꝺ indubitanter de ncātate est salutis · Quē conatū cū debitis ār cūstātijs nob̄ prestare dignetur ihēsus christus q̄c ·

De eodem Sermo tercius ·

HOmo quidam ꝺescendebat de ihrl'm in ihericō · Luce · x · Require in sermone · Duo hoies ascēderūt in tēplū · sermone · lxxxij · Quō ascēdatur q̄c ·

Dñica · xiij · Sermo de epl'a · Qꝺ ambulandū est in spū qua drupliciter · Sermo · xcij ·

SPiritu ambulate q̄ desideria carnis non perficietis Ad gal' · v · Dicit greg Occulta mentis nrē itinera null? homo videt · q̄ tñ āte dei oculos tot gressus ponimus quot affectus mouemus · Apl'us ergo qui per inhabitantē spiritum sanctū precia rerum debita estimatione cognouit · sciens spūalia exercitia tanto prestantiora corpalibus q̄nto spūs prestantior est corpore dicit · spū ambulate · Cur aūt hoc fieri debeat causā insinuat ad thimoth̄ · iij · cum dicit · Corporalis exercitatio ad modicū vtil' est · pietas vero ad omia · Ac si patenter dicat · Cū omē exercitium nostrū ex duplici cōstet substantia corpali viz q̄ spūali · q̄ proinde vtriusq; exercitia in nā sint posita potestate · hortor vos vt in spiritu ambuletis · tum pter hoc quia spiritus nobilior est corpore · et ideo eius exercitium nobilius q̄ per consequens gratius et acceptius apud deuz · tum propter hoc q̄ ommium exercitiorum qualitates a spiritu iudicātur · Cum enim ea que de genere sunt bona ex malo spiritu id est ex mala intentione faciamus · tali a a genere suo nō iudicantur bona sed mala · Similiter si illud quod de genere suo malum est a gitur intentione sine malo · tale opus sic commissum specialiter non est malum · Propterea dicebat illa sancta virgo lucia · Si virginitatem contra voluntatem michi abstuleris · duplicabis mihi coronam Et ideo ex hijs cautis hortatur nos apostolus vt in spiritu ābulemus q̄ desi · q̄c · In

quibus verbis duo facit. Primo enī hortatur nos ad bonū bene agendū. cum dicit Ipū ambulate. Secō ad malū cauendū cum dicit. Et desideria carnis non perficietis.

Primum istorum psequentes dicamus q̄ ambulandū est in spū quadruplicī ter Primo enī introrsū ingrediētes nostrū spiritū diligenti consideratione discutiamus. discussū corrigamus. correctū erigam⁹. erectū in deum suspendamus.

Primo dico introrsū introeūtes nostrum spiritum discutiamus considerātes quales sumus. quo tendamus. circa quid afficiam⁹. q̄ omīa interiora nostra sine passione. sine excusatione. iusta examinatione discutiamus pre oīb⁹. q̄ ante omnia priuatuz a morem postponentes nos tanq̄z alienū. ymo tanq̄z inimicum iudicemus. Cū enī priuatus amor acceptor sit personaꝝ multoruz subuertit iudiciū. dicens bonum malum. q̄ malū bonum. De hoc ingressu monemur ezech. iij In gredere q̄ includē i medio dom⁹ tue Quid aūt ingressi q̄ inclusi agere debeam? insinuat nobis bernard? dicēs Attēde q̄d diligas. quid timeas. quid agas. quid negligas. si bono tuo aliq̄d malum admisceas. si quod agis deuota deuotione impleas. si bonū alterius vt tuū diligas. si de malo alterius vt de tuo doleas Talibus considerationibus filij ḡtie se exerceant quotidie. quid sibi desit videant. ꝓficiant. diligent vnde venerunt quousq̄ peruenerunt. in quo proficiendi studio singulis diebus q̄ horis sua se estimacōe deꝑhēdāt.

Verum quia totus status interioris hoīs nī qui est rationalis aia in tribo consistit potentijs. videlicet intellectu voluntate q̄ memoria. eadez tria ei qui in spiritu ambulare voluerit precipue sunt discutienda discussa corrigēda. correcta erigēda. erecta in deū suspendēda

Primo ergo discutiamus cogitationes nās vbi iaceant. vbi sordeant quid frequētius ad manū habeant. an vicia se admisceant. si ad aliqua bona moueant De quorum omniuz diuersitate meliuꝰ edoceamur si q̄z diuersa sūt cogitacōnū genera cognouerim⁹? Sūt aūt quatuor genera intellectuum siue cogitationum. Sūt enim cogitationes infecte. negligenter recte perfecte.

Cogitationes infecte sunt que volentes voluptuari ex intentiōe q̄ animo voluptuantur in malis De quibus dicit ysa. i. Auferte malum cogitationum vestraruz ab oculis meis. Tales autez cogitationes longe faciunt hominē a salute. q̄ sunt de genere mortalium peccatorum. De quibus dicitur sap. primo. Peruerse cogitationes separāt a deo. De q̄bo

monemur Jheremie quarto. Laua a malicia cor tuum iherusalez vt salua fias. Vsq; quo morabũ tur in te cogitationes noxie?

Dee cogitationes per discussionem sic inuente sunt corrigende ⁊ sicut salutem nostram cupim? correcte ad dominum erigende. Secunde cogitationes dicunt neglecte. que dominante ratione preter intentionez nostram in diuersis imaginationibus volutantur. De quibus dicitur Sapientie primo. Spiritus sanctus disciplíne effugiet fictũ et ãufert se a cogitacõibus que sunt sine intellectu. De hijs enim dicitur Ysaie quadragesimonono. Cogitationes eorum cogitationes iutiles vastitas ⁊ contritio i vijs eorum. Vias pacis nescierunt. ⁊ non est iudiciũ ingressibus eorum. semite eorũ incuruate sunt eis. Omnis qui calcat in eis ignorat pacem. In quibus omnibus hoc innuitur. q̃ licet tales cogitationes a deo non separent sicut p̃me. incuruant tamen hominez ⁊ disponunt vt a deo in proximo separetur. Cum enim dicit cogitationes eoruz iutiles. per hoc p̃mũ malũ innuit q̃ sint penitus sine fructu. Quod autem subiungitur vastitas ⁊ contritio cũ aliis que sequuntur. p̃ hoc innuitur q̃ non solum sint infructuose. sed ⁊ plurimũ sint dampnose. De hijs dicit Bernardus. Et si repellere a se spiritum sanctũ nõ est in voto cogitantis. fit tamẽ ex culpa negligentis. vt spũs discipline merito se auferat a cogitatioibus que sunt sine intellectu. Tercie cogitationes dicuntur recte. vt sunt ille quibus vtimur ad vsuz vite quibus necessaria sine quibus subsistere nõ possumus pertractamus. quas tamdiu rectas dicamus quãdiu in terminis necessitatis ⁊ limitibus continentur. Si vero terminos necessitatis transierint ⁊ ad superflua se extenderint. tunc primuz sep dunt malas ⁊ inter cogitationes noxias computãtur Rectas ergo cogitationes illas dicamus quas congruo tempore ⁊ loco officiales vt fideliter cõmissa dispensent cogitant. pro quib? sibi audiẽ mercentur. Euge serue bone ⁊ fidelis Notabiliter autem p̃ro tempore ⁊ loco addidi. quia si in loco incongruo id est in oratorio. ⁊ tempore incõgruo id est in oratioibus ⁊ cordibus versentur officialiũ erunt noxie ⁊ p̃dunt sine dubio nomẽ rei. Et hoc ẽ qd̃ ait ber. Quid q̃d deo obtuleris neglecto eo quod debes ingratũ ẽ ei. Quarte cogitationes dicuntur ⁊ sunt perfecte. que in p̃rijs suis defectibus humiliter vel in dei beneficijs dulciter occupantur. vel se erigũt ad deũ fortit̃ ꝺ̃plãtes ibi celestia ⁊ diuina. a q̃b? sci fũt mr tipliciter recõmendati. Vnde ad

laudē quorūdam dicāt. Et cogitatio eo⁹ apud altissimū. Et de quodā. Cogitatione ⁊ audita te in illa eterna patria cōuersat? est. De hȳs cogitationibꝫ dicāt sapia diuina puer. v. Ego sapientia habito in ꝯsilio. ⁊ eruditi⁹ interfum cogitationibꝫ. Prime cogitatiōe⁹ directa facie fūt dño aduersante⁹. secunde deū ipedie tes. tercie deū ꝓmerentes. quarte deū attrahentes ⁊ habentes. Ex hac ergo diuisione cogitationū patet. post q̄z introitus cogitationes mās discussimus. que corrigēde. correcte erigēde. erecte in deū suspendende sint. De hȳs cogitationibꝫ sic diuersificatis dicāt bern⁹ licet sub alȳs verbꝫ Cogitationū alie sunt bone ⁊ sācte. alie male ⁊ puerse que separant a deo. alie ociose ⁊ vane a q̄bus se aufert deus. Nā cogitationes quas dicimus infectas ipē vocat peruersas. quas vero dicām? neglectas⁹ ipse vocat ociosas⁹. quas vero dicām? rectas ipse vocat bonas scās ⁊ dignas. Et sciendū q̄ vt frequentius omēs cogitationes se ꝯformant animo et affectui cogitantis. agente hoc misericorde iudice deo. vt fiat qđ scriptum est apoc. xxij. Qui sācatus ē sāctificet⁹ adhuc. ⁊ qui in sordibus ē sordescat adhuc. vt si bonus est animus bone cogitationes⁹ tanq̄z pedisseque fue dñe famulant. Qđ si interdū vt ꝓfso let se mala ingerūt. ⁊ tius tamē se ab eis discutit. ⁊ velut immū das muscas ea⁹ abigit ⁊ repellit eo q̄ eis ex affectu nō attendit Qđ si importunius institerīt magis sunt passiue q̄z actie. ⁊ ideo ea ꝓ infestatio fiet magis ad meritum q̄z ad culpam Dime ecā. nij. Musce moriture perdunt suauitatem vngenti. Quod exponen⁹ gregori⁹ dicāt. Musce moriture id est volatiles cogitatiōes perdunt suauitatem vngenti. id est dulcedinem deuotionis. Hȝ non perdunt vtilitatē. quia ⁊ si eorum infestatione extinguitur deuotionis dulcedo ⁊ suauitas. non tamē vtilitas. quia fructū quē ex dulcedine consequi debemus per virilem repugnatiōez cogitationū consequimur. Bernardus. In tempore psalmodie ⁊ orationis cuz exosa voluptate gest orum. visoruz. auditoꝝ ser uus dei patit⁹ ymaginationes. Secundo introitum ingredientes discutiamus voluntatez nostram. sollicite inquirētes quo tendat. quid desideret ⁊ inquirat Cum enim ipsa voluntas in corde hominis principatum teneat. quocunq̄z se ipsa conuerterit omnis familia interioris hominis tā q̄z dominam eam sequitur ⁊ imitatur. Et ideo vt ait beatus bernardus quicunq̄z bonam voluntatem habuerit secū habet quicquid ei ad bene viuēdum opus

est ¶ De hac ergo voluntate qua tuor breuit perstringant. ¶ Prio enī est discutienda. secundo discussa corrigenda. tercio correcta erigenda. quarto erecta in deum suspendenda. ¶ Primo dico cū sūma diligentia et ante oia alia discutienda est voluntas. Q̄d bern? consulit ita dicens. Domini deū volenti suus semper consulendus est animus examinanda conscientia quid sit quod in totū vult. et propter quod vult quid quid vult. Quod autem in totū vult primo considerandum est q̄d sit illud quod sic velit. deinde q̄ntum velit et quomō velit. vtrum quidem vsq; ad contemptum sui ipsius et omnium que sunt vel eē possunt. et hoc non tantum ex iudicio rationis. ꝫ ex affectu mētis. vt iam voluntas plus sit q̄m voluntas. vt amor sit. dilectio. et caritas sit vinta? spūs. Sic eī volendus est deus Magna enim voluntas ad deum amor est dilectio est. adhesio et fruitio est. ¶ R Premissa tali discussione voluntatis. secundo volūtas est corrigenda. Nō autē potest corrigi nisi per diuisionem. scz vt mala a bona. melior ab optima diuidatur Est autem quadruplex voluntas. scz viciosa. ociosa. operosa. et glosa. Est autem mala volūtas michil aliud nisi ꝓpria voluntas. Est autem ꝓpria volūtas que nō est cōmunis cum deo. De qua aug? Propria volūtas est inflata psumptio. q̄ nostruz iudiciū temere preferimus alie no. cui directa fronte contraria est caritas. De hac dicitur ecā. xviij. Post concupiscentias tuas nō eas. et a volūtate tua auertere. Quare? Quia si prestes aie tue ocupiscētias suas. faciet te inimicis tuis gaudiū. Dic psa. lviij. Si auerteris a sabbato pedem tuū facere voluntatem tuam in eo vocaberis sabbatuz delicatū Et si non inuenitur volūtas tua tunc delectaberis sup dño. et sustollam te super altitudinē terre. et cibabo te hereditate iacob patris tui. De qua dicit bernard?. Ex omnibus que sunt michil velle rearis. tantū caue ab ea que dormit in sinu tuo ꝓpria voluntate. ¶ Secunda voluntas ociosa dicitur. quam habet homo cum ita tenuiter et debiliter bonum vult vt eam in opus nō ꝓferat. nec ex affectu deuotionis. sed ex solo iudicio rationis bonum cupit De qua dicitur prouerbiorum. xiij. Vult et nō vult piger. Q̄d est dicere Piger vult per rationis iudiciū quod nō vult per laboris exercitium. Ex quorum persona dicit apostol? ad romanos septimo. Velle adiacet michi. perficere autem bonum non inuenio. Non enim quod volo bonū hoc facio. ꝫ quod nolo mālū hoc ago. De hijs dicit puer. xxviij

Qui sectatur ociũm replebitur egestate. ¶ Tercia voluntas operosa dicãt. q̃ omnia viriliter perfert in opus. Et talis voluntas sine intermissione semper merita cumulat. quia cum potest operatur bonum. cũ autem non potest voluntas pro facto reputat. De qua dicit. ij. ad corinth. Si voluntas ꝓmpta est sc̃dm id quod habet accepta est. De hac dicit gregorius. Ante dei oculos nunq̃z ẽ vacua manus a munere. si fuerit archa cordis repleta bona voluntate. Ipsa em̃ ẽ vt ait bernard⁹ origo oim bonoꝝ. a mater ommium virtutuz. quã qui habet secũ habet quicquid ei ad beneviuendum opus est. ¶ Quarta voluntas gratiosa siue etiã gloriosa dicitur. q̃ accẽsa intimo affectu deuotionis plus vult q̃z potest. De qua dicit bern⁹. Magna voluntas ad deum amor est. dilectõ est. adhesio est. Dui⁹ autẽ voluntatis ꝑfectõ est vnitas spũs hois. cor suũ habentis in deum. q̃ contingit cum iam non solum vult quod de⁹ vult. ꝛ in affectu perfectus est. vt non possit velle nisi qđ de⁹ vult. Velle autẽ quod de⁹ vult. hoc iam est deo similem esse. Volũtas ergo nra bene a plene discutit. si in has q̃tuor volũtatis spẽs diuidat. Discussa bñ corrigit. si prima tanq̃z mala et oĩno detestãda lõge a nob⁹ pellat. Correcta bñ erigit. si secunda que ociosa est cum tercia in opus procedẽ ꝓpellat. Erecta bene suspenditur. si cum ea de⁹ exõi affectu diligatur. Excluſa autez prima tãq̃z pessima. de tribus sequẽtibꝰ dicãt bern⁹. Cum voluntas in hijs q̃ ad deum sunt vult qđ potest laudãda est. i q̃ tãgit operosam. cuz vult qđ nõ potest a plus q̃z potest regẽda est a freno obediẽtie refrenanda est. in q̃ tangit gratiosam. cum nõ vult qđ potest exãtanda ẽ. in q̃ tangit ociosam. Dec ergo voluntas cum per gratiã promouentem. a hominem gratie fideliter cooperantem in q̃rtam spẽm promouetur finis est abrauium. ad quem õis qui deuz diligit debet festinaẽ. a ipsa ẽ perfectio hominis in hac vita. ¶ Tercio discutiẽda est memoria q̃ data ẽ hoi vt in deo dulcãt requiescat. hꝫ ꝑ pcẽm instabilis facta a vaga oposa indiget diligẽtia mlta valde. vt deo memori inmitatur. Quã cuz discussã inuenim⁹ fedã a iquietã a vagã ipsã corrigẽ studeam⁹. Corrigitur aũt si ab huiusmodi euagationibꝰ quãtũ possum⁹ cõpesca⁹. a in deũ ꝑ deuotas meditatiões suspẽdamus. Dee tres potentie cũ sicut dcm̃ ẽ repate fuerĩt. tũc a aia est ad dei ymaginez reformata. a debito honore a gl'a decorata. a digna facta q̃ surſũ ad deũ a statu suo trãseat i diuinũ.

¶ iiij

Qđ aptē insinuat ber. di. Cū de
bis q ad deū fūt cogitat & volū
tas eo p ficat vt amor fiat. cōtinu
o p viā amoris infundit se spūs
vite et oia viuificat adiuuās seu
in oratione seu i meditatiōe ctinuo
memoria efficat sapia. & suauit
sapiūt ei bona dni. intellect? ve
ro efficat ctēplatio. & tūc de deo
bñ cogitat. sic q mutant pdcē
potentie noie & effectu. Nā volū
tas vocat & erit amor. memoria
autē vocat & erit sapia. & intelle
ctus in ctemplationez re et noie
trāsformat. Dicq aīa per suas
potētias ad deū eleuata quodā
modo deficat. et vn? spūs cuz eo
efficat. Et est mulier de q dicit
puer. Qui possidet mulierem bo
nā melvat possessionē bo nā. Ip
sa est ei de q dr ecā. xxv. Botūs
q habitat cū muliere sēsata Et
iterū Grā sup grām mulier sācta
& pudica. Ad quē statū nos per
ducat dominus noster ihesus cris
tus qui est benedictus in secula
seculorum Amen.

Eodē die. Sermo primus dē eu
angelio Devia secularium per
quā opz eos ad regnū celoz p ue
nire. Sermo. xāij.

Dum iret ibs i ihrlz trāsi
bat p mediā samariā et
galileam. Luce. xvij.
In verbis ppositis moralit intel
lectis duplex via ostēdit ad vi
tā eternā cōmunis viz & spēcial
Cōmunis q est oim xpianoruz
intellā p samariā. qđ interpt at
custodia pcepto. p qm viā ne
esse est oēs xpianos sclārē vitā
bntes ad regnū celo p uenire.
Specialis q est religioso p arta
& breuis p galileā intellā q int
pretat trāsmigratio facta. quod
solū ouent religiosis. qui de pre
ceptis ad cōsilia seruanda trāsmi
grāt Et quia teste bernardo. oia
que de xpō legim? medicamina
fūt aiaz. ideo de? wlēs in seipso
nob viā ondere puemēdi in cele
stē iherusalē hodie legit nuisse in
ihrlm. & hoc p mediā samariaz
& galileā. Ac si ope diceat. Qui
de samaria id ē de vita sclāriū.
& galilea id est de vita religioso
rū in ihrlz ire desiderāt me sequā
tur. Dec duplex via nob ppositur
ta est tā i figura qz in scriptura
In figura. quia duplex legitur
via de egipto in terrā promissionis
tendēs. Vna p terrā philistim.
alia per desertū. Prima via est
bellicosa & plena hostibo habēs
multos árcuitus. quia lōga val
de. Secūda vero via est pau
& inops ois solatiomis expars
strictior qz prima. sed breuior
et securior nec hūanis vestigijs
trita. Sic est wlentibus ire de e
gipto hui? seculi ad terram pro
missionis. nccē est p alterā illarū
viarū ire. scz aut per terraz philis
tim qđ interpretat ruina eo p

boies in ea cito ruant · ⁊ facilit in
pcm · ꝑ q3 mūdꝰ ruit id ē trāsit
vt dicat ꝓria iob · ij · Trāsit mun
dus ⁊ ocupisc̄tia ei? · Per quā
difficilis est trāsit? q3 plena est
hostibus · Nā oē qd est in mūdo
scdm iohānē est ocupisc̄tia car
nis ⁊ ocupisc̄tia oculoꝝ et sup
bia vite · Et idcirco volēs ire per
hanc viā oportz multa sustinē ·
Nec solū est bellicosa ꝫ etiā picu
losa multa hñs deuia · est et lon
ga multos hñs arcuitus · Quia
vt ait ps̄ In arcuitu ipi abulāt
De quibus oibus dr ysaie · xxxij ·
Formido ⁊ fouea ⁊ laqueus sup
te q̄ habitatoꝛ es terre · Et erit qui
fugerit a facie formidis cadet i fo
uea · ⁊ q̄ se explicuerit de fouea
tenebit laqueo · Ite apoc · vi ·
Ve ve ve habitantibus in terra · Pri
mum ve q3 bellicosa · scdm ve q3 peri
culosa · tercio ve q3 laboriosa De
cunda via tēdit ꝑ desertū q̄ pau
per ⁊ inops est ⁊ ois ꝛsolationis
expars · q̄ q̄nto est strictioꝛ tā
to est breuioꝛ ⁊ securioꝛ Arta ei
est via q̄ duāt ad vitā · Nō solū
aūt hec duplex via nob ꝓponit
in figura · ꝫ etiā in scriptura · De
q̄ dr puer · ij · Custodi legē me
am atq3 cōsiliū · Nā cū dicit cus
todi legē meā tāgit viā et vitaz
secularīū Cū aūt subiūgit atq3
ꝛsilium · tāgit vitā religiosorū ·
Has duas vias xps docuit cum
nunc ꝓpharibus in cāpestribus ·
nunc discipulis in mōtibus ꝓpo

ret verbuz dei · Vtꝝ Dui? er
go verbi occasione duo dicam?
per ordinē · Primo de vita ⁊ via
secularīū · ꝑ quā viam eos opz
ad celestē iherusalē puenire · De
eūdo de via ⁊ vita religiosorum ·
insinuātes illis per quā viā eos
oporteat ire seu peruenire · Pro
sequētes aūt viaz ⁊ vitā secula
riuz tria breuiter ꝑstringantur ·
Primo eni ponet declaratio mā
datoꝝ · secundo culpa transgres
soꝝ · tercio de grā mādatoꝝ De
hijs mandatis dr exo · xx · Pre
misso tn quō dns in mōte synay
descendebat · quō mons fumiga
bat · tonitrua sonabāt · clangoꝛ
q3 bucine ꝑstrepebat · narra hi
storiā quā gloriose ⁊ terribiliter
hec mādata dns faciebat · sic in
apiēs exordiri mandata · Ego
sum dominus deus tuus qui edu
xi te de terra egipti · Non habeb
deos alienos coram me · non fac
as tibi sculptile · neq3 omnem si
militudinem que est in celo desu
per · et que in terra deorsum · nec
eorum que sunt in aquis sub ter
ra · non adorabis ea neq3 coles ·
Ecce primum mandatum · Se
quitur secundum Non assumes
nomen dei tui inuanum · Tercū
mandatum est · Memento vt di
em sabbati sanctifices · Sex die
bus operaberis omia opera tua ·
septimo autem die sabbatum do
mini dei tui ē · Nō facies in eo oē
opus tu et filius tuus · et ancilla

v

tua ⁊ iumentū tuū · Quartum p
ceptū est Honora pr̃em tuum ⁊
matr̃e tuā · vt sis longeuus sup̃
terrā · Quintū mandatum no oc
cides · Sextū non mechaberis ·
Septimū · nō furtū facies Octa
uum · ne loquaris ctra proximū
tuum falsum testimoniū Nonū ·
nō ocupisces rem vel domū pxi
mi tui · Decimū · non desiderabis
vxorez eius · non seruū · non an
cillā · nō asinum · nec oīa q̄ eius
sunt · Et sequit · Cunctis ꝑpl'us
audiebat voces ⁊ lampades ⁊ so
mitū bucine · montemq; fumigā
tem · ⁊ ꝑterriti ac pauore ocussi
alongē steterūt dicētes mop si ·
Loquere tu nobis ⁊ audiemus ·
Nō loquat nob dñs ne forte mo
riamur Prima tria precepta per
tinēt ad deū scripta in vna tabu
la · septē sequentia pertinent ad
pximū scripta in secunda tabu
la · Hec decē precepta mandauit
dñs strictissime obseruare · non
sub obtētu oculoꝝ pedis vel ma
nus · sed corporis ⁊ anime · Que
duo scz corpus ⁊ anima si man
data seruauerim? in eternū glo
rificabunt · si vero non · eternali
ter cōdemnant · Nam de hijs dic
tur math̃ · xix · Si vis ad vitaz
ingredi serua mandata · Tex

Expedito ergo primo mem
broscz declaratione mādatoꝝ ·
secūdo dicendū est de culpa trās
gressoꝝ · quoꝝ culpa cognosci
non poterit nisi transcurrēdo pre
cepta singula replicemus · Pri
mum ergo mandatum est · non
habebis deos alienos Quod pre
ceptū omnes transgrediunt qui
cunq; creaturā plus diligunt cre
atore · plus volentes illā recolere
quam sciunt se non posse cuz dei
amicicia possidere · De quibus di
cit ap'us prima ad corinth̃ · x ·
Neq; ydolatre efficiam̃ · Quō
aūt ydolatre non efficiam̃ insinu
at ad col' · iij · cū dicit · Mortifica
te membra vestra que sunt super
terraz · formicationē · immūdicā ·
libidinez · concupiscentiam ma
lam · vsq; · ⁊ auaricīam que est
ydoloꝝ seruitus · Vnde augusti
nus · Q̄d quisq; venerat̃ ⁊ colit
hoc est illi deus · Sūt autem tria
genera hoīm que venūt ctra hoc
primū mandatuz ⁊ efficiunt̃ ydo
latre · scz hereticī in corde · iudeī
pagam in ore · mali xpiani in o
pere · qui oēs hūt ⁊ colūt deos ali
enos · Tex Secundū mā
datum est · Non assumes nomē
dei mi vanū · Cōtra hoc mādatū
venit̃ triplicit · periurando mēda
cīter · maliter · consuetudinalit ·
Primum prohibet̃ leuitic · xix ·
Non periurabis in nomine meo ·
nec pollues nomen dei tui De se
cundo dicit̃ i proposito exo · xx
Non habebit insontem dominus
eum · qui assumpserit nomen do
mini dei sui frustra · Item ecc̄ · x
Vt periurus ita qui verū dicerat
Ac si dicat · Qui maliter et sine

cauſa iurat · etiam ſi veriz eſt qđ iurat ita veracr̃ peccat ſicut ille qui deierat · De tercio ecc̃ · xxxiij Iurationi nō aſſueſcat oſ tuum · qm̃ multi caſus ſūt in illa · ℣ Tercū mandatū eſt · Memẽto vt diem ſabbati ſanctifices · De quo exodi · xxxi · Cuſtodite ſabbatum meū · ſcm̃ eſt enī vobis · qui polluerit illd̃ morte morietur · Qui fecerit i eo opus peribit aīa illius de medio ppli ſui · Polluit̃ āt tripliciť ſeruilia opera faciendo · ociose vacando · neq̃ ter peccando · De prio legitur numeri · xv Cū inuenissent filij iſrl̃ hoiem colligentẽ ligna in die ſabbati obtulerūt eū mopſi · aarō qui recluſerūt illū neſcientes qđ ſuper hoc facere deberent · Et dixit dñs ad mopſen · Morte mori ať hō ille · obruat eū lapidibus oīs turba · Cunq; eduxiſſent eū obruerūt eū lapidibus · mortuus eſt · De ſecundo dicit aug⁹ · Melius eſt in die ſabbati vtiliter laborare q̃z ociose vacare · Nō enī ad hoc datū eſt ſabbatū vt ocio vacem⁹ · ſz vt deū ſuper hijs que per totā ſeptimanā inique geſſimus placemus · De tercio iteruz aug⁹ · In infinitū magis expedit die ſabbati arare q̃z corisaé vel inebriari · vel q̃libet crimina perpetū eſt · ℣ Quartū mandatū eſt · Honora prem̃ · mrem̃ vt ſis longeuus ſup terrā · Rō tripliciť obſeruatur · Primo vt in cor de diligant̃ · ſcō vt exterius reuereant̃ · tercio vt nulla eis bñfia ſubtrahant̃ · De hijs tribꝰ dicit̃ ecc̃ · iij · Qui timet dñm honorat parentes · · quaſi dñis ſeruiet hijs qui ſe genuerūt in ope · ſermone · omni patiẽtia Vñ facere debem⁹ ſicut in naturalibꝰ legit̃ de nobili aquila · que cū ſeneſcit · plumis nudat̃ i nido ſe reapit · nutriunt eam pulli ſui Sz ecō tra vt ibi dr · vultur ignobil̃ parentes ſuos ocádit cū ſeneſcunt · Triplex āt pmiū pmittit̃ honorātibꝰ pntes · ſcz vtuendi longeuitas · · in pūti filiorūz iocunditas · honoratio a filijs ſuis · De prio dr in pūti · vt ſis longeuus ſup terrā · De ſcō ecc̃ · iij · Qui honorat prem̃ et mrem̃ iocunditur in filijs · et in die orationis ſue exaudiet̃ · De tercio iterū ecclesiaſticá · iij · Honora prem̃ tuum vt ſupueniat tibi bñdictio · Gloſa · id eſt ſil̃is honora filijs · Quia benedictio pris firmat domos filiorū · · maledictō mris eradicat fundamẽta · Ibidẽ · Expeditis pceptis ad deuz et pntes ptinentibꝰ · nunc ſequẽs eſt vt precepta pertinẽtia ad proximos exponamuſ · que omnia ſunt negatiua et proprie non precepta ſed proprie prohibitiones dicte Horum autem preceptorum ſufficientia ſic habetur Omnia que proximus noſter habet in quinq; differẽtijs ptinent̃ Habz enī

corpus animam res famaz ⁊ que
dã sibi annexa · de quibus singu
lis singula sũt precepta · ne ip sũ
in aliquo ipso ꝙ offẽdamus ·
¶ Quintũ ergo mandatum est
de corporis lesione cum diátur ·
Nõ occides secz pximum tuum ·
In quo phibemur ne pximũ in
corpore offẽdamus Cui mãda
to omnia offẽdicula corporis in
cludunt Dime exo · xxi · Si qs
per industriam occíderit pximũ
suuz ⁊ per insidias ab altari meo
euellas eũ vt moriatur Et sequi
tur ibidẽ · Reddens oculũ p ocu
lo · manuz pro manu · pedẽ p pe
de · adustionẽ p adustione · vul
nus pro vulnere · liuorẽ pro liuo
re · ¶ Dextũ vero mandatum
est de anima ⁊ de eiꝰ lesione cuz
diát · Nõ mechaberis · In quo
pecato faciẽs nõ solũ occidit fu
am animam · sed ⁊ eius cuz quo
pecat · In quo pecato omnis
lubriáta ⁊ illiáta tam coniugato
rum q̃z solutorum strictissime p
hibetur · De quo diát leuit · xx
Si mechatꝰ fuerit quis cũ vxo
re proximi morte moriatur ⁊ me
chus ⁊ adultera · De hijs apoc̃ ·
ij · Qui mechantur in tribulatio
ne maximâ erunt ¶ Septimũ
mandatum ẽ de rerũ lesione cum
diátur · Non furtum faciés · In
quo omnia genera damnorum
que in rebus fieri poterunt inclu
duntur · De quo ⁊ leuit · xix ·
Non faciés furtum · nec decipiet
vnusquisq; proximum suum ·
Quod mandatum transgredim̃
cum pximum nostrum quocun
q; modo in rebus damnificamus
In hoc tamen mandato triplici
ter peccatur · primo cum res iniu
ste acquirũtur · secundo cum iu
ste acquisite iniuste expẽdunt ·
terão cum proximo in necessita
te subtrahuntur · ¶ Oc
tauum mandatuz est · non falsũ
testimonium dices · In quo pro
hibemur in fama proximum lede
re vel honore · In quo tripliciter
peccatur · scilicet si proxio detra
hatur · vel si próximus iudiatꝰ ·
vel si libenter detractio audiatꝰ ·
Quere in sermone · lviij · Estote
misericordes · ¶ Nonum man
datum est · Non cupisces rem
vel domum pximi tui · In q̃ pec
catuz tripliciter · cum ista ita cupi
untꝰ vt vellẽt si possent rapẽ violẽ
ter · vel circũuenire pxim fraudu
lenter · vel subripẽ latenter · ¶ De
cimũ mandatũ est Nõ desiderab
vxorẽ pximi tui · nõ seruũ · non
ancillã · nõ bouẽ · nõ asinũ · nec õ
mia que illius sunt · In quo phi
bemur a cupiscentia eoꝝ que
pximo adhereꝰ ¶ Est
sciendũ ꝙ triplex ẽ cupiscẽtia
Prima que fit sine deliberatione
ex nature corruptione · ⁊ illa nõ
cadit sub precepto Secunda cõ
cupiscentia est que fit cum deli
beratione · ita vt concupiscẽs vel
let habere rem cõcupitam si alia

obstacula non obstarent ⁊ hec
sub precepto cadit · quia talis cō
cupiscentia pro facto reputat̄ ·
Tercia concupiscentia est passi
ua · per quaz homo se desiderat cō
cupisci · vt mulieres que propt̄
hoc se ornant ⁊ depingunt vt cō
cupiscantur Hec sūt precepta q̄
a deo strictissime sunt mandata
⁊ iō firmissime et strictissime sūt
seruanda · quia qui vnuz istoꝝ
transgreditur factus est trāsgres
sor omnium · testātē iacobo secū
do Quicūq; totam legem seruā
uerit offendat autem in vno · fa
ctus est omniū reus · Qui enī di
xerit non mechaberis dixit non
occides Quod si nō mecharis oc
cidas autez factus est trāsgressor
legis Propter quod sciēs
q̄ obseruantibus hec mandata
glorioſe benedictiones et transgſ
soribus pessime maledictiones p
posite sunt in scriptura · Nam de
benedictionibus dicitur Deute ·
xxviij · Si audieris vocē dni dei
tui vt facias et custodias omnia
mandata eius · faciet te dominꝰ
deus tuus excelsiorez cunctis gē
tibus que versantur in terra · Ve
nient q̄ super te vniuerse benedi
ctiones iste · Benedictus tu in
ciuitate · benedictus in agro · be
nedictꝰ fructꝰ ventris tui et fru
ctꝰ terre tue · fructus q̄ iumēto
rum tuoruz · benedicta horrea tu
a · benedicte q̄ reliquie tue · et be
nedictus eris ingrediens ⁊ egre
diens · Emittet dns bndictiōez
sup cellaria tua ⁊ sup ōia opera
tua manuū tuaꝝ habūdare te fa
ciet dns omnib⁹ bonis Et
Et licet omne genꝰ hom in hjs
promittat̄ benedictionibus · hec
tamē ōia in tria optima pstrin
gunt̄ Benedicamur enim ad ōi
um presentium bonorū pacificaz
possessionez · celestis regni assecu
tionem · infernī euasionem · De
primo dicitur Gene · xxvij · In
pinguedine terre erit benedicti
o tua · Et Ysaie · xlviij · Vtinā
attēdisses ad mandata mea · fc̄a
fuisset sicut flumē pax tua · De
scdo dr̄ mat · xxv · Venite bndā
pris mei possidete regnum ⁊ c̄ · De
tcio dī i pdās bndictionib⁹ Da
bit dns inimicos tuos q̄ insurgent
aduersū te corruentes in cōspcū
tuo · ⁊ eris semper supra ⁊ nō sub
ter De maledictione autem trāſ
gressorū itez dicit deus · xxviij ·
Si audire nolueris vocez domini
dei tui · vt custodias ⁊ facias oia
mandata eius · venient super te
maledictiones iste et apprehēdēt
te Maledictꝰ eris in ciuitate · male
dictꝰ in agro · maledicti horreū
tuū · ⁊ maledicē reliq̄e tue · male
dicūs fructꝰ vētris tui ⁊ maledicēs
fructꝰ terre tue · armēta bouū tuoꝝ
gregesꝰ ouiū tuaꝝ · maledicūsꝰ eis
ingredienſ ⁊ egrediēs Et licz oē
genꝰ mali i hjſ maledictionibuſ
oprehēdat̄ · hec tñ oia in treſ ma
le dictiones pessimas pstrīgunt̄ · sci

licet in presentem maledictõnẽ · celestis regni exclusionẽ · eternã damnationẽ · De primo dicitur deut · xxviij · Percutiet te dñs egestate · febre · & frigore · ardore & estu · & aere corrupto ac rubigine · & persequet te dñs donec pereas · De scõ dr matb · xxv Ite maledicti in ignẽ eternũ &c · De terão dicit ecã · xli · Ve vob viri impij qui dereliquistis deum altissimuz · quia si nati fueritis in maledictõe nascemini · & si mortui fueritis in maledictione erit pars vra Ite ibere · xxxiij · Dabo eos in afflictionẽ oibus regnis terre · & in obprobriũ · & in parabolã · in puerbium · & in maledictõez in vniuersis locis ad quos eieci eos Et mittam in eis gladium famem & pestẽ donec cõsumã eos · Q̃d inq̃z ptingit eis · quia morientes viuunt · & viuẽtes moriunt · Dijs omibus sic se habentibus dicit nobis deus deut · xi · Ecce ppono in conspectu vrõ bñdictionem & maledictionẽ · De benedictionẽ si obedieritis mandatis dñi dei vri Maledictõnẽ si nõ audieritis mandata dei vri F Vez quia verenduz valde est q pauci sint qui mãdata dei sic ad plenũ custodierint vt nõ in aliq istorum mandatorz sibi conscij sint transgressionis · ideo scire debet õis transgressor q ẽtuor mala sunt nobis pposita scdm plus et minus penalia · de quibus vnũ ad minus vel plura eos oportz velint nolint inevitabiliter sustinẽ Aut eĩ in hac vita vel penitẽtia pfundissima cõterunt · vel pmis diuersissimis plectuntur · Aut in purgatorio gravissime puniunt · ant eternaliter damnabunt · Que quatuor omibus trangressoribus primo edore · vij · ponunt cum dicit · Omnis qui nõ fecerit legẽ dei diligenter iudicium erit de eo sive in morte sive in exiliuz · sive in condemnationẽ substantie e? vel certe in carcere · Nã cũ dicit in mortem tangit eternam damnationem · cum vero addit sive in exilium tãgit purgatoriũ · Cedo cũ subiungit · sive in condemnationem substantie sue · tangit huius tpis afflictõnem videlicet pauptatis & quarũlibet aliarum miseriarũ · Cũ vero ocludit · sive in carcere · tãgit penitentiam & cõtritionẽ Qui ergo horum precepto? sibi conscij sunt transgressionis · eligant ex hjs quatuor qd mis · eligant ex hjs quatuor qd voluerint · quia aliqd istoz inevitabiliter sustinebunt · Sed cõsulo vt carcerẽ penitẽtie eligant · hoc eni est potissime eligendum Melius est eni voluntarie ofugere ad dñm · quia multe sunt miserationes eius · & cũ iratus fuerit misedie recordabit Quẽ qui elegerint habent formã sibi ppositã in decẽ leprosis geretibus tipum transgressorz decem mandatorz · Quod eni lepra est in corpe · hoc

peccatum est transgressionis in a nima. Et q̄ per hos decē lepr̄os uenienter trās gressores decē mā datorū acāpimus .videam? q̄d isti lepr̄i fecerīt corporaliť. vt a nos eadem sp̄ualiter faciamus. Fecerunt autē quatuor. Prīo enim dño occurrerūt. Secundo a longe steterunt Tercio leuatis vocib? clamauerunt Quarto ad iussū di se sacerdotib? ostenderūt q̄ que quatuor sanitatem accepe rūt Per occursū intelligim? p̄po siti mutacōem. p hoc q̄d a longe steterūt intelligim? humilē recogni cōem. p hoc q̄ voces leuauerunt acāpim? deuotā supplicacōez. p hoc q̄ se sacerdotib? ondērūt acā pim? confessioēz. Ex hijs q̄tuor si sūt vt debēt ose q̄mur remissionē pcōr̄. Primo dico q̄ p occursū acāpim? p̄positi mutacōem. Ne esse est enim añ oia. vt voluntas homis a p̄positū ad dñm conuerta tur Et hec ē mutacō dextre excel si quā d? puenīēs cordibo nr̄is infundit. imutatis nobis cor aliud. Secdo q̄ a lōge steterūt. p hoc intelligim? pcā humilē recognicōem Nisi enī fuā lepr̄ā cognouisset. lōge ab hoib? nō stetisset. Dic per cognicōem pcōr̄ si tamē ea vera sit cognoscim? .scimus nos lōge stare a do. q̄ppe. q̄ lōge ā pcō rib? salus. Dic petrus voluit se e lōgare cū dixit. Exi a me dñe. q̄nia hō pcōr ego sū. Dic publi can? astēdens in tēplū cuz phari seo dr̄ a lōge stetisse De hac cognicōe dicit Ber. Prim? gradus salutis ē pcā cognicō In hac cognicōe videndū ē q̄d egeris q̄d meueris q̄d amiseris Q̄d si vē cognoscit .fine medio pniaz introducz hanc cognicōi apnia ita cōiuga sūt. vt nēo peniteat nisi cognoscat a nemo cognoscat nisi peniteat Per hoc q̄ voces leuauerūt affectuosā intelligim? supplicacōez. q̄ cuz p̄dās nc̄cia ē ad salutē Dicit enī Ber. Quid p̄dest peitere de culpa .si nō det p̄ venia supplicāt? Necesse ē āt vt hec opet̄ sp̄us sanct? dulcedie q̄dā spei replēs animā. p quā fiducialiť postulet in fide michil hesitās Quarto p hoc q̄ ad iussū dñi ierūt a sacerdotibo se ondērūt acāpim? confessioēz. q̄ p dās tria fructificat. testāte ap̄lo ad Ro. x. Dē fit confessio ad salutē Et hoc osuliť Josue. vij. cum dr̄. Cōfitē a indica mihi q̄d feceris De hac dicit Ber. Cōfessio ē via fine q̄ nēo venit ad patrem. Qui viuit a regnat deus in secula seculorum Amen.

De eodez Sermo secds

De via religiosorum p quā ipsi peruenīūt a de decē abusionibus ipsorum per decem lepr̄osos designatis.

Qvm itraret ihs quoddā castellum Luce vt supra Expedita via secd'ariū

designata per samariaz que sigt custodiam preceptoz eo q̄ seculares ad regnū celorū puemāt p̄ p̄cepta · nunc dicendum est de via religiosoruz que designata ē per galileā · qō reuelatio interp̄tatur · eo q̄ religiosis in arta via constitutis diuina misteria reuelent̄ · siue etiā trāsmigratio eo q̄ religiosi de preceptis ad consilia transeant Que vizvia p̄figurata est nob̄ per viam deserti per quā dñs filios isrl̄ ad terrā p̄missioīs duxerat de egipto · p̄ hoc nobis insinuāns vt qui i vita religiosā ad celestē patriā venire desiderat hoc oz fieri more heremitico et deserti ¶ Dropter quod vita religiosa per desertū designat̄ · eo q̄ vita talis deserti debeat p̄petatibꝰ cōuenire · Dmissis aūt multis deserti p̄prietatibꝰ tres habet in quibus conuenit cuz vita religiosa · ¶ Fuit em̄ via deserti penuriosa signans pauptatem · culture exosa signans castitatē · in cōductu luminosa subiciens voluntatem · Ex quibus pz qualit̄ cum vita religiosa via deserti p̄ueniat ¶ Cū itaq̄ hec via religiosorū p̄p̄ter eius amaritudinē valeat difficillime custodiri · hic est q̄ cū ingrederetur ihesus quoddam castellum quod erat inter samariā ⁊ iherusalem · quod videlicet castellum conuenienter religionem significat eo q̄ sit medium inter mundum ⁊ celum extremoruz p̄ticipatione nō locali situatione · cum in quam hoc castellū religiosis ingrederetur ihesus · quam licet religionem sui dignacōe visitando frequēter ingreditur · occurrunt ei decem viri leprosi · id est decē abusiones vel transgressiones · que heu magnam multitudinem religiosorum tam inficiūt sua lepra · ¶ Per lepram enim peccatum non incongrue designat̄ · ¶ Nam sicut lepra hominem abominabilez reddit hominibus · sic pcēm hoiez abhominabilē reddit deo · ¶ Item sicut propter lepram homo separatur ab hominibus · sic propter peccatū peccator q̄n tum ad participationem meritorum ab ecclesia separatur · ¶ Item sicut lepra ad operandum efficaciter reddit hominem impotentē · sic peccatum impedit hominē ne meritorie operetur · ¶ Dij ergo decem leprosi qui ex trāsgressioīb̄ religionū inficiunt̄ expresse legūtur in veteri testamento · ¶ Nam p̄imꝰ leprosus fuit manus mopsi · secundus maria soror mopsi · tercius naaman syrus · quartus giezi puer helisei · quintus symon · sextus rex ozias · ¶ Reliqui leprosi quatuor quarti reguz septimo leguntur ante portā samarie congregati · ¶ Per hos quatuor leprosos quatuor abusiones que religiosos inficiunt designantur · ¶ Primꝰ leprosus dico fuit manꝰ mopsi de q̄ dicit̄ exodi · iij · Mitte

manum tuā in sinū tuum · Quaz
cū misisset in sinū ptulit leprosā
Et sequit · Retrahe manū tuaz
in sinū tuum · Retraxit et protu
lit iterū · et erat sil'is carni reliqe
Per hāc leprosā manuz imamis
gloria signatur · Cū em opa no
stra per manuz designata de sinu
occulti cordis in apertuz āte ocu
los ponunt · tunc lepra iam' glo
rie polluūtur Cū autem occultā
tur reuiuiscunt iterū a mundant
Et ideo ab hac lepra nos cauto'
reddit dns mathe · vi · Tu aut
eum oraueris intra in cubiculum
tuū a c̄ · et pater tuus q̄ videt in
abscondito reddet tibi · Jtē ma
thei · v · Te faciente elemosinam
nesciat sinistra tua q̄d faciat dex
tera tua · Quia vt ayt grego · de
predari desiderat qui thesauruz i
via publice portat Decūd?
lo prosus fuit maria soroz moysi
que iuidēs fratri suo moysi de ho
nore a gratia familiari a dño sibi
collata murmurauit contra euz ·
De qua scribit nume · xij Locu
ta est maria et aaron cōtra mop
sen a dixerunt · Num per solum
mopsen locut? est dns Nōne a
nobis similiter ē locut?ꝫ Quod
cum audisset dns irat? est valde
Et seqtur Quare nō timuisti de
trahere seruo meo moisi? Et sub
iungit · Et ecce maria apparuit
candens lepra si ut nix · Per hāc
lepra significat peccatū murmu
ris quod q̄z grauis sit lepra pa
tet ex eo qūod legit in numeri ·
vbi pro murmure quorūdaz mlt
ta milia hoim sunt prostrata Dē
em murmur solūz agit contra de
um Exo · xvij · Nec contra nos
ē murmur vestrū sed cōtra dnm
Nā pene omne gen? viciorū mur
mur est inclusū Qui em murmu
rat insinuat se impacientē · proxi
mum odientē · aliorū facta dīu
dicatē superbiam habētem · Et i
deo dicit ecā · x · Vir prudens et
disciplinat? non murmurat cor
ruptus Item sapiē i · Custodite
vos a murmuratiōe q̄ nichil pro
dest quomā tumult? murmurati
onis nō abscondet propter hoc
vt ait apl'us i · Corim · x · Neq;
murmuraueriti? sicut quidā mur
murauerūt a perierūt ab exterminatore Et ideo frequēter dicatur
in regula benedicti āte ōmia am
monētes · vt absq; murmuratio
ne sint fratres Tertio lepro
sus fuit naamānitus · De quo di
cit · nij · regum · v · Naamā prin
ceps milicie regis sirie erat vir for
tis et diues sed leprosus · Per
hunc signficatur diuitie et ꝓprie
tates in religiōe que fedā facūt
lepram apud deū Cum em invo
to paupertatis a humilitatis ad
religionez venūt et postea diui
tijs inbiant cōtra vota sua veniūt
et ea irrita facūt que vouerunt ·
De q̄bo nume · vi Dies priores
irriti fiant quoniam polluta est
sanctificatio eius Et eze · xxviij ·

In multitudie negociationis tue repleta sunt interiora tua iniquitate et peccasti · et sequitur Et eiecit te de monte sancto dei et perdidit te · De hijs dicitur proverbi· xiij Est quasi pauper cum in multis sit divitijs · Quod bene figuratum est gen· cum iacob ingrediente effratā mortua est rachel Per iacob religiosus accipitur q̄ cum effratam i· terram fructiferam ingreditur moritur rachel i· contemplatio · Unde bernardus Religio peperit divitias et filia devorauit matrez Vñ poeta Religio peperit q̄si mater honorificata divitias ·

Quart? leprosus fuit gesi famulus helisei · de quo dicit helisēus quarti regum · v · Lepra naaman adherebit tibi usq; in sempiternum · Per hunc gesi figmificantur religiosi qui pro gratia eis data a dño accipiunt munera plus q̄z exposcit necessitas Qđ prohibuit dñs Mat · x · Gratis accepistis gratis date Item luce · x Nolite portare saccum neq; peram Idem · xix · Cepit ihesus eicere omnes emētes et vendentes extra templum · Insinuans per hoc q̄ omnis qui gratiam sibi datam vendit extra templuz regni celestis proiicitur Quod licet difficile videatur inueniuntur tamē viri qui pro suis operibus michil penitus acceperunt · Nam q̄ pro gratia orationū samuel michil accepit · Qui cū primi regū duode cimo dicēt Absit a me ut cessez o rare pro vobis subiunxit · Conuersatus sum coram vobis ab adolescentia mea usq; in diem istum · Ecce presto sum· loquimini de me coram domino vtrum bouem cuius q̄z tulerim aut asinum· nec· usq; ibi si de manu cuius q̄z munus accepi · i· contempnam illud hodie restituam q̄ vobis · Pro gratia curationum heliseus de naaman siro michil acceperuit neq; daniel de rege babilōie pro interpretatione scripture· Cui cum diceret balthasar si vales scripturam hanc legere et interpretationem eius dicere purpura vestieris · et torques in regno meo eris · respondit daniel propheta Munera tua tibi sint et domus tue alteri da · Scripturam autem hanc legam et interpretationem eius ostendam Pro gracia predicationum paulus apostolus michil accepere voluit · qui actuuz vicesimo dixisse legitur · Aurum aut argentum aut vestem alicuius non concupiui sicut ipsi scitis · sed et ea q̄ michi opus erant manus iste ministrauerunt · Ex quibus omnibus concludere licet · quicquid pro redimendis peccatis suis fideles nomine elemosine nobis offerunt · si illud in superfluos vsus insumimus lepra eorundem peccatoruz sine dubio nob adhebit

L Quintus leprosus fuit simō. de quo luce. vij. dicitur q̄ cum dñm hospicio recepisset ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix vt cognouit q̄ ihesus accubuisset i domo simonis leprosi attulit alabastrum vngēti. et stās retro secus pedes dñi lacrimis cepit rigare pedes eius. capillis suis tergebat. Videns aūt phariseus apt intra se. Dic si esset ꝓpheta sciret vtiq; que et qualis essz mulier que tangit eū quia peccatrix est. temerario iudicio deum indicans et mariā Per quod nobis innuitur q̄ omnis q̄ iudicat alium lepra grauissimi peccati contaminatur. De quo iudicio dicit sequendo parati. Quodcumq; iudicaueritis in vos redundabit. Vnde luce. vi. Nolite iudicare vt nō iudicabimini. In quo enim iudicio iudicaueritis iudicabimini Iudicans enim alium tripliciter peccat. Primo enim in deum eius iudicium vsurpando. Secundo in se mendaciter loquendo. teste ysaie qui dicit Non est qui iudicet vere. Tercio in proximū contra caritatem faciendo. L Dextus leprosus fuit ozias rex qui interpretatur videns vel fortitudo per quem designantur hij litterati qui profunda vident. et fortes qui sua scientia presumentes dignitates ambiunt et honores. De quibus beatus Bernhardꝰ dicit. Video quod volens nescio post spretam seculi pompaz nō nullos in scola humilitatis superbiam magis addiscere et grauius insolescere. et impatientes amplius fieri in claustro q̄z fuissent in seculo Quod q̄ magis peruersum est pleriq; in domo dei non pauciuntur haberi. contemptui q̄ in sua non nisi contemptibilis eē potuerunt. vt quia vbi a pluribus honores apeciuntur ibi locū habere non meruerunt saltem ibi honorabiles habeantur vbi honores ab omnibus contemnuntur

M Per quatuor sequentes leprosos qui quanti regum sexto leguntur in porta samarie congregati quatuor genera lepre cuz speciebus designātur que pene vbiq; regnāt et militant apud homines. Prima lepra est acidia que tria habet vlcera. scilicet sompnolentiam. negligentiam. ociositatem De primo dicit Psalmista Dormierunt sompnum suum et nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis. De secūdo dicitur hieremie. Maledictꝰ qui fecerit opus domini negligēter. Dic enim habet antiqua trāslatio vbi modo scribitur fraudulenter. De tercio scilicet ociositate ecclesiastici. xxxiij Multaz malicziam docuit ociositas Item prouerbiorum. xxviij. Qui sectatur ocium replebitur egestate.

N

Secunda lepra est gula que apud religiosos viciū reputat Et habet tria vlcera. Primū ē corpis ponderositas. Cum enim delicatis implemur corp? ad omne op? bonum difficilius adaptatur A quo premuit nos dñs Luce. xxi Videte ne grauentur corda vra in crapula et ebrietate. Secūdum est morū leuitas. de quo dicatur exodi. ij. Sedit populus comedere et bibere et surrexerunt ludere Venter enim replet? non q̄rit nisi lubricas vanitates. Tercium vlcus ē luxuria de q̄ dicatur deutero. xxiij. Si genuerit hō filiuz contumacez et proteruū apprehendent eum et adducent eū ad semiores ciuitatis dicentq; ad eos Filius noster pteru? et contumax ē monita nostra audire cōtēpnit commessationibo vacat et luxurie atq; conuiuijs Et sequit Lapidibus eum obruat omis populus ciuitatis et moriatur. Vinc iheromi. Veter mero plenus faciliter spumat in libidinem

Teráa lepra per teráū leprosum designata est auaritia tria habēs vlcera Facit em deo et sibi et proximo iniuriā. Primo emz deum impugnat quē suis domis grauit offendit quia eade dona datori ppomit. tales sūt diligentes diuitias plusq; deū. De quibus dicatur ozee. iij. Argentum meum et aurum tulistis in delubra vestra Et iterū dicatur per prhetā. Aurū meū et argentuz dedi eis et ipsi fecerūt ex eis baali De quibus dicit hoc eius. O imse sati quantam iniuriā deo vrō cō ditori facitis deo diuitias pponentes Secundo auari sibijpsis iniuriat. faciunt enim diuitias omnibus se seruos cuz pcius deo? voiez illis iusserit dñari. quibus dicat gene. i. Crescite et multiplicamini et replete terram et subiate eam et dnāmini piscibus maris et volatilibus celi et vniersis. Vinc ps. Oia subiecisti sub pedibo eius. Propter qd etiam omnes mundi diuitie de sub pedib? toluntur. de quibus dicitur. Male dictus qui seruit idigms se Vnde filie es sunt aranee qui euiscerā tur p diuitijs acqrendis q̄ tamq; tela aranearuz vno flatu moztis dispergūtur. Teráo auari pximo faciūt iniuriam quia diuitias quas congregant alijs subtrahunt. Quarta lepra est superbia per quartū leprosū designata que in oculis dei est lepra immūdissima Via enim vicia deum fugiūt sola vo superbia deo se opponit. et iō tā odiosā habet eā deus vt nullo ei in loco parcat nec pcat. In celo nata est et inde expulsa. in paradiso affuit. et inde similiter est eiecta. in mundo inuenta est et ibi grauissime est punita. De qua amos sexto dicit. Iurauit dominus in animā suā detestor ego superbiā. Dee

decem lepre in cordibus inuenīt
tur de quibus ꝑt dicā verbū ꝓpo
situm. Cum ingrederet ihesus in
quoddam castellū Glosā .i. iq̄
cumq; clausstrum religioms oc
currunt ei isti decē leprosi nō p
eorum humilē recognitionē. sed
per suā cognitionē Quod est di
cere. Non q; ipsi suam lepram co
gnoscant. sed quia deus eas in
eis cognoscit Facilius enī humi
les peccatores ad cognoscenda
sua peccata inducūtur q̄z superbi
religiosi Dīme apoca. iij. Vtinā
frigidus esses aut calidus sed q̄
tepidus es incipiā te euomere de
ore meo Et bernar. ayt facilius
pecator cōuertetur q̄z bonus in
melius emendetur. A quibus le
pris nos mundare dignetur ihs
cristus dns noster ac.

Dīnica. xv Sermo de epla
De tribus que probant in hoie
vitam spūalem et quomodo am
bulandū a profitiendū sit in spi
ritu. Sermo. xcv.

Si viuimus spiritu spū a
ambulemus Gala. v.
Duo sunt ab ommbus
nobis inq̄renda. vt viz viuam?
et viuētes proficiam? Et hec du
o tāgit apl'us in p̄dictis verbis
dicēs. Si viuim? spū ac. Dīno
enī tangit spūalis vite necessita
tem. Secūdo eiusdē profectū a
vtilitatē. Primū ibi Si viuim?
spiritu. Secūdū ibi spiritu et ā
bulem?. Dicit igit. Si viuim?
spiritu .i. vita spiritali sine qua
oīs conatus ꝓficiendi frustrat
tunc studeam? in eadē proficere
Quia non ꝓficere deficere ē dicit
Ber. Nulli ei in eodē statu diu
esse cōcedit. seruiēti enī deo aut
proficiendum aut deficiendū est
aut sursuz mittit aut ad inferiora
vrget Duo ergo hui? verbi oc
casione ꝓponemus Dīno quomō
et quibus virtutibo animi talis vi
ta spūalis in nobis construatur
Secūdo quō in eadem vita iam
constructa ꝓgrediat

Dicendū ergo q̄ tria sunt que ꝓ
bant in hoie vitam corporalez sci
licet sensus calor et motus que in
quocūq; inuenta fuerint de vita
illius michil dubitatur. Et hec e
adem tria spūaliter intellecta ꝓ
bant in hoie vitaz spūalem que
sunt sensus cognitiois calor dile
ctiois et mot? operatiois Dīno
ergo ab cōstruendā in nobis vi
tam spiritualem pre ommibo ne
cessaria est cognitio sine qua nul
li patet accessus ad vitam Quā
tum ergo cognoscim? tantū ad
vitam spūalem dispommur a p̄
paramur Quod. ij. Regū. xix
nobis innuit cuz dr Ne reputes
michi dnē in iniq̄tatez neq; m ci
neris iniuriarū serui tui Cur aūt
hec facere debeat subiungit causā
Agnosco ego hu? tu? peccā meum. Et hoc ē q̄d ait ꝓpha. Mise
rere mei de? Quare Quā iniq̄tatez

meaz ego cognosco Vñ cũ cec? quidã vt dr Luce. xviij. a ihesu gratiã salutis peteret dixit Quid tibi vis faciam ? Ac si dicat. Vi cognosci? quid tibi sit necessariũ Qui cum respondisset dñe vt videaz insinuans se suã noscere miseriã statim ei de? salutis beneficium impẽdebat. Vnde aug? orat dicens Dñe da michi nosse te.a nosse me Ber. dicit hoc prouerbiuz cũ disse de celo Homo scito teipsum. Vnde est q; pbia prim dicens hoc cio agnoscis ne me sb iunxit. Jã scio morbi tui maximam causam. quis ipse sis nosse desisti. Ex bijs ergo patet q; cognitio est prima vena oim bonorum que sunt vel esse poterunt bonum profutura Secũdũ ad vitã spũalem necm est calor dilectionis Nulla em̃ vita spũal' esse poterit sine dilectione. Per ipsã deus q; est vita aie cordibus nrĩs se infundit Vnde Ber. dicit Vita cordis amor ẽ. Et idarco oino impossibile ẽ vt sine amore dei sit cor qd viuẽ cupit Verum q; dilectioni nõ credit nisi opibo cõprobet. seqtur terciũ ad vitã spũalẽ necessariũ scz operatio Terciũ ergo ẽ ipa opatio p bãs dilectionẽ. Qui em̃ dicit q; diligo deũ.a mãdata eius non seruat mẽdax ẽ Vnde ecã. ij. Qui diligunt cõseruabunt vbũ eius Joh. xiij. Si qs diligit me sermões meos seruabit. Et iterum Qui audit mãdata mea.a buat ea ille ẽ q; diligit me Merito aũt de? nõ credit dilãonez quã opa nõ pbãt q; nec nos eius dilãõez credim? q;diu eã ope non pba uit Cũ em̃ mãdasset de? hũano gñi per ihere. xxxi. dicẽs In caritate ppetua dilexi te et multa sil'ia p ppha. ipatiẽter rndit populo illud Psa. Mãda remãda Ac si dicat Multa nob mãdas de dilectiõe tua ꝫ nõ credim? ni ope re cõprbet Ber. Erat mia mlta i corde dei ꝫ hec latebat ꝫ rupto corporis vasculo emanauit Sic de? suã maximã caritatẽ maxis cõpbat opibus Jõ testãte iob. xv. Maiorẽ hac dilectionẽ neo hz vt aiam suã ponat qs p aiab suis Dic et nos nrãm dilãonẽ p bem? p opa sic hortam̃ i. iob. in Filioli nõ diligam? vbo neq; lingua ꝫ ope et veritate Nec ẽ ta sciz cognitio dilão et opatio p bãt i hoie vitã spũalẽ q; ta necio se adiuicẽ cõsequũt Nã dilão p bat cognitionẽ. opatio vero dilãonẽ Quãtũ ei cognoscim? tãtũ diligim? et qztũ diligim? tm̃ o peram̃ De bijs t hoc sil' iuctis dicit ap? gal'. v In xpo ihu neq; circũcisio aliqd valz neq; ipucũ ꝫ fides q; p dilectionẽ opat Nãi eoq; dicat fides tãgit cognitiõez. p hoc aũt q; subiungit p dilectio nẽ tãgit dilãonẽ. p hoc vero q; cõcludit opatur tãgit opatiõez

R Sequitur scdm

principale scz spiritu ambulem? Ambulare vt apt ber · proficere est qz nō ambulantē sed sedentē a mortis tenebris comprehēdi periculū est · Si em̄ ābulātes inuenim̄ saluī erim? vt quicquid defuit per ignez et grām perficiat et cōpleatur · De hac ābulatiōe sic ue profectu dicit bernar · Habz spūs sanctus in nobis passus suos · Et sicut passū passui qs apponēs ābulare dicit ita alicui gratiarū quam in nob fixit spūs sanctus? aliam misericordit apponē? quasi quēdā in nobis processum faciat · Scrutet ergo vn? qsqz cōscientiā suā et si hec vestigia spiritus sancti in se senserit idubitāter credat qz spūs sanctus in eo ābulat · Quō autē ābulandū et proficiēdum sit in spū illud nunc est potissimū demōstrādū · Propter quod sciendūz q aia rationalis tres habet potētias q singule si singula sua officia bene gubernauerit et rexerit et qđ in se ē plene et perfecte fecerit ābulamus in grā et profectem? supra modū Sūt autē ista cōsideratiua interiorum estiatiua exterioruz cōtēplatiua superiorū ℟ Cōsideratia aūt ē vis aie rational? diligens considerās et plus trās qđ nobis int? assit quid ipediat qđ delit qđ bene expediat · vt sēsate familiaz suā et prudēter regat et ordinet intestina mala de domo sua eiciēs · et attrahēs profutura Vt aūt b? potentie negocia breuiter pstringam? sciendūz q sunt de officio ei? · Habet em̄ cōsiderare mala q̄ commisim? cū cordis cōtritiōe · defectus qs incurrim? cuz profunda hūiliatiōe · bona q̄ accepim? cum noua a tenera dilectiōe · ℣ Prīo dico vis cōsideratiua habet negociarī circa ea q̄ commisimus q̄lia · qzta · quādiu qua intentiōe inuenta mala fecerim? Ex hac cognitiōe cognoscit se culpe a p cōsequēs pene obnoxiuz plus a min? · Que viz cōsideratio si tam apertos habet oculos nec ē i spiritu eius dol? non sine dolore pudore et timore et horroze ista considerat sed ad inuenta tota cōtremiscit · Hoc agēs iteruz atq; iterum et cordis cōtritiōe frequent replicās qnouscq; dñs misert? mi sericorditer indulgebit dicēs nobis illud ysaie · xij · Consolami cōsolami populeme? · Loquimi ad cor hierusalē et aduocate eaz quōniaz cōpleta ē malicia ei? dimissa ē iniq̄tas illi? · suscepit de manu dm̄ duplicia pro oib? peccatis suis · ℣ Hec duplicia q̄ aie penitenti a deo donātur exp̄ssi? ponūt luce · vij · ad magdalenā dicta Fides tua te saluā feat vade in pace · Nam in eo q̄ dicit fides tua te saluam feat tangit peccatorū remissionem · in eo autez q̄ subiungit vade in pace tangit ne similia in posterū committat per diuinam protectiōez

Peccatorum igitur remissio a di
uina protectio fūt illa duplicia
que consideratia a deo acápit si
fideliter se exerceat Cum itaq; p
tale exercitiū et dei beneficiū pec
cata indulta fuerīt cōuertit se cō
sideratiua nostra ad defectus q̄s
incurrim?. Sicut enim sanatis
vulneribus deformitas remanet
cicatricuz. sic dimissis peccatis de
fectus adhuc remanent .i. reliq̄
e peccatoruz et vicia que adhuc
deformant aiam et impugnādo
grauiter iquietant . qui viz defe
ctus fūt diligentissime considerā
di. vt nostrum piculum cognos
camus. per luctationez resista
m?. oratioibus expellam?. nō
expulsos humiliter sufferamus.
De bijs dicit exodi. xxiij. Nō
eiciā inimicos tuos a facie tua ā
no vno ne terra in solitudinez re
digat et crescant cōtra te bestie
sed paulatim expellā eos a con
spectu tuo donec âugeāis a pos
sideas terram. VL Dij au
tem defectus tanq̄z vilis popul?
in medio nostri nobis relinquū
tur propter tria. scz ꝑpter nostrā
exercitationem . Si enim nihil
nos exercitaret nichil inquieta
ret ocio torperemus et nihil age
remus Propt quod dr iudi. ij
Dee sunt gētes quas dīs dereli
quit vt erudiret in eis isrl et di
scerent filij eorū certare cū hosti
bus et habere consuetudinē pre
liandi Secundo relinquūtur in
nobis bij defectus propter vir
tutum plantationem Nūq̄z emi
virtutes perficiūtur misi in cōflu
ctu viciorum. Dicit enim pbus
q̄ virt? tenet mediū viciorū Vñ
qui ennuch? fit a natura premū
nō meret de castitate nec ei sua
castitas ꝑ virtute reputat q̄ de
eius contrario non impugnatur
Tercio relinquūtur in nob bij de
fectus ad probationē vt i eis ex
periamur si vere diligim? deū an
non. quia si vere diligim? deum
vicijs viriliter repugnamus Si
vero eis facíliter cedimus signuz
habemus modice caritatis Dme
deutero. dr. Temptabat vos do
minus vt palam fiat vtrum dili
gatis eū an non VL Dos
aūt defect? insinuat bern. cum
dicit. Quō non humiliabitur hō
cū se perceperit oneratū peccatis
mole huius corpis aggrauatuz
terremis intricatū curis. carnaliū
desideriorum infectū fece. cecuz
curuum infirmū impliatuz mul
tis erroribus. expositū mille pe
riculis mille timoribo trepiduz.
mille difficultatibo anxiū. mille
suspicioibus obnoxiū. mille ne
cessitatibus erumpnosū. pe liuū
ad vicia mualidū ad vtutes.
Tercio cōsideratiua nostra habet
itueri bona que acepim? vt per
illoꝝ cōsiderationē pudorē de con
sideratiōe defectuū acptū tēpet
dolorē Multa āt acepimus de
manu domini. scz bona tempora

lia naturalia ſpiritualia · ex quo
rum cumulo infinitam ſupernoſ
dei caritatem cognoſcim? que in
aliꝭ ſermonibus ſunt latuis de
clarata ·

¶ Expedito
itaq; negocio cōſideratiue domū
cordis noſtri mundantis et pre
parantis quod ē primū negociū
noſtre ſalutis · nūc accedat ſecū
da pediſſequa anime noſtre eſti
matiua videlicet et ſuum officiū
paragat expediat et operetur ·
Decliuo ergo accedat eſtimati
ua ponderans et eſtimans exteri
ora vt in lumine veritatis eis cog
nitis facilius ſe excutiat ab eiſdem
Dicat ergo in cordibus noſtris
de hꝭ exterioribꝰ · Quid ſibiꝫ
lunt iſta que cernimus aut quev
tilitas eſt in eis · aut quid habi
ta conferunt aut non habita q̄d
nocebūnt ¶ Que ſi diligenter di
ſcutiūtur triplex cauſa occurrit
propter quaz ſunt creata · ſcz pp
ter noſtrum obſequium exercīti
um et indiciū que tria in ipſoruz
proſecutione plenius cognoſce
mus ·

¶ Prima ergo cauſa pp
ter quam omnia exteriora ſūt cre
ata noſtrū eſt obſequiū · vt viz
nobis ad regnū celorū obſequā
tur · Nā celum eſt creatū ad eter
naliter in ipſo quieſcendum · an
geli ad miniſtrandū · inferiores
creature ad ſiſtentandū Nā de
pmo dicit̄ matꝫ · xxv · Venite
benedicti pris mei pcipite regnū
qd̄ vob paratū ē De · ij · ad hēb ·
.v. Nōne oēs ſunt āminiſtratorij
ſpūs i miſterū miſſi ꝓpter eos q̄
hereditatē capiūt ſalutis ¶ De ē
ão Ds Oia ſubiecīſti ſb pedibꝰ
eius · De oibus ſimul iunctis dr
pma corim · ij · Oia veſtra ſunt ſi
ue paul? ſiue cephas ſiue mūd?
ſiue vita ſiue mors ſiue preſentia
ſiue futura oia veſtra ſunt vos āt
xpi xps autē dei De hꝭ hērī ·
Ad hec omnia curſus ſuos diri
gunt vt humanis vtilitatibꝰ aut
oblectamentis occurrant vel cer
te defectibus ſuccurrant Hoc ce
lum terra mare ⁊ aera implere nō
ceſſāt Vñ ſicut hec communia be
neficia nemo eſt q̄ r̄ ſpuere poſſit
ita beneficium diligere nemo eſt
qui non debet ¶ Secundā cau
ſa propter quam exteriora ſunt
creata eſt noſtrum exercitiuz ·
vt ſiue ſint pulchra ſiue iocunda
ſiue dulcia ſiue qualitercūnq; de
mulcentia eis tamē non vtamur
niſi ad ſolam neceſſitatem omni
a ſuperflua reſecantes · Si ergo
in hꝭ voluerimus vtiliter exerce
ri dulcia ⁊ delectabilia caueam?
dura ⁊ aſpera aggrediamur me
diocriter ſe habentia per intētio
nem ad deum inflectam? · ⁊ ſic
omnia noſtris exercitijs deſerui
unt ad ſalutez ¶ Tercio
eſtiatiua nā conſiderās oia crea
ta ſētiet et inuenīet q̄ omnia ſūt
indicia melioris · Pulchra enim
ſi delectent ipa ſunt prenūcia et
indicia infinite pulchritudinis

apud deū Sic de dulcibus sic de quibuslibet delectabilibus argumentari licet · nā omnia clamāt ipse fecit nos et nō ipsi nos Nec dubiū quin meliora sibi seruauerit q̄z sperserit in fetidū istū mūdum · De hijs dicit aug⁹ · Delectabilia sua deus sparsit in hūc mundum singulis sensibus aliqua quibus moueam̄ · vt si vmbra delectabiliū suorum tātum delect̄ discam⁹ q̄ in infinitū amplius delectat eorū veritas ap̄d deū · et sic prouocati festinem⁹ declinare vmbrā vt veniam⁹ ad fruitionem veritatis Dicq; vt apt bernar · prudens estiator rebus vtit̄ pro speculo a quocūq; se couertit familiarē habet āmonitionem per vmbrā rememorās veritatem Talis est em̄ optim⁹ vsus reruz

¶ Postq̄z autem estiatiua de suis negocijs expediuit quod superest agēduz cōmittit tercie pedisseque aie rationali⁹ cōtemplatiue viz vt et illā agat in ordine suovices suas · Tercio ergo accedat tercia potētia contemplatiua superiorū cōtemplās ea que supra sunt quantum fuerit adiuta diuinitus · Debet autem in celo tria mirabilia cōtemplari que habita et possessa videntur maxime delectare · scz amicitiaz ciuium supernoruz · voluptatem eternoruz · gaudium beatorum · Hec em̄z tria amicitia voluptas⁹ et gāudium in hac vita vmbra liter possessa maxime delectant · Tāta autē amicitia sancti in celo conglutinātur vt in xp̄o tanq̄z membra vniti vnusquisq; quemlibet tantum amat quātum seipsū · De qua dicit bern̄ · Amabis⁹ omnes in celo sicut temetipsū et amaberis ab ommbus sicut singuli semetipsos Putas habundās⁹ eris in dilectione quādo hec tibi fuerit in possessione ¶ Et tamen transi et contemplare ipsum per quem tibi hec bona prouenūt · et perāpies quia plus ille q̄z tu temetipsū a q̄z omnes alij incomparabiliter amabit te et tu superteipsū et omnes alios ineffabili quadam suauitate amabis illuz

¶ Secūdo contemplāda ē voluptas que nullis vbis nullis similitudinibus poterit explicari · De qua p̄s Inebriabūtur ab vbertate domus tue et torrente voluptatis tue potabis eos Q⁹ exponens bern̄ · dicit · In illa futura vita ineffabilis delectatio bonos inebriabit et dulcedine sua totos eos⁹ inestimabili exundantia satiabit · Quod dixi totos · oculi aures os manus pedes gutt̄ cor iecur pulmo ossa medulle inmo etiā exta ipsa et cuncta singulatim singula membra eorū mirabili delectationis et dulcedinis sensu cōplebūtur · vt vere totus homo torrente voluptatis bibetur et ab vbertate eius inebrietur · Qui ergo hec bona fuerit

adeptus non intelligo ad quod finus vlteri? porrigatur affect?

Tercio contemplādū est gaudium qđ in celo sum? buturi. De quo dicit Ysa. li. Gaudium a letícia inuenietur in ea gratiarū actio et vox laudis. Et in fra Gaudiū et letícia tenebunt a fugiēt dolor a gemitus. De hoc gaudio dicit Her. Reuera vitere nō possū quō mestiabile gaudiū circūquaq non habeat quē tot cōmoda beate felicitatis fine fine circundant. Tunc igitur et tu isto gaudio perfrueris. qz nihil vnde gaudere non debeas habebis. Itaq si haberes aliquez quem vt teipsuz penitus amares et de cuius bono sicut de tuo gauderes. illumq nō minore q̄zte felicitate prediuz per omnia videres nonne in gaudio eius gaudium duplicatum haberes? Si vero duos vel tres vel plures hinc tibi pares conspicuos cerneres. nunquid pro eorum numero nō in te multiplicaretur gaudij tui magnitudo? Potest ne igitur illius gaudij modus a quoq̄z homine penetrari cuz vltra mille milia et decies cētena milia innumerabiles sint. et omnes beatitudie eadem perfruātur. nec vllus sit qui non tantum de bono alterius gaudet quantum de suo? Que ō nia adhuc minus habent respectu eius quē supra se vidēt. quē cum videant se amantem supra q̄z ipsi seipsos ideo in gloria ei? mira et ineffabili exultatione gaudebunt. Et hec gaudium ō nia predicta gaudia antecedit. Gaudium vero erit intus et extra sursum atq̄ deorsuz in circuitu et vbiq̄ Ad que gaudia nos perducat dominus noster ihesus cristus a.ē

Eodem die. Sermo primus de euangelio De dupliciregno dei scilicet interiori et superiori et primo de interiori

Sermo. xcvi.

PRimum querite regnuz dei et iusticiam eius et hec omnia adicientur vobis Mathei. vi. Dicit augustin? Bonorum que a domino deo hominibus largiuntur alia sunt spiritualia alia sunt eternalia alia temporalia. Eternalia sunt que cū domino et in domino in regno celorum eternaliter possidentur. spiritualia autem sunt virtutes et gratie per quas bona anime in huius peregrinatiois exilio promouentur Temporalia vero sūt que necessitatibus corpoz invictu et vestitu debēt Et hec tria in proposito themate tangūtur Primo enim tanguntur eternalia tanq̄z optima. Secundo spiritualia tanq̄z minora Tercio temporalia tanq̄z mima Prim ibi. p mū q̄rite regnū dei Secm ibi. a

iustiaã eius Tercio ibi et hec õ
nia adiãetur vob. ¶ In q
b9 vbis ho cinuit q; hec ápsa tpa
liá sunt tã vilia coraz deo q; non
tanqz dona largiũtur a dño sed
veris bonis et dis tanqz addita
mentũ adiáunt. Qđ autem sint
vilia coram deo in hoc cognosci
m9 quia mimá9 frequenti9 largi
untur. Qui em̃ ad hereditatẽ ce
lestẽ venire non cupiũt nec deuz
eternaliter possidẽ sed cõtenti sũt
hijs saránut talibo hec mobilia
tanqz cõcubinarũ filijs tribuu n
tur. Dui9 ergo verbi occasiõe q̃
tuor per ordinẽ sũt dicenda Pri
mo em̃ dicet quõ regnũ dei diui
datur siue distinguatur Secdo
quõ et qualiẽ q̃ratur Terão vbi
inueniatur Quarto qđ in regni9
habeatur ¶ De prio er
go sciendũ q; duo sũt regna dei
Primũ est interi9 qđ est aia san
cta quaz de9 inhabitare digna
tur. Secũdũ regnu est superi9
vbi sanctorũ et angelorum man
sio ẽ parata De prio regno sit p̃
mus sermo de secundo secundus
De9 itaq; pater noster fidelissi
m9 ꝓpositus trib9 generib9 bono
rũ hortatur nos vt bonũ optimũ
pre ceteris bonis primum i. prin
cipaliter inq̃ramus dicẽs. Prim
q̃rite regnũ dei. Ac si dicat Que
rite diligẽter meritorijs operib9
deuotis exercitijs virtutibus q̃
tijs vt fiãt aie vestre regnum dei
Aia em̃ rationalis cũ ex virtuosis
operib9 deuotis exercitijs deus
illect9 dignatur ipsaz misericor
diter inhabitare fit regnũ dei
E ¶ Tante em̃ reuerẽtie ẽ de
us vt vbicũq; mansionẽ habue
rit ibi esse oporteat regnũ dei Et
quia deus sua gracia pro delicijs
acápit esse cũ hoibus ipso testã
te prouer. viij. cum diát deliciæ
mee sũt esse cum filijs hoim. ideo
nos hortat in p̃dictis verbis vt
quod in nobis est faciam9 et ipe
per inhabitantẽ gtiaz faát aias
nostras suum regnũ Vñ diát her
nar. Sicut in regno beatitudis
deus presentẽ se electis suis exhi
bebit ad glorificationẽ ita etiã se
bebit ad glorificationẽ ẽ vt a q̃
in eisdẽ exhibebit in via peregri
nationis ad iustificationẽ ẽ vt a q̃
glorificãdi sunt per spẽaz ab ip
so prius iustificent per fidez Dic
ecã. v De9 occupat delicijs cor
eius Cui9 eius ? Pro certo illius
qui per gratiaz dei adiutus iápit
in anima sua modo actitaẽ ex
erátare que agũtur in celis Que
autem et qualia sint illa ostẽdit
berñ. Vacare deo. laudare deũ.
frui deo Quod cũ in nobis cõple
tum fuerit ẽit fine dubio anima
nostra per dei presentiã regnum
dei Nam de hoc regno diát luce.
xvij. Regnum dei intra vos est
Itẽ ecã. ix. De carcere catbenis
q; egreditur quis ad regnum et
alius tu regnum natus inopia cõ
sumet Ac si dicat. Magni quãto
q; peccatores de carcere catbeis

pecatorum ingrediuntur ꝛ hoc regnum quod itra nos est sequū tur. et alius natus in regnū .i. in nocentes ab hoc regno per teporē et negligentiam longe fiunt a re gno Quod luce. xv. in duobus filijs euidenter innuitur quorū v ni qui substantiam suaz malevi uendo cuz meretricibus expende rat pater conuiuium instaurauit occidens ei vitulum sagimatuz. quod tamen nunq̄z alteri filio sū o exhibuit qui ab eius imperio non recessit. Ad hoc regnum in nobis construendum religiosi ho mines specialiter sunt vocati qui si negligentes inuēti fuerint trā sit dominus ad gentes .i. secula res dans eis tales gratias que lō ge sunt ab hominibus religiosis Quod pulchre est figuratū ma thei. xxij. Simile factum est re gnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias et nolebant venire Glo sa. Vt gustarent huius regni de licias. Et ideo sequitur. Nupci e quidem parate sunt sed qui in uitati erant non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum ꝛ q̄s cunq; inueneritis vocate ad nup cias. Et implete sunt nuptie di cumbentium Glosa. Non enim est deus acceptor personarum ꝫ in omni gente in oi statu qui iuo cāt illum h? regni delicias conse quuntur. De hoc igitur regno quod intra nos est primo prose quentes tria dicamus. Primo de modo q̄rendi. Secundo de lo cis inueniendi. Terćo de gratia fruendi. Primo ergo sci endum q̄ hoc regnum quadru pliciter queritur. scilicet per ve ram conuersionem. voluntatis i clinationem. tocius cordis exhi bitionem. et horum trium conti nuationem. Primo ergo ad ef ficacem inquisitionem necessaria est conuersio. Qui enim aliquā rem querē intendit necesse est vt ad eam querendam totaliter se conuertat. Conuertens autem se ad illam necesse est vt ab om nibus que non sunt illud penit? et ex tota intentione animi se a uertat. Plena igitur conuer sio est cum omnes sensus interio res et exteriores pariter et affe ctiones a mundo et ab hijs que mundi sunt abstrabuntur et ad hoc regnum querendum omnia conuertuntur. De hac inquisiti one dicatur Ysaie vicesimo capi tulo. Si queritis querite conuer timini et venite ad q̄rendum. Quem modum querendi innu it nobis sapiens. Ecclesiastici. tercio septimo capitulo dicen? Reuertē ad dominum et auerte re ab iniustitia tua et nimis odi to execrationem et cognosce iu stitias et iudicia eius. Danc p fectam conuersionem transfigu rauit in se paul? apostolus ꝑter

nos vt et nos ita faciamus phi. iij. dicens. Vnum autem que retro sunt obliuiscens ad ea que sūt priora me extendo Quod exponens beatus bernardus ad fratres de monte dei dicit. In verbis apostoli manifeste declaratur q perfecta eoruz que retro sunt obluno ⁊ perfecta in anteriora extensio ipsa est hois iusti in hac vita perfectio.

Secundꝰ modus querendi regnū dei consistit in plena voluntatis inclinatiōe dantes ōnem voluntatē ad omnia quibꝰ regnum dei debet et potest queri De hoc dicit paralip. xv. In tota voluntate sua quesierūt dominum et inuenerūt Plena autem et perfecta voluntas in tribus cōsistit scilicet in coione. affectione. operatione. Cōmunione vt sit cōmunis. sum deo volēs ōmia que deus vult et nolens omnia q deus non vult. Affectione vt voluntas non soluz procedat ex iudicio rationis. sed ex affectu intime deuotionis. vt secundū bernar. voluntas iam plus sit q̄z voluntas. vt sit amor. Operatione vt quod voluntas desiderat quātum possimus opere expleatur. Talis volūtas semper querit q̄a cum poterit operatur cū vero nō poterit voluntas pro facto reputatur De hac volūtate dicit gregori. Ante dei oculos nunq̄z est vacua manus a munere si arca cordis repleta sit bona voluntate

Tercius modus querendi regnū dei consistit in totius cordis exhibitiōe. vt videlicet ad querendū regnū dei totum cor nostrū sine scissione sine claudicatione exhibeam?. Qꝰ facere mouemur. i. paralippo. ij. Drebete corda vestra et aias vestras vt queratis dñm Ad quod faciendum astruit nosꝰ forma cordis. In naturis eñ rerum legit q cor hominis superius est latuz et apertum inferi? vero clausuz et strictum signficans nobis q ad superiora querenda debet esse latum in affectiombo et aptum sed ad terrena cōtēpnenda debet esse strictum et clausū Toto erg o corde regnuz dei querim? si cum ommibo cordis affectioibo illud queram? De q̄bus affectibus dicit bern. Totū cor nostrū consistit in quatuor affectioibz et de eis acāpiendū puto quod dicitur vt toto corde ad dñm cōuertamur. Conuertat itaq̄ amor tuus vt ommino michil diligas nisi deū. conuertat etiam timor tuus. quia peruersus est omis qui timet aliquid preter deū Dic et gaudium tuū et tristicia aūt fiet si secūdum deū solū dole eque cōuertantur ad ipsū Doc as aut leteris De hoc modo querendi dicitur Deute. nij Cum q fieris dñm deum tuum inuenies cum si tamen quesieris euz toto

corde et in tota tribulatione ani
me tue. ¶ Quartus modus q̄
rendi regnum dei consistit ī pre
dictorum trium continuacione
vt queramus omnium et iterum
queramus · et a querendo nunq̄z
aīm remittam? De hoc dicatur se
cūdo para · xxij · ℣rebete corda
vestra ⁊ aias vr̄as vt q̄ratis dñm
sēp Et ps̄ Querite faciē ei? sēper
Hec aūt continuatio querēdi p
quę agitur per intentionem ·
Sēper enī q̄rim? si oia que agi
m? ad querendū regnum dei cō
ūtam? Dic lu · ix Nemo mittens
manū ad aratrum et respiciens
retro aptus est regno dei · Ac si
dicat Quicūq; respiciendo retro
ab intentione querendi animum
remiserit non consequitur istud
regnum. ¶ Secundo di
cendum est de locis inueniendi ·
Sunt autez q̄tuor loca in quibo
deus regnum istud posuit in qui
bus si efficaciter queritur sine du
bio inuenit · scz i profunda hu
militate tenui paupertate perse
cutiōis anxietate in virtutū san
ctitate · ℣rimo ergo querens re
gnum dei inuenit illud ī profun
da būilitate nā de? illud humili
tati habēdū dedit Dic enī dicit
luce · xij · Nolite timere pusillus
grex placuit enī deo patri vobis
dare regnū Glo · pusillus .i. būi
lis Hinc est q̄ de? volēs nos ad
hui? regni gustū p̄ducē obmis
sis oibo aliis virtutibo ⁊ exerciti
is dixit Mat · xi · Discite a me
qz mitis sū et būilis corde · Hinc
gloriabat beata virgo sentiens
in se hoc regnū constructū ī quo
ois pleitudo diuinitatis habitat
corporaliter cum diceret Quia re
spexit būilitatē ancille sue Ac si
diat · Nullis meis meritis ꝫ sola
būilitate quā respexit de? ī corde
meo hāc gratiaz sum cōsecuta ·
Qui ergo regnū inuenire volue
rit būilitate se vestiat in cogita
tiōe locutiōe habitu ⁊ operatiōe
et inuenīet hoc regnū certo. ¶ Secūdo regnū
celorū in tenui pauptate ē a dño
collocatū de q̄ mat · v · dicit De
ati pauperes spū qm̄ ipsoruz est
regnū cælorū · Deus enim edifica
tor et dator hui? regni nunq̄z
visus est nec inuentus nisi paup
Hec aūt pauptas tribo debet ap
pendiciis decorari sciz volūtatis
cōuenientia rerū carentia vsus ab
stinentia · ℣rimo dico hec pau
pertas debet habere voluntatis cō
uenientiā vt sit voluntaria nō co
acta · Non enim vt apt bernar ·
paupertas est virtus sed amor
paupertatis · Quidarco ad hoc di
scernendum addit dñs · Beati
paupes spū .i. spiritualiwolūtate
Secūdo hec pauptas consistit
in rerū carētia vt actu nichil pen
tus possideatur De quo gl'atus
est petrus dicens Ecce nos relin
quimus omnia · Terāo hec pauper
tas consistit in vsus abstinētia

vt cum pauperes sumus victuz et vestitū paupertē habeam? sola necessitate contenti.

Tertio regnū celorum muemitur in persecutiois anxietate que pter deum et eius iusticiā sustinet. De quo dns mat. v. Beati qui persecutionē patiunt propter iusticiā quoniam ipsorū est regnū celorū. Nec aūt psecutio triphi ter sustinet. Alij em in rebus alij in corporibo. alij in spiritu patiūtur. Persecutio in rebo est qua sine causa tpalia nobis auferunt. In psona. quādo infirmitatib? vel cuislibet doloribo corpa cōterūtur. In spiritu cū de fidei falsitate vel de blasphemia vel damnatione vel etiā desperatiōe spirituales homines grauit impugnātur.

Quarto regnū celorum est collocatū in virtutū sanctitate. Vnde i. corin. nij. Non in sermone est regnū celorū sed in virtute. In quib? autē sic virtutibz idē roma. xnij. euidenaus ostendit dicēs. Non ē regnū dei esca et potus sed iusticiaa pax et gaudium in scō spiritu. Et subiungit. Qui em in hoc seruit xpō placet deo et probatus est hoibus. Primo de iusticiaa dicit in ps. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo aut qs? requiescet. Qui ingredit sine macula et operat iusticiam. De pace dicit mat. v. Beati pacifici quoniā filij dei vocabuntur. Q̄ si filij dei et heredes. De gaudio ioh. xvi. Iterū videbo vos et gaudebit cor vestrū et gaudiuz vestrū nemo tollet a vobis. Per gaudium autem spirituale i hac vita habitū eternū gaudium promeremur.

Tetio dicē dum ē de regni fruitiōe quam et si nulla lingua possit exprimere aliquid quasi a remotis possum? depingere. De huius fruitiois delicijs que in hoc regno interiori influūt et cōcurrunt sex breuiter sunt tangenda. Ibi em sentitur dei presentia oim gratiarū affluentia omniū malorum absentia et hoc ex pte dei. Ex pte vero anime alia tria sequēt scz cognitio lumiosa dilectio glorioſa fruitio delicioſa. Primo ergo in hoc regno fruemur dei presentia quem presētem adoramus et gustam? Naz et hoc ipse promittit leui. xxvi. vbi dicit. Donaz tabernaculū meuz in medio vestri et nō abiciet vos aīa mea et ambulabo inter vos et ero de? vester vos q̄ eritis populus meus. Q̄ salomō leges dixit. ij. paralip. vi. Ergo ne credibile ē vt habitet deus cū hominibus super terram? Et hoc est qd promisit mathei. xxviij. Ecce ego vobiscuz sum abscq; a consūmatioīs seculi. Secundo hec delicie cōstant ex ōnium gratiarū affluentia. De quo dicit deutero. viij. Rerum omnium habundantia perfrueris. Item ibidez mundationem maris

quasi lac fugent · Et iterū · Ipe
venit plenus benedictionibo Vñ
ber · Ex cōtuitu sit oim bonoruz
expaui multitudinē magnitudi
nis eius · De terćo viz absentia
ommū malorū figurate legimus
machabe · vij · vbi dićt · Timor
incussit eos hostibus ex pītia dei
De hac gā figuratuz legim? i
regū · nij · vbi dićt · Timūerunt
philisthim dicētes Venit de? i ca
stra · Et ingemuerūt dicētes · ve
nobis · De hijs tribus simul iun
ctis dićt ber · Ex mutatione cor
dis intellexi pītiā dei ecce pmū
et ex ituitu sit oim horum expa
ui multitudinē magnitudis ei?
ecce secūduz · et ex fuga vićtorū
carnaliū a compressione affectu
um aduerti potentiā eius · ecce t
ciū D Ex hijs ergo tribus
ex pte dei in regno aie confluēti
bo sequūtur alie tres delićie ad i
effabile gaudium aim afficien
tes quarum prime consistunt in
cognitiōe lūiosa · Licet em aliás
per fidei veritatem deū cognosci
mus hoc tamē fit iuolute a ī emig
mate · Dic aūt per qualemcūq;
experientiā a grārum influentiā
in deū ipsum deum cognoscim?
et ideo hec cognitio dr luminosa
Secūde delićie cōsistūt i dilecti
one gloriosa · Aia em vidēs se in
diligendo tam supra modum vi
ćtam inćpit saltem in hoc momē
to mandatum dilectionis exsol
uere Diliges deum ex toto corde
tota anima tota virtute et iō ei?
dilectio dićtur gloriosa Terće
delićie consistunt in fruitione de
lićiosa · Gustat em in hac grā bo
na dī que alio nomine dićm?
spirituales consolationes quas
describit bernar · sic dicens Con
solatio est suauissima delectatio
hoīs · gust? sapiētie licet exigu
us · quibus interiz benignus dñs
afflictam refrigerat aimā Gu
stus autez michil aliud est nisi ir
ritamentuz desiderij et incentiuū
amoris Recipit itaq; aima tria
genera delićiarum que in hac vi
sione confluūt · Nam ex deo pa
tre qui amor est inebriat anima
ex affectuosissima caritate · sed
deo filio qui sapiētia est illustra
tur aima illuiosissia veritate · ex
deo spiritu qui bonitas et dulce
do est pungitur anima dulcissia
bonitate Et ex hijs tribo conflu
entibus aia a se alienat et in sta
tum diuinum pro illo tēpore pei
tus transmutatur · Ad quem sta
tum nos perducat dominus ihe
sus crist? ·

De eod Sermo secūd? D De secūdo regno dei scz superiori Sermo · xcvij ·

PRimum querite regnuz
dei Machabe · vi · Expe
dito vno sermone de re
gno interiori ad religiosos pro
prie pertinente accedendum est

ad secundum sermonē de regno superiori omnes electos generaliter respiciente. Et secundū hoc verbum ꝓpositum in tria diuidi tur Primo enim hortamur ad regnū qđ supra nos est principaliter inquirendum Secūdo innuit quibo sit hoc exercitijs faciendū Tercio ꝓmittit efficaciter querē tib? hoc regnum temporalia adiciēda. Primum ibi Querite regnū dei Secundū ibi. et iusticiam eius Tercium ibi. et hec omnia adiicientur vobis Quia ergo regni inquisitio nichil aliud est nisi iustitie opacio testāte Dō. cum quereret a dño dicēs. Dne qs habitabit i tabernaculo tuo aut qs requiescet in mōte sancto tuo accepit diuinū responsum. Qui ingreditur sine macula et operatur iustitiaz. Ideo de hac iustitia per quaz regnum celorum est querendum pariter et inueniendum tria dicamus. Primo de iustitie descriptione. Secundo de iustitie remuneratione. Tercio de iustitie progressione siue operatione

A primo ergo incipientes hic est sciendum q iustitia hominibus naturaliter ē insita continens hec duo precepta nature. Quod tibi non vis fieri alteri ne feceris Et illud mtt. Sicut volueritis vt vobis faciāt homines ita et vos facite illis. De hac iustitia dicit aug? Justitia ē cordi hois naturaliter insita Hē iustitie datur alia descriptio magistralis Justitia ē virt? gnalis cōprehendens totius? animi rectitudinem q consistit in debita ordinatiōe hois ad deū ad se ad pximum In quātum em ordinat hominem ad se cōtinet in se vtutes theologicas Quia enim deum vnum cognoscimus iustuz ē vt in ipsuz credamus ecce fides Quia vero ipsū fidelez credimus iustū est vt in ipsū sperem? ecce spes Et quia multa bona ab ipso accipim? iustū est vt ipsū super oia diligamus ecce caritas Et q a ipsum peccatis nostris offendimus iustuz est vt ipsū timeam? ecce timor. Et quia ex eis dē peccatis viles facti sumus iustū est vt humilitatem habeamus ecce humilitas. Hic possemus de ommibo virtutibo rōnari Ipsa em iustitia ōnes virtutes que hominem ad deū ordinant plene in se continet et perfecte Secūdo nō solū illas cōtinet sed et virtutes ordinantes hominem ad seipsuz Cognoscentes emz nos a vicijs impugnari iustum est vt eis dez per fortitudinem resistamus ecce fortitudo. Et quia nature nostre voluptas inidiatur iustum est vt per temperantiam vtrum q moderemur ecce temperantia Hic caritas abstimentia et munditia ordinantes hominem in se ipso omnes iustitie subalternāt

Tercio iustícia continz virtutes hominem ad pximuz ordinātes sicut est amor proximi equitas fidelitas a misericordia i paupe res largitas et alie plures.

Q Secundo videndū est de iustície remuneratiōe vt viso fru ctu et vtilitate iustície ipsam iu stíciaz studiosius operemur ffa cientibus autem et operantibo iu stíciam tria optima dantur q̄bz maiora nō habet deus .scz presē tis vite sanctificatio inferni eua sio celestis regni possessio De p̄ mo mathe. v. Beati qui esuriūt et sitiunt iustíciam Ei aūt beati ergo et sanctificati Item ps̄. Ju stícia a iudiciū preparatio sedis tue Cui cum deus insidet per sui presentiam animā sāctificat De secundo prouer. x. Justícia libe rat a morte. Q̄ de morte eterna oportet intelligi eo q̄ nulla iusti cia a morte naturali liberat De t cio pro. xiij. Justícia eleuat mē tem Glosa scz in regnum Et ps̄ vt supra Dñe quis habitabit a c̄ Et respondet ei Qui ingredit si ne macula et operatur iustícia. Item mathei. v. Nisi habunda uerit iustícia vestra plus q̄z scri barum et pharisеoruz non intra bitis in regnuz celoz. Ergo per oppositū per abūdantem iustící am regnū possidet Ergo ppter hoc tres maximos fructus hortamur crebrius in scriptura vt iustíciaz opem Deu. xxxij. Habeas iu

stíciā coram deo semp Item ecc̄. nij Vsq; ad mortē certa p iustícia Visis ergo fructibus quos p iu stíciā consequem̄ nunc instādū est quō et qualiter iustíciaz ope remur R Tercio ergo iux ta diuisionē supra positam dicen dum est de iustície operatiōe Ve rū cum dicat bernar. q̄ iustícia ē virtus reddens vnicuiq; qd̄ suū est tūc eam veraciter opamur si fideliter partientes attribuim? v nicuiq; quod suū est. ideo pone mus septē q̄bus singulis que sūt attribuam? scz pcās peitentiā. vicijs resistētiaz. meritis diligē tiam. flagellis patientiaz. hībo beniuolentiā. mundo displicenti am. deo reuerentiaz. Q Primo autē peccatis reddamus pemtētiā quā faciliter soluerem? si dampna que ex pcō incurri mus videremus. Nocēt em̄ pcā deo singulis sanctis bom? homi bus et malis .et pcō sequēs om ni creature. Primo nocent deo Patris enim impediunt comple tionem siue etiam promissionē. filij passionem. spiritus sācti ad optionem. angelorum restaura tionem. sanctorū consummatio nem. bonoz promotionē. malo rum conuersionē. dampnatorū ampliorē faciāt peccatum concre mationē. in purgatorio exisien ciuz impedit liberationē. omniū creaturaz renouationem. sup omnia autem et p̄ ōmibus ōniuz

bonorum facientis peccatuz facit priuationem · Peccans enī sibi aufert bonores diuitias atq; vitam · Et idcirco ex hijs que dicta sunt necessario consequēs est vt sicut modo peccatū ommibus nocet et omne bonum q̄ztum in se est impedit · ita in die iudicij a peccatore omnia que sunt expectant vlcionem Dinc sapi · xvi Creatura tibi factori deseruiens exardescit in tormentum aduersus iniustos Item ibidez · v · Accipiet armaturam zelus illius et armabit creaturā ad vltionezim micorū Vñ de peccatore iuste dr geñ · xvi · Manꝰ ei? otra ōnes et manus oīm contra eum · Quia sicut manus peccatorū peccando ē contra deum a oēm creaturam in hac vita · sic in iudicio manꝰ dei et omnium que sunt vlciscendo sunt contra eum · vt dicere possit peccator illud hiere · xv Oēs maledicunt michi Decū do reddamus vicijs resistentiā · misi enim per penitentiam iā mūdati vicijs nos impugnantibus viriliter resistamus subito i nos reuertent et erit nouissimꝰ error peior priore · Nam de hijs vicijs dicitur Numeri · xxxiij · Locutus est dominus ad moysen Precipe filijs israbel et dices Quādo transieritis iordanez nitrantes terram chanaan disperdite cūctos habitatores regionis illius · Et sequitur · Ego enim dedi vobis eam in possessionē quam diuidetis vobis sorte · Et sequitur · Si autem nolueritis interficere habitatores terre qui remāserint erūt vobis quasi claui in oculis et lancee in lateribus et aduersabunt vobis in terra habitationis vestre Qui sunt qui remanent ? Vicia vticq; que post peccata dimissa iterum nos impugnāt · Dinc io fue · xxiij · Si volueritis harum gentium que inter vos habitant erroribus adherere · et cuz eis misceri connubia · atq; amicitias? copulare iam nunc scitote q? dominus vester nō eas deleat · sed vobis erunt in foueam et in laqueū ac in offendiculum ex latere vestro et fudes in oculis vestris donec vos auferat et disperdat · Quotiens ergo impugnauerint nos viriliter resistamus dicentes illud Cantico · i · Laui pedes meos quomodo iteruz coinquinabo ? Exui tunicam meam quomodo iterum reinduar ea ? Et illud ecclesiastici triceſimo tercio capitulo · Qui baptisatur a mortuo et iterum tangit mortuum · quid prodest lauatio eius ? Est autem ipsis vicijs tripliciter resistendum · videlicet occasionem subtrahendo · mente non consentiendo · nec opere perpetrando · De primo Prouerbiorum quarto · Auerte pedem tuū a malo · pedem affectionem vcās · De secundo thob · iij Vide ne aliqñ

pecato cõsentiaꝫ De terão prouer·xxvi Sicut canis qui reuertitur ad vomitum sic imprudẽs q̃ iterat stulticiam suã· VII Terão reddam? bonis operibꝰ diligentiaz vt viz omnia quecũ qꝫ de genere bonꝰ facim? cum fiũma diligentia atqꝫ conamie facíamus Ad hanc diligentiã fideliter exercẽdaz tria fiũt necessaria Debem? enim in omnibꝰ operibus bonis exercendiꝫ toto corpe et omnibꝰ eius mẽbris vacare· attentionẽ alligare · a per itentionem ea in deum ordinare · De pmo dicit ecã·xxx· Congrega et contine cor tuũ in sanctitate· Ite ibidem·li· Congregate vꝫ in domum disciplineQuia vt dicitur prouer·xviij· Frater q̃ adiuuatur a fratre quasi firma ciuitas De secũdo dicit iosue·xxiij Custodiatis attente a ope compleatis De terão dicit prie corĩ·x· Omnia in gloriã dei facãte VIII Quarto reddam? flagellꝫ pacientiã sufferentes patienter a humiliter quicquid nobiꝫ aduersitatis aduenerit vel euenerit ꝓpter deum · Sunt autem flagella dñi patienter sufferenda ꝓpter tria bona que ex eiꝫ consequim̃· Primo vt per flagelli amaritudiñ̃ pecati dulcedo expiet Secundo vt homo ex cognita infirmitate humiliet · Terão vt cuz mala nostra cuz tãta difficultate vincim? peccatũ solliciti? cauamus · De primo dicit iob·xx· Fames eius in vtero illius vertetur in fel aspidum · Ac si dicat · Quantũ de pane exultationiꝫ in sumimus tantum nobis de felle tribulationis propinat · Et hoc est quod dicit apoca·xviij· In poculo quo miscuit vobis misce te illi duplum et quãtum in deliciis sunt tãtum date illi tormẽtũ et luctum · De secũdo dr·ij·corin·xiij· Ne magnitudo reuelationum extollat me · datus est michi stimulus carnis mee q̃ me colaphiset · Rõ exponens grego· dicit · Dum tribulationibꝰ exercemur diuina dispensatiõe agit ne mens vndiqꝫ virtutibꝰ splendens extollatur sed tanqꝫ male operans coram deo humiliet De terão iobãis · v · cui dazsanáto dixit dñs Vide ne deteriꝰ aliqd tibi contingat Vnde reiterantibꝰ peccata grauiora suppliçia dñs minatur ezechi·viij·cum dicit · Ecce isti applicãt ramum ad nares suas · Ergo et ego faciam in furore · Non parcet oculus meꝰ nec miserebor · Et cum clamauerit ad aures meas non exaudiaz eos · Das treꝫ causas simul pomit bernar · dicẽs Dauid sunt qui in tribulatione positi sciant q̃z pia sit dispensacio dei · Ad hoc enim tribulationes immittit deus quatenus in eis nunc expietur dum cruciamur quod deliquimuꝰ quã to delectabamur · Ecce prima

cauſa Et idárco flagellamur vt noſtre infirmitatis memores · dum ſemper cogimur reminiſci qnod ſumus non extollamur ſi modo meliores ſumus · Ecce ſecunda cauſa · Et quia mala noſtra cum tanta difficultate vincámus tribulatio immittitur vt peccare amplius timeamus · Ecce tercáũ · Et addit Cũm igitur tot vtilitates ex temptatione ꝓueniunt oportet nos quotiẽs tẽptamur diuinam diſpenſationez obedienter ſuſcipere et patienter temptationiꝫ moleſtiam ſuſtinere · Nemo ergo contẽpnat diſciplinam dei· quia ſi peccator eſt neceſſaria eſt illi vt corrigatur· ſi penitens eſt neceſſaria eſt vt peccatum purgetur · ſi inſtus ẽ neceſſaria eſt illi · vt erudiatur· Qui emz non eſt temptatus q̃d ſcitꝫ ſi ſanctus eſt neceſſaria eſt illi vt premiũ eiꝫ augeatur· Nõ emim puum prennium cõſequeſ bõ tẽptationibus reſiſtẽs

V Quinto reddamus proximis benuolentiam · vt in medio nationis praue et peruerſe ſine querela conuerſemur· ſtudentes ſolliate vt omnium infirmitates importunitates et coruz quorumlibet aduerſitates patiẽter portemus vt a nullo portem̃ De hac benuolentia gloriatur iob· xxx· dicens Frater fui draconum et ſocius ſtruciones· De hc hortamur ad romanos duodecimo · Quantum in vobis eſt cum omnibus hominibus pacem habentes · Item prima petri· ij· vbi dicitur· Conuerſationem vre ſtram inter gentes habẽtes bonã vt in eo ꝙ detractant de vobis tanq̃z de malefactoribus ex bonis operibus vos conſiderantes glorificent deum· Et ſubiungit Subiecti ergo eſtote omni humane creature propter deum · Studeamus ergo amari et amare et portare infirmitates tam morum q̃z corporum proximorum· Dec autem benuolentia ad proximum habenda triplici exercáti o adimpletur · ſi proximis nulla mala irrogamus · irrogata equamiter toleram? · bona pro malis rependamus

X Sexto reddamus mundo diſplicentiam vt eum q omnia que eius ſunt propter deum contempnámus · quia vt ait dominus mathei · vi · Nemo poteſt duobus dominis ſeruire· aut enim vnum odio habebit et alterum diliget· aut vnuz ſuſtinebit et alium contempnet Quia vt ait Jacobus quarto capitulo· Qui vult amicuꝫ eſſe huius mundi inimicus dei conſtituitur Dec autem mundi diſplicentia vel contemptus tribus exercátijs acq̃ritur · ſi i hijꝫ que contra deum ſunt michil timeamus · michil diligamus · in operepꝫ mũdũ michil penitus faciam? De-

dicatur matt. x. Nolite timere eos qui occidunt corp? animaz autem non possunt occidere. Sz pocius timete eū q̄ potest corpus et animam mittere in gehennam De secūdo .i. iohā .ij. Nolite diligere mundū neq; ea que in mūdo sunt. quoniā si q̄s diligit mūdum non est caritas prīs in eo. De tertio ad thio .ij. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus.

Septimo reddamus deo reuerētiam Est autē duplex reuerētia vna in deo quam nulla creatura etiam angelica vel quecūq; celestis attigere poterit nec cognoscē nec de ea dicē q̄cq̄z dignū Quāto enim propius contemplando ad illam accedit tanto sublimius auolat. ascēdit. iuxta illud ps. Accedat homo ad cor altuz et exaltabit deus Et ideo hanc intactam relinquimus ei cum reuerentia cordis et corporis inclinantes Secunda reuerentia est que per gratiam adiuuantē. hominem conantem in cordib? fidelium excitatur que nō est aliud nisi ammiratio maiestatis Danc aūt reuerentiam dupliciter exercemus interius scilicet per mētis deuotionem et exterius per operationez.

Est autem triplex affectus qui ad hanc reuerentiam in nobis cōstruendam conflat scilicet timoris. amoris. et cognitio diuī honoris. Solus enim timor non reueretur deum sed tremit et latitat. Nec solus amor reuerētiaz habet. sed vt ait beatus bernardus. amor reuerētiaz nescit claudit oculos maiestati. Cognitio vero sine predictis duobus affectibo est tumida. superba Qui a vt ait apostolus scia inflat. Timor ergo agit meticulose amor impetuose cognitio curiose cum singula sunt. sed hec tria tēperata simul et permixta in corde hominis reuerentiam dei faciunt. Et quia hec deuotio ociosa esse non poterit. ideo ex eisdem tribo affectibus triplex surgit operis effectus. Nam ex timore in omni loco. tempore propter dei presentiam erubescimus peccare. ex amore autem bona incipimus operari. ex cognitione autem dei sublimitatem incipimus ammirari Peccatorum ergo cessatio. bonorum operatio. dei ammiratio sunt effectus qui ex prioribus affectibus generantur De bijs enim dicit boecius Magna nob indicta ē necessitas probitatis cum ante oculos agimus iudicis cuncta cernentis. Si ergo ex timore dei peccare erubescim? ex amore bona facere contendim?. et in cognitione eius quantum possumus in ammirationez exurgimus deo reuerentiam quaz possumus exhibemus. Illa autem maxima ē reuerētia cū cōtēplādo

ad deum accedimus accendendo e
ius sublima ammiramur ⁊ in am
mirando deficimus . et in deficien
do nos vilem puluerem reputa
mus .

Dominica . xvi . Sermo de epi
stola . De quatuor dimensionī
bus scilicet longitudine latitudi
ne ⁊c et quid per eas intelligat
Sermo . xcviij .

OBsecrouos ne deficiatis
in tribulationibus meis
pro vobis que est glori
a vestra Huius rei gratia flecto
genua mea ad patrem dominī no
stri ihesu cristi ex quo ōmis pa
ternitas in celo ⁊ in terra no mina
tur vt det vobis secundum diui
tias glorie sue virtutem corrobo
rari per spiritum eius in interiori
homine habitare cristuz per fidē
in cordibus vestris . In caritate
radicati ⁊ fundati vt possitis com
prehendere cuz omnibus sanctis
que sit latitudo longitudo subli
mitas et profundum . Scire eti
am supereminentem scie caritā
tem cristi vt impleamini in omnē
plenitudinem dei Ei autem qui
potens est omnia facere superha
bundanter ꝙz petimus aut intel
ligimus secundum virtutez que
operatur in nobis . ipsi gloria in
ecclesia et in cristo ihesu in om
nes generationes seculi seculoꝝ
Ephe . iij . Verba apostoli tam
melliflue affectionis dulcedine
plena sunt vt si vnum iota sub
traxeris minus sapiant minus ꝙ
placeant Inebriatus enim diuio
amore et quodammodo sensibo
alienatus tante pietatis ac fide
litatis redundat visceribus vt
cuz pro se simpliciter oraret pro
nobis flectendo genua deum in
terpellaret Et non contentus ro
gare vt gratias per quas saluari
possem? nobis daret . sed vt gra
tias per quas ad apicem summe
perfectionis promouemur super
erogaret affectibus suis quos
arca nos habebat neq; ponens
terminum nec mensuraz Sciuit
enim apostolus afflatus spiritu
sancto deum tam infinite dilecti
onis arca nos habere affectum
vt promptius ac benuolentius
magnas ꝙz paruas gratias largi
atur In verbis igitur huius
epistole summatim perstrictis
tria possumus intelligere scilicet
apostoli affectuosaz fidelitatē .
nostram fructuosam vtilitatez .
dei glorioſam largitatem . Prim
ibi Obsecro vos Secundum ibi
Huius rei gratia Tercium ibi Ei
autem qui potens est omnia face
re ⁊c Primo dico notat apostō
li affectuosa fidelitas Cum enī
apostol? ꝓpter euāgelīū dei eēt
captiuatus cathenis et vinculis al
ligatus magis sollicitabatur p
fuorū tūrbatione ꝙz de ꝓpria casti
gatiōe . et ideo de cathenis scribit

Ephe· dicens· Obsecro vos ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis Quod aūt subiungit que est gloria vestra· tantū est ac si dicat· Quia videtis me in tribulationibus constantez i hoc crescit gloria vestra qz constantiores et firmiores eritis ad credēdum· In quibus verbis nos docet quendam ordinem caritatis Vnusquisq; enim fidelis debet magis sollicitari de magno malo proximorum q̄z de paruo proprio· sic apostolus magis sollicitabatur· ne illi a fide caderent q̄z q̄ a eum vincula constringerent Instruimur ergo in verbis apli vt de magno bono proximi pl? q̄z de ꝓpo quo letemur· Et hec breuiter tacta occasiōe primi mēbri sufficiant

D Secq̄ secunda pars in qua nostrā tangit fructuosam vtilitatē que ibi mēpit· Huius rei gratia flecto genua mea· Cuius verbi intenti o hec est· Flecto apt apostol? genua mea ad patrez dñi nostri ihesū cristi· obmissis mltis mediis· vt possitis comprehēdere cum ommibus sanctis que sit latitudo longitudo sublimitas et ꝓfūdū In q̄bus verbis q̄tuor virtutes ad vitā spūalem nobis necie describūtur· Per latitudinē caritatem· p lōgitudinē perseuerandi cōtinuitatē· eleuatā intentionez p sublimitatē· per ꝓfundū itelligim? hūilitatē Dime hijs ergo q tuor virtutibo· scz caritate pseuerātia· intētione eleuata· et humilitate nulla vita religiosa potest acq̄ri vel acquisita custodiri Et q̄ sic fūt necie vt sine illis nō sit vita iō ap? flectit genua ad deū patrem vt possim? ea cōprehendere Notabiliter dicit vt possitis cōprehendere nō scire vel cognoscē· q̄ scire vel cognoscere nō facit sāctū sed apprehēdere i· in affectu habere fācā sanctum Vñ ber· Di nouim? hec scz longitudinē latitudinez ac̄· non iō arbitremur nos apprehendisse· nō em̄ ea disputatio apprehendit hz scitas Sancti ergo apphendūt Queris quō Di scūs es oprehendistis nosti Di nō· esto et tuo experimento scies Dāctuz facit affectio sancta et ipsa geiā tior dñi sanct? ꝙ sanctus amor Dijs perfecte affecta aiaveluti q̄busdā duobo brachijs oprehēdit ā plectit strīgit tenet· Dic ergo iste quatuor dimēsiōes fūt apphendende per affectionem non per cognitionez

E Sciendum tamē q̄ hec quatuor dimēsiōes dupliciter cōsiderāt· vno mō prout fūt in deo licet impprie quia cū simplicissie sit nature nulla penitus mēsuratio cadit in deū Et de istis mensuris sermo ē dominica· vi· Vidit dñs duas naues· sermone· hei· Decūdo modo considerant dimensiones ist· prout sunt i corde nrō afficētes

et sanctificantes spm̃ nostrum a
sic quatuor in nobis virtutes ef
ficiũt ōmino necessarias ad salu
tem que sunt caritas pseuerantia
hũilitas et intentio surſũ eleuata
Si quecumq; istorum trium a
lijs defuerit cetere mihil pfũt Da
ergo per ordinem prosequẽtes
primo mãpiamus de latitudine
caritatis de qua sciendũ q; sunt
quedam mihil penitus diligen
da. Item sunt alia ad que pua
caritas est habenda. Tercio sũt
alia in dilectiõe ad nosipsos mẽ
suranda. Quarto est iterũ aliud
ad quod caritas exercẽda

F Primo dico sunt que
dam mihil penitus diligenda ꝙ
potius eis sunt cõtraria scilicet o
dium et indignatio exhibenda
vt sũt peccata et vicia. eo q; ma
la nobis ingerunt insimilta. De
quibus precipitur exodi. xxnij
Caue ne vnq; iungas amicitias
cum eis que tibi sunt in ruinam.
Item eccã. xvij Nimis odito ex
ecrationem Secundo sũt quedã
ad que pua dilectio est habẽda
sicut sũt omnia tẽporalia. que
non propter se sed inquãtum de
eis et cuzeis nostre necessitati cõ
sulitur solum debẽt diligi Tunc
enim maxime sunt vtilia cuz pp
ter deum relinquuntur vel ex eis
elemosine tribuuntur. Sunt au
tem modicum diligenda naz de
eis dicit boecius. tunc eñ solum
preciosa est pecunia cumvsu lar
giendi deseruit possidenti Et q;
frequentius magis obsunt q̃z p
sũt omnino pua ad ea dilectio
est habenda

Tercio sunt alia que in dilectio
ne ad nosipsos sunt mensurãda
sicut sunt omnes boies et maxie
domestiã fidei. quos per omnia
tenemur diligere vt nosipsos eq̃
liter partientes displicentia et cu
pita. vt viz que displicent eis
nolimus sicut nobis. et que nob
cupimus eis similiter cupiamus
Et hoc ẽ quod dicãtur mathei.
xxij. Dilige proximum tuuz si
cut teipsum Et romano. xv. V
nusquisq; placeat proximo suo
in bono Hoc autem adiendũz
q; sicut dicit qualitatem nõ quã
titatẽ. quod est dicere Non tan
tum in effectu nec in tanto affe
ctu oportet diligere proximos
vt nosipsos sed sic accipit ista e
q̃litas vt velim bonum et nolim
malũm proximo sicut michi In
hoc proximo exercẽdo est amor
noster vt grandescat dilatetur a
debitam latitudinem consequa
tur. vt caritatez promoueamus
ad latitudinem hic intentaz Si
enim proximuz michil diligam
michil sumus teste apostolo qui
dicit ad corin. xiij. Si linguis
hominum loquar et angelorum
et si habuero prophetiam et no
uero misteria omnia. si habue
ro omnẽ fidez ita vt montes trã
feram. et si distribuero in cibos

pauperum omnes facultates meas · et si tradidero corpus meum vt ardeam caritatem autem non habeam michil sum · Si vero temetipsum proximum meū diligam · vt solum diligētes me vel beneficientes velim diligere quam habeo caritatem Nā et hoc aput dñm matthe · v · Si solum diligitis eos qui vos diligunt quam mercedem habebitis ? Nam et hoc publicani faciunt et peccatores · immo et bruta animalia suis benefactoribus exhibent hunc amorē Si autem vim michi fecero et a me ipso talem affectum extorqueo · vt omnem hominē diligam iā grādis factus est amor meus et creuit ad meritum competenter Si vero amplius fecero et dilatauero et extendero amorem meum vsq; ad inimicos benefaciens hijs qui oderūt me · iam que in manibus est caritatis latitudinem apprehendi · Et hoc hortat dñs matthe · v · Diligite inimicos vestros benefacite hijs qui vos oderunt et orate pro persequētibus et calumpniantibus vos vt sitis filij patris vestri qui in celis est · Hoc enim facientes patrisam? id est ihesum cristum nostrum patrē imitamur qui toto corpore extensus in cruce pro crucifixoribus suis exorauit dicens · Pater ignosce illis quia nesciūt q̄d faciunt.

Et ex hoc est quod apertius ait bernar · Quantitas cuiuscumq; anime estimetur de mensura caritatis quam habet · Verbi gratia que multum hābet caritatis magna sit que parua parua sit que michil michil · Quod si quantulumcūq; operit habere vt saltem diligentes se diligat et salutauerit eos qui se resalutant iam non michil illam animam habere dixerim que ratione dati vel accepti retinet caritatem socialem · At si grandescat et proficiat ita vt transiens limitem angusti obnoxij amoris huius largo quodam gremio bone voluntatis adoēz seipsum curet extendere proximum · diligendo vnumquemq; tanq̄m seipsum nunquid recte illi dicetur quid amplius facis · quippeque seipsam tam amplam facit et tam ampluz gerit caritatis affect ūqui complectitur vniūsos ? Verū si adicias vsq; quaq; vim facere regno caritatis · et vsq; ad vltimos terminos occupare illō pius inualor preualeat dum nec inimicis claudenda viscera pietatis estimes · benefacere hijs qui oderunt te · vt cum hijs qui oderunt pacem habeas esse pacificus tunc prorsus celi latitudo anima tua facta est · Quod cum magnum sit et multum vale ideo apostolus flectit genua vt talem latitudinem caritatis que se ad diligēdos inimicos extendit apprehendere valeamus ·

De hac latitudine habenda hortatur nos dñs ysaie · lnij · dicens Dilata locū tentorij et tabernacula eulorū tuorum locū extende

Secūdo studeam⁹ apprehendere longitudinē per quā perseuerantiam acāpim⁹ · q⁹ quātumcūq; lata esset caritas si per lōgitudinem perseuerantie vsq; ad finē non duraret fieret nouissim⁹ error lōge deterior q̄ si latitudine caruisset · eritq; recidiuāti deterius q̄ si sanitas non fuisset Ad hoc ergo vt latitudo nostra profíciat necesse est vt ei subseruiat perseuerantie longitudo · Vbicūq; enim ante finem subsistimus ibi fructu vacui remanem⁹ · Necesse est ergo vt longitudinem latitudini connectamus · vt ipsa lōgitudo per latitudinē domino p̄sentetur · Dinc leuic · iij · precipitur Offerte de pacificorum hostia sacrificium domino adipem et caudam totā Per quam caudā perseuerantia designatur · Item ecc̄ · xi Mane semina semen tuū et vespere non cesset manus tua quia nescis quid magis oriatur hoc vel illud aut vtrumq; simul Item in eodem Quecūq; potest manus tua facere instanter operare · quia nec opus nec ratio nec scientia nec sapiētia erūt apud inferos quo tu properas Bonis em̄ perseuerantib⁹ corona datur sicut dicit dñs matthei · x Qui perseuerauerit vsq; in finem hic saluus erit · Vera autem longitudo perseuerantie vt grata ⁊ accepta permaneat apud deū in tribus consistit Debet em̄ perseuerātia in suis operibus vsq; i finē perseuerare · ⁊ eadē opera de die in diem augmentare · augmētata tā in affectibus q̄ in effectib⁹ nobilitare · Quod prefiguratū legim⁹ Exodi · xx · vbi dicitur Domit⁹ buccie paulatim crescebat in maius et prolixius tendebat Dinc quibusdam remissius agētibus dicit dñs apoca · ij · Scio opera tua et laborem et pacientiā sed habeo aduersū te aliquid q̄ caritatem tuam primam reliquisti Memor esto itaq; vnde excideris et prima opa fac Glosa · i · primū feruorem vsq; in finem cōtinua · vt veracīter dicere possim⁹ illud caleph iosue · xnij · Illius in me temporis fortitudo vsq; hodie perseuerat tam ad bellādum q̄ ad gradiendum · Qui ergo virtuose vt dictum est ⁊ constanter perseuerauerit vna quasi manu opera cōtinuet ⁊ alia manu teporem qui feruorem minuat nō admittat · Quod bene figuratum est dre quarto vbi dicitur · Vna manus faciebat op⁹ et alia tenebat gladiū Non enim vt dicitur prima ad thimothe · secūdo coronabitur nisi qui legittime certauerit · Item prima corinthiorū nono · Omnes quidem currunt sed vnus id est perseuerans ac

ãpit bꝛauium Ad hanc longi
tudinem monemur Ysai · quin
quagesimo quarto Longos fac
funiculos tuos ⁊ clauos tuos con
solida · Tertio studeamus
comprehendere profundum per
quod humilitatem diximus desi
gnari · que predictis virtutib⁹
necessario coniungitur quia nec
latitudo caritatis · nec longitu
do cõtinuitatis sine profundo hu
militatis quicq̃ valet · Dicit er
go beatus gregorius Qui virtu
tes alias sine humilitate congre
gat quasi puluerem m ventũ poꝛ
tat · Item bernardus dicit Om
nium virtutum quoddaz conser
uatorium et stabile fundamen
tum humilitas est · Nulla enim
virtus nullum bonuz nullum ex
ercitium sine hac virtute sufficit
ad salutem · quippe sine qua nec
saluari possumus domino dicen
te mathei decimo octauo vbi di
citur · Aduocans ihesus paruulũ
statuit eum in medio discipulo
rum et dixit · Nisi conuersi fueri
tis et efficiamini sic paruuli iste
non intrabitis in regnum celoruz
Vnde beatus bernard⁹ dicit Lau
dabilis virginitas sed magis ne
cessaria est humilitas · Illa emz
consulitur ista precipitur · Ad
illam inuitaris ad istaz cogeris
Potest enim quis sine virginita
te saluari sine humilitate vero nõ
Sola emz humilitas est que ex
altat · sola est que ad vitam du
cit.

Ad hanc ergo tribus exercitijs
peruenimus scilicet continua in
spectione proprie vilitatis · ali
ene sanctitatis · diuine seueritа
tis De primo dicit beatus augu
stinus · Ad humiliandum se m
chil potest homo efficacius inue
nire q̃z si continue consideret pro
priam vilitatem que est assidui
tas defluendi · impossibilitas
standi · facilitas cadendi · diffi
cultas resurgendi · De secundo
beatus gregorius sic dicit · Ma
gna que agimus quasi minima
reputamus cum fortiorum exẽ
pla pensamus · et tunc crescunt
apud deum per meritum cum a
pud nosmetipsos per humilita
tem veram decrescunt · Hanc
considerationez habebãt hij qui
numeri decimo terdo dixerunt ·
Vidimꝰ monstra quedam de ge
nere gigantheo quibus compara
rati quasi locuste videbamꝰ · De
terdo Ysa · lxnj · Omnes iusticia
e nostre quasi pannus mẽstrua
te · Quod vtiq̃ verum est si ad
diuinam seueritatem cõparant

Quarto studeamus
apprehẽdere sublimitatẽ ad quã
apprehendendam hortatur nos
dñs iob · xl · dicens Circunda ti
bi decorem in sublime erigere ⁊
esto glorioſus · Quia per talem
erectionem et sublimationez ho
mo coram deo valde efficitur glo
rioſus Hanc autem sublimitatẽ

id ẽst intentionẽ eleuatam tribo exercitꝰ cõsequemur sez operũ nostrorum erectiõe eleuata · vt videlicet omnia opera nostra nõ propter homines aut lucrum tẽporale faciamus · sed per puram intentionem in deuz omnia ordinentur Quod faciebat iob cũ dixit · xvi · Ad deum stillat oculꝰ meus · oculum intentionem vocans Qui bene stillare dicit cuz deum in operibus singulis intuetur · Secundo hanc sublimitatẽ consequemur si omnibus cogitationibꝰ pariter et affectionibꝰ per cõtinuam memoriam apud dominum conuersemur · De hac hortamur ad colocenses · Quẽ sursum sunt sapite nõ que super terram · Terciũ aũt perficimus si cum dño continue cõuersantes ei⁹ sublimitatẽ cõtemplamur · cõtemplando ãmiramur · ãmirando sanctificamur Ad qd hortat ysa i · li · Eleuaẽ eleuare cõsurge hierusalem Dis autez dicit eleuare qz nõ sufficiat semel hoc fecisse ẏ frequenti⁹ hoc agẽduz est si statum nostrũ cupim⁹ perficẽ De hac bernar · Pria · z maxima contemplatio est ãmiratio maiestatis · Et hec requirit cor purgatũ et a vicijs liberũ atq; exoneratũ peccatis⁹ vt facile ad superna leuetur · interdũq; per aliquas moras stupore et extasi suspensũ teneat ãmirantẽ Secũdo notãdum q; latitudinez caritatis teneamur proximo · profunduz humilitatis nobis · altitudinẽ sublimitatis deo · longitudinẽ otimuitatis omnibus tribus Ad que õnia nos perducat ihesus xps ac̃

Eodem die Sermo primus de euangelio De mortis criminalis progressione per similitudinẽ mortis corporalis Sermo · xxx ·

Ecce defunct⁹ efferebat filius vnicus matris sue luce · vij · Huius verbi occasione quatuor dicẽda sunt per ordinẽ · viz primo de mortis siue mortui diuisiõe · secundo de mortis hic intente descriptione · tercio de mortis progressiõe · qrto mortui ad peccatũ oparatiõe Primum resumẽtes dicamus q; ẽ quadruplex mors · sez naturalꝰ · criminalꝰ · spiritualis · z infernalis · De morte naturali dr · ij · regũ · xxij · Omnes morimur et q; aque dilabimur in terrã · Et ps · Quis est hõ qui viuit et nõ videbit mortẽ⁹ Cui consonat apl⁹ dicẽs Ommbo hominibus constitutum ẽ semel mori · De secũda morte sez criminali dicit genesi · Quacũq; die comederitis ex eo morte moriemi Item ezechi · xviij · Anima que peccauerit ipsa morietur Cui cõsonat iacob⁹ primo · Peccatum cuz consũmatum fuerit generat mortẽ De tercia morte scilicet spirituali dicit

apostolus Mortui enim estis et vita vestra abscondita est cum cristo i deo Et de seipso ad galatas secundo. Viuo ego iam non ego viuit vero in me cristus Ad quam hortamur colo. iij. Mortificate membra vestra que sunt super terram De quarta morte scilicet morte infernali dicit ps Sicut oues i iferno positi sūt mors depascet eos De qua et apoca. xxx. Timidis et incredulis execratis et homicidis fornicatoribus et veneficis ydolatris et omnibus mendacibus pars illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure quod est mors secunda Itez in eodez. xx. Beatus q̄ habet partem in rsurrectione prima quia in hys secundā mors non habet potestatez

In Priam aūt sez corporalē et quartā sez infernalē relinquētes de secūda et tercia sez crimiali et spūali in duobo sermonibo quod dominus dederit prosequamur. Et primo de mortis hic intente descriptione q̄ē secūda pars prime diuisioi Est itaq; mors nichil aliud nisi separatio delectabilium Que descriptio competit omni morti. Cum enim corpus et aīa simul delectabiliter cōmorentur. ideo istorū abmutuē separatio mors dicit naturalis Itē quia deus et anima delectabiliter cōmorant. ideo istorum separatio mors dr cōmunalis. Dicit aug? Sicut aīa ē vita corpis sic deus est vita aie. Quō em̄ corp? moritur si ab eo anima separat̄ sic anima mori dicitur. si deus qui est vita eius ab ea separetur. Item hō secularis et mundus delectabilit cōmorāt̄ tur. et istorū separatio mortem effiát spiritalē Ille em̄ hō feliciter mortuus dicit̄ in cui? corde mund? mortuus ē et extinctus. Item anima in regno celorū delectabiliter cōmorat̄ si excluditur et in inferno recludit̄ mors dicit̄ infernalis siue etiā eternalis

O Terćo iuxta diuisioēz primā dicendum est de mortis cōminat̄ progressiōe quā accipere possumus p similitudinem mortis corporalis. Corporaliter em̄ moriens primo incipit infirmari Secundo febricitari Terćo agonizare. Quarto mori Quinto involui siue velari Sexto exportari Septimo tumulari Sic p oēz modum contingit morientibo i peccatis

O Primo enim hō incipit infirmari De qua infirmitate sciendum quā diu primus homo subiect? deo p stitit in iustitia. san? fuit nec sēfit i seipso aliqd̄ reē ctiuū a deo. sed postq̄z per culpam corruit grauem lāguorem incidit. et qui ante culpā i omnibus membris habuit samitatē p? culpā incidit infirmitatem. Sicut enim homo i corpe mēbra habet distincta vt alid̄ sit oculi aliud caput alid̄

nares os pectus brachia · sic et corpus peccati habet membra sua licet indistincta · quia in spiritu in quo non est assignare locū Nam caput corporis est mens · dicente grego · Principale etenim nostrum mens est Et sicut capilli nunc albi nunc nigri fluunt de capite sic cogitationes nūc bone nunc male crescunt de capite id est de mente Similiter oculi designāt intellectum et affectum · nares discretionem · aures intelligentiam · Dec itaq; omnia mēbra corpis peccati ex casu primorū parentum ceperunt infirmari nec aliquod istorū stat in sua sanitate Quis enim caput suum .i. mentez i deo immobiliter stabiliuit · Quis oculos suos .i. intellectum et affectū in deo fine intermissione defixit · Et sic de reliqs De hac infirmitate totuz corp? occupāte cōqueritur ysai .i. Omne caput languidum et omne cor merens A planta pedis vsq; ad verticem nō est in eo sanitas Quā tamē infirmitatez vt ostenderet secundū plus et minus inesse secūdum q; addita sūt peccata actualia subiūgit Vuln? et liuor et plaga tumēs nō est circūligata nec curata medicamīe neq; fota oleo Dinc ali? clamat ārti regū · nij · Caput meū doleo Dinc iterum alius treno · ij · Oculi? meus depredatus ē animaz meam · Dinc de quibusdam cōqueritur dominus hiere · vi · dicēs · Cui loquar et quē contestabor vt audiat? Ecce imarcuāle sunt aures eorum et audire non possunt Ite Vētrem meum doleo · hieremie nij · Dic alioruz man? sanguine plene sūt et cor coruz vanum est et veloces pedes eorum ad effundendum sanguinē · Dinc sancti videntes humanuz genus in ommibus suis membris tam generaliter infirmari ex persona omnium nostrum clamauerūt in celuz interpellātes medicū · quoz vnus dixit Miserere mei de? quoniam infirm? sum et conturbata sunt omnia ossa mea · Item ali? Sana me dñe et sanabor · Dinc impatientes facti maledixerunt tali natiuitati eoz quorum vn? iob terēo dicit · Pereat dies in qua natus sum et nox in qua dictum est cōceptus est homo Itez hieremie · xx · Maledicta dies in qua natus sum · Quia more infirmantiū corporaliter oēs nos malaet nociua cupim? et fastidim? et respuim? sanatiua · Et licet originale peccatum a quo omnes iste infirmitates fluunt per sacramentū baptismatis sit sublatum reliquie tamē eius .i. infirmitates iste remanent propter quatuor causas · Primo vt ex hijs cōmonefacti cognoscamus nos semper habere deū necessariū rectorez Secunda causa est hec vt cum in hijs infirmitatib? defecerit hō

et subuenerit deus · deus vt dignum est ab homine diligat. Tercia causa est vt humilitas nutriatur. Quarta causa est vt videtes q̄ ex solo primo peccato tot mala euenerunt · peccata ab omib? diligentius caueatur · Humanū ergo genus egrotum est · Dec? autem medicus vicia vulnera · ḡtia medicina vasa gratiaruz sacramenta antidota septem dona spiretus ⁊ sanitates sunt virtutes · Et quia deus p̄misit nos sanare dicens Jeremie tercio Sanabo auersiones tuas Item Obducaz cicatricem tuam ⁊ sanabo te a vulneribus ideo pro hac sanctitate suppliciter est rogandus

Secundo autem oportet morientem febricitare · Nullus enim ex predicta infirmitate moriet̄ nisi eadem infirmitas amplius inualescat · Cum ergo homo infirmus se sentit ex vicijs grauit̄ impugnari in tantum vt totum corp? incendat̄ iam sentit quia creuit infirmitas ⁊ accensiones siue adustiones viciorum · q̄z diu tamen in bideꝫ perisistit nequaq̄z morituꝫ ꝫ necesse est vt si mori oporteat amplius procedatur

Tercio homo ad moriendum se disponēs incipit agonisare · Quod contingit cum importunitate temptationum mutare incipit ⁊ deliberare quid velit · quid faciat modo in parte volens? in parte nolens? Cuncq? sic ratio luctatur cum sensualitate vt ratio modo vincat modo vincatur · hec lucta tamen periculosa michil aliud est q̄z agonisare ⁊ ad mortem miserrime festinare ·

Quarto inualescente hac egritudine maledicta homo exiportunitate impugnantium vincatur dans manus hostibus vt cōsentiat in peccatum · Et sic iā exipso exalat spm̄ ⁊ statim mortuus est homo ille · Quia cum cōsēsum peccō tenerit deus qui est vita anime āuolat ⁊ animam mortuam reliquit · etiam si peccatum non est adhuc actualit̄ subsecutum · Dinc Leuitici secundo capitulo dicitur · Si quis de semine suo tenēit idolo moloch quod interp̄tat̄ peccatū morte moriat̄ Et notabiliter dicit de semine suo id est qui similiter consensum spiritus peccato tenerit iuxta sentiam omini morietur · Quod figuratuz leginus Judith duodemo · vbi dicit holofernis ad eunuchum suum · Vade ⁊ suade hebream illaz vt sponte consentiat habitare mecum · Per holofernem enim qui dissentio interpretatur diabolus signific̄at̄ qui eunuchū suum id est carnalem voluptatez nondū opere perpetratam ad hebream id est ad animam mittit · vt sponte consentiat habitaē cū eo · Contentus est enim diabol? vt anima cum eo cōsentiat habitare · Propter quod dicitur Thobie quarto capi · Caue ne vnquā

peccato cõsentias · Quia vt ait bernardꝰ · qui cõsenserit peccato manet eos horror i exitu dolor in transitu pudor in presẽtia glorie dei ℣ Quinto mortuus pannis inuoluitur ⁊ velatur · Sic qui iam victus peccato consenserit · vt opus ipsiꝰ perpetret adhuc inuoluit ea ⁊ velat occulta ipsa faciens · quia adhuc de perpetratis crimínibꝰ erubescit Sic occultabat adã pccm cum interrogatꝰ a dño dixit Mulier quã dediſti michi ſociam dedit michi de ligno et comedi · Similit eua occultauit cũ interrogata dixit Serpens decepit me Sic dauid occulte perpetratũ adulteriũ abscondere nitebat cum mitteret puria · vt veniens intraret domum ſuam ⁊ dormiens cũ vxore cõceptũ crederet esse ſuuꝫ · Cui dixit deꝰ · ij · Reg̃ · xij · Tu fecisti absc̃ondite ego vero faciam verbum istud in conſpectu omnis israhel et in conſpectu ſolis huius · Et hoc est quod dicatur naum · iij · Reuelabo pudenda tua Quod continget in extremo iudicio domino ſecreta cordium reuelante ℣ Sexto mortuꝰ pannis inuolutus exportatur · Sic pcõr occultis peccatis crebrius repetitis in penis pficit vt audacter peccare inũpiat in aperto · ⁊ de hoc michil penitus erubescit · ſed magis gloriatur i malicia · vt ſit de numero eorũm · de quibus inſi

ſtiamur prouerbiorum ſecundo vbi dr sic · Letantur cum male fecerint ⁊ exultant in rebus peſſimis · quorum vie peruerſe et ifames greſſus eorum · De quibus dicatur ieremie · iij · Frons mulieris meretricis facta est tibi noluisti erubescere · ℣ Septimo tumulatur cum longa conſuetudo et aperta malicia peccãdi transit in habituꝫ · in tantum vt etiam peccare deſiderent cum nulluꝫ habeant incentiuum ad illud · et cũ omnia impugnãtia conquieſcãt ſicut cõtingit in ſembꝰ pcõribꝰ affectꝰ volendi nunq̃ꝫ in talibꝰ requieſcit · De talibus dicit pſ · Prodijt q̃ſi ex adipe iniquitas eorum tranſierunt in affectũ cordis Quod improperat dominus querulose ezechielis dicẽmo ſexto cum dicit Non es facta quaſi meretrix faſtidioſa augens preciũ · ℔ q̃ſi mulier adultera que ſuper virum ſuum inducit alienos Et ſequitur · Omnibus meretricibus dant mercedem · tu autem dediſti mercedẽ cunctis amatoribus tuis · factumq̃ est in te extra conſuetudinem mulierum In eo enim q̃ dediſti mercedes ⁊ mercedes non accepiſti factuꝫ est in te contrarium · Sicut ergo corporaliter moriens has ſeptem alterationes tranſit donec peruenıat ad ſepulchrum · ſic peccator ſpiritualit moriẽs ſeptẽ augmẽtis i pẽis pficit donec de pma morte

veniat in extremã mortẽ que est
consuetudo peccandi in quaz qui
venerit difficillime conuertet

Hec tamen õia si di
ligenter perlustrata fuerint in tri
a mortuorũ genera colliguntur.
Primo enim aliquis moritur per
occultam sensus inclinationem.
Secundo progrediẽs moritur p
apertã operationẽ Tercio per cõ
tinuatam ⁊ intrepidam assuefac
tionem. ⁊ hi tres mortui prefigu
rati sunt per tres mortuos quos
dominus suscitauit scz puellam
adolescentem lazarum Nam per
puellam in domo mortuã et ad
huc corpore incorruptam anima
in domo conscie per solũ consẽsũ
mortua designatur. que videlicz
anima solo consensu sed non ope
est corrupta. Per adolescẽtez ãt
mortuũ et ante portã delatũ sig
nificatur pccõr qui est mortuus
opere. et apte vt pote delãtus ãte
portã ciuitatis .i. interioris conſci
entie. Per lazarꝝ ãt quatridua
nũ et fetentẽ peccator intelligit
qui p infamiaz et malã cõsuetudi
nẽ apud nos ad quos eius cõuer
satio venit iam fetet. De his t bo
mortuis est sciendum q tanto le
uius et facilius vnusquisq; resusci
tatur per gtiam. quanto leuius
mortuꝰ est per culpam Vnde do
minus suscitans puellam nõ a li
ud fecisse legitur nisi q itrauit do
mum et tenens manuz eius dix
it puelle. Surge et surrexit Cu
i facto hoc adiicit q; antequã eã
suscitauit erecit turbam Dignũ
quippe ẽ vt q̃ in occulto moritꝰ
in occulto resuscitet. Suscitãs
ãt adolescentem plura exhibuis
se legitur. Ibi enim primo vidit
matrem flentem. Secũdo miseri
cordia motus est ad eam Tercio
accessit ad loculũ Quarto dixit
adolescẽs tibi dico surge. signãs
per hoc q; difficilius cõuertitur q̃
aperte peccauerit q̃z occulte Cũ
vero resuscitaret lazarꝝ magna
grauiaq; legit fecisse. Ibi eñ le
gitur fremuisse. patrem orasse.
magñ voce clamasse. Lazare vẽm
foras Per hoc insinuãt q; qui pec
cata in consuetudinẽ duxerit dif
ficillime cõuertãtur nõ q; deo sit
difficile quicq̃z sed pcõrib⁹ dif
ficile est vt sequantur

Quarto dicẽdũ est de corpo
raliter ⁊ criminaliter mortui adi
uicem comparatione. Omnia eñ
que corporaliter mortuo eueniũt
contingunt etiam eternaliter mo
rienti. Propter quod etiam qui
libet peccator mortuus dicatur. e
o q; ei iam euenerit quicq̃d cor
poraliter contingit morieti. Prio
enim a corporaliter morienti ani
ma separatur. Secũdo amicorꝝ
turba ab eo alienatur ⁊ turbat
Tercio ommib⁹ diuitijs spoliat
Quarto ommib⁹ sensibus priuã
tur Quinto nichil penitus opat
Sexto ois eoz creatura ablõiat
Septimo a vermibus deuoratur

Primo dico ā corporalit mo riente anima seperatur · Sic de? qui vita est aie ab anima im pec catis moriente seperatur · Dinc psa · Imq̄tates vestre diuiserūt inter vos et deum · Item ozee · ix Sola mors me et te seperabit · Secundo a corporaliter moriēte amico ꝙ turba alienatur ⁊ turba tur · Sic omnes sci et angeli ab anima im pecatis moriēte alienā tur pariteret turbant? Vnde iob xix · Dereliquerunt me propin qui mei · et qui me nouerant obli ti sunt mei · Idem · Et fratres me os lōge feāt a me · et noti mei re cesserunt a me · Item treñ · prīo · Omnes amici eius spreuerunt eā ⁊ facti sūt ei inimicā Terāo mori ens corpore diuitijs denudatur · Sic moriens im pecatis omnes perdit diuitias meritorum · Vn de ezechī · xviij · Si auerterit se iustus a iustica sua et fecerit im quitatē ⁊c̄ · omnes iustice quas fecerat non recordabuntur · Itē treno ꝙ · Egressus est a filia spō omnis decor eius · Dinc iob con queritur · Ego quondam opulē tus repente interij · Quarto mori ens corpore ommibus sensibus p̄ uatur · sic qui moritur i pecatis insensibilis fit · Si enim sentiret bona que perdidit et mala que meruit sine mora vtiq; resiliret · De quo prouerbioruz vicesimo terāo · Traxerunt me ⁊ ego non sensi · verberauerūt me et ego nō dolui · Item ysaie quadragesimo quarto · Nescierunt neq; intelle xerunt corde suo · non recogitāt in mente sua · neq; cognoscunt · neq; sentiunt · Propter quod do minus super eos fleuit Luce terā monono vbi dicātur · Videns do minus ciuitatem fleuit super illā dicens Si cognouisses et tu sub audis flere? · Quinto moriēs cor poraliter de cetero nihil operatur Sic qui moritur in pecato quic quid de genere bonorū fecerit q̄n tum ad regnum celorum ac si nō fuerit reputatur · Vnde talibus imprecatur exodi terāmoquinto Fiant immobiles quasi lapis · Item ysaie quiquagesimonono Opera eorum mutilia et opus in iquitatis in manibus eorum · Sexto mortuū corporaliter om nis creatura abhominatur · Sic qui in pecatis moritur abhomina bilis est deo ⁊ ommibus sanctis suis · De quibus dicit psalmista Virum sanguinum et dolosū ab hominabitur dominus · Quem e nim dominus? abhominatur erit p consequens abhominabilis sanc tis suis Vnde prouerbiorum terā mosexto · Abhoiabiles deo sunt qui agunt impie · Septimo cor poraliter mortuus a vermibus de uoratur · Sic pecator a propri a conscientia roditur incessanter De quo puerb · xxiij · Blāde in gredient? ⁊ i nouissimo mordebit vt coluber Item abacuc secūdo ·

Nunquid non repente consurgẽt qui mordent te et suscitabũt lacerãtes te et euigilabunt insidiatores tui et eris in rapinã eis ℣ Qđ totuz veraciter dicãtur de remorsu consciẽtie. De quibus adhuc dicãtur puer. xxix. Siue iracat siue rideat non muenier requiem Quia sicut dicãtur sapie. xvij. Semper presumit seua turbata consciа Itez Job Somitus terroris semper in auribus eius ą cuz pax sit ille semper insidias suspicatur. Dominus ergo ihesus cristus dignetur nos ab hac morte preseruare. vel si mortui sumus ab ea resuscitaẽ Qui viuit ą reg nat ąẽ.

De eodem sermo secundus De morte spirituali.

Sermo. C.

Beati mortui qui in domino moriũt Apoca. xiij. Expedito vno sermone de morte criminali dicendum est nunc de secunda morte sicũ supra promisimus scilz spirituali. Cui sermoi alienũ thema accõmodatum? qđ ĩ hoc euãgelio ñ ẽ scptũ vt eũdẽ sermonẽ thema congruẽtius inchoaret. In quo verbo duo notantur. Primo enim spiritualiter morientes commendantur Secũdo emendati specificantur Primũ ibi Beati mortui Secũdum ibi Qui in domino moriũt. Et vere sunt beati qui in domino id est propter dominum spiritualiter moriuntur propter tria. ꝑmo quia ipsorum vita nunquaz stat ad plenum meritum misi spiritualiter moriãtur. Secundo q̃ a nunq̃z secure moriũt corporaliter misi prius moriantur spiritualiter. Tercio quia mortuo cristo nũquam plene recompensantur misi pro eo etiam moriantur De primo dicãtur prima corin. xv. Insipiens tu quod seminas non viuificatur scilicet ad plenam segetem misi prius moriatur Item Job. xij. Nisi granum frumenti cadens in terram ąẽ. De secundo potest acãpi illud numeri viceſimo quarto Moriatur anima mea a morte iustorum. Dicebat emz q̃ non caute moriebatur corporaliter nisi prius moreretur spiritualiter. De tercio dicãtur secunda thimothei secundo. Si commorimur ą conuiuemus Ideo propter has causas maximas beati sunt q̃ in domino moriuntur. Sicut igitur a sanitate corporali ad mortẽ corporalem multis modis peruenitur. sic ad mortem spiritualem tanquam quibusdam passibus itur. V Sunt ergo media quibus ad naturalem mortem festinatur. Primo enim inuadit hominem quidam horror ą distẽperatio. Secundo valide infirmitatis continuatio. Tercio appetitus ąbi extinctio. Quarto viriũ destitutio Quinto sẽsuũ ebetatio

sexto morientis abhominabilis dispositio · septimo spūs libera a uolatio · octauo mortui tumulatio · Hec omnia euemiunt in dño spūaliter morienti · Primo ergo inuadit hominem quedā horripilatio siue distemperatio qđ contingit cum primo reuocamur ad nosipsos ⁊ audimus · Preuaricatores redite ad cor · Idq; tā efficaciter dicitur vt vox reducat nos ⁊ arguens statuat nos ante faciem nostram · per quam expergefacti in celuz clamabimus illđ iheremie · Ve michi super contritione mea pessima plaga mea · Quod pulchre figuratum legi? prio machab · iij · vbi dicitur · Vt viderunt sanctificationem desertam · altare pphanatum · domos đstructas · portas exustas ⁊ virgulta in atrijs nata sicut in saltu sciderunt vestimenta sua ⁊ impositerūt cinerem super capita sua · Et corruerunt in terram et planxerunt planctu magno et clamauerunt in celum · Item iob quarto · In horrore visionis nocturne pauor tenuit me et tremor Omnia ossa mea perterrita sunt et inhorruerunt pili carnis mee · Bernardus · Quantum puta? abhorret et consternatur anim? seipsum vere intuens ⁊c · Quis ferre potest si vestez suam immūdam inuenat · aut quis non statim cum indignacōne proiciat? Quis carnem suam subito lepro saim inuemens equo posset esse animo? Multomagis seipsam immundam inuemens quam non possit abicere anima consternata mente · In primo ergo aspectu inuemt anima per corporis sui membra mortez intrasse · ⁊ ecce morte concūtitur ⁊ fit amaritudo eius amarissima · in tantuz vt de hoc membro transeat ad secūdum · ⁊ horrore intolerabili incipit grauiter infirmari · Que infirmitas non est aliud nisi dolor vehemens ⁊ contritio de commissis · Quod contingit cum mente tractat qđ deum creatorem ac redemptorem fidelissimum benefactorem a quo ipsa creata est · ⁊ cui ius vnigenito filio redempta est pro tam vilissimo peccato offendit · Vnde tam grauiter incipit laguere ⁊ infirmari dolore grauissimo · quia pudor ⁊ dolor · timor et amor in contrito corde coeuntia consternunt animam dolorevehementi · ⁊ fit dolor super dolorem vt vere dicere habeat illud iheremie · Cor meum in me merens · In quo dolore clamat ad dominum illud psalmiste · Infirmata est in paupertate virtus mea · Nam vt beatus bernardus loquitur dicens · Magna paupertas est penuria meritoruz sed maior si etiam affuerit cumulus malorum · De hac tamen infirmitate si saltez acuta fuerit id est plena et perfecta et vsq; ad debitum

tempus determinata homo pemtens siue infirmus sepe crisiz facit ⁊ ab hac infirmitate timore dolorose ⁊ querulose pententie cõualescit Quod contingit cum deus misericordia mot⁹ infundit remissionem peccatorum · dicens ei illud Ysaie Ego deleui vt nubem iniquitates tuas ⁊ quasi nebulã peccata tua · Et illud hester Noli timere ego sum frater tuus Vñ nisi post hanc sanitatez homo iterum recidiuet ⁊ iterum infirmari nullaten⁹ morietur · Qui autẽ debet mori spiritualiter necesse est vt iterum infirmet Recidiuet ergo fideliter · Quod tunc agit cũ anima primã gratiam confiterans ⁊ sentiens se remissionẽ peccõrum consecutã et de tantis malis tam misericorditer liberaz ex omni corde ⁊ affectu incipit estuare ⁊ pre nimio desiderio infirmari rogãs deum vt donet ei de cetero ad omnẽ suam viuere voluntatem · pro hac grã plus iã infirmans ⁊ estuãs q̃z prius fecerat in pñia peccatorum · vt veraciter dicere possit illud cãti · v · Nũciate dilecto quia amore langueo · Vnde bern · Quis dabit michi nõ solum infirmari sed ⁊ penit⁹ destitui ⁊ deficere a meipso · Et subiungit Optanda plane infirmitas que crisi virtute cõpensat Jn hac ergo infirmitate transit ad tercium quod multũ ad mortem promouet spiritualem

Tercium ergo membrum est cibi ⁊ potus extinctio Verum tamen quia cibi ⁊ potus sumptio est carnalis quedaz consolatio · ideo p huius appetitus distitutionez cõuenienter signific⁹ omnium cõsolationum mortalium abdicationem Psal · Renuit consolari anima mea Quod exponens bernait Renuit anima tua ab alijs cõsolari si vis in dei memoria delectari Justũ quippe est vt quos p̃sentia non delectãt presto sit eis memoria futurorũ · ⁊ qui de rerũ affluentia consolari despiciũt recordatio illos delectet eternitatis

¶ Cum autem cibi ⁊ potus nõ sumuntur sequitur de necessitate viriũ destitutio · quod non est aliud nisi profundissima humilitas qua homo omnia sua obsequia deo tribuit nichil sibi seruãs · Nec hoc verbo ⁊ ore soluz verum etiã intimo cordis affectu ⁊ iudicio non ficto totum quicquid bonum habet deo attribuit ⁊ non sibi · Dinc deu · Ne dixeris in corde tuo · Fortitudo mea ⁊ robur manus mee prestiterunt mihi omnia hec sed recorderis domini dei tui q̃ ipse tibi vires prebuit Item in eodẽ Psalmo q̃ nõ ꝓpter iustitiãs tuas dominus dederit tibi terram hanc in possessionem · Nec est paruuz hanc virtutem habere Dicit enim beatus bernardus Reuera fidelis es famul⁹ si de multa gratia domini ⁊ si non exeunte ex te tamen

transeunte per te mil tuis manibo adherere contingat. Magna em̃ et rara virtus est mg̃na licet operantem magnū te nescias. et manifestam omnibus tuam te solū latere sanctitatez. mirabilem aliis apparere et contemptibilem reputare. hoc ego ipsis virtutibus quantumlibet magnis mirabili? iudico. Quanto ergo vires ꝓprias deuotus homo alienat a se tanto accumulatioribus beneficijs et gratijs abundabit. Cum ita q̄ in hijs homo fuerit diuáus exercitatus vlterius ꝓmouetur. et spirituali morti iterum vicinius approp̄inquat. Quito ergo in quo modo progreditur est sensuum elongatio. ita videlicet vt nullum vsum sensibilium rerum habeat sed omnia contemnit a vilipendit. nec timoē nec amore affligatur circa illa. In quo affectu sponsa stabat in cāticis cum dicebat. Ego dormio a cor meum vigilat. Et ps̄. Os habēt et non loquentur. oculos habēt et non videbunt. Vnde legitur i vitaspatrum. q̄ quidam dixit abbati macario Quomodo sciam an mortuus sum an non? Respondit abbas. Vade ad sepulchra mortuorum et conuicijs et vituperijs ipsos mortuos vituperare non cesses. Quod cum fecisset iuuenis reuersus dixit. Nihil responderunt. Rursum precepit ei. Perge cras et multis precomijs et laudibus extolle eos. Qui mandata implēs reuersus dixit Nichil respōderūt. Et dixit sene. Sic et tu fili si vere mundo mortuus es nec laudib? inflaris nec vituperijs ad impatientiam prouocaris. Dinc gregorius. Vilescunt in seculo cuncta que placebant. nihil est quōd extra conditorem libeat a quē prius delectabant animum fuit postmodum vehementer onerosa. Hijs beatus bernardus dicit. Sic vituperantes vt laudātes. adulantes vt detrahentes attēdit. immo nec audit quia mortuus est. quia mortuo etiam si desit sepultura non sentit. Sexto alienatus a sensibus disponitur ād moriendum vt vidētibus fit abhominabilis et horrori Per qd̄ significatur q̄ mundo mortui q̄ castigationes a afflictiones in tantum affecerunt vt despicabiles et contemptibiles habeantur Vnde iob duodecimo. Lampas contempta apud cogitationes diuitum parata est vsq̄ tempus statutum subaudi? sustinere. videns tales sanctos lampades eo q̄ diuinum in se contineāt lumē Quorum vna fuit illa in cāticis cum dicit. Nolite me considerare q̄ fusca sim quia decoloravit me sol id est christus. Dinc paul? apostolus de se et electis dicit p̄ma corinthiorum quarto. Vsq̄ in hanc horam esurimus a sitim?

ꝯ nudi sumus · maledicámur et benedicámus · patimur ꝯ sustinemus · blasphemamur ꝯ obsecra? tanq̃ purgamenta huius mũdi sumus omnium peripsima vsq̃ ad hanc diem · De hac tamen pauli abhominatione dicit beat? bernardus · Quod deforme est pauli speciosius est omi ornatu extrinseco · omni cultu regio · nõ comparabitur ei quantalibet pulchritudo carnis · Nonne idem ipse est qui rapitur in paradisum · qui vnum et alteruz perambulãs vsq̃ ad terciũm sua puritate penetrat celum? O pulcerrima anima quam et si in infirmo habitãtem corpusculo pulchritudo celestis admittere non despexit · angelica puritas non reppulit · diuina claritas non reiecit Merito ergo omnis cura sanctorum spreto ornatu cultuq̃ superfluo exteriorís hominis qui corrumpit? · omi se diligentia prebet et occupat · excolendo et decorando illi interiori qui ad imaginem dei est ꝯ renouatur de die m diem · Certe nim sunt deo non posse esse quid q̃z acceptius imagine sua si propria fuerit restituta decori · Nec mirũ si hec deformitas exterioris hominis inuenitur in sanctis cuz et ipsa in illo christo ihesu domino nostro qui speciosus forma pre filijs hominum fuit et quẽ angeli videre desiderant sit inuenta De quo dicit ysaias in quinqua

gesimoquarto suo capitulo · Vidimus eum non habentem speciem neq̃ decorem · et non fuit in eo aspectus · Et subiungit · Reputauimus eum qu asi leprosuz et percussum a deo et humiliatũ De quo etiaz beatus bernardus loquitur sic dicens · Beatus qui te in hijs deformitatibus inter homines conuersantem diligenter obseruans seipsuz prebet pro viribus imitatorem tui · Nam de tali deformitate peruenitur ad diuinitatis pulchritudinem ꝯ decorem · Septimo spiritus liber egreditur · per qd̃ significatur exercitium contẽplationis · in quo anima omni terreno affectu exuta tanq̃ pluma leuissima que nullo terreno amore depressa leuissimo flatu sursuz euolat · et omnia creata virtute contemplationis excedit · De q̃ excessu dicit beatus bernardus · Caro et sanguis vas luteum q̃n do huiusmodi experitur affectũ vt diuino inebriatus amore animus oblitus sui totus pergat in deum · et factus sibi tanq̃ vas perditum adhereat deo · vnus q̃ cum eo spiritus fiat · Beatum dixerim et sanctum cui tale aliquid in hac mortali vita raro interdum vel semel et hoc ipsuz raptim idq̃ vnius vix momenti spacio experiri donatum est · Te enim perdere quodammodo tanq̃ non sis · et omnino nõ sentire

teipsum a teipso exmanari · atq; pene annullari celestis est cōuersationis nō humane affectionis Et si quidem de mortalibus quispiam ad illud interdū raptim admittitur subito inuidet secnlum nequā sollicitat carnis necessitas quodq; hijs violentū est frater na reuocat caritas Deu redire in se reādere in sua compellit ānise rabiliter exclamare Domine vi patior respōde pro me · Dec est illa beata mors quam in cantiās dormitionez wcamus · vbi dicit Adiuro wos ac̄ · Vsq; · ne suscitetis neq; euigilare faciatis dilectam donec ipsa velit · banc mortem sompnū wcam⁹ · A

Octauo mortuus iste feliciter sepelitur · Dec āt sepultura nichil aliud est nisi i do continua requies · tranquilla pax ab omnibus exterioꝝ impugnatiōib⁹ et pturis Nam si aliquid turbatiōis talibus accesserit illud non sentiunt propter gratias quibus interius sunt repleti Juxta illud prouer · xij · Non contristabit iustū quicquid ei acādderit · a bec reqes in deo est anime sepultura a abscōsio quedā · iuxta illud p⁹ Abscondes eos in abscondito faciei tue a conturbatione hominū De boc sepulchro dicit Job · v · Ingredieris in habundantia sepulchrū · Quod vtiq; de isto sepulchro dictuz est · nā in alio sepulchro in nuditate a solo fuda rio homies reponunt Ide quarto Quasi effodientes thesaurū gaudēt q; vehementer dum inuenerit sepulchrū Ac si dicat Sicut auri fossores fodiūt pro auro sic bomi a deuoti laborando fodiūt pro bac morte · Et sicut necesse est vt terra eiciatur antequaz thesaurus inueniatur · sic omne terrenū necesse est vt eiciat a ex cordibo hauriatur antequā boc sepulcrū inueniatur · De boc sepulcro qd est deus dicit de? Ysa · Et erit sepulchrū eius gloriosum i · plenū gloria Naz de gloria huius sepulchri homo sic sepultus vadit ad supremam gloriam supernorum Quia sicut dicit ecā · xviij · Cū consummauerit homo boc sepulchrū tunc incipit primū cum deo viuere in eternū Aug? Totius bomi affluentia in boc mūdo merito per mille ānos deberet despici vt saltem vnius bore mométo faciēs dei i celo posset conspici · Ad quā gloriam nos perducat ibesus christus ac̄ ·

In die eodem sermo teráus

Si mortui sum? cum christo credimus quia simul viuem? etiā cuz christo · Ro · vi · Que re dnica · vij · post pentb

In dnica · xvij · sermo de epla de tribus que si perfiam? digne coram deo ambulamus

Sermo centesimus primus · D

OBsecro vos ego vinctꝰ in domino · vt digne ambuletis vocatione qua vocati estis. Eph. iij. Dicit augustinus Gloria sanctorum et merces eorum qua in eternū possidēt deum tam magna est q̄ non potest mensurari · tam multa q̄ nō potest numerari · tam copiosa q̄ non potest estimari · tam preciosa q̄ non potest recompēsari · tā longa q̄ non potest terminari · Fide non capitur · spe non attingitur · Caritate non apprehenditur · desideria et vota transcēdit · acquiri potest · estimari non potest · Et quia ad tam supra modum inestimabilem incomprehēsibilem et ineffabilem gloriā nos viles vermiculi tā miserico; diter vocamr dignū esset et omi digno dignissimum · vt cum omni sollicitudie · cū omi pmptitudie · cū omni conamie et diligentia ad eande gl'am digne ābularemus · et ambulando festinaremus Et ideo apl's hortatur nos in verbo ꝓposito vt ad eandē gl'am perapiendā et peruemendam digne ābulemus dicens · Obsecro vos ⁊c. In quibus verbis tria possumus intelligere · scz fidelez apl'i exhortationem · exhortationis specificationez · specificationis regulationē · Primū ibi · Obsecro vos · secundū ibi · vt digne · tertium ibi · vocatiōe qua vocati estis

Dicit ergo obsecro vos ego vinctꝰ in dño · in q̄ inestiabil' apl'i sinceritas et sinceritatis fidelitas intelligitur · qui magis sollicitus fuit pro salute subditorum q̄z de ꝓpria pssura viculorū C Fuit autem dupliciter vinctus ꝓpter deum · corporaliter cathenaruz asperitate · spūaliter interna caritate Et ideo sic vinculatꝰ obsecrat vt digne ambulemus vocatione qua vocati sumus · id est scdm affectum et gratiā vocantis · hoc est scdm dignitatem ad quā vocati sumus · Et quia affectꝰ scilicet dei maximus est qui nos p̄uenit vocationis gratia michil in nobis inueniens se mouens · ido dignum valde est vt cum omni sollicitudine ambulemꝰ · ne per deuia abducamur · per fallacias decipiam̄ · aut blandicijs seducamur · Sz q̄ ābulabiꝰ aut vñ ibimꝰ vel q̄ trāsibimꝰ ⁊c Si ascēdero in celū ait ps tūc illic es · et si descēdero ad ifernū ades · Si sūpsero pēnas diluculo et habitauero in extremis maris eteni illic manꝰ tua ⁊c · Vñ ergo ibimꝰ q̄ trāsibimꝰ et q̄ ābulabimꝰ · Nā in ipō viuimꝰ mouem̄ et sumus · D Quo āt ābulabimꝰ vt digne valeamus ambulare sciendum q̄ debemus primo et principaliter et ante omnia in nobisipsis ambulare · Secundo totum istū mūdū nrīs cōsiderationibo peragrare ·

Terão debemus nos ad deum e
leuare Das tres vias si perficiam?
digne coram deo ambulam? Pri
mo dico debemus in nobis metip
sis cum omni diligentia ⁊ sollici
tudine ambulare · dicentes nobis
metipsis illud Jone · i · Vnde vel
quo vadis quod est opus tuum
que terra tua vel ex quo popu lo
es tu ? Que diligenter considera
ta dant nobis cognoscẽ nosmet
ipsos Et hoc cõsulit ber · dicens ·
A te tua ꝯsideratio nõ apiat · quo
cunq; euagetur ad te reuocabis
eam · Tu tibi primus esto quia i
acquisitiõe salutis nemo tibi ger
manior vnico matris tue

¶ Ambulantes ergo i me
dio domus nostre tria debemus i
ea operari · Debemus enim interi
ora nostra purgare · purgata il
luminare · illuminata inflamma
re · Primo dico debemus nostra
interiora purgare Quod tunc fa
ciamus si omne quod remordet cõ
scientiam cũ cordis cõtritione ⁊
digmis penitentie fructibus ex
hauriam? · nihil in ea quod fug
gillet cõsciam penitus relinquen
tes sed ꝯpunctioibo suspirijs ⁊
tezmis ad deum supplicationibus
per õnia mala que cõmisimus ã
bulemus · ⁊ ambulãdo hoc nego
cium ꝯmuem? nõ cessantes nec
requiez nobis dantes donec p de
i misericordiam dimittãtur Rõ
figuratũ legim? pmi Re · xxnij ·
vbi dicit Erat q; ibi spelũca quã
ingressus est saul vt purgaret vẽ
trẽ · Surrexit ergo dauid ⁊ pre
cidit oram clamidis saul silenter
Quid per specunlam nisi ꝯscien
tia bonis designat ? Ad quaz
introitum ad purgandũ ventre
igredimur cum memore vẽtrem
a sordibus peccatorum per itimã
vim ꝯpũctionis ⁊ penitentie ex
haurim? Cuius clamidez dauid
abscidit cũ verus dauid per int
nam aspiratiõem peccata nostra
amputat ⁊ abscindit ¶ F
Cũ itaq; per interna exercitia in
teriora nostra mundata fuerint
⁊ purgata secũdo infundit nob
deus lumen gratie per qd a mala
que commisim? videamus ⁊ bõa
que accepim? lucidius cognosca
mus · Non autem permittit nos
omnipotẽs de? videre mala iam r
missã vt iterum amara cõtritione
ea peiteam? · sed vt a quãtis pe
riculis nos eruerit cognoscam?
Dicit enim bernard? Benignus
deus non permittit electum suuz
in principio cõfusionis mala cog
noscere q̃ omisit Vnde fit vt nec
dãpni q̃zditas nec recupãdi dif
ficultas quãta sit innotescit · Nã
si ante penitẽtiam apertis oculis
⁊ clara luce culpas nostras cog
noscerem? ãtius in abissũ desp
rationis demergeremur q̃z penitẽ
tiam ãgerem? · Et ideo post rmi
ssionem peccatorum maius lumẽ
cognitionis infundit quia fuga
tis tenebris orit statim lumen ·

De quo ysaie. ix. dicitur. Habi
tantibus in regione vmbre mor
tis lux orta est eis. ℣ In
hoc autem lumine infuso tria ma
xima bona cognoscimus. Nam
in eo videm? nos de profundo in
fermi misericordie liberatos. insi
nitis gratijs supercumulatos? ad
dei amicicias per omia reparatos
Primo dico vide? in hoc lumine
nos de profundo ifermi misericor
diter liberatos. quia licet in ipsa
penitentia tantam cognitionem
de peccatis habuerimus que suf
ficaret ad cõtritionis dolorez. am
plior tamen infunditur post in
dulgentiam cõsecutam De qua
cognitione dicit ps̃. In hoc cog
noui qm̃ voluisti me. qm̃ nõ gau
debit inimic? meus super me. sci
licet propter remissionis gratiam
cõsecutam. Secundo videmus
in hoc lumine nos infinitis gratijs
supcumulatos De quo. ij. regũ
vij. dixit dauid. Quis ego sum
dñe deus et que dom? mea quia
adduxisti me hucusq;? Vñ ber
nardus. Tantum cumulum gti
arum in lumine cognitionis sup
sevident electi quantum est spa
cium inter celum et terram. Ter
cio videmus in hoc lumine deum
nobis propicium a placatum vt
videatur nobis dicere illud ihere
mie. xlij. Jam placatus sum sup
malũ quod cogitaui vt facerem
vobis. Vnde etiam beatus au
gustinus sic dicit. Dic michi vi
detur cum eius miserationes circa
me attẽdo q; si fas ẽ dicere quodã
modo michil aliud agit deus nisi
vt mee saluti prospiciat. et ita euz
totum ad custodiam meam oc
cupatum video quasi omnium
oblitus sit a michi soli vacare ve
lit. De hijs ommibus dicit ysaie
lviij. Si abstuleris de medio tui
cathenam ecce peccatorum remis
sio. orietur i tenebris lux tua ec
ce cognitionis infusio. a requiez
dabit tibi dominus deus tuus sẽ
per. ecce amicicie reparatio. Et
quia vt ait ysaias primo omnes
diligunt munera sequuntur retri
butiones. ideo homo ex hijs tri
bus maxis gratijs a deo sibi da
tis se continere non poterit nisi di
ligat eorundem munerum largi
torem. ℣ Ter cõ ergo interiora
nostra vt prediximus illumina
ta noua dei dilectione inflãmã
tur. Cum enim videt homo tãtũ
se preuentum gratia incipit deuz
diligere. rogans eum in omni de
uocõne cordis supplicans vt i vir
tute gratiarum suarum det ei vi
uere in reliquum secundum bene
placituz sue benigmissime volũta
tis. Naturaliter enim diligimus
eos qui sua nobis beneficia largi
untur. Et quia in lumine nobis
infuso cognoscimus a videmus
nos dei gratijs supercumulatos
ideo ex omni cordis affectu cu
pim? nos aliqd posse in q vale?
amplius sue amicicie complacere

Nec ãt nobis cogitantib? occurrunt huiusmodi fantasmata que oblectamenta sua nobis mgerũt quibus interior nostra deuotio tepescere mãpit ⁊ languere · ideo egrediendus est ad illa ⁊ discurrẽdus fideliter quicquid in se habeant vel quid ea habere expediat vel quid noceant habita diligentius est inquirendum · ¶ Expedita ergo prima ambulatione que interius actitatur · De qua ecã · xi · dicitur · Ambula in vijs cordis tui · Et p̃s · Deambulabam i innocentia cordis mei in medio domus tue · Secundo ambulandum est extra nos ⁊ p totum mũdum istum sensibilem discurrendũ · disputantes ⁊ philosophãtes quid ista terrena considerata doceant · quid habita noceant · quid spreta ꝓpter deum ꝓficiant ¶ Primo dico cõsiderandum est quid ista terrena doceant · Docent autem tria scilz ad deum ire · deo obedire · deo seruire · Primo dico docent nos ad dum ire · Omnia enim interrogata dicũt nobis Ipse feãt nos ⁊ non ipsi nos · Vnde aug? · Interrogaui terrã dixit non sum deus tuus Et quecunq; in eadem fũt idem confessa sunt · Interrogaui mare ⁊ abissos ⁊ reſponderunt · non sumus deus tuus Et dixi omnibus que circũstãt foreſ carnis mee dicite michi de deo meo aliqd Et clamauerũt voce magna

Ipse feãt nos ⁊ nõ ipsi nos Interrogatio mea intentio mea ⁊ respõsio eorũ spẽs eorum · Omnia ergo clamãt ipse feãt nos ⁊ nõ ipsi nos · Ac si opere dicant · Vide quid cernitis in nobis quod delectat festimate ad deum qui nos creauit qui in seipso habet veriora meliora pulchriora delectabiliora · Quicqd enim in nobis videtur vmbra lit figuraliter ꝑticulariter cernitur sed in deo sunt realiter essentialit ⁊ vniuersaliter · Vñ sapie · xiij · A magnitudine spẽi creature cognoscibiliter poterit eorum creator videri · Et ap? Inuisibilia dei a creatura mũdi per ea que facta sunt intellecta conspiciũtur · Deus ego sua delectabilia pernmierfũ sparsit mundum per ea nobis insinuãs q̃ inseipso i infimtũ habz meliora · Vnde aug? · Maledicti sunt homine qui diligũt nutꝰ tuos plus q̃z te ⁊ creaturaz plus q̃z creatorẽ · Et ideo omnia creata a se nos ad deum dirigunt · ¶ Secũdo omnia ista sẽsibilia monent nos debite obedie deo quod in seipsis per locum a minori ꝓbare videntur · Dicunt enim Vide quod minus meſſe videtur mẽ et illud quod magis · sed minus tenemur deo obedire q̃z vos homines et obedimus ergo etc̃ · Probatio minoris quia pro nostra obedientia nec ꝑmiamur · nec pro inobedientia dãpnamur · nec de nob

cura est ei sicut de hominib⁹. Vn de de ommibus creaturis alijs ab hominibus dicit in psalmo. Ter minū posuisti quem non trāsgre dientur. Vnde et iob dicit deus xxxviij. Quis conclusit ostijs mare. Circūdedi illud terminis meis a posui vectem et ostia et dixi. Vsq huc venies a non p cedes amplius. et hic cōfringes tumentes fluctus tuos. Item ma thei. viij. Venti et mare obediūt ei. Si ergo cuncta obediunt ei sine premij retributiōe multoma gis nos obedire debemus. quibo pro sua obedientia infinita pmia sunt promissa. et pro sua inobe dientia infinita mala comminata Nam de primo pmisso deut. xx viij. Si audieris vocem domi dei tui facies te dns deus tuus excelsi orem cunctis gentibus. venient q̄ super te vniuerse bñdictiones De comminatione vero malorū dicit numeri. xiiij. Oēs hoies q̄ viderunt maiestatē meā a non o bedierunt vocī mee. non videbūt terram pro qua iurauī patribus eorum id est regnum celorum.

Tercio omnia in seipsis ostē dunt nos deo seruire debere Ipsa enim que minus tenentur deo ser uiunt incessanter. et ideo conuin cunt nos amplius hoc debere. Vnde celum sol luna et stelle cur runt incessanter. de quibus dicit psalmista. Ordinatione tua per seuerat dies quoniam omnia ser uiunt tibi. Vnde si omnia seruiunt deo. in infinituz amplius hoc tenetur homo. Vnde bernardus Sicio omnem creaturam aliā ab homine velit nolit subiectā oportere esse creatori. sed a racionabili creatura voluntaria seruitus exigitur. vt si voluntarie seruiat remuneret. si voluntarie negligat merito crucietur. Secundo ambulandum est extra nos subtiliter considerantes quid ista sensibilia habita noceant. de quibo est sciendum q̄ habita non sufficiunt. Dec tria require in aduētu in sermone. xxxi. Tu quis es ac̄.

Tercio ambulandum est extra nos vt consideremus quid omnia hec spreta in nos faciunt. Operantur autē tria in nobis. quia propter deū spreta beatificant. honorificant. glorificant. Nam si hec omnia propter deum contemnimus ad veram paupertatem peruenimus. In vera autem paupertate tria confluunt scilicet humilitas. cōtemptibilitas. penalitas. que per triplicem gratiam remunerantur Nam propter humilitatem in p senti tempore beatificamur. dicēte dño. Beati pauperes spiritu Propter secundum scilicet contemptibilitatem in extremo iudicio honorificamur dicente dño Vos q̄ reliq̄stis oia ac̄ vos sedebitis super sedes iudicātes duodecim tribus isrl. Propter tercium scz penalitatē

in regno celorum glorificamur · domino similiter ꝙ mittente · Centuplum accipietis ⁊ vitam et nā possidebitis · ℣ Verum q̄ a difficulter nos vicere possum? vt in integrū omnia relinquam? ideo respiciendum est ad primuz Consideratio enī premij vie duri am alleuiat ⁊ laborē · Tercio ergo ambulandum est super nos considerantes quid pro huiusmodi laboribus nobis in premio sit promissum Et hoc facere monemū in persona abraham cui dictum est genesis · duodecimo · Leua oculos tuos in dirēm ⁊ vide a loco in quo nunc es ad aquilonem ⁊ meridiem ad orientem ⁊ occidentem omnem terram quam cōspicis dabo tibi · Quod est dicere vide ⁊ cōsidera ad aquilonem i. ad celi latitudinē quantum ad sanctorum communionem · Secūdo vide ad meridiez vbi feruor est id est ad caritatem mutuā omnium sanctorum Propter quam singulis tot erunt ibi gaudia quot sunt sancti · Tercio vide in orientem i. in deum qui oriens dicitur iuxta pphetā zach · vi · Ecce vir oriens nomen eius · ex cuius ma iest ate nobis effluit omne bonū ℣ Quarto vide ⁊ cōsidera occidentez signantē longitudinem Cuius longitudo est eternitas · que bene per antifrasim per occidentē accipitur eo ꝙ occidit mimme · sicut mūdus dicit eo ꝙ fit mimme mundus De hijs quatuor celi dimēsiōibo dicitur genexxviij · Dilataberis ad orientez ⁊ occidētē septemtrionem ⁊ meridiem ⁊ benedicentur in te ⁊ i semine tuo omnes gentes · quia cum coniuncti illis fuerim? sicut nos a singuli singulas gratias accepimus sic singuli ipsi a nobis ⁊ a semine nostro i. premio fiet singula gaudia accepturi · De prima ambulatione dicit Ysai · xxvi · Intra in cubicula tua ⁊ claude ostia tua super te De scda ambulatione dicit ezech · iij Surgens egredere ad campū i. in totū istū mundum · De · iij · ābulatioe dicit eccl · iij · Que furtū fiūt querite Qui ergo has tres ambulationes vt p̄dictū est ambulauerit digne valde ambulat coram deo Qđ nobis p̄stare dignet dominus noster ihesus cristus ·

Eodem die sermo primus de euangelio · De tribus signis quibus deus probat amicciam suaz erga nos ⁊ quomodo potezimus in via ad supremum cumulū meriti p̄uenire

Sermo · Cij ·

Amice ascende superius · Luce vt supra · xcij · Dicit aug? Diuina bonitas q̄ ōnē suā diligit creaturā eternū regnuz preparauit vt qui de sua dilectiōe vicem sibi rediderint

secum habeant perpetuam man
sionem · Dicit enim singulis nob
deus Amice ascende superius Ac
si dicat Si amicus esse volueris ·
vel si per vitam vtuosam amicus
iam sis tūc ascende superius qui
a regnū celorū solis amicis est pa
ratū Ista ergo verba proposita
tria nobis insinuant scz diuinam
erga nos dilectionem Secdo no
stram imitationem Terćo diffi
cultatis declarationē · Primū ibi
Amice · secdm ibi Ascēde · terciuz
ibi Superius Deus ergo qui ab
eterno nos dilexit · ipso dicente
Jē · xxxi · In caritate perpetua
dilexi te · qui suam nobis amicá
am signis a prodigijs multiplici
bus declarauit vocat singulos nos
amicos Ac si dicat Ex parte mei
amicus es · si vero ex parte tui a
micus fis tunc ascende · quia ad
regnum celorum nullus pertueni
et inimicus ℣ Tres enim
mansiones fecit · vnam pro solis
amicis scz regnū celorū · secundā
pro solis inimicis scz infernū · ter
ciuz pro vtrisq; scz mundū istū
in quo permixtim viuunt donec
in mortis articulo diuidantur ·
Vnde sicut inimicis dicit deute ·
xxxviij · Descendes a eris infe
rior · sic amicis dicit in proposito
Ascende superius Et sicut inimi
cis dicit illud ezech · xxxv · Tu
desertus eris a scies quia ego do
minus eo q; fueris inimicus sem
piternus · sic amicis dicitur illud
deu · nij · Vos ait habitis dominuz
deū vestrū semp Et sicut de his
duobus generibus hominū dicit
in persona ezau a iacob malach
primo Jacob dilexi ezau autem
odio habui · sic de eisdem duobo
amicis a inimicis dicit mat · xxnij
Erūt duo in agro vno vnus as
sumetur a alius relinquet · agrū
mundū istum interpretās Si er
go de numero ascendentiuz esse
cupimus opertet nos dei amicicia
esse insignitos ℣ Tulis
autem describit amicitiā istaz di
cens Amicicia est duorū vel plu
rium conformis ad inuicem dile
ctio · Et idarco dei ad homines
a hominum ad deum amicicia in
finitis prodigijs a inenarrabili
bus luce clarius est pbata · vt in
excusabilis sit omnis homo qui ñ
diligit deum suū Aliqua tamen
signa siue dilectionis refricabim?
si forsan eisdem auditis aliqua di
lectionis scintilla in nostris cor
dibus accēdatur ℣ O
Sunt autem tria signa vt de mł
tis pauca in medium pferamus
quibus ineffabilem a inattingibi
lē dns deus amicicia probat
se erga nos habere · que videlicet
sig̃ sunt i nostra electiōe malo;
dissimulatiōe sumpsi? donatione
Prio dico apparet in nobis dei a
micicia in nostra electiōe q; viz
a mūdi exordio infinitis homini
b? spretis a abiectis nos eligere
pre ceteris est dignatus De qua

electione dicatur deut. xxvi En dñs elegit te vt sis ei populus peculiaris et faciet te excelsiorem cūctis gentib? quas creauit in laudem et nomen et gloriam suam. Non q cunctas gentes numero vincatis. sed vobis iunctus est dñs et elegit vos cum sitis omnibus populis paucores. quia dilexit vos dñs. Nec huius indebite fue amicicie aliam causam reddere potuit nisi quia dilexit nos Hāc imeritā aiacā ppba cōsideras dixit Nō fecit taliť oi nationi a iudicia sua nō manifestauit eis In hac dulā materia ludit aug? sic dicēs Certe audisti ab imāo vsq ad hanc diez q̄z multegenerationes hominū transierunt. que omnes sine cognitione dei et preio fue redemptionis in interitum sempiternum sunt delapse. Omnibus illis redemptor tuus amator tuus pretulit te. Et quare hoc in te factum sit nullam preter saluatoris tui caritatem causaz poteris assignare. Et de ipso subiungit O dñe de? me? dulcedo vite mee et lumen oculorum meorum q̄d retribuam tibi pro omnibus que retribuisti michi. Tu dedisti michi pre ceteris verius cognoscere te. purius diligē te. sincerius credere in te. ardentius sequi te. Diligā ergo te fortitudo mea firmamentum meum a refugium meū a liberator meus. ℣ Secundum signum inef fabilis amicicie sue erga nos ostitit in malorum nostrorū dissipatione. Qd bñ nobis inuit ezechiel. xxi. Trāsiens per te vidi te conculcataz in sanguine tuo et dixi tibi cum esses in sanguine tuo viue Et infra. Et eras nuda et cōfusiōe plena. a transiui per te a vidi te. et ecce tempus tuū tempus amantiū In hoc nobis innuitur q ex solo amicabili intuitu dei omia peccatorum crimia effugant. Dinc apl's roma. viij. Quām? qui diligentibo deū oia cooperant i bo nū. Quz null? diligit quin prius fuerit dilect? nā ex prebabita i deo amicicia tāq̄z lumen de lumine eorū dilectio inflammatur. Dinc prima ioh. Quamus quia omnis qui natus est ex deo non peccat q generacō celestis ostuat eū a malign? nō tāgit eum. Vi tētia pacis fixa i eternitate supti mēte? eū a dissipans mala a rimu nera? bō. q a mala coopant in bo nū Et subiūgit. Dic aduerti pt elcōs q̄i nūq̄z pcāsse qm a liq̄ delinq̄sse videt? i tpe nō apparēti et mitate. Quia vt puer. xi. dr v miuersa delicta opit caritas Dec ergo pcō nrōrū dissipacō ex g tuita dei amicicia videt nob pcō ribo puemē ℟ Teraū signū indebite fue amicicie apparet i fui ipsius donatione q nō otētus fuit oia donaē q creauit. q seipsuz totum a tantum tam mirabiliter

q̃z multipliciter est largitus De dit enī se nobis primo per iarna tionem Secundo per omnium q̃ in carne feāt dispensationē. Ter cio per mortis passionē Quarto per corpis sui communionē Qui to per sp̄ūs sancti missionē Sex to dedit nobis seipsū per eternaz fruitionē. Et in singulis istis se ipsū totuz dedit nobis vt merito dicere possit Quid vltra facere de bui ⁊ nō feāz Que ōmia intuens sapiēs dixit ecā. xlnj. Beati q̃ i amicicia tua decorati sunt In q̃ amicicia tua mlta sūt nob exhibita pro quibus ōmib? nō querit nec desiderat aliud nisi vt ei nostram amicicā repēdam? ⁊ hoc ipsum non propter se desiderat sed pro nobis. dicens nobis illud. ij. re. iij. Fac mecum amicicias ⁊ erit manus mea tecū. Quia si in ami cicia sibi coniūcti fuérim? man? eius nobiscum omima nostra me rita operat. dicente Ysa. xxvi. Oia opera nra operatus es in nob Quicquid ei sine ea facim? nihil nobis proderit ad salutē ℣ R Quia ergo p sua amicicia michil accipiet nisi nram Hāc si exhibe re cupim? trib? iudicijs eā prese tem? scz mādato ⁊ obseruatiōe. cōtinua sua rememoratiōe. ⁊ ei? dem amicicie ɔtinuatiōe Nā de p mo dicit Jo. xv. Vos amici mei estis si feceritis que preapio vob Et iterū. Si diligitis me sermo nem meū seruate Secūdū signū magne amicicie deo exhibem? si eius habem? memoriā incessanter Nam vt ait dominus mat. vi. V bi est thesaur? tu? ibi est ⁊ cor tuū. ⁊ vbi amor ibi est oculus. Qui ergo magnā habet ad deuz amicicā ad momētū non poterit eius obliuisci Hoc signuz habu it p? cū dixit. Adhereat lingua mea faucibus mei? si non memine ro tui ℣ Tercū signum est per quod amicicia nrām pba mus deo esse veraz eiusdem amici cie continuatio. vt viz ex nulla causa extrinsecus accedente nra a micicia ī mittatur. sed siue p sp e ra siue aduersa nobis de? ingerat semper in eius amicicia persista mus Quod pauci facere videntur Alij enim amicitiam remittūt si i prosperis eleuent De quib? dici tur deut. xxxij. Incrassatus est dilectus ⁊ recalcitrauit. ⁊ sequi tur Dereliquit deū factorē suum Item illi qui diuitijs repleti dix erunt Quis est deus vt seruiam? eiz Itē alij remittūt si aduersita tibus castigent De quibus ecā. vi. Est amicus secudū tēpus ⁊ nō permanet in die tribulatiōis Et est amicus socius mense ⁊ ñ permanet in die necessitatis Itez ibidem. xij. Non agnoscetur in bonis amicus ⁊ non absconde ī malis inimicus Verus ergo ami cus tam in aduersis q̃z in prospe ris amicitiā semper seruat. quam gloriatur se habuisse Psalmista

cum dixit · Paratum cor meum deus paratū cor meū · Ac si dicat Paratū cor meum in aduersis · paratū in pſperis ad amicáam tibi perpetuo conſeruandā Rui ergo amicáā ſuā hijs tribus argumentis pbatam deo exhibuerit hic talis p modo ſuo ſufficiēter dei amicáe correſpondet ·

Secundo dicendum eſt de ſecundo verbo ſciz aſcende · quod omnibus pficerecupientibus dicátur Qui enim adhuc laborat in peccatis dicát ei deus aſcēde peccata relinquendo · Si vero peccata relinquit dicátur ei aſcēde merita acquirendo · De hoc iterū dicátur ei · Aſcende amplius proficiendo · In quo iterum dicátur ei Aſcende perfectiōem attingēdo Et ſic hoc verbum imitationis poteſt conuenire omni ſtatui cōpetēter · In quo et nos ammonemur rurſus aſcendere profectuz profectui tanqz paſſum paſſui apponentes

Vt ergo ad ſupremum cumulum meritorum in via et ad ſupremum ſtatum premiorum peruenire valeamus in patria ſex profectib? tāqz ſex gratijs immitendum eſt · Primo in omnium malorum elōgatione · ſecundo viciorum ſubiugatione · terdo omnium bonorū aggreſſiōe · quarto virtutum acquiſitione · quinto diuine voluntatis conformatione · ſexto diuine viſitationis fruitione · Nos grad? pſequētes ſciendū q? qui ab imo ſtatu vſq; ad ſupremuz pficiſci deliberat debet ab omni malo cogitacōis locutiois opatiois quantū p virtb? poterit ſe elongare qđ de ſingulis āmonemi

De prīo āmonemur ꝓſa · prīo · Auferte malū cogitacōnū vrārū ab oculis meis · De ſcdo ap?s epb̄ · v · Formicatio et omis immdicia aut auaricia nec noietur in vobis ſicut decet ſcōs · aut turpitudo · aut ſtultiloquiuz · aut ſcurrilitas que ad rem nō ptinet ſed magis grārum actio · De terdo yſaie · lvj · Pollutū nolite tāgere Quia vt ait idē · xxxv · Nō trāſibit p eā ſcz viā q̄ tēdit ad regnū pollutus

Scdō debe? oia vicia ſubiugare · Quāto enim āpli? pccō reſiſtim? tāto vicia impiunt iſamire Et ideo ſi poſt primū gdū vicijs nō reſiſtim? ipſa vicia cito nos ptrabūt ad pccm Nāvt ait ber · Quātūlibet in hoc corpe manēs pficeri? erras ſi vicia putaſ mortua q̄ nō magiſ opſſa qrelis nolis ite fīes tuos bitat iebuſe? · ſubiugari pt extermiari nō pt Tūc āt vicia ſubiuga? ſi p fortiſſiāz r̄ſiſtēciā ſinguł vicijs exitū ad opa denega? · Qđ monet petr? · v · d · Frēs ſobrij eſtote vigilāc · vł cui reſiſtite fortes i fide

Terdo duobo iam dictis gradibo? addam? bonoꝝ opationē · q? gdū pdā? nccio adiugit · qz ni ſi ad mali abſtinētiā bō agere?

ad regnum celorum pertingere ñ
possemus . Quia vt ait dominus
mat · iij · Omnis arbor que nõ fa
cit fructũ bonũ excidet & in ignẽ
mittet Vnde qui dixit Declina
a malo · statim subiunxit · & fac
bonum In quibus perfectissimũ
principiũ bone vite ẽ adiuuante
domino inchoatũ Dinc apl'us q̃
se adhuc imperfectuz iudicabat
dicẽs phil' · iij · Non arbitror me
apprehendisse scz cõpletã perfe
ctionem · adiũxit hoc remedium
vnũ scz necessarium · que retro
sũt oblitus ad ea que sunt prio
ra me extendo . Quod exponens
bernardus dicit Perfecta eoruz
que retro sunt obliuio & perfecta
in anteriora extensio ipsa est bo
minis iusti in hac vita perfectio
Verum quia sine ornatu virtu
tum nulla opera acceptantur do
mino attestante mat · xxv · Om
ni habẽti scz virtutes dabitur · ei
aũt qui non habet & quod habet
auferetur ab eo · ideo i his gradi
bꝰ ascensionis vtutes necessario
inferunt ✠ Quartꝰ ego
gradus est in virtutũ acquisitio
ne Ad has hortamur col' · iij · cũ
dicitur · Induite vos sicut electi
dei sancti & dilecti · Et enumerã
do subiunxit multas vtutes q̃bꝰ
nos vult indui ad ornatum · De
quibo augꝰ Dicut corpora quan
doq; propter algorem q̃q; ꝑ
laborẽ q̃q; propter honorem q̃
q; ꝑter decorẽ diuersis vestibus
induunt · sic propter easdẽ ãs
anime nostre diuersis virtutibuꝰ
vestiunt · Et iõ ad eternas nup
tias venire cupientibꝰ necessarie
sunt virtutes · p re ẽmbꝰ ãt theo
logice quas nõ solum ad ornatũ
habere conuenit ꝫ necessarie sunt
ad salutẽ Verũ qui vsq; ad hũc
gradum profecerint non solũ ha
bẽt attendere malũ quod caueant
nec bonũ quod faciant sed tenẽt
se deo cõformare ad eius õmino
dam volũtatez · testante ber · qui
dicit Alioꝝ ũ est deũ credere scire
ãmare reuereri · vestrũ est sapere
intelligere cognoscẽ frui · Et ide
o super predictos gradus est g̃
dus altioꝝ instruendus V
Quintus ergo gradus consis
tit in diuine voluntatis conforma
tione · fideliter attendentes qui in
hunc gradũ peruenerint quid sit
potissimum in quo se deo possint
conformare Hũt aũt duo quibo
nostrã volũtatem voluntati diui
ne nobilissime conformam? scz
forma & finis Forma quando ex
eadem forma caritatis volum? õ
mia que deus vult Omnia autem
que deus vult ex sola pdeũt ca
ritate · q̃ ergo omnia que deus
vult nos similiter volumus & hoc
ex sola caritate nullo alio respec
tu habito tũc diuine volũtati in
forma volendi conformamur · vt
si cum deus nos flagellat nec du
biũ quin ex caritate hoc facit noꝰ
fit'iter velim? flagellari caritatis

nostre pticula mānet imiola
ta. Secundus est finis qñ oia q̄
volumus ad eundem finē volum?
ad qnem deus scz omnia ad glo
riam suam. Cū ergo oia q̄ in no
bis bona cognoscimus non nob
volum?. sed glorie diuine hic fi
nis nobilis nostrum volitū nobi
litauit. Cū ergo volūtas mā ad
tantaz pfectionē venerit vt fiat
amor ctinuo. vt ait bern?. pervi
am amoris infundit se spūs san
ctus a sic in sextū gradū felicit
ascendemus ℣ Sext?
gradus cōsistit in diuine visitatio
nis fruitione. Cū em de? in amo
re volūtatis spm̄ sanctū infundit
tunc inebriamur ab vbertate gti
arū q̄s secū affert. fruimur enim
ex pte pris feruore dilectōnis.
ex pte filij splendōe cognitiois.
ex pte spūs sci odore dulcissime
affectōnis. q̄ tria tāq̄z tria sata
cōmixta gaudiū ineffabile perfi
ciunt. qđ facilius est experiri q̄z
verbis aliquibus explicari. Ad
quod gaudium nos perducat do
minus noster ihesus christ? qui
est summū gaudiū. de quo om
nes sancti exultant in celis dicē
tes. Sanctus sanctus sanctus
dominus deus a.c.

De eodem. Sermo secundus.
De humilitatis necessitate a veri
tate. ℣ Sermo. ij.

QVi se humiliat exalta
bitur Luce vt̄s. In ver
bis ꝓpositis ad virtutez
humilitatis inuitamur. De qua
dicit aug?. Nisi humilitatis vir
tus quecunq̄ bona opera nā pre
cesserit concomitata a subsecuta
fuerit nobis q̄ ꝓposita fuerit vt
eā intueamur. appositā vt ei im
primamur totum quod facimus
de manibus nostris rapiet super
bia. Vicia em in peccatis supbia
autem in beneficijs etiam timen
da est. ideo humilitas vbiq̄ ne
cessaria est. De humilitate ergo
loqui cupientes in verbis propo
sitis duo possumus intelligere.
Primo enim tangit humilitatis
meritum. secundo eiusdem meri
ti premium. Primum ibi Qui se
humiliat. secundum ibi. exalta
bitur. Humilitas est meritū ex
altationis. et exaltatio est pre
mium humilitatis De hac ergo
virtute humilitatis quinq̄ ꝓsequ
mur per ordinem. Primo enim
dicemus de humilitatis necessita
te. secundo de humilitatis verita
te. tercio de humilitatis accepta
bilitate. quarto de specierum ei?
diuersitate. quinto de humilita
tis vtilitate. Hoc autem quintū
membrum vnum erit cum secun
do principali quod fuit vt dixi
mus de exaltationis sublimitate
A ℣ Dec ergo membra per or
dinem prosequentes dicamus q̄
humilitas necessaria est. quia sine

ea ad regnum celorum nullaten? peruenit. Ipsa enim arca et reclusorium est in qua omnia merita conseruant. qua deficiente in vētum merita dispergunt. Dicit ei gre. Qui vtutes sine humilitate congregat quasi pulnerē in vētū portat. Si ergo clausoriū et conseruatoriū humilitatis nō bēm? merita non colligemus. Si merita non habemus? ad regnum celorū non peruenimus. Ergo a primo ad vltimū humilitas necessaria est ad consequendū regnum celoz. Hanc necessitatē veritas innuit mat. xviij. Nisi conuersi fueritis et efficiamini sicut paruuli non intrabitis in regnum celorum. Unde puer. xv. Ne gloriosus appareas cora regē et in loco magnorum ne steteris. melius est ei vt dicatur tibi ascende huc sciliz ad regnum. Quod nulli dicetur misi se in humilitate profundauerit infimum tenens locum. Dicit enim Job. xxij. Qui humiliat? fuerit erit in gloria. De hac necessitate humilitatis dicit ber. Laudabilis virtus virgitas sed magis humilitas necessaria. Illa viz virginitas consulit. ista viz huilitas precipit. ad illaz inuitaris ad istam cogeris. de illa dicatur Qui potest capere capiat. de ista dicit. Nisi conuersi fueritis et efficiamini sicut paruuli nō itrabitis? regnū celorum. Potes itaq; sine virginitate saluari. sine humilitate non potes. Insipiens est ergo et insan? quicūq; in alijs vite meritis q̄cunq; in alia religione seu sapiētia misi in sola humilitate cōfidit. ℣ Visa ergo humilitatis necessitate secūdo dicendum est de humilitatis veritate. quā ex proprietatib? terre possumus declarare nec inconuenīter. dicatur enī humilis quasi humo similis. que similitudo n̄ misi i huni proprietatibus videri pōt. Itaq; humus habet quinq; proprietates humilitati veraciter cōuenientes. scz exterius deformitatem. interius preciositatez. ad superus cōformitatem. ad inferi? immobilitatē. ad omnia nutribilitatem. ℣ Primo dico humus habet exterius deformitatem. Inter omnia enim elementa terra est deformior plus habē? de opacitate imūdicia et vilitate. Sic verus humilis omne fedum suum et quod vilius in se cognouerit extrapoit. et adhoc vt ōtēptibilis et vilis habeatur exteriora sua negligit omnem solliciudinem suam intus ponens. Unde ecā. xiij. Sicut abhominatio ē superbo humilitas. sic execratio diuitis pauper. Hanc vilitatez exteri? rex israhel dauid exhibuit cum secundi Regū sexto dixit. Ludam et vilior fiam plus q̄z fact? fū. et ero humilis in oculis meis. Hāc deformitatē ihs xp̄s exhibuit q̄ cū eēt speciosus fōr

pre filijs hominũm · propter nos tamen factus est deformis contẽptibilis ⁊ despectus · Dicit ur ei de eo ysa · liij · Non est ei speciꝰ neq; decor · vidimꝰ eũ despectũ ⁊ nouissimũ virorum virum dolorum ⁊ scientem infirmitatem · et quasi absconditus est vultus eꝰ ⁊ despectus · Et nos reputauiꝰ eum quasi leprosum percussum a deo ⁊ humiliatuz · Hanc deformitatẽ omnes sancti deo placere cupientes pro viribus imitantur hoc fedum speciosius omni decore reputantes · et ideo huic exemplari mituntur pro viribus cõformari · Hinc dicit pria corinth · nij · Tanq̃z purgamenta huius mundi facti sumꝰ peripsima omnũ vsq; adhuc Ad hoc exẽplar imitãdũ hortatur nos bernardꝰ · Intuere pãnis sordidũ · plagis liuidum · sputis illitũ · morte pallidũ · et btũs es si deum in hijs deformitatibus inter homines cõuersantem pro viribus fueris imitatus · ℣D Secunda ꝑprietas humi hec est · quia habet interiꝰ preciositatem · habet enim in se inclusa mineralia · id est aurũ ⁊ argentũ ⁊ alias species metallorum · habet etiam gemmas et lapides pciosos ⁊ species aromaticas licet exterius sit deformis · Sic vera humilitas omne suum pciosũ intra suã sciẽtiã recõdit · Et sicut humuꝰ predã tria preciosa in se colligit · sic verus humilis tria preciosissima in se abscondit · Nam per lapides preciosos merita · p metalla aũt virtutes · p aromaticas deũ ipsum acipi qui intra aiam scam reconditus tanq̃z species aromatice celestiũ honorũ redolet sanctitatem · De hac preciositate hec in se cõtines pciosa quecq; fidelis anima cõmendatur · ecã · l · cũ dr Quasi thus ardens in igne · ⁊ quasi vas auri solidũ ornatũ omni lapide preciosso · In quibus verbis aia sca a predictis trib? preciosissimis cõmendat · Nã in eo q; dicit quasi thus ardens deum intelligi voluit suis gratijs redolentẽ · In eo autẽ q; subiungit quasi vas aũri solidũ significat aiam splendore vtutũ nitentem · In eo vero q; cõlucitur omni lapide preciosso ornatum commendat eam preciosa merita comportantez · De hoc tlẽau ro interius oportato dicit bern? · Omnis cura scoruz cultu exterioris hois neglecto qui certe corrupitur omni se diligentia ꝑbet et occupat excolendo ac decorando interiorẽ illi qui ad imagine dei sũt Certi enĩ sunt deo non posse esse quicq̃z acceptius imagine sua si ꝑprio fuerit restituta decori · Et sciendũz q; sicut humus cũ suis tribus preciosis habet etiam in se quedam ignobilia · scz ranas serpentes ⁊ alia reptãtia · sic homo humilis cũ suis? preciosis habet ignobilia · scz viãa impugnantia

et defect? qui ei ad humilitatis
custodiā relinquuntur. ¶ Ē.
Tercio hum? ad superiora hz
conformitatē. quia sc̄m motuz
superiorum ⁊ celestiū qualitatū
impressionem humus in obsequi
is variatur Hinc modo insurgūt
segetes plātē ⁊ arbusta nūc ma
turescūt nūc decidūt ⁊ arescūt.
nunc austro flante terra infundi
tur. nunc surgit aquilo ⁊ hum?
gelu cōstringitur. Sic humiles
ad motum superiorum id est ad
voluntatem dei se variant. nunc
in preceptis dei vacantes. nunc
consiliis acquiescentes. nunc ad
statū perfectionis se transferen
tes. modo per influentiam superi
norum caritate inflammantur.
modo ministeriorum imbribus ir
rigātur. modo lumine desuper in
fuso secreta celestia contemplan
tur. modo continente deo manuz
suam aridi exsiccantur. ⁊ sic ab
impressione celestium gratiarum
diuersimode variantur. Hinc
ps̄ Rigans montes id est eminē
tes sanctos de superioribus suis
de fructu operum tuoruz satiabi
tur terra. id est terrenus homo.
Hinc Zach̄. xi. Anima eoruz sci
licet humilium variauit in me.
hoc est de gratia in gratiā est mu
tata. Et sic patet quomodo hu
mus ⁊ humilis superioribus con
formantur. ¶ Quarto humus
habet ad inferiora immobilitatē
Licet enim vt ait iob. xxvi. de?
terram appendit super nichili im
mobilis tamen perseuerat. dicen
te primo paralip̄. xvi. Deus fū
dauit terram immobilem in toto
Quia q̄muis per terre motum in
suis partibus moueatur. nunq̄z
tamen hoc acidit in se tota Sic
verus humilis quicquid ei ptur
bationis ⁊ molestie dilectionis
⁊ letitie acciderit non mouetur.
Juxta illud prouerb̄. xij. Non
contristabit iustum quicquid ei
acciderit Ad quod nos monet a
postolus prima corinthioruz du
odecimo. Stabiles estote ⁊ im
mobiles. De talibus immobili
bus dicit veritas mathei septimo
Venerunt flumina flauerunt vē
ti. ⁊ impegerunt in domum illaz
et non cecidit Fūdata enim erat
supra firmam petram. F
¶ Quinto hum? habet ad omia
nutribilitatē. Est enī vt ait sapi
ens terra mater omniū viuentiuz
inferioruz. Sic ⁊ humilitas ma
ter est omniū virtutū. Sicut ei
oia a terra nascūt pascūt reuer
tūt sic oia mā ab hūilitate nascā
tur pascāt et reuertāt Bern?.
Humilitas mr̄ est oim bonoz pit̄
et vtutū Ad iterloquēdū āt scie
dū ē q̄ q̄tuor dicūt ee mr̄es vtu
tū sc̄z fides origie siue ichoacōe.
q̄ ex motiuo fidei surgūt mot?
aliaz vtutū. caritas educacōne.
prudētia gubnacōe. humilitas ob
uacōe Ex hijs pz verita? humilita
tis. Tercō dicēd ē d humilitatis

acceptabilitate · Nullum enim o
pus · nulla etiam anima accepta
deo esse poterit sine humilitate ·
Dinc Ysa · lxvi · dicit deus · Ad
quem respiciaz nisi ad paupercu
lum ⁊ contritum spū ⁊ trementē
sermoēs meos ? Et hoc de anima
dictum est De operib? vero dicit
iudith · Dumilium ⁊ mansueto
rum tibi semper placuit oratio ·
De hac iterum dicit prouer · In
itium vie bone facere iustitiam q̄
accepta est apud deuz magis q̄z
immolare hostias · Cū enī viles
simus ⁊ abiecti prima iustitia ē
vt ex hoc appareamus humiles
coram deo Inde etiā est q̄ glorio
sa v̄go ex sola humilitate pre ceteris v̄tutibus ⁊ gratijs ad tantaz
dignitatem se cognoscens elām
dixit Respexit humilitatem an
cille sue Ac si dicat Nichil taz ac
ceptum erat domino in me ex ōm
bus domis eius sicut humilitas p̄p
ter quam electa sum mater dei ·
Dinc bern · Audeo dicere q̄ nec
marie v̄ginitas placuisset si nō
humilis extitisset

Quarto videndum est de veniē
di ad humilitatez qualitate · hoc
est qualiter ⁊ quibus exercitijs
ad eam veniamus · Est autez in
tribus locis nutrienda scilicet in
corde in ore ⁊ in opere · In corde
plantanda est per defectuum
nostrorum consideracionem · in
ore per humilem ⁊ submissam lo
cutionem · in opere per despectā
operationem · Primo dico humi
litatem plantabim? in cordibus
nostris per defectuū nostrorum
consideracionem · vt semper in o
culis nostris habeamus q̄z vilia
sunt opera nostra ⁊ pauca ⁊ peni
tus quasi sint nulla · Ex hac cōsi
deratiōe dixit Ysa · lxiij · Quasi
pānus menstruate vniuerse iusti
cie nre Dinc per micheā · vi · dicit
t̄ In medio tui humiliatio tua ·
Ac si dicat In medio tui iuenies
materiam quaz si cognoueris me
rito humiliaris Danc habere mo
nuit dominꝰ discipulos suos ma
thei · xi · Discite a me quia mitis
sum ⁊ humilis corde Secundo
humilitas nutrienda ⁊ plātāda
est in ore per humilem ⁊ submis
sam locutionem · de qua p̄? Dixi
custodiam vias meas vt non de
linquam in lingua mea ⁊c · vsq̄
Obmutui ⁊ humiliatus sum ⁊ si
lui a bonis · Danc humilitatem
locutionis pater noster benedic
tus in vndecimo gradu constitu
it dicens Vndecimus g̃dus est si
cum loquitur monachus lenit ⁊
sine risu humiliter et cuz grauita
te pauca et rationabilia verba lo
quatur et non sit clamorosus in
voce · Terćo humilitas nutrīēda
est in opere vt homo semp exer
ceat se i talibus vilibus operibo
in quibus ei loc? iniurie videat ·
imitans dominum qui dixit Luce
vicesimo secundo capitulo Non
ne maior est qui recumbit q̄z qui

ministrat. Ego autem in medio vestri sum sicut qui ministrat. Hanc humilitatē operis exercuit hester regina. xnij. de qua dicitur. Cum deposuisset vestes regias fletibus et luctu apta induimenta fuscepit. et pro vngētis variis ānere et stercore impleuit caput. ⁊ corpus suuz humiliauit ieuniis. ⁊ omnia loca in quib? ante letari cōsueuerat crimium laceratiōe compleuit. Hanc humilitatem exercuit rex ninue de q̄ dicitur ione tercio. Surrexit rex de solio suo ⁊ abiecit vestimenta sua ⁊ indutus est sacco ⁊ sedit in ānere In tribus hijs exercitijs si fideliter in eis exercitati fuerim? humilitatem possum? adipisci. Hoc tamen maxime ad humilitatez nobis proderit si in hijs tribus ⁊ in omnibus que agimus occultum dei iudicium timeam? Quinto dicendū est de humilitatis vtilitate. Hoc autē membrum in secundo membro diuisimis prime scilicet exaltabitur expetit pertractari. Humilium enī exaltatio est vtilitatis humilium insinuacō. Qui enim inquisierit que est vtilitas humilitatis? respondetur humilium exaltatio. Expedito ergo vno membro prime diuisionis scilicet qui se humiliauerit nunc pertractandum est secundum membrum scilicet exaltabitur Sciendum ergo q̄ verus humilis meretur tripliciter exaltari. scilicet in presenti per vite sanctificationem. in iudicio per iudicis confessionē. in patria per eternam glorificationem. Hec autem triplex exaltatio triplici humilitati prius habite correspondet. Nam humilitati cordis correspondet deus in presenti per gratie infusionez. humilitati autem oris correspondet per sententie promulgationem. humilitati autem operis p corporis ⁊ a mine glorificationem.

Hec prosequentes dicamus q̄ huilitas cordis in presenti meretur exaltari per vite sanctificationem. Hec autem sanctificacō michil aliud est nisi gratiarum infusio Sola enim humilitas locū preparat gratijs altitudine cord vacua remanente. ysaia. xl. te stante qui dicit. Omnis vallis implebit ⁊ omnis mons ⁊ colles humiliabitur Cui consonat psalmista dicēs. Valles abūdabūt frumēto. Itē Int̄ medium mōtiū ptrāsibūt aque scz grārū Vñ bernard? In veritate dicit mil eq̄ efficax eē ad grām p̄merendā retinendā recuperandā q̄z si ī oi tē pore iueniaris nō altū sapere ꝫ timē. Et subiūgit. Time ergo cū arriserit gratia. time cum abierit. time cum denuo reuertetur. Cum adest time ne indigne opereris ex ea. Que et si recesserit. tunc multomagis est timendum Plane multomagis. quia vbi

tibi defiát gratia defiás tu Time ergo subtracta grā tanquā mox casurus Time ergo ⁊ cōtremisce deo vt sentis tibi irato Jam si recuperata redierit multo āplius est timendū ne forte contingat rádiuū pati· ¶ Secūda humilitatis exaltari meret in iudicio per iudiās cōfessionē Dabētes ei huilitatē confessuri sunt cū deo iudicepmulgantes cum eo sententiā dampnatiois ⁊ etiā saluatiōis· promittēte hec domino Luce vicesimosecūdo Vos qui secuti estis me· glosa in humilitate sedebitis super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel Et hoc ē quod diátur primi regū· ij· Susátans de puluere egenum· ⁊ de stercore erigens pauperem vt sedeat cū principibus ⁊ soliuz glorie teneat Jtē Ysa· lij· Exaltabitur ⁊ eleuabit⁹ ⁊ sublimis erit valde De horū humiliū exaltatione dicent reprobi in iudicio ammirādo· Isti sunt quos aliquando habuimus in derisum ⁊ in similitudinem improperij· nos insensati vitam eorū estimabamus insaniaz ⁊ finem illoruz sine honore Ecce quō cōputati sunt inter filios dei ⁊ inter sanctos sors illoy est

¶ Tercia humilitas operis exaltari meret in pat⁹ a per eternaz glorificationem cum humiles in celo collocati deo meterni vmunt De q̄ exaltatiōe dicit puerbioy· xxviij· In exaltatione iusto rum multa gloria· De qua dicit Ysa· lxi Pro eo q̄ fuisti derelicta ⁊ odio bita ⁊ nō erat qui perte transiret ponā te in superbiam seculorum gaudium in generationeꝫ ⁊ generationem Ad quā exaltationem nos perducat qui incrucepro nobis exitit exaltat⁹

¶ Dñica· xviij· Sermo de epistola de septem generibus diuitiarum· ⁊ quō sp̄uales diuitie conquiruntur ⁊ augmentantur

¶ Sermo· Cxij· k

GRatias ago deo meo sēper pro ommibus vobis in gratia dei que data ē vobis in cristo ihesu· quia in ombus diuites facti estis in illo in omni verbo ⁊ in omni scientia sicut testimonium cristi cōfirmātum est i vobis· ita vt michil vobis desit in vlla gratiá· i· ad coniprimo Dicit aug⁹ Sāctoruz vita pter triplicē causam nobis ꝓpomitur in exemplum vt videliz eos veneremur ipsos imitemur de i grām in eis ammiremur Primū agitur propter scōs· sc̄dm ꝓpter nos· terciū ꝓpt deū Est et alia cā ꝓpter quā sāctoruz vita nobis ꝓpomit⁹ vt cum singuli nobis ꝓponūt qd i singul⁹ p̄apuū est imitemi Dic gre· Ad oñdēdā inocētiā veit abel· ad docēdā mūdiciā veit enoch· ad insinuādā lōganimitatē

spūs et opis venit noe · ad manifestandā obedientiā venit abraā · ad demostrandā diugalis vite castimoniā venit ysaac · ad insinuādā laboris tolerantiam venit iacob · ad repēdendā p malo bone retributiois grāz venit ioseph · ad ostendendā mansuetudinez venit mopses · ad insinuandam dē aduersa fiduciā venit iosue · ad ostendendam inter flagella patientiā venit iob · Sic etiam de noue legis principib? argumētari possumus · Nam in petro singularem nobis scriptura ꝓpoit simplicitatem · in iohanne castitatem · in andrea deuotionis suauitatem · in iacobo pietatem · in thoma constantiam · in paulo sapientiam · Sic patet subtiliter intuenti quomodo in singulis scis singulaes virtutes quib? ceteros excellebāt inueniunt · vt quicū ꝙ ad quamcunq; virtutem abiliorem se exhibuerit exemplum in sanctis inueniat cui oportunus se conformet · Est et alia racō cur in diuersis scis diuersas vtutes excellere deus voluit · vt scilicet in omnibus humilitatis custodia seruaretur · Et hoc est quod ait grego · Mira dispensacōne deus in electis suis dona dispensat vt illi det quod isti denegat et alteri maius quod alteri minus tribuat · vt cū ille illū qd ipē nō hz habē despicat dona dei viciſſim alter in altero miret · et ex hac admiratione humilietur · Doc eni a gitur in cordibus hoim quod in regionibo terrarum · Nā vna terra abundat in vino · alia carēs vino abundat in tritico ꝛc · Inuer bis autem ꝓpositis sancti dei non in singulis virtutibus sed cū ombus eorum diuitijs ex quocunq; genere exercitioruz acquisitis exēplariter nobis ꝓponuntur cū dicatur · Gratias ago deo meo sē per ꝓo ombus vobis · In quibus verbis sancti dei nobis ꝓponunt cum suis diuitijs vt ex eis commoti pro acquirendis spūalibus diuitijs laboremus · De q̄bus bernardus · Vtinam frēs sic nos eēmus cupidi grē spūalis vt seculares ad acquirendū pecunias tpales · Magna confusio magna valde abusio ꝙ ardentius illi permaosa q̄z nos vtilia desiderāt · Videa? eos quecquid adepti fūt pensipendere · quō vilescūt eis oia pre desiderio minime forte reiquā alteri ceperunt inuidē · De bijs ergo spiritalibus diuitijs q̄ tuor dicunt ꝓ ordinē Prio enim spūales diuitie noiēt · scō acq̄rantur · terćo acquisite augmētētur · quarto augmentate studiosius conseruētur · Dec enim quatuor in temporalibus diuitijs cō quirendis per ordinem actritantur ℣ℓ Primo ergo spirituales diuitie nominentur · vt illis spiritualibus diuitijs cō gnitis melius sciam? quomodo

ditari valeamus Sunt autē septem genera diuitiarum scilicz pura cōscientia bona naturalia opera meritoria virtutuz insignia diuina gratia dei pscia eterna gloria · i quib? vere diuitie plene osistūt De primis diuitijs scz pura cō scia dicit ecā · xiij · Bona est substātia cui non est pecatū in conscia De quib? etiā gloriatur apl's · ij · cor · i · Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nostre · De secūdis diuitijs scz bonorum naturalium dicit seneca · Sapiens intra se omne bonum éminabit · Et dicitur q quidam capta propria vxore a liberis amissis cum de incendio nudus exiret interrogatus si aliquid perdidisset Nichil inquit perdidi · omia mea mecum sunt Et licet hec naturalia inquantū talia non debent inter spirituales diuitias veraciter computari · ipsa tamen per puram conscientiam dei seruitio mancipata ditant ipsū hominem supra modum · Sicut cum quis vbes agros a vineas habz diues dicitur etiaz si fructu caret tamen quia apti sunt vt fructuz faciant dicit esse diues Dica naturalia enim ad bonum a ad malum se habeant in quātum talia diuitias non parant sed cum dei seruitio applicantur · De tercijs diuitijs meritorum dicitur proūbiorum decimo Benedictio domini diuites facit · Non enim merita multiplicantur nisi dominus benedixerit operibus manuum nostrarum dicens illud genesis primo · Crescite a multiplicamini · Hinc prouerbiorum decimo Manus fortium diuitias parat · De quartis diuitijs dicitur eccā · quadragesimoquarto · Sunt homines diuites in virtute pulchritudinis studium habentes Item gregori? Vere diuitie non opes sunt sed virtutes · De isto genere predicto diuitiarum dicitur ecclesiastici tricesimoprimo Multe filie congregauerunt diuitias tu vero supergressa es vniuersas Quod de beata virgine veraciter dictuz est que omnem puraz creaturam supergressa est in diuitiis gtiarum · Et in proposito theomate cum dicit Gratias ago ac vsqz ad illud quod dicitur · quomaz diuites facti estis in illo in vt nichil vobis desit in vlla gratia · De sexto genere diuitiarum scilicet dei presentia dicit deus ilapsus deuote anime spiritualiter illud Gen · xxx · Modicum habuisti antequam venirem ad te · a nunc dives factus es benedixitqz tibi deus ad introitū meum Qui enim deum possidet habet in deo a cuz deo omnia que sunt dei · De septimo genere diuitiaruz hortatur nos dominus Mathei sexto capitulo · Thesaurizate vobis thesaurum in celo vbi nec erugo nec tinea demolitur · Nā celestes

diuitie ꝓprie thesaurus dicunt eo ꝙ oēs priores diuitias ātecellunt qꝝ celestis thesaurus ꝓ priores diuitias ꝯpat. Sic ptz primū mē bꝝ in ꝙ spūales diuitie noiantur

Secundo est dicendū quō hec spūales diuitie cōquirantur. De quibus est sciendū ꝙ in acquisitione primarum diuitiarū a deo prē preuenimur. qui mouz nos misericorditer. quia pat nr̄ misericordiarū est. a nullum quātum in eo est wlens perire wcat nos interi? vt a via nostra mala conuertamur Hoc est quod ait aplūs roma. xi. Sine pentētia sunt dona a wcatio dei. Nam vt primas diuitias consequamur p uenit nos deus wcans interius dicens ꝙ nobis illud ysaie. xlvi. Preuaricatores redite ad cor Id ꝙ tam efficaciter dicitur vt wx ipsa reducat nos et arguens statuat ante faciem nrām. Ex cui? efficacia pententia in nobis nascitur. per quam prime diuitie scilicet pura conscientia ortum hūt Sic pater naturalis wlens excitare filium suum a probare dat ei primo aliquid ad manum. vt in hoc se exerceat a pater probet vtrum sapienter agere velit. A similli pater noster celesti? preueit nos dādo nobis primas diuitias a probans vtrum in lucro spūali velimus agere sapienter. Ex vera enim pententia quam teste bernardo sine dubio spiritus operatur in nobis. non noster sed dei. diuitie pure conscietie ortū habent. quod sic contingit. Cū intus a deo tam efficaciter ad cor wcamur inuenimus in eodez cor de peccatorum maculas multas nimis. que cum coniugate stati displiceant mapimus ea per profundam contritionem et fidelem confessionem cum omni diligentia exhaurire. quod continuādo tam diu agimus quousqꝫ deus misericorditer hoc remittit dicēs nobis illud ysaie quadragesimo quinto. Dabo tibi thesauros absconditos a archana secretorū vt scias quia ego sum dominus Ac si dicat. Dabo tibi thesauruz pure conscientie. vt scias me dominum liberalem. Secundo acquirende sunt diuitie naturalium bonorum. nam bona naturalia post puram conscientiam cū dei seruitio applicata fuerint tūc primum pro diuitijs computantur. Quantumcunqꝫ enim naturalia nostra vigeant q̄ diu cum eis in peccatis viuim? magis fūt effectiue paupertatis q̄ abundantie quia sunt instrumēta peccandi sine quibus homo peccare nō ꝑt. et idarco i hoibo q̄ eis abutūt ad pcā ꝺsūmacōz fūt magis damnosa q̄ fructuosa. Dz tūc primum transeunt in diuitias cū applicata fuerint dei seruitio. a per exercitationem ꝺtinuam abilitata. De hys dicit ꝑuer. xi.

Robusti habebunt diuitias · q; fortitudo sanitas industria cum in bonum conuersa fuerint supra modum adiuuant ad salutem · De bijs diuitijs dicit seneca Sapiens omnia bona sua intra se cõtinet Nas ergo diuitias acquirimus per bona naturalia per se ad bonũ & malũ indifferentia si malo contempto ad bonum continue ea ordinamus · De quibus naturalibus dicit bernardus Si qs callet ingenio · viget arte · preeminet intellectu · instrumenta sũt hec tam vitiorum q̃z virtutum · Non ergo refugiat uti eo in bono quo & in malo uti potest Cũ ergo tam efficaciter exercitata fuerint in diuinis vt consuetudinem bene agendi habeãt pro natura tunc diuitie veraciter ꝓputãtur · Vnde apostolus Quia carni & sãguini & alijs suis naturalibus in malo non consensit sed in dei seruitio ea per õnia abilitauit in deo ex eisdem adiutus gloriat se plus ommibus laborasse

Tercio acquirende sunt diuitie meritorum · Cum enim per puram conscientiam volumus & per bona naturalia possumus supra modum crescere incipiunt diuitie meritorum · De bijs diuitijs dicitur Prouerbiorum decimo · Manus fortium diuitias pãrat · De his autem diuitijs est sciendum q; tria sunt genera meritorum · Sunt enim alia merita in quibus dominatur penalitas · vt sunt castigationes corporales & discipline & similia · & hec tollunt maculas peccatorum · Est enim ꝓgula in theologia q; pena pene resolutoria est · Dime deuteronomij · Pro mensura peccati erit modus plagarum · Item apocalipsis decimooctauo · Quantũ in delicijs fuit tantum date ei de tormentis · Sunt alia merita in quibus prevalet virtualitas · & sunt opera difficilia & ardua · & hec merentur augmentum virtutum Nam vt ait philosoph9 omnis virtus est de bono & difficili Item Tale additũ tali facit magis tale Tercio sunt alia merita in quibus excellit caritas · & sũt illa que in extensa deuotiõe agũtur & in his meremur regnum celorum · De quibus meritis dicit saluator noster cristus · Regnum celorum vim patitur

Consideret ergo vnusquisq; statum & quodcunq; istorum triũm magis sibi necessarium esse iudicet secundum hoc merita sua ordinare debet et disponere · Nam peccator aliquis nouiter conuersus ab iniquitatibus suis ãte omnia peccatoꝝ idiget remissione & ideo merita sua penalia facat quãtũ ꝑt Quibus peccatis remissis vtutib9 idiget · et iõ merita sua fiãt q̃ztũ ꝑt vtuosa · Cõsecutis ãt vtutib9 ꝑmio regni celestis et e9 augmẽto per caritatez

omni deuotione qua poterit intẽ dat pariter ⁊ insistat Insuper ⁊ hoc de istis meritis est sciendum q̃ in vno eodẽq; opere meritorio predicta tria scz penalitas · virtualitas · caritas occurrũt · ⁊ ideo in eodẽ ope per predcã tria meremur remissionẽz in quantũ penale fuerit · in quãtũ vero virtuale in tantũ meremur vtutes · quantuz autem de caritate habuerit tãtũ merebimur de premio regni ·

¶ De qua caritate hoc ẽ sciẽdum q̃ scõm theologos p caritatẽ de premio substãtiali meretur homo tantũ vno opere quantuz p mille manente eadẽ radice caritatis ⁊ nõ crescente · Valent autẽ huiusmodi opa sic multiplicata ad multa alia · Versus Jocũdat stabilit auget pcã remittit Debilitat remouet exercitat at q̃ repellit · Quod sic declarat · Jocundat scz mẽtẽ · stabilit scz virtutes · auget scz meritum accidentalis premij · peccata remittit quãtum ad penã · que iam dimissa sunt quãtum ad reatum p gratiã · Debilitat scz fomitez · remouet acãdiam · exercitat hoiez in assuefactione boni atq; repellit scz temptationes dyaboli ·

¶ Quarto nõ cõtenti prioribus diuitijs acquirende sunt diuitie virtutũ · Nã in prioribus sepe exercitati assuefacti ⁊ busiliati tandem virtutum habitum cõsequemur · vt per predicto q̃ solet dicnem virtuose agere delectemur In quibus virtutibus fructus multiplex inuenit · nam virtus mala expellit bona induãt · acceptum deo hominẽ faãt · quippe qui nullum hominẽ admittit ad gratiaz familiaritatis nisi qui est virtutibus adornatus · Dicit bernardus Quãtumlibet te affligtes · quãtumlibet te crucies nõ sui copiã tibi tribuet qui dñs virtutum dicitur nisi fueris vtutibus adornatus Et sciendum q̃ vittutes non solum generales effectus faãunt · sed singule virtutes singulares in nobis effectus perfiãunt · Nã humilitas hominem deo subiãt · iustiãa deduãt · obedientia conduãt · patiẽtia perduãt · perseuerantia introduãt · puritas coniũgit · caritas vnit deo · Et idarco dicit sap̃ · viij · Virtutibus nichil melius est in hac vita hominibus Rõ autẽ virtutes pro diuitijs cõputent ptz ecã · xliij · vbi dicit Sunt homines diuites in virtute pulchritudinis studiũ habentes Jtẽ greg̃ · Vere diuitie nõ opes sed virtutes sunt · Bern? · Magna ⁊ pernicioosa paupertas penuria meritoq̃ parit ⁊ virrutum ·

¶ Quinto acquirende sunt diuitie gratiarum · Cum enim deus in omnibus videt hominem virtuose agere · cumulat super eum diuitias grãrum · Quod per ysaiã bevi · dñs expresse innuit cum dicit · Ad quem respiciam nisi ad

pauperculum ⁊ contritū ſpiritu
et trementem ſermones meos ⁊c
Ac ſi dicat Cui dabo grās meas
niſi humilib⁹ hūtibus has virtu
tes · Nunc puer · viij · In vijs iu
ſticie ambulo · vt ditem diligen
tes me et theſauros eorū repleā ·
Ac ſi dicat · In vijs iuſticie ābu
lo vt diuites faciam in gratijs vir
tutes habentes · Nunc matħ · ij ·
Omni habenti dabit · id eſt ha
benti virtutes dantur gratie ·

Sexto poſt p̄dicta acquiren
de ſunt diuitie que per dei preſeti
am poſſident⁹ qđ ⁊tingit iuſto ⁊
dime poſt predicta Cū enī deus
videt aiam a vicijs depuratam ·
meritis ditatā · virtutib⁹ adorna
tā · gratijs dotatā · ſpeciē ſuam p
oia reformatā vltra ſe continere
nō poterit · ꝫ ruit in āplexus dās
ſe totū deuote anime ⁊ cū eo oia
que ſunt eius · vt aia ſcā veracit
dicere poſſit illud gen̄ · xxx · Di
tauit me deꝰ dote bona · Sep
timo non acquirēde ſunt ꝫ ſperā
de celeſtes diuitie poſt p̄dicta ·
et hec diuitie que in eternū cum
deo et in deo poſſident⁹ ſunt the
ſaurus omniū predictorum · De
quo theſaur⁹ dicit ſap̄ · vij · In
finitus theſaurus eſt hominibus
De quo et matħ dicit · Theſau
riſate vob⁹ theſauros in celis Quē
theſaurum theſauriſamus nobis
cū diuitijs ſupradās ·

Terāo acquiſite diuitie aug
mententur · ſic enī facere cōſueue
runt diuites ſeculares qui habi
tas diuitias quantumcunq; mul
tas et magnās non curant · ꝫ ad
non habitas imbiāt · et in quacū
q; negociatione lucrari poterunt
hoc facūt inceſſant · Sic et nos
faciemus vt habitas diuitias au
gmentemus · Quatuor ergo mo
dis poſſumus eas augmentare ·
ſcz commutatione · p̄motione ·
communicatione · ⁊tinuatione ·
Primo commutatiōe vt quicq̄d
de temporalibus diuitijs in ſpiri
tuales commutare poſſumus fac
am? · elemoſinas largiendo · miſ
ſas comparando · indulgentias re
dimendo · De quo aug? · Fe⁹tul
tus eſt qui nō mutuat deo bona
ſua q; tali vſura p⁹o q̄ hoi mutua
ret · Quia quicquid deo mutua?
centuplū acāpiemus · qđ mutu
atum hominibus modicuz lucrū
daret · Secundo augmentando
ſunt proximorum p⁹motione ·
Quicquid enī hom̄ p̄mouerim?
i alijs q; hec nās diuitias augmē
tam? Dic aug? Quicq̄d i alijs
edificas doc̄do exhort⁹tādo ⁊monē
do foue̅do diligē̅do oia tua facis
Terāo ⁊munione vt viz nās di
uitias ſpūales oibus hoibus ami
cis ⁊ inimicis fidelit cōmunicem?
Vñ bern? · In hoc differūt bona
tēpalia ⁊ ſpūalia q; diſtributa
bona temporalia minuūtur · bo
na vero ſpūalia ⁊municata aug
mentant⁹ Dñs · Oꝛō mea in ſinu
meo ⁊uertet · Quia coicando nā

non minus habebimus · sicut cū lumen accenditur a lumine · sic etiam per hanc cōmunionem bona aliorū bona nostra erunt · Quarto cōtinuatione · vt videlicet operemur bonuz ad omnes vsqz in finem nullo in tempore intermittētes nec cessantes · Qđ facere monemur cū i veteri testamēto cauda animaliū in sacrificijs iubetur non deesse · Dīc apl̄us · Dū tēpus habemus operemur bonū ad omnes · ¶ Quinto ⁊ vltimo augmentate diuitie debent cautius conseruari · qđ tūc facimus si oia mā bona opa in occulto quantū in nobis est ⁊ nō in publico facimus · Vnde ysa · xxxiij · Secretū meū michi secretū meū mihi · Dīc math · v · veritas dicāt · Attendite ne iustitiā vrām faciatis coram hominib? vt videamini ab eis · alioquin mercedē nō habebitis Nā vt ait greg · depredari defiderat qui thesaurū publice i via portat ·

Eodem die Sermo prim? de euangelio · De caritate dei · ¶ Sermo · cv ·

S

Diliges dn̄m deū tuum · Math · xxij · Dicit aug? super illo vbo apl̄i · Plenitudo legis est caritas · Ille tenet quod patet ⁊ latet in diuinis sermonibus qui caritatem tenet i moribus Legis enim ⁊ ppetarū omniumqz diuinarū scripturarū plenitudo et legis est dilectō · Vnde si non vales omnes paginas perscrutari omnia inuolucra sermonū dei euoluere · omniū scripturarum secreta penetrare tene caritatem vbi patent omnia Quia vt nemo excusationez habeat in die iudicij voluit deus ofummaē et breuiare verbuz super terram · vt cum esset breue vacaret omnibus ad sciendum · voluit ⁊ apertum esse vt nemo se de ignorāti a excusaret Et quia magna res est caritas · ideo de? tria de ipsa posuit in scriptura · videlicet postulationem · probationez · remunerationez · ¶ Primo enim posuit postulationē · Postulat enī de? ab omnibo nob se diligi hac occasione nobis bñficia cēdo · De hac postulatione dicit deut · x · vbi pro multis bñficijs datis et in posterum dandis postulat caritatem sic dicens · Nūc audi israhel quid dominꝰ de?tu? petit a te nisi vt timeas eum ⁊ ambules in vijs eius et diligas eum in toto corde et in tota anima · custodias qz mādata domini dei tui · Et sequit̄ · En domini dei tui celum est et celi celorum · terra ⁊ omnia que in eis sunt · et tamē patribo tuis conglutinat? est dominꝰ · et amauit eos · elegit qz semē eorū post eos · id est nos de cūctis gētibus sicut hodie comprobat̄ · Et subiungit̄ · Ama ita qz dn̄m

deum tuum et obserua precepta eius et cerimonias iudicia atq; mandata omni tempo re Super quod verbū dicit btūs aug⁹ · O bone domine qui d tibi sum ego · vt amari te iubeas a me · et nisi fa ciam irascaris michi · et minaris michi ingētes miserias · Aut q̄d amor me⁹ est vt delecteris in eo

Secūdo postulatur amo rem probat quod contingit du pliciter · scilicet precepti executi one et temptatione · Cū enim ad diligendū mlt̄i⁹ beneficijs obli gauerit probat nos⁹ preceptis vt cognoscat vtrum diligam⁹ eu⁹ an non · Nam si vere eum diligi mus precepta vtiq; seruamus · q̄ si non seruam⁹ comunicam⁹ non amam⁹ · Dicit i · iob̄ · ij · Qui dicit se nosse deū et mādata ei⁹ nō cus todit mēdax est · Dicit veritas dicit iohā · xiiij · Si diligitis me mādata mea seruate · Ostēdit p bat nostram dilectionē tempta tione · nam tempore pacis multi se credūt deū diligere qui tempo re temptationis recedūt · De qui b⁹ dicit luce · viij · Qui radicem scilicet caritatis non habent · hij sunt qui ad temp⁹ credūt · et in tempore temptationi⁹ recedūt · De q̄bo dr deut · xiij Temptat vos dns de⁹ vr̄ vt palā fiat vtrū diligati⁹ eu⁹ an non · Qui eū ve re diligit deū in flagelli⁹ ampli⁹ diligit · Quia vt ait gregorius · ventus flammas ignis extingue re credit · et ex eo tamen flāma ampli⁹ cōualescit · Terēntius domi nus ponit in scriptura dilectioi⁹ remuneracōnez · De q̄ apls · i · co rinth̄ · ij · Oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hois ascendit q̄ pparauit de⁹ hijs q̄ diligunt eū · Et iacobi prio · Beat⁹ vir q̄ sus fert temptationez · quoniam cū probat⁹ fuerit acapiet coronaz vite quam repromisit de⁹ hijs q̄ diligūt eū · Sic patet in scriptu ra caritatis postulatio probatio et remuneratio · De hac caritate quinq; dicent⁹ per ordinem · Pri mo quomodo ad caritatem venia m⁹ · scdō q̄lit deū diligam⁹ · ter cio de signis q̄ ondūt si caritatem habeam⁹ · q̄rto q̄re caritatē man datū maximū noiam⁹ · q̄nto q̄s frcūs ex ea capiam⁹

De prio sciendū q̄ ad caritatē dei osequēdā opz q̄ fiat sepacō a otrarijs dispositionibo in subiec to q̄ sūt pcā · Nā sicut aq̄ igni ē otraria ipm destruē⁹ et extinguē⁹ sic pcā destruūt et extinguūt ca ritatē · dño dicēte matth̄ · xxiiij · Rūm supabundauit iniq̄tas refri gescit caritas mlt̄oz⁹ Nec solus nccia ē otrarij expurgacō sz etiā aliene caritatis extirpatio q̄ ē di lectō terreno⁹ Nā cū ppri⁹ loc⁹ dine caritatis sit cor hūanū q̄cun q; illud alieno amore repleuerit condemnatur · Quod pulchre fi guratum legimus leuitici tēmo vbi dicitur · q; arreptis nadab et

abiu filij aaron thuribilis ipositi
erunt ignez ⁊ incensū desuper of
ferentes ignē alienum coram do
mino qđ eis preceptum non erat
Egressus q̄ ignis a dño deuo
rauit eos ⁊ mortui sunt. Secundo
nccia est subiecti in se collectio
vt videlicet oēm affectionem in
rebus creatis per totū mundum
sparsam ad nos retrahamus Ad
quod monem̄ ecā. xxx. Conti
nea congrega cor tuū in scitate.
Dinc exo. xxxvi. Cum sanctifica
tus fuero in vob congregabo vos
Qđ est dicere. Cū sanctificari in vo
bis voluero necesse est vt congre
gem ⁊ colligā vos de diuersis.
Dinc aug? Qui deū puro corde
diligē desiderat. nccm est vt mi
nus diligat aliena. Reuocem?
ergo mās affectiones de rebo de
lectabilibo de amicis. ⁊ p cōsequns
de oīb q̄ in deo. ⁊ cū deo. ⁊ ppt
deū diligi nō pnt Vñ de q̄dā dr
geñ. xlix. Effusus es sicut aq̄
nō crescas. Qui enī effusus est
ād diuersa nequaq̄ crescere po
terit in deo. Tercio vt caritatē in
nobis construamus necē est col
lecte caritatis sursū eleuatio. A
nima enim ad imaginē dei qui a
mor est creata non potest non a
mare. q̄ quāto inferius āgustat
et artat. tanto supius eleuat.
Sicut in naturali ptz exēplo A
qua enī q̄ naturalit deorsuz fluit
si naturalis eius fluxus restringa
tur. ctra naturā sursū eleuatur.

Dinc monem̄ psa. h. Eleuare e
leuare. Quia quātuz p intellēm
cognoscim? tātū p affectū dili
gimus. Dinc aug?. Nichil dili
git nisi cognitū. Ideo cognitio
est causa dilectōis. Quāto er
go plus abundat cognitio. tāto
plus abūdat dilectō. Qđ in na
turali ptz exēplo sole videlicet.
Quāto enī plus auget lux soli
tanto etiā auget calor eius.
Secundo videndū quō p
acquisitā caritatē deuz diliga?.
quē modū prescripsit nobis pre
sens thema cū dicit. toto corde.
tota anima. tota virtute. In q̄
bus verbis nobis insinuatur vt
deum plus q̄z possumus diliga?
Nam vt ait aug?. hec totalitas
scz toto corde. tota anima. tota
virtute hoc intendit q̄ omēs mo
tus aie ad deū referant. ⁊ sic nō
impletur in via preceptū istd nisi
forsitan ad tempus breue a vi
ris pfectissimis. Ideo de hoc mo
do dicit bern?. Modus diligēdi
deū est sine modo diligē Qđ ex
ponit sic dicēs. In dilectōne dei
non est alia ratio. nō alia discre
tio. nisi vt sicut ille cū dilexit su
os vsq̄ in finē dilexit eos sic si fi
eri potest ⁊ nos in istantū diliga
mus eū sicut de bto viro dicit.
Btus vir qui timet dñm in man
datis eius cupit nimis. Dinc ite p
ber. di. Diligā te deus me? p do
no tuo modo meo. minus quidez
iusto sed plane non minus posse

meo quia ꝛ si quantum debeo non
possum vltra tñ q̄z possum nō pos
sum · potero tamen plus cū plus
donare dignaberis · nunq̄z tamē
put dignus haberis · ℣ Sunt aūt quatuor cause cur deꝰ
diligi debeat in infinitū · Prima
quia deus est infinitus · De quo
bern? · Infinitus ꝛ immēsus est
deꝰ in quē tendit amor nr̄ · vt nul
lus possit eē amoris finis termin?
ꝛ mēsura Secūda quia deꝰ nos
diligit in infinitū · Vnde ite ber
nard? · Amat imensitas · amat
eternitas · amat deus cuiꝰ mag
nitudis nō est finis · Et ideo vt
sue infinitati correndere valeam?
deū etiā in infinitū si possum? di
ligamus · Tercio meretꝰ deꝰ dili
gi in infinitū · quia nobis bñficia
otulit infinita · Cū eni singulis
bñficijs singulos debeam? affec
tus inde infinitis bñficijs ifinitos?
tenem̄ caritatis affectus · Quar
to diligem? deū in infinitū quia
inde nobis vtilitas puenit infini
ta · Vñ ps̄ · Quā magna mꝝtitu
do dulcedis tue dñe quā absco
disti timentibo te · Si tāta pmi
sit timentibo quantomagis dili
gentibo · ℣ Tercio dicē
dū est de figmis caritatis · Cū au
tē scd̄m augustinū nemo cū cari
tate damnetꝰ · ꝛ sine caritate nēo
saluetur · ideo si qua signa habite
caritatis inuenire possent essēt cū
gaudio sine dubio āplectenda
Et licet nulla signa que dāt ple
nā ꝛ securaz certitudinem habite
caritatis valeant inuenirī iuxta
illd̄ ecā · ix · nescit hō vtrū amoē
dignus sit an odio · ħ omnia i fu
turū reseruantꝰ incerta · impedie
te naturali affectu caritatis q̄ tā
tam habet similitudinem ad gra
tuitam caritatez vt nemo ad ple
num inter ea possit differentiam
assignare · inueniuntur tamē sig
na de caritate dei que dant ꝓba
bilem coniecturā Sūt autē qua
tuor huiusmōi signa scilicet pec
catorū declinatio · bonoruz opera
tio · proximoruz dilectō · patiēs
adūersitatum perpessio · Primo
dico qui deum vere diligit cauet
et declināt peccata · Diligēs eñ
deum cauet omnem dilecti offē
sam et quia maxime offenditur
ex pcās · ideo qui vere deuz dili
git cauet illud Vñ ps̄ · Qui dili
gitis dñm odite malum · Item io
hānes Omuis qui ex deo est nō
peccat · Secundum signum est
bonorum operatio Diligens eñ
deum facit omnia in quibus se di
lecto existimat complacere Dic
iobꝫ · xnij · Si quis diligit me ser
mones meos seruabit · Item gre
gorius · Probatio dilectionis
exhibitio est operis ℣ Tercium
signum est proximoruz dilectō
Vnde nobis beatus iohannes sic
describit · Qui dicit quia diligo
deum et fratrem suum odit men
dax ē · Qui eñ non diligit frēm
suum quem videt · deum quem

non videt quō potest diligere? Quartū signum est patiens malorum perpessio. Cogitans enī ꝙ deus ex caritate nos castigat libenter sustinz quicquid ex caritate infertur. Dinc apl'us ad romanos. viij Quis nos separabit a caritate xpi. tribulatio an āgustia ac̄. Si ergo vere deū diligimus eo affectu sustineam? mala que patimur quo a dño infligunt. Videat ergo vnusquisqz vtrū hec signa intra se habeat ac sperēt qui habuerit se existere i dei caritate. ℣ A Quarto videndum est cur in presenti euangelio caritas mandatuz maximum nominatur. quod cōtingit propter quatuor rationes. Prīo quia deus ex magno affectu diligi se mandauit. Omia enī que in veteri ac in noua lege mādata sunt. oia ad habendam caritatē inducta sūt. Vnde bern?. Quicquid diuina lege indicat vel indicit ad solum amorem reducit Dinc aug?. Deus solūmodo exigit se diligi. quia ad hoc māda tum omia alia ordinantur. Secundo dilectō dei ideo mandatū maximuz dicatur. quia vtilitatē maximam nobis cōfert. quippe sine qua nullius operis fructum vllo modo consequamur Terō ideo mandatum maximum dicitur. quia omnes virtutes in se cōtinet. Vnde aug?. Sicut deus omne bonuz in se continet. sic caritas que ē deus omnes virtutes perfectissime in se habet. Quarta ratio est quia pro caritate maxima nobis in celo premia pmittunt. quia scdm eam in celo premiamur. ac iter āgelos scdm̄ sub ac supra collocam̄. In terris ergo maxime nos scificat. ac i celo nos maxime remunerat Et ex bijs ꝙ tuor causis caritas maximum mādatū nominatur. ℣ D

Quinto dicendū est quos fructus ex habita caritate capiat. Est aūt vtilis ad pcōz purgationez. laboris alleuiationē. omnium temporalium despectōez. omnium operum nostrorum sāctificationem. omniuz bonoz participationem. malorum nostroz ac aliorum in bonum cooperationem Primo dico caritas habita vtilis est ad pcōrum purgationem Dinc prouer. x. Vniuersa delicta operit caritas Itē prima petri. nij. Caritas opit multitudiem pcōrum. Dinc luce. vij. Remittūt ei peccata multa quoniam dilexit multum. Dicit enī aug?. Quod gutta aque i camino ignis hoc facit peccatum venale in homine diligente. Secundo valet ad laboruz alleuiationē Si enim amor carnalis labores alleuiat sicut patet ad sensum. multo amplius amor dei. Dinc beatus augustinus. Que dura sunt laborātibus. leuia fiūt amātibus Ex hoc sensu dicit matth.

xi. Tollite iugū meuz super vos iugum em̄ meum suaue est et onus meum leue. Dinc iob. dixit Mandata dei grauia non sunt. De quo bern?. Libet amari leue iugum dni quod non solum non onerat sed ꝛ portantes portat. Terćo valet ad ommium temporalium despectōnem. Dei enim amor cor hois replens de terrenis affectibus nil admittit Dinc zo phome. In igne zeli mei deuorabitur omnis terra. Itē greg. Gustato spiritu desipit omnis caro. Bernardus. Affectāti celestia terrena n̄ sapiūt. eternis ihiāti fastidio sunt transitoria. Quarto vtilis est caritas ad omniuz operum nostrorum sanctificationē. Quicq̄d eni agimus in caritate totū meritoriū efficit atq; sāctū Vnde sicut aurum superductuz nobilitat omē metallum sic oia opera nostra caritas. Propt qđ dicit āpoc. iij. Suadeo tibi emere aurum ignitum ꝛ probatū vt locuples fias. Quod de caritate vtiq; dictum est Nam vt ait augustin?. Caritas si desit frustra habentur cetera. si assit habentur omnia. Quinto valet caritas ad ommium bonorū participationē Nam ex viculo caritatis colligamur colligati omnia nr̄a mutuo cōmunicamus. Vnde bernard?. Caritas largiflua vtus oia oia facit. Hanc petebat ps̄ cū dixit Participem me fac deus omniuz timentium te ꝛc. Sexto valet caritas ad omnium malorū nostrorum ꝛ aliorū in bonum cooperationē. Vnde roma. viij. Scimus q̄m diligentibus deum omnia cooperantur in bonū. Si ergo oia ergo et nr̄a ꝛ aliorum bona ꝛ mala Quomodo em̄ non mala mea mihi cooperantur in bonum. ex quorum cognitione humilitatez teneo ꝛ in penitētia me affligo? Aut quō aliorum mala non cooperantur michi in bonum quibo ex corde compatior? Ruē affectū apl's habuit cū pria corinth. xij. dixit Lugeo mlt̄os ex his q̄ peccauerūt ꝛ nō egerūt penitētiam. Itē. ij. corinth. xi. Quis scandalizatur ꝛ ego non vror? Et sic patet q̄ ex fidelibus nris affectibus nostra et aliorum mala nobis proueniant ad salutem Qđ nobis prestare dignetur ꝛc

De eodē Sermo secundus De caritate proxim. Sermo. cvi.

Diliges proximū tuū sicut teipsum Matth xxij. Expedito vno sermone de caritate que deo debetur nunc videndū est de caritate que proximo exhibetur. In quibus verbis tria facit. Primo enī tangit dilectionis necessitatez. secūdo dilectionis cōgruitatem. terćo im modo diligendi qualitatem. Primum ibi Diliges. qđ sonat

precipientis auctoritatē. ⁊ ideo necessarium. secundum ibi. pximum tuum. quod sonat dilectōnis congruitatem in eo qđ est pximum. terciuz ibi. sicut teipsū. quod dilectōnis sonat qualitatem. De hac proximi dilectōne dicit iheromꝰ. O mirniam dei clementiaz. o ineffabilē dei benignitatem. preciuz nobiꝭ pollicetur si nos mutuo diligamus. ⁊ si nob ea prestemus inuicem quibus inuicem indigemus. et si nō superbo simul ⁊ ingrato animo ei remittimur imperium beneficium est. Qui? verbi occasiōe quatuor dicenda sunt per ordinem. scilicet de eius dilectionis necessitate. secundo de exhibitiomꝭ eius veritate. terciō de signorum eius multiplicitate. quarto de graduum diuersitate. Primo necessitaꝭ dico huius dilectionis patet ex scriptura figura natura creatura. Ex scriptura patet eius necessitas in eo ꝙ crebrius monet proximuz diligendum. Vnde dicitur leuitici. xix. Diliges proximum tuuz sicut teipsum. Item iohis. xv. Hoc est preceptum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Item in proposito ⁊ luce. xix. Diliges proximum tuum sicut teipsum. Adeo enim necessaria ē mandati huius executio vt neq̄ q̄z deus seipsum diligi reputet si non et proximum etiam diligamus. Vnde prima iohis. iiij. Qui non diligit fratrē suū quē videt. deū quē non videt quomō potest diligere? Item Si quis dixerit quoniam diligo deuz et fratrem suū odit mendax est. Et iterū. Omnis qui odit fratrem suum homicida est. Ex quibus omnib? patet necessitas dilectōnis. De cūdo patet necessitas huiꝰ precepti ex figura id est exēplo qđ te?, in seipso nobiꝭ ꝓposuit imitādū. Vnde deus qui in tantū nos diligit vt omēs homineꝭ velit saluoꝭ fieri vult vt et nos ita faciamus. Tercio huius precepti necessitas patet ex natura quia coniuncti sumus adinuicem vt nos merito diligamus. Vnde aug? Voluit deus vnicū hominē fōre in principio a quo ōnes procederent vt tanq̄z fratres omēs homines se amarent. nec sic factum legimus in angelis vel animalibo brutis. Nec solum fratres sum? secūdum hominem. sed habem? adinuicem fraternitatem spiritualem. Item dicit beatus augustinus. Omnes fratres sum? secundum quod homines sumus. q̄n tomagis secundum quod christiani sumus. Nam quantum attinet ad fraternitatem hominis vnus pater fuit adam. vna mater eua. Quantum vero attinet ad fraternitatem spiritus vnus pat̄ est deus. vna mater ecclesia. Que fraternitas tāto fortius strīgit ad diligendum q̄z frīmitas

v

naturalis quanto reuerentior est
mater ecclia q3 carnalis · Et quā
to melior hereditas celestis q3 tē
poralis tāto āplius constringim̄
ad diligendū · Quarto necātas
huius p̄cepti p3 ex creatura · om
nes enī creature eiusdem spēi ei
mutuo se diligūt Vnde ecā · xiij
Omne animal diligit simile
Vñ si lupus leo ⁊ serpens crudeli
ora aliis aialibus nō exercēt ma
liāā in ea que sūt sui generis mlt
o minꝰ hō malicia debet i ea q̄ sūt
sui generis exercere · Et quia sic
ab oībō monemur nob caritā
tē mutuo exhibere · ex hoc p3 eꝰ
necessitas · ℣ Secundo
dicendū est de exhibēde dilectio
nis veritate · Hāēdū ergo q̄ ad
exercendum nrām dilectōnez in
proximū tenemur ei q̄tuor subsi
dia exhibere · scz supportatiōem
infirmitatiꝰ · subuentionē necā
tis · eruditionē veritatis · diiudi
cationē caritatis · Hec quatuor
mandauit dñs p̄ximo exhiberi
⁊ in hīs quatuor debemus caritā
tē proximi exercere · Nā de hīs
dicit ecā · xxvij · Vnicuiq3 mā
dauit deus de p̄ximo · Primo er
go exerceam? erga infirmos supportationē · vt videlicet oia infir
ma eoꝝ tā corpoꝝ q3 q̄3 moruz ſtu
deamus portare benigmissima cari
tate Et hoc est qđ monet apl's
gal' · vi · Alter alterius onera por
tate · ⁊ sic adiplebitis legē xpi ·
Qui pro lege hoc habuit vt om
nīū iniquitatibo ⁊ infirmitatibo
se benigmissimū exhiberet · Hinc
quid ei p̄ximis nrīs portando eo
rum infirmitates exhibemus hoc
de? reputat sibi factū · ipso dice
te matb̄ · xxv · Infirmus fui ⁊ vi
sitastis me · Secō exerceamus
caritatē apud p̄ximos subuenti
one necessitatis · cōmunicādo eis
cū necē habuerint mā tpalia mi
sericordie ⁊ benigne · Et ad hoc
hortat nos dñs ysa · primo · Sub
uenite oppresso iudicate pupillo
defendite viduaz · Hinc ecā · ij ·
Fenerare proximo in tpe necessi
tatis pma iob̄ · nij Qui habuerit
substantiā huius mūdi ⁊ viderit
fratrem suum necessitatem habe
re · ⁊ clauserit viscera sua ab eo
quomodo caritas dei manet i eo
In hac necessitatis exhibitione
intelligunt opera misericordie de
quibus dicit ysa · lviij · Frange e
furienti panem tuum ⁊ egenos
vagos q3 induc in domum tuaz
Cum videris nudum operi eum
⁊ carnem tuam ne despexeris ·
De quibus dicit beatus ambro
sius · Pasce efurientem · quia ti
non pauisti occidisti · ℣ F
Tercio exerceamus erga pro
ximum eruditionē veritatis · qđ
tūc facimus si arguim? delinquē
tem · erudimus ignorantem · ex
hortamur proficientez · informa
mus errantem · que sunt opera mi
sericordie spiritualia De quibo
dicitur damelis duodecimo Qui

doctri fuerint fulgebūt q̄si splen
dor firmamenti ⁊ qui ad iustitiā
erudiuit multos quasi stelle in p
petuas eternitates · Tunc autez
efficaciter erudimus cum ea que
verbis docemus in nobis veritate
⁊ ope exhibemus · Sed heu om
nes querētes que sua sunt si que
iam docent p̄ mercede hoc facūt ·
nō habentes verā et perfectā cari
tatē que non querit q̄ sua sunt ·
Quod conqueritur dñs michee ·
iij · dicens · Principes scilicet ec
clesie in muneribus iudicabūt et
sacerdotes eius i mercede docebūt
et prophete eius in pecunia diui
nabunt · Deberent enim predica
tores nostri temporis docere veri
tatem · ⁊ de eorū doctrina dei mi
sericordiam sperare sola necessa
ria de temporalib⁹ tollere · ꝯ nūc
plerumq; contrarium agitur · q̄
sola presentia desiderant · De qui
bus dicitur michee · iij · Audite
principes dom⁹ iacob ⁊ duces do
mus israhel · Nunquid non vīm
est scire iudicium qui odio habe
tis bonum et diligitis malum · q̄
violenter tollitis pelles eorum de
super eis · ⁊ carnez eorum desup
ossibus eorum · Qui comederunt
carnem populi mei ⁊ pellez eorū
desuper excoriauerunt sicut in le
bete quasi carnem in medio olle ·
Tunc clamabunt ad dominum
et non exaudiet eos ⁊ abscōdet
faciem suam ab eis i tempore illo
sicut nequiter egerunt in adinuē
tionibus suis · Dec dicit dom⁹
super prophetas qui seducūt po
pulum meum qui mordent den
tibus suis ⁊ predicant pacem et si
q̄s non dederit in ore eorū quip
piam sanctificant sup eum preli
um VB Quarto exercea?
circa proximum diiudicationem
caritatis vt videlicet omnium p̄xi
morum verba mores ⁊ opera cari
tatiue ⁊ benigne iudicemus sicut
nos ab omnibus cupimus iudica
ri · quia sicut proximū iudicam?
sic vtiq; a domino iudicabim̄ sicut
dicitur · ij · paralipp̄ · xix Quod
cunq; iudicaueritis in vos redun
dabit Propter quod luce sexto
dicitur Nolite iudicare vt non iu
dicemini · Sed magis imitemur
apostolum qui dicit phil · p̄mo
Justum est michi sentire scilicet
bene de omnibus vobis eo q̄ ha
beam vos in corde et in vinculis
meis · Et sequitur · Testis enim
mihi est deus quomodo cupiam
vos omnes in visceribus christi
ihesu · Unde bernardus · Caue
serue dei ne quos imitari nō vis
damnare videaris · Caue aliene
conuersationis esse aut curiosus
explorator aut temerarius iudex ·
etiam si perperam quid actuz de
prehenderis · nec sic iudices pro
ximum · magis autem excusa in
tentionem si opus non potes · pu
ta ignorantiam · puta subreptio
nem · puta casum · Quod et si
omnem omnino dissimulationez

ri certitudo recusat suade michi: minus tibi a dicto ap̄d te Vehe mens fuit mimis ista temptatio quid de me illa fecisset si accepis set in me similit̄ potestatem? Iu dicemus ergo omnē pximum in caritate · nā si male proximuz iu dicamus · hoc nobis pro menda cio reputat̄ · etiā si in seuerum fu it qd̄ iudicamus · teste ysa · lxix · qui dicit · Non est qui iudicet ve re · Dinc veritas dicit iob · vij · Nolite iudicare sc̄dm faciē · mīn? aūt licet sc̄dm cor Ubi vero bonū iudicamus de pximo tūc illud p vero reputat̄ · etiā si falsum est · Dinc bern? · Est qui verum loq̄ tur a mentit̄ · et est qui mentit̄ a verum dicit · ¶ D Tercō dicendum est de signoz̄ ei? mul tiplicitate · per que signa proba bilez coniecturā habere possum? caritatē proximi veraz esse in no bis · Et sunt tria · Primū est qp caritatē habeamus ad pximum si proximis mīs bonum in corde nrō faueamus ogtulātes sincero affectu ipsoz̄ bonis tāq̄z nob · ita vt tanq̄z dicat qualitatē nō quantitatē · Secundū est vt su per malis eoz̄ eis affectu simili opatiam̄ · Que duo tāgit ap̄s Roma · xij · Gaudere cuz gaudē tibus · flere cum flentibus · Ter cium signum est · si legem natura lem pximi? nostris per omnia te neamus · que ysistit in duob? · quorū primuz tlxobie · nij · positū dicit? · Quod ab alio tibi nō vis fieri · vide ne aliq̄ alteri facias · Secundū pmitur matb̄ · vij · Quecunq̄z vultis vt faciant vob bomes a vos eadē faciē illis · Dec em̄ duo āte tempora legis bomes informabāt quō se deberent circa proximos exercere · ¶ J Quarto dicendum est de gra duum huiusmodi dilectionis di uersitate · quā a summo exēpla ri deo videlicet possumus edoceri · Deus em̄ veniens homo a inter homines uersatus vt ait bern? · dilexit nos triplicit̄ · dulcit̄ · sapi ēter · a fortiter · Dulcit̄ em̄ nos dilexit in eo qp carnez induit · sa pienter qp culpam cauit · fortiter qp mortem sustinuit · Dic a nos eius exemplo nostros proxios diligamus · qd̄ tunc facimus · si vbis · moribo · a facti? inter eos dulcit̄ uersamur · neminez tur bantes · sed quantuz in nobis ē cum ommibus pacem habentes · Ad quod hortamur prima thi · ij · Quietam a tranquillam vitā agamus in ōmni pietate a tran quillitate · Doc em̄ bonum est a acceptū corā deo a saluatore nrō ¶ Dec̄ō diligam? pximum sapient̄ · sic diligētes psonas vt eoz̄ vicijs a pcīs nullatenus cō sentiam? Sūt ei quidā insipien ter pximum diligentes? qui ꝓpter ipsos deū autēt offēdere · a seip sos pcīs ḡuibo maculāt̄ · qui tm ex bonipso ouincunt̄ nec se nec

deum nec proximuz veraciter diligẽ. nũqz emĩ sic pximi fiũt diligendi. vt ipsorũ amore pcãs et vicijs implicemĩ. Nã vt dicãt ad ro. xiij. dilectõ pxi malũ nõ operat. Si aũt opat malũ cõuincãt dilectõ nõ fuisse. Quia sic deus dilexit nos vt ppt nos lxiem assumẽt a tñ pcẽm caueret. Dic bern? Christus in carnis assumptione cõdescẽdit michi in culpe vero vitatione exiluit sibi. Sic a nos pximũ diligamus vt malũ ppter eum nullatenus faciam? Vñ seneca. Nec sanxit lex amicãe vt nec rogemus res turpes. nec faciamus rogati. Et tullius Nulla est excusatio vt amicãe causa peccaueris. Diligamus ergo pxios sicut nosipsos nec infra nec supra. Sunt emĩ aliqui q̃ infra remanẽt solũ priuatũ bonum eoz curantes. a bona pximoz negligẽtes De quibo bern? Tu frater cui firma salus ppria nõdũ ẽ cui caritas adhuc modica aut nulla est. aut adeo tenera atqz a rundinea quatenus omni flatui cedat. omni credat spiritui. omi circũferatur doctrie. imo vento cui tãta est caritas vt vltra mandatũ quidẽ diligas proximum plus q̃z teipsũ. a rursum tãtilla vt contra mãdatum fauore liquescat. pauore deficiat. pturbet tristicia. auaricia trahat. ptrahatur ambitione. suspitionibus inquietet. comitijs exagitetur curis euisceretur honorib? tumeat liuore tabescat. tu ita inquã in pprijs teipsũ ita sentiens quanam dementia queso aliena cura re vulnera aut ambis aut acquiescis? Et subiungit. Audi quid consulat cauta vigilq caritas. Nõ q alijs inquit sit remissio vobis aut tribulatio. sed ex equalitate. Noli ergo minium eẽ iust? vt diligas eos quorum curam tibi assumis plus q̃z teipsum ꝫ sufficiat ad salutem vt diligas proximum sicut teipsum. VL

Et nota q hoc quod est sicut teipsum innuit nobis modum dilectionis qui modus? sic exponitur sicut teipsum. id est ex quo teipsum scilicz caritatis affectu a effectu. id est in deo. vel quo teipsum id est propter deum. vel ad quod teipsum scilicet ad gratiaz in presenti a gloriam in futuro. Vel quomodo teipsum id est supra corp? a res corporales. Terio dilexit nos deus fortiter quia pro nobis? mortez sustinuit. Sic a nos proximum fortiter diligam? ita vt propter nullã aduersitatem quam proximus noster retribuens nobis mala pro bono a odium pro dilectione aduersum nos congesserit nostram dilectionez aliqualiter remittam? Vnde mathei quinto dicitur Diligite inimicos vestros. monet de affectũ cordis Cũ aũt subiungit bñfacãte hijs q̃ oderũt vos monet

de effectū operis · Vnd' aug⁹ · Ego ad īmicos & dilēctos vos moneo · quia ad sanādū pcōs & vulnera nullū medicamentū melius esse cognosco · Itē hoc pro oclusione de dilectione proximi est notandū quod ait greg · Per amorē dei amor proximi gignit · & per amorez proximi amor dei nutrit · Qui nos ad amorem sui & proximi pducere dignet ihūs xps filius dei viui ·

De eodem · Sermo terāus ·

DIliges proximū &c · Require in dñica post epīam in sermone Nemini quicq; debeatis sermone · lv · quinta

Dñica · xix · Sermo primus de epīa · De quinq; generib⁹ renouationū nos informantibo quō debeamus spūaliter renouari · Sermo · cvij · M ·

RENouamini spū mentis vrē · Epīa · nij · Apl's p spūus dei consiliarius & conscius voluntatis eius · q̄ coīt · vij · de ipso dicit · puto q; & ego spm̄ dei habeo legē & intelligē illud ezech · vij · vbi dicit · Facite vobis cor nouū · hortatur nos de spūs nrī renouatione dicens · Renouamini spūs mentis vrē · In quibus verbis duo facit · Primo enim ponit suam exhortationem · secundo exhortationis sue specificationem · Primum ibi · Renouamini · secundū ibi · spū mētis vestre · Raptus itaq; apostolus in tertium celuz didicit ibi reuerentiam dei qui in nullo loco nisi decenter ornato & reuerenter renouato hītare dignat⁹ · Quia sicut mortuū non nisi in sepulcro nouo corpus suum recliuari voluit & inuolui sindone mūda · sic deus spiritus non nisi in spiritu mūdato & renouato suam dignabitur habere mansionem · Propter quod ipsa veritas ait luce · v · Nemo mittit nouū vinum in vetera vasa · alioquin rumpet vinuz nouum vasa & vinum effunditur & vtres peribunt · Sed nouū vinum in vtres nouos mittendum est · Sic spirit⁹ dei semper nouū & omnia innouans ipso dicente ysa · xlij · Ecce noua facio omia vult vt ob eius reuerentiam ab omni vetustate corda nostra renouemus · vt et ipse veniens⁹ per nos innouata dignet⁹ amplius innouare Hoc em̄ agit in nobis spiritus sanctus vt mille viāb⁹ ad nos veniens totiens aliquid vetustatis tollat · & aliquid nouitatis⁹ adiciat · Et hoc est quod ait psalmista · Emitte spiritum tuum & creabuntur et renouabis faciem terre · Et quotiens mittit⁹ totiens⁹ dignatur sua gratia spiritum nostrū renouare · Vult ergo

de? vt quod in nobis est renoue
mus · quod si fecerimus spūs sā
ctus aduemens suam renouatio
nem superadꝺet amplius renouā
do. Licet enim modicuz sit quod
nos possumus · hoc ipsum tamen
modicum non patitur reseruari
quia non succedit eius renouacō
nisi nostra premittatur · ℣n

Sunt ergo quinq; genera re
nouationum que in naturalibus
siue creaturis inueniñ? que nos
informant quō nos debemus spi
ritualiter renouari · Renouatur
eñ ceruus serpens accipiter aqui
la homo · Ceru? cornua ꝯ crines
abiciẽdo · serpens pellem in arto
excoriando · accipiter plumas eli
dendo · aquila rostrum acuẽdo ·
homo vitam in melius commutā
do ℣ Ceruus itaq; se vo
lens renouare serpentem naribꝰ
attrahit · attractus autem serpẽ?
in interioribꝰ virus emittit · Cer
uus hoc sentiens statim ad fontẽ
sitibundus currit · et aquam mul
tam potatam cum serpente ꝯ ve
neno per posteriora traiat · et ex
hoc tam cornua q; crines cadunt
ꝯ omnia crescūt noua · Per hūc
ceruum qui est stolidus animal
pecatoꝝ superbus designatur ·
qui post q; venenatas pecatorū
mortalium culpas bibisse se sen
serit · compunctus inox anhelā
ti desiderio ad fontē miserioꝝdie
et ad fontem lacrimarum festi
nus currat · vt de hys fontibꝰ po
tatus virus pecati et crines via
orum effundat penit? et euellat
Quod facile contingit si sic com
punctus pondus pecatorum se
serit et grauedinem vicorum · co
gitat ergo cum cordis contritio
nec intima anime compunctio
ne que · qualia · quanta mala ex
hausto veneno pecatorum ei
uenerint · et statiz funditus euel
luntur · Vel aliter dicere possu? ·
q; qui renouari desiderat debet si
bi imbibere illum serpentem quẽ
maria magdalena imbibit cum
suis lacrimis eius lauit pedes et
absterſit crinibus · non venena
tum sed beatuz · qui pependit in
patibulo crucis · quem prefigna
bat ille mopsi serpens · Nam de
hoc dicitur numeri vicesimoprīo
Fac serpentem eneum · et pone
eum super palum pro signo · et
qui percussus aspexerit eum vi
uet · Talis enim serpens si per de
uotam meditationem introrsuꝰ
attract? fuerit immittit itra nos
gratiam que est virus ꝯ venenū
contra omẽ genus mali · quo ex
hausto et immisso cadunt pili ve
teres pecatorum et superbie cor
nua euelluntur · quibus euulsis
crescunt nobis cornua salutis et
gratie · que sunt spes et fiducia
de remissione pecatoruz · Et hoc
est quod dicitur nobis Leuitici
decimoquarto vbi dicitur sic ·
Locutus est dominus ad mop
sen dicens · Hic est ritus leprosi

quãdo mundandus est. Et multis interpositis subiungit Radet omnes pilos corporis & lauabit aquã. & sic purificatus ingredietur castra Qđ est dictũ de pilis peccatoꝝ. De pilis nouis succrescentibꝰ dicit ezech. xvi. ad animã peccatoꝝ remissionẽ ꝓsecutã. Transiens p te vidi te conculcatã in sanguine tuo & dixi tibi viue. Et ingressa es & peruenisti ad mundũ muliebrẽ Vbera tua tumuerunt. & pilus tuus germinauit &c. ¶ Secundo renouari nos oportet vt serpens. Ad cuius imitatiõẽ monet dñs mathei. x. Estote prudentes sicut serpentes. scz in renouatione ueteris nostra. que cõsistit in veteris pellis depositione. & noue pellis induitione. Per veterẽ aũt pellem consuetudo peccati. per nouã consuetudo bonã denotatur. teste iheremia. Si mutare potest ethiops pellem suam. & vos poteritis benefacere cum didiceritis mala. Ac si dicat Sicut ethiops non potest mutare colorem nigredinis. sic homo difficulter potest mutare pellẽ diuturne ꝓsuetudinis. De vtraq; autẽ pelle ãtique & noue consuetudis dicit iob. ij. Pellẽ pro pelle. & cũcta que habet homo dabit pro ãnia sua. Ac si dicat. Qui animam suã saluare voluerit. necesse est vt antiquã pellem male consuetudis in nouam pellem bone consuetudis mutet. quod si facere voluerit. necesse est vt in altera statum se transferat. vt de die in diem vetera abiciat. & se induat semper nouis. De hac ꝓmutatione quibus dã dicit apostolus Ro. vi. Quem fructum habuistis tunc in quibus nũc erubescitis. Quomodo hec etiam cõmutatio fieri debeat docet bernardus dicens. Audiat hoc amicum cordis sui mancipium animalis homo qui iam incipit corpus subdere spiritui & aptare se ad ea que dei sunt perãpienda. acãgat se necessitatem sibi faciens contra necessitatem. & consuetudinem contra cõsuetudinem & affectum sibi formãs contra affectuz donec plenã mereat acãpere delectationem contra delectationem. vt delectationibus seculi & carnis saltem eum tantũ carere delectet quãtum eũ prius delectabat habere. Hoc autem opus nõ est vnius diei. sed multi laboris. multi sudoris. quia pestes vitiorum in vltimã solitudinem solitariuz persequuntur. Nã nisi pertinaci studio & prudenti opera expugnata fuerit consuetudo leniri potest. vincã vix potest. quãtũcunq; se ꝓponat animus hoste. & in quauis solitudine secretum & silẽtium cordis esse nõ patitur. Cui quo maiorem contigerit inesse vsum consuetudis eo nequior & rebellior inuenitur. Hec autẽ renouatio necessario consequens est

post primam quia si male cōsue
tudini nō resistam? reliquie pec
cato⁹ per malā consuetudinem
facillime reuiuescūt. Nec autem
renouatiōis difficultas clare pa
tet in serpente. qui cū se voluerit
renouare primū per diuturnam
abstinentiā corpus macerat. vt
per macrum squalorem pellis a
carne facilīter se resoluat. ⁊ sic p
artū se cōstringit. Sic necē est
vt homo faciat. ⁊ hoc corpus su
um ieiunijs ⁊ afflictionib⁹ casti
get contra malas cōsuetudines.
abiciat delectationes ⁊ carnis cō
solationes declinet. et in artū ho
mo arduū virtutuz iter se confe
rat. et hec ē illā arta via que du
cit ad vitam. Tercia renoua
tio fit per accipitrē. qui flāte
austro veteres plumas elidit no
uis succrescētibus. Per has pen
nas nostra desideria intelliguntᵉ
Dicit ps̄. Quis dabit michi pen
nas sicut colūbe ⁊ volabo ⁊ requi
escam. Ab hijs pennis sancta a
nimalia ezechi. vbi dicitur. Fa
cies ⁊ pēne extēte erāt desuper et
dāt. Nā p facies voluntas. per pē
nas vero desideria intelligimus. q
insunt hominibus et ambo ad ce
lestia extendunt. Sicut igitur
in hac renouatione intellig itur
p veteres penne in nouas cōmu
tantur. sic in mā renouatione ve
tera desideria id est mundana in
noua id est celestia flāte austro
id est inspirante spiritu sancto sūt
mutanda. Q Sciendū
autē q sunt tria desideria vetera
na siue mundana. quia vt ait io
hannes omne quod est in mūdo
aut est concupiscētia carnis aut
concupiscentia oculorum. aut
superbia vite. que flante austro
id est spiritu sancto i tria deside
ria spiritualia renouantur. Quo
rum primum tale est. cum cupi
mus deo placere magno desiderio
⁊ conatu. nec tamen adhuc tā
efficax est. vt procedamus ad
opera faciēda. quod cum deside
remus deus tandem aliquādo di
gnatur misericorditer exaudire
Vnde psalmista. Desiderium pau
perum exaudiuit dns. Paupe
res enim sunt qui cum suo deside
rio bona opera non adiungunt.
carent diuitijs meritorum. Hoc
desiderium habebant filij zebedei
qui cum adhuc meritorijs operi
bus caruissent. petierūt vt vn⁹
a dextris et alius a sinistris sede
re debuissent. Quorum petitionez
tanq̄z stultam et friuolam dom̄
nus reprehendens misit eos ad o
pera cum dicebat. Potestis bibe
re calicem quem ego bibiturus sū
Secūdum desiderium est mai⁹
illo cum desideramus tam efficā
citer consequi regnum dei. vt hu
ic desiderio opera fortissima adiū
gamus. De hoc desiderio dicit
prouerbiorum. x. Desiderium
iustis dabitur. Item. xij.
Desiderium iustorū omne bonū

Justi enim dicuntur qui hoc qđ deuote desiderant homis operib? iam merentur. Verum desiderium est quo deuoti homines soluz deum vehemētissimo affectu desiderant. quorum desiderium tam amplum est atq; magnū vt omnia eorum opera tali desiderio cōparata pro nichilo reputentur. sicut de btō viro dicatur q; in mandatis eius cupit nimis. De quo iterum dauid in psalmo. Domine ante te omne desiderium meum Propter hoc dixit ante te. quia tale desiderium pre magnitudine non poterat explicare. ℟ Hoc āt desideriū aie non ex ꝓpriis meritis vel conatu procedit. ꝫ ex desiderio dei cupientis hoc qđ desideratur in desiderāti anima ad impleri. ⁊ sic ex desiderio dei anime desiderium accenditur Quid ergo est quod desideratum impedit si vterq; scilicet de? et anima hoc desiderant adimpleri? Dico q; ideo retardatur vt maiori dilatemur cumulo gratiarum Quod aperte nobis beatus gregorius declarat sic dicens. Sepe nostra desideria in eo quo celeriter non fiant efficacius exaudiuntur. et quod impleri concite petimus ex ipsa melius tarditate prosperat Desideria autem nostra dilatiōe extenduntur vt prosicāt. exercitantur in certamine vt maioribus cumulentur premijs in retributione. Quia vt diximus desiderium dilatum crescit. crescēte autem desiderio crescit et anima vt maioris gratie capacior fiat. Quod plane beatus bernardus innuit dicens. Necesse est animā crescere ac dilatari vt sit capax dei. Nam et si anima minime cū sit spiritus corporeaz reapiat q̄n titatem. tamen confertur a grati a quod negatur a natura. Crescit ergo et extenditur si spiritua li affectu dilatatur Quantitas ergo cuiuscunq; anime estimet de mēsura caritatis ⁊ desiderij qđ habet. Verbi gratia. que multū habet caritatis mg̃na sit. que parum parua sit. que nichil nichil sit. ℣ Quarto reno uatur aquila. Quando enim de nimio senio incuruatur rostrum eius vt cibum sumere non possit tunc allidit rostrum ad petram. quo alliso et abilitato per cibuz iterum iuuenescit Sic et nos os nostrum quod hactenus est cō suetum verba veterana effundere incuruatum per deuotas oratio nes allidamus ad petram id est ad christuz. Et hoc facere monemur primi regum secundo vbi dicitur. Recedant vetera de ore vestro. Os ergo nostruz id est verba nostra allidāmus ad petram scilicet christum. quod si fecerimus renouabitur vt aquile iuuentus nostra ℣ Verum cū hō consistit ex duplicia substātia scilicet corporea aima sciendum

nardus · Quotiens legis vel au
dis verbum a animaz pariter col
loqui noli ymaginari quasi cor
poreas mcurrere voces · sed audi
quid sit tibi potius in huius modi
cogitandū · Spiritus est verbū
et spiritus est amma · et habent
linguas suas quibus se alterutrū
colloquunt a verbi lingua suoi
est dignationis · Itaq; locutio
verbi cuz anima est ifusio dom ·
responsio vero anime est cum g̃
tiarum actione ammiratio · VL
V Quinto loco renouatur
homo · quod tūc contingit felici
ter cum deuotus homo ex predic
tis naturalibus renouationibus
instructus omnes particulares
reuouationes iam scriptas in se
colligit · et ex ommbus illis effi
citur nouus homo · Primam enim re
nouationem docet nos ceruus p
pilorum euulsionem · secundam
docet nos serpens per pellis ab
iectionem · terciam docet nos ac
cipiter per plumarum mutatio
nem · quartam docet nos aquila
per rostri collisionez · que quatu
or cum in homine coeunt totus
homo per dei gratiam renouat ·
Deus itaq; qui omnis bom prin
cipium est et finis exuat nos ve
terem hominem cum suis actibo
a induat nos nouum · eum qui
secundum deum creatus est in

pp ij

p vtrumq; habet os suum · Naz
corpus p os suū loquitur proxio
anima vero p os suū loquitur de
o · De ore corporis dicitur sapiē
tie primo · Os quod mentit occi
dit animaz · De ore vero anime
p̄s · Os iusti meditabit sapiaz ·
Dicit De · Os aie est deuotiōis
feruor · a linguis est anima ois
que hoc os non habet a potest ei
nullatenus esse sermocinatio cū
vbo id est do · Os ergo corporis
per crebras oratiōes · predicatio
nes · edificatorias collationes to
tiēs ad deū allidatur quousq; p
fecte corrigat · Vnde ecā · dicit
de quodam beato · Beatus vir q̄
non est lapsus in verbo · Hic cor
rectū est os ysaie cuius os ange
lus calculo tetigit · a sic mūdata
sunt verba eius · O q̄z perfecte
allisit os suum in deum samuel de
quo dicit primi regum · iij · Non
cecidit ex ommbo verbis eius in
terra · Talis enim oris rectitudo
pro perfectiōe reputatur · teste
Iacobo · iij · Si quis in verbo non
offendit perfectus ē vir Et hec
de ore corporis sufficiāt · Os au
tem anime est feruor deuotionis
q̄ anima deuota crebris meditа
tionibus tam diu allidat in xp̄m
quousq; ad perfectaz rectitudi
nem omni curuitate noxiarū af
fectionum depposita promoueat
Sciendum itaq; p deus loquit
ad animam et anima ad deū · de
qua collocutiōe dicit beatus ber

continentia et sanctitate veritatis qui viuit et regnat deus &c.

De eodem Sermo secundus. De renouatione mentis ad similitudinem pictoris renouantis antiquam imaginem. Sermo. cviij

RENOUAMINI spiritu mentis vestre Eph. vts Dicit grego. Non magni meriti si quid foris erga nos agatur in corpore. Sz magnopere pensandum est quid agatur in mente Nam presentem mundum despicere transitoria non amare mentem mendullitus in humilitate proximo sternere. contra illatas contumelias patientiam seruare. a custodita patientia dolorem malicie a corde repellere. egemis ppria tribuere aliena minime abire. amicuz in deo diligere a ppter deum eos qui inimica sunt amare. de afflictione proximi lugere de morte eius qui inimicus est non exultare. hec est noua creatura quam magister gentium apud quosdam suos discipulos vigilanti oculo requirit dicens. Si qua in xpo noua creatura vetera transierunt ecce facta sunt noua. Ad veterem autez hominem pertinet presentem mundum querere. transitoria ex cupiscentia amare. mentem in superbia erigere. patientiam non habere. ex dolore malicie de proximi lesione cogitare. sua indigentibus non dare. atq; ad multiplicandum aliena quererc. nullum pure ppter deum diligere. de afflictione proximi gaudere. Cuncta hec sunt veteris hominis. que videlicet de radice trahimus corruptionis. Sz qui iam ista superata ad renouationes superpositas mentem verater commutat ille est de quo recte dicatur q vetera transierunt. ecce facta sunt noua. Vel Sed est quod dolendo dicamus Quosdam vidimus ad vocem predicationis quasi ex conuersione compunctionis habitum non animum mutasse. ita vt religiosam vestem sumerent. sed anteacta vicia non calcarent. ire stimulis interagitari maliciose. dolose in proximi lesione feruescere. de ostensis quibusdam bonis ante humanos oculos superbire. presentis mundi lucra inbianter querere. et de solo exteriori habitu que sumpserunt sanctitatis fiduciam habere. Quibus recte p ppheta dicit Seminastis multum et intulistis parum. Comedistis et non estis saciati. bibistis et non estis inebriati. Multum ei seminat et parum infert q ad mandata celestia exteriori se mutat. Sz int? negligit et opando pauca fructificat Comedit et non saciatur qui de exteriori habitu letatur. et gloriam seculi interiori concupiscit. Qui quide bene non saciari dicatur. quia aliud mandit et aliud esurit. Bibit et non

mebriatur qui ad vocem predica
tionis aurem accommodat. sed
mentem non mutat. solet enim p
ebrietatem bibentium sensus mu
tari ¶ Qui ergo ad cognoscendū
dei verbū foris devotus apparet.
sed ea que sunt huius seculi adi
pisci int? desiderat bibit. a debri
atus non est ¶ Si enim debriatus
esset. mentem proculdubio mu
tasset vt iam terrena nō quereret
¶ Quibus quid dicendum aliud ē
nisi hoc quod iterum magister e
gregius quibusdam legis exteri
ora seruantibus loquitur dicens
¶ Quia in ihesu xpō neq; circūcisio
aliquid valet neq; preputium sed
noua creatura. ¶ Et ido in verbis
propositis hortatur nos aplus
non ad exteriorem. sed ad reno
uationem interiorem dicens ¶ Re
nouamini spiritu mentis vestre.
¶ Nam exterior renouatio habet
quandam formam pietatis sed
non habet virtutem veritatis.
¶ Dicendus ergo q; nō im
proprie animam ymaginem dei
dicimus. quia ad ymaginem dei
vt genes primo dicitur facta ē.
quam tunc vetustas dicimus cū
peccatis que vetustissima sunt se
deformat. ¶ Hanc ergo vetustissi
mam imaginem hortatur nos a
postolus renouare dicens ¶ Reno
uamini spiritu mentis vestre ¶ Et
prie renouamini dicit. id est ite
rum vos nouate. quia primo in sa
cramento baptismatis a peccato
originali innouati fumus. ⁊ q̄a
post hāc renouationem superad
dita sunt actualia peccata a qui
bus necesse est nos iterū nouari.
ideo prie nos iubet apostolus re
nouari. ¶ Quod si dicerem? facie
dū pictorē antiquā imaginem re
nouantem subtiliter imitemur.
¶ Pictor ergo volēs antiquā ima
ginē renouare quinq; in ea opa
exercebit. p que ipsā integraz re
nouat a reformat. ¶ Primū enim
op? eius est abstractio antiquo
ruz. secundū denudatio interio
ruz. teriū apositio nouorū. qr
tū distinctio ptiū a membrorū.
quintū siue perductio colorum.
¶ Sic per omnē modū facere nos
oportet si anime nre imaginē pec
catis a vitijs vetustatā cupim?
renouare. ¶ Primo ergo a no
stra imagine vetera deponam?.
quod tunc veraciter facimus si ite
riora nostra omni diligētia plus
trātes quicqd vetustatis inuem
mus cum profunda cōpunctio
ne totaliter deponamus. ¶ Quia
nullatenus anima deo placere po
terit nec in spōse dignitatē pro
mouetur. nisi ab omi vetustate
peccatorū a rugis vitiorū fuerit
penit? renouata. ¶ Quod pulchre
figuratum legimus Deuteronomij vicesimo primo. vbi dicitur
Si egressus fueris ad pugnā cō
tra inimicos tuos a tradiderit e
os dominus in manu tua capti
uos q; duxeris a videris in nue

ro captiuorum mulierem pulcraz
et amaueris eam volueris q3 ha
bere vxorem introduces eam in
domum tuaz · que radet cesariem
et ūcunādet vngues ⁊ deponet
vestem in qua capta est sedens
q3 in domo tua flebit patrem et
matrem suaz vno mēse · et poste
a intrabis ad eam dormies q3 cū
illa ⁊ erit vxor tua · In hys omi
bus quid aliud nobis innuit nisi
q3 anima ab inimicis capta nō po
test fieri sponsa dei · nec deus in
vxorē acāpiet eam nisi prius ce
sariē radat ūcūādat q3 vngues
omniū viciorū · ⁊ deponat vestē
in qua capta est · Hoc est depo
nat omnia peccata in quib? per
demones capta fuerat · sedens q3
in domo defleat pātrem et matrē
id est intima pententia defleat
dei patris offensaz pariterq3 ma
tris ecclesie separationē · Quod
cum factum fuerit intrabit ad e
am de? · et cum ea dulāter requi
escet · ⁊ in reliquum est ⁊ uocabi
tur vxor eius · Vñ ad epb̄ · nij ·
Deponite vos scdm pristinā cō
uersationem veterem hominem q̄
corrumpitur secunduz desideria
erroris · Item col · iij · Expoliā
tes vos veterem hominem cum ac
tibus suis · et induentes nouum
hominem qui renouatur in agni
tione dei secundū imaginem ei?
qui creauit eū · ℣ Illud
etiam est huic membro notabili
ter inserendū · q3 sicut pictor vo
lens renouare āti quaz imagīē
in ipso actu vetera deponendi ne
esse habet continue insufflare ·
Sic in nostra renouatione opor
tet fieri · vt cū per penitentiam de
ponimus vetera deus sine quo ni
chil possum? flatū sui spirit? con
tinue interponat · alioquin ipsas
vetustates peccatorum per nos
⁊ ex nobis abradere penitus non
valem? · Sic enim prim? homo
de terra plasmat? viuere non po
terat quousq3 de? inspirauit in fa
ciem eius spiracl'm vite · Per q̄d
spiramentum homo excitatus et
adiutus se incepit renouare · Et
hoc est quod dicit apostolus ad
romanos vndecimo · Sine pen
tentia sunt dona dei et vocatio ·
Que videlicet vocatio non est ali
ud nisi spiritus sui inflatio · quia
q3 vetera deponimus et renouari
incipimus vel quicquid de gene
re boni agim? ex preueniēte gra
tia acāpim? · et ex deo suum no
bis spiritū insufflante · ℣ De
cūdo in hac nostra renouatione
ad modū pictoris interiora dete
gim? ex quo apparere incepit q̄d
latebat · Per hanc interiorū dete
ctionem pura confessio designa
tur · per quam deo et ei? vicarijs
detegimus ⁊ innotescim? quod
prius in nostra conscientia latita
bat · que videlicet confessio adul
tis et oportunitatem habentibus
tpi? est ōmino necc̄ia ad salutem ·
Quia vt puer · xxxviij · dr · qui

abscondit scelera sua nō dirige
tur · qui autem confessꝰ fuerit ⁊
reliquerit ea misericordiā conse
quetur · Dic Job · xxx · Si ab
scondi quasi homo peccatū meū
⁊ celaui in sinu meo iniquitatē me
am · Glo · Male mihi contingat ·
Quod exponēs Bre · dicit · Mirē
tur aliꝙ hui⁹ sancti viri sublimes
virtutes ego nō min⁹ miror cōfes
sionē humillimā peccatoꝝ quaz
tot sublimia gesta virtutū Dcio
nāq; ꝙ per infirmitatis verecun
diaz plerūq; grauioris est certa
minis cōmissa ꝓdere q̄z nō admi
ssa vitare · Propt̄ quod ⁊ aug̃ ·
dicit · Confessio est maxima pꝯ
satisfactionis ꝓpter erubescentiā
quā ex cōfessa nequicia fuistime
m⁹ · ℣ Do De hac ergo cō
fessione duo breuiter pcurram⁹
℟ Primo enim dicam⁹ de eius
qualitate Secundo de eius vtili
tate · Vt autē eius qualitatē cog
noscamus tres debet habere circū
stantias que ipsam sanctificant
coram deo Debet enim esse ꝓpria
integra nuda · Primo dico debet
esse ꝓpria vt tua non alterius cri
mina confitearis · Vnde prima
Job Si cōfiteamur peccata nrā
nō aliena fidel⁹ ē de⁹ vt remittat
Propter quod dicit Psal · Dixi
confitebor aduersum me iniusti
tiā meā domino · Et statim sequ⁹
Et tu remisisti impietatem pcā
mei · Dic Augustin⁹ Noli consi
teri sicut adam ⁊ eua · Adā enī
ꝯfessus est culpam eue · Eua ve
ro serpentis culpam confessa est
Secundo confessio debet esse ite
gra ne diuersa diuersis cōfessori
bus reatemus · Dnic treñ · ij · Ef
funde sicut aquā cor tuū ante cō
spectū domini dei tui · Et Psal ·
Effundite cora illo corda vrā ⁊
tūc sperate in eo omis coggrega
tio populi ℣ Jubemur ergo cor
nostrum effundere sicut aquam
non sicut oleum non sicut vinuz
nō sicut lac · de quib⁹ aliquē rli
quie saporis vel coloris r manēt ·
sed sicut aqua que effusa post
se nec vestigium penitus derelin
quit · Tercio debet esse nuda · vt
malū sicut ꝯmisimus ad plenam
confessionis noticiā exponāmus ·
vt ait Ap⁹ · ad hęb · nij · Omnia
nuda ⁊ apta sunt oculis eius ·
Dnic Crīb · Cur ꝯfunderis di
cere quod non ꝯfusus es facere ?
Cur vereris dño idicaē qd̄ nō eꝯ
verit⁹ eo p̄sente ꝓpetraē ? ℣ C
Secūdo dicēdū est de eius vtili
tate · Est autē vtilis ad tria scz
ad pcō⁹ r̄missionē · nostrā scīa
cōnē · ōmū bono ⁊ ꝯmunionez
Primo dico vtilis est ad pcō⁹
remissionē · Vnde Gen̄ · Juda lo
quente ioseph vltra se nō potuit
ꝯtinere · De scdo dicit i p̄s · Fa
cta est iudea sanctificacō eiuꝯ id
est ꝯfessio Vñ Ysai · xliij · dicit
nobiꝯ de⁹ Narra si qd habeꝯ vt iu
stificeris De tercio autē patet e
uidēter ꝙ pacta ꝯfessiōe debitꝯ

circumstantijs statim in comminu
mione ecclie recipimur. ¶ Terão
abrasis veteribꝫ & detectis interi
oribꝫ in modū pictoris nostraꝫ
imaginē innouemus. Nec autē
innouatio michil aliud ē nisi quo
rumcūqꝫ bonorū operum cōgre
gatio. Que ideo dicunt noua.
quia quicqd de eisdēꝫ in vetusta
te mortaliū pccōꝫ facām? ad reg
num celoꝫ pmerendum in vetu
statis tenebris permanebit. Et
idcirco quicquid de eisdem operi
bus post vetustatem depositā fa
ām? totū dicit nouuꝫ. Quādiu
autē manent vetera nulla surgūt
opera tanqꝫ noua. qđ enī michil
est nō potest ee nouū. quia si nō
est id quod prius. nec id quod
posterius. Unde veritas luce. v.
Nemo cōmissurā a vestimēto no
uo immittit in vestimentū vetus
Qđ exponēs glosa ordinaria di
cit Nemo commissurā id est particu
lā ablatā a vestimento nouo im
mittit in vestimentū vetus. Neo
pomit nouā particulam in veterē
tumicā. sic etiaꝫ nemo pt nouū o
pus ponē i vetustā vitā. Est ita
qꝫ sēsus i oibꝫ hijs qꝫ pꝰ pccōꝫ
ꝫ pniam depositionē. & post me
ritorū ꝫ confessionē detectōnem
otinuaē dēmus bonoꝫ meritorū
opationē. Et hoc ē qđ ait ihere.
nij. nouate vobis nouale. Quia
post pdā fūt bona opa facēda.
D ¶ Quardo tāqꝫ pictor ad
nrām imaginez renouandā ponē
da est mēbroꝫ distinctō. vt vi
delicet debito ordie et decenti fōr
ma mēbra corpis ordinē caput
supius. deinde ockos aures nec
tus & manus sicut apparet in cor
porali imagie euident. Mēbra āt
aie nrē sūt mens cogitatō intelle
ct? voluntas memoria intētio ima
gīatio q singula & oia debēt cō
uenient ordinari. Nam ꝫ caput
mēs nostra acapit. teste grego
rio q diāt qꝫ prīapale nostrū ca
put est. Appellatione ergo capi
tis ea q prīapat corpi mens? wca
tur. Unde capitis capilli sūt cogi
tatiōes q a mente tanqꝫ a capite
dfluūt nūc nigre nūc albe. sez co
gitationes nunc bone nunc ma
le. Et sic de reliquis est sciendū
Debem? ergo caput nrm id est
mentē purgaē. cogitatiōes ordi
nare. intellēm cleuaē. voluntatē
inflāmare. memoriā quietare. o
perationes multiplicare. affectō
nes scificare. et vnumqđqꝫ mem
broꝝ istoꝫ suo officio oueni
enter aptaē. ¶ Quinto ad reno
uandā imaginē necia est supdu
ctio coloruꝫ q ꝫ omnibꝫ & super
oia decorant imaginem. Dic et
nosꝰ per predā debe? virtutū colo
ribꝫ aie nrē habitum adornare.
Omnia enī predā quantumcun
qꝫ de genere bonorum sine hijs
colorū virtutibꝫ eent ceca Drop
ter qđ magno ornatu enumerat
hec dei & ad memoriā ea revocat
ezech. xvi. aie scē dicēs. Vesti

ui te discoloribo · ⁊ calcáui te iacíncto · et únxi te bisso · ⁊ indui te subtilibo · et ornaui te ornamẽto · ⁊ dedi armillas in manibus tuis ⁊ torquẽ circa collum tuum ⁊ círculos auribo tuis · et coronã decoris ĩ capite tuo · et ornata es auro et argento et vestita es bisso et polomita ⁊ multis coloribo ⁊ decora facta es vehemẽter nimis In quib⁹ singulas vtutes intelligim⁹ quib⁹ necẽ est aiam cũ ad pfectũ decorẽ venire desiderat decorari Quem decorẽ nob⁹ tribuat ihs xp̃s ⁊c̃.

Eodẽ die Sermo primus de euangelio · De septem fiduciis · Sermo centesimus nonus ·

COnfide fili remittũt tibi pcã tua Mat⁹ · ix · Dicit bern⁹ · Actor oĩm deus tãtis abũdat visceribꝰ pietatis · vt ẽntũcunq; ad grãm eius fiduciae sinũ extendere possu⁹ tantũ sine dubio erim⁹ accepturi · ñ eni mẽtit veritas q̃ pmisit Oẽm locuz quem calcauerit pes vester vr̃ erit · wcãs pdẽ fiduciaz et affectum · Deus ergo ad ampluz fiduciae affectũ nos dilatare cupiens ĩ ꝓposito palitico dicit ombꝰ · Confide fili · Ac si dicat · Qui desiderat grãm habeat fiduciam · q; tãtũ de grã cosequit quantũ fiducia extendit Ne aũt sermo loquẽs de fiducia currat in equiuocõ ꝓpter qđ legẽtes et non intelligentes venire possent in errorez · ideo diligent distinguenda est fiducia · vt bonuz a malo discernẽ valeam⁹ · Nam de bona fiducia dicitur ihere · xvij · Benedictus homo qui confidit in domino et erit dñs fiducia eius · De mala vero dicitur ibidem · Maledictus homo qui confidit in homine et a dño recedit cor eius · Erit ei q̃si mirice in deserto ⁊ nõ videbit cum venerit bonũ ꝙ habitabit in deserto et ficitate in terra salsugimis et inhabitabili · Ẽ
Sũt ergo quinq; fiduciae quarũ prima wcat maledicã · secũda psumptuosa · tercia vana · quarta fallã siue mendax · quinta bona et sancta Prima fiducia dicitur et est maledicta · quia ꝓpter hoc q; magnam misericordiam in deo cognoscit peccat licentius inde deũ inhonorãs vñ ipsũ debuit honorare · Vnde scriptũ ẽ · Maledictus qui peccat in spe Duius autem maledicte fiducie causam insinuat sapiẽs ecã vij · cum dicit Etenim quia non profertur cito contra malos sententia absq; vllo timore filij hominũ perpetrant mala · De quibus dicitur iob · xxxnij · Audacter in occursũ pgit armatis contemmit pauorem nec cedit gladio · Vnde talibus consulitur ecclesiastica quinto · De ꝓpiato peccato noli eẽ sine metu neq; adicias pcẽm sup

pecatum ⁊ ne dicas miseratio dei magna est multitudinis peccato ruꝫ meorū miserebitur/Misericor dia em̄ ⁊ ira ab illo ato ꝓximat ⁊ in pecatores respicit ira illius Ac si dicat· Sicut misericordia est in deo ꝓter quaꝫ per maledi ctam fiduciam mali peccant· sic et ira est in deo ⁊ ato proximat in pecātes ℣ Sed esto vt misericordiam consequantur quā sibi ꝑ fidē ꝑ maledictā fidu tiā impij pollicēt· scire hoc dēnt ꝙ ex eadem misericordia eterna pena in talem ꝛmutatur· Nec vmq̄ deus in integ ꝙ malū ita re mittit· vt nec ꝛpuiat nec in futu ro q̄a nunq̄ dedec? culpe a de core iustiāe transijt impunitum· Vnde Ecā· xij· Cūcta que fiēt adducet deus in iudiciō ꝑ oī erra to siue bonum siue malum sit· Item Job· xx· Luet que fecāt ō nia nec tamen consumetur Juxta multitudinem adinuentionū suarum sic sustinebit· Vnde ve ei qui peccauit etiam si eo modo vt diximus dimittitur· quia vel in purgatorio vel hic ꝑ mēsura peccati erit modus plagarum vt diātur Deuterono· viij· Et q̄n tum in delicijs fuerat peccatoruꝫ tantū dabitur ei de pēis tormē torū· Nec igitur est fiducia ma ledicta· De qua Her· Est im fi delis fiducia solius maledictio nis vtiq̄ capax cum peccamuꝰ in spe· Talis enim fiducia cōtēp tus verius iudicatur· De quo di cātur Roma· ij· An diuitias bo tatis dei ⁊ pacie ⁊ lōganimitatiꝰ contemptis ignorans quoma bē nignitas dei ad penitentiā te ad ducat? Secundum duritiā aut tuā ⁊ cor impenitēs thesaurizas tibi iram in die ire ⁊ reuelationis iusti iudicij dei· qui reddet vnicuiq; se cundum opera eius· ℣ Se

Secunda fiducia vocatur p sumptuosa sicut cuꝫ quis peccat securius quia presumit se statu to tempore conuertendum De qua fiducia dicatur Ecclesiasti- xxix· Est ꝓmissio neq̄ssima q multos ꝓdidit ſſatuū est enim ⁊ minus presūptuosū peccare licē tius quia ꝓpomit se aliquando cō uerturū· Huic etiā presumptiō i illa fatua fiducia et pessima pre sumpcō includitur qua homines confidunt de finali pēa· in qua fiducia finalis penitentie semper pecāt· De quibus dicit deus ꝑ psalmum· Non congregabo con uenticula eorū de sanguibus· v qui in sanguinibuꝰ ꝓdurant non magnas taliū multitudines con gregabo nec ingētes aceruos col ligā in regno meo· Vnde Her· In omni scriptura canonica vnū tantū inuenies extrema illa pe tentia saluatuꝫ ⁊ hoc hora domi ce passionis qua nō inueniebat· tāta fides in israhel· Vt q̄d ergo dissimulāt homines in vita sua agere pēam ⁊ de extrema presumunt

confessionem Quō sub vnius hō re momento reuocaē posse existi mant omnia anime membra que per concupiscentias et desideria mala per totū mūdū sparsa sunt et distracta. Non dico ait dñs quin aliquos tales saluare potēs sum. et omnia in momento et in ictu oculi renouare. ⁊ spūs qui non modo vbi vult spirat. sed et quādocūq; vult spirat. illam eis infundere penitentiam ⁊ compū ctionem cordis quam vix alij di uturno longi temporis exercitio cōsequūt quemadmodū dedi la trom. Sed dico vobis nō cōgre gabo conuenticula eorum de san guinibus. id est nō magnas ta liū multitudines congregabo.

D. Tercia fiducia dicatur et est vana q̄ in hui⁹ mūdi transito rijs ponit ⁊ nō in deo. q̄ ideo va na dicit quia vana sunt omnia q̄ fūt mūdi De quibo dicit eccs prīo. Vidi cūcta q̄ fūt sub sole et ecce vniuersa vanitas Nam si vniuersa obsequiū dicit nob ibi dem. ij. Quid p̄dest homi de vni uerso labore suo et afflictōe spi ritus q̄ sub celo cruciat? est? Cū cti enī dies eius doloribus ⁊ erūp nis plen fūt. nec p noctē mente requiescit. Decōri eni dedit de? afflictōez ⁊ curā supfluā vt ad dat et congreget et tradat ei q̄ pla cuit deo. De q̄bo dr baruch. iij Vbi fūt prīcipes gētiū ⁊ q̄ dñan tur sup bestias q̄ fūt sup terram. Qui i auibo celi ludūt. qui argē tū thesaurizant ⁊ aurū m q̄ consi dūt boies. et nō est finis acquisi tionis eorū. Sequit. Extermia ti fūt ⁊ ad inferos descenderūt ⁊ alij in locū eorū surrexerunt De quibo adhuc dr Amos. Ve vo bis qui opulenti estis in syon. ⁊ confiditis in monte samarie opti mates capita pplōz ingredientes pōpatice domus isrl. Item ysaie. xxxvi. Super quē habes fiduciā q̄ recessisti a me. Ecce confidis su p baculū arūdineū cōfractū istū sup egiptū. cui si inisus fuerit hō intrabit in manuz eius et perfora bit eam. Omnes enim diuitie po tentie sapientie huius mundi tele aranearum comparantur. De q̄ bus dicit ysa. lix. Nō est qui in uocet iustitiā. nec est qui iudicz vere. sed confidūt in mchili et te las aranee texuerūt. ⁊ tele eoruz nō erunt in vestimētum. nec ope rient in opibo suis q̄ opa eoz im utilia Quarta fiducia di cit ⁊ ē mēdax cū q̄s sperat qđ fu turū nō ē. et ponit fiduciā i eo qđ nō erit. vt cū q̄s pmittit sibi lon gā vitā dieꝫ sibi atz blādiet? Ad huc iuueis es lōgo tpe habes vi uē vtere boīs et iocūdis in iuuētu te celerit. Vino pāoso et vngen to nos impleamus et nō p̄tereat nos flos temporis. Coronemus nos rosis ante q̄z marcescāt. nul lum pratū sit quod non ptrāseat luxuria nostra. vbiq; relinqua?

signa letiãe sicut dicit sãp. ij. et in senectute conuertamur. Qui bus dicit dñs ihere. vij Nolite cõ fidere in verbis mendacij que nõ proderũt vobis furari occidere ad ulterari iurare mendacit. Qui em confidũt se diu viuere. et in hac fiduãa licentius peccãt bene spẽ suam ponere dicunt in mẽdacio quia iter mille homines vix vn? homo viuit tam diu q3 diu se vi uere posse sperat De hac fiduãa dicitur sãp. Spes impij quasi la nugo est que a vento tollitur. et tanq3 spuma gracilis que a pcel la dispergitur. et tanq3 fumus qui a vento diffusus est. et tãq3 memoria hospitis vnius diei pre tereuntis . Et nota q3 licet ista quatuor quibus hec fiducia assi milatur adeo sint vilia vt viliora esse nõ possunt. de singulis tamẽ innuit q3 velociter euanescunt. Sic ista fiduãa ꝓprie dicit ideo mendacium quia in omibus eua nescit. Quod aperte patet luce. xij. in parabola saluatoris dicen tis. Hominis cuiusdam diuitis vberes fructus ager attulit et co gitabat intra se dicens. Quid fa ãam quia non habeo quo cõgre gẽ fructus meos Et dicit. Hoc faãam. Destruam horrea mea et maiora faãam. et illic congrega bo omnia mea et dicã anime mee Anima mea habes mlta bona re posita in annos plurimos come de bibe epulare. Dixit autem illi deus. Stulte hac nocte repetẽt animam tuam a te que ergo pre parasti cuius erunt? Sic contin git omnibus qui fiduãam suam in bijs mendacijs ponunt. De q bus nobis beatus augustinus in sinuat dicens. O insensati filij ho minuz q3diu diãtis eras eruna voce deum decipere cupientes. Quare non modo. aut quare nõ statim? An nescitis et non intelli gitis quia vel eras non estis vel minus q3 hodie potestis. Juxta illud. Qui non est hodie eras mi nus aptus erit. Vnde gregorius Qui penitenti veniam spospon dit peccanti diem crastinum nõ promisit. Das quatuor fiduãas immittit angelus sathane per im missiones? malas? stultorum cordi b?. cuz deus pulsat cor hominis dicens intra nos illd iherennie. l. Recedite de medio babilonis. et de terra caldeorum egredimini Caute ergo agamus et respiãa mus quem sequamur. Deus em mouet introitum. Juxta illud prouerbiorum terão Habe fidu ãam in domino ex toto corde tu o. et non innitaris prudẽtie tue. Quia vt dicitur ysaie quinqua gesimoseptimo. qui habet fidu ãam mei hereditabit terraz Eõ tra vt diximus predictas fiduã as diabolus immittit. id est in tus mittit. V Quinta fiducia bona est et sancta. et in scriptu ris multipliciter commendata.

que omnibus priorib? abiectis et contemptis m solo deo ponitur et habetur. De qua dicit in psalmo. Beati qui cōfidunt in dño. Et ꝓuer. Qui sperat in dño est beatus Quia sperantes in eū fiducia non fraudātur. Quicqd eni et quantumcunqz magnum de eo sperare possumus erimus sine dubie accepturi Quod multiplicāter innuitur in scriptura Nā in psalmo dicit. Spera in eo ⁊ ipē facet. Item ecā. ij. Respice te filij nationes hominū. et scito te ꝙ nullus sperauit in deū et cō fusus ē permansit in mādatis ei? et derelictus est. Dinc iob. iij. Recordare inquit obsecro quis vnqz innocens periit. aut quādo recti deleti fuit? De hac autem fiducia est sciendū ꝙ quanto ipā fortior est ⁊ audacior. et quāto ad deum se violentius erigit tanto securius et abundātius quod sperauit impetrabit.

Vt ergo ipsa nostra fiducia in solo deo ponenda fortior et violentior et audacior ad dominuz erigatur tria sunt in nobis comportanda. ⁊ tria in deo deuote ⁊ fideliter considerāda. Primo in nobis comportare debemus spiritus libertatem. dei caritatem. meritorum multiplicātatem. que tria ꝺfortāt nos et audaces facāunt ad sperādum mgna et sublimia confidenter. Primum ergo ad magnam fiducīam erigendam necessarium est libertas spirit?. que non est aliud nisi cū per dei indulgētiam a peccatis liberamī. quod contingit cum audimus in conscientijs. dimissa fūt tibi peccata tua. Que cum dimissa fuerint statim adest spiritus dominī qui nostram fiducīam erigat vt iterum maiora appetere audea?. Vnde apostolus secunda corinthiorum quarto. Vbi spiritus dominī ibi libertas. Dinc etiam beatus bernardus dicit. O quid audet cor mundum et conscienti a pura. Secundū est sincera caritas que magnam supra modum fiducīam dat habentibus eam. Dinc beatus gregorius Qui pl? diligit pl? presumit. Bernard? Caritas reuerentiam nescit claudit oculos maiestati dissimilat merita ⁊ vigen? ꝓpria virtute audz mgna petere. et ad deū suaz fiducīā eleuare. Teriū qd in nobis mgnam fiducīā generat sunt merita cumulata. Cū em homo tā in meritis qz in virtutibus facit quod in se est. et teste conscientia non reprehenditur de neglectis audet fiducialit quicqd vult Vnde psalmista. Spera in deo et fac bonitatem. Bona enim opera sunt tanqz substratoriuz ei? edificij quod in altum debet edificari. Vnde beatus bernardus nobis sic dicit Merita habere cures. bita data noueris. fructuz misericordiam dei speraueris. ⁊ omē

periculū euasisti · Secundo tria considerāda sunt in do que nrām fiduciam ad deum erigunt supra modū · De quibus tribus dicit bern? · Tria considero i deo in quibus? tota mea fiducia consistit · scz caritatez adoptionis · veritatem promissionis · ptātē reditionis · Primū ergo qđ nos erigit ad sperandum ē dei caritas? per quam ab eterno in filios adoptamur De qua dicit de? ihere mie · xxxi · In caritate perpetua dilexi te · De qua prima iob · iij · Videte qualem caritatē dedit nobis pater vt filij dei nominemur et simus · Itē epb̄ · i · Elegit nos? deus ante mūdi constitutionem Amat ergo nos deus vt ait bernexse toto · Quis ergo dubitare poterit vt i se sperātes derelinq̄t qui nōdum natos tam supra modum dilexit? Nam vt ait gregorius? Deus? qui qđ non erat fecit factum sine gubernatione nō deserit · Et qui benigne hominez cōdidit · nequaq̄z iniuste crucīari permittit · nec sinit neglecte perire quod est qui etiam hoc quod non fuit creauit vt esset · Secundum quod fiduciam nostram erigit est promissio veritatis · que infallibiliter promissa exsoluet · Promisit aūt sperantes in se nolle deserere tam in nouo q̄z in veteri testamento · In veteri vbi deutero · x · dicitur · Omnem locum quē calcauerit pes vester vester erit · Quod expomit bernardus? Quātūcūq̄z desideraē potueris · tantum es acceptur⁹ · a quatenus fiducie pedem porrexeris · tenus possidebis · Similiter i nouo · Vñ marā · xi · dicitur · Quecunq̄z orātes petitis credite quia acapietis et fient vobis · Itez iohannis? · xnij · Quodcunq̄z petieritis in nomine meo dabit vobis pater · Propter quod impetrando dicit dominus? mathei septimo Si vos cum sitis mali nostis bona data dare filijs vestris quanto magis pater qui cel? est dabit spiritum bonum petentibus se · Teraum erigens fiduciam māz est potentissima potestas soluendi testante psalmista · Omnia q̄cunq̄z voluit fecit deus in celo et in terra in mari a in omibus abissis Item ecā · viij · Omne quod voluerit faciet · a sermo illius potestate plenus est · Dec ergo tria in deo considerata scilicet adoptionis? caritas? · promissioi? veritas · solutionis potestas nostraz fiduciam ad deum erigunt supra modum · De? ergo qui est spes nostra tribuere dignetur vt spere?

Sermo teraus de eodem ·

Ascendens ihesus in naviculam transfretauit a venit in ciuitatem suam Matb̄ · ix · vts̄ · Require dicta terca post epb̄ · de naucula ·

Dominica · xx · Sermo prim? de epistola · De tribus hostibus p̄ capitium suadentibus · scilicet diabolo · mundo · et carne · Sermo cx ·

VIdete quomodo ℣ M caute ābuletis Epb̄ · v · Apostolus conscius consiliorum dei sciens q̄ infinite sūt delicie · quas nec ocul? vidit nec auris audiuit que nec pre multitudine ⁊ magnitudine in cor hominis ascendūt · ad q̄s in euāgelio nomine nuptiarum nos dom̄n? inuitat · sciens? q̄ cū hoc q̄ hostes nostri ad impediendū nos i hac via arta que ducit ad vitā sunt tanto sollicitiores quāto delicie ad quas vocamur sunt nobiliores · hortat nos i verbis p̄positis vt vndiq̄ circūspecti caute p̄ spiciam? iter nostruz dicens · videte quomō caute ambuletis · ne a via regia q̄ ad celestes ducit nuptias deuiātes in manus hostium deq̄dam? · Nam vt ait sapiens p̄uerb̄ · xiij · est via q̄ videtur hominib? recta · et nouissima eius ducūt ad mortem · Q̄d ideo contingit quia in huius exilij peregrinatione tam infinita sūt pericula · vt grauat? ab hostiuz nostroruz insidijs ⁊ periculis dicat p̄s · Circūdederūt me mala quorum non est numerus · Et iterū Circūdederunt me sicut apes · Quorū pericl'orū m'titudinem ieremias deplorat treñ · dicens In circuitu eius hostes eius · Et ideo nec̄ est vt caute ambulem? ne in compedes hostiū vndiq̄ nobis insidiantiū inuadam? · Sūt enim insidie supra ⁊ infra · retro ⁊ ante vt dicat sapiēs ecā · xi · M'te sūt insidie dolosi · Nam de insidijs supra ⁊ infra dicit dñs abdie prio · Qui comederūt panē ponēt insidias super te ⁊ subter te · De insidijs vero ante nos dicit puer bioz xxxiij · Fouea profunda meretrix insidiat q̄si latro i via Loquen? hoc de mūdo qui ex m'titis vicijs meretrix appellat · De insidijs autem post nos dicit primi machab̄ · x · Cognouit ionathas q̄m sunt insidie post se ·

℣ Vt autem de m'titudine tam hostium q̄z insidiarum eoz aliquam habeam? noticiam vt eos cautius euitem? describit eos nobis bernardus · et eorum murmur nobis insinuat ita dicens · Vigilādū est omnino ⁊ somn? ab oculis auferend? quia latrones m'ti obsident iter nostrum · toxicatis missilibus formidandi nullum prorsus intemptatū sustinentes · Tres enim hostes precipuos habem? ⁊ precipitū suadētes carnem diabolū ⁊ mūdū · ex quib? duo scz caro ⁊ mūdus aliq̄n intermittūt · nūq̄z tn penitus dimittūt · tercius? āt diabol? viz ita inexorabili aduersum nos odio iurauit vt nūq̄z ab eo inducias

vel in ictu oculi poterimus extor
quere · Dor autē trium hostium
insidie ad hoc conātur vt ad ma
la nos ptrabāt · ⁊ bona que pro
bibere non pñt merito ⁊ grā eua
cuent · Nos vero si eor insidias
euadere cupimus ⁊ caute ambu
lare cupimus duo sunt nobis ne
cessaria cōtra priores duas insidi
as per oppositū ordiata · scz ma
lor ad que nos impellunt resistē
tia ⁊ bonor que facimus diligen
tia · Dnis duobo si fiāt vt deleāt
omnes hostiū nrōr machinas ⁊
insidias subuertere possumus et
penitus exsufflare · Secundum
hoc ergo quatuor hic per ordiēz
sunt dicenda · Primo de hostiuz
impugnatione · secūdo de nostra
reluctatione · terćo de bonoruz o
perum nostror que facámus im
pugnatione · quarto qua viligā
tia opa nostra facienda sint ·

O Primus hostis noster est
dyabolus cum oībus suis satelli
tibo ⁊ complicibo · qui ommibus
modis quib? poterūt nos aggre
diuntur sicut treñ · prīo dicit · ia
cti sunt hostes eius in capite om
nium platearum Glosa · id est in
omnib? generibo temptationum
De cuius malicia ⁊ cōtinuo con
gressu dicit prima petri · v · Fra
tres sobrij estote ⁊ vigilate quia
aduersarius vester dyabolus tā
quz leo rugiens circuit querēs quē
deuoret · Dic hostis supra modū
timendus est · ⁊ ab eius insidijs
sumus omni diligentia imuniēdi
et hoc ꝓpter quinqz · Primo viz
quia multi sunt · secō quia astu
ti sūt · terćo quia videri nō pñt ·
quarto quia inuerecundi sunt ·
quinto quia plem inuidie sunt ⁊
venem · Primo dico formidādi
sunt quia multi sunt · vt quē for
titudine superare nequeant mul
titudine vincant · De quibo dic
tur prīo macb · iij · Quō poterit
tam multis tam fortibo resistere
tam pauci · Vnde si contingit q
vnus hostis p virtutem hominis
victus confusus recedat alius ac
cedit · vt saltē tedio vincant quē
deus fortitudine vinci non pmit
tit · Secundo sunt astuti de quo
bern? · Magnū discrimē est val
de pugnare ⁊tinue aduersus dy
abolice fraudis astucias tam cre
bras · quem videre nō possumus
et quē astutū fecerit tam natura
subtilis qz longa exercitatio ma
licie sue · Terćum iam tactū est
in secundo · Cū enim natura spi
ritus sint corporalibo sensib? vi
deri non possunt nisi ab auctore
deo permissiue · siue etiam dispē
satiue per assumpta corpora vi
deri permittantur · Quarto sunt
inuerecundi · Non enim pudet e
os quacūqz fraude vel dolo vin
cere permittantur · Vnde beat?
augustinus nobis insinuat dicēs
Tanto amplius ātiquus hostis
timendus est · quāto nullum ge
nus aggrediendi tam neqz in q

pudeat eum hominez aggredi et temptare. ¶ Quinto quia pleni sunt veneno inuidie cuius causa hec est. quia cognoscunt q nos viles vermiculi ex globo terre ad hoc creati sumus vt supplеamus loca eorū a quibus ipsi ceciderunt a possideamus gloriaz quam ipsi miseri p̄diderūt Propter quod nobis inuidēt vehemenʒ a in via sternunt laqueos p quos temptant nos a predicta gloria retardare. a ideo armat? aggreditur nos in omni tempore si insidijs non preualet. De cui? armato cōgressu dicit Ber. Habet dyabolus hastā delectacōis clipeum obdumacōis loricā desperacōis gladium occisiois armigerū superbe presumpcōis quibus armatus dicit. Persequar a ap̄hendam diuidā spolia implebitur anima mea. Tu autē quid? Assue apostolicaz armaturā scu tū fidei loricā iustice gladiū spiritus ar cūspectionis hastam et precedat armiger tu? humilitas a dicat Persequar inimicos meos et comprehendam illos et nō conuertar donec deficiant. O domine ihesu nunq̄d equa est pugna hominis et demonis duplicis et simplicis fortis et imbecillis? Non ait domin? sed inuoca me in die tribulatiois eruam te et honorificabis me. Que enim esset fortitudo nostra vt hijs omnibo p nos possemus resistere? Qui quando q̄z per malas immissiones quando q̄z per corporaliuz rerum occasiones quando q̄z p carnales inflāmacōnes aggreditur nos sepens dolosus cui nullū aliud studium est misi fundere sanguinem animarū Dic est qui iugiter machinat malū qui cōcupiscētie ignem naturalem venenatis suggestionibus sufflat illicitos motus inflāmat. peccati occasiones parat a necū mille nocendi artibus corda hominum temptare nō cessat. ¶ Licet autē demones in omnibus impugnacōibus intentores esse soleant principales. in quib? dā tñ temptant per quedam media in quibusdā vero per se sine medio. Per media tēptant in quibusdā sicut i luxuria per carnē qua tanq̄z faber follibus vtitur ad cōflandos motus illicitos Similiter de auaritia nos temptāt mediātibus hijs que mundus offert. Sed in tribus nos per se sine medio tēptāt scz superbia. iuidia. blasphemia. que imediate ad eos pertinēt a ꝓprie propria sunt ipsoꝝ sciētes q̄ eadē tria maxie deo displicent. Nā de superbia dicit amos vndecimo. Juravit dominus in animam suaz. detestor ego superbiam. De inuidia autem dicitur p̄ma Johan. Qui odit fratrem suum homicida est. De blasphemia dicitur Leuitici vicesimo tercio Qui blasphemauerit nomen dei

morietur Hac autem blasphemia maxime religiosos impugnat · et quos ad apta opera ptrahere nō valet hos aggreditur turpibus et indecibilibus cogitationibus · per quas conatur aut veram fidē extinguere aut desperationem immittere vel certe nostri occasionem ofulere aut aliquid huiusmodi qd tanqm inauditum naturalit abhorremus · VII Secundus hostis nos impugnans est mundus qui tamē nos impugnat nō principaliter sed instrumentaliter · Sicut enim rex expugnans castrum nō per se sed per machinas illud aggreditur · sic diabolus per se vincere non valens utitur mundo tanqz machina · De quo Augustinus Totus mūdus machia est · de quo tot sagittas cordibus nostris immittit vt si nō valeat multitudine saltez vincat magnitudine · De quo hoste dicit Bernardus · Mundus quid facit ? Offert quicquid est pulcrum visu et concupiscentiam carnis et oculorum et ambitionez seculi · vt illa et miseros illaqatos strangulent strangulatos sempiternis inuoluant incendijs · Per superbiam superius · per luxuriam inferius · per prosperitatem a dextris · a sinistris per aduersitatem · ānterius per mundi concupiscentiaz · posterius per preteritorum peccatoruz recordationez · in orbiculari motu per sensuum inuolutionem · VIII Ab

Teraus hostis noster est arro qua vtitur iniquus malleator tanqm faber ad incendendum venenatum ignez luxurie · vt si nō valet sua multitudine nec mūdi magnitudine saltē vincat carnis vicinitate et teueritudie De hoc hoste dicit beatus Bernardus · Nos vt manifestū est ipsi gesta m? laqueum nostrum nobiscū · vbiqz nostrum circumferimus inimicum · carnez hanc loquor de peccato genitaz et in peccatis nutritam et coruptam minis ipā origine sed multo ampliuſ prauaconsuetudine vitiatam · Hinc est qp tam acriter aduersus spiritum cōcupiscit · assidue murmurat impatiens discipline · Huic accedit hāc iuuat hac vtitur ad impugnandum nos callidissim? serpens cui nullum aliud studium est nisi fundere sanguinem animarum · Hic est qui iugiter machinatur maluz · qui concupiscētie ignē naturalez venenatis? suggestionibus? fufflat · illicitos? motus iflammiat · peccati occasiones parat · et mille nocēdi artib? coptat · a hominum temptaē non cessat

Hec autem de hijs tribus hostibus et de eoruz impugnationibus dicta sufficiant · VIII

Secundo dicendum est de nostra in hac ipugnatione contra hos tres hostes nostros scilicet carnem mundum diabolum

reluctacõe vt non solum non ad
interitū sed ad coronas & ad me
ritum omnis eorum impugnati
o nobis puenat. Vnus enim so
lum est quo possumus omniū bo
stium nostrorum machinamen
ta sublime excussiae Non enim
vtitur dyabolus fortitudine vel
potestate sed sola calliditate.
Hoc autem vnum ex quo omni
bus hijs resistimus solus est con
sensus siue nostra voluntas qua
negata omnia michil nocebunt.
Nec solum nõ nocebunt sed oia
cooperantur in bonum. Quas vi
delicet potestatem deus posuit in
nostra plenissima potestate Vn
de Gene. nij. Sub te est o homo
appetitus tuus & tu dominaberis
illius. Propter quod quantūcū
q̄ seuiant inimici nisi vltro má
nus dederimus hostibus non noce
bunt. Vnde Ds. Cadent a latẽ
tue mille & decem milia a dextris
tuis ad te autem non appropinq̄
bit. Glo. nisi dederis consensum
Dime Apostolus ad Roma. vij.
Certus sum q̄ neq̄ mors neq̄
vita neq̄ ãgeli neq̄ potestates
neq̄ altitudo neq̄ profundū po
terit nos separare a caritate dei.
Quod exponens beatus Hern.
dicit. Certi sumus & nos cum A
postolo q̄ neq̄ mors neq̄ vita
nẽ Sed attende quanta enume
rauit minime tñ adiẽs nec nos
ipsi. Nimirum hec est libertas q̄
nos xp̄c liberauit. vt nulla alia
penitus creatura auellere nos ab
eo aut violẽter auertere possit. so
la eum nostra deserere possumus
voluntate a concupiscentia ab
stracti & illecti. In nobis ergo
est si vinci volumus & nemo nos
trum deicietur inuit? Potest in
micus excitare temptacõnis mo
tum sed in te est si volueris dare
vel negare consensum. Omnium
creaturarum violentiam non for
mides sed ab ea que dormit in si
nu tuo caueas pria voluntate.
Datur q̄nq̄ dyabolo m exercīti
us nostrū potestas super bona tẽ
poralia sicut dicitur Job primo.
Ecce vniuersa que habet in ma
nu tua sunt. q̄nq̄ in corpus da
tur ei potestas nunq̄ autem in a
nimam. Vnde ibidem dicitur.
Ecce in manu tua est verūtamẽ
animam illius serua. Per quod
datur apte intelligi q̄ demones
in nocumentum anime michil po
ssunt. Vez quia sermo in lõgus
p̄ducit si continuãdo reliqua mẽ
bra p̄sequimur. ideo finem huic
sermoni imponimus reliqua duo
mẽbra sub alteri? sermonis exor
dio prosequentes.

De eadem Sermo secũ
dus De bonorum operus no
strorus impugnatione & q̃ vigi
lantia opera nostra sint facienda
Sermo. Cxi.

Nolite fieri imprudentes ꝫ intelligentes ꝙ sit voluntas dei. Idem vtꝫ. In multa in quibus deꝰ vult fieri sua voluntatē hoc etiam pro eius voluntate nō minima reputat. quod iob. vi. ponitur vbi dicit Hec est voluntas eius qui misit me patris. vt omne quod dedit michi nō perdam ex eo. Quod ad presentem materiam reflecti poterit competenter. Cum enim sēm diuisionez in priori sermone positam duo membra pertractauerimus scilicet de hostium impugnatione et nostra reluctatione. nūc consequens est dicere de duobus residuis scilicet bonoruz operū ipeditione. ⁊ eorūdē opm fideli executiōe Cū ei deꝰ dederit nob sciaz ⁊ potētiā ⁊ posse ⁊ scie vult vt ꝙ posse bonū faciaꝰ. ⁊ ꝙ scire ipeditioēz hostiū cauceamꝰ. quia si neglexerimus perdimus quod dedit ⁊ per consequens eiꝰ negligimus facere voluntatem.

Secundum diuisionem ergo principalem nunc tercio sciendum est de bonorum nostroꝝ que facimus impugnatione Versutus enim aduersarius cum non potest mala ingerere mittit bona que facimus impedire. Hanc autem impugnationez insinuat nobis luculenter gregoriuꝰ dicensꝰ. Antiquus hostis bona nostra que facimus insequit tribus modis. scilz in principio vitādo intentionē. vel in medio per negligentez actionē. vel i fine per inanis gloriē illaqueationez. Primo ergo toto studio intentionem nostraz vitiare conatur. Multa etenim eoruz que fiūt de genere boni obsequia exhibentur. sed cum fine intentione vel etiam fine attentiōne vel corrupta intentione fiunt deum nō placant sed offendunt Intentio enim nomen rei imponit vt ab ea quecunq; actio dicat bona vel mala. Qꝫ sicut aia in toto corpe. hoc intētio facit in opere. Hinc est ꝙ diabolus summo studio intentionem insidiat Sicut aranea in tela sua muscā capiens solū cor eius fugit cruraa et alias ptes corpis nihil curās. sic diabolus soli intētioni insidiatur ipsiꝰ op9 vacuū derelinquēs De hijs insidijs hostiū nroꝝ ꝙs intentioī ponūt in principio actionis ꝙerit Hieremias tren. primo Facti sūt hostes eiꝰ in capite omnū platearū. Hup quod verbū dicit greg. Si cor in principio i intētiōe corrūpit sequētis actōis medietas ⁊ termin9 ab hoste callido secure possidet. qñ totā sibi arboꝛē frcūs ferre ꝛspicit quāvis nemꝰ dente ex radice vitiauit. Alii qñ vero intētiōem vitiare nō prevalens in actōne quasi in itinere se apponit. vt cum per propositum mentis securioꝛ quisq; ingreditur submisso latēter vitio quasi ex insidijs premat. In via enim

laqueos tegit vt in eo quod bene
incipitur cor ad vitiū ex latē di
riuetur quatenꝰ quod in cbo anꝰ
bona valde intēcōe ꝓposuerat i ac
cōe lōge aliter q̄z ceperat ꝓcurrat
Sepe enim bono operi duz lauꝰ
humana obuiat mentē operātis
immutat que quamuis quesita
nō fuerat tamen oblata delectat
Das insidias i medio itineris po
sitas ꝓpheta ospexerat cum dice
bat. In via hac qua ambulabā
absconderunt laqueum michi ·
Cum vero antiquus hostis neq;
in exordio ferit neq; in itinere a
dioīs interimit duriores in fine
laqueos tendit · quez tanto neq;
us obsidet quanto sibi solū remā
sisse ad decipiendum videt Dos
laqueos finis suo appositos ꝓphe
ta conqueritur cuz dicit Ipsi cal
caneum meum obseruabūt Qui
a i calcaneo finis est corporis q̄d
per hūc fignificatur nisi terminꝰ
actionis ꝯ Et licet beatus Gre·
bas tres insidias principij medij
q finis de humana laude exēpli
ficat nō erit tamē ab re si hec de
omnibus corruptionibus intelli
gamus . ¶ Quarto
dicendum est qua vigilantia ope
ra nostra facienda sint · vt ad osi
lium pauli in eorum executione
caute ambulemus Ad quod faci
endū tria sūt nobis summe nece
ssaria · scz discussionis diligenti
a · exhibitionis scientia · q eorū
dem perseuerantia · Primo ergo
vt opera nostra bas dyabolī insi
dias possint euadere et in nob ili
ori sanctitate domino exhiberi ne
cessaria est discussionis diligen
tia · vt videlicet id quod facimuꝰ
diligenter discutiamus tam i ra
dice q̄z in medio q in fine · inqui
rentes vtrum ex aliqua parte sit
vitiatum · Quod āmonemur se
cundo Paralippo · xix · vbi dici
tur · Cum diligentia omnia fac
te · Quod etiā monetꝰ Exodi tri
cesimo · Sume tibi aromata sta
cten q onicha galbanē bonī odo
ris q thꝰ lucidissimum · equalis
ponderis erunt ōnia · facies q; thi
miama ꝯpositum opere vngenta
rij mixtum diligenter q purum q
sanctificacōe dignissimum Cūq;
in tenuissimum puluerem vniuer
sa ꝯtuderis pones ex eo coram ta
bernaculo testimonij in quo loco
apparuero tibi q sanctum sancto
rum erit vobis · Talem cōpositō
nem non facietis in vsus vestros
quia sanctum est domino ¶ Per
Per hec quatuor genera aroma
tum que vt dicit ysidorus fortissi
mos habent odores figmificantur
quatuor genera bonorum · scilicz
actiones passiones gratie q vtu
tes · que ad merita cumulāda si
mul debent ponī q in tenuissimaz
discussionem cōtundi iubentur ·
quia si eadem indiscussa perma
neant ante dei oculos mala ꝓpu
tantur · Nam vt ait beatus Gre·
Sepe iustitia nostra ad examē

diuine iustice deducta iustica
est et sordet in districtione iudi
cis q3 in oculis fulgz bene opera
tis · Possunt etiam per hec qua
tuor genera aromatuz omes vir
tutes itelligi · que compoi ac p
misceri iubentur · quia nulle vtu
tes singulares esse poterunt · Di
at enim gregoriu⁹ · Valde singu
lariter quelibet virt⁹ destituitur
si nō vna virtus alia virtute suf
fragetur Neqz em̄ vnaqueqz vir
tus vt⁹ ẽ q̄ permixta aliis virtu
tibus non est · Thimiama ergo
compositum ex aromatibus fac̄
mus cuz in altari bom operis vir
tutū multiplicitate redolemus ·
Quod mixtum et purum sit · q
quanto virtus virtuti iungitur ·
tanto incensum bom operis since
rius exhibetur · vbi bene subiūgi
tur · Cunqz in tenuissimuz pulue
rem vniuersa contuderis pones
ex eo coram tabernaculo testimo
nij · In puluerē aromata vniuer
sa conterimus cum bona nostra
quasi in pilo cordis occulta dis
cussione tundimus · q si veraciter
bona sint subtiliter retractemus
Aromata ergo in puluerem redi
gere est virtutes recogitando te
rere · q vsqz ad subtilitatē occul
ti examis omnia reuocare · quia
tunc mirum bona nostra vera
citer in conspectu idiās placent
cum hec mens nostra subtilius re
cogitando conterit · Dinc est q
de oblationibus hostie ad mop
sen dicit̄ · Subtracta pelle ar
tus⁹ in frusta conscindāt̄ · Pel
lem autem subtrahim⁹ cum a nrē
mentis oculis virtutis superficiē
remouemus · Cuius artus in fru
sta conscindimus · cum distin
guentes⁹ subtiliter eus intima mē
bratim cogitam⁹ · Si quid vero
inuentum fuerit correctione dig
num · quid agendum sit dns insi
nuat per prophetam dicens In
fontibus⁹ portarum ibi lauabunt
holocausta · Quod exponēs gre
gorius dicit · Ecce omnipotenti
deo vouemus castitatem · Sz ad
huc cogitatio immunda mentez
inquinat · redeam⁹ ad lacrimas
et per eas lauemus holocaustum
Sic de singulis vicijs mentez no
stram inquinantibus faciamus ·
Secundo ad cautelam operū
nostrorum necessaria est exhibi
tionis scientia vt sciam⁹ quomo
do opera nostra sint faciēda et
deo exhibenda · nam precium no
strorum operum magis m modo
offerēdi q̄z in ipsis operibus est
pensandum Vnde deuteronomij
xvi · Juste quod iustum est ex
equeris⁹ Multa enim bona opera
fiunt · ꝯ quia non bene offerunt⁹
non placant sed prouocant et ir
ritant · Dinc quidam dicit · Nō
remuneramur p nomim⁹ ꝯ ad
uerbijs Id est nō de bono ope.
ꝯ si bonū bn̄ facia⁹ Que duo bn̄
tāgit dns in iob cū · xxxviij · de
beliu sic dicit · Quis est iste qui

imuoluit sententias sermonibus imperitis ¶ Naz in eo ꝙ verba sua vocauit sententias insinuauit e uz bona vera ⁊ vtilia protulisse. sed quia eadē bona tumore sup bie ꝓtulit bona bene non profe rens dixit eum imuoluisse has sē tentias sermonibz imperitis Vn de quia ōmes ypocrite mlta bo na faciunt. non tamen vt laudēt deum sed vt laudentur ab hōmi nib us. ideo testante dōmino reci piunt hic mercedem. vnde Apos tolus. Qui se putat aliquid sci re nondum scit quomodo oporte at eum scire. Ex quibus verbis patet ꝙ vera scientia ⁊ salubris ostituitur in modis sciendi

A Quis autē sit modus sci endi dico ꝙ non est logica quaz modum sciendi vocant pbi Dz hunc moduz sciendi describit be atus Bernardus dicens Mod? sciendi est vt scias quo ordine quo studio quo fine queq; nos se oporteat. Quo ordine vt illd prius quod maturius ad salutē. Nam tu qui cum timore ⁊ tremo re tuam ipsius operari salutem p tēporis breuitate festimas ea sci re ampli? curato que noueris vi timora saluti. Nam et bonos con stat esse ꝯbos tu tamen in fumen do moduz ⁊ ordinem non obser uans reddis tibi plāne nō bonos Et quod dico de ꝯbis dico de sci entia. naz deus non ꝓbat mlta scientē si modum sciendi nescie rit. Nam fructum scientie ⁊ vti litatē in modo sciendi deus osti tuit que scientia sine modo scien di semper inflat. Vera ergo scīē tia in modo sciendi constituitur vt videlicet scias quo ordīe ⁊ q̄ liter scīē oporteat. vt qd ad sa lutē nostram vicinius illud etiaz ātius ac libentiꝰ amplectamur. Verbi gratia. Humilitas viām or est ad salutem q̄z sint scienti e liberales. quia sine illis scitiꝰ saluari possumus sed sine ista sci licet humilitate nequaq̄z. Oriꝰ ergo humilitas appetatur q̄z sci entia addiscatur Quando enim apprehendimus deum quez post omnia apprehendere volumus ¶ Distortum est ⁊ arcuitus imfimi tuꝰ cuncta primitꝰ attēptare vel le. Sic currēs per deuia longe ā te morieris q̄z arcuitu tali puem as ad optatū quod omnino pre struit vita breuior ⁊ virtus imfir mior Qui enim rerum ſpecie ma gis q̄z auctore delāti prius vni uersa percurrere ⁊ de singulis ex periri cupiunt nūq̄z ad ipsuz do minum pertingunt. Justus aūt nō sic. Ipse enim regiam elegit viam non declinās ad dexteram nec ad sinistram. eo ꝙ secūduz pphetam semita iusti recta sit re ctus callis iusti ad ambulādum Dñi sunt q̄ salubri opendio cauti sūt molestū hūc ⁊ imfructuosuz vitare arcuitū. nō cupe quecū q̄ videt sed festinant ad ipsum

pertingere omnibus a latere ve-
entibus spretis · scientes q nihil
habeat melius seipso qui replet
in vobis desiderium nrm · exáltat ad
bonū · tenet in bono · preuemit sus
tinet ⁊ implet · Secundo vide
dū est quo studio queq sciri o
porteat · vt viz id amplectamur
ardentius qđ vehementius ad a
more · Nā studere elemosinis bo
num est eo q per eaz mereamur
amorē dei · studere tamen ora
mibus melius est eo q feruentiꝰ
afficiunt ad amorē · Studiuz er
go sciendi preeligat qđ efficaci
us pmouet · nam studiū lectio
nis bonum est quia docet quere
re amorē · sed orationis studiuz
meliuꝰ est quia impetrat · sed op
timuz est contemplationis studi
um quia iam habet amorē et pos
sidet Illud ergo ante omnia pre
ripiamus qđ fortissimum est ad
apprehensionē summi bonⁱ qđ ap
petimus vniuersi. Ter
cio videndum est quo fine queq
scire oporteat · Omis em scientia a
fine suo siue bona siue mala iudi
catur · et ideo illa scientia q ad op
timū finē dirigit optima iudicat
Sunt nāq qui scire volunt tm vt
sciāt et turpis curiositas est · et
sūt q scire volunt vt sciant ⁊ tur
pis vanitas est · ⁊ sūt q scire vo
lūt vt scientiā vendāt ⁊ turpis
questus est · et sūt q scire volunt
vt edificentur et prudētia est · et
sūt q scire volūt vt edificēt ⁊ cari
tas est · Dorū omniū vltimi duo
solū nō inueniunt in ambitione
scientie · alij omnes audiāt · sci
enti bonū et nō facienti peccatuz
est illi · Volo proinde aiam pri
mo omnium scire seipsā eo q id
postulat ratio vtilitatis ⁊ ordis
Ordinis quidem quoniaz id qđ
nos sumus inter omnia primum
est nobis Vtilitatis vero quoni
am talis scientia non inflat sed
edificat ⁊ humiliat · ⁊ est quedā
ad edificandū ꝑparatio · quia si
super humilitatis stabile fūda
mentū spūale edificāū stare mini
me potest · Porro ad se humilia
dū nichil anima viuacius sed et
accōmodatius inuenire potest q̄z
si se i veritate inuenerit · tantū nō
dissimulet nō sit in spū eius dol⁹
statuat se ante faciem suam · nec
se a se auertēs abducat · Ter
cio est ommū predictorū plena
perseuerātia · Vbicūq enim sta
re cœperimus ibi ꝑfecto opus no
strum relinquit imperfectū Vn
de gregorius · Neq solutⁿ est de
bitor qui multa reddit · sed qui
omnia · Nore ita q viatorum ne
quaq debem⁹ aspicere quantuz
iam iter egim⁹ · sed quantū sup
est vt perseuerem⁹ · De hac per
seuerantia gloriat paulus dicēs
Bonū certamen certaui · cursuz
consūmaui · fidez seruaui · Unde
in figura scissim⁹ patriarcha ia
cob filio suo ioseph quem pre ce
teris filijs suis arctius diligebat ·

eo q̄ genuisset eum in senectute
sua tunica talari vestiebat · signs
nimirum q̄ ille summus parens
omipotens deus nō nisi dilectissi
mos filios suos v̄tute pseuerātie
que tāq̄ talaris vestis ad nouis
sima operis ⁊ termios respiāt so
leat redimire · Vnde frequēter cō
tingit vt peruersi homines ⁊ a di
uina caritate extranei qui hāc p̄
ciosissimam vestem nō meruerūt
a domino recipere · non nunq̄ im
ūpiant se a vicijs cohibere · et ad
virtutum studia manus extēde
re · sed quia virtute perseuerantie
induti non sunt quasi vi quadaz
proprie inst abilitatis retracti ce
lerius omne virtutum studium
relinquentes · ad solita vicia rela
buntur · vt patuit in iniquissimo
rege pharaone · qui repetitis vicī
bus diuina plaga percussus · fre
quenter pemtuit · et opprimentez
hebreos iniuste manuz retraxit ·
dedit q̄ libertatez pp̄lo israhelitī
co vt offensū deū in deserto sacri
ficijs demulcerēt · sed vix tā cito
pbitatis sētētiā in dei pp̄m pro
mulgauit q̄z celerit iniq̄ peitētia
duct? ad solitā pp̄li iniquaz op
pssionē reuertit · ⁊ oēm pietatez
eis cessā reuocauit Qua ex re fa
ctuz ē vt in aqs rubri maris sub
mersus piret · q̄ si i ichoata pbita
te pstitisset ⁊ tpalē plagaz euasis
set · ⁊ coronā gl̄e sēpit ne q̄ ichoa
antibus promittitur et perseue
rantibus datur indubie pcepisset

Propt qd dns p moysen in om
ni sacrificio precepit caudam ho
stie non deesse · vt per hoc nobis
innueret q̄ omne opus bonū qd
inchoatum finali debet perseueranti
a consummari · Quod de iob di
citur · Sic faciebat iob cūctis di
ebus · vnde ⁊ meruit sibi singula
duplicari · Proter quod de nō p
seuerantibus dicit ecc̄a · Ve hijs
qui perdiderunt sustinentiam ·
Quia vt ait gregorius Incassum
bonum opus agitur si ante vite
terminum deseratur · vnde solis p
seuerantibus regnum celorum pro
mittitur · dño dicente matth · x ·
Qui aut̄ perseuerauerit vsq; in
finem hic saluus erit Si ergo co
ram deo caute volumus ambulaē
bona nostra ipsi caute discutia?
per circumspectam vigilātiam ·
discussa offeram? per ordinatā
scientiaz · et hec duo vsq; in finē
continuem? per longanimem p
seuerantiam · et in reliquuz habe
amus confidentiam in misericor
dia domini nostri ihesu christi ·
qui viuit et regnat ⁊c̄.

Eodē die Sermo de euāgeli
o · Per quam viam ad nuptias
regni celestis veniamus ⁊ qui p
ueniunt · Sermo · cxij ·

Venite ad nuptias Matth
vicesimo secundo · O q̄z
benignissima est miseri
cordia dei · qui cum bonoruz no
stroz nō egeat nā p̄ntia nihil ei
conferat nuptijs suis nihil honorū

ex nobis ꝓueniat gloriam suaz
per nos nō augeat iuitare tamē
nos benigno dignatur affectu.
ac si mlta vtilitas ex nostra pre
sentia sibi crescat. In verbis em̄
ꝓpositis tria possumus intelligē.
que in omni verbo motuz signte
innuuntur sciz terminū a quo fit
motus ⁊ terminum ad quē et ip
sum motum Primum ibi venite
Secundum ibi nuptias Teriū
ibi ad Ā. mino a. q̄ per motuz p
quem veat nos ad terminuz ad
quē peruemam? ℣C Sūt
autez tria a quibus hortamur in
verbo inuitacōis vt recedamus.
scilicet a mundi diuitijs a carnis
delitijs a cordis vitijs In q̄bus
tribus omne genus mali habun
dantissime retinetur Ipsa sūt em̄
illa tria de quibus prima iob. se
cundo dicitur. Omne quod est i
mūdo aut ē ocupiscentia carnis
oculorum aut superbia vite Ad
que tria habenda ommium hom
num suspirat intentio. que i hoc
mundo ꝑsa soluz vmbraliter ⁊
pticulariter inueniuntur. in deo
vero non vmbraliter sed veracit
non pticulariter sed vniuersalit
copiosissime possidentur. Naz de
us in hoc mūdo tāq̄z nutus suos
ostendit insinuans p hoc vt quē
talia habere delēt sciat ea veraci
ter apud deum inuenire. De qui
bus augustinus. Maledicti sūt
domine qui diligunt nutus tuos
plq̄z te eligentes pre te signa e
orum que verissima sunt in te.
Omnia enim que hic queruntur
⁊ appetuntur in te copiosissime i
ueniuntur Recedamus ergo ad
exhortationem dei a mundi diui
tijs De quibo dicitur Iob. xx.
Diuitias quas deuorauit euomz
⁊ de ventre illius extrahet eas de
us. Quare hoc ꝙ Quia vt ait au
gustinus Omnis diues aut est i
iquꝰ aut heres iniqui. Quām? au
tem q̄ iniqui ad has nuptias nō
vocantur. Quia vt ait deus i p̄s
Iniquos odio habui ⁊c. Secū
do vocamur a carnis delitijs. in q̄
bus omis carnalis delectacō iclu
ditur. quia qui hijs seruiūt ad
dei nuptias nullatenus inuitant
Quare ꝙ Quia vt dicitur Roma
no. viij. Qui in carne sūt deo pla
cere non possunt. Itē prima Co
rinthi. xv. Caro ⁊ sanguis reg
nū dei non consequentur. Teriō
ad dei nuptias inuitati recedam?
a cordis vitijs id est a superbia
a gloria temporali quia nec hāc
querentes ad nuptias sunt voca
ti sed magis de hijs dicitur Ozee
quarto. Gloriaz eorum in igno
miniam ꝺmutabo. Qui ergo
has nuptias gustare deliderant
hijs tribꝰ infectionibus non in
neniantur occupāti. ℣D
Secundo dicendum est qua id
est per quam viam ad nuptias
veiam? Nā vt ait dñs mat. vij.
Anguста est porta ⁊ arta via q̄

ducát ad vitam ⁊ pauci sunt qui inuenīt eā · Ꝓz lata ẽ porta et spacioſa via q̄ ducát ad perditiõ nẽ et multi sūt qui intrāt per eam Cur hoc? Quia multa sūt deuia que nos faciūt aberraẽ sicut dicit ꝑuer · xij · Iter deuium ducát ad mortẽ · Dinc ẽ ꝙ licet omnes ad has nuptias ex dei misericordia sint vocati · paucissimi tñ veniūt · dño dicẽte matth · xxij Multi sūt vocati · pauci vero electi · Quod cum tremore quasi tonitruuz est ab omnibus audiendum · Ꝓpter quod sciendum ꝙ licet omes simus vocati sunt tamen ex hijs pleriq; qui ad has nuptias nunq̄z peruemunt · sunt alij qui difficulter peruemunt · sed tamen peruenīt · tercij regno dei appropinquant · quarti non longe sunt a regno dei · quiti secure ad regnū dei peruemunt · ℣ Primo dico sunt aliqui qui ad regnum nõ peruenīt · qui a via veritatis errāt et viam ciuitatis habitaculi nõ inuenerunt · Et sunt predicta tria genera hominum qui diuitijs deceptī · delicijs illecti · superbia infecti · has nuptias ⁊ earuz delicias fastidiūt ⁊ contemnūt · quib? iam abiudicatum est ⁊ per sentẽtiam iudicis promulgatuz ꝙ ad has nuptias non peruemunt imeternum · Vnde deus qui iheremie xxix · de se dicit Ego sum iudex ⁊ testis iuramentum prestitit ꝙ predicta tria genera hoim has delicias nõ gustabunt Quod in parabola luce · xiiij · euidenter ostenditur vbi dicitur · Homo q̄dam fecit cenam magnam ⁊ vocauit multos ⁊c̄ · vsq; · Et ceperunt simul omnes excusare · Primus dixit · villam emi et necesse habeo exireet videre illam Et alter dixit Juga boum emi quinq; et eo ꝓbare illa · Et alius dixit Vxorem duxi et ideo non possū venire · ℣ Hij tres ex tribus generibus operum occupati venire ad nuptias recusabant · Per hos tres predcõs tria genera hoim designantur · Nam per emptorem ville qui ex hac dominari voluit designantur superbi gloriam mundi querentes · Per emptorem vero boum quibus ꝓpter numerum quinarium quinq; sensus corporis designant auari in nuū · oia que quinq; sensibus ꝙpiūt sibi attrahere cupientes · Per eū q̄ vxorẽ duxit voluptuosi intelligūt carnis illecebris imbriates? De q̄bo oibo iudex dei? sẽtiã exclusiois ⁊ ꝙ osequens eterne damnacõis sub iuramẽto promulgauit dicẽs · Amẽ dico vob ꝙ nemo virorū illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam · Quã sententiam vnus de assessoribus iudicis paulus videlicet ludius declarat · prīa corīth · vi · Nolite errare neq; fornicarij neq; adulteri · neq; fures neq; raptores neq; auari neq; ebriosi neq;

maledicā regnum dī possidebunt
Item Gal' .v. Manifesta sūt o
pera carnis que sūt fornicacō imū
dicia inimicicie contentiones ire ri
xe dissensiones inuidie homicidi
a ebrietates cōmessationes ⁊ hīs
similia que predico vobis sicut p
dixi quoniā q̄ talia agūt regnū
dei nō cōsequūt. Cui sententie ali
us cōfessor iudicās iob. videlicet
consensit Apoc. xxi. vbi dicit. Ti
midis ⁊ incredulis execratis homi
cidis fornicatoribꝫ veneficis ydo
latris ⁊ omnibꝫ mēdacibꝫ ps il
lorum erit in stagno ardēti igne
⁊ sulphure quod est mors secū
da. Si autez tales illi loce adiu
dicantur cōsequens est q̄ regno
dei ⁊ eius nuptijs abiudicantur
De quibꝫ omnibꝫ est sciendū
q̄ tam hij per iohānem nomina
ti q̄z hij qui per Apl'm Paulum
sunt figmificati superioribꝫ tribꝫ
generibꝫ hominū sicut patz cōsi
deranti subtiliter includūtur Cō
sideret ergo quisq; ⁊ vitā suā an
te mētis oculos ponat. si aliquid
istorum predictorum vitam su
am tāgat ⁊ sciat sibi regnum dī
⁊ eius nuptias abiudicatas

¶ Secūdi ad has nup
tias difficulter perueniūt sicut di
uites huius mūdi. sed tamē per
ueniūt domino dicēte matth. xix.
Diues difficile intrabit in regnū
celorū. Et iterum dico vobis Fa
cilius est camelum per foramē ac?
trāsire q̄z diuitē intrare in regnuz
celorum. Auditis autē hijs disci
puli mirabātur valde dicentes.
Quis ergo saluus erit? Aspiciēs
autē dominus dixit eis. Apd̄ ho
mines hoc impossibile est apd̄ dū
mines hoc ī possibile est apd̄ dū
autē omnia possibilia sūt. Nec
autē difficultas ex triplici ortex
itur difficultate. Difficillimum
est sine peccato diuitias acqrere
Itē impossibile est acquisitas di
uitias sine cōsolatione expēdere.
Terćio difficillimū est diuitem
conuerti. De prima difficultate
dicatur Ecclesiastici tricesimo p
mo. Due species difficiles ⁊ pe
riculose michi apparuerūt. diffi
cile exuitur negocians a negligē
tia sua ⁊ non iustificabitur caupo
a peccatis labiorum suorum. De
secunda difficultate dicit beatꝫ
Augustinꝫ super illo verbo Qui
potuit trāsgredi ⁊ nō est trāsgres
sus ⁊ facere mala et nō fecit Dif
ficillimum est diuitijs non abuti
Et subiungit Facilꝫ est diuiti
as nō habere q̄z de habitis nō cō
solari. Propter hoc dicit deus p
pphetam Abacuc secundo. Ve
qui multiplicat non sua. Itē lu.
sexto. Ve vobis diuitibus q̄ ha
betis hic consolationem vestram
Itē Ve vobis qui ridetis nūc qa
lugebitis ⁊ flebitis. Terćia dif
ficultas est q̄ difficillime cōuer
tuntur. Vnde Ecclesiastes prio
Peruersi difficile corriguntur.
Que difficultas adhuc patz ma
thei demonono. vbi dominꝫ cui

dam omnia mandata ꝺi ſeruan
ti dixit · Vnū tibi deeſt · Si vis
perfectus eſſe vade ⁊ vende oīa
que habes et da pauperibus ·
Et ſequitur · Cum audiſſet ver
ba hec abiit triſtis · erat enī mꝫ
tas habens poſſeſſiones · In hoc
ergo patet hec difficultas ꝙ is
qui omnia mandata ſeruauerat
diuitias dimittere non poterat ·
Ex hīs ergo tribus difficulta
tibus partialib⁹ vna difficultaſ
difficillima contexitur · propter
quam diuesꝫ regnum dei difficilli
me introibit · Vnde de hac diffi
cultate ex tribus connexis dicit
ecā · nīī · Funiculus triplex dif
ficile rumpitur · Quod etenim
difficulter fit aliquando fieri cō
ceditur · Ideo ſciendum ꝙ ſi di
ues debet intrare regnum dei · ne
ceſſe eſt omnino vt diuitie iuſte
hoc ē p licitū ⁊ nō phibitū q̄ſtū
acquirātur · acquiſite iuſte expē
dantur · nō expenſe iuſte diſtri
buātur · vel quod facilius eſt om
nia dimittantur · Quia difficilli
mum eſt vt predximuſ diuitiaſ
poſſidere et de eiſdē conſolatioēs
non habere · Nam ſi omnia diuiti
bene currerent ſola conſolatio ei
abiudicat regnum dei · Vnde de
diuite epulone nichil aliud legi
tur niſi ꝙ induebatur purpura
et biſſo · ⁊ epulabatur quotidie
ſplendide · Et ſequitur · Sepul
tus eſt in inferno · Habet enī di
ues multa conſolationuꝫ genera
quibuſ pauper caret · Juxtā illū
poete · Pauper vbiq; iacet ·

De primo eccleſiaſtica de cōuer
ſione · Diues commotus confirma
biſ ab inimicis ſuis · humilis au
tem cum ceciderit expellitur et a
notis · Diuiti decepto multi recu
peratores · locutꝰ eſt ſuperbe et
iuſtificauerunt eum · Humilis de
ceptus eſt inſuper ⁊ arguitur · lo
cutuſ eſt ſeuſate et non eſt ei da
tus locus · Diues locutus eſt et
omneſ tacuerunt · et verbum illi
us vſq; ad nubes perducēt · Pau
per locutus eſt et dicūt · quis ē
hicᵉ Et ideo diues multas habꝫ
conſolationes quas modicū nūe
aduertit · Et ideo dicatur eccleſi
aſtica vnde āmo Si diues fueris
non eris immunis a peccato ·

Veruerū regno dei appropiāt
ſicut vere penitentes · de quibus
nobis dicit matheus in ſeptimo
ſuo capitulo · Penitentiam agite
appropinquabit enim regnuꝫ ce
lorum · Cum enim illi regnū dei
dicatur approꝑinquaē non illi re
gnuꝫ abiudicatur · nec de regno
aſſecuratur · Sed quia quedam
penitentiam veram conſequūtur
que ſi oportunitas loci et tempo
ris affuerit in penitentia neceſſa
rio connectuntur · ſicut eſt fideī
confeſſio et ſuffiēs ſatiſfactō ·
ideo vere penitenti regnuꝫ celorū
adiudicabitur ſi confeſſio et ſatiſ
factio efficax eſeq̄t Si āt ſoluꝫ
penitet et confeſſio et ſatiſfactio

debita non sequitur tūc regnuz
celoruz exigente iustiáa ei abiu
diatur · Et ideo hoc verbum ap
propinquāt habet rationem me
dij cui nec secure regnum datur
nec penitus denegat · Quar
ti non longe sunt a regno dei et
sunt qui mandata dei fideliter o
perantur · Vnde Mar · xij · dixit
ihesus cuidam mandata obſuā
ti · Non longe es a dei regno De
hijs mandatis quere supra domi
nica · xxij · de decem leprosis ·
Quinti secure puenīt quibꝰ iaz
a iudice deo adiudicatuz est ⁊ fi
naliter seruatum est · Taliū sūt
quatuor genera hominum scilicz
qui in profunda stant humilita
te tenui paupertate persecutioīs
qualitate ⁊ qui dei faciunt volun
tatem · Dijs quatuor generibuꝰ
hominum regnū celorum ex scp̄
ture testimonio iam est datum ·
Nam de primis dicitur Lu · xij ·
Nolite timere pusillꝰ grex placu
it em̄ deo patri daꝫ vobiꝭ regnū
Jtē matb · xix · Sinite puulos
venire ad me talium est enim r̄g
num celorū · De secdis dr̄ matb ·
quinto · Beati pauperes spiritu
quoniam ipsorum est regnū celo
rum · Jtem iacobi secundo · Non
ne deꝰ elegit pauperes in hoc mū
do diuites in fide heredeꝫ regni
De tercijs dicātur matb quinto ·
Beati qui persecutionem patiū
tur propter iustiáam quoniā ip
sorum est regnum celorum · Jtē
Actu · xxij · Per multas tribula
tiones oportet nos ire in regnuz
dei · De quarto genere dr̄ mat ·
septimo · Nō omnis qui dicit mi
chi domine domine intrabit in r̄g
num celorum · Sed qui faāt vo
luntatem patris mei ipse est qui
intrat in regnum celorū · Jam
Sequitur teráum principale sci
licz nuptias sig̃ns t̄minū ad quē
sumus per misericordiam dei iui
tati Cuius occasiōe tria sunt bre
uiter tangēda · sciz quis spōsus
que sponsa ⁊ que sint nuptie hic
intente · De sponso autem ⁊ spō
sa breuiter insinuat Bernardus
dicens Sponsus noster domin⁹
xp̄us Spōsa vero nosipsi sum⁹
⁊ omnes simul vna spōsa et ami
me singulorū quasi singule spō
se · In regno ergo celorū oēs aie
id est triūphans ecc̄a cui⁹ nos
singuli membra sum⁹ vna spōsa
xp̄i spōsi ē · quorū nuptie ab aſ
censione domini vsq̄ in eternuz sol
lempniter celebrant · Ad quas
nuptias celebrādas tāqz aiā spe
cialissimi inuitamur Quod si hoc
parum videtur ecce habem⁹ gl'o
sam causam amplius gloriādi ·
Nam singule anime singulorum
spōse sūt christi · Ad quas nup
tias celebrāndas m̄ presēti euāgeli
o inuitamur · Ad quas cum per
uenerimus sub gloria ⁊ honore
spōse christo spōso nrō copl'a
mur ⁊ cōiūgimur in eternū nūqz
ab eo ad ictum oculi sep̄andi ·

Nam in matrimonio carnali nō celebratur diuorciū nisi causa interueniat grauis culpe · et quia in celo culpa non admittitur · ideo inter deum et animam diuorciū nō interuenit in eternuz · sed semper aia manebit deo copulata ¶ De hȳs nuptijs est sciendum q̄ sicut in nuptijs carnalibus tria genera confluunt · scilicet dos donatio et paferna · Dos datur a parentibus sponsi et sponse ꝓp onera matrimonij releuanda Donacō datur a sponso ipi spō se quia sua est et ei debet in necessarijs prodere · paferna vero sūt munera que dantur ab amicis · sic suo modo i celo agitur · et qđ in terreno opere cognoscimus in celo debemus actitare · Quia singule anime cū sub honoꝛe et glori a sponse christo sponso in celo fuerint copulate omnis multitudo celestis ad honorem sponsi et sponse has nuptias celebrat et ipsi sponse predicta munera offeruntur ¶ Dos ergo a deo patre anime sancte datur q̄ nō est aliud nisi diuine faciei visio de qua omne genus hom̄ hauriat meternum · De qua visione dicitur Ysaie tricesimo tercio · Regez in decore suo videbunt oculi eius · Item Iob · In carne mea videbo deum saluatorez meum · De qua dicit veritas in euāgelio Hec est vita eterna vt ognoscant te verum deum et quem misisti ihesum christū · Ex hac ergo visione faciei patris bonis omnibus perfruemur De quibꝰ dicitur deutero · Rerū omniū habundantia perfrueris · Item Iudicuz · Tradet vobis dominus locū i quo nullius rei est penuria Vt autem hanc infinitatem saltē quibuscunq; verbis possumus specificemus · sciendum q̄ in hac visiōe contemplabimur dei patris potentiā et inde erimus quomō et pater omnipotentes · dei filij sapientiam · et inde erimus omnia scientes · spiritus sancti dulcedinē et inde erimus superefluentes Vnde Ysaie · Tunc videbis et afflues et mirabitur et dilatabitur coꝛ tuum quando conuersa fuerit ad te multitudo maris fortitudo gentium ¶ De cundo datur anime sponse a christo suo sponso donatio · Hec aūt donatio in tribus consistit · datur enim ei ornamentuz · nutrimētū · delectamentum · Ornamentum autem illud consistit in quatuoꝛ dotibus coꝛporis · que ex christi coꝛpoꝛe glorificato redundant in coꝛpora nostra que sunt pulchritudo claritatis · promitudo agilitatis · aptitudo subtilitatis · foꝛtitudo impassibilitatis · De quibus dicitur ysaie quadragesimo nono capitulo · Viuo ego dicit dominus quia hȳs omnibus velut ornamento vestieris et circundabis tibi eos velut sponsa ·

Et infra. Et longe fugabuntur qui abſorbebant te. Secūdo cri ſtꝰ ſponſus dat ſpōſe ſue nutri mentū. Hoc autē nutrimentū de omnibꝰ ſtat meritis xpi q̄bus tāq̄ dulciſſimis ꝯ xpūs nutri et ſpōſā ſuā. Et hoc eſt qđ pro mittit nobis Eze. xxxiij. vbi dicit Ego paſcam oues meas in mō tibꝰ iſrahel i paſcuis vbrimis paſ cā eos ibi requieſcēt in herbis vi rentibus ⁊ in paſcuis pinguibꝰ paſcent. Tercia donacō quā cri ſtꝰ ſponſus dabit ſponſe ſue eſt celēmentū q̄ ab homine xpō ō mis delectacōis dulcedinē fugeꝰ Quidq̄d enī in homine xpō vtu tis ⁊ ſcitatis exiſtit totū tranſit in vſum nrm̄. ita vt opere dicat Tu ſemp mecuz es ⁊ ōnia mea tua ſunt. Vnde quod in Eze. do minꝰ noſter dicatur nos paſcere hoc aptꝰ dicit Luce. xxij. Ego diſpono vobis regnū vt edātis ⁊ bibatis ſuper menſā meaz. ⁊ il lud Tranſiens miniſtrabit illis.

n Tercio dantur mune ra ab amicis qne paterna dicūt Oēs enim ſācti in celo ⁊ in dei pre ſētia congregati tria genera mu nerum offerunt anime venienti. Offerunt enim meritorum ſuoꝝ multitudinē. gaudiorum ſuorū magnitudinē. puritatis ſue pul chritudinē. que omnia ad volū tatē ꝑpriam anime ſancte cedent Vnde Yſaie. xlix. Leua in circu itu oculos tuos ⁊ vide. omēs iſti cōgregati ſunt venerunt tibi Vn de ſingulorū merita erunt ſua. ⁊ ſingulorum gaudia ⁊ ſingulorū pulchritudo erunt anime vnius cuiuſq̄. vt veraciter dicatur illi Actu. ij. Erant illis omnia cia. Hoc totū agēte dño noſtro ihu chriſto. Qui in trinitate viuit ⁊ regnat deus in ſecula ſeculorum

A M E n

Dominica. xxi.

Sermo de epiſtola. De du pliā paradiſo.

Sermo. Cxiij.

Confortamini in domi no ⁊ in potentia vir tutis eius. Epheſi. ſexto. Dicit beatus Bernardꝰ. In mundo iſto quaſi in ſtadio poſiti ſumus. vbi vndiq̄ ab hoſ ſtibus retro ⁊ ante ſupra ⁊ infra intuꝰ ⁊ extra continue impugna mur. Ideo Apoſtolus ad fortitu dinem nos hortatur per quaz vi riliter poſſimus reſiſtere inimicis In verbiꝰ ergo predictiꝰ tria cō ſiderantur. Primo enim ponit ſu am exhortacōnem Secundo ſui intenti ſpecificacōnem. Tercio ſpecificati effectum ſiue operacō nem Primum ibi. confortamini Secundum ibi. in domino. Ter cū ibi. ⁊ in potentia virtutis eiꝰ Dicit ergo primo Confortamini

Ac si dicat illꝰ iob · vi · Quia militia est vita hominis super terrā ideo necē est vt ad resistentiam vos armetis quia nemo nisi qui legitie certauerit coronabit Jn hoc ergo primo duo cōsiderabat apl'us que sibi causaz cōmonitionis ad fortitudinem extiterunt · Primum est impugnantiū nos multiplicitas · iuxta illud ps̄ · Multi insurgūt aduersuz me Secunduz nostre condicionis ibecillitas vt idem dicat Jnfirmus fuz sana me dñe

Dicat ergo apl'us in dño nos debere confortari ad drām alioruz refugioruz vt legit de saul qui in phitonissa quesiuit responsū cū sibi nollet dñs respōdere · que in specie dyaboli sibi fuscitauerat samuelem · Vel qui querunt refugium in hominibus vt se cūdo paralippo · de asa q̄ confisus in regesirie et non in dño deo suo dolore pedum vehemētissime torqueba tur · i qua infirmitate nec dñm inuocauit · Per pedes designantur affectiones · quia duz in humanis actibus refugiū querunt merito diuinū auxiliuz amittunt et per hoc vehementissime infirmantur · Econtra iosophat filius ei? vt vidit contra se multum exercitum venientem totuz se contulit ad orandū dñm dicēs Jn nobis quidem non est tanta fortitudo vt resistere possim? huic multitudini · sed hoc solum residui habemus cum quod facere debeamus ignorem? · vt oculos nostros dirigamus ad te Juxta illud hie · xx · Dominus mecum est tanq̄z adiutor fortis Item iob · xvij · Pone me iuxta te et cui? vis manus pugnet cōtra me Jn hac pūgna de qua iam agitur dominus suos nō patitur longius tribulari videns nos munduz multis vanitatibus · carnē multis delectationibus · diabolū variis persuasionibz infestare a resistentie nre insufficientiā · opem fert egentibus et coronam fortiter pugnantibus pollicetur ·

Danc opem intelligim? in presēti gratiā consolatiois qua contra multiplicitatez impugnātiū nos misericorditer facit respirare · vt dicat apl'us Qui consolatur nos in omni tribulatiōe nostra Quia quāta qualisq̄ fuerit tribulatio talis recompensatur consolatio · iuxta illud ps̄ · Secundū multitudinem dolorū meoruz in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meā · Nam contra carnis pugnam dominus carnem suam exhibet crucifixam vt eaz in suis concupiscētijs perimam? Contra munduz sanctorū exempla qui eum amarissimuz reliquerunt quia eius iocunditas est amara Contra diabolum ātē subsidium angelicum exhibuit · iuxta illud ps̄ · Angelis suis mādauit de te ac̄ · Danc coronaz quā

dominus pollicetur intelligimus
gloriã promissionis que non da
tur nisi bene pugnantibo· iuxta
illud apoca· Qui vicerit dabo ei
edere de ligno vite cẽ· Hanc con
fortationẽ contra secundũ defe
ctum scz imbecillitatem dñs am
ministrat· vt si i presenti contra
hec omnia impugnãtia pugnã
tes non succumbimus maioris p
mij gloriaz spe confortati conse
quamur· ℣ Et nota ár
ca primum q grã consolationis
dupliciter nos dñs confortat a
ctiue et cõtemplatiue· Vñ dicã
tur ecã· xl· ipsa gratia quasi pa
radisus in benedictionibo dicit
Vbi notari potest duplex para
disus ex qua actionẽ et contem
plationez possumus elicere terre
stris sciz et celestis· Terrestris
paradisus habet tria que ecõ gru
gratie assimilantur Primũ q ẽ
amenus locus qđ plurimũ solet
nos delectare· Secundum q al
tus est in quo fidencius solemus
habitare· Terciũ q fertilis
est quod nostrum desiderium vi
detur saciare· ℣ Primo
dico q amenus locus est delcãri
scz in dño vbi omnibus sensibo
cũ deus infundit gratiã nouã ad
ducãt iocunditatẽ· interiori homi
mi i spirituali gaudio hilãitatẽ· si
cut pt pbari per sensibilia q ma
gnã exteriorib⁹ imgerũt delecta
tiõez vt dicit pbus· Vnicuiq; v
tuti actus ppius et connaturalis
est delectabilis sicut oculo vidẽ
auri audiẽ Et q̃to ipsa obiecta
sensui magis sunt cõuenientia tã
to magis ipsi sũt iocunditatem
prestantia Vt album disgregat
visum ergo impedit· migruz con
gregat ergo adiuuat· Si hoc ẽ
cernere in sensibz· quãtomagis ẽ
in verbo spirituali· quod plenuz
gratia omnes secum ferens ad a
nimaz delectationes sic adiuuat
et confortat· vt in eadez fortitu
die caritatis q̃si eff remis currat i
amoris abissũ nichil alđ q̃rens
sc̃dm berñ· nisi passionũ xp̃i lu
dibrijs saciari· Et hoc est qđ di
cit apls· Sic habundãt passio
nes xp̃i i nob⁹ ita q per cristũ ha
bundat cõsolatio nrã· ℣ Secũ
do paradisus terrestris est in al
to sita· quod bene conuenit forti
tudini gratie qua in altitudinez
se tollit anima leuans se super
se vt legitur thobi· xi· q anna
que interpretatur gratia sedit i
superalio montis et speculaba
tur prestolans aduentuz filij sui
Sic et dñs Et vos inq̃t sitis si
mil⁹ expectantib⁹ dñm suũ Et
ap⁹ in eodẽ mõte grẽ constitut⁹
dicit Nrã cõuersatio i celis ẽ
℣ Terciõ ẽ in paradiso fertilitas
qđ eq cõuenit grẽ diuine q̃ fructi
ficare facit aiaz bonis op⁹· quã
sibi plãtat et irrigat ei⁹ dẽ grẽ p
uẽtiõe Os Riuos ei⁹ inebrtãs·
et· ij· regũ· xxiij· ait dauid Nec
est quicq̃z ex ea qđ nõ germiet

Iterz biere · de viro iusto dicitur
Nec aliquando desinet facere fru
ctum · Sic anna cōsolata ab he
ly ascendit in ramatha et samu
elem i. a domino postulatū cōce
pit · quēadmodū aia rore grē fe
cūdata · paradisi ameitate dele
ctata · eius altitudine per spem
cōfortata semper nouos fructꝰ
bonorum operum producere nō
desistit Juxta illud ecā Quasi
rosa plantata super riuos aqua
rum fructificate · Ex hijs riuul
gratie fluit vita actiua · que nō
soluz sibi fructificare docet uoiez
sed et alijs Vnde domin⁹ apl'oꝰ
repletos gratia spiritali transmit
tit in orbē vniuersum Qd bene fi
guratum est in quatuor fluibus
que fluunt de paradiso · quia cū
homo pximo cōpatitur vel cōg
tulatur vna vena grē in corde ho
minis a se congratulationē duaꝰ
continens venas emittit · quia g
tulatur et cōgratulatur · et sic de
passione patitur a compatitur ·
Et sic patet summa actiue vite
Vnde pro · v · In plateis aquas
tuas diuide i. gratiam a dona ac
cepta alijs impertire Vli⁹ est
paradisus celestis quo cōfortamī
contemplatiōe · i quo apl'us au
diuit verba q̄ non licet homini lo
qui Quod aperte cōuenit gratie ·
que dū infunditur mirabiliter ho
mo super se rapitur · et iam que
non sunt humana sed que sūt di
uina et celestia cōtemplatur Vn
de ps Mirabilis facta est sciētia
tua a cē · Quia autem dum mens
hominis illuminatur mirabili sci
entia docetur · et suam impoteti
am fortior effecta limpidius cō
prehendit · ideo addit a dicit nō
potero ad eam · Quia dicit biere
remiās · Fortior me fuisti Nam
cum desiderium crescit ad plꝰ de
siderandu aia fortior efficitur a
tamen hoc qd̄ desiderat se nō pos
se attingere per lumen infusum
edocetur · Sic iacob in cōtempla
tione interdum succubuit aliqñ
preualuisse dicitur Vl

Sunt autem duo ꝓpter que gtia
ista cōparatur paradiso celesti ·
Primo quia paradisus ista ē dei
habitaculum · Secdo quia ibi ē
frequens gaudium · De primo
dicitur ysaie · Celum mihi sedes
est · Item prouer · Aia iusti est
sedes sapientie Et ideo miruz nō
est vt dicit bernar · si celuz hoc de
us inhabitat qd̄ dixit a fecit et
quod sanguine suo redemit Naz
delitie sue sunt esse cuz filijs homi
num · Hoc etiazcelum amma sci
licet sācta quasi paradisus arbo
ribus virtutum consita · varieta
te virtutuz tanqz stellis luna et
sole amicta et ornata · a vicijs
mūdata merito thalamus et cu
biculuz efficitur summi regis cu
ius emissiōes sunt paradisus · di
cens illud ecā · Qui creauit me
requieuit i tabernaculo meo Et
quia tanti adiutoris et hospitis

confidētia gratulatur ex hoc tan
tam recipit fortitudinem vt me
rito de vnaquaq; sancta anima
dicatur · que hoc contemplatio
nis munere et gratia dotatur il
lud canticorum · terribilis vt ca
strorum acies ordinata · quia
fulgur virtutum iaz sicut castro
rum acies ordinata debilitat om
nium potestatem hostium se vo
lentium dissipare · et gratulans
dicit illud Psalmi · Preuanxisti
me virtute ad bellum ℣ De
cūdo est i ista paradiso frequēs
gaudium · Vnde Johannes in
apocalipsi · Audiui voces ātha
redorum āthanisantium in ātha
ris suis dicentium salus et virtus
nē · Quia inestimabilis vox dicen
tium sanctus sanctus et sanctus
non deficit dicere gratiarum acti
ones et vocem laudis · Nam con
grue gratie spiritalis infusio hoc
gaudium in anima facit dulciter
concrepare in aduersis et in pro
speris eque gaudens Vnde dicit
apostolus · Quasi tristes semper
autem gaudentes Item Ysaie.
li. de anima sancta que mūdi cō
solationem respuit soliq; deo in
tendens talis datur promissio a
deo dicente · Ponam desertum e
ius delitias et solitudinem eius
quasi ortum domini ℣ Secun
do cōtra secundum defectuz no
strā scz imbecillitatē coronaz fu
ture glorie dominus pollicetur ·
Naz corpus quod corrumpitur
aggrauat et debilitat animam
in presenti · sed in futuro plenis
post transitum maris rubri deui
ctis ommibus erumpnis quibus
iam premimur cantabimus illud
exodi · Dux fuisti in misericor
dia populo tuo · Et postea por
tasti euz in fortitudine tua et ip
se rex fortis dominabitur omniū
quos redemit · vt in Ysaia legi
tur · Sic dum apostolus dicens
corpus nostre humilitatis · i. vi
litatis configurāduz corpori cla
ritatis cristi · maximam fortitu
dinem ipsius corporis futuram i
sinuās · subiunxit et dixit · secū
dum operationē qua sibi potest
subicē omnia · quia subtile agile
clarum ⁊ adeo impassibile erit vt
sibi michil resistere confidatur ·
Sed de hijs dotibūs corporis et
aīe simliter propter longitudinē
preterimus · Tamen notandum
q; spes buiꝰ glorie maximaz no
bis confert fortitudinem et au
gmentum gaudij spiritualis ·
Quia dicit apostolꝰ gloriamur
in spe filiorum dei · ℣
Vanc nobis promis
sionis gloriam dominus triplici
materia quodam preludio pre
stendit · vt eo fortiꝰ et virilius a
gam? · et salua nobis esse sempi
que promisit considerantes nullē
molestijs disturbēm nullis q;lo
stiuz impulsiombo deuincam q;
cum peruenerimus statim brauī
um et pratuz felicitatis perpetue

post cursuz huius stadij et certa minis summo cū gaudio sumus percepturi Que triplex materia prefiguratur nume·xiij· vbi exploratores terre promissionis missi a mopse tria genera fructuuz retulerunt · quorum primuz fuit de ficubus Secundum de botriz vuam cum palmite Tercium de malogranatis · In hijs continetur omnis materia celestiuz gaudiorum · In ficu dulcedinē dīnitatis intelligim? qua reficit deus omnes se in eterna beatitudie cōtemplātes et fortitudinez dat vt nunq̄z deficiant neq; lassescant sitis vel panis penuria molestati quia bona eoruz sunt in dño stabilita · Quid de hoc referam q̄z tum gaudiuz quāta suauitas a dulcedo sit deū i sua cernere maiestate · cum aug? dicat super illo verbo q̄z magna multitudo dulcedinis tue de? · quomodo ostēdā tibi hanc dulcedinez qui palatū de febre iniquitatis perdidisti? Secundum genus fuit vūa que vere cristi humanitatē designat in torculari crucis expressaz · cōtinens vinuz iocunditatis quod omnes in se iebriat delectātes · et ideo merito speciale erit elūs gaudium in eius hūanitatis clarissia visione · vt dicit bernū · Plenum prorsus oi suauitatis dulcedine videt̄ hoiem hominis creatorem seu cōditorē · Quo desiderio estuabāt sponsa dicens illud cā

ti · vltimo · Quis michi det te fratrē meuz sugentē vbera mris mee vt inuemā te foris ·i· extra mun duzet deosculer te ⁊ iā me nemo despiciat Quod satis probat q; si in presenti mēs de eius miserijs quas sustinuit gtulat multomagis in futuro vbi nulla adest miseria in eius humanitate perāplius et perfectius iocūdatur · vñ dicit ambrosius Si obprobriuz tuū gloria est dñe ihesu · quāta est gloria tua? · Tue ergo ptiā patione glorie q̄d erim? cui? fiumus obprobrio glorioſi ? Terā um gen? fuit de malogranatis i quibo intelligitur ordīata soc̄ietas ciuium supernorū Naz malogranatū est pomū in quo sūt mlta grana secūdum ordinē sita · Sic etiā in supernis caritas secūdum suū ordinez oia fistē facit · ita vt hec ordinatio tali cōnexione stabili caritatis vīculo i deo cōordet vt vni? gloriaz ali? nō attemptet · q; vnicuiq; per se dī visio sufficiens desiderij sui pstat cōplementū · Jn hac societate non solū angelorū sed et omniū ordinuz super āgelos locatorū et virgis glorioſe et oculos illic viuentium miro claritatis fulgorē reuerberat pulchritudo Et sicut nob adhuc in corpe positis prestolātur nrm̄ aduentū ad se in gaudia paradisi q̄ etiaz cogitatio in pñti nos letificat sic nob peruenientibo letīcia omni

miseria ⁊ mestícia abdicata martirum nostrum et cõfessoꝝ atq; virginũ consortium cõgaudet in tie caritatis visceribo et alludit Sic arma a dexteris .i. gloriam ꝓmissionis et a sinistris grãm cõsolationis ad resistentiam horuꝫ quibus impugnamur · et si non sufficiẽter tamẽ quãtũ potui oñ di balbucẽs i ꝓmissis · ita vt fortitudinẽ de grã cõsolatioĩs habeam? contra multiplicitatẽ nos tangentiũ tribulationũ · et adiutoriũ spei de ꝓmissiõis gloria hẽam? cõtra nrõrum defectuũ ibẽ allita te sicut in añ habitis est digestũ Rogemus vt deus det nobis hic taliter tribulari vt possim? sẽ cum in ꝑpetuũ gloriari · Qđ ip se prestare ⁊c̃.

Eodem die · Sermo prim? de euangelio De duplici genere febriũ et ꝙ quinq; de causis cont̃ bamur et infestamur febribus passionum · Sermo · cxnj̃ ·

Hora septima reliquit eũ febris Job · nj̃ Dicit bernar · Res nc̃cia ẽ tribulatio prelens que ẽ via ducẽs ad vitam · Hec via gl'ie via ciuitatis habitaculi quã viã q̃ nõ mouemit nõ veniet ad vitam · Bonuꝫ ergo michi tribulari dñe dũmõ ipse mecũ sis magis ãplecti te et i camio habẽ te mecũ q̃z esse sine te vel i cẽlo Q? ergo ẽbi occasiõe tria dicent̃ ꝑ ordinẽ ꝓmo scz de horrarũ distinctione Secũdo de febriũ declaratiõe · Tercio de earũdẽ relictione

VT De prio ergo sciẽdũ ꝙ scdm gre · septẽ sunt mũdi etates Pria currit ab adam vsq; ad noe Secda a noe vsq; ad abrahã Tercia ab abrahã vsq; ad moisẽ Quarta á moise vsq; ad dauid Quita a dauid vsq; ad xpm · Sexta a xpo vsq; ad diez iudicij In hijs sex mũdi etatibo siue horis nũq̃z ad momẽtũ febres relinquũt hoiem i sẽper aliqđ contrarij patiat̃ · dicẽte hoc̃io Nõ tã cõposite felicitatis ẽ q̃ nõ in aliq̃ pte cũ status sui q̃litate rixetur · Sed i septia hora q̃ a tpe iudicij durat vsq; ieternũ reliquũt hoiem oẽs febres · q̃ tamẽ hora secũdum aliã distinctionẽ octaua dicit̃ · sed quãtum nob valet ad ꝓpositũ a nob ꝑ septia reputat̃ Sic it̃ etas hoim distingui potest Pria em̃ etas dr infantia De cũda pueritia · Tercia adolescẽtia Quarta iuuẽt? Quita virilis etas Sexta senect? Septia p? mortẽ durat Et iõ bene dr ꝙ a ꝑmo die q̃ hõ ꝑmo mũdũ igredit̃ vsq; ad diẽ q̃ egredit̃ febribo fatigat̃ Et hoc ẽ qđ dr exo · xxi · Si emerit̃ seruũ hebreũ sex ãnis seruiet tibi · et i septio ãno egredi et̃ liber Seruus em̃ hebre? .i. trãsiẽs figmificãs religiosũ sex ãmis seruiat seruilia opera faciendo vel tribulationes sufferendo et

in septimo liber egreditur ab ōm pemtus seruitute Cui consonāt iob. v. dicit In sex tribulationi bus liberaberis. et in septima nō tanget te malū Quod exponēs bernar. dicit Sex sunt tribulati ones posite cōtra desideria cordis et quique ptitā senfualitatis cor poree voluptatez. sed in bijs sex liberaberis a septima. cuz deposito corpore liberatur aia ab omnibus tribulationibus

Secundo dicendum est de febrium declaratiōe Sunt autez duo genera febrium scz corporales et spirituales. Corporales sūt molestie corporales. quarū presentiam volumus abesse sicut est infirmitas nuditas et quecūqz corporalis aduersitas quas enumerat apostol? .i. corin. xi. Esurimus et sitimus nudi sumus colaphis cedimur et instabiles sum? et laboram? maledicimur psecutionem patimur blasphemamur tanqz purgamenta hui? mundi facti omniz peripsima vsqz ad huc Quid hec ōmia nisi quedaz sunt febres aiam molestantes? Verūmtamen autem quantū ad religiosos pertinet ille passiones dicūtur febres que nos ad peccandū allicūt. quibus si devicti cedimus dantes membra iniqtati et peccato iā non febres sed mors anime veraciter appellantur. q tamē qz diu eis resistimus negantes eis actum pariter et consensuz licet ex eorum impugnatione febricitemus tam diu nomen habēt febris. nec soluz non nocebūt sed viriliter resistentibūs cooperant in bonum. De hijs dicatur exo. Caue ne vnqz iungas fedus cū habitatoribus terre qui tibi sint in ruinam Dicit bernardus dicit Si sentis et non consentis passio est quandoqz sanāda non actio dampnanda De horuz multitudine dicit ps̄. Circumdederunt me mala quorum non est numerus Quod exponens bernardus dicit. Quot corpus illecebras aut mundus oblectamēta videt habere tot patitur vir iustus tribulationes. A planta pedis vsqz ad verticem nō est in me sanitas totum infecat concupiscentia. huic ergo tam multiplici pesti p singula resistere membra qz magna tribulatio? Undiqz mors p fenestras intrare contendit sed et intus fomes totius nequicie periculosius seuit Dicit gregor. Ubiqz mors ubiqz luctus ubiqz desolatio. undiqz percutimur. undiqz amaritudinibo replemur

Sciendum autem qd ea q̄ p febres nominātur in scriptura sacra diuersis nominibo nūcupāt Vocat ei ea dauid sompnum dicens. Dormierunt sompnum suum et nichil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibo suis. Paulus stercora dicens Omnia arbitratus sum vt stercora Iob

ventum dicat Memẽto mei deus quia ventus est vita mea Salomon vanitatem dicat. Vanitas vanitatum et omnia vanitas. Sapiens nichil dicat Diuitias nichil esse dixi. Iacobus vaporẽ dicat. Quid est enim vita nostra nisi vapor ad modicum parens Ex quibus omnibus patz q̃ omnia huius mundi prospera et aduersa tribulationes et cõsolationes pro nichilo sunt habenda

Nunc dicendũ restat a quibus hec febres infligantur. et sũt q̃tuor scz de⁹ mũdus caro et diabolus licet diuersa intentione fiant Deus enim temptat vt purgemur a coronemur. diabolus vero vt decapiamur et interficiamur. Mundus autem et caro temptant instrumentaliter. Vtitur enim diabolus hijs tanq̃z instrumento quo nos pertrahat ad peccatuz Vnde aug⁹. Deus clamat. Veni te ad me et ego vos reficiam diabolus et ego interficiã. vide ego quem sequaris Deus tamen maxime mittit febres per temporalium rerum amissiõez et carnis percussionem. vt ex hoc purgati coronam eterne glorie mereamur. Quod patet in sancto iob qui in rebus et corpore percussus tandem finem glorioſissimum est adeptus.

Sunt autem quinq̃ cause quare sic continue conturbam̃ febribus et infestamur. et a deo cuz infinite sit bonitatis non citius liberamur. Prima ne in hac vita libenti⁹ immoremur quod reuera contingeret si nõ hijs febribus cõtinue turbaremur. Qd pulchre figuratũ legim⁹ in columba noe Gene. viij. Vbi emisit noe columbam vt videret si iam cessassent aque super faciem terre que cum nõ inuenisset vbi requiesceret pes eius reuersa est in archã. Sic a nos castigamur vt cum non inuenamus requiẽ super terrã ad figmi celestis patriã festinem⁹? Sic a filij israhel in egipto in luto a latere castigantur. vt sic castigati terram promissionis lacte a mel le manantem ampli⁹ desiderarẽt Propter quod dicat grego. Ali quando nos mũdus traxit a deo nunc tantis plagis plen⁹ est vt nos ad deum ire compellat. Sepe cũda cã est vt exercitemur Omnes emm in torpore et ocio positi semp peccant. Talibus ergo febribus excitantur. vt inde occupati min⁹ in torpore et ocio resoluant. Nunc iudicũ. iij. Dereliquit vt essũt gentes q̃s dñs dereliquit vt erudiret in eis israhel a postea discerent filij eoz certare cũ hostibus et habere consuetudinem pli di Tercia causa est vt probemur si vere diligamus deũ an non. Nã si vere diligim⁹ nichil talium admittim⁹ in quibus deuz offendim⁹. Si autem diligim⁹ feliciã tã admittimus tribulationez que

nos purgat Vnde deutero. xiij. Temptat vos dominus deus ve ster vt videat an diligatis deum an non De quo bernar. Fidelis amator dei omnē offensam prīs declinat eligens magis affligi q̄z peccare. Quarto hīs febrib? impugnamur vtmaiorum meri torum cumulū acquiramus Re cte sicut ex maiorib? voluptati bus et delitijs carnis maiorem pe narum cumulum meremur Juxta illud Secundum mensuram delicti erit et plagarum modus Vnde exodi. xxiij. Non eiciam inimicos vestros anno vno ne t ra redigatur in solitudinē et cre scant cōtra te bestie sed paulati expellam eos de conspectu tuo donec augearis scz in meritis et possideas terram Propter quod dicit aplus secunda cor̄m. nij. Id quod est momentaneum in presenti et leue tribulationis no stre supra modum in sublimitatē eternum glorie pondus operatur in nobis Quinto hīs febribus i pugnamur vt dum frequenter i quietamur et tocīes a deo libera mur discat homo deū frequēter frequentare frequentatum inuo care inuocatū amare Vnde grego ri. Sicut homo esse non potuit si ne creatore sic creatus nō potest subsistere sine deo adiutore. Li cet enim deus in creando oculos homini dederit ad videndum ta men si deus lucem subtraxerit o culi non videbunt. Sic licet au res ad audiendum hoi dederit nichil tamen proderit nisi son? auribus ministretur Et licet ad continuādam vitam spirare nos iusserit tamen si aerem subtraxe rit spiraculum extinguetur Do mo enim qui semel deum habuit creatorem singulis momentis de um habuit necessariuz adiutorē vt ex hoc inter deum et hominem familiaritas nutriatur. Et hoc ē quod dicit beatus bernhardus. Natura humana ita condita fu it vt habeat iugiter necessarium protectorem quem habuit con ditorez. vt qui nisi per ipsum nō valuit esse. nec sine ipso valeat omnino subsistere. Quod ne creatura de se ignoret ac proin de superbe sibi quod absit arro get beneficia creatoris hominem idem conditor alto quidem sed salubri consilio tribulationibus permittit exerceri vt cum deficeret homo et subuenerit deus vt dignum est ab homine honora retur deus

Tercium principale est de febri um relictione. Relinquunt au tem nos febres iste in hora septi ma hoc est post mortem a meter num nos amplius nō impugnāt Quod per Ysaiam prophetam quadragesimo nono capitulo p mittitur cum dicitur. Longe ef fugabuntur a te qui absorbebāt te. Et iterum dicitur. Fugiet

v

ab eis dolor et gemitus Et apocalip·xxi·Absterget deꝰ omnẽ lacrimam ab oculis sanctorũ et iam nõ erit amplius neq luctꝰ neq clamor sed nec vllus dolor que primo abierunt·Nec solum hee febres amplius non ipugnabunt sed et ommũ bonorum habundantia perfruemur·De quibus dicit ysaie·li·Qui redempti sunt a domino reuertent et venient i syon laudantes et letícia sẽpiterna super capita eorũ·Gaudium et letícia tenebũt·fugiet dolor et gemitꝰ ¶ Sed vt hanc infinitatem bonorũ dñi in aliquem numerũ redigamus sciendum q duode arbores erunt fructus gaudiorũ in electis qui in celesti patria colligũt·qui possunt itelligi·per duodeã fructꝰ ligni vite de quibus apoca·vltio legit cum dicitur·Ostendit mihi fluuium aque viue splendidum tanq crystallum procedentẽ de dei sede et ex vtraq pte fluminis lignum vite afferens duodecim fructus per singulos mẽses Primꝰ fructus est perpetua sanitas sine infirmitate De quo ps Qui sanat ones infirmitates tuas Item ysaie·Occupabit salꝰ muros tuos Secundꝰ fructus est iuuentus sine senectute De quo ps Renouabitur vt aquile iuuentus tua Et aplus ephe·iij·Donec occurramus omnes in vnitatem fidei in virum perfectum in mensurã etatis plenitudinis christi·Et iterum·Saluatorem expectamus dominum ihesum christũ qui reformabit corpus humilitatis nostre cõfiguratum corpi claritatis sue·Tercíꝰ fructus est sacietas sine fastidio de quo ps·Satiabor cuz apparuerit gloria tua·Item animam esurientẽ satiauit bonis Et ysaias·Neq sitiet amplius Idem·lxv·Ecce serui mei comedent et vos esurietis ppter mei bibent et sitietis Hinc cantico·v·Comedite et bibite et inebriamini karissimi·Quartꝰ fructus est libertas vt vbicũq esse voluerit ibi cõtinue sit sine mora De quo dicitur iob·xxiij·Qd cumq voluit hoc fecit Item sapiẽ·xij·Subest tibi cuz volueris posse·Item in eodem·Vnusquisq ad quod volebat conuertebatur Quintus fructus est pulchritudo sine deformitate vt etiam singularum animarum deus pulcritudinem amuniretur dicens illud canti·vij·Quaz pulchra es et decora kmia·Sextus est impassibilitas de quo ysaie·xlix·Non esurient neq sitient nec percutiet eos estus et sol·Et vt dicitur ibidem precipitabit mortem in sempiternum·Septimus fructus est superhabũdans caritas in qua debimus tanq de nostra que in itot gaudia cumulatur quot sunt ibi congregati·Octauꝰ fructꝰ

est securitas sine timore · de quo Ysaie · xxxij · Habebit popul? meus in pulchritudine pacis in tabernaculis securitatis et in fiduciae et in requie opulenta · Nonus fruct? est omniū que sūt plena et perfecta cognitio · de qua dicitur hieremi · xxxi · Non docebit ibi vir vltra proximum suum et vir fratrem suuz dicēs cognosce dñm · Oēs enī cognoscent me a minimo vsq; ad maximum dicit dñs · In cognitione aūt dñi omnia cognoscuntur Decimus fructus est gloria sine ignominia · De q̄ ysa · lxvi · Delitijs affluetis ab ommimoda gloria eius · Idem · xlvi · Dabo in sion salutē et in hierusalē gloriam meā De qua augz? Veram gloriam qui desiderat ibi querat vbi veraciter inuenitur Vndecim? fructus est omnis boni habundantia et omnis mali caretia · de q̄ Judi · Tradet vobis dominus locum in quo nulli? rei penuria est Duodecimus est omnium sanctorum perseuerans eternitas De quo ecā · xij · Ibit homo in domum eternitati? sue · Ad quam nos perducat ihesus cristus ac̄ ·

De eodem Sermo secundus · De sex horis id est sex statibus hois religiosi m quibus statibu? tāq; sex horis phīc̄ tota vita religiosorū · Sermo · cxv ·

Hora septima reliquit eū febris Joban · nij · Vt supra diāc̄ exo · Non te lebo hostes tuos vno āno ne forte redigat̄ terra in solitudinez a crescant contra te bestie sed paulatim expellaz eos de conspectu tuo donec augearis et possideas terram Et quia febris hic acepta non est aliud nisi temptatio que nō relinquit hoiem quātum libet proficerit āte horā septimā · ideo que temptatiōes quib? statib? ꝑe conuemant quātum ex testimonio scripture a auctoritatibus sanctorum iuuari possum? aliquid ē dicendū Faciendū aūt q; hō religiosus peruenies vsq; ad perfectionē ad sexti statu? culmē trāsit · quibus statib? sex temptationes siue febres q̄bus exercitat̄ debentur · ita vt febres temptationum non relinquāt hominē vsq; ad horam septimā viz post hāc vitā Sunt aūt hec sex hore sex status quos per ordinē numerabim? Prima hora est status incipientium Secunda hora status penitentium Tercia hora est status spei siue sperantium · Quarta hora est status feruentium · Quinta hora ē dei visitationem acipientium Sexta est status dei presentiam desiderantium In hijs autez sex statibus tanq; sex horis tota vita persi citur religiosorum Verum quia virtus nō nisi in expugnatione

vicioꝝ perficitur · ideo predicti sex statꝰ habẽt quedã contraria statũ singulorum ipugnantia p quorum ipugnationem si sufficienter resistitꝰ status pficit sanctitatis Prime ergo hore febres fãtasmata sũt preteritoꝝ peccatorũ · Secũde sunt horroꝝ peccoꝝ Tercie defectuum consideratio · Quarte est torpoꝝ et negligẽtia Quinte hore febris est tedium a diutina expectatio · Sexte hore febris ẽ diuine presẽtie in recedẽdo nimia acceleratio · Et sic secũdum diuersos status pficiẽtiuꝫ vel etiam deficientiuꝫ diuersis febribus impugnamur · Et hoc ẽ quod apt bernar · Tẽptatiões diuerse sunt pro temporũ diuersitate ¶ Prima ergo hora est tẽpus noualiatus qđ tã diu durat q̃z diu nõ proficimus et q̃z diu p profectum non absterſim? noxitatem · Vnde bernar · Si quadraginta annis ĩ ordine stetisti et non profeciſti noualium te reputo · Et subiungit Separasti te sed nondum elongasti nisi irruentia vndiq; fantasmata coporearũ similitudinũ transuolare mentis puritate cõtendas · Dic ergo primus status habet febrez sibi annexaz scz fantasmata cruda peccatoꝝ Danc impugnationez habebãt filij israhel de egipto nouiter egressi sicut dr exo · xvi Vtinam mortui essem? i egipto quãdo sedebam? super ollas carnium et comedebamus carnes in saturitate · De hijs dicitur eccx xxvij Sicut parturiẽtes sic coruũm fantasias patitur misi ab altissimo emissa fuerit visitatio Quia vt apt iacobus i · Vnusquisq; temptatur a concupiscentia sua abstractus et illectus Dixit bernardus · In tempore psalmodie et orationis ceteroꝝq; spiritalium exercitiorum in corde serui dei etiam nolentis et reluctantis ymaginationes voluuntur et cogitationum fantasmata versantur · a quibus velut immundis auibus insidiantibus et circunuolantibus sacrificium deuotionis vel omnino rapit de manu tenentis vel sepe polluitur vsq; ad lacrimas offerẽtis · fitq; miserabile quedã anime diuisio · spiritu et ratione voluntatẽ cordis et intentionem atq; corporis promptum obsequium sibi defendẽte · animali vo ĩprobitate affectuꝫ sibi preripiente a ĩtellectũ · mẽte sine fructu remanẽte ¶ Dic status noualiorum tres habet partes scz · inchoatum profectũ et perfectum · De quo inchoato dicit bernar · ad fratres de mõte dei Inchoatum vero in conuersatione animali i · nouicij est perfecta obedientia Perfecta autem obedientia vt idem dicit fit maxime in incipiente indiscreta hoc est nõ discernere quid vel quare precipitatur sed ad hoc iti vt scilicz

fideliter et humiliter fiat quod a maiore precipitur · Nam animalem discretum nouicium prudentem inꝯpientem sapientem in cella diu posse consistere in congregatione posse durare impossibile est · Talis ergo se homini propter deum subiciens ipsam suaꝫ bonam voluntatem iam dudum resignatam superiori committat regendam · Vnde idem bernar · Nouus homo qui non habet rationem ducentem · affectum trahentem · discretionem moderantem · sed vi quadam vtitur in semetipsum tanꝙz figmentū · manibus alienis faciendus est a formandus in oi patientia i rota volubilis obie · et in igne probationis psalmatoris et factoris sui volūtati a arbitrio subdendus · Profectus autē nouicij hic est subigere corpus suum et in seruitutem redigere · Perfectio autem vsus hom consuetudinem v tisse in delectationem Idem Audiat hoc aliquis animalis homo qui iam inꝯpit corpus subdere spiritui · acingat se necessitatez faciens contra necessitatē · cōsuetudinem contra consuetudinez · et affectum sibi formans contra affectum donec plenaz mereat acipere delectationem contra delectationem · vt delectationibo seculi et carnis saltem tantum eum delect et carere quantum euz prius delectabat habere · Hec est perfectio animalis status a nouicij inꝯpientis · qui cum consummauerit hoc animale · si non respexerit retro sed fideliter in anteriora se extenderit ato peruenet ad illud diuinum vt inꝯpiat apprehēdere sicut et apprehensus est · Status ergo iste primus tunc proficit quando talibus febribus contīue reluctatur · et nunꝙz prebetur eis aditus per cō sensum ·

Secunda hora est vera pemtentia ad quam pemtentiaz a statu nouiciatus transire nos ammonz dominus per ezechielē dicens · Fili hominis fode parietem a videbis abhominationes maiores · Hec hora febrē habet horrorem peccatorum · Benignus emm ē dominus qui in principio conuersionis et tenere adhuc etatis nō permittat electum suum clara luce veritatis videre mala que commisit · ne trore fract? tāto facilius ꝙsi desperatus rediret ꝙzto nō lōge recessit Vnde grego · Si cōuersorum inicia amaritudo tēptationis exciperet · tāto facilius ab ea redirent que reliquerūt ꝙzto nec lōge recesserūt · Itē ber · Benign? dns non permittit electuz suuz delictorū culpas cognoscē vt sic nec dāpm ꝙzuta? nec recuperandi difficultas quāta sit innotescat · Sed postea cū inotescit aliꝙlit rei difficultas sperata facilitas euaēscit a ecce tribulatio

super tribulationez et anxietas super anxietatez Quantū ergo putamus abhorret et consternatur animus seipsum vere ituēs ? Huius ergo hore febris ē horror peccatorū · qui horror tanto crudeliūs et immanius inhorrescit quanto profundius penitentia amarescit · Quāto enim conpunctius homo peitet tanto peccatorum abhominatio magis displicet vt hec febris pene hominē distrahat ad desperationem · De hoc horrore quem hui? hore febrē dicimus dicitur iob · nij · In horrore visionis nocturne pauor tenuit me et tremor et ōnia ossa mea perterrita sunt ⁊ ihorruerunt pilli carnis mee et emarcuit cor meuz et tenebre obstupefecerunt me · Talis ergo horror huius hore febris dicātur · quia penitentiaz impedit · et totaliter pertrahere nititur ad desperationem Dicāt enim bernar · q duobus modis impeditur peitentia · Aut nulla luce · in hiis? scilicet qui non vident mala que fecerunt · De quibus conqueritur hieremias · Nullus est qui agat penitentiam super peccato suo dicens quid feci · Aut minima luce impeditur penitētiavt i cayn et iuda dicentibus · Maior est iniquitas mea q̄z vt veniam merear

Tercia hora hominis religiosi ē spes et fiducia q de cōmissis peccatis sit veniam consecutus · De hore febris est torpor ⁊ negligētia amplius laborandi quod ex magna perfidia et iniquitate cōtingere videtur · Nam vnde ad torporem veniunt et negligētiā inde magis strēnue ⁊ efficaci? eēt vtiq; laborandum Quantum in hac febre si hominem superauerit periculū sit declarat dñs mathei xij · Cum immūdus spūs exierit ab hoie · i · cum mortalia peccā remissa fuerit homini reuersus dyabolus inuenit domū scopis mundatam et vacantem · i · torpētē ab ōmbo operibo · ⁊ assumptis septem spiritibus nequioribus se ingressi habitāt ibi · Et sequitur · Erunt nouissima hominis illius peiora prioribus · Vnde dñs cuidam sanato dixit Ecce sanus factus es vide ne deteri? tibi contingat · Talibus dicit dñs hiremi · Nūq̄d reddit? pro bono maluz ? id est pro remissiōe ingratitudo · vnde domin? per ꝓphetaz Male dictu? qui facit op? domini fraudulenter Vnde caute monet ap? dicens · Vos liberi facti estis tātum ne libertatem detis in occasiōnē carnis Nec pessia pestis mlt̄os in religiomb? infiat et corrūpit Paucissimi enim inueniūtur qui super remissione peccatoruz debitas gratiarum actiones agant · vnde de decem leprosis a lepra mundatis tantum vnic? est reuersus ·

Quarta hominis religiosi hora

est feruēs deuotio Quaz bernar
dus docet dicens Feruens deuoti
o nichil aliud est q̄z intensus
vel inflammatus affectus mētē
hominis ad deum per quedaz me
dia eleuās · et hoc vel in desideri
o vel in admiratione vel amore
vel gratiarū actione cōz affic̄ĕ
Et hec deuotio excitatur ex au
ditione · lectione · meditatione ·
ex quibus per omnia bonitatem
caritatem dei gratiam miratur · a
consolationem ēternaz desiderat ·
vel ex consideratione beneficiorū
excitatur in affectum amoris ·
Nec autem bona habet pestem si
bi insidiantem scilicet i tali deuo
tione saltem aliquid suis attribu
ere meritis Contra quam dicit a
p̄? · Quid habes quod accepisti
Si autem accepisti quid gloria
ris quasi non acceperis ? Unde
omnia bona que habemus siue
sint bona corpis siue anime deo
debemus et ab ipso accepimus ·
Nemo enī sibijpsi vires aut agili
tatē aut aliquod corporis bonuz
dedit · oēs etiam scientie oēs vtu
tes dona dei sūt · nō solū aūr vtu
tes ꝫ et opa vtutū · Nēo ei bonū
opaī misi grā dei preuent? Uñ cō
tra tales loquitur dominus deute
ro · viij · Ne dixeris in corde tuo
fortitudo mea et robur manus
mee prestiterunt mihi hec omni
a · sed recorderis domini dei tui q
ipse tibi vires prebuerit et imple
ret pactum suum super quod iu
rauit patribus tuis · Item ibidē
nono Dicto q nō propter iusti
cias tuas domin? deus tuus de
dit tibi terram hanc optimam in
possessionem Unde Ōs Nec enī
in gladio suo possederūt terram a
brachiū eorū nō saluauit eos ·
sed dextera tua a brachium tuuz
et illuminatio vultus tui quoniā
placuisti in eis Unde beatus ber
nard? dicit Merita habere cuēs
habita data noueris fructuz mi
sericordiam dei speraueris et oē
periculum presumptionis a imḡ
tutudinis euasisti Idem Deest e
nim gratie quicquid meritis de
putas · nec putāda est pua nec
vel mediocris esse immo magna
est valde et paucissimi perfecte
eam et veraciter possident · Unde
beatus bernardus · Magna et ra
ra virtus est magna licet operan
tem magnuz te nescias · et mani
festam omnibus tuam te latere
sanctitatez · mirabilem te appare
re et contemptibilem reputare ·
Hoc ego ipsis virtutib? mirabi
lius iudico · Idem · Reuera es
fidelis famulus si de multa gratia
domini tui et si non exeunte ex
te tamen transeunte per te mil tu
is manibus adherere contingat
Ut ergo hanc pestem excutere
valeamus in corde nostro rumi
nemus illud prophete · Non no
bis domine non nobis sed nomi
ni tuo da gloriam · Hāc autē pe
stem p̄sūptionis trib? indicijs i

nobis vacare deprehendim? Primo si pusillanimis nō efficiat homo dum non ad votum succedit Secūdo si de datis non extollit sciens ea non esse sua sed dñi sui dona que retrahere potēit quando placet · vñ apl̄us Quid habes quod nō accepisti? Tercio si cum impedimur infirmitate vel obedientia nostrum desiderium non decrescat · VIIk Quinta hora hois religiosi est diuina visitatio qua deus seipsum infundendo ei dignatur visitare animam sanctam Hanc visitationē petebat propheta qui dixit Veni domine visitare nos in pace vt letemur coram te corde perfecto · Et sp̄ōsa in canticis Veniat dilectus meus in ortum suum · Que autem aia ydonea sit huius visitationis vel que digna preparatio ad hoc requirat docet bernar · Da michi animā michil amantē preter deum et quod ꝓpter deum amandū ē · cui viuere crist̄us non tantum sit sed diu fuerit · cui studij et ocij sit prouidere deum in conspectu suo semper · cui sollicite ambulare cum dño deo suo non dico magna sed vna volūtas sit · a facultas non desit · da michi imq̄ talē animā a ego non nego eam esse dignam sponsi visitatiōe Huic visitatiōis hore pestis siue febris insidiatur sez non potiri ad votū huius dulcissime visitationis amplexibo · vñ bernar · Cū vigilij et orationibo ē multo ymbre lacrimarum deq̄ sponsus quelitus affuerit subito cuz teneri putat elabitur · et rursū lacrimāti et ista occurrēs cōprehendi se patitur sed mime retineri · sed subito iterum quasi a mambo euolat Et si istiterit p̄abo a fletibo deuota aia denuo reuertet · ꝫ mox disparebit et nō videbit iteruz misi toto desiderio requirat · Itaq̄ in hoc corpe p̄t esse de p̄nsia sponsi frequens letitia sed non copia · VIIl Sexta hora est cupe dissolui a esse cū crist̄o · quod cōtingit cū excrebra visitatione diuine dulcedinis aia sancta assueta ata tāto desiderio sitiēiapit diuū gustū et fruitionē vt dissolui cupiat a eē cū xp̄o · vbi cū itermia bili felicitate aplene habēda fruatur ei? dulcedine cui? ℔ quasi guttulā est expta Hore huius febris ē tior in morte de occulto dei iudicio · iuxta illud · Nulli? scit vtrū amore dei dign? sit an odio Occultū ego iudiciū cū ad morte ventum fuerit timēt omnes sci n forte ex delicata imissione dine aiatie singulariter securētur Septia ē tēp? qd currit p? morte · qua hora r̄linquit hoiez ois febris · si tñ p̄oribo febrib? ad plenū restiterit et nō influxerit vulnera mortaliū peccatorū Vñ qd hic dr hora septia r̄liqt eū febris idē ē cū illo qd dicit apo · xxi · Absterget deꝰ oēm lacrimam

ab oculis eoꝝ ⁊ iã nõ erit ãpli? neq; luct? neq; clamor ꝺ nec vl? dolor Et iteꝝ q; ꝑ dñm hoã septia fliquit eũ febris hoc dñm .i. regũ . xxv . Sit tibi pax ⁊ domui tue pax ⁊ omnib? quecũq; habes sit pax Orestante nobis dño ⁊c

Dñica . xxij . sermo de epla de octo gradibus amoris siue caritatis Cxvi . M

ORo vt caritas vestra magis ac magis habundet Obit .i. Cũ secũdũ ber . solus amor est quem a nobis exigit de? . siue cum beneficijs obruit vel flagellis corripit vel consiliis instruit aut mandatis astringit . quia quicquid diuina lege ꝺiãtur vel interdiãtur ad solum amorem reduãtur . Solue ergo tributũ amoris ⁊ domino noueris satisfactuꝫ . quia plenitudo legis est caritas legem continens ⁊ p phetas Ipsa enim est fidei robur spei fiducia ⁊ omnium quodam modo intima vis ⁊ medulla vtutũ Ipsa enim vitã ordinat affectus inflãmat actus informat excess? corrigit mores cõponit valens ad omnia ⁊ omnibus que ipsũq; õm potẽtẽ reddit quodãmodo impotentẽ Dec sũt bona que in presenti per caritatez conseq̃mur preter ea que per eã cõseq̃mur i futuro Que sunt illa queris ? Profecto illa de q̃b? ꝺiãtur Ysaie . lxmj .

Oculus non vidit deus absq; te ⁊c Dinc est q; cũcta que vel nobis in prosperis seruiũt vel cõtra nos seuiũt in aduersis q̃dã sunt calcaria vrgentia q̃dãmõ ad cursũ amoris Ad hec ei omnia curis? sui finẽ dirigũt vt humanis vtilitatib? ⁊ oblectamentis occurrãt vel certe defectib? succurrãt Doc clũ terra maꝛe ⁊ aera . hoc circuit? tpm rediuiuis partubus ãtiqua innouans dilapsa reformans absumpta restaurans implere nõ cessat . Vñ sicut hic cõtinua cõmuni aq; beneficia rspuere nemo est q̃ possit . ita beneficium dilectiõis nemo est qui non debet Q ꝺ si q? dixerit . Si iã sufficãs ẽ caritas vt sola ad omnia valz quid nob pdest tanta in nostro victu pcitas in habitu vilitas in vigilijs aut disciplis iugis? austeritas ? Accipe paucis Dec sunt caritatis obsequia placentia ⁊ placantia si tamen in caritate fiant . si vero sine caritate nichil possunt Dec ei ẽ vtus in qua nec opus minimum despiciat sine qua nec maximum acceptat . nõ predicatio etiam si linguis fiat ãgelorũ . nõ fides etiã si montes trãsferat . nõ elemosina etiã si oẽs facultates in cibos pauperũ distribuãt . non corporis afflictio etiã si tradatur ita vt ardeat . non nr̃arum solemnia q; añ frãs reconsiliationẽ mun? phibet . ⁊ q; sic ad õma presẽtia pterita ⁊ futura potẽs ⁊ copi

osa et sufficiens ē caritas · ideo li
benter de ea loquimur quotiēscū
q; occasiones materia subministrat
In verbis ergo ꝓpositis duo fa
cit apostolus · Primo enim su
am facit exhortationem Secun
do exhortationis sp̄ificationez
Primum ibi · Oro · Secundum
ibi · Vt caritas vestra magis ·
Hac ergo occasione duo dican
tur · scilicet de caritatis notificati
one · Secundo de graduum di
stinctiōe siue caritatis in nobis
promotione ¶ In
Beatus itaq; bernar · caritatem
nobis describit et notificat hijs
verbis dicens Cum queritur q̄d
sit caritas duplex ē questio · eo
q; duplex est caritas? Vna sub
stantialis summa et ineffabilis
que est deus · alia accidentalis
que est in anima sancta ipsaz af
ficiens et inflammans · Prima ē
fontale principium omnis sāctī
tatis et principiū deuotionis san
cte · a qua secunda fluit tanq̄z
radius a sole calor ab igne riuul?
a fonte · De quibus bernardus
Recte caritas deus et donum dei
dicitur Itaq; caritas dat caritatē
substātiua accidentalē · vbi dā
tem significat est nomen substā
tie vbi autem donum est nomen
qualitatis · ¶ Secundo dicen
dum est de graduum distincti
one siue caritatis promotione ·
Non enim ab omnibus ymmo
nec ab vno equaliter diligitur
deus sed ab alio quidem minus
ab alio vero plus pro varietate
affectuum quibus fruimur i de
um Ipsa enim caritas accidenta
lis est que secundum exercitia vo
minum detrimentum recipit aut
gmentum · pditur et acquirit
et deuotione afficit plus et min?
Nam si nō creseeret non diceret
ap? ad ephesi · nij · In caritate
crescamus · Et illud in proposi
to · Oro vt caritas vestra magis
ac magis habundet · Similiter
si non posset perdi et minui non
commoneret dominus apostolos
dicens Manete i dilectione me
a · Vnde bernardus · Nemo me
cum illis sentire ymmo desipere
putet · qui caritate semel habita
asserunt · hanc vltra perdi non
posse · quia si omnis qui habet ca
ritatem habet perseuerantiaz fru
stra monuisset dominus ihesus
discipulos suos permanere in
dilectione sua · Sed hoc mdu
bitanter sentierim caritatem sp̄ō
te deseri posse non violenter au
ferri · Offertur autem omnibus
aufertur nulli vt nullus mīi suo
vicio illa careat · Ex hac ergo
radice augmenti siue decrementi
trahitur caritatis promotio siue
graduum eius distinctio · De
qua caritate beatus Bernhar
dus sic dicit · Magna res est a
mor · sed sunt in eo gradus per
quos quanto alacrius ascenditur
tanto caritas augmentatur ·

De quibus gradibus adhuc dicit aug? Per grad? amoris opera nostra distinguuntur. distincta a gratius a gratius acceptant? homines sanctificant? a apud deum in gloria ordinant? ℣. O

Octo ergo sunt gradus amoris in quibus ascendendo p ficimus gr̃a promouente Primus grad? dicatur carnalis per quem homo inexpertus melioris hom̃ seipsum diligit fouens a prosequẽs quicquid delectat secundu3 carnem. vt fiat quod scriptum est Non prius quod spirituale sed quod animale. Dic amor non ẽ meritorius sed penitus vicios9 Cum enim carnem suam diligat a per consequens omnia per que carnem suam fouere poterit a nutrire vt sunt diuitie a honores a voluptates. ideo iste amor vicios9 secundum diuersitate3 appetibilium diuersa sortitur nomina Testante bernardo qui dicit Cũ amor carnalis declinat in ea que carnis sunt cõcupiscẽtia vocat? cum declinat in ambitione3 rerũ auaritia vocatur. cum autem honore? desiderat superbia vite est. q3 diu cu3 his necessitati nature deseruit naturali? animi appetit? est. cum vero ad superflua se extendit seipsum prodit a vicium est. Huius autem amoris causa3 sic prosequitur beatus bernard? dicens Quia carnales sumus a de carnis concupiscentia nascimur necesse est vt amor noster a carne incipiat. qui si recto ordine dirigatur quibusda3 gradibus duce gratia tandẽ spiritu consũmat? In primis ergo diligit se homo propter se. caro quippe est a nil sapere valet preter carnem. Et q̃ a natura humana ita cõdita est vt habeat iugiter necessarium p tectore3 quez habuit conditore. vt non nisi per ipsum valuit esse nec sine ipso valet omnino subsistere. quod ne sane de se creatura ignoret ac proinde superbe sibi quod absit arroga3 beneficia creatoris vult hominem idem conditor alto quidem salubriq3 cõsilio tribulationibus exercer̃i. vt cu3 defecerit homo a subuenerit de? deus ab homine vt dignum est veneretur. Et sic a primo gradu qui culpabilis ẽ a per consequẽs dãpnabilis est. iuxta illud ecc̃ xviij. Di prestas anime tue concupiscentia? suas ipsa faciet te in gdum inimica? tuis. Et iuxta illud Romanorum octauo capitulo. Si secundum carnem vixeritis moriemini. de? trabat hominẽ ad secundum ℣. Secundus itaq3 gradus inc̃alis dicatur. qui tunc habet fieri cum homo carnalis a animalis sentiens sibi deum necessarium ipsum diligere incipit saltem propter seipsum. De quo bern. Ex occasione frequẽtium necessitatum crebris necesse est interpellationibus deum ab

homine frequentari · frequentan
do gustari · gustando probari ·
quoniam dulcis ē dominus Dic
q̄ fit vt cor ferreum quod bene
ficijs molliri nequibat vel flagel
lis erudiri poterat ad gratiaz libe
rantis liqueſcat diſcatq̄ deum
diligere · et ſi non propter deuz
ſaltem propter ſuaz vtilitatem ·
Et hic gradus amoris amare in
cboantibus primus eſt · Et hoc
eſt quōd ait ps̄ · Inuoca me in
die tribulationis eruam te & ho
norificabis me Tertius ps Terti
us gradus amoris eſt et dicitur
merennari? · in quē gradum ho
pedem ponit cum diligenter rati
onando diſcurrit conſiderans et
inquirens dei beneficia que deus
ei tam generaliter q̄z ſpecialiter
exhibuit et adhuc exhibēda p
mittit In hunc gradum prophe
ta pedem poſuit cum dicebat In
clinaui cor meū ad faciendas iu
ſtificationes tuas meternum pp
ter retributionem Et illud Con
fitebor tibi cum benefeceris ei ·
Vnde auguſtinus ad hunc gra
dum aſcendendum ſeipſum mo
nuit cum dicebat Magnum eſt
o anima mea quod tibi deus de
dit · Reſpice mundum et omnia
que in eo ſunt & vide ſi nō omnia
ſeruiant tibi · Hoc celum hoc ter
ra hoc mare cum vniuerſis que i
eis ſunt explere non ceſſant Ca
ue ergo anima mea ne quod ab
ſit non ſponſa ſed meretrix dica
ris · ſi munera dantis pluſq̄z affe
ctum amantis diligis · Maiorez
ergo caritati eius iniuriam facis
ſi beneficia accipis illius et dile
ctionis viciſſitudinem non repē
dis Nec ergo caritas mercennā
ria dicitur quia deum diligit ex
intuitu beneficij quod accepit ·
Hoc tamen ſumme cauendum ē
ne beneficia plus q̄z deus diligā
tur · beneficia quidem diligātur
amplius tamen qui hec dedit ·
De hoc amore dicit ps̄ · Bene
dic anima mea domino et noli
obliuiſci omnes retributiones e
ius Vnde bernardus · Felix aia
que di beneficia ſtudioſe colligi
re · et ante mentis oculos cum di
gna gratiarum actione reducere
curat Quartus
Quartus gredus amoris dicitur
affectualis qui ſine intuitu pre
mij et mercedis dulci deuotione
tactus intrinſecus dulciter deuz
diligit · In cuius deuotionis af
fectu ad ſolam dei memoriam
nullo reſpectu beneficij dulces
fūdit lacrimas · nec facile nouit
quod defleat vtpote non habens
pre oculo dona preterita · nec eti
am petit danda ſed abſoluta de
uocōe deū diligit · quam deuoti
onē ſancti doctores hūc amorez
experti dicūt fieri ex intuitu de
i quo reſpiciat animā gratia ſin
gulari Quod euidenter innuitur
Mathei · xxvi · vbi dicitur de pe
tro · Conuerſus ergo reſpexit

dominus petrum. Et sequitur. Egressus foras fleuit amare. Deus enim hominem habētem hunc amorem inhabitat licet adhuc per singulares gratias minime sē tiat. De quo bernardus. Deus frequenter & si iustis nō deest ad meritum abest tamen ad solatium. Illud vtilius sed istud est iocundius. Habetur igitur de? & lacte dum sensus cordis minime tāgit & illa suauitas habita est abdita. Quintus gradūs vocatur filialis cum deuota anima legendo meditando suspirādo gemit ad patriā. petit patrem. diligens deum vt patrem qui irrefragabili veritate celum tanquā patriam ei repromisit. Hic amor patris cauet offensam plus timens peccare propter patris offensaz q̄z propter penaz quam incurrit ex crimine perpetrato. facēs michilominus opera bona plus vt patri placeat q̄z vt suam vtilitatez faciat. Hi tales continue suspirāt ad patriam conuersationem suā habentes in celis. & in hac peregrinatione solo corpore cōstituti cogitatione & auiditate in illa eterna patria conuersantur. dicentes cum psalmista. Vnā petij a domino hanc requiram vt inhabitem in domo domini omnibus diebus vite mee. In hoc amore filiali spiritus sanctus vt ait apl's Ro. octauo testimonium reddit spiritui nostro q̄ filij dei sumus. q

& hic amor affigit animam ad diligendum deum vt patrem i quo affectu deum contemplatur continue vt patrem. Sextus gradus amoris sponsalis dicitur nobilitans animam & promouens in dignitatem spōse. que caritas esse incipit cum casto amore deum diligimus. non ex carnali affectu vt primus. non ex timoꝛe vt secundus. non propter mercedē vt tertius. non propter beneficia vt quartus. non propter patrez vt quintus. Sed hic gradus omnem affectum suum ab omnib? que non sunt deus colligit & in ipsum deū cum omni fidelitate trāsfundit. diligens eum casto amore qui ideo castus dicit quia deū diligit propter deum. Quez gradum ideo spōse attribuimus qui a proprium est caste sponse spōsum suum diligere nō ex aliquo alio amore sed sponsum diligē propter sponsum. quocunq; ei modo sponsus circa eam se habeat siue toruo vultu eam inspiciat siue verberibus percutiat siue beneficia subtrahat diligit tamen sponsum. & hunc affectū nulla causa extrinsecus aduemente remittit. Hic anima sancta sponse induens rem & nomen deum spōsum suum semper diligit. siue flagellis corripiat siue presentiam suam subtrahat siue quolibet alio modo alienum se exhibeat sine ficticne tamen diligit sponsum

dicens cum propheta · Quid e
nim michi est in celo et a te quid
volui super terram? Defecit caro
mea et cor meū deus cordis mei
et pars mea deus in eternum Ac
si sponsa ex amanti affectu di
cat Celum non cerno terram non
dignor · sed solum te deum meuz
toto cordis desiderio concupisco
Ex hoc affectu iteruz dicit ps̄
Sicut ceruꝰ desiderat ad fonteꝫ
aquarum ꝛc̄ · De hoc dicit ber
nardus · Verus amor premium
nō requirit sed meretur · quia ve
rus amor seipso contentus est ·
Habet premium sed illud quod
amatur · quia nō sine premio di
ligitur deus et si absqz premij in
tuitu fit diligendus Sic amor ē
dei qui sine vtilitatis siue intuitu
ab eterno nos diligit et dilexit ·
Deus enim bonorum nostroruz
non egens · quippe qui sibi suf
ficiens est nos diligit ex liberali
tate sua ad nostram vtilitatem

Huius amo
ris virtus vere stringit et vnit a
mantem · Vnit autem hec vis a
moris tripliciter scilicet hominez
sibijpsi proxio et deo · iuxta ber
nardum qui dicit · Amor est bo
num glutinum tripliciter vniens
virū vtutis vt sibi proximo deo
qz conueniat · cohereat in vnita
te · in se quippe per amorez homo
vnus efficitur dum se intra se col
ligens · et reductis affectib? de
cunctis locis quibus captiui tenē
tur · solum vnum incommutabi
liter amat deum nec amplius in
diuersa mutatur Partitus enim
per amorem in plura nunqz sibi
inuenitur vnus et idem · sed sem
per sibijpsi dissimil · quia toties
variari cogitur quotiens varia
tur quod amat · Qui enim labēn
ti immittitur necessariū est vt cum
labente labatur Secundo proxi
mo per caritatem vnit homo duz
non solum sine querela quantuz
in ipso est sed omnibus studet
esse similis ꝛ ommib? coaptari ·
gaudere cum gaudentibus flere
cum flentibus infirmari cum in
firmantibus et cum scandalisa
tis vri · Sic multitudinis creden
tium erat cor vnum · et anima v
na · quādo nec voti varietas nec
rerum proprietas animas diui
debat sed firmiter stringebat ca
ritas et suauiter cohērebant in v
nitate spiritus et vinculo pacis
Tercio caritas deum hominē ho
minem deo vnit non solum illa
ineffabili vniōe qua nostra na
tura vnitur verbo eterno in vni
tate persone · quaz efficit illa ca
ritas qua ante mundi constituti
onem nos dilexit · sed etiam illa
de qua apt apostolus · Qui ad
hēret deo vnus spiritus est · Per
fecta vnitas hec amoris est qua
homo omnibus votis superne et
eterne voluntati conformis vni
tur domino deo nostro glutino
quod non dissipabitur ꝛ vinculo

quod omnino non disrumpitur
De hoc amore dicit ecā · quarto
Fumculus triplex difficile rum
pitur Dic gradus amoris vltiaz
clausulam perfectionis humane
in se continet · ad quem suspirāe
debet ⁊ conari tanquam ad bra
uium ⁊ finem vltimum supreme
sanctitatis oīs religiosus qui
vere deum diligit vel desiderat di
ligē nec cordis affectu nec ope
ris effectu quiescere donec grati
a duce peruenīat ad hunc finem
Quod cum homo consequitur ⁊
consummatū fuerit hoc perfectū
tunc primo hominis opera sunt p
fecta Quia vt dicitur ecā · xviij
Cū consummauerit homo tunc i
cipit Septim⁹ gradus amo
ris vocat spūalis qui ideo spūalis
dicitur quia depposito corpe deo
spūs coniūgit in celo fruens deo
facie ad faciem · de qua facie in ifi
nitū purior caritas affiat animā
eo ꝙ sine enigmate amore eius
fruitur quem in terris posita sem
per cōcupiuit · De quo amore di
cit p̄s Inebriabunt ab vbertate
domus tue Item bernardus Dic
gradus sine dubio complebit cū
introducta fuerit anima beata i
gaudiuz domini sui · qui ideo spi
ritualis dicit quia solus spiritus
vsq; ad generalem resurrectionē
illo amore affiatur corpore i pul
uē remanente Qui viz tm̄ distat
a prioribus quantuz veritas a fi
gura · ⁊ lux a tenebris · fons a ri
uulo celum a terra Octa
uus grad⁹ amoris vocatur diui
nus quem soluz post generalem
resurrectionē electi consequūtur
Quez iō diuinum dicamus qz sin
guli sancti r̄sumptis corporibus
toti ⁊ totaliter in deū transeūt ⁊ i
deo penitus corpore ⁊ anima ab
sorbēbitur Quā btāz vnionem bz
exemplificat dicens Quō stilla
aque multo infuso mero deficere
a se tota videt dum ⁊ saporē vini
induit ⁊ colorez · ⁊ quomodō fer
rum ignitū ⁊ candens igni simillī
mū fit pristina forma exutuz · ⁊
quō luce solis perfusus aer in eā
dem transformat lumīis claritā
tem · sic omnē tūc i · post genera
lem resurrectionem in sanctis hu
manā affectionez modo quodā
ineffabili necesse erit a semetipa
liquescere atq; in dei transfundi
penitus voluntatez · vt de nostro
in nobis penit⁹ nihil remaneat ·
alioquin deus non eēt omnia in
ōmibus si de homine aliquid in ho
mine remaneret · Porro hec erit
perfectio vt factura sese suo con
formet ⁊ quandoq; concordet fu
o auctori Oportet nos ꝓinde in
eundē affectum transire · vt quo
modo deus omnia voluit esse ꝓp̄t
seipsuz · sic nos nec nosipsos nec
aliquid aliud fuisse vel esse veli
m⁹ nisi eque propter ipsum · nec
nos nec aliquid aliud diligam⁹
preter deum · Delectabit plane
nō tam nostra vel sopita ncāta⁹

vel sortita felicitas q̃z q̃ eius in nobis et de nobis voluntas videtur adimpleta. Dic ergo grad? amoris in infinitum alios antecellit Licet enim septimus grad? de visione dei amorem quodam modo hauriat infinitum. tamen quia corpora sua diligunt que in terra tenemus pro vadio. quantum de ruulo amoris super eaꝺ̃ corpora defluit per quorum sudorem et laborem tantam sunt gratiam consecuti tanto minus totū amorem in deum fundere possūt Quod enim in pt̃es diuiditur minus est in singularibus partibus suo toto. que corpora post q̃z assumpta fuerint michil de toto homine remanet extra deuz Orest ã te nobis hoc vnigenito filio domino nostro ꝯ̃.

Eodem die Sermo primus de euangelio De septem donis nob a deo datis et quid ex hijs dom? ipsi debeamus Sermo. cxvij.

¶

REdde quod debes Madeamo octauo Dicit beatus augustinus. Deꝰ reddit malum pro malo id est penam pro peccato quoniam iustus est. Item reddit bonum p malo id est gratiam peccatoribus quia bonus est Item aliquando rddit bona pro bonis id est gratiam pro gratia quia iustus bonus Nunq̃z autem reddit mala pro bonis quia nec malus nec iustus est. Sicut autem cogente benigna ac melliflua bonitate nullum transit hominem misi in signum amicitie det ei gratiaz spe ritalem. sic exigente sua iustitia ab eisdem singulis sibi datis exigit debitum et requirit. Nam sicut de primo dicit apostolus ad ephesios quarto. Vnicuiq̃ nostrum data est gratia secunduz mensuram donationis cristi. sic de secūdo scilicet debito nunc dicitur. redde quod debes iustitia a veritate hoc irrefragabiliter exigente. Que duo conuenienter apostolus tangit ad romanos secundo cum dicit Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit Secundum duritiam autem tuam et cor impenitens thesaurisas tibi iram in die ire et reuelationis iusti iudicij dei De quibus ambobus adhuc dicit beatus gregorius. Tantum ab vnoquoq; venturus iudex exigit scilicet per iustitiam et veritatem. quantum dederit per bonitatem. Et ideo cum augent? dona scilicet per bonitatis largitatem. rationes etiam crescunt donorum per iustitiam et seueritatem. Et ideo cautum et salubre dat consilium dicens. Tanto ergo humilior atq; ad seruiendum deo promptior quisq; esse debet ex munere quanto obligatiorem se esse conspicit in reddenda ratione. Dicit ergo nobis de

us tam in iudicio speciali id est cuz anima de corpore egreditur quam in iudicio generali cum omis homo ad iudicium presentabitur. Redde quod debes Ac si dicat. Quod per bonitatem meam tibi contuli hoc omino exigente iustitia michi redde. In quibus verbis duo possumus intelligere scilicet exactionem creditoris et obligationem debitoris. Primum ibi. Redde. Secundum ibi. Quod debes. De hac ego exactione tria dicam? Primuz enim bona que a deo accepimus proponamus. Secundum quid ex hijs deo debeam? Terćio qualiter neglecta solvere valeamus.

De primo sciendum q licet taz infinita bona et bona deus nobis contulit vt nec valeant numerari. tam preciosa vt non valeant mensurari. ipsa tamen in aliquē numerum redigamus vt ex eis saltem balbucie aliquid loqui valeam? Sunt autem septē in quibus omnia eius donaria iclunduntur. Dedit enim nobis corp? et animā cuz ornamētis. fidē cum sacramētis. artificiū cuz documētis. mūdum cū elemētis. temp? cū nutrimentis. seipsū in tormētis. celum cū omnibus ibi cōtentis Prio dedit nob corpus et aiaz. sic em dicit Ds Ipse fecit nos et nō ipsi nos Non solum aūt corpus et aiam nobis dedit sed et eadez cuz nobilissimis ornamentis? De quibo bernar. Qui q ris qualem te fecit deus? nēpe secundū corpus egregiā creaturā Nam ceteris animantibus dedit respicere terram. sed hominem erexit vt cōmoneret eum de patria supernorum. Sed secundū animam magis egregiā. vtpote ad ymaginē creatoris insignem rationis. particip̄ beatitudinis capacem dei. secunduz ambo vero pre ceteris creaturis ammiranda. maxime coherente sibi incō prehensibili artificio inuestigibili sapientia conditoris spiritu z limo. Quid em limo vili? quid spiritu nobilius? Et tamen hoc vile et hoc nobile taz artificialit conglutinauit vt hoc nobile cuz hoc ignobili mirabiliter delectetur et nichilominus continue agatur inter ea bellum Secundo dedit nobis fidē cū sacramentis. qd reuera oim grārum actiōe dignū ē. qz multis z infimtis horibo in infidelitate derelictis nob tāq dilās et elās fidei donuz hoc cōtulit ornās nichilomin? hoc donū fidei cū ceteris sacramētis. De hoc dono dr sapi. iij. Dabit illi scz boi fidei donū elem et sors i templo dei acceptissia Et hoc dicit aug? O aia mea si scie possis qt homines transierunt qui in interitū sempiternum dilapsi sunt qui dei cognitionez per vocationem fidei non acceperunt nc Terćio

dedit nobis artificium cum docu
mentis vt tam in sustentationez
q̃z in consolationem pre manib?
aliqua exercitia haberemus De
quo dr̃ ecc̃ · xxxviij · Vnus isq;
m arte sua sapiẽs est Nam in ex
ercitio artiuz magna est consola
tio ⁊ deductio ⁊ cũ hoc vtilitatis
affectio Quarto dedit nobmũ
dum cum elementis Dnc sapie ·
ix · Tu domine constituisti homi
nem vt dominaret creature tue q̃
a te facta est vt disponat orbem
terrarum in iustitia ⁊ equitate ·
Dnc aug? · Dilige deum o ani
ma mea qui dedit tibi celum cum
sideribus · aerem cuz volatilib? ·
aquam cũ piscibo · terram cũ gra
minib? · totũ mũdũ cũ omnibus
que in eo sunt · Quinto dedit no
bis tempus cum nutrimentis qd
vere ⁊ proprie nostrum est · nã
in breui temporis momento mer
cari possumus ⁊ lucrari perpetuã
felicitatem · Tempus enim solu
nobis deseruit eo q̃ deus ⁊ eius
regnum sint extra tẽp? et ideo tẽ
pus nulli datum est nisi nobis ·
nec seruit creature alicui nisi no
bis · Sexto dedit nobis seipsuz
m tormentis · De quo Ysaie · l ·
Corpus meũ dedi percutientibo
Itez Dedi dilectã animã meaz i
man? inimicoz Dnc Job · de prẽ
dic de? dilexit mundum vt filiũ
suũ vnigenitũ daret · De filio ãt
Gal · primo Dedit semetipsũ p
pcãs nris Septimo dedit nobis
regnũ celoz̃ Vñ Luce · xij · Noli
te timere pusillus grex placuit ei
patri vobis dare regnũ · Dec sũt
septẽ dona in quibus omnia bõa
que spũs dare potuit sũt inclusa
Ne vero determinatũ ponẽ tes nu
merũ dei beneficijs derogaẽ vide
amur dicamus q̃ õma que habu
it nobis dedit · Dnc Job · xvij ·
dicit filius ad patrem · Omnia q̃
dedisti michi dedi eis
Secũdo dicend est quid ex his
donis debeam? ⁊ videbim? q̃ de
omnibus debitis nõ soluim? vnũ
Dedit ergo nobis corp? ad sibi
seruiendum · animã ad se dilige
dum · fidem ad sibi adherendũ ·
artificium ad deuz sustinenduz ·
mũd ad deum speculandum · tẽ
pus ad lucrandum · seipsũ ad imi
tandum · regnũ celoz̃ ad eter
naliter quiescendum · Dec est v
sura quam de? de donis exigit et
requiret · De quibus negligenti
seruo dicit Luce · xix · Quare nõ
dedisti pecuniaz meã ad mensã
et ego veniens cum vsura exegi
ssem illã? Vnde datis nobis his
donis dicit singulis nobis Nego
cia anim dum venio Primo dedit
nobis corpus vt ei fideliter serui
amus · non q̃ eum cum corpore
aliquando offendamus · Simi
liter dedit nobis animaz vt ipsũ
sincere diligamus · non vt ipsuz
contempnamus · Dec duo scilz
seruicium et dilectionem exigit
a nobis deus deutero · decimo ·

capitulo · vbi multis domis pre
missis subiungit · Nunc autem
quid dominus deus tuus petit a
te nisi diligas eum · ecce debitu
amme · et seruias ei i toto corde
tuo · ecce debitum corporis · Se
cundo de dono fidei debemus do
mino adhesionem ita vt per pec
catum nunq̃ ab eo separemur ·
Vnde cum in baptismo domino
per fidem incorporamur renuncia
mus dyabolo et ommibus pom
pis eiꝰ · vnde patrinos nostros
fideiussores ponimus vt ei veli
mus fidelit adherere · Dinc deute
ronomij vicesimo sexto dicitur
baptizatis · Dominum elegi
sti hodie vt sit tibi deus et ambu
les in vijs eius · et elegit te deus
vt sis ei populus peculiaris ⁊ fa
ciet te excelsiorem cunctis genti
bus quas creauit i laudem ⁊ glo
riam suam · Terdio de dono arti
ficij tenemur singuli fidelē execu
tionem vt nullam fraudem sed
omnia ad laudem dei faciamus ·
ferenteꝰ humiliter maledictionē
in primis parentibus nobis infli
ctam qua dicitur Genesis terdio
In sudore vultus tui vescē eriꝰ pa
ne tuo · Quarto de dono mundi
tenemur dei speculationem vt i
singulis rebus sensibilibus obla
tis ad dei memoriam recurram?
Dinc sapientie duodecimo capi
tulo · A magnitudine speciei cre
ature cognoscibiliter poterit eo
rum creator videri · Et hoc est
quod dicitur ad Romanos pri
mo capitulo Inuisibilia dei a cre
atura mundi per ea que facta sūt
intellecta conspiciuntur · Vnde
sic dicit beatus bernardus · Inte
ger amator dei quocunq; se con
uertit familiarem habet ammoni
tionem creatoris sui ⁊ rebus uti
tur pro speculo · cogitans de sin
gulis · si ista pulchra dulcia bo
na videntur · quid pulchritudi
nis dulcedinis bonitatis habet eo
rum creator qui meliora sibi biꝰ
ommibꝰ reseruauit Quinto de tem
pore nos debemus nobis meritoꝝ
⁊ bonorum operum acquisitio
nem Ad hoc ei solum ipsum tem
puꝰ datum est nobis hominibus
ab ommipotenti deo vt in hoc bre
ui momento lucremur ⁊ acquira
mus illud quod eternum nob
nobis suffitiat · Vnde per Iohā
nem sexto capitulo dicitur · Ope
ramini non cibum qui perit sed q̃
permanet in vitam eternam ·
Quia vt ibidē nono capitulo di
citur Venit nox in qua nemo po
test operari · Dinc Apostolꝰ ad
Galª · sexto capitulo Duꝫ tempꝰ
habemus operemur bonum ad oꝫ
nes Augustinus · Omne tempꝰ
tibi impensum requiretur a te q̃li
ter sit expensum Sexto de eo q
seipsum dedit in tormentis nos
homines tenemur ei imitationem
De qua quidē imitatiōe dicitur
prima petri secundo capitulo ·
Christus passus est pro nobis

vobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia eius · Item Epb· quinto Estote imitatores dei sicut filij carissimi · V Septio pro dono regni celestis operum misericordie debemus operationem · quia soluz tales qui hec operati sunt introducunt ad regnum · domino dicente mathei xxv · Venite benedicti patris mei percipite regnum · Nec sunt debita que de predictis domis tenemur domino · Conueniat vnusquisq; conscientiam suam & videat si persoluerit quod tenetur · quia venient dies in quibus hec vsq; ad nouissimum quadrantem repetentur · Quod intuës pheta clamauit in celum dicens Non intres in iudicio cum seruo tuo quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens · Si enim vt ait Iob contenderit no biscum non respondebimus ei vnum pro mille · Vnde bernardus Epa domine vi patior responde pro me · Non enim habeo nisi duo minuta · corpus videlicet & animam · tu persolue omnibus · tu ab omnibus libera quia tu es deus & non homo · & qd quid hominibus impossibile est tibi deo possibile ē Ibi enim ·i· in iudicio tuo magis valet pura cōscientia q̄z plena marsubia · corda pura q̄z verba astuta · Quod si hanc districtissimam exactionēz euadere cupimus necesse est vt in foro misericordie ·i· in presenti tēpore hoc contingat quia quicq̄d ad iudicium presentabit districtissime iudicatur Quia vt ait gregorius Si iustitia nostra ad examē diuine iustitie deducat iniustitia est · & sordet in districtione iudicis quod in oculis fulget bene operantis · Vnde ber super hoc v̄bo p̄s · Cū accepero tempus ego iustitias iudicabo dicit Verendū est est valde ne cum ad hoc iudicium ventum fuerit multe nostre iustitie vt credimus appareant iniustitie Judicante dño nostro ihesu cristo &c̄ ·

De eodem sermo secundus de septem legatis premittendis e a que pacis sunt rogātibus & impetrantibus

Sermo · cxviii ·

OMne debitum dimisi tibi Mat · vt supra Dicit p̄s Venite & videte opera domini que posuit prodigia super t̄ra · Ecce heri in hesterno sermoē ostendimus irrefragabili veritate exparte dei ineuitabilem exactionem · exparte vero nr̄i impossibilem solutionem · nunc in v̄bo proposito quasi noui aliquid acciderit audimus facillimam om̄ium cōmissorum remissiōez Quid causse est? Non est deus quasi homo vt mentiatur · nec vt filius hominis vt mutet Dixit ergo & nō faciet locutus est & non implebit?

Numeri · xxiij · Dic enim vt dixi mus meritabilis est rationis exactio quid est quod hic tam faciliter omnia dimittuntur? Vt si taz facile ignoscitur quomodo exactio erit meritabilis? Nunquid est apud deum est et non et non et est · Nunquid vt Job vij · dicatur omnipotes subuertit quod iustum est? Dic enim meritabilis est exactio vel si tam strenue debet exigi cur tam faciliter dimittitur? Quam contro uersiam facliter soluimus si tēp? exactionis et remissionis subtiliter inquiramus · Quicquid emz in presenti tempore non dimittitur illic in foro iustitie meritabiliter exigetur · quicquid autem hic dimittitur illic non exigit Et ideo cū summa diligentia agendum est vt hic omnia dimittantur · quia tunc nullaz timebimus exactionem dicentes cum iacob gene · xxxij Placabo illū muneribus que precedunt a postea videbo illuz · forsitan propriabit michi Quibus autez placari debeat nobis dominus aperti? insinuatur Luce · xiiij · Quis rex iturus committere bellum aduersus aliū regē non sedens prius cogitat si possit cum decem milibo occurrē ei qui cum vigīti milibo venit ad se · Alioquin adhuc illo longe agente legationē mittens rogat ea q̄ pacis sunt · Dic nos q̄ p̄munit sum? q̄ de cōmissis nobiscuz de? computum tenebit quem in nullum euentuz soluere sufficiam? premittam? legationem illo adhuc longe agente rogantes ea que pacis sunt

Sunt ergo septem legati premittendi vt ea que pacis sunt rogent quos si miserim? de exactiōe ieuitabili supportamur · Omne enim debituz dimittitur · penitenti sufficienter cōpatienti clementer · condonanti libēter · rogāti diligenter · toleranti patienter · amāti feruenter · operanti possibiliter Dij sunt legati quos si premittim? pacē impetrabūt vt de exactiōe de q̄ predixi mus supportemur · et i isto q̄ executiōe terciā particulā prioris sermonis · scilicet qualiter cōmissa soluamus prosequemur ·

Primo ergo petenti sufficienter omnia debita dimittuntur · ad quam legationez deus misericordia flectit a dissimulat nobiscū ponere rationē Quod sapiē · xi · nobis promittitur cum dicatur · Misereris omnium deus q̄ omia potes et dissimulas peccata hominum propter penitentiā Item ecclī · Dic p̄iam non egerim? iade m? in man? dei et nō in man? hominū sciz vt cōpellamur reddē rōem Qd adhuc apertius dicit Diere · xviij · Si penitentiā egerit gens ista a malo suo agam a ego penitentiam super malo q̄d cogitaui vt facerem eis scilicet

rationem exigendo Et hoc ē qđ
dicatur Luce decio terão Nisi pe
nitentiam egeritis omnes peribi
tis · Dinc bernardus · Licet enim
nemo quod debet retribuere pos
fit · cuz taz copiose cumulauit su
per nos misericordiam suaz · taz
multa deliquimus ei taz fragiles
a michili sum? · tam plenus a suf
ficiens ille sibi bonorum nostro
rum non egens · michil tamen a
nobis exigit amplius misi vt dica
mus miquitates nostras a iustifi
cabit nos gratis vt gratia cōmē
detur · diligit enim deus animam
que in conspectu eius sine inter
missione diiudicat semetipsaz Jo
qz iudicium nō uisi propter nos
a nobis exigit · quia si nosmetip
sos dijudicauerim? non vtiqz iu
dicabimur · ℣ Secundo di
mittūtur omnia debita clement
compatienti Si enim compatim
proximorum miseriis compatit
nobis deus a nostra misericordi
a dei misericordiam promerebit
Vnde matb · vi Beati misericor
des quoniam ipsi misericordiam
consequentur · Dinc iacobi · iij ·
Judicium fiet ei sine misericordi
a qui non fecerit misericordiam
Quia vt apt beatus bernardus
Nemo vnquā duri cordis salutē
adept? ē · Quō āt nostra miseri
cordia in cordibus nostris excī
tari debeat vt dei misericordiam
consequamur docet bernardus vo
cans talem misericordiā vngētū
pietatis a dicit Mete miserie px
mozum collecte atqz oculo pie
tatis inspecte ipse sunt spēcies
ex quibus vngenta optima cōm
ponuntur videlicet de necessitati
bus pauperuz · anxietatibus op
pressorum · de tribulationibus tri
stium · de culpis delinquentium ·
a postremo de ommibus quorum
libet miserorum erumpmis Si sic
miserebimur proximis miserebit
nostri deus · si autem ipse misere
bitur non cogimur ponere ratiōez
℣ A Terão omne di
mittitur debitum condonanti libē
ter vt si nobis condonari cupim?
a nos nostris offensoribus cōdo
nem? · Licet ergo istud facieten?
inspectum difficile videatur om
nes sā tñ qui deo ab iiāo placu
erunt hanc virtutem propter do
minum suis offensoribus exhibe
bant Dinc Leui · Non queres vl
tionem nec memor eris iniurie ci
uium tuorum Item ecā Dis iiu
rie proximi tui ne memineris Jō
Relinque proximo tuo nocenti
te a tunc deprecanti tibi peccata
soluentur Vnde nō remittētib?
indignādo dicit iterum ecā · Do
mo homini seruat iram a a deo q̄
rit medelam? Ac si dicat Nequa
quam consequitur veniam qui ñ
remittit iniuriā · ℣ D Sūt
ergo quatuor hic attendenda q̄
considerata ad indulgentiam
offensarum facīliter nos iducunt
scilicet fructus dāpnū numerus

et similitudo Fructus quia si pa
rum remittimus multum dimitti
mur · quod in presenti parabola
in centum denarijs et decem mil
bus talentis ostenditur euident
Secundo attendatur dampnū
quod in seruo nequam nobis o
stenditur · quia si nō dimittim?
omnia a nobis debita requirun
tur · Tercio hoc per numerum o
stenditur mathei · xviij · Quoti
ens peccabit in me frater meus &
dimittam ei vsq; septies ? Et re
spōdit domin? nō dico septies ꝫ
vsq; septuagies septies Quar
tus est similitudo Facit enim hec
virtus pre omnibus virtutibus
hominem sibi deo · Vnde cri ō
stimus · Nichil ita deo simile ꝫ fa
cit sicut ledentibus fore placabi
lem · Qui cum in ligno extende
retur et crucifigeretur quasi
omnium immemor iniuriarum
clamauit ad patrem dicens Pa
ter ignosce illis quia nesciunt
quid faciunt · Vnde vt hec vir
tus maxima nostre memorie ef
ficacius imprimeretur posita est
in oratione dominica vt frequē
tius ruminata de remissione offē
sarum nos crebrius commoneret
Propter quod dicitur mathei ·
vi · Si dimiseritis hominib? pec
cata eorum et pater vester cele
stis qui in celis est dimittet vob
peccata vestra · Quarto
omne debitum dimittitur suppli
canti diligenter · quod i presen
ti euangelio manifeste ostendi
tur · Cum enim diceret dominus
omne debitum dimisi tibi huius
remissionis causam subiunxit di
cens · Quoniam rogasti me Ex
quibus verbis patet q̄ propter
supplicationem debita dimittun
tur · Quinto omne debitum
dimittitur sufferenti tribulatio
nes patienter · Ad hoc enim tri
bulationibus castigamur vt a
debitis cōtractis emundemur Si
autez emundamur ex flagellis
iam non est vnde cogimur ponē
rationem Vnde ysaie primo Cō
uertam manum meam ad te et
excoquam ad purum scoriaz tu
am · Et de hoc dicitur thobi · In
die tribulationis peccata dimit
tis · Item ecclesia · Remittit in
tempore tribulationis peccata ·
Quibus autem peccata dimittū
tur rationem de eisdem ponere nō
coguntur · Ad hoc enim in foro
misericordie tribulationib? pur
gamur · vt purgati rationem p o
nere non cogamur · Sexto debita dimittunt aman
ti feruēter Qui enī feruenter deū
diligunt habent patronum ipm
amorem quo de ratione ponēda
efficaciter emundantur · Quia
vt dicitur pro · x · vniuersa deli
cta operit caritas ? Et hoc est q̄d
dicitur Ezechielis decio sexto ·
Expandi amictum meū super
te et opui ignominiā tuam & iu
rauī tibi et ingressus sum pactū

tecum ait dominus deus Et facta es michi Et laui te aqua et emũ daui sanguinem tuum ex te · Si autem per caritatem lauamur et a sãguine delictoꝝ mundamur a ratione ponenda penitus liberamur Propter hoc prima petri q̃ to dicãtur Caritatẽ continuã habentes quia caritas operit mltitudinem peccatorum Si autẽ mẽs nostra igne caritatis nondum fuerit accensa in ambitione sua saltem frenuꝝ timoris habeat · vt p uectus fiui passibus vegetata dum ab alienoꝝ appetitu cõ pescitur ad caritatem quandoq; expeditius pducatur ℣ II Septimo omne debitum dimittitur possibilitẽ operanti · hoc est si aliqua priora deficiant tamẽ qđ possumus faciamus ⁊ a ratione ponenda liberamur Nam vt ait gregorius · Regnũ dei tãtum valet quantum habes · Valuit namq; zacheo dimidiũ substantie · Valuit petro ⁊ ãdree dimissis retibo ⁊ nãui · valuit vidue duobus mi nutis · valuit alteri calicem aque frigide Pensate fratres karissimi quid vilius cũ emitur quid cari? cũ possidetur · Sed fortasse nec calix aque frigide suppetit qui indigẽti prebeatur · ecce securitatẽ nobis promittit sermo diuinus etiam de sola voluntate · Redemptore etenim nato celi ciues sunt ostensi qui clamarent Gloria in excelsis deo ⁊ in terra pax hominibus bone voluntatis · Ante dei nanq; oculos numq̃ est vacua manus a munere si fuerit arca cordis repleta bona voluntate · Dime p̃s · In me sunt deus vota tua · Ac si aperte dicat Et si exterius munera offerenda non habeo intra memetipsum tamen inuenio que in ara tue laudis impono · quia qui neq̃quã nostra datiõe pasceris · oblatione cordis melius placaris Nil quippe offertur deo ditius bona voluntate

℣ II Sed ne ignoremus quid sit bona volũtas ⁊ per oppositũ velimus per ignorantiam excusari Ideo sciendum q̃ bona voluntas est sic aduersa alterius sicut nostra pertimescere · sic de pspe ritate proximi sic de nrõ pfectũ gaudere · aliena dampna nostra credere · aliena lucra nostra deputare · amicum non propter mundũ sed propter deuz diligere inimicũ etiam amando tolerare · nulli qđ pati non vis facere · nulli quod tibi iuste impendi desideras negare necessitati pximi non solum iuxta viẽs succurre · ℔ etiã pdesse vltra viẽs velle Quid ego isto lolo causto locupletius quando p hoc quod deo immolat in ara cordis anima semetipsaz mactat ? Sz hoc bone voluntatis sacrificium nunquam plene persoluitur nisi perfecte huius mũdi cupiditas deseratur Nam quicquid in eo cõcupiscim? hoc pculdubio pxis

inuidemus · Videtur enim quia nobis desit quod alter assequit· Et quia semper inuidia a bona voluntate discordat mox vt hec mentez operit illa discedit Dos septem nuncios si premiserimus pacem nobis impetrabunt vt de acceptis domis non cogamur reddere rationem · De his septem dicitur eccl̃e· xi· Da septem partes & liberaberis ne cogaris ponere rationem· Di septem pfectus p figurati fuit exodi · xxix· vbi dicitur Septem diebus expiabis altare & sanctificabis illud & erit sanctum Per septem dies septē pfectus accipim? per quos altare cordis nr̄i expiabit? siue mundabit· quo facto non cogemur tunc ponere rationem Erit enim sanctum i· mundatum & sanctificatum & rationi reddende nullatenus subiacebit · Sed premissis istis nuncijs dominus assecurabit nos & absoluet nos · dicens nob illud ezech· xvi· Non erit tibi vltra aperire os cuz placatus tibi fuero in omnibus que feci?ti · Qd nobis prestare dignetur ille qui viuit & r̄e Amen ·

Dominica vacante Sermo primus de epistola de conuersatione terrea siue animali· et de tribo peccatis que in mundo sunt· q̄bo debetur triplex ve ·

Sermo· Cxix·

NOstra conuersatio in cel̃is est Phil· iij· Cū secūdum tria sunt genera bonorum ad que acquirenda habenda & possidenda omniuz suspirat intentio sperantes se in eis dez plenam & perfectam sufficientiam habituros · quippe quoz appetitus hūane concupiscentie naturaliter est insertus que sunt diuitie deliciz & gloria· que in diuersis locis diuersimode apparent Nam in mundo habent quandaz apparentiam· in conscientia vero iusti quandam habent existentiam· in celo autem perfectissime possessionem eternam permanentiam· Ideo ad hec tria consequenda diuersi diuerso procedunt tramite· licz ad vnum tamen finem sufficientiam videlicet omnes cupiunt peruenire· Alij enim vt predicta tria consequantur conuersantur in seculo· alij in conscientia· alij vero in celo· Et secundum hoc aliorum conuersatio est & dicatur animalis · aliorum vero spiritual̃· aliorum autem celestis siue diuinalis Et ideo Apostolus in summa perfectione constitut? non ad sui ipsius ostentationem sed vt ad sui nos prouocet imitationem gloriatur in domino dicens Nostra conuersatio in celis est Ac si dicat · Cupientes predicta tria in supremo statu conseq̄ bem?

nostram conuersationem in celis vbi non solum vmbraliter vt in mūdo nec spūaliter vt in homine sed veraciter plenissime & perfecti ssime possidentur. Quod ideo i se ipso propomit apostol9 vt qui cū imitari voluerit non fiat insipiēs Dec itaq; per ordinez prosequē tes primo dicamus de conuersati one terrena siue animali. secūdo de spirituali. tercio de conuersati one celesti siue diuinali.

D Primo ergo conuersa tio terrena siue animalis est eorū hominum qui seruiunt seculo in omni affectione & in omni ope ratione. intendentes vt predicta tria in seculo apparentia ꝺsequā tur Quorum hominum conuersa tio ideo animalis dicatur quia ad modum animalium tanquaz me lioris hoīs ignari exteriores sen sus quibus predictorum bonorū apparentia obiatur cordis affe ctu & operis effectu sequuntur. Ipsa enim sunt illa tria de quib9 dicatur prima Johannis secundo capitulo. Omne quod est in mū do concupiscentia carnis est & cō cupiscentia oculorum & superbi a vite que ñ ex patre sed ex mū do est. & mundus transit & concu piscentia eius. Et ideo hec pro sequences transeunt cum mundo Nam predicta tria ad hoc solum voluit deus gloriosus in mundo apparere non vt ex his illecti ip sa cuperemus. sed vt ex ipsis cō moniti ad eternam patriam vbi vere sūt festimaremus. Et quia bona apparentia sunt & non exis tentia falsa & non vera. ideo ama tores suos decapiunt mficiunt & in terficiunt. Primo decapiunt. quia sufficientiam quaz pr omit tunt non solum non soluunt sed faciunt amplius indigere. Quod ad sensum cognoscere possumus quia quanto ditiores sumus tan to amplius aliorū m ammincur indigemus secundum illud dic tum ecclesiastici quinto capitulo Vbi multe diuitie ibi multi qui comedunt eas. Secundo in ficiunt. quia veri hoīs appetitum in suis amatoribus extinguunt. Quicquid enim talibus de veris homs dicatur abhominantur tan q3 insipidum & infectum. Vnde Jerenie quadragesimo octauo Fertilis fuit moab ab adolescen tia sua & requieuit in fecibus suis nec trāsfusus est de vase in vas & in trāsmigrationem non abijt. Idarco permansit gustus eius i eo & odor eius non est immutat9 quia repleti affectibus munda norum inficiuntur. Vnde imbian tes ad terrenas diuitias ificit auа riciа. desiderantes delicias inficit luxuria. inflatos ad gloriam in ficit ipsa superbia. Dinc dicatur Job vicesimo capitulo. Ossa ei9 implebuntur vicijs adolescentie sue De hac infectiōe dicit bern. Amor naturalis siue voluntas

cum declinat in ea que carnis sūt concupiscentia carnis est · cū vero in curiositatem seculi cōcupiscentia oculorum est · cū autē in ābitionez glorie vel honoris superbia vite ē Vnde dicātur pverbi · xxi · Melius est habitare in terra deserta q̄z cum muliere rixosa ⁊ iracunda · Que mulier non est aliud nisi mūdus qui in maligno positus est · cuz qua qui habitat infīcātur vt fiat iracundus sicut mulier ⁊ rixosus · ℣ Tercio interficiūt ad mortē nō transitoriaz sed eternā Qui enim vt ait Jacobus voluerit amicus esse huius seculi inimicus dei constituetur · Inimicos autem eius vt ait pphēta demersit in mare Item p̄s Deerussit inimicos suos in posteriorā ⁊c̄ · De his tribus quorum cōūsatio est in teris dicāt Apocalip · viij · Ve ve ve habitantibus in tra Ac si dicat reddendo singula singulis · Ve diuitias congreganti bus · ve gloriā mundi desideranti bus · ve carnis curam in desiderio perficientibus ℣ Dijs ei tribus generibo pectatoruz hominum tria genera ve debentur Nā diuitibus debetur ve eterne paupertatis · gloriam querentib9 ve eterne confusibilitatis · voluptati deseruientibus ve eterne penalitatis · ve diuituz ostendit Job xx · cum dicāt · Cuz habuerit qđ concupiuit possidere non poterit Quare? quia vt idem dicāt Diuitias quas deuorauit euomet ⁊ de ventre eius extrahet eas deus Unde ecā · Diues cum dormierit nihil secum feret · Et p̄s Dormierunt somnum suum ⁊ nichil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis Que causa hui? Quia totos se dederunt temporalibus diuitijs congregandis de futuris diuitijs nichil curantes · Dimc ille diues epulo post ōnes suas diuitias ad tantam deuēit paupertatem ⁊ inediam vt gutam aque peteret nec posset optinere · k ℣ Secundum ve eterne confusibilitatis debetur cō uersantibus in terra pro laude ⁊ gloria humana captanda · Naz humanam gloriaz querere negle cta laude dei signum est eterne reprobationis · Unde cum samuel ad regum decio quinto dicēt ad saul Scidit dominus regnum israhel a te hodie · ⁊ tradidit illd̄ proximo tuo meliori te ait saul Peccaui ſ nūc honora me corā seniorib9 ppli mei ⁊ corā israhel Ac si dicat Quia ceādi de gloria domini saltem apud populuz me honora Unde ozee quarto Gloriam eorum in ignominiā commutabo Et apostolus de gloriam mundi querentibus dicāt Philip · tercio Gloria in confusione ipsorum q terrena sapiunt · Dimc sepe contigit q̄ gloriaz mundi querentib9 ignominiosa euemunt · Quod in pharaone legimus euidenter qui

ex fastu superbie ⁊ tumore glo rie sue deo opponere se presump sit · sed deus in contemptū suum ⁊ ignominiam per muscas ⁊ ani mes eum viat · Vnde augustinus Poterat deus vrsis ⁊ leombus do muisse superbiam pharaonis sed muscas immisit vt minimis vince retur qui maximo opponē se au debat · De horū confusione quaz per talem gloriam consequunt dicatur Ecā · xx · Confusio illo rum cum ipsis sine intermissione Et abdias Operiet te confusio ⁊ peribis Tales enim supra modū odio habet deus de quib? per ab diam dicit · Si exaltatus fueris vt aquila ⁊ inter sidera posueris ni dum tuum inde detrahā te dicit dominus Item amos · vi · Jurauit domin? in animam suam detestor ego superbiā · Vnde dicitur Job Si ascenderit in celum superbia eius ⁊ caput eius nubes tetigerit quasi sterquilinū in fine perdet Ecce q̄z ignominiose illorū gl'a est mutata quorū gloria i sterq linium commutatur ·

Teraūz ve eterne penalitatis de betur conuersantib? in terra vt de liciis affluant ⁊ voluptatibus p fruantur · Vnde apocalip · xviij · Quantū glorificauit se ⁊ in delici is fuit tantum date ei de tormen tis · Quia vt dicit deu · Pro men sura peccati erit modus plagaruz Quod non sic intelligenduz est q̄ pena tantum torqueat quan tum voluptas delectabat vel ita breuis sit pena sic fuit voluptas sed q̄ minor voluptas minorem habet penam q̄z magna · Omnis tamen pena voluptuosis in infer no debita in infinitū excedit om nem voluptatez · testante grego rio qui dicit · Momentaneum est quod delectat eternum vero q̄ cruciat · Sed diceret aliquis illd ezechielis decimooctauo · Non ē equa via domini vt pro volupta te temporali eternam infligat pe nam Cui respondit dominus vbi supra Nunquid via mea nō est e qua ⁊ non magis vie vestre pra ue sunt? Nam voluptas breuis ⁊ momentanea ex tribus causis et naliter punitur · Prima causa est quia materia ignis sciz macula peccati est eterna ⁊ nunquaz per ignem eternalem deleri poterit er go necessario exigente dei iustiā a penam oportet esse eternam · Secunda causa est quia peccatū mortale committitur in eum qui est infinitus deum videlicet ergo pena merito erit infinita · Grauitas enim culpe vel leuitas non at tenditur ex parte facientis solum sed etiam ex parte eius in quem agitur Vnde alapa data garcio mi ⁊ regi licet ab eodem fiat non similiter iudicatur · sed illi sciz g̃ tiom data iudicatur pro iocō le uitatis · isti autē scilicet regi da ta incurrit crimen lese maiesta tis · Et ideo quodcūq; mortale

pecatum in deuz cõmissum ieter
num merito puniſtur · Terćia cau
ſa eſt quia mala voluntas repro
borum eſt eterna ergo eorum pe
na eterna erit · Qui enim pecat
cum ſciat ſe ſubito pena plecten
duz · peccaret vtiq; ieſ nũ ſi ſciret
nullã penã pecatũ ſecuturã Qđ
in exemplo oſtendit euidenter ·
quia propter benedictionem mo
mentaneã datur emptori ius in
perpetuũ poſſidendi · ą vulnerati
o momentanea infert ćatricem
diuturnam · Ex hijs ergo patet
ꝙlicet mortale pecatum ſiue ex
diuitijs delicijs vel gloria perpe
tratum licet fuerit momentaneũ
eternaliter puniet Et hoc eſt qđ
ait Yſaias · lxvi · Vermis eoruz
non morietur ą ignis non extin
guet Et de reprobis dićt pſal ·
Ibunt in progenies patrum ſuo
rũ ą vſq; imeternuz non videbũt
lumen · Item Apocalipſis decio
quarto · Fumus tormentorum e
orum aſcendit i ſecula ſeculoruz
Et ideo qui in predictis tribus
ſcilicet diuitijs delicijs ą honori
bus conuerſationem ſuã agunt i
terra delentur de libro viuentiũ
ą cum iuſtis non ſcribent · domi
no cõminãte exodi · xxxij · Qui
pecauerit in me de libro meo de
lebo eum Et ꝑ · Vt lutũ platea
rum delebo eos Quia vt dićtur
ezech · xiij · In cõſilio populi
mei non erunt · ą in ſcriptura po
puli mei non ſcribentur · nec i ter
ram iſrahel ingredientur · Secun
dum ꝙ dićt Ihĕrem · xvij · Do
mine omnes qui te derelinquunt
confundentur · recedentes a te i ter
ra ſcribentur quoniam dereliquę
runt venam aquarum viuentiuz
dominum · Quod ſi non creditur
ſcripture credatur rerum figure
Dićt enim deus per Yſaiam tri
geſimo terćio · Vbi eſt lrătus vbi
eſt legis verba ponderans vbi ẽ
doctor paruulorum ? Ac ſi dicat
Vbi ſunt reges ą principes ą õ
nes qui mundi diuitias gloriam
ą delicias pro magno eſtimaue
runt · Tranſierunt ą ſunt quaſi ñ
fuerunt · ą dereliquerũt poſt ſe q̃
cum magna ſollićtudine prepa
rabant · De quibus pſalmiſta ·
Ne timueris cum diues fuerit ſa
ćtus homo ą cum multiplicata fu
erit gloria domus eius · Quoniã
cum interierit non ſumet omnia
nẽ · Videntes ergo quia ſtulti ſa
ćti ſunt qui poſt vanitatem ſecu
li abeuntes conuerſationem ſuaz
ą ſollićtudinem in hijs ponunt
tranſitorijs · trãſferamur in ali
am regionem negoćiantes ą cu
mulantes pariter ą comportãtes
predicta tria diuitias delicias ą
honores in meremomo ſpiritua
li in quo ea veriſſime acquirunt
Quod ſaluator ãmonere ſtudu
it ſic dicens · Theſauriſate vobis
theſauros in celo vbi nec time
a nec erugo demolitur · nec fuẽs
effodiunt · nec veteraſcent · ſed

qui permanent in vitam eternaz Quod nobis prestaẽ dignet ille qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

De eadem sermo secundus De spirituali conuersatione ⁊ quo more secularium negociatorũ diuitias spuales comportabim?.

Sermo. cxx.

NOstra cõuersatio in celis est Phil. iij. Expedita vtcũqz vna cõuersatione scilicz terrena animali dia bolica cum miseriis ⁊ effectibus quie andem conuersationem ineuitabiliter consequũt nunc videndum est de secunda conuersatione spirituali videlicet qua predã tria scz diuitias delicias honores non in mundo vbi habent fallacem apparẽtiam sed in spũ vbi veracem habent existẽtiam hoies lõe voluntatis inquirunt solliate ⁊ comportant. Nã in mũdo quidẽ queritur sed minime vt visum est inueniunt cum sint ibi deceptorie ⁊ apparenter. eo ꝙ non soluũt sufficientiã quam promittũt In spiritu autem si queruntur efficaciter certissime inuenitur. quod Ds testatur cũ dicat In me sunt deus vota tua Ac si dicat. Vota tua hec desiderant vt diuitias delicias ⁊ honores que seculares extra querunt intra me querã ⁊ inueniam. Vnde non soluz nostra sed omis gl'a filie regis ab intus est. ꝓpter quod dicat nobis deus ysa. xxvi Populus meus intra cubicula tua ⁊ claude ostia super te. Ac si dicat nobis de? Si queris diuitias delitias ⁊ honores intra temetipsũ ⁊ claude ostia sensuum tuorum a tumultib? mũdanorũ ⁊ inuenies quod querebas Spiritualis ergo conuersatio est per quam p̃ dicta tria in sp̃u solliate inquirũtur M Primo ergo more negociatorũ secularium diuitias comportem?. De quib? sciendum est ꝙ diuitie spuales quare diuitie sunt in tribus consistũt scz in meritis vtutibus ⁊ gratiis q̃ quanto cumulatiora comportamus tanto erimus ditiores Nã de diuitiis meritorũ dicit ꝓuerbiorũ. x. Benedictio domini diuites facit. Quia nra opa nequaqz transeunt in merita nisi deus eisdẽ nostris operibus benedicat vñ illud geñ. i. Crescite ⁊ multiplicamini. De diuitiis ãt vtutũ dicit ecclã. xlnij. Sũt homines in vtute magni. Jtẽ gre. Vere diuitie nõ opes sed vtutes sunt De diuitiis ãt grãrũ dicit ꝓuer. xxxi. Multe filie congregauerunt diuitias tu supgressa es vniuersas loquẽs hec de beata virgine que in diuitiis grãrũ est omnem purũ hominem supergressa. N Primo ergo considerãtes ꝙ secũ

lares querentes diuitias in seculo
frustrantur · ⁊ que in mūdo insi
pienter querūt in spiritu sapient
inuenīūtur · thesaurisem⁹ ⁊ nos i
spū diuitias meritorū continuan
tes bona opera omnib⁹ generib⁹
exercitiorū quib⁹ speramus nos
posse domino complacere · omi tē
pore parua ⁊ magna ⁊ omnia q̄
possumus cōgregantes Quod fa
cere monemur ecclesiastico · Quod
cunq; potest manus tua facere in
stanter operare · quia nec opus
nec ratio nec sapientia nec scien
tia erunt apud inferos quo tu p
peras Nec solum hec continue fūt
agenda sed etiam omnia parua
genera bonorū operū faciēda Vñ
cum magna possumus facere for
titer hec agamus · in quibus cū de
ficimus vel corpore langūente vt
spiritu tepescēte minora faciam⁹
Cum autem nec illa possum⁹ sal
tem deum cogitemus · sed cū nec
hoc possumus tepore ⁊ torpore p̄
peditī propter deum ab omnib⁹
bis cessemus Ibi autem nec illud
possumus impediēte nos infirmi
tate nostre vite solaciemur nō q⁹
hoc delectat sed vt in eo repare
mur · Verius est animus vt apt
bernardus qui ad omne quod a
git se habilitat nec in hoc dissol
uitur sed in eo magis in semetip
so colligit · In quibus omnib⁹
hec cautela adiungat vt semper
pre oculis habeamus non id qđ
agimus sed quod agendo mten
dimus Et hoc est quod monuit
apostolus prima corinthiorum de
amo Sive manducatis sive bibi
tis sive aliquid aliud facitis om
nia in gloriam dei facite sine offe
sione · Et ibidem dicit · Omne qđ
in macello venit manducate · Ac
si dicat · Quicquid de genere bo
ni quod per intentionem in deum
poterit ordinari in macellum vene
rit michil reiciatur · naz in his om
nibus meritorū diuitias congrega
m⁹ Hec facientes verificat in nob
illud apli col · iij · Sine intermi
ssione orate · Hec agentes super
omnez modū ditamur ⁊ ones di
uitias cōgregamus ·

Secunde diuitie sunt virtu
tes quas qui possidet est reuera in
deum dives · Naz priores diuiti
e meritorū scilicet diuitie esse nō
poterūt nisi his diuitijs sint per
mixte · Nichil enim in homine mi
chil ab homine acceptū deo esse
poterit quod nō fuerit virtūtib⁹
adornatum · Et licet tam nobi
les diuitie sint virtutes vt ex pro
prijs eas laboribus acquirere nō
possimus sed solus eas deus operē
in nobis · dicente apostolo ad ga
latb · tercio capitulo · Qui tribu
it nobis spiritum operatur virtu
tes in nob · Item augustinus ·
Virtus tam nobilis est effectus
vt nullus eam nisi solus deus in
nobis operetur · possumus tamē
aliquid quo facto deus qui vir
tutū dominus dicit nob⁹ vtutes

nij

tribuit · Et sunt tria videlicet vi
ciorum reluctatio · defectuuz no
strorum humilis recognitio · ꝙ p
virtutibus ad deum affectuosa
supplicatio · Hec tria si fecerim⁹
virtutes a domino impetramus ·
Quod autem virtutes pro diuiti
is computantur aperte ostendit
Ysaie vicesimooctauo capitulo
vbi dicitur · Diuitie salutis sapiē
tia ⁊ scientia timor domini ipse
thesaurus eius · Item Sapienti
e octauo capitulo · Nihil est me
lius in hac vita hominibus virtu
te · Vbi autē hos duos⁹ thesauros
diuitiarum meritorum videlicet
⁊ virtutū cōtulerit vt fiat quod
vulgo dicitur vnum genus diui
tiarum acquirit aliud ad terḉas
diuitias acquirendum conandū
est ℣ Terḉe ergo diuitie sunt
gratia quam qui habet diues est
in deum · Has autem diuitia⁹ gra
tiarum sicut de virtutibus dictū
est nullu⁹ procurare potuit · cuz
non sit hoc secundum limites hu
mane nature nisi ei a largitore
gratie tribuantur · Quia sicut ho
mo seipsum producere non potu
it in esse nature · sic nemo poterit
sibi tribuere gratiam Et tamen i
excusabilis est homo si gratiam
non habuerit · quia gratia grati⁹
data per quaz homo a deo preue
tus est semper presto est liberuz
arbitrium excitare ⁊ commouere
⁊ huic ammonitioni homo pote
rit consentire · ⁊ hoc est facē qđ i
se est · quo facto poterit homo ḡ
tiam gratum facientem habere q⁹
hoc est ad gratiam se abilitare ·
Licet enim de⁹ semper presto sit
tamen nisi homo apponat quod
suum est gratiam non conseque
tur · Dicit ei Augustin⁹ Qui cre
auit te sine te non iustificabit te si
ne te · ℣ Ꝑ Sciendum i
ta ꝙ ꝙ gratia gratum faciens a
trib⁹ perficitur licet aliter ⁊ aliter
a deo efficiente ⁊ a gratia gratis
data liberum arbitrium excitāte
⁊ a libero arbitrio consentiente ·
Vnde qui diuitijs gratiarū dita
ri desiderat necesse est vt quod su
um est · i · liberū arbitruz deo effi
cienti ⁊ gratie gratis date excitā
ti coniungat · Proxima autez di
spositio gratie consistit in virtu
tibus ⁊ in diuitijs meritorum · q̄
duo si quis habuerit dabit ei de
us gratiam affluenter Quod ex
presse dominus innuit Ysaie sex
agesimo sexto capitulo cuz dicit
Ad quez respiḉam nisi ad pau
perculum ⁊ contritum spiritu
⁊ trementem sermones meos ꝯ
Ac si dicat Cui dabo gratias nisi
habentibus has virtutes sc̄z pau
pertatē humilitatem ⁊ timorem ꝯ
Vnde mathei · xx · Omni haben
ti dabit⁹ ⁊ habūdabit · Quia ha
benti merita ⁊ vtutes addunt⁹ di
uitie gratiarum ⁊ habūdabit q⁹
qui hic hec tria habuerit non de
ficiet omni bono · ℣ Secundo
conuersatio in spiritu habenda

est vt gloriaz acquiramus Ad hoc enim appetitus honoris inditus est nature vt summum honorez desideraret · scilicet placere deo filium dei esse heredem regni eius ⁊ vt vnus cum deo spiritus fuerit ⁊ nulli subesset nisi summo deo · Qui videlicet appetitus licet ex peccato in nobis pene iam sit extinctus possumus tamen deo adiuuante predictam gloriaz recuperare ·

Q

Sunt ergo multe glorie in scriptura nobis proposite de quibus tres proferamus in medium vt eisdem discamus in quibus exercitijs spiritalem gloriam acquiramus Est itaq; prima gloria spiritualis in dei cognitione · secunda in ihesu cristi imitatione · tercia in nostre conscientie attestatione · Das tres glorias si quis cõportanerit reuera coram deo est ⁊ dicitur gloriosus Primam itaq; gloriaz consequimur si deum nõ qualicunq; cognitione sed reuerentiali affectione semper pre oculis habeam? · eius offẽsaz studiosissime cauentes ⁊ omnia que placita sunt ei diligentissime facientes · hoc ẽ eni vere nosse deum Nam vt dicitur Job · Qui dicit se nosse deum ⁊ mandata eius nõ custodit mẽdax ẽ · De hac gloriosa cognitione dicit dominus Jheremie nono capitulo · Non glorietur sapiens i sapientia sua · nec fortis i fortitudie sua · nec diues i diuitijs suis · sed i hoc glorietur qui gloriatur scire ⁊ nosse me quia ego sum dominus qui facio misericordiam ⁊ iudiciũ in terra · Hec enim placent michi dicit domin? Quare autem in hac dei cognitione iubeat nos domin? gloriari datur causa sapientie decimo sexto vbi dicitur · Nosse te consummata iusticia est ⁊ scire virtutem ⁊ iusticiam tuam radix est immortalitatis · Qui enim hanc gloriam dei cognitionis habuerint in omni loco malũ facere erubescũt · scientes oculos domini in omni loco contemplari bonos ⁊ malos · dicentes illud dictum boecij de cõsolatiõe philosophie Magna nobis indocta est necessitas probitatis cũ ante oculos agimus iudicis cuncta cernentis ·

R

Secunda gloria spiritualis consistit in ihesu cristi imitatiõe · de qua dicitur ecc̃ · xxiij Ola magna est sequi dominum · Ad hoc enim venit in terrã vt seipsum poneret in exemplum imitandi Jpsum ergo triplicit̃er imitemur scz in malorum resistentia · tribulationum sufferentia · interne deuotionis affluentia · Primo dico imitemur ipsum in malorum resistẽtia · De ipso enim dicit prima petri secundo · Qui peccatum non fecit nec inuentus est dolus in ore eius · Vnde si peccato resistimus ipsum ihesum quantum ad suã innocẽtiam imitam Secũdo

imitemur ipsum in tribulationuz
sufferentia Ipse enim p omne tẽ
pus dispensationis sue extra tri
bulationem non posuit pedem su
um Propter quod suis imitato
ribus dicatur Luce·xxxj· Ego di
spono vobis sicut disposuit mi
chi pater meus regnum· Ac si di
cat· Sicut ego veniens in mundo
per tribulationes ad patrem ꝛ de
o· sic ⁊ vos imitamini qui posui
vobis exemplum· Vnde cuidaz
dicenti sibi Rabbi sequar te quo
cunqz ieris dixit domin⁹ mathei
octauo capitulo Vulpes foueas
habent ⁊ volucres celi nidos filius
autem hominis non habet vbi ca
put suum reclinet· Vnde in mun
dum veniens per experientiam
tantas amaritudines gustans
dixit ad patrem per prophetam
Quantas ostendisti mihi tribu
lationes multas ⁊ malas ⁊ con
uersus viuificasti me scilicet per
gloriam resurrectionis· ⁊ de abis
sis terre iterum reduxisti me per
virtutem ascensionus· Merito er
go nobis ẽ magna gloria si hũc
in suis vestigijs imitamur· Terá
o imitemur dominum in deuotio
nis affluentia· deuote ⁊ intime
orantes· celestia contemplantes
⁊ alia quecũqz exercitia facientes
que nostram deuotionem intus
in spiritu valeant excitare

Ad Tercia gloria spi
ritualis consistit in conscientie at
testatione· cum scilicet conscien
tiam nostraz omni sollicitudine
⁊ diligentia perlustrantes nichil
inuenimus penitus morte dignũ
Quod contingit cum spirit⁹ san
ctus in cordibus nostris per lu
men veritatis sue testificatur no
bis remissionem peccatorum Qd
testimonium qui receperit merito
gloriat· ita sane si non in se sed
in domino glorietur· Hanc glo
riam sensit in se Iob· cum dixit
vicesimo septimo· Non repreben
dit me cor meũ in omni vita me
a· Et propheta cũ dicebat Per
ambulabam in innocentia cor
mei· Et aplꝰ prima corithioz
quarto· Nichil michi cõsci⁹ sum
Et pria Iob· nij· Carissimi si cor
nostruz nõ reprehẽderit nos fidu
ciam habem⁹ ad deũ De hac glo
ria dicit aplꝰ· ij· cor· i· Gloria
nostra hec est testimonium sci
entie nostre In quo reuera ma g
na est gloria· ⁊ qui habet hoc te
stimonium merito gloriatur sed
oportet eũ esse liberũ a malorum
cõmissione atqz bonorum obmissi
õe· alias conscietia altero aut v
troqz carens nõ sineret eum libere
gloriari Et Tercia uersa
tio est in spũ habẽda vt delicias
consequam Ibi enim inuenit
delicie õmibus mundi delicijs me
liores Nã spretis ⁊ otẽptis prop
ter deum carnis delicijs surgunt
i nob delicie spirituales Et hoc ẽ
qd ꝓmittit dns Ysai· li· Ponet
dns desertuz eius q̃si deliciaꝰ ⁊

solitudinem eius quasi ortū dñi
Letícia inuenietur in ea grārū actio
et vox laudis Hec autem delície
ex tribus exercitijs in corde ho
minis excitantur scz ex verbi dei
auditione · mādatorū operatiōe ·
spūs sancti infusiōe Primo dico
hec delicie surgunt in nobis ex v
bi dei auditione Cū ei delectabi
liter et auide audietur verbum de
i tunc in ista delectatione iste de
licie sentiuntur Et hoc est quod
ait ps Quā dulcia faucibus meis
eloquia tua super mel ori meo ·
Cū enim sicut dicitur Judic decí
moquarto · mil dulcius melle · ief
fabilē dulcedinem exprimere vo
luit cum diceret illam dulcedinē
melle dulciorem

De cūdo hec delicie exercitāt in no
bis per mandatorū executionez
De quo dicitur ecā · xxiij · Nihil
dulcius qz respicere in mandatis
domini · Sed diceret aliquis Ec
ce verba domini tota die rumino
et mandata vtcūqz exequor et
nullas in eis delicias sentio · sed
magis contraria dura et insipida
ipsa sentio vt frequenter Respō
deo qz fauces anime fūt carnis de
licijs infecte · que nisi respuāt
spiritales delicie non gustantur
Nā vt ait ber · Vbi vasa vacua nō
fuerint necē est oleū grē stare ·
Vnde qui has delicias nō sentiūt
manifestū ē qz amāt in carne su
a terrēas consolatiōes siue in vbo si
ue in signo siue in fcō et si hec int
rumpūt aliquando non tamē pei
tus rūpūt Impleri āt delicijs do
mini anima que his distractioni
bus subiacet nō potest · et ideo qz
tomagis illis euacuabit tātoma
gis istis inplebit · si multū multū ·
si parū parū · Et si magis p bas
nūqz iste cū illis misceri poterūt
in eternum · Tercio hec delicie ex
citantur in nobis ex spiritus san
cti infusione · per quā necē ē om
nia dulcorari Dic dī · ij · macb
v · Presentia dei magnifice delec
tati scz sunt homines Jtē ecci · v
Deus occupat delicijs cor hom
nis · Dec itaqz tria verborum de
i auditio siue ruminatio · manda
torz opatio · spūs sci exhibitio ·
simul uncta inef fabiles delicias i
corde hominis operant · Et hoc ē
qd dī puer · xxvij · Varijs odori
bo delāt cor Rō nob nē ·

De eodē sermo tercio De cō uersatiōe celesti et quō depositū spūale ibi est trāsportandū

Sermo · cxxi

Dnā uersatio in cel est ·
Phil · iij · Dicit aug? O
felices et minū beati qui
in hac peregrinatiōe solo corpo
re sustituti cogitatiōe et auiditate
illa et na patria otinue uersāt
quod reuera maioris ē vtutis qz
ibi ee · qz ibi cē felicitatis · ibi āt
uersari et tamen in loco horroz ?
et vaste solitudinis demorari

maxime est virtutis Ideo aplꝰs nos sibi connumerans qui alias dicit Estote imitatores mei sicut & ego cristi se nobis ponit in exemplum dicens · Nostra conuersatio in celis est .i. ibi esse debet · Ac si Dicat diuitias delicias & honores quos in mundo querunt homines secūlares i spiritu comportant spirituales · nos cōuersemur in celis predicta tria in spiritu cōportata in celum transferentes vbi ea nec tinea nec erugo demolitur · nec fures effodiunt nec furātur · sed sine diminutiōe in perpetuum sunt mansure · contemplātes quid predicta ꝯa in celo comportata nobis proficiant & quomodo bijs fruemur De hac ergo celesti conuersatione duo breuiꝫ perstringantur · Primo enim dicatur de istorum triū transportatione · Secundo de eorum in celo fruitione · Circa Primo ergo predictum thesaurum in spū comportatum transportemus in celum Non enim vt dicatur ad bebreos habemus hic manentem ciuitatem sed futuram inquirimus Quod reuera necessarium est nā in presenti seculo nequaz sunt laqui insidie spolia rabies fraus & dolus & nichil cum pace & securitate in valem? eo possidere Ideo fugiendum est & omnia nostra ad locum quietis & pacis ꝑmittēda vt & nos aliquandō subsequātes fruamur bonis nris ℞ acquisitis que nō deficient in eternū · Vt ergo omnia nostra sana & integra & sine corruptione & diminutiōe in celum transferamus quinq; sūt necessaria · que etiaz in temporalibus diuitijs de loco ad locū trāsferendis habere nos oportet Primo nō sunt fedis permiscēda ne eruginentur · Secō non sunt expendenda ne minuāt Tercio abscondēda ne rapiantur · Quarto non appropīanda ne cōtempnāt Quinto transferenda vt in eternum expendātur Primo dico ꝑ dicta tria non sunt fedis permiscēda scz. peccatis mortalibus qⁱ statim erugine cōsumerent talū peccatorum · Quod ꝓhibet Leuiti · xix licet sub alijs verbis cum dicit Ne seras agrū tuū diuerso semine Quare ? quia ecā · tricesimoquarto dicitur Vnus edificāt & vnus destruens quid ꝓdest illi nisi labor ? Vnus orās & vn? maledicēs cuius vocē exaudiet de? ? Quia vt dicit ecā · Qui peccauerit in vno multa bōa perdit Ac si dicat Qui in omnibus predictis tribus peccatū mōrle admiscuerit omnia destruētur Vñ Ysaie ix Vestimentum mixtum sāguine erit in combustioēm & ab? igmis Glosa Vestimētum .i. qd cūq; bonuz vestiēs animam mixtū sanguine peccatorū erit ābus igmis infernalis Secundo diuitie temporales expensis quibus minuuntur · vel pemtus

expenduntur · Sic substantia ꝙ depositum substantiale minoꝛatur attenuatur pꝛ expensas coꝛporaliū cōsolationum · Non enim adhuc est tempus nec nunc spiritualis diuitie sunt expendē de sed sunt reseruande · quia nō erūt hoc tempore mature nisi dominus aliquas guttulas de eisdez pinare dignetur · ad gustāduz ꝙ probandum q̄z supra modum dulcem fructum de nostro depositō exspectam? · sicut quando q̄ magnī vasis vinum in modico elicitur vt vini nobilitas sic ꝓbetur Si enim cum tali depositō laute vellemus viuere ꝙ accuratius procurari predictuz depositū totuz expenderemus vel ex magna parte diminueremus · Quia possit nobis dicī illud Luce quinto capitulo · Ve vobis diuitibus qui habetis cōsolationez vestrā Et illud · Amen dico vobis · Receperunt mercedem suam · Dicamus ergo cum ozee ꝓpheta tercio · Consolatio abscondita ē ab oculis meis · Quia vt ápt beatus bernardus · Qui de rerum a Fluctia despiciunt cōsolari fruitio illos delectabit eternitatis · Tercio depositum meuz abscondituz est ne rapiatur quod in temporalibus diuitijs sepe fieri cognouimus · Cum enim quilibet thesaurus portatur in publico in hocipso exponitur rapiēdū Sic spirituales diuitie nisi cum diligentia abscondantur ab insidiantibus rapiuntur Vnde mathei quinto dicit Attendite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus vt videamini ab eis · alioquin mercedem nō habebitis Cum ergo facis elemosinam noli ante te tuba canere sicut ypocrite faciūt in sinagogis ꝙ vicis vt honorificentur ab hominibus · Amen dico vobis Receperunt mercedem suam · Te autem faciente elemosinā nesciat sinistra tua q̄d faciat dextra tua · Quia vt ait beatus gregorius · Depredari desiderat qui thesaurum publice in via portat

Quarto depositum nostrum nō est appropriandum ne contemnat · Quod est dicere Bona nostra que laboribus nostris cōportamus non sunt nostris viribus asscribenda Licet enim in eis desudando laborauimus frustra tamē vt ayt Ieremias conflauit conflator si non dominus auxilium prestitisset · Propter quod omē dei obsequium iugum quod proprie duorum est a domino est vocatum · insinuans per hoc q̄ i omnibus se prebeat adiutorem · voles prouidere vt sibi demus gloriam ꝙ victoriam ꝙ nobis vtilitatem reseruemus · Dic deuterenomij octauo · Ne dixeris in corde tuo Fortitudo mea ꝙ robur manus mee prestiterunt michi hec omnia sed recorderis dominī dei tui ·

q̄ ipse tibi viēs prebuerit Propter quod gloriatur propheta dauid in psalmo ita dicēs Non enim in arcu meo sperabo et gladius meus non saluabit me · Quod et idem de alijs dicit cum subiungit · Nec enim in gladio suo possederunt terram et brachium eorū non saluauit eos Sed dextra tua et brachium tuum et illuminatio vultus tui quoniam complacuisti in eis · Vnde cum rex nabuchodonosor sic dicit daniel is quarto deambulaēt in aula domus sue · et diceret intra se Nonne hec est babilon ciuitas magnā quaz ego edificaui in robore fortitudinis mee et i gloria decoris mei · cūq; sermo adhuc esset in ore regis vox de celo ruit Tibi dicit nabuchodonosor rex Regnum tuuz transit a te · et ab hominibus eicient te et cum bestiis atq; feris erit habitatio tua · Huc omnia euenunt ei qui bona que facit sibi attribuerit et nō deo · quia de nobis tanq̄z a nob̄ deo presentata michil placere poterunt nec placare · Dine beatus iob viceſimo primo capitulo dicit · Si osculatus sum manum meam ore meo quod est iniquitas maxima ⁊ negatio contra deum altissimum · Vocans maximam iniquitatem et incredulitatem · qui bona que facit sibi attribuit et non deo · Quod licet facile videatur vt bona que facimus deo attribuamus medullitus tamē in conspectu dei difficillimū est vt bona faciamus · et michil tamen de eis nobis penitꝰ asserimus · Propter quod beatus bernardus nobis pulchram describit auctoritatem ita sub brevibus verbis dicēs Mgna et rara virtus est magna licet operante magnum te nesciaꝰ ⁊ manifestā omnibus tuam te latere sanctitatem mirabilem apparere ⁊ contēptibilem reputare hoc ego ipsis v̄tutibus mirabilius iudico · Fidelis ergo revera famulus es si de multa gratia domini tui et si non exunte ex te tamen transeunte per te nil tuis manibus adherere contingat · Quis credat parieti si dicat se partūrire radium quez fuscipit per fenestram ⁊ Aut si glorientur nubes q̄ ymbres genuerunt quis non irrideat ⁊ Dic liquide ⁊ manifeste cōstat nec de canalibus oriri riuos aquaruz nec de tabijs verba prudentie · nec laus calami laudabilis scriptura · nec gloria lingue ā labiorum sermo bonus · Omnibus igitur de bonis multiformis gratie apparentis in nobis referatur in ipsum laus gratiarum auctorez et largitorem · Quinto predicta tria transportemus in celum ne perdantur quod contigit cuz singula nostra bona opera sive sint diuitie vel honores per fidelem intentionem in deum ad

celi diuitias ordinamus · Quod figuraliter ministruimur facere ezechielis decimoseptimo vbi dicit Aquila grandis magnarum alarum venit ad libanum & tulit medullam cedri & summitatem frondium eius auulsit & trāsportauit eam i terram chanaan in vrbe negociatorum posuit illam · Quid per aquilam grandem nisi homo contemplatiuus accipitur ? Qui cum venit ad libanum id est ad candidam vitam tulit medullaz cedri & summitatem frondium eius auulsit .i. nobilia & alta opera eius · & transportauit ea in terram chanaan .i. in celum per intentionem · Et hoc est qđ apertius dicit .i. corin · x · Omnia ad gloriam dei facite & sic per intentiõez nostram omnia que facim? in celum transportare possumus ℣ Secundo nostra conuersatio cũ paulo sit i celis · contemplantes & deuote ruminantes in quanta habundantia predicta tria que in mundo querebantur sed mirime inueniebãt in celo eternaliter possideantur · Ipse enim de? quo fruemur imeternuz predicta tria possidet gloriose · Ipse nanq; de diuitijs dicit prouerbiorum decimo octauo · Mecum sunt diuitie & gloria De delicijs aũt ipse dicit eccl? secundo Quis delicijs affluit vt ego · vel vt veri? dicam? Ipse est nostre diuitie nostre delicie & honor · ℟ Con uersantes ergo cum paulo in cel primo videam? de nostris diuitiis · De quibus sciendum q; in celo habebimus habendo possidebimus tria genera diuitiarum scilicet nostras · omnium sanctoruz, atq; dei · que quantũ ad vsum & fruitionez omnia in nostras diuitias cõputãtur · Omnia enim merita nostra omniumq; sanctorũ atq; dei in perpetuũ nostra erunt Et hoc est quod dicit Ysa · qua dragesimonono · Erũt muri corã oculis tuis semper Item Leua in circuitu oculos tuos & vide omes isti congregati sunt venerunt tibi · Et dices in corde tuo · Quis genuit michi istos ? Ego sterilis & non pariens transmigrata & captiua & istos quis enutriuit ? Ego destituta & desolata & isti vbi erant · Dec de diuitijs nostris & sanctorũ ? De diuitijs aũt dei dicit deus singulis ibi viuentibus illud Luce · xv · Fili tu semper mecuz es & omnia mea tua sunt · Et filius illud Job · xv · Omnia que dedisti michi dedi eis · Ratio aũt huius communionis .i. cur hec õnia tam sanctorum q; dei in nostram transeunt ꝓprietatem & possessionem hec est · quia peruenientes ad celũ deo incorporamur & vnimur · ex qua vnione hoc cõtingit q; cũ omnia sint in deo & ipse se nobis tribuit ideo dat nobis õnia in seipso ℟ Dcõ uersemur in celo complacentes

et iubilantes quis ꝛ quális sit ho
nor quem in perpetuum possi de
bimus De quo sciendu3 q3 licet
infinitam possideam? gloriam ꝛ
honorem vnum tamen est priꝯ
pium de quo gloriabimur in eter
num q3 participantes ꝛ comuni
cantes ipsam sc3 diuinitate3 · dij
nominabimur atq3 erim? · testa
te dñs qui dixit · Ego dixi dij e
stis Ibi enī vt dicatur Johā · x ·
illos dixit deos ad quos sermo
dei factus est et non potest solui
scriptura multo verius dij dicun
tur qui iaz in celo incorporati siīt
deo pariter et vniti · De hac glo
ria dicit dñs · Gloria et hōre coro
nasti eum domine · De hac glo
ria celesti dicitur ysaie Erunt re
ges nutricij tui et regie nutrices
tue · vultu in terram demisso ado
rabunt te et puluerem pedum tu
orum lingent · Veremus in cel
conuersemur vt delitias quas ha
bituri sumus contemplemur Hz
que sunt ille delitie ? Oculꝰ non
vidit deus absq3 te que prepara
sti te diligentibus Ysaie · lxiij ·
Ibi enim habebimus omne dele
ctabile Ibi enim manna edens
de celo habebat in se omne delē
mentum omnis suauitatis · sicut
dicitur sapientie decimo sexto ·
quale delectamentu3 habebim?
in eo qui dedit illud ? Aut · si pe
na in presenti dulcis et delectabi
lis est cum sentitur eius presen
tia · qualem et quantam habebi
mus dulcedinem in seipso Dine
beatus augustinus dicit super il
lo verbo vt sit deus omnia in om
nibus dicit · Quid est omnia ?
Quicquid hic querebas · quic
quid pro magno habebas ipse
tibi erit · Quicquid hic volebas
quicquid hic amabas ipse deus
totum erit tibi delectat mandu
care ipse est cibus tuus · si delēt
bibere ipse est potꝰ tuus Ibi vis
samitate3 ipse est immortalitas
si desideras delicias diuitias ꝛ ho
nores ipse est de omnibus bijs
superbabundantia tua · Que ō
nia tangit propheta in psalmo
pauīs verbis cum dicit · Inebri
abuntur ab vbertate domus tue
ꝛ torrente voluptatis tue potabi
eos · Quas delicias vidit in spiri
tu psalmista cum dixit ? Quam
magna multitudo dulcedinis tu
e domine quaz abscondisti timē
tibus te · Vere D
De bis tribus scilicet diuitijs de
licijs ꝛ gloria dicit beatus augu
stinus Diuitie si diliguntur ibi
querantur vbi perire non possunt
Honor si diligitur illuc requira
tur vbi nullus indignus honora
tur · sal? si diligitur ibi adipiscē
da desideretur vbi adepta mil tiē
tur · vita si diligitur ibi queratꝰ
vbi nulla morte finitur · Oqs
intelligit has diuitias delicias ꝛ
honores Aut quis dabit intelli
gera homini quis angelis a te
domine petatur in te queratur

& in te inueniatur · vnum tamen predictis adiícim⁹ vt qui predicta tria in celis nobis reposita scilicet diuitias delicias & honores consequi desideramus in hac terra dissimilitudinis eorum opposita hic seruemus scilicet paupertatē humilitatem & austeritatem Nā per paupertatem meremur diuitias · De quo dicatur Prouerbiorū decimo terćo · Et quasi pauper cuz in multis sit diuitiis Per humilitatem meremur gloriaz & honorem · De quo Ysaie sexagesimo · Pro eo q fuisti derelicta & odio habita & non erat qui p te transiret ponam te in superbiā seculorum Per asperitatem aūt meremur delicias quia quanto p̄sentia sunt amariora tāto celesti a dulciora · Vnde prouerbiorum xxxi · Date siceram merentibus & vinuz bis qui amaro sunt animo vt bibant & obliuiscant⁹ egestatis sue & doloris sui non recordentur amplius · Prestet hoc nobis deus noster ·

Eodem die sermo de euāgelio de imagine similitudine & potentiis anime ·

Sermo · cxxxij ·

QVi⁹ est imago hec & superscriptio Mathei vicesimo secundo · Dicit bernardus Rectus deus rectuz facit hominem ad imaginem quippe & similitudinem suam fecit eum · Porro hec imago & similitudo interius in spirituali hominis portione consistit & non in crassa lutea q substantia · Homo itaq sic creatus positus est in paradisum vt in loco voluptatis esset conuersatio eius nichil indigentie sentiens Quomodo autem ad imaginem & similitudinem factus sit q̄ris Audi de imagine primo Verbū est veritas · verbū est sapientia & iusticia · Et hec est imago Cuius ⁊ veritatis sapientie iusticie vt sit imago veritas de veritate · sapientia de sapientia · iusticia de iusticia quasi lumen de lumine deus de deo · Porum nichil ē anima quoniam non est imago sed eorum capax appetens q & inde forsitan ad imaginem · Et sicut imago est veritas sapientia & iusticia · sic anima capax illorum fiat vera sapiēs & iusta Celsa itaq est creatura anima & suma eius dignitas in eo consistit q capax est maiestatis Et hec de imagine · ℣ Nūc audi de similitudine que est multiplex · Vna est quia sicut deus est immortalis sic & anima Secūda · quia sicut deus vbiq in creatura & vbiq totus sic in corpore suo omnis anima viuens · Tercia similitudo hec est quia sicut deus sibi indissimilis semper indissimiliter dissimilia in creatura operatur sic omnis anima quamuis

totum corpus vniificet in dissimi
li vita · in sensibus tamen corpo
ris ⁊ cogitationibus cordis indis
similiter assidue dissimilia opera
tur · Aliter enim ōperatur per vi
sum quia actum videndi · ⁊ alit
per auditum quia actum audiē
di · Dámus autem q audiē ⁊ vi
dere dissimiles sunt actus ⁊ eosd̄
actus dissimiles anima indissimi
liter operatur · ℣ B
Quarta similitudo est quia sicut
deus vnus est in eēntia ⁊ trinus
in personis sic anima vna est in
essentia tres habens potentias rati
ouem voluntatem ⁊ memoriam
Homo itaq; sic creatus ad ima
ginem ⁊ similitudinem dei in ani
ma habuit rectitudinem ⁊ mag
nitudinem · De quo bernardus
Audiuimus sanctū dauid in p̄s
canentem · nūc quidez · magnus
dominus noster ⁊ magna virtus
eius ⁊ sapientie eius non est nu
merus · nūc vero · rect⁹ domin⁹
noster ⁊ non est iniquitas in eo
Ab isto ergo recto ⁊ magno de
o habet imago eius vt ipsa mag
na ⁊ recta sit Habet hoc ⁊ anima
que ad imaginem est creata vt
per hoc q recta erat rectum deuz
semper appeteret ⁊ per potētias
eius ad deum semper staret erec
ta · Magna autez erat vt quē per
potētias erecta appetēt ex mag
nitudine capax eēt · ℣ D
Erat itaq; sic condita vt sine re
bellione corporis vel spiritus sem
per erecta staret per potentias su
as ad deum · ita vt per rationē de
um cognosceret · per voluntatem
cognitum amaret · per memoriā
in amato quiesceret · Commisso
autem peccato ratio facta est cēca
vt in sua cēcitate frequenter respi
ciat falsū pro vero Voluntas fac
ta ē curua ita vt sepe eligat ma
lum pro bono memoria · instabil
atq; vaga vt se occupet in illis
in quibus semper inquietatur ·
Nec itaq; mala omnia i suis po
tentijs in casu primorum parentū
acciderunt ⁊ omnibus hominib⁹
insunt per hereditariam possioēz
Cum autem multa actualia pec
cata superaddimus erimus tāto
difformiores ⁊ eo in anima dissi
miliores quanto ex peccato dete
riores · Et hoc est quod commo
nere nos voluit dominus in verbo
proposito cum dixit · Cuius est
imago hec ⁊ superscriptio que p
peccatum michi se exhibuit tam
difformez Inuens per ipsā inter
rogationē q nos tales nesciat ⁊
ignoret · ℣ J Sed quia do
mino cooperāte possum⁹ reforma
ri · restat nunc dicendum quali
ter reformemur ⁊ in statum pris
timum decoremur Et quia hec dif
formitas in anima facta est opz
vt etiā in anima reformemur Di
cit enī bernard⁹ Spūs est deus
⁊ spūs est anima ⁊ ideo nc̄ē est
qui animā suā voluerit reformaē
intret ad seipsū quia hoc neq od

ū solum in spū actitat. Hoc est enim q esse debet totum negociuz nostrum vt ad dignitatem de q miserabiliter cadimus misericorditer reformemur. quia licet per peccū rectitudinem per quam erecti stetim? perdiderim?. magnitudinem tamen qua capaces dei sumus adhuc per dei gratiam retinemus. Et hec est maxima causa propter quam possumus reparari. Dinc gre. Reuertamur ad dominum q queramus quid p didim?. vt videtes nos deformatos ab eo quod facti sumus laboremus vt in gradum pristinuz reparemur. q ad decorem quem amisimus reformemur. Cui consonat ber. dicens Omnis cura sanctorum spreto ornatu cultuq; superfluo exteriorꝭ hominis ōm se diligentia prebet q occupat excolēdo ac decorando interiori illi qui ad imaginem dei creatus est q renouatur de die in diem. Certi ei sunt deo nō ee quicquā acceptiꝰ imagie sua sippo fuerit restituta decori. Volentes igitꝰ reformari ī ápiamus a potētijs ipsius anime quia hee si officijs suis restitute fuerint ex hocipso etiaz aia reformabitꝰ. Hk Sciendum ergo q ratio habet officium querētis. volūtas vero officium tenentis. memoria autez fruentis Domo ergo sentiens se non soluz ex originali peccato deformatū sed q longe a creatorꝭ sui similitudinē degeneratum mápiat a ratiōe iubeatq; illam suum officium exercere. discurratq; cum sapienti a salomonis disputando a cedro que est in libano vsq; ad isopuz que egreditur de pariete. discurratq; per omnia creata comparādo celum ad terram. tempus ad eternitatem. peccatum ad penalitatem. delectabilia mundi ad delectabilia celi. amara mundi ad amara inferni. Dec omnia transcurrendo disputet q iudicet quid opus sit q quid sit potissimum faciendum. vtrum in hoc breui tempore magiꝭ expediat voluptari q eternuz cruciari. vel in hoc tempore cruciari q eternū delectari Rō si ratio efficaciter fecerit nulli dubium quin ex instinctu rationis in suo inicio ex lumine sui iudicij vult q eligit deuz. sed affectus repugnans grauiter non permittit In qua tamen lucta si perstiterit vincit affectum q profecit ad salutem.

Expedito ergo principio rationis videndū est de profectu ipsius rationis siue medio. Profectuꝰ autem ipsius rationis est deo electo ex milibus adherere fortiter et omnia illa qūe nō sūt deus et deo contraria fortissime contempnere et despicere et ipsi affectui per omnia dominari vt sicut clauus clauo expellitur sic ratio affectum totaliter expellat consentiens legi oipotētis dei

nij

quoniam bona est. Vt quidqd iudicat ratio faciendum fine contradictione qualibet faciamus. ⁊ quicquid dimittendum iudicauerit penitus dimittam? licet adsequenduz caro adhuc realcitret ⁊ affectus remurmuret. potenter tamen omnia hec per rois iudicium superentur. In quo profectu ratio melius illuminata oma visibilia trahit in suam partem. ratiocinando ⁊ disputando in eis inueniens qz michil vtilius michil dignius michil melius michil dulcius michil conuenientius esse poterit qz vt deo auctori creatori redemptori benefactori per omnia seruiatur. stimulas ⁊ implens oia membra corporis pariter ⁊ sensus pariter qz iteriozis hominis potentias ⁊ virtutes mouens ⁊ excitans vt deo seruiant incessanter

Perfectio rationis est cum per dei misericordiam illustrata facie deum ⁊ eius misteria contemplatur victis ⁊ sopitis ommibo q ratiois iudicio contradixerūt. adiuta immo stimulata sed etiā ex intima affectione inflammata omnia mala iudicans tanqz abhominabilia fugienda. omnia presentia velut caduca ⁊ transitoria ⁊ penitus contempnenda. futura vero perfecta bona toto desiderio medullitus appetenda

Quod cum totum consummatū fuerit tūc ratio est reparata ⁊ ad decorem pristinum reformata.

M

Secundo trā seundum est ad secundam puellā ipsius aie wlūtatē viz apparatu conuenienti ⁊ decenti similit adornandam. Ratio enim sicut diximus preparata voluntatem excitat cupiens ⁊ desiderans vt ⁊ ipsa se ad obsequendum deo ornet ⁊ preparet. Quod si desiderat facere vt possit dicere illud ā ticorum Tenui eum nec dimittā studeat ⁊ ipsa quibus valeat ornamentis reformari in quo possit deo per omnia complacere Dui? igitur voluntatis perfectum iterum in tria diuidimus scilicet in principium medium atqz finem. i. inicium profectum atqz perfectum. Debet autem voluntas in suo inicio depurari. in profectu mensurari in perfecto inflammari

Hec prosequentes dicim? qz ante omnia voluntas est depuranda hoc est mala voluntas ab anima segreganda. Quia vt ait bernardus Sicut bona wlūtas in anima est origo omniuz bonorum ⁊ mater ommium virtutum sic econtrario mala voluntas est origo ommium malorum ⁊ mater viciorum. Et subiungit Deo custos anime sue debet valde sollicitus esse circa custodiam voluntatis sue vt prudenter intelligat ⁊ discernat quid sit quod velit vl wlendum sibi sit sicut est amor dei. quid propter illud wlendū vt est amor proximi. Si ergo

in hac inquisitione voluntatis homo inuenit se malum velle ab hoc debet ipsa voluntas protim? depurari et a se reicere tanquam malum · Malam autē volūtatem non solum dicamus cum malum vult ex genere sed etiam cum sequitur propriam voluntatem etiam si sit in hoipso quod bonum est · Vnde dicatur ysaie · lviij · capitulo Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra · Nunquid hoc ē ieiunīū quod elegi? Quasi dicat nō Quod exponēs beatus bernardus dicat · Non sapit deo ieiunīū meum quia vicīū sapit proprie voluntatis · Ego autem non solum hoc de ieiunio sed de silentio vigilijs oratioibo ⁊ labore manuum ⁊ omni obseruātia monachi vbi inuenitur voluntas sua idipsuz sentio · Quid enim odit deus aut quid punit preter propriam voluntatem? Cesset ergo propria voluntas ⁊ infernus non erit · Et hoc ḡ ē initium reparande voluntatis vt nō solum malam sed ⁊ propriaz voluntatem ab ipsa separem? · ita vt michil velimus penitus nisi bonum Quam qui habet vt ait beatus bernardus secum habet q̄c quid ei ad bene viuendum op? est · Qui enim habet hoc initiuz magnam partem habet reparande voluntatis ·

Profectus voluntatis est ipsam dei volūtati conformare · Hec ātē conformitas in quatuor causis ꝑficitur scilicet efficienti materiali formali ⁊ finali · Secundum causam efficientem quando videlicet nos volumus quod de? vult nos velle · sicut quando dedit p̄ceptuz voluit nos obedire precepto · sic ⁊ de consilio · ⁊ quādo nos punire vult ⁊ nos velle puniri · Secunda conformitas est secūdum causam materialem in qua ei conformabimur quando volumus id quod ipse In quo conformabat se filius patri cū dicebat Non sicut ego volo sed sicut tu · Tercia conformitas est secundō causam formalem vt in forma volendi ei penitus conformemur · quod contingit quando ex eatē volum? caritate qua de? vult suū velle · Omnia enim q̄ de? vult ex sola vult caritate · Quando ergo omnia que de? vult sic'it volum? ex sola caritate nl'o alio respectū habito tūc diuine volūtati i forma voliti conformamur · Et hoc ē qđ dicit mat · sexto capitulo · Fiat volūtas tua sic i celo ⁊ in terra · Quarta conformitas est secūdum ipsam causam finalem · vt videlicet nos ad eūdez finē velim? omnia ad quem de? · Hoc est ad gloriam suam · Cum igit volum? sicut deus vult nos velle ⁊ quando volum? quod deus vult · Item cū volum? ex simili affectu sicut de? ⁊ quando volūm? ad eūdem finem ad quem

deus tunc nostra voluntas per ō
ma voluntati diuine est confor
mis · ¶ Perfectio voluntatis
tunc perficitur ⁊ completur cum
per affectū vehemētissime carita
tis inflammatur vel potiꝰ immu
tatur vt de voluntate fiat caritaꝰ
de qua bernardus · Sic agendꝰ
est de nostra voluntate vt volun
tas plus q̄z volūtas sit · vt amor
sit vt dilectio sit vt caritas sit vt
affectus sit · Sic enim deus dili
gendus est · Nam vt idem ayt ·
Magna ad deum voluntas amor
est dilectio est adhesio ē caritas
est fruitio est · ⁊ sic voluntas ad
perfectum perficitur cum vel in
flammatur · vel vt diximuꝰ trans
mutatur in amorem · ¶ Nunc
ad tertiam puellam memoriam
videlicet preparandā accedamꝰ
quam sicut ceteras in tres parteꝰ
distinguimus scilicet in inchoatum
profectum ⁊ perfectum · Ad p̄
parandam ergo memoriam ⁊ fe
liciter adornandam debet in inchoa
o exhauriri · p̄fectu stabiliri ·
i perfecto deo vniri O ¶ Prio
dico ad reformandam memoriā
debet in principio exhauriri · vt
quidquid remordet conscientiaz
quicquid se meminit deliq̄sse per
profundam cordiꝰ contritionez
fidelem oris confessionez plenā ·
operis satisfactionem exhauriat
exhauriendo nunquaz quiescat
donec spiritus sanctus protestetur
ei interius in conscientia pu
ritatem · ita vt post hanc protes
tationem libere dicere possit cum
apostolo · Nichil michi conscius
sum · Quod cum consummatuz
fuerit accedamus ad medium ⁊
ad profectum · Profectus ego
memorie in hoc consistit vt a vi
cijs purgata in domino quietet
vt que prius fuit vaga instabiliꝰ
⁊ omnib⁹ carnis illecebris ad mo
dum venti dissoluta ⁊ volubilis
modo michil libeat michil delectz
nisi vt in deo duláter requiescat
Et hoc est quod promittitur no
bis Job decimo capitulo cum di
citur · Si iniquitatem que est in
manu tua abstuleris ⁊ non per
manserit in tabernaculo tuo iusti
cia tunc leuare poteris faciem tu
am absq; macula ⁊ eris stabiliꝰ
⁊ non timebis · Ad hanc gratiā
hortamur prima corinthiorum de
cimo quinto capitulo vbi dicit ·
Stabiles estote ⁊ immobiles ·
Quia vt idem ayt ad hebreos de
cimo tercio Optimum est gratia
stabilire cor ¶ D Perfectio
memorie in dei consistit fruitiōe
vt vel deuz presto feliciter habe
at vel toto cordis desiderio cōcu
piscat · continua voce intimi desi
derij semper cum eum presentez
non habeat dicens illud prouer
biorum septimo capitulo · Veni
inebriemur vberibus ⁊ fruamur
cupitis amplexibuꝰ Si ergo hec
tres potentie anime eo modo vt
dictum est reparant ad p̄stinuz

statum in quantuz in hac via peregrinationis possibile est reformantur · De harum potentiaruz perfectionibus vnam sententiaz ponit beatus bernardus sic dicēs Cum de hijs que de deo sunt vel ad deuz sunt cogitata voluntas in eo proficiat vt amor fiat continuo memoria efficiatur sapientia · intellectus vero efficiatur contēplatio · In quo vult dicere q cum infundit se spiritus sanctus voluntas fit amor ecce perfectio voluntatis · memoria autez efficiatur sapientia ecce perfectio memorie · intellectus vero siue ratio efficiat contemplatio · a hec fuit perfectio rationis · Hic est finis a hoc ē brauiū ad quod perficiendum in se omnis qui vere deum diligit debet suspirare · suspirādo festinare · Prestante hoc a in nobis perficiēte ihesu cristo domino nostro qui cum deo patre a spiritu sancto viuit a regnat per infinita seculorum secula Amen

Dominica vicesimaterćia scilicet ante aduentum Sermo primus de propheta de quatuor generibus nunćiorum quos premittit deus ante aduentum suum

Sermo · cxxiij ·

Ece dies venunt dicit dñs Ihe · vicesimo terćio capitulo · Dicit beatus bernardus Sicut deus prefinito tempore quod ab eterno extitit ordinatum cum venire voluit in hūc mūdum corporaliter premisit nunćios corporales · patriarchas vidlicet a prophetas · qui eius aduētum in carnem populo renunćarent Sic idem ipse deus cuius delićie sunt esse cum filijs hominum cupiens ad animas singulorum venire spiritualiter cum sit ipse spiritus premittit nunćios spirituales qui premuniant et moneāt vt ei cordis nostri hospićiū sicut decet et expedit preparem? · faciens more regum et principum terre · qui cum alicubi volunt diuertere premittunt nunćios · qui hospitibus insinuent vt eis hospićium preparetur Sic deus in huius diei epistola insinuat nobis suum aduentū in proximo affuturum innuens vt qui ad ei? aduentum gaudet cordis sui hospićium ei preparet cum debito apparatu

Premittit autem diuersa genera nunćiorum singulis competentium qui ad preparationem hospićij nos hortent et quantū ex scp̄tura colligim? quatuor p̄mittit nunćioruz genera · ita vt post p̄mum secundum · post scd̄m terćiū post hūc quartum mittit nūćiū · qui deuz nūc ꝑpe nunc alō ge nunćet venientem · Mittit ergo deus ad nos tāq̄z p̄mū nūćiū

veritatem · Secundo mittit iusti
cie equitatem · Terão misericor
die pietatem · Quarto caritatem
Q̃ si primum nũcium audieri?
facientes asperantes ą quod ille
suggerit preparando · statim p?
illum secundum dirigit mãdãs
per illum ą amplius insinuans p
bũc quia áto venet salus nostra
Quem si audierimus mittit terá
um insinuans eum prope eẽ · p?
que m quartus mittitur qui nun
ciat m foribus esse regem · De p
mo nuncio dicit Psalmista · Mi
sericordia ą veritas precedent fa
ciem tnum · De secundo item ·
Justicia ante eum ambulabit ·
De tercio ysaie decio sexto Pre
parabitur in misericordia solium
eius · De quo psalmista · Ignis
ante ipsum precedet ą dominus i
circuitu populi sui · De ommbo
bus dicitur Amos quarto · Pre
parare in occursum dominꝰ dei tu
i israhel · Primum ergo nun
cium veritatem videlicet mittit ad
nos deus monens ą mandans vt
quod ille faciendum suggerit si
ne dilatione faciamus Quẽ si au
dierimus aperientes ei cor nrm̃ i
trabit ą i luce sue veritati? statu
et nos ante nos ostendens nobis
mala que commisimus · quibus
cognitis nisi insensibiles facti su
mus ą duriores filiabus in pro
fundam penitentiam nos proster
net · Tot enim ex perpetrato pec
cato ą tã grauia mala incurrim?
q̃ statim vt per hunc nunciũm
veritatis cognitum fuerit non po
ssumus non dolere ·

Et licet i hoc lumine infinita ma
la cognoscamus quatuor tamẽ
tangemus breuit in quibus om
nia reliqua intelliguntur · Ibi ei
cognoscemus nosipsos grauiter
deliquisse · infernum meruisse ·
regnum perdidisse · deum offen
disse · Que postquam per lumen
veritatis cognita fuerint quadru
plici affectu suffundimur · scili
cet dolore · horrore · timore pudoꝛ
Dolore propter mala propria
que nobis influximus · horroꝛ p
ter infernum quem meruimus ·
timore propter gloriam quam p
didimus · pudore propter deum
quem offendimus De primo di
cuit Ecã · primo capitulo Qui
addit scientiam addit ą doloꝛez
Quia quanto limpidius per ifu
sum lumen cognoscimus mala q̃
commisimus tanto amplius dole
mus Dunc dolorem planxit Job
in suis vulneribus cum dixit Di
mitte me vt plangam paululum
doloꝛem meum antequaz vadã
ad terram tenebrosam ą operta
mortis caligine terram miserie ą
tenebrarum vbi vmbra mortis ą
nullus ordo sed sempiternus hor
roꝛ inhabitat · De secundo autẽ
scilicet horroꝛe iferni dicitur per
ysaiam prophetam vicesimo pri
mo capitulo · Visio dura nuncia
ta est michi Et seqt̃ Propterea

lumbi mei repleti sunt horrore. ⁊ angustia possidet me sicut angustia parturientis. Corrui cū audirez. conturbatus suz cum viderem. Emarcuit cor meum. tenebre obstupefecerūt me. vñ Job. nij. In horrore visiois nocturne quando sopor solet occupare homines pauor tenuit me ⁊ tremor ⁊ omnia ossa mea perterrita sūt Et cum spiritus me presente trāsiret inhorruerūt omēs pili carnis mee. Quod totum ad cogitatū infernū quem meruim⁹ poterit applicari. De terāo scilicet perditione regni dicātur Hebreorum terāo capitulo. Timeamus fratres ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem dei existimetur aliquis deesse ex vobis. De quarto scilicet pudore dicāt Dāl misia. Tota die verecundia mea cōtra me est ⁊ cōfusio faciei mei cooperuit me. ℣ A

Cum itaqz ex his quatuor affectibus scilicet dolore. horrore. timore ⁊ pudore in vnum confluentibus peccator vndiqz premat angustijs dicat miserabiliter Angustie michi sunt vndiqz ⁊ quid eligam ignoro Si enim hoc egero. i. me non auertam a delectatione peccati mors mihi ē Si autē non egero non effugiam manū eius id est a vanitate delectationum me auertens ⁊ ad deum accedens non effugiaz cætera scilicet assumendo pro peccatis castigationem ⁊ pēitentiaz quia tūc est opus maximis tribulationibus secundum illud apostoli. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei Nichilominus secundum illud Job decimo capitulo. Si impius sum ve michi. si autem iustus non leuabo caput saturatus afflictione ⁊ miseria. ac si dicat. Si impius permaneo per desperationem ve michi est eterne dampnationis Si autem iustus fieri cupio non leuabo caput Cunqz sic iter spem ⁊ metuz huc ⁊ illuc fic vt nauis que pertransit fluctuantem aqz impellitur. ecce adest nuncius q̄ suggerit quid sit in hijs anxietatibus faciendum ℣ D

Secundus ergo nunc⁹ est iusticia. que q̄dem cum sit virtus vt aptissime beatus bernardus reddens vnicuiqz quod suuz est mādat nobis deus omnipotens per eam vt vnicuiqz predictorum scilicet nobis inferno celo atqz deo quod sibi debitum est tribuam⁹ Demus ergo nobis ipsis nos qui deliquimus contritionem. inferno quem meruimus castigationez. celo q̄d perdidimus operationē. deo quem offendimus supplicationem. ℣ P Primo ergo demus nobis qui peccauimus contritionem. que contritio per vehementem dolorem conterat omnia genera peccatorum. Cum enim contritio dicatur a conterendo talis

& tanta debet esse vt per eius fortitudinem omnia peccata peñt? conterantur · De qua fortissima contritione dicit propheta i psalmo · Commota est & contremuit terra fundamenta montium cõmota sunt quoniam iratus est eis scilicet homo penitens · De q̃ contritione adhuc dicitur quarti regum decimo nono · Spiritus grandis & fortis subuertens montes scz maximorum peccatorum Dicit Trenorũ secundo · Deduc quasi torrentem lacrimas per diem & noctem & ne des requiem tibi · ℣ Secundo iste nunc? iubet nos pro inferno sufferre castigationem · Est enim regula i sacra theologia q̃ pena pene est resolutoria · hoc est pẽa tpalis resoluit penam infernalem · Quantum ergo accusante conscientia infernum nos meminimus meruisse tantum de penis accipiamus vel illata s tanto libentius sufferamus · vt fiat quod scriptum est deuteronomij vicesimo quinto capitulo Pro mẽsura peccati erit & plagarum modus Itẽ Apocalipsis decimo octauo dicitur · Quantum in delicijs fuit tãtum date ei de tormentis · Item Prouerbiorum vicesimotercio capitulo · Noli subtrahere a puero disciplinam · si enim percusseris eum virga non morietur · Tu vẽ ga percuties eũm & animaz eius de inferno liberabis · Quia vt dicitur Naum primo capto · Non consurget duplex tribulatio ·

℣ Tercio exigente iustitia de? pro regno celorum exigit operationem · Hoc enim iubet dominꝰ per prophetam eũ dicit Dñe q̃s habitabit i tabernaculo tuo ã q̃s requiescet in monte sancto tuo · Et respondetur Qui ingreditur sine macula & operatur iustitiam Itez ecclesiastici decimo quarto capitulo · Ante mortem operare iustitiam · ℣ Quarto debemus deo iubente iustitia supplicationẽ nostram miseriam oculis sue misericordie expandentes · Quod facere monemur Iudith octauo capitulo vbi dicitur · Quoniam patiẽs est dominus in hoc ipso peniteamur & indulgentiam eius cum lacrimis postulemus · Non enim quasi homo sic deus comminabitur neq; sicut filius hominꝭ ad iracundiam inflammatur · Et ideo humiliemus illi animas nostras in spiritu contrito & humiliato supplicantes ei verbis ipsi? damelis nono capitulo dicentis Peccauimus iniquitatez fecim? in omnem iustitiã tuam · Propter temetipsum inclina deus meꝰ aurem tuam & audi · aperi oculos tuos & vide desolationem nostram · Neq; enim in iustificationibus nostris prostermimus nos? preces nostras ante faciem tuam sed in multitudine ommum misericordiarum tuarum exaudi

dñe · placare dñe attende ⁊ fac ℣ Sed quis migrat? forte querens excusationez in peccatis dicat · Non a deo ḡuiter deus offendit quia ñ subiacet passionib? Ad quod dicimus ꝙ omnibus figmis quibus intimissima vis turbationis ⁊ offensionis doloris ostenditur eius offensa in scriptura declarat In vehementi autem dolore ↄsueuerūt homines plorare · manus cōplicare · alte clamare · verba miserabilia pronunciare · que omnia in offensis suis deum facere legimus in scriptura · Nam de ploratu dicitur ysaie vicesimosecundo ex pson̄a dei Recedite a me amare flebo nolite incumbere vt consolemini me super vastitate filie populi mei De secūdo scz manuum complicatione dicitur ezechielis vicesimo secundo · Ecce complosi manus meas super auaritiam tuam · De terćio ex persona dei dicit Iob · Ecce clamabo vim patiens ⁊ nemo exaudiet · vociferabor ⁊ nemo est qui iudicet · Et Psalmista Laboraui clamans rauce facte sunt fauces mee · De quarto scz verbis miserabilibus ⁊ querulosis conquerit dominus malacb · terćio Si affiget homo deum ⁊ vos configitis me Et dixistis In quo configimus te? In decimis ⁊ in primitiuis In penuria vos maledicti estis ⁊ me vos ↄfigitis ⁊ fraudatis gens tota

Si ergo deus configit in hom̄ de fraudatione multomagis si omnia ista simul fiant signa sunt ḡuium offensarum · Verum cum dicat dominus Luce decimoseptimo Cum feceritis omnia que p̄cepta sunt dicite serui inutiles sumus eo ꝙ nemo iustićam sufficientem facere sufficiat · propt̄ qđ ysaias omnes nostras iustićas rei fetidissime cōparat pāno scilicz menstruate · ideo omnibus hijs factis ⁊ exhibitis q̄ de iustića dicta sunt tanq̄z serui inutiles qui non fecim? quod debuimus ad misericordiam recurram? · dicentes cum psalmista · Non intres in iudicium cum seruo tuo dñe · quia non iustificabit inn cospectu tuo omnis viuens · si nō dignaris iustićam tuam cum misericordia temperare Ideo deus post iustićam mittit nobis misericordiam · vt quod p iustićam non possumus per misericordiaz suppleamus · Est enim nimis dura iustića que penam non remittit · nec satisfactionem acceptat · qz nulla ei satisfactio sufficiat quam per nos ⁊ ex nobis possum? exhibere · ℣ Terćio ergo mittit nobis de? terciū nunćiū misericordiam videlicet que duo nob̄ insinuat · Primo vt cū per rigorez iustićie nemo se ad ↄdignū p̄parare valeat ipse de? motus sua misericordia dignetur actionē minus congruā acceptare Ruis ei

se deo potest digne ⁊ sufficienter preparare. Dicit enim Iob. xxv. Numquid homo dei comparatione iustificabitur aut factore suo purior erit vir? Quanto magis hij qui habitant domos luteas qui et terrenum habent fundamentum cõsumentur velut a tinea. Item. xv. Quid est homo vt immaculatus sit ⁊ iustus appareat natꝰ de muliere? Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis ⁊ celi non sũt mundi in conspectu eius. quanto magis abhominabilis ⁊ inutilis homo qui bibit quasi aquam iniquitatem. Et ideo per istum nũcium deus nobis quasi tenuis aure sibilo insinuat ꝙ licet ad dignum nos preparare non possimus in foro tamen misericordie ⁊ si nõ ex condigno tamen de congruo possumus preparari. Si enim ad preparandum nos fecimus quod possumus hoc ipse deus ex sua misericordia acceptabit. ¶ Secundum quod ipse nuncius nobis insinuat est vt cum ad iusticiam exercendam non sufficimus conuertamur ad misericordiam quã vt cõsequamur oportet nos mris proximis misericordiam exhibere. Vnde thobie quarto Quomodo potueris esto misericors ⁊ noli auertere faciem tuam ab vllo paupere. Ita enim fiet vt nec a uertatur a te facies dei. Vnde mathei. v. Beati misericordes quoniã ipsi misericordiã cõsequent

Ptudeam? ergo proximis exhibere misericordiaz ipsorũ necessitatibus tam corporũ qz animarum iuxta vires succurrere ⁊ ad nutũ ipsius nuncij soliuz deo in cordibus nostris preparabimus cõpetenter ¶ Quartũ nuncium premittit dominus qui in proximo nunciat regem deum ⁊ quodammodo in foribus exspectantem. ⁊ hic nuncius est caritas que est vltima dispositio hospitij preparandi. Talem autem caritatez nũcium istum dicimus qui veniẽs ad animam ⁊ preueniẽs deum sibi tromittitur fact animam vehementer desiderare. ⁊ eius presentiam ex intimo affectu suspirare. ⁊ si eius maiestatis dignitatem ex vna ⁊ suam ipsius paupertatẽ cõsiderans ex parte altera seipsam inter hec suspiria sepe compescat. timens deuz indigne suscipere ꝙ talis anima meritis ⁊ virtutibus vt ipsa se iudicat pauper ⁊ nuda dei debet presentiam desiderare. ꝑualet tamen affectus rationem ⁊ seipsam non potest compescẽ Quia vt ait ber. Amor reuerentiam ne scit claudit oculos maiestati. Sed ⁊ hanc iniuriam deus libẽter dissimulat quippe q̃ dedit vt desideretur. nam ⁊ illius desiderium creat iuxta verbũ promissionis quo dicit. Quacunq; mensura mensi fueritis remetietur vobis Mathei septimo capitulo.

exponens bernardus dicát. Ex eo q̄ anima se diligere sentit diligi se viceuersa non ambigit. ac de suá singulari intentione sollicitudine cura ⁊ opera qua inces santer ⁊ arbenter inuigilat quem admoduz placeat ei eq̄ hec omnia in ipso indubitanter agnoscit sciens se preuentam a dilecto. Ex propriis cognoscit que sūt penes deum nec dubitat se amari q̄ amat. Itaq̄ amor dei amorem anime parit ⁊ illius amoris precurrens intentio intentam animam facit. solliciatudoq̄ sollicitam Di ergo sunt nuncij quos deus mittit ad animam omni tempore mouentes eaz fideliter vt se dignetur ad dei aduentum cum omni solliciatudine preparare Tu ergo cum aliquid de veritate iustitia ⁊ misericordia vel etiam caritate senti as in animo tuo voluí noli putare tuā cogitationem. sed da gloriam deo eius. nūcios cum omni reuerentia suscipe ⁊ eorum legationibus cuz omni solicitudine acquiesce. ℣ De bis dicitur. ij. Parał. tricesimo sexto Mittebat dominus deus prīm suorum ad illos per manuz nunciorum suorum de nocte surgens ⁊ quotidie commonens eos eo q̄ libenter parceret populo suo. Et sequitur Quod auertat deus a nobis. At illi subsannabāt nuncios dei ⁊ paruipendebant verbones eius. illudebant q̄ppbetis donec ascenderet furor domini in populum eius ⁊ esset nulla curatio. Dime apocalipsis terćo Ego sto ad ostiuz ⁊ pulso si q̄s aperuerit michi introibo ad illuz ⁊ cenabo cum illo ⁊ ipse mecum Si ergo voez domini audierim? nolimus obdurare corda nostra ne improperando dicat nobis mlt̄is annis proximus fui generati oni huic ⁊ dixi semper Rō nob

℣ De eodem sermo secundus De preparatiōe dom? interioris ad aduentum summi regis per similitudinem preparationis domus exterioris ad aduentum terreni regis

℣ Sermo. cxxxiij. ℟

Ece dies veniūt dicát dominꝰ Iheremie vicesimo terćo. Dicát gregorius Pensate fratres carissimi quanta sit solempnitas habere in cordis hospitio aduentum dei. Certe si domuz vestram quisq̄ diues aut prepotens amicus intraret omni festimatione domus tota mundaretur ne quid fortasse esset quod oculos intrantis amicí offendét Tergat ergo sordes praui opis qui deo preparat domum mentis Expeditiꝰ ergo nuncijs dei ⁊ vtimā sic susceptis. Nunc dicendꝰ est quomodo ad eorum legationem debeamus cordis hospitiuz preparare. Et licet predā nuncij

dei introitum intromissi sufficien
ter preparent domuz cordis · ta
men vt ampliorem habeam⁹ ma
teriam preparandi alia sunt que
renda · que si fecerimus reuerent
cordis hospitium preparatur Di
cit autem augustinus In pleris
q; corporalibus instruimur quid
sit in spiritualibus agendum Vi
deamus ergo quid prudēs pater
familias ageret si regis vel cuius
libet principis legatos aduentuz
eius nunc antes susciperet · Tal
enim si prudenter ageret volens
se ad regis aduentum sollicite p
parare debet hospicium purgare ·
purgatum conseruare · expensas
comportare · domum ornare · sic
etiam quilibet deuotus sentiens
summi regis aduentum facere de
bet · Primum agitur per permitē
tiam · Secundum per viciorum
resistentiam · Tercium per bono
rum diligentiā · Quartū per vtu
tū dcentiam · Jerk L
Primo dico debet cordis hospiti
um purgare · per scopā pme fe
ditates peccatorū ⁊ quecūq; ma
la viciorū de cordis hospitio ex
purgare Sunt autem tria prop
ter que non inconuenienter per
scopam pma designatur · sicut e
nim scopa ex multis virgulis cō
gregat · p scopā hō castigatur a
rea mūdat · sic in pma inuenīt
ista tria · Colligit enim pma ex
cord contritione · oris confessione · o
peris satisfactione · malo⁹ cessati
one · ablato⁹ restitutione · offen
sarū remissione · displicentie con
tinuatione · spei erectione · admix
ta quantulacūq; dilectione · q̄⁹
singula tanquā scope virgule in
fligunt amaritudinem animne pe
nitenti · quorū castigatio tam di
u continuari debet quousq; atri
um conscientie per omnia sit mū
datum · Hac scopa suā sciam
mūdauit ps cū dicebat · Medita
tus sum nocte cum corde meo ⁊
exercitabar ⁊ scopebam spiritū
meum Jerm Hac scopa mū
dauit deus electos suos dicens Ysa · xxij · Perdam babilonis nom
⁊ reliquias ⁊ germen ⁊ p geniez
⁊ ponam eā in possessionem eri
cij ⁊ in paludes aquarum ⁊ sco
pabo eam in scopa terens Et iu
rauit dominus exercituum dicēs
Quō mente tractaui ita veniet ·
Quod est dicere Perdā nomen
babilonis i. peccatoruz Babilō
iz confusio it̄ p̄tat Nec ē nom tā
te confusionis sic ē nomē pcōz Dz
⁊ reliqas q̄ sūt pmitas ad pecca
d ⁊ difficultas ad deneagendū ·
nec solum reliquias sed ⁊ germē
i. radices q̄ sūt libidines commu
tabilis hom · Sed quomodo hoc
facere velit subiungit cum dicit ·
Ponā eos in possessionē ericij i.
in penitentiam que tanquā acu
lei ericij pungit in singul⁹ suis p
tibus ⁊ vulnerat penitentem Vn
de sicut pma dicitur scopa pter
collcōnem mk tarū vgularū que

singule penam infligūt castiga
to sic eadē pīna dicatur eria? ꝓt
eandem multitudinem aculeorū
Sequitur in predicta auctori
tate Et ponam eos in paludibꝰ
aquarum .i. lacrimas que bene di
cunt paludes aquarum quia flu
unt de immundicijs peccatorum
Et sequit Et scopabo eaz i sco
pa terens .i. perfecta penitentia
per quam tanquam per scopam
cordis nostri hospitium tam di
u est scopandum quousq; dicat
deus in cordibus nostris illud y
saie quadragesimoquarto · De
leui vt nubem iniquitates tuas ·
Sicut enim deus quendam ha
bet ventum qui scopa mundi di
citur per quem delet de celo a ef
fugat omnes nubes · sic per ipsuz
spiritum sanctum huius venti ef
fectum habentem delet a scopat
in cordibus nostris nubes oīuz
peccatorum nostrorum ℣ n

Secundo hospitium cordis
nostri purgatum cū summa de
bet diligentia seruari ne expur
gata iterum illabātur a fiant no
uissima hominis illius peiora pri
oribus · Quod contingit quatu
or modis scz principiorum repre
ssione · occasionū sub tractione ·
corporis castigatione · superfluo
rum resecatione Dis enim quatu
or debilitatur a eneruatur ipug
natio viciorum · De primo dicit
i. reg · xxix · ex persona viciorū
Quo aliter ꝑt placare dominū suū
insi in capitibus nostris Ac si di
cerent Quō potest hō melius pla
care dominum deum suum q̄z i ca
pitibus nostris id est in principa
is impugnationum nostrarum ·
Vnde ber · Per nullum modum
vicijs nris facilius resistimus q̄z si
principijs eorum per fortem resi
stentiam aditum denegam? · qz
quanto tardius eis occurrimus
tāto minus resistere valemus ·

℣ Secūdo vicijs nris re
sistim? si peccōz occasiones nobis
penitus subtraham? · aures ocu
los a oīa exteriora ab illicitis
compescendo · Nō em licet videre
quod non licet concupiscere De
hac cautela gloriabat Sara tho
bie · iij · dicens · Nūq̄z me cū lud
tibus miscui nec cum his qui in
leuitate ambulant participez me
prebui · Et qz hanc occasionem
peccōrum vitauit ideo amplius
gloriabatur dicens Nūq̄z concu
piui virum a mundam seruaui a
nimam meam ab omni concupis
centia · Ac si diceret · Quia pecc
occasionem denegaui ergo aiaz
meā a peccās seruaui · Vnde bern ·
Omnis vicij frustra exficcat riu?
si fons prius nō fuerit obturatus

℣ Tertio vt vicijs resi
stam? corp? est sub discretiois
moderamine castigandū Corp?
em semper voluptati dabit ope
ram si non castigationib? refrea
t Vñ legit in vitas prm q quidā
fratrū a temptatione carnis q̄uit

inquietatus venit ad abbatẽ suum & malum quod sustinuit est confessus · Quod audiens abbas ipsum cepit grauiter persequi ñō mbus iussit grauiter eum inquietare · Qui postea dñi de tẽptatione interrogaretur respondit Cui viuere nō licet formicari quomodo libet? Ex qua re inotuit q ex ipsa castigatione carnis infestatio est extincta · Vnde apostolus prima ad corinthios nono · Castigo corpus meum & in seruitutẽ redigo ne forte cũ alijs p̃dicauerim ipse reprobus efficiar · Sic̃ per castigationem crimina emendantur sic per eandẽ cauetur ne similia committantur · Propter quod etiam dominus dicit puer biorum decimo · Flagellat dominus omnem filium quem recipit Volens ei cauere per flagella ne vicijs maculetur · Electum enim & dilectum vult deus magis flagellis q̃ vicijs subiacere

¶ Quarto vt vicijs resistamus debemus omnia superflua resecare · Vnde bernardus · De condimentis sufficiant obsecro vt comestibiles sint cibi nostri · non concupiscibiles vel etiam delectabiles · fugienda enim sunt superflua & adulterina condimẽta Sufficiat enim nobis concupiscentie malum qua nemo pertransire potest ad finem replende necessitatis nisi per viã quãtecũq voluptatis Vnde ipsa nra necessitas non simpliciter non carnalit expleatur sed sicut decet monachum sicut conuenit seruo dei · Voluptas enim habet penaz necessitas parat coronam · ¶ Tercio more hospituz sunt expẽse comportande & in corde hospitij congregande · Quis autem sit cibus quo deus libenter vescitur instruimur thobie duodecimo vbi dicitur · Ego cibo inuisibili & potu qui ab hominibus videri non potest vtor Quemq apertius ostendit Iohã · nij vbi dicitur · Meus cibus est vt faciam voluntatez patris mei Bona opera ergo vnde cunq gesta quanto sunt ipsa nobiliora tanto dulciora in ipsis fercula domino ministram? · Vnde bernardus · Cibus eius pietãs mea cibus eius salus mea cibo eius ego ipse · Vnde genesis · ix Omne quod viuit & mouetur erit vobis in cibum Ac si diceret Omne quod mouetur per operatiõez & viuit per dilectionem habet rationem cibi · ¶ Quia ergo nuncios dei ad nos missos audiuim? non cessemus comportare cibos bonorum operum vt reficiamus eum qui pro nobis in cruce positus omnium malorum imẽor salutem nostram esuriuit & sitiuit dicens Sitio · qui & potuz ex alio genere oblatum noluit bibere insinuans per hoc q non sitit potũ materialem sed spiritualem De harum expensarum comportati

one monemur ecā .x. vbi dicit Quodcūq; potest manus tua facere instanter operare . quia nec opus nec ratio nec scientia erunt apud inferos quo tu properas . Ipse enim rex in proximo est q̄ dixit apocalipsis decimo . Ego sto ad ostium apulso si quis aperuerit michi introibo ad eum a cenabo cum illo a ipse mecum . Ac si dicat . Qui me bonis operibus cibauerit ego eum cibabo super mensam meam in regno meo delicijs vultus mei . ℣ Bonas autem expensas tunc copiose acquirimus a eas in delicatissimas delicias domino preparam? si nostra opera quatuor animmiculis faciamus . Debent enim habere difficultatem . promptaz voluntatem . magnā caritatem . perseuerantie lōganimitatem . Ex q̄bus quatuor si nrā facimus opera erunt nobilia supra modum Nā ex eisdem quatuor omnia dei opera que in dispensatiōe carnis deo patri pro nobis obtulit sunt facta Nam ex difficultate maxie fecit sua opera qui extremum genus mortis pro nobis sustinuit . Similiter ex promptissima voluntate ipso dicente Luce . xxij . Desiderio desideraui hoc pascha mā ducare vobiscum . Itē ex maxia caritate ipso dicente Johis . xx . Maiorem caritatem nemo habet vt ponat quis animā suam pro amicis suis Sil'iter in cōpletissima lōganimitate quia nō destitit vsq; in finē sed mem dico consumptionis quia perseuerauit quousq; ipso exspirāte in cruce dixit Cōsummatum est De quo dicitur Luce decimo tercio Ecce eicio demonia a sanitates perficio hodie a cras a tercia die consumor . De fine autem consummationis dicitur Luce decimo octauo Ecce ascendimus iherosolimam a consummabuntur oia q̄e scripta sunt de filio hominis Item Johannis decimo septio filius dixit ad patrem . Ego te clarificaui super terram a opus tuum consummauī quod dedisti michi vt facerem Perseuerauit igit vsq; ad finem consummationis seipsum totum consumēs a omnia saluti nostre necia plenissime perficiens . In hunc modum pro nostra possibilitate opera nostra disponamus vt p̄cedant ex difficultate prompta voluntate magna caritate . perseuerātie lōganimitate . vt sic operib? nris consummatis dicē possim? illud . ij . timo . iiij . Bonū certamē certaui cursū consummauī fidē seruauī Qd si fecēim? gl'iabim̄ a nos cū apl'o dicētes qd subiecta est De reliq̄ reposita ē mihi corona iustitie ℣ Quarto comportatis expensis domus est ornanda Doc faciūt hospites q̄ p? nūcios ad se missos ornāt hospitia cortinas a tapecia a alia ad ornamenta p̄tinētia decētissime expadātes .

Hic nos faciamus q̄ de eius aduē tu suos nūcios recipim? hospitiuz cordis nostri ei diligētissime ad ornantes Et qz deus dom̄in? vtu tū diāt mi nullo ei melius ornatū qz in vtutibus exhibemus T Sunt autē tria genera virtu tum pre ceteris exquirenda que pre ceteris vtutibus deo placent· sciz humilitas caritas ⁊ sapia· i ta vt humilitas inferius ad pauimentū psternatur· caritas a late re exhibenda pximo expādat· sapientia vero superius ad deum extēdat ur· His em̄ trib? ornam̄tis pre ceteris deum allicimus vt suum aduentū dignet in nobis quantocius maturare· Nam i hꝭ trib? virtutibus homo plenissime soluit debitum· Nam per humilitatez nobis· per caritatez pxio· per sapientiam deo soluim? quod tenemur· Et ideo mihis vtutib? tanquam in nobilibus tapetib? ⁊ cortinis rex regum deus delābiliter requiescit· V Nam de prima virtute scilicet humilitate dicit Ysaie· lxvi· Ad quem respiciam nisi ad pauperculuz ⁊ contritum spū ⁊ trementem sm̄ones meos ? Item idem· lvi· Dñs in sancto ⁊ in excelso habitans ⁊ cum contrito ⁊ humili spiritu vt viuificet spiritum humiliuz ⁊ contritorum· Ac si diceret· Licet dominus in templo sancto suo ⁊ in celo sit sedes eius in pauperem tamen ⁊ humilem respicit eligēs ex omnibus filijs hominū nostrorum cordium mansionem In nulla enim anima deus requiescit nisi quam cognouerit virtute humilitatis adornatam· Vnde primo Regum decimo quinto capitulo contra superbientem saul dicitur Cum esses paruulus in oculis tuis caput in tribubus israhel cōstituite· Ac si diceret· Cum te paruulum conspiceres ego te pre ceteris magnum feci· Quia vero tu te magnuz conspicis a me paruulus estimaris· Dinc Gre· Quelibet licet assint bona opera nulla sunt nisi ex humilitate condiant In cunctis ergo que agitis radicem boni operis humilitatez tenete· V ℵ Secundo secundam cortinam caritatis a latere expandamus proximos nostros vndiq; circa nos positos tanquaz nosmetipsos fideliter diligentes Dec autez caritas i paucis heu secunduz debitam perfoluitur regulam ⁊ mensuram Cui? causam ponit Apostolus secūdo thimothei· tercio· Hoc scio quia in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa ⁊ erunt homines seipsos amantes In tantum vt nullum sicut seipsum diligere valeant Huius caritatis medie causa est priuatus amor· De q̄ dicit gregorius Dominus quia vehementer claudit oculum cordis priuatus amor· Ex quo fit vt nec nostra mala vt proximi nec

proximi bona vt nostra iudica
mus. immo quod deterius est
multi ex priuato amore cecati ar
bitrantur se statim vt exeant ad
gaudia euolare. qui in profundū
inferni eorum exigentibus deme
ritis demergunt. qui tantūz pri
uato amore excecantur vt mala
que faciunt non cognoscant vel
cognita par uipendant. a bona
que faciunt magna putant qui
subscriptis signis possunt facile
deprehendi. Nam improbi par
ua mala strictissime cauēt a i mag
na mala cum delectant precipi
tant se audacter. Item parua
bona sollicite faciunt a magna bo
na transeunt negligenter. Que
ambo exempli causa de scriptura
luce declarantur. Judei enim q̄
ihesum in mortem tradiderunt ip
sis dicentibus pilato. Si non eet
hic malefactor non tibi tradidis
semus eum. nec hoc contenti sed
a mortis sententiam clamore va
lido dederunt in eum clamantes.
Crucifige crucifige a cetera Dj
tales qui hec peccata maxia au
su temerario perpetrauerunt mini
ma peccata in ihesum commissa
cum diligētia precauerunt Quā
do enim deus ante pilatum presi
dem esset in consistorio constitu
tus iudei qui ipsum accusauerūt
a pilato presidi tradiderunt a de
multis falsis accusauerunt a sen
tentiam mortis in ipsum ihesum
dederunt non audebant pedez po
nere in pretorio ne forte contami
narentur. Hic enim scriptum ē
Johannis decimo octauo capi
tulo. Erat autem mane a ipsi nō
introierunt in pretorium ne con
taminarētur sed vt manducarēt
pascha. Sequitur. Exiuit er
go pilatus ad eos foras dicens.
Quam occasionem affertis adū
sus hominem hūc ? Responderūt
iudei dicentes. Si non esset hic
malefactor non tradidissemus e
um tibi. Ecce qui nephas iudica
bant si pedem suum in pretorium
posuissent fassi sunt q̄ ipsum pi
lato tradidissent ad crucifigēdū
Quod adhuc exempli causa eui
dentius videamus Ecce saluator
noster ihesus cristus pontifica pre
sentatus a ab ipso pontifice si fi
lius dei esset interrogatus. respō
dit Tu dicis quia ego sum. Quo
audito pontifex scidit vestimē
ta sua dicens. Blasphemauit.
Quid adhuc egemus testibus ?
Ecce audistis blasphemiam q̄d
vobis videtur Ecce pontifex qui
scidit vestimenta ex eo q̄ repu
tabat se audisse blasphemiaz sta
tim non longe post contra ihesu
quesiuit falsum testimonium di
cens sic.

Quid adhuc egemus testibus ?
Ex hijs iam dictis a exemplari
ter declaratis manifeste patet q̄
reprobi i parua mala precipitāt
se audacter. ꝫ pua bōa sollicite
faciūt magn̄ a nccia negligentes

A 97707²

De quibus dicit saluator Ve vo
bis scribe⁊ pharisei ypocrite qui
decimatis mentam⁊ anetum⁊ cu
minum⁊ derelinquitis que grauio
ra sunt legis iudicium misericor
diam⁊ fidem · Hec oportuit face
re⁊ illa non obmittere · Duces ce
ci excolantes culicem cameluz ãt
glutientes? De his duobus gene
ribus hominum dicitur ecã · viij ·
Vidi impios in inferno sepultos
qui etiaz q̃z diu viuerent in loco
sancto erant⁊ laudabantur q̃si
iustorum operũ⁊ cõ Et iterũ Vũt
impij qui ita securi sunt quasi iu
storum facta habeant · Que om
nia mala ex sola radice priuati a
moris acãdunt · Ex quo parua
bona nostra reputamus magna
mala parua infideliter iudicam?

Terão tercia cortina
superius extendenda que aerei
coloris debet esse sapientiaz dsig
nat · que vt ait Ysidorus non ẽ
aliud nisi amor qui deum sapit⁊
adorat · qui ex sua vtute animaz
sursum eleuat · ⁊ in diuine ma
iestatis gustu dulciter hãc suspẽ
di facit · De q̃ ctẽplatiõe dicit ber
nar · Prima⁊ maxia contempla
tio ẽ admiratio maiestatis Hec
requirit cor purgatum vt a vicio
sis liberũ atq; exoneratum pcãs
sicile ad superna leuetur · interd̃
q; vl p aliq̃s morulas stupore
⁊ extasi suspensum teneat ãmirã
tẽ · Quod nobis prestare digne
t̃ qui viuit⁊ regnat in secula se
culorum Amen

Ad laudem⁊ gloriam ommipotẽ
tis dei · gl'ose v̄gis marie⁊ omni
ũ sãctorũ simũt feliciter elegãtissi
mi atq; deuotissimi p̃moẽs socii de
tpe in euãgelia atq; epl'as p̃ cir
culũ ãni q̃s si studiosus lẽtor saga
cis plꝰexeris videbis in eis nedũ
mẽbrorũ distinctiões pulcherri
mas sed etiã p̃ scpturaz firmis
simas allegatiões tã exuberãtez
doctrinaz copiã in ipis iuenies
vt nũq̃z te sil'es vidisse estimatu
r̃is Impssi atq; sũma diligẽtia
correcti in dauentria per me Ri
chardum paffrod cluez eiusdẽ o
pidi Anno dñi · M · cccc · lxxx ·
de q̃ sit deꝰ bñdcũs i secula Amẽ